N. Inw. 789.

780

DDII
39.

d' heilgen gtemplacom.
in dem ir kimet von gote
in dem si sit got si sit yn
in eyme spigel abir nicht
von antlitze in antlitze
Dy sebende ist das is
den selen in dem vegevu
re ein losunge ist als i
d' richter buch geschre
ben ist. Ist ein heilic vn
ein selczam gedanc das
man bete vor dy toten.
das si ir lost werdin vo
den sunden. Ind' epistele
sente Jacobis stet alsus
des gebetis des geloube
... d' siche ... des

teyle des gotlichin schy
nis. Das ist dy czu vor
sichtikeit dy wir sulle
halen czu gote. Dy
nunde ist das is dy ze
lemit gote heymelichit
Bernhardus. Gebet ist
eyne welunge d' zele dy
do gote czu haltet. vnde
ein heymelich gekoze
mit gote das ist das
ynnege gebet das bre
get ein mensche dar czu
das her vulit das her
haltet adir clebit an go
te. vnde siven h das in
lit so ret her heymelich
... gote ...

geiste see. in den ougen
d' sele hore in den oren
d' sele das di sele nicht
sehe me wen got. Du
salt bedenken vn dan
ken gote czu dem vorden
mele. das h sich czu ey
nem menschen durch
dinen willen geschaffe
hat her spricht durch
den ... alle an vy
bin ich worden by dir.
vn wil ymmyr syn by
dir. Alse h sprechin wil
salde. Der warten das
ich mochte sin mit dir
nicht alleine geistlich

hat. Her wart gebundy
das h dich von den ben
den d' sunden ir laste.
He geisilt das h dich vo
dem ewigen czorne ir los
te. Vor wunt das dir
heilte dyne wundyn.
He cruczgit das her an
dir boze begerunge crute
gete. He starbin das her
dich von dem ewegin tode
ir wecte. He grabin das
h alle bosheit an dir be
grabe. Dich an sprichit h
synen sweys sinit blut
sin halsslegen sin gey
sil slege. sin crone sin

zeyniget hat · vnd myt
syme lichnam geschikt
hat · das he dir gegebin
hat dy sacrament dy dy
ne wundin heil machin
dy togent dy dich kein
tuscheit stark machin dy
gobe des heilgen geystis
dy dich behende machin
d' fruchte des geistis dy
dich lustlich zu vromkeit
machin dy selikeit dy
dich volkomen machin.
Dise hulfe vnnis hat
got d' zele gegebin · Her
hat ouch den menschen
gegebin · Alse sente Bn

Du salt bedenken vnd
danken gote zu dem se
bindin male das he dir
so gnulichin gebeit hat
ouch hugo von sente
victore sprichit · Ich dir
stign was ich dich bil
lichir lip hette · Ich gnne
nte du wedir brechtis
mich torecht du lertis
mich sundic du suchtis
mich betrubit du trostis
mich · vor twifilt du sterk
tis mich · Do wenne ich
quam du en phlege mich
dis wonen wilen andirs
gutis hastu mir getan

zu laufen vnde zu hul
fe komen · Also vlut d'
boze geist des gebetis ge
schrei · vnde dy heilgen
engele irwachin vnde
komen zu hulfe · vnde
dar vme w' da nicht schri
et · wenne he in bekoru
ge ist d' ist ein slupen
des dibes vnde sin we
rnis hirten · Wenne
he sit den dip vnd swigit
stille · Her wil nicht ruf
das d' dip gemeldit w
er · das dy nakebor ir
wachin das dy wnde
zu samen komen · Vnd

bete · Di wnnste vruch
ist · Das is dem gemute
ein bestetunge ist · Hi vō
sprichit sente Cassiodor'
Is sin dri dinc di das ge
mute stete machin das
ist wachin trachtin vnd
betin · Dese dine wenne
man ir dicke phlit pfl
sa gebin se yn veste ge
mute · Di sechste vruchte
ist das ir der sele eyn
labunge ist · Sente Bn
hart sprichit das gute
werk ist der sele eyne
spize vnd macht dy durr
sele · Dorume mus se

f · 12 · in pilsch
...

[illegible]

1

Collectorium in
Parte Practica
Medicinæ

Quoniam ut ait medicorum princeps
in de sanitatis ingenio libro vii
primo capitulo librorum compilationes tribus de cau-
sis fieri dinoscuntur. Primo ad ex-
citandum ingenii intellectus. Secundo ad re-
mediandum oblivioni que in senio.
Tercio ad satisfaciendum peticionibus amicorum.
Ideo et ego Bertrucius generatione lom-
bardus in sciencia medicine Bononie graduatus
dispendia atque varietates in parte practica
medicine considerans intellexi quamplurimum in practica
operari volencium gravare. Tum quia in eis
introducti scriptis obscuris intricantur. Tum
quia intellectus et practice scientiam intra se
describant. Tum quia per regiones particulares
tes nobis varietatem obviantur. Tum quia
medium propter brevitatem scripturarum oblec-
tantur. Remedia omnium passionum corpori hu-
mano accidere possibilium stilo quo potero
breviori. Ordine quoque quieciori auctorum
inherens vestigiis et precipue ypo. G. Rasis et
Avicenne et nominatim Johannis Eben Mesue / in eis
quorum ponens / sed quo oppinionem et apparentem lucidiorem
lucidius comparabo. In collectione autem presentis opus-
culi quod collectorium nuncupari desidero ordinem
Avicenne in libro suo canonis observabo. Primo tamen
naturaliter post ipso duos libros generales. In quorum
primo loquar de egritudinibus particularibus que fiunt
a vertice usque ad plantam pedis. In primo intitulans
et rescecans more [illegible] tam ensis. Ita
ut primus tractatus sermo primo fen illius et 2us 2e
et sic deinceps pulcre conveniat. Ut hic dea
[illegible] et facilius dictis auctoris comperiri. In
2o vero loquar de egritudinibus universalibus stilo et
ordine [illegible]. Tamen observans antidotarium autem
non secundum [illegible] / sed vel in singulis cum anti-
dota [illegible] conferat. Vel ad antidotarium Nicolai
Salernitani transmittam qui de antidotorum de
scripcione ornamento et amministracione breviter
et clare scribens apud omnes operantes omnium
nacionum redditus est acceptus. Quamquam tamen
hunc laborem operosum exequar tamen non sine
inicio premittam tractatum. Primum de medicina
2m de medico 3m de corpore medicando /
et erunt secundum plurium et prestancior doctorum /
omnium [illegible] in tocius universi compagine a primo
philosophorum [illegible] est unum et prima
quod solum primum solus [illegible] sufficit [illegible] est /
id est [illegible] cum cuncta subsunt et ad ea cuncta
respirant quoniam sua bonitate omnibus cu[illegible]
[illegible] effluente. Ideo bene se habet in exordio
primus operis ad eius fontalem originem devote
[illegible] assumpti laboris fore principium
iniciator largissimus adiutor et perfectus
consummator. Tamen ut fratribus et personis
devoti Johannis Eben Mesue sibi obe-
diencia [illegible] consolatione [illegible] in suo
directi hoc opus aggredior ampcilio
et bonitate dei confisus qui sit benedictus

[illegible] igitur prestissimus deus sinus in cetera felici
[illegible] de thezauro largitatis tue qui est [illegible].

Medicina est ars pre[illegible] felicitans.
Preclarissima hec verba primus medicinalis
scientie repertor ypo. qui inter alios [illegible]
[illegible] est 3o [illegible] evidenter ad quid
intendens [illegible] de lege [illegible]
est [illegible] omnium preclarissima [illegible] sive scientia
[illegible] reddit [illegible] quamplurimum sublimius proferre
clarissima [illegible] [illegible]
[illegible] vel sicut [illegible] consequitur et assumpta
[illegible] incipiamus
bonum est inchoare [illegible] in libello de medicina
[illegible] medicinalis scientia [illegible] est
[illegible] sublimius preferenda
[illegible] est [illegible]
efficacia demonstrandi [illegible] est sive imitacionis
celsitudo sive gradus subalternandi. [illegible]
sive consideracionis altitudo sive profunditas spe-
culandi / primum reddit ipsam [illegible]
[illegible] et difficile.
De primo dicit G. in commento [illegible] et Avicenna
2o [illegible] de [illegible]
quod inter omnes artes et scientias sola medicina duobus
[illegible] et vere
Cum alie sive sola [illegible] neque omnes
[illegible] / sed quedam forte [illegible] / ut mathematica
quedam forte [illegible] et finali ut [illegible]
[illegible] in prologo libri [illegible]
[illegible] De 2o scribit [illegible] Alexan-
drinus in libro sectarum dicens philozophatur
quippe medicus circa humanum corpus secundum
[illegible] est [illegible] medicina
[illegible]. Et G. [illegible] ait in [illegible]
[illegible] est [illegible] ut inveniat aliquam operacionem
huius artis [illegible] principiorum [illegible]
[illegible] investigandum speculacionum [illegible].
Et Averois primo colliget dicebat Medicina
est ars operativa [illegible] principiis [illegible]
[illegible] in [illegible]. De qua [illegible] loquens
Seneca 3a epistola ad Lucillum dicit dei [illegible]
[illegible] est [illegible]
in quibus [illegible] omnium [illegible]
[illegible] evidenter [illegible]
atque [illegible] speculativa [illegible]
[illegible]
[illegible] felicitantur [illegible]
Dei [illegible] speculativa
[illegible] felicissima est / sed [illegible]
deo [illegible]
[illegible] est / hominibus autem [illegible]
[illegible]
ad [illegible] / sed

Iste liber datus est per Magistrum Johannem Swetlik pro Canonicis Regularibus
ad corpus

p[er]ssp[ec]tacon[em] de[um] amat et ab ip[s]o amatur iuxta
illud ibidem eta sive Sapiens amatissimus
deo est qui a sibi filius Dictarao scribit Iohannes
damascenus in suis afforismis dicens ars medica
in mensa est profunditas separat aut secundum
libros sive solerti ingenio et p[ro]fu[n]da vene
molestum est Et sedit vita hominis brevis est
ad cognoscendum vires nascentium ter aut
que in patulo sunt et in quibus omnes co
senciunt et maxime que ex plasti terre
que non grandi delinquunt Cuius eciam difficultas
a palio p[ro]p[ri]e[tas] qua omnes p[re]supponit scias
eius utens tamen subiunxit voluit itaque
generata propter erudicionem logica propter venacionem
philosophia propter cognicionem mathematica propter dierum
certiorum computacionem Reddit 2o medicina
lis scientia omnes quum solummodo p[ro]fu[n]da apparet
sive cause iualis subiectum est propter eam
primum est sol sui subiecti intensa nobilitas
sive celsitudo Ibi sui subiecti extensa capa
citas sive latitudo 3m est huius artis
intensa utilitas sive valitudo utilitas eius
que omnia dependet absoluta secundum a fine
ordinata ut p[atet] 2o phisicorum ultimo capitulo
De primo scribit B in quinto fine afforismorum
dicens subiectum quippe medicine non est lapis
terrenus aut lignum sed corpus nobile atque gloriosum
corpus vero humanum de quo loquitur Avicenna
primo canonis fen prima capitulo dicens quod deus ait Do
minus aut deus hominem meliorem conpositionem
quam esse est possibile in hoc mundo ad suarum
operacionum suarum quibus agit aut patitur
De 2o loquitur Aristoteles 2o phisicorum decima dicens
Est namque homo quidam omnia et ideo microco
cosmus id est minor mundus ab antiquis euntea
tus est Continet enim homo in se primo creata
divina propter intellectum esse putatur fuit ut dicitur
3o de anima Intellectus autem de numero abstractorum
est, continet 2o creata celestia propter spiritus quos
in se habet Spiritus namque est substantia corporea ex
tione elementorum creata regens in similitudine
super celestium corporum ut scribit Avicenna in libello
suo de viribus cordis 2o capitulo Continet 3o naturam
corporum elementorum quum ut ait Avicenna primo canonis
fen prima capitulo de membris membra sunt que ex prima
humorum commixtione generantur quemadmodum hu
mores ex prima ciborum et cibi ex prima elementorum
mixtione procreantur Continet 4o naturam mi
neralium sed operationum suarum miranda propter atque
stupenda veritate Nam si magnes sua aut
huic non tamen necessario hoc vel illud differunt et
si magnes suo attrahit non tamen aliud a
suo a se repellit Membra autem et maxime cor
sic attrahunt nutrimentum quod ab ipso differunt
naturam et sic agunt in nutrimentum et expellunt
a se superfluitatem Continet quinto naturam
plantarum quum habet in se virtutem naturalem nutritivam

et insensata qua vegetat nutrit generat
et augmentat Continet 6to naturam ani
malium quum habet in se potencia quibus animal
animalia ab aliis differunt scilicet sensum et motum
De 3o loquitur Cassiodorus libro 6o epistolarum variarum
dicens Inter utilissimas artes quas ad sus
tentandam humane fragilitatis indigenciam
divina tribuit nulla praestare videtur aliquid simile
quam possit amplioribus medicina conferre, ipsa
enim morbo periclitantibus materna gratia as
sistit semper ipsa contra dolores pro nobis
imbecilla confligit et ibi nos nititur
defendere ubi nulle divicie nulla dignitas
potest subvenire Huic alludit dictum sa
pientis Ecclesiastici 38o capitulo dicentis
Honora medicum propter necessitatem et enim
creavit eum altissimus Reddit ergo me
dicinales ambabus aliis preeminenda vene
sunt tamen efficientis causa propter tria primum
est auctorum suorum veneranda vetustas
2m est auctorum suorum solers atque studio
sa sagacitas, 3m est auctorum suorum
amica atque placabilis tractabilitas De
primo loquitur Aristoteles 2o metaphysice dicens, non
solum gratias debemus hiis qui bene dixerunt
sed et quae male, aliquid enim boni nobis
contulerunt, quasi huiusmodi propria praeparati sunt
Etiam si Eiecosus non fuisset Thymo
theus non esset etiam multa melodia
careremus Auctores autem medicinales fuerunt pri
mum fuit namque primus medicine inventor fuit
apollo et filius eius esculapius antiquam
prima aliarum scientiarum fierent aliquatenus repta,
ipsorum tamen scripta ad nos non pervenerunt
propter interrupcionem studii ex diluvio mundi, huic
igitur apolline homines sui temporis intrant ad
unitatem ut potuit divinam quam humanam
inmaparcet propter quod et gentiles ipsum usque in
hodierna tempora deum sapiencie predicant adorant
primus autem artis medicine repertor cuius scripta
ad nos pervenerunt fuit ypocras ergo huius dicat
B in quinto illius afforismorum 3o particule Sigui
tudines in pluralibus et si namque ipsum precessere
medici de assertione ut patet primo regiminis acu
torum, illi tamen potius empirici fuerant quam
rationabiles Iste igitur ypocras non solum medicine sed
et phisicorum plurimorum et Aristotelis prima tradidit
sue artis testante Galieno 1o de ingenio
sanitatis primo capitulo dicente ypocras, quasi bonus
fuit agricola qui primum hanc artem seminavit
indiget autem aliquo qui semina eius augeat
et irriget 2m puta auctorum suorum sagacio
sa varietas Non enim reperitur alia scientia
que sobenam calamus aperuit ipsam namque
prius tradiderunt ypocras G dyascorides thesilus
serapio hali abbas ruffus abenzoar et

et inter tempore novissima Amicus et auicenna 2o colliget
ca° de signis complexionis tocius neque ab hoc despi
cias que in hoc meo libro reperies sed ea que in
aliis reperisti plures nam que contrariantur verum ho
rum modum sabuli et smaragdi margari
tham reputat Huic accedit dictum Cassiodori
secunda suarum epistolarum variarum dicentis omne scire
tuis quod consuemus quamvis tantis gloriosius
reperitur Et Johannes damascenus ait libro
pectorum veterum relegere eorum que scripta diligen
ter discutere omnem sapientiam innat De
2o loquitur G 3o de virtutibus naturalibus 3° ca°
dicens Deprecor omnes audientes libros meos
illam investigacionem dimittere qua faciunt
qui sophisticam intencionem requirunt Hec
enim intencio non generat nisi bella atque lites
rabiosam sed convertant studium suum ad indagacionem
veritati pervenientem studium sed eum [illegible] sec
tantes Reddentur quod et ultimo meus sequitur
super omnes alios gloriosus extollenda excepte
sunt cause finales ecia [illegible] Primo est
lucri copiosa acquisicio Secundo honoris atque
amicorum iocunda adeptio 3m anime ultima
ta ac perfecta felicitatis De primo loquitur Auicenna
primo can fen prima ca° 1° Non est autem bonum
ut non sit plurima hujus scientie apud unumquemque
et in eius memoria consistat qui non
hujus scientie nominari seu peccatum lucri desi
derat De 2o loquitur ypocras primo prognosticorum primo
ca° optimus qui medicine artis studio seu
gloriam seu delectabilem amicorum desiderat
copiam 2cum De 3o loquitur G primo de sanitatis
ingenio dicens qui vult curare animam
primo curet corpus cum difficultate orga
nicum nullus dubitet architectonicam de
scientiarum ad quam felicitatem ut perveniremus
Auicennus quid colliget finali ca° portam
de nostis virtutibus offerimus dicentes et
deus nos concedat pervenire ad ultimatam feli
citatem que beatitudo sempiterna appellatur

Omnia propter maliciam vulgarium et
insipienciam mediocrum licet peritorum
et perfectorum scientia medicine sunt et medico
sepe ludificantur et potius apud ydiotas
inter vane glorias quam virtutes reputantur
Quod respiciens Cassiodorus 6to libro variarum
epistolarum dicebat hoc malum quasi naturale est
pectoribus humanis radicatum ut qui nesciunt
artes non honorent artifices Propterea est possibile
cauteles incognere quibus peritorum medi
corum infamia tollatur et eorum vita in
immaculabilem confirmatur Ignaros namque putat
credere me cupio cum de ipsis scribat medicorum
princeps 2o de [illegible] ad glauconem medicine
quo curas si tamen egritudinis ignoras
Si enim nescis an morbus sit periculosus
nec [illegible] quo non nisi temere facis et si quis
a te curatus evaserit non tui muneris sed
fortune est Et primo de est [illegible]

dicebat et si tu non cognoscis horam puerorum
egritudinis et quanta sit propinquitas vel elonga
cio a statu non evitabis quin ledes egrum
nocumento magno in regimine diete plus vel
minus dando quam oportet cum ad hoc tempus veniat
limitate dietatis et non erit dieta in te et
illum qui mori nominat dieta Et Johannes
ebey inquit in suis de appetitu 1o ca° nec te
qui corpus curat [illegible] ne deseras
semel neque permittas nullus aptius subest re
medium Dicamus igitur cautelas dece primo
quarum prima est de aggressione novi medici ad
operacionem tamen igitur [illegible] et in oportunitate
sit varietas consuetudinis et regionis et regionis
et intricato morborum non eorum causis non sit pre
ceps ad opus neque egit quecumque in sui custo
diam recipiat neque omnibus salutem promittat
Sed primo pusillanimus salubres egritudines
ad se trahat neque de sallario instet importune
Sed neque degat potius et pensas modicando
quam lucrum acervando donec in experiencia va
luerit et eius gloria fama percrebuerit propterea
Sententia canonis est quod datur ascendere quam
cito scandere ad precipicium festinare Et hanc
experiencie necessitatem ponit Johannes damascenus
in libro suorum variorum sermonum ait nulli medico
etiam studiosissimo credendum est nisi etate com
probato Secunda cautela est de condicionibus circa
egrorum observandis Cum igitur medicus primo accesserit
ad egrotum salutem ei innuerit vultu hilari
Deinde sibi considerans percipiat egritudinis
in die et hora permanet et quales autem acu
cesserit dieta super observacionem seper verum non naturalium
et si quid fecerit propter quod potest talis morbus evenisse
et si consuevit tali morbo talis temporibus egrotare
et qua horum consuevit operari vel et qua mitigari
et per quales modos affectus sit egritudines ter
minare an profluvio ventris sudore vomitu
sluxum sanguinis narium mestrua emor dans scabie
an pruriginem vel sanitatem solliciti perquirat
Deinde disposiciones singulorum membrorum corporis ac
cidentium investiget Et primo de membris animalibus
ut puta an assint vigilie superflue sompnia
turbulenta dolor capitis [illegible] vertigo et similia
Secundo de membris spiritualibus ut potest si instat tussis
et an sit siccitas difficilis cum puncturia laterum
et anhelitu amplio et cammate circa pectus
et an senciat vel quondam senserit catarrum
per guttur descendentes cum recedime et sputi
grossi multitudinem post sompnum inducentes
et an sit eius spiritus ordinatus vel suspi
rus intensus et similia Tercio de membris natura
libus ut puta si assit prostratio appetitus
amaritudo oris sitis fluxus ventris vel
stipticitas ypocondriorum et extremorum
equalitas laterum flexibilitas vomitus nausea
urine veteruno vel eorum colora ardor urine
dolor articulorum labor spontaneus membrorum
qui sit in ambitu tocius corporis et similia

cephis nam omnibus digitis et dras pulsus
et condiciones urine et egestionis et sputi ple
nius diiudicat et cognoscat. Sit igitur
vultu maturo et deliberatione sollicita pul
sum utriusque brachii quatuor suis digitis de
center extensis sufficienti tempore contingat eius
notans diras secundum longum et curtum parvum et
magnum fortem et debilem durum et molle
rarum et spissum velocem et tardum ordina
tum et inordinatum, tunc non fans neque loqui
spiciens sed oculos in terram vel egri faciem
prudenter defigens. Expletis namque veritatem
narrare et fidem egri ad te trahes. Deinde
solerter ad urinam procedas in loco lucido que
radii solares non tangant que eius qua
hora noctis precepta, et an sit corrupta
et post hoc verificata et considerans eius
diras secundum substantiam ut puta an subtilis aut
grossa an perspicua aut turbulenta et secundum
quantitatem ut puta an exuberans an dimi
nuta respectu potus et secundum qualitatem
ut puta an citrina aut rubea aut glau
ca aut karopos et siva et secundum contenta
ut puta an sit ypostasis alba levis equalis
piramidalis aut nebula pendens aut
spuma aut circulus natans aut squama aut fur
fures in fundo residens seu arena vel pilus
vel filum spermaticum, nec illa hora negli
gas dexteram et vesice dispositionem perquirere
ut puta si ne circa alchatim vel simul do
lores sentiat ne renum vel vesice vicio
turpiamur attribuendo epati vel venis quod propere
est et egestio. Deinde consequenter ad egestiones
tendas earum substantiam colorem et quantitatem et
horam expellendi discernens sicut in urinis
omnibus ordinatim perscrutatis si prius es in
arte medicine potens, infirmo passionem et causam
passionis aliqualiter declarare ita ut se per te
magis quam per se ipsum cognoscat. Sermonare te
ad mirandum sapientem et excellentem predi
cabit et firmabitur inter fides sua et confor
tabitur virtus et surget contra morbum subito
cum crisi vel gradatim cum melioratione
de die in diem et sanabit perfecte. Iuxta illud
Galieni in commento primi pronosticorum medicus in quo
optimus est qui plures sanat. Plures autem sa
nat in quo plures confidunt. Et illud Avicenne
in canone primo videlicet confidentia egri de medico
quam medicina cum suis omnibus instrumentis.
Tercia est de processu ad actum curativum quandum
igitur medicus causam morbi perfecte non cognoverit
medicinas non ministret sed cum dieta temperata
et blandiciis egrum suspendat. Iuxta illud Avi
cenne primo canonis fen tertia primo capitulo contra se
neum. Cum autem ignoraveris que sit egritudo re
linque eam nature et non properes quoniam aut na
tura superabit egritudinem aut ipsam manifestabit
proprium causam aut cognoscens ad actum
citatum procedas cum ordinatione diete et ad
ministrationem medicine convenientis. Dieta autem si
aliquomodo possibile fuerit stat in cibis et
potibus et hora sumendi secundum appetitum
et consuetudinem infirmi iuxta illud ypocratis secunda
particula aforismorum, parum deterior cibus et potus
delectabilior vero melioribus quidem indelectabilibus
preferendus est et cibus qui multo tempore consueta re
cordatur licet et eius causam et horam contrari
bationis vel status contrarie nullatenus permittat.
Medicine vero si possibile fuerit sint pocius cibi me
dicinales quam medicine pure quia minus periculi
nature trahent et si non sufficiant procedat ad
curas alenioribus consequenter maiores et ad
fortiores paulatim necessitate cogente transeundum
quia hic est ordo sapientis ut dicit Avicenna et magis
perfectus quam puritatis administret. Solutivas
autem medicinas quam plus potest evitari et tempus
earum differat, et si necessitas earum cogente
earum consolatas et rectificatas in bonitate et
sapore exhibeat dosim eius pensando insuper
et respectu complexionis corporis quod fieri potest considerationem
infirmi ut puta quia forte frequenter earum
assumpsit, et sic facile vel difficile solubile
contingit quod si non ita feceris habeat forte
quod corpora que ut plurimum facile solvuntur
sunt rara macilenta que vero difficulter
sunt solida crassa pinguia humores
enim educendos considerat quia colla est facile
educibilis, melancolia difficilis, fleuma medio modo
se habet. Consideret quod sepe educantur provomitum et
precipue in estate et corpore consueto vel facile
vomitu, colica vero nequaquam grossitie phlebotomie,
fleuma vero per utraque extrema educat regionem.
Consideret igitur regionem per quam natura educit
sponte et illuc etiam educat partem
iuxta illud ypocratis prima particula undecimo nature regi
re. Medicinas vero opiatas et stupefactivas
nequaquam utatur nisi extrema necessitate
cogente ut puta si dolor vel insompne
tas egrum ad defectionem perducerent ut dicit
Galienus in decimo ingenio sanitatis tunc utatur eis
pocius propinque quam premaveris, et si pre
terimus pocius permisimus. Et si perceperis
pereius usque diem atque atque vigilias
quam noctem et sompnum, nec sinas propriam vol
tantem neque spirituum aliquomodo utatur nisi eo
solatus cum suis viribus. Quarta est de
processu ad actum pronosticum. Consideret
medicus tenorem virtutis et bonitatem vel
maliciam signorum ex opere nostro, et di
ligenter intueri que quibus preva
leant in fortitudine et multitudine, et si post
hoc contraria videat signa salutis vel mor
tis contrarium quod et declinatum primitus
quia non tamen laudabile neque artificiosum
est penitus mortem predicere, quod

saluando vitam spondere / tunc quia ab ipso fugatur
neque amplius vlterius in vtilia conficiat ne ars
medicine ludificetur Et dicit ypocras de ingenio sani
tatis capitulo iiij° quia nouitatum solis prognosticis
sunt relinquendi, vt dicitur in commento
illius afforismi iuuenes pueri quod instatiue
egritudo etc. Si autem dubius fuerit in ser
mone suspendat amicos et astantes in
amphibolosico sermone dicens oportet me
expectare plura signa vsque diem septimum
vel aliud diem certum Item si adhuc du
bius fuerit [illegible] magis applaudet dicens
videtur michi quod stantibus signis preter
visis neque mutata virtute eger ad certius
sanabitur hic vel morietur aliter Octaua si magis
imprime affines eius modicos insistentes
sit magis prius ad mortem quam infirmum sa
lute pronunciando quia si eger saluus e
uaserit gloria fiet medici etc. Sin ad non
incusabitur de morte et qualitercumque res
se habuit non debet medicus infirmo dicere
nisi de vita et salute ne forte timore
moriens virtus eius prosternatur Nona est
de astantibus informandis debet ergo me
dicus omnino ordinare de industriosis huius
sollicito astante qui dietam et medicinas
quaerent et decenter secundum preceptum sibi
hora prescripta administret quia referre sciat
qua hora eger dormire cepit vel ex
perrectus sit et qualiter in sompno se ha
buit scilicet os et oculos, et modum decubi
tus et an cum timore vel tremore e
uigilauerit / an post sompnum leuius senserit
Et an eger sit obediens an illustri
mediatori quia sicut dicit ypocras Oportet
non solum seipsum prebere que oportet facientem
sed et egrotantem et astantes et ea que
exterius sunt. sed compensans et can
telam ab incendio caueat vel oppressione,
nec sit talibus vltra modum familiaris
siue sint consanguinei pacientis siue non /
ymo potius erga ipsos teneat se in
perpetuis et minus quam socios vel amicos
aliter ars ludificaretur et cetera sanacionis
abiectur Decima de medio sed in eius sibi
socio si igitur habeas consilium cum aliis amicabiliter
ad eum te habeas de morbo / et cum ad eos consilium
in camera seorsum non infirmi vel amicorum
presencia ne forte ab ipso destrepes sonum
vel inpari gratiam te vel tuam sciam
illudas Si vero persona sit placabilis ma
gis eligens veritatem quam gloriam ipsam apud
ipsos exspectet eius animos gaudere / si quis
inuicem capietis ambo sit vos esse in eadem
sollicitudine ac largo munere mulcendos

cuius prudentes consideratione alii honores ple
nare demonstres Si vero efficimus et claritas
sunt tibi quam ceteris erga ipsum sicut te habeas
quia sic ars deluditur arte et conare ut
pro eius necessarium ab egro inter eas et de or
dinatione alias potius intelliges et si po
tes eum vincere eius consilia refutes Si non idio
ta vel ignarus sunt erga ipsum non tamen
sed proud sicut collega licet non ad deleamur te ge
ras ne hoc pro illi in gloriam redundat
laborem nisi forte humilem se exhibeat
et te apud omnes recommendet tunc namque
merito aliqua suffraganea consilia eius
reseruanda sunt potioribus et arduis in
corde tuo consiliis Septima de apotecario
eligendo precauet sibi quisque medicus appete
carium in arte sua peritum humilem et fide
lem ne forte appatum (?) medicine retardans
vel eius statum primus vel ponderis eius
diminuens vel eius recentiam et bonitatem
falsificans te et tuam artem illudat et
ipse in medicinis laxatiuis caute consulo uti
medicinas laxatiuas quibus metum ipse potius
habeat quam abalia recipiat cum in eas sit
maior timor et vigilancia medicorum
Octaua de consiliis porrigendis fortuitis
occurrentibus Cum quis igitur ad te venit
in domo vel platea consilium petens
vrinam deferens non sis promptus ad consilium
exhibendum Sed primo condicionem persone
considera, et consilium quod petitur deinde vrinam
formidanter recipe prudens ne sit
acetum vel liquor alius vel vrina
singularium quibus frequenter illudant
medicum et si / melius hoc ad finem consilium
tribue Si vero vrinam ex hiis videas conceptio
vultu repellas Consueuerunt namque vetule
de venefico vel impregnatione vel aborsu vel
menstruorum prouocatione vsque consilium petere
spiritus tum sunt omnia talia denegandapenitus
et cum vrinam inspicis oculos et linguam
cohibe et intente atque sollicite attende
neque de vrine iudicio quid dicere audeas
sepius etiam querimoniam pacientis et singula
sigillatim inuestiges aliter in vrine signo
decipieris cauendo vrinam secundum colorem et
stantem supradictis passiones / imo queque
generis iudicare Signa ergo prognosticam
cum annunciatione dicentis sunt precipua
da quia respiratio Ioh damascenus aut
in libro suo sermonum diuersorum gloriosus super
bia et ad vrinale multiloquium sit sa
piens concupias neque certe egris per singula inte
rogare pudeat vrina namque nisi mor
bus vel veritas extitit fallax est

vincas Nota de salario petendo ad
igitur me cum ad personam compigencia et
vulgaris provenit fama non veniat
ad egros aliquo omnino nisi vogatus et
de salario certificatus nisi forte egrotans
sit intimus et specialis notus vel amicus
nam si venis non vogatus de penit egri
fides nec Estimat namque te ignarus vel
suspectus alias ad suam curam te penitus
vocasset Neque sis contentus salario pusil
lo magnam quippe scienciam tuam sollici
tudine turpis sterconis spurii et urine
visitacionum et deinde delectabilis sanitatis
reparacionem ac vite redempcionem digna
penitus desperavit magna et condigna de
cent emolumenta nisi forte laborans
sit persona pauper et miserabilis cum
qua misericorditer est agendum, vicario
rum luce evadere pauli Cosme da
miani medicorum felicium feliciter
assequendo De vero de premio tuam egri
consciencie post eius mortem non nisi
vicaria recipias cum si salvari contingat
tibi volens graciam perfugam et diuturnam
protendere que ad modum in tua punctura vo
cacione et ampelis devota imploracione
volens angelicam deinde in sua resurreccione
volens humanam preveniat Decima deca
incacione nec cum non civitas quibuscumque vis
litis et ipse nec facultatis veneracionem
exhibeas familiaritatem religiosis quam se
cularibus gaudiosis ac vanis actibus
convenies ut vidua salus et persona que
dacione florescas vulgaribus vero neque
familiarem neque claram te offendas ne te
nimia familiaritate contempnat vel superflua
severitate devitet Vestibus et gestibus
honestatem diligas non pompam laudum et
dissensionum potes fugias et ad concordandum
et vincendum te prosse imponas vulgi
laudes ne cupias laudat namque vituperosa
et ob plurima referenda dignos vincas et de
cupias ipse quod apostolus volo honorari
nec nisi a sapientibus notis et honestis
quo enim quis prestare potest quo penitus
est nudatus Teneberas tamen sibi ex
hibitas cum pedes vel equos permitte
gressos suos duxerit non spernat vim
cum impetu condam horis dimittas continuo
prudentie vel etatis vires benivolum
Actus medica erga corpus / porrigendo
humanam septipliciter circa pumg conservatis
animi pariunt quia circa respectum obtinere
nobilissime sanitatis sit prout quod temporibus
administrata vel ipse id librancioribus
minima dedus reductum pro sublimior

qui est respectu sanitatis de re quia
virtus corpus dispatum deget sibi
ipsa sanitate Tercius preservatus pro causa
nobilior qui est respectu egritudinis
fieri future Quartus eundemque omnium
maxime notus qui est respectu egri
tudinis presentis Curativus Prognosticus ita
fugam salutem vel penam predicanda
partem in omni passione hunc est
omnium gloriosissimus ac famosus Septimus
resumptivus omnium postremus qui est re
spectu salutis habite prius forte desperatos
et quibus conspice possumus medicinale
sanam in omnibus corporibus et omnibus
locis ac temporibus nedo fore consulenda
Et ideo dicebat medicorum princeps
tegni vitam de causa ita principaliter
Si enim esset in potestate et immutabile
unum corpus et semper manens optima
composicio nichil indiget arte constitutiva
sanum quod vero immutat et corrupit
et consistit non servans quam habebat
compositionem consistit ac hoc curatione
indiget et ideo de regimine sanitatis
ait necessarium quod est reipublice corpus
tuendi vel si est ad vetus omnium est
Quod autem nunc consulta non quecumque
modo reptorum vel aspiratorum nativa
secundum quemadmodum agricolarum et nautarum proba
bilia ipsi quod dicit Aristoteles primo et septimo
collacionis finis huius artis non est ad sanandum
sed ad faciendum illud quod potest fieri et quanta
te convenienti et tempore convenienti et propter causa
debet expectari finis quod est in arte
navitatis et regimine hominum Et
in primo de ingenio sanitatis ars me
dicine et medicus non sunt principaliter
causa sanitatis sed sanitatem non absque
mediatione facere possunt sed eam quadam
convenientia, quod ex ponere in tegni
aut omnium quod horum operationes natura
medicus non minister Et ideo vero prognosti
Ethicus omnis minime curare posset
quod si posset non ad futurum prius diceret
sed dominus prophetis ... nuncupari
velut Et philosophus primo rethorice di
cebat non est optimum cornigiarius
qui facit optimos calceos secundum ut
contingit qui sed de gestibus nichil
obmittit Preceptum itaque de arte
curativa et prognostica premitte dupli
cem de arte conservativa preservativa re
stitutiva ac previsiva quod ad sa
nitatis regimen demonstrat pertinere
Conservativa itaque sanitas quatuor
modis propriis quorum est predictam

regulare et hanc in methodo ponemus
Ubi vero prosequemus bona observancia et per
cautis correctione / quia in empiricis ponentur
etiam preter generalem nonariam quia in ea
nona habemus. Et quartus postquam
secunde canonicam quia in principiis singulis
et hodus consistit in regimine diete.

Modicata autem in debito usu sex rerum
non naturalium que sunt cibus potus in
anima et repletio somnus et vigilie motus
et quies aer non continens et anime passio
nes de quibus per ordinem dicemus. Regu
las ibi sex per ea modis que sunt sola quantitas
qualitas consuetudo tempus et ordo. Qualitas
quippe ciborum debet esse que generat
bonum chilum temperata vel calida. Illud ut
sunt caro pullorum perdicum phasianorum
omnium avium silvestrium non aquaticarum
et caro edorum saltantium agnorum ania
lium castratorum pigrorum vitulorum lac
tantium bonorum nec non arietum porcel
lorum iuvenum vel duorum annorum capreolorum
iuvenum pigrorum porcorum silvestrium. Et
de leguminibus cicera fracta vel pisa
et aqua eorum. Et per de granis risum frumen
tum farro farina avene panis tri
ticeus bene coctus bene fermentatus bene
salsus. Et colatum tempore sereno nunc conservatum
non corruptum. Et de herbis borago spi
nacie bliti petrosilum atriplex lactuca
endivia. Et de fructibus ficus et uve
matura cum passulis et pira et castanea
assa post cibum. Et de piscibus lucius
et omnes pisces marini durarum carnium
non viscosarum neque fetidarum vel non
marini aut vel petrini. Illud est demum
de arenosa petrosa aqua capiti habentes
carnes solidas et frangibiles sapidas
et squamosas et ipsi assi super prunas vel
elixi conditi cum sinapi pipere vel zinzibere
et aliis speciebus convenientibus eorum flagitantibus.
Et de lacticiniis lac capre vel asine
vel vacce bene paste cum bonis herbis
et feno et ipse sumptum cum cibo in stomacho
nudo per se vel cum zuccaro vel mel
le vel mica panis et caseus recens
vel quasi recens ex bono lacte artificiose
confectus. Et de ovis ova gallinarum
sanarum recentia parvula oblonga
sorbilia. Et quantitas ciborum debet
esse que satisfacit nature et non appetitui nam
stomachus calidus appetit minus quam cor
frigidum plus quam cor temperatus autem minus ap
petit quantum bene digerere potest ut dicit
Avicenna in tertio de signis stomachi
De qua mensura ciborum loquens Avicenna
primo canonis fen 3a capitulo de regimine
cibi et potus ait. Et corpus nullius
ita est replendum sic ut sit locus

super fluus in isto sed abeo cohibendus est re
liquus desiderii adhuc in eo remanentibus
Hec cum famis reliquie post horam una
destruitur. Si quod ob stomachi corrugationem fuerit
super abundans. Quantitas autem discreta et
debet post unius ferculorum binarium concor
dat / quia diminuta ciborum et ipse caro
generorum neque particulorum coctorum bene
temperatorum neque sit inequalis eorum
digestio in isto quare vel coctus eorum
talium ebet videlicet post se velox appetitus
eius digerendum advenit non digestionem
sed alterato quecumque fecerit etiam naturali
sed deliminata est tercium ipse quod aut
similiter aliud. Et vel quod est delinus
cum diversa mollia sunt ad unum et
per hoc comedendo tempus prolongare. Aliud
enim posterius veniens adveniat primum
iam incipit digeri veniente ergo pertinens
indigestum non simulant. Et qualitas ciborum
esse debet in proportione quia frigida sunt sola et
yeme acta et dure calida in proportione
vero tamen vel estate acta et dure frigida
per me? autem temperata cum omnibus corporis
simplicter disposita sunt temperata conservat consilia
in forma excellentia in gradu si recessit
contraria in forma similia in gradu sunt sani
sunt moderato. Consuetudo proposita est
servanda in cibo quia sicut dicit ypocras 2a
particula afforismorum parum deterior cibus delectabilior
vero est. Et aliud cum multo tempore consueta 2o.
Et Avicenna tractatu palliato ait oportet
te scire quod minime melius est quod melius
sapit / propterea quod stomachus et dominus retentiva
vehementer ipsum applicantur ad bone fuerit
sed hoc ac addidit consumas quod consuetudo
ad malum cibum est contrario abicienda non
subito quia repentinas mutaciones non
sustinet natura ut dicit ypocras in tercio regimine
ipsa abiectio consuetudinis non debet fieri
nisi tempore sanitatis quia in natura contrarium
egritudinis omnis consuetudo est tollenda eo
sit prime basis et fundamentum nature ut
dicit ypocras in 1 de ingenio sanitatis assignans
causam illius quia sunt tempore eorum consuetudinis
mutantur quoque leges nature tempore
prima regione 2o per medicina exhibicionem
et 3o per delectabilium ablacionem quare natura
non sufficienter sinaliter succumbet. Et de perplexitatibus
primo tercio ait. Consuetudo est
altera natura cum consuetudo est eorum que ut
sepe (sepe aut et si valde sunt sibi in
vicem propinqua. Tempus autem est in cibo
diligenter observandum quia in yeme est interiores
cibos sunt sumendos quia ventres
yeme et vere calidissimi sunt natura

propter antiperistasim. Et ideo tunc natura multos
sufficit per labores et cibi grossi tunc sunt sumendi
sed raro secundum unum quia tunc pauce fiunt a corpore
resolutiones. In vere autem parce et raro est co-
medendum quia possit plectoram hiemem ultra
superfluitatis collectam, et hoc tempus bonitate sue
complexionis omnem magis appellit et omnem con-
suetudinem manifestat. In estate vero est co-
medendum sepe sed bis vel ter in die sed parce
propter vite et de cibis subtilibus de facili digestibilibus
quia tunc calor naturalis est debilis et resolutio
plurima. In autumpno vero plus parce est
de cibo sumendum sed rarius secundum unum,
et est maxime insistendum illo tempore in regimine
bonorum laudabilium ciborum, quia tunc naturalis
calor debilior est plurimum propter estatem preteritam
et propter maliciam complexionis aeris putridam et ca-
vendum a fructibus quia generant colericum
putrescentem illo tempore. Licet in estate quoque comedi
possunt primitia et ceraga ad reprimendum colleram
et ipse ante omnem cibum. Tempus etiam etatis
est observandum quia pueri et qui crescunt sunt
dictandi dieta yemis in quantitate sed non discre-
te, quia multum et sepe debent sumere cibum.
Sed iuvenes et vel post dicta yemis omnino
quia calor naturalis eorum sit in ultimo fortitudinis
corpus appositione non indigeat ampliori.
Iuvenes vero dieta vernali sunt regendi.
Seniores dieta estivali in quantitate et discretio
sed autumpnali in ciborum qualitate sumendorum. Tem-
pora diei consideranda, quia ut dicit Avicenna
3° canonis fen prima tractatu de distensione cibi
assueto corpus separatum debet tribus vicibus
sumere cibum infra duos dies naturales, scilicet
vicissim [illegible] expressionem cedat unus
30 horarum naturalium quod est competens mora digestionis
et evacuationis superfluitatis primarum. Licet
homines nostri temporis comedant bis in die, semel
in prandio, videlicet in cena, quod propter consue-
tudinem antiquatam non valde inculpandum
est tenendum, quia apud homines reguntur
varietates temporis prime digestionis. Nam est una
sed apud quosdam est duarum horarum, apud ali-
quos quatuor vel 6 secundum diversitatem complexionis
stomachi et ciborum ingestorum et quali sed omni
tempore cavendum est ut estate cibum sumant
horis diei magis frigidis et locis frigidis, autem
vero natura. In yeme vero contrario modo. In vere et
autumpno modo medio procedendum. Sed etiam
in cibo est attendendum utrum stomachus sint
temperatus et tempus autem temperatum tunc non deveniant
in stomacho contraria cibi diversarum substantiarum, sed homo-
geni in substantia et temperati in complexione quia sunt
supra dicti ne fiat propter eorum inequalis digestio.
Si vero stomachus sit calidus [illegible]
natura debet cibus grossis premitti subtili:

quia tunc melior digestio et maior calor
sit in fundo stomachi sicut inferior appetitus
et separato et sit more eius advertere forte
quod subtile antequam digeritur quod grossum, quare
si subtile permissum fuerit egreditur [illegible]
post suam digestionem et deinde grossus [illegible]
propter quod autem si primo alimentorum [illegible]
[illegible] quia melius digerunt carnes
bovinas quam pisces petrinos, quia adiungit
subtilia sed temperate et quoque grossa. Si
vero stomachus sit siccus non perdat equaliter, si
autem sit frigidus et stipticus naturalis pre-
mittat lubricativa stipticis. Si vero humidus
et fluens fiat econverso. Si vero fame-
licus et optimus premittat grossa sub-
tilioribus, ne forte corrugatus velo-
citer super subtili resonat grossum. Si
autem sit fastidiosus et [illegible] gaudens
fiat econverso. Aliter tamen cavendum omni
hora sunt assumptione ciborum vel diversorum
in substantia quia diversis digerunt temporibus et
difficultatibus elaborantur [illegible] calor
sit inequalis in corpore [illegible] plus nocivum
quam innaturale. Utrum autem melior cibus
sit sumendus in prandio vel cena [illegible]
copiose [illegible] de diminutione et corruptione
digestionis in isto passu de cavendo. Potus etiam
regula in substantia quantitate qualitate et ordine
unum tamen hic ponemus propter illa dicenda
quod [illegible] est omnino et omni corpore con-
servare volentibus propriam sanitatem ut potum
[illegible] quia hora comestionis assumat,
[illegible] invicem plurimas [illegible] comestio-
nis usque in finem ne forte potum plurimum
simul [illegible] cibum fluctuare faciat
et [illegible] bonam [illegible] et retentioni
stomachi deviat. Et hic potus quantus est ut
in principio comestionis sit vinum purum clarum
in confortationem digestionis, sed in medio sit
limphatum parum, sed in fine comestionis
[illegible] et potus erit calidus ratione vini
et subtilis [illegible] ratione aque que duo natura
[illegible] conferunt. In fine vero sit vinum
limphatum usque ad medium vel post naturam
[illegible] vel aqua pura ne fumus
sursum capud petat, et id expediens est
quod magnus haustus aque frigide post [illegible]
sumptus aut tollet aut diminuit ebrie-
tatem, et hec sufficiant de primo regimine non
naturali. Dicamus nunc de 2a que est
inanitio et repletio. Ubi sciendum quod
periculum est stomacho famelico cibum denegare
et fastidioso repleto cibum offerre, ut dicit
Avicenna 3° canonis fen 3a tractatu de regimine
cibi et potus. Omnis namque stomachus
repletus humoribus. Item vero plethoria
oppilationem putredinem apostemata et lepram
inducit

Sententiis igitur diligenter custodire sanitatem surgat omni mane hora debita competenta et uniformi plus quam sompnus et digestionem compleverint perfecte. Deinde caveat diligenter ad expulsionem superfluitatum primo et secundo digestionis scilicet urine, et fecis in eodem loco donec illa naturaliter deorsum tendant. Postea caput diligenter fricet cum pectine vel digitis ut pori capitis aperiantur et vapores exalent. Postea tunc ad fricandum et exercitium perfecte vel partem si nimia fuerint. Postea exercitet gradatim a motu debili ad fortem redeundo ad debile, et tam diu huiusmodi motum continet donec se aliqualem sentire cepit lassitudinem vel sudorem et anhelet et vociferet et in sole ambulet et in tertio post hoc quiescat in loco temperato vel vergente ad frigidum donec calor naturalis vim et fame sensit et saliva subtiliari cepit tunc illico cibum predictum capiat sine mora, post quietem vero non oportet nisi per vel decet neque sub sole vel estate habitet ne cerebrum vaporibus repleat et idem ordo servandus est. Tertia res non naturalis que est sompnus et vigilie. Sciendum quod tempore yemali scilicet secundo propositi omnis sompnus diurnus et vigilie nocturne sunt viciosa, unde si a mane usque ad horam diei tertiam se tenuit tempore fuisse per sanitatem optimum tempore autem ... ut dicit ibidem in quinto consuetudo propria et magister cepit canonem violare tempore autem modico ut ait Avicenna capitulo de re cibi et potus quod omnis sompnus diurnus est in cupando. Prima ut sit consuetum secunda ut non sit illico super cibum, tertia ut non sit capite depresso quarta ut non sit longus quinta ut non fiat abrupte stupida et repentina expergefactio sed mora. In omni autem sompno cavendum est ut fiat in loco non calido vaporoso sed temperato ut parum frigido corpus tamen perfecte cooperiatur pannis calidis plurimis ut calor naturalis redire ad interiora non formidat neque membra exteriora mortificentur quia in hiis duobus maxime consistit bonitas tertie digestionis scilicet et operationis et membrorum. Quarta res non naturalis que est motus et quies diu est regenda ut ante cibum omnem et post evacuationem superfluitatum fiant exercitia fortia predicta. Post cibum vero illico cavendum est vel quiescere sedendo vel erigi stando vel moveri pauletim brevi tempore de ambulando ne motus non sufficiat ad cibi conquassationem sed eius in fundo stomachi locationem. Quinta namque ... consequenter et indigestionem inducat. Secundum vero labia oris ... os stomachi corrugat et digestionem confortat. Et si contingat talem proficisci pedes vel eques totam dietam vel circa illud in tertio perficiat neque hospitatus illico cibum vel potum capiat nisi per quietem convenit et calor ad interiora rediens tunc cibum primo recipiat et si necesse est ultimus post prandium sompnum ... breve super cibum dormiat antequam iter arripiat ne cibus confusus in stomacho corrumpatur. Optima namque digestio fit sompno et quiete ut dicit Galienus primo de ingenio sanitatis capitulo de cura stomachi frigidi et licet post exercitium vel vigilias precipue sanitas superveniat, hoc non est nisi, vel propter cibi descensum a stomacho ad intestina vel membrorum resolutionem vel spiritus oris stomachi acuitate que sompno non contingit. Sequitur res que est qualitas aeris continentis de qua dicendum quod omni tempore custodiendum est ab aere pestilentiali ne forte epidimiam vel lepram inducat. Rectificetur igitur cum suffumigio odoriferi ... vel thuris et ... que de alloe quod dicentur libro secundo capitulo de febre pestilentiali et obstructione domus et camere meridionibus vel occidentalibus et eorum ... aventus et apparatione ad plagam orientalem et septentrionalem, et cautela a ... leprosorum scabiosorum obtalmicorum et eorum et omnium patientium morbos contagiosos paludes et si aer fuerit rectificetur cum igne si calidus cum roratione aque vel aqua rosata et stramento ... nenufaris violarum et similibus si siccus cum malvis gladiolarum ... foliis salicis vel ... vel ... si humidus cum suffumigio xilo aloes ut dictum est et vita ... domibus calidis vel frigidis prout oportet et vestiat vestibus calidis laneis mollibus vel lineis et sericis subtilibus prout necessitas postulat. De aere namque dicit quidem Haly super Tegni quod ipse est inter ceteras res non naturales precipua, quia eo quod circumdat et ingreditur corpus nostrum et membrorum nobilissimum quod est cor neque ab eius qualitate possumus unica hora separari propter necessitatem anhelandi quare in eius custodia et rectificatione est plurimum sollicitandum. De sexta et ultima re non naturali que est animi passiones est sciendum quod convenit in regimine sanitatis gaudio et leticia perfrui quia animam fortificant spiritus subtiles et sanguinem laudabilem generando et ideo uti convenit vestibus ornatis preciosis ... anulis nobilibus sonis musicis ... et omnibus gaudiosis cum timor et tristitia et solitudo assidua inducunt de ... frigiditatem grossificant intrinsecus spiritus tetros et caliginosos generant calorem mortificant humores incinerant et sic ... consumant. Reperiuntur aliqua que propter hominum consuetudinem plurimum ... conferre ... sanitatis de quibus nunc dicamus. Supergredi sanitati consuetudine ... regimine purgatione indiguerit

tunc a decimo etatis sue anno usque 60 vel
circa. Illud potius istis medicinis uti secundum omni
tempore anni. Nam ante tempus etatis predictum
et post non flebotomandum vel farmacandum nisi
necessitas magna compellat et robor virtutis
et carnositas corporis ad ipsum concedant. Prout
dicit Avicenna primo colliget. De Abenzoar me-
dico peritissimo quod flebotomavit filium suum ipso
etiam paciente cum esset trium annorum et
ipsum a morte liberavit. Si igitur sanguis
indigeat evacuatione fiat cum flebotomia.
Si colera fiat cum ʒ i vel ii reubarbari optimi
pulverisati et incorporati cum ℥ iii vel quinque
aque decoctionis prunorum dando actu calidam
media hora vel ante diem. Si flegma fiat cum
medicina de turbit quod est farmacum leve
et nobile quo sepius in opere posita uti
intendimus que sic fit. Recipe turbit albi electi
et mundati ʒ i vel ʒ i et ß zinziberis ʒ ß zuccari
ʒ ii fiat pulvis cum ipsis qui detur totaliter
ante diem cum aqua calida et differatur
cibus post ipsum quia est tarde solucionis et
si vis acuere adde hermodactilorum ʒ i vel ʒ ß.
Si nigra fiat cum medicina de sene quod Recipe sene
ʒ [illegible] ii tartari ʒ ß cinamomi ʒ i fiat
pulvis cum omnibus de quo detur ʒ i vel ii ante
prandium per ii horas cum iure carnium actu ca-
lido. Si humor adusti fiat cum isto medicine
quod Recipe medulle medulle cassie fistule manne
tamarindorum ana ʒ v dissolvantur in ℥ v
vel vi aque prunorum coletur et detur tempore
ante diem actu calidum et si nolit omnia
Recipe sucum de vino [illegible] ʒ i vel ʒ ii. Si autem
intenderis leniter mundificare iniusto sanguine
sicut consueverunt homines facere in principio
veris et autumpni fiat cum tali medicina
Recipe sene thimi epithimi ana ʒ ii polipodii quer-
cini ana ʒ ß cinamomi electi ʒ i ga-
riofili ʒ ß reupontici boni vel loco eius
reubarbari optimi non putrefacti turbit al-
bi et electi ʒ ii florum boraginis ana ʒ ß zuccari ʒ i
fiat pulvis cum omnibus et detur totaliter ante
diem cum ℥ iiii aque decoctionis [illegible]
vel [illegible] actu calida et differatur cibus post
ipsum. Et scias quod medicine laxative non
debent dari nisi premollificato ventre una die
vel duobus cum siropo aliquo vel cibo lu-
bricativo sicut sunt iura carnium pinguia
et olea mollificativa. Scias etiam quod non
debent dari cum liquore plurimo quia
disgregat et corrumpit virtutem medicine
sed cum tali et tanto qui sufficiat
ad deferendum virtute et vapore medicine

[illegible] neque dari sine omni liquore quia
perficitur eius operacio neque in hora magne
famis ne forte non supposita sese contrahat
in chimum quod est pessimum [illegible] sine quibus [illegible]
[illegible] turbit in [illegible] scamonea
in coloquintida sene [illegible] ut dicit [illegible]
de simplicibus medicine. Post ipsum medicina sa-
tis operata sine turbine in potum haustum
magnum tysane colate vel [illegible] pul-
lorum et ipsi galli veteris ne reliquie
medicine abstergant et stomachum et intes-
tina abluant. Si autem medicina [illegible]
[illegible] solvere vel tarda sint omnino
vel [illegible] regulare propter complicationem
illa die dare medicina alia ut dicit
Avicenna primo canonis fen [illegible] capitulo
in parte [illegible] tamen quando operantes [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ʒ ß vel ʒ ii electuarii de suco
rosarum laxativa cum aqua calida quia tunc
prior medicina incipiet operari cum
adiutorio secunde. Si vero aliquando ven-
ter sit stipticus naturaliter vel propter
errorem [illegible] cum cibo [illegible] suppo-
sitorio vel cum clistere vel cibo lubri-
ficativo sicut dicimus capitulo de stipticitate
ventris [illegible]
[illegible] est in regimine sanitatis [illegible]
[illegible] superfluitatis in corpore [illegible]
[illegible]
et caput [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
sint tamen quedam peiores aliis [illegible]
tamen est [illegible] piscis et lactis
vel vini et lactis et [illegible]
in [illegible] vel [illegible] sicut [illegible]
[illegible] cum cibo [illegible] de clareis
calidis [illegible]
[illegible] post cibum quia [illegible]
fumare faciunt et replent [illegible]
et [illegible] dolorem capitis [illegible]
[illegible] est [illegible] calidis cum
cibo et [illegible] stipticis post ipsum [illegible]
[illegible] corpus [illegible] et [illegible]
[illegible] Consuevit [illegible] plurimum
[illegible] cibus [illegible]
[illegible] et [illegible] que [illegible]
in [illegible] et [illegible] [illegible]
et plurimi [illegible] recipiunt [illegible]
cibum et alii quedam [illegible] quatuor

vel plures omni die et mittit crudum super
semidigestum; et sic de multis aliis omnibus et
tamen dicunt se propter fortiores et melius
habentes nisi illud Galienus 3o de ingenio sanitatis simpli
cibus dicit quod quedam puella fuit nutrita
napello neque ex hoc moriebatur sed sibi convi
ventes sola anhelitu interiit / et aliqui
iusquiamo / et alia similiter sine rebus aliis
complexione et specia venenosis ut nota per
Avicennam 3o tamen fen 3a capitulo de regimine
cibi et potus ¶ Regiones que naturas humi
ditas et usus id est consuetudines sunt extra
regionem nostram et hoc quidem observandum est
et cetera ut hoc experimentum vincat nostrum
¶ Est namque cibus quem solebat comedi in quo
aliquid existit nocivum et eius contrarium bono
non usitato ¶ Unaqueque enim figura et
complexio cibum habet convenientem et consistentem ad quem
inclinatur si voluntas assunt nocivum tamen ei
faciet et impedimentum ¶ Sed quod malas esses
consuetudines sumitur dicit ille vero in quo
mala digeruntur mala cibaria ob hoc non
decipiatur quia post dies aliquos in corpore ma
li generabunt humores egritudines facientes et
provocantes ¶ Et constringitur ait in Phisica
tur non gaudeat malo cibo utentes
quoniam si in presenti non leduntur in posterum pas
sione non evadent ¶ Summum vero complexi
ones dicitur contra consuetudines aut corpus observetur
ante in inventione ¶ Ad quod venit dicendum quod consuetudo
vel est contraria nature / et tunc est omnino observan
da vel est dissimilis et in substantia et hoc dicitur
/ quia vel parum discrepat et tunc adhuc
est servanda vel plurimum recedit a natura / et
hoc dupliciter quia vel est habituata vel non
/ si non tunc nullo est tenenda / si sic hoc dicitur
quia vel est corpus egrotans actu et tunc
utique est servanda / quod tempore egritudinis sic omnis
consuetudo et omnis natura contraria / quandoque
dissipata penitus tollenda usque ad perfectam
sanitatem vel contra in infra latitudinem sanitatis
et tunc est permutanda non tamen subito
sed gradatim parum post parum quod si non fiat
imposterum pena non evadet sic post
delectationibus in esu carnium antiquarum sali
tarum aut piscium magnorum vel vulpium
aut leporum quia tamen leporum vel mor
phea incurrit ¶ Intelligendum preterea quod
sublimior medicina in regimine sanitatis
est abstinentia id est moderata cibi et
potus assumptio cum paucula sufficiant nature
appetitum vero omnia diminuta sic / tempore quo
nimis ut tunc tempore plures occidit crapula

quam gladius ¶ Cibus enim superfluus sui
qualitate resistencia calore naturalem obruit et
extinguit et plures corporis facit infirmitatem et
mortem naturalem velociter / Sin vero quantitate
replet vasa et appoplexiam et rupturam
subitanam inducit / Sin vero specia grossa vel
viscosa opilat transpirationem prohibet et per
consequens putridas sic et apposita generat per
principium ¶ Si quis igitur cibum vel potum super
fluo assumpserit una die maneat sa
nietatis sequenti die et in die quo crapu
lam sumpserit sompno utatur prolixe
plurimo in loco privato donec cibum digesserit
ubi si sompnus ei non advenit statim
plurimo incessu sanari et continuo sine
quiete vel interruptione ut cibus vel digeratur
vel ad intestina descendat et parum boni
vini puri bibat et sic permaneat donec
tota crapulam perfectam vel cum clisteri vel
suppositorio evacuat neque postea cibum sumat
nisi redeunte appetitu ¶ Dicit tamen Avicenna
capitulo de regimine vini et aque quod convenientius est
omni mense sic inebriari potu vini plurimum
quia cerebrum purgat spiritus intellectus et animam
letificat / quod credo intelligendum in corpore
non utente vino sicud fuerunt hyspani et
omnes sarraceni / quia vinum non bibunt
sed in aliis vino utentibus omni hora et
presertim septeddualibus / aliud enim competit quia
replecio addetur replecioni ¶ Canon ¶ Conservatur
sanitatis custos prolixe ut omni tempore con
servatur cibis puris non mediantibus nisi cum
opus fuit propter fumacionem vocata aut cibos
qui sic alterant acutorum vel perfecte convenient
vel tamen preter quod omnino corpus nostrum alteret
et immutet / vel contra aliud sicud fuerunt ci
bi super mixta / vero aut cibos medicales
qui licet alterant sicud sunt omnes cibi in qualitate
aliqua excedentes media si sunt ca
lidi adiuvant sanguinem sicud fenicula menta
piper petrosilinum apium allea cepe
porra narsilium urtica et salvia
¶ Si frigida mortificant et congelant sicud
lactuca portulaca cucurbita et scilea
vel si magis sunt frigida inficiunt
paulatine sicud fungi et iusquiamus
si humidi putrescunt et conmiciem indu
cunt ¶ Si viscosi opilant / si dulces
renes inmacerant et corpus ¶ Si ven
tosi super natant et nausea vel fas
tidium inducunt ¶ Si amari non multum
quia solum dulce in nutrit propter vel
per accidens ut dicit Galienus 3o de simplicibus
medicinis ¶ Si salsi adurunt et stomachum

et corrodunt Si pontica vel stiptica constringunt
et opilant Si acetosi cito senescere faciunt
Solis igitur vitantur cibis dulcibus vel nulla
spirituali qualitate excedentibus vel contra illud Si
ante corpus repletum cum qualis accidit non
conveniens rectificet per suum contrarium / Ubi contra
si corpus unctuosa dentur stiptica ut caseus
pira citonia si corpus salsa dentur aqua et
acetum si acetosa dentur mel et zinziber / si
viscosa dentur masma(?) ut sinapis / Si a
cuta dantur lactuca et similia Item dicit
G(alienus) vii° de ingenio sanitatis quod omnis dissipata
corpore sit et mala consuetudo reducenda sunt ad
spatium scilicet cum suo contrario salvus in corpore contrario
unde primo hoc fiat tempore sanitatis / secundo
ut fiat gradatim / 3° ut corpus sit sibi
ipsi sufficiens / pauperes cum non comedunt
quod habent prius / 4° ut sit otiosum melius
cum hic est faber ut sit non statuus quam spa
tus et piscatori vel fullonem ut sit collectus
et aratori ut sit densus et compactus Item
licet in pueris et iuvene sit calor naturalis equalis
in radice et per consequens digestio eque fortis in
utroque quia tamen in iuvene est maior
securitas corporis calidi quod deperdit aliquantulum
sui humidi radicalis / Ideo conveniunt ut pueri
melius digerant et melius mutantur cibo
calidis et humidis / Iuvenes vero calidis siccis
et solidis Pueri ergo primus lac et caseus
recens et caro agnorum vitulorum vel castrorum
et cibi elixi Iuvenibus vero caro vitulorum
porcorum bovinum arietum panis secalis
et cibi assi vel frixi Sic conservat nature po
tes dum hec autorum mente ... quod in
digestione sunt duo / scilicet alteratio et conversio sive assi
milatio Alteratio cum est decoctio cibi in stomacho
et hoc fit magis a calido naturali / Sed assimilatio
fit magis in humido radicali melius quod est
ipsa mollia et spongiosa faciet cibum in
partibus minus ... et passim faciendum
apponens virtus et postea conformans: Ex quo
et fere potest ... ... debilia melius
mutantur cibo aliquo determinato quia contra
aliqua robusta scilicet corpus ... forme speciei
que est potissima causa conversionis et muta
tionis Item dicit Avicenna primo canonis fen
3a tractatu de regimine cibi et potus quod melius
deterius est ... satietas post ... fa
me et ... sed ... est deterius
quia stomachus longa inanitione afflictus ...
... digestiva amittit et eius torpidentia
constringit ut cibum non digerat neque recipe
valeat nisi valde paulatim sicut patet
in carceratis post liberationem et avis serta
libus post subitum quod nature homines superflue
se non replent et post ea moriuntur

Idem in eodem quod ut ad longum vades primo
supplantus dorsum iaceat paucis tempore dor
mientibus ad fundum stomachi descendit et os stomachi
clausum sit postea super sinistrum revolvatur
ut epar stomachum comprehendat quia stomachus
de sui corpore pauca calidior preparat
ut sit melius ... concaliditate recipit ...
... scilicet a corde superius felle inferius
epate a dextris splene a sinistris sibi
adiuvinio ... quod rethe dicitur et a
venabulis ... protinus Deinde revolvatur
se super dextrum et tota nocte sinum(?) pulsat
supinum et digerit Idem in eodem unum
quodque post cibum est ... rebus magis
impedimentum quam digestio valeat et fiat
penetrare cum non ... digestum et facit
... opilationes et putrefactiones Et
ideo si post cibum super vomat sitis magna
primat aquam frigidam sed pauca quam ...
... non ... de ... et
sit ... ... Idem
in eodem res maxime opilantes sunt dulces
vel viscose vel grosse sed dulces nature
... digerantur corpus famuli
... quam ... ad ... et ...
... et ydropisis / ubi igitur ...
... sunt ... sicut ...
... sicut mel pasta ... vinum rubeum
vinum turbidum vinum novum et ...
et omnia unctuosa et pisces non de
bite ... Idem in eodem ... ...
et ... sicut sunt corpora mollia et
laxa ... plus opus est ...
non ... ... / sit sive
aer ... ... vel frigidus
... vel ... debilius vel ...
... Corporibus vero densis et
solidis sicut sunt corpora dura et compacta
... plus ... est ... se
... sicut sunt cibos et potus grossius
... opilas ... replens ...
... et ... et similia / primi
igitur ut plurimum ... ... et ...
... ... 2° vero ut ...
causis antecedentibus et ... et
... et ydropisi ... Item
Avicenna primo canonis fen 3a tractatu de ...
vini et aque ... quod bibere aquam frigidam
post ... est superfluum ... balneum ...
... ... post ... vel
crapulam et ... maxime refrige
... epar vel stomachum et digestionem
... et calorem naturalem morti
ficat ... perducit ad ydropisim

vel ethica senectutis quod si quis predictorum plurima
urinaverit potus [illegible] colligat os suum
aqua frigida et anhelet aerem frigidum
quod si non sufficiat bibat modicum aque fri
gide et [illegible] stet [illegible] / quod si non adhuc
sufficiant bibat prius vinum mixtum cum
aqua calida ne aliquod nocumentorum predictorum
contingat Item deinde vinum grossum dulce
est vinum melius illi qui pinguior esse de
siderat et fortis ab oppilacionibus sibi tamen ca
veat vetus autem rarum et [illegible] melius
est sanis tamen contra [illegible] et pigris
frigentibus Item idem cibus [illegible] mali
[illegible] bibere vinum cum comedit vel
ante vel post est malum quia facit ipsum
in extrema corporis penetrare / melius
est igitur a potu omnino abstinere donec
egestus sit vel [illegible] Item cum
pauco aque sit vel cibum [illegible]
[illegible] et ventre lubricare cum haustu
magno plurimo aque pure sicut fit
post [illegible] vel [illegible] Item
item [illegible] vinum dare pueris ad bibendum
est sicut ignem igni addere in lignis
debilibus sed [illegible]
[illegible]
Item peior est replecio ex cibo quam
ex potu / pessima vero que ex utroque
simul Item qui multum cupit bibere una
vice paucum sumat cibum, et econtrario
[illegible] non sunt bibat et comedat
plurimum quod cibum indigestum ad venas sin
gulas perducit Item [illegible]
2a [illegible] de regimine sompni et vigilie [illegible]
[illegible] quod sanitatem [illegible] servare debet
de re sompni diligenter cogitare [illegible]
sibi tempore [illegible] et debite [illegible]
[illegible] que sunt debilitate [illegible] resolu
cione spiritus vel coitu vel labore similiter
et corpus roborat et pinguat et
colorat / ipse namque omnem digestionem
adiuvat humores bonos multiplicat
spiritus generat et augmentat et membra
lapsa [illegible] et est res maxime
[illegible] senibus [illegible] humiditatem
radicalem conservat ne pereat et perditam
recuperat [illegible] humoris [illegible]
Est autem sompnus temporaneus et debitus
si sequentes sunt conditiones. Prima ut
sit hora debita [illegible]
sed post [illegible] cibus descendit ad fundum stoma
chi [illegible] os stomachi
sumat ad caput ipsum implens [illegible]
et sompnia plurima et turbulenta inducens
et angustias cum [illegible] de
latere in latus et clausuram stomachi [illegible]

et propterea si descensus eius tardaverit et sompnus
[illegible] debet parum manere et
postea dormire Secunda condicio ut non sit in die
[illegible] observare [illegible] condicionibus [illegible]
[illegible] vel ubi [illegible]
nocturnum perdidit propter [illegible] vel laborem tunc
dormire sit [illegible] usque ad horam [illegible] quod est
tempus [illegible] ut dicit yppo 2° [illegible]
Tercia ut sit super dextro latere primo et dor
miendo vel super ventrem [illegible]
dentibus et [illegible] quia satis magnum
confert indigerendo amplius propterea quod [illegible]
[illegible] et calorem naturalem comprehendet et augmentat
nequaquam autem fiat supine [illegible] super dorsum
quia [illegible] facit [illegible] / et tunc
est causa catarri [illegible] apoplexie
[illegible] et indispositiones vel
[illegible] facit [illegible] et tunc est
apoplexie epilencie paralisis frenesis
[illegible] et litargie / et [illegible] habet
musculos et membra debilitat / quare
si consuetudo talis decubitus facile est pro
[illegible] Quarta ut non sit super re
[illegible] et fame quia est malum [illegible]
[illegible] et corpus in maciem et
calorem [illegible] et stomachum malis replens
humoribus et [illegible]
[illegible] Quinta ut sit profundus [illegible]
[illegible] sompnia vel pauca et delecta
bilia [illegible] sompnus ubi [illegible]
cum digestione optima et revocacione
spiritus et caloris naturalis ad interiora com
pleta et perfecta Sexta ut capite eleva
to super molli [illegible] et cooperto [illegible]
[illegible] calidis [illegible] et toto corpore quia mag
[illegible] indigerendo cibum et [illegible]
[illegible] superfluitates expellendas [illegible]
[illegible] corpus in sompno [illegible] cooperta et
talis [illegible] et [illegible] ad plantam
pedis sit [illegible] ab alto et
declive Septima ut sit quantitatis [illegible]
[illegible] excedens [illegible] deficiens sed moderatus
et [illegible] ciborum digestioni et [illegible] confor
tacioni unde yppo 2a particula afforismorum
Sompnus et vigilia utraque [illegible] magis
[illegible] malum quia si superfluat [illegible]
[illegible] corporis infrigidat caput humectat
multiplicat superfluitates stuporem et
[illegible] Si vero diminutus fuerit digestionem
non perficit [illegible] corpus
[illegible] et [illegible]
igitur sompnus et vigilie [illegible] et
[illegible] vigilie vero operacioni et re
solucioni et superfluitatum expulsioni ut dicit
G. [illegible] de ingenio sanitatis

Restat novissime loqui de actu
[illegible] quia non parum necessaria
est in regimine sanitatis / Si quis
igitur [illegible] cum [illegible] sit aliqua

le consuetudine laboris aut quam hora vel tempus
periodi appropinquat debet vitari alterationibus
contrariis si sit mala complexio diversa sive materia
ut est species ethica dolor capitis calidus
vel frigidus corporis si sit cum materia conveniunt in-
terdum evacuationibus et dispositionibus ut puta
fluxu sanguinis vomitu sudore menstruorum
vel emoroidarum provocatione et similibus Signa
fastidium vel appetitum cibi superfluum vel
saporem oris alienum sive cum materia vel
gravitatem vel lassitudinem membrorum vel sompno-
lenciam vel vigilias superfluas vel ruborem
vel urinam vel anhelitus maliciam vel
sudores plurimos sive materia cum vel sop-
ma plurima et turbida preter consuetudinem et
ad vel minimum corporis motum et novum neque
consuetum incurrent contrarium prognosticabile
et evacuationes venerunt convenit que
evacuationes consuetas ut puta vomitus Sig-
nis et fluxus vel per emoroidas sive sed
vel fluxum sanguinis narium vel consuetudine
sive fluxum ventris non restrictus vel
diminutus humor adversa sunt aut prioris
et corporis inmundiciem ne superfluitas in
corpore remanens sine manifesta causa
morbos malos inducat et ejusdem eu-
tales evacuationes non fuerint consuete sed
de novo supervenerint adipisci restitutionem
non subito sed contrarium precedat primo co-
rrectis cum suis mediis et contrarie et
tunc omnino ipsas non impediat nisi valde
superfluat et virtute deiciat cum fuerit fe-
bre et acuta et tunc non restitutionem earum
sed spem Saltus fancti plurimus fortis et
perdurans tortura oris vel palsy preven-
ciur vomitum quare purget fleuma vehementer
et prohibeat dieta et alteret ad calidum siccum
et prohibeat a vinis omnino et fiant gargarismata
mata et masticationes cum oximelle
squillitico vel aceto et sinapi et melle et
stimulationes cum dist et pulvere cum aceto forti
decoctionis ruthe salvie absinthij et rute
castori Saltus cordis tacitus fortis et per-
severans spasmum de repletione predicat
quare purget cum medicinis fortibus fre-
quenter excitetur in sompno cum posse et sudet
in balneis et famem et sitim tolleat Stu-
por et formicatio et in membris debili-
tas in corpore toto vel in latere altero pali-
sim altera causa significat quare in
meninge spasmus de palsy suerat Dolor
capitis vehemens cum fe acuta et ru-
bore oculorum et apertione venarum et flu-
xu lacrimarum in volumine et impotencia
movendi clarum humus vel solis sicut
sint frenesim quare ... Basilica
vel cephalica et mundificet colera cum reubar-
baro vel scamonea vel confortet
cerebrum cum plurimis ungentis optimatibus
vel excessuus febrium ex aqua vel aceto succo

spinime salvia vermisar et plurimis rubus
et ungento si sepa et fortis accidunt opi-
lonianum iniciantur que subveniant cum
menstruis ad evacuandum conveniebas Si
timor et pusillanimitas et tristicia et
facies deleta et solicitudo et visus sine
causa manifesta multum tempus habuerint me-
lancholia passio constituatur ut dicit ypo-
cras in particula aforismorum que fuerit cum plu-
gationibus ceterorum de melancolia Si furor
et instabilitas cum agitatione in motibus
et garrulitas plurimo prosequantur mania et
demonia suspicio prosequatur quare pur-
gentur humores colere adusti ut alteri
vel mala complexio ... cum medicinis
sepius suo casu Si catarrus descendit
frequenter usto branchiarum vel vomitus
inducat Si ad pectus vel ad pulmonem
ptisim vel asma vel suffocacionem timendum sit
ad consumptionem pulmonis et ruptionem inducat
quare purget caput cum pillulis cochijs
frequenter et compescat ab rasis capillis cum
frequenter stupis ex siccatis et rubificativis
sepius ipse cum et subolet cerna et tur-
debit sompnus post cibum et multiplicent per
passe vigilie Sudor multos nocte vel
in sompno fortis sed materia cum fit corpus
superfluo cibo utitur Si vero cibum superfluum
non sumens hoc accidit significat quod purga-
cione humorum superfluorum in venis et
porositate membrorum indiget ut dicit ypo-
cras aforismorum aliis humiditas sic aut spata
non evadit Corpus nature sanguinem est
diligenter a fleubotomia preservandum
ad quas maxime pronum est ut dicit
Galienus de ingenio sanitatis que fleubotomie fre-
quenter vel purget cum menta quemque
in applicatio ventris et antrum et
aperiantur eius pori cum balneis et frica-
tionibus ut inspiracionem et bene eventabile
sit omni hora Corpus flaticum est
regimine vel non studio soluti ab aper-
tionibus et palsy et apoplexia est custodiendum
ad que plurimum est inclinatum Corpus
vero vel idem ab ethica senectutis preserva-
dum similiter et ultra malum perforationem
Corpus colericum pruriginem regimine vel
etatem diligenter a fe ethica preservatur
ad quam maxime pronum est ut dicit
Galienus de ingenio sanitatis quare prohibeatur
a ieiunio et ira et siti et alterius
caloribus et nimis frigidis humidis et
custodiat a vigiliis et solicitudinibus Si cor
tremore frequenter patiatur et ventris de-
fectum sine materia cum morte subita
vel moriatur ut dicit ypo 2a particula
aforismorum Cum consilium fortis et frequens
sit fiat igitur fleubotomia et purgatio
humorum malorum adustorum venenosorum
cum polipodio sive epithimo et ellebro

nigro. Si corpus valde repletum fuerit 2m
vasa vel venis ruptura venarum et con
tinuationem caloris naturalis vomitus sanguinis
et tandem apoplexiam preveniunt ut dicit
ypocras prima particula afforismorum in oportunitatibus
ad finem 2e. Et cum fuerit crassi
valde 2m naturam 2e quare statim cum
flobotomia forti succurratur et post eam gradatim
cum medicina laxativa et dieta tenui
et sudore et exercitio in ieiunio. Si sensus
turbari ceperint subito sine manifesta
causa et motus voluntarii tardari cum
vertigine et gravitate capitis et repletione
plurima est apoplexia timenda quare fiat
flobotomia purgatio et gargarismata sicut
talo scripta. Cum fetor vel fetore
plus solito egestionis vel urine plurimum
debito indigestionem et putredinem humorum significat
et se putrida et ypocras si sit cum oppilatione
venarum et pororum cutis et retentione ypo
condriorum et carentia balnei et exercitio
et consueti et successione gulositatis diu
tine curate fiant purgationes materie con
venientes et subtiliet regimen fatiens
et occulte et opportunitates si inflam ce
perint ypocras ydropisim et cathesiam
sunt fluxum. Egestio liquida cum tard
fit putrem in stomacho et undam dispon
epatis fit oppilationem vel frigiditatem et sic
per quas liventiam vel ydropisim significat
futuram quare subveniatur cum dieta talis
et electuariis et emplastris calidis sicut dictis
proprie. Cum quis sentit lassitudinem
in toto corde cum acuitate punctura et
ardore etiam cutem et horripilatione
se inspoca prodicat futuram cum nisi
ad purgationem succurratur qui si fuerit cum
fractione forti membrorum et obumbratione
visus et gravitate omnium sensus sicut continua
indicat nisi succurratur cum flobotomia subito.
Ex quo patet corpus prostratum appetitus et lassi
tudo spontanea sine passagia quia se vi
sus urine ardor perseverans et ambulacio
ad punctuam paulatim perdens conspecta
et urgam scabie vel ulcere hereditabit nisi
succurratur cum flobotomia remediis que suo
loco dicemus. Pruritus cum noc
turnibus caventis cum elevationes
rubor faciei plurimus cum pruinositate fetiditas
nitatis et anhelitus et angustia et
raucedine vocis quasi loquela et narrationes
et pruritus sicco corporis totius et con
cupiscentia venereorum plurima et alte
ratione subita ad frigiditatem et calidi
tatem et asperitate cutis et nodositate
membrorum et punctura cutis in modum
acutus et formicatione quadam stupida
membrorum lepram inchoatam significat fuerit
igitur illico antequam confirmetur cum medicinis
purgantibus fleuma humores adustos
et balneis humidis et cibis frigidis pertin
dentem dicemus loco suo. Dolor articulorum

continua vel prodicione cum inflatione membrorum
et motu difficili podagram vel artreticam mi
nantur ubi succurratur cum purgatione fleumatis
grossi vel colere et abstinentia ab cibo
superfluo et potu vini et ab usu aceti et
coitu omnino. Cum quis leviter se sentit et
comestione et sompno motibus animalibus et
corporeis optime se habet vel 2m consue
vel etiam aliud tunc omnem iniuriam propositat
quam in actu. Explicit de intentionibus et
non indiget auxilio medici nisi cum morbo
significata amplius sibi requireret dum vi

Liber primus fuit X sectiones. Sectio prima
de passionibus membrorum animalium. Sectio
secunda de passionibus membrorum spiritualium.
Sectio 3a de passionibus membrorum naturalium. Sec
tio 4ta de passionibus extremitatum corporis.

Sectionis prime sunt viii tractatus. Tractatus f 9
primus de passionibus capitis. Tractatus 2us f xxviii
de passionibus membrorum. Tractatus 3us de passio f 33
nibus oculorum. Tractatus 4tus de passioni f 38
bus aurium. Tractatus quintus de passionibus 40
nasi. Tractatus sextus de passionibus oris f 42. oris
et lingue. Tractatus septimus de passio f 44
nibus dentium. Tractatus viii de passionibus f 47

Sectionis 2e sunt 4or tractatus. Tractatus
primus de pas
sionibus gutturis. Tractatus 2us
de passionibus pectoris et pulmonis. Trac
tatus 3us de passionibus cordis. Tractatus
4tus de passionibus mamarum mamillarum.

Sectionis 3e sunt ix tractatus. Tractatus
primus de passionibus epatis meri
et stomachi. Tractatus 2us de passionibus
epatis. Tractatus tercius de passionibus
splenis. Tractatus 4tus de passionibus in
testinorum. Tractatus quintus de passionibus fe
toris vani. Tractatus sextus de passionibus
renum. Tractatus vii de passionibus vesice.
Tractatus viii de passionibus membrorum generationis
in masculis. Tractatus ix de passionibus membrorum
generationis in feminis.

Tractatus primi sectionis prime sectiones sunt x
capitula. Capitulum primum de dolore capitis.
Capitulum 2m de vertigine et scotomia. Capitulum
3m de stupore subeth et congelatione. Capitulum 4m
de frenesi. Capitulum quintum de litargia. Capitulum
6m de vigiliis superfluis. Capitulum vii de con
turbatione intellectus animalis. Capitulum 8m de epilencia.
Capitulum ix de apoplexia. Capitulum x de ...

Tractatus 2i prime sectionis sunt quatuor
capitula. Capitulum primum de paralisi. Capitulum
2m de spasmo et altulsione sive tetano.
Capitulum 3m de tortura oris. Capitulum 4m de
stupore et tremore formicatione et obdor
mitatione. Capitulum vm de offocatione et ala...

Tractatus 3i prime sectionis 4or secunde
sunt capitula. Capitulum primum de obtalmia.
Capitulum 2m de lacrimositate. Capitulum 3m

de dolore et apostemate aurium Cap(itulum) de ulceribus aurium

Tractatus quintus huius sectionis sunt 3a capitula. Cap(itulum) primum de fluxu sanguinis narium Cap(itulum) 2m de fetore oris et polippo et ulcere in naribus Cap(itulum) 3m de sensu odorandi

Tractatus sextus huius sectionis sunt 5 capitula Cap(itulum) primum de fissura labiorum oris Cap(itulum) 4m de cancro(?) oris Cap(itulum) quintum de grossitudine et magnitudine lingue

Tractatus septimi huius sectionis sunt tria capitula Cap(itulum) primum de dolore dentium Cap(itulum) 2m de mollificatione dentium Cap(itulum) 3m de corrosione dentium

Tractatus octauus huius sectionis sunt duo capitula Cap(itulum) de fluxu sanguinis ex gingiuis Capitulum 2m de putredine gingivarum et ulceratione

Tractatus primus 2e sectionis sunt tria capitula Cap(itulum) primum de squinancia Cap(itulum) 2m de catarro branco et coriza Cap(itulum) 3m de raucedine vocis

Tractatus 2us 2e sectionis sunt 7 capitula Cap(itulum) primum de tussi Cap(itulum) 2m de asmate seu dispnoa ortomone orthopnea(?) Cap(itulum) 3m de pleuresi Cap(itulum) 4m de peripleumonia Cap(itulum) 5m de empimate Cap(itulum) 6m de ptisi Cap(itulum) 7m de sputo sanguinis et emoptoyca passione

Tractatus 3us secunde sectionis sunt 4or capitula Cap(itulum) primum de debilitate cordis Cap(itulum) 2m de sincopi et cordiaca passione Cap(itulum) 3m de dolore et apostemate et vulnere cordis Cap(itulum) 4m de dolore et apostemate et volnere cordis

Tractatus 4ti secunde sectionis sunt duo capitula Cap(itulum) primum de superabundantia et diminutione lactis Cap(itulum) 2m de infestatione(?) mamillarum

Tractatus primus 3e sectionis sunt 11 capitula Capitulum primum de accidentibus lese digestionis stomachi Cap(itulum) 2m de nausea fastidio et prostratione appetitus Cap(itulum) 3m de appetitu canino Cap(itulum) 4tum de bolismo Cap(itulum) 5tum de appetitu corrupto Cap(itulum) 6m de siti Cap(itulum) 7m de eructuatione Cap(itulum) 8m de singultu Cap(itulum) 9 de vomitu et eius prohibitione Cap(itulum) 10 de colica passione Cap(itulum) 11m de dolore et inflatione stomachi Cap(itulum) [illegible] 12m de apostemate et ulcere stomachi

Tractatus 2us 3e sectionis sunt 6 capitula Cap(itulum) primum de debilitate epatis in sua complexione et substantia Cap(itulum) 2m de opilatione et duritie epatis Cap(itulum) 3m de cathexia Cap(itulum) 4m de ydropisi Cap(itulum) 5tum de ictericia citrina et nigra Cap(itulum) 6m de apostematibus et opilatione epatis

Tractatus 3us 3e sectionis sunt tria capitula Cap(itulum) primum de debilitate splenis in sua complexione

Cap(itulum)

vel substantia Cap(itulum) 2m de opilatione et duritie splenis Cap(itulum) 3m de apostematibus et opilationibus

Tractatus 4ti 3e sectionis de splene(?) sunt 4or capitula Cap(itulum) primum de fluxu ventris omnium modorum Cap(itulum) 2m de stipticitate ventris omnium modorum Cap(itulum) 3m de colica yliaca et yleos Cap(itulum) 4m de apostematibus et ulceribus intestinorum

Tractatus 5ti 3e sectionis sunt 6 capitula Cap(itulum) primum de tenasmone et pruritu in ano Cap(itulum) 2m de apertura ani Cap(itulum) 3m de vermibus in ano Cap(itulum) 4m de ragadiis et fissuris ani Cap(itulum) 5tum de emoroydis et eruptione venarum in ano

Tractatus 6ti 3e sectionis sunt 7 capitula Cap(itulum) primum de debilitate siue malicia complexionis renum Cap(itulum) de nefretica passione vel sanie et ulceribus in renibus et poris urinalibus Cap(itulum) 3m de calculo et arena rubea et alba Cap(itulum) 4m de dyabete siue de dysuria urine Cap(itulum) 5m de malicia renum Cap(itulum) 6tum de opilatione et duritie in renibus et poris urinalibus Cap(itulum) 7m de apostematibus que fiunt in renibus et poris urinalibus

Tractatus 7um 3e sectionis sunt 6 capitula Cap(itulum) primum de debilitate et dolore vesice [illegible] et virga Cap(itulum) 2m de ardore urine Cap(itulum) 3m de stranguria Cap(itulum) 4m de dissuria et stranguria Cap(itulum) 5m de insensibili fluxu urine et mingentibus in sompnis Cap(itulum) 6m de apostemate in vesica et collo eius

Tractatus 8m 3e sectionis sunt 4or capitula Cap(itulum) primum de impedimentis coitus que sunt 4or diminutio appetitus, diminutio spermatis, diminutio erectionis, et diminutio virge virilis Cap(itulum) 2m de satiriasi et facientibus superfluitatem in coitu que sunt multitudo erectionis, multitudo appetitus et multitudo spermatis prolifici Cap(itulum) 3m de gomorrea vel pollutione nocturna Cap(itulum) 4m de apostematibus virge et testiculorum

Tractatus 9us 3e de sectionis sunt 11 capitula primum cap(itulum) de fluxu menstruorum Cap(itulum) 2m de retentione eorum Cap(itulum) 3m de nocumentis volue et facientibus ad impregnationem Cap(itulum) 4m de facientibus aborsum et impedimentis conceptionis Cap(itulum) 5m de hiis que preter faciliter efficere et educere secundinam Cap(itulum) 6tum de apertura(?) vel umbilicum propter partum Cap(itulum) 7m de impregnatione et fetus Cap(itulum) 8m de mola et inflatione matricis Cap(itulum) 9 de suffocatione matricis Cap(itulum) 10 de apostematibus in matrice Cap(itulum) 11 de ulceribus et ragadiis in matrice

Tractatus 4e sectionis sunt 6 capitula Cap(itulum) primum de ruptura siphac et hernia

Capitulum 2m de passione artetica et eius speciebus. Capitulum 3m de variis tremoribus et de spasmo. Capitulum 4m de doloribus dorsi spontaneis. Capitulum 5m de gibbositate dorsi et pectoris. Capitulum 6m de labore spontaneo universalium qui fit in ambitu corporis totius et extremitatibus membrorum.

Corpus humanum sanitate et egrotabilibus accidentibus operabile parte sui et est subiectum artis medicine. Dividitur in stipitem et ramos; ramos quidem dicimus brachia et manus et crura atque pedes sine quibus omnibus aut pluribus vita per aliquod tempus perdurare. Stipes vero dividitur in tres partes principales que ventres a medicis appellantur et sunt venter animalis, venter spiritualis et venter naturalis sine quorum uno nec per vita hominis aliquo tempore perdurare. Scripturi itaque in hoc primo libro passiones atque remedia membrorum corporis singulorum ipsorum in tres sectiones distinguimus iuxta predictas tres partes principales. Sectionum vero quasi distinctionum perstiamus quemadmodum et quecumque predictarum partium per membra sua distinguitur quibus integratur. Et venter quidem animalis ex membris illis componitur que sunt a vertice cranii usque ad epiglotum, quibus omnibus et proprium est cerebrum. Secundum ipsius operationes aptius pertinent. Incipientes igitur dicamus quod capitis passiones secundum morem sunt: prima dolor, secunda vertigo et scotomia, tertia stupor, subeth et congelatio, quarta frenesis, quinta litargia, sexta vigilie; prima per [illegible] virtutum [illegible] memoriarum [illegible] Galienus, nona appoplexia, decima [illegible] morbus. Cum autem dico caput intelligo agregatum ex cute, cranio, dura matre, pia, cerebro, ventriculis et taliis operibus eius. Quorum compago per anotomiam ab auctoribus talis est deprehensa. Cutis frontis que est solida densa atque compacta plurimum mala corporis est. Cranium panniculo quodam subtili medio posito super convexum cranii fabricato. Sub cranio vero est dura mater panniculus solidus superficiei ipsius concave ubique undique orbicularis subductus ad defensionem cerebri post casum vel percussionem. Sub dura vero matre est pia mater totam cerebri medullam amplectens cum sit panniculus mollis et subtilis aliquo. Postea autem ramificatus panniculus cerebrum anterius a posteriori distinguendo nervorum productos anfractus anterioris cerebri penetrantes et eius sectiones colligendo quemadmodum pulpa colliget ... quatuor et famis atque mel ... cum magis dictum est ante cetera quod ab hoc panniculo nec cerebro omnis humor oriuntur a cerebro anteriori preter nervos auditivos qui a posteriori oriuntur cerebro; atque et omnis humor motivi oriuntur preter nervos narium atque palpebrarum qui ab anteriori oriuntur cerebro. Tactum vero humorum abtroque sibi producuntur cum tactus sit sensus qui est corporis totius. Cerebrum autem dicatur in se partes quasi substantia et loco et operationes distinctas. Partes scilicet anteriorem que sinciput dicitur et est alba mollis humida occipans frontem et verticem cranii fere totam. Ventriculus vero eius medius est posteriori cerebro candidior prior et nobilior in ista concavitate huius oblongam angularem est ad figuram quadrangulam que ventriculus anterior terminatur et est locus virtutis cogitative atque fantasie que et ymaginativa dicitur et ab hoc ventriculo fere circa medium eius descendit via spaciosa infra eius per medium palati qua lamina seu colla torium appellatur per quam cerebri antiqui a suis superfluitatibus emundatur et cum hoc collatorio iuxta duo foramina narium propter quod anhelitus ore clauso attrahitur et mutospites narium quorum proficuo exprimitur quod si collatorium illud accidat quaque opilari opilatione grosso viscoso fiat anhelitus difficilis nisi ore aperto et propter hoc sompnium. Alia vero est pars cerebri posterior quod occiput dicitur et est dura subalbida quasi figure triangularis. Cuius basis est usque colla a qua oritur nucha vertebras dorsi spondiles cum sit velud eius nutrimentum quare ab ipsa humor motus oritur qui a cerebro posteriori potuerunt durari propter eius proximitatem atque distantiam a membris ne forte in via corrumperentur. Eius vero rami eius ventriculus est erectus quare hec figura propinquior est ad recipiendum et firmior ad retinendum quod et natura fecit ventriculos consimiles figure in ipsius medio fabricato qui subserviunt virtuti memorative atque [illegible] est. Est pterea quidem infra eius strictus longus ac rectus ab anteriori procedens ventriculo et tendens ad communem ventriculum iam dicti ut spiritus species et fantasmatis velociter transduceret ad cameram memorativam et ideo et hoc dicitur medius ventriculus ad subserviendum virtuti estimative que in hominibus cogitativa vel racionativa vel intellectus passim nuncupatur sagacia [illegible] fabricata.

Capitulum primum de dolore capitis

Dolor capitis quidam nomine ab arabicis sodai dicitur. Si totum caput accipiat occupet omnia vel cephalea vel galea appellatur. Si vero partem obtineat sive dextram vel sinistram sive anteriorem vel posteriorem emigranea nuncupatur. Sunt eius diverse cause species et modi secundum quorum fuit vel est morbus vel [illegible]

incipiendo a sua causa primitiva vel ante-
cedente coniuncta. Vel est accidens causam se-
quens sequendo morbum sicut umbra corpus ut
dicit G. 3o de accidenti et morbo. Cuius de-
speciebus cause sunt modi sic possunt deprehendi et
species simul. Nam de soda est causa composita
dicitur cum de capite cerebro calido et frigido
loquitur. Soda igitur cum est morbus aut sit
a causa intrinseca aut primitiva. Si intrinseca
aut a mala complexione aut a solucione conti-
nuitatis. Prima mala complexio dolorem non causat ut
dicit G. in tegni. Si a mala complexione aut
sine materia aut cum materia. Si sine sunt 3es species.
Prima est a mala complexione calida. Secunda
frigida. 3a sicca. Quia humida non potest
facere dolorem nisi sit cum materia. Si non sit
cum materia aut ventosa aut humorali.
Si ventosa sic sunt due species. Prima vel
ventositas elevatur ab humore frigido. Si
humorali sic sunt v species. vel infrigidatur
ab aere et vento frigido. Si humorali sic
sunt v species. Prima a sanguine. 2a a colera. 3a
a flate. Quarta a melancolia. Quinta a materia
composita ex hiis que et variatur pluribus
modis. Si a solucione continuitatis sic sit una species
scilicet a flate [illegible] vel [illegible] corrodente
vel [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]. Si
a causa primitiva sic sunt due species scilicet ab
aere [illegible] vel [illegible] et percussione.
Si vero Soda fuit [illegible] [illegible] iterum aut
sit ex causa primitiva aut intrinseca. Si
primitiva sic tres species ut potest vel ab aere
et vento frigido vel a sole et balneo calido
vel [illegible] et labore superfluo. Si intrinseca
aut consequitur morbum universalem aut
particularem. Si [illegible] sic sit una species que
[illegible] in se [illegible] et [illegible] hora cri-
sis vel hora maioris afflictionis. Si vero
particularem sic sunt vii species. Prima que sit
[illegible] replecti malo cibo vel humori-
bus corruptis. Secunda que sit vicio epatis.
3a vicio splenis. Quarta vicio [illegible].
Quinta vicio renum. Sexta vicio mirach
vel alterius membri [illegible]. Septima
vicio [illegible] et que in eis sunt [illegible]
sit [illegible] sunt [illegible] sed que adhuc
plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Methodus Dolor et morbus si fiat
a mala complexione [illegible]
calida sine materia signa sunt ista quia sentitur
caput ad tactum calidum et apparent oculi
rubei et sentit in fine agitacionem intra
cranium et pulsacionem in temporibus
et quia iuvatur a frigidis applicatis ut optimus
[illegible] [illegible] [illegible]. Et si fuerit calor
a causa primitiva [illegible] opposito
[illegible] scilicet capitis ad solem vel ventum
calidum. Et cura eius est ut alteretur
caput ad frigidum cum in unctione ole-

de nenufare unguento populeon vel
aqua ro. et aceto vel lacte mulieris
vel lacte [illegible] vel succo lactuce [illegible]
vel [illegible] in bibendo [illegible] pannos
lineos et ponendo actu frigidos super
frontem et tempora frequenter sed
nequaquam tangatur cum eis pars capitis
et posterior ubi occiput quia naturaliter
frigida est et nucha et inde motivi inde
oriuntur.

Soda frigida Si vero fiat
a mala complexione [illegible] sine materia
sentitur caput ad tactum frigidum et iuvatur
caliditas [illegible] a frigidis et forte [illegible]
ambulacione [illegible] [illegible] sine vento boreali.
Et cura eius est ut caput [illegible]
fortiter fricetur cum pannis [illegible] et sacculetur
cum pul. thuris et [illegible] [illegible]
vel cum [illegible] nasturcii et sinapis [illegible]
[illegible] infusa fuerunt in aceto [illegible] forti
et post hoc in sacello calefacto super
lapidem ignitum et [illegible] in aceto [illegible]
et post addi [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] remaneat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel abluatur sepius in [illegible] cum vino
al veteri [illegible] actu calido in quo
[illegible] salvia et castoreo [illegible] [illegible]
vel inungatur cum oleo laurino et [illegible]
Et odoret res calidas aromaticas [illegible]
et stet in sole calido vel ad ignem in
ieiunio et [illegible] cibis calidis actu et
potentia conditis cum speciebus aromaticis bibat
vinum vetus purum [illegible] tamen moderate
[illegible] [illegible] frigiditas alteratur ad
calidum [illegible] [illegible] et [illegible] plures [illegible]
[illegible] [illegible] frigidum [illegible] [illegible]
[illegible]

Soda sicca Si vero fiat a
siccitate apparent concavacio oculorum et
[illegible] [illegible] ventris [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel vigilie vel [illegible] vel
[illegible] [illegible] et sollicitudo et apparet
[illegible] et labiorum ariditas cum ar-
dore aliquali. Et cura eius est uti cibis
impinguantibus [illegible] ut [illegible] carnium
edorum vel pullorum vel agnorum [illegible]
condita cum zinziberi cinamomo et [illegible]
et balneis humectantibus ut est balneum
aque dulcis tepide post cibum illico
vel completa digestione prima sine mora
in [illegible] corpus fiat [illegible]
potest quoque uti piscibus [illegible]
[illegible] conditis cum speciebus [illegible] non
[illegible] sicut sunt [illegible] [illegible]
[illegible] cinamomi garioffili et [illegible]
Bibat [illegible] lac in ieiunio per duas
horas ante cibum vel melle vel zucaro
et [illegible] panis de [illegible] et [illegible] si sit

consuetis et in ipso delectetur et stomachus sit mundus
quia facile corrumpitur in isto statu et plectorico
sanguine calido quidem ad fermosum in frigido ad
acetosum quare tunc capitis dolorem
inducit quatenus sursum vaporando in
g[illegible] cum [illegible] [illegible] Si vero fuit compositio
plicationibus duarum qualitatum sive materia
simul et difficile est ipsam cognoscere
nisi approbatur scilicet dum prodit in tua
vel solis alteratiuus periculis et tales conse
quuntur cognoscat quia est cum una
quare curatione indiget ut dictum

Soda ventosa

Si vero fiat cum a la
compositione divisa vel una ventosa tunc
sentit infirmus tinnitus in auribus et vertigi
nem et pulsationem forte sine acuitate
vel punctura in capite et stomacho et
tensionem signum sode ventose est cum
dolor mutatur de loco ad locum Ista autem
ventositas vel fit acca primitiua vel
humorali Si primitiua tunc caveatur
ex posito ad ventum capite nudato et
ventus fuerit calidus odoret oleum ro
vel de nenufar aut ro aut viola
marciana et roret faciem suam cum aqua
ro et faciat emplastrum vel sacellationem
ex ro nenufar et psilium et ponat de
eisdem oleis in nares et aures fiat
sternutatio cum [illegible] vel pipere bibat vinum
[illegible] vel berberis vel vinum ponticum
limphatum potetur in cibis suis aceto vel
agresta Et si ventus fuerit frigidus odoret
castoreum et muscum et pinus et vngat
capud et aures et nares cum oleo de
castoreo vel despica nar actu calido vel
oleo quinque in quo dissoluta fuit casto
reum et euforbium vel carui aniceos
et cumini et vngat faciem suam cum
aniso frequenter et abluat capud in
iciunio in loco calido cum lixiuio acuto
fecit exprimere [illegible] vel vite in quo sal
uia calamentum ruta maiorana
flores camomille mililo bacce lauri
et similia sunt de cocta et fricet post
hoc caput cum pannis calidis tempore
longo et pecia cum pectine negs va
dat ad aerem frigidum donec caput perfecte
ex[illegible]

Soda humoralis ventosa

Si autem ventositas fiat acca humorali
quod scitur quia non fuit vento expositus
tunc primo digeratur flegma grossum visco
sum contentum in capite stomacho vel intestinis
vel abitto clenal [illegible] cum oximelle
composito vel squilitico Deinde purgetur
cum pillulis cochiis dando ʒ [illegible]
cum [illegible] [illegible] sive [illegible] vel
cum medicamine de turbith quod sic fit
Rx turbith al. [illegible] bene mundati ʒ [illegible]
hermodactili ʒ [illegible] ʒ [illegible] zuccari ʒ [illegible]

terantur omnia simul et detur totum in matu
tinis cum vino decoctionis aniceos anisi vel
carui vel piperis lon actu calido et tar
dat cibos propter ipsum quia tarde solutiones
sunt et leniter evacuat vel cum [illegible] bene
dicte laxative vtatur sepe post evacua
tiones dyatrion piperion dyagalanga
vel dyanisi et dyaciminum sumat semel
in ebdomada scilicet in ieiunio ʒ [illegible] tiracce vetis
electe cum vino decoctionis predicto et cum eodem vino
sepe gargariset et ipsum in ore teneat
fiant sternutationes predicte masticet autem
cibum propter thus mastice carui cimini
anisi cum expressione saliue saccellet
caput cum milio et sale torrefactis
vel cum orbo vel cum semine [illegible] furfure ruta
saluia calamento origano serpillo nectastro
pulegio [illegible] et [illegible] in aqua et aceto
forti Deinde expressis diligenter et positis
in sacculo super caput actu calido frequenter
in ieiunio reiterando postquam in [illegible]
sunt abrasis primo capillis ut virtus medicine
penetret et apertis poris cum fricatione ca
pitis cum panno calido vel saccelletur
cum seminibus et pul calidis super de soda fri
gida et embrocetur cum vino calido puro
[illegible] semel in ebdomada deinde fiat ab
lucio cum lixiuio predicto semel in ebdomada
et in vnctio cum oleis predictis vel cum
oleo de mastice in quo bacce lauri fuerint decocte
potat cibis [illegible] conditis cum speciebus calidis
aromaticis et [illegible] cum pipere longo nucem
tuba et [illegible] Bibat vinum rectius purum
potest vsu moderato quod si non bene habeat
limphet vinum suum cum aqua decoctionis
garioffi et pipere lon Posset tamen quandoque
fieri capud purgium cum succo rute vel
calamenti inficiendo naribus cum instrumento

Soda sanguinea

Si vero soda mor
bus fiat a mala
compositione diuisa cum una humorali tunc
vel est san vel co. vel fla vel mela et
compositione ex pluribus Si san tunc signa eius sunt
rubedo plena faciei cum apertione et re
pletione venarum et pulsatione temporum
et saliua dulcis sine manifesta causa
et sompnolentia cum apparitione fantasmatum
rubeorum et homicidiorum in sompnis et dolor
acutus non valde qui augmentatur ab aurora
vsque ad prandium sive ad horam 3am quod est
tempus san et habitudo carnosa antecessio
ciborum multiplicantium san sicut sunt vina
bona et carnes mobiles et omnia dulcia
et si vrina fuerit [illegible] grossa magis [illegible]
caberis scilicet tamen san peccare in capite
et alius humor in epate quia hora illa
mutabitur vrina Et cura eius est vt
primo fiat flobotomia cephalice in brachio
vel manum si virtus et etas consenserit

tempus
sanguis

non

Vel ponatur ventose in spatulis cum scari
ficatione larga profunda similiter in collo et
sub mento et sub aure cavati primo tamen
abrasis capillis diligenter vel flebotometur ve
na frontis prima zm ipso ytor presenti cura
asso et post id capitis dolencia vel vertatur ve
na in fronte media unguatur scilicet quod maxima
purgatur. Post hoc lavetur venter omni die ante
cibum cum suppositorio vel clisteri. Item
epithimetur frons et in tympora cum aqua
ro et modico aceto vel succo solatri sy
mul. Item plenus scilicet hora declinationis
abluatur caput cum aqua decoctionis aneti
florum camomille et ro. inbeatur et ungatur
tritis cranei cum oleo anetino vel camomille
vel utroque simul actu calido abrasis capillis.
Et scias quod in principio istius sode confert plurimum
flebotomia sanguinis narium per se vel partium pro
ductum cum zeros partibus. Item cibetur farre
farina ordei vel avene lacte amigdalarum len
tibus lactuca portulaca cucumbri rapa
rum lota in aqua frigida vel vino granatorum
vtatur primus pastus ponens prius assis bibat
aquam decoctionis herbarum vel aquam coctam
simul vel aquam mixtam cum vino grana
torum vel vinum al aquosum mixtum cum
triplo aque frigide. **Soda colerica**
Si vero colera tunc signa quibus sunt facies
citrina macra dolor pungens vehementer
acuitatis sine gravitate que ipse augmentatur
ab hora diei tercia vel usque ad horam nonam quod
est tempus colere et instancia vigilarum et pul
satio tymporum et apparent fantasmata que
et ignis et incendii in somno et rubeus nasi
cum caliditate et siccitate sine humiditate
plurima et urina subtilis citrina et forte ega
tincta similiter vicelinum omni. Et cura eius
est ut in principio ro. cum ozizacra vel
syrupo rosacea evacuetur cum electuario de
succis rosarum lapatio vel stomaticon la
xativo vel cum pillulis de reubarbo que fit
sic. Recipe reubarbari electi ʒ ii mastices ʒ i spica
nardi ʒ i incorporentur pillule cum succo api
vel vitis vel cum vino et fiat tri
bus diebus antequam ad instrumentum et dentur
de eis in nocte ʒ ii vel ʒ i et alia
materia de serpentibus. Item dentur tales de ca
tarro ʒ i. Si pillule recipere voluntur
potius opium tria membra remota
tunc manicon datur dicte quod sit sic.
Recipe tamarindi ʒ iii mane ʒ i dissolvatur
in lb. i aque decoctionis florum et volet
et si yter sit fortis addatur mirabolanorum ci
trinorum citrinorum ʒ ii. Si vel ʒ ii et semis
dissoluta cum eadem aqua et postea dentur ad
ʒ i reubarbari pulverizati et si post hoc non cura
tur fleubotometur cephalica vel fiat ventosatio
in spatulis cum scarificatione similiter et
super collo et sub mento et ipso demittur.

sig colere

Vel purgetur cum
medulla cassiefistule
vel ʒ i vel ʒ ii

Post illud vero super vertice capitis abrasis ca
pillis diligenter et rorescit frons et tympa
ra cum aqua ro et aceto et oleo ro vel re
mittatur ponendo de eis in naribus sepius
omni die et fricetur extrema cum aceto
et sale. Item statim vel cum pleuritum caput
cum floribus camomille ro violarum maio
rana coctis in aqua et grosso et incorporatis
cum oleo camomille et cum eadem aqua
embrocetur caput ab alto. Item si hec omnia
non contulerint et dolor et vigilie crescunt
et descendunt pro diu plurime applicetur narib
recta prima primus lenium. Recipe olei ro ʒ i
opii ʒ ss aceti ʒ i. Inficiantur simul et
calide in ungantur circa frontem et tym
pora cum penna et si hoc non suffi
ciat sero cum paciens cupit dormire vel
in mane tunc capiat sic. Recipe dyapapaver
vel pilulis recentis vel tyriace confecte infra
in mensibus ʒ i opii ʒ i misce et post
hoc da bibe duo coclearia tenuem mixta
cum frigidum aque vel cum tres menta cum
poterit ad caput. Post hoc iterum purgetur
sequenti die cum aliqua medicina sedatur
vel colera et mediganine narte
evacuetur et plus sompnus ad cura
ad sodam pulsa vero deinde in cau
de vigiliis et frenesi. Item purgatione
facta dyapapaver simplicia rosata no
dyarodon ablaf zucara ro vel viola
Item ante hec omnia non contulerunt fiat
remedium vel si curegia prima for
tissime meue sit novissimo admi
nistrande scilicet ergo cauteria. Item
consumpta remedia capitis et in secta
piram sub duabus carnibus vel fractorum
summo colli cum cantaridibus in
corporatis cum oleo dyaclon vel simili
absoluto capitis et aliis donec locus
vesicetur et humor attrahatur tunc attraha
filum de lana vel serico pro vesica
et sic dimittat stare donec plurima
humiditas assumpta et si vis locum
vesicato non dilatetur pone tunc pannos
lineos infusos in aqua ro et albumine ovi.
Item post viii vel x dies consolidetur
locus cum unguento al. opiato vel
unguento de cerusa quod sic fit. Recipe
cerusa et sanguis draconis misce ʒ i olei ro ʒ i
in dissolvatur primo cera ad ignem in ea
sola et addatur oleum tunc deponatur
ab igne et addatur cum de pulvere cerusa
donec inspissatum fuit agitatur continue
cum spatula tunc misce cum eis duo
albumina ovorum postquam infrigidatum et
infine addatur aliquid camphore et si
vis fortificare ipsum adde opii ʒ i dimidia
pro inflammacione prima ʒ x pro cortice

mandragora ℥ j hoc enim vigentem ar-
dorem reprimit et soporationem conveniente
prodest Sive fuit ab igne vel a calore
solis vel mora vel flare salso vel cold[a] vel
aqua fetete vel oto Dieta eius sit
secundum in soda sam sed declinet ad fri-
gida calor cole[ra] est acutior quam ca-
lor sang[uinis] vel dicit B in libello de mala
complexione diversa Soda flegmatica
Si flegma sit in causa tunc signa eius sunt
frigiditas timporum et capitis ad tactum do-
lor gravativus sine punctura et sompnolentia
et pigritia in motibus et debilitas oculorum
et quasi tinnitus et oppilatio timporum
propter oppilationem plurimum et apparitio fan-
tasmatum de piscibus vel pluvia
vel balneo aque frigide et fastidium
et multitudo salive et sputi et insipi-
ditas narium et color faciei sub
albidi vel pallidus cum habitudine
squalida et augmentatur dolor in nocte
quia est tempus flegmatis et si urina
sit alba grossa et egestio liquida
vel tincta colore erit perfectio Et
cura eius est ut digeratur flegma cum syrupis
desiccativis qui dicentur in capitulo de debilitate
visus vel apozimatis competentibus et pur-
getur cum pillulis cochiis vel yerapigra
Deinde fiat fumigatio cum pipere vel gari-
ofilis et ungatur caput aceto vel cum un-
guento marciaton ad ignem vel solem
et fiat emplastrum super caput abrasis prius
capillis quod recipe ... ab similibus vo-mi-
florum camomille anethi ana m j fa-
rine fenugreci vel seminis lini lb ß co-
terantur omnia et bulliat in aqua dec-
oque de ℥ ß tyriace rectis vel auree
alexandrine vel dyacastoreum vel me-
tridati vel theodoricon anacardini
cum ℥ in vini decoctione gariofili
et fiat ablutio cum lixivio supradicto pa-
ratam de ventoso dolore capitis Dieta
dicta calida sicca potus melius sunt
petrosilio sem[ine] et speciebus calidis aroma-
ticis si sit vel prohibeatur Si autem pista
vel cervisie fiant cautia post cum summitate
cum constrictione atque significatio supradicta
quia si proveniat curanda per curabitur
et prohibeatur a sompno superfluo et per
medium ne cadat et subeat Soda
melancolica Si melancolica
sit in causa signa eius sunt frigidi-
tas capitis ad tactum vigilie plurime cum
cogitationibus cordis et apparitione fan-
tasmatum nigrorum in sompno ut puta
de fumo fuligine mortuis et similibus
et color faciei plumbeus et dolor
non cum plurima gravitate vel acuit[ate]

nona

cum multiplicatur ab hora diei qua scilicet ad occa-
sum solis quod est tempus ut ... [illegible]
adveniens quam sunt [illegible] mortificantis ut
dicit Io[hannes] de compositionibus et ... [illegible]
... et narium et urina [illegible]
ta subtilis et ... fetida livida vel plu-
bea vel nigra Et cura eius est fere
cum ... cura doloris propter flegma preter quod
purgatio fieri debet cum apozimate
quod sic fit recipe ... ebuli ... [illegible]
... ℥ j ... ℥ j sene epitimi ana ℥
ß ... et bulliant in lb j aqua
et in fine decoctionis apponatur sene et
epithimum ... quia ... corporis
... dentur de ista decoctione postquam
colata fuerit ℥ iiij et dulcore cum zucaro
et detur ante diem per horam nona et di-
mittatur dormire desuper quousque medicina
fuit operata cum ... et moneatur
paulatime donec tota ... medicine
fuit consumpta Et plura alia farmaca
dicentur in capitulo de perturbatione ... aliud
... de mania ... dimittatur
solitarius neque habitet in loco tenebroso
et vitatur solaciis et gaudio ... et
... ... sicut sunt ... car-
num edorum pullorum agnorum ... castra-
torum ... carnes ... hyrenas
ferinas ... et omnia rubea et omnia
... ... grossa ... que sunt duorum
generum quedam enim hoc faciunt ... vi-
lentes ... carnes bonine ... panis
azimus et omnia assa vel frixa et salsa
...da sui qualitate ... accidit duplex quia vel
qualitate adurente ut piper et allea et sinapis
et carnes ferine propter salsitatem vel frigiditate ...
ut fabe lactuca portulata ... et salsa
et diligenter servetur huic sode quia similiter
... ... Si autem ... humorat
fuit composita ex aliquibus humoribus ex predictis vel
ambobus equaliter sive ... aliquorum vel aliquorum
... signa et cura erit composita suo modo
Et scias quod raro est reperire soda vel morbum
alium ... homogenia ... composita ut
plurimum quod est propter hominum gulositatem et laborum
confusionem propter quod et hic ... medici ... intrare
quorum varietas ... sibi ... nisi
modo generali et ... etc Soda a
solutione continua Si autem fiat
soda a solutione continuitatis ... sicut timet
... ... Si vero fiat ista
solutio ab humore corrosivo sicut est ... vel
flegma salsum ... ... vel ... ...
difficile vel impossibile est ... consolidare
quia mediante ... applicare ...
... ... et ...
per curam in ... et ... confirmationes

... Rasis

in flegm[a]

dicta melancolice sode

... sanguinis melancolici ... duorum generum

oleris cum infrascriptis sagena que dicitur cosita de canabo in utre per fundo orificii ad quinffiaz remanente longo tempore apposito. Si vero volens id fit ceterum tenendi curatur cum unguento albo vel ceruisa supradicto **Soda ex percussione**

Si vero soda fiat a causa vel percussione sive volnere cuius signa patent ex relatione infirmi tunc curacio est ut in pilleo statim radantur capilli circa locum et ungatur ceteriula lesa cum oleo ro. et emplastrum cum pulvere mirtillorum ro. infuso cum aqua ro. et oleo ro. et aliquantulo aceti ad repercuciendum materias ad confortandum ceteriula. Postea flomicetur cephalica et sciatice vel media vel fiat ventosatio in spatulis et cruribus. Si flomia non pt et sapere sanet omni die ad cibum cum suppo. vel clisterio lenitivo facto ex aqua decoctionis malve foliorum altee aceti lb ß q. olei comunis ℥ iii mellis ℥ i salis ℥ ß furfur p. j. ß vel fit supposit. communiter omni die lotus cum oleo ro. infuso cum bolo ar. san. dra. terra sigillata pulvere mirtillorum et deinde in hora inuntur nutrita cum farina ordei vel farre vel lactucis portulaca bibat ptisanam vel aquam zuccari vel aquam decoctionis berberis vel mirtillorum in qua sit aliquid zuccari sed omnia careat et carnes hora illa nisi vero sit debilis comedat vitulinam carnibus alterat . . . cum lactuca portulata cucurbita rapis et bibat vinum ponticum limphatum cum duplo aque frigide. Et si sanguinem coierit ab aure vel naribus cibet cerebro gallinarum edorum castratorum quia sit nocivum premisse ad cerebrum et illud magis confortat quam aliud cerebri quanto altius vel quia fide medicorum confortat simile ut dicit Rhasis. Ultra collectiones . . . dimensionis causa pura et . . . regatur donec locus securetur lb apparte tunc confortetur cum unguento styptico facto ex pulvere ture thuris mastices an. pinpes cum oleo de camomilla et cera quantum sufficit. Quia ista sit calida sicca et ideo confortat predictam lesam et ad aquat . . . eius conpiorum . . . et . . . nunc reliquias materiarum. Si autem per hoc non . . . rater tunc ponit secundum curam cum pillulis cochiis et in predam cum aliis . . . Si autem cum hoc fuit tramen frigidum vel ethesia . . . ad . . . **Soda ex coitu**

Si vero soda fuit ex coitu superfluo vel . . . tunc signa eius sunt . . . oculorum pallitudo faciei et eius signum est . . . et dolor . . . a dorsi ubi situati sunt renes. Et cura eius est ut confortet corpus cum cibis humidis nutrientibus ut est caro pullorum edorum et castratorum cum . . . . . . edorum et pisces recentes . . . sorbilia vinum . . . dulce et unga . . . cum oleo viol. et renes cum unguento

impiglaato q. . . olei viol. ℥ iii cere ℥ ß adipis anseris anetis vel gallina ℥ i dissolvantur omnia in casola et in . . . super . . . utatur dyaprassium . . . unguento . . . dictis et restauratione . . . loco . . . de . . . bibat omni mane in ieiunio lb ß lactis caprini recentis cum ℥ ß zuccari al. vel cum mica panis et non comedat desuper aliud cibum per duas horas adminus et hec sufficiant de soda prout est morbus **Soda ex febre** Soda prout est accidens et consequens morbum . . . salem . . . signa habet ista quando advenit cum febre vel circa illud et augmentatur cum augmento febris et remittitur ad mitigationem febris. Et cura eius est repercutere materias fumosas cum epithymate facto ex aqua ro. et modico aceti vel succo solatri vel . . . vel lactuce vel lacte mulieris imbibendo in eos pannos lineos et fronti et temporibus apponendo actu frigidos cum reiteratione frequenti quia defendit cerebrum a mala compositione calida et apostemate. Et plura dicemus causa de siti et causa de vigiliis et causa de frenesi. Alia ponet illic dicenda ponere hic. Sunt tamen . . . sodam et vigilias in se quam plurimum . . . et deinde . . . seminis lactuce cucurbite portula ana ℥ iii . . . ana ℥ iii et . . . ana ℥ i . . . ℥ i mandragore . . . ana ℥ iii papaveris ℥ ii . . . quantum volueris . . . et bulliant in lb ii aque donec ℥ . . . sint consumpta tolle et adda zuccari lb i et . . . aceti . . . ℥ i et ß cum ℥ iii aque frigide in estate vel calide in yeme . . . dormiendo. Ungantur tympora et nares cum populeon distemperato cum oleo violato vel rosato vel lacte . . . et in fine cibi utatur piro vel citonio asso actu frigido et lenientur venter omni die aut cibum cum supposi. vel clisteri lenitivo ut dicemus causa de balsamo et regatur prout se exigerit et indeclinatione fit et sode embrocetur caput ab alto cum resolventibus sicud est aqua decoctionis florum camomille mellilloti . . . et aneti actu calida et fiat desuper fricatio levis assidua cum pannis calidis donec caput perfecte . . .

Soda ex stomacho

Si autem consequatur morbum particularem tunc fit vicio stomachi et hec est . . . ut plurimum vel vicio intestinorum vel epatis vel splenis vel . . . vel renum et vesice. Si

fiat vicio stomaci hoc est triplicis sed vel
cibi et potus corruptorum in stomacho sed racione
humorum malorum congestorum in ipso sed racione
veneni assumpti. Si racione cibi et potus
tunc signa eius sunt indigestio nauseatiue
societatis eructuacio fetida fumosa vel
acetosa angustia corporis cum revolucione
de latere super latus et insompnietas et
apparent fantasmata plurium turbulentum
sompnus et prostracio appetitus cum nausea
ruta(?) et fastidio et cura eius est vomitus ut
dicemus capitulo de bolismo paragrapho de emplastris
et inunctio stomaci cum oleo mastiino
et nardino insuper addito pulvere gariofilorum
calefactis in vase duplici vel cum unguento
marciaton ad ignem calida et cibum
vitare electuariis calidis ut est dyagalange
dyatrion piperon electuarium dulcis et similia
quod si vomitus non potest dominari apposite siue
cibo donec digestio perficiatur quod si dormire
non potest ambulet leniter et assidue cum gutture
toto die donec cibus vel digeratur vel
ad intestina descendat et emplastretur stomachus
cum collaminco absinthii ro… amisi(?) tamen
… mastice thuris ana bullitis in
vino … supponatur et opposita expresse(?)
expositis super os stomaci actu calidis cum
reiteracione frequenti postquam infrigidatum
fuerit vel fomentetur cum filtro recenti
infuso in aqua calida decoctionis rosarum …
rasala(?) nonella(?) et si eructuacio fumosa vitatur repetita
nonalla vel dyarodon abbatis. Vel zuccaro
ro et si crapula ipse non competit educatur
cum medicina et fiat clisteri et fiant omnia
que dicentur capitulo de debilitate digestionis et capitulo
de cura … et nauseacione sacietate
libro 2o et capitulo de eructuacione super
fluxus. Si autem racione vel alterius potus
superfluentis in stomacho inebriatus vel non
inebriatus tunc signa tenentur comparacione …
racione … et cura eius est ut fiat
vomitus et inducatur sompnus si possit et
epithimetur frons et tympora cum aqua ro
sarum et aceto vel succo solatri et sompnum et
iaceat et quiescat in loco obscuro capite
eius elevato super cervical molli et vitat
reperissimus(?) ebrietatem et prohibendo(?) sicut
est magnus haustus aque frigide una
hora simul et potus … et aqua
de corticibus berberis et post sompnum cum
digestione balneetur et sudet et laboret in ie
iunio neque comedat donec tota cru
dula consumatur et appetitus redierit.
Medicamine in … ad ebrietatem pro
hibenda est comedere cepas cum aceto
vel coriandrum cum zucaro et aceto
vel odorare camphoram et sandalos
vel bibere aquam frigidam cum aceto

comestio cepare cum aceto
Item coriandri cum zucaro et aceto
que sunt bene ebrietati(?) Item odorare camphoram
Item bibere aquam frigidam cum aceto

Sit ergo medicamine facies continue. Subito est
potus aque decoctionis iusquiami nigri cum
corticibus mandragore donec rubescere ceperit
siue bibatur per se siue misceatur cum vino. Si
autem fuerit soda racione humorum malorum congestorum
in stomacho tunc signa et cura tenentur capitulo
de indigestione et debilitate stomaci. Preterea est
distinguentibus addendum que duo signorum primum ex vino stomachi(?)
quod soda fit vicio stomaci et ipse declinans
ad partem capitis anteriorem scilicet frontem et tym
pora. Secundum est quod si colera peccaverit tunc
dolor magis infestat ante cibum quam post.
Si vero flegma vel malincolia tunc dolor magis
infestat post cibum quam in ieiunio. Si vero
urina fuerit inspecta dolor fiat erraticus et
perimpleticus excepto purgato et replente
granatis. Si autem fuerit racione veneni ebibiti
illico succurratur ut dicemus capitulo de sincopi
et vomitu et tractatu de ve
nenis libro 7o. Si autem fiat vicio intestinorum
tunc accidit vicio humorum vel humorum pu
tridorum in corpore et signa eius sunt facies
tenebrosa pallida fetor oris et pruritus
nasi. Concavitas oculorum inquietudo co
mestionis cum egestione modica et habitu
dine corporis macra. Et sentitur quandoque motus
involuntarius in ventre et quandoque egrediuntur
vermes cum secessu et quandoque cum vomitu licet
non generentur in stomacho sed in intestinis tamen ut
dicitur vitio declinante vel inanio propter stomaci
nobilitatem et eius raritate procedunt et accidit
ista passio ut plurimum pueris gulosis et …
… post esum fructuum plurium. Et
cura eius est abstinencia a rebus dulci
bus unctuosis et usus aceti et agresti
et malorum persicorum et amigdalarum amararum
contra sic dulcia sunt materia vermium ita a
mara interficiunt eos. Et si eger fuerit infra
12 annos etatis sue purgetur cum ʒ
1 s vel ʒ 1 medulle cassie fistule dissolute in
ʒ 1 aque fervent(?) coletur et detur ad dietam
ut intestina lubrificando mundificet vel fiat
clistere leniens cum addatur aliquid ierapigre
vel bucdebe lapatie. Si autem sit iuvenis
vel senex purgetur cum … vel cum pillulis
cochiis vel cum medicamine … deco
…cione cali et ungatur totus venter cum
succo absinthii mixto cum aloe agarico
et aceto vel oleo amigdalarum vel malorum
persicorum et fiant omnia que dicentur capitulo
de colica paragrapho de colica ex vermibus. Si vero
soda fuerit vicio epatis tunc signa eius sunt
dolor declinans ad partem capitis dextram
cum tensione et dolore aliquo ypocondrii dextri
et opilacione epatis et urina subtili sub
citrina vel rubea. Et cura eius est flebotomia
basilice in brachiis vel manu eiusdem et
epithima epatis cum aqua rosarum et sandalis

a splene

salvatelle

vene renum

et modico aceti et rebus aliis put ma api
laus requirit de quo dicet ca° de debilitate epatis
et ca° de opilacione epatis et epithimet frons
et tympora cum fricis sepe dictis Si vicio sple
nis tunc signa eius sunt dolor declinans ad
partem capitis sinistram cum dolore et tensione
ypocondrii sinistri Et cura eius est flobotomia
basilice brachii sinistri sive zophene pedis
sinistri que est inter minimum digitum vel salvatelle
pedis sinistri que est inter anularem et
auricularem et post eam cum purgacione de opilacione
super splene quod dicetur ca° de repleccione
secundo capitulo passio de emplastris et ca°
de opilacione splenis proprium et post recept
oxismorum circa fronte et tympora sepe decoque

Soda ex matrice

Si vero fiat vicio
matricis tunc
signa eius sunt dolor capitis in loco medio
inter fronte et quissura que est in vertice
cranei et accessio retencionis menstruorum
vel abstinencia acontu et dolor dorsi et spa
tularum prout paciens tibi refert Et cura
eius est eadem cum cura sode vicio splenis Si
vicio renum tunc signa eius sunt dolor capitis
declinans ad partem posteriorem scilicet ad occiput et continuatur circa
alchatim circa locum renum in fine dorsi et
forte accessit coytus superfluus prout paciens
refert Et cura eius est sicut cura sode vicio
epatis si fit cum materia Si autem fit sine ma
teria cura dicta est supra capitulo passio de soda ex
coytu Si fiat vicio membrorum exteriorum aliquorum
a quo elevatur materia fumosa que sursum vapo
rans ad caput pervenit crebro tunc signa eius
sunt quia sentit eger quoddam elevari a membro
illo puta coxa vel tibia vel mirach et post
id sentit stupore et dolore in capite et forte
cadit et fit epilepticus Et cura eius est cura
cathalepsie ut dicetur ca° de epilencia

Experta

Ad omnem dolorem capitis ero
nicum et perdurantem maxime
confert cauterium cum ferro ignito in vertice
capitis quod fundatur usque ad cranium
ubi est commissura recta que vergens cum ar
cuali versus fronte et laudatur versus occiput
quia materiam resolvit et mala complexionem debili
retificat et adequat humiditatem aptum uno
mense cicatricem consolidetur vel causticando colli
cum cantaridibus ut dictum est in methodo
Item ad sodam cuius causa est quieta confert
embroca ex aqua decoccionis florum camo
mille aceti rosarum violarum seminis lini fenugreci et serpil
lo laba et aqua tepida effusa ab alto quia
resolvit et reprimit confortat et quiete
inducit Similiter et emplastrum factum ex eisdem super
fronte et tympora frequenter Et si volueris
sopitum inducere adde cortices papaveris folia
vel semina lactucarum solatri spinna et
si ad huc magis adde semen iusquiami et
cortices madragore sed post ista stupe
facientia fiat contrario embroca per re resolu
tiva ne cerebrum noceatur Item unguentum Iohannis

incipe in fine de appatibus ad sodam calidam
pulsativam Recipe olei rosarum et violarum cum pau
co aceto et succo agreste et modico
camphore et totum misce donec impig
rescat et capiti frigidum appone et fac
ipsum odorare aquam rosaceam et naribus
attrahere si posset Item masticato drachmam unam cum
in soda statim eradicatur materiam cum sputo
et saliva Recipe mastici vel thuris partes duas
piperis piretri ana partem unam tere quod sufficit
in formentur forme ut pillule masticatur
diu in ore et expuatur Item gargaris
ma ad idem super eundem Recipe oximell
compositi vel squilitici drachmam unam ierapigre drachmam unam
simul misceantur cum aqua decoccionis ysopi
origani piretri sinapis et similium Vel gar
garisset sinapium conditum cum melle
et aqua calida et odoret castoreum
et florem cinamomi Item embroca ad sodam
calidam pulsativam Recipe violarum rosarum folia
vitis al folia malvarum semen cucurbite citrulli
melonis aut cortices eius ordeum excorti
catum psilium semina lactuce et portulace
omnium ana decoquantur in aqua usque ad consump
cionem quarte partis aque ab alto fundatur
super capud cum tenella vel spongia sed cum
sint dormiendo si non timueris catarrum Si ae
sit cum repleccione vel materia inficta psilium
et semina predicta Si vero sine cum vigiliis
et in sopniente inficta semen papaveris et corta
ces eius Insuper vero fiat resolucionis adde
semen lini semen altee semen florum camomill et
melilo et fac embrocam sicut prius Similiter
et manus et pedes et facies cum ea
calavantur qui accidentalem calorem
totius corporis extinguunt et materiam re
solvunt et quietem inducunt Ad sodam
frigidam confert linimentum composito aut
laurino aut nardino et si fortius facere
volueris conforta virtutem corporis cum costo et
castoreo et euforbio et pipere pulverizando
aliquid corporis vel omnia et dissolvendo inter
vel dissolve aliquid tiriace veteris vel me
tridati in eisdem oleis vel in succo ruthe
et super pone composito est et si insompnietate
patitur adde cirrim opii ana Confert
etiam fricacio emplastrum ex sinapi calaminto semine
baccarum lauri origano aneto cortices et pis
tatis et mecepatis cum aceto vini forti vel
vel succo absinthii Confert etiam sode fri
gide propter eius evacuationem odorem pomi
facti ex castoreo et ruta sicca et storace
calaminta et post garofili ana partes equa
les conficiendo cum gluten dragaganti
qui odor aromaticorum confert modico et
in corpore mundo cerebrum calefacit et con
fortat et residuum sode removet In
corpore vero catotico vel etiam in corpore
mundato si usus eius fuit in moderatum

Gargarisma

pillule de mastice

Epithima ad emigraneam calidam

cerebrum replet vaporibus cum odor eius sit s[uavis]
fumali evaporatione vt dicit Serapion Item
pillule Jo[hannes] mesue in suo de appropriatis ca[pitul]o de soda
frigida consumentes sodas antiquas et educentes
humores grossos generantes et conferentes sanita
ti sensuum et aurium et abscindentes ca[usas]
earum Recipe colloquintide turbith ana ʒ iii agarici
ʒ iii sticados ʒ ii scamonee ʒ i et ʒ ii spice
squinanti xilobalsami cassie xilocarpobalsami azari
rosarum violarum epithimi absinthii cinamomi
et mastices ana ʒ i aloes cicotrini optimi ad
pondus omnium conficiantur cum succo absinthii
Item pillule de mastice cum eisdem valent contra
dispositiones capitis et stomachi et accipiuntur omni
tempore et ante cibum et post et cum itur dormitum
Recipe aloes sublimis ℞ ʒ i masticis rosarum
ana ʒ iii turbith electi ʒ x conficiantur
plus dosis eorum ad ʒ ii vel usque ad ʒ Item
ad emigraneam frigidam difficilem et veteratam
Recipe granorum lauri partem i olibani partem
ii cere et misce cum aqua vel oleo et linias
super locum vt dicit mesue auicenna ypocras et
alii addunt folia rute partem equalem sina
pis sed et usque sanie fiat pus Ad emigra
neam calidam difficilem confert linimentum
super locum quod fit ex opio terra sigillata trito
et dissoluto cum aceto multum fortissimo et de ista
parte opii oportet autem plus elaboret
et in quantitate sicut pondus radix et h
manu tempora et frangatur super ipsum
Alii autem acuunt hoc linimentum addendo
fructu agrestis et nive ana partem i et croci
partem i gramma per ronem Confert etiam
sode calide capitis purgatum cum lacte mulieris
cum modico camphore et si necessitas postulauerit
adde opium quantum de camphora et destilla
in ore eius in eadem et nasum lateris lesi et
deinde destilla oleum rosarum post horam cum
lacte mulieris donec nasus et auris eius
det et uenam educat latius autem de sodia
scripsimus quoniam omnes cura omnis solum per se
nota sed ut ita et plurima sunt hec de ea
materia quibus per totum utitur hoc capitulo

Canon Soda cum se vel sine se ra
ro est morbus vt plurimum vero accidens passio
stomachi et intestinorum propter quod Auicenna
primo canonis fen 3 a capitulo de cognitione consue
tudinum ex colligancia aut Cerebrum
compati stomacho est vt uidetur sermo nostri
comparatione cerebro est propter passionem capitis esse
caminum totius corporis Et ex hoc secundum
canonem alius sed in cura sode michi
melius est quam lenificatio ventris omni
die cum suppositorio vel clisteri si per se non obedierint
his ad minus Cum autem est acuta fit ma
xime propter se calitas vel flatitas
humorum causa antecedens et quieta
in stomacho et in intestinis generatur vel venis
mesaraicis Item in omni soda michi veri[us]
magis nocumentum quam coitus et propter super
abundantiam nisi forte sint propter retentionem sper
matis vel a[d] ...e nature confert coitus
vsu moderato similiter necnon illicito superabundans
Item vsus ciborum fumosorum nocet et propter
hoc sine questione sicut sunt brodia piperata allea
cepe et omnia porrus et clarata cum cro[ci] da
que sunt calida sunt in pr[inci]pio tibi sed frigida
stiptica in fine vt sunt pira vel cito
nia assa vel poma adonifera Item
lac non competit in soda nisi forte in
soda calida sine materia vel in soda sicca
sine materia vt dictum est in methodo propter
debilitatem sue compositionis quare in
stomacho calido conuertitur ad fumosum et inde
sit soda calida pulsatiua sed in frigido
ad acetosum et mouet sodam frigidam gra
uatiuam vnde ypocras in ca[pitulo] particula afforis
lac dare capite dolentibus malum est

Pronostitatio Dolor capitis si
superveniens in se generata et propter acuta in
die critica post signa digestionis proficua crisim
significat vel per fluxum sanguinis narium
vel vomitum vel sudorem quare non ponatur
repercussiua super caput ne crisis impediatur
sed suspendatur eger cum blandioribus vsque
ad horam crisis et si apparuerint signa crisis
per vomitum vt puta tremor labii inferioris
et subversio animi et virgo inmittatur cum pondere
digitum vel penne inuncte oleo in profundum
gule Si vero apparuerint signa crisis per
fluxum sanguinis narium vt puta apparitio
fantasmatum rubearum circa oculos eminentia
obtenebrationem visus et grauitate capitis
et rigore faciei et surditate aurium
confert cum potione frigide potionis intra
nares vehementer comprimendo Si vero signa
sudoris vt puta calor cutis post cum hu
miditate rorida tunc detur potus magnus
Juleph i[d est] aque zuccari actu calide et tegatur
pannis calidis et vaporetur aqua calida
posita in vase aliquo sub tegmine et fomentetur
capitis et pedes cum vesicis plenis repletis
aqua calida impleta illud ypocras prima particula
quod quidem natura recipit illuc educit et per congrua
loca Aliter si non per se crisim compleverit per
nisi fiat impleta illud debitum Circa quorum
crisis fit necesse nimanda est natura antequam
fiat crisis et certificata sine ne forte
tu intendas ad regionem aliam a natura Item
soda superveniens in se acuta iudice indicatiua
vt puta quarta significat crisim in die critica
vt puta septima et si dolor sit fortis
et signa digestionis perfecta fit salubre sin
autem mortale Item dolor calor capitis
si per se vicaverit in latere vno et tepuerit oculos

pille de mastice

Linimentum ad emigraneam calidam

obtenebrari tarantula vel tela aranea
inatur et demum cecitate. Si fuerat ergo pur
gationibus et alteracionibus et cautio et sub
lenetur arteria et cauterizetur. Item soda
si prevenerit neque removetur racionabiliter generatur
frenesis vel mania inatur si sit acuta
pulsativa vel subeth vel litargia vel
apoplexia si sit frigida materia. Item e
migranea in parte anteriori capitis est ut
plurimum a causa calida. In posteriori vero frigida
Item soda ex causa calida est ut plurimum cum sensus
frigida vero perdurans et ipsa si sit ad illa
plena grossa vel viscosa. Sed emigranea
difficilior est atque periculosior cephalica
quam omnis integra quam primum se divisio
quare est periculosior ducens ad mortem si perdu
rat. Item in emigranea et ipsa calida pul
sativa. Sudor capitis generans vel su
pius sanguine emanare eius lateris superve
niens tollit egritudinem quasi ad modum crisis
vomitus spontaneus vel fluxus venarum
dicitur ipse unde ypo 6ta particula affo. Capiti
dolenti et condolenti sanies aut aqua aut
sanguis defluens per nares aut per aures
aut per os aut per oculos solvit egritu
dinem. Idem ibi quibuscumque sanis dolores
repente fiunt in capite et statim fit si vo
ce et stertunt in vii diebus et pereunt nisi amplius
si febris non acceperit eos. Et vero est quod isti
sunt non appoplectici cum habeant ipsi certa signa
apoplexie scilicet dolorem capitis subitum et taciturni
tatem loquele et malicia anhelitus quare
suffocatur anima plurima nisi se spargere
fiat et resolvatur et ipse si acuta sponta
nea vel partem inordinata. Idem in tercia
particula affo. in percussione in caput stu
por aut dissipiencia mali signum percussio
fit ad volucrem sive cum percussa sola
quia sibi nocumentum generatur praeter cerebri
et ventriculus eius. Item ypo quarta particula
affo. quibuscumque vomere in febre contingit
et commisce velud subinguinalibus hiis capitis
dolores aut sudant aut [illegible]
unt sic quia urina grossa turbida
in febre ebullitionem et agitationem diversorum humorum
fumatum fit ad caput quare sincopales
cum repercussionibus circa frontem et tympora
Item si cerebrum fuit lesum et percussum a causa
vel percussione necesse est sic vomitum et ad
defectionem propter cordis et oris stomachi compactorum
et propter in corpore [illegible] et etate et consue
tudine et tempore calido. Unde ypo vi
particula affo. quibuscumque cerebrum sursum
contritum necesse est febrem et fellis vomitum
supervenire. Item ex percussione vel casu
super caput necesse est accidere sincopim
vel apoplexiam prius aliquid donec cerebrum

quare non generit ut mortem indicentur
nisi post tercium diem unde ypo vii particula
affo. quibuscumque cerebri motus fuerit
ex aliqua occasione necesse est fieri sine voce
statim. Item in cephalea et emigranea
forti pulsativa seu alio dolore corporis
quocumque sensibus dolor delectatur neque
sentiatur nisi procedente venabili allenuacione
sic per fluxum sanguinis narium vel sudorem vel
vomitum vel egestionem vel diminuta [illegible]
atque in prima morbi quam cerebri lesionem
et virtutis alius discretionem demonstrant. Unde
ypo ii particula affo. quicumque dolentes
aliquid corporis dolorem non sentiunt hiis
mens egrotet. Item dicit ypo vii
particula affo. vesica inflata aut cerebrum
aut cor aut dyafragma aut epar
aut renes aut intestinorum aliquid [illegible]
[illegible] aut ventre [illegible] morbi et
suppletu [illegible] fellis aut splene

Capitulum secundum

Vertigo vel scotomia est cum videtur
homini quod omnia volvantur in giro
et siquidem fuit cum [illegible] corporis
dicitur vertigo si vertigo cum [illegible]
sine visu dicitur scotomia et sic patet
quod hee due passiones neque differunt
causa neque [illegible] neque essencialiter sed
solo gradu scilicet secundum magis et minus. Unde ne
aut quis morbus quis accidens sit
et dolor capitis morbus quidam compositus
et in mixto assua [illegible] precedunt accidens
cum morbus consequuntur.

Methad

Vertigo vel scotomia morbus quis sit
a causa primitiva quis accidente / a causa
quedam primitiva ut intuitione rerum
volubilium puta rote vel revolutione
corporis super se ut faciunt pueri vel
casu et percussione ledente anteriorem
ventriculum cerebri propter quod imaginativa
et fantasia res alias quam sunt. Si
sunt ab intuitione rerum volubilium
vel revolutione corporis super se tunc
signa patent per relacionem pacientis
Et cura eius est abstinere a talibus
quia in omni motione corporis cum
[illegible] ut dicit ypo ii particula
affo. Si fiat autem vel percussione
curatur sicut dictum in cura doloris
capitis casu vel percussione. Si causa
sit antecedente provenit ut puta ven
tositatis aut vaporis humoris in cerebro
generati. Et signa ventositatis quod
est ut plurimum cum sentitur tinnitus
aurium tenebrositas oculorum longa
[illegible] / similis et diminutio gustus

et odoratus atque pulsato tympore et aug-
mentatio doloris capitis perdurante Et cura
eius est vaporato capite cum aqua de
coctionis florum camomille absinthii ros-
marini melliloti maiorane &c
et sternutatio cum gariofilo vel castoreo
et masticatio piperis et cimini et carui
et usus dyaciminii et sacculationibus factis
ex milio et sale torrefactis super lapide
ignito et abstinentia ab omnibus leguminibus
et fructibus et rapis et oleribus crudis
et a carnibus et avibus conditis cum
nucibus et a vino forti potius et summe
post cibum aliquid stipticum puta pirum
vel coctanum assatum Et si hec non sufficiunt
purgetur cum pillulis cochiis vel ierelogodion
vel ierapigra Post quod utatur lo-
tiva iam dicta Et si hec iterum non
sufficiunt fiat cauterium a summitate capitis
in loco in quo terminatur medius digitus
pacientis qui radicem palme ponit super radicem
nasi quia ibi commissura recta coronali cum
commissura arcuali propter quam fiat perfecta
resolutio vaporum et mentem aliquibus
elevat Si vero sit humor et tunc sive sit
san. sive ex sive flegmatica sive melancolica sive
compositus ex ipsis fiat signa et cura
que diximus capitulo de dolore capitis quia
est morbus sub suis distinctis passionibus
Vertigo vel scotomia acuta quandoque consequitur
morbum acutum sicut contingit in febre et tunc
fit crisis futuram propinquus si per vomitum
vel fluxum san. narium vel sudorem
ita quod hoc appareat post signa digestionis
perfectam salutem promittit, si autem cum signa
digestionis vel cum signis indigestionis et virtute
existente debili mortem portendit. Si
vero medio modo crisim malam et diminutam
promittit Et cura eius est ut non fiat
vel nisi quod eger cum blandiciis confortetur
et contrahat donec via crisis apparere incipit
et si hec sit per vomitum adiuvetur natura
cum immissione digiti in os vel penne
inuncte oleo Si autem per fluxum san. narium
fumigetur [illegible] porci et ponatur in nasum
et comprimatur post ea nasus Si autem per
sudorem cooperiatur tunc tegatur cum pannis
calidis Unde ypo. prima particula afforismorum
[illegible] non regit illuc educere et
convenientia loca Sed quando non incipit apparere
[illegible] fiat circa caput [illegible]
si repercussiva approximans crisim prohibens
et sic mortem inducens si non resolutiva
tunc [illegible] pluries attrahens et forte fre-
nesim faciet et quod periculosius est viam
crisis impediens quia si posueris tale
fotum circa caput sudorem faciens
cum forte natura conabatur mittendi

Unde ypo. ibidem Et causa quorum crisis fit
et morbus perversus consequitur [illegible]
quia quandoque fit vicio stomachi et hoc ut in pluribus
quandoque vicio epatis quandoque vicio intestinorum
quandoque splenis atque matricis et signa et
cura sunt illa que diximus supra capitulo de
dolore capitis accidente sub suis distinctis
passionibus **Empericum** Decoctio salvie
in aqua vel vino curat vertiginem capitis
in loco ipsa etiam alligata fronti vel
[illegible] temporibus confert omnibus morbis
frigidis de frigiditate vinum [illegible] decoctionis
peonie vel castorei scotomie ut plinius
et si peonie bibitur sopita [illegible] venio
net Item [illegible] super [illegible]
vel super collo est [illegible]
post purgationes quod diximus capitulo de li-
targia passio de empiricis **Canon**
Vertigo vel scotomia morbus fit plurimum
vicio ventositatum elevatarum a stomacho vel
toto corpore [illegible] anteriorem ventriculum
cerebri quandoque indigemus alterativis propter
ventositatem sed evacuativis propter flegma sed
[illegible] propter utrumque Vertigo et
vel scotomia acutus fit ut plurimum vicio
stomachi et intestinorum [illegible] quapropter
intendamus ad rectificationem stomachi ad lubri-
ficationem stomachi ventris vel suppositorium vel
clistere In vertigine et scotomia oportet
fugere [illegible] aporrus allea [illegible]
leguminibus [illegible] et [illegible] omnibus
quem hec omnia [illegible] a stomacho [illegible]
ad caput [illegible] et omnium [illegible]
[illegible] et lac quia facile corrumpitur in stomacho
et corruptos humores fumosos mittit sopo-
rosos Unde ypo. 7a particula afforismorum
lac dare caput dolentibus **Pronos-
ticatio** Vertigo et scotomia cum longo
tempore perduraverint neque [illegible] [illegible] vel
[illegible] [illegible] epilensiam vel
apoplexiam portendunt

Capitulum de subeth de stupore et congelatione

De istis tribus passionibus uno di-
ximus capitulo quia [illegible] notificatum est
[illegible] ad mortem [illegible]
sunt quandoque morbi quandoque accidencia morbi
[illegible] est [illegible] capitis [illegible]
[illegible] in cerebro contentis Accidencia vero
cum morbos alios puta litargiam vel
freneticam vel apoplexiam vel [illegible]
[illegible] consequendo Conveniunt autem iste
passiones in duobus primo quidem quia
[illegible] est passio capitis primo et
per se sed ex consequenti corporis totius
Secundo vero quia unaquaque earum fit

impedimentum in sensu et motu volun-
tario super corpus totum. Differunt autem per
suas essencias et proprietates quod est quia
subeth est proprie passio anterioris ventriculi
cerebri cum humor ventriculus est magis origo
sensus quam motus ut dicit G. in tegni.
Ideo in subeth fit maius impedimentum
in actu sensacionis quam mocionis volun-
tarie, quia proprie in subeth sunt oculi semper clau-
si et si noluerint vel conquassentur fortiter
impuri subeth et proprie salubri tunc aperi-
culos licet ipsos de raro committat.
Accidit autem hec passio ex flate pituita dominante
illi parti. Fit tamen quandoque ex vaporibus frigidis
ut contingit post morsum corrupcionem vel ingur-
gitacionem. Stupor vero non est aliud quam subeth
diminutum. Stupor namque fit ex frigiditate cum parte
tolerante fiat. Fiat quoniam quamquam in stupore
non est sompnus ideo profundus sicut in subeth
fit, et quandoque a sola qualitate sine materia velud
accidit in frigidate in nive capite nudato
fit et quandoque a casu vel ex percussione cum per
ea cerebrum leditur vehementer mota illud ipso
prima proiecta asserit in percussione capitis
stupor aut despiciencia malum. Et scias
quod stupor quandoque dicitur a medicis sompnus
profundus vel subeth rigida. Sed non debet
dici sompnus longus est prius naturalis inequali-
ter fit innaturalis in quanto sicut accidit ebriosis
et comestantibus et qualescentibus. Sed sompnus
profundus est naturalis inequali similiter et in
quanto. Stupor eciam quandoque fiunt per paucum
humorem et membrorum humorum. Et tunc non
est quod obdormitacio et dicitur species tam
de tremore. Congelacio vero proprie passio
ventriculi posterioris cum quo humor reci-
piendus est magis fons motus quam sensus.
Ideo fit oculis stantibus super apertis. Fiat
autem congelacio ex prima medica dominante illi
parte et licet in congelacione dolcat anterior
ventriculus cerebri hoc tamen non accidit nisi quia
ipse est sensitivus magis. Vel quia humor oppilans
posteriorem posteriorem coartat anteriorem et congel-
lati remanent subsistu quo reperis eos conge-
latos quare si reperit sedentes vel sedentes
in illam formam. Et quandoque accidit fit quandoque
accidentaliter ut contingit ambulanti in nive
longo tempore nudato capite quod quando fit
vel prolixum ut dicit G. in quieto illius
afforismi. Et parte Sompnus et vigilie etc.
Iste tamen omnes passiones presenciam ponunt
apud medicos quare de omnibus non est
curandum. Et proprie cum nos sunt sibi propinque

sed iste tres passiones sunt valde propinque
in subeth tamen et cetera ut patet ex dictis
et dicendis. **Methodus.** Cura subeth
est hec quod ad omnis subeticas sit sine
sensu et motu non requiritur approximatis
aliquid inventione per se sed illud supponatur
ei suppositorium et ex sal gemma vel
inmittatur clistere acutum quod sit cum colloquinta
acaris centaurea ana ℥ ß mellilota sa-
raduis blete ana ana plus sufficientem et bulliat
magna de illa aqua decoquatur lb ii et
ß et ℥ i mellis et ℥ i olei comunis
et ℥ i salis et misceat sit ex tere redu-
catur ad ignem et cum totum bullierit colet
et cum hec colatura tepida fuit inmittatur
cum clistere et frequentetur ut totiens donec
paciens sentiat et moveat et ligentur
extrema vehementer omnia proprie diu oz et
tunc ponatur in ore insimul ℥ i tiriace ve-
teris cum vino calido vel metridati vel
dati vel antidoti alexandrine vel dyaplisi.
Post hoc abrasis capillis fricetur capud
cum panno calido fortiter et linatur cum oleo
de spica vel de lilio in quo dissolutum sit
castoreum vel bdellium vel fit sinapis et se-
cuntur. Deinde cum sufficit potest pur-
get cum pillulis cochiis vel fetidis vel cum
ierapigra, nullo bibat illis quibus vinum
nisi fortassis cum salvia cum castoreo
bullitum sed ydromel quod sic fit. Recipe aque
lb iii mellis ℥ iii bulliant aliquantulum
simul et coletur et coquatur et fundetur in
cerevio. Utatur cibis calidis siccis mas-
ticet quandoque die cum surgit electo pirethro
et piper sed species cum mastice vel cum for-
mis pillarum. In fine vero rei fiat caute-
rium in vertice cranii vel caustica super
occipicio ex cantaridibus tritis et inde
partis cum succo et sinapi vel euforbio,
urina et stercus siccis incorporatis cum stercore
columbarum et succo ruthe viridis. Fiant
gargarismata cum oximelle squillitico vel cum
oximelle composito ex aqua decoctionis
ysopi et yreos vel cum sinapi provocetur
sternutaciones cum gariofili vel pipere et sic
regatur usque ad perfectam sanitatem. Cura
stuporis est eadem sed melius recipiunt non
solum agaricum agar sed et aloes et turbith
cum materia non sit ex flate puro sed mixto
cum eo fiat ad omnia alia velud in
subeth et fricetur plante pedum cum aceto
et sale vehementer. Cura congelacionis
est eadem cum predictis quod clisteri recipit
prunorum et nigri ℥ ß loco colloquintidis ℥ ß
et loco centauree ℥ ß recipiunt polipo-
dii ℥ i in aliis autem fiat sicut prius.
Cum autem iste passiones evenerint

actum puncturam puta sanitate aeris competit
balneum aque dulcis calide sepe et circa decem
in tractatu de dolore capitis passo de dolore fed
a causa frigida sine materia. Si vero evenit a superfluo
cibo vel fumigacione vel inflacione competit
primo vomitus cum aqua et melle et rafano
deinde os ut clisterizetur cum clisteri acuto
dicto in cura subeth. Postea vero sumat
sepius de tiriaca vel de metridato.
Confert etiam esus allei et nucum simul
et vinum decoctionis origani vel rute
cum sale cocta. Oleum et vinum vetus
potentissime in multa quantitate potatum et
ipsum calefaciunt et ideo sic sumentur a se. Fen
de auctus vinis cum aqua in vino al puri
aromatico confert. Fricetur extrema et ca
put ipsius et os sit prohibeatur a sompno. Ipse
sic cum sternutatione fiat cum euforbio et elle
boro et tensione capillorum. Unguatur
caput et totum corpus cum oleis calidis
predictis vel de balsamo sicut posset quod con
fert appetitum. Comedat vero piperata
gallinarum et animal bibat vinum decoctionis
cinamomi nigri sit ad instar. Si vero ac
ciderit a casu vel percussione curetur
sicut dictum est tractatu de dolore capitis
passo de dolore capitis ex casu et percussione.

Emptima

Morum percussione cum qua
est spasmus approximat quedam suffumigia
fetide ut de unguibus et de pannis lineis
et capillis super carbones positis quod
estimatur quod tamen alius cerebri senectis le
sionem indicat ex percussione. Alii eciam fa
ciunt suffumigia aromatica scilicet oliba
no et aloe ligno muscata cinamomo sto
race quia estimatur quod per ea cerebrum conforte
tur. Sed huius nos voluntate vide tractatum de litargia.

Canon

Si in aliqua istarum passionum
corpus repleri videtur et facies rubens
et vene magne apparent in oculis et
facie tunc in cura eius erit convenientis vel
flobotomia cephalice in brachio seu manu
vel vene recte frontis vel venarum an
gulorum que sunt sub lingua vel venarum
in collo que guidegi appellantur vel fiat
in scapulis et collo et fronte scarificatio
secunda vocem diminucionis continue vel gradu
aliter. Vide in cura istarum passionum intercep
dentur apponi repercussiva cum augmentantur
de se sed et per quos pacientes. Sed fiat diminucio
ne cum ligaturis et fricationibus et de
inde cum curis supra dictis.

Pronosticatio

Si subeth sunt accidens
litargie tunc si substituta fuerit fre
nesis bonum est quia subtiliatorum et
calefactorum materie est. Si vero contrarium malum

subeth post cum raro sit per se incipiendo sed ut
plurimum concedo sic flavitas contrarias vel nichilatas.
Item subeth est mortale ad anhelitus sit cum
angustiasus et cum comitatur non potest et lacte
sepius quintidie super latera revolvatur. Item
iste paciens inferius non inspirant quia anhelitus
prohibet opilantes vias eius. Item sepius
fuit actum hemoroidum medicina dum qua acta
puncturam. Item dicit ypocras in particula in per
cussione in caput stupor aut desipiencia
superveniens malum. Item iste passiones ex
toto suo genere sunt magis mortales quam salu
bre quasi pronosticus relinquitur. Item licet sit
actum sicut clamare ab inferiore opilando
opilacio ab ista sit subito.

Capitulum quartum

Frenesis est apostema calidum capitis intra
cranium rem quia materia calida et subtilis
et penetrativa. Ideo sit hoc apostema in pelli
culis regentibus cerebrum sub cranio que sunt pia
mater et dura mater et in anteriori cerebri est
maior calitas quam in posteriori ipse virtutes cui
esse spiritus animalis circa organa sensuum. Ideo
istud apostema sit cum in anteriori cerebro quam
ad modum litargia sit in posteriori. Contrarium sequi
tur frenesis sit apostema calidum anterioris partis
cerebri et panniculorum eius. Est autem quidam mor
bus quem accidens morbus quod quando materia
ipsius tollit in loco predicto et causa apostema et hoc
est valde raro. Alius vero quando gignitur aliud mor
bus et hoc ut plurimum vocatur contingit in febre
calida et ipse continuus potest vocari titania
causone et sinocha cum hiis quando causa
antecedens fit longatus calore febrili et
fumosus effectus per venas arteriales et nervos ad
cerebrum sursum rapiuntur et ibi ad apostema tollitur
et litergo maxime fit in febre gelida atque
continua in qua consuetudinaria fuit causa et
caliditas et magna non ex paucitate ad totum
corpus sed remanet intus quare maxime
fit in febre consequentibus apostema inferiorum ut pote
pulmonis epatis stomaci pectoris vel inferioris
vel plus inferiorum locorum consequitur causa quecumque
eminenciam et ipse per ipsius et estas etiam
pleno sit causa vocheniente frenesis at
contrario in vinum et non sanum. Sed quid
dicendum de morbo et de accidente sive causa
ut pote sanus vel eo vel utroque. Sed
non accidunt tamen est accidens. Item quando
modo omnis alienacio sit in frenesi hora
tempus salubris vel mortalis potest dici fre
nesis vel non sed dicitur quod est morbus
sed non ex materia calida pura sed mixta cum
aliquantulo flatus vel melancolie. Que quia fre
nesis in qua sunt permixtio vomitus cum
actione fumosa quia calida est agitare
sive sicut fixe et quietas et motus

Sy
quia

oculorum citrinitas et rubor corporis et faciei ve
hementer talibus cum siccitate membrorum et vehe
mentia et impossibilitas et rubedo urine
inflammacionum et propter apud principium seu postea
apparet sicut velud fatigatus et urina al
ba in septima die perit sicut vides ampu
losa similiter et pulsus frequens et velox

Sig[na] fre[nesis] ex san[guine]

Signa propria frenesis vero que sit de san
guine cum predictis rubedo faciei et oculorum
propter magnitudo pulsus cum velocitate re
pletio venarum humido corpus carnosa
et auctessio ciborum graciorum sanguine vel bis et
ovum fortis et horror levis dolor nigra
inflata surgite plurime et abhominatis loquele
et clamor quoniam sine dormire et anhelitus
inordinatus et ista cum apparuerunt signum
apostema esse confirmatum. Sed urina rubea spissa
spumosa et multiplicatio risus sunt eius causa
est ex talibus signis supra manum sanguinis

de colera

Signa propria frenesis vere que sit de colera
sicut sic quia valde ardens et salius et alie
natio vehementes et auctessio ciborum et grave
ramentum eorum. ut allea cepe sinapis cimini
piper mel vinum acutum similiter et pulsus ve
lox et spissus vehementer et desiderium alli
hendi aerem gratie ultra solitum et citrinitas
faciei et oculorum et lingua citrina vel ni
gra et inquietudo super lectum et vociferatio
plurima cum ira. Si autem eo sunt adiusta
vel sanguis adiustus tunc omnia accidentia predicta
fiant fortiora donec fortissima super ve
nerit dolorem in supinum et spiritus magis
strictus et palpitet lingua atque cum manibus
velud rem querens et oculorum turbatio

no vere

et maligna si autem in nigra sunt opposita tunc
et signa opposita erunt. Signa frenesis
non vere que est accidens sine quia ut dicit
Avicenna in capitulo tertio de carabito frenesis
huiusmodi sequitur in fortitudine sua fortitudinem
febris. Febris que in augmento vel
statu sic est fortior quam in principio et in die
exacerbationis quam in die quietis maiori sed
in frenesi vera eo modo est contrario quoniam quanto sic
est aut remissior tanto magis plus recipit
ad caput. Signa frenesis non vere que est
morbus sed accidens remissio plurium in fre
nesi vera que est morbus

Methodus

Istud apostema secundum et omne aliud apostema unio
ut omnis morbus salubris habet quatuor tempora
cum quo diversificatur. Et cura secundum principium aug
mentum statum et declinationem. Cura igitur fre
nesis vere que est de sanguine est ut statim
a principio et hoc aut spacium duorum dierum vel
quatuor ad plus fiat flobotomia fortis in die

vel nocte de cephalica in brachio vel
in manu. Si virtus et etas consenserint
vel fiat scarificatio si virtus sit debilis dummodo
quod sit timor sive de sincopi in actu flo
botomandi. Sed quibus solet contingere
propter consuetudinem vel propter debilitatem cordis
tunc oportet hora flobotomandi et ante et post
et cum mica panis infusa in vino granatorum
vel aqua frigida quia a sincopi custodit
et fiat scarificatio in spatulis cruribusque similiter
et cruribus ligentur optima dolorose et
fomentetur cum aqua calida ante et post scari
ficationem quam talis fomentatio similiter et
fricatio cum panno aspersum infuso in aqua rosarum
et aceto materias diminuit et sompnum inducit
et fiat apertio emorroidarum in corpore consueto
cum apparitione sanguisugarum vel ceparum
tria autem opera magis diminuunt et si
aperiri non possunt fiat flobotomia de saphena
que est sub cavilla pedis interius in talo
quia hec flobotomia habet maiorem attractionem et emorroidas
quod ideo non patitur aliquorum multas et
frenetici emorrogia in nare bona de
inde subito fiat vel unguentum vel em
brocatio repercussiva super caput cum succo
solatri vel semperviue vel populeon mixto
cum oleo rosarum vel oleo de salice vel nenufar
vel cum aqua rosarum mixta cum aceto et
si sompnum maiorem intendis adde eis olei
de papavere vel de mandragora vel
similiter oleum opii vel lac papaveris vel
decoctionem eius non tamen utere stupefactivis
frequenter quia fortiter constringunt
calorem naturalem sed tunc solum cum super
fluitate vigilie vel furoris. Frenetice
gene insuper ad summe solum intendas tua
absolutam cum lubrificationem ventris
vel clisteri lenitivo vel suppositorio de pen
dis quod acuitas augmentaretur. Fac quod Recipe

colera

violarum ʒ ii malve manipulum i prunorum libra i bul
liant in aqua et in libra i aque illius dis
solvantur ʒ i tamarindorum et ʒ i manne
et ʒ ii zuccari vel zuccari violarum et ʒ ii
olei et ʒ i salis et iterum bulliant parum
deinde coletur et tepidum iniciatur omni
die ad minus semel nisi prius assellaverit bis
vel ter in die. Postquam autem extendo
die tertio vel quarto transierit tunc non com
petat flobotomia supradicta quia tunc apostema
est confirmatum et materia tota fixa est
ad locum quare non valent diminucionem sed
tunc est intendendum evacuationis et
radicatio ut dicit Almansor capitulo pertinenti
flobotomet ergo tunc vena recta que est

vel h

in fronte vel in naso quia habet flomia eva
cuat aquam de vena preter quod attrahit ad sup
ponamus morbum esse in statu vel ipse status
idem tunc operatur flomia sublingua vel gra
ndes in collo aquam tempus augmenti si virtus
sit fortis vel ponantur sanguisuga in fronte me
dius talia que si non adheret applicetur cum
sanguine alicuius animalis illico illinito ¶ Deinde
fiant linimenta super predicta circa caput vel
super caput que fortasse non impediant vesi
cas quietudinis ¶ Post aliud vero applicentur
calefactoria levia confortativa cerebri velud
est emplastrum de floribus camomille et mellilo(ti) vel
gallus vivus scissus per medium vel catulus
vel pullus porci calidus actu fricentur
extrema leniter cum aceto et sale sit et (?)
¶ Iaceat in loco obscuro non pingat parietes(?) luminosos
ne sensus interiores frangentur sint secum as
pectus amici et dilecti sui qui taceant et
quiescant et eger signis et blandiciis et
quibus minus contradicat a furore quiescen
tis et queres in loco tenebroso super est ho
molionibus rebus in frenesi ¶ Cibetur cum
lactucis portulaca cum aceto vel agresta
super et cucurbita aut succo ordei vel avene
conditis cum lacte amigdalarum vel parvis
... et pomis assatis ... cum carni
bus pullorum et corporum altilium cum herbis
predictis si virtus sit debilis bibat in die syrupum
syrupus de nenufar vel ... cum vino gra
natorum et aqua de coctionis ... vel
ordei et sit syrupi ℥ i et vinum granatorum
℥ i et ʒ et aqua ℥ iii vel bibat syrupum
viol vel syrupum rosarum vel syrupum de berberis cum
certis aquis et hoc fiat non hora quietionis
sed ante per horam unam vel duas sibi et post
¶ horam non comestionis bibat cum aquis predictis
ipse et plures aquas sitis optimas
...mas ... capitulo de perturbatione
... passio de mania ... Ne
que prohibeatur a potu aque frigide omnino sed
bibat de ipsa quantum vult ... sit ...
sit in ... sit aliquod
malum egri ... sine ... in mor
te cadere ... ¶ ... de ingenio sani
¶ Cura frenesis ... est ... vel ...
et ... purget corpus cum medicina
... colera ... ℥ i ta
marindorum ℥ i et ʒ dissolvatur ista cum
℥ iiii aque decoctionis ... colet aqua
illa et detur in summo ... aliud fortius
aliquantulum ¶ ... ℥ ii aque decoc
tionis ... ℥ iii pulverizet ... et
ponatur in aqua illa et addatur ℥ ii syrupi
viol et dimittatur hoc totum sic stare per
horas ... colet et detur ... die
vel purget cum ℥ ʒ ... de succo
rosarum vel cum stomaticon laxativo

sed non detur ei medicina fortis cum ... agita
ret et frenesim augmentaret ante tempus decli
nationis etc ¶ Si non materia fuit adusta tunc syrupus
violarum ... sive ... mel
aliud fiat nisi quod in decoctione ... addatur
sene et epithimi ℥ ii polipodii ℥ ʒ deinde
cum ista aqua decoctionis dissolvatur tamarindi
et manna vel ... et fiat sicut ...
cum evacuatione humorum securre ... flo
mia cephalica in brachio vel in manu vel
fiat ... vel scarificatio
in ... et ... sicut dicit
Avicenna ... capitulo de ... et ... a
... de ... si materia ... egritudinis
non fuit ... primo ... debemus
... a flomia si fuit sani ¶ a
flomia ... est deinde ... fiat
embrocatio et ... circa caput super
dicta et ... dicitur ... apparet
... vel ... consumatum ... quod
... est ... post ℥ iii
vel ℥ iiii ... ad plus ... curare
frenesim ... nobiliorem et ... aliquanta
... et ... ... appro
... sive calidis sive ...
... aceto quia est sicut ...
et ... ad penetrandum ¶ ... mannoro
... ℥ i vel ℥ i et
ʒ ... ℥ aque ...
vel aque decoctionis ... ¶ vel fiat
℥ i ... aceto ... de ...
¶ ... sine cibatur ... semine papa
veris al et lactuce et ... involuta
in petia alba munda et ... aliquid
ipse aliquid ... fiat largus omni die
... cum ... vel ... dicto
... et ... aliis fiat ... de
frenesi de sani ¶ Cura frenesis ...
que est morbus ... cum predictis nisi
quod ... medicinis ... unctionibus
et non tante frigiditatis ... tanto potu
aque frigide quia est ... aliquantulum ... quia
frenesis ... ¶ Cura frenesis non ...
... que ... vel
fiat omnia que dicta sunt de ... dar(um)
scarificatione ligatione fricatione embroca
tione et ... de flomia
quia illa non ... eo quod non ... de
bilita ... egritudinem ...
corpus sit carnosum robustum ¶ Alia ...
... cadit ... timor ...
cum hoc frenesis ... dicto
... ei ... potest cum
... ad ... ¶ Augmentatio ...

d' co adusta

d' colera

cum repercussionibus et diuisionibus super dictis ne fortassis fiat apostema vel ne confirmetur quia fieret necessario mortale. Consimiliter autem freneses nec de facili vel de eo adusta signa vestigia vel alienationum remanserunt. Fiant embrocationes resolutive spargendo super caput ab alto que sic fiunt. Recipe florum camomille aneti maiorane rosarum rubearum ana m. 1 bulliantur in aqua et terantur et idem. Recipe florum camomille vel semen aneti seu radicem maluauisci ana m. 1 bulliantur in aqua et fiat embrocatio.

Experimenta

Fel leporis cum vino bibitum facit hominem sanum freneticum dormire sed donec fel dederis accipe. Item sompniferum est et tribuit fortitudinem sitis et narcoticum. Recipe populeon ʒ 1 oleum mandragore oleum [illegible] oleum violarum ana ʒ 2 aceti ʒ 1 apii ℥ 1 misceantur omnia perfecte et liniatur [illegible] frons et tympora accipe spongiam vel tenaculo frequenter madida in simul et in eo pecie et applicentur toti parti anteriori parti capitis non posteriori quod sicca est et inde [illegible] et [illegible]. Item fiat emplastrum ex lacte papaveris succo lactuce succo solatri et semine vel nenufaris cum parte 1 aceti non forti. Item [illegible] cum quibus incorporetur farina ordei [illegible] vel farine fenugreci [illegible] vel flos [illegible]. Et in [illegible] de vigiliis plura dicentur.

Item sompniferum probatum in frenesi. Recipe oleum rosarum vel violarum vel nenufaris quod modicum opii [illegible] unum vel duo cum pasta [illegible] misce [illegible] et ungentur nares frequenter. Item ad idem embrocatio [illegible] in qua [illegible] de frenesi. Item folia semina lactuce maluarum ana m. 1 violarum ʒ 1 corticum mandragore decoquantur in aqua et colentur. Item odoramentum in frenesi. Recipe camphore [illegible] opii ozimi [illegible] ana [illegible] et suffit et aqua rosarum confice ex eis pomum quod in manu teneatur. Item [illegible] ad frenesim est [illegible] cephalice et [illegible] flebotomia nasi vel sanguisugatio eius vel vene frontis et post [illegible] quia [illegible] cerebrum confortant et [illegible] de frenesi [illegible] et scarificatio [illegible] et flebotomia [illegible].

Canon Dictum quod in frenesi non debent poni repercussiva super caput quia fiet impedimentum id est resoluendo sed ponantur circa frontem et tympora. Item dicit [illegible] id est diuisionibus [illegible] frenetici non debent prohiberi ab aqua frigida omnino neque si sit [illegible] neque ex eo [illegible] non illud prohiberi omnino quia [illegible] eius forte ex [illegible] respondet quia facit et propter [illegible] plurima [illegible] eius evaporationem et propter [illegible] sit [illegible] quam [illegible] prohibet [illegible].

Pronosticatio

[illegible] frenesis aut ex quacumque sit causa si consumitur et [illegible] dies [illegible] cassa est eius cura [illegible] non hoc tempus [illegible] difficulter. Item si frenesis non vera [illegible] est [illegible] consequens se ad [illegible] post signa digestionis et urine contentis constate est salubris si vero cum signis digestionis ceperunt apparere [illegible] vestigia est mortale quia ante signum [illegible] apparens cum signum digestionis est malum ut dicit G. super 1o et 2o de crisi. Item si in frenesi vomitus vel non vomitus fluxus sanguinis narium [illegible] vel sudor fortis capitis superveniat statim apparet cum dicitur constanter salubre. Item dicit Avicenna 3o can. fen [illegible] capitulo de carabitu quod nullus huius carabitus id est apostema [illegible] in cerebro [illegible] apparuit [illegible] visus est liberatus preter quod aut ypo [illegible] affo[illegible] quibus urine limpide aut [illegible] male maxime vero si in freneticis apparent [illegible] intelligere in frenesi vera. Item frenesis vera plerumque permutatur in pleurisim vel peripleumoniam que ad modum accipit econtra.

Item si frenetici non allevientur per appropriationem remediorum rationabilium intra 3 vel septima die statim ipsum defecatis. Item si frenesis supervenit litargie bonum sed si econverso malum ut dicit ypo. et ideo cum videas freneticos cadere in sompnum profundum et taciturnitatem et [illegible] mala et cum hoc extrema frigent et livent et oculi [illegible] statim derelinquas. Item si in febre acuta urina sit rubea spumosa et statim tenuis apparet [illegible] subtilis aquosa nimis moretur a frenesi. Item si in frenesi quam consequitur se non recordatur post purgationem corporis quod dixit et fecit neque [illegible] preter solitum moretur quia passio communicata est toti cerebro [illegible] et post. Item si non [illegible] se pati vel si fiat spasmus vel sincopis vel [illegible] moretur. Item si articuli tremant in tangendo [illegible] pulsu moretur. Item et si oculi lacrimantur non voluntarie vel si urina retineatur vel egestio et si se violenter proiciat a capite lecti ad locum pedum nimis moritur unde dicit ypo. primo pronosticorum quia sunt maxima angustia et dolore. Sciendum preterea quod omnis frenesis que morbus est [illegible] ex toto [illegible] magis mortalis quam salubris frenesis vero quando accidit [illegible] quia frenesis morbus est [illegible] sed frenesis acutus est [illegible].

Capitulum quintum

Litargia est apostema frigidum cerebri [illegible] quia [illegible] est [illegible] non penetrat [illegible] hoc apostema magis in ventriculis cerebri quam in substantia eius vel velaminibus quam et posterius cerebri est frigidius anterior propter paucos ibi esse spiritus et propter maiorem esse distantiam ad eminentiam ad [illegible] partis. Ideo est apostema ~~frigidum cerebri~~ posterius in posteriori cerebro et ideo litargia apostema frigidum cerebri posterioris et eius remedia atque [illegible]. Litargia dividitur in [illegible]

et non verum vel est apa cutim extima proue fiat, non
vel est extima propterea in loco colligitur et facit apa celsi
e ut vero Primus vero qui causatur ex contra deflate
vel citrinum hic vel propter plenitudinem cum in humana passio
nibus fleumatica accione ex caloris subtilia et vapores ad
cerebrum sursum et hec quando ex quibus remanent cum litar
gia quibus vero desunt et contra in die vij et rema
net ista litargia est passio omnino opposita frene
si in causa mecum et subiecto et accidentibus et ideo
cognicio eius et curacio aliquantulum apparet ex causa
de frenesi quia licet hic differunt contraria significat
velud magnam fiat denominatur litargia vel quod fit
deflate et hoc est ut sepius quibus de vigilia et
hoc est propter passio Signa eius que de flate fit dolor
capitis levis cum febre lenta qua ad omne apa
minuitur consequitur ex contra Silet et subito licet
sit gravis quibus dimittat subito circa in cauda
febre posse stare cum signis suis quod non est impossibi
le cum antecedente ex frenesi que cum debet sit que
ta vel propter eius sit hoc per putrefaccionem omnis
ante putredo calefacit ut dicit Galenus Signa de accidente
simul et oblivio quia cellula memorie respondet
similiter quapropter huius ob apta donec abastan
tibus claudatur propter pigriciam et oblivionem Et ad
venit quibus singultus propter compressionem oris stomachi et est
propter lingua alba et os salinosum et dentibus supinis
liget super lata revolvatur et urina grossa ad subruga
satis tamen magis undosus tremulus et accidu
nt quibus frigiditas extremorum cum aquee tremore
propter humiditatem flatus et oppressionem spiritus et caloris
Signa eius que de vna fit quod oculi remanent aperti
non palpitantes et velud oculi intuentis una re ab
sit motu et fit lenta dolor partis fortior que in
ea que deflata et oculi prominentes et quibus alienacio
cum respiracione simul et oblivio vrinadi insi ad hoc oportet
urina ad subtilis color oculorum albus valde pulsus
primus stultus spissus dum difficile apparet insi hoc
fiat racione caloris febrilis Signa litargie non vere
que est morbus est mixtura sine adulteracione frigiditatis
predictorum Signa litargie non vere que de accidentibus fit
quod cum fit incipit augmentari sopnolencia et pigricia
vel debilitas et solucio et lividitas flaccia et diminucio
et taciturnitas loquendi et urina al grossa vel raro
pos et quibus ruffa spissa propter calore febrilem in
fectionem ingrossata vna et ego fluida aquosa et quibus
al grossa velud fleumatica vesicosum **Methodius**
Cura litargie vere de flate est ut statum apponere
applicacionis frigidorum primus usque ad tres dies fiat
involutio repercussiva circa capitis genicule vel oleo rosarum
et pauco aceto fiunt impetus donec locus serauerit
abapate Et in hoc conveniunt Almansor et Avicenna
2 in Avicenna debet fieri flora cephalice in anima
si virtus et etas consenserint quia fleuma evacuat
intus neque lic non qualitate Sed Almansor fleumaticam
prohibet Post ista conveniunt ut fiant clistera acuta
frequenter accione calida refricata Recipe colloquintida
agaris centaurea cartami sic vertice radicem
capparis calami ana ℥ ʒ Avicenna flores camo
mille azari ana ℥ j confecerit et bulliant in
aqua et colato j istius liquore et ℥ iii oleo quinque
et ℥ iii mellis et ℥ ʒ salis fiat mixtura
que leviter subleviat ad ignem Deinde colet et ini
ciet Similiter et istud Recipe colloquintida ℥ j oleo ℥
iii mellis ℥ iii salis ℥ ʒ fiat frequenter prius et
valent suppositoria de salgemma vel follibus a
cuta et oz ut ligeniet corpora et ad inferiora li
gatura dolorosa et fricatione volue et plante
pedum forte cum sale et aceto vel urtica quia
frigida fricacio levis inducit sopnum ita et fortis
et fortis inducit vigilias ut dicit Galenus in de in
genio sanitatis Ponatur in loco calido vel spaciose
luminoso valde neque permittatur dormire quantum fieri
potest primo trahatur per capillos quia sopnum removere
huius passionis est vigilie propter quod sopnus dictis timet
sua prima in cerebro degerere maxime et fiat ven
tosatio sine scarificacione incipiendo a nucha
et collo et descendendo ad spatulas et brachia
et cura quam est vehementer efficacia et fundatur aqua cali
da super extrema cum corporis fricacione et panno
aspero quo tibias decorsum trahit cum oleo ulcere sulfure
et scarificacio pulpe anum et prunella ana et
emenda parte discernere sub locis et pappit
Wesue vomitu aplica sed nos de abhor
remus quam tibias sursum trahit insi sit facilis
spontaneus in corpore consueto Et si retinetur
urina propter pigriciam vel oblivionem oportet ad
urinam duci et digerendum et comprimatur vesica
cum manibus et fiat emplastrum super pectinam
et vesicam calefaciens illa membra factum ex
floribus camomille ex suffit cum hoc prohibere
mollificationem in collo vesice et fiat ut trai
cat aliquid trahere vel vientadar quam est co
ferens Transactis autem tribus diebus
et ante in augmento administrantur resolutiva
gargarismata et emplastrum composito et aqua de
coctionis ysopi vel oximelle squillitico et
aqua calida simul et origani fiat tria
stintatorie ex puleio albi vel piperis et
sinapis subtile et masticatorie ex pipere piretro
sinapi et similibus acutis et si possibile est purgare
garare cum gerapigra vel cum pillulis cochiis
et pulveribus corporis confert Deinde instanti et
quamdiu materia tota fluxa est ad locum fiat emplastrum
resolutivum acutum rubificativum super posteriori parte
capitis abrasis capillis ex stercore columbarum
cepe cruda sinapis melius conficere cum aceto
et aqua frigida et gummi clistere omni die quia
multum confert et ungatur locus super fricacionem
forte cum marciaton calefacto vel cum oleo de
lilio vel spica vel castoreo vel euforbio ut
decocto cibetur extremitatibus edorum et pullorum et
farina ordei vel avene et sit dieta non
grossa ut materia consumatur potetur de ydromelle
facto ex colo in aque et ℥ iii et mellis in quo
sit sopnus et yreos vel oxiaqua vel cicerum et
prisare vel aqua ordei cum pipere et porris
sic ex cicerum multum et alienet aqua
frigida omnino ab eo Cura litargie de melle
est ut fiat clistere Recipe flores camomille
aneti fene greci colloquintida polipodii ana
ana j calamenti ana j oleo camomille ℥ iii mellis
℥ iii salis ℥ ʒ conficere ut supra in aliis omnibus
aliis fiat sicut prius Cura litargie est
accidens febre est eadem cum predictis insi quod oportet co
siderare magis operacionibus frigidorum eius cum
cum vehementer de ena et divisionibus et
repercussionibus resistatur et tenendum quantum
est possibile ne forte apa confinet quod ibi
sicut naturam cum valde calidis quid timeatur
febre omnino quam oportet magis intendere eis quod
magis infestat **Empitia** dicitur quod
caput vespertilionis vel cor eius in panno
nigro ligatum et suspensum ad dextrum bra
chium sopnum litargici prohibet Item factura
fel et oculi flomene ponatur in lecto nigri
subeunte emplastrum bonum rubificativum Recipe
affodilli sinapis allei yreos ysopi piretri

autem ℥ x castorei euforbii autem ℥ v dissolventur in succo rute vel affodilli vel sambuci. Epithima ad idem: recipe castorei ℥ ʒ bulliat in succo rute et aceto et oleo ex quo fiat vehemens ... confricatio. Suffumigium bonum fit ex assa fetida vel serapino vel galbano vel armoniaco vel oppoponaco ponendo super carbones et fumum naribus applicando. Nil etiam magis confortat litargicum quam fumus capillorum adustorum vel cinis eorum si conficiatur cum modico aceti et pice et castoreo et naribus applicetur ut dicit dominus Mesue capitulo predicto. Si vero patiens os suum clausum apperiatur cum ferro et ponatur cuneus inter dentes ut saliva egredi possit ne fortassis inducat suffocationem et in ore eius ponatur ℥ i tyriace veteris vel anacardini vel mitridati vel amete alexandrine hec igitur que dicta sunt ad idem pertinent virtute cum radice ad instrumentum stupor est magnus et virtus satis constans. Tunc propter timorem periculi incede magis caute sed subito dimittendo causam antecedentem et conexa. Unde sitis fricationibus ... et ligationibus appositis locationibus remediis ori et naso iam dictis ordina cibo tale ... ruptorium super caput pilis abrasis. Recipe cinerum chi combusti et cantaridum conficie cum ... aplicetur quia in periculo mortis nichil est melius statim cum attrahit humorem ... cum ... potius uti medicinis ordinatis supra qui recipe ... radices ... ysopi petrosilini ... pentafilon ... salvia ... scolopendria capillus veneris ... polipodii autem ... ℥ i fiat ... mel ... decoctio ... deinde pungere ... ℥ i ... vel cum blanca vel post ... Omnia vero ... talium remediorum genere ... et capiti applicetur ut capillos ... vehemens ... et assumptio ... Si litargicus ceperit ... meliorari fiat duo cauteria in capite unum quod in ... et aliud in occipicio ... duobus et dimittatur stare diu ... quia nichil melius reperies in operatione ... superfluitatibus quibuscumque et propter adherentibus profundis.

Canon

Dubitare operantes an in litargia ... debeant ... augmentat ... eius frigiditatis et fit ... stupor et mala ... Sed hoc est contra Avicennam et Rasim ut dictum est supra. Dicendum autem videtur quod quamvis operantes ... non ... sed ... apud ... quare sit ... vel dicendum quod Avicenna et Rasis considerantes ... et ... magis ... Sed quamvis operantes magis considerant ... stuporem et subito ... horribiles. Et dicendum quod sternutationem ... debent ... valde ... et ... dissolvatur ... et fiat maior ... et ... suffocatio ...

Pronosticatio

... ypo. Si litargicus fiat ... bonum ... si ... est malum. Item litargia ... difficile curatur ... admodum et ypropisis

cum se. Si litargicus sternutet appositis sternutatoriis bonum, sin autem malum. Si ad ... remediis ... caput colorari sed tremor superveniat vel ... sudor frigidus in capite ... Si sanguisuga applicatur fronti nec adhesit mortale. Item in litargia rigor vel tremor frigus remanente litargia mortale quia ... frigide significat. Si vero post hoc ... litargia bonum videtur quia ... et sic intelligendus est iste aforismus ypo ... In litargia tremor malum. Item litargia ... apud ... ad ... vel ... quia ... debilitatem et hoc quod ... bona si ... sustentet quemadmodum ... Item si nullus signorum ... et ... signum est hoc curationis et salutis

Capitulum III de vigiliis superfluis et dicitur sacra

Vigilie superflue fiunt ... de causa ... vaporibus ... et ... ad cerebrum a cibo bono et bene digesto ... et qualitate ... et ... a suis operationibus propter quod ... et ubi ... de vino et ... cerebri ... vigilias propter ... que sunt ... In ... humida ... madidam ...

Methodus

... est ... vigilias ... quemadmodum ... indigestione ... causa ... appetitus ... et ... et cura ... sepe dyatrion piperion dyagalanga dyatrion ... et ... speciebus calidis ... aromaticis ut ... stomachi atque digestivam confortant. Si autem fuit in stomacho ... sic ... fiat vomitus cum oximelle squilitico et aqua decoctionis ... et radicum ... et modico aceti et olei. Deinde pungere cum ℥ ʒ bene dicte lapatine vel blance vel gera pigre vel emplastrum stomachi cum emplastris calidis et inungatur cum oleo mastichino nardino ... et in vase duplici calefactis addito pulvere gariofili et fiant omnia que dicentur ... de ... appetitus et capitulo de indigestione. Si autem fit ... fluxus ventris ... trociscis de carabe ... plantaginis et ... capitulo de fluxu ventris ...

Mat[er]ia si p[ro]p[ter] ista res alia no[n] fuit detur
z[uc]ca[ri] ro[sati] veteris p[ar]tes sex cum p[ar]te
una puluis boli armeni masticis al
bam et g[u]m[mi] arabici assi / vel detur
cl[er]um de thure potui ibidem Secundo sto
machus est in c[aus]a p[ro]p[ter]ea quia p[ro]p[ter] ma
dat / sic accidit in corporibus c[on]ruptis vel
cetera n[atur]alit[er] siccis secundum c[om]plexionem stomachi vel
ethicis / aut hominibus fluxum ventris
diutinum aut superflue laborantibus
Et cura eius est corpus impinguare
cum iuribus carnibus bonarum pingui
bus conditis cum lacte p[ro]p[ter]ea alicuius al
vel lacte amigdal[arum] dul[cium] vel in quibus
ponat[ur] ipsa semina papaueris Detur
etiam pultes facte cum eisdem rebus bibat
vinum rubeum dulce aut album lumphatum
cum aqua in qua stetit papauer / vel
si necesse fuit iusquiamus vel mandrago
ra Fiat etiam embrocacio
qua decoctionis lattuce sup[er] caput ex
nis et modico iusquiami coronati p[ro]pa
nares et tympora Vngantur
vel oleo ro[sato] Creatur ad populeon t[em]perato
tepide / et omnibus balneis aqua dulce
humectantibus
Tercio vero cum stomachus est in causa quia p[ro]posse
dat vapores duros et mordaces
sicut accidit / febricitantibus / vel habentibus
calorem circa os stomachi / vel cibos corruptos
in ipso Et cura eius est ponere in cibis
eorum p[a]pauer lactucam / fiolas / portulacam
et curare cum / et euacuare colam et cibos
corruptos cum medicinis vomitiuis / et
secessiuis / et fac ambrocacios circa caput
humectatiuas et infrigidatiuas vt alteret[ur]
cerebrum / et repercutiant vapores / et fomentet[ur]
cura apud sompnum cum aqua decoctionis
florum camomille foliorum salicis et furfuris
cum fricacione leni / que trahit colam
ad inferiora corporis / et sumat hom[inem] illa
dyapapauer cum vino lumphato Si au
tem suspicio esset in cibo aliquid venenosum
tunc statim fiat vomitus fortis p[ro]posse
Deinde detur ʒ i tiriace vel theris si venenum
sit frigidum sicut opium iusquiamus mandra
gora papauer / propter quod consequitur pigricia
et subeth / et prohibeatur a sompno omnino Sed
si sit venenum calidum et comp[re]hendat angustia

et mordacitas mordicatio stomachi et sitis et ama
ritudo oris sicut contingit p[ro]p[ter] sumpcionem calcis
arsenici euforbii / tunc detur post vomitum
predictum ʒ i tiriace sicut infra sex menses / que
si non habeatur ponatur in vel aliud vinum vel
duo opii / et fiant ligaciones extremorum pro
hibeat a sompno p[ro]posse / et fricent[ur] pedes et
crura cum aceto et sale Lagenubia vero
generacionis sunt causa vigiliarum quia sperma
vel menstrua dum retinet[ur] sicut accidit monachis
viduis p[ro]regnantibus infra quatuor menses 110
quia sperma retentum adurit[ur] et ab ipso fumi
pessimi eleuant[ur] qui prouenientes ad cerebrum
inducunt vigilias et quandoque maniam et maniam
prouenientes autem ad cor sincopim vel tremorem
/ sed ad matricem prouenientes suffocacionem indu
cunt / et causa istarum vigiliarum non potest cog
nosci nisi p[er] relacionem infirmi similit[er] et p[er] na
cionem aliorum signorum omnino / et quia facies
eius constat in sua disposicione nisi quod quandoque
sentit paciens dolorem capitis et re
num et stomachi indigestionem et in viris tumet
testiculi / et fit appetitus sompniorum lascivorum
Et cura eius est coitus frequens vt vti
medicinis consumentibus sperma quas dicere
/ et confert usus assiduus aceti lactuce
se agni casti Cerebrum est causa vigiliarum
plus omnibus p[ro]p[ter] suam complexionem siue malam
siue calidam quia sicut complexio frigida humida
inducit sompnum ita calida sicca vigilias
quemadmodum apparet in febricitantibus
et ambulantibus in sole et bibentibus
cibis vel seminibus diureticis vsu superfluo
propter quod vie spiritus elargant[ur] vt opilari
non possit Et cura eius est vti embro
cacionibus circa caput et cibis et potibus
dictis causa de frenesi vsu tamen moderato
magis quam ille Sunt etiam quandoque vigilie propter
causam p[ro]p[ter]ea scilicet iram vel sollicitudinem vel
gaudium immoderatum Et cura eius est
abstinere ab talibus et vti hiis quia in
omni motione corporis et cum caput quis
dolere re[...] vt dicit ypo[cras] in afforismis

Emberica

si vestes que sit causa vigiliarum
fiat embrocacio et resolutiua et sompnifera sit
cum que florum camomille mellilo psilii corti
cum papaueris lactuce malue decoquant[ur]
in aqua omnia simul quia resoluit colam
et vapores si quod sunt in capite et cum
hoc infrigidat et humectat Pro ea vero fundat[ur]

lac mulieris at bestie vel papaveris super caput
Item iusquiamum coque in vino dulci et unge na
res et aures et labia statim quiescet Item
opium iusquiamus semine lactuce semine papaveris con
misce cum succo lactuce vel solatri et emplastra
super fronte Item semine papaveris coctum cum
vino bibat Item ex aqua decoctionis foliorum
iusquiami vel madragore vel papaveris fomen
tentur frons tympora et pedes et crura
omnia enim ista optinguunt calore acci[den]tali
et humectant cerebrum manifeste Item ungen
tum sompniferum optime fortissimum Recipe
populeon ℥ j olei madragolum olei rosarum
olei foliis ana ℥ j aceti parum gra. pe
ueternis opii ʒ j balneent in isto penne
et sic ponantur super tympora / liniant etiam
cum eo nares pot ad cerebrum virtus pervenit
/ confert in frenesi / et est arsina Item odoret
rostiot corticis papaveris iusquiamum semina
lactuce florum verstans posita in sacculo
sunt Item comedentur est papaver album
recens et tyriaca recens Item papaver
al se iusquiami albi distemper cum albumine oui
et terra et lacte mulieris et fiat emplastrum
super frontem

Cauton

Sciendum quod que
in omni causa maxime conferunt sompni
fera cibaria quia magis sunt amica ne
quam medicina quorum melius propria sunt
pultes vel una confecta cum papaveris pistato
vel cum eius lacte parato cum lacte amigda
dulcium quia multum facit in desiccatione
cerebri Sed in potibus est vinum in quo
steterit iusquiamum vel madragore et hec dentur
in die et non solum hora qua petit sompnum
Oportet preterea ut post huius haustum fiat
epithima capiti sompniferum vel embrocatio
aliqua supradictis que si prius fierent
oppilarent vias angustias cerebri et impedi
rent attractionem ad inferiorem pervenirent
Et omne quod epithima vel emplastrum apponatur
capiti abraso tota fronte et utrumque in medio
ubi sunt commissure ita ut penetret sic
et circa tympora et nares sed nequaquam
in occipite quia est melius naturaliter frigidum
et medullam oritur nuchi et nucha

Prenosticatio

Signa si supplicant in
ducunt debilitatem virtutum vitalium animalium et
naturalium propter sompnum resolucionem sine restaura
cione necessaria et si magis supplicant inducunt
marasmum et consumpcionem corporis propter
humorum consumpcionem et propter indigestionem omnem

et si valde magis supplicat inducunt ipsitutem
forti sensorum et maniam propter sompnum naturalem
ignem sed inde mortem propter calorem consumatum
Item ypo 1a particula afforismorum in vigilia
spasmus et despicencia mala sunt et morale
si corpus est invalidum Item 2a particula
sompnus et vigilie utrumque magis sunt
male

Capitulum vii de perturbatione virtutum animalium sensitivarum interiorum

Virtutes sensitive interiores
interiores sunt tres in genere / prima
quarum est ymaginativa sive fantasia
cuius operacio est retinere species sive ma
nerias sensibilium absencium / vel tamen ab
sencium et cuius sedes prima est in anteriori
ventriculo cerebri Secunda vero vis estimativa
sive cogitativa cuius operacio est discernere
inter utile et inutile honestum et turpe
cuius sedes est in medio ventriculo loca
ta Tercia est memoria et reminiscencia
cuius operacio est retinere species rerum sensibilium
post longam partem absenciam secundum ymagi
nativam post brevem cuius locus est in posteriori
ventriculo et hec clarius dum in pro can
sey prima tractatu de diebus / Sed ante gloss
istarum virtutum pati accionem lesionem ut patet
per G 3o de accidentibus Accio autem lesa est
tribus modis diminuta ablata et corrupta Diminuta
quando dicitur cum sit operacio virtutis peior
pessior et obtusior unde quod de ymagina
cione ut sequens sic scolaris mathematicus
non possit ymaginari clare lineas
vel figuras secundum secunda illa regula et 2a
unde de estimativa ut pueri qui parum
discernunt de utili et inutili unde
de memoria ut senes qui paucorum et
brevi tempore recordantur Ablata vero
dicitur cum operacio virtutis omnino tollitur /
verbi gracia non ymaginari non estimare
et non recordari Corrupta vero
dicitur quod aliter sit quam debeat unde
de ymaginativa ut dicit G quod eum
plenus fuerat de theophilo quod egrotans
putabat hystriones et bucinatores
stare circa lectum quos misit expelli
subito quia caput suum ledebat et
sic ymaginativa fuit corrupta sed
estimativa sana unde de estimativa
ut ibi dicitur sequens procederet vasa

contra domum ab alto vestes ea propter nupi
ergo vt si quis memoraret petri et putaret
se recordari martini Sed procedentes vl
tius dicamus quod si xviij sine sit cum materia sine
sine materia est causa inmobilitatis et quietis et
ingrossacionis quare fit causa accionis lese
diminute vel ablate qui dominatur in ventriculo
cerebri de functis virtute lese vel ventriculis
pluribus sunt quia ingrossat et figit spiritus
animales vt libere non possit mouendo rerum species
ponit illi virtuti congruit et eius operacionem
Sed econtrario causa calida sine sit cum materia siue
sine materia est causa furoris motus vel agita
cionis Quapropter est causa accionis le
se corrupte que dominatur super ventriculum
vel ventriculos determinatos virtute vel
virtutibus lesis accionis corrupte Ex dictis
igitur cognoscere potes que virtus sit lesa
et que pars cerebri sit disposita et que qua
litas vel materia sit in causa et que maxime
cum lesa ymaginacionis passionis Accio
sit diminuta siue ablata siue corrupta vnum
nomen generale recipit secundum me vel secundum corrupcio
ymaginacionis Secundum modo accio lesa eodem et re
uersione dicitur vno generali nomine oblivio Accio
vero lesa virtutis estimatiue siue cogitatiue siue
cognitiue quamuis est sortitur nomina diuersa
que licet apud diuersos scribentes diuersificentur
nos tamen penes meliorem Amentia
possimus sit nominari Nam si sit accio
diminuta vel ablata que non dicitur nisi 2ª
magis et minus dicitur talis passio generali nomine
mania que postea habet duas species sub se prima
quarum est stoliditas siue amentia siue in
fantilitas siue fatuitas que idem sunt
Secunda vero est mania que nomen generis sibi
vsurpauit propter diuersos modos quos
sub se continet vt infra dicetur Si vero sit
accio lesa corrupta sic dicitur generali nomine
mania Et habet eciam duas species secundum
quas licet modi sunt plures prima dicitur
permutacio racionis siue alienacio Secunda vero
mania canina secundum siue demonum inpium
Cognitis igitur causis et subiectis et nominibus istarum
passionum que sunt septem prima corrupcio
ymaginacionis 2ª oblivio 3ª amentia
4ta mania 5ta permutacionis racionis Sexta
mania canina
septima et dicta videamus de curis hiis partibus
separatim per artem

Methadus corrupte ymaginacionis

Signa corrupte ymaginacionis igitur sunt ista
quia ymaginatur quod non est et videtur ei quod videat
res coram se que non sunt et debilitatur
ymaginando longo tempore rerum apparent ei sompnia
et visiones nocturne vel parum apparent
et cito labuntur absentis memoria Si colera
sit in culpa tunc cum predictis erunt vigilie
et motus et instabilitas animi Si flegma erit
sompnolencia grauitas et humiditas oris et narium
et nasi frigiditas sine superfluitate mucosa
Et cura eius est si colera sit in culpa
vt primo fiat flebotomia cephalice in brachio
vel in manu quia cum sanguine educitur
colera ei commixta Deinde continue infrigidetur
frons cum aqua rosarum cum duabus
et aceti parte vna mixtis simul infundendo
pecias lineas vel epithimetur cum oleo nenufaris
et oleo rosarum et frondibus vel de salice addendo
parum aceti propter penetracionem Et si colera
sit adusta et vigilie et furor superfluant
ponatur quandoque vinum opii vel aliquid mandragore
in predictis donec inde dormiat et cura
cietur secundum infra de mania dicemus Si vero
flegma sit in culpa detur digestiuum primo si
appetitus vel ??? cum decoccione rerum
dicendum prime scire ad caput quibus
sunt ysopus sticados et florum camomille et inuncti
tata Deinde purgetur cum pillulis cochiis
vel aureis Aut yeragra secundum gargarismata
composita cum ysopo vel simplicibus cum decoccione
Sinapis vel ysopi Vtatur anacardina
ciata vel diaphinicon Vltimo fomentetur caput
cum decoccione florum camomille aneti mellis
loci et fiat vt post hoc cum panno calido
et vngatur quoque cum oleis calidis famosis
scilicet et balsamo Si non mania sit in culpa
siue sit adusta siue non fiat secundum dicetur
in isto capitulo infra passio de mania et passio
de mania canina Et accidit quibusdam
propter corrupcionem ymaginacionis similiter
et propter corrupcionem virtutis estimatiue et me
moratiue vt in sompno apparent eis
fantasmata adeo fortia et virtutes sensitiue
inferiores ab eis excitate excitent virtutes
motiuas voluntarias quare surgunt
et operantur opera vigilancium Et primus quod
cura eius est vt fiant omnia que dicta
sunt et dicentur propter eam quia istud
accidit procedit ex corrupcione ymagina
cionis quare se vigilare et videntur
esse et in tali vel tali loco esse cum eciam

non sit et quibusdam accidit ut negant in
eo cum ymaginatur se esse in loco debito mic-
ture, cum in ... proprie est remedium ut
obviet cum usus in sompno sile et post qua p
hoc dicens memoratur reponere speciem dolo
ris nisi se refrenabit ymaginacionem et esti
maciam ab accidentibus predictis

Oblivio

Signa oblivionis ... sunt quia paciens
nullius recordatur vel debiliter quia ipse et
sit ut plurimum ab hiis flebotomia ... postre-
me cellule quare sit cum hoc sompnus
profundus ... et ... Est eciam quod
ab hiis multo ... et tunc difficile
aliquid in ... memorie ut sit in sop
metus et ... pre melius ... qua
putes vel de propinquo sed Et cura est si
fiat asstate ut fiant omnia dicta ca° de
sebeth cum tamen ... est ut oleum fiat
... potiori usque ad ... cum
sed vel ... ad ... calefac
... vel ... et similibus dictis ... ª
Si autem ... sit in ea inducat sompnus
et gaudium ... predictas sompniferas
dictas ca° de vigiliis ... Conveniat
sepe ... cum yalo ...
vel ... vel cum apozimate sed offerre
... polipodio quia disposita
sit ʒ j cassiafistule ... et ... Et
impigrioret eius corpus ... propter
... ut bibat vinum clarum limphatum
et sorbicia ... pigricia et pultes humectativas
et carnes ... et vitellos
ovorum sorbilium ... ex oleribus feniculo
borago ... et spinachia et blete et ...
de ... offert sed semel in ...
cum ... cerebrum humectat et mundificat et ...
... purgatio ... ut ... Item ...
cum ... ca° de ... vini et
aqua

Amencia

Signa amencie
sive stoliditatis sunt quia desiderat esse cum
pueris et hominibus puerilis consuetudinis et
ridet de rebus quas facit sicud puer
et difficulter potest corrigi et sit piger et
facit edificia ex luto et baculis Hec autem
omnia accidunt propter frigiditatem et humiditatem
vel propter siccitatem et ... dominantem in
cerebro ... ventriculi ... Et
cura eius est ... ovorum ...
sunt ut calefiat cerebrum cum usu electuarii
de musco quod sic fit, Rx musci ʒ ß cardamomi
ligni ... ʒʒ piperis longi ana ʒ ß

... in ligni aloes ʒ j ... ʒ j
... in yeme et zuccaro
in estate dat sero et mane ad modum
castanee Confortat namque cerebrum cor et
stomachum ... plan et electuario ...
et ... alexandrina et ... veteri
et dyanthos cum musco Ponatur in loco
... cum amicis et dilectis et
... negocia ardua
... Et ... quod ablucio
... de decoccione florum camomille
melliloti et aneti est valde conveniens
... ipse ... et *nota*

Signa melancolie

Signa ... sunt pusil
lanimitas et timor sine causa manifesta
neque ... est si timeat cum assidue
... sed differunt secundum humores
et species talium morborum ut ait G in quinto
de ... et morbo et ... in ...
et honoribus ... mala ...
... solitudinis tremor vertigo ...
et ... et ... hec ... ad
... ª ... quod ... humoris ...
... vel sit ... cerebri Est autem
humores ... vel sit ... congelacionis
et ... et tunc est causa ...
ut dictum est vel sit propter adustionis et
sic est causa ... passionis ...
Sed dices ... causa calida
... quod ... fiat
... vel non
... sed solum adeo
valde ... inflamabile
ut resolvat subtile ...
et ... ideo ista ...
remanet ... sicud ...
bene ... sit ... calida
et in ea valde ... adustio fiet ...
manie ... vel ... ut
... ... carbone ...
vel ... ideo ... sunt ...
ta tunc ... varia et in
rabilia namque putant se ... quidam
gallos quidam ... quidam putat se
demergi si ... domum vel cameram
timidam putant ... fore si ...
... hominibus ... ymaginacionem
... vel de
... vel laqueo se suspendunt nisi
custodiant et ... inferentes ...
... sunt ... adustionis

plurimum. Nam quia hec materia (que est causa huius
passionis) fit plurimum ex flegmate crasso grosso
feculentum remanet et subtili resolutum quia
ex adustione flatus quod tamen raro contingit
ut dicit Avicenna. Quia ex materia salsa non
adusta sed corrupta in malas qualitates
ex eo ingrossata per adustionem aliqualem quia
contrarium quia quecumque contrariarum materiarum sunt
cause materie tamen melancolice in cerebro contenta
nota vel in toto corpore vel in isto vel in splene
vel in mirach et signa unicuique earum
propria iam dicemus. Signa materie propria
si materia sit sanguis semper et sit contenta in
cerebro sunt superfluitas cogitationis et
assiduitas sollicitudinis et assiduus aspectus
in re una et inclinatio visus ad terram
et multiplicatio risus et gaudii sine causa
manifesta et tristitia non plurima et urina
rubea spissa et pulsus mollis et color faciei
rubeus vel fuscus et sompnolentia cum
quietitudine quadam et sapor dulcis in lingua in
quo apparebit quia amaritudo quia salsedo
propter aliqualem adustionem habitudo corporis
ut plurimum carnosa vene magne et replete.
Signa materie proprie si sint ex flegmate sunt ad
predictas pigritia et oblivio et paucitas cali-
ditatis et non erit ridens neque gaudens
et urina alba vel sub pallida spissa pulsus
rarus et mollis color faciei pallidus vel
albus. Signa materie proprie si sit ex colera sunt
ad predictis agitatio et instabilitas et cla-
mor et audacia et rixa pulsus velox
durus urina citrina vel subrussa sub-
tilis omnino [illegible] et color faciei citrinus
habitudo sicca. Signa materie proprie si sit
ex melancolia sunt cum predictis [illegible] dubitatio
cogitatio plurima neque [illegible] neque sit
audax sed quietus urina subtilis pallida
pulsus strictus durus. Si autem materia non
continetur in cerebro sed in toto corpore apparebit
nigredo corporis et asperitas cutis et [illegible]
cio eius quod consequitur causam in splene sicut tumor
robus [illegible] et multitudo pilorum nigrorum
et magnitudo venarum corporis vel curva-
turarum [illegible] quia hiis succedit
[illegible] ut dicit R. 2o de ffe.
Si vero fiat vitio splenis tunc [illegible]

latentis sinistre et opilatio splenis assidua
atque appetitus insatiabilis propter effusionem
materie ad os stomachi digestionis malicia et
ffe quartana quia et mordicatio ventris
cum sua [illegible]. Tertia propter dicitur quod secundum omnis
melancolicus est splenetius quoquomodo. Si vero
fiat vitio stomachi sunt nausea et repletio
ventris hora digestionis vel multiplicatio
dolorum apud comestionem et saturitatem
qui post digestionem minoratur. Si vero materia con-
tineatur in venis et arteriis mirach ventris
quod est tota ventris carnositas continens
membra interiora apparebit inflatio in ventre
et alteratio ad superiora et nausea inseparabilis
et malicia animi et corruptio digestionis
et eructuatio acetosa et sputum humidum
et rugitus ventris et multiplicatio ventositatis
status [illegible] et inflatio mirach et
quia sentitur dolor in isto et quia inter
spatulas et propter post cibum usque digeratur
complete. Et scire debes quod ubicumque materia
sit contenta preter sanguinem vel coleram vel flegma
vel materia quemadmodum et si continetur in cerebro
quapropter et signa supra posita conveniunt
applicare membris aliis sicut et cerebro fiant
copulata. Et postquam iam diximus de speciebus
materie et causis superpositis signis consequens
est videre de cura istius partem. Cura
materie est secundum unam et eandem secundum omnes eius
species primo ergo provocentur vel emorroides
si corpus sit conveniens ex appositione sanguisugarum
circa anum vel emplastro confecto ex sinapi cepe
et albumine ovi quod ponatur super anum sepius
donec bene adheserit et deinde violenter
abstrahatur. Unde [illegible] patientia affectus melancolicus
et freneticus emorroides in natura bonum. Et [illegible]
ibidem in quinto dicit quod emorroides non solum sunt
purgationes solvunt has egritudines sed
et purgatores humorum qualitates et si
aliter aperiri non possunt fiat flebotomia saphene
que est sub cavilla pedis vel salvatelle
que est in pede inter anularem [illegible] quia hee
trahunt materias grossas de corpore a capite
et ad hoc provocant emorroides et [illegible]
appetitus. Deinde secundum Avicennam Rasim
R. capitis debet fieri flebotomia basilice vel me-
diane dextre vel sinistre cum apertione
grossa ad quod confert plurimum [illegible] balnei
aque dulcis tepide vel aque decoctionis
malve malvavisci foliorum salicis et
[illegible] et violis ita ut post eius exitum

fiat illico flebotomia predicta donec paulatim
extrahatur humor grossus a toto corpore cum
permutatione eius in sanguinem subtilem et assue
tissione ciborum et potuum humectantium omni
die et propter hoc si necessaria sit sanguinis diminutio eligi
bilius videtur quod flebotomia non fiat in initio nisi
premissa mundificatione plurima corporis cum
medicinis purgantibus materias adustas quia flebotomia
ut plurimum expellit humidum subtile cum calido quod
est contrarium huius passionis Propter quod dicebat
Rasis in almansore libro ix capitulo de melancolia et
studium medici totale sit in impinguando corpus
melancolici ut siccitas removeatur que est potissima
causa huius egritudinis Et alias ante sperabamus
melancolice que non fuit a casu nullomodo fiat flebotomia
sed sit gravitas in eius in mundificatione et humorum
grossorum cum medicinis quas diximus et dicta
humida et rebus confortatibus capitis et ventrem
totum et specialiter cerebrum et cor et cum rebus recti
ficantibus splenem quia dixi quod et opilatio
splenis in omni melancolico Deque ad hoc sunt
necessario recepta ut dicit ipse et maxime cum splene
sit receptaculum humoris quare si melancolicus humores
habet in corpore aliquo dominium super alia membra
primo dirigatur splen in quo maior eius
portio prevalet continetur Confirmatis conferens
in omni specie melancolie sive sit de sanguine sive de alio
humore quocumque quia rectificat splenem
et de opilatione in sanitatem et expellit ad oppositorum
et omnia membra corroborabit et confortat
sic fit Recipe pollipodii libram semis buglosse borago
mellisse ana manipulum i capillis veneris acori a
lactuce ana ʒ i sene epithimi ana ʒ ii se
grossorum modo preter sene et epithimum que dicta
sic sint bulliant ante omnia prescripta in iiii
libris aque donec medietas sit consumpta tunc
in fine addatur sene et epithimum postea quod bulliat et
diminuatur aqua cum rebus quasi in frigide
et tunc fricentur ea quo sit in aqua manibus
fortiter Deinde coletur aqua et in colatura addatur
libram mellis vel zuccari albi et usque reducatur
ad ignem et purificatur aliquantulum bullire pro rica
cum coletur et reponatur detur de eo mane
stomacho ieiuno ʒ iii cum ʒ aque
decoctionis epithimi saccaros iiii et
vero et hoc fiat usque ad quod deus tunc in sequenti
recipiat sine mora pillulas de lapide lazuli
lazuli abluti et sicus eciam magnete Recipe lapidis
in aqua vero sicut teneo et aqua renovando
post quam ablucionem in mortario ʒ iii
epithimi polipodii ana ʒ viii scamonee
electi ana salis indi ana ʒ ii et semis agarici
ʒ iiii gariofilorum ana ana ʒ iiii yerapigre

ʒ pro quolibet conficere cum succo eiusdem et da ʒ ii cum
aqua casei educunt enim cum fortitudine hu
mores adustas de colera et melancolia et ideo plurimum conferunt
in demoniacis lunaticis vel purgatur cum pillulis de lapide
armeno que sic fiunt Recipe lapidis armeni preparati
sic lapidis lazuli yerapigre ana ʒ v epithimi agarici
ana ʒ iii scamonee preparate sive diagridii ʒ ii
et semis gariofilorum salis indi ana ʒ ii conficere cum
succo solatri vel lactucarum ʒ i vel sumat
de pillulis illo que Recipe sene epithimi ana ʒ
ii elleborum nigri ʒ iii scamonee reubarbari mastices ana
ʒ i mirabolanorum indorum ʒ semis lapidis lazuli loti
ʒ ii agarici ʒ i et si fiat pillule cum succo
pollipodii vel vino decoctionis epithimi de
quibus ʒ i usque ad ii semis nunc melancoliam
et vincit Si ante pillulas recipere non posset
licet fortius evacuet aut vomitus fiat
decoctionis que sic fit Recipe mirabolanorum indorum
ʒ i et semis passularum grossorum et bulliant
cum ʒ ii prunorum siccorum et ʒ viii aque
donec medietas sit consumpta coletur et dissolvatur
in ea ʒ i tamarindorum ut mane aliud
addatur Recipe elleborum nigri ʒ semis scamonee ʒ i pul
verizentur optime et diminuatur per unam noctem
in ʒ ii mellis rosarum vel sirupi violarum Deinde
mane cum decoctionem dissolvatur hoc totum in ʒ iii
aque decoctionis prunorum et detur in sero totum
simul Et alii loco pillularum predictarum potest dari
ʒ i et semis pillularum fetidarum almansoris vel yerelogo
dion ʒ semis vel yerarufini vel diasene vel
tartari in pillulis cum aqua calida cum continua
eorum istarum medicinarum tam digesti
varum quam solutivarum regatur infirmus tempore
longo nunc digerendo nunc evacuando et confor
tetur cerebrum vel cor cum dyanthos cum musto
et pluribus, artotricon et diamargariton
et medicato insuper simul, vel cum electuario
quod Recipe sericum combusti ʒ i coralli rubei ʒ semis
ossis de corde cervi ʒ ii margaritarum non
perforatarum ʒ iii cardamomi ʒ semis preparatarum
mundatarum libram semis ysopi liquiricie ʒ ii nucis
muscate gariofilorum foliorum piperis longi cubebe
galange ana ʒ i et semis cinamomi ʒ v macis
ana ʒ i zuccari libram vi coquatur ad modum
zuccari rosarum in penidie vel in aqua valde
sed competenter conficiatur postea cum iii libris mellis
despumati et bene cocti. et addatur in
fine ʒ ii musti si patiens in ipso delectetur
Detur de hoc electuario omni die in ieiuno
ad modum castanee et post ipsum bibat
aliquid boni vini odoriferi clari limphati

quoniam cor et cerebrum confortat et animam gau
dere facit et risum multiplicat et removet
malas cogitationes et ymaginationes erroneas et
rectificat memoriam confert et confortat digestionem
et multiplicat humiditatem naturalem corporis totius post
tales igitur digestiones et purgationes bis vel
ter reiteratas et presertim in corpore carnoso fiat
flebotomia super dictam vel flebotometur saphena et
precipue pedis sinistre quia tunc grossius san
guis est in eadem et post hoc cephalica et post vena
frontis vel ponatur sanguissuge ad nares
quoniam tales permixtioni confert flebotomia ut dicit
mesue in suo de appropriatis capitulo de cura manie
et melancolie Et si fuit sanguis superhundancia
precipue opilacionem que est in epate vel in splene
flebotomia salvatella dextra vel sinistra
nunc epatica nunc splenica et fiat in stando
apercio vene larga ut retrahatur subtile
et remaneat grossum Et ad illud confert
plurimum balneari multum ante flebotomiam Inaliis
autem temporibus nullomodo fiat flebotomia aliqua sed
sola continuatio medicinarum predictarum cum dieta
humectante sicut sunt pro ovibus gallinarum edorum
agnorum et aliud cum omnibus et pulvis que
sic fit Rx cardamomi ʒ ß gariofili pa
rubeb ana ʒ i cinamomi electi ʒ i croci
mac ana ʒ i nucis muscate gariofili foly
ana ʒ i conterantur et cribellentur subtilissime
et aspergatur iste pulvis super cibos suos Con
fectio diambre que est medicina solius in
omnibus specie melancolie cerebrum et cor confortans et
omnia membra interiora calefacit secundum
quod convenit et sic naturam et inferioribus et
precipue egritudinibus maturam sic fit secundum Eben mese
sue in suo antidotario Rx cinamomi doro
nici gariofili macis nucis muscate foly ga
lange ana iii species cardamomi maioris
et minoris ana ʒ i ʒʒ ʒ i et ß sandali
citrini ligni aloes piperis longi ana ʒ i
ambre ameos musti si in ipso pa
acerbis dilectetur ʒ ß confice cum syrupo ros
cum omnino ab aromato Caveat a
carnibus silvestribus tam a volatilibus
quam grossibilibus quia sanguinem grossum
melancolicum multiplicant Bibat vinum
album clarum aromaticum melius quod hoc pre
lymphatum cum media vel 3a parte aque
clare Caveat a vino
cum turbido Vitet etiam grosso rubeo
lacte recenti caseo post purgationes
et pinicis et fisticis et avellanis amigdalis dulcibus
a cortice et mittis in lacte
dulci per noctem sunt et omnibus in pig

reantibus propter posse Ex quibus sunt balnea
que dicuntur capitulo de esse ethicorum hoc 3o De
quoniam predictorum videbitur confert in omnibus specie
nunc autem maniam que
bus melancolie sive sint a sanguine vel co ut flatte
vel melancolia fiat vinum cauterium in vertice
capitis ea quod parte in qua tumens medio
digitus quod radice manus eger ponit
super radicem nasi Exiunkel et aliud sub
carnibus occipiti et dimittantur aperta
usque ad dies 40 vel cura illud postea
permittatur consolidari et sic procedendum
erit vicissim cum continuatione medicinarum
a principio resumendo usque ad finem donec
nullum vestigium melancolie amplius appareat
quia curabitur si premedicinas preter curari
fit etiam quandoque melancolia a causa primitiva scilicet
ab amore alicuius femine vel ex amore
reparandi fortiam accadit eius effeminatio
et delicatus Et signa preterita ex
relatione infirmi et mutatione coloris
faciei et pulsus ex sermo loquitur coram
eo de re quam amat Et cura est
ut obtineat rem quam desiderat si
sit possibile quia in omni motione corporis
interficit sit in loco solitario sed mutetur
hominibus diversa et solaciosa relatantes
et sit semper in loco luminoso et et dicuntur
sibi aliqua delectabilia Dentur porri
obliviscatur quod si non suffficiat dentur cibi
sepius fieri et iuxta condita cum lacte
ipsius et pultes seu conficientibus eius
et vitam displicentie et fiat omnia dieta
supradicta de melancolia etc **Alienatio** seu

permixtionis vomitus sive alienationis
mentis quia sive omnia signa dicta
de melancolia nisi quod in permixtione sit
mobilitas et agitatio et velocitas
ad operationes non rationales Sed in melancolia
est aliqualis pigritia et tarditas ad
talia quia sicut supra dictum est melancolia
et permixtio sicut complete exordio huius
melancolie super medium ventriculum cerebri gra
ti quodam adustionis ex aliis huius ad
grossius melancolia reductus est nisi quod in
melancolia sit adustio parva valde que solum
sufficit ad ingrossationem humorum Sed in
permixtione vomitus sit adustio maior
que etiam suffficit ad inflammandum et agi
tandum spiritus animales in cerebro sicut et in

mania canina fit adustio ~~maxima~~ maxima que
esse pot(est) fit g(ener)o in utraque passione actio
lesa corrupta cogitationis vel estimationis
quod idem est sed in perunptione fit cum hoc
agitatio in comparatione eadem sed in mania est
aliqualis mansuetudo non tamen tanta sicut
in melancolia que fit sicut finita fuerit autem
perunptio cumque cum fuerit quod est propter va
pores adustos ascendentes ad cerebrum a minera
putredinis et fit cum virtute forti et post
signa digestionis perfecta tunc est signum
male scilicet mortis vel ~~diuturnitatis~~ diuturnitatis / et fit
frequentissime et fit sicut in isto capitulo / quia
est magis proprie tunc passio cerebralis quam
alie morbus sed cum fuerit assequitur est
acutus. Et cura eius est que est cura febris
que est cura febris et posito panniorum li
neorum in aqua rosarum et aceto vel succo
solatri et semperviue et aceto super fronte et
tympora ne nimis sursum rapiatur et transeat
frenesim et hoc cum signa digestionis / Sed
si fit post signa digestionis tunc non ponatur
repercussiva circa caput quia impediretur
crisis quod fit si suspendatur cum blanditiis
et aliquibus remediis confortatiuis donec
fiat crisis et postquam venit crisis innuetur
per caudam vel per [illegible] natura motu sui fit sudor
sine vomitus siue fluxus sanguinis
narium sicut etiam diximus capitulo de dolore
capitis passio de dolore qui fit in febre et
capitulo de frenesi. Et cura eius que est
sine febre est eadem / omnino ordinaria in
incipiatur digestionis flora et dieta omnia
quamque si fuit non ebullitionis continere
in capitulo sindere quod est confusio omnis

Mania

Signa manie canine sine
demonum lupini quod idem est sunt prouectas
maxima in actibus furoris et agita
tionis que sicut fuit in capitulo de frenesi
quam hec passio et frenesis licet differunt
in essentia tamen frenesis fit ad apostema
cerebri mania non fuit apostema nisi
forte esset cum frenesis. [illegible] non
differt in aliquo accidente nisi in febre
que est in frenesi cum apostemate sed non
in mania fuit aut hec passio ut dictum
est ex maxima perunctione per maximam
adustionem et passionem corporum adhuc

generis radicata / que adustio non differt
ab adustione facta in perunptione nisi
nisi secundum magis et minus / et quod in mania
non fit nisi per adustionem colere apparet
[illegible] color et quies post ipsam et
non recordatur eius longo tempore et agita
tio ut furor et instabilitas sed si
fit ex adustione utique fit cum quiete
spacio longo deinde mouet et loquitur
et incipit clamare cogitans postea
ipsum et quiescat et cum manie neque
potest sedere a clamore et locutione
et est extenuatio corporis vehementior
et calor ad infrigidare declinior et sep
ma deteriora quod in ea que de colera
et eueniunt quamque aliquis declinat quod pro
iectus super terram vel arenam bullit et
est de genere venenorum. Mania cana
canina quamque fit ex retentione pessi
morum quod sicut accidit mulieribus
frequentes quare inflatur venter earum
vehementissime et ad dolorem maximum
et locutiones diuersas de furore et maledi
ctionibus mundi et quamque habent licet docte non
fuerint adeo ut videantur obsesse de
monio / quamque fit etiam ex retentione
spermatis superflua sicut accidit monachis
et viduis quia sperma diu retentum
tendunt per adustionem in venenum ad quod
fumi eleuantur ad cerebrum qui mouent
ipsum ad diuersam imaginationem estima
tionem et incorporationem et ideo sunt quamque
[illegible] conuulsiones qui fit in [illegible]
[illegible] corporis totius et [illegible] uno
ex latere et inducunt frigus rigorem
et tremorem absque febre et fastidium
et dolorem capitis et vigilias et te
nebrositatem oculorum et similia
Et fuit hec quibusdam hominibus in
preditio [illegible] conceptionis
suscepit et tunc credit esse demo
nibus qui affligunt corpora tempore sacro
quod licet secundum fidem et veritatem fit possibile
[illegible] tamen fit [illegible] quia
magis accidit mulieribus quam viris et
viduis quam nubentibus et monachis
quam secularibus et pauperibus in ple
[illegible] laborantibus utentibus allea
sinapi cepis quam diuitibus bonis
cibis fruentibus et vena procedens
et remediis [illegible] que non fuerit
[illegible] a demonio foret a demonum

curam naturalem non recipiat neque distinctionem
talium personarum Et cura manie si sit
de colera adusta est ut primo locetur in loco
obscuro et sit intentio tua plus in humec-
tando quam in frigidando cum medicinis
et balneis aque dulcis et cibis et poti-
bus decentibus ut vult Avicenna tractatu predicto
Deinde semper in obedientia et instabilitatem
infirmi incipiendum est a rebus indu-
centibus soporem dictis capitulo de vigiliis
et capitulo de frenesi et fricationibus pedum
et crurium ut materia trahatur ad inferiora
Unde ypocras 6a particula afforismorum maniacis
varicibus aut emorroydibus innatis fit ma-
nie solutio Deinde abradantur capilli
et ungatur caput cum oleo et de papavere
emptis cum succo lactuce in quo sit
aliquid aceti vel cum oleo violis et oleo
rosarum et populeon cum modico aceti et
fricentur pedes et crura cum aqua
decoctionis foliorum salicis florum camo-
mille rosarum rubearum vel cum aqua decoctionis
lactucarum corticum papaveris mililoti rosarum
rubearum fomententur caput eorum cum lacte
mulieris et semper lactantis puella quod sit
frigidius vel cum lacte papaveris albi
Deinde post quietam inductam aperiatur
saphena pedis sinistri intus in thalo et
provocet etiam emorroydas Deinde digeratur
materia adusta cum sirupo de boragine et
buglossis dicto supra in regimine de mania
et purgetur cum pillulis dictis ibidem quia
furorem et agitationem materie quia medicina
forti timeneris purgetur cum decoctione
que recipe sene epithimi ana ʒ i prunorum
ʒ ii bulliant in lb ß aque colet et
cum ʒ v vel vi illius aque dissolvatur
ʒ ii manne et detur infirmo ana diem
Aliud fortius recipe mirabolani indorum ʒ i
et ß sene epithimi ana ʒ ß prunorum duo
x. pistentur et bulliant in aqua coletur
et cum ʒ v vel vi illius aque dissol-
vatur et ulanus (?) cum ʒ ß syrupi fiat et
detur ana diem efficiat a principio omni
die vel duobus diebus semel clistere
quod sic fit recipe sene epithimi ana ʒ ß
polipodii ʒ ii blete ana i pistentur
et bulliant in aqua et in lb i aqua
illius dissolvatur ʒ ii manne et ʒ iii
olei violis et ʒ i ß salis coletur
et tepidum supponatur Potest usque
in finem furorum cum aqua que sit
sit et non cum alia re recipe neufaris

se lactuce ana ʒ i papaveris ʒ ß zucca-
rorum ʒ iii quatuor seminum frigidorum ʒ iii ordei ʒ i
et ß bulliant in lb aque donec v remanea-
serint coletur et detur patienti super hora po-
tationis Ad idem recipe quatuor seminum frigidorum ana
dulcium et minorum ana ʒ ii se lactuce
ʒ i papaveris ʒ ß zuccari ʒ ii quatuor seminum frigidorum
ʒ iii bulliant in vi lb aque donec una
consumatur coletur et admisceatur Ad idem
recipe ordei ʒ iii quatuor seminum frigidorum ʒ iiii papa-
veris ʒ i zuccari ʒ ii bulliant in viii
lb ~~Et scias quod isti potus~~ aque donec
una sit consumpta coletur reservetur Et
scias quod isti potus etiam convenientes sunt
plurimum in frenesi quandoque Cibetur cum lac-
tucis et portulaca conditis cum agresta
vel vino granatorum et ordeo cum pultibus
ex ordeo vel fabe vel avena factis
conditis cum eisdem rebus vel scariola
debilis utatur carnibus pullorum edorum
et agnorum maxime coctis cum herbis
predictis vel cum bebenit (?) et non utatur
carnibus silvestribus neque bovinis neque
fungatur neque utitur salsis utatur piscibus
bonis recentibus non salitis Cura
manie que sit de melancolia adusta est
penitus eadem predicta nisi quod in soporiferis
non multum conservantur et necessaris et
si necesse sit propter vigilias et furorem
addatur grana i opii moderetur cum
decoctione que recipe mirabolani indorum ʒ i
citrinorum ʒ i sene epithimi ana ʒ ß
pistentur et bulliant in aqua colet
et in ʒ iii illius decoctionis dissolvatur
ʒ i medulle cassie fistule et coletur
et detur ana diem Ultimo fiat cau-
terium in summitate capitis quod est vere
conveniens et excellens Cura manie propter
retentionem ana pessimorum vel spermatis
corrupti congregati invicem confert pro-
norum ana et ordinatur si est possibile
ut nubat quia optimum est quod si nube-
re voluit fit obstinatio libidinis fortis
et usque ad dolorem cum digito in-
voluto panno lineo in uncto oleo nar-
dino cum quo camphora vel musci
sunt dissoluta bibat potum supradictum
et non alium et utatur cibis etiam supra-
dictis comedat sepe dyapapaver
cum zuccaro et post illud bibat
aquam frigidam hoc enim optime minuit
spermatis pruriginem et etiam furorem

propter retentionem menstruorum

Et ex rebus ad illud vehementer confe
rentibus est constipatio tortis assidua
cum vigiliis et laboribus et abstinentia
a cibis sanguinem multiplicantibus veluti st
carnes et vinum odoriferum nobilis et bo
nus in hoc casu ad pronunciandum reducendum
sperma retentum est talis et valet etiam
in suffocatione matricis et in omni casu
in quo passionis causa contrahitur ex
retentione, vel ex sperma corrupto
quoquomodo suffocatur candela involuta
cum pecia lini imbibita in oleo nardino
vel de lilio in quo dissoluta sint tria
grana musci vel ambre et ligetur pecia
circa candelam cum corio duplicato
per multa filum pendere ex involutione
candela ex hoc possit ad voluntatem
paciens et hec candela quam contra usque
ad profundum oram matricis involuta deferatur
sitive et cum ea os matricis frequenter
et fortiter fricetur trahet eum matricem
ad inferiora et sperma corruptum eicit
quoque insensibiliter resolvit Item clavam
in isto casu optimum Recipe agni casti ℥
in nitillorum ℥ ß terantur perfecte et
ebrietur ß in terpentina cum melle crudo
non despumato et fiat electuarium datur
mane et sero cum itur dormitum ad
modum nucis magnae et post bibitur
aliquid vini limphati secundum medietatem
Ex hoc sedatur magis ei et sperma appetitiva
et urge crationem pluribus et desiderium
ad coitum diminuit et pollutionem custo
dit nocturnam valet est ei medicina simplex
in hoc Et de ponunt excellentes quod si adiungatur
℥ ß peonie in hoc clava mirabiliter
operatur contra epilenciam et sufficiant de melle
curatica sex passionum paralisi et
membrorum supinus curatarum Item in omnibus
predictis passionibus et precipue in mania
et pervigilio vomitus et mica confert
quod plurimum impinguare corpus cum
piscibus recentibus petrosis aut lacte
dulci recenti et velud calido ex matuti
dando aut quod ex tipo omni die decimo
perfecte vel cum mica panis sive cibo alio
omnino nisi fortassis cum modico mellis
vel zuccari misceatur quod prohibet ipsum
in stomacho coagulari lac enim compatitur

sericum vel vel zuccarum et mellis alium cibum
ut dicit R. in de ingenio sanitatis capitulo 9o
Caveat medicus humectare corpus cum bal
neis et embrocationibus et unguentis humectantibus
et cibis et potibus et sompno et quiete
in quibus fit studium non modicum Caveat
etiam proposse confortare splenem et opopi
lare et bene abstergere melancoliam corporis put
ducenz capitulo de splenis opilatione et cum
exemplo R. ex precepto ex scripsit in de ingenio
sanitatis Recipe radicum capparis p.b. duas
absinthii pterum omnia bulliantur diu maxi
me in lixivio scopillo perfecte et conficiatur
cum cera et potest addi oleum rute vel
lauri vel spice vel de lilio et extendatur
super pecia et applicetur splen in eius ca
lidum impressis etiam rebus ulibus fregi
tatis Confortetur etiam cor cum epithimatibus
et electuariis cardialibus famosis Item
augetur virtus fugandi fantasmata
animi in istis passionibus si locus cum po
situr et sine cerpicon quoquomodo
Canon Intuemus fleubotomia fit in multa
passione vel mania vel pervigilio
vomitus inspiratur sanguis sanguis qui
oportet quia si sit grossus niger diminutur
egredi si subtilis clarus rubeus illico
restringatur quam causa hoc sit galenus in
omni passione facta ex grossis humoribus
viscosis est hic maxime nocivus quod hic
modo sanguis lucidus est sit sine mie
quare ex eius eductione fiet maxime
periculum Item in medicinis fortibus
solventibus materias grossas lenientia non
derelinquas et sit pira tamarindi solis
et mania quod opiatorum solutivorum consciat
ut dicit mesue pura capitulo Item in omni
passione celebrali et precipue de ma fixa
immo domi mesue sputi capitulo antecedente
R. ut patiens de melior acuta ut est
purificatur tepe et urina superflue facientia
quod subtile egreditur et remanet grossius
fieri essentia lapidis **Pronosticatio**
dicit ypo 6a particula afforismorum maniacis
et iniciis varicibus aut emorroidibus in
natis solutis egredientes si sint fiant per se
sine partem et ad hoc etiam confert
provocatio ei Idem ibidem in passione
in caput stupor aut desipientia ma
lum Item idem in eodem desipientie cum

visu quando fiunt sermones que vero cum ista
molestia sunt et difficile curabiles propter grossi
tudinem materie. Item ypo. 7a particula afforis
morum: Inbus quibus ad mamillas sanguis congre
gatur significat et pre se sagittat: sit magis grossus
quam in lacte non possit conuerti ut dicit
eius commentator. Item ypo. 6 particula afforis
In mania dissinteria superuenientes aut ydrops
aut extasis bonum. Feronis augmentatio bonum
quia per dissinteriam fit materie cura
prius eius alteratio. Sed per extasim fit eius
diuisio a cerebro. Item principio omnis venie
in superficie cum vrine debiti et alia signa digestionis
mortale cum contrario salubre. Item maniacis principiis
et initiis ydropisis superuenientes per se vel per re
soluit egritudinem. Item et ypo. 6ta particula
afforismorum: Si timor et pusillanimitas multo
tempus fuerint melancolie perficit

Capitulum octauum de epilensia

Epilensia est passio capitis diminuens
sensum et motum corporis totalis cum spasmo
vel propter opilationem ventriculorum cerebri vel
panniculorum eius et dicitur epilensia id est superiorum
membrorum lesio et dicitur a quibusdam geraseimon
id est sacra passio quia sacra membra et alta
occupat dicitur et passio infantilis quia
ut plurimum infantibus accidit. Est autem maior
et minor. Maior quando cum omnes ventriculi
cerebri et precipue anterior posterior opilantur et isti
homo paroxismum subito caduut et torquentur
os et facies cum tremore oculorum et
totius corporis et deuenit constrictionem ymo
quandoque vrina et stercus et sperma id est voluntarie
emittuntur propter maximam angustiam
et perforacionem. Minor vero cum ventriculi cerebri
non omnes opilantur et isti quandoque cadunt homo
paroxismum quandoque vero non sed et scotomia pa
tientes neque spuma in eis apparet magna.
Et quandoque corpus sit quedam affligit semel
in die quedam semel in ebdomada quedam semel
in mense quedam semel in anno. Sed eiusdem pro
dus fiendi et semel malus et omnes produs
sunt mali ut dicit G. 2o de essentia. Sed ge
neraliter quanto tardius affligit tanto
tardius et difficilius curatur quamuis
grossam ad hereticum sit. Sed quanto frequen
cius affligit tanto citius interficit
propter virtutis debilitacionem et cordis suffo
cacionem. Tres sunt cause principales scilicet destem
perationes materie vel fluxus qui in natura et

suffumigacionum humiditatem et meatuum angusta
tionem. Tres partes sunt eius species secundum triplicem
diuersitatem locorum in quibus materia continetur. Materia
quandoque causa epilentie continetur in cerebro vel in pan
niculis ipsius vel venit aliud quandoque et
precipue tunc dicitur epilencia et isti habent grauitatem
capitis continuam et sensuum obscuritatem et ad
veniente paroxismo casum non preuident propter
eius festinationem neque postea recordantur propter
cerebri lesionem. Aliquando vero materia continetur in stomacho
et intestinis vel aliis visceribus non quando in
grauitate corporis ut quidam crediderunt sed
in venis suis et arteriis per quorum meatus
materia bulliens mittitur fumum cum fumalem elleua
peratione ad cerebrum et tunc dicitur analensia
et isti laborant repletione stomachi et fastidio
et indigestione et cum presentiunt et post ea
recordantur et accidit eis tamen tremor cordis
nausea et quandoque vomitus et contractio sine
grauitas in sinistro latere propter grauitatem
tenerum labii cum eis cum lingua et stomacho in
teriori et si materia sit in testibus fit quandoque sperma
plus valens homo illa si vero in corporis vir
ualibus emittitur sperma preter voluntatem
cum vero materia continetur in extremitatibus me
mbrorum utpote coxa vel tibie vel ma
nibus vel adiutorio vel in musculis que
sunt in ambitu corporis totalis et tunc
dicitur cathalepsia et isti sentiunt per paroxismum
aliquid eleuari sicut capud quasi sunt
formice ambulantes vel sunt frigidi
ascendentes a membro illo deinde sincopizat
et cadunt et sepe preseruatur a casu per
ligaturam fortem illius membri et isti ut
plurimum febiunt quia propter se fit ablucio et
ascensus materie ad capud neque sunt se vi
enquiere. Et quandoque ista tamen species sunt
precipue tamen quando materia continetur in capite vel sit a
sanguine vel flatu vel colera raro autem vel
numquam sit a colera quia cum sit subtilitate
non potest vias opilare. Et si sit a sanguine
apparet inflatio venarum grandes in collo et
dispositio quasi perforatiua et vultus sanie
duritas sine causa manifesta et rubedo
cum fustedine quadam in oculis et facie et
vapor sentitur caliditatis in capite et est
inca stoliditas cum visu et eius vrina
rubea valde grossa. Et sit a flate apparet
in vrina quando sit vitro liquefacto et sal
ma spumosa grossa clara et pauor et albe
do oculorum et totius corporis stupor et pigri
cia et oblimo et aliquando vomitus flacionis
et etas et regio et tempus et cibi ducentes

flatici quoquomodo Et si a mira appz vrina
glauca subtilis cum oculis grandiosis et prurimo
tu ronus durina non solum apud hominem pa-
roxysmum et color oculorum et faciei fuscus
sive plumbeus et siccitas lingue et aucessie
ciborum uehiorum et caulinum et lenimum et car-
nium salsarum Et si sit acoli quod est non po-
test nisi sit adusta venenosa appz vrina
citrina subtilis veheme et color faciei ci-
trinus salma acha stolitas cum fimia sici-
tas lingue cum siti corpore et fortis affluxio
hora paroxysmi et est eius paroxysmus
spissior sed brevior aliorum Malchad
Cura epilencie magna est inducere febre
cum electuario anacardini vsu quod ponetur
capitulo de appoplexia vel ance allexandrine
et theodoricon anacardini vel dyamar-
garon et omnium calidorum et ipse esse conti-
nuam vel cottidianam / quia vt dicit Auicenna
hec esse ipse cronicas sive afflictionis di-
gerit materias grossas et attenuando semper rerum
non valent ad calidum et siccitatem vnde ypo-
Epilenticorum membrus ... 2a particula afforismorum
nullus epilepticus vtatur vino proponi nisi
plurimum lumphato quia elevat appetitate
omnes superfluitates ad caput Sed bibat
ydromel sive oximel libra j in aqua et ℥ j in mell
coctis perfecte et colatis carnes / a passe-
rum magis competunt eis quam edere et
ipsa coquere cum speciebus preter quam in die
purgacionis quia illa die debent dari
clipe quia sic magis ventrem preparat
et venenositate sine purgande adequat
vtatur et pedibus cerebrorum auium et pullorum
et aquorum animalium assis ipse quia cerebrum
confortat vt dicit auctoribus in tercio colliget
Caveat tamen ne stechus noceat quia
sunt difficilis digestionis vrine viscositatis
Caveat accepto alleis sinapi et omnibus
acutis quia materias efflammare faciunt ad
caput nisi fortassis vsu modicato vel
cum cibo facto Caveat et a leguminibus cerebro
dyis repletis et potu et cibo superfluo / similiter
a timore tremore tonitruo quam ledunt
caput oportet forte sternutamento premissa
rectoris cum purgatore / fiant fricaciones
fortes a pectore inferius et pectinacio
capitis et eius calefactio fortis / stemo
cauea sinope accyntu quia maxime
cerebrum debilitat spiritus resolviendo et cerebrum
colliquendo et demum infriando membra

nisi fuit epilencia causa a preteritorum
spermatis et accidit virginibus viduis et
deo devotis Si autem sit a flegmate fiat ap-
dictis apozima vel florida saphene que est
minus in talo vel frequens scarificatio
criminum deinde mundificet cum apozimate
quod recipe marrubii ℥ j camandreos ℥ j et
ß et dissolvatur libra j in ℥ v aque decoc-
tionis predictorum et deinde caput decoctis
caput cum aqua rosarum vel oleo rosarum mix-
to cum aliquo oleo de absinthio vel
de spica Comedat lactucam boraginis
seu cucurbite et aquam ciceris vel pi-
sorum sed carnes de vitelis quia sanguinem
multiplicant nisi sit debilitetur
Et pro condimento suorum ciborum vtatur agresta
vel vino granato sed non aceto bibat ydro-
mel predictum vel aquam decoctionis zuccare
vel berberis vel predictorum vel si sit debilis
vinum album valde lumphatum / vltimo post
flebotomiam et purgationes frequentes sumat
semel in ebdomada in aurora ℥ ß tyriace
cum ℥ j in aque decoctionis peonie
et hec omnia remittent totaliter donec perfecte
curet Si autem sit a flate quod et frequenter
contingit purgetur primo frequenter pillulis co-
chiis vel fetidis vel cum yeralogodion vel blanca
vel cum yalogodion premissa digestione cum
oximelle squillitico vel composito et aqua
decoctionis rerum competenti sirupi vten-
tem ad caput velud sunt sertadoe
peonia majorana cum cubebis ciamomo
ysopus et ruta Fiant etiam clistria
acuta Recipe coloquintide cartami absinthii
ysopi et agarici centaurie ana ℥
ß ad sisteleos ana ℥ j presentent et
bulliant cum aqua libra j blete post decoctionem
colatur et de colatura accipiatur libra j et
olei ℥ in mellis ℥ in salis ℥ j bu-
liant hec simul coluntur et tepida
detur Confortet caput nisi cum
marciaton confricando fiant sternutatoria
cum elleboro vel pipere et gargarismus cum
oximelle vel sinapi vel masticato
pipere longo cubebis pre vina masticatis
speciebus duabus sed speciebus velud fortis
pillarum Vltimo fiat cauterium in occipi-
te cum vel castoreo cum cantaridibus
et sinapi super collo Vtatur carnibus
bonis conditis cum cinamomo galange car-
damomo pipere longo zeduaria et croco

Hec igitur reiterentur totiens donec curentur
Si vero sit antiqua purgetur primo cum yeralogodion
vel cum pillulis fetidis premissa digestione
superdicta et fiant clisteria sepius compositio recipe
semen epithimi ana ʒ ß elleboris nigri ʒ iii centaurie
ʒ i pollipodii ʒ iii sem. tribulorum
ana ʒ i elleboris ʒ iiii mellis ʒ iiii salis
ʒ i fiat clistere sicut prius fiant fricationes
et in unctiones capitis sicut dictum
est de flate caveat hic epilenticus aliis
plus a coitu et mictibus et potus et
cepis a vino vero non sicut alii qui cerebrum
humectat Si sit a colera venenosa
purgetur primo cum pillulis que recipe semen c
pithimi scamonee ana ʒ i aloes ʒ iii conficiatur
cum succo pollipodii vel vino decoctionis
elleboris nigri de quibus detur ab ʒ i usque
ad ʒ ii sero cum itur dormitum sine
cena confortetur caput et stomachum cum olo
rosis / debet dieta omnino sicut dictum in epi
lencia de sanguine Cura vero analep
sie atque cathalempsie fere est una
et eadem omnino quoniam in causa utraque una
non operatur in cerebro sed solus vapor
venenosus quare oportet ut statim ap...
una purgetur post hec vero fiat ventosatio
vel cauterium super locum a quo incipiens
sentiat vaporem elevari Et prosum
debet valde si est possibile ita ut compre
hendatur inter cauterium totus locus
infectus qui inde emundatur Et cum
fasciis ligetur fortiter illud membrum homo
paroxismum ne sursum ascendat in aliis
aut fiat sicut in cura flegmatica

Empericum Refert mesue practi
cam auctoritate allexandri quod pillule quibus
nulle sunt fortiores ad epilenciam flegmaticam
et cardiacam et podagram sunt hec
recipe aloes cicotrini sticados scamonee bdellii elleboris
nigri coloquintide agarici sene
co pillule semine conficiatur cum succo cau
lium Dosis a ʒ i usque ad ʒ ii post
digestionem et preparationem completam accidit
autem vere in istis epilencia a dominibus
consistentibus in intestinis transmittenti
bus fumos pessimos ad cerebrum Et
signa eius sunt signa communia scilicet con
tinuitas oculorum et odoris fetidus
et sufficatio narium et obtenebratio
facies et intido cibi cum hitudine
mater et stertore modico et fit plurimum

pueris et gulosis Et eius cura est ut
vincere vermes et postea eos educere sicut
dicetur capitulo de colica passione de vermibus
Cum vero sit ex sumptione cibi veneno
si vel morsu canis rabidi et de ipsis
sciemus tractatu de venenis libro 4o Si
deus voluerit Fit et quoque propter lesionem
cordis et cerebri apparere corrupto et
de ipso dicemus capitulo de sincopi et de mania Sciendum
preterea quod epilencia alia debetur cura ho
ra paroxismi et alia paroxismi vacua hora pa
roxismi sedum quidem operantes in omni specie
epilencie conveniunt ut quam sit in loco
obscuro et sicco sit decumbens sic homo
prono et hec emunctoria omnia munda
apta Elevetur caput sursum ut liberior sit
inspiratio extergatur spumam et aperiantur
dentes cum cultello ut liberior sit respiratio
et ligentur extremitates et proprie in cathalepsia
fiat sternutatio cum condisi vel pipere vel
castoreo vel euforbio et proprie in catha
lempsia et in analempsia sed non fiat
fricatio circa caput in principio paroxismi
neque sternutatio neque suppositio odorum
vaporum calidorum Sed potius in fine
et si paroxismus diu dominatur fiat
cliste acutum dictum capitulo de litargia
et ruptorium apponitur capiti dictum
ibidem postea in fine paroxismi conveniunt
localia resolutiva conferentia mariam
sicut est odor ruthe agrestis frequenta
tus vel pulvis rute sicce naribus insuffla
tus vel pulvis seminis vel succus rute vi
ridis naribus instillatus Et homo paroxismi
tetur sicut in methode scriptum est et ca
veat ab esu carnium caprinarum et piscium omnino
et tantum quod cepar capitis capitum vel
...rinum quiescit vel suffumigatio facta
ex galbano vel mirra vel ungulis
caprarum detegunt antiquam epilenciam
similiter et fungi si comedantur Ca
veat a balneo superfluo quia humores
mollificat et cerebrum humectat
dicitur quod omnis odor malus ledat
cerebrum epilentici propterea odor rute cas
torei aromaticis apoponaci sunt eis
moderate Cena eius sit levior prandio
dio et sic in fine tibi vitandum sumpnias
ut asso vel castaneo et sompnum e
longet super cibum / vita sexu sed remo

dyascorides confecto cum pluribus arcoticorum que in mag-
enatibus adaptat Cum vero fiant solum
cum pillulis et sic cum qui attrahunt arcmotis
Item in cura epilencie non negligatur dieta
in cura nitice quia omnis epilencia sit intra
cum vtraque passione materia grossa adherens
viscosa cerebrum occupet valet contra precauendo
emordacionem in corde in quo esse conueniunt et
floro cephalice si sanus sit in cam pedis quartis
vel qualibus similiter et precauendo a et cauteri-
zato in summitate capitis vbi sunt com-
missure vel in occipito sub duobus cornibus
vel super cornua frontis Precipue omnis
epilenticum abstinere debet a comestione apii
vel eius succo et specialiter pueri et mulieres
lactantes quia de proprietate epilenciam operantur
et induant inprimis Cumulus et comestio
superflua petrosilini et trifolii Sed dicit
contra Cum ad suspensionem radicum peo-
nie ad collum et cum suffumigacione sta-
tim eius et ad suspensionem ℥ i ossis ad
in omni die semis eius et ad suspensionem
potione decoctionis aque radicum eius in
qua ponitur vel plus vasi sunt sanati
et precipue infantes et pueri quorum etas erat
infra annos septem Oculos cum prosis
vite et scelecos in aqua et vino multum
conferunt et pulvis calidonie ad ℥ iiii contra
in estus contra si sumatur ~~[illegible]~~
tionis/ Ideo pulvis calidonie ad ℥ i
aque decoctionis mirtillorum et piperis longi
ampliatur specialiter post purgaciones Cum
contra digens appetere omnis magis superflui-
tas in capite contractas est sicut diffinita
dos que diximus capitulo de debilitate visus
Arteriam autem sicut sanandi precipue vel
membro corporis quorumque diximus libro
2o cum esse differencias. Hec ergo sunt que co-
ferunt epilentie ex sua qualitate Appetite
contra reperiuntur quedam contra veluti cerebrum
vulpis infantibus sepe datum facit eum
vt numquam fiant epilentici Item ossa
hominis et precipue cranei pulverisata et combusta
sta supra stomacho ieiuno cum vino decoctionis
peonie et cubebe prosunt Item adorare vnam
et castoreum post purgaciones confert
appetitate vt dicit Mesue in suo de proprieta-
tatibus Item puluis gradus quod sit sic
quod gradus appetitate confert si sumatur omni
die vt dicit idem similiter tyriaca et
agit metridatum et theodoricon et precipue post

purgaciones Item vespertilio cum tota
substancia in furno et det excolatum die in aue
cum oximelle ad solis quantitatem sanat epilen-
ciam vt dicit mesue eodem loco autem allega-
dum qui se dicit approbasse curatum quo
vsque ad 3am diem Similiter et yrundines
combuste vel epar asininum combustum assatum
in cremo vt dicit idem per 30 dies ieiunii
cadunt in modum orobi vel in cibo impositum
Item pulvis iecoris milui dicitur esse summum
remedium Item pulvis sanguinis et castoreo appo-
sito cum armoniaco sanguis draconis datur
quotidie curat et epilenticus est optimus
Item sanandi rana per medium dorsi et
extrahe eius epar atque inuolue in folio
caulis et comburere in sole in testa noua
cum optimata et pulverem illum da bibe-
re cum vino optimo epilentico dum patitur
qui se plurima dicit liberatos et si vna
vice non curet iteretur Item de alia
rana dico libet Item lapis calidonius
inuentus hirundinis in panno lineo et positus
sub assella sinistra sanat maniacos
et lunaticos omnes Item pulvis vite secte
insuffletur naribus hoc paroxismo vel
suffumigetur cum assa fetida statim sur-
get Item testiculi arietini combusti in
[illegible] dum manet in promptu precauendo se
epilentie confert Vsque dolans de pecunia
et specialiter post purgaciones que sit de peo-
nie ℥ i masticis spice croci corallis rubri
margaritarum non perforatarum masticis
ana ℥ ß mellorum ℥ i masticis spice ß
cinnamomi nucis muscate gariofili folii ℥ ß
piperis longi cardamomi nucis indice ana
℥ i liquiricie ℥ v anacardi ℥ i et ß
musci ambre ana confice in ℥ iiii contra
sufficit in estate et melius defermentari
in yeme valde epilencie passis specia-
liter de repletione et omni morbo de-
cadentia et renum dolore ventris ex
ventositate mediocria repetat datur in quanto
cum ad modum nucis et post illud bibit
ydromel vel vinum limphatum et potest
etiam dari sero cum itur dormitum Epi-
lempticos dicunt lunaticos quia eorum pro-
duis sedes huius in luna varietate pro-
cedit quare sit quibusdam in lune defectu
in luna qua tunc humiditas male re-
gitur quibus luna ex sua proprietate
dominatur per lune et motum quibusdam

vero in plenitudine propter humorum superfluitatem or-
dinatam post quietem diutina. Secundo igitur
est ex sanguine corrupto vt plurimum in plen-
tudine que vero ex flatu in nouilunio que vero
ex melancolia in decursu. Sciendum preterea quod in epi-
lentia summa remedium est cauterium quod in epi-
evacuacionibus vtiles et periret secundum in capitulo de lenpsia post
cauterium in membris aquo vapor elevatur.
Sed manualem cauterium prout eius enormitatem etatem et
situs ventris debitus quasi dicere si epi-
lempsia accidit puero lactanti totum re-
attribuatur nutrici que propter ex herbis vtatur
ysopo et feni et regulet cibus calidis
preter quodamodo et si fuit cacocimia
vel plectoria purgetur medicinis superdictis
docet vtus regimine complete curatur in
fetum. Incipit lencia preterea fit spasmus
vtius corporis totius qua cerebrum sentiens
secundum nature nale licet non sentiat sensu anali
lesionem contingentem propter oppilacionem ven-
triculorum eius contrahitur in se ipsum vt magis
comprimat a se qua propter et omnes decem nervo
contrahuntur quorum est principium et sic cadit
sentit talis cum simile quodammodo repetitur in
tro est epilencia debilis propter ex cerebro comminuta
quasi semitatio fortis. In apoplexia vero est
non fit spasmus secundum mollificatio corporis
totalis propter opilacionem esse perfectam adeo
vt cerebrum contrahitur in se non possit et propter
eius lesionem fore tantam ut sit resistentie
non abhemptes. Item in tali epilencie quatuor
disposicionibus oportet inspicere secundum principium
calorem naturalem superfluitates multi in
capitis opilacionem et meatuum emuctoriorum
ac spes coarcta tionem et ea frigiditas.

Pronosticatio

Cum epilencia accidat ante pubertatem in masculo
vel ante eius crepitum in femella et non
plus se dilatat ante ea vel non in viro circa
vigesimum quintum annum et in mulier circa ter-
cium aprecium in quo decretum curabitur
in ipso in tertia particula afforismorum quibus non
prouenit puerilis fo. Item epilentici frequenter
cadunt in palisnum et stupore membrorum
et ideo vtificetur cum balneis calidis aro
maticis et vngetur mariciaton et aragon
et dyaltea. Item quandoque sub epilencia lingua
apparent vene virides vergentes in
colorem liuidum quarum apertio remanet
inueterata epilencia. Item si inter purgati
aduenit epilencia fetu euacuata cito
soluitur. Item dicitur si epilencio superuenit
morphea alba signum est curacionis. Sic
physicus non recordatur post paroxismum secundum
forte consuetudine aqua tanan non possit. Item
si infans natus cum epilencia sic expurga-
uit et multas superfluitates aquosas ex-
pulerit sit curatorum. Cum autem quando
epilentiam magnam sanabitur qua ca est
expurgatio curacionis in senectute. Item si vbi
fuerit ante epilenciam sit curatus perfecte
suffumigatum epilenticum cum carnibus caprarum
et si non cadit est curatus si cadit
non est curatus. Item epilencia ex toto quae
est difficilis curacionis et precipue in vetustate
habet infirmum obediat et medicus recte operetur
et natura ex toto infecta suffocat quare ab ipsis
fugiendum cum tam puto quia epilencia
vt plurimum est ex corrupcione frigida et lepra sic
dicit auctor. Secundo tollet de lepra secundum ypo-
cras in particula afforismorum epilencie quibus ante eius
tuitionem in nascuntur mutationem huius quibus
vero post eius annorum fiunt plerumque commoriuntur.
Alij tamen post annos xxv propter
intellexisse etc.

Capitulum nonum de apoplexia

Apoplexia est
prinatio sensus et motus in toto corpore cum
mollificatione membrorum propter opilacionem
cum ventriculorum cerebri et meatuum principalis
sensus et motus et commensuratio eius est aut
superfluitas secundum ypocras in secunda particula afforismorum maior et
minor. Maior quando propter opilacionem est perfecta
et tales non seruentur omnino cum prefigunt
et anhelitus est cum angustia magna
et spuma ad os et in nusquam quoque nullus
apparet anhelitus. Minor non tam opi-
lacio perfecta non est ex toto vltimata
neque perfecta et isti non sanantur omnino superue-
niet motu et angustia anhelitus est
pauca et quoque diuisa absque ordinacione
vt fortassis mistere omnino quare fit
passio timorosa et quoque diuisa non
fit passio minus timorosa anhelitus que
fuit in cura et aptis si recte percussio
et quoque aliquid tendunt oculis nichil
prout. Sed secundum Ga. in 90 secundum loquitur non
eius species sed 30 eius afforismi
et meta. Vsitum huius diuisio est eadem
non potest quia minore sub diuidit in
duas sunt autem apoplexia ex sanguine
et hoc est raro fit et sic fit ex flatu et
hec vt plurimum et si fiunt a sanguine apparet
rubedo maxillarum et faciei et disposicio

repleta quasi fuscata vero cum apparitione
venarum grossarum in collo et quandoque apparet
facies nigra et plumbea propter signum conden-
sationis et mortificationis caloris. Si autem si-
fuit a statu apparet mollificatio corporis
et albedo squalida coloris et multiplicatio humi-
ditatis et sputi liquore vel oris. Quan-
tum ad praeter passiones maioribus
ut multi sunt adeo ut quamvis operantes
in operacione compositi simul et ante quam
sompnus evaluerit que sunt subeth
stupor et congelatio sompnus longus litar-
gia epilencia appoplexia paralisis obdor-
mitatio spasmus sincopis et suffoca-
tionis quarum diversitatem esse in (hiis) qui scire
desiderent, descriptionem particularum in predictis
talibus requirat. Iterum autem circa hec
hec potest colligere ex dictis auctori-
bus potissime aliquantulum denotemus. Conve-
niunt enim omnes in hoc quod sunt privationes
sensus et motus. Sed differunt quia
quedam sunt privatio sensus et motus in cor-
pore toto velud appoplexia litargia subeth
sincopis suffocatio matricis epylensia
stupor congelatio. Quedam vero in parte
corporis velud paralisis spasmus obdor-
mitatio. Item que ex eis sunt morbi
tantum ut litargia epylensia paralisis
appoplexia, alie vero accidentia ut ob-
dormitatio sincopis suffocatio matricis.
Quedam vero morbi quandoque et accidentia quandoque
ut subeth sive litargia et subeth cum
litargia. Item quedam durant breviter
vel subeth epylencia vel appoplexia que ut
plurimum adherent ex sua specie ut paralisis. Item
quedam sunt ut plurimum accidentia continua velud
congelatio atque stupor quedam vero accidentia ad
tempus humoralia ut litargia suffocatio
matricis epylencia appoplexia. Quedam utroque
utroque modo ut subeth paralisis sincopis. Item
quedam ex toto que sunt preter naturam ut
litargia epylencia. Quedam vero solum in
modo ut sompnus longus que omnia latius
apparebunt per notificationem propter
ipsarum causarum describendum. Subeth sive sompnus
profundus est accidens quo privata precedit ad
gravitatem capitis et sompnolentiam non
subito sive tarde fit dormiens adeo pro-
funde ut oculis clausis ut nullo modo
aperire ipsos valeat nisi vocetur et
compressetur tunc parum aperit et illico clau-
dit. Et si compungatur non quandoque audit

neque oculos aperit. Claudit autem hec passio
quandoque circa antecedente et quandoque circa continua
virtute frigiditatis et humiditatis aeris contineatis
vel superiore corporis et quod fit sine febre, et
tunc est morbus, quandoque cum febre tunc est
accidens sive supervenieris in litargia. Unde
proprium est secundum hoc ordinare. Stupor vero qui
et subeth congelatio nichil immobilitas
est nichil aliud quam subeth diminuta propter
quia sompnus non est adeo profundus nec
gravitas tanta sicud in subeth et quandoque
fit a causa humorali quandoque quandoque a
causa extrinseca videlicet frigiditate
aeris vel esu frigiditatis vel a casu
vel percussione super capud. Stupor etiam
quandoque sumitur pro formicatione membrorum et
musculorum et tunc idem est quod obdormi-
tatio quam statim dicemus. Congelatio
vero dicitur cum quis iacet apertis ocu-
lis oculis apertis vel si sunt sub-
sistit operationis alterius ad venientem
passione stat sompnus sub eodem situ
et fit ut plurimum a causa continua scilicet
frigiditate aeris vehementer mundato capite
quandoque etiam fit a causa humorali. Iterum
membra contenta. Sompnus autem longus
est sompnus naturalis inequali naturam quod
tedens in quanto sicud accidit, qualibet
tentibus corpus sive fatigatis et quandoque
pluribus gulosis. Litargia vero dicitur cum
quis habet apostema frigidum in cerebro propter
quod sequitur febris continua lenta et dolor capitis
gravatus cum parva prolixitate. Deinde
advenit ei sompnus profundus et sic
apparet quod in omni litargia accidit
subeth sed non econverso. Epilencia vero
dicitur cum quis subito cadit in
terram et spasmatizatur in omnibus articulos
et anhelat cum angustia et habet spumam
circa os. Deinde cum percipit spasmum
surgit et sentit et non sicud prius.
Appoplexia vero dicitur cum quis iacet
mollificatus sedum totum corpus sine sensu
et motu preter anhelitum. Fortasse
quia spiritus animalis non potest pervenire
ad aliqua membra racione opilationis
viarum nisi fortassis ad pulmonem
et diafragma. Verumtamen vita sine anhelitu
subsistere non possit tempore lon-
go, cum et quandoque vie pulmonis
opilantur quare fit sine anhelitu

omnino et forte sine pulsu arteriarum precipue
anelitu et sternutatione nec auditu omnino et
ad veniet hec passio non adeo velociter
sicut epilencia neque adeo profunde sicut subeth
sed mediocriter secundum festinancia ita ut pa
ciens presentiat eius adventum quare
quasi clamat et mugit sicut bos et cum
cadit sicut mortuus et non fit color
corporis fedus sicut in sincopi sed rubeus
et repletus si fit a sanguine vel albus squa
lidus sicut aflatus et est sine fre
neticus et adveniunt eam vertigo
predominans et scotomia et sodea
capitis et inflatio venarum colli et
tenebrositas visus et tremor in
toto corpore et stridor dentium in sompno
et gravitas et pigricia et urina eius
fuit grossa plena resolutionibus vel varijs
lactea vel palearum Cadit et sepius
accidit precipue incipientibus egritudine cum vel prius fluxie
super capud similiter et a frigiditate cerebri
contingit aut superfluitate ciborum et accidit
apoplexia et plurimum gulosis et bibulis
aut crassis pro dieta vel dietam
paralisis esse dicitur cum quis privatur sensu
et motu in aliquo determinato membro
sicut brachio crure tibia lingua cum molli
ficatione illius membri vel in medietate
corporis totius scilicet in toto latere dextro
vel in toto latere sinistro vel etiam
in toto corpore a collo inferius ita ut ca
put et partes eius sint sana Nam si
totum corpus careret sensu et motu
cum mollificatione membrorum vocaretur
apoplexia vel subetania quia tunc
cerebrum et cor essent lesa quod in palisi
non contingit cum sit passio minorum et
inferiorum membrorum Obdormitacio
vero sive stupor sive formicatio est
cum aliquod membrum puta manus
aut pedes accipit sensum obtusum et
motum laboriosum propter malam compositionem
opilationem membrorum differentes sensum simpliciter
et motum Spasmus vero dicitur contractio
membri lacertosi sive fit de plenitudine
ut in corde plectorico sive de inanitione
ut in corde ethico et sic contrarius consumptio
sive sit quod dorso in oppositura unum
quod sunt illis contrarios sunt vires flexibili
tatem ita ut membrum stet rigidum
tunc dicitur thetanus vel attrusta
~~Cum~~ Sincopis esse dicitur cum quis
cadit amittens sensum et motum

subito et cum fo[...]do tali faciei propter passionem
cordis et resolutionem spiritus plurimorum ut
potest post laborem vel balneum vel propter
vaporum exalationem atque per emunctionem cum
sudoribus caymosis ut in tristicia et stupore
vel propter mordicationem oris stomachi a re cali
da venenosa cui compatitur cor ut in
sincope oris stomachi vel caloris vini et est
sicut sine febre quando est de primo, sic est
quasi in se propter virtutis vitalis debilitatem
unde et sic dicitur sincopalis Suffo
cacio matricis dicitur quando mulier non
potest expellere superfluitates suas de corpore
propter opilationem quam propter constrictionem ut appellat
eas sursum quare sentit mulier
hora illa quasi alternari apertione
vesice provocat ad os stomachi et ideo con
primunt dyafragma et impediunt anhelitum
et sunt venenositatem adtor et inducit
sincopam et ad cerebrum aut auferunt
spiritum et motum propter quod tunc mulier
subito cadit super terram sed non desistit
ei vacatio sua et fit gloriosio melior
sicut in epilepsia sed non fit spuma ad os
sicut in illa Et quasi suffocatur et mo
ritur et quasi resuscitatur propter desperationem
nec accidit hec passio nisi proprius retentionem
spermatis aut menstruorum et non mulieribus
diversis crassis quarum vie sunt anguste
et quasi non sentit eius pulsum nec
anhelitus omnino ut Athetanus
Cum omnis apoplecticus sit absque sensu
et motu ideo non reperit in cura eius
nisi ut consideratur disposicio faciei et odorem
et anhelitum et situs totius corporis
que si repletionem sunt cum habundantia
talitatis in materia et propterquam sequens quod sani
est in cura fiat statim flore sinclas
de venis cephalicis in manibus
vel mediana brachij et tunc de sanguine
extrahatur quantum possibile sunt constanti
viribus cum in omni actu media est
est considerandum maxime cum viribus sit
principalissimum iudex ut dicit ipse de
ingenio sanitatis postea fiat fricati
ficatio in cruribus et ventosationes et
omnibus diviso posse ad inferiora cum
nates quasi ut eradicatio sub
sequatur et flobotomia vene in fronte
vel venarum nigrarum grossarum que sunt
sub lingua vel venarum cervicis in collo

quod prohibet suffocationem postea vero fiat clistere
acutum gradatum quod recipe colloquintide agarici cen
tauree et rute ana ʒ ß mellilotti sica
dos blete ana manipulum i pistentur et bulliant in
aqua et de illa aqua accipiatur libra i et mitte
ʒ iiii olei communis ʒ iiii salis ʒ ß misceatur
et tepidum iniciatur et reiteretur hoc clistere
donec sentire cepit paciens vel moveri
fiant postea ligaciones extremorum fortes et
fricationes plantarum pedum et manuum aspere
cum aceto et sale Et cum sentire magis
cepit ponatur in ore eius ʒ i vel ʒ ii eletuarii

Elec. Ana
cardini

anacardini quod sic fit auctore Jo. Mesue
in suo antidotario et pannis tegatur pa
ciens undique quod calefaciet et sudare
faciet eum et fortassis se movere vel totam
materiam resolvet Recipe ʒ ʒ piretri nigelle costi
piperis longi piperis nigri ciceri ana ʒ v
mirre rute sicce assa aristolochie bacarum
lauri castorei dappne sinapis genciane
ana ʒ v mellis anacardini ʒ v vingat
res iste composito unctus et conficiantur cum
melle dispumato est namque confectio apoplexie
palisi tortuore spasmo de replecione et ultra
omni morbo frigido vel anacardinum sic sit
tere anacardos et pone eos in aceto et
dimitte sic diebus iiii or postea coque
eos lento igne donec aceti ʒ a partes sint
consumpta tunc cola cum lintheo et pone
ferrum in medulla loco anacardi et cum
aceto pone tantum mitte et coque hoc
simul usque ad spissitudinem et hoc est mel
anacardinum vel si presto non sit aliud
pone in ore infirmi auree allexandrine
ʒ ii vel tiriace veteris ʒ i vel i frumen
tatam in qua sit aliquid euforbii et fac
et masticet et inglutiat postea pillis
postea temporibus ʒ nequaquam bibat vinum sed
ydromel quod fit sic Recipe aque libra iii mellis ʒ iiii
bulliant aliquantulum sit et colentur Die

Dieta

ta sit tenuis cum cibis paucam saginam
generantibus ut sunt olera leutes agresta
non utatur carnibus nec piscibus carnes Si

Ex flate

vero flatu sit in eo fiat statim apertio
clistere acutum alterum quod Recipe agarici
colloquintide elleborus albus centauree minoris
ana ʒ ß mellilotti blete sicatados poli
ana manipulum i pistentur et bulliant in aqua
colentur et de colatura illa accipiatur

libra i et misceatur cum ʒ iiii mellis et ʒ
iiii olei et ʒ ß salis Reducatur hoc totum
ulterius ad ignem et bulliat et coletur et te
pidum iniciatur et reiteretur hoc totiens donec
ad sentiendum redierit et loquendum Sed si
per hoc non redierit neque loquitur et non
neque sentire signum est mortale fiat
fricationes post clisteria in pedibus
et cruribus cum sale et aceto ve
hementes ungatur caput cum oleo nar
dino calido in quo dissoluta sunt eu
forbium et castoreum fiat garga
rismus cum oximelle squillitico et a
qua decoctionis ysopi yreos sica
dos et rute Ultimo fiat sternutatio
cum euforbio vel pipere vel elleboro al
et cum loqui cepit ponatur in ore eius
ʒ i semis eletuarii anacardini predicti vel
tiriace veteris mitte superdictum Cum autem
certus sit et obediens consilio meo ne
purgetur sepius cum pillulis cochiis sive
et digeratur materia ante et post purgatio
nibus alternatis frequentibus cum
aliquibus medicinis dictis calidis de epi
lencia vel que dicentur de palisi
utatur pro cibo carnibus edorum et pullorum
et bibat ydromel sed vinum nullo modo
nisi debilis sit bibat vinum album debile
limphatum Si fuerit vero res fiat cauteria
duplex cum ferro vel cauteribus unum
quod est in commissura ubi tunica medius di
gitus qui paciens manus radicis
ponitur super radicem nasi et aliud in
occipicio abrasis primum capillis quod dimittatur
pluribus diebus aperta Si non mihil
profecerit neque eger per eam ad
intelligenciam redierit ignitur sartago
et ponatur circa superficiem capitis ita
quod capilli urantur et calefiat cutis ejus
ut dicit Avicenna capitulo proprio vehementer
confortat materiam capitis et confortat
caput et iuvat eis et curat apopleticum
vel capiti rasi atque calefacto cum panno
calido super ponatur emplastrum rubificativum
dictum de litargia sive ultra fortitu
dinis in quo fricando et confricando
pacientem Emperica Communiter
operantes qui veniunt ad apopleticum
solum intendunt accipienti sed in apopletati
negligentes per tunc cum ligant et igitur
primo extremia fortiter ut dolor

vigilias indurat et mas dimittat et
fricant plantas manuum et pedum vehe-
menter cum aceto et sale et ponunt pul-
veres al uel piperis naribus et coquinssat
corpus quod si hec omnia non operantur ponun-
tur cum capud rasum siccat et faciunt
predicta cauteria omnia uel quedam uel fricant
ventosam super capud cum cautarizationibus confectis
cum emplastro apposito uel cum frixura
vel apponant sartaginem predictam et
postquam excitatus fuerit intendimus circa
evacuando et digerendo / quia vigilie
sunt maxima et precipua causa
in cura apoplexie capud exsiccando
et spiritus ignitando sunt circa sompnum
excessivum / quia sunt egri posse uti
medicinis convenientibus. Evacuatio
autem optima fit cum pillulis mesue posit[is]
capitulo de epylensia uel cum pillulis cochijs
optatis. Cautela. Fit apoplexia
maxime uel qui nimium vinum bibunt
et caput sepe lavant cum aqua et
precipue in loco frigido humido et qui frequenter
sudant circa tecta capud maxima causa
et si capud sit naturaliter debile magis
hoc contingeret / quia vinum indigestum
ad cerebrum et humores capitis ascendit propter caliditatem
et ibi inflat contrahit et sua qualitate
sensum et motum pallificat et sua spissi-
tate origines nervorum et cellulas ubi
tum animalium oppilat. Item si apoplexia
non fiat evacuatio inferius cum pillulis
et in sero denuo sine tertia quartare
motis evacuatur. Prognosticatio.
Apoplexia maior est inpossibilis cura-
tionis minor non difficilis curationis
unde ypo° 2a particula Solvere vero non
apoplexiam fortem quidem impossibile debilem vero
non facile est cum mortalis more
tota spes. Item si apoplecticus magis operatur
operatum pinguedia contraria non possunt
prohibita morte. Item apoplexia maior
prima die interficit usque ad tertiam diem
vel in paralisim lateris debilioris convertitur
scilicet propter diuturnitatem materie ad partem illam.
Item sepultura apoplectici debet differri
per tres dies ut dicit Avicenna quia vita
non potest diu stare sine anhelitu

et sine sensu et motu et quia contingit est sine
pulsu perceptibili quod ar horis naturalibus id
plus autem vos hec ipsius aliquem reminiscunt
et sanatur. Item si apoplexia supervenit
ebrioso fortiter et subito morietur unde
ypo° 7a particula aphorismorum si inebriatus
aliquis repente sine voce fiat spasmus
innatis moritur si non febris eum accipit
aut non ad horam venerit in qua crapule
solvuntur locutus fuerit. Item apoplexia
est maxime periculosa inter 40 annos
et 60 quia tunc calor naturalis minoratur
unde ypo° 6a particula aphorismorum apoplexia
maxime fiunt etatibus a 40 annis
usque ad 60. Item taciturnitas subito
superveniens fit apoplexia uel initium
apoplexie quidem si fit cum privatione potentie
loquendi et privatione sensus et motus.
Contrarium vero si fit cum voluntate ta-
cendi et bonitate sensus unde ypo°
7ma particula si lingua intemperata
repente fiat aut apoplexia aliud huiusmodi
vel melius fit distinguere ergo contraria
secundum partem quod minor apoplexia usque
ad dies 7 ad plus aut convertitur
ad mortem aut ad vitam manifeste
aut ad paralisim partis debilioris aut
complementum unde ypo° 7 particula
aphorismorum quibuscumque sanis dolores
repente fiunt in capite et continue
fiunt sine voce et stertunt in 7
diebus pereunt si non febris eas accipiat
quia sunt tria clarissima signa
apoplexie confirmate. Item ypo° 2a
particula Crassi valde secundum naturam citius
magis moriuntur gracilibus. Item apoplexia
de sanguine suffocat compressio unde
ypo° prima particula aphorismorum in corpulentis
... ad summum 2. Capitulum de

Incubus et Epialtes.

Incubus est timor de morbo.

Incubus est passio in qua homo sentit vel
ingreditur sompnum fantasma quod super
se cadens et comprimit ipsum et
angustiatur eius anhelitus et inter
ceptatur vox eius et motus ipsius
et fortasse perforatur propter opilationes
et cum ab ipso separatur oppilatur

epium asumptio et dicitur ab incubo de
mone quia demonem esse credunt apud eos
qui intellegere intellectum ex tollere nequeunt
superpositum vel dicitur incubus quia incubat
corporibus ea quasi suffocando etc.

Methadus est quedam ab assidua
comestione factus in toto corpore
Et signa eius sunt rubedo oculorum
et dormitio sopina et audacia caborum
multiplicacio sanguinis scilicet vini carnium et
piscium et urina rubea grossa et pulsus
magnus fortis et plenitudo carnosa et
saliva dulcis sine causa manifesta
Et cura eius est ut primo fiat flebo
tomia etc. Deinde ventosatio crurium
assidua cum scarificatione et minoratio
cibi et dimissio vini utatur pro ablen
tibus ordeo avena oleribus utatur
pro condimentis aceto et agresta vel vino
berberis bibat aquam Est etiam quedam ex
dominio flatus in toto corpore et precipue in
capite et ita originatur humorum Et
signa eius sunt tarditas et pigricia
et ebetudo sensuum et multitudo sputi et
mustelaginis mollificatio corporis tocius
et audacia oris et crebra flatuum et
urina grossa alba et pulsus mollis
latus undosus Et cura eius est
epilepsie et de flatu etc.

Emperiaq

est morbus apparens ca qua fit epilepsia
ut dicunt quidam operantes et signa eius
sunt non nisi ex repletione infirmi et
ideo fit quidem vitio medii cerebro
contente quoque in stomacho vel aliquo alio
membrorum quoque in ambitu corporis tocius
secundum quod dictum est de epilepsia
cathalentica et analempsia Et signa
distinctiva sunt signa illic posita
Et cura eius est cura epilepsie ibidem
posita sub simili passio cum in
cubus nichil aliud sit quam epilepsia
prima sine in potestate differens in hoc solo
quia epilepsia dicitur tempore vigiliarum sed
incubus tempore sompni et precipue cura
prima in sompnis Confortetur cerebrum
et cor conveniunt cum dyamargariton
et dyanthos in mixto per se vel

misceatis vel cum electuario de peonia po
sito per capitulo de epilepsia vel cum auro vel
alkekengi et pulvere articorum et electuario
dulcibus quibus sumendo per se vel ad aliquo
gumpcio Sumat post purgationes
sue in ebdomada qualibet vice 3 ß
tiriace veteris in aurora cum 3 in aq
decoctionis peonie quam confert hypocratis

Canon Credidam putauit mori
bum fore passionem cordiale exan
gustia anhelitus unde applicauit
applicant medicinas et cautia ita pectori
et cor / Sed in hoc cadit error quia et
in epilepsia atque apoplexia leditur anhelitus
cum sint passiones animales quare
fiant cum placa confortatiua plus et
cautia super caput Preterea
quod in cura morborum non semper applicantur
remedia localia membro primo fonta
li sed et 2o manifestatio principali
sunt euidenter probat auctor 2o tollet
q 3 etiam illud 3o de accidente asserebat
ponit enim cum placa super octum in debili te
visus licet utrius vis fontalis sit cor etc.

Pronosticatio Incubus si sepe
contingit est antecessor vim cum continuo mod
scilicet apoplexie epilepsie et manie maxime si
sit causa secundum apoplexia si a flatu
sed 2a si a melancolia secundum maniam Item
incubus sepe contingetur sequitur contingentium
spasmum de repletione vel paralisis
et quandoque subita suffocatio cordis
Item si post excitationem sudet
sudore frigido et si cum tremore cor
dis vel spasmo vel sincopi mor
tale Incipit tercia secundus qui est
de passionibus membrorum tamquam qui est
talium membrorum passiones famose
sunt quinque prima paralisis 2a spas
mus et thetanus 3a tortura
4ta stupor et tremor sine debilitas
membrorum 5ta alacio et conflacio Cum
autem dico membros apprehendo et cordas
et musculos sed lacertos corporis

Capitulum primum de paralisi

Paralisis est mollificatio solutiuus
membri vel membrorum plurium cum qua
dam parte corporis precipue quia priuatur

sensu vel motu vel utroque simul. Propter hoc
dicit mollificatio medietatis corporis totius
secundum longitudinem vel mollificatio totius
corporis a collo infra ita ut lingua et
caput totaliter sint sana. Fit quoque causa
autem hec. Hoc dicitur quia vel fit ab apostemate
opilante radices et origines nervorum
propter quod membra quibus deserviunt pri-
vantur spiritu animali et mollificantur vel
fit ab humore grosso crudo flatioso opi-
lante loca predicta atque inbibente. Signi vero
fit etiam hoc duplex quia vel incisione
ledit nervos ipsos et radices nervorum vel
contusione vel scindendo. Signa eius que
fit ab apostemate similiter et omnium passio-
num de doloribus in dorso et capitulo de gibbo-
sitate. Signa eius que est fit a flatu sunt
albedo coloris faciei absque operis ma-
nifestis, habitudo corporis mollis squalida.
Sed non videtur posse fieri ab humore ea propter
eius subtilitatem nisi forte raro val-
de operatur multitudine et signa
sunt sicut ea que ante loquebantur et cura.
Eius que fit ab ablocatione spondilium
sit difficultas anhelitus tamen qua ad-
venit mollificatio membrorum. Signa
eius que fit oplesione nervorum patet
opilatione patientis. Oriendum predicta
pro omnem paralisim sicut accidit humo-
rum incidit ipso tremor et stupor sive
formicatio membrorum cum inductione
primus in eius urina ipsorum est ut fit
lactea vel karopos opinia propter
obtusionem caloris naturalis ab humore
crudo cum fit quoque patiens tincta
rubicunda quia cum epar et renes
sunt debilitata per compassionem non
prevaleant separare sanguinem laudabilem
neque separare ipsum ab aquositate uri-
nali quare remanet urina plus lo-
tura carnis que ad modum accidit in debilitate
epatis et quoque in ydropisi aschite ut
dicit Damascenus capitulo xx cap. tac. pinta zo.

Anethadus cura paralisis que
fit ab humore frigido et est illa que
maxime contingit et ut premissa digere
cum oximellis squilitico vel simpli

desiccados qui dicuntur capitulo de debilitate visus
purgetur cum pillulis fetidis vel cochiis usitatis
dando sero cum cena decumbat sine cena
a ʒ j usque ad ʒ ij omni septimana semel
vel cum pillulis de euforbio Jo. Jo. Mesue
que sunt optime ad educendum fleg-
ma grossum quod descendit ad nervos quare cu-
rant mollificationem podagram spasmo
torture. Recipe euforbii coloquintidis agarici
bdellii sapini ana ʒ ij aloes ʒ v
fiant pillule cum aqua porri porro
capit ex a ʒ ß usque ad ʒ ij in yssero sine
cena et hoc continue tribus vel quatuor
vicibus reiteratis. Post hoc ungantur
membra paralitica et spondiles colli
et dorsi totius cum oleo costi quod fit
sic. Recipe costi ʒ j piperis piretri euforbii
ana ʒ ij castorei ʒ ij teratur et coque
oleum despumata vel de lilio vel laurino vel
cum balsamo quod melius est omnibus
iam dictis. Diebus vero quibus utatur
in ieiuniis electuariis confortativis. Recipe
gingiberis macerata ʒ ß diapiperis castorei et gibu
deferat pro psicos vel apopie vel theo-
dericon vel anacardini vel diaplures
vel metridati vel aureo allopandrine
et melius omnibus est piretri conditum
secundum quod ʒ ʒ conditum ut dicit Mesue.
Omnis enim calida spetia medicina exhibita
post purgationem latitas et nervos corro-
borat quapropter si frequenter efficiat sanitas
subsequitur ad quod non facit ingreditur
si sunt acuta penetrativa. Si non propter
talia non recepit sanitatem abstineat
quindecim dies aliquos ab omni medicina
donec virtus confortetur et observet solum
dietam que dicitur. Et post hoc iterum
redeat ad usum medicinarum. Nequaquam
igitur hic patiens bibat vinum usque ad
dies xl aut amplius sed sit contentus
ydromelle solo dicta capitulo de litargia
post dies vero predictos potest bibere vinum
album odoriferum in quo salvia et casto-
reum sunt bullita ipsa namque habent
proprietatem mirabilem in confortando nervos
et internas quemadmodum propter quod vinum
et acetum membra nervosa debilitant
cum eiusque cum sua penetratione

Dieta

subita provenit angustias propter quam
digerantur. Regulet hic paciens cibus
pullorum et edorum elixarum cum feni vel
petrosilini semine et assis condiatur cum sinapi
trita et confecta cum melle velud est
forma saporis. Abstineat a cibis
et brodiis grossis nisi fortasse conditis
cum pulvere. Gingiberis piperis ℥ i ʒ ii ℈ ii
cardamomi piperis longi zeduarie ana
ʒ i spice nardi croci ana ℈ i terantur
et cribellentur subtilissime. Et scias
quod in cura palisis istius si humor fuit
fortis nichil magis reperies quam cura
evacuacionis fortes frigiditas ipse quod dicit
Mesue prout capitulo ante dicto. Quod est nervos
humorum et humiditatem non nisi a forti
agente rectificatur quapropter in evacuacione
et evacuacionem eveniet tempus quo confortentur
cum cibis et potibus et tyriaca
metridato. Velud vero sumitur predictorum
convenienter fiant super membris paraliticis
cantaria diversa prefundata. Cura palisis
que fit a casu vel percussione est ut statim
applicato fiat flora diversa. Deinde
curetur volunt [illegible] et confice
tenue ... et nebula ... cum cupto
quod sufficit farine fenugreci seminis vel lini seminis
malue maluavisci radicis armoniaci bdellii
adipis anatis ana ʒ ii olei de lilio vel de
spica quod sufficiat ad incorporandum misceantur
et proiciantur omnia et bulliant simul et
conficiatur in casola. Deinde coletur et misceatur
hoc namque emplastrum superfluitates evenire
ad loca debilia mollificat et resolvit
et dolorem mitigat nervos lactos et nervos
confortat. Pungantur etiam cum oleis talibus
vel oleo de lilio vel de costo vel de spica
vel cum oleo quo in ℥ i ℈ i dissoluta
sit euforbii ʒ i castorei ℈ i ʒ ii dicta sit
ut supra.

Emperitates. Scias quod si quod
habeat paliticus ʒ i asse fetide cum vino
calido omni die in aurora et ipse post pur-
gaciones bis vel ter reiteratas effectum
inducet mirabilem super nervos et lactos
simulet. Et ʒ i anacardini pura cum de
appoponaco istud namque in dicto omni
sumitur faciunt sudare pacientem et
ipse pannis calidis cooperiatur et fortasse

se efficiunt sine tali vehementi propter
nervos in spiritu resolvunt et post hec nervos
corroborant cum sua stipticitate poterit.
Cura paralisis humoralis opportet ut hic et
de feruntur. Primo namque convenit et humor
crudus digeratur cum siropo calido acuto
velud sit oximel quod sit et squilliticum siropus et
ipse cum potatur cum aqua calida in qua
cocta sunt sticados peonia ysopus
polium montanum iuniperi et cubebe que
zinziber siropus deferantur ad caput et nervos
Cameleon ab ipsa superfluo convulsus
quia nervos differt et profundat. Nervos
et ipse sicud valde aerosum minoretur
igitur acetum et augmentetur mel et radices
Ideo non convenit ut humor humidus purgetur
cum medicinis fortibus attractivis velud
sunt pille in quibus agaricus et colloquintida
ponuntur. Tercio non requiritur vomitus frequens
cum raphano atque aceto aut simili et castorea
acuta dotata cum de appoponaco quem reliquias
eradicant et diutine. Quarto non sufficit
pro remediis lidi sicca vehementer in cibis et
potibus atque medicinis similiter et vigiliis
et siti et labore. Quinto non fumigatio
frequens cum pipere vel condita. Sexto cum
corpus siccaverit vehementer in estivano
vel balneo marino cum sale et se urtice.
In cura paralisis que fit a casu
et percussione confert in unctione membrorum
cum adipe canino vel vulpino vel cum
bricato talis. Accipiantur vulpes et
vina decoletur et bulliat in sagimine
suo recentes cum intestinis aut vina
cum oleo et aqua bulliat donec caro
ab ossibus dissolvatur et capilla aqua et
oleo fiat ablucio vel balneum in remmo et
est vehementer conferens in omni passione
arthetica et ipse apud declinacionem stem
ad palisim que fit ab humoribus crudis con-
fert hoc unguentum et ipse post purgacionem
Recipe vulpem pinguem euectis visceribus et co
tere cum ossibus et carnibus minuta
tum. Deinde pone in simpono cum istis
gummis scilicet bdellio serapino appoponaco
euforbio asa fetida. Deinde in auferre
volvatur circa ignem et colligatur liquor qui
fluit inde et cum pinguedine castorei
et medulla ossium leporis vel vituli
et cera que sufficiat fiat unguentum cum

Cura palisis humoralis

Cura palisis a casu et percussione

quo ungatur posterior pars capitis et colli et
spina tota. Item quando oportet abluere sicco scilicet cum
vino vel aqua [illegible] vel aqua decoctionis
salvie absinthii foliorum lauri mente radicum por-
rorum pulegii et similium vel per eorum fecit vaporem
qui tangat membrum paraliticum cum non vult
ingredi balneum. Illud enim unguentum nervos
calefacit confortat et deoppilat quia ad
modum et oleum de costo vel de spica nardi
cum pinguedine castorei si ungatur adipe
omnino fere cum omnibus dorsibus capitis rasi
et collum cum spina tota. Similiter et aqua
vite ex bono vino artificiose confecta et ex
unguentis solitis sicut marciaton arogon
et agrippa et item apud declinationem et ad
hunc fortiora et nobiliora dicemus reme-
dia in tractatu de passionibus artheticis si deus voluerit
conferunt paralisi tortture spasmo atque tetano
et ulterius omnibus egritudinibus nervorum. Sternutatio
facta cum condisi piper castoreo pirethro et eu-
forbio simul tritis et cum unguentis confert vehementer
Et quoque convenit ut fiat caputpurgium
cum succo rute vel cum nitro et castoreo
dissolutis in eodem succo iniciendo cum siringe
similiter et gargarisma cum oximelle squilli-
tico vel cum aqua decoctionis sinapis vel
rute vel salvie et sauine. Et non ne-
gligas confortare partem capitis posteriorem
cum oleis et unguentis talibus predictis quia
est origo omnium nervorum et sternutatoriis et
caputpurgiis ut dictum est materia dirigatur ab ipso
ad partem anteriorem ubi est colatorium palati
et similiter cum gargarismis acutis et item
apud declinationem. Est namque conferens ad
curandum patientem paralisis declinante

Canones. Dubitamus contemplantes utrum
paralisis sit species de genere male complexionis sive
non. Primum propterea quod auctores assignantes
eius causas antecedentes et coniunctas assig-
nant frigiditatem vel humiditatem propter
quod dicitur Avicenna in suo de apparatu capitulo de egri-
tudinibus nervorum ingenium quod nervi et medul-
le patiuntur a caliditate vel siccitate
nisi quoque propter vinificatum est quod sunt sed
mvades curat omnes eorum passiones propter
male complexionis sive alterationem et medi-
cinarum ex siccitatem unde ypocras 7ª particula
aforismorum frigidum inimicum est nervis ossibus
dentibus cerebro spinali medulle. Calidum
vero utile et amicum similiter et ob causam
aliam que est quod in definitione paralisis ponitur
mollificatio sed mollificatio est effectus humidi
ut dicitur 2º metheororum et iterum ex alio quia
passio que fit subito est nocivo a materia ut dicit
G. 2º de sectis et per eius humida paralisis aut fit
subito. In oppositum videtur est Avicenna 3º canonis fen
vigesima 2ª capitulo de cura gibbositatis ubi dicit
quod est paralisis quedam sicca quedam humida que ad
modum et spasmus et probatur ratione quia paralisis
fit ab opilatione meatuum aut sicut fit opilatio
ab humiditate obstruente vias ita fit ex
siccitate et arefactione corrugante eas.
Iudicium autem videtur quod paralisim esse de ge-
nere male complexionis potest intelligi dupliciter
quia raro vel sepe non sepe propter rationes
primas. Si vero raro hoc est triplicatur uno
quidem modo essentialiter et hoc non est verum quia
paralisis est essentialiter de genere [illegible] Alio
vero modo causaliter et sic est verum quia potest
fieri propter corrugationem originis nervorum
atque lacertorum quod advenit ondice in corporibus
consumptis et ita paralisis fit gradatim non
subito. Tertio vero modo effectualiter quia ad pa-
ralisim alicuius membri consequitur eius frigiditas
et emaciatio propter diminutam missionem
ratione opilationis quod est sepius contingit
et item cum fuit maligna et antiqua

Pronosticatio. Cura paralisis dubio-
sa est ex quacumque contingat. Item si paralisis
contigerit ex casu vel percussione vel vulnere
et confundetur usque ad radices nervorum et post
curationem lacertorum nervorum et consolidationem vul-
neris remanserit paralisis numquam curatur
quia lesio pervenit ad nervos. Item si paralisis
fuit casu vel percussione et mollificaverit
corpus ex causa totum aut aliquod membrum et
post illud remanserit eius mollificatio
secundum suam dispositionem neque minuatur tunc non
est ei cura ut dicitur. Talis in divisionibus
sed si minuatur et non remanet secundum
suam dispositionem tunc curatio eius est possibilis
et item in puero cum non sit attrito [illegible]
Item si in puero febriente [illegible] apparet
urina viridis fit paralisim futuram.
Item in senibus difficillime potest paralisis
aut tremor aut spasmus curari similiter
in senioribus aut mollioribus. Item
tremor superveniens bonum et item sit
cum ipsa moretur stupor omnium de quibus
fortius est ignis quam aqua non est
tangendo aut [illegible] Item paralisis siler et spasmus

Nota

atque passiones alie cerebro et neruorum nequaquam
interficiunt nisi vias anhelitus oppilando et via
propter eum asma superueniente suffocationem infra
diem et noctem expectabis. Item si paralisis
venit ex dislocatione alicuius membri aut compressione
neruorum collectione aut corporum superiorum
aut incisione per transuersum eius vel instabili
non recipit curationem. Item si membrum para-
liticum moritur et color eius citri-
net valde malum est quia desperatur
ut sit uirtus nutritiua propter tunc ex quo
nulla spes est in curatione que ad nos
et in spasmo de inanitione. Item si pa-
lisis fiat a remotione spondilium a suo
loco est mortifera propter impedimentum
quod inducitur in anhelitu etc. Capitulum

2m de spasmo et thetano et alkuzez

Spasmus est extitudo neruosa
qua mouentur lacerti ad sua principia
et mobilia eorum sine intellectione vel con-
strictione prout ipsum describitur. Quando
et si fiat in lacertis membri in motione membrorum
contrahitur et tunc proprie dicitur spasmus si vero
in lacertis extensoribus eiusdem membri stat
tensum neque flecti potest nisi ad maximo
dolore et tunc dicitur thetanus et alku-
zez vel euzez et sic apparet quod thetanus
est periculosior spasmo quia in thetano
utrique lacerti stant tensi in spasmo vero non
et sic maiori causa et ideo eius casus est
velocior quia natura magnum morbum
diu tollerare non potest quod tunc ad salutem
si virtus dominat vel ad mortem vel si natura
morbi vicit. Spasmus vel est propter accidens
ad naturam tunc non. Si est propter accidens ad naturam
tunc vel fit de repletione vel de inanitione.
Si non est propter accidens ad naturam tunc vel fit
a dolore ut contingit in punctura siue
inuolutione neruum vel a frigiditate siue natura
ut accidit congelatis in aere vel aqua frigida
quia si sine accidente sine natura ad inanitionem
pertinet. Signa spasmi de repletione
sunt hitudo flaccida vel plenitudo plecto-
ria et quia fit subito quia materia cito fluit
ad neruos nisi sit valde grossa tunc non
fiet subito et quod non submutat vel dolorem
in molibra [illegible] vel vngenta nisi causa
adest caliditas addita seu [illegible] et pulsus
est latus mollis vndosus et fauces et
oculi stant tensa repleta cum pallore

vel rubore plus debito et in hac specie
spasmi quidem retinetur vrina vehementer
et est plenum vel sine spasmo. Vomitus quidem consequitur
propter spasmum humorem colligentem humores qui
postea fluentes ad neruos et lacertos et
cordas replent et extendunt ea secundum
latum et artant secundum longum velud
etiam contingit in corio humectato et cor-
dis cythare humectatis. Signa spasmi
de inanitione sunt quia precessit euacuatio
plurima neruorum exsiccatiua et maxime spiritus
abstinentia precessit aut euacuatio vel similibus
ut in quartana que prouenit communiter spoma-
neo perdurante ex fluxu ventris assi-
duo et solutione cum medicina efficienti
laxante et fluxu sanguinis narium in
crisi similiter [illegible] superfluente et emoro-
sagia sanguis in vulnere et sudore plu-
rimo. Similiter et amorum et emorroydarum
cursu indeficiente vel est euacuatio
[illegible] vel que fit in spasmo acuto [illegible]
et spasmo [illegible] proprie [illegible] calitate adu-
runtur et resoluuntur et exsiccantur humiditates
substantie et influentes membrorum et
[illegible] et labore et vigiliis et hac causa
et quia fit gradatim non subito. Signa
eius qui assistere aque vel [illegible]
tinctus vel a dolore sunt [illegible]
[illegible] quas [illegible]
Et scias quod spasmus omnis et proprie qui fit
ex humoribus [illegible] vel [illegible] punctura
et vulnere quidem est peius et [illegible]
membro et tunc non fit nisi [illegible]
membrorum et forte super cerebrum vel nucha
quia [illegible] omnes [illegible] ita ut
[illegible] est [illegible] si vento
[illegible] est [illegible] quidem vero est
[illegible] toti corpori ut in epilentia et in spas-
mo de inanitione et tunc [illegible] super
totum scilicet mortem vel salutem. Capitulum

3m … thadus

Cura spasmi de repletione
duplex est que ad nos et materia replens
quia aut est calida sanguinea tunc fiat
ei appositio sanguinis supradicta aut frigida
aut flegmatica quare fiat eius cura
appositione flebotomie (?) et cura paralisis
supradicta [illegible] aut generalem
confert ut patiens [illegible] in aliqua

calida sicut dictas (?)

calid sicud estas usqz ad gulam vel
in cute calido aut de bano talesto pinguem
vel in supertonibus alum sicud himps aut
aquis bmarz et introducat sse ut dixit
ypo & ta particula asso a spasmo et the
dado hiis sse supveniens solui est
tudinem et ypc apud morbi declina
tum tu cum presserunt euacuatos
et digerens plune viribus alterat
ne fortassis sse supveniens colligit tucz
pluriam et uebra magis extendat
introducat aut sse dando z y claram
de amarandis poni in ca de appoi sta
tum vino de coctione castorei et
asse fetide quibus pungerat mellis
duplum corpore Inunctus fricando cor
vehementer cum panno asso et pul
ensor vel salis et si sic sud aquo
intendat tas vel aut ti spasmo
linquendo dispositam si spasmo dere
donec actus reddat sic sic pone
Ponatur alis pro calido sicco maxime
et sicum tollerent Possunt bibant
ydromellis vel vinum vetus purum
vngentis vngatur mebra loca cum
magnis ipsa et martiaton
adigeum vel sola calida pp pun
cionalis fiat Si vero spasmus iste reple
prima particula cum oleo de costo et
de spica vel de lilio et panno asso
et fiant clisteria carminatiua seu
tostatem que dicuntur ta de colica
ventosa bibant vinum acitudpe
quatalis in quo ponat aqua de coc
tione mellis aucos seu carmi
dati cinamod ponatur in alis ad
pondus sex piper nigri piper lon
gi cardomod gnozis radicis galan
ge zeduare z s an z s macis
croci an z s terant subtilissime
et dibellent ponatur dyaciminum
dyatarda[m]mo dyatrion piperion et pipi
in semine Si sic vero et cum vino
capite Unicum necesse sit timor
et de alteratione tamen in spasmo huo
vali quod ventosis confertur vinum
et mirrha cum oleo mastice et oleo
de castoreo actu calidis pod cud

fuit calida frigida que dicuntur con
ferunt vehementer Cura spasmi de
manatione est ut humectet corpus
Possunt ad balnea ex aqua recenti vel
aqua dulci in qua cocta fuit ordeo
foliis psillud malua sedendo in ea sepe
sicut in sic per i sicut in sicut dicitur ne corpus
fiat euaporabile et post exitum a
balneo inungat totum corpus cum oleo
foliis vel oleo quod vel adipe anatis
ansers et gallina et quoque sicud pp le
baluce in oleo quod tepido qua plum
humectati fiant in balneo fricationes
mediocres leves ita ut attrahant sine
resolutione et post exitum a balneo bi
bat lac dulce recens per se vel cum
mica panis et zuccaro Deinde post
quod lac sumptum exhibeantur iubus
carnium et cibus in pinguantibus
ut porte testiculis gallorum et piscibus
recentibus petrosis gaudeat sono
et quiete simul loco molli Conferunt
preter balnea ex aqua dulci in qua coc
ta sunt omnia humectantia sicut ca
pita et pedes pedes edorum et agnorum
et anetum pigronum et quoque sunt
huius clistria et conferunt vehementer
ut dicat Rasis puta ta de pthisi et
ta de matia vinum et cum alio ta
de ffe ethica h[o] 2[o] sicut dicunt vobis
ex sed cum sse nd despiraas sse
pinguis sicut humectantibus addo insu
gadancia et tonsori alternanda
vel ut est sisimum ros vel foliis
mystica cassiandali et rosata no
mella vel sicud est dyarodon abbatis
cum dyadragaganto et si fuit indies
mitti vel frigus dentes vel su
dore plumo resistat eis per ea que
diximus sunt loca Cura spasmi
qui fit a frigore est ut ponatur corpus
in aqua dulci tali Deinde comme
dat cibos calidos actu et virtute
vngatur lucidue et spon cum oleis
talis pductis ponatur dyatrion piperion
plures et sibilus Cura spasmi qui
fit a dolore ppi puncturam vel volue
varis vim liq vaio curetur est ut
apponatur statim ponatur anodina et
dolorem mitigantia sup locum volneta
tum vim et dolorosum ut est oleum anetinum

caliditatem vel oleum camomille vel oleum de se lini et emplastrum ex farina feni grece seminis lini floribus camomille fabarum ordei se aneti confectis cum oleis iam dictis postea super locum actu calidum et ponatur in sphingo quasi gumme in balneo tepido aque decoctionis rerum positarum in unguentis locus cum unctionibus predictis cum oleis vel et virtutem conservat sicut est hoc oleum. Et oleum rosarum ʒ .ii. opii ʒ .ß. misce seminis papaveris albi ana ʒ .i. corticis madragore seminis apii ana ʒ .i. ß. terantur et cribrentur et misceantur cum predicto oleo et aliquantulo aceti et super pectori ponatur emplastrum predictum et super pectorem actu calidum sicut se natura liberabit si deus voluerit.

Empericum

Curatur quoque spasmus repletionalis cum ablutione aque frigide propter antiperistasim et propter in corpore carnosis unde ypocras in ·v· ta particula afforismorum est autem ubi in thetano sine volnere.

Canon

Non sis audax apud inanitionem plurima apud spasmum de repletione plurima ne forte magis agitatio fiat et maiorem spasmum inducas et studeas alteri de in cura pallistis neque sis timidus in humectatione et repletione apud spasmum de manitione ne forte virtus deficiat et humidum radicale consumatur neque sis tardus in dolore mitigatione apud spasmum secundum dolorem sicut ex dolore ne forte dolor virtutem consternat. Spasmus igitur qui fit de singultu est cum longissimo et ex peccatum cure magis sufferans. Item dicit ypocras ·vi· ta particula afforismorum frigiditatem quod spasmum et thetanum rigores et rigores febrium inducat quare appetunt calida et alienent frigida. Secundus particula ex spasmus de manitione dictus est sed proprie dicta et proprie quod cor et membra lacertosa non ob humiditate supposita ·v· ut cum membra hinc penes sunt hoc actu calido ex siccitatem cum compositio in singultu sit eius quoque singultu ac calida acuta ut potest esse pessima vel proprie morditante et exsiccante os stomachi singultus aut est quasi spasmo quod ut dicit G ·vi· ta de accidentibus solum in subiecto quia singultus non habet fieri tanta membra nervosa sed tantum spasmi stomachi et proprie os eius non lacertosum. Cura igitur spasmi de inanitione supremus posita intelligitur de spasmo proprie dicto. Spasmus magis proprie dictum non solum indiget alterantibus sed et evacuantibus ut vomitu cum sirupo aceto sed et purgatione cum reub vel aloe etc.

Pronosticatio

Spasmus de inanitione proprie dictus est morbus ut plurimum quia vita non stat nisi per calidum et humidum. Unde ypocras ·vi· ta particula afforismorum spasmus ex elleboro mortale est et unde spasmus aut singultus post multam inanitionem malum. Item spasmus in febre frequenter adveniunt pueris ex adultis et facilius curatur in eis quia habent virtutem calorem debilem calorem non fortem ut dicit G. mor ʒ° tex. item 2a ca° de causis spasmi cum ex ponit et probat omnia que dicit ypocras in ʒ° prognosticorum de spasmo. Item si volneratio vel fluxio vel stimulatio in loco nervoso supervenit spasmus aut desipientia mortale quia passionem ad cerebrum sit pertransisse quo lesio impedit anhelitus et fit suffocatio. Unde ypocras quinta particula afforismorum id est volneri spasmus superveniens aut thetanus mortale et in vna particula in percussione in capite spasmus aut desipientia malum. Item dicit ypocras 2a particula afforismorum febrem in spasmo melius est fieri quam spasmum in febre quasi dicat primum est bonum secundum mortale. Item hictus circa membra nutritiva ex tensa rigentia cum dolore maximo raro evadunt et si evadunt victus infra quartodecimum diem ~~post vel~~ evadunt post vel vigesimo medio ex si ultra x tum dierum consuetudo perseveraverit victus erit morbus ut plurimum si dolor remanserit in sua fortitudine quia in debilitata est magnum morbum neque dum tollerare unde ex ponit afforismum ypocras ·v· ta particula qui a spasmo euadunt

althetano infra quatuor dies pereunt si vero
has effugerint salui fiunt scilicet si dolor
invenerit post xiiii diem salui vero non et sic
concordabunt afforismi cum quinto libro ubi dicitur qua
videntur sibi contradicere cum ypocras dicat quod post
xiiii diem salui fiunt libro pronosticorum
morientur

Capitulum xiiii de tortuacione

Tortura est inclinatio oris ad partem et la-
biorum ad dextrum vel sinistrum cum impo-
tencia claudendi alterum oculorum et ad os
sufflacionem complete unde fit cum papire
ut sufflet. Fit duobus modis scilicet de re-
pletione et de inanitione. De repletione
quidem propter aggravationem humorum et laxationem
faciei propter dominium flatus frigida et
humida et est species mollificationis. De inanitione
vero propter corrugationem cutis et humorum
et est species spasmi. Signa eius que
de repletione fiunt pigricia immota sensus

[margin: Signa de repletione]

sensus turbacio salive et sputi multi-
tudo et quod sentit eger in utraque parte lenem
in parte gibbosa et pellis frontis
sufflat est contracta absque rugis et i-
clinatio faciei assidua ad inferiora et
palpebra inferior oculi partis gibbose de-
missa ad inferiora propter aggravationem. Signa
eius que de inanitione sunt sensus turbacio

[margin: Signa de inanitione]

modica rugositas cutis in parte una et
contensio eius in parte altera et paucitas
sputi et salive et quoniam mollificant lacerti
et gibbositas superius que ad modum in ea que
de repletione relapsantur ad inferius in gib-
bositate in isto tamen. Et eius signum quod
esse potest, quia precessit inanitio
multa vel assumptio venenosi vel assumptio
arsenici vel assumptio tinea humidi vel ethica
et similibus

Methodus

Cura tor-
ture de repletione est eadem cum cura pa-
ralisis sive humorum vicio oportet purgare
primo in vomitu emplastros et dietatos
item in superiori parte post purgationem fiant
gargarismata cum oximelle squillitico et ca-
qua decoctionibus siccativis piretri innoxios
in gaudeat et teneat contra contraria interius et
et masticare eam valet in omni tor-
tura humiditatis apparente post illud vero fiat
masticatio dissolutiva ad pillulas opportunam
piretri sinapi et terra costus deinde stypticum
ex mastice et thure. Ungantur etiam locus et spon-
diles tunc cum oleo de spica vel de lilio in quo
dissoluta sunt piretrum appoponacum et sinapis
pulverizando ea subtiliter et infricando cum oleis
predictis vel cum oleo anetino in quo dissoluatur
euforbium vel castoreum vel utrumque quia
hoc est fortius predictis ut ponentur ven-
tose et cum pota rubificativa superponentur
que dicentur capitulo de catarro. Ultimo fiant
cauteria duo unum quidem in occipicio et alterum
in radice mandibule
Cura torture de inanitione patris torte non gibbo
est ut humectetur capud cum medicinis humectati-
vis et lenibus cuius gradus est vaporacio faciei cum
qua decocta sunt scilicet malva viola altea
fenugreca psilium avena ordeum capita et
pedes edorum et agnorum et per ancia pig-
wind et balneetur in ea vel in lacte dulci ut
evaporetur cum oleo quoque vel oleo de lilio
tepido quia lig oleum humidi vel oleum de spica
sint facta ungatur sic et in humida constanciar
et omnia ola et tendat cutis frontis ad
inferiora deinde ligetur cum fascia ut dicitur
congruetur donec tortura cessavit omnino et cetera

Emperica

Nonnumquam tortura contingit
et paciens sepe intueatur
speculum et conetur flectere os et labia in
contra torturam. Item in tortura humida conveniunt
dieta siccativa utatur ut fames et vinum labor
sudor sive confortatio ut cibi assi cocti vel
conditi cum speciebus calidis siccis sicud est
iste pulvis Recipe mirmice ℥ i piperis lon-
castorei galange ana ʒ i zeduaris ℥ i
teratur et tbelletur. Item propter pillulas in
capitulo de paradiso potacius conveniunt et pillule
de appopono que sic fiunt sedum eben. Et
sine recepte appoponacum humidacit spasmi bdel-
lii armoniaci colloquintide ana ʒ v croci
castorei mirre ℥ ii piperis macropiperis
cassie lignee mirab citrinorum nigrorum em-
blicorum et bellericorum ana ℥ i sticados ℥ ii
ebule ʒ iii aloes ℥ xii infundantur
in aqua caulium et fiat species pillularum quarum
dosis a ℥ i usque ad aureum. Educunt etiam
cum fortitudine flegma grossum et subtile per fundamenta
cum renibus et originibus corporis et neruorum
quapropter plurimum conferunt paralisi torture
spasmo apoplexie epilepsie podagre et omnibus
doloribus dorsi vel nervorum de causa frigida
Item eius potu vini omnino usque adaequatur

Aut si fieri non potest bibat hoc vinum artificiale
quod fit calamenti salvie saturegie mente
baccarum lauri an. bulliant omnia in vino vel
aqua et postea vel post bulliri in aqua et cum
illa limphetur vinum et iste potus etiam
magis competit in paralisi humidali et
precipue in corpore delicato. Confert preterea
ut evaporentur occiput et spondiles
colli et mandibula tota et frons et
tympora cum aceto forti albo in quo
cocta sunt calamentum ysopus sticados
salvia centaurea donec consumptum sit
acetum ad medietatem et emplastrum eorundem cum
rebus iniungatur etiam collum et nucha
in tortura humida et parali similiter et aures
et post tota cum unguento isto et precipue
precedente balneo stuphe sicce. Recipe sagapini
oppopanaci armoniaci bdellii euforbii
masticis an. ʒ i. dissolvantur primo in
vino vel aceto deinde confirantur cum
oleo terbentino vel laurino vel mastico
an. ʒ i. ß et cere ʒ i. Emplastrum etiam
collum et post lesa cum huiusmodi. Recipe radices
raphani optime duo quod est intensius et
incide subtilissime et optime tere deinde
inde cum oleo laurino et modico aceti et
furfure sufficienti in patella decoque
perfecte et caveas ut ne tangat oculum
quia est vehementer mordicativum. Abluatur
etiam omni ebdomoda caput bis vel
ter cum lixivio huiusmodi. Recipe cineris vitis
vel quercus et cum aqua permisce cola
et in illa colatura bulliat raphanus
sticados salvia ruta saturegia men-
tastrum camomilla folia lauri et precipue sto-
ecados et in loco calido vel similiter fricetur post
hoc caput vehementer cum pannis calidis
donec perfecte exsiccetur. Sternutatio vero
si inde procedatur convenit omnino fiat tam-
tamen post aliam partis lese per torturam
spasmus.... cum in omnibus egritudinibus debes solum
post dispacionem cum medicina competenti et
sit medicina fortissima. quia a lenioribus
semper est incipiendum et ad fortiora
gradatim ascendendo qui est ordo sa-
piencie ut dicit Iohannes Mesue in libro de appropriatis
ista capitulo **Canon** in tortura de
repletione post gibbosa et lesa quare
propter mollificationem cadit versus aliam. Tortura
vero de inanitione post cava est
lesa propter cutis et musculorum corrugationem trahit
aliam ad se. Tortura igitur a repletione
medicinas localis magis potest sustinere in
tertia vero magis potest graviter sustinere tamen
neutrum penitus derelinquas. **Pronosticatio**
Tortura de mala inanitione et pessima est
signum mortale nisi cito succurratur et
in consumptione corporis ethica propter quod ipso
primo pronostico aut primo igitur facere
pronosticatio secundo effectus naturales tortura
quoque que sit in tympanis maxilla
et gravatio dolorum et acuitas nasi
et feditas coloris et spasmosa dispositio
oris et labiorum ut eleveatur eorum inquietatur.
Item si tortura repletionalis per sex
menses duraverit aut amplius aut diffi-
cilime curatur propter sclirotizationem etc.
Item saltus faciei predicat torturam
humidam tortura paralisim aut spasmum de
repletione aut appoplexia aut epilensia.
Item si tortura fortis supervenit infra
quartum diem et ... quos si sustinent
curari potest sicut dictum est cum capitulo de
thetano. Item tortura humidalis ut plurimum
accidit tortura vero spasmosa sine de-
inanitione rarissime etc.

Capitulum quartum de tremore

Tremor est motus cordis sub sue re-
ceptis membrorum innorum scilicet capitis
manuum vel pedum cum difficultate
suspensionis corporis quod si considerès tremorem
... est etiam lesa motus naturalis est species
rigoris quia fit nisi in ... Sed de
hoc nichil ad propositum. Tamen est ergo motus
compositus ex motu naturali gravitatis deorsum et
motu voluntario retentivo motu suspen-
sive membri vel corporis erectus
quibus pre virtus assidua consurgit.
Sed et stupor ... est passio nervosa
est id quod formicatio sive obdormitatio
membri propter quod videtur homini quod formice
ambulent super membro quod fit interdum
quia in una minima parte forte membri
sentit quidam et in alia non et in alia
item et in alia non sentit ambe hec
passiones quandoque a causa primitiva quandoque
a causa antecedente. A causa quidam
primitiva fit tremor ut potest calidi
vel percussione facta super membro propter
quod extendit vel incidit nervos motivos
ut nec motum perfecte facere valeat

neque frigidorum effectio virtus procedit ab eadem
virtute et per corporis membra porosa et motus
voluntarii ut dictum est in quinto. Secundo provenit
propter vero ipso bono corporis malo [illegible] in
venit accidere. ¶ A causa vero primitiva fit
stupor ut propter strictum malum cruris aut
pedis aut brachii propterea quod non libere
poterit spiritus [illegible] per iter transire ad illius
membri [illegible] et modica compressione oppila
tione vel [illegible] in curatione phlebotomie
A causa vero antecedente humorali huiusmodi fieri
ambe passiones ut propter dominium san
vel flatus super membris membrorum tremu
losorum et stupidorum. Hec etiam fieri propter
potum vini superfluum vinum enim in appe
tata sive sobrie ad membra rapitur quia
propter si digestum adipes pervenit
sanguinem superfluum facit ¶ si non indigestum
flegma habundare facit. ¶ Hec etiam ambe
passiones quoque fieri ¶ a frigiditate sive materia
cum frigiditas sit qualitas opacantibus
accidentibus gravia. Et ideo ¶ Aurelius primo
tiblis dicit quod de virtutibus instrumentalibus
faciens ¶ Accidunt predicta non [illegible]
¶ Ambe passiones que debilitas membrorum vel debilitate naturali memo
tas corporis vel delicata complexiones corporis
¶ Signa tremoris vel stuporis a causa
primitiva sunt manifesta a causa
corporis actuali ante sit quia sanguis ¶ Signa
facies carnosa rubea vel fusca et vene
apparent in collo et dulcedo saliue et
ancessio caloris multiplicium sanguis
et urina rubea grossa ¶ Si vero fit fla
apparet calor faciei albus vel pallidus
et humido mollis squalida cum pigritia
motum et urina al spissa humorosa
et ancessio gulositatis et indigestionis
assidua perdurans et fastidii et rore
gravitatis fla ¶ Signa corporis ad fuit
aqualitate frigida sive materia sive humido
nutrita manifesta et non tangit corpus senti
frigidum et ancessio ambulationis et inde
magna vel ac[illegible] propter quod insensibi
laborant omnes quoque spasmantur et quando
intelligere et prompte non loquuntur simpliciter
et stanto perdurans in rupibus umbrosis
propter quod mortificantur calor et spiritus la
borans sicut accidit in carceratis et cap
tivis in ... ¶ Signa corporis ad sit
a potu vini superfluo sive quia advenit

bibulis et propter vinum potantibus in crebro vel
tante memoria et corporis debilitate preparans ¶ Sig
tremoris causati a debilitate membri vel virtutis
sit quia patiens dicat quod in ponderis portatio mo
dico vel parte ascendendo scalas vel accipiendo
vel tenendo aliquid similiter in manu et quia
non potest tollerare laborem fortem stando vel
tenendo quare statim tremit eius corpus
et ancessio ex frigore accidentali contraria vero
in fundo ¶

Methodus

¶ Cura tremoris
et stuporis secundum a causa primitiva est ut primo
tenuetur actio et inappetentur ponatur unguenta
et emplastra anodina super locum donec dolor
quiescit posita in cura palisis a causa et
percussione et similiter in cura spasmi ¶ Deinde
confortetur cum oleis calidis sicut
est oleum masticinum vel de castoreo ¶ Cura
corporis si fuerunt vero sanguinem que raro
contingit est primo fiat flebotomia cephalice
in brachio vel manu si virtus et etas eius
sustinent ¶ Deinde purgetur cum pillulis
cochiis vel iera pigra si quando in potu
ydromellis vel iulep gargarizet ... con
grationes ungantur membra cum oleis iam
aggregata tollet strictum et sanie grossi corporis
accidit et sedet in lumbo ¶ Cura corporis si
fuit vero flatus quod est ut plurimum cura
talis est quando palisis diminuta vel per
operata ¶ Cura corporis que fuit aqualitate
frigida sive materia est eadem ad ea que de
flate propter quod non est opus purgatione
balneatione sola cum oleis unguentis
amplius balneis et dieta
digerentia non oportet laborare quia ubi in
cura sit a potu vini superfluo est abstine
re ab illo quia in omni motu corporis
tu [illegible] quis [illegible] Et confortet cor et
cerebrum cum electuario plurimum vel dianthos
¶ Cura tremoris propter debilitatem virtutis
est cavere a labore et operatione forti sicut
et uti cibis et potibus impinguantibus
et est raro bonum et magis caminum conditum
cum speciebus aromaticis et in spissatione cum
vitellis ovorum et vinum bonum clarum
aromaticum modo vel claretum et utatur
speciebus et electuariis dictis in cura de palisi
et confortare membra et inducas atque
membra lactosa cum unguentis et oleis dictis
ibidem et similiter diamuscum de artetica
passione

Emperita

¶ Dicuntur

q expellentes q in tremore et stupore sus
cepod hunc conferunt byst de saccados age
tate et ipe ps purgationes bis vel ter succes
tatas que sit siue rx saccados z j ysopi
z j speonie z in sanie coosti ad insti
lagme dragaunt et melle ro et sit vinus
quinoz in pondere aure vinij deut in aure
ra ad aqua decoctionis saccados et mellis

Canon

Sciat q cognitus humoris fact
cognicem hic ff pt proptera conuersi ac
cidentia quia pt humor p ~~prouenire~~ ~~conuersa~~
actus motus impediendo attribuere et
alius no pectus insufficie apperire ut
dicit in quinto illius aff im prime pri
impinbacionibus Qi vero chistiani deflu
premite sit hoc pocuncia et pinacia
et nocumencia ut dr ip de inferno sanit
Effect eius opis conuersi acco appha ut dt
G in quinto illius affo mi z c particle vbi d
q dubus Et iste canon no solum in passio
nibus duoz sz et in omni morbo annali et
apte melhorar psimilioz prvtilis requi
tur p'ter morbi cognitio sit causis semi
curacio vt dicit G in li c desse ad glau
conem

Pronostitacio

Stupor et
tremor adquatuor causa fiant sup
palisin illius melen apopiexia similiter
fiunt Item tremor et despenaa
accidens cronosis appositus minat
vero ipso vi a pstula q multa dolore
vigor et despenaa malum Item si stu
por vel tremor sit sentia cauda vel p
cussione et ps cicatrizacionem actionis et co
solidacionem voluntas remanserit nunq
vel raro curant pnt in ca de pali
si despinnt quia pcussio significat psim
datur fore vsque ad neruos Item si stu
por et tremor fiant acute et remanse
runt z in dispositionem cauda hic venat
medicus operi significat quia curari
no pt si vero repetit de die in die vno
ram dispositio po curari Item stupor
et tremor in senibus no curantur

Cam j m de ossitacione et alacione

Alacio est extensio alacre et brachiorum et tremor fit ppter
ventositates multas eleuatas ab
humoribus flegmatis vel multitudine cibi
indigesti replentes neruos et lactos
inducentes in eis lassitudinem sine la
bore spontaneum extensionem quia
membra musculosa sentiunt sz vte
quadam male q'a eius membri
corporis nisi sentiat innatum ut ipsum att
hat et vocatur ut appellat eo illis spaco
sit spaco duris nalis medicine no alis cog
nonie qm anois ro colliget sup doctrinam
G addidit et discretionem incipiunt quare
extendunt et monet vt illam vento
sitatem appellant et ideo sit maxime ps
quietam et sompnum et inhibitatibus sepe
nauseatiuam satietatem Ossitacio
vo est apertio oris ppter ventositates
expellandas ascendentes a sto p meatus
inclusas in musculis et lunis mandibularum
et ideo sit maxime ps sompnum et ocium
sicud vigilie et labor ventositates
terminat ita sompnus et quies ipas
augmentat etc

Methadus

Cura
istarum passionum est eadem omnino si igitur
habitudo sit carnosa et vene apparentes
et color faciei rubeus vel sanguineus et
pcessit vsus ciborum multitudo san fiat
flobotomia cephalica q sequente fauces labor
magnus sudor et vsus ciborum et sapore
sanguinem diminuentium ut sunt lentes et
agresta vinum debile limphatum ad medie
tate Si vero habitudo sit squalida et statica
et color al vel pallidus et adcesso
faciens nauseatiua et no apparenie
vene in oculis et facie digesto
flegmatico exonerentur apod vel squillitico
et evacuetur ad pillis saccadi vel cochie
ossitatis vel eo bendicta vota cibis
calidis et condiatur cum pipere lon galan
ga zeduaria et similibus et bibatur
vinum bonum purum sz in pria ossitatione
post evacuationes balnietur et sudet
et laboret etc

Empirica

ypo
docet curare istas passiones cum po
tu vini boni limphati vsque ad medium
vini quod ppter digestibus limphe vel
ipe impedimentum ps vinum purum vinis
confort vnde in vi particula affo z
aut alietes ossitationes vinum mensura
et bibendum soluit extendine p mensura
te intelligit eam debere esse aque
quartum vini Sed credimus hunc affo
vsum esse maxime in ea flata que
sepius contingit negracam vel insag
ucia Credimus pecca vsum fuisse ipse
ypo sz no nisi qua parte ipe cat
istas causas et ipe ps evacuacionem

Canon

Sciat q in cura curgs
passionis habitus et ipe eo corpus
plectoricum vel contrarium contrarii videt

tria per ordinem ~~fricanda scilicet evacuatio colli~~
et evacuatio per inferius sive superius et remedia
localia vigorata in parte capitis vicio stans
primo oportet evacuare flegma cum farmacia a corpore
toto deinde apozimate sternutatoria et gar-
garismata et masticationes et caput pur-
gata ultimo vero applicanda erunt emplastra et
unguenta resolutiva et fricationes et balnea-
tiones. Ratio autem canonis est sicut in G. ... de ingenio
sanitatis Avicenna loquens de cura apostematum interiorum
sic ait. Si vero calida resolutiva localia
applicabuntur in principio magis attrahent ad
locum eo quod eius resolutum est attractum
cum plurima materia inveniet nisi fortassis
mellito aut camomilla que sunt lenia
ut est capitulum Avicenna primo secundo capitulo de ca-
pitis ... Si vero primo apponantur repercus-
siva ... membrum tunc reliqua membra
patientur ... non suscipient materias tunc fluxa
supponatur corpus esse pletoricum.
Si vero primo fiat evacuatio per inferius et superius
evacuabitur ... materia ... eius attrahetur a membris sed alio loco

Pronosticatio Cum ventositas et alacritas
cum multiplicantur preter solitum repletionem
humorales sunt in mente scilicet propter putredinis
mente quam humidi ... fit a ventositate
ut dictum est ventositas vero elevatur
a materia semi cocta et indigesta ut dicit
Galienus de accidenti que si naturali calori non obe-
dierit putrescit et fiet peius tamen antecedens
et demum quieta febrium pueritiarum

Sequitur tractatus tertius

Oculorum passiones licet sint diverse va-
rie quarum pars cognite dicuntur ... ut
plurimum corporalis circa medicos assistencia
non sufficit librorum adiuvit. Ideo dicamus
tamen de quatuor famosioribus que sunt ob-
talmia lacrimositas debilitas visionis
et fistula in lacrimali etc. **Capitulum
primum de obtalmia etc.**

Obtalmia est apostema oculorum et
palpebrarum cum dolore multo vel pau-
co quoniam fit in albo oculorum tamen quandoque in
utroque quandoque vero in parte oculi tamen efficitur
a causa primitiva scilicet fumo sole pulvere calido
vel percussione quod propter aliquam stomacum
inducat dolor in oculo propter quod materie
currunt ad locum et inducunt apostema aut
a causa humoris simplici vel composita. Signa eius
que fit a causa primitiva sunt accessio
alicuius istorum ad quod statim sequitur

obtalmia quam sequitur cum relatione eorum. Signa
eius que a causa humidi scilicet sanguinis sunt vehe-
mentia rubedinis oculorum in albugine et pal-
pebris et magnitudo tumoris ad tensione
et apparitio venarum in oculis et fronte et
dolor gravativus et multiplicatio lacrimarum
cum lippitudine. Si autem sit colera sit
dolor pungitivus quasi fiat cum acu vel spina
et tenuis lacrimarum adurentium maxillas
et excoriancium loca super que currunt sed
tumor et tensio minor quam in sanguine et
calor rubeus vigens ad citrinum. Si autem
sit flegma sit dolor gravativus non plurimum cum
flacciditate oculorum nimia absque rubedine que
cum tangitur recedit digitus sit impressio
in loco et multitudo lacrimarum aquosarum
cum lippitudine non digesta et humido
corporis humida. Si vero sit melancolica contra-
rio fit apparet nigredo corporis totius ... cor-
poris totius et tumor oculorum et plumbi
et paucitas rubedinis et lippitudinis
et lacrimarum. Si vero materia sit composita
signa adulterabuntur secundum compositionem sui
propterea etc. **Methodus** Cura ob-
talmie que fit a causa primitiva tamen
qualitas et quies et ut non videantur
lumen per aliquot dies quia ut dicit
Ypocras tota prima affectio in omni motione
corporis etc. humectentur sive abluatur oculi
continue cum aqua decoctionis rose foliorum
et nenufaris vel cum aqua rosacea in qua
psillium et camphora sit infusa et
si per hoc prohibeatur apostema bonum est sin
autem tunc sicut dicetur postquam materia
fuit cognita. Cura eius que fit
a sanguine est ut primum flebotometur basi-
lica dextra si corpus sit pletoricum
in secunda cephalica partis sinistre vel
saphena pedis eiusdem. Ultimo vero
cephalica partis lese et si necesse fuerit
flebotometur post hoc vena recta frontis
vel provocetur fluxus sanguinis narium
vel divertatur materia ad partem posteriorem
cum scarificatione auricularum et venta-
satione colli et cauterizatione ipsius
ad ... vel cantaridibus aut
ad partem superiorem cum scarificatione
verticis profundata post rasuram
capillorum. Deinde mundificetur cum
medicina mundificante sanguinem
que recipe manne ʒ ii tamarindi

ʒ i et ß dissolvant' cum aquam decoctionis
primorum et sit aqua non vlt' ʒ vi nec
infra ʒ iiij detur totum i indutumus d-
inde dissolvent' repercussiva vel ociu pre
est lac mulieris et ipse lactantis puellam
¶ Et sic est syrupus incarnate quod Rx mernite
[illegible] aloe licii scandalorum gallorum
ana ʒ i terantur in vltra atque ebullent
et fiat syrupus a trocisci qui exsiccentur
in umbra et cum voluit dissolue unum
ex eis in aqua rosarum vel succo plantaginis
granis vel endivie et liniat' sepe oculus
et super fronte tendinaque qui magis re
percutit membrum fortificat et prohibet a
pruina ¶ Emulsio super oculos et tempo
ra ponatur humor confectum [illegible]
emplastrum quod Rx folia solatri vel pastoris
arnoglosse teratur [illegible] folia rutes
et endivie et [illegible] citrance acetose
unice florum camomill rosarum [illegible]
pistentur et bulliant in aqua et incor
porentur cum farina ordei et ponatur
tepidum super locum vel ponatur super fron
tem et oculi pecie lini infuse in succo
solatri et aqua rosarum vel in aqua rosarum et aceto
et unguento rosato et adhuc magis in statu
addantur aliqua resolutiva ad repercussivis
sicut est emplastrum tale coquatur lens pe ca
nia in [illegible] vel pinis et inducantur
et eis et carpentur in vitelli ovorum
et se lini et tepidum ponatur super locum
¶ Hora vero fortis doloris et ipse in principio
stillet collirium album in oculos quod Rx ce
ruse ablute ʒ [illegible] sarcocolle nutrite
in lacte asine vel mulieris ʒ iij amidi
ʒ ij dragaganti ʒ i opii ʒ ß terantur
subtilissime et ebullient et incorporentur
cum aqua rosarum et fiet syrupus et trociscus
primus et cum uti volueris dissolvatur de
eis pars in aqua rosarum vel in lacte mulieris
donec fiat sicut mel tenuis et ex hoc
stillet sepe in oculos quia dolorem
sedat et magis repellit atque volens
prohibet vehementer ¶ Ablueantur preterea
sepe et foveantur facies manus et
pedes cum aqua decoctionis florum
camomill mellilotti rosarum plantaginis
citrane quod conferit plus magis ¶ Bibat
aqua decoctionis primorum vel her
beris vel aqua mixta cum aqua
vel vino granatorum vel [illegible] vinum

nisi forte inclinatione tunc nature
bibere vinum al[bum] debile lymphatum cum aqua
multo ad pauca ¶ Mutentur cibus pau
cum sanguinem generantibus sicut sunt
lactuca portulaca farina ordei vel a
vene / quod si vires sunt debiles detur
carne pullorum vel edorum alterata
ad herbis predictis vel seminibus caro
veret cibos et potus vaporosos ut
allea cepe vinum porri et quod est
turbida et sanguinem perturbancia
ut sunt caules fabe lentes cum sua
et similia dimittat cena posse et
sompnum multiplicet si non illico sup
tibium quoque sompnus et levitas vent[ris]
tris cum hec sunt medicamen bonum
in omni obtalmia et ipse dicta calida
instanti vero et ad hunc magis inclinatur
stillet in oculos et collirium repercussivus
et post supra quod diximus parvo de
emplastro et cetera de debilitate visus
¶ Cura eius que fit a colera est ut
apud [illegible] mundificet' vel non medicamine
[illegible] vel cum isto Rx aque decoctionis
primorum ʒ iij in qua cum fuerit fricus
et ponatur ʒ i reub pulverizati et dimitta
sic per horas postea colet' et in colatura
illa ponatur ʒ ij syrupus rosarum vel viol vel
syrupus de nenufare et detur totum ad diem
¶ Deinde secure fiat flobotomia cephalica media
[illegible] vel ventosatio in spatulis vel collo
qua sic post ora capitis dolenciam in fronte
recta venam incisam mittatur ut dicit ypo
crita pericula [illegible] ista equiso qua
[illegible] medicinarum [illegible] omnium quatuor
mittat et ponatur embroce et emplastra
repercussiva super locum sicut supra sed
plus addat de solatro et acetosa
qui in obtalmia sanguine confirmantur
manibus et contra ex aqua calida super
[illegible] quod magis confertur ad exteriora stillet'
in oculos mucilago seminis citoniorum
et si dolor sit fortis dissolvatur in eis
opii [illegible] i et ligentur ad invicem et tempore
[illegible] ad dolorem infusum ponatur collirium
album in oculos quod supra dictum est in si
[illegible] loco sarcocolle ponitur dictum [illegible]
ʒ i in aliis fiat sicut prius ¶ Cura
eius que fit a fleumate est ut apud [illegible]

purget cum pillulis cochiis vel cum hermodactilis recipe
turbit ʒ i ß / ʒʒʒ ß cerusa ʒ ii comine
et misceantur et detur totum in mane cum aqua
calida vel aqua decoctionis feni. Super oculum
ponatur emplastrum calidum frigidum ex farina
fenugreci et mucilagine eius et flore ca-
momille et mellilote pistando omnia cum
corpore cum mucillagine fenugreci et dragaganto
et potes addere duo vitella ovorum quia
bamd fiat et anodinum magis. Deinde post
sep vel vii dies et post duas mundi-
ficationes vel plures pone super oculum
et intra collirium de sarcocolla nutrificatum
et carnatum ulcerum oculorum quod sic fit.
Recipe sarcocolle nutrite in lacte mulieris
ʒ x, lapis aloes dragaganti ana ʒ ii, spume
maris ... ʒ i ß, succi celidonie sicca
ʒ iii, terantur subtilissime ut alcohol et
dissolvatur in vino albo et aqua rosarum coletur
et liquidum ponatur in oculum et sicca grossa
super oculum. Bibat aquam mellis usque ad
declinationem vel aquam decoctionis ...
bacarum et mellis comedat aquam ...
vel farris vel avene condiatur ...
fiat cum pul. fiat ... ʒ ii carda-
momi ʒ ii ... ʒ i. In declinatione morbi
declinatione comedat carnes pullorum vel
edorum coctas cum feniculo petrosillino borragine
spinachiis et similibus et tunc potest bibere
vinum album debile limphatum. Frequentur
post ablutiones manuum faciei et pedum
cum aqua decoctionis absinthii mellilo-
ti rosarum florum camomille. Cura que fit
de ... est ut primo purget cum pil-
lulis ... vel diaspoliticon deinde post mundifica-
tionem omni die abluantur sit vel bis
manus facies et pedes cum aqua
decoctionis ... absinthii rosarum
... mellilote et balneet in aqua dulci
et inclinet faciem super vaporem
aque calide dulcis. In ... et super
ponatur collirium et emplastrum ... de-
... Cura eius que de materia
est ypocras remediorum ... composita
sue cause. **Experta** ... dicit ypo-
crates ... aforismorum dolores oculorum meri
potio sanat aut lavacrum aut potio
aut flebotomia aut farmacia que per

tractatus ... ut ... meri
potio ad fiunt obtalmia de flatu vel de
... et in corpore ... de plectorico ... et pre-
misso balneo aque dulcis ... ut sit ...
limphatum parum et ut post eius potum
dormiat paciens ... materia
grossa sicca vel ventosa subtilialiter et
incetabiliter et fluidum possit ad ... oculos et
dolor cessabit. Competit autem lavacrum
balneum aque dulcis salubris ... conditionibus
quarum prima est ut corpus sit ...
evacuatum ... ne materia sit acuta
scilicet colica vel de flatu salso ... vel ut
materia remanens sit pauca ... balneum
evacuabit reliquias evacuationis premisse.
Competit autem potio ... fomentacio oculorum
cum spongia imbibita in aqua calida dulci
deinde expressa donec fiat aliquantulum
varida quasi sicca vel potio ... inclina-
tio capitis super vaporem aque calide
dulcis ... et balneum competit. ...
in hoc refert quia si materia sit plurima ...
... dolor oculorum propter ...
et sic ... nos in ... artificiosam
que est ... evacuare ... aut potio
... materia sit pauca ... resolvetur.
Competit autem flebotomia si corpus ...
in sanguine solo vel in omnibus ...
et equaliter ... flebotomia evacuat ...
et ... primo ... secunda
... de flebotomia. Competit autem farmacia
si alius humor a sanguine sit causa obtalmie.
Item dicunt experti quod aliquid olei ros-
ad duplo eius de vino ... acceto
... coquassatarum et positum super ...
... oculi vel sanguis ... est in
oculo propter ... vel percussionem
sequenti die vel ... curat et ...
post purgationem vel flebotomiam vel scari-
ficationem in collo et spatulis collirium ...
... ad omnem obtalmia ... quacumque
causa fiunt et quocumque ... morbi et
ad omnem visus debilitatem sic fit.
Recipe ... infunde in aceto tribus
diebus et in aqua rosarum ... diebus
ʒ ii ... convenienter ... vino
vel aceto et aqua rosarum ... cala-
minaris vel ... in aceto
duabus vicibus et in aqua rosarum
quater vicibus ʒ i corallii albi et rubei

an ʒ ij cum ossibus sepie camphore an ℥ j aque
ros. quod sufficit teratur omnia ut alcohol et
ebulliant preparando serico denso et congregetur
cum aqua ros. frigida et colla et ex eo stillet
frequenter in lacrimali quod repetitur suppurat
et absterget quare confert etiam in fistula la
crimali et fluxum ad lippitudine lacrimali
et tunc loco aceti et aque ros. capiatur aqua
feniculi et aqua celidonie vel aqua vite
et coria pomi masculi nodum pollicis et
cum obtalmie collirio potest addi lycium acha
cium amidi draganti an ʒ j ¶ Tucia
ros. flata potest addi sarcocolle nutrite in
latte mulieris ℥ ij ¶ In eodem ad ulcera
eliminate cum loti et postea aduste et
extincte in lacte mulieris ʒ ij ¶ In dolore
ad forti potest addi corisi lote ʒ ij opii
boni ʒ j et de destructione ungulis aggra
vata et pannis et almasori azefice ¶ Pul
conferens omnibus obtalmie et inflammationi
oculorum et fluxui lacrimarum et pruritum
fit sic. Rp thucie lapidis emathites an ʒ iij
achatie eliminate cum amidi an ʒ iij aleum
vini spice opii simul an ʒ ß aloes rubei
boni ʒ j ʒ iiii tabarzet ʒ iij fiat ex
omnibus pulvis subtilissimus et imbibe vite
vini in aqua mali citroniorum et vice alia
in succo feni et vite ʒ a in succo corian
dri recentis et grata vice cum aqua
simili et vice tertia si est tempus cum
succo quatuor seminum ita ut post sex
imbibationes siccet et teratur perfecte ¶ Volumus
ad cum eis camphore grana ʒ iiii j de
inde teratur et cribra cum sindone et
reserva in vase eneo bene obturato
et pone ex hoc pul in oculos mane
et sero quod expertum est ut dicit azefice
in suo de appatis capitulo de obtalmia auctore a
medicis. Et si velles ex eo facere collirium
sublimine ad easdem utilitates et ad fistulam
in lacrimali ponendo res omnes preter ii ta
imbibitiones que sunt sub forma mellis remittens
vel pul. eius in album ovi et distillando frigida
sando aqua ros.

Canon

¶ Dicit rasis
in divisionibus quod in omni obtalmia ex qualicumque
causa fiat confert balneum aque dulcis
in finibus eorum quod est post digestionem urine et
evacuationem. Confert preterea ut in hiis que applicantur
oculis vel in ventre aliis cerebro proximi
quibus requiescunt sunt sic vehementes actu
vel virtute quoniam noceat et inducant

nobilibus destruunt calorem. Confert similiter
ut oculi non intueantur lucem sed sint in loco
obscuro donec spiritus visivi congregentur et
fortificentur

Pronosticatio

obtal
mia si non curatur perducit ad fistulam in
aliqua curarum septem oculi et demum ad
cecitatem item ypo. contra pericula apostematum
in oculis patientis ad hernia acuti bonum est

Cap. 2m de fluxu lacrimarum

Fluxus lacrimarum tribus fit modis
primus est post incisionem factam in cura
ungule vel cataracte. Alius est ex effu
sione materie ex cerebro et venis arteriis
que sunt sub cranio primo ad oculos
aut est ex effusione materie ad oculos ex
venis vel ex arteriis que sunt extra
neum vel que apparent in timporibus et
videatur fluxerit materia vel est calida
acuta vel potius de colera seu flate
salsa vel frigida est humida aquosa
¶ Signa eius que fit post incisionem un
gule vel alterius egritudinis in oculo sunt
anticessio tales cure ¶ Signum eius que fit
ab humore acuto vel salso sunt pruri
tus et ardor et flamitio in loco que
lacrime tangunt et quia sto regimine
et tempore calido magis infestat et cum usus
proprius allii ceparum et aliorum acutorum
nocet ¶ Signa eius que fit ab humore aquoso
sunt nulla de lacrimarum sine ardore loci
super quem currit et quia hec frigida et post
eius multiplicantur et quia usus
ciborum humidorum et minimum potus
vini cas multiplicat. Alio autem
sunt contrario eorum vel intra potest cog
nosci a minoribus et notentibus ro
nabiles exhibent et fit ardor visum et
quam vena apparens vel arteria magis
pulsat solito vel debito in timporibus
et est cum maiori timore quam sunt
alii ¶ ¶ Cura eius que fit post inci
sionem confortetur oculus cum emplastro
ex Rp farina quatuor seminum levato ex
corticum plantaginis herbe pastoris
an ʒ j pistentur et incorporentur
cum muscillagine draganti addendo
Rp succi solatri vel herbe pas
toris vel succi semine ʒ ij et
misceatur cum bolo armenico sanguine dra
gonis terra sigillata et albedine
ovi et ponatur super oculum et
tympora et frontem ¶ Cura eius
que fit ab humore acuto vel salso est

vt premissa digestione materie cum sirupo de fumo
terre que dicitur in capitulo de pruritu libro 2o
vel si passio non sit alia cum sirupo ace
toso et aqua decoctionis rerum dicentium
virtutem super ad oculum velud sunt feniculi
et eufrasia et ... purgetur
cum pillulis de rebus dictis capitulo de dolore
capitis post hec flobotometur cephalica petur
eiusdem et fronte et tympora ponatur
emplastrum quod recipe boli ar. ʒ ß masticis
dragaganti ana ʒ i pulverizentur et confi ciatur
cum albumine ovi vel instillatione
dragaganti super oculum vero ponatur pecie
infuse in succo semperuive vel succo solatri
mixto cum agresta et cum pulvere
glandis mirre et boli ar. intra
oculum vero ponatur collirium album descriptum
supra capitulo de obtalmia cum aqua ... Item cura
eius que sit ab humore aquoso est vt
premissa digestione cum sirupo de siccandis
que dicitur primo capitulo sequenti vel
si passio non sit alia cum oximelle
composito vel aqua decoctionis seu
vel scapliolos purgetur cum pillulis co
chiis vel sendalis vel yerapigra vel
medicine de turbit. Deinde fiat cau
terium in vertice capitis ubi terminatur me
dius digitus quod radix manus
patientis ponitur super radicem nasi et
extenditur versus ad craneum et dimittatur
apertum vno mense integro ita vt
omni die purgetur a sanie ... aut
rubificetur locus cum emplastris
calidis acutis dictis capitulo de litargia
atque scarificetur ab capite primo capilli
similiter et super collo ... frequentius
Deinde vero oculum et ... ponatur medica
mina dicta sepe abluatur oculus cum
aqua pluviali decoctionis gallarum
masticis mirre boli ar. thuris
et sit aqua actu calida ... appo
situm ... apud ...
carunculis ... vt pote
vel vino ... cum agresta
... vel berberis et
... contrarie vsum
et ... bibat aqua pisarum
... ydromelle vel ...
vel ... Item ... cum aqua pluvialis
... Recipe ...
ʒ ß ... de citoniis vel ʒ i

... bibat de sirupo aquarum calidarum sed
non frigidarum quod optat catarrosa vt dicitur
supra capitulo de catarro

Emperica

In constrictione lacrimarum et consolidatione
voluntas medici ... collirium dictum capitulo
de obtalmia passio de ... Confert
... ista ... Recipe thucie ʒ ß teratur
pestello in mortario mundo et addatur ei
ʒ i aque rosarum et ʒ i vini granatorum acetorum
... in ... calida aut vini albi ve
teris clari vitro ... et post incorpora
tionem ... in mortario colletur
hoc totum cum pecia munda et de ista colla
ponatur omni die mane et sero intra
oculum et in brevi tempore fiat lacrimarum
constrictio et voluntas consolidationis premissis
remediis ... Item quando oportet
in cura lacrimarum premissa cauterizatio
... cum flomena vel ... supra
... dicta incidunt venas et arterias frontis
... et ... fluxus sit ...
... sed in hoc erit timor ...
palpebrarum ... alii faciunt cauterium
... et filo laneo
grosso traducto super collo et ...
... et dimittatur sic apertum donec
multa aquositas effluxerit quia per
hoc fit diversio materie vel frontis
... cum ... et ...
... patiens ... ...
Deinde ponitur in oculo collirium album
... capitulo de obtalmia vel ...
... et ...
Item ad ... oculorum ...
... atque ... et al
... ovi ana partes equales et parte
... et incorporantur in mortario
et ponitur super oculos sero ... ...
... et mane abluuntur oculos
... collirium album ...
ad omnem maculam oculorum et ...
... et fluxum lacrimarum et ...
custodiens ... sit ...
... floris eris ... ar
... ʒ i thucie ... ... sal
... ʒ i ... ...
... ana ... seu ...
... et simul ... et fiat
... et ponatur in vase ...
super fornacem et distillentur sicut
fit aqua rosarum et cum eo stillentur oculos

cum die mane et sero quia mirabiliter
abstergit et opilat et confortat
oculos excellenter et spiritus visivos sub
tiliat. Recipe de thure quod ponitur in
oculos in ulceribus eorum opilat con
solidat et incarnat et carnea
confortat ne rumpatur et uvea egredi
ad permittit sic fit. Recipe ammoniaci
sarcocolle ana ʒ v thuris ʒ x cera
ʒ ii conficiantur ad instillacionem femine
vel si lini et fiant trocisci i trocisci
... et ad oculi volueris pulveriza et
ut alcohol et ponatur quod eo in oculos
et dissolvatur cum aqua rosarum vel succo
endivie in modum collirii subtilis. Recipe
de plumbo quod incarnat et consolidat
ulcera in oculo post rupturam obtalmie
vel casum et percussionem et confert plurimum
in fistula lacrimali et ardorem et do
lorem oculorum sedat potenter sic fit.
Recipe plumbi usti quod arab. antimonii
thucie ablute ceruse usti dragaganti ana
ʒ viii opii ʒ ß fiat. Recipe ad ag
plumbi et uti eo sicut prius.

Canon

Medicine que ponuntur in oculos si fuerint
in forma liquida sicut collirium debent esse
in ultimo claritatis et puritatis. Si vero in
forma sicca ut trocisci et pulveres debent
esse in ultimo puritatis et subtilitatis
quapropter vocatur alcohol dicitur enim
oculus est melior tenuiosus pannosus
sensitivus cum acuitate. Postremo quare
si medicine grosse vel turbide fue
rint non penetrabunt sed stantes
circa superficiem tunice cornee et coniuncti
vam ulcerabunt. Item metus precaue
oculorum non competit. Item calidis acu
tis nisi cum superfluitas resolvatur ne for
te humiditates tres cristallina albu
ginea et vitrea colliquatur et
tunicas vero oculorum corrodat et
oculos opilet. Pro dolore confert aqueo vel
... ...o ... et ... pro
quod dant ut fumus fiat eius alba
propter colubes vocat omnia gravia
... dicit Razes in divisionibus et
Mesue in suo de appropriatis autem vina
merum ... ... super ... esse merum
ad oculos primas que sunt ut tranqu
illitas rao est ei curatio nisi sit in
principio et materia pauca quod contingit

propter difficultatem penetrationis medicinarum
et si quod curari potest aliquo curatur cum pul
vere. Recipe thucie ʒ x aloes corallorum liquidi
quod arab. ... dragaganti masticis olibani
omnium ana ʒ ii mirabolanorum citrinorum ʒ iii pi
peris longi ʒ ii fiat pulvis subtilissimus ut
alcohol et ponatur intra oculos est enim
ultimum in restitu...

Pronosticatio

Lacrime si restringi non possunt humores
infectos oculorum declarant primo de hu
moribus 2o quia sunt cristallinus vitreus
et albugineus et tandem fluxum oculorum
consumit et si fuerint acute vel salse cor
rosionem vel fistulam inducunt et de
inde cecitatem completam propter apertionem
fuerat. Item lacrime accidunt catar
rosis quod si fuerint optime sanatur curatur
si vero periculum et operatione difficile.

Capitulum 2m de debilitate visus

Debilitas visus appellatur cum homo sine
macula vel alia quamvis manifesta
oculorum passione diminute videt neque res
discernit ut oportet. Secundus accidit senibus
et decrepitis propter senium et quibusdam iuve
nibus propter aliquam causam non naturalem ut
patet propter mutacionem organorum visus
2m compositionem et complexionem. Secunda
quod mutacio accidit inventibus complexionibus
oculorum calida vel frigida humida
vel sicca. Senibus vero quod decrepascit ab
dua humidi radicalis et calore naturali
quia cum aliqua causa humor discretive
ter confortatur facit spiritus tenuitas
inspissari necnon humiditatis accidentales
turbidas augmentari quibus spiritus
visus visibiles obtenduntur similiter
et sensus vero visibilia prohibentur.
Item cum hac causa procedit necatis
morte naturalis in omni animali, quia propter
actionem continuam caloris naturalis in humi
dum radicale membrorum et propter tocius
oculi opilaturam corpus et consumitur
humidum et postea coaptiungunt calidum
et ita ista actione ... plus naturali ...
ne cum impossibile sit ipsum non repari
omni tempore in vetustis naturalibus generantibus
in una forma que est ... sit nisi quod
consumitur et sicut quia multipli
catur post generacione saturitatem
et propter per exportione a sompno

quare tunc apparet coram oculis ipsorum
quid ad modum aque vel nebule et quod oculi
emittunt superfluitatem indigestam et propter
contra scir[illegible] temporum efficit eadem quibus oppositate et
signa sunt quod fortificata passio ipse fa
mis et in meridie sed post cibum et sompnum
alleviatur et quod oculi sunt a principio sicci et
senciat pruritum scilicet tenuis efficit eadem quibus
ex stu[illegible] quod mala sto. post quod lesio sit in oculo et
signa sunt quod ista debilitas visionis non
est semper ymmo contra fortis sed cum contra sacie
tatis nauseativa propter vapores dulces
ascendentes et destruit omnis ipse fa
mis sicut contingit ebriosis et bibulis
et ceteris. Senciunt alleviacionem comedi
cionis modificatis quid contra obstalho ob
passionem propriam oculorum vel cerebri. Ope
thalmus. Cura eius que contra albu
mini dicte est vt digerat fleuma in capite
cum sirupo de sticados. Cuius descriptio
secundum Johannem mesue talis est. Recipe florum
sticados arabici ℥ xxx ysopi althaste
calamenti siler montani origani ana
℥ x anisi feniculi piret. ana ℥ vii piperis
longi spice cardamomi ana ℥ ii passularum
enucleatarum ℥ iiii zuccari libras v condiantur
cum zuccaro et calamo aromatico ℥ [illegible]
℥℥ nucis muscate cubebe ana ℥
℥ i ss hec liga in panno raro et
suspende in sirupo hoc decoctionis hec
namque sirupi appetitate respirat capud
et digerit omnes materias flatas in cerebro
collectas quapropter contra confert zode et
catarro frigido vel digatur cum melle
rosarum collato vel cum sirupo acetoso
composito vel oximelle addende in decoc
tione cum huiusmodi sirupo sticados incenis
et omnia ducencia ad capud. Post
illud vero purget cum pillulis cochiis
vel fetidis vel cum pillulis lucis minoribus
vel maioribus quia apprime purgant
grossiditates cerebri anterioris et sedes
omnes acuit et proprie visum que sic
fiunt secundum Johannem mesue in suo anti[dotario]:
Recipe pilobalsami opobalsami seminis rute
seminis mastice garofili ana seu
api cassie lignee croci mac. ana ℥ i
rosarum spice absinthii cubebe calami aro

matici nucis muscate carpobalsami spice ana
℥ i reubarbari basi mirabolani quin agarici
sene ana ℥ iiii colloquintide lapis lazuli
loti ana ℥ i ss aloes epatici ℥ v eufrasie
celidonie ana ℥ vi conficiantur cum succo feniculi
vel ruthe vel celidonie vel eufrasie
vel cum vino albo claro veteri et da
a ℥ i usque ad ℥ iii et est descriptio
aggregata ex maioribus et minoribus
quod sit modicum cum diuretice [illegible] secundum
[illegible] vel dulce vel pillulis cum d' Agarico
de agarico que sic fiunt. Recipe aloes
℥ ii colloquintide sticados turbith ana
℥ i mastice rosarum ℥℥ cassie lignee
cinamomi ana ℥ ss agarici ℥ iii fiant
pillule cum succo ruthe quarum dosis est
a ℥ i usque ad ℥ ii. hec enim pillule
evacuant potenter fleuma et omnem
materiam viscosam grossam ab omni
parte corporis et proprie a capite et dicte
valent in epilepsia apoplexia paralisi zoda
frigida et catarro. Cibet carnibus dicta
et avibus siccis. Vitetur sepe semine
fenum in cibo et potus sit et sis deos
bibat ydromellis vel vinum rub.
limphatum propter cum aqua simplici
et quibus cum aqua decoctionis rute
vel in aqua posita sit ruta recia
prat feniculi in cibo dicta ℥ ss tyriace
bone veteris sto. Iterum cum vino
vel aqua decoctionis rute vel fe
niculi est de melioribus rebus in hoc
casu. Et si patitur pictura et sudet et Experimentum
laboret scilicet tenuis, modificet cibum
et potum propter posse distillet in oculos
aquam basiliconis vel aquam celidonie
vel eufrasie vel bethonice vel aquam
rute vel fel caponis vel fel galli
vel phasiani vel perdicis cum
melle crudo purissimo vel collirium
de sellibus vel col al[illegible] de thuria
bonum et expertum. Recipe thurie
℥ ss calamine ℥ i feniculi
illud est melle crudo sicut experimentum
asaro ℥ i garofili i in vino reducatur
vt alcohol et in serpentino cum vino
vel veteri subtili et si timeris corro
sione ex thuria aqua superhabundat
frica [illegible] vicibus vel pluribus

et totiens extinguatur in aqua rosarum vel
plantaginis et tucie absineat de calamina-
re nam lacrimas exsiccat spiritus subtiliat
et ulcera consolidat. Iste | Cura eius que
propter siccitatem: est propter siccitatem est impinguare corpus
possibile cum piscibus recentibus bonis et
mollibus minibus carnium bonarum conditis
cum speciebus dulcibus sicut cinamomo carda-
momo croco folia galange et zuccaro utatur
vino claro dulci comedat ficus pisti-
tas avellanas pineas atque similia
et pisci ova sorbilia et pultes condi-
tas cum lacte caprino dulci. Caveat
a rebus acutis ut est al. et omnium parum
vetus fumum ventum siccum et actum et
oculorum fatigationem plurima scribendo
vel stando sepe balneet in aqua dulci
tepida post digestionem primam post comestionem
Aperiantur oculi sepius in aqua frigida
vel stillet in eos lac mulieris vel a-
sine vel etiam fiat ablutio cum aqua que
sit cum aqua decoctionis foliis seminis
vicio stomachi: et malvavisci | Cura eius que fit
vicio stomachi est ut rectificet stomachum
digerendo humores calidos cum syrupo acetoso vel
humores frigidos cum oximelle composito | Post
illud vero purget cum medicinis propriis
utrarumque causarum quas diximus ex parte
stomachi debilitate ... quibus pulvis confert
omni quaque Recipe aloes ℥ i mirre
ʒ i masticis ʒ i terantur omnia sub-
tiliter et cribellentur et incorporentur
totum simul cum zuccaro vel melle vel
alia re obstante eius amari-
tudinem Aloes enim licet sint indelecta-
bili et proficiunt maxime stomacho ut dicit
G. in de ingenio sanitatis et ideo in
eius administratione debet lingua
patientis excipi et aloes inglutiri
Electuarium plurium: Utatur omni die cum vino electuario plurium
dyagalange dyaciminum piperum et bibat
ʒ iij vel iiij aque talis nutriat
cibis et potibus dictis superius in de-
bilitate visus propter humiditatem ...
utatur cum collyriis et aquis dictis
ibidem etc. **Experimenta** medica-
minum simplicium ad debilitatem oculorum
et confortandum eam Recipe thucie lb ß
extinguatur in urina pueri nondum

pollutionem tribus vicibus et in aqua rosarum
duabus vicibus coralli albi et in aqua
ʒ ij extinguatur in aqua seu duabus
vicibus margaritarum ʒ i camphore
saphirorum spodii ana ℈ ß musci ʒ ß
terantur omnia ut alcohol postea ponatur
in mortario et addatur aque feniculi
quod reddeat ad consistentiam pulveris
vel mellis et post hoc suffumigetur
cum lignis aloes et exsiccetur et iterum
sic pulverizetur et per sindonem cribelletur et
de hoc pulvere ponatur in oculos omni mane
et sero et si volueris fac ex eo cum aqua
feniculi collirium virtutem visivam confortat
humiditates exsiccat maculas abstergit
Sunt preterea quidam excellentes in hac
arte qui valde appreciantur hoc collirium Recipe
succi feniculi montani maiorane eufrasie
rute celidonie seu ana ℥ i in ʒʒ spice
nardi piperis longi gariofili thucie ex-
tincte in purissimo succo feniculi vel
maiorane aloes ana ℥ i
accipitris hirci i. caleduris ... fellis agreste
galli perdicis phasiani fellis lupi fellis
leporis fellis bovis fellis ursi fellis
vulpis vel vulturis vel capoli et omni
animalium vivencium de rapina dummodo
fuit sana et etatis perfecte ... de qui-
bus de quolibet ... fel balsami ʒ ß
mellis rosati colati ʒ i pulverisanda
pulverizentur liquefacienda liquefiant et
comprimenda comprimantur in ultimo
fiant decoctio et fiant estas misceantur
in solo calido per dies xx cottidie semel
agitando atque commiscendo si vero tempus
agitatione non ... in vase duplici
vel ad ignem lentum vel subter cineres
et arenam calidam Postmodum vero co-
letur et conservetur in vase vitreo
et oculis instilletur | Est enim tante virtutis
quod cum decrepitum facit legere litteras minu-
tas | Sunt dicti et alii qui magis ap-
preciantur collirium de aquis distillatis quod
Recipe aque celidonie rute betonice
eufrasie seu menthe capfoli vel
fenicii corporis recenatum prius scandens
et fenici maligni arcrescens nullis despumati
vini purissimi lacte mulieris aqua rosarum

fellis aquile et voltur ovi yxeij an
ʒ ij aloes thuris mirre mumie ca
thie auri et argenti sarcocoll lioy anni
di costi ros coralli al ani pu an ʒ
ij lig aloes ambre musti camphore
an ʒ ß balsami q̃ta v qsticq in vase
vitreo uel argenteo ad solem uel super
cineres calidos lauent aut coqui an et
post collirio cum aqua ros uel planta
ginis in ea cerea uel cum aqua fenic
silet ino nisra Est nam impotens et
expertum apud omem visus debilitate
vt asserit Gilbertus Collirium de balsa
mo visum recuperans etiam si plurimo
tpe sit ablatus salvo organo solo sit
ff penniculo Rc piperis al ambre balsami
fellis voltur ethani an ʒ ij mellis
attici i optimi purissimi ʒ ij vini al
vetis maturum vino camphore cum an
ʒ i tere diligenter et adde succum fenic
et silic consice et inunge Sunt aut et
alij sollempnes qui valde apparent hoc
clarum in ea hinda Rc se fen lb ij
siler montano lb i camedreos lb ß scapy
rees an ʒ ʒ ij pulnizent et consciant
cum melle despumato dat de ipo sero
et mane et multis vz eciam ad pur
gandum renes et provocandu urinam
Item ad idem tegeat Rc se fen an an
lb i gariofil macis nucis mu an ʒ i pul
uizent species grosso mo sed semina remanea
neat integra deinde addantur lb ij zucca
et det an cibum et post Item ad idem
clarum optimum sine debilitas visus sunt
visio hindi in vetis sine vicio stomachi
digestiua nam confortat renes mundi
ficat lapidem frangit et ventositates
carminat dant de ipo mane et sero
ʒ ij Rc nucis lb ij siler mon lb ß
camedreos ʒ ij radicum lignive boinne
lb ß se an fen an petroff dioi ʒ ʒ
piperis pulegij florum abrotani ysopi
eufrac an ʒ i saxifrage granorum
iunipe an ʒ ß conficce cum melle despumato
q sufficit Item ad idem collirium q vocatur
abdez Rc aloes optimi ʒ vi thuris ʒ ij
camphore ʒ i et ʒ i vini optimi lb i stat q

pus collirium Item clarum ad visus subtilitatem
cerca quod pellibus sit a ca sed hu rebus
purgat sanguine tollit stomachum frigidum confor
tat renes mundat lapidem frangit ap
petitum procurat carnacie tardat ventosi
tates carminat vistosas mias medit et
omnia qpplimund c Rc lemsia nucos synod
aspercos agrestis an tardamon se rute
origani aneti celidonie zeduari carui
fen siler mon cinnd salvie cala thi
betonice piperis ysopi petross spelli an
ʒ ij ʒ ligni radicum capar nucis mu
macis an ʒ ß cinamomi cla gariofil masti
c cu an ʒ i pulegij ʒ ß eufrac ad
pondus omnium terantur omnia et cribellentur
et cum melle qfaciunt ita q ad una lb
mellis pondus ʒ ij pulueris predictorum
rerum Item scribit Alexander sabor q
impoing nutta cum melle sicut sit ʒ ʒ co
dictum supra omni die i iemo appetitate
visus sanitate custodit **Canon**
Dicit Amoen zo can cao de debilitate
visionis q fricatio capitis cum pectine
in ieiuno est valde utilis in qsuatione
visus propter evacuacionem vaporum plurimorum
Similiter et rarias lege litteras et intueri
res virides et ungere oculos aptos in
aqua tepida vngente ad frigida Sed
in cao de qsuacione visus dicit quod
iacere supra collum et supine est malum
propter fatigationem inniorum opticorum similiter
et iacere sepe super faciem e malum
propter humorum inclinationem ad partem capitis
anteriorem **Prenosticatio** debi
litas videndi et cecitas nec dicunt nisi
sedis magis et minus quare cuncuis
apparet de etatate et propter eum dicunt visi
nia sit dilectissima virtutum
que sit in nobis quia plures vocaui divas
nobis ostendit ut dicit Arist primo metha
Capitulum de fistula lacrimali

Fistula lacrimalis appellatur apostema or
angulis lacrimalis oculi resudat cor
rumpitur digitibus vinus uel
sanies emanat et quoque apostema emineat
in loco qtuseco que multotiens apparet
et cum qsumit erit saniens ad latitudinem
et tunc vere dicitur fistula, et aliquid non
apparet ß ef sperat perdicionem ad la
crimalem fit aut fistula ex matia

nō clē q ca
inicie

flatica vel colica descendente ad locum la-
crimalem. ¶ Signa fistule sive humoris hu-
rentis ad expressionem a lacrimali, et rubedo
et largitas et eminencia apparens aliquando
in parte exteriora et fetor odoris. **Me-
thodus.** ¶ Cura huius passionis est ut
statim a principio digeratur materia fistule et pur-
getur cum decoctione [illegible] deflegmatica.
Post illud vero fiat cauterium [illegible] cum
acu abtusa argentea ignita premissa
eius expressione et abstersione cum aqua
vite vel feni vel cum aqua mellis vel
cum vino stiptico vel cum liquore mixto
ex his infundendo in fistula hora post horam
et exprimendo cum digito donec omnino egre-
diatur [illegible] et cum hoc abstineat pa-
ciens a salsis acutis colericis flaticis et
precipue a vino forti. Medicamina apta no-
bile [illegible] sunt. ¶ ℞ [illegible] veteris vini veteris
boni et clari ana lb. i et ℥ i litargiri
pulverizati et cribellati et alcohol lb. i co-
quantur ista simul in cassola ad ignem per diem
integrum donec inspissetur et vehemens fiat.
Deinde fiat ex eo tenta .i. [illegible] admodum
acus que ponatur in fistulis, de proprietate enim
eradicat et consolidat et precipue sunt apta.
Illud autem quod est valde utile quando fames
operiat [illegible] a lacrimali et non est ulcus
neque apertio in exteriori est inponere pulverem
citrinum in lacrimali qui fit secundum Almansorem.
¶ ℞ zimar .i. viridis eris [illegible]
eris [illegible] viti adusti ana ℥ [illegible] arsenici
rubei baurach [illegible] ℥ i salis
armoniaci ℥ [illegible] dissolvatur armoniacum
in succo rute et incorporentur species cum illo
succo et fiant trocisci vel [illegible] et ex-
siccentur et cum necesse fuerit terantur super mar-
more vel in mortario [illegible] et [illegible]
to ut alcohol et ponatur in lacrimali et quidam
addunt boli armenici [illegible] [illegible]
aloes sarcocolle [illegible] sanguinis draconis
thuris mirre aristolochie rotunde ana ℥ i quia
sit magis consolidativum. ¶ Collirium probatum ad
fistulam in lacrimali sive sit apta sive
non sit. ℞ [illegible] thucie [illegible] super
marmore [illegible] dissolvatur
cum collirio albo [illegible] de [illegible]
et post [illegible] coletur cum panno
lineo mundo et reponatur et de hoc liquore
stilletur omni die bis in lacrimali et iaceat
supinus [illegible] fistulam et precipue non aptam. **Experimenta**
¶ [illegible] ungatur [illegible] in fistulatis

omni die et sero non [illegible] fistula
sive non apta sive sit apta [illegible]
[illegible] et osse corrupto sa-
nabitur et [illegible] vadit [illegible]
ponatur super [illegible] hoc [illegible]
et [illegible] boli [illegible] aloes
thuris masticis ana fiat [illegible] pul-
verizatis [illegible] in modum [illegible]
[illegible] cum vino [illegible] stiptico. **Canon.**
Fistula lacrimalis [illegible] est aliud
quam ulcus [illegible] quod ad
modum fistule [illegible] ulcus
aut [illegible] videtur
ut dictum est capitulo de obtalmia et capitulo lac-
rimalis [illegible] capitulo [illegible] **Pro-
nosticatio.** ¶ Fistula [illegible]
sunt [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] que [illegible] est
[illegible] capitulum [illegible]

Incipit tractatus quartus de passioni-
bus aurium cuius sunt in universo capitula

Aurium passiones famose et de
quibus [illegible] [illegible]
sunt [illegible] ¶ prima tinnitus ¶ secunda
surditas ¶ tercia [illegible] sine dolor ¶ quarta
ulcus ¶ Cum autem dico aurem intelligo
[illegible] et [illegible] eius qui sunt
[illegible] auditus sub [illegible]

Capitulum primum de tinnitu aurium

Tinnitus aurium [illegible] fieri de
[illegible] aut propter repletionem capitis
[illegible] aut [illegible] et hoc est ut plurimum
aut propter debilitatem nervi auditivi ex
[illegible] sive [illegible] vel delicata complex-
ionis [illegible] [illegible]
propter acuitatem sensus auditus. ¶ Signum eius
qui de repletione est [illegible] post [illegible]
[illegible] et potum vini [illegible]
[illegible] post [illegible] [illegible]
aut post [illegible] ventris vel
[illegible] ¶ Signum eius qui ex
debilitate [illegible] est quod omnis sonus [illegible]
leditur et non percipit nisi sonos [illegible]
[illegible] et quod [illegible] sentiat [illegible]
in aure. ¶ Signum eius qui ex acuitate
sensus est quod magis infestat hora
[illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible]

Methodus Cura eius qui de reple
tione siue repletio ista
sit in celebro siue in stomacho est ut purgetur
cum pillulis cochijs vel fetidis vel ierapigra
premissa digestione ut [illegible] de [illegible]
dos posita in capitulo de debilitate visus vel
cum oximelle composito dato in diebus
cum aqua decoctionis feni et sit aqua
quadrupla ad oximel ¶ Deinde stilletur
in aurem oleum de ruta vel de spica cum
succo porri et felle animalis in quo dis
solutum sit castoreum et euforbium
inclinet se supra aurem suam sedendo
super aquam calidam decoctionis seminum
feniculi camomille mellilotti origani
ysopi recipiendo vaporem per trac
torium ¶ Abstineat a cibis et potibus va
porosis ut sunt brodia piperata allea
porra et nuces et vinum purum ¶ Ab
stineat a cibis ventosis ut sunt legumina
et rape et vitat cibos calidos siccos
bibat ydromel vel vinum limphatum
modificet cibum et potum propter labo
rem in quo est ut fiat stimulacio et sudet
in balneo sicco ¶ Cura eius qui ex
debilitate virtutis est ut distilletur
acetum in quo sit absinthium in aurem
aut succus absinthij
quo bolum vel potus vel vinum in
rosis et ruta recipiatur
vapore et tractorio aque decoctionis
absinthij sticados et rose ¶ Cura eius
ex parvitate et subtilitate sensus est
ut distilletur in aurem oleum vero de coctum
cum aceto et si non sufficit stilletur in eo
oleum vero cum aceto in quibus dissolu
ta sunt [illegible] vel in gumma opij aut ali
quid de aqua decoctionis iusquiami
aut oleum decoctionis cum semine papaveris
et mirtillorum vitat pinguia allium pillulas
confectas de mastice et aloe rosa cum aliis
que corpus mundificant et membra
confortant ¶ Vtatur vino granatorum vel ber
beris vel aqua decoctionis sumach
et agresta in cibis et potu vitet
vaporosa et ventosa quecumque **Pro**

nosticatio ¶ Temporibus si perdura
verit tempore longo magis remedia ro[ua]
bilia exhibita contulerunt surditate
priuat affectuum et propter in senibus
propter opilationem viarum et alteratorum nervorum
sanis ultima[illegible]

Capitulum secundum de surditate etc.

Surditas quedam est naturalis et hec facit
hominem mutum ut dicit Aristoteles in
libro de sensu et sensato quare non curatur et
medicatis sit inutilis. Quedam vero est
adventicia et accidentalis de cuius cura loquemur
que fit duabus de causis in genere, vel propter
opilationem auris, vel propter malam complexionem
diversam sed opilatio est multiplex. Propter
apostema vel propter carnem verrucosam propter sordes
propter flegma et ventositatem propter aliquid
cadens in aurem ut lapis vel vermis
animalia aut complexio diversa et [illegible]
frigida ultimata ¶ Signa surditatis propter
apostema dicentur in capitulo de dolore aurium
et curam ponamus ¶ Signa eius
que fit propter carnem super additam sunt eius
aspectu ad aspicientem quedam gravitas in ea
et quod fetor exspirat ab aure ¶ Signa eius
que propter sordem collectam apparent et dist
inguuntur ¶ Signa eius que fit propter flegma et vento
sitatem grossa sunt gravitas cum forti mente
et agitatio ad sonum et quod in nocte tempore frigido
magis infestat ¶ Signa eius que a mala
complexione frigida sunt frigiditas capitis apud
tactum et urina lactea et forte cum defectu
anhelitus in aere frigido **Methadus**

¶ Cura eius que fit a carne super addita
est ut corrodatur caro illa cum unguento
viridi quod sic fit ℞ aluminis ℥ i eris floris eris
mellis ana ℥ ii terantur omnia subtilissime
et incorporentur omnia cum melle et cum co
quatur tantum ℥ ii tales unguento
genera in modum mellis ℥ ii fiat un
et intromittatur in aurem cum aqua cum
tenta postea consolidetur cum toto vel
de [illegible] quod dicetur in capitulo de ulcere auris unguento
si postea non fit aliud cum unguento albo
vel camphorato ¶ Cura eius que propter
sordem est ut extrahat cum instrumento ferro
vel argenteo habente latitudinem quandam
cum acuitate et mollificetur primo cum
oleo [illegible] vel camomille calido ut extrahi
possit deinde mundificetur cum toto vel
tenta ¶ Cura eius qui propter flegma et ve
ntositatem et hec est illa que sepius con
tingit ut digeratur materia cum oximelle
composito et aqua decoctionis radicis feni
et sic aqua decoctionis [illegible] ad [illegible] post
ea purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis

vel magis post purgationem ponatur manum
oleum camomille vel nardi in quo sit aloes
euforbium recipiat vaporem per tractorium
manum aque decoctionis calamenti sauine
synapis aristologie centauree et sileris et
vngantur aures et totum caput fortiter cum
oleo costi post purgationem et suffumigationem et
vnctionem fiant de sero in sero die sero
cum iuerit dormitum et non teneat de electuario
anacardino dosis eius de apopira vel dya
tton piperion / et postea bibat aliquid boni
vini calidi et fiant omnia dicta cum de
tynnitu / Cura eius que a fri[gid]itate [con]plexionis
est ponatur manum et ceteri aurem oleum camo
mille vel nardinum vel de costo actu calido
et purgare corpus cum pillulis cochijs si sit
ibi materia. vtatur omni die mane et sero
dyaplis dyazinziber vel dyatrion piperion
et post illud bibat aliquid aque calide
Cura eius que fit a lapide vel aqua
vel alia re cadente in aurem est ut
fiat sternutatio fortis cum candela missa in naribus
vel vaporatio spiritus ad quam sequatur sternutatio
vehemens cum spiritu vel ventosa operculis
vehementer attrahentibus est vngenda
fistula cum linimento cum stuello bamba
cinid et catum yesta in aure sit et emplastrum
apostolicon et pix et colofonia vel oleo
medicatur sternutatio fortis cum [con]densis et egre
dietur si dens vel volunt vel inclinet aurem
super vaporem calidum illius aque et
saltet et sternutet obdurando nares
vel ponatur ad solem et aspiciatur si [con]pleri
possit cum ferro / Cura eius que sunt vermes
quos facit [con]motio tutellosa in aure est
ut distilletur in aurem herba per horam oleum
tepidum plurimum vel vinum et sternutet cum
[con]densis et retineat os et nares ut spiritus
feratur ad aures cum impetu / Et quandoque appo
nitur ventosa in aures vel radius cum
bombace aut lana et abstergunt vermes
viui et mortui qui post mortem rema
nent putrescunt et aurem corrumpunt
/ Educuntur autem facilius si primo instillentur
cum fellibus animalium et euforbio distillatis
manum cum aceto aut succo absinthij et
sit tamen actu calido cum infunditur auri
que penetrabit et interficiat omne vermem
Item [con]paratur succus rute vel sticados vel cen
tauree aut foliorum persicorum / Item aliud
recipe aloes ʒ ß coloquintide agarici an.
ʒ j. puluerizentur et misceantur cum aqua

fermente et distilletur in aurem Item calx viua
et sulphur viuum incorporata cum melle vel
aceto sunt ultima

Empentia ad
surditatem que fit propter flegma et ventositatem
vtile est istud ℞ Baccarum lauri ʒ ß terantur
et buliantur et misceantur cum oleo dellino et
ponatur in aurem et ceteri actu calido / Item
trociscus ad idem Io. mesue auctore baucias ℞
ellebori albi ʒ j. croci ʒ iij nitri ʒ viij confi[c]iatur
cum aceto et fiunt trocisci volentibus dissolue vnum
aceto et distilla in aurem / dissolue vnum
et quidam addunt castorei ℞ vel limaino
bij an ʒ ß Item ad idem ℞ coloquintide
olei an ʒ j castorei aristologie ro
tunde absinthij an ʒ j baurach euforbij
an ʒ vnum costi et fiat suffumigium et cum
aceti cum felle vaccino et distilletur in
aurem cum oleo rute vel de amigdalis
amaris post euaporationem per fistulam vel cum
vino potenti / Confert pecia olei balsami
calidi in auribus instillatum frequenter
/ Bene autem et tamen post aures profunditatem opor
tet ad curandum / Item dicit quod pulegium vel
thymum si aurem intrauit ponatur pilus
vel filum serica duplicatum in aurem
et applicabitur ei et eo extrahet sine difficul
tate / Item ad surditatem aurium quadam
quod ℞ ana formicarum et terantur et succus
qui egreditur et stillet in aurem et obturetur
postea cum coto vel lana et dimittatur per tres
horas et reddet quia apperiuntur et confortat virtus
auditiua et organa eius

Pronosticatio Surditas superueniens in febre acuta
et ipse dicto et in die critica precedentibus
signis digestionis et virtute [con]stante fit
crisis bona per fluxum sanguinis narium / Si autem
cum malis signis fuit mortale est / In ipso autem
pronostica effectus quibusdam in febre aures sur
descunt sanguis narium / Item surditas sola
propter ventositatem raro curatur / Item surditas
antiqua non recipit curationem / Item si ver
mis aures intrant vel inexcepti [con]pleri possit
mortale quia si longius sit cerebrum corrodet
si vero manserit putrefacient et corrumpent

Capitulum 3m de dolore auris et apostemate

Dolor auris aut sit a causa antecedente
et intrinseca aut sit a causa primitiua
extrinseca / si fiat a causa antecedente hoc
est aliquo quinque modorum primum est repletio
sanguinis in loco extendens in eo auris
[con]ductus est effusio calore vel materie acute
ad locum via feritas non cat dolorem

omnis vel paucis ut patet per plenam cura
tam[en] fey 2a ca[pitul]o de causis doloris. 3[us] est
apostema auris calidum aut frigidum. 4[us] e[st]
ve ventositas grossa inflans partes et in[tr]
grans auris. 5[us] est vlcus recens vel
antiquum in aurem post apturam apostematis
sanosi vel fit propter apostema. Si non fiat
a causa primitiua hoc est aliud duo. Primus
primus est casus et percussione, 2[us] non a
frigore et vento acuto nos extrinsecus.
¶ Signa eius qui a repletione sanguinis
sunt rubedo faciei cum grauitate frontis
et tempore cum reuolutione se suppressae et pulsa
cio tymporum cum inflacione venarum et
saliua dulcis. ¶ Signa eius qui a causa a
cuta fit dolor acutus citrinitas faciei
amaritudo oris vomitus colericus. Signa
eius qui ab apostemate fiunt, quia si a
postema sit calidum sequitur febris acuta
et dolor acutus pulsatiuus et sitis et vigilie.
Si autem materia sit frigida erit febris lenta
et dolor cum grauedine capitis et inna
turatione corporis. ¶ Signa eius qui a ve
ntositate sunt tensio tymporum et multi
tudo sonitus et motionis cum leuitate capitis.
Signa eius qui accidit propter vlcus in aure
sunt quia assidue vel periodice egreditur
liquor vel sanies absque febre et ad plurima
lateris grauitate. ¶ Signa eius qui a casu
vel percussione vel vento frigido patent ex re
latione patientis.

Sig[n]a doloris ab apostemate

Methodus

Cura
eius qui fit a repletione sanguinis est ut
primo fiat flebotomia cephalice in brachio aut in manu aut
in fronte aut ventosatio in
spatulis post flebotomiam mundificetur corpus
cum decoctione manne tamarindorum et
prunorum. Deinde decoctio de obtalmia calida
in aurem stillet et etiam oleum rosarum tepidum imbutum
cum aceto et se insquami. Vitet cibos et
potus multiplices sanguinem ut sunt carnes
et vinum, bibat aquam julep vel ydromel
usque ad cessationem doloris et resolutionem
materie. ¶ Emplastrum competens ad hoc quando
sit facere flore camomille et aneti
farine fenugreci et lini cum bulliantur usque ad
spissitudinem in fine addantur 3 vel 4
oli de aneto vel de camomilla. ¶ Cura
auri ponatur oleum de aneto calidum in
quo sit vinum decoctum opium et duo insquami

Emplastrum.

si dolor sit immensus. ¶ Cura eius qui fit
a causa acuta est ut purgetur cum decoctione
vel cum decoctione renibus contra flebotomiam cephalice
post hec ponatur oleum rosarum calidum in aurem
ita ut impleat vel lac mulieris conquassata
cum albumine ouorum. ¶ Cibetur farre ordei
cocto cucurbita et similibus bibat aquam vel
julep in aliis fiat ut supra. ¶ Cura eius
qui fit ab apostemate calido est ut statim
fiat flebotomia si dolor non cessante vel fiat
ventositatio in spatulis et collo purgetur
cum decoctione manne et tamarindorum.
Postea decoctio de obtalmia. ¶ Sepe stillet in aurem
oleum rosarum tepidum imbutum cum aceto in quo
vinum coquinatum opium et in quo insquami et si
quando se apium sunt dissoluta et etiam cum
similibus donec dolor cessante et fluxus re
peuatur cessante autem dolore et postquam
transierint 3a dies ponatur emplastrum resolutiuum
super aurem recipe radicis malua uiscida uno
pondere coctarum et mundatarum aliquo vntiori
et corpore optione incisarum frustratim
et pistatarum perfecte et incorporentur cum
farina fenugreci fabarum ordei et lini sit.
aneti florum camomille et butiro quod spissiatur.
Dieta sit ut supra. ¶ Cura eius qui
fit ab apostemate frigido est ut primo purgetur
cum pillulis cochiis et si corpus sit
pletoricum fiat postea flebotomia cephalice
grauiter vel gra[uiter] gualiter. ¶ In aurem autem
ponatur oleum nardinum calidum super aurem
et etiam ponatur emplastrum calidum
allei vno in cepa vno in quod capita
perfecte in igne vel prunis et postea tegantur
quousque bene mundata sunt et incorporentur
cum in vitellis ouorum et cum butiri
vel axungie porcine. Bibat ydromel
comedat carnes edorum et pullorum.
¶ Cura eius qui fit a causa ventosa grossa
est ut in aurem stillet oleum de ruta
vel aneto calidum in quo dissolutum sit
castoreum aut euforbium et supra, et circa
aurem ponatur sacculus de sale milio
impletus et calefactus super lapide ignito ad
defensiue et sale modificetur cibum et
potum grosse ut laboret in ieiuno bi
bat vinum vetus clarum lymphatum vitat
olera et legumina. ¶ Vitatur dyaphoresis aceto
tecum et causa allopura. Cura eius
que fit ab vlcere similiter dicitur cap[itul]o 8

gocmenus est vt stillet in aurem aqua
decoctionis absinthii et mellilotis acetum ca
vel acetum in quo bullita sit ireos gra
torum vel thus et bolus ar quia omnia illa
constringunt vlcera et stringunt fluxum Si
autem humiditas vel sanies coagulatus sit
in aure distillet in eo succus rute mixtus
cum aceto aut succus porri aut dissolua
vel et sarcocolla in aqua que dixi est
calida distillet in aurem quoniam est abstersiua
et dissolutiua ¶ Quidem vero sepe in cura vlceris
vt primo post eius mundificationem cum iniectionibus
vt est aqua mellis cum vino vel aceto
mixta et vlceri infusa hora post horam
cum cannella Post abstersio cum radio in
voluto coto vel lana sicut in curatione cor
eis quia diximus capitulo de fistula in lacrimali
et que diximus capitulo de vlcere in aure Sic
dum patet quod magna perseueratio curationis
post aures et post purgationem ipse in istis
casibus est sublime ¶ Cura eius qui fit
a casu vel percussione est vt statim fiat
flobotomia cephalice vel ventosatio in collo et
spatulis et vngatur auris intus et extra
cum oleo rosarum in qua sit coctum opium super aurem
ponatur emplastrum repercussiuum sicut ex rosis mir
tillis farina ordei cortice et balaustia fiunt
vel ponatur puluis thuris mumie mirtus
cum lacte mulieris in aurem stillatum et sic Si
dolor exsurgens apparet abstineat a car
nibus et vino vsque ad cessationem doloris
et securitatem apostematis bibat aquam prunorum
vel granatorum comedat farinam avene
vel ordei ¶ Cura eius qui fit a vento
vel aere frigido est vt vapore locus cum milio
calefacto aut cum ruta et furfuribus mixtis
et imbibitis cum vino et calefactis vel cum
panno calido et distillet in aurem oleum
de spica vel de castoreo vel de costo calido

Canon Scias quod medicamina opiata
et stupefactiua valent ad omnem dolorem
auris siue sit causa calida siue frigida et
ipse cum sint vltimatum quia sensationem re
mouent que ponitur in diffinitione do
loris cum dolore sit sensus in passione
sentire vt dicit Galienus primo colliget secundo
et capitulo de causa doloris Sed in causa frigida non
debent sic cotiri neque adeo audacter ad
ministrari velud in causa quia adderent
frigiditas frigori et prohiberetur materia resolui et
fieret fortasse secundum aliquem mortificatio vt
dicitur in 7 de ingenio sanitatis

Pronosticatio dicit auicenna
secundo colliget quod doloris maximus sit dolor ar
ticulorum dolor dentium dolor aurium et do
lor vlcerum quare dico est ei succurrendum
cum dolor sit de magnis perficientibus vten
tem vt dicit loco preallegato ¶ Item in
dolore auris vehementi sudor frigidus
aut sincopis aut alienatio superueniens
mortale hoc

Capitulum xiii vlcus auris

Vlcus auris est solutio continui sa
niosa facta in aure quoque quia generatur
vel producitur fluit virus aut sanies vel
sit altum cum more aut propter ancessionem
apostematis quod apertum est aut propter maciem acu
tam vel salsam corrodentem aut propter
casum et percussionem ¶ Signa vlceris sunt
dolor continuus in aure cum acuitate vel
punctione et quod sanies egreditur cum
fetore et si sit propter apostema sentietur
adhuc est sine febre si vtcunque vel per
tussionem parum referet **Methodus**
Cura eius secundum quod propter apostema vel propter
maciem acutam est vt si vlcus sit recens
despumatur cum tenta aliquod de oleo ro
mixto cum vnguento albo rasis vel
cum vnguento albo quod sic fit Recipe olei ro
sarum ℥ iii cere ℥ ß cerusse ʒ i fiat vn
guentum in quo in fine ponatur duo albu
mina ouorum purget caput apostemate cum
pillulis de cochijs vel yerapigra bibat vinum
album debile lymphatum Si autem vlcus fuerit
antiquum abstergatur primo sanies cum oxi
melle squillitico vel cum vrina pueri mix
ta cum melle vel cum vino et tunc mix
tus cum modico floris eris i iniciendo
operis hora post horam per siringam Deinde
consolidet cum medicine quod Recipe aloes
sandaracae spume maris vstae mirre sar
cocolle sanguinis draconis licij olibani ana ʒ ij
terantur subtilissime Deinde in volutatur
licinium in melle et postea in isto pulvere
et sic mittatur in aurem hec namque medi
cina vlcera antiqua exsiccat et singula
riter ea consolidat Si vero vlcus
fuit in profundo dissoluatur ista cum
aqua mellis et instilletur Confert
etiam vlceri antiquo vt in eo fundatur
scoria ferri in aceto infusa vno vel plu
ribus postea coletur et distilletur in aurem
¶ Cura eius secundum quod a casu vel percussione
est cum statim fiat flobotomia cephalice
in parte contraria vel ventosacio in collo

Si est virus recens

Si est antiquum

et spatulis super aurem et c(etera) pona emplastrum
repercussiuum et confortatiuum loci ex bolo ar(meno) mir-
till(is) pulverizat(is) et incorporat(is) cum oleo ro(sarum) uel
aqua ro(sarum) abstineat a uino et a carnibus usque
ad quartum decimum diem secundum sermonis sit ab a pate deinde
post pone emplastrum a uodino dictum contra podagra

Emperica In Cura ulceris aure
[illegible] in cura antiquorum
ulceris uel uulneris famosi expertum est
et approbatum unguentum apostolorum siue sit recens
siue [illegible] quia mundificat omne ulcus
et rectificat fistulas et scrophas propter suas
cum facilitate nec est ei aliquid simile
et mundificat uulnera et carnem mortuam
et post consolidat cum descriptio eius [illegible]
al. resine ana [illegible] appoponaci eius ana
[illegible] armoniaci [illegible] aristologie longe thuris
masculi ana [illegible] litargiri [illegible]
infundatur bdellium in aceto uini post [illegible]
[illegible] mollificatum fuit et dissolutum [illegible]
[illegible] cum bdellio et oleo et cera ad ignem
et cum dissoluta fuerint [illegible]
addantur puluis omnium aliorum [illegible] que [illegible]
[illegible] et bdellium [illegible] ad ignem et [illegible]
addantur flos eris et agitetur cum spatula [illegible]
donec infrigidatum fuit [illegible] restituat
Hoc enim dicitur unguentum apostolorum quia
post medicinarum quemadmodum [illegible] sit appli-
catum dicitur agnibus unguentum ueneris

Canon Scias quod nullus fluxus hu-
moralis uel eius famosus est subito restrin-
gendus immo gradatim [illegible] medicus ex-
[illegible] an sit naturalis uel [illegible]
Si [illegible] liquor uel sanies effluxerit ab
aure [illegible] et allenatione capitis re-
stringi non debet quia ex purgatio est
naturalis immo [illegible] infusione [illegible]
et [illegible] calidi si restringatur [illegible]
purgetur caput et [illegible] fluor ad nares
uel ad [illegible] palati cum masticatione
[illegible] uel piperis et oleo apponatur
unguenta et emplastra confortatiua [illegible]
donec locus [illegible]

Prostitaº

[illegible] aure [illegible] fuit corrosiua
aure et [illegible] eius [illegible]
fistulam malam propter [illegible] fetida et [illegible]
[illegible] propter organorum cor-
[illegible] et [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] in [illegible] tractatu de dolore aure
ex [illegible] egredi sanies aut liquor aquo-
sus [illegible] propter [illegible]
[illegible] aut ulcus [illegible] quod natura

expellit [illegible] assidue ut
[illegible] et [illegible] mundificatur quemadmodum
[illegible] sanies [illegible] quare in
[illegible] restringatur nisi [illegible]
et est cum [illegible] sanie [illegible] et [illegible]
et auditum [illegible]
sine mora [illegible] ad [illegible]
hoc cum [illegible]
[illegible] de dolore aure ne
forte ma[illegible] uel putrescat et
faciat egritudinem [illegible] Incipit

tractatus quintus de passionibus nasi cuius

Nasi passiones [illegible] sunt tria capitula
[illegible] sunt tres prima est fluxus
sanguinis [illegible] sub qua [illegible]
[illegible] et ulcus tertia de [illegible]
[illegible] de [illegible] capitulo
de cataro [illegible] Capitulum primum de fluxu sanguinis

Fluxus sanguinis narium quod narium
[illegible] morbus quamvis [illegible]
[illegible] essencialiter sit [illegible]
sit de genere [illegible]
ut patet [illegible] quod [illegible]
[illegible] sit [illegible] esse et
in [illegible] fluxus sanguinis
narium [illegible] morbus uel sit ab acui-
tate sanguinis uel [illegible] sanies uel
[illegible] si sit propter acuitatem
[illegible] claritas et subtilitas sanguinis
et debilitas uirtutis [illegible] et quia
paulatim stillat sentitur calidus si non sit
[illegible] rubedo faciei [illegible] cum
repletione corporis et quia sunt [illegible]
et subito [illegible] sequitur sincop-
[illegible] sanguinem [illegible] et
[illegible] dolor capitis [illegible]
[illegible] Et [illegible] fluxu [illegible] uel est
[illegible] distinctio
[illegible] quia sanguis [illegible] egreditur
[illegible] et est subtilis [illegible]
ualde et ad eius [illegible] sequitur syncopis
magis subito et difficilius restringi-
[illegible] et [illegible] ponte sup-
[illegible] ponte sup [illegible]
sanguine [illegible]
Si non sit [illegible] uel [illegible]
[illegible] manifestum [illegible] fluxus sanies
[illegible] acutis [illegible]
uel [illegible] uel de bonis et [illegible]
uel de malis et [illegible] Si sit [illegible]

et creticus fuit ipium qua fit in die cretica
et copiose et quam passit fluxus primus in
die indicativa et quia fit primo sig digestionis
completo et antecessit dolor frontis et hitu
do tarnosa aut colica et urina sub ruff
vel rubea vel intense citrina et ad oculos
in a pp ymaginacione rubi vel
ignee et frequencius ymmo est ad post
sequitur alteracio cri si no fit fluxus
totum ente corpus

Anethadus

Cura eius que fit a racionitate sanguinis
ut aspergatur facies ad aqua ro frig et
ponatur totum involutum in aceto mixto
cum albumine ovi inter nares et ligentur
extrema et testiculi virorum et mamille mulierum
et ponantur ventose sicce super epar et sple
ne et si no sufficit ponatur inter nasum
et super pul boli ar mixtus ad tela
aranee et albumine ovi super spatulas
et sinne ventris ponatur ventose sicce
et emplentur panni infusi in aceto in
frigiddato in mine super epar testiculos
et coxa Dotat cibis stipticis ingros
santibus et infrigidantibus sanguis bi
bat aquam frigidam vel vinum bibens
vel aquatorum Et si adhuc vestigium no
fit et propter cum fluxus est arterialis
ponatur inter nasum et super frontem
et tympora pulvis camphore ypoquisti
dos thuris sanguis dra acacie ana
incorporatis cum albumine ovi et succo so
lani et tela aranee et volatica mo
lendini ita ut fiat sic mel trens
vel ad licinio impositis et tormenta
pur embroccatur ad aqua frigida vel cum
aqua ros in qua dissoluta sit cam
phora et psillium Cura est qui fit
propter multitudinem sanguis et ille est ut plurimum
venalis ut fiat illico flebotomia de basilica
eiusdem lateris et contra sanguis plurimum fere
usque ad sincopim vel saltem fiat flebotomia
basilice in manu dextra si virtus sit
debilis Deinde ponatur ventose super epar
et splenem In aliis fiat sicut prius Cura
eius qui fit acum vel percussione est
pone inter nasum et super pul stipticum
ex bolo ar ut dictum est et si timore sit
de apartione nasi vel fiat facere fiat
flebotomia statim basilice vel cephalice

in parte lesa Cura eius qui fit in effi
mera est ut fluxus sit naturalis et crea
tum no vestigiatur primo provocetur cum certis
potionibus potius inter nasum nares insi
superfluxerit et virtute dicit tunc cepit re
stringatur cum epithimatibus et embrocis
et ventosis et ligacionibus iam dictis

Emperica

Stercus asini sicca
aut recens naribus
insuflatum confert vel testa ovi combusta
vel pili leporis triti vel combusti Item
et stercus hominum siccum vel thus vel
sanguis dra aut terra sigillata vel filtrum
combustum vel bombax adustus vel galle
seu glandes aduste Similiter et rasura
pergameni pulverizata incorporata cum albu
mine ovi confert et pannus lineus
infusus in aqua frigida et involutus
circa gulam et confert et gipsi vel cinis
papiri combusti confert et emplastrum ex
gipso et aqua ro positum super frontem
et tympora confert

Caltion

fluxus sanguinis narium fit propter ruptura
arterie vel vene in fronte inter ...
vel in radice nasi et iste no curatur
ut dicunt sapientes Rasis et Damascenus
fluxus pera omnis quibusque modis tollit
partem qui cum evacuabitur dividitur re
percussionibus stipticibus nimis et sanguinis
ingrossacionibus predicta

Pnosticacio

Eius sanguis qui aperit naribus in effimera
no aperit in die cretica neque post signa
digestionis et aperit paulatim et diminute
et est magis mortale sive sanguis magis exeat
si aperiunt in die cretica no est bonum
sed si in die indicativa inter quarta super
veniet in effimera quarta fluxus sanguinis narium
primus atque diminutus sit in crisim in vero
fluxus eiusdem et propter si corpus sit
sanguineum vel colericum et ante oculos
appareat ymaginaciones rubee super dicte
apparenter Nam propter hoc non fiat indicans
in vero qui si fluxus humoris superveniat
copiosus et cum virtute forti salutem
indicat si no diminutus et primus et cum
virtute debili vel signis digestionis
diminute mortem minatur eadem die qua
fit ut ... altercabat pugnare contra
morbum in die indicativa vel qua precie
no potuit in die cretica sed dicit ypocras

contraria assellationi quibusdam inisse sanguinis fluit
multitudo urinarum horum in resumptionibus ventris
humectatur et mouit lienteria tempore convalescen
tie Item in eadem particula quibusdam inisse antes
superdesierunt sanguinis ex naribus fluens aut
venter turbatus soluit consuetudine Item in eadem
particula in sanguine fluxu secundum quod per nares vel
per ... vel per emoroidas vel per vulnus vel per dis
senteriam dessipiencia aut spasmus malum
Item quinta particula mulieri cui menstrua deficiunt
sanguinem fluere naribus bonum est
sive per se vel partem et in plurima quinte

Capitulum secundum de fetore narium

Fetor narium quandoque fit vicio stomachi tunc
emittentis fumos in vapores fetidos
ad os et nares elevatos a materia
marcida corrupta in stomacho contenta quandoque fit
vicio nasi et potius propinquarum est duplex
quia vel fit vicio humoris corrupti putridi
in radice nasi collecti vel fit vicio ulceris
narium vel emoroidarum nasi vel polippi vel
cancri vel ingrossitate nasi Est autem emor
rois nasi quum naribus caro mollis ex
flate oritur ex qua humor fetidi stillant
Est vero polippus caro in naribus caro
collecta compacta oritur ex flate et intra
per viam assationis et putrefactionis propter
quod nasus acquirit duritiem et fetorem
et caro habet figuram ficus quia capit
grossam superficiem et subtilem Ideo tunc
nasi est aptera dure calidi et sicca per
viam adustionis delegata prevenas
et arterias a cerebro generatis et in carne
commixtu duram et infiltrata et scleda na
sive et est hinc in radice venas plurimas
nigras repletas sanguine intus Et nos
quid signa completa tunc in quo tantum de libro
attendit Sebichcaz de capite in uncie fit
et curam qualis est possibilis partem
Signa eius qui fit vicio stomachi sunt quod fetor
minoratur post cibum immo tunc sentitur fetor
mixtus cum odore cibi et si premuntur
nares constringantur ita ut anhelitus
egrediatur per os senciet fetor ab ore ve
hementer Signa eius qui fit vicio in
contente in vijs nasi vel in partibus propin
quis sunt opilatio nasi et quia fetor
equaliter est ante cibum et post et quod per os
non egreditur fetor cum nares stringuntur
Signa eius qui fit vicio ulceris in naso

vel emoroidis vel polippo vel cancro
patet ex inventu in naribus patentibus

Medicina Cura eius qui fit vi
cio stomachi est ut digeratur
materia flata adusta vel salsa simul et colica
cum syrupo de mellilotis qui sic fit Recipe sca
lopendrie pulicarie adjantum capillum veneris fu
mus terre polipodii cortice ana dragmam 1 seminis epithimi
ana dragmam 1 cuscute dragmam 1 mellilotis viridis
dragmam 1 et semis vel sicca eius dragmam 1 in parvo rascatorum
minus terantur et ponantur omnia preter prunella et
bulliant in libris iii aque vel plus donec
medietas consumatur postea coletur et in
colatura addatur libra de succo quod est de
collatura et iterum reducatur ad ignem
et syrupus fiat sicut syrupus de ... sic compositus
digerit omnem materiam adustam salsam
et acutam et ad purgationem preparat et ipsam
educat paulatim quandoque dicitur qua propter
confectus purgativus omnibus quandoque dantur
cum eo in aurora dragma 1 cum triplo eius
vel quadruplo aque decoctionis parvorum
seminum vel ... usque ad dies
Et postea purget cum benedicta laxativa
vel ydropigra vel cum decoctione que sic
fit Recipe tamarindorum mundatorum ana dragmam 1 et
semis dissolvatur ista cum aqua decoctionis
parvorum seminum epithimi et polipodii et fiant
aque dragmam iiii vel v quia educat humores
adustos cum facilitate fiat etiam vomitus
qui sic fit Recipe scadicis raphani acuti
incisi superstratum dragmam 1 sic aceti appliciter
super semen accepe ana dragmam 1 ellebori albi dragmam 1
ponantur et bulliant in libris 1 aque donec
medietas consumatur coletur et in colatura
addantur dragmam iiii oximellis composito modus
aut ad injustum et ad ... fiat iste
qui prius oportet ut primo repleatur stomachus ex piscibus
salsis vel siccis coctis cum sinapi et radice
raphani acuti vel cepe et porris coctis
siliquis et phaseolis et pisis et ciceribus
et similibus et quiescat sic per unam horam
ut cibus ipse cum flate inviscatur
post quod vero sumat potum fortem totum
simul et quiescat per spacium parte unius
hore Deinde moveatur et agitetur ve
hementer ut totus cibus et medicina
quassentur Deinde ponat ventrem
suum super tunicam vel lignum et fortiter
proprium comprimat et excitetur vomitus

Vomitus

modus
adiuvans
infundi

tepide

cum digitis vel penna in uncta
oleo missa in profundum gule donec ysophagus tangetur ¶ Post vomitum autem
gargarizet dyameron vel vinum granatorum
vel citoniorum vel berberis vel vinum ru
ponticum ut stomachus et nervi confortentur
et abstineat post illud a cibo per semis
diem et tunc sumat cibum secundum porcionem
quantitatis secundum est melius favum panis
cum ovis sum caro assa et similia et
bibat vinum optimum in parva bis competenter
ne fluctuet Omnio fiet iste vomitus
duobus diebus continue sic sic sequentibus ut
reliquie prime diei posterioris educantur Et
si fiet iste vomitus omni mense semel melius
erit In corporibus autem debilibus non
debet poni elleborus alia vero omnia ponantur
et est lenior et nobilior medicinarum in
evacuacione humiditatum in stomacho conten
tarum verumptamen sciendum quod omnis vomitus
est timendus in habentibus pectus strictum
vel caput et oculos debiles preter quod
non debet dari paciendibus sputum sanguinis
vel sanei vel habentibus oculos eminentes
vel tenebrosos quia ne dimarcet frustra
et stercus constrictive neque detur difficile
vomentibus ne debilitetur vena in parte
in pectore sive pulmone et sequatur ptisis
Si purgetur tercia parte decorsi ¶ In causa
vero colica repleatur stomachus herbis scilicet bleta spi
nachiis atriplice aneto et pisabus et
menta vomitiva fiat ypaquia de coctionis
raphani et atriplicis cum syrupo acetoso vel
cum oxizacara fricando proporcione secundum prius ab
stinuat pro cibis generantibus humores adustos
et vitat dicta decoctione de urtica post re
media igitur utilia fiat lotio ypaquia
quia fugatur omni die bis pro ieiunio vinum
decoctionis unde ingredi autem dissolvatur
3 ss tyriace bone in vino odorifero quod ut
habetur pro naribus ¶ Aliud eciam idem potest Recipe
aloes 3 in mirre croci mastices xilobal
sami alie xiloaloes gariofilorum ana 3 ii
fiat pille cum vino odorifero quaterum
in glutiat 3 ss in nocte et due in aurora
quoniam putrefaccioni huic in stomacho et intestinis
et venis potenter resistunt et eos edu
cunt cum lenitate et odore corporis bonorum
faciunt quapropter conferunt plurimum in isto
epidemiali tempore pestilenciali

si ceperis omni die in vel in deglutiat
in ieiuno Oportet autem ut aloe pro vicibus
vel pluribus abluatur in aqua dulci donec
partes eius acute resolvantur et propter eius a
maritudo timetur neque solucio fiet super
superioritatis aromatizans et modo consilii discendo
de mirra ¶ Cura eius qui fit propter
ulceris in naso vel polippum sive cancrenam ma
mali ut lxx operacionem ¶ Dum si tibi studium
in hoc saporitate ad eam funditus et cum
ulcerus in ante fiet recurrendum ubi ple
ne docui artem ulcerum et super operis
teneatis mundificandi eum ruptis et conso
lidandi post hoc cum interveniat ¶ Cura
et eius de fissura labiorum oris ¶ Cura
vero eius qui fit vicio humoris putrendi
contenti in radice nasi secundum contingit habentibus
nasum simum et quorum collatorium est
quasi valde strictum oppilatum ita ut libere non
possint expurgari per os nasi per nares
acutissimus provocanti collectum est ut fiat
lotio omnia mane dico et provocentur sternuta
cio cum condisi piretro vel euforbio vel pipe
albhendo pulverem et strictes per nares omni die
vechementer in ieiuno quod confert educen
do materias veteris

Empencia

ad
omnem fetorem oris vel nasi confert tene
re ore et per nares tetate vinum melius
quod recipere possint in quo decocta sunt
nepipinum macis cranion talamum aro costus
rose spica nardi et similia vel vinum calidum
in quo galia muscata fuit dissoluta

Pronosticacio

Fetor nasi propter cancrum
curam non recipit nisi blandiciva Item
fetor ex putredine humorum in stomacho vel pul
mone si fuit perdurans antiquatus
raro curatur nisi blandicive Capitulum

De accione lesa in odore

Accio lesa virtutis odorative est tripl[ex]
Nona quando ablata est nichil percipit
ex odoribus bonis neque malis 2a
diminuta cum non percipit nisi ex odoribus for
tibus acutis 3a corrupta cum percipiunt
odores alienare odorum adorabili vel
nullo adorabili putri ¶ Fit autem amala
composicione cerebri calida vel frigida diminuta
et propter in prima eius aut propter oppilacionem
narium et colatorium quod est in palato comma
flica ventosa aut propter eam et
passibilem inducitur tortuositate in ossibus
et cartilaginibus articulacionibus nasi

vomitiva
qui non
...

Methadus Signa eius propter ma-
lam complexionem calidam
sunt siccitas narium cum ardore et quod non
sentit odores calidos et fetidos. Et cura eius
est siccus pulvis continue assidua aque rosarum et aceti
in quibus dissoluta sit camphora simul
et evaporata aceti asperso super lapidem ignitum
est cura ultima. Signa eius propter malam
complexionem frigidam quod sternutatio constringit sunt frigiditas
nasi et quod non sentit nisi odores fetidos
vel calidos acutos. Et cura eius est fumus
vini veteris vel aque decoctionis salvie
calamenti sansuci calami aromatici rute casti
et florum camomille. Signa eius propter opi-
lationem sunt gravitas capitis et quod nichil
egreditur a naribus vel palato et difficul-
tas alhemadi a naribus. Et cura eius
est digestio materie cum siropis desiccativis potio-
nibus de debilitate visus et purgatio cum
pillulis cochiis et sternutatio cum condisi vel
pipere vel castoreo vel pyretro vel quod fortius
est omnibus cum euforbio et fumus frequens
aque decoctionis rerum supra dictarum Azari fu-
mus maiorane quod si non sufficit sugat
forti attractione inter nares aquam decoctionis
coloquintide aut bdellii aut viticella puri
addito pulvere aut aqua decoctionis rute
et castorei et sagapini et nigelle. **Em-**
penta Capitis purgatio quod postea ad defectum
odoratus propter opilationem et hoc est quod
accidit ut plurimum sic fit sed cum eleborum
nigrum et seminis nigelle infuse in aceto forti
per noctem et post hoc exsiccate rute sicce
castorei ana 3 i terantur subtilissime et
incorporentur cum oleo veteri vel cum oleo ca-
momille vel cum vino pueri donec fiant
in forma mellis tenuis et quod eo omni die
in sero instillatur v vel vi gutte per nares
cum forti attractione et capite inclinato ad
posteriora quam plus fuerit possibile et ore pleno
repleto aqua et hoc faciat tribus diebus
vel pluribus donec recipit odorare et si
volueris addere euforbium coloquintidam
etc. si autem patiens sensit propter hoc
ardorem et dolorem inter nares contrahat
recipere oleum rosarum vel aquam rosarum vel aquam
tepidam vel locus ulcera. Confert potenciam
in eundem casum sed odor assiduus rute
vel nigelle vel castorei post sicca sunt
vel sicca quod eius pomo et laudani sandali
gariofili spica calami aromatici et similibus

Confert etiam suffumigatio comprehenditur ex erupta
infusa nigella in pelo alse positus super carbo-
nes et postea post potacionem **Canon** De
sicco modorando vel fit ex generatione et
tunc fit ut plurimum a mala complexione sive
materia et ad hunc magis secundum quam causa vel
fit adventitie et tunc fit ut plurimum a mala
complexione ad materiam et utrumque maxime. Sed opi-
latio raro ex accidentia adveniente nisi inflam-
matione. Item si fit adventitia est quasi
tremor perdurans et signa eius sunt con-
turbatio et lacrimositas oculorum et spacio
odoris unum et non alium utrum fetidi sed
non aromatici vel econverso vel calidi non frigidi
vel econverso **Pronosticatio** Difficile
adveniunt si ex generatione est curationis im-
possibilis si autem acquisita fit et antiquata
curationis est difficilis si autem non recens
neque perdurans curationis est facilis. Item
sanitas est cum passione et remanserit propter
consolidationem firmitatis vel apparuerit aut
plus autem curatur. Incipit tractatus vij
de passionibus oris et lingue

Oris et lingue passiones de quibus
est loqui plures sunt quinque
Prima de labiorum fissura
Secunda fetor
Tercia salivositas
Quarta casus uvule atque eius elongatio
Quinta gravitas lingue et titubatio
De glandula vero sublingua ad cirologiam
loqui pertinet quare de ipsa non loquimur
Capitulum primum de fissura labiorum et oris

Fissura labiorum oris fit propter alteram
causarum duarum prima est catarrus
calidus acutus de capite vel flatus falso
descendente a cerebro ad partes inferiores ulcerans
ipsas et corrodens secunda est generatio inquali-
tatis labiorum et in ulceratione. Accidit
in eo quare accidit ut scindat propter passio-
ne profundata **Methadus** Signa
eius propter catarrum sunt intensio curvitatis
corrupte ex stimulatione plurima et rubor
pulpe nasi et labiorum et fit quasi in eis botor
apparens purpureum et quasi comestio et sensus
cum asperitate. Et cura eius est digestio
materie cum siropis de multitudine deco cato de fetore
nasi et eius purgatio cum pillulis cochiis
vel yerapigre et flori cephalice si fa-
cies fit rubea carnosa et venosa

in collo dentes maxime cum scarificatione labiorum et fiat loci vaporatio cum vaporatione aqua pluvia et aceto in quibus decocta sunt sicut ro solatrum sy. vini plantago mirta rubus et silia et si non sufficiat addantur apresoriis et mollificantibus sicut sunt camomilla mellilotum malva altea viola tabaltea et silia et fiant omnia dicta in cap° de catarro. ¶ Signa eius que generantur in musculo terrestrialis sunt precedens signorum catarri omnino et quia plus sit in labio inferiori tum et difficultas curationis ¶ Et tamen eius in regione labii cum ferro perfundata secundum totales scissure et consolidatio cum pulvere thuris gallarum et cinamomi subtilissime cribellato et mixtum pariter donec sanguinem vel mundificet primo lavandus cum unguento viridi et post hoc consolidetur cum unguento al vel unguentis appropriatis que omnia dixi in cap° de surditate

Emperica

unguentum consolidativum omne ulcus in quocumque loco corporis et ipse post mundificationem sit sit secundum Johannem Mesue pro ca° ℞ gallarum ceruse an. partes una amidi dragaganti an. partes ij conficiantur cum adipe galline quod sufficit Item ad idem ℞ sulfuris pilorum caude equine an. partes equales comburere super laminas siccas et pulverisa et conficit cum melle sufficienti Item ad idem ℞ terebentine mastices ysopi humide mellis an. partes equales et fiat unguentum vel extendatur super toro albo molli et fiat sicut ℞ gallarum pulverisatarum ut alcohol et conficiatur cum melle vel adipe galline vel anetum et fiat unguentum et si addideris terebentina et masticem fiat bonum Item unguentum sublime ℞ ceruse litargiri thuris mastices plumbi usti gummi arabici dragaganti medulle panis sicce an. partes equales insquamini al. item et cere adds ro sufficienti et tra et fiat unguentum et si addideris aliquid minii melius fiet et si sit cum tra calida et tra ardore primo multiplicata insquamini et dragaganti et adde aliquid aqua ro et aceti et sic fricatione pluries tra panno asspo donec sanguinem fluat et in unctione dictis et ipse per balneum vestibus mutabile

Canon

Cura ulceris duabus intentionibus perficitur primo quod mundificandi 2a consolidandi quare dicta cap° de surditate cap° de ulceribus narium et cap° de fissuris cum sibi invicem suffragantur

Pronosticatio

Scissura labiorum superiorum est ut plurimum curativo necnon perdurat ~~Item scissura~~ inferiorum est contrario et perdurat Item scissura cauterizatio facilis est curationis ex contrario vero difficilis etc.

Cap. 2m de fetore oris

Fetor oris duabus fit modis in genere vel vicio stomachi vel vicio ipsius oris fiat vicio stomachi hoc est duplicat vel cum venit humoris caliditas corruptore in contentorum in ore stomachi vel venit humoris frigidi flatuosorum mirachiorum ibidem ¶ Si vero fiat vicio ipsius hoc est tamen ad duplicem quia vel fit vel ipsius dentium in putridam seu corrosio in cornu gravitate humectante humiditate fetide vel fit ex gingivis putridis et fetentibus ¶ Signa eius qui fit vicio humoris calidorum in stomacho sunt equal lemat per questionem et eius fetor est acutus consimilis in jejunio et tra comestionem fumosa ¶ Signa eius qui fit vicio humoris frigidorum in stomacho sunt quod non innovatur per cibum et est cum eructuatione acetosa ¶ Signa eius qui fit ex dente mirachii vel gingivis sunt manifesta et clare inspicienti

Methodus

Cura eius qui fit vicio humoris calidorum in stomacho est ut digeratur cum syrupo de nenufare posito in cap° de fetore narium de quo det partem omni die bis semel in aurora et semel ante cenam cum aqua decoctionis epithimi et milii et sit quantitas syrupi omni vice ʒ ß et aque ʒ iiii et detur usque ad ij dies vel tra ad postea purget cum medicinis dictis cap° de perturbatione sensuum passio de intra et vita dicta dea ille ¶ fiat etiam vomitus modo et ordine dicto de fetore nasi semel in ebdomada sumat ʒ ß tyriace veteris bene cum vino odorifero ¶ Et tamen etiam quod masticare omni die in ieiunio mecum mirabilie perfectum in hoc tamen et quod pro tra est / et ipse si frigillud bibat aliquid vini ignitorum ¶ Et fiat masticando sicut lini lenisticia vel aqua vel anisi ita ut ingluviat mane et sero ¶ Cura eius qui fit vicio humoris frigidorum in stomacho est ut digeratur sua ad oximelle ipsius

vel squillitico et aqua decoctionis epithi pu
ra purgetur cum pillulis fetidis vel benedicta
lapatina ¶ Virgatur sepe sticados cum oleo
mastices et nardino [illegible] et calefactis in
aqua fervente et nullo modo sit illud oleum tepid
vel calidum valde quia tepida resolvunt
robur virtutis ut dicit
sanitatis fiat vomitus ¶ In decimonono
de fetore nasi ¶ Sepe dictus capitulo
madidi tyriace lime cum ... semel in ebdo
masticet omni die de mane in ... vino odorifero
... et in ... et ... post illud bibat
vinum odoriferum potum ... potatur
omni mane dyacitoniton piperon dyagalange
et dyaniso ¶ Conferunt preterea omni fetori
pulvis de aloes et mirra ponite capitulo de fetore
nasi similiter dyanthos Cura eius qui
fit vitio dentium est ut mundificetur omni
die dentes et abluatur cum aceto sepius
... et ... eius ponatur mastix vel
... et si possibile fuerit ...
habeat dentes ... ¶ Cura eius qui fit
vitio gingivarum est ut gingive mundificentur
cum unguento viridi posito
capitulo de ... vel cum pulvere subtilissime
... confecto ... viri ... apti
fricando cum eo omni die dentes marti
dos et gingivas ... corruptas et
post fricationem abluantur cum calido vino ...
... et ... estate ¶ Post mundificationem
ponatur ... ...
et consolidativum qui ... mastices coralli
... thuris dragaganti ... ana ʒ ß ...
et ... optime et abluantur ... cum
aqua mellis in qua ysopus et ... sit
decocta et sic ... ... alterius

Molitudo salive Capitulum tercium

Molitudo salive
et sputi fuit ... plura ...
ta ... ... indigestionis et
... ... que ...
... resudant et evaporant ... et
radicem lingue et accidit ... plus pueris
... et corporibus ...
... Cura huius
passionis est ut digeratur materia cum oximelle
composito vel squillitico et aqua decoctionis ...
capparis acori vel cum dyagalange dya
... piperon dyacitoniton rosata novel
la ... vel post ... purgetur cum
... vel benedicta lapatina ... utatur
cibis calidis ... et ... Caveat
a vaporosis ut ... ...

Nota
fiat sepe vomitus dictus capitulo de fetore nasi
et gargarizata dictum ... et ...
et vigilias tollet ... masticet piper
et ... in ... Prostitutio
... ... adver
sa maxime ... longa ... Capitulum

Capitulum quartum de casu uvule

Casus uvule est elongatio et ingrossatio uvule
ut partem inferiorem oris tangat et
epiglotum opilat et anhelitum impediat
quoque fit aut ... ... sat
uica vel flatica in modum catarri ¶ Signa
casus uvule sunt quia patiens sentit
semper quasi ... ... in radice oris
cum impedimento anhelitus et suffocacione
¶ Si vero sit ... sanguinea ... ...
apparet tumor et rubedo loci et ...
dilatatis et repletis venarum ... ...
et est ... ... raro ¶ Si vero sit
... apparet cum ... ... salive
et raucedo vocis et color uvule albus
et facies alba vel ... ... et elongatio
uvule ... modo

Methodus ¶ Si
sit ... fiat ... flebotomia cephalice
in brachio dextro vel ventosatio ...
... et in collo et post illud gargarisma
repercussivum ex dyamoron dissoluto cum
aqua ... et aceto vel cum aqua decoctionis
gallarum balaustiarum rosarum et aceto ¶ Deinde
... fiat gargarisma ... et in
... resolutivum et repercussivum ex aceto
et ... ¶ ... vero status et declina
cione resolutivum et repercussivum ... ...
oximelle composito et aqua calida ¶ Si vero
sit ... purgetur primo cum pillulis fetidis
vel cochiis Deinde fiat gargarisma ... repercus
sivum ... Deinde resolutivum et repercussivum
cum oximelle composito et aqua decoctionis
balaustiarum vel rosarum ¶ ... resolutiva
... oximelle squillitico vel cum ...
... alumen ... salis armoniaci ...
... ʒ ß ... oximelle ...
... et addatur aqua decoctionis
rosarum vel balaustiarum et fiat gargarisma

Experientia ¶ ... operantes in ...
casus uvule ... causa fiat primo
... flebotomia cephalice forte ...
Deinde abscindunt uvulam cum filo ar
genteo vel ferro in ... ...
lignea quia hoc est securius quia si fiat
cum ferro ... Deinde fiat garga
risma repercussivum ex dyamoron et

aqua tepida donec uuula masa (?) scenet
ab apparitione et est modus quod pretus et scien
nus **Pronosticacio** uuule casus
si ultimet prohibet anhelitum et inglutitionem
cibi quare suffocabit patientem. Capitulum
quintum de grauedine et magnitudine lingue

Grauedo lingue similiter et magnitudo
quandoque est antiqua et qualis quare
non curatur quandoque est aduentitia et destruitur
cura loquitur (?) sit aut grauedo lingue quandoque
cum febre quandoque sine febre. Si fiat cum febre tunc
sic fit propter maniacoum lassitudinem lingue a calore
febrili. Si vero fiat sine febre sic fit
propter alteram duarum causarum quia vel propter
humiditates flatuosas imbibentes neruos et
lacertos lingue vel propter abreuiationem liga
menti sublinguea quo lingua alligatur parti
inferiori vel fit propter glandulam i. carunculam
paruam ad modum fabe que nascitur quandoque
sublinguea que ad modum in emittens et
impedit eius motum. Magnitudo vero lin
gue vel fit propter magnam flatuositatem vel sanguini
neam vel ventositatem inflante linguam aut
etiam apostemationem et cum fuerit sine
apparitione fiet quandoque morbus propter quandoque
vero acutus paralisis vel litargia propter in
flamatione in causa. ¶ Signa grauedinis lingue
cum febre sunt adustio et nigredo lingue
et diminutio loquele et quod eger linguam non
tendere non potest ab ore. ¶ Signa eius
cum est propter flatum sunt impedimentum
loquele et propter in dictionibus in quibus
cadit l et r turbatio sermonis et emissio
saliue cum incurrit multa festinentia
loquendi. Signa eius cum est propter abbrevia
tionem ligamenti sunt quod lingua adheret
parti inferiori et quod non potest ore (?) os emitti
et est sine febre. Signa eius propter
glandulam sub (?) videtur caro dura sicut
quasi glandula quam os egri aperitur et lingua
eleuatur. Signa magnitudinis lingue
patent quod non capiat quia difficile loquitur
et propter neque linguam plicare potest et
emissio eius ab ore quasi ... (?)

Methadus ¶ Cura grauedinis lingue
cum febre est cura febris et ablucio lingue et
inuchi (?) et colli locis assidua cum aqua
ro et infrigidare (?) psilij vel cum aqua

calida mixta cum iulep et melle rosarum vel
cum oleo rosarum vel cum oleo seolis (?) et masticatio
ponderosa candi proiectis (?) salem (?) propter. Cura
eius propter flatum est ut purgetur sepe cum pillulis
cochiis vel fetidis premissa digestione cum oxi
melle composito vel squillitico et flouretur (?) cepha ca
vel vene que sunt sublinguea. Si sanguis
dominium apparuerit et fiat ventosatio
sub mento si materia sit plurima. Postea
fricetur lingua cum salgemma vel sale
armoniaco aut cum piretro et
castoreo et propter pipere et aliquid cum eu
forbio quod est forcius predictis aut cum
alimone (?) et post fricationem et compendium (?)
temporis flandus (?) abluatur lingua cum aceto
et aqua frigida simul mixtis ut calor
naturalis minuatur et confortetur. Vitat
tibus (?) ... actu et potentia laboret
in ieiunio sitim et famem tollere possit (?)
Nota allium et sinapis pro ... carnium
fuerit et fiant omnia contra ... de paralisi propter
flatum quia conueniunt cum hac virtute. ¶ Cura eius
qui fit propter abreuiationem ligamenti vel
propter glandulam non potest fieri nisi in
cisione cum ferro quare cirologis derelinquo.
¶ Cura magnitudinis lingue est cura gra
uedinis ipsius non est ex flatu sanguinis (?)
contra vomitum vel potest fieri localia
forciora fricetur ergo sepe et fortiter lin
gua cum dente allei et aceto tam
diu donec saliua congrediatur masticetur
etiam piretrum et abluatur lingua cum
aceto decoctionis castorei vel viti pi
peris vel (?) et gargarizet sepe oximel
composito vel squillitico cum aqua de
coctionis castorei piperis salis armoniaci
ysopi mirre staphisagrie vel cum
aqua calida in qua dissoluta sit yera
pigra vel gargarizet sinapium contra
et cum melle confectum. Nutritio grauedi
nis dicta est capitulo de paralisi. **Empirica**
Quidam ad instrauit (?) gargarismum ex
aqua frigida pura in cura grauedinis
et magnitudinis a flatu propterea in corpore
carnoso sanguineo ut calor naturalis vnitus
confortet et resoluat flatum et ventositates
inmota. Illud ymo ... ... esse
est aut ubi delectatio fuerit voluere

in iuvene bene carnoso estate media infusio
aque frigide tollit egritudinem et humor oppositus
est s[e]c[und]um in dispositionibus et de magnitudine
liquoris virtus in humido dupplicis cadit tumor
quod est quod est quod iste afforismus tenet ut in
pauciotribus ut dicit G[alienus] in quinto dicto
Secundo vero est quod iste passiones raro adve
niunt corporibus sanguineis sed maxime flatis
sive fleumaticis sive podagricis / quod propter ut plurimum
sunt attacti paralisis sive vel spasmi secunda
Mechinis est quod ut medicinis dictis in
methado tota in super ungere mandibulas
et nucham totam et occiput cum unguentis
calidis resolutivis supfimentaris et tale
fricantibus et confortantibus nervos et
talibus cum virtute secundi sunt unguentum mar
ciaton arogon et agrippa et fiunt
omni die in tempore declinans anacardi
nus vel diaton piperon vel diacalamentum
vel aurea allexandrina et sternutis et vigilare
super cibum et abreviare sompnum quod est post
et laborare et sudare in balneo circa de
clinacionem morbi et per evacuationes
universales premissas **Canon** In
Cum quendines et magnis liquoris conve
flatis et propter sic sit cum paralisi vel applicantur
fomentaciones nervorum mutaciones cum oleis
calidis quia licet non fecerit conve venti
flatis quemadmodum et vinum sed applicantur
confortacionem corporum et nervorum cum un
ctis de paralisi et cum fricacionibus fortibus asperis
abrasis prius pilis qui cum liquore unde
ornat **Pronosticacio** Gravi
tas lingue que est propter sic acuta vel
cronica cum aliis malis signis mortis
sunt quia predicat spasmum de inanicione
et corrupcionem humiditatum corporis radicalium
et inanicionem ¶ Item gravitas que est
propter paralisim vel litargia raro perfecte
curatur sed nervorum paralisis et propter si cronice
licet morari posset Item paraletes et
medicine cum tunc seu magne lingue
propter humiditates secundum ut plurimum moriuntur
lienteriam vel diarriam longam vel pirou
losam ut in ypo[cratis] 6ta particula afforismorum transit
ad diarria maxime capitis longa

Tractatus unus de passionibus

D ecem passiones ad dentium
pertinent cura particulares est 3us
Prima quidem dolor sine apostemate

Secunda mobilitas **Capitulum primum de dolore**
Tercia corrosio ipsorum **dencium**

D olor dencium vel est cum apostemate
et tumore vel est sine apostemate
Quando cum apostemacione sit sit a fluxu
humoris calidi a cerebro et partibus vicinis
ad radicem dencium alterans eius complexionem
et destruens eius composicionem Si vero sit sine
apostemacione sit sit propter fluxum humoris frigidi
vel propter vermes natos in radice dencium
ex humiditate putrescente corrodentes ipsos
¶ Signa doloris est cum calida sunt rubedo
loci cum tumore gingivarum et dolor
acutus et quia pactum aque frigide confert
¶ Signa vero doloris accidentis frigida sunt dolor
gravatus et tunc locus est absque rubedine
et tumore et quia tactum rei calide et
piretri vel piperis confert ¶ Signa vermium
sunt corrosio dencium et gingivarum et quod
aliquando post sunt vermes in loco
Methadus ¶ Cura eius quando est a
causa calida sed sanguinis vel colere et ut primo
fiat flebotomia cephalice partis eiusdem vel scari
ficacio sub mento et propter fisit a sanguine teneat
venenum solutum cum distenlementio vel suppo
sitoriis de salgemma ¶ Deinde teneat in ore
continue aquam frigidam vel aquam rosarum vel
vinum granatorum vel acetum mixtum cum succo
vel succum portulace vel solatri quod si non
sufficiat et dolor sit intensus recipe in quibus
opium et semen iusquiami et in quibus man
dragore et bulliantur in iii ℥ aceti et
ii ℥ aque rosarum per partibus et colletur et cum
eo abluantur dentes sepe calido ponere frigido
estate et cum dolore sit apostemacio gingivarum
aperiantur cum flebotomia et abluantur sepe
in die cum aceto et sale vel cum vino decoc
tionis aliquis nuces et ponatur emplastrum
anadinum optime super mandibulam et
manuella fenugreci et seminis lini butiro vel
sentibus ¶ Cura eius quando accidit frigida est
ut purgetur primo cum pillulis cochiis
deinde abluantur sepe dentes cum aceto in quo
bulliatur castoreum euforbium piretri opium
mirre ana ℥ i stafisagrie et cubebarum vel
ponatur piretrum aut alleum contusum super
dentem vel fiat confectio ex pipere mirra
castoreo asa fetida opium ana partibus
equalibus et melle quod sufficit teneatur
in ore et masticetur quod
plurimum est carta

A causa calida

fomda

Emptim Anodinum

fria operis vinum et cetera. Cura eius quiescit
propter vermes est ut dicit Mesue et suffu-
migium cum pillulis factis ex semine iusquiami ase
porri vel alkitran i. pice liquida sedat
enim omnem dolorem et occidit vermes
similiter ex semine cepe et alkitran similiter
ex pireto euforbio et asa fetida similiter
ex pipere mirra et opio

Empenta

Emplastrum ex parte sive dolor sit a causa
calida sive frigida et potius ex potentibus
super mandibulam actu calidum illico omnem
dolorem tollet sic fit. Recipe radices maluavisci
pone in vino coque bene aqua deinde contere
stipites minores ambrosie ex tenuiore in-
cidentes frustratim et fortiter pistentur
donec ad modum amplum que quasi et misceantur
cum eis farina ciceris vel Recipe farine fenugreci
seminis lini seminis aneti florum camomille ana ℥ i
farine ordei ʒ iiii incorporentur omnia simul
et in fine addatur olei aneti ℥ iii et de-
coctione supradictorum simplicium sedat omnem dolorem
et maturat omnem materiam et similiter ipsam
resolvit

Pronosticatio

Scias
quod dolor dentium factus propter corrosionem et cor-
ruptionem substantie eius vel propter vermes non curatur
perfecte nec sine timore nocumenti nisi cum
radicitus cum ferro vel medicinis. Et utile
consilium est ut potius eradicetur cum ferro
quam eradicatio cum medicinis inducat
dolorem ut plurimum perdurantem. Item prohi-
bitandum in mitigatione doloris cum
anodinis ne forte dolor ultimus et fre-
nesim inducat

Capitulum 2um de casu et mo-
bilitate

Mobilitas sive fixionis
debilitas accidit dentibus propter molli-
ficationem gingivarum et ligamentorum
que sunt in radice dentium mollificatio autem
fit propter fluxum humiditatum ad gingivas
dissolventium eorum compositionem et quoque
inmitte faciunt materiam fluxum

Medicina

Cura eius est ut digestiva fleumatis cum
oximelle composito vel squillitico et purgetur cum
pillulis cochiis vel ierapigra et diebus pluribus
alternatis fiat post masticatio eradicans
fleuma ex pipere sinapi piretro mastice
cinnamomo simul contusis grosso modo et similiter
et gargarismus ex sinapi condita cum
melle vel oximelle squillitico Similiter
et scarificatio submento et super collo

post hac mundificentur dentes omni die pul-
vere stilo acuto et abluantur cum vino vel
pontico actu calido deinde ponatur omni die
super eos pulvis stipticus de corallis et mastice
et olibano pondus ana partes equales contritis et
cribellatis post vero ne gingiva masticet cibos duros
et solidos

Empenta

dicit Johannes
Mesue in suo de appetit quod compositus est pul-
vis iste ad stringendum dentes mobiles si amici
tatum radicis dentium Recipe stipitum capillorum
veneris adustorum ʒ iii aluminis iamini ro pi-
neri spice ana ℥ i nucum cipressi adustarum
ʒ ii et ß cornu cervi adusti sentamec
ana ʒ vii fructus tamarisci ʒ iii mir-
re summitatum balaustie cipre corticis glan-
dium ana ʒ ii salgemme assi ʒ ii ß terantur
et cribellantur omnia et de medicina
nobis rebus est istud Recipe arsenici sublimati
ʒ ß thuris al ʒ i fiat compositus pulvis et
bellatus de quo omni sero ponatur super
dentes et gingivas et mane abluatur
cum ydromelle tantum vel vino pontico
vel aceto cum hiis dentes venticant ex stricat
solens acarue putrida mundificat
et post illud carnem dentium curat que
confert omni passione dentium et gingivarum
que est cum putredine vel mollificatione
similiter et illud Recipe ossis sepie ʒ ß coralli
al ℥ i fiat fiat sicut pulvis similiter
et istud Recipe spume maris mastices ana
ʒ i fiat sicut pulvis similiter et illud ad
proprio vel est aliud Recipe tartari aluminis
corticis salicis combusti ana ʒ ii fiat sicut
pulvis et quando addimus tunc ossium catuli
vel capre combustorum Recipe Recipe balaustie
gallarum rosarum summitatum nucis corticum gra-
natorum ana ʒ ii mirre aluminis ana ʒ
fiat species liniendo super gingivas tunc
aqua ro vel vino pontico Abluatur
cum aceto nigro decocte rose et cetera

Canon

Omnis volens conservare
dentes sanos caveat
a masticatione rerum durarum vel vis-
cosarum vel calidarum vel frigidarum dura
namque confricant sed viscosa adherent et
putrefaciunt sed calida resolvunt spiritum
vitalem laxant ligamenta dentium
sed frigida mortificant calidum naturale

quod in eis et minus debilitatur. Item studeat omni die mundificare eos a sorde et rebus aderentibus super ipsum cum ligno vel ferro vel serico. Item astringit eos sumpti scilicet in hebdomada de cum tartaro vi al bom eto et bellato vel alcohol fricando eos cum eo pul et post fricationem abluendo cum vino albo claro vel vino stiptico. Aspiciat post hec capitulum de generatione aliorum capitulo de dentibus quod dentes aliorum diversi ab omni alio genere ossium in suis generationibus. Prima quarum est quod ipsi in hoc tactus quo cetera penitus sunt privata. Secunda vero quod ipsi non nascuntur apud generationis sed post partum. Tercia quod ipsi primo [illegible] nascuntur apud mollis sunt quare ipsos non [illegible] in hominibus autem post vel [illegible] et sed in equos apud autem quod solidos [illegible]. Quarta quod ipsi crescunt tota vita [illegible] secundum longum quod in aliis ossibus non accidit post statum perfectum apud trigesimum annum et tota aliud

Mastic(o)

dentes si ceciderint aut dentem quando [illegible] renascentur pro ea vero minime vel

Capitulum 3m de corrosione dentium et gingivarum

Corrosio dentium et gingivarum fit ex materia putrefacta mordicante penetrante in substantiam dentis et gingivarum que alterat eorum complexionem sicut lutum alterat complexionem ligni et intoxicat eius complexionem cum eius sit terminus putrefactionis ultimate et dicitur in [illegible] methadorum. Efficit enim corrosio quasi vermes natos in eis cum in putrefacta sed signa et curam earum iam diximus capitulo de dolore dentium. Signa corrosionis dentium ex humore sunt gravitas ipsorum partis ad sensum et fetor [illegible] cibus in gravitate illa quam tenent. Signa autem corrosionis gingivarum aut sanies sanguinolenta et cum aspiciat in eas apparent [illegible] marcida corrosa similiter cum fetore pluri

Methadus

purgetur cum pillulis cochiis [illegible] et fetidis mundificentur dentes et gingive omni die ter cum aceto squillitico in quo dissolvatur alumen rocium aut tartarum subtiliter tritum vel ponatur super loca corrosa unguentum viride ponendo capitulo de [illegible] et post mundificationem ponatur super loca pul consolidativum et stipticum faciens nasci carnem et firmans eam. Recipe masticis thuris coralli rubei ana ʒ j ß et cucubulle

et potest addi bolus ar san. dra et sarcocolla et abluatur locus quoque cum vino decoctionis ysopi [illegible] et mellis

Emperica

Com[illegible] operantes [illegible] dentes corrosos [illegible] vel aliud faciunt nisi quia ipsum [illegible] vel ipsum adurunt cum cauterio quia sicut dictum est capitulo de dolore dentium dens dolorosus dens mollis corrosus et fetidus durationem custodiam non recipit nisi [illegible]

Incipit tractatus octavus de passionibus gingivarum

Gingivarum passiones de quibus adhuc restat loqui sunt tantum due. Prima quidem fluxus sanguinis. Secunda vero [illegible] putredo cum fetore earum dictum est capitulo de mobilitate dentium de [illegible] vero cum de dolore dentium loquebamur.

Capitulum primum

Accidit quibusdam hominibus ut ex gingivis eorum fluat sanies cum albumine [illegible] fortis vel presserint eos digitis vel cum alia re aspera et sunt cum fetore. Ista passio provenit ex materia currente a capite ad gingivas et ex omni loco cum effluit. Signa [illegible] antique et putrescentes [illegible] sine putredine [illegible] in gingivis [illegible]

Methadus **Me**

fricentur dentes cum pul [illegible] qui sunt [illegible] scarificatione submoto et supposito. Recipe [illegible] rubei et [illegible] calcis galle [illegible] ana ʒ j fiat [illegible] cum aceto forti et [illegible] ipso ubi voluit [illegible] subtilissime et fricet [illegible] fricationem et teneat more aqua [illegible] vel [illegible] ne forte [illegible] vel plures [illegible] adiacentibus. Post gingive mundificentur [illegible] et putrescentes sanie remota ponatur super totum tale incarnativum. Recipe masticis thuris coralli rubei ana ʒ j ß fiat pul subtilis ut alcohol qui ponatur super gingivas quia nasci facit carnem et indurat eam. Item fiat pul sanguinis draconis olibano aloes sarcocolla sandra sumendo ex omnibus partes equales

Capitulum secundum

Putredo sive vulnus gingivarum est terminus corrosionis quemadmodum et corrosio terminus est antiqui fluxus san[illegible] qui [illegible] ista tamen hic est ordo primo [illegible]

mollificantur et imbibuntur a via vena
ta descendente a capite per modum catarri
secundo sanguis emittitur propter dissolutionem sue
compositionis 3° corroduntur et consumuntur ma
nifeste propter humorem ulcerantem et denu
grantur et putrefacti deinde cadant

Methodus

Cura putredinis gingi
varum tollitur per curam datam capitulo de fetore
oris et capitulo mobilitate dentium et capitulo de
corrosione dentium et capitulo de corruptione
sanguinis gingivarum

Pronosticatio

putrefactio quidem si valde processerit
raro curatur sed facit hominem vitulum
pecudem olens gingivarum si fuit cancrosa
sunt morte et propter ea tergent epiglotum

Expleta est sectio prima incipit 2a

Expleta cum dei auxilio sectione
prima que fuit de cura passionum
membrorum integrancium ventre
animalem qui protenditur a vertice capitis
usque ad epiglotum sive principium canne
pulmonis et clausure volumus nunc ag
gredi sectionem secundam que erit de cura
passionum membrorum comprehendentium ventrem
spiritualem qui procedit ab epiglotum usque
ad furculam inferiorem ubi est os stom
achi una cum eis in loco suo divisionum
dei gratiam implorantes dicentes deum
itaque posito concessionem ad vocationem
sermonis et operis et auxilium secundum quod sibi
placet et ut sit approbatio eius super nos cum
ipse ipse sit unus omnium gubernator et rector

Incipit tractatus primus de secunda sectionis

Gutturis passiones famose sunt
3es prima quidem est squinancia
secunda vocatur catarrus
tertia intelligo aggravatum raucedo vocis
Cum autem dico guttur intelligo aggra
tum cum gula sive carnositate optiori
et canna pulmonis et epigloto et meri
sive ysophago secundum quod alligatur secundo
quod tendit canne pulmonis etc.

Capitulum secundum de squinancia

Squinancia est apostema colli quod
undique prohibens anhelitum et deglu
ticionem cibi et dicitur dicitur ab squinoena
quod est collum sive strangulatio
vel suffocatio Squinancie 3es sunt species
prima est quando epiglotus et musculi
eius apostemantur et est omnino mortalis
propter ablationem anhelitus Est autem epiglo
tus ut dicit avicenna 2o collige supra
posita canne pulmonis solidior et densior
aliis eius partibus habens in medio fora
men strictum ut fistulam in quo forte
vox Et ideo cum sufflamus fortiter
in cannam pulmonis aliquem aliud exgeditur
vox que assimilatur voci illius alicuius et
super illud foramen positum est cooperculum
cartilaginosum mobile sursum et de
orsum alligatum cum eis os liberaliter
canna pulmonis ad defendendum a cibus
que vadunt ad ysophagum ne in
grediantur ipsum quia moreretur homo per
viam suffocationis Et propter hoc quan
do aliud exit preter quantitatem sicut cum
tangit in gluticientibus cibum cum ve
nit illud movet tussim Secunda est
quando canna pulmonis et musculi eius
apostemantur et est etiam mortalis sed non ita
subito ut prima Tercia est quando gula
i. carnositas gutturis apostematur et est
salubris sed non apud ignaros Fit autem
squinancia quedam assolute sed non est multa
Signa squinancie in communi sunt aposte
matio gutturis et suffocatio perforata
et difficultas transglutiendi cibum et
anhelandi sive equaliter vel ceteri secundum
quod apostema magis declinat ad vias
anhelitus vel ad vias meri i. ysopha
gi Si autem fit a sanguine tunc cum
predictis apparet rubedo faciei cum
carnositate dulcedo saliue dolor gra
vatus cum acuitate aliqua et adulteratio
ciborum multiplicatio sanguinis et
est ut plurimum cum febre Si autem fit a
colera ad predictis color citrinus fa
ciei maior dolor acutus sitis et in
flammatio vehemens et saliua a
mara et adulteratio ciborum colericorum
et est ut plurimum cum febre Si autem
fit a flegmate ad predictis multitudo
saliue aquose raucedo vocis dolor
gravativus sine acuitate calor facie
cum pauca rubedine et humiditas
flatica et adulteratio ciborum flaticorum
et est ut plurimum sine febre vel cum
febre lenta Signa prime speciei sunt

Ut dicit ypo 3° pronost. quia non apparet
tumor neque rubor foris exterius in collo
neque intus quod aspiciatur in os ex quo videtur
ibi dolor acutissimus et anhelitus difficilis
valde que sunt apprima latitare in profundo
gutturis ubi est epiglotum ¶ Squinancia secunde
speciei sunt quia apparet tumor et rubor in
tus sed non extra. Squinancia 3e speciei quia
apparet tumor et rubor extra in collo
sed non intus neque est plurima difficultas
anhelandi et transglutiendi

Aetha dus

Cura cuiuslibet trium specierum squinan
tie est ut si fit a sanguine fiat illico die
vel nocte flebotomia cephalice in brachio vel
manu si virtus sit debilis et extrahatur
sanguis multus et postea eodem die post sex
horas flebotometur vene que sub lingua
neque tardetur cum sit necessaria talis flebotomia
post hec fiant ligationes et fricationes
extremitatum dolorose et si sint difficul
tas in anhelitu pone ventosam super
collum ubi est 2a spondilis cum incisura
tone scarificata ¶ Et si venter sit stipticus
fiat clistere lenitivum de decoctione furfuris
malva bismalva atriplice oleo violis
sale et melle mille. post flebotomiam gargarizet
cum vino ... ad 2 vel 3 dies dyamoron
vel vinum granatorum vel succus solatri ut
agrestis cum aqua balaustiarum vel succo
... viridium cum aqua calida
vel gargarizet aceto et aqua calida
vel aquam ro cum zuccaro quod dicitur ... propter
sit ad repercutiendum ¶ squinancia et nutriatur
succo ordei vel avene vel sorbeat
... pullorum gallinarum cum vino granatorum
vel berberis vel cum aqua decoctionis
sumach bibat vinum ponticum limpha
tum vel aquam ordei vel julep et si
patiens sit multum siccum apozimate pur
gante sanguinem et educente humores acutos
magis lubricum faciendo qui att
tendo ne sit inflammatum Recipe Sebesten
... cassie fistule 3 1 ... tamarindorum
ana 3 1 ß dissolvantur omnia cum 3 v
aque decoctionis predictorum ¶ Et ergo phisice
modo libetur usque ad iii dies vel
v dies ... sine ante tunc ... fieri
ventosacio in spatulis propter maiorem
diversionem deinde si materia ... et
morbus est in statu vel in fine aug
menti fiant gargarismata repercussiva
bis in die sed cum predictis et ante
... cerasum 3 1 nitri dissolve

in 3 1 capilli veneris quod potest scilicet et aqua
calida fiat cerotum ... illa cumplaa resoluta
exterius circa gulam que sic fiunt Recipe farine
ordei femigreci seminis lini ana 3 1 si malvavisci
florum camomille ypoquistidos ... fiant farine
ana an 1 olei camomille et lilio vel adipis
p anatum post ana 3 ii buliant in simul
usque ad spissitudinem in aqua cum oleis
dictis et ponatur calidum super locum quia
si via ysophagi constringatur pone ven
tosam magnam super ... qui deglutiat
cibum quem diu ... stetit quare ...
sepe enim periculo ¶ Cura eius si fit
de colera est ut primo clisterizetur si est pos
sibile cum clistere lenitivo predicto postea statim
fiat flebotomia cephalice in brachio vel
manu vel ventosatio in spatulis
postea fiat gargarismata repercussiva
predicta deinde in statu vel fine aug
menti fiat sicut in sanguine et si necesse
fuerit purgetur cum decoctione predicta
vel cum ista Recipe manne 3 i renub
boni 3 ii dissolvantur ista in aqua fiat
decoctionis predictorum et dimittantur sic per una
horam postea coletur et detur totum aurora
et sic aqua quantitas 3 iii vel v ad plus
vitatur dieta dicta vel paucum declinante
ad frigiditatem ¶ Cura eius si est flate
est ut capitulo purgetur si est possibile cum pillulis
cochiis vel mena ... vel cliste
rizetur cum clistere lenitivo prius postea
cum eodem clistere ... cum aqua
... ana 3 ...
gargarismata repercussiva ... deinde fiat
quod est opus tanta repercussione sed
maiori evacuatione et diffusione ...
fiant gargarismata acuta et masticata
et cumplaa resoluta sicut prius etc.

Em perita

¶ Comitantur opilantes fieri in
omni specie squinantie quacumque hora
diei etiam super cibum illico flebotomiam
cephalice forte propter diversionem materie
subita ut probatur illud ... flebotomie
... longe ... virtus constat quia
timor suffocationis subite mortem
non ... et hoc quod flebotomia ...
non sit neglecta in colera et flate ...
qualitas est tamen ... ...
... ... flebotomia evacuat multi
tudine ut dicit ¶ Avicenna primo ... fen
... ca° de flebotomia neque forte est pos
sibile purgare corpus cum medicinis
propter impedimentum quod est in glutiendo

.1.

Post flobotomiam procedunt cum gar
garismata et emplastra sicud in methodo
dictum est et post maturationem nunc dan
dyaolibanum — sepe dyaolibanum cum aqua ordei
qua resolvit materias omnino quando est
tumor de attractione humoris ¶ Tunc
etiam gargarisant cum dyamoron
et aceto et aqua rosarum simul mixtis
Gargarismus et stercora canis — Item stercus stercoris et cinerum quicumque
per gargarismum factis ex stercori ca
nis comedentis ossa vel stercore
lupi vel cum aqua rosarum vel planta
Emplastrum — go sanat omnem squinanciam. Similiter
et emplastrum vel linimentum factum ex eisdem
stercoribus confectis et cum melle
mixtis et linitis circa collum omnino qua
ipsum confert ¶ Preterea post evacuationem
¶ Emplastrum rubificativum — ulcerum et ipse cum materia tota fluxa
neque tumor fuit de ulceratione attractione
circa gulam emplastra acuta ¶ rubificativa
ut materia trahatur ad extra, ex sinapi
cum melle ficubus sulfure myrra
et eufrasia et sepe squilla et ipse in
ea salita / quoniam in huiusmodi non est tumor
de inflamatione fere sicud in aliis neque
sed est adeo fortiter attrahibile sicud
colera vel sanies / Similiter et emplastrum ex
mica panis in corpata cum melle ap
ponatur duabus vel tribus appositionibus
vicibus et tunc derivetur cum sicco ap
et deinde iterum magis ad stercore colludimo

Canon Omnis squinancia aut
terminatur ad resolutionem
et est salubre aut ad saniationem et appo
stemationem et est timorosum aut ad permuta
tionem eius ad alia loca et si sint nobi
lia erit mortale si vero ignobilia salubre
Nota — ¶ Preterea quicquid ipse cum vel perfusionem
in collo sit dolor quia attrahit materias
et facit apostema squinantiam ¶ Cum
quo cura est penitus eadem cum cura
eius que fit a fagne per totam ¶ Tunc
Nota de fuga rubificativorum — preterea ne emplastra rubificativa post
tunc vel gargarismata acuta per
mittimus ad intrinsecus / nisi materia tota flu
xa sit vel quasi tota quoniam apostema
augmentabitur et eger suffocabitur
Observa igitur ordinem in methodo
productum

Pronosticacio dicit ypocras 3° pro
nosticorum tres sunt
species squinancie · quarum ¶ prima species squinancie
in prima dicit interficit egrum vel ad plus
infra 4am ¶ Secunda vero species et si mortifica
sit tamen prior est quia forte
interficit infra quintum diem ¶ Tercia vero
species nisi tumor et rubor ad interiora
declinaverit et materia ad epiglotum raptus
habuit spem salutis omnino non resistit
si medicus in cura processerit Et ex
hoc videre potest quod tres species squinancie
quo modo se habent tribus speciebus
ethice in quibus tercia species est omnino
mortalis. Item ypocras dicit ibidem
quod si in 3a specie tumor et apostema
rapiatur ad interiora ita quod oportet in
gulla non appareat omnino et hoc fiat
ideo indicia certitudinis neque superveniat
apostema exterius post aures vel
alibi neque eger sanetur quod si expuerit
anhelitus magis ac magis augustetur
omnia ista morte vel recidivacioni
sunt. Similiter sequitur quoniam materia raptus fuit
ad pulmonem vel ad cor vel pectus
quare suffocationem inducet infra septem
diem si non expositura requiretur igitur
et mitigatione doloris hora illa non
est credendum quia mendax est sed pronos
ticandum est super egro et ab ipso fugiendum
¶ Et ibidem dicit ypocras quod bonum est tumore
apparere exterius et quanto magis tanto
salubrius erit ¶ Item si squinancia
terminetur ad saniationem et fiet ex materia
sanies fluet ad pulmonem et for
tassis expuetur et est salubre
et fortassis suffocabit egrum infra
7 vel ad plus et fortassis corro
det panniculos et statim pulmonis
si infra 40 dies a die rupture non
purgetur et inducet ptisim vel
freneticum propter cerebri apostematum ¶ Item
squinancia terminat infra 7 dies
et si hos effugit in continuitate quoniam
in morbo acuto aut evacuat via
aut urina sine expectatione am
phori ¶ Item dicunt quidam quod
signa mortalia sunt in squinancia
si ipsa evenerit in fine gemina

quantitudo in die Creticia Et non etiam
prima talis crisis est sinthoma non naturalis sit
sincopis vehemens difficultas transglutiendi
cibum et potum cum vexatione eius prima
ves Locus auxiliam quasi loquitur pudives
spina in are emissio ligros frequentes sicud
egresso fatigato color niger vel lividus
in lingua ore labiis et oculis necnon
frigiditas extremitatum Item dicat ypo
particula aphorismorum Si ante habito tumore non
aparente in faucibus suffocatio repente
supervenit mortale Item particula aphorismorum
singulatorum et dissolutorum nedum in mate
riorum non referunt quibuscumque spumma
cita os fiunt sed ut plurimum ut dicit gene dor
Item salubria atque signa vitalia sunt
quies sompnus allevatio doloris boni
tas anhelitus facilitas transglutiendi et
separatio signorum omnium dictorum Item
squinancia cum fuerit forti plus e timo
sa quia fuit ibi ventositas adaucta et
enotatio ... diminuta quare cor op
tingroct Item squinancia accidit cum
primitur in vere ut dicit ypo 3a particula
aphorismorum

Capitulum secundum

Reuma dicitur omnis fluxus naturalis
de membro ad membrum in quacumque
parte corporis Et ideo intelligitur
tamen decadis cao de cura apoginata
aut dolor eius omnis opacitas reuma
Catarrus vero dicitur descensus materie
a capite ad partes spirituales naturales scilicet pectus
pulmonem et stomachum Coriza autem dicitur
descensus materie a capite ad nares et
ista materia fuit acuta colica vel deflatc
salso mordicative tolatoria nasi in radice
contrahet cerebrum et oppellet illam inmatiam
cum sono in vehementia que dicitur
sternutatio et hoc patet quia sternutatio non
accidit nisi in cerebro calido naturali vel accidentalite
unde ypo in particula aphorismorum sternutatio fit
in capite ex calefacto cerebro etc. Brancus
vero dicitur descensus materie ad os pectoralis
uvule palati cum sit strictum vel vasta ex
hiis hec reuma sepe possit invicem
ponit in sua mente Iste igitur quoque pas
siones vel fiunt acuta calida vel frigida

ex calida quidam effervescunt quando ut si stomachus
calidus sit vaporosus quare mandabit
multas superfluitates cerebro que frigiditate
sua quiescunt infla Filie et si sit cerebrum
sit calidum ex potu vel commora sub sole
vel sacrosanc ad ignem vel ambulatione in
aer calido humido vel vento austro et ipse
super cibum filie et ex clamore et vociferatione
et inclinatione capitis deorsum et ipse quare
ex hoc corpus attrahat multas superfluitates
vaporosas ad se que postea colligate descen
dant ex quo scire potes quia mala sit
conpaginatio stoi si tunc cerebro frigido vel ergo
ipse quia aut Amorem primo cum feri
tas de signis conplexionis pessime quia detria
conplexio est in qua membra et ipse predicta
sunt diversarum dispositionem et contrariarum
Subvertitur vero ut si materia fluens sit
co vel frigida salsum Causa vero frigida filie
illud accidit duobus videlicet effervescit et filie
Effervescit quando ut si stomachus patiatur in
digestionem ipse quia replebit flate ex fer
sum vaporabit vel si cerebrum sit frigi
dum naturaliter vel accidentaliter ut potest ab aqua
et aer frigido necnon bene digerens sumpsim
inveniuntur quare colliguntur superfluitates
Subvertitur vero si materia sit flata aquosum
vel viscosum Signa materie calide sunt
ardor et pruritus et asperitas in locis
supque e it et sitis excoriatio et
rubor et materie subtilitas et inflamatio
et rubor faciei et amaritudo salive
vel salsedo sine madata cum Signa materie
frigide sunt emunctoria oculorum cum timore
et palore faciei et opilatio narium et
tolationem et post sompnum et spissitudo materie
cum viscositate vel si sit subtilis et aquosa
insipida Filie et difficultas anhelitus et
asma et diminutio anhelitus

Methadus

Cura istarum passionum cum sit
acuta calida est ut corpus mundificetur
cum pillulis de reubarbaro que sunt in mable
citrinorum absque anolieis ʒ ß reubar
bari ʒ j aloes ʒ v sandali ʒ ß mas
ticis ligni aloes ʒ j fiat pille cum
mustillagine psilii vel sit citomore dentur
sed absque ocma coctis a ʒ j usque ad
ij vel cum apozimate de reubarbaro

Signa materie calide

Materie frigide

q̄ reubari z[...] mordat frustratim
et ponatur in z° v que simul decoctionis
[illegible] et diluttat sic per xii horas
deinde caletur et addatur syr[upus] de
mitulo dico ca° de fetore nasi vel cum
syr[upo] ro[sarum] vel viol[arum] deinde [illegible] famoso
lavando capitis cum de cum decoctionis
nimbarum vel sebesten vel pessu[m]
post purgationem vaporet os et
facies cum aqua decoctionis nimbarum
violis [illegible] olei [illegible] florum
camomille [illegible] al [illegible]
[illegible] calid in os et nares vel cum aceto
[illegible] super lapide ignito [illegible] na
colo res et labia cum rosis vel violis [illegible]
Teneat [illegible] sub lingua vel os deglutiat
pillis [illegible] qua [illegible] ca
[illegible] acuta et ad [illegible] ppat
et leniunt asperitatem que [illegible] gumi
arabis dragaganti amili succi liquiritie
se [illegible] psilii ana fiant pille ad mast
[illegible] vel [illegible] cum [illegible] psilii
Minuta [illegible] ordeo farre avena et lenti
bus [illegible] si [illegible] sit debilis vel sit cum
[illegible] comedat [illegible] pullos altatos cum
portulaca cucumeribus lactucis nequaquam
bibat vinum quia appetitu [illegible] ista
passiones cum vinum mente [illegible]
ut dicit ypo in [illegible] regimine acutorum sed bi
bat aquam ordei vel aquam calidam
in aqua decoctionis liquiritie et zucca
vel aquam calidam in aqua sit syr
ros vel viol Cura corporis si sine a
causa frigida est ut primo purgetur
cum pillis cochiis vel fetidis deinde
z[...] sero sine cena premissa digestione
cum oximelle composito vel syr[upo] de sti
cados [illegible] ca° de debilitate visus
postea [illegible] caput rasum cum [illegible]
acuto aut squilla aut panno
aspero et post ponatur super [illegible] me
[illegible] rubificationem [illegible] fiat
vesicatio et apertio [illegible]
tale [illegible] columbinum sinapis [illegible]
dillos coquatur in aqua et melle et
pistentur omnia et ponatur calida super
caput abrasis primo capillis [illegible]

A [illegible] fri[gida]

Fr[illegible]

diligenter et calefacto capite purificationem
Confringet [illegible] intermalacione morbi cum
thure vel mastice vel gumi arabis
vel ligno aloes vel storace calamite
vel bdellio cum mirra vel ruta sed
non in pulvere et in [illegible] quia
impedirent resolutionem et aliquid ipsorum
deglutiat cum sero cum itur ad lectum
Fiat [illegible] masticata [illegible] stafis
agrie [illegible] cubeb ana [illegible]
mastic [illegible] passule [illegible] volubilis et
[illegible] simul et [illegible] sepe cum
unguento marciaton ad solem vel
ignem diligenter fricando abrasis
[illegible] capillis bibat omni die in ieiunio
[illegible] et in sero cum itur ad lectum z
vini boni in quo z1 mastic vel oli
bani sint infusa et ligata [illegible]
[illegible] caput cum sale nitro et
sinapi calefactis super lapide ignito vel
vaporet cum aqua decoctionis ro-
[illegible] camomille absinthii deinde re
linque [illegible] resolvat Nota [illegible]
[illegible] post [illegible] allii [illegible]
vel [illegible] cum [illegible] abluat caput cum
liquorio decoctionis raphani et stica
dos postea cum vino decoctionis galange
[illegible] vel bacarum lauri vel [illegible]
et balaustii comedat carnes assas
vel ollegas cum feni [illegible] bibat
vel aquam decoctionis ysopi liquiritie et
mellis Adorare nigella ligata
in panno lineo subtili trita et tere
[illegible] confort [illegible] cera et nigelle
suffumigare [illegible] optimum et [illegible]
in balneo balneo sicco [illegible] posse
cum est sanus [illegible] caput sit [illegible]
[illegible] et pedes aspergant aqua calida
[illegible] et laborare et [illegible] et sane
tollare [illegible] et [illegible] sublimare
et [illegible] simul et [illegible]
longare super [illegible] aut [illegible]
hec [illegible] caput
ubi est [illegible] cum cantaribus
et aperiant [illegible] cum [illegible] et si hec
non suffecerit cauterizet locum et permittat
diu apertus donec [illegible]

Empirica in causa frigida [illegible]
[illegible] [illegible] premissa

cuatucione vel aut dat sero cum et dormitio
ʒ . i ℥ʒ conditi et post illud inmedicte potio
aque calide cum digestionem stomaci procurat ~~ca~~
~~pores~~ prouidit reprimit catarrum multipli
cat similiter et potum vini vaporosi et propter
usus nocturnum Item in pueris non competit
gargarismus omnis quia inde facit fluere
in medio competit mersum inferius vero super
Item in omni catarro et tussi catarra
li conferunt hec pillule Recipe mirre puro
ʒ vi olibani ʒ v opii iusquiami ʒ iiii
℞ fiant pillule de quibus datur sero cum
iterum dormitio a ʒ ß usque ad ʒ i | Contra
omnem fluxum descendentem vel ascendentem
tem a stomaco restringunt et per quod post pur
gationem Item que fiunt subfumigacia
vel subtile acutum quod descendit ad gutturis
ingrossetur et non descendat ad profundi
stomaci vel pectoris sed ad inuiscetur et con
stricte et ex hoc fumicibus ut dicit
Mesue minus tamen est thus et dragantum
et mustillago psyllium vel se titomorum
et iuiube et sebesten et fiunt et bolo
sit ex eis Item flemma ut asserit
in hac cura solum est in tribus casi
bus necia Primus catarrus sit cali
dus et in corpore calido cum rubore odore
et plene venarum 2us si catarrus descen
dat ad oculos vel pulmonem vel membra
nobilia 3us si accidat catarrus cum
febre maximus autem est i. utilis

Canon

Nunc remma procedens a capite deorsum
tribus intencionibus curatur prima quidem
pro confortacionem stomaci ne vaporaciones ca
lides transmittat ad cerebrum et hoc fit per
scripta 2a in pro edificacionem capitis
et cerebri ne generet humiditates ingenera
quas superius deorsum mandat et hoc fit
per empla et vngeta nescilicet ca et rubifi
ca 3a vero pro confortacionem pro pectoris
et pulmonis ut recipiat superfluitates
sibi a cerebro delegatas sed receptas mature
prouectum ut crassiorem operacionem sunt
separata quod fit per hoc sorbicioner et pillules
bibicias et per clara scripta et per clarum
sedem capitis in sompno qui est ut i iaceat
paciens super alto latum capite valde con
altato et usus facere ex esse vel sit
omnis eius superfluitas in sompno de
cliuet ad os et nares nec rapturum
habeat ad cannam pulmonis ut ysophagum

Ista autem omnia clarius et plenius dicentur infra
tamen de ptisi et tamen de asmate et tussi et em
pimate

Pronosticacio

Remmacio
super veniens in corrupta litargia soda epilen
tia frenesi appoplexia arthetica bonum si fiet
post digestionem nec facultati eius eius compul
sionem Ante signum vero digestionis materia
cum manum augmentat propter in plenitudine et
apoplexia et spasmum Remma si descen
derit ad stomachum inducat primo indigestionem
propter sibi fluctuacionem et stomaci in frigiditatem
2o vero lienteriam propter stomaci mollificationem
et retentiue debilitatem quod si materia
sit calida acuta causabit 3o dissenteria
propter intestinorum corrosionem Item remma
si descenderit ad pulmonem vel eius cannam
inducat primo tussim primo cronica 2o asma
sine malitiam anhelitus propter oppilacionem
canalium in pulmone 3o suffocacionem
si fluxus sit plurimus Sed si materia acuta
inducet corrosionem pulmonis et deinde
ptisim finaliter et mortem Item catar
rus in senibus raro curatur primo suf
focat cum maturatione propter defectum conficientem
di vnde yppocras in 2a parte afforismorum Sed
branca et corrizea valde senibus
maturatur sed autem valde senes qui
sunt in 3a etate que est apud annos
lo Senes vero absolute qui in 3a que est
lo annos Item catarrus cum dolore capitis
perdurante difficulter curatur quia cerebri debili
tate sit confirmata Item autumpno multi
plicatur catarrus propter aeris inequalitatem sed
yeme propter frigiditatem estate propter caliditatem
vere multa uerum propter humorem Item catar
rosi pati sunt ad appoplexiam epilenciam
paralisim Si materia sit frigida Ad ptisim
vero si sit calida viscosa. Capitulum 3m

de raucedine vocis

Raucedo vero
cis quidem est actio propter malam
complexionem equalem et canne pulmonis
humidam oppilantem vel siccam exasperantem
et eciam de inmaturalibus quibus vero accidentalis
et de causa extrinsecus loquemur Fit autem
tribus modis vno quidem modo a catar
ro per flatico viscoso occupante epi
glotum in quo fortis vox et volem
artiam totam et se et canna eius
fiatur complete operacio de catarro

et ideo de tussi passio de causa frigida
Adhuc secundum illud dictum confert lohoc factum
ex dyapapaveris parte i et dyacalamenti vel
dyaireos partibus duabus addendo succi
liquiricie vel mellis dispumati quod sufficiat
ex quo labiatur mane et sero paulatim
ingluciendo. ¶ Ideo fit astma et plurima
illarum passionum ex passionante super facie ipsarum propter
quod aer inequalis pervenit ad ipsum
ipsa passionatis nichil aliud fit quam inequa
litas secundum dictum corpus ut dicit
G in tegni tractatu de signis causarum
pulmonis. Et ista species accidit habi
tantibus in sole vel vento et corpora
libus siccis primum et curta et signa
huius plene exposui capitulo precedenti
confert de lohoc ex parte una dyadraga
ti. et partibus ii dyapenidion addendo
succi liquiricie et zuccari quod sufficiat
Ideo fit acalante accidit consuete dicendum
et scilicet stat siccitas et corrugaciones
vias sicut contingit febricitantibus et
precipue cronicis et ethicis et signa et
cura huius capitulo de tussi ¶ Predicta confert
lohoc partis ii dyapenidion ex parte una
dyapapaveris et partibus duabus dyadra
ganti addendo zuccari sicut quod sufficiat
vel succi liquiricie

Emplentia

Emplentia homo ad hoc est apta in ea
stancia Recipe passularum pinguium liberarum
capillis veneris calamenti succi ana ʒ iii dra
ganti masticis ana ʒ in ʒ i decoquantur
ista in iiii libris succi caulium vel aque
decoctionis eorum usque ad consumptionem
duarum partium colentur et fiat syrupus cum melle et
zuccaro ana libras i detur omni mane ʒ
ii cum aqua decoctionis eorum et passula
Recipe lohoc ad idem Recipe aque decoctionis simul
lento igne dentur aqua consumatur
et mel remaneat aut mel solum ca
piat et cum ipso incorporetur ʒ i β
radicis raphani trudate atque ciclaminis
et fiat ex ipso lactuarium frequenter in ieiunio
Et fiat item loco raphani squillam
vel yreos vel sic vertice vel cepe
assiduum consistit est nam potens et
expertum Et recipe lohoc de squilla
dicemus tractatu de tussi cum de emplentia
dicemus ¶ Item electuarium ad idem

Recipe dyaireos dyacalamenti dyaireos dya
draganti ana parte una dyapapaveris
dyapenidion quantum de omnibus misceatur
simul et labiatur ex eo omni mane et sero
quia repentit fluxum et quod fluxum
est digerit et expellit ¶ Item pille
ad idem Recipe succi liquiricie zuccari ana
parte i amidi draganti gummi arabici
olibani ana parte i fiant pille cum
albumine ovorum quarum tussiens teneat
iiii vel v omni sero

Canon

Abstineant a potu vini puri et aceto
et rerum asperarum cum dulcorant de lectua
rio vel zuccari aqua decoctionis pas
sularum iuiubarum sebesten sicut tamarindorum
dactilorum et similia et usi mitigandam
ad maxillam remaneat vel conferunt
acuta sicut sicut est ysopus ysopus
et sinapi grana cum melle etc.

Incipit tractatus secundus de passionibus pectoris et pulmonis

Pectoris et pulmonis passiones sunt vii
Prima quidem tussis
Secunda asma et dispnia
Tertia pleuresis
Quarta peripleumonia
Quinta empima
Sexta ptisis
Septima sputum sanguinis

Sunt autem dico
pectus et pulmonem
comprehendo cum costas
plevram thoracem
pulmonis mediastinum
pectoris et dyafra
gma et hec sunt omnia spiritualia preter cor
et eius capsula de quibus dicetur
in primo tractatu post istud ¶ Est
autem corporis compago cuius in anathomia
cum sit pectus, tunica costarum tegit
panniculus tenuior quem pleura dici
mus pulmonem defendit et cor ab corporis
duritia et asperitate ¶ Est nam cor
cum eius maxime prope pulmonem loca
tum inter ossa cartilaginosa pectoris quem
admodum dictum est et ideo inter invicem
sinus ita ut pulmo totum locum
occupet ex omni parte preter quod cor et
eius tunica que capsula dicitur
parti sinistri pulmonis residet obli
gata ¶ Cum propter hoc debet esse
totum dictus vena pulmonis procedens
sicut longam panniculo subtili qui
mediastinum pectoris appellatur

4ta po abl 4
dr m̄gr m̄ʒ[illegible]

[illegible]

Electuarium
digestivum
in pectore
et stomacho[illegible]

ne forte sanies vel catarrus prorumpens
diaphragma ocupans infunditur et sinistram
quam propter accidit in empimate et omnis
totius passione ut sanies et saginis
unum lateris oppurgari non valeat per
lateris alterius aptum. Ordinavit
creator et aliud panniculum dividentem corporis
pennacidum velud tympanum certum a summitate
costarum inadoposita que tegit supra stomachum
et epar et splenem et omnia membra
nutritiva ut cor ab eorum vaporibus qui
surgunt habeat digerenda duplex conservaret
et iste panniculus dicitur dyafragma
cuius est et aliud iuvamentum ut in suo
motu sursum et deorsum anhelitum perficiat
et pulmone administret velud
accidit in febribus. Sabor [illegible] Capitulum

primum de tussi etc.

Tussis est motus fortis pectoris et pulmonis
compositus naturali et voluntario ad expellendum
rem que infert nocumentum in
anhelitu vel organis ipsius. Fit autem propter
malam complexionem diversam sive cum materia vel
cum materia et tussis sine materia fit. Illud dicitur
quia vel ista complexio est accensa in tunica
vel contrita; si intrinseca sic est a caliditate
vel asiccitate pulmonis. Si contrita fit a
frigiditate ipsius racione aeris circumstantis.
tussis sine materia — Si non fit cum materia fit hoc illud dicitur
vel cum apostemate vel sine apostemate.
Si cum apostemate sic est apleureusis vel
peripleumonia.~~ Si sine apostemate fit cum aposte-~~
~~mate est apleuresis vel peripleumonia~~; si sine
tussis sine apostemate — apostemate fit hoc illud dicitur, quia vel
illa materia causat tussim sola quantitate vel
qualitate. Si quantitate sola vel est humor, sic
est propter catarrum vel est sanies et
sanguis et sic est propter empima. Si quantitate
et qualitate simul fit sic est racione ptisis superpositi
natu est sanies ulcerans pulmonem sui
acuitate et opilans sua quantitate. Et
sic patet quod in genere octo sunt cause tussis.
Prima quarum est caliditas. Secunda vero
siccitas. Tercia frigiditas. Quarta pleu-
resis. Quinta peripleumonia. Sexta catarrus.
Septima empima et octava ptisis.

A ra — Signa igitur tussis que fit ex caliditate
pulmonis sunt vehementia sitis quam
non extinguit aqua frigida sed magis
aer frigidus et magnitudo anhelitus et
pulsus, atque rubedo faciei. Signa eius
Sir — que fit a siccitate pulmonis quod tussis est
absque sputo et allevatur post sorbicionem
penidiarum amidi et post sompnum vel cibum
vel balneum aque tepide et fortificatur
post sitim famem vigilias et cum
concussione anhelitus et extenuacione corporis
et pulsu parvo spisso et cum febre
febris plureusi — occulta. Signa eius que fit a frigiditate
aeris sunt nota apprehendi
infirmi. Signa eius que fit apleuresi
sunt dolor lateris pungitivus febris continua acuta
pulsus serrinus et omnia signa pleuresis.
Signa eius qui fit in peripleumonia sunt
signa peripleumonie scilicet febris acuta dolor pectoris
Signa catarri — gravatus, pulsus mollis undosus. Signa
eius que fit propter catarrum sunt quia si catarrus
est de materia frigida grossa appetitus
eius flatus viscosi et fortificantur post
sompnum et quietem. Si vero catarrus
fit de materia acuta colerica vel de flate
salso sentitur sentitur ardor circa labia et
nares et sitis quam tollit aqua et
aer frigidus simul neque fortificatur post sompnum
et acrescio ciborum acutorum et capud
sentit calidum et eius sputum est modicum
subtile salsum quod quando cedit icti aeris
Signum commune — fenestrarum. Signum vero commune que ad omnes
catarros quod non fallit est ad infirmum
sentire quandam stillare gummi vel mepolatum
ad os et per os gutturis deorsum.
Signa eius que fit propter empima sunt
ambessio catarri et pleuresis vel peripleumonie
post qui remanet tussis cum
sputo saniei et sanguinis et dolore pectoris
gravato et anhelitus strictus. Signa
eius que fit propter ptisim sunt sputum
saniei vel sanguinis cum febre continua lenta
pulsu parvo spisso collo longo et quia
corpus continue consumatur de die in diem
et certissimum signum est si corticis scilicet
pectillis subtilibus albis egrediantur
cum sputo cum particulis non rubeis rotundis etc.

Methadus Cura eius que fit a ca
liditate ut sumat omni
die de sirupo ro(sato) si venter fit bene obediens
vel de sirupo viol(arum) si sit stipticus cum aqua calida
prima vel aqua decoctionis lactuce portulace
vel ... teneat in ore candi et mu
cillaginem psilii vel se(minis) citrulorum fiat loch
ex dyadragaganti cum ... duabus ponderibus
parte una sirupi viol(arum) quod sufficiat ad dis
solvendum ... in ad ... regatur ut
febriens ungatur pectus et spina tota
cum populeon dissoluto cum oleo vio(lato) et mo
dico dialtee. Cura eius que fit
a siccitate est ut impinguetur et humectetur
corpus ... sicut dicitur 2o li(bro) de ... / de sic
ethica ... cum hac tussi ...
... bibat in mane ...
aque ordei et post tres horas cum cibus
ille digestus fuerit intret balneum tepidum
aque decoctionis foliorum maluarum malua
visci ~~decoctionis~~ et foliorum ...
... sudet vel corpus
reddatur evaporabile et post illud cibetur
succo ordei vel farina et carnibus
pullorum vel edorum ... cum portulaca lac
tuca et endivia. bibat vinum debile lim
phatum ... hora ... bibat julep
cum aqua ... vel psillii teneat
sub lingua pillulas ... que sic fiunt
Recipe succi liquiricie ℥ .x. ... citrulorum
... portulace ... ℥ v ... cum
mucillagine psillii vel albumine ovi ...
pillule retente sub lingua ...
humectant gutturem et linguam et ... re
sistunt. Item alie Recipe succi liquiricie zucca
ri ... ℥ ... dragaganti amigda
... ℥ .v. fiant pille
cum mucillagine ... ca da. Si
vero paciens fit ... loco
ptisane fiat panis cum lac ... re
centi capre vel asine pascentis ordeum
et herbas ... de coagu
latione lactis in isto addatur ... zuccara
vel mellis ut dicit ... de ingenio
sanitatis vel comedat carnes ...
... Nota ...
... cardamomi ... ℥ ß

fit pul(vis) ... ungatur pectus et nucha
tota cum oleo ro(sato) vel ... cum mu
cillagine psillii et camphore. Cura eius
que fit a frigiditate ... est cavere
ab ipso ... et fomentare pectus cum
pannis calidis. Cibetur ... brodiis ...
... borag(inis) ... cum ... car
damomo et ... bibat ydromel vel
vinum calidum limphatum ... medietate
Nota dyagalanga vel dyaz... sero
cum vadit dormitum et post illud
bibat aliquid aque calide vel vinum ca
lidi limphati post declinacionem morbi
balneetur in aqua decoctionis camomille
ysopi ... si autem ...
... purgetur cum pillulis cochiis vel ...
... et fiat post ...
... Cura eius que fit propter catar
rum est ut si catarrus fit de materia
... et ... potest
... in nocte propter impedimentum tussis
sumat omni mane ℥ ... de ysopo
vel decoctionis ... urticarum capillis
veneris vel radicis raphani ...
... ... dat
... decoquantur
in aqua et fiat ... zuccaro
in estate et in ... vel cum melle
in yeme et ... purgetur postea
cum pillulis cochiis vel cum ...
Si autem fla(tus?) fit ...
post purgationem omni sero cum vadit
dormitum ... sumat ℥ i vel ii cum
aqua calida pulvis ...
... ℥ ii ... et ...
et ungatur gula et nucha et caput
abrasis pilis et pectus et totum mane
et sero cum unguento calido marciaton
vel arrogon et superponantur unctionibus
ponatur pannus calidus ad ignem et ...
... catarrus fiat
... super caput ...
... de catarro. Ultimo fiat cau
terium in ... capitis si nichil aliud
... bonis carnibus bibat
vinum cum vadit dormitum ...

[margin:] Ex simili

yre ℥ ß ʒʒ conditi vel dyagalange vel dya
cardamomi et post illud bibat aliquid vini vel
aque calide. Si autem post ista non curatur
sumat decoctionem que sic fit ℞ ficuum
... ʒ iii ysopi capillorum veneris yreos carvi
... piperis aristologie rotunde amigdalarum amarum
nastici ana ʒ i fiat electuarium cum melle
vel succo datur ex eo ad modum nucis
cum educat fleuma grossum et sanat appet
tore pulmone stomacho et gutture teneat in
ore pillulas bibitinas que sic fiunt ℞ piperis
mirre carvi amigdalarum ... ana ʒ i ... ...
de ʒ i conficiantur cum vino quia ...
materiam grossam vel viscosam ... iiii vel
quinque ex istis pillulis sero cum vadit dormi
tum ℞ mirre storacis liquide thuris opii
ana ʒ iii ii quia removent tussim nimis
dictatem sompnum et dormire faciunt racione
opii ß mundificant pectus et pulmonem
seu canales pulmonis, ex ista fiat racione
mirre et storacis et thuris et conferunt
contra ... pestilencialem si ...
... ex eis omni mane ii vel iii ...
si autem paciens non posset eis uti propter
amaritudinem addatur zuccari ...
ana ʒ i vel plus. Si autem catarrus fit
de materia acuta calida sicut colera vel flamate?
salso tunc cura eius est ut bibat omni
mane ℥ syrupi de papavere vel syrupi ro
sarum et ... et de eo cum aqua decoctionis
ro... balaustiarum ... sebesten ...
... vel de ... vel
dyamoron vel aqua ea teneat ...
... et cum tenax ... pillulas
que sic fiunt ℞ amili dragaganti a
migdalarum dulcium ... ex corticatarum vel
... ex corticatarum ... gummi arabici
bol. ana ʒ i quia omnia ista inspissando
materiam acutam subtilem ... et ab...
... ad ... Utatur succo ordei
vel farri vel risi vel frumenti vel
carnibus assis pullorum et castratorum
potet vino dulci limphato cum aqua
frigida et hic modus ...
... in tussi que est a ... et cum
... calida. Si autem post ista non
curatur propter acuitatem ... et ...

stringens? sumat ʒ i vel ii de pillulis que sic
fiunt sero cum vadit dormitum ℞ thuris
mirre opii ... ana ℈ ß succi ... ʒ i
fiant pillule cum ... vini vel vino dulci
Abradatur capud post ista et lavetur ex
... decoctione ... donec
rubificetur ungatur capud totum cum oleo
... et oleo camomillino ... et forte
... est purgare corpus totum ... cum
de reubarbaro post ... de catarro que
... omnia non ... fiat ... cauterium
in anteriori parte capitis ... et
... longo tempore. Nota ...
... istud ... in ... tussi ...
catarro simul et in catarro ...
et ad stomacum vel oculos vel pectus Nota
... tussi ut plurimum perducat hominem
ad ptisim et ideo sollicitandum est ...
cura. Item post purgaciones et re
media ... sumatur omni mane
et sero cum vadit dormitum ...
... ʒʒ et post ... comedat ℥ i
zuccari rosarum veteris et post illud bibat
aliquid aque calide, quia digestionem
confortat racione ʒʒ et materiam acutam
... et ... racione zuccari
ro... vel vel aqua. Cura omnis
sit propter empimam et collectionem ... vel
... in pectore similiter et cura eius
que sit ... ad ...

passionibus ...

Empenia

... ex pectore qui ... cum tussi ...
sine sit ad se sine sine se sic ... ℞
capillorum veneris yreos ysopi
ana ʒ i liquiricie ʒ ii cardamomi ℥
ß ... ʒ ii cassie lignee
ʒʒ folii ... ana ʒ ß macis
... ana ʒ ß piperis longi ʒ ii et
... omnia detur in ...
ʒ i vel ii cum vino dulci vel de
coctionis ysopi et liquiricie vel cum succo
... ex farina ordei vel ... vel
frumenti vel farri vel ...
et ... cum lacte amigdalarum
... ... digerit et
resolvit ... ex ... facit

Item quod remedium ad omnem tussim
communem frigidam et ventositate est ut paciens
utatur mane et sero hanc confectionem Recipe pul-
veris ℥ β dyatragacanthi piperion frigidi cum melle
℥ j misceatur et fiat confectio que purgatione j vel ij
videbis mirabile Item quod operantes in
tussi ex catarro sive sit frigido sive calido fa-
ciunt cauterium dictum in methodo vel
loco eius constringat collum et spatulas
cum cataplasmatibus in tempore ad sudorem provo-
candum sup lecto donec resoluat et materia
diminuatur et evacuetur Item rubificant
caput abrasis capillis vel eo emplastro
ex sinapi melle simo columbino floribus
ficus raphano sicco apii nucis yreos
et similibus Item lavat caput cum lexivio
sed communiter grecus vel vetus quo de-
cocta sunt folia lauri salvie stecados
ysopus maiorana flores camomille
meliloti et similia Item sacellat caput
cum milio furfure sale torrefactis in
sacello Item capiunt dictam sicut
et ipse apud cenam et ut cpatiunt in
sompno et sudent et sic sciant calidum sed
post cibum quiescat ab hiis neque vocif-
erent neque sompnum illico super cibum
arripiant neque resupinationem frequentent
pillule pectorales sublimes ad catarrum
restringendum similiter et tussim ex ca-
tarro que infestat de nocte sit sive
ut est eius par in hac Recipe apii a-
nisi gummi arabici succi liquiricie ana
ptem una dragaganti sic simul
ana partes iij fiant pillule frigide tener-
dentur eo ebris iij vel iiij et te-
neant vera prius quam eo per dor-
miunt ipsi tussim [illegible] operantes
quod retinent pectoralibus sericatiuis
dyapenidion ana ita sicut dyadra-
ganto in tussi calida dyacalamentum
in tussi frigida dyaysopo in tussi frigida
humiditatis cum complexione calida minora pro
ut consequeris estimaveris Item confectio
syrupi de liquiricie syr. de ysopo consensus
tussi antique frigide et leniter
mundificans pulmonem ab omni materia
et sanare sanatus est ista Recipe liquiricie
mundate ℥ ij capilli veneris ℥ ij ysopi ℥
β ponantur in ij lb aque et dimittantur
per diem et noctem deinde coquantur per ca-
tolet et addatur mellis zucare pendiorum
ana ℥ viij aque rosarum ℥ vj fiat syrupus
bene coctus et clarificatus Confert etiam
catarrosis pleureticis peripleumonicis
ptisicis atque omni egritudini pectorali
tam antiqua et ipso in tussi calida Item
confectio syrupi de ysopo secundum eundem est
ut confert in eisdem passionibus et ipso
in tussi frigida grossa Recipe ysopi radicis
apii feniculi petroselini liquiricie ana ℥
j ordei mundati ℥ j sem. malue sem.
citoniorum dragaganti ana ℥ ij capilli
veneris ℥ vj [illegible] iuiube sebesten ana numero
xx passularum ℥ vj sicut pignoreum sem.
cortices dactillorum pignorum ana numero c
pendiorum alborum lb ij fiat syrupus ipse
quod nobilitate sue compositionis omnium aliorum
pectoralium dignitatem et sanitatem provocat
et membra spiritualia confortat appetitum
Item confectio syrupi de ysopo secundum eundem
et hec et in eisdem passionibus confert
ipse in tussi frigida grossa viscosa mundi-
ficans pectus et pulmonem asamite
quare confert ptisicis empicis asmaticis
catarrosis dente potencia moderate
tamen usus eius ne appetat ora
venarum et sanguinem sanare faciunt
propter sui acuitatem Recipe ysopi ℥ ij
ysopi capilli veneris ana ℥ j calamenti
anisi radicis apii feniculi ana ℥ v sem.
malue feniculi yreos ana ℥ ij lini
sem. citoniorum ℥ iij ana ℥ ij passularum
enucleatarum ℥ ij sicut frigidarum
pignorum per numero pendiorum lb j
mellis despumati lb ij fiat syrupus
bene coctus et clarus et sicut innuimus
ipsum ad ministrare potest unusquisque aliquo
ex syrupis predictis est enim vltimum unica
medela in fortiore Item lohoch de squilla
ex termine forte in sanando quare
confert asmati suffocati sic fit secundum
Johannem Mesue inferius de appetitus

Rubificatio
Lexivium
pillule
Lohoc

ca° de asmate auctore serapione. Recipe squille asse
vel tepe acute assate ℥ iii radicis lilii ce
lestis ℥ ii ysopi passularum ana ℥ i misce et
aque ℥ viii terantur omnia atque atque conficiantur
cum melle cocto despumato donec fiat
sicut pasta mollis ex quo lambat hora
post horam aliquid cum vino claro quia
educit materias grossas viscosas ex pectore
et pulmone

Canon

Tussis frequen
tius fit ex catarro quam aliqua causa
sine materia vel ab apostemate quia ipse dicta
sunt ca° et dicta ca° de catarro et dicta
sunt de ca° asmate multum sibi invicem
suffragantur. Item quod dabis sibi electuarias
ut teneat sublingua non deglutiat illico
super cibum sed vel in ieiunio vel tribus
horis post cibum ne forte faciunt sui
humectationem cibum salmatum vaporare
ad radicem lingue et sic non pungeret
spiritum sed causaret spiritum. Quomodo
tum passione pectorali hoc generaliter
servandum est in cibis et medicinis a
frigidis vel calidis vel contrarie teneantur ipsi esse
et ipse ac in spirando et si fuerit contra ubi
sunt nocive nisi calidis lenibus re
fragantur. Signa in tussi ipse catarrum
calidum et sputo sanguinis atque ptisim
ipso in tantum parvula asperitas sicut velud im
ant in pectore in mica tusses
generantur sanguinis facile frequenter et
catarrao

Pronosticatio

Cavendum est plurimum a tussi ipse catar
rum acuto dicto vel salsato salso et
solicitudo inventus cura quia ulcerabit
pulmonem et panniculos eius involven
tes et distinguentes et faciet ptisim
et finaliter mortem. Item sollicitandum
in cura tussis a causa frigida ventosa
ne forte vapores ad pulmonem et muta
tur dissenteriam et demum lienteria. Et
pronosticatio in tussi causata a plenitudine
vel repletione vel empimate vel ptisi
est pronosticatio illarum passionum ut
dicetur suis capitulis proprie. Ca°

sedm de asmate

Ista quatuor
in hoc conveniunt quia sunt malicia
anhelitus ipse defectum constringente in
membris spiritualibus principalibus vel per
compassionem ad cerebrum et stomachum. Sed
differunt quia asma dicitur quia cadit

pectus in expiratione et est ibi sonus aliquis
raucus et levis. Dissuma vero dicitur quando sonus
est plurimum in anhelando. Orthomia vero di
citur quod est pectus in inspiratione et expiratione
in sonitu. Dicitur ex per pectus medicus
non curat sonum dicit non malum sed
vero medicus dicere ut dicit quarto de causa
fiunt omnes iste passiones vel ex passione
principali membrorum spiritualium vel ex corporis
compassione et si fiant ex passione prin
cipali hoc dupliciter quia vel ex mala complexione hoc
item dupliciter vel cum materia et sic fiunt ex
humiditate pulmonis vel siccitate. Si ex
mala complexione cum sunt ab oppilatione et
obligatione membrorum anhelitus sicut accidit
gibbosis ipse dislocationem spondilium et
leprosis ipse sclirosis membrorum grossarum
melicerum in pulmone et gutture. Si
vero fiat ex compassione sic fit sicut ex
catarro descendente a capite velud
ad pectus et pulmonem calido acuto
vel frigido flatico sicut dictum est ca°
de tussi et ca° de catarro. Signa
corporis proprie sunt a caliditate vel humi
ditate vel siccitate pulmonis sunt
signa dicta de tussi a causa calida humida
vel sicca. Signa vero corporis que sunt
a lepra vel gibbositate sunt signa corporis
que dicentur suis locis. Signa corporis
que sunt a catarro et signa tussis
a catarro distinctionem calidi vel fri
gidi catarri sunt dicta illorum.

Methadus

Cura curaliter corporis trahitur
ex cura eius ex quo trahitur et sequitur
quia signa et ca et cura et pronosti
catio catarri et tussis et asmatis
sunt eadem omnino quare pt ex asma ex
gibbositate et lepra est penitus incurabile
cum ille asma causatur talis passio
nes fore confirmatas.

Empirica

Inventa asmatis a catarro sine calido
sive frigido sed in calido magis ipse faciunt
quedam excellentes flomam repha ce
vel si volueris fit delubes scarifica
tionem in spatulis que licet non conferat
qualitatibus sed quantitate. Deinde
ob sinat corpus lapide omni die cum

clistery et suppositorio et quoque cum pillulis
cochijs in cena sumpta vel pillulis de reubarbo
in cena calida posita capitulo de catarro post
evacuationem vero si antecedentes maturativa co
ncta atque evacuativa pro sputo ut dixi
mus capitulo de tussi et plura dicemus capitulo
de pleuresi deinde confortantur pectus
et pulmonem dando omni die libra 3 j
pulmonis vulpis sicce vel cocti ad aquam
mellis quod est mirabile ut dicit Auicen
na capitulo proprio ante tussim ¶ Solemus admini
strare rubificativa et corrosiva circa
caput sicud sunt unguenta et rubificativa
cantharidae et empla dicta capitulo de catarro
et tussi ¶ In declinatione vero morbi fa
cimus suffumigium cum thure et mastice
et mirra positis super carbones quia
cerebrum et pulmonem exsiccant et confor
tant ne ulteriores generent superflui
tates

Canon

¶ Scias quod catar
rus fit duobus modis uno quidem modo
propter indigestionem stomaci vel epatis quia
tunc in membris indigestio et aquo
sum tendit per venas ad membra et
quia cerebrum est naturale frigidum non potest
rectificare illud quia congregat multas
superfluitates que colliquate fluunt
deorsum ¶ Secundo modo propter vapores
ascendentes acutos ad caput hora prima
digestionis et hoc fit vel vino stomacum for
madantes vel cibi calidi calefacientes
vel utroque modo

Pronostica

¶ Asma simulata et oppressio in pectore continua
et propter defectum cum aliis signis malis
mortem et suffocationem significant quia est
necessitas evacuationis ad anelitum sed
evacuatio diminuta ¶ Item asma veniens
in pleuresi et peripleumonia et catarro
et propter inflammationes mortale quia destruit
oppressio [illegible] percutidit [illegible] pro
nosticatio / ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ / catarro desinit capitulo primo

Capitulum tertium de pleuresi

Pleuresis est apostema calidum
in pellicula tegente costas versus
concavum pectoris que pleura dicitur
est et quoque apostema dyafragmatis

et tunc est periculosius propter maximum
impedimentum anhelitus fit autem ex
omni genere humorum penetrantium per ve
nas capillares et arterias tunicas ad
pleuram sicud et omne aliud apostema sed
maxime fit ex colera et sanguine colerico vel
flatu febrili salso quia non videtur
quod aliqua materia possit substantiam membri
panniculosi solidi et densi penetrare
nisi sit acuta calida subtilis unde
ypocras dicit pleuresim esse ex colera ¶ Quidam
medici antiqui non valde pleuresis sunt
neque dicant aliquis quod pleuresis
fieri sit possibile ex catarro quamvis ne
gat galienus in tegni et calidi de
causis apostematum differebat dice
bat non est possibile generari aliquod apo
stema in eminentia nisi cum superfluitate
orientibus per venas et arterias ¶ Ex tali
tamen catarro licet dissolutum potest fieri
empima vel ptisis ¶ Et scias quod in
latere alio vel utroque fit quoque dolor
ventosus fortis ¶ quoque cum fit inflam
mationem spiritum ¶ Sed due de pleuresi
quia propter signa et inseparabilia omnis
pleuresis sunt dolor lateris pungi
tivus cum tussi et febre continua acuta
pulsus serratus sive diversus cum duricie
arterie propter vehementiam doloris et
oppressio virtutis vitalis ab apostemate
que non sunt cum dolore lateris vento
so ¶ Est et quintum signum infallibile
quia dolor ventosus totaliter curatur
per appositionem evaporationis sive calefactorii
super latus ¶ Sed pleuresis per hoc augu
mentatur quia fit attractio sine resolutione
sufficiente ut dicit ypocras secundo regiminis acu
torum et ideo incepit curas pleu
resis per medicinas et calefactiones quia
vel solvat aut digerit medicine ¶ Signa
pleuresis que fit a sanguine sunt cum predictis
rubedo faciei et totius corporis et
repletio venarum et pulsus magnus
vena autem grossa et ardescit colorum
generativum sanguinis ¶ Et signa magis
propria sunt quia sputum incepit primo

apparet erit valde rubeum et dolor cum
punctura non valde multa secundum quantitate plurima
Si autem fuerit pleuresis apostema adusto appa
rebit cum omnibus predictis vel pluribus
nigredo lingue et bruna nigrella sive
rubea obscura et tussis sicca et sitis
intensa et retentio sputi et asperitas lingue
et gutturis et nigredo totius corporis fetidus
et maior quam si sit a sanguine non adusto ad
septima occurrens. Signa eius que sit
[A colera] a colera sive ex signis omnibus predictis urina
rubea clara subtilis vel citrina in
tensa et punctura lateris in modo acus
cum dolore plurimo et pulsus durior et
minor et spissior et sic acutior quam in
ea que de sanguine. Signa eius que sit
[de flate aut sanguine viscoso] de flate sive de sanguine viscoso vel
aquoso non opponitur flati vel quia
nihil non videtur posse generari sunt
eius signa quia esse quieta magis et
dolor gravativus in latere sine plurima
punctura et sputum eius tendit ad albedinem
et urina pallida vel subcitrina vel
citrina cum spissitudine et pulsus plenus
mollis quodammodo. Dicendum preterea quod pleu
resis et peripleumonia et quandoque sit in altero
latere tantum quandoque in utroque. Et signa
eius si sit in altero ut puta in dextro
sunt ut dicit ypocras et proprie quia
in eodem latere erit magis calor proprie quia
si solum bene ducatur terra corpus tenens
opportebit in illa parte quam aliubi sed licet
et aliud cingentem illo illinitum propter
exsiccationem super opposito latere scilicet sinistro iacere
propter quas sentiet gravitatem et extensionem
in latere dextro propter suspensionem
eius, si in parietibus latere illius et eodem
modo dico de latere sinistro. Si vero pleu
resis sit in latere utroque erit calor
et dolor et tensio equalis detulerunt.
[de pleuresi] Dicendum quod pleuresis et omne apostema
salubre primo sicut omnis morbus
salubris ut dicit primo de crisi habet
quatuor tempora principium augmentum statum
et declinationem. Distinguuntur illa
tempora duobus modis. Uno modo penes
digestionem tunc ut puta quando nondum
apparent signa digestionis vel saltem
digestionis manifeste tunc dicitur principium tunc

vel licet etiam quandoque principium vocetur spatium
tum dierum ab initio primo initiali in quo
primo eger sensit egritudinem sive lesionem
sensibilem in operationibus tunc cum vero ap
parent signa digestionis manifeste tunc est
augmentum, quando vero apparent signa perfecte
tunc est status, quando vero apparent signa
bone et laudabilis evacuationis tunc
est declinatio. Cum autem dico signa [nota]
digestionis intelligo signa urine et
sputi et egestionis licet quedam appareant
magis uni egritudini quam alteri. Signa
Sputum etiam significat super morbos [Sputum]
membrorum nutritivorum destinatorum et di
gestionis ut sunt epar splen renes
et vesica. Egestio vero magis super [Egestio]
morbos membrorum nutritivorum destinatorum
prime digestionis ut stomachus intestina.
Alio distinguuntur quatuor
penes difficultatem accidentium quatuor horarum vel
morbos quia cum primo apparent accidentia
est principium quando augmentantur est augmentum et
tantum sunt in ultimo malitie est sta
tus quando incipiunt deficere premissa
evacuatione sensibili et sufficienti per
sudorem vomitum egestionem vel urinam
vel apostema exterius tunc est declina
tio. Hec autem intelliguntur vel puta
licet sint quando omnibus morbis ut perfectis
ad distinctionem quatuor horarum solum pleu
resis determinatur, solum, secundum quod
predicti duo modi distinctionis quatuor
horarum ubi quandoque sibi coincidunt ita quod
est principium digestionis est principium
accidentium. Aliter de statu dicendum et
declinatione, quandoque vero non coincidunt
omnino. Primo omnium horarum accidentium pro
cesserunt antequam compleatur principium
digestionis. Signa in omni egritudine
acuta que est sine apostemate ista
tempora omnino coincidunt, ita quod quando
in ipsa acuta sine apostemate est
principium penes digestionem tunc etiam
principium penes difficultatem accidentium et
quando augmentum etc. Et ideo in istis
ipsis danda est dieta grossior in
principio et subtilior in augmento et

subtilissima in statu in resumptiva et decli
natione ¶ Nota illud ypo prima ptic(ula)
affo(rismorum) quibus extremi morbi in statu tunc tenuissima
dieta utendum est ¶ Tusse autem acuta que est
cum apostemate pectoris vel pulmonis i(d est) pleuresis
et peripleumonia ita quod ipsa omnino non co
mediunt nec in eis primo fiunt quatuor
hore accidentium [illegible] applicat puta in
penes digestionem et ideo in talibus extremi
bus erit magis periculum in prima hora
penes digestionem quam in augmento vel
statu, et hoc est periculum suffocationis
¶ Curare in pleuresi et periculosa dieta
erit dieta [illegible] horibus / ita
in principio digestionis debet fieri dieta
subtilissima cum tunc sit maxima diffi
cultas et modicissimum sputum atque
digestionis. Et ideo tunc non datur nisi
potus scilicet ¶ iulep vel ydromel et succus
pullorum usque ad statum accidentis ¶ Post
statum vero accidentis et cum incipit augmentum
cum penes digestionem debet grossius die
tari et in statu digestionis adhuc gros
sius usque stat homo quando est finis
tibus status ¶ Nota illud ypo primo
re(gimen) acutorum ¶ Et quanto plus sputi
sunt oberius est reficiendum ¶ In hora
[illegible] et in duobus diebus primis
[illegible] debet dictari subtilissime ¶ Et
in principio sputo penes accidentia ne forte
natura occupata pabulo distrahatur ¶ Et si
¶ Nota illud ypo prima ptic(ula) affo(rismorum) [illegible]
quorum [illegible] fit vel stat est equaliter
Causa [illegible] nichil apponere ¶ Causa ad
omnium dolorum est ista quia in pleuresi
et peripleumonia quando natura apostemata [illegible]
fluit ad periculosa vel [illegible]
materia est digesta tunc multum opilat
vias anhelitus et ramos tunc [illegible]
et pulmonis quare timetur de suffocatione
¶ [illegible] cum incipit digeri tunc et incipit
egredi per sputum quia natura non resistit
ad [illegible] per pulsionem [illegible] sicut in
fine acutis sine apostemate ¶ Sed dedit
in dierum aliquid eius [illegible] et hora
[illegible] pleuresis vel peripleumonia

timetur per resolutionem et non purgationem
ut [illegible] dicetur, et quia de die in diem
mora ideo cessat opilatio et malicia
anhelitus et omnia accidentia alleviat usque
ad horam crisis ¶ Si [illegible] est futura per re
solutionem et sputum illud natura non semper
accidit et [illegible] cum in pleuresi fit tanta
resolutio per sputum ut [illegible] totaliter eva
cuetur vel aliquid eius redeat ad horam
crisis [illegible] fit in pleuresi et peripleumonia
valde salubri ¶ Sciendum [illegible] in pleuresi
similiter et peripleumonia et [illegible] apo
stema mancipio corporis proximo timatur
altero duorum modorum quia vel ad salutem
vel ad membri mortificationem ad aufert
operationes illius membri sicut [illegible] ad
solutem et [illegible] morbum [illegible]
[illegible] in pulmone [illegible] et similibus
sin autem [illegible] remanet vita hominis in manu
vel pede ¶ Si non timetur ad salutem fit
hoc altero duorum modorum quia vel stat
in suo membro vel permutatur et tamen illud
fit ad bonum [illegible] si pleuresis permutatur
post aures vel sub ascellas et est omnium
illud fit ad malum et [illegible] ut si pleu
resis permutetur ad peripleumoniam vel frene
sim vel litargiam ¶ [illegible] stetit apostema
timatur altero duorum modorum [illegible] vel per
resolutionem vel purgationem vel [illegible]
[illegible] ¶ Si per resolutionem hoc dupliciter
vel insensibiliter ut quando natura [illegible] eva
porat [illegible] per [illegible] vel [illegible]
vel sensibiliter ut quando natura pleuresis et
peripleumonie [illegible] a calore naturali
et [illegible] de die in diem [illegible]
[illegible] vel superveniente fluxu sanguinis narium
vel sudore plurimo apud pectus [illegible] et
[illegible] in pleuresi vel
peripleumonia est [illegible] usque
ad diem [illegible] ¶ [illegible] illud
nichil [illegible] accidit et tussis [illegible]
[illegible] cum [illegible] acuta et dolore lateris
[illegible] non [illegible] per resolu
tionem [illegible] Nota illud ypo [illegible] ptic(ula)
affo(rismorum) [illegible] pleuretica [illegible] non
purgentur in [illegible] diebus [illegible] tempus
[illegible] ut in pluribus, quia
possit ad [illegible] ¶ [illegible] per [illegible] in
timere per aliquam resolutionem [illegible]
ut [illegible] in [illegible] illud affo(rismorum) [illegible]

[illegible] in [illegible] xvii die apparuit
fluxus sanguinis narium et [illegible]
[illegible]

xii afo

sine periculo paroxismos et consistencias
Secundo terminatur apostema per saniacionem sive maturationem
vt quando est grossa viscosa sed flatica quia propter
sit inobediens calori et obediens et ab ipso digeri
et maturari non potest subito sed longa sed in
diget tempore multo quare colligitur in cubo
et conuertitur in saniem laudabilem si natura dominatur
et resistat ad vnicam expulsionem scilicet cum
tempore certicam apostematis que quando de concaui-
tate membrorum ad vnica expulsionem egreditur quod fit in membris
spiritualibus dicitur empiema sed si fit in con
cauitate pectoris dicitur emoptoica passio
Si vero fit apostema criticum vt puta post
aures vel inguinibus vel sub ascella vel
alio loco corporis dicitur apostema Et iste
secundus modus est periculosus valde propter ea
primo quia est magis cronicus ideo timor
est ne virtus in via deficiat Secundo quia
natura resistat ad vnicam expulsionem
quare timor est de suffocatione Tertio quia
febris fit intensior et dolor acutior quare
timor est ne virtus prosternatur tempus autem
istius terminationis in pleuresi vel perpleumonia
est a primo die quartodecimo vsque ad vicesimum
diem vel circa et Iuxta illud ypocratis in ter-
ticula aforismorum Decimoquarto in pleumaticis
empiemata fiunt purgati in xl diebus
adhuc quia ruptura fit et soluuntur si vero
non in periculosum transeunt Tertio terminatur
per sclirotizacionem scilicet quando materia est sed grossa
valde vt melica vel de flaue adusto
propter quod natura non potest eam resoluere subito
neque simul in saniem conuertere sed sublimat
partem et partem et resoluit partem post partem
Et sic tamen resoluitur subtile et re-
manet quedam grossicies et tunc illud
apostema dicitur durities vel scliros
nisi medicus cito resistat ad mitigandum
materiam mollificatiua et resolutiua immo
illud nequaquam naturam lapidescere sed totum
resoluatur et iste tertius modus est omnium periculo-
sissimus et dicit ypocratis primo pronosticorum capitulo
de apostematibus duris quia iste modus est magis
cronicus et est impossibilis resolucionis postquam
consumatur vt dicit Iohannes in Tegni capitulo sim-
plicium de apostemate duro capitulo

Tempus autem istius in pleuresi et perpleumonia
est initium quando eius indicium esse durum et
dolores mitigari neque precessit aliqua eua-
cuatio sensibilis per sudorem sputum saniem
apostema creticum vrina vel egestionem et virtus
debilitatur continue et anhelitus fit difficilior
de die in diem Sciendum quod apostema sclirotizat
raro si natura foret resoluta insensibiliter
non remanent ~~aliquod de esse vel~~ ista acci-
dencia neque remanet aliquod de esse vel do-
lore lateris vel asmate cum accidens sequitur
morbum sicud vmbra corpus vt dicit G
in Tegni de accidente Signa igitur terminationis
pleuresis vel perpleumonie per resolucionem
sine sputo sunt vt dicit ypocratis 2o pronosticorum
Si sputum sit facile et emanet infra
primos tres dies et facile egrediatur
et sine labore vt tussi plura et quod
si sit subrubeum et sine sputo scilicet albo
equali digestum per inspiratum et vniuersalia omnia
signa salutis Signa vero terminationis
eorum per saniationem sunt vt dicit Iohannes quando
enim incipit calor febrilis intendi et
rigor quasi ad venire et punctura lateris
fortificari tunc ab illa hora scias saniem
generari et propter si esse continua sit in die
minor et in nocte multa et sudor
nullus et tussis sicca infestans egrum
et grauitas oculorum et rubedo in buccu-
lis oculorum et vnguium tortuositas et
digitorum calefactio et pustule in pedibus
quasi apparentes quasi disparentes et
per sterorem appetitus et pustule sunt in toto
corpore que non morantur omnia ista
sunt empiemati Iuxta illud ypocratis 2a particula
aforismorum Circa generationes saniei dolo-
res et febres magis accidunt quam facta
sanie Item in pleuresi et perpleumonia si
fuit venire sputo et solucione ventris
vel fluxu sanguinis narium vel flembotho-
mo adhibito vel quolibet competenti
medicamine vel calefactiuo vngento
clistere fortificato vel similibus dolor
in aliquo non cepit diminui scias quod
apostema terminabitur per saniacionem vt dicit
ypocratis 2o pronosticorum capitulo de sputo Signa
vero terminationis per sclirotizacionem sunt

Signa terminationis pleuresis per sputum

per saniationem

per sclirotizatione

delicatum esse falsa et dolorem mitigatum post
xl vel l vel lx dies apertio apparuerit per
credere evacuacionem possibile vel modica et
sterne si fuerit et remanserit tussis sicca
et difficultate anhelitus ad tercie suffo
cacionis et similia. Cum autem distinguuntur
predictos modos terminationis apparet quod termina
cionem que est ad melius mortificacionem volo
intelligere possunt esse salubres quatuor
sui specie quorum est terminatio per formacionem
si conveniet est omnino mortificum morbus sed
quia non sunt apostemata que mortales non
quorum conveniet et per quod si virtus sit constans
et medicus vere perfecit in cura. Ex
dictis autem colligitur patet quod in eadem materia
pleuresis et peripleumonie et vel in causa
apparet quia primo debet medicus inten
dere ad introductionem primi modi scilicet per
resolutionem apponendo medicinas resolu
tivas et consolidativas prout dictum est post
premissa evacuatione scilicet cum
flebotomia vel farmacia ut in methaphis
dicetur. Hec [illegible] et spirandi augmentetur
et dolor et esse incipit de die in die
non recedat ab hac via. Si vero ista
non proficiant post ad primum diem aperti
egritudinis vel circa illud et tussis fit
sicca et dolor fortis et esse fortificetur
et malicia anhelitus opus fieri sta
tim ad secundum modum scilicet qui est
per formacionem quod fit ad ministrando
syrupum et emplastra calida maturativa
et [illegible] post ad sue rup
turam que est dies xl vel circa id
¶ Post illud vero mundificat pectus et educat
saniem cum [illegible] lohoc et sirupis et gar
garismis et clisteribus [illegible]
que dicentur inferius et capitulo de empimate
¶ Si vero post xl dies vel circa id non videtur
profectum [illegible] lapidificari
quare procedat secundum tercium modum ad ministrando
emplastra et unguenta mollificativa
et resolutiva [illegible]
aliud ne aliqui reliquie remaneat
in loco si est possibile. Sed nota in ma
teria [illegible] resolvatur et intelligere quod dicta
sine [illegible] quia [illegible]
solis [illegible] relinquendi ut dicat

¶ In inquieto illius affoni prime periculo
quod in statu est egritudinis. Methaphius
Cura. Cura pleuresis istos fit procedendum in
primis namque considerandum si virtus sit consti
tutus et fiat clistere lenitivum ex decoctione
malve et bismalve mercurialis furfuris lb
et pro oleo [illegible] vel oleo [illegible] in mellis
[illegible] salis et inicitur tepidum [illegible] si
virtus sit fortis vel fiat suppositorium
ex melle et sale incorporatis simul ad
ignem lentum et supponatur [illegible] si
virtus sit debilis. Ex purgatis autem secessibus
ventris naturalis procedat ad evacuationem
cause morbi hoc ordine nam si materia
sit levis scilicet sanguinea vel ex sanguine
et colera simul mixtis ut est ut plurimum
quod scies quia dolor ascendit versus
ad spatulas tunc fiat flebotomia [illegible]
sit [illegible] scilicet [illegible] vel [illegible]
[illegible] raro contingit quod scies quia dolor
descendit versus ad furculam ubi est os
[illegible] tunc fiat purgatio cum [illegible] cassiefistule
et [illegible] et [illegible] manne et tamarindorum [illegible]
solutis in [illegible] aque [illegible] decoctionis
[illegible] fructorum [illegible] colatur et detur [illegible]
[illegible] hora matutina quia [illegible]
faciendum quod [illegible] doctrina. In inquieto
super 2o regiminis acutorum [illegible] in
[illegible] est in omni pleuresi facere in
principio flebotomiam quorum farmaciam [illegible]
[illegible] prima [illegible] quorum [illegible] est. Far
macia namque apparatu indiget et
tempore. 2o [illegible] quia flebotomia competat in
solo sanguine vel in [illegible] humorum
simul qualitatibus [illegible] flebotomia sit [illegible]
[illegible] tollens [illegible] ut dicat
Rasis [illegible] primo [illegible] tertia [illegible] de
flebotomia. ¶ Tertia quia timor est
et [illegible] timorosa [illegible] quia illico
cohibi [illegible] cum [illegible]
tamen flebotomia vel farmacia fiat
applicentur [illegible] latus dolorosum
[illegible] vel [illegible]
vel [illegible] quod si materia sit ventosa
sine apostemate vel sit humoralis
[illegible] apostemate [illegible] tunc [illegible] quia
resolvunt et terminant sine attractione

Si vero materia sit plurima et corpus repletum
digne quam dictum est materias augmentavit dolorem
et apostema ex quo cognoscet medicus quod
evacuationibus vtilis debet precedere omnia localia re
media. Fiat ergo secundum hunc ordinem. Si pleuresis est in principio et corpus pletoricum
fiat primo flobotomia zaphene pedis eiusdem
lateris causa prime diuisionis materie. Postea
flobotomia basilice brachii oppositi lateris et
idest quoniam ut flobotometur zaphena vel
basilica pedis oppositi lateris causa diuisio
idest per hoc fieri per duas diametros
ut dicit Auicenna loco pallegato. Postea
3º et vltimo fiat flobotomia basilice bra
chii lateris eiusdem propter eradicacionem materie
tunc sanguis extrahatur donec in alium colorem
scilicet nigrum vel magis intense rubeum
permutetur propter hoc eradicacionem et ingresse
vsque ad inuocatam causam quante obstinet
tamen virtus et etas ne simul cum causa
morbi extrahatur et virtus. Si ergo virtus
sit debilis fiat per vices secundarie illius
flobotomie vsque ad 3es dies quod facies
educendo vna hora et reiterando in
operibus ad sanificacionem ad quam ne
mentibus sequatur celeste lenium predictum
secundum eum qui anothomia cognoscuntur
vene capillares nutrientes pleuram
et costas a basilica ramificantur ita
locum furculum superioris vbi vena kilis
ascendens bipartitur in duas guidegis et
duas basilicas scilicet dextram et sinistram.
Si vero basilica reperiri non potest flobotometur
mediana vel cephalica quam pars refert
in tres venas cum non brachium cum ab
eodem trunco vene kilis oriantur. Sive
cum eiusdem locum misi quod cephalica di
rectius tendit ad caput et basilica
ad pectus, mediana vero est sicut coram
colligens ea ad invicem in brachio
evacuacionem. Si autem pleuresis est confirmata
et materia tota fluxerit et morbus iam
peruenit ad augmentum antequam sis vo
catus ad curam tunc si corpus non
sit valde pletoricum fiat illico flobotomia
basilice lateris eiusdem quia tunc non est locus
diuertendi sed eradicandi extrahatur san
guis vsque ad mutacionem coloris predictam quam
si morbo existente in principio fiat primo
flobotomia evacuativa augmentaret apostema
post attractionem vene et sitis sit morbo
existente in augmento vel statu fiet flobotomia
diuersiva trahet materia corrupta super loca
sana preter quod apostema euitaret. Post
flobotomias predictas purgetur aliqua die se
cum dietam cum mediana predicta et non
purget cum scamonea vel colloquintida
vel alia medicina acuta quam propter hoc
se intendet et virtus debilitabitur.
Obstinet ergo virtus propter posse quam ipsa
est que curat non medicus per remedia
vlia applicentur localia. Si ergo materia
est sanguinea aquosa fiat calefactorium
de sale et milio torrefactis in sacculo super
lapidem ignitum et lateri doloroso applicetur.
Si vero tota acuta fiat cum spongia
vtre liquido hunc lateri planum vel cum
vase vitreo vel eneo vel terreo pleno
aqua calida panno sicco interposito
inter calefactorium et latus vel si in non
dives cum vesica bouis sicca repleta
aqua calida panno interposito. Si vero
sciatica vel nitica indigemus fortiori
bus ut sunt orobus et fenigrecum furfur
cum pessuales contrita et posita in sacu
lo et bullita in aceto. Deinde bene
expressa et calida applicata vel extenda
tur vel dispumatur super panno et
aspergatur puluis scilicet nasturcii vel cimini vel
carui vel aneti vel apii et calefiat
super lapidem ignitum applicetur. Caue tamen
de attraccione materie et specialiter in flamatorem
quam est acutum valde maxime sub
tilitatem et resolutionem materie grosse vel
viscose. Et in omnibus istis sit caute
la ne applicentur humida et ne dilatarentur
in loco proprio infrigidari incipient primo
tunc calefaciant et reiterent et precipue in
vino quam frigida et hec prohibent re
solucionem. Et vngatur quidem locus dolo
sus cum oleo de camomilla vel aneto actu
calido. Desuper ponatur hoc emplastrum. Recipe
radices bismalue coctarum purificate et
conteratur ʒ iij, fiat florum camomille
semen lini an. ʒ ij, farine ordei ʒ vj
incorporentur omnia cum oleo camomille
olei sicut quod sufficit et actu calidum
applicetur cum resoluit leniter ad repercus
sionem et mitigacionem necessario permittatur
venter cum aliqua dieta confricari
primo leniatur cum suppositorio vel clisteri

vero mi mediana est

qui pleu resis est confirmata

pro flebotomia

calefactorium

emplastrum

quia ventris lenitas plurimum confert
et anhelitus bonitati Sumat omni die
in aurora preter quam in die solucionis
de sirupo digestiuo et scicatiuo quam ponetur
infra capitulo de empicis cum pinguinum
et vrine sepe autem aborum lohot scica
tiuis dicitur et usus eius radicum liquiritie
sicce contuse ana ℥ j euidicie scariole
ana ℥ ij capillis veneris ordei ana lb
ß quatuor seminum frigidorum maiorum et
minorum seminum papaueris albi liquiricie mundate
ana ℥ ij zuccari lb j fiat ex
omnibus sirupus cum coctus per decoctionem
predictam non sit lb j et ß Et si materia
esset frigida aut tempus frigidum aut sputum
difficile addantur mellis ℥ ij radicis yreos
et ysopi et apii ana ℥ ß et postea cum
addi in modo aceti ℥ in ... matrice
si tussis esset modica et non timeretur de
pectoris siccitate Aliter autem acetum est
cum pectori nociuum ... ista ad ducere
et illa subtrahere in ista quemcumque
periculum Et si negatur premedicinas usque
ad predictam apostematis resolucionem predictum
Si autem pleuresis tendat ad saniacionem
ex sicco quia predictam non conferunt
sicut deberent neque sputum est facile
et ex ... neque dolor lateris neque febre
minorem Sed stant equaliter et incu
dunt Tunc sollicitudo est cum materia
et sanici ... et doloris miti
gacio sicut est hoc emplastrum ... radicis
malvavisci coctarum et ... oroby
fenugreci seminis lini ... fenugreci a
... dial dragaganti quod arabes inmi
... liquiritie mundate ana ℥ j conquassentur
in aqua et bulliant et fiat emplastrum cum
oleo zizanio vel camomillo vel anetino
vel de semine lini Et si materia sit calida plus
fiat vnguentum super pectus cum ... populeon
et butiro recenti sine sale vel ... ampu
gia ... et oleo ... et cera al
... et illa cum emplastra et vngo
ta ... in labio in lana sucida et
pectori applicari actu calida ... go
... aliud ... fiat ...

Et hoc illa sumat omni die in aurora
de sirupo ... noua sic fit ... ysopi
yreos lilii ana ℥ j ficuum caricarum dactil
lorum pinguium mundatorum aut ... sub in
... liquiritie mundate dragaganti quod arab
... quatuor ... frigidorum ana ℥ j in capillis
veneris lb ß mellis et zuccari ana lb ß fiat
sirupus lb j vel circa ... Et ex ... ad
orobo et fenugreco et semine lini et storace ca
lamito et opposito fiat super latus emplastrum
actu calidum Et regatur usque ad diem rup
ture tunc si fiat ruptura potest bene cum
quare educatur sanies et mundificetur vlterius
cum lohot et sirupo ... scicatiuis
predictis ne ... in ptisim et plura di
cemus capitulo de empiemate et vltimo consolidetur
cum ... in carnatiuis que dicentur capitulo
de ptisi Si vero ruptura potest fieri non
... fiat partem mollificet ... cibis
cum ... aliquo predicto et medicatur
cum lohot vel sirupo aliquo predicto addendo
in eis sinapi vel ysopum vel prassium
vel aliud ... et ... et
conquassetur si est ... rupturam
... appetit ... sa
niei et ... quare mundificatur et
incarnatur sicut dictum est et plura dicemus
capitulo de empiemate ... capitulo de ...
... in hac arte ... ruptura
... est ... ut ...
... aut ... ut sa
nies egrediatur et non ...
omni die ... per ... vel debilitas
et syncopis ... et mors
... sequela ... qui
... ydropici aut empici ...
aut ... macionis
est vel ... costa ... et
... lateris Apostema quam ibi est
sinus costarum ... et ... in medio
... diafragmatis quare tota
sanies ad locum declinabit Si vero
pleuresis ambo latera simul occupauit
regimen ... lateris utriusque hec tamen
... operacio non fiat nisi in ... forti
valde vel cor ... desperato Si autem mor
bus prolongatur vltra plus l dies neque materia
sensibiliter euacuatur et febre latente
diminuitur neque anhelitus facilis fit
... de lapidibus ... pronosticis ... nisi forte velles

cum ptestacione facit cura blanditiua
et motis dilatiua cum emplis mollificatiuis
et pegea resolucionis vicissim ea apponendo
similiter dicemus capitulo de apostemate scilicet pag
fo de cura apostematis vlcia vel scliro
tica ¶ Dicto de cura pleureseos per
medicinas dicatur generaliter de cura eius
per dietam secundum ordinem 6 rerum non naturalium
Ordo igitur diete duplex est scilicet vlis et
particularis vlis sumitur a cibus primo a ciborum
temporibus vlibus nam in principio et quando
sanitas est media et difficile debet
modicus cibus ministrari sed in augmento
et statu plus si timetur per resolucionem virtutis
illud ypo primo regiminis acutorum et quanto
plus sanum fuit liberius residendo
Si autem timaretur prolongacionem tunc in
principio est magis dandum quia in augmento
vt virtus longum morbum valeat tollerare neque in via deficiat
in statu vero et ypo cum dicam in principio
est dieta gradatim subtilianda vestes
ad subtilissimam ne natura impediatur in
operatione ¶ Secundo a bessenda morbi quia
si pleuresis sit acuta calida subtilis
nimis est dandum quia morbus est Si acci
sunt acuta sera grossa magis dandum
est vt virtus bene sustentetur ¶ Tercio
a dute quia si virtus debilis optime
sustentetur per cibum quia non potest bene
sumi plurimum elaborare Ordo vero diete
particularis sumitur a duobus modis primo
ab hora dati quia si sit per qualitatem dietur
tribus horis quibus consueuit tempore sanitatis
vel saltem hora maioris quietis sine consue
tus fuit sumere cibum bis sive pluries
in die vt dicit ypo 3o regiminis acutorum
ita tamen vt magis detur in prandio
et minus in cena Secundo a specie et qualitate
ciborum et potuum quia et tam calida acu
ta et subtili conuenit dare magis frigida
actu et potencia Sed in ea frigida grossa
viscosa conuenit dare magis calida
acuta actu et virtute Potus igitur
conuenientibus pleuretica est multiplex primus
est aqua ordei que ptisana colata
dicitur cum volumus mitigare mundificare
et infrigidare Secundus est ydromel
scilicet aque fontis lb. j. mell.
cum volumus fortius mundare et abstergere

¶ Tercius est vinum album debile aquosum
limphatum ad medium cum volumus virtutem
confortare ydromel et vinum vitetur in
principio et cum causa est calida ¶ Quartus est
julep i. aqua cum zuccaro quando volumus infrigidare
et humectare delicatos ¶ Quintus est succus granatorum
maiorum dulcium mixtus cum aqua
fontis pluviali quando volumus confortare et humectare
¶ Sextus est syrupus rosarum vel nenufaris
vel scilicet violarum aut syrupus de papavere cum
multa ¶ Julep perumptus aut cum
aqua ordei aut cum aqua pura quando
sitis et ariditas oris et lingue et insompnietas
proueniat ¶ Septimus est jus pulli
nam cum homo est delicatus et debilis
et fastidiosus scilicet ex pullo puro
al. cocto et aqua pluuia cum lactucis et
semine quibusdam sine sale ossibus adossibus
separatis remota proiciatur si aqua foret
isto tamen potu vtitur cum pinchallo
non tamen quantito ne corpus repleatur
¶ Octauus potus est syrupus qui sit sic
scilicet aque fontis lb. j. mellis aceti an.
℥ s. zuccari ℥ j. misce quia est potus
nobilissimus pro corporibus delicatis cum vo
lumus infrigidari vel mundificari Mel
vero vt dicit Auicenna particula capitulo non
est negligendum in passionibus spiritualibus
quia est vehiculum omnium medicinarum ad pectus
et pulmonem et tempore in natura frigidare
grossa et tempore frigido sed in ea calida sit
repercussum cum aceto sicut iam dictum
est ¶ Abstineat eciam omnem pleureticum
a potibus acetosis vel ponticis quia
acetosa et pontica et styptica sunt scilicet
atque retentiua et viam pectoris re
strictiua nisi sint modica et cum acutis
permixta quoniam incisionis et penetrationis
Si autem virtus sit debilis et consuetudo
crapulosa sicut fit nostris temporibus tunc
oportet grossius dietare quia non suffi
cit cibus ypo vtatur igitur pulmento
ordei vel farri vel avene condito
vel lacte amigdalarum dulcium vel carne
pullorum edorum castratorum cocta et al
terata cum lactucis scariolis boraginis
buglossa potest eciam vti aqua de cocturis
caulium ypopost cum melle si materia
sit viscosa ¶ Vitat eciam passionem mundificatiuis
aquis interioribus et amigdalis dulcibus
et mimbus passo cuius non sit azi
mus quia oppilat neque fermentatum
plurimum quia sistematur ad rupturam

apostematis et attractionem venarum sit ergo
medium inter hec et sic tum dierum vel
duarum ad minus nisi apostema tardet rup
turam tunc namque est bonum sinceratus in
[illegible] cibum et sanguinem mundificet vtatur
ergo omnibus sorbilibus et quibusque [illegible] primis
petrosilis coctis cum petrosilino et sale
de fructibus vtatur prunis et ceresis
dulcibus et ficubus siccis ad cibum [illegible]
lenificationis ventris et pomis coctis
vel malis granatis dulcibus vel assis
piris dulcibus coctis ad zuccarum
cibum [illegible] confortationis stomachi ¶ Post
quedam circa methodum attendenda que
sunt quorum primum est quod neque flebotomia
neque farmacia fieri debet ventre con
stipato lenietur ergo primo ad suppositorio
vel clisteri ¶ Secundum est quod non debet fieri
hoc maxime afflictio nisi hoc dici
magis quieta et est quod minor afflicto
ne afflictis addatur afflictio ¶ Tertium est quod ea
bus non debet offerri hoc maxime afflic
tionis [illegible] non impediatur nisi forte
afflicto et virtutis debilitas esset propter
[illegible] pluviam quod raro sit [illegible]
quia [illegible] et non sunt multe [illegible]
nisi [illegible] sit grossa in isto et virtus for
tis et morbus sit circa declinationem et
tussis et difficultas anhelitus sunt mo
dici et tunc detur in potionibus [illegible] et cum
multitudine ptisane vel aque pure aliud
et sputum prohibent et suffocationem indu
cerent ¶ Scitum est in curando
morbum et eius causam non negligamus
accidentia consequentia scilicet sitim vigilias
dolorem capitis colliquationem corporis
et cetera quorum remedia invenies suis
capitulis ¶ Omnia preterea quidam
qui curant pleuresim exemplum nobili
[illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible]
fructu floribus [illegible] stercore columbino
[illegible] cepis et [illegible] [illegible] acutis pone
[illegible] ea super locum dolorosum post evacuationem
vel [illegible] sufficientem vel flebotomia vel farmacia
et cum non est timor de attractione vel cum
ad locum apostematis vel ponendo vento
sas super locum sed iste modus non est tantum
quantum difficile est [illegible] medicinam pene
trare costas et [illegible] sunt medicina
[illegible] timor est de [illegible]
apostematis ¶ Cavendum quod si in pleuresi spu
tum sit rubeum purum sine permixtione

albi [illegible] tunc in cura eius oportet nos
ad duo intendere scilicet ad sputi eductionem
cum [illegible] lenibus predictis et ad [illegible]
rupte ad consolidationem ad [illegible] con
glutinantis incarnantis que [illegible]
de sputo sanguinis ¶ Administrentur igitur [illegible]
[illegible] vel simul [illegible] sic diximus
causa [illegible] ad [illegible]
sunt nisi medicus [illegible] in
[illegible] ¶ Est preterea sciendum quod licet
pleuresis et [illegible] apostema
fieri possit [illegible] vel [illegible]
[illegible] tamen si fiet [illegible] et
[illegible] sic fit maxime
a [illegible] habitu [illegible]
est ad sit [illegible] corporis ¶ Alii non
[illegible] ¶ [illegible] fiat per viam
[illegible] sic fit maxime a colera
¶ Per viam [illegible] et [illegible] sit
a flate ¶ Per viam congestionis vel
[illegible] sit a [illegible] raro est
fieri [illegible] sit igitur [illegible] in vere
a sanguine in estate a colera [illegible] in
autumpno a [illegible] quia [illegible]
[illegible] subtile et remansit [illegible]
in humoribus sed in yeme a flate
[illegible] possit tunc fieri a colera
[illegible] et autumpnum que
postea in yeme per antiparistasim
et opilationem [illegible] ad interiora et
ibi non bene [illegible] et
faciat apostema ¶ [illegible] donec
sit pleuresis in senibus maxime
a flate sed in iuvenibus [illegible]
adolescentibus a sanguine in [illegible]
bus a colera ¶ Quando igitur hoc apostema
est periculosum et difficile in senibus
et [illegible] suffocationem et virtutis
[illegible] debilitate [illegible] est peri
culosum in [illegible] propter [illegible]
et acuitate doloris fortitudine
et [illegible] bonitate ¶ Regatur igitur omnis
pleureticus ad medicinas et cibis
et potibus predictis usque ad tempus
convalescentie quod est tempus post declina
tionem [illegible] et [illegible] et tunc [illegible]
et gradatim reducatur ad suam consue
tudinem ¶ Experimenta [illegible]
operantes in cura pleuresis que est
a sanguine [illegible] flebotomiam farmacie
sed in ea que est a [illegible] adusto

vel eo vel stare prodest egroto Item pro
digestione ad inspissandum cum mane z y
vel in crastinum sirupi cum duplo eius aque
calide decoctionis liquirici pistate z ij
ordei mundati semel cum pruniis bulliant
in ℔ aque donec medietas consumatur
colet et sirupizet cum ℔ j zuccari in omni
pleuresi sed si sit deflatu addet in sirupo
mellis cum z j Item non datur aqua
ordei cum sirupo neque cibo sed sirupus vel pa-
tibus x vel ij horas quod aqua ordei
potatur et mittit quod debet dari post non
questionis dante ypocras sulfur vel in
dromelli aquosum vel aqua decoc-
tionis radicis feniculi cum liquiricie et zuccari
q si pleuresis sit de materia calidissima
sed sanguinis adusto vel eo datur ypocras
hoc tempestionis aqua decoctionis psili
et cucurbite aqua decoctionis lactuce
et zuccari vel aqua decoctionis endivie
psilii et quod avalis et habet omnium subti-
lior si constrictus ipsum prohibet Item si
calor febrilis sit intensus inungunt
spatulas et spinam totam cum populeon
et oleo ro vel violato et mauilla oc psili
vel oleo de papavere vel de nenufare
Item si dolor lateris pungitivus sit
fortis fomentat latus cum spongia
infusa in aqua decoctionis florum
camomille foliis vel aneti et foliis
vel inungatur cum unguento facto
ex una parte dyaltee et alia camomille
dicuntur lucide cum parte sed addito cera
modico propter penetracionem Item sed dicta
imuethado sila et cimpia regimine
omnis pleuresis usque ad apostemacionem reso-
lucionem et usque ad rupturam si non potest
fieri resolucionem vel post rupturam
apponatur mundificantia pectoris et pulmo-
nis ac etiam cum rebus dictis in capitulo
de tussi Egidio de empicis sive non
et condicionum eius que sunt et
plura dicemus capitulo de empimate et
capitulo de ptisi quorum illorum omnium et inten-
cio mundificandi Item homines cum
omne vinum pectoris cum materia sic fit
quia illa digerit et spissitudinem facit
et sicud ypocras materia grossa separat
tabalhinc capilli et ungule
cum j liquiricie passularum de ysopi cum
mundatarum ordei cum transitu in z j frandi fricata
cum primum dactillorum cum uno
in fiat z j sed nimble selesson cum

uno in amigdalarum dulcium uno ypo fiat
sirupus cum melle sicut fiunt sic vel cum
se leuca sed cum zucco si est cum febre
acuta **Canon** Dubitant quidam plures
utrum repercussiva competat in principio
pleuresis videtur quod sic auctore Johannes
Mesue in suo de appropriatis capitulo de pleuresi
ubi hoc precipit expresse Item auctore Avicenna
primo canonis sen ij capitulo de curacione apostematum
in generali ubi dicit quod in principio debet poni
super locum repercussiva tum in declinacione
resolutiva tum In augmento vero et statu
mixta ex hiis ita tamen quod in aug-
mento dicuntur repercussiva prestare
ad resolutiva vel ab illo tamen pontifex
excepit nisi de appostematibus creticis que re-
percucione non debent sed potius prohibere
ponendo emplastra rubificativa ex sinapi
melle stercore columbino suplocatum In
oppositum est auctore ypo regimine acutorum
ubi loquens de cura pleuresis et pripleuce
per medicinas non ponit in aliqua harum
repercussiva Dubitant auctore A ij de
ingenio sanitatis ubi loquens de cura
omnium apostematum maiorum que sunt cum febre
habet in appostematibus pectoris repercussiva
quod terror et nec materia expellatur ad cor vel
aliud membrum nobile vel si hoc non contingit
melaplomia accidet ne immutacio vel
per sputum terminari non possit sed vel per sa-
macionem vel per schirotizacionem Pro qua
dubitacionem videtur vidende pro expedicione
Mesue colligit id quod materia duplex est prima
et principalis Dico autem principium
principalis que materia fluxa facit apostema
non de novo recepistam potest membri sed ad
hunc stat in membris conclacentibus
sed principium principatam dico que materia
iam recepta in poros et spongio-
sitates membri in quo fit apostema
dicendum igitur quod in principio principale
debet reponi repercussiva et precipue si
materia sit modica et corpus non plecto-
ricum neque cacoxicum valde quod tunc
evitabitur apostema materia expellatur
ad cor et clima modo materia non repellitur
Sed Mesue prohibet in principio autem principa-
rato nullatenus competet propter causas
predictas et sic cedant auctores Sed
non quid ducorum sit tunc medicis
quid operantes sed vel repercussivis vel
non utique Respondendum quod non utique tunc

est propter quatuor primo quia difficile
vel impossibile est medico cognoscere
principium pleurisis Secundo quia posito quod
cognosceret tamen quia illa hora levis
est non petit medicum apparere Tertio
quia raro est quod humor corpus inficit
plectoricum et mala pauca Quarto
quia raro est quod medicus vocetur ad
egrum in principio pleurisis Dubitatur
aliud secundo quare elevato pleurisis
respirium vocatur apud auctores tamen materia
to presolutionem cum non sit grossa seu
plurabilis et quia sit modus generationis
spiritus in pleuresi / Dicendum quod materia
apostemosa contenta in pleura subti
lissime stillat et quasi insensibiliter
in concavum pectoris Item quod pul
mo dilatatur ingreditur pars superior
prima ramorum trachee arterie disperse
per totam substantiam pulmonis / Deinde ab
illis propellitur ingrediuntur in ad largiora
donec magna quantitate congregetur in trachea
que est trachea pulmonis tunc incipit
senaculis nominatur anhelitus propellit ad
extra corpus et tunc dicitur spiratio vero
Et in quieto illius aforismi vii par
ticule Combustiones inter venas et ventrem
sic forti ne nichil repugnat edu
cat cum sanie de medio essis et 3o
decretis ubi est sapiens sapiens
sima cum sapientia non est finis cessi
obicitur quare materia non egreditur ori
ficia vene arterialis et arterie venalis
Et sic tandem perveniunt ad cor Et hee
due vene perdiunt a corde primo
quidem a dextro ventriculo cordis
Alia vero a sinistro et dispergunt per to
tam substantiam pulmonis sicud et rami
trachee pulmonis Dicendum quod ille due
vene molles clauduntur dum pulmo
constringitur Sed rami trachee pulmonis
sunt duri et omni tempore aperti aliter natura
al suffocaretur Dicendum quod ad hoc
suffragatur non regulas spiritus per vias
magis salubres ut dictum est Pro
nosticatio autem pronosticum post
sumitur sive ex quod signorum pleurisis
sed solum quia quedam eius sunt pleurisis
quedam sunt quare eius tempora alia
quedam sunt destructionem pleurisis apo
stematibus quibus / quedam sunt inflationem

vero ad mentem aliud quedam vero eius
significant longitudinem vel brevitatem
quedam sunt salute vel morte de quibus
procedunt Signa pleurisis sunt quinque
que sunt lateris dolor pungitivus
febris continua difficultas anhelitus tussis
pulsus serratus Signa vero principii ponuntur
prius dicta quia cum nichil ex
puitur vel parum Augmenti vero tussis
humecta et difficultas anhelitus
mitigatur et est incipit digestio quod
exspuitur vero est augmentum Status vero
sputum cum perfecta digestio et ad facilite
egreditur Est status quod vero tota materia
evacuatur vel circa illud est vero decli
natio Signa vero distinctiva pleure
sis a dolore lateris ventosi dicuntur
in prodo tali Est et apostema in gibbo
epatis simile pleuresi in febre continua
tussi et punctura lateris dextro Sed
dum est in capite epatis et pulsus
vendosus et dolor sub diafragmate et
in dextro parte cum neque ascendit usque
ad furculas superiores et est eius tus
sicula sicca et mortua quia solum
fit per compressionem diafragmatis a gibbo
epatis non per materiam in pectore vel
pulmone neque dolor est ita acutus
et fit quinque tumor in ypocondrio
dextro si magnum fuit apostema per
figura nonatile seu medie lune
et vena spissa confusa quod si fuit in
gibbo epatis apparet fiet ergo secundum
latitudinem carnis per tumefactionem in
comparatas ad intensina Signa
vero digestiva vel pleurisis et peri
pleumonie quia in peripleumonia pulsus
vendosus et dolor non acutus sed
gravativus quia substantia pulmonis non
sentit sed panniculus eius involvens
et mediastinum Item et
difficultas anhelitus sicut maior
ex continuo tumore suffocationis
et dolor declinabit ad partes
posteriores inter duas spatulas vel
ad ante vel ante ad latera vel
rubor apparet in maxillis /

Item ista pleuresis quandoque continuatur
ad cor et tunc fit sincopis et forte
mors / et quandoque ad cerebrum et tunc frenesis
fit / et ingredo ligwe cum ariditate
et urina remissa tamen sputus esset tinc
ta valde et dolor lateris diminuitur
vel aufferetur quandoque ad pulmonem et tunc
dolor non est adeo acutus sicud prius
sed anhelitus fit difficilior ¶ Unde ypo
cras in particula affo(rismorum) in pleuretica peripleu
monia malum quandoque ad renes et tunc
fit spasmus quandoque sub ascellas vel post
aures vel ad aliam particulam exteriorem
et tunc patet ad sensum tumor et aliena
cio interius ¶ Signa vero longitudinis
pleuresis sunt quia dum durat eius
principium vel .i. sputum indigestum vel
grossum viscosum et siccum vel tussis
sicca difficilis quia principium est longum
omnia tempora eius longa ut dicit ypo
decet salvo quod virtus sit fortis quia si
esset debilis vel alia mala signa
apparent posset abreviari usque ad mor
tem ¶ Signa vero brevitatis ad salutem
sunt signa contraria et precipue brevitas principii
et cita apparicio digestionis in sputo scilicet infra
primos 3s dies et eius facilis educ
cio et universaliter omnia signa salutis sunt
presencium ... ¶ Signorum autem pronosticorum
quia ut sit ... quedam sunt bona
absolute quedam mala absolute quedam
salutem quedam mortem ¶ Signa bona
absolute sunt ¶ Primum sputum cito apparens
egritudinis et infra primos 3s dies
eveniens et sit facile sine multo
labore tussiendi vel screandi et sit
subrubeum sanus sputum admixtum a
principio vel statim post neque persever
in die septimo in colore subrubeo
sed paulatim albescat et universaliter omne spu
tum cum diminucione doloris eveniens
est bonum ¶ Signa mala absolute
ut dicit ypo 2a pronosticorum si sputum
sit tardum in principio et sit rubeum
... evenit aut citrinum purum ad
laboriosam tussim neque albo sputo
admixtum vel si sit rubeum omnino
velud sanguinis quod inpetum venerit
vel si sit album viscosum globosum

vel spissum viride et spumosum vel lividum
omne sputum valde rubeum purum vel si
rubeum nimium sanguinis sit sputum vel viride
vel eruginum vel subcitrinum colera ¶ Sed
sputum album viscosum globosum flaccum et
sputum lividum vel nigrum vel ... dominat
ista aut sanguis est mala flatica vero peior
colerica magis mala melica pessima
¶ Item sternutacio superveniens in principio
et cum ista adhuc est in fluxu sine ster
nutacio processit pleuresim sive coequa
sit malum est quia auget apostema ster
nutacio non superveniens in declinacione
et cum ista tota fluxu atque digesta
est bonum sit et virtutis conpulsive for
titudine et ... evacuacionem Item omne
sputum cum quo non diminuit dolor et ma
licia anhelitus est malum Item sputum
subrubeum tenue incipiens apparens et usque
in diem septimum vel amplius perseverans
ita quod neque dealbatur neque sanus sputo
permiscetur malum est ¶ Item si medicus
arte operatur neque eger exhoc melius
habeat est malum Item si eger sit linida
frequens et urina subtilis vel grossa valde
et pulsus debilis malum / vel si superveniente
sputo vel solucione ventris conprobanda
urine vel fluxu ad hibito vel alio
conpetenti medicamine velud est sudor
sanguinis sanguinis narium et talesterbenis (?) et
similia dolor lateris nequaquam minoratur malum
est quia sit quod pleuresis non terminatur per
sputum sed per apostematum ¶ Signa salutis
sunt contraria signis bonis predictis constancia
virtutis bonitas pulsus et anhelitus fa
cilis expectacio sine pluma ... calor
corporis equalis in toto / membrorum
flexibilitas sitis pauca et ut urina
et egestio et sudor et sompnus bene se ha
beant ¶ Et cum omnia sint usque ad septi
mum diem perseverancie salutem promittunt
in IXta vel circa id ¶ Signa mortalia
sunt contraria signis malis predictis debilitas
virtutis malicia pulsus et anhelitus
ita ut sit spissus debilis augmentatio do
loris et gravitas conspirationis laboriosa et
pulmonis cum tussi pluma sitis intensa
calor inequalis ita quod venter et latera
sunt calida plus ¶ Sed frons et ex
trema sint frigida et urina et egestio et
sudor et sompnus male se habentia
et sputum fetidum vel nigrum vel grossum

vel viscosum ad orrgineo vel aliud
colorem putrs sine cum albu hec cum
omnia sunt perseverancie usque ad septem
vel plura corpora in die vii advenit
mortem finit vel in nona vel xi
vel ad plus in xiiii. Item si materia pleuresis
rapiatur ad pulmonem vel ad cor vel cerebrum
mortale sit vero post aures vel sub ascellas
vel ad aliud locum ignobilem et ad hoc
eger allevatus fuit salubre. Item si
mitius expuit deinde quedam retine-
tur et dolore remanente mortale est
quia fit suffocatio, anhelitu manente.
Signa salutis pleuresis ad terminacionem per
sanationem sunt ut dicit ypo 2o pronost[icorum]
quia calor febrilis diminuitur vel ex toto
recedit in die crisis et optime reddit
appetitum cibi neque sicut et e ego ypostata
non liquida neque dura et sputum est sa-
nies laudabilis scilicet alba levis equalis in
ypostasis expiens sine labore omni vel
cum modica tussi. Hii namque in brevi tempore
sanantur. Et qui plura corpora habent sanantur
ad illud sedem quod signa salutis plura
vel pauciora. Signa mortis in talibus
sunt remanencia caloris febrilis post
diem crisis et quod febris reddit quasi
fortis et afficiunt siti et fastidio cibi et
egestionem habet liquidam et sputum corporis
est humidum vel viride vel statim viscoso
sive permixtum et spumosum difficile
expiens et cum multa tussi et laborio-
sa. In quibus cum apparent omnia ista
signa pravos non dubitabis. Signa
dua pectorum sunt qui habent quedam corporum
sed non omnia, hii moriuntur hii salvantur
utrumque cum difficilem expiciunt consecuntur.

Capitulum quartum de pleripleumonia

Pleripleumonia est apostema in
pulmonis et velamini eius que
sunt duo scilicet velamen involvens pul-
monem totum et mediastinum pectoris
quod est velamen dividens pectus et pul-
monem procedens secundum longum ita ut maior
pars pulmonis sit in parte dextro minor vero
in sinistro propter cor quia sinistre parti optat
aliquod efficit igitur expositio que quatuor
hec que ad modum pleuresis vel pluribus
fit a causa sabuli colica ita peripleumonia

ut plurimum fit a materia grossa flatica descen-
dente per venas et arterias in substantiam pul-
monis et non dicat aliquis quod fiat
a reumate descendente a capite per canna
pulmonis quia sicut pleuresis
pleuresi, ita per cannam venire tale potest
causare catarrum vel empima sed non
apostema licet aliqua acuta apostematis quia
non proper consequentiam que fit sicut contraria
asma tussis et ptisica. Fiet etiam quandoque
peripleumonia ex pleuresi quando materia stillat
paulatim ex pleuresi in concavitate pec-
toris, deinde ingreditur orificia vene
arterialis et venalis arterie que sunt
vene sparse per totam substantiam pulmonis
et cum ibi apostema quod putrefit. Si
cum ingreditur hora vomitus tamen pul-
monis non caret peripleumoniam sed etc.
via emanacionis pleuresim per resolucionem
ut dictum est tractatu de pleuresi. Signa
peripleumonie in quantum sunt sicut contraria pulsus
undosus rubor maxillorum, tussis conti-
nua anhelitus magna cum continuo timore
suffocationis dolor pectoris ponderosus
declinans ad ante vel retro inter spatulas
et quod non potest iacere supine neque in ven-
tre propter suffocationem cum dolor pleureticus
ad latera declinet. Signa peripleumonie
venida rubicunda a sanguine sunt non predictis
hirundo carnosa venida rubicunda cum
rubore fortissimo maxillarum, tussis
valida cum sputo rubeo vel subrubeo
spumoso sicut contraria acuta valde plura
etas iuventutis tempus veris ut plures
et urina rubea clara grossa et ac-
cessio potus vini plurimum et dolor pec-
toris gravatus cum puncta multa pulsus
undosus in velox cum mollicie arterie
sicut et apparere venarum grossarum re-
pletarum per membra corporis omnia gravans.
Signa vero peripleumonie ex flate sunt
cum predictis hirundo flatica similiter et etas
senectutis siccitas acuta antiquitate
cum multitudine fluxus catarro si an-
tecessit tussis et difficultas anheli-
tus cum orrgineo et sicut lenta spu-
tum al spumosum viscosum urina
grossa remissa vel karopos pulsus

raior et mollior p dco et quantitas in pec
tore maior sine dolore pungitiuo plurimo
sequestra alba mollis in principio constitudinis
et sine asperitate vel nigredine ¶ Signa eius
que est a causa colerica sunt ad signis quibus
sputum subtile citrinum spumosum amaritudo
salsus pulsus spissior et vrina citrina
valde subtilis et tamen dolor pungitiuus
acutissimus similiter et habitudo et complexio
et etas et tempus colerica asperitas lingue
cum nigredine et sic est acutissima ap
sina ¶ Signa eius que de causa contra e
adustacio signorum predictorum ¶ Signa
eius que fit ex pleuresi sunt antecessio signorum pleuresis quibus succedunt
signa ista illis cessantibus in toto vel
in parte ¶ Si enim ambo simul apparerent
essent pleuresim et peripleumoniam simul
necto parte nunc mitteri obuiante Ma
thadus ¶ Cura peripleumonie de causa
de calida est vt primo fiat flobotomia de
vena mediana fortis vsque ad sincopim vel
quousque virtus sufferat vel fiat secunda
dacio flobotomie si eger contrictus fit postea
die 2o vel 3o fiat clistere lenitiuum dictum
in pleuresi vel suppositorium si ventris fit
debilis et hinc continue omni die necessaria
punctura ventris eius constrictam quoque
¶ pro emplastris vngentis clisteris cibo potu
et sitibus sicut in pleuresi de causa
calida preter quod indigent forcioribus
forcatis vt maxima ad tussim curatur ad in
ca sit maior timor suffocacionis quam
in illa ¶ Cura eius que fit a causa
frigida est vt primo purget cum pillulis cochiis
vel ad lunderea vel ad mediana de turbith
dissoluta in syrupo sicut vel in aqua mell
vel in aqua decoctionis liquiricie et ysopo
si postea die 1o vel 2o fiat flobotomia
de vena media ¶ In aliis fiat sicut in
pleuresi de causa frigida iuxta modum contra
fiat composita mediana sicut et dicta

Empentia ¶ omnia que scripta
sunt in capitulis de reumate et asmate
et tussi et pleuresi vtilia ad edu
cendum materias a pectore et pulmone
cum forcatiua sine tussi vtilia sunt pura
ta ¶ Subdo autem adhuc preter illam
vnum lohoc a pre quod ponit in libro suo de
appratis confectis vicio pectoris omnique
sed spiritus al sponsium se lini tritici amigdalis
dul an 3 in amili dragaganti gummi arabici se
citaniorum se cucubi an 3 vi nastri se bom
bacis amigdalis amararum fabarum an 3 i et s
pendiorum 3 x dissoluantur penidii in aqua
fontis et coquantur se consciantur cum lb 3 zucari
albissimi lamba pro eo frequenter in gluciendo
paulatim Item electuarium ad idem ¶ Recipe
amarum mundatarum amigdalis dul an 3
in ysopi 3 ß dragaganti se lini assi an
3 ß cinamomi fenugreci amili succi
liquiricie an 3 ii semen quatuor frigidorum mundatorum
citrullarum 3 i se bombacis decorticati
3 ii terantur et conficiantur cum lb i zucari
et fiat electuarium ad modum dyapenidion
Item si materia fit frigida ventosa et sit lenta
ta confert lohoc de squilla ponit cap
de tussi in empericis Canon ¶ Omnia
scripta in canonibus in pleuresi conferunt
pro cap sed recordare quod peripleumonia terminatur
alterum tamen modorum sicut et pleuresis scilicet
per resolucionem vel per sanacionem vel per indura
cionem ex quo sciere potes sicut est in pleuresi
dictum est quod si peripleumonia non tumet per fluxum
narium infra primos quatuor dies vel
sudore pectoris decurrente vel non purget
per sputum infra primos dies a principio terminatur
per sanacionem et faciet empiema quare pro
cura corpus retrahat ad cap in de empiemate
¶ Si non adhuc prius rosis ad plus decem
non mundificet a sanie thisim efficiet
Tenuare prima corpus retrahat ad cap de
ptisi ¶ Recordare preterea quod tunc dabis syrupum
digestiuum in aurora vel in vesperis nocua
quam debes dare aquam ordei sed an
sed post 2 vel in horas ¶ Similiter
neque cum cibo dabis aquam ordei sed
potum aliud vt potest julep vel mellicratum
aquosum ad siti necessitas aut sputi
siccitas ad ipsum postulam Prons

ticatio ¶ omnia dicta in pronosticacione
pleuresis conferunt pro cap similiter
tamen in aliqua famosa peripleumonia est
peior periculosior pleuresi propter maius impe
dimentum quam in anhelitum quod in pleuresi

Lohoc

Electuarium

Item peripleumonia fit ut plurimum post pleuresim et
raro per se incipiendo et sive curetur pleuresis
sive non semper malum est, quia vel interimit
vel necessitatem facit unde ypo. 1a particula
pleuretici peripleumonia malum. Item si in
die 3a vel 4a supervenit fluxus san-
guinis narium plurimum vel sudor pectoris cum urinis
constante virtute et allevatione sequente
salubre. Item peripleumonia nisi curetur infra
7 dies aut transit in ptisim plurimum. Item
si non peripleumonia tumet ad vias urinales
vel faciet apostema excretum post aures
vel in inguinibus vel in alia parte corporis
et propter hoc post signa digestionis in sputo et
urina et alleviatione infirmi salutem fit
sive ante morte. Item dicit ypo. 2o prognosticorum
quod si in peripleumonia anhelitus inspissetur sine
materia causa vel plus quam acta peripleu-
monicus sit et ypocondria et partes inferio-
res sunt omnino absque dolore vel calore
fit apostema excretum sicut post aures quia
materia rapitur ad superiora quando fit apostema
huiusmodi maturetur et saniem laudabilem emittet
deinde reparatur ad optiora fit salutem sive
ante morte propter lesionem cerebri et timore
frenesis cum dolore forti. Item dicit ypo.
quod peripleumonia maxime accidit iuvenibus id est illis
qui sunt in 3a etate que senectus dicitur
cum bonum animum hii nam maxime perimit
corpora quam terminantur in eis per saniationem magis
quam per sputum. Iuvenes vero per magis perimit
a pleuresi et aliis apostematibus interioribus
tendentibus ad saniationem cuius causa creditur
esse illud quod peripleumonia ut plurimum est a causa frigida
pleuresis vero et alia apostemata a causa calida.
Item dicit ypo. 6ta particula affo. Si a pleure-
tico spiritu aut peripleumonia diarria supre-
veniens malum. Hoc fit propter compassionem
epatis vel multitudinem materie. Si sit propter
evacuationem excretam erit bonum. Item
peripleumonia cum permutatur in subeth a litar-
gia et est malum. Item ypo. 7a particula
in peripleumonia frenesis malum semper et omnis
alienatio mentis est mala. Capitulum

E mpima quintum de empima
dicitur collectio saniei in substantia pulmonis
vel ramis trachee dispersis per
totam eius substantiam in multa quantitate
pue admodum in parte substantia modica plures
et in pectore in loco medio in concavitate costarum
et quandoque in pulmonibus aut per catarrum quod
non purgatur per sputum infra 14 dies a prin-
cipio aut post pleuresim vel peripleumoniam quod
non terminatur per resolutionem sed saniationem. Signa
eius quando fit post catarrum sunt quia pa-
ciens sentit in gutture descensum catar-
ri super interiores et post eum sequitur tussis
cum proiectione sputi saniosi multi vel pauci
et difficultas anhelitus quibus cum oriuntur
et accidit ut plurimum senibus flaticis et humidis
cum capud et pectoralia et est ut plurimum
cum febre propter caliditatem saniei inflamma-
tor et propter diminutam evaporationem cum
necessitate ad accida. Signa eius quando fit
post pleuresim vel peripleumoniam sunt accidentia
signorum pleuresis vel peripleumonie et deinde
post 14 dies vel circa eam augmentatur
febris et dolor pungitivus et advenit egestio
quibus rigor et angustias et ultra omnia
signa dicta capitulo de pleuresi passio de
signis terminationis pleuresis per saniationem.
Fit etiam ista quando ista passio acu vel
vulnere penetrante in concavitate pectoris
quando sanies emissa non fit ad extra. Sed
ad intus neque statim purgatur per sputum
neque per vulnus quare generatur per saniem
vel etiam venenosam nisi forte illud subita
suffocatio antecedat. Ypo. 6ta particula
afforismorum. Quibus sanies in ventre effusus fuerit
necesse est in sanie generari et intelligitur per
saniem hic et omnem materiam corruptam. Cura-
tivus cura istius passionis fit
per emplastra unguenta maturativa et saniei
generativa posita super pectus. Et deinde
cum lohoc et syrupo siccativis et colorativa
et omnia mundificativa spiritualia in dicta
capitulo ~~generativa posita~~ quorum quam
copiam reperies in capitulo de tussi et capitulo
de catarro prout ista passio fit a catarro
secundum in capitulo de pleuresi prout fit post
pleuresim vel peripleumoniam sed propter
dicta addentur alia. Ungatur ergo pectus
totum et spina cum oleo de lilio vel aneto
vel camomilla vel nardino vel in maioris
opus addendo aliquid butiri et cere
et croci hoc enim unguentum mitigat
dolorem sine resolutione levi et

generatur sanies sine calore et viscositate
quia ut dicit G. 5° de ingenio sanitatis
Sanies generatur per medicinas calidas assan
tes et viscositas opilantes poros ita
quod neque resolvatur subtile et remaneat
grossum neque calor naturalis evaporet
debet tamen opilatio esse non fortis ne for
tissimus calor naturalis suffocetur quia tunc non
generaretur sanies laudabilis sed virtus et
deinprimaretur membrum et forte putrefieret
et corrumperetur / vel ungatur de altea vel
unguento maturativo si materia sit grossa
viscosa et super unguentum ponatur emplastrum
istud maturativum calidum Recipe radicum mal
ivavisci cocti et mundati uncias 4 et post
ea § florum camomille foliis ana ℥ 2
farine ordei ℥ ½ coquantur pariter et pis
tentur et incorporentur cum oleo camomille et
anetino quod sufficit vel cum oleo foliis
si febris sit intensa et tamen infrigidativa
sint illico ventositas Sed si materia sit grossa
et febris lenta adde in emplastro farinam
fenugreci / semen lini dragaganti gummi arabi
ci .... vel et si materia sit adhuc
grossior fiat emplastrum ex .... nasturtii semine apii
et melle despumato Potatur gemme
Stratū fercatiuis sed diapenidion diadra
gagantum in ea calida vel diaysopo diaireos
vel diacalamento diapasso in materia
viscosa frigida et impinguis urina impota
dissolutis cum syrupo ... vel oximelle
despumato dicta enim confert in
pectoralibus et pulmonis Prohibita que
sunt omnia grossa viscosa scilicet sicut
carnes porcine bovine antique
caseus lac pasta tortelle similia et
omnes pisces nisi sint petrosi et cibus
omnes assus vel frixus et omnis cibus
acetosus vel ponticus vel acerbus
et omnia acumina ut sinapis alea cepe
nisi forte comedere sinapi condita cum
melle potest moderate lambendo propter
fercatiuum et omnes fructus preter ficus siccas
pingues nucibus dactillos uvas ma
turas aut avellanas Permissa vero
sunt omnia fercatiua appetentia le
nitiva ut panis sursuracei bene

fermentatus bene salitus bene coctus vinum ut
duorum dierum et carnes edorum pullorum
decoctio avium parvarum et vitelli ovorum sor
bilium et vinum dulce et subtile et julep
aut ydromell aut aqua decoctionis passularum
liquiritie ysopi Abstineat a sompno superfluo
opposito et precipue diurno vel illico post cibum
neque iaceat supine Potatur in cibo confectionibus
non acutis ut est macis cinamomum cardamomum
liquiritia crocus et similia Comedat mane et
sero de isto electuario Recipe succi liquiritie ysopi
capilli Veneris ana ℥ 5 cardamomi piperis
longi amigdalarum amararum aristologie rotunde enule
bene ana ℥ 2 fiat confectio cum melle despu
mato hec enim superfluitates grossas
de pectore expellit Item electuarium ad idem
Recipe liquiritie ℥ 3 cinamomi clavorum ana par. 1
gariofili §. § arrassi ameos ana partes
3 passularum enucleatarum ... de omnibus
medianum omnia grosso modo ... et ...
passulos ameos et misceat Empeima
Contra operantes primo digerunt materiam
antecedentem si corpus sit pletoricum
et plus fortis cum oximelle compositum
squillitico et melle rosato dando primo de
bus cum aqua decoctionis passularum li
quiritie ysopi vel cum aliquo syruporum
dictorum capitulo de tussi et capitulo de pleuresi
respiciatur medicina specialia appropriata
post hoc eductione utatur ... consolidativa cum
pillulis cochiis in frigida vel cum pillulis de ...
... in calida dictis capitulo de catarro
Remota non causa antecedente digeratur materia
cum unguentis ... maturativis dictis capitulo
et secundum est istud Recipe ysopi humidi
terre ... ℥ 2 olei nardini vel ca ℥ 1
momille ℥ 1 medulle ossis vituli
adipis anetis et galline ana ℥ 4
mirre bdellii mucillaginis fenugreci
et seminis lini ana ℥ 6 terebintine ra
sine ana ℥ 6 mucilaginis seminis altee
℥ 4 redigantur mirra et bdellium
in pulverem subtilem et cum mucillaginibus
dissolvatur deinde omnia simul incorporentur
cum oleo et adipibus dissolutis ad ignem
in ea sola et fiat unguentum ex quo te
pido liniatur super pectus vel fiat
ex cera redens super si super ...

Elect[uarium] pectorale

albumen molle distendatur. Post hec
vero omnia ministrantur medicinas siccativas
gradatim ad fortes ascendendo ne educ
tatur sanies subtilis et grossa inspissetur
donec suffocet vel ptisim causet. Sumentur
vero rei tonitus (?) confricant pectus et pulmonem
et tabere (?) cum suffumigiis de thure mastice mir
ra et similibus. Item electuarium pectorale
magistrale sic fit. Recipe iuiube sebesten an.
centum uno liquiricie mundate ℥ iii decoquantur
in sex libris aque donec medietas
sit consumpta colentur et addantur lb. i penidiorum
et iterum coquantur vsque ad spissitudinem deinde
addatur iste pulvis. Recipe draganti gummi
arabici succi liquiricie amigdalarum dulcium amili
an. ℥ i et se portulace tritici cucurbite melonis
mundatorum an. ℥ iii et fiat electuarium
quod confert omni passioni pectorali cum
materia vel sine materia et si sit cum febre sp[e]
cialiter. Si necesse fuerit vene cordis confert fiat
cauterium cum ferro ignito in latere leso
inter costam 4 et 5 (?) et venam ubi
est finis costarum verorum et principium mendo
sarum et diafragmatis neque trahat sanies
in vtroque latere oportet fieri cauterium in vtro
que quia materia non potest fluere de latere
ad latus paniculo mediastino prohibente
et sit cauterium latum subtile vel aurale.
Consulo tamen ut tales pacientes relinquantur.
Canon. Si empima fuerit apostema
vel pleoplemia (?) cum eius duplici intentione
perficitur scilicet cum maturacione saniei et eius
mundificatione. Si vero sit a catarro tunc
indiget intentionibus cum vtraque prohibitione
fluxus et confortatione principalis membri. Considerat vero
hic ne dissimulat superfluitates et principaliter
respiciet ne recipiat et hoc sit ex pleoplica (?)
prima igitur intentione oportet ut premittatur in
ordine quando non fit error debite cura
tionis.
Pronosticatio. Empima et
ebuliciones emotoricis raro in senibus
maturantur primo suffocantur ante maturacionem
propter debilitatem caloris naturalis et multitudinem
materie cum frigiditate. Item empima cum ...
et difficultate anhelitus plurima et sputo
modico mortale. Item empima si non
mundificetur infra xl dies a die cruditionis
saniei transit in ptisim et postea in morte.

Capitulum septimum de ptisi

Ptisis est vlcus pulmonis cum con
sumptione corporis totius a calore
febrili ethico sive calore acuti coleri
lento (?) sive salsis et humiditatibus corporis in isto
sit causa ab omnibus que corrodit et vlcerat
substantiam pulmonis vel velamina eius sunt
decem. Vno primum est catarrus acutus
dictus vel flave salse vomitus procedentis.
Secundum est sinanchia vel apostema vnde quod
facit rupturam et sanies descendit
ad pulmonem. Tertium vero pleuresis vel peri
pleumonia quando terminatur per saniem et sanies
non purgatur infra xl dies a die rupture.
Quartum est retentio vel emoroydarum
que dum retenta in corpore corrumpitur in
diversis et capiosis (?) ad pectus hec autem
raro contingunt. Quintum est frigiditas
aeris inspirati astringentis membra spiritualia
ut accidit piscatoribus et viatoribus.
Sextum est caliditas aeris exsiccantibus et
scindentis partes pulmonis sicut accidit
fabris et aratoribus. Septimum est inc
gulans atque continua coruscatio sicut
accidit habitantibus in montibus metalla
rubus (?) et calamus (?). Octavum est tussis assi
dua et cronica que facit suo motu forti
rumpere velamina pulmonis sicut accidit
senibus dormientibus potentibus (?) et cantan
tibus et sicut accidit cantantibus in acutis
vel levantibus res ponderosas cum reten
tione anhelitus vehementi. Nonum est
sputum saniei quod si consolidari non potest continue
in sanie que sua ventositate et caliditate
corrodit pulmonem et omnis sanies ge
neratur ex humore prorsus acutis (?) sicut
similis quando obliquis (?) redditibus per
viam adustionis ut dicit Avicenna in quarto
to libro de scrutinium (?) et periculo. Circa
generationem saniei etc. Decimum est vo
mitus laboriosus quia propter fortem
motum stomachi et ysophagi et retentionem
anhelitus et attractione huius ad pectora
lia rumpuntur vene debiliter contexte
in pectore et pulmone et ideo in hiatibus
pectoris solitum et difficulter vomentibus
et hiatibus membra spiritualia rara et
debiliter contexta. Sed experimentis tamen (?) ...

preveniat ptisis causa sunt eius signa
et cura et pronosticatio. Signa ptisis tamen
Signa competentibus rebus: prima quarum est tussis que
1 fit sicca tussis frequens et propter processum
est cum pectore sputa saniosa vel san-
2 guinolenta. Secunda ab habitudine corporis quia fit
in ipsa collum longum gracile et corpus
macrum. Et quod dedi in dicti diminuitur et
3 epiglotus eminet. Tercia a calore qui
est non sit lenta ad tactum communi sed
acuta et vista vehementer quam magis diu
ponitur super corpus et ista se inflamatur
magis subito post sumptionem cibi per unam vel
duas horas quod intimentum se gerit super
membra sicut aqua frigida super calcem vivam
que sunt propria signa ethice ut dicit B.
in de regimine sanitatis. Quarta est compressio
4ta que fit ventris subtilis pro unguibus debilis solutus
5ta Quinta ab urina quia est subtilis non tincta
valde aleaginea in superficie habet eius omnia
cum fuit agitata ptisim ethicam patitur.
Sciendum preterea quod ulcus pulmonis vel
Signa ulceris recens non confirmatum cuius signa sunt quia
non apparent sanies pura sed sanguinei per
mixta simul et est modica quare recipit
curationem et consolidationem perfectam. Vel est
confirmati longum et confirmatum et antiquum cuius signum
est quod sputum est saniosum purum vel lividum
fetidum plurime quantitatis quia recipit curationem
non perfectam sed blandicionem solum que consistit
in prolongatione vite quod quidem accidit propter
assiduum motum et fortem pulmonis quem
eius ulcus consolidari non potest cum ad hoc re-
quiratur quies diuturna. Unde refert Avicenna
3° canonis fen 10 capitulo de ptisi quod conservabat
quendam veterem ulceratam intrinsecam ptisicam
per annos et dabat ei zuccarum ro-
satum ad manducandum omni die quantum
sumere poterit etiam loco panis et alterius
cuiuscumque cibarii. **Methodus** Cura
ptisis prius sit curatio continet insuper res
cautelas et inter has utiles atque necessarias
ponat ptisis cuiuscumque qua per se decipimus omnia
loquentur prius quemadmodum ypocras in libro de re-
gimine acutarum assumit precedentia pleuresim videtur
intelligere curationem omnium egritudinum acutarum
tamen cum apostemate quam sine apostemate ut
in cura pleuresis conveniunt omnia necessaria
in cura sunt de ante cuiuscumque. Cura igitur

istius ptisis consistit in duobus dieta atque
medicina. Dieta est ordinatio sex rerum non dieta
naturalium ad temperamentum declinando cum aliquantulum
ad frigidum et humidum. Aer igitur eius sit tempera-
tus ab omni vento et propter meridionali et septentrionali
et occidentali. Camera suffumigetur in yeme ligno
aloes vel mirra sed in estate stratum cum rosis
sandalis vel nenufare viridis et foliis populi et
vitium et salicum. Panis eius sit similaginis
non valde fermentati. Utatur riso vel farre
condito cum butiro fixo et pulte facta ex decoc-
tione ordei excorticati cocti usque ad frac-
turam granorum quod deinde colet et in colatura
decoquantur amidum et condiatur cum lacte vel
butiro et si debilem habeat stomachum addatur
quod modicum de pulvere cinamomi. Sed caveat
a cibus acutis sicut et propter a pipere et sinapi
quia fauces acuunt et ulcus faciunt clarvi
Utatur preterea carnibus pullorum edorum perdicum
fasianorum et magis assis quam elixis nisi
debilitas stomachi contradicat. Similiter utatur bonis
piscibus aqua currente petrosa preparatis cum
aceto et sale vel piscibus marinis salitis
et cancris pinguibus mittetur cum lacte ab-
lutis primo corticibus et ablutis cum lixivio
per se. Item utatur lacte asinino vel capri-
no cum mica panis vel cum melle vel
cum zuccaro et modico salis nisi fuerit vel
solutus superflue tunc enim non ponatur sal.
Sed proiciantur in eo lapides igniti vel ca-
libes igniti vel ad consumptionem serum tocius
et cum ipso non utatur diversitate ciborum diverse
quia corpus patitur. Similiter et decoquantur interdum
carnes leves in lacte sicut perdicum et
caponum et pullorum. Venter apparuit […]
fuit clistere […] quam ponatur in lacte et etiam
utatur pultibus ex farina simile vel ave-
ne conditis cum lacte et etiam ex lacte cum
vitellis ovorum fiat sorbicio delicata
licet autem […] sit maxime conforme
[…] propter abhominationem ipsius […]
ponitur. In potibus utatur vino dulci et Vino dulci
[…] Vina autem forcia et calida
vaporosa vel stiptica […] alba […]
[…] quia forcia corpus consiccat
sed alba spiritum prohibent. Conficiat autem
vinum […] cum aqua pluviali zuccarata
cum qua […] ut […] coquatur cibaria

sua vel cum aqua fontis vel fluminis
currentis ¶ De oleribus vitet parum et raro
¶ De fructibus vitet vinis immixtis anchianis
sed pirus nequaquam nisi fortassis post cibum
cum zuccaro conditis et assatis ¶ Gaudeat cum
tripudiis solaciis et omni quiete quia omnis
motus apacuit sicut tumultus et clamor
et vociferatio quecumque ¶ ¶ Dormiat non supinus
tiburum sed quasi stans prima digestione et
iaceat erectus quasi sedens propter facul-
tatem anhelandi et expuendi ¶ ¶ Non dor-
miat in die nisi sompnum perdidit nocturnum
¶ Caveat ab ira tristicia et a omni pas-
sione propter posse ... vero abstineat
omnino ¶ Vitet ergo ea que sunt ... passiones
emucleatarum partes interior ligitur maxime ...
... senium quam frigorum mutatorum ...
partem ... ¶ ¶ Cura autem premedicatas consistit
in tribus in remotione cause remote et cura
ulceris et remotione ... que quiuttantur
¶ Causa igitur remota cura duplex primo
... cum prohibitione rerum nocevorum secundo
cum approximatione medicinarum Res autem
nocentes sunt repletio cibi et potus et
usus vini quapropter oportet ut non detur nisi
parum et adaquatum valde cum aqua mellis
vel zuccari similiter et vigilie nocturne et sopor
diuturnus super sepibus aut capite depresso
¶ Similiter et stimulatio cum crudelitate ... post
masticationem vero optima et frictis ... et
omnis vomitus et balneum post comestionem
similiter et post ablutionem capitis non bene caute
... aeris ... ...
non propter exterminationem corporis superflua in-
fra dicemus Nocivus preterea motus capitis
¶ Sed dicit motus membrorum inferiorum Res
vero iuvantes sunt interior ... prima dicitur evacuatio
materiei a cerebro secunda diminutio eius ad nares
tertia est adequatio materiei quarta prohibitio
fluxus ad pectus ¶ ¶ Evacuatio fit pillulis
cochiis famosis quas dicemus ... de debilitate
stomaci cum de eiusdem loquemur ... non
huius evacuatio prope ... ... propter
... et ... premissa digestione materie
cum melle rosato ... et sirupo acetoso
composito ... ... fuerint vel
plura ... et ... ut poterit huius sirupi
vij diebus assiduis in aurora dando
sz in cum aqua decoctionis ... ysopi ... liquiritie
... et ... ... ad
caput et hys diebus calefiat omni mane
caput eius cum pannis calidis usquequo
sentiat penetrare caliditatem ad interiora
facta vero purgatione fiat omni septima-
na semel evacuatio cum clistere acutissimo
... ... diffuso ... et decoctione
rute et maiorane nisi vene essent pre-
sollute ¶ ¶ Diminutio autem materie ad nares
et ad alias partes corporis sic fiat fiat
primo caput ... ad aerem sit clarus
et spatius cum pillulis dyacastoreum dissolu-
to in succo rute que sic fiunt Recipe opii
... ... euforbii ellatarii nabla
... leuco piperis nigelle staphisagrie
epithimi ... ana ... ... cum succo blete
vel caulis in forma piperis et ... ut
tempore iacentis supino naribus fungatur
vehementer et post hoc ore aperto et facie
... diminuta fla... ... omnino post
illud vero ... omni die in ieiunio ad
huius ... Recipe castorei cordis
cubebe ... mastices piperis longi ana partem
... ... partes ... supra caput
ponatur pilis abrasis ... ...
emplastrum de sinapi et melle et storace
columbino et sale et teneatur omni nocte
primo tamen calefaciendo caput cum pannis
calidis ante emplastrum apponatur ¶ Cum autem
vadit dormitum fiant fricationes
fortes circa brachia et crura ¶ Et si
omnia ista non ... fiat cauterium
in capite ... ¶ Adequatio materie
fit cum odoraminibus evaporabilibus
et in unctionibus ¶ ¶ Odoramenta fi-
unt Recipe storacis calamite laudani
ana partem ... aloes ... nigelle
cubebis ... ana partes ... fiat ...
cum cera ... et pice sufficientibus ad conglu-
tinationem ¶ Evaporationes fiunt cum
milio et sale et storace columbino fri-
cta caput tempore frigido ... non ... eva-
poratio ... fiat solu-
tio ... aloes et storacis et calamenta
et cum predicta medicina ¶ ¶ Unctiones
autem fiant circa ... et testiculos cum
oleo sambucino et oleo de lilio et ...
de ... caput eius epithimentur

cum costo spica mirra et pauco castorei
terantur subtiliter et oleo ro(sarum) dissoluantur confectio
aut sirupo compleatur sepe in ore et gargarismate suf-
fragio retineatur more adoratur deglutiatur et
his que labiuntur ¶ Gargarismata fiunt cum
vino decoctionis olibani aut sandaracte
aut masticis cum draganti conficiatur et forme
sicut auellane ex eis cum quibus fiat
suffumigatio vel fiat suffumigatio ex storace
sicco et olibano et pilo aloe et sandaraca
sint imposite retenta in ore sit ℞ olibani
draganti mirre terre sigillate spice masticis storacis
ana partem I opii tertiam unius partis fiant ex eis
forme similes lupinis et teneatur in ore preter
quod deglutiatur saliua eius ¶ Ad dormiendum
sunt ℞ liquiritie aloes boni et clari partes iii
galle immature partes auellane bone partes
ii musci parum fiat ex eis pota cum glutino
draganti et adorentur ¶ Item lambiuntur et
deglutiantur sine ℞ thuri masticis parte I
mirre opii ... ana partes ... tantum succi
liquiritie partem I fiant pille et administrentur
et hoc quidem sufficiat de prima parte curationis
per medicinas que sunt circa remotionem cause
catarri ... consequenter de secunda que
est ulceris ex sputacione non potest fieri nisi sanie
mundificata ¶ Oportet primo mundificatio
catarri et sanie ... ad saniem aut
et catarrum educendum ex pectore qua
sunt medicina scilicet sirupus ... et
... ¶ Syrupus sit huiusmodi ℞ liquiritie
℥ ii capilli veneris ℥ I ysopi sicce ℥ I ß
... super illud quatuor lb aque et mitte
per diem et noctem deinde coquatur ad
medium et postea ponatur super illud vel
zuccari et penidiorum ana ℥ viii aque
rosarum ℥ vi et ß et cum aqua zuccari vel
alia aqua ... administretur ¶ Electuarium
fit huiusmodi ℞ specierum al(ias) spodii seminis lini
... amigdalarum dulcium ana ℥ iii
gummi draganti gummi arabici seminis citoniorum
seminis citrullorum ana ℥ v ... nasturcii
seminis bombacis amigdalarum amararum fabarum
ana ℥ I ß penidiorum ℥ ... dissoluantur
pondus in aqua ... et coquantur
et conficiantur cum eis ... dosis
℥ ii cum aqua mellis pille sunt pille
bibere ... addito ysopo in eis
quas infra dicemus ¶ Dulcoris aut

consolidationem cum tempus affuerit mundifi-
catio ipso a sanie potest fieri quatuor remedia
mellicratum sorbito confectio et suffumigium ¶ Sor-
bitio fit ex pulueribus supradictis mellicratum fit
℞ ... diaboli ... terre sigillate gummi
draganti ana partes equales bulliat cum
aqua et melle et fiat ex eis mellicratum
dosis ℥ ii cum aqua decoctionis passularum
¶ Confectio fit sicut diaiminum impleta
cum athanasia ¶ Suffumigium cum trie-
torio fit huiusmodi ℞ arsenici piperis ana
partes equales ex eis forme sicut auellane
cum albugine oui ¶ Restat nunc videre
de tertio periculi scilicet de remotione accidentium
possibilium ... hanc egritudinem et sunt
multa scilicet esse consumptio corporis totius
fluxus sanguinis ... fluxus ventris
constrictio ventris difficultas anhelitus debi-
litas digestiue et appetitiue febris aut
sirupo remaneat et consumptio corporis totius
curatur cum dicta ... et cum exhibitione
lactis assumpta vel capri ... modus
autem tradetur ... de ingenio sanitatis
et ab ... in quo tamen ... capitulo
de cura ulcerum pectoris et pulmonis
quoniam plene scribemus capitulo de esse ethica
si deus voluerit ¶ ... prius tamen
sufficiat premittatur balneum aque dulcis
deinde cum oportet detur lac ad potandum usque
ad v vel 6 ℥ ¶ Et ungatur totum pecto-
re et dorsum cum huiusmodi unguento ¶ ℞ populeon
partes ii butiri recentis partem unam
in corpore ... cum oleo rosarum vel aqua
ro(sarum) vel oleo ... aut in ungatur cum ali-
quo solo ex eis si ... singula non ha-
beantur vel fomentetur cum pannis mol-
libus in ... recenti vel cum
huiusmodi ¶ ℞ mucilaginis psillii mucilaginis
draganti et seminis citoniorum olei ... lactis
ana partes equales et postea balneetur
iterum cum videtur lac esse digestum
quod forte potest esse ... vel
in horis post assumptionem lactis ¶ Aliquid
tamen si ... sentiatur
cum lacte oportet misceri pulueres cam-
pororum adustorum et ysopum ... non
esse augeatur propter exhibitionem lactis
tunc non detur lac nisi ex quo
... est butirum ... fiat ...

epithima sup' scrip' cepar c'le ¶ ℞ sanda
li ros. absinthij solat' an̄ ptes ij spodij
una pte / camphore ptem ß bulliat
hoc totum in tribus ptibus aque et
pte una aceti et epithimet' cepar cum
peciis infusis et aliquantulum exp̄ssis tepidis
¶ Caveat tamen ne tangat dyafragma
quia ppt' frigiditatem induceret maliciam
anhelitum spasmosum ¶ Et eciam aliud
fiat sup' cor ℞ ℞ se. ros. buglossi bora
ginis an̄ pte j margarite ptes ij bu
lliant' simul pulvo p̄mo in xij ptibus
aque ros. et pte una aceti et post
hoc addant' margarite et in ipso tepide
pecie imbibite de sindone vel scarleto
frequent' sup' cor ¶ ¶ Caveatur tamen ne
fortassis malicia anhelitum inducant
sup' cam dictam tunc eum removeat
et fiat in ventre cerotum et butiro
et detur predictus sirupus ¶ Creatis
¶ Detur preterea electuarium restauratum de
testudinibus qd sic fit ℞ liquirici ros.
zucari an̄ ℥ ij dragaganti gumi arabis
an̄ ℥ j flor' rose agrestis ℥ ß spodij
℥ ß succi liquiricie amidi se. lactuce
se. scariole an̄ ℥ ß gariofili ℥ x
cinamomi ℥ j ℥℥ storacis an̄ ℥ ij
croci ʒ j penidij ℥ ij se. melonis
cucumeris citrulli cucur' an̄ ℥ j se. citoniorum
℥ ij amigdal' mundatar' se. sebesten an̄ ℥ j
se. malve foliar' ʒ ij conficiatur cum
sir' ro et rosac' qua volunt hoc modo
¶ Ponatur aut' ptes ponite testudinem decoquat'
testudo bene et postea pistet' et ex
pma et ponat' collatura cum rebus
predictis ¶ Et potest' sirupo ro. si venit
fiet solutum ß sirupo violato si fuit consti
patus ¶ Item pt' fieri vestis quedam
de coreo subtilissimo albo continens pectus
et dorsum que totaliter ungantur cum
unctis laguinibus predictis et eger plurimum
teneat in dorso pot' eciam balnea predicti
Ad tumorem aut' pedum si superveniet
fiat ablucio de nocte cum vinum dit dor
mito ex aqua decoctionis salvie et
camomille Ad fluxum aut' sanguinis per
sputum vel alias urgentior fiant trosci
huiusmodi ℞ tre sigillate ℥ ij boli ar
ros. in an̄ ℥ x carabe zucore

murti an̄ ℥ xv coralli dragaganti spo
dij san dra lapidum ematicis an̄ ℥ v
gumi ara. succi liquiricie an̄ ℥ vj conficiant'
cum succo portulace et aque ro. et fiant
trosci ponderis ʒ j de quibus bibat unus
cum aqua rosarum vel aqua pluviali Ca
ue tamen ne propter hoc stiptica prohibeat' spu
tum omnino vel fiat difficultas screandi
superflua qui qz hoc statim reddi ad
screatum perdat ut sic viscosum fiat
ulceris mundificacio et san restrictio pectoris
¶ ¶ Ad fluxum aut' ventris si contingat fiat
pulvis huius restringens ipsum ℞ gumi
arab. spodij boli ar se. murti an̄
ʒ j detur in die de ipso ʒ ij de sirupo de
papavere vel sirupo ro vel rob. murtino
et ponat' in lacte cuius zucarum medicum
respectu temporis ponis quia secrissimum est
¶ Ponatur aut' coquitur vel lenit' ʒ ij stipticum
tunc mitte alia sale in lacte vel lemat' cum
sirupo violato in quo dissolvatur manna vel
cassiafistula ℥ ß ¶ ¶ Ad difficultatem anhelitus
fiant unguento cum butiro circa pectus
in quo si vis potes addere croci aliquid
propter confortacionem cordis vel inungat'
pannus subtilis vel lana cum butiro et
pectori supponat' et utatur omnibus mediocris
sup' dictis screatus post ponendo tunc stipti
cas ¶ Et scire debes qd ex quo et
cz ad veniunt simul duo accidentia scilicet
fluxus san. et difficultas anhelitus tunc
oportet plus intendere forciori et qd magis
timetur relinquendo negligendum donec
primum mitiget' cum si contingit ambo fiat
equaliter augmentant tunc eger in iminet
morti et quare prognosticus relinquant'
Ad debilitatem digestionis stomachi fiat suffu
gacio pannorum cum ligno aloes et masti
ce vel thure combustis sup' carbones et
supponat' stomacho actu calide et deferat
assidue pulvinar plenum de plumis sup'
ventre ¶ ¶ Ad confortacionem appetitus fiat
aliquid epithima stomachi ex ro mastice et ab
sinthio et vino citoniorum bullitis in aqua
et modico aceti vel ungat' stomachus ex
oleo citoniorum et oleo mastic et
modico pulvere gariofili nucis et ca
lefiat' simul in vase duplici vel

Empiema

licet intenciones
in cura ptisis sint

diverse prout in canonibus dicemus / proprie
tamen est intendendum circa catarrum restringendum
cum stipticis est circa ulceris mundificationem sicca
tivis / pillule bechice ad siccandum sic fiunt
Recipe succi liquiricie zuccari ana ʒ x amili dra
ganti amigdalarum decorticatarum ana ʒ v misce
mentur pillule et teneatur una sublingua et
deglutiatur eius saliva quia siccare facit
pillule stiptice ad catarrum sic fiunt Recipe
mirabolanorum storacis dragaganti olibani masticis
se. ro. [illegible] citrinorum et barberis opii ana
partes equales misceantur pillule ad modum ci
cerum [illegible] 1 vel 2 pacienti detur
et aspergantur cum [illegible] se [illegible]
in sero quando eger vadit dormitum quia
catarrum stringunt ¶ Electuarium preterea sublime
ad consolidandum ulceris pectoris et pulmonis
et ad eius mundificationem sic fit Recipe succi
liquiricie ʒ x ysopi sicce capillorum veneris siccorum
urtice grecorum ana ʒ v se. feni ʒ iii
pulveris pulmonis vulpis sicci pulveris plan
taginis sicce ana ʒ ii ʒ x ros. [illegible] siccatarum ʒ
iii pulveris cancrorum adustorum ʒ iv coralli
spodii ana ʒ v mellis ro. quod sufficit conficiatur
et fiat electuarium vel ante tollet teneat in ore
ut lambendo descendat ¶ Confectio trocis
corum de papavere qui sunt utiles ad mundificandum
ulcus asmatis ad consolidandum est talis
Recipe se. papaveris al. medulle seminis cucumeris et citrulli
ana ʒ x amili dragaganti gummi arabici
succi liquiricie ana ʒ ii mirre cinamomi
opii ana ʒ i fiant trocisci cum rob de vino
et si [illegible] ʒ ii sumatur unus mane
et sero cum rob de nucibus ¶ Ex confectioni
bus preterea sublimibus ad mundificandum ulcus
desiccandum simul et consolidandum atque catar
rum restringentibus est dyadragantum fa
mosum usitatum quod est leniens [illegible]
infrigidativum cum stiptica cetera in fine
¶ Sed ad mundificandum et delectabilibus et
[illegible] in corporibus debilibus delicatis est dya
penidion quemadmodum confortativum fortibus
acutis et [illegible] cum acute asma cum sputo
retento est dyapenidion et dyacalamentum et
dyaireos cum gummibus lambatur frequenter / quod si
[illegible] sputum superfluum vel [illegible]
[illegible] cum sputo [illegible] est ab
eis [illegible] et [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] sputum grossum in pul
mone sic fit Recipe ¶ [illegible] ro. mirre

storacis thuris ana ʒ i arsenici rubei ʒ ii
fiant pillule cum bitumine [illegible] ad modum
avellane et cum tussis fuit difficilis et
sine sputo ponatur unus super carbones
et fumum ore capiat ¶ Impetigo preterea nociva
et tunc ulcus est recens ita quod adhuc
[illegible] sanari potest fieri flobotomia [illegible]
[illegible] ad venam mediam vel basilicam si vires
et etas consenserint vel ventosacio in
naribus sed non in spatulis ne fortassis
pectus [illegible] et super ad [illegible]
[illegible] sine [illegible] impetigo
similiter [illegible] restringatur per [illegible] clistere
leniens [illegible] et si necesse
fuerit pro laxari cum ʒ i manne vel
ʒ i medulle cassiefistule dissolutis in aqua
decoctionis ordei vel prunorum sed non
dentur medicine acute quoniam [illegible]
et augmentaret dolorem nisi forte cum
[illegible] duobus ponetur reubarbari ʒ ii in [illegible]
vel ʒ ii in infusione quia licet reubarbarum a
[illegible] per vomitum [illegible] patiens
ut coleram educendo ¶ Cibus mundificativus
et consolidativus est [illegible] hora
maioris quietis et [illegible] si non sit alia complica
tio [illegible] lac recens asine vel ca
pre cum zuccaro in quo sit aliquod thuris
vel [illegible] vel zuccari ro. [illegible] ¶ Sed
cibus nutritivus et consolidativus conficiatur si
ponatur [illegible] de aqua bona [illegible]
vel pisces [illegible] in lacte recenti [illegible]
[illegible] vel in aqua ordei donec repleantur
deinde in eodem lacte coquantur et comedantur
vel si potest lac recens [illegible] cum
[illegible] ¶ Similiter et si pullos [illegible] fa
rina ordei vel risi vel simile vel
amili [illegible] cum eodem ¶ Sed cibus
nutritivus mundificativus et consolidativus
est lacte capre pascentis herbas frigidas / et
[illegible] bibere recens atque calidum
ex mamillis potest sine omni addito et [illegible]
in sompno vel hora maioris quietis si stomachus
[illegible] neque [illegible]
[illegible] frigida humida decoctio
aque [illegible] mundificat et abstergit
¶ Et licet aliqui dicant quod sit calida
sicca intelligunt [illegible] ei [illegible] eo
[illegible] accidit in [illegible] quo
[illegible] est [illegible] ¶ [illegible] buglossa
calida et humida quia [illegible] in [illegible]
et ʒ a [illegible] facta [illegible] que consolidat

confecte. Et ex confectionibus sublimiuby est
zuccari ro purp vel sit imperatus Rx succi
rosati lb j carabe margarit no pforatorum
ossis de corde cervi san dira an ʒ ij macis
cet opii an ʒ ß misceantur et de ipso sumat
omni die mane seo ad modum nucis magne
quia calore reprimit corpus refrigerat et vlcus
constringit et ipse si fuit vetustum per annum
integrum reservatur et virtus remanet
consilis est dyarodon abbatis. Sed ad extinctionem caloris febrilis et sitis vehementis
et inflamationis epatis et stomachi confortantur tro
cisci de camphora que sic fiunt secundum
ebeu mesue in suo antidotario Rx so
liorum rosarum ʒ iij spodii ʒ ij sandalis
citrinorum ʒ ij et ß cet ʒ j succi liquiricie
ʒ ij ligni aloes cardamomi anisi cam
phore an ʒ j zucca al teniabin an ʒ iij
conficiantur cum mucillagine psilli et aqua ro
et si inde sicce ponantur augmentes spodium ad
ʒ iij et si portulace ad ʒ ij vocabuntur
trocisci de spodio et tunc fiant magis
infrigidativi et constrictivi. Fiunt autem et
aliter hinc trocisci Rx spodii ʒ iij ros
ʒ vij se maluae se portulace croci dragaganti
spice celtice gummi arabici liquiricie ligni aloes
cardamomi an ʒ iij cet ʒ ij zuccari mane
an ʒ vij camphore ʒ ij conficiantur cum
mucilagine psilli et detur vinus seto ad
tenue dormitionem cum syrupo ro et aqua psilli.
Contra sanguinis fluxum superfluum cum sputo dentur
trocisci de carabe qui sic fiunt Rx carabe
gummi arabici lacte balaustie yposquistidos an
ʒ v thuris ʒ ij opii ʒ j fiant trocisci
cum mucilagine psilli detur ʒ j cum ʒ j aq
sumach. Et de simplicibus melior et for
tior hec est Rx san dra thuris an ʒ iij
et ʒ j carabe ʒ v lapis ematites terre sigill
an ʒ iij alumis ʒ ij et ß balaustie ʒ iij opii
ʒ j fiat trocisci cum succo plantaginis vel por
tulace et sic quis ʒ j vel ß detur cum aqua
decoctionis plantaginis vel portulace

Canon

ptisis hec est consumptio latine
omnis consumptio corporis non supervenies per
ptisis nuncupatur quapropter propter quod secundum quod ptisis
larga sumpta est duplex naturalis et innaturalis.
Naturalis est illa que accidit senibus
et defectus quod etate. Innaturalis est duplex vt dicit
ysaac in libro suo de febribus, quia quedam est cum
febre quedam sine febre. Illa autem que est sine
febre est duplex quedam naturaliter fit a causa
calida ut qui aliquem fumi adusti conspirat
conspirat cadere et consumit humiditatem
capsule cordis et accidit illi syncope
de qua loquitur G ii tertio de interioribus Nota eius
quibus cordis inflamatio est febre legitur fit
etiam. Quedam vero a causa frigida vtz
in ethica senectutis hec enim est mala complexio
frigida sicca valde que opponit nutrimenti
quapropter in ipsa corpus consumitur et accidit
vt plurimum corporibus valde prunamis que autem
est cum febre est duplex quedam fit post vici
perando et est de mala corporis que raro con
tingit vt dicit G ii secundo de crisi etiam fiunt
alia vero consequendo egritudines alias
et hoc dupliciter quia vel consequitur febre et ista
fit vt plurimum omnis febre putrida quia prolongata
tendit ad ethicam et arescunt enim
membra radicalia inflamantur propter diuturna
inflamationem spiritus et humorum vel consumitur
pleumoniam vel peripleumoniam vel aliam
aliquam causam in principio capituli positam
et sic fiunt in pictura. Item secundum quod
in cura ptisis quod medicus respicere semper
intenciones. Prima quarum est ad mundificationem
vlceris asanie quia vlcus est vlcus
consolidatum cum sanie quia ipse non consolidatur
nisi prius est siccatum vt dicit G ii in tegni
tao de cura solutionis continui composite et
sic competunt abstersiva repressiva velud
sunt ysopus prassium et squilla. Secunda
vero ad consolidandum vlcus mundatum et
sic competunt sicca glutinosa vt trocisci
de carabe. Tertia vero ad prohibendum consumptionem
corporis et sic competunt humida nutritiva
ut lac caprinum et similia. Quarta vero ad
extinguendum calorem febrilem et sitim et
sic competunt frigida omnia vel trocisci
de camphora vnguentum populeon et similia.
Quinta est ad mitigationem doloris et sic
competunt anodina vt aucti et camo
milla vel narcotica vt opium. Sexta est
ad restringendum catarrum in capite et sic
consumunt cupula rubificativa super caput
et per hoc aucte vtuntur quinque medicamis
in cura ptisis et ce.

Pronosticatio ptisis antiqua non
recipit curationem veram sed blanditiva et dila
toriam sicud nec secunda species ethice. Item quando
sputum ptisis cadit super terram calidam vel la
pidem vel carbones et fetet morbus est
curae tamen ne sit propter omnia quia illud
fetet. ¶ Oportet igitur ut sit fetor generis
sui ut carnium assatarum quem sicud accidit
propter sectionem pulmonis unde ypocras in 3ª particula
afforismorum. Et in aptisi molestatur si sputum quod
sputum fetet super carbones effusum et
capilli a capite fluunt mortale. ¶ Si sputum ptisici
recedent ad fundum aque sit vlcus consumatum nisi
fortassis accidit propter fleuma grossum commixtum
sputum distinguere per hoc quod fleuma et sanies
vero natat in medio tunc vlcus tendit ad
consumacionem quia propter difficile curatur quod si
lotum sputum obtinuerit vlcus sed recente
incheatum cum cum bona spe salutis. ¶ Item
dicit Damascenus quod in mulieribus et pueris et
senibus et carnosis sit ptisis longo tempore
palliari. ¶ Item ypocras 5ª particula afforismorum
a ptisi habito diarria superveniens mortale.
Item si ceperint capilli cadere et ungues
incurvari appetitus postea anhelitus
venit fluere tunica in flancum propinquos est
morti. ¶ Item ptisica ut plurimum moriuntur
in autumpno sicud et ethici unde ypocras
3ª particula afforismorum. ¶ Autumpnus ptisicis
malus et cancerosis est. Nec mirum omnia
ptisicorum et ethicorum quia loquendo moriuntur.
Item viris et mulieribus ab anno xviii
primo usque ad 35 si ptisis supervenit
raro curatur et raro occultatur propter ca
lorem innati fiorem. ¶ Ante vero hanc etatem
et post raro fit et plurimum occultatur unde ypocras
in 5ª particula afforismorum ptisis fit maxime eta
tibus a xviii anno usque ad xxxv etc.

Capitulum septimum de sputo sanguinis et emoptoica passione

Sputum sanguinis potest provenire a quatuor
locis scilicet a stomacho pectore capite vel
gingivis. Et sequitur a stomacho vel pec
tore provenit emoptoica passio impropriae.
¶ Signa eius quod venit a stomacho sunt quia
fit cum vomitu et sentitur gravitas

in stomacho et forte ante fuerit retencio menstruorum
et emoroydarum vel sint sanguis superfluus
in toto corpore qui regitur nec remigratur
ad epar et deinde per mesaraicas ad intestina
deorsum vel ad stomachum sursum sicud accidit
hiis quibus membrum aliquod mutilatum quia tunc
virtus secunda respectu corporis non proporcionatur. ¶ Signa
eius tum venit a pectore vel a pulmone
sunt quia venit cum tussi forti et sentitur
gravitas in pectore quod sicud a substancia pulmonis
erit sanguis paucus et spumosus unde
ypocras 5ª particula afforismorum quicumque sanguinem
spumosum spuunt hiis a pulmone est
eductio. Si autem a ruptura vene erit sanguis
plurimus et lucidus. ¶ Signa eius quod venit
a capite sunt quia venit cum rasticatione
absque tussi. ¶ Signa eius quod fit a gingivis
sunt quia gingive apparent sanguinolente
vel quando leniter tanguntur de istis omnia
dicemus cum de fetore oris. **Medicina**
¶ Cura eius quod fit a stomacho est ut primo fiat
diminucio sanguinis per flebotomiam salvatelle
que est inter medium et anularem digitum
et auricularem et per flebotomiam saphene
in pede et provocatione menstruorum et emoroydarum et
phlebotomiam communem omnino oportet autem flebotomiam
fit frequenter non multa simul nisi sanguis
oppleverit videatur super corpus totum. Post
ista vero ponatur ventose sicce super epar
ligentur extrema dolorose primo quidem inferiora
et post hoc superiora. ¶ Fregantur pedes et
manus cum aqua calida. ¶ In cor
tibus stipticis conditum cum agresta vel
succo granatorum acetosorum vel aqua
fructuum vel mirtorum bibat vinum vel
arborum limphatum cum aqua pluviali
vel plantaginis. ¶ Vtatur electuario
cum suis speciebus propter alvum stringat vel
de vino trociscis maiora aut acuta
cum sirupo rosarum vel aqua mirtorum que sit
fit. Recipe boli armenici gummi arabici balaustiarum san
dali thuris masticis ana ʒ 1 fiat trocisci
cum vino granatorum vel agresta vel a
qua plantaginis quorum quilibet sit ʒ 1
super stomachum ponatur. Recipe mumie
masticis thuris nucis cupressi boli armenici san
dali ana ʒ 1 psilii seminis novallis vel
laudani cere ana ʒ 1 in dissolvantur

a pectore

omnia ad ignem in tazola et apten
dantur super cornu balnee quibus in aqua
tepida ad cibum in qua succus ad fusine
et sale qui magis resolvit et ad tussire
cia thet sicut et siccitas ¶ Cura eius qui
venit a pectore etc ut primo dicitur sunt a
pflebotom basilice in manu et vento
sacionum in natibus vel in spatulis ligetur
extrema inunguentur postea medicina specia
lia cum electuariis et lohoc super factis
dictis tractatu de ptisi deinde consolidentur
cum sirupis illis dictis
qui sunt istud sputum provocantes et cum ple
lenta fuit in supra persium sicut vitat
go zucaro rosarum vel psce vel sic Recipe succi
ro partes iii carabe bolo armeniaci ypoquistidos
sanguinis draconis ana partem i opii mecc croci
sparmis al ana partem et terantur et misceantur
et si fortificare volueris in stipendo atque
constringendo adde draganti acacie caval
vel al gummi arabici torrefacte super prunas
terre sigillate margaritarum et similia ¶ Confitur etc
trocisci de carabe dicti tractatu de ptisi et
alios dicemus tractatu de menstruis et
reliqua ¶ Confert etiam linimentum sanguinis florum
si fluxus sit a pectore et super pectus
et super stomachum si sit a stomacho et pulmone simile
trocisci dissolvuntur in succo plantaginis
et portulace et mirtillorum et barbe hircine
que magis habent potestatem restringendi omnem
fluxum teneat in ore grumelle portulace
vel plantaginis vel ecetera bibat vinum
in stipticum limphatum cum aqua mirtillorum
vel optimo comitis talibus caneat a cibis ca
lidis acutis ¶ Parum loquatur et tacite semper
iaceat et sit erectus sit semper in loco ypa
to declinate et sibi frigidum ¶ Cura
eius cum venit a capite patet est faci
lior in qua non cadit timor quia ut plurimum
non vertificat esse ubi si superflucit
fiat flobotomia cephalice deinde gargari
zet cum succo solatri vel plantaginis
dissoluto cum aqua decoctionis sumach
et mirtorum vel cum ozizada vel dya
meron propter repercussionem ¶ In declinacione
rosis cum melle ro vel zucaro ro et
agnus castus vota stipticus in cibo et
potu ut est panis asinum vinum rubeum
pontica lentes, ceps [illegible] et similia

¶ Emperica Regnum purgans
pectus et pulmonem

cum sputo et consolidans ulcus in eis sic
fit Recipe succi plantaginis et portulace et
consolide ana et bugule tabaline et succi
mirte ana ℥ iii bulliant in istis succis
res iste Recipe thuris sanguinis draconis ana ℥ iii
carabe ℥ v lapis ematites terre sigillate
ana ℥ v alumis scissi balaustie mirre
ana ℥ iii reubarbari ℥ ii postea addatur ei
istud Recipe ypoquistidos ℥ i seminis rose
℥ i boli armeniaci pulveris de cornu cervi adusti ana
℥ i et seminis opii ℥ i zucari lb. i fiat sirupus
bene coctus et clarificatus detur de
ipso omni mane ℥ i vel ii cum duplo
aque pruni vel aque plantaginis
vel dragaganti et cum eadem aqua limphet
etiam vinum sunt pillule sublimes ad sputum
sanguinis restringendum sic fiunt Recipe boli ar
gummi arabici draganti ana ℥ i pondus
℥ ii terantur omnia subtiliter et si sanguis
venit de pectore vel pulmone conficiantur
pillule lacte subtiles cum mucilagine dra
ganti infusi per noctem in aqua ordei
quas teneat assidue in ore ut sit pan
latine dissolute descendat ad spiritualia cum
saliva ¶ Si vero sanguis evenit a stomacho
et partibus inferius conficiantur pillule cum
mucilagine gummi arabici dissoluti in succo plan
taginis et in potu dentur omni die in ieiunio
cum aqua pluviali in qua sunt radices
sit extincta ¶ Item detur idem pulvis cum
ovo sorbili aut ex ipso et farina silig
et albumine ovorum fiant tortelle et in cibo
ministrentur ¶ Item si fuit vicio intestinorum
fiant ex ipso clistere quia confert omni fluxui
rui ex quacumque sine regione sit pulvis
restringens omnem fluxum sanguinis ex quo
cumque loco sive fiunt penitus sive per
extremis sic fit Recipe carabe boli ar balaustie
sanguinis draconis lacte ana partes equales dentur ℥
ii cum aqua infusionis sumach ℥ i opii
recentis vi parte ℥ i scilicet sputum sanguinis fluxum
sanguinis narium dissinteriarum menstruorum emorroi
dibus ulceribus que fiunt emorroisagia plica
quia sanguinem ingrossat et ora venarum stip
ticant ¶ Item trocisci constrictivi et
solidativi sic fiunt ¶ Recipe gummi arabici dra
ganti seminis portulace ana ℥ v boli ar
rebentine [illegible] terre sigillate ana ℥ vi
ypoquistidos acacie cornu cervi cupularum

a capite

glandium ex tremitatum ramorum vi ana ʒ iiii lapis ematites loti ʒ iiii carabe ro
micte illorum ana ʒ iii seminis papaveris albi ʒ vi can
crorum adustorum ʒ xv coriandri assati ʒ vii
fiat pulvis et bellatum Conficiatur cum aqua
ro. vel succo plantaginis et adde semen lini tor
refactum et lentium ex corticatarum ana ʒ vi va
lent sputo sanguinis dissenterie lienterie diar
rie cronice et valent omni fluxui superfluo
quarumcumque corporis regione. Detur primus
maiora cum aqua plantaginis vel pluviali
Item ex operantur trocisci de carabe
almasoris et dentur cum modo dicto tractatu de
ptisi quasi et empimate **Canon**

Curas quas curam istarum passionum scilicet empimatis
ptisis sputi sanguinis convenit quod magnali
care quia medicus habet duplicem intentionem
scilicet primam et secundam. Prima est mundificando
sanie vel sanguinis per sputum. Secunda est in consoli
dando solutionem continue supra sine sanie
apud medicum vulnus appellatur. Sed
dicunt quia magna cura est maiorem
esse intentionem in mundificando quam in conso
lidando propter quod in empimate nodum est (?) sperare
vlcus fieri sanum sed non purgata
fuerit sanies tempore certo et propria intelli
go certum pleuresim et peripleumoniam quam terminantur
per saniacionem. In cura vero sputi sanguinis oportet c
curso principaliorem esse in sollicitudine in
consolidando quam in mundificando quia eo quod
sanguis est humor benivolus si non corpore pa
tur vlcus nec vulnus sanguinis negligatur ne forte
dilatetur propter continuum et fortem motum pulmo
nis in anhelando. Sed in cura ptisis am
be intentiones sunt equales ex eo quod ibi sunt
simul sanies et solutio continui quia precipuum
per diffinitionem ptisis superdicam. Sed hoc autem
canone sequitur alius et est quod omnes medicine
istorum trium morborum .... sunt 8o quatuor
quidem simplices scilicet calida frigida humida
sicca et quatuor composite et loquimur hic
de mala complexione sine materia de ca
que ad materiam loquemur tractatu de apostemate
cordis sibi mutuo suffragantur cum
morbi non dicantur nisi secundum magis et
minus prius et posterius **Pronosticatio**

Sed sputum sanguinis si non restringatur infra
primum dies vel xxx ad plus sequitur sputum
saniei et per consequens ptisis. Unde ypo

vm particula afforismorum. In ...san sputo saniei
sputum ... et pars per catarrum in superiore
ventre in pectore in sanie convertitur in xx
diebus. Item secreti sanguinis fluxus et vomitus
per ydropisi fit et ad alienationem liberat
a multis malis passionibus scilicet ydropisi
lepra ptisi que ad modum et menstruorum flu
xus et ventris et emorroydarum. Et fluxus
sanguinis narium ad creticum est et talis non debet
omnis 3o colligere ... propter multum
restringatur primo sunt officialis ipsorum
sanguinem convalescentem provocatur cum aceto
virgata. In veniente a sopno detur piper
simul et galanga. Cum similibus et ex composis
dyacodion piperion dyagalanga et dyaci
minum cum vino vetere amaro quam sanguis
coliquatur. Et si veniat a pectore vel
a pulmone detur yreos ysopus et squilla
cum similibus et compositis dyagalamenti dyap
lisso et dyairis. Si non fluxus huiusmodi
fuit sintoma a ... ipote superfluus aut
inordinatus aut est ... et dimittere
ex vilibus restringatur ne fortasse ad ethicam
vel ptisim deducat et fortasse ad
ydropisim propter infrigidationem. Item ypo quarta
particula afforismorum omnibus sanguis sponte in ... exitus
superveniens ... solutio fit.

Incipit tractatus tertius de passionibus cordis cuius sunt x capitula

Cordis passiones famose **capitula**
sunt quatuor quarum prima est debi
litas. Secunda vero sincopis.
Tertia timor sive tremor cordis
Quarta vero dolor et apostema atque vlcus.
Cum autem dico cor intelligo et per capsulam
cordis et humiditatem in capsula madefacien
tem cor assidue ne propter motum continuum
et calorem exsiccetur **Capitulum**

Primum de debilitate cordis

Debilitas cordis appellatur quando cor
sine manifesta causa deficit
omnibus suis virtutibus et propter vita
libus et marasmatur et consumitur vel disso
luitur nullo membrorum aliorum leso. Sed
omnino fit aut ab omni speciem male complexionis
que sunt 8o quatuor quidem simplices
scilicet calida frigida humida sicca et quatuor
composite, et loquimur nunc de mala complexione

Inveni de cura fluxus sanguinis.
Sanguis ante egressio cum tussi
est a pectore aut pulmone et eius
cura prava dicit eius ypo. Screatum
sanguinis ex pectore aut pulmone subsequitur
sputum putredinis et post illud ptisis
et post illud desperatio et mors

sunt materia quia de ea que ad materiam loquimur
a calidi(tate) capitulo de apostemate cordis. ¶ Signa debilitatis
cordis a calidi(ta)te accidentali sunt vehementia
caumatis circa pectus, sitis vehemens quam
magis extinguit aer frigidus quam aqua
frigida, pulsus magis frequens nisi virtus
sit valde debilitata tunc est primus spissus
frequens et anhelitus ¶ [a similitate] Sitis et delectatio
in usu frigidorum et extenuatio corporis de die
in diem et dispositio similis sincopi adeo
donec forte superveniat ei sincopis, quod quidem
est necesse fieri apud omnem debilitatem
cordis et ethica et senium etc. ut plurimum
a frigi(ditate) ad esse occulta ¶ Signa debilitatis eius
a frigiditate non naturali, sit pulsus primus tardus
et rarus nisi virtus sit valde debilis tunc
sit frequens ut fuerat naturaliter et anheli-
tus similiter et delectatio in usu calidorum et
timor et tristitia sine causa letitie ¶ Signa
a siccitate eius que a siccitate advenerit sunt hitu-
do cordis sicca pulsus durus primus frequens
et continua siccitas lingue et palati
ab humiditate ¶ Signa eius que ab humiditate superflua
sunt signa paralisis vel apoplexie, quia
humiditas accidentalis que superfluit in substantiam
cordis vel ventriculis eius vel capsula
eius necessario suffocabit subito calorem
naturalem immediate quemadmodum et hoc
accidit in apoplexia mete, quia mete impe-
dimento anhelitus

Methodus

¶ Cura debilitatis eius a calidi(ta)te est ut de-
detur omni die in aurora unus trociscus
de camphora dictus in capitulo de ptisi de vino
granatorum acetosorum vel berberis epithimetur
pectus ad panis ... vel ... in succo
in aqua rosarum in qua sit aliquid pulveris rosarum
camphore et sandalorum ¶ Utatur dyarodon
abbatis dyadragaganto, rosata novella,
electuario restaurativo quod diximus capitulo de
ethica ... ¶ Bibat sepe in ieiuno lac
... acetosum recens ... aut acetosum
quod statim ... est extingu-
... in eo calibus vel lapis ...
quod consumet eius partes calidas ...
sas fatale inflammabiles ... Dieta
a frigi(di)te (frigida) aromatizata ¶ Cura debilitatis eius
a frigi(di)tate est, ut sumat omni mane
dyanthos dyamuscum dyamargaliton
plus aromaticum cum vino bono aroma-
tico, epithimetur pectus cum oleo nar-
dino in quo dissolutum sit muscus

vel ambra, dietetur carnibus bonis
... cum speciebus aromaticis, et specie(bus) croco
macis spica cariofilis cinamomo folio et
galanga ¶ Bibat bonum vinum sed moderato
usu ne fortassis inducat siccitatem simul
... in ieiuno ... tyriace bone
vetus cum vinis decoctionibus macis ... admod(um)
a sicci(tate) ¶ Cura eius que a siccitate est, ut regatur
patiens regimine ethice ¶ Impinguetur
et pascatur cum brodiis pinguibus carnium
bonarum conditis cum ... altilis
cum ... lactucis, bibat sepe in ieiuno
lac recens asine vel capre in quo sit
aliquid zuccari, ne caseetur in stomacho. Epithimetur
pectus cum oleo rosarum et cera mixtis
cum ... seminis ... malva
mixti post superiorem lactis per tres horas
balneetur in aqua dulci tepida in
qua ... moveatur ne fiat corpus
evaporabile, bibat vinum dulce ¶ Cura
eius que ab humiditate est cura
apoplexie ... quia periculosa est hec
debilitas ... suffocationis
que timetur

Experientia

... in omni
specie debilitatis cordis convenit abstinentia
ab ... omni et laborare et ... leti-
tia et gaudio audiendo sonos
musicos et fabulas novas vel
videre amicas, adorare aro-
matica quia odores eorum et cor-
tium sunt medicina principalia ... simi-
liter ... et conformant
¶ Et unge pectus cum oleo nardino
vel oleo rosarum et cera mixta cum gal-
lia muscata et ... cum alipta
muscata vel ... ligno
aloes thure et similibus ¶ Et epithima
confortans cor a ... ...
... bugloss(e) melisse florum borragi(nis)
sandali albi et rubei, rosarum camphore
margaritarum corallorum ... bibat
omnia ... et camphoram
in aqua rosarum vel aqua et modico
aceti boni donec medium consumatur
tunc addatur pulvis lapidis et camphore
et infundatur pecie ... et sindone vel
scarlato et oportet apponere aliquando ... pon(dus)

sup(er) flores confor-
tans cor (et) ?

sup(er) cor appropriate in om(n)i causa. R(ecipe) smarag
dorum iacinctorum saphirorum ana ʒ ß auri
et argenti pur(i) folliati ana ʒ ij marga
ritarum p(er)foratarum et n(on) p(er)foratarum ana ʒ j
ß buglossi viole florum doronici zeduarie
ben al(bi) et ru(bei) gariofilorum lig(ni) aloes ʒ ij cina
momi elect(i) et mundati ana ʒ ß serici crudi
n(on) combusti, quia melius est q(uam) combusto, cu
bebarum, cardamomi carabe, calami a
romatici spice galange camphore musci
ossis de corde cervi, ambre ana ʒ j coralli
al(bi) et ru(bei) sandalis ro(sei) spodij bellicorum
terre sigillate corrigiandi ana ʒ ij ß omnia
terantur subtiliter et p(er) equalia ℔ j zucc(a)ri
pona(n)tur cum albissimo ... et fiat electua
rium ¶ Est n(am)que convenit omnia simplicia
cordialia vel plura, ob defectum optimus
¶ Addatur ergo vel subtrahatur ex calidis et
frigidis p(ro)ut cor(dis) distemperantia vel necessitas postu
lauerit ¶ Item confectio ad idem R(ecipe) dyanthos
dyarodon abbatis dyaboraginati ana ʒ
dyamargariton ʒ ß misceantur simul dent(ur)
cum ... sumend(a) in ... et sine ... aut cum aliud
p(er) una hora cum vino al(bo), ... aut dyabora
ginatus ex floribus borraginis atque buglossi
quemadmodum zucarum ro(sarum) ex floribus ro(sarum), et
zucarum violarum ex floribus violarum ...
¶ Dixit p(re)terea Avic(enna) 2o et 3o colliget
quod ex cibis et medicinis omnibus melius est
quod confortativo ~~et confortative~~ cordis quia est
~~...~~ est ... calidum est ... est spiritus
igneum est natura ... propter
quod dari convenit in sincopali ... et epilepti
cali et in omni debilitate ... corporis re
solutione et si non aliud saltim refrectinum
et limphatum Canon debilitas cor
dis ut plurimum fit a mala complexione fri
gida vel sicca quia ... principijs
vite ¶ frigiditas aut advenit cordi duo
bus modis, uno ... ut ex humoribus
frigidis, elevantur fumi et vapores frigidi
cor penetrantes velud in ydropisi vel
ethica senectutis, ¶ Secundo ... patiens
ut propter consumptionem humidi radicalis
quod est ... calidi naturalis quare
simul evaporat ut in ... cronicis
et morte naturali vel senio contingit ...
isto aut(em) sequitur canon alius et est quod
omnis modi mortis est ... duorum

Ut aut(em) ... in libro suo de causa longe
tudinis et breuitatis vite, quorum primus dicatur
marasmus ... et est quando calidum cordis
consumit suum humidum in quo conservabatur
quare et ... corrumpitur ¶ Secundo
marasmus et est quando qualitas ... vite contra
ria ut frigiditas dominatur in complexione cordis
quam tunc calor naturalis destruitur et ...
seruat, et a quibusdam destructo ...
ad quos quidem modos reducitur omnis
mors sive sit naturalis ut in senio sive
non naturalis ut ab egritudine sive violenta ut
casu p(er)cussione incendio vel submersione
ut p(atet) subtiliter speculanti Pronosti
catio ¶ Omnis mala complexio sive sit
diuersa sive equalis quando confirmatur in corde
est incurabilis et ... mortalis propter
cordis p(re)eminentiam super omnia membra
et eius necessitate ... vita aliis sive ...
operatione ... non potest subsistere uno mo
mento ¶ Item sincopis super veniens mortale

Capitulum secundum de sincopi et cordiaca passione

Sincopis est ablatio spiritus et motus et quasi pul
sus ... membrorum ... tempore aliquo
propter cordis lesionem quia propter ... aphis
mors ... vel cordiaca passio ...
par(um) ¶ Accidit est morbus quasi acutus,
morbus ... in corde
et hoc fit tribus modis ¶ Uno quidem mo
do propter resolutionem plurimam spirituum quare de
pauperatur cor spiritu et calore et deficit
ut p(atet) in laborantibus vel sudantibus assidue
et superflue ¶ ¶ Secundo propter debilitatem cordis
naturalem et frigiditatem ¶ Tercio vero propter fumos
venenosos penetrantes cor sicut fit per
sumptionem rei venenose ¶ Est autem triplex
venenum ut ponit Avic(enna) 7o collect(ionum)
¶ quoddam est venenum appetitate et forma spe
ciali ut napellus et sputum vipere quedam
a qualitate et hoc duplex ¶ quia vel
frigida mortificantia spiritus ut est opium
iusquiamus mandragora vel calida
adurentia et resoluentia ut arsenicum
... ¶ ¶ Accidit
Sincopis dicitur cum sequitur morbum aliud et hoc
duplex, vel particularem vel ... ¶ Et
secundum particularem, fit hoc duplex
quia vel fit propter compassionem eius ad
... sicut ut ... accidit propter ...

Sincopis a ... morbus ...

vel timorem vel aliam accionem animalem
subitam, spiritus animales et vitales congregantem
in corde et suffocantem vel segregantem
atque dispergentem vel accidit in gaudio
Quando fit sincopis propter compassionem eius ad stomachum — precioso, vel fit sincopis propter compassionem
eius ad stomachum vel propter ad os eius vergit
secundum quod fit quando materia calida acuta mordi-
cat os stomachi quare leditur vehementer
ad quod operatur propter acuitas sensus in
eo, unde in eis frequenter accidit sincopis
hoc modo, apud [illegible] materia sincopis
in passiones stomachales. Si vero sequitur
morbum [illegible], sic est sincopis que accidit
in febre sincopali in prima parte ut in
propter cordis — 20 libro dicetur ¶ Signa sincopis propter
debilitatem cordis vel resolucionem spiritus
sunt pulsus primo debilis inequalis vel quod
ipse corporis [illegible] porosum quod quod qualibet
levi causa deficit et anhelitus primus
propter fumos venenosos — rarus ¶ Signa sincopis propter fumos
venenosos, sunt accessio rei suspecte
in cibo vel potu vel medicina et si ve-
nenum operatur [illegible] apparebit furor (fervor)
et sudor et rubor in facie et venarum
tumor et angustia et sitis et fetor
oris et oculorum citrinitas ¶ Si vero qua-
litate calida operatur, apparebit incisio et
mordicatio sive corrosio in aliquo loco
sicut stomacho vel intestinis. Si vero qualitate
frigida apparebit subito stupor, alcazeci,
propter accionem animalem — pigritia in motibus et congelatio ¶ Signa
eius cum fit propter accionem animalem sunt acce-
ssio timoris subiti vel iracundie vel gau-
dii superflui. Unde magister dicit eum [illegible] isto
dicta tamen quod quod [illegible] sive timore subito
vel gaudio superfluo potest quis sincopizare
incurrere et mortem propter efficaciam vero
[illegible] quia paulatim fit non sub — (consuetudine aut)
ito, similiter nec ita abunde quia preparatum
propter lesionem oris stomachi — accidit ¶ Signa eius cum fit propter lesionem
oris stomachi sunt mordicatio et caliditas
acuta circa os stomachi cum statim sincop
succedit ¶ Signa eius cum fit propter
paroxismum febris sincopalis, sunt signa
propter illius febris etc.

Methodus

¶ Cura sincopis est duplex, una ante pa-
roxismum et hec preservativa, alia in parox-
ismo, alia hora paroxismi curativa.

¶ Cura igitur preservativa est ut si fuerit
propter debilitatem cordis fiat omnia que
propter corporis raritatem — dicta sunt in primo capitulo, quod si propter
raritatem corporis vel exalacionem spiritus
accidit condensentur cum aqua frigida vel
cum aere frigido vel aqua rosacea et pulvere sandali
et camphore epithimando pectus et fa-
ciem et totum corpus frequenter, comme-
dat carnes bonas conditas cum speciebus
aromaticis et ova sorbilia et vinum
bibat vinum optimum, caveat laborem
balneum calidum solem aerem calidum
propter venenum — et coytum et potest ¶ Si vero fit propter suspicionem
veneni fiat cura quando quod omne ve-
nenum assumptum in cibo vel potu quod
est ut statim cum homo incipit sen-
tire mutaciones et iterum constrictiones et angus-
tiam et estuacionem post assumpcionem alicuius
rei que hoc facere non debet, repleatur
aqua tepida cui sit aliquid olei permix-
tum et aceti et confortetur cum impositione
digiti vel penne in uncto oleo ut
evomat ¶ Si autem vomitus prestaretur
coquatur raphanus vel anetum in a-
qua et coletur et addatur sal vel
baurach et bibat et iterum confortetur
ut evomat aliquotiens quod si non sufficiat
sepe detur per [illegible] capite depresso donec
tota materia educatur, post hoc vero consideratur
si in inferioribus ventris sentiat estuacionem
et sitis, fiat suppositorium vel clistere
et detur ei tiriaca in potu et sufficiente
purgetur cum pillulis cochiis vel stomachicis
vel [illegible] ¶ Si igitur post ista
omnia cessaverint omnia mala liberatus
est ¶ Si autem, consideranda condicione
accidencium remanencium, quia si sentit
eger stimulacionem incisione et corro-
sione in aliquo loco corporis que sic signant
venenum calidum lac et butirum et oleum
amigdalarum dulcium ad potandum tribuantur
quia sedant maliciam et acuitatem
veneni et propter [illegible] recte ut dicit
Rasis in divisionibus capitulo de suspicione
venenorum et detur elixiaria frigida
que eius caliditatem opprimant ut est
diapapaver diapenidion [illegible] recte
zuccaro rosaceo vel [illegible] ¶ Si vero eger sensit

frigorem et sudore et oculi rubei ceperunt et venie tumere et angustia et
sitis et fetor oris et oculorum rubeitas apparuerit que sunt venenum appetitate sive
forma speciali. Detur aqua frigida et nix et
aqua rosarum et acetum, vel trociscus de cam
phora vel aqua rosarum cum camphora dissolutis tri
turate in potu vel succus eius cum vel
acetosa, vel aceto ut malicia veneni
refrangatur, et si in aliquo loco corporis
vehementem senciat dolorem vel inflamma
cionem fiat ei emplastrum ex lenticula succo
solatri vel semine, et silibus de actu
frigidis assumptis cum aceto grana penetra
tionis allico super pone, vel fiat epithema
ex eisdem et reiteretur donec locus stupidus
fiat, deinde psillium et lac vaccinum
de quo extractum sit butirum et succum
frigidum ei tribue, et si aperte signa
replecionis appareant minue ipsum
flobotoma. Si vero stomachus sit fedum venenum
solve cum medicina. Deinde tibi a cibis
cibis frigidis et agresta vino granatorum
acetosorum: lactuca portulaca vel pe
dibus porcorum conditis cum aceto, detur
ei tyriaca nova vel filonium novum et
epithimetur cor et pectus totum cum aqua
rosarum in qua dissolutum sit pulvis sandalorum
rosarum camphore terre sigillate, item si sit sic
conforetur cor ne venenum ad se trahat
et sic et cum in epar conforetur cum eis,
Hec igitur omnia destruunt venenum
veneni operantis appetitate et maxime quod
in illo caliditas reperitur. Si vero egritudo cre
dit in subeth stupore congelacionem et
alonzem que sunt signa veneni frigidi,
cibaria ipsum cum alleis et sinapis, et
detur tyriaca vetus, et metridatum vetus
et diacitonium piperion et similia vetus dor
mire ipsum permittas, sitim ei inducas
proposse et frica corpus eius et caput
et pectus cum panno calefacto ad ignem
et quamque stimulacionem inducas cum pipe
re vel condisi et ob stomachum conforta cum
unguentis et oleis et emplastris calidis
stipticis donec liberetur. Si igitur post
omnia ista accidentia mala non diminuantur,
immo eger continue inmutatur ad deterius
et incipit sincopis super venire cum
frequenti dissolucione virtutis sciat
egrotus necnon moritur a veneno

sumpto et quod virtus veneni iam pervenit
ad cor quia omnium accidencium consequencium
venena sincopis et destructio virtutis sunt
pessima. Hec est cura quibus et quoniam
in omni genere venenorum assumptorum pervenit
quod vero desideratur tractatum speciali[?] conveniens
venenum requiratur in tractatu de veneniis
libro 7º ubi de hoc scribemus auctore domino
capitulo 7 et 8 si deus voluerit. Cura
sincopis propter passiones alias ut si timor
sit in causa inducatur gaudium et equus et
conforetur cerebrum cum pomo laudani,
ambre musci sandalorum, in rosarum 1 vel
in florum cinamomi et similium pulverisatorum
et confectorum cum laudano vel aqua rosarum
quod continue dissolvatur in manu et odoretur
conforetur ets cor cum tyriaca veteri
summendo sepe de qua ad valorem ʒ I cum
vino optimo vel cum dyanthos vel dya
margariton cum musco vel sine musco pro
ut paciens maxime delectatur, fiat
eciam sternutacio cum isto pulvere quia con
fortat virtutes cerebri. Recipe piperis
longi castorei cleborum nigri piretri cu
bebarum ana ʒ in storacis calamite ʒ I
euforbii bdellii dyagridii ʒ I musci
ʒ ß in sufflet in nares vel attrahatur
per pannum lineum rarum cum anhelitu stu
rendo. Cura eius qui fit ex vicio stomachi
est ut purget stomachum cum pilulis
cochiis si materia sit frigida vel cum
benedicta. Si vero sit calida cum
pilulis de reubarbaro postea cum de reubarbaro et
tamarindis vel electuario de succo rosarum laxativo
vel stomatico laxativo. Postea conforetur
cum syrupo et electuariis aromaticis pervenit
et oleo mastice nardino postremis
vel cerato stomatico ex mastice laudano
cariofilis zedoaria galanga cinamomo liquiricia
lauri et silibus constrictis et in corporatis
cum laudano extensis super corio
albo mundo. Cura eius qui fit ex vomi
parassisi sic est cura illius sic primo
et confortatio cordis et cerebri et stomachi
cum rebus iam dictis capitulo. Cura sin
copis iam facte et que fit paciens
curatum est ut hora accessionis
careret aqua frigida vel aqua rosarum
super faciem et pectus et fricentur
cum calentibus manus et pedes

Ex timore

Stimulo

Cura sinc[opis] ex vi stomachi

Colerica

Contra fe[brem]

Cura sincopis iam facte

et muscus vel ambra vel vinum odoriferum in suffletur naribus, confortetur etiam aggrauatus corpus et ligentur extrema et fricentur et calefiat stomachus cum panno suffumigato cum ligno aloes constringatur nasus saepe post insufflationem musci vel alterius odoramenti et cum senserit incipit detur ei vinum album clarum odoramento per se vel per aquam

Limphaticum paruipar

Emperica

Secunda cordiate passionis non sufficit apponere medicinas cordi sed et omnibus eius instrumentis principalibus, scilicet cerebro epati testiculis, similiter et nobilibus licet non principalibus, ut stomacho et spleni. Confortatiua cordis — Confortatur autem cor cum electuario de lapidibus preciosis dicto capitulo de debilitate cordis per dyamargariton et dyanthos, et

Confortatio cerebri — Confortetur vero cerebrum cum adoratione talis pomi Recipe sandali rubei, foliorum mirte ligni aloes ana ʒ vi cubebarum cassieligne cariofili gallie muscate ana ʒ iii ambre macis camphore ana ʒ ½ storacis calamite ʒ iiii, terantur et incorporentur cum laudano et aqua rosacea, et nullum fere continens omnes medicinas cerebrales atque aromaticas confortatiuas quas pro cerebro sunt ~~[struck]~~ distemperato in calido multiplicentur rosae et camphora, si vero in frigido multiplicentur ut cariofili et storax. Et in isto pomo quidam addunt folia mente calamenti olibanum nucem muscatam et propter cerebrum sequentem de causa frigida secundum genus arabum dragantum, folias sicas folia vel semina mirtillorum in causa calida, addendo et subtrahendo congruentes secundum egri desiderium vel noctales expostulant

Epatis — Confortetur autem epar cum epithimate isto, Recipe sandalorum rubeorum absinthii florum camomille cinamomi partes equales bulliant omnia in vino albo odorifero et aqua rosacea et aceto vini boni et filtrum imbibitum et expressum parum ponatur calide super epar in ieiuno, confert namque in causa calida et frigida.

Con splenis — Confortetur autem splen cum unguento isto Recipe storacis spice scolopendrie tamarisci ana ʒ i capparis corticis acori asari herbe ferrine

moni ana ʒ ½ bulliant in libra i olei veteris et libra i aceti fortissimi donec acetum consumatur postea dissoluatur iste gummi in aceto Recipe sapini galbani oppopanacis bdellii armoniaci ana ʒ iii, fiat unguentum cum predicto oleo et cera sufficienti et ungatur cum eo splen omni mane sto ieiuno Confortat enim splenem appetitum et eius materias subtiliat et opilationem remouet. Stomachus — Stomachus vero confortetur cum panno calido laneo vel filtro suffumigato cum mastice et thure et pilo aloes posito super ipsum in ieiuno frequenter similiter ad acrostice dicenda capitulo de stomachi debilitate. Confortentur vero testiculi cum abstinentia a coytu omnino et fomentatione cum aqua rosacea cum puluere sandali et similibus

Canon

Sincopis est duplex secundum medicos, quedam reparabilis, scilicet que aufertur spiritus animalis a membris totius corporis, qui transmittitur a cerebro per neruos propter opilationem vel lesionem in cerebro, ut apoplexia et dicitur lipotomia cum etiam vel defectio ad latinum. Lipotomia — Alia irreparabilis scilicet que simul cum hoc aufertur spiritus vitalis a membris quem transmittit a corde per arterias propter opilationem statim in ipsis vel propter debilitatem in corde et ad istam sincopim necessario sequitur mors. Et isto autem calore sequitur aliquis quod quidem in 8uo de ingenio sanitatis precipit in curam sincopis fieri flobotomiam respectu ad sincopim similiter et Auicenna... contra frigidam capitulo de passione sanguinis debet hoc intelligi de sincopi prima non 2a quia no. licet medico in cura sua egrum deducere ad sincopim mortalem, cum medicus sit conseruator sanitatis ut dicitur lib de ingenio sanitatis. Ex quo aliquis concipere possumus qualiter concordari possit locus Galieni et Auicenne ubi tollere ubi increpat. Et de flobotomia ceteris dimissis cum sint argumentis fortissimis atque necessario concludentibus quod in cura sincope nullatenus competit flobotomia respectu ad sincopim neque secundario flobotomiam Et intelligitur de sincopi secunda de sedata.

Pronosticatio

Sincopis superueniens saepe et profunde in corde debili non propter causam manifestam vel est timor vel gaudium

vel tasus vel pcussio neqz causa
ad hec humorali vt est mordicatio
oris stoi acuta vel strate salsa vel
antiqua aut vel poncta vel bimbus
morle qua sunt cordis extrema debi
za p illa aff succedit pauperte vnde ypo
frequent et forte sine causa sumptis
repente moriunt item sincopis forte
sup veniens p assumptionem rei venenose
et p morsus vel tactum sen morsu
pestiferi morle qua sit venenum
veneni ptigisse ad cor et ipsum in
cor pupillam unde vero colico et cung
vae sunt aperte et cor debile

Cap xii de tremore cordis

Tremor cordis ab antiquis cardiaca
a modernis tremor cordis dicitur et
est cum cor alto pulsu et forte mo
quod palter nec frequente causa manifesta sit
causas forte vel extra timore vel ira
sit vt plurimum adiutus caliditatis aere
cum illa vel sine illa sup cor festinans
quasi si raro fit dolum illic valens
contingit in corrupta venenosam

Signa eius qui de causa calida fit
pulsus velox spissus velocitas ad
iram caliditas pectoris sitis fit rigor
et palpitatio cum sit plurima qui magis
cum congrue aer frigidus qui aqua

Signa eius qui de illa sit corrupto
ymaginationes timor silvestitas mors
ebetudo nimis mo cum equalitate
et molles cutis que ad modum simtente
et cum sit te

Methodus

Saltus cordis causa causa causa est vel
primo fiat flomia cephalica manus
sinistre vel mediane vel ventosa
tio in tiemboribus et anchis pro ea pur
getur sepe cum pillulis cordicis vel cum
decoctione purgare illam adustis
dicta causa de illa vel cum diasene
vta sepe lacte acetoso et trociscis
de camphora dicta causa depost
medicina zuccarum rp vetus depost
pulvis iste recipe rosis tortalli cu
corde cum an 3 iii & 3 ii
cum libra i zucca ro illa calmbi
pullorum vel edorum alteri vel
lactuca vel endivie conditis

cum agresta vel berberis vel vino grana
tore bibat vinum debile impedit aqua
frigida vel aqua ro Cura eius qui fit
a illa est ut fiat causa dicta causa de
perturbatione cum dictum passio de
illa cum illa valet corpus cetera
dyanthos dyamusco frant suffinga
boues ex ligno aloes ro et similibus
adorifens vtrum recipe raro sed lete
post pro pectore ad vel emor de
est pyle cum flomia saphene que
est intus in talo et ipse pedis sinistri
et cum appositione sanguisugarum ita aut
vel emplastra rubificanti facti ex
affodillis sinapi mellis cepe rad
beta et incorporatis cum fimento et vino
cum pondo calidus sup aut et cum fuit
adheserit violenter abstrahat et
totiens reiterit donec appareat
in corpe consueto

Emperica

cum illa dicta in causa debilitatis cordis
hec psonant si ipsa ipsis fuerint appli
cata causa

Canon

Dicit Rasis
in divisionibus quia tremor cordis
precedens ex illa fiet fit raro
est hic notabilior et timosior species et tre
mor cordis fit duo primo quia
quia cor magis ledit a frigido quam
calido cum calidum sit amicum illi
Secundo vero quia illa grossa difficile
eradicari potest et sui putrida destruat
spiritus vitales generatos in corde
similiter et alios corporatos in cerebro
quare sunt inepti ad operationes suas
exercendas et simul mors silvestri
tas et primum dimicto et deinde ab
lato

Pronosticatio

Tremor cordis in esse acuto vel in
esse sincopali frequens et forte morale
et ipse si fit cum aliis signis malis
que sunt debilitas virtutis privatio
digestionis prostratio appetitus et similia
et maxime si sup venit in die no
vita qua similitudinariam cum et
cordis passionem de monstrant

Cap xiii de dolore cordis et apostemate et vulnere

Dolor causatur in corde ex mala complexione
diversa quandoque simplici vel
composita cum quibus contingit illa et contingit

et producit, non dolorem sed mortem subitaneam inducet, quia tunc incipiet cor debilitari in operatione sua necessaria pro toto, que est generatio spiritus vitalis assidua, et eius partitio in singula membra // et totum corpus unico momento unde non potest cum iste spiritus sit vehiculum vite actor de in corpus totum in quo solo est anima certa primo ipse et in membris, maliis autem membris tunc quoniam adunata sunt cordi et quum influxum recipiunt a corde propter quod dicebat Avicenna libro 2o de generatione animalium. Cor est quod primo vivit et ultimo moritur. Et Avicenna 2o colliget ait etiam calor cordis transmissus per arterias est sicut fortior et actus calor non membrorum sit maior et patiens in actu conversionis et mixtionis. Ceterum sit quod solutione continui hec autem solutio, vel sit a materia humorali ut contingit in generatione apostematis vel a causa primitiva ut contingit in vulnere casu et percussione et compressione quod causa sive est mortale.

Mathadus

Cura doloris cordis quod mala complexione causa est eadem cum omnibus debilitatis cordis secundum quod ipsa propter passiones applicentur. Galieno.

Dicit Rasis in divisionibus quod ex humiditate sola non sunt fortasse extrudines in corde nam si ducit humiditas in dispositione corporis adeo deducit necesse sit ut cordi ducitur inficiat ipsum velociter et non expectat curacionem et sunt apoplexia et paralisis propter accessionem dominii et humiditatis super cor quia cum cor sit natura operationis calide fiet, illico ab humiditatibus suffocatur sed multum demittit. Item dicit Avicenna libro 3o de pectoribus animalium. Et secundum in 3o de interioribus quod solutio continui facta in substantia cordis est mortalis sive sit ab humore sive sanie sive ferro. Sed differt quia si penetret in ventriculos eius et ipse sinistra interficit illico propter eius nobilitatem et spiritus exalacionem quum ibi generatur, cum spiritus vitalis scilicet et calor naturalis sunt sedes et vehiculum anime ad cor. Si vero non penetret interficit infra unam diem ad plus quia solutio continui inducet dolorem, dolor attrahit materias et propter calidas mobiles quare fiet apostema magnum calidum cum ipse propter [illegible]

et virtute debili que utraque sunt mortalia propter dolorem et constrictionem virtutis et [illegible] suffocationem spiritus et naturalem calorem cum dimissione cruciatoris. Secus autem est de cerebro in quo solutio continui penetrans ad ventriculos est mortalis sed non illico, solutio vero non penetrans potest curari si sit parva scilicet et apostema ut in frenesi non confirmata vel litargia. Epar autem cum sit membrum carnosum potest ad hunc melius curari quod cerebrum si eius solutio sit mortem inducta vel apostema non confirmatur cum constantia virtutis et Aristotelis secundum cum ad spem pocius quam ad iudicium pertineat tolle potest remonere vita remanente plerumque.

Significatio

Signa mortis in dolore cordis sunt casus pulsus post vehementiam dimissionis in ordine et magnitudine in motu ipsius et citrinitas coloris subito post vehementia incidentis eius et sincopis difficiles tarde evacuationis et sudor frigidus circa frontem.

Incipit tractatus quartus de passionibus mamillarum

Mamillarum passiones de quibus scribere convenit sunt due quarum prima talis est coagulatio vel diminutio lactis, secunda non ingrossatio vel diminutio eorum superflua. Nam ipsarum apostemata curantur methodo generali ad omnia apostemata que est ut dicit Avicenna primo canonis fen 3a tractatu cap de cura apostematum in generali ut in principio. Et tunc materia est in fluxu ponantur ungenta et emplastra repercussiva et in augmento aliquid addatur ad localia, sed in statu ponantur plus de resolutivis quam de repercussivis inclinacione vero sola resolutiva ministrantur quod si hec apostemata indurescerent et per saniacionem terminentur et rumpuntur primo quedam mundificantur postea non consolidentur ut dicemus capitulo de ulcere in aure. Ceterum preter quod repercussiva et resolutiva quod sunt applicantur circa localia ut potest in augmento vel statu apostematis cum gentibus possunt duobus modis applicari. Primum est ut comfricatur et in corpore in sunt

Soluti continui in substantia cordis est mortalis

Signa mortis in dolore cordis

per decoctionem et contusionem psyllii et sic
ponatur super et circa apostema, ita eius sagapenum
est ex vitet aliis destructiones utrorumque propria
operatione licet inpasta subtile sint confuse ut
docet Avicenna 2° canonis fen p[rim]a tractatu de cura
fracture pane ubi precipit administrare pitisana
cum pipere 2° est ut repercussiva ponatur
circa apostema scilicet super pedem et radicem
apostematis unde ma fluit scilicet resolutiva
superponantur ut faciunt quintum operantes Capitulum

primum de exuberancia et diminutione lactis

Contingit mulieribus de eli[ ] lactis
citate de lactis exuberancia in multis (et effectus nutritione non solli-
citentur sed mulieres) egrotantibus pauperibus
et degentes mamillarum sterilitate contingunt
exuberat lac propter quatuor causas prima
est natalis complexio humida mamillarum 2a
multitudo sanguinis in corpore 3a raptus eius ad
superiora contra usus ciborum multiplicantium
lac 4a nimia frequens fricatio et suctio
mamillarum que ipsum attrahunt ex quo vero
tali[bus] conveniunt sterilitas mamillarum
et scire quod lac quoque generatur in mamillis
virorum calidorum carnosorum sed illud est
raro et in modica quantitate quia solum accidit
hoc complexionis causa efficacia super
qua fundatur causa primitiva et complexio est
causa materialis super qua fundatur causa 2a
caret autem fine quia ille non ad em-
brionis embrioni mamillarum generationis et ali-
menti nutritionis ut dicunt doctores 2° collectorum

Methodus

exuberancia lactis quatuor modis restringitur primo per diminutionem
quare flebotometur saphena pedis que est
iuxta in talo et provocentur et ponantur
ventose sine scarificatione super sinus
ventris ubi situatur matrix 2° per re-
percussiva quare ponatur epithimata et
emplastra frigida sicca super mamillas et
radicem earum que fiunt de fuligine furni
et incorpora patte cum oleo ro[sarum] vel aqua
ro[sarum] vel succo semperviue vel plantaginis
vel psilii Ad idem valet farina lentium
excorticatarum et fabarum et gallarum
et cupularum glandium et balaustiarum et
boli armeni omnibus simul incorporatis
et incorporatis cum agresta et aceto et
cum eis succus Item pro prosita[n]a quare
post predicta ponatur miliu[m] salis et flores
camomille in sacculo et calefiat super 3
lapide ignito aspersus aceto et membro appli-
cetur frequenter in ieiunio Ad idem confert
emplastrum ex ruta salvia menta absinthio
furfure aqua coctis et incorporatis cum oleo
nardino vel camomillino vel de euforbio
et potest addi aliquid salis nitri vel aluminis
balaustiarum ro[sarum] cupularum glandium donec
longius supponatur pultes Ut narro predicta 4
sicca abstineat igitur a lacte, caseo recenti,
carnibus bonis, vino dulci et omnibus
multiplicantibus sanguinem ut lentibus fave,
rizo, milio, sinapi, cibis salsis, muria,
aceto, agresta barberis, generaliter acetosis,
laboret corporis et sudet in ieiunio, sitim
et famem tollet, mamillas premat que
vestes strictas deferendo, si vero mamillas
intrinsecus tetret vel fricet ex hys phlebotomatur
lactis generatio 2° induxit eius in mamillis
coagulacio seu condensacio que si supplicat
et dolorem extensivum inducat fiant
primo emplastra mollificativa ex fenugreco
psillio malva bismalva butiro recenti
adipe galline, bdellio, oppoponaco, galbano, ar-
moniaco et similibus Item vicissim fiant
emplastra resolutiva ex semine lini, farina fenugreci
florum camomille, mellitoto, furfure, oleo
camomillino et similibus ponendo modo reso-
lutivum modo mollificativum vel mixta
simul, donec tota tascatio fuerit reso-
luta, Multiplicatur lac in mamillis ante
ex quatuor modis curatur primo ut fiat
attractio sanguinis menstrui ex matrice
ponendo ventosas siccas super radice
mamillarum frequenter 2° per emplastra
rubificativa debilia que sufficiunt
ad attrahendum sine resolutione ut de emplastro
ex pice et gummis calidis ut est thus
mastix et ad hoc valet fricacio levis
mamillarum et assidua partium distractio
cum levitate et aqua in balneo aque dulcis
tepide post abinn 3° per fomentationes
calidas factas ex lana vel panno lineo
lavato infusis in oleo nardino vel

[margin:] et modis multiplicatur lac in mamillis

vel delilio vel fiolis in quo dissoluta sunt
mastix thus laudanum et similia vel
in vino aromatico decoctionis micte in
fiolis lig. aloes et similia Et contra predicta
sanguinificatur vt est vsus carnium bo
narum et brodiorum pinguium aromatizatarum
cum cinamono mace cardamo insper
satarum cum vitellis ouorum et vsus
lactis recentis et casei noui gaudeat
ocio et quiete et impinguet corpus
posse

Canon Scias quod sicud in
anathomia vidimus amatice procedunt due
vene ad radicem mamillarum vna in
latere dextro Alia in sinistro transeuntes
procedunt ventris sub miracli et quanto
magis recedunt amatrice tanto sunt
grossiores et vberiores et coniunctiores
vsus superficiei cutis Et quod sunt proxim
miores corpori matricis sunt grossiores
et profundiores ad et matrix profunde
sita in corpore scilicet in elongatione que
equitat et vesica que ipsam equitat
per has igitur venas rapitur sanguis
menstruus aurite ad mamillas et
econuerso et cum penetrant in substanciam
mamillarum que est caro alba glan
dosa fit indalba diuiduntur in ramos
plures minores vt singulis complexione
contingatur a simbolo carnis albe in
venitur ubi dealbetur et elaboretur sicud
accidit in distribucione chili per substanciam epatis
Ex quibus scire potes tria primo quod
mulier habet pluma caret lacte in
mamillis et econuerso nisi sit robusta
carnosa valde Secundo quare cum re
stringuntur per fiolam vel ventosam in ra
dice mamillarum positam et lac
diminuitur per ventosam in sinu ventris
applicatam Tertio quare lac generatur in
mamillis post vii vel viii menses in
pregnacione quia tunc fetus completus
est / nec indiget menstruo pluribus aut
plus non indiget quare regio nature
sursum mittit et in lac conuertit pro fetus
educacione post partum Et si lac generetur
in mamillis dignum est opacitati ma
tricis non vene fetus et si oculi riueparum
in mamillis corporis non fit propter colliga
cionem sanguinis per venas predictas

cum in ipas non habeat sed per venas inue
uentes mamillas et partes pectorales et
spongiositates sine carnositates carnis
glandose mamillarum **Pronosticacio**
Si lac valde superfluit
retencionem inducit in mamillis
mulieris
fuit sanguinea et rerum matricis large
retencio menstruorum predictorum in mulieribus
non lactantibus lac habentibus / rustice
et laboratrices modicum lac generant
et propter colore et siccitate propter sicitatem
complexionis et evacuacionis multitudine
Item dicit ypo. quinta particula afforismorum
mulieri in vtero habenti si subito id est infra
vna diem vel duas mamillas gra
ciles fiunt id est lacte priuantur et graue
ment abortit quia defectus nutrimenta
fetus Item ibidem mulieri in vtero
habenti si altera mamillarum gracilis fuit
gemellos habenti alterum abortit et
si quidem dextra gracilis fiat masculum
si vero sinistra feminam abortit
et hoc intellige vt plurimum quia etiam
femella quamque generatur in dextris et mas
in sinistris si epar maris sit naturaliter
frigidum et splen calidum Item ibidem
si mulier que neque pregnans est nec
que generant habet lac in mamillis
huius dum deficiunt / Item ibidem mulieri
in vtero habenti lac ex mamillis multum
fluens fetus sit debilem Si vero vbera
dura fuerunt sanum sit fetus

Capitulum secundum de ingrossatione et extenuatione mamillarum

Accidit femellis quam vi
busdam habundant flaxed vt ipsarum
mamille vltra decenciam crescerent
Accidit econuerso mater sicuas in
mamillas habent diuitias **Methodus**
Ad prohibendum ingrossacionem ma
millarum ~~preneris~~ confert pone emplastrum
super eas ferum ex cinino contuso et asperso
aqua et aceto absque dolore per tres
dies dimittatur et tunc remoueatur et
loco eius ponatur emplastrum factum ex ape
lim al concussi in eo impasti cum aceto
et aqua et fiat per tres dies cum
fascia Deinde iterum ponatur primum
emplastrum per tres dies et postea secundum
vicissim tempore longo quia resoluit

humiditates mamillarum et carnem glandosam supprimat et calorem contemperat. Item terantur alumine et misceantur cum oleo et aqua ro(sacea) et sepe inungantur adeo mamille sine fricatione vel epithimentur cum aqua ros(acea) et aceto in quo sit aliquid camphore vel tutie imbibendo in istis pecias lineas et mamillis applicando frequenter vel bolus ar(menicus), terra sigillata, sandali, galle cipressi, cupule glandium, balaustie pulverizentur et cum aqua ro(sacea) et aceto vel succo plantaginis et semperviue et solatri distemperentur et fiat emplastrum super eas, et cum remotione volutis lana cum aqua frigida. Adhuc confert pulvis per mirabilia... qui ... de lapidibus in quibus acuuntur cultelli. Item ad hoc conferunt omnia dicta de restrictione lactis in mamillis. Ad ingrossandum autem mamillas conferunt omnia dicta de multiplicatione lactis in mamillis. Valet etiam ad hoc frequens et assidua tractatio mamillarum cum manibus mollis et ipsarum fricatio lenis attractiva non dura. Ipsa resolutiva. Valet et emplastrum de pice quod dicemus capitulo de alopecia cum pigsso de pinguitate ...

Canon. Item tunc locandi sunt tempus pubertatis vel principium iuventutis quia post quam mamille creverunt et ad statum pervenerunt minorari non possunt licet macerari possunt et extenuari quod est quando membra totius corporis fluunt et resolvuntur propter aliquod vel febrim. Et ut patet in hominibus ossibus cute et fibris. Ista igitur doctrina est magis preservativa quam curativa. Item augmentatio vel diminutio mamillarum in feminis sunt augmentatio vel diminutio testiculorum in masculis cum sunt etiam raro glandosa. Item facilius est mamillas naturaliter grossas et tumidas prohibere a sua magnificatione quam parvas naturaliter augmentare quod est quia facilius est humidum exsiccare quam siccum humectare parum vel de ingenio sanitatis. Et hoc satis manifeste patet quod omne corpus pingue potest macerari sed non omne corpus macrum potest impinguari ut puta quod compositionales sunt valde sicca etc.

Explicit sermo secundus. Incipit sermo tertius.

Consequens est ut sermonem tertium elaborem circa opusculum aggredi qui de certa passionum membrorum constrictivorum nutritive naturalium quorum est assimilatio in forum ubi est ob... sed propter ad plenum compare. Est autem dicta naturalis quia in ipso generantur membra operativa continentia a toto que sunt digerere attrahere distinguere retinere expellere nutrire et generare quemadmodum et venter animalis sic dictus est quia in ipso perficiuntur operationes animalia a toto que sunt sentire sensu tam interiori quam exteriori et movere motu voluntario et venter spiritualis a spiritu qui formatus de gratia licet in cerebro et corde alibi contemperetur. Ut igitur hunc laborem perficere valeam gratiam divinam quemadmodum in prioribus humiliter imploro dicens cum devoto Iohanne Ebem Mesue sic in libro suo de medicinis consolationis lectionis sicut tamen primo ampliatorem igitur deum postulo ad quem circa respirat et aquo omnis gratia procedunt.

Incipit tractatus primus tertie sectionis qui est de passionibus stomaci et membrorum cibi, sunt xii.

Stomachi passiones sunt xii. Prima quidem debilitas digestionis vel corruptio eius. Secunda vero debilitas appetitus et nausea et fastidium. Tertia appetitus caninus. Quarta bolismus. Quinta appetitus corruptus vel malacia ... Sexta sitis. Septima eructatio et singultus. Nona vomitus vel ... subversio. Decima colica. Undecima dolor et inflatio. Duodecima apostema et ulcus. Stomachum autem dico stomacha ... intelligo et meri ... et ... in fundum ... etc.

Capitulum primum de diminutione et corruptione digestionis.

Diminutio sive debilitas digestionis appellatur cum stomachus in digestione cibi longo tempore occupatur et tarde reddit ... fames ymmo plus debito perdurat ... replecio cum cibo assumpto et sacietas, et talis stomachus bene digerit cibum primum competa... et delicatum ... sed ... simul sumpto vel grossum vel viscosum elaborare non potest. Corruptio vero digestionis dicitur cum stomachus non ...

Corruptio digestionis

album in chilum post sit albus equa
lem temperatus inter liquidum et spissum sed
quantitate eius in chilo excludit naturale
sive frigiditate et siccitate. Est autem ac
diminuto et digestione corrupta ab eisdem
causis et eadem habet signa que ante de
eis vero eodem diceremus. Sunt igitur
iste passiones propter aliqua octo species
male compositionis stomachi vel propter malam
compositionem que tantas testure
vel naturalis debilitas corporis stomachi immu
tata vel propter solutionem continui scilicet in
tanto stomacho vel propter apostemata
sed de ista alius dicitur capitulo de ulcere
et apostemate in eo. Oportet quod
verum est inter se et obliquum. Ut dicit
philosophus primo de anima. Ideo primo de
scribendum stomachum bonum scilicet qui temperatus
vel propter temperie vel sibi temperatam dicit
pt cum unde corpus corpus, et una
queque particula corporis capiat complementa
sua generacione compositionem naturalem sibi
convenientem et propriam qua degit sani
tate sibi optima ut dicit Avicenna
primo canonis fen prima capitulo de complexione. Signa
stomachi boni sunt quia post cibum consuetum
et hora et quantitate debita assumptum
non gravatur neque sentit angustiam neque
fit eius os amarum vel insipidum vel
acetosum, sed dulce sapidum et sicca te
labiorum aliquali et quod post unam horam
non sentitur amplius ab ore sapor vel odor
cibi neque venit eructacio neque singul
tus nisi forte primus et paucus scilicet consue
tudo et in hoc fuit et agilitas et le
vitas ad operationes sine ponderositate
et pigritia preter debitum vel consuetum
vel cum vadit ad lectum dormit quiete
et quietius super latere dextro vel consueto sine
plurimo revolucione vel accidit ei fan
tasmata grata et bona et mane cum
surgit non sentit dolorem capitis
neque rugitus vel inflationem ventris
et venit egestio et urina bene digesta
et hec completa de tanta quantitate.
Est autem egestio temperata que est citrina
et subcitrina spissa in substantia mollis vel
pastosa mollis exiens tota simul, et
sine multis ructibus mediocris quantitatis
respectu assumptorum. Urina vero digesta

dicitur que est mediocris substantie et quantitatis
coloris subcitrini vel palearis nisi
sparsim sit naturaliter frigida vel calida plus
temperato in cuius fundo est hypostasis al
ba levis equalis continua piramidalis vel sal
tem nebula natans in medio licet in cor
pore non temperatis non sit hypostasis neque
nebula omnino quia non est in eis ali
qua superfluitas humoralis cum optima
natura non appetat quidem bene digerere
et econtra non sit appetere bona digerere
non bona calida non digerere bona
appetere non bona ut dicit Avicenna
integraliter tractatu de signis capitulo de
signis stomachi. Singula igitur omnia dicta
sunt ut plura corporis illius stomachi boni
dicemus sine temperatum. Signa male
compositionis frigide stomachi sunt ossibilis fri
giditatis causa ab stomachi. Sicut ponna
talis appetitus intensus ut plurimum nisi
fortassis fortassis vel inmet. Quamvis omnes
mala complexio cum fuit ultimata
tollit actionem propter virtutis ut dicit Avicenna
in quarto illius aforismi sede pericule...
tinsendum in membris spiritualibus ventrem
frigidus sunt et quia non bene digerunt vos
difficilis digestionis et ledit ea que sunt in ma
cur acalidis et eructuat acetose
et inest ei frigiditas ventris et eius
inflatio multitudo ventositatis et longitudo
more cibi in stomacho et est eius urina
alba vel glauca, plures hi digestionis primus
debilis spissus et inquietudo cum continua
revolutione de latere super latus tempore quo
tibus digeri debet. Signa male complexionis
humide stomachi sunt multitudo sputi et
sputi et nausee, et paucitas sitis
et velocitas descensionis cibi absque
plurima alteracione facta in eo et urina
ut plurimum karopos et pulsus debilis
mollis. Signa male complexionis sicce
humide stomachi sunt compositio signorum
predictorum quod si sit cum humoris acuo
sequitur quoque vomitus fluxus acetosi
vel aquosi insipidi vel salsi vel
virici se quod sunt plures species
fluxus ut patet primo canonis fen prima
capitulo de humoribus et cum nausea ad nausea

Urina digesta

frigide compositionis

hum[ide]

Sicce et humide

Frigide

et fastidio, et dolor capitis percipitur ma-
gis quam ante et quoque somnia de pluvia vel
piscibus vel demersione in aqua non prece-
dente causa manifesta ¶ Signa male complexionis
Calide — calide stomachi sunt sitis in mensa cum prostratione
appetitus amaritudo oris cum aciditate la-
biorum eructuatione ~~fetida~~ fumosa capnosa
humiditas corporis consumata quando corporis ethica
et asperitas cutis cum ariditate et quod sentitur
calor in stomacho et male digerit cibos subtiles
et mutantur asperis nocte a calidis ¶ Signa
Sicce — male complexionis sicce stomachi sunt extenuatio
eo mirach et mala macilencia totius
corporis cum stomachus sit primum minister
sive totius nutrimenti quibus pro toto ¶ Et
quia sepe sitit sed potus leviter primus
fluctuat in ipso et nocte abeo et primus
ei potus prosicat et gaudet cibis siccis
si ista ... sibi in fine primum ¶ Signa
De calide et sicce — male complexionis calide sicce stomachi sunt composito
sicco dictorum signorum ¶ Et si sunt cum
humoris adest dolor et adustio in ventre
Vomitus — et sentitur quoque vomitus rei viridis vel citrine
amare subtilis si sit colera rubea pura
vel grosse viscose si sit eo vitellina
et advenit dolor capitis ante cibum ma-
gis quam post et quoque somnia diurna
et ignis atque fulgura ¶ Et scias quod non
Nota — omnis vomitus viridis est colericus sed sub-
tilis viridis amarus propter nam si sit grossus
viscosus in specie vel porrum clara
dum sit quantum post esum frumenti et
herbarum frigidarum ut accidit pueris et
Humide — gulosis ¶ Signa male complexionis humide stomachi
sunt paucitas appetitus multitudo saliue
et nausee et paucitas sitis et eructuacio
fetida ~~...~~ acetosa, et quando in ipso plurima
ventositas generatur et si sit ad humorem vitreum
sit quoque vomitus sapore primum vel insipidi
ad albedinem et super putride evenit de
facile et pondus et gravitas ventris
et quoque somnia de sanguine vel aqua rubea
et dulcedo oris sine causa manifesta ¶ Signa
Frigide et sicce — male complexionis frigide sicce stomachi sunt
intendium et ardor in ventre ante comes-
tionem quod sedat comestio aut minuit
et eructuacio ponticata ponticata vel stipti-
ca que in dentibus facit frigus
vel congelationem quandam propria in matura

assumpta et dolor stomachi ante comestionem propter
¶ Et si sit cum humoris vitro accidit splenis — Cum vitro humoris
magnitudo et duricies et quoque occurrunt
eis apud somnium fantasmata terribilia
de re magna ut potest fulgure et tenebris
et forte advenit vomitus acetosus vel
ponticus dico aut forte quod in via colica vel
splenica in stomacho contenta ut plurimum expellit — via splenica et colica ...
per superius sed colica per inferius sciatica
ad utrumque non tamen sit minima vel grave et — Fluxo ...
leve subtile et grossum si viscositas non
prohiberet unde ipso contra predicta affo-
quales et facile vomentes purgari per — Avis.
superius conveniunt timentes yeme et non
tamen hoc fiat yeme sed estate quando dominatur
colera ¶ Et subdit inferius vero ... inferius
vehementius cadit vomere contra apponentes
¶ Signa debilitatis stomachi propter malam
eius complexionem sive raritate et delicatia — ex raritate texture
corporis stomachi sunt vehemens sensatio stomachi
propter quod de facili leditur ab re gravamen
et quia sentitur angustia post cibum et
appetitus est in eo modicus ante cibum
¶ Et quia digerit perfecte cibum propter subtilem
et urgente ad calidum et siccum ¶ Cibum vero
grossum plurimum frigidum digerere non potest si igitur
omnia ista vel plura apparuerint potest
quod stomachus debilitatus aliquorum modorum
predictorum vel lesus alia causa manifesta et
propter cum ipsorum adherencia assidua tunc
vere dicetur corpulencia stomachi naturaliter debilitata
¶ Si vero precessit vomitus frequens superfluus
aut fluxus ventris spontaneus vel cum
forti medicina vel sacietas ...
cronica tunc propter stomachi precipue est de-
bilitata non complexione ¶ Virtus forte
quod debilitas stomachi quoque fit propter compassionem — debilitas stomachi aliquando venit ex passione
eius ad epar vel splene vel cerebrum vel
propter lesionem eius a causa extrinseca
sicut aere frigido vel estuoso vel ab aliqua
ad passionem vel causa et passione
vel aggressione mali ... cronica que
quando singula ... debilitatem ... habet
respondere et si non aliud ad infirmitatem re-
lacione plures et complexionem corporis consuetudinem
ciborum et actuum tempus anni conditionem
regionis etate atque qualitate contra
tamen considerare ut de ... capiatur

¶ Digna debilitatis digestionis propter apo-
stema sunt propria signorum. Apostema in
stomacho ad esse cognoscitur acuita et dolore for-
ti et nausea que ipso capitulo diximus. ¶ Digestio
debilitatis stomachi propter ulcus in ipso sunt antecessio
signorum apostematis in eodem post que sequitur vomitus
aut egestio saniosa cum apostemate maturo
sicut et eruptio ut diximus illud. ¶ Et si
fuit ulcus sine apostemate ut patet quod
humoribus acutis sentitur punctura assidua
neque cibus retinetur donec digeratur perfec-
te nam ipse egreditur per vomitum vel secessum.
¶ Et scias quod quando materia superfluitatis natat
in concavitate stomachi fit vomitus sed cum inhabitat
in villis eius fit eius subversio vel fas-
tidium.

Methadius. ¶ Cura debilitatis
sive diminutionis digestionis vel corruptionis
eius propter malam complexionem stomachi frigidam
est ut ungatur stomachus omni die bis
ad prandium et ad cenam cum oleo mastico
vel nardino vel de lilio vel de costo vel
mirti calefactis perfecte in aqua ferventi
vel cum oleo tali. Recipe rute maiorane et
menta ana ʒ i baccis lauri ʒ i tere
omnia et coque in lib i olei communis usque ad
spissitudinem vel cum unguento marciaton
ad solem calidum aut ignem. Utatur dya-
galanga dyaciton piperion dyaciminum
dyacalamentum dyamargariton clareto ante
prandium et bibat desuper aliquid boni vini
competenter semper in ieiunio parum et cito co-
medat quia modicus cibus ei sufficiat.

Cibus ¶ Sit cibus eius delicatus ut carnes
pullorum vel edorum condite cum speciebus
calidis aromaticis et ova sorbilia et
pulmenta subtilia et vina pigmenta mo-
derate. Utatur in saporibus suis alleis
sinapi pipere [illegible] ne comedat nisi
[illegible] siccas pigmentes balneetur in aquis
thermarum frequenter in ieiunio. ¶ Super stomacho
portet continue tale emplastrum. ¶ Recipe terre
benedicte rasure ana ʒ i [illegible] nonalis
ʒ i [illegible] [illegible] bdellii ana ʒ [illegible]
tere ʒ i [illegible] spodii [illegible]
[illegible] [illegible] foliorum spice [illegible] ana
ʒ i piperis ʒ i mastic thuris [illegible] ana
ʒ [illegible] ponantur gummi in vino bono ad
dissolvenda et terenda terantur et
[illegible] subtiliter [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et cum liquefiant
ad ignem [illegible] addantur gummi dis-
soluta in vino et cum omnia liquefacta

fuerint colentur et calefiant in corporentur
species predicte ceteris extendantur super corium
[illegible] et tegatur cum pecia subtili [illegible]
et sic super ponatur. ¶ Aliud ad idem. Recipe calami
aromatici galange spice [illegible] corallis ru-
bei cardamomi thuris [illegible] ana ʒ [illegible]
[illegible] lib [illegible] [illegible] ʒ [illegible] [illegible]
[illegible] nardi [illegible] mastice ana ʒ [illegible] bdellii
serapini opopanaci aromatici ana ʒ [illegible] [illegible]
[illegible] ʒ [illegible] confice sic dissolvantur
gummi in vino optimo et dissolvantur
omnia. ¶ Pecia in cazola ad ignem et
colentur et collatur addantur pulveres [illegible] et
extendantur super corium ut prius. Ista
recepta confortant omnem stomachum debilem
preter eum qui est calida vel sicca
quia calore valent stomachi augmentant
et eius corpulentiam inspissant et
corroborant vehementer. ¶ Cura debilitatis
digestionis propter malam complexionem stomachi humidam
est ut sepe fiat vomitus [illegible]
cum oximelle et aqua tepida vel aqua
decoctionis raphani sinapis seu atriplicis
et aneti premissa facere stomachi [illegible]
[illegible] et [illegible] purgetur cum [illegible]
[illegible] premissa digestione [illegible] cum oximelle
[illegible] vel [illegible] [illegible] acetoso [illegible] utatur sepe
in ieiunio trociscis de mastice dictis
capitulo de sputo sanguinis [illegible] [illegible]
parum [illegible] bibat [illegible] fiat [illegible] in
[illegible] ¶ Cura male complexionis sicce humide
stomachi est [illegible] [illegible] [illegible] et
ne dormiat in die neque super cibum
statim et famem tollat [illegible] in
ieiunio et [illegible] et laboret continue
[illegible] [illegible] et si sit cum ventosi-
tatibus et singultu coquatur carvi ci-
mini ana [illegible] rute absinthii [illegible]
spice costi ana partes equales in vino
forti vel in aqua vel [illegible] et spongia
infusa ponatur super stomachum in ieiunio [illegible]
calida et expressa cum reiteratione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
ad [illegible] est ut digeratur [illegible] cum oxi-
melle [illegible] vel cum oximelle [illegible]
et aqua decoctionis apii piperis
longi et mellis. ¶ Purgetur cum pillulis
cochiis vel decoctione mirabolanorum
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] et si purgetur cum pillulis et
apozimate fiat primo purgatio cum

cum pillulis et postea cum decoctione
post evacuationem utatur trociscis predictis vel
electuario de scoria ferri quod dicemus capitulo de debi
litate splenis quod si propter stomachum non sit aliud
utatur electuariis predictis comedat carnes
assatas edorum vel pullorum vel perdicum
et fasianorum et carnes ferinas deligat
propterea bibat vinum ponticissimum album vel
rubeum sed in parva quantitate famem et sitim
et sudorem ¶ Pro ungentis et emplastris fiat
sicut prius et in hac causa confert plurimum
dyacitoniton cum melle et speciebus et
in emplastris scribemus ¶ Et dicit G. commento
de regimine sanitatis quod stomacho frigido vel humido
melius calidis propter est sublimium et prima
quidam al. 2o de locis. 3o ingenii quia
propter est potentissima specierum in conforta(tione) membrorum
membrorum interiorum et postea galanga et ze
duaria quemadmodum mirre gariofilis mastice
et thus ¶ Cura male complexionis calide sicce stomachi
est ut ungatur cum oleo rosaceo mixto cum
pauco aceti propter penetrationem ¶ Utatur zucaro
rosaceo si venter sit laxus vel zucaro violaceo
si fuerit constipatus comedat cibos frigidos
acetosos vel solidos compactos sicut e
caro porcina et bovina et multa
alia que potest capere si stomachus sit lar
gus spaciosus qui de hoc stomacho loquens
G. primo alimentorum primo capitulo dicebat
quia melius digerit carnes bovinas
quam pisces petrosos eo quod subtilia
in ipso adurantur solida vero moderate
vincuntur ¶ Utatur pro condimento vino grana
torum vel agresta vel berberis vel succo
trifolii atque acetose vel aceto bibat
aquam frigidam vel aquam cum vino granatorum
vel aquam decoctionis berberis ¶ Utatur con
tra superfluitatem cibum vero tamen moderato ne
superfluitate infrigidetur et forte ydropisim
vel lienteriam incurret ¶ Bibat quoque in
vino oxizaccara vel dyaprunis vel
sirupum acetosum vel sirupum rosaceum vel violarum
cum aqua frigida confortet partem ara(...) et
dormiat super cibum quoque si tamen non sit
opertum ¶ Cura male complexionis frigide
sicce ut impinguetur corpus propterea cum
balneis aque dulcis tepide et cibis sor
bilibus et sint omnia mollia et minia
condita cum speciebus calidis et non acutis ut
est cinamomum cardamomum macis etc. et
similia ¶ Bibat quoque lac caprinum vel vacce
recens et calidum in primo propterea vel cum

mica panis de simila et melius mitat
vel cum pauco mellis vel zucaro ne caseetur
in stomacho et non comedat cum eo neque illico
super ipsum aliquem cibum aliud quia corrumpetur
omnis cum defacili corrumpitur ibus sit lac sani
et firma ut ait G. 7o de ingenio sanitatis
ungatur stomachus cum oleo violis vel de prae
similibus et pectus et firma tum utatur dya
dragaganti dyapenidion dyapapavere
dormiat super cibum et caput eius sup(er) pha
beat mollem coniat sed gaudeat ocio
et solaciis propterea comeat super stomachum deficat
plumatorium molle vel pellem ab hiis
vel lupi vel fragna fecunda ut stomachus
defendatur aquali acris comedat ¶ Cura
male complexionis calide sicce stomachi est ut eo
posito membrorum ¶ et si sit cum febre
oculta lenta fiant omnia que dicentur
libro 2o de febre ethica et ad hoc conferunt
multa dicta in capitulo de stomaco ¶ Et si sit
cum humore vero digeratur cum oxizaccara
vel sirupo acetoso vel sirupo rosaceo vel violis
et mundificetur cum pillulis de reubarbaro dictis
capitulo de catarro vel cum decoctione mira
bolanorum citrinorum que dicetur in eadem vel cum
apozimate de reubarbaro quod fit aque de
coctionis prunorum fi(...) ʒ iiii ponatur
mica ʒ i reubarbari pulverizati et dimittatur
per vi horas postea coletur et in colatura
ponatur ʒ i sirupi rosacei vel violacei et detur
totum in matutinis vel cum apozimate
purgante humores citrinos acutos (...) mane
ʒ i tamarindorum ʒ iβ dissolvatur in
ʒ vi aque decoctionis prunorum et de
tur ad dietam et si vis potes addere
medulle cassiefistule ʒ i coletur et detur
sicut prius vel purgetur cum electuario
de succo rosarum laxativo vel cum dyaprunis
laxativo ʒ β et post purgationes utatur
dyaprunis simplici zucaro rosaceo et violis
dyarodon abbatis et si epar
sit inflammatum propter compassionem ¶ Utatur
trisandali et si assunt vomitus vel
dolor capitis pulsativus utatur dyapa
pavere recenti vel filonio recenti et
fiant omnia que diximus capitulo de vigi
liis superfluis ¶ Utatur lactucis portulaca
et cum vino granatorum berberis agresta
et aceto cum cibis suis bibat vinum
debile limphatum ad medietatem ¶ Cura
male complexionis calide humide stomachi est ut
ungatur stomachus cum oleo mastice mixto
cum oleo rosaceo addito modico aceti (...)
acrum calidis propterea ¶ Utatur sepe in

in yemis sicco vero novo si vincitur sit sep
tenus sed vel vetere si fuit obediens omni die
ad sellam nam in rosis recentibus sunt
quedam partes acute scerissime que post
exsiccationem resolvuntur et eodem modo dico
de zucaro quia non est successivum aliquali
ter sed taberzed id est album est sumptum
vel ipsatum et bibat post illud aquam de
coctionis mirtorum vel berberis vel
vinum granatorum cum aqua frigida Bibat
carnibus assis et elixis cum feni petrosili
conditis cum speciebus aroticis non acutis
et cum pulvere carpobalsami et vino granatorum
fiat ei sapor pro cibis yeme vel aqua rosarum
estate Bibat vinum non ponticum vel stip
ticum sed vinum debile limphatum cum aqua
decoctionis mirtillorum vita sepe post tercium
de bolo dictis capitulo de sputo sanguinis post cum
aqua frigida vel mirtorum cum zucaro rosaceo Et
si corpus fuit carnosum minuatur sanguinem
et attractio cibi et potum multiplicatum
sanguinem fiat flebotomia basilice vel mediane
in brachio dextro vel manum dextra
humor namque flebotomia iuvat primo diminuat et
evacuat a hepate post illud non a mesera
icis et stomacho que admodum et propter post
evacuationem ventris aseabiis vino
Si autem sit cum humore vino albus
a sanguine qui neque digestione neque eva
cuatione indiget cum media sed sola
flebotomia subito facta ut dicat Galienus de in
genio sanitatis ut dignatur simul flat et
cum cum oximelle composito vel melle rosato vel
sirupo acetoso vel mirtorum composito cum aqua
calida vel aqua decoctionis rosarum et
calamenti Et purgetur cum pillulis cochiis
vel bulita lapatina vel mediana de
rubeth preparata vel cum decoctione mi
rabolanorum que propter bebulorum mirabolanis cum
blis citrinorum cum et si terant et infundan
tur in aque ferventis per tres horas
coletur et dulcoretur colatura cum zucaro
rosato vel melle rosato vel sirupo rosato et detur
tum in auc decem actu calidum si venus
sit fortis vel mediocris si sit debilis
et fiat vomitus cum aliquo vomitivo deo
supinus post saturitatem et non negligat
curam stomachi quare quia frequenter
perducat ad secundum pucedas quare fiant
digestiones et evacuationes perducte
frequenter Et di[illegible] in colle
et ex vino granatorum vel agreste [illegible]
cum perseveret stomachum a putrefactione
humidi sani frigidi et stiptici cum calidas

[illegible] choleram faciens acutas ad eo
ferendum est cum efficacius putredinis
humorum non ut regula a calore et calore
naturali sed effumabilis et evaporabilis est
est causa putredinis malis ut dicat
Galienus 4 methodus ℣ Cura male complexionis frigide
et sicce stomachi est Ut in ungatur frequenter
cum oleo masticis et nardinis et de [illegible]
et decocto vel cum aliquo cerote calefacto
parte in aqua fervente addito modico pulvere
subtili [illegible] propter penetrationem et ex[illegible]
desuper stomachum et cum superdictum vel
lanam succidam vel filtrum recens molle
in sessum in oleis predictis calidis actu
℣ Comedat cibos subtiles calidos conditos
cum speciebus aroticis sed parum propter [illegible]
[illegible] carnes laudabiles et ova [illegible]
in spissata cum vitellis ovorum et ova sor
bilia et pisces petrosos conditos cum eisdem
speciebus bibat vinum dulce vel claretum vel
medonem et non negligatur cura stomachi stomachi
quia frequenter perducat ad ethicam et
marasmum propter indigestionem et arc
tionem que duo nutrimentum [illegible]
membrorum et quia difficilius est resistere
frigiditati quam frigiditati cum sit qualitas
passiva ut dicat in de ingenio sanitatis
ideo in cura eius multiplicentur humidam
super calida non tamen negligantur calida
bibat ergo quoque in yemis lac recens ca
pre vel vacce vel ovium post vel cum
modico mellis et zuccari et quoque mica
panis desunta potest addi propter multorum
vita ex electuariis conditis diaplis electuario
duce diapenidion et similibus non laborat
superflua neque sudet ℣ Sed balneet aqua
dulci calida gaudeat quiete sompno ocio
solacio prospere si autem cum hiis coniungatur
inficio cum oximelle composito vel squilliticum
et aqua decoctionis yreos vel ysopi
vel calamenti vel opeii vel capparis
et confortet splenem vel [illegible] ut hiis att
hat ethicam et purget cum pillulis
fetidis vel diasene vel cum pulvere
senethinum epithimum et aqua calida
vel cum yerapigra logodion vel cum decoc
tione mirabolanorum indorum colata et
dulcorata cum sirupo rosato vel melle rosato et
caveat acetum vino et propter super cibum
utatur dyanthos frequenter et dya
margariton in yemis ℣ Cura diminute

propter debilitatem corporis stomachi — fien corrupte digestionis propter debilitatem
corporis stomachi est eadem cura stomachi fri sicca
positum quod non est opus e natiatibus sed solis al
terantibus et propter quorum virtus declinat
ad siccitatem cum caliditate non ad humiditatem
utatur ergo cibis subtilibus temperate vergentibus
ad calidum et siccum. Bibat vinum vetus purum
parum et sepe comedat. Evitet cibos grossos
vel viscosos quia elaborari non possunt. Evitet
etiam cibos fluidos ut sunt ova in moderato
usu assumpta fluctuat et corrugationem stomachi
superioris incubentem impediunt tempore digestionis neque bibat
multum quod fuit cibum propter causam eandem
primo post completam digestionem primam bibat bonum
haustum vini puri optimi vel clareti
Nutriatur carnibus edorum et pullorum et perdicum
et avium parvarum degentium in nemoribus non
in aquis. Utatur ovis sorbilibus et pulmentis
avene vel simile vel farri conditis cum lacte
dulci vitellis ovorum. Et utatur sepe electua
riis calidis superdictis et specialiter diagalanga
diaciminum et electuario ducis et diatritonpiperon
cum melle et speciebus et vicino. Abstineat
autem a coitu omnino et post cibum et sompno
diuturno et quiete. Super stomachum inveniat sumat cibum
nisi egestis prius superfluitatibus prime tercie diges
tionis et post hoc tanto spacio incipiente
a debili tendente ad fortius et redeunte ad
debile postquam quiescat donec calor
naturalis redierit ad interiora corporis et spiritus ce
pit subtiliari quasi sit aquosum et salina
more multiplicari et appetitus excitari tunc
neque comedat satietatem usque in vicem non appetitum

Emperica

Electuarium confor
tans stomachum digestionem promovens cor letificans
putrefactionem prohibens membra calefaciens
renes et vesicam purgans sanitatem
conservans sic fit. Recipe castorei abluti in aqua
ro et postea exsiccati ʒ ß cariofilorum ʒ i thuris
ʒ ii masticis ʒ iii menthe ortulane ʒ v
ʒʒ et vi galange ʒ vii ana ʒ viii seni ʒ
x cinnamomi electi et mundati ad pondus
omnium vini odoriferi lb i succi mali al
lb ii mellis despumati quod sufficit coquantur
vel cum vino et succo predicto donec con
densentur et pulverizentur subtiliter et cribellentur
species predicte et cum melle conficiantur. Detur
ad modum nucis post cibum per i horam et bibat
post illud parum boni vini. Item pillule
lapatie confirmantes omnia stomachi debilitatum

pillule

Recipe masticis reubarbari ana ʒ v aloes boni
ad pondus omnium pulverisentur et distemperentur cum
succo feniculi dentur i aut cibum vel post quam
mundificant stomachum et reparant et tollunt a siccitate
et eo quod de reubarbaro dicat Avicenna ypocratem colliget
quod est medicina benedicta respectu aliarum far
macorum. Sed de aloe dicat Rasis quod ypocras de in
genio sanitatis quod est magis conservans stomachum omni
alio lapatino quare secundum est amarum ori
ita est dulce stomacho et ideo debet lingua
contrahi et medicina inglutiri. Item ma
sticis aut olibani ʒ i per noctem in fusa in
vino donec liquefacta sint et bibita et
ieiuno calefaciat et siccat stomachum potenter
et catarrum descendentem a cerebro restringet
si mane et sero potetur cocco pluribus diebus
Item electuarium nobile confortans frigidum vel frigidum humidum
vel in stomacho debili sic fit. Recipe bdellium oppo
panacis euforbii ana ʒ ii trium piperum cina
momi ʒʒ ana ana ʒ i galange nucis mu
scate paradisi cariofilorum ana ʒ ß cardamomi
masticis croci ciceris item ʒ omnia confice
sic liquefiat gumme in aqua ro vel
vino odorifero et species et pulvis cere
et cera et pice sufficienti conficiatur
emplastrum et tendatur super corium al molle
et tegatur cum panno lineo al subtili et
teneatur super stomachum in horis ante cibum et post
removeatur. Item electuarium aliud quod valet etiam
vomentibus cibum. Recipe laudani ʒ ii mas
ticis trium sandalorum cariofilorum nucis muscate galange
spice ana ʒ ii olei mastici et nardini
ana ʒ i cere ʒ ß. Item aliud recipe cere
albe abrase a sordicie super oleum nardini
ana lb ß masticis ʒ ii aloes ʒ i et ß ligni
aloes calami aromatici ana ʒ ii cariofilorum cina
momi ʒ iii fiat ceratum. Item sacellarum
ad idem. Recipe mirtillorum rosarum absinthii
menthe cariofilorum thuris sandalorum thuris mas
ticis fiat subtilissima species
in sacculo serico vel lineo subtili qui positus
super lapidem ignitum aspersum cum vino calefactus
stomacho applicetur et cum frigidus fuerit renovetur
et pone addita calamum aromaticum propter penetrationem
Item epithima ad idem. Recipe thuris masticis
ana ʒ ii boli armeni ʒ i ß draganti gum
mi arabici ana ʒ ii succi menthe ʒ iii terantur
gumme et conficiantur cum succo et pane
imbibantur in eis ponatur super os stomachi
et valet etiam vomentibus. Item aliud recipe

i

aic

Acroti

Acroti 2m

3m

Sarcellaro

Epitthima

succi mente succi absinthii vini citoniorum
an partes equales pulveris gariofili quantum
volueris calefiat hoc totum parte ad ignem
et in ipso infundatur filtrum et stomacho applicetur
frequenter reiterando cum infrigidatur fuit
valet vomitibus coleris et eructuationibus
acetosis vel fumosis si in stomacho calido potest
addi vinum granatorum vel berberis vel
aqua decoctionis mirtillorum vel ber
beris vel aqua decoctionis mirtillorum
Item trociscus ad idem ℞ cinamomi
galange ʒʒ an ʒ j nucis muscate zeduarie
cubebe an ʒ ʒʒ an ʒ ß gariofili macis
an ʒ j ad ʒ j passularum quantum volueris
zuccari quod sufficiat terantur omnia grosso
modo preter gariofili amidum et passulas
et misceantur vel terantur subtiliter et
dimissis passulis fiat electuarium cum zuccaro
Et si vis facere laxativum fiat aquosum
pone in qualibet dosi ʒ j turbith optimi
si colore pone ʒ j reubarbari si vilic pone
pulveris sene ʒ ij et detur ad libitum
Item ad idem electuarium ℞ vi^to de re
sanitatis ca. fuit quod valet male digerentibus
vomentibus lienteriis diarriis et est
mirabile ℞ succi citoniorum maturorum
parte mellis optimi an ʒ ij aceti ʒ j
coquatur super carbones non super flammam
ignis ne virtus resolvatur et ponantur ʒʒ
ʒ j piperis al vel lon ʒ ß pulverizatarum
et coquatur usque ad spissitudinem mellis
anzatorum et coquatur usque ad spissi
tudinem mellis et si vult fit coligo
addatur vini granatorum ʒ j datur ad
modum nucis aut abinum p ij horas vel in

Sirup d'mirta Item sirupus de mirta stomachi confert in suo
antedotario confortans stomachum confert vo
mitui indigestione lienterie et omni fluxui
ventris sic fit ℞ succi citoniorum
granatorum acetosorum an lb j ponatur super
colos cotos mirte sicce lb j ß folia ro
sarum ʒ j et dimittatur sic per diem
et noctem deinde coquatur ad facilitate
usque ad medium et lb ij zuccari estate
vel mellis yeme fiet sirupus deinde
aromatizetur cum gallia muscata Item

Pillule stomatice pille stomatice sine eiusdem stomachum et caput
mundificantes a flatu et humoribus cauis

et mundificantes massa sau in corde to
to sic fuit ℞ turbith electi et mundati
ʒ x ʒʒ mastices an ʒ iij ro ʒ iij aloes
boni ad pondus omnium conficiantur pillule cum
succo seu dosis earum a ʒ viii usque ad
ʒ j et ß sed absque cena Item pille
auree secundum eundem ad idem ℞ turbith
boni et mundati ʒ xiiij aloes et ß mas
ß mastices ro an ʒ vij ʒʒ ʒ iij aloes in
mirabolorum citrinorum ʒ vij ʒʒ ʒ iij in
cum succo absinthii ʒ x ana ʒ iij conficiantur
odoriferis vel vino vu
Item pille cochie famose
evacuantes humores grossos flaticos
a membris corporis quocumque sic fuit ℞
pulveris yerapigre ʒ x colloquintide
dyagridii ʒ iij turbith sacados ʒ iij
an ʒ v conficiantur cum succo rute vel apii
et datur ʒ j vel ʒ j et ß Item pille
fetide ad idem ℞ pulveris yerapigre
ʒ x colloquintide centaurea sic plan
taginis ʒ v euforbii ʒ ij et ß cas
torei ʒʒ asse fetide sarapini oppopona
tasse sinapis piperis an ʒ j dissolvatur
sarapinum et asa in succo rute vel aqua
ypinus et cum ipsis conficiantur pille
de quibus detur secundum predictos

Capitulum

Trochiscus preterea ut plurimum nocet a
mala complexione frigida humida que cum
materia quod est propter hominis quantitatem
post hanc vero a mala complexione frigida
sine materia post illam a frigida propter
ab humore post hoc a calida sicca cum
materia post hanc vero a frigida sicca sed
in se modica nocet maxime a calida
vel a calida sicca cum materia in se sit
nec umquam leditur a mala complexione propter
a mala complexione que debilitas virtutis
dum in hoc refert quod mala complexio non
plurimum est cum gravatione et raro post ex
tendimentis vel in ordinata dietam omnino
quod est in mala complexione Preterea
omnis mala complexio stomachi si sit concrea
come materie ab eo repetit sibi similis in
forma et quod in ut calidus a calida
sicca a frigido sicco humido ab humido

Nocet autem complexio in forma vel gradu preter
stomachum calidum qui gaudet cibis et potibus
calidis et tamen nocet a sibi similibus usum
moderatum ut dicit G in tercio de signis
stomachi. Quia non sit mala complexio adventicia et
accidentalis nocet a sibi simili. Innuit autem dignos
usu moderato. Datus alius canonis est quod
conservacio omnis sit per simile. Cura vero per contrarium
necessarie. Omnis complexio stomachi innata appetit
sui conservacionem accidentalis vero curacionem cum
enim corpus eius naturale appetat esse et
venire et illius complexio faciat quod facere in
dicitur primo huius. Et ex hoc canone sequitur
alius quod mala complexio stomachi naturalis nullatenus
debet subito rectificari sed gradatim et tempore
sanitatis. Neque vero debet alterari tempore alicuius
egritudinis sed sic tollerari donec eger
convalescat ut dicit G vii de ingenio
sanitatis volens tamen ne fortassis afflictus
afflictio apponatur. Et subdit ibidem quod si
stomachus sit naturaliter calidus et egrotaverit
egritudine frigida, sed in eius cura calidiora
ministrare quam in isto naturali sed similiter.
Et si stomachus sit naturaliter frigidus et egrotaverit
egritudine calida, sed in eius cura frigido
utere minus quam in isto naturaliter calido quod solum
contingit propter conservacionem complexionis innate
et propter causam egritudinis esse fortiorem. Si stomachus
calidus infrigidetur quam frigidus
infrigidetur et iste canon eodem modo intelli
gendum est de epate et corde et cerebro atque
splene. Item ad passionem stomachi et propter si sit
cum ea sequitur splendor dissimilia et mali
cia anhelitus propter pulmonis compassionem.
Item omnis cibus difficile masticabilis est
difficilis digestibilis, sed non econverso. Possunt enim duo
prohibere digestionem, scilicet viscositas ut in carne
cerebro vel flexibilitas ut in nervibus
que non impediunt masticacionem. Item
omnis stomachus debilis confortatur appetitu.
Pessimum stomachi est ut dicit Avicenna 2°
colliget cum siccitudo sit fundamentum
proprietatis et cetera. Pessimum cerebrorum et
epar epatis et similia et propter si sint ex
animalibus laudabilibus et sanis ut sunt pulli
edi et perdices fasiani et [illegible] omnia
digestiva in [illegible] et sic [illegible]
Cave tamen ne volendo perficere [illegible]
obsis [illegible] propter quod dicit G vii de ingenio

sanitatis. Est autem difficilior inqualitatis
egritudinum medicina ad inveniendum simplicis
[illegible] ut [illegible] ea recipiatur
nociva quod quidem accidit propter complicacionem
disposicionum in membris similiter et morbis
[illegible] corporis accidentibus atque causis. Oportet
autem ex hoc medicinas non proponere
sed ad illas maxime se transferre que
plus apud naturam [illegible] utilitatem contineat
[illegible] quam nocumenti. Quare 2° dicitur
in isto fiat igitur cum labore et usu
moderato elaborari et digeri valeat
[illegible]. Notandum preterea quod digestiones sunt
3es scilicet prima in stomacho cuius superfluum est
stercus, 2a in epate cuius superfluum est
urina, 3a in venis cuius superfluum
est sudor et apostasis tempore sanitatis
vel apostema et scabies tempore egritudinis.
Est et 4ta que proprie dicitur et est in po
rositatibus membrorum et venis capilla
ribus cuius superfluum insensibiliter tempore a
caloribus [illegible] evaporat et iste digestiones
hunc ordinem [illegible] ut prima
auferatur ut plurimum corrupta 2a non
auffertur et corrumpitur similiter et 3a et
4ta. Est tamen [illegible] digestio stomachi quinta
vel corrupta sub modico [illegible] vel
defectu corrigi potest per [illegible] que epatis
et venarum et propter si [illegible] naturalis in
eis sit fortis. Item [illegible] apponas me
dicinas stomacho [illegible] optime apponuntur eas
actu calidas [illegible] tepidas [illegible] vel frigidas
[illegible] quam tepida resolvunt robor
ventris ut dicitur vii de ingenio sanitatis.
Sed stomachi [illegible] sicut stomachus intestinis
[illegible] et omnibus membris [illegible]
ut dicitur [illegible] particula [illegible]. Et sunc
apponantur [illegible] semper addere [illegible]
tica ut [illegible] naturalem et [illegible] stomachi
confortantur que si cum hoc fuerint
[illegible] placent ut [illegible] ab
[illegible] galanga zeduara piper mastix
thus [illegible] dragagantum [illegible] mirti
[illegible] plantago [illegible] calida
[illegible] in utraque. Sciendum
preterea quod mora cibi et obviat
esse regulariter [illegible] horare
calidum in corde [illegible] et [illegible]

temperate in usu secundum rectum non naturalium ita
ut in duobus diebus etiam capiat refec-
tionem unam quoadusque res se habuerint. Hec
mora requirit spacium decem horarum
ad minus quam secundum diversitatem ciborum in
quantitate et qualitate et diversitate complexionis
stomachi et malicia regiminis et etatem et
consuetudinem et regionum diversificantur et hore
ita ut hoc calamo scribi non possit nisi
in universali. Et ideo dicit Avicenna 3° can-
tici primi quod hoc tempus est melioratio
rerum et propter. Item digestionem prima que con-
ditiones impediunt. Prima est substancia cibi
ut potest grossiores liquiditas secunda quantitas
scilicet magnitudo et multitudo. 3a qualitas
scilicet frigiditas et viscositas vel duricies.
Tertia ordo ut si invenerit fluida sub
alia permittantur grossis et in stiptico contra
subtilibus et in utroque digestibilia difficile
digestibilibus. Quinta hora comestionis
ut si sumantur cibus an fame vel post plurima
famis tollerancia. Septima malicia regiminis
potus superfluum in vindicare societas ciborum
unum motus et agitatio super cibum contra na-
turam. Genus 9a anime passiones. Decima
vero super ciborum calidorum fumosorum
post cibum. Item scias quod mediante lapatice
meliores pro solutione sunt mirabolani quia ad-
solvunt confirmando confortant subaudi stomachum
nisi sit venter naturaliter stipticus et mobedices
ad sellam. Prostate igitur fiat sic decoctio
cepe mirabolanorum kebulorum vel emblicorum vel
bellericorum ℥ ii vel omnium am ℥ ii semis terantur
grosso modo et bulliant in ℥ viii aque cisterne
vel simplicis vel aque decoctionis mirtillorum
vel acetose donec medietas consumatur. Postea
colletur et dulcoretur colatura cum melle
vero vel ad zuccaro vero ℥ ii vel in et
detur totum an die. Post pro colera sumitur mirabol
citrinos eodem modo bellericorum pro melancolia vel
mirabolanos indos pro flegmate. Prima contra conponunt mira-
bolanos. Item scias quod de maxime
ledentibus stomachum cerebrum et renes est
coitus in ordinatus nam in coitu agitatur
et inflamatur spiritus animales qui plurimi sunt
in cerebro circa organa sensuum colliquentes
corpus. In coitu circa et proprie super cibum
fit calorie ad extrema distractio et cibi con-
quassatio. Ex quibus infrigidatur stomachus.
In coitu etiam fit multa sudoris attractio
prorasa spermatica que oritur a loco qua
libet proprie renes quare in maciantur renes
et debilitantur corporis attractio. Nullus igitur
stomachus coeat super cibum vel superfluo
esu nisi fortassis calidus vel calidus
humidus cui conveniunt coitus super cibum usu
moderato. Item dubitatur utrum amplior
cibus sit sumendus in prandio vel cena.
Ad quod videtur Constantinus in de ingenio sani-
tatis de cura stomachi scilicet quod in cena pri-
ma primo quidem quia tunc homo quiescit magis
quiescit omnis autem digestio quiete perficitur
ut asserit Avicenna. 2° collectio ubi assignatur
causa quare vene non pulsant sicut arterie.
3° vero quia propter frigiditatem noctis
calor naturalis fortificatur. 3° vero quia
maior est distancia a cena usque ad
prandium quam a prandio usque ad cenam.
Ideo cibus melius digeritur apud regulariter
viventes. Sciendum tamen dicto quod iste
canon fallit in duobus casibus. Primo
quod si corpus sit catarrosum. Secundo
cum post cibum et potum morari usque
noctem. Et 3° vero si consuetudo antiquata
fuit in contrarium tunc enim illi erit assistan-
dum donec gradatim quiescat. **Prognosticatio**
Si quis post duas vel 3s horas post
cibum senserit inflacionem ventris cum
rugitu forti vel eructuacionem aceto-
sas vel fumosas vel odorem et saporem
cibi assumpti retinentes fit nato digestiones
corrupta in ipso vel diminutam vel ab-
latam et fortassis lienteriam futuram.
Item licet omnis actio lesa stomachi sit mala
que est triplex scilicet ablata diminuta et corrupta
quia non rectificatur procedam nisi fortassis
in principio et cum est modica. Iste mala
digestio stomachi est radix omnium morborum nam
ablatio digestionis et diminutio lienteriam
dyarriam, colicam, ydropisim, ethicam
inducunt. Sed corruptio ad fumosas febres
acutas et apostemata calida et dissinteriam
et febres 3dos generat. Corruptio vero
ad acetositatem facit crematas lepram timpaniam

appetitus et iam epilentia multiplicat. Item
si quis in convalescentia cum eius se habuerit
signa indigestionis que sunt os insipidum
vel fumosum vel acetosum et propter corruptionem pro-
stratione appetitus vel corruptione eius sicud
est appetitus carbonum vel argille. fit in
ipso recidivam propter stomachum non esse bene
mundatum ab superfluitatibus nocivis reddi
igitur ad evacuationes et digestiones illi inve-
niendas. Item si quis gulosus accipiat
hic postulas diversorum colorum scilicet viridas
et nigras etc. quas autem non habent bonitatem
vite sed quia materia venenosa est que neque
purgari neque rectificari potest per medicinas
crapula prohibente quare materia exuberans
in interioribus regurgitat ad exteriora et
cum membra principalia occupaverit scilicet
cerebrum cor et epar subitam mortem
inducit. Item cum fit quadruplex digestio
ut supra ordinatim ex qualibet earum ad lesa
fuerit surgunt in corde propter nocumenta
eius statim apparent cum purgationibus
gravibus in stomacho.
Unde ipso 2a particula afforismorum sagaciter succura-
tibus post cibum ingredientibus illud obediens
iudicium manifestat et sanatio.

Capitulum 2m de prostratione appetitus nausea et fastidio

De istis tribus passionibus unus dicetur tractatus quia communes sunt cause et
eadem sunt signa et remedia.

Dicitur appetitus esse prostratus cum quis
non desiderat cibum omnino vel ad diminutionem.

Dicitur autem nausea quod cum hoc ad principia
cibi movet nasum et abhorret ipsum etiam
si bonus fuerit appetitus. Dicitur fastidium

quod cum hoc nullatenus vel difficiliter potest cibum
inghittire etiam si ad hoc compellatur. Et
sic ista tria non dicunt nisi secundum magis
et minus. Intelligo tamen primo quidem in
essentia sive gradu ut iam dictum
est. secundo vero in subiecto scilicet quod habet passio
que magis vel minus infecta stomacho. Tertio in
causa. Causa communibus causis fit pro-
stratio appetitus ex quibus fiunt nausea
et fastidium sed cum excessu. Fit igitur

prostratio sive diminutio appetitus propter quatuor
causas. Prima mala est complexio calida oris
stomachi cum materia vel sine materia. Secunda vero
mala complexio frigida ipsius que ultima adiuncta
vel sine materia quia tunc tollit actum propter
virtutis ut dicit G in quinto illius afforismorum
2e particule quibuscumque inveniuntur complexionibus
etc. nam si esset frigiditas moderata potius
augmentaret appetitum. Tertia est lesio inferiorum
duorum magnorum nervorum acerebro ante-
riori ad os stomachi addandum ei sensum famis et
sitis pro toto. Quarta est quia epar mandat
attrahere de chilo purificatas venas
a gibbo epatis ad intestinum ieiunum et
duodenum. Fit autem nausea propter duas
causas tamen. Prima est materia flatica natans
circa os stomachi et ipsum mollificans. Secunda
est debilitas virtutis retentive stomachi propter
causam humoralem flaticam vel propter
punctivam ut est ventris fluxus spon-
taneus sive artificialis superfluus vel vo-
mitus frequens. Fit vero fastidium propter
unam causam que est materia grossa flatica
in vestita vilis oris stomachi et infiltrata.
Signa prostrationis appetitus a causa calida
sunt sitis et eructuatio fetida fumosa
et sensibilis calor circa os stomachi et amari-
tudo oris siccitas lingue et citrinitas ad
adustionem et quia iuvatur a frigidis nocetur
a calidis et est quoque contrarium. Item si sit
cum hoc vicio fit forte vomitus amarus
viridis et citrinus. Signa eius cum fit
a causa frigida sunt sensibilis frigiditas circa os
stomachi et eructuatio insipida aquosa et
viscosa acetosa et lenitas ventris
et quia iuvatur a calidis nocetur a frigidis.
Et quia mucillago alba viscosa apparet
super linguam et si est cum hoc erit sicut lenta
flatica sine siti et si sit cum hoc vicio
fit forte vomitus flammatica flatica viscosa
vel aquosa vel vitrea et multitudo
saliue et sputi. Signa eius cum fit
propter lesionem nervi sunt quia post esum
ciborum acutorum ut est sinapis piper
non sentit eger mordicationem circa os
stomachi vel parum sentit et quod non accidit
ei nausea neque vomitus neque sentit
siti neque talem tamen circa os stomachi.
Signa eius cum fit propter epatis debi-
litatem sunt egestio albida liquida chilosa
et quoque videtur propter colatam gravitatem
et quod corpus continue extenuatur et
egestio est maior equalis cibo.

Signa nausee

assumpto et fluide sibi et fiunt cum ea sig
frigiditatis epatis vel opilationis in ipso. Sig
na nausee quocumque fiat sunt abhominatio
cibi et reiectio ipsius cum salthumo et
conturbatio faciei et oculorum cum cibus
putatur et si cogatur ad eius susceptionem
forte advenit ei vomitus. Signa fastidii

Signa fastidii

sunt signa nausee secundum diversa quia in nau
sea est maior difficultas in retinendo
quam in glutiendo sed in fastidio e converso

Methadus

Cura prostrationis
appetitus cura calida ut utatur oppiata
vel sirupo cum cibum cum aqua frigida et
vomo granatorum vel herbis vel agresta
vel aceto cum cibo bibat vinum ponticum
limphatum utatur sompnus et quiete
post cibum et cum sumat sepe zuccari
ro vel diapenidio si venit sit oleo
si autem sit stipticum sumat sirupum rosarum vel
zuccarum rosatum violis stipticum diamorum
sirupum stipticum pro stimulat appetitum. Si autem
sit cum humoribus toxicis digerantur et evacuentur
colera et fiat vomitus si sit per ple
socium diapenidium ca. de debilitate di
gestionis passio recta calida cum
vita sumpta et fiat emplastrum huiusmodi super os
stomachi. Rx masticis et incere ʒ ß olei
ro ʒ j dissolvantur simul et extendantur
super corio albo molli et aspergatur cum
aceto et ponatur super os stomachi et post addi
mirra quia valde confortat appetitum
et penetrare facit. Cura prostrationis
appetitus et causa frigida est ut sumat
omni die in ieiuno et sero cum vadit
dormitum dyatrion piperion dyagalanga
dyazinziber dyacitoniton cum melle
et speciebus / comedat carnes pullorum
vel avium parvarum silvestrium assas
species vel clipeas calidas acutis utatur
piperapore vel sinapi condita vel melle
vel alleis et cepis bibat vinum purum
et optimum cooperiatur semper in ieiuno magis
dormiat in die. Et si causa adhu
meatum digeratur fleumate et evacuetur secundum
diapenidium ca. de debilitate digestionis
passio de causa frigida cum via et post
purgationem fiat emplastrum super os stomachi
Rx nuce bdellii masticis ana
ʒ j terantur subtiliter et misceatur
in cassola cum ʒ j olei mastici vel nar
dini et ʒ ß cere et extendatur super corio
albo molli et aspergatur cum aceto acu
tissimo cum infrigidatum fuit et ponatur
super os stomachi. Balneetur in aquis cali
dis stipticis secundum sunt aque termarum
vel aque decoctionis absinthii cala
menti origani et ipse in ieiuno /

Cura prostrationis appetitus propter lesionem
virtutis senciendi cerebro est ut confortetur
cerebrum cum electuariis aromaticis ut est
dyamuschos cum musco diamusco dya
margariton diaplirisarcoticon
et abluatur caput cum lexivio vel a
qua decoctionis absinthii salvie
melliloti florum camomille ros et
cipi odoretur continue pomum confectum ex
mirra laudano et musco. Come
dat res assas bovis et hinni bibat vi
num non stipticum limphatum deferat
super stomacho emplastrum iam dictum in causa frigida
suffumigetur quoque cum storace sicca
vel thure si est sine materia. Cura
prostrationis appetitus propterea quod epar non
attrahit venam plurimam est ut fiat omnia
aperientia epar et cibum penetrare
facientia sicut est potus vini albi
subtilis potentissimi seguis modicum
detur in ieiuno et balneatur cum cibum sed
cum fricatione levi et confortetur similiter /
et omnia que calefaciant et aperiunt
eius opilationem ex quibus est oximel
compositum vel dyacalamentum vel dyatrion
piperion vel decoctio que sic fit. Rx
renes anetos anisi api ana ʒ ß pis
centur et bulliantur in lb j aque donec
ad somam redeat colentur et in colatura
ponatur ʒ j zuccari et bulliat cum
aliquantulum et iterum colentur et detur
de isto omni mane ʒ j cum vino albo
subtili quia aperit opilationes epatis
et splenis et confortat corpus utatur
acetosa vel cum impeto isti si epar
sit calidum quare confert hic iecoris et
epatis de calida causa cum opilatione
Rx inferre facere ʒ ß reub. pul
verizati ʒ j vel ʒ ij in corpore suum
in simul cum sirupo fiolis vel sirupo
acetoso quod sufficiat et detur calidum

an deinde qua purgat et opilat
epar talis vel fiat sic Rx oxymellis
squilletici quantum volueris et da cum aqua
decoctionis endivie lactuce absinthii et
cortice spodii squinanti omni mane ante
diem et sic de syr ʒ i et de aqua ʒ ii
et si volueris acuat de zo mirrum cum ʒ i
rerum pulverizati istud eundem medium
epar et infundat apiu
tali mixtura fiat postea vel cum mixta
Rx trifere magne ʒ ß
distemperet cum vino calido vel aqua de
coctionis an seu mastici et ad hoc confert
oz dyacurcuma cum diceimus ca° de ydro
pisi data cum oxymellis vel melle ro
sato ¶ In causa aut qui infrigidat p
dicta causa frigida quia dicta sic est ista
mixtura Rx trium sandalis rosata nouelle
dyarodon abbatis an ʒ ß dyacurcume dyaro
piperon dyacalamenti an ß misce ¶ Sup
epar fiat emplastrum appositum Rx sandalis
iii ʒ i cap. capparis acori ro iii an
ʒ ß oli mastici oli ro an ʒ ii aceti
ʒ ß farine ordei quod sufficit ad inspissandum
pulverizata et cribellata misceantur simul
et fiat emplastrum actu calidum super epar
fumat sepe in ieiuno de triaca veteri
cum vino calido ¶ Fiat eciam post eva
cuationes epithima super epar quod Rx endivie
plantaginis absinthii rubee tincture ro
sandalis spodii squinanti berberis capparis
an partes equales bulliant omnia in aceto
citoniorum et in aceto illo infundatur filtrum
veteris vel pannus laneus triplicatus
et ponatur super epar actu calidum
opilaciones in omni causa ¶ Vitet cibos eius
subtilibus mittis grossis cum speciebus calidis
actualis si caliditas eparis non prohibeat bi
bat vinum album forte vel vinum album len
phatum cum aqua decoctionis seminum
omnium iiii calidorum vel frigidorum secundum quod oportet /
¶ Cura nausee et fastidii propter frigiditatem
est ut digeratur et evacuetur flegma
grossum cum medicinis dictis cum vino
calido et propter dyagalanga et dyacito
niton cum melle et speciebus super stomachum
ponatur sacculus ~~et misceatur~~ quod Rx mastici
thuris cimeris boli ar an ʒ i terantur
et misceantur cum aceto acutissimo
petracinis et inassio et bulliantur

tamen diu donec totum spissum fiat
extendatur super corium album molle ¶ Cura
nausee propter debilitatem coris stomachi et
eius retentive et calidum cum illa que dicta
est ca° de cura male digestionis propter fastidium et
debilitatem subtilium stomachi parum et sepe comedat
et cibos calidos confortantes ad saporem aromaticos
conditos cum speciebus calidis non acutis
bibat vinum vi sul vel stipticum sed parum
per vice et sepe utatur dyacitoniton cum
melle et speciebus cum cibum si sine speciebus
vel zucaro ro post cibum et in saporibus
suis ponat vinum granatum vel berberis
vel acetum ut provocet appetitum sum
pentite vario et cetera et in prima quit te
ne stimulando os stomachi provocet vomitum

Emperia ¶ Dicas quod secundum experi
mentum et ratio testatur preter causas
quatuor prostracionis appetitus predictas sunt
adhuc 2e alie prima est venarum co
nis coris repletio velud accidit gulosis
et ociosis ¶ Et cura eius est flora basilice
et moratio cibi et potus et motus et ex
ercicio in ieiuno ¶ Secunda est densitas pororum
cutis propter quod parum resolvit a corporibus
eorum ¶ Et signa eius sunt densitas cutis
coris et longa tollerancie famis sine
multa lesione ¶ Et cura eius est balneum
decoctionis florum camomille furfuris ban
rach cum fricatione leni diurna et su
dore plurimo ambulatum et exercitium et la
bor in ieiuno sibi et usus ciborum subs
tilium desiccans resolvendi sicut est unura
abene et pulticta de farina
fabi vel ordei 3a et opila
tio vene per deinde applicate ad os
stomachi defenditur melancoliam quittatum perfluc
tem et appetitum excitantem prototo
¶ Et signa eius sunt quia non sentit
famem quantumcumque cibum differat et
est in eo similem omnium aliarum causarum
inducencium prostracionem appetitus et si
comedat bene digerit cibum licet non
famescat ¶ Et cura est confortatio
splenis et deopilatio eius ut diximus
sup ca° et assiduatio ciborum acetosorum
stipticorum ut citrangulorum sicut
sunt lenticula agresta acetum sumach
pedes porcellorum et condita cum aceto
sale et speciebus actu fri et quia

vsus calidorum acutorum vt sunt cepe allea sinapis porrum piper / quia inde non naturalis sit quorum paduffionem quorum per congelacionem Sed inde naturalis sit plurimum pabuum grossum chimum generantes sine op tessu uel desiccans caliditatis digestiue / quare est secundo ferox masse sanguinis ut dicit primo canonis fen prima cap° mutentur masticatione et solutione omnia que op titant appetitum ad mordicatione pauca sunt conueniencia in hoc vt sunt carnes asse condite cum acetose succo trifolii uel berberis uel vino granatorum ¶ Et ad omnem prostracionem appetitus cum febre uel sine febre confert cibus factus ex extremitatibus porcellorum et castratorum uel vitulorum et castratorum decoctis per se magna plurima et modico aceto addita menta et raphano et petrosilio faciendo ex ipsis gelatinam de quo detur in boli uel iii in actu frigida cum cibo simulque et sapor factus ex succo acetose uel trifolii conditus cum aceto et puluere cinamomi inspissatus cum vitello oui assi addito succo porri uel petrosilii. si febre uel dolor capitis uel tussis id contendant. Salsa et succus granatorum et ipse acetosorum conditus cum puluere cinamomi superius cum cibo cum mica panis ¶ Salsa et succus piri sapidi parum acetosi de quo parum comedat ante cibum omnem aut in principio mordeat cum inglutitione saliue Salsa et coctanum assum et infrigidatum in vino pontico uel succo berberis uel succo granatorum ¶ Item emplastrum ad idem recipe thuris mastici ana ℥ i boli armeni dragaganti ℥ i succi mente ℥ iii confice cum pane asso et ponatur super os stomachi Item in cibo addatur menta et in potu succus mente Item inungatur os stomachi cum oleo mastico et oleo rosarum et oleo mirtino actu calido Item epithima ad idem recipe citonia menta granata mirti coquantur in aqua rosarum et aceto per se et pecie lunee intabantur in illo calido et ponatur sepe in ieiuno super os stomachi et si sit cum eo calida adde rosas et plantaginis et pira pontica et mala

macianna Item sacculus ad idem ponatur menta absinthium rose salvia plantago in sacculo lineo subtili et superpositum et primo et aceto vehementi et calido ponatur super stomachum in ieiuno reiterando cum infrigidatur et hoc sunt uel si sunt cum plurima caliditate potest addi balaustie et cortices granatorum et emplasto galdin quae sit tunc conferens in vomitu ¶ Item spongia infusa in vino forti decoctionis anacardi mastici actu calido confert ad prostracionem vomitum et in digestionem et in cap° de debilitate digestionis paragrafo de empiricis descripsimus syrupum emplastra electuaria sublimia ad prostracionem appetitus quoquomodo ¶ Confert postea ponere ventosam emplastrum sine scarificatione super os stomachi sine vehementi attractione quia retentiua stomachi confortat et ipse cum aliis medicinis non conferunt cum eo corruptiua euacuatio vel et ipse non necesse sit tumor attractionis ab appetitu in loco / tercio ad idem sublime recipe laudani ℥ ii rasure ℥ i nucis mastici thuris ana ℥ ii cinamomi cipi folii calami aromatici foliorum mirte ana ℥ ii rosarum ℥ ii terre ℥ ß oleo mastici ℥ i terantur terenda et commisceantur cum laudano oleo oleo et gummis dissolutis in vino vel stiptico et incorporentur per se ad ignem et extendatur super corio et tegantur cum panno lineo subtili et ponatur super os stomachi. Item confert lumphare primum cum aqua stiptica frigida est aqua pluuialis uel aqua de coctionis mirtillorum et plantaginis et rosarum

Multos canones scripsimus cap° de debilitate **Canon** digestionis conferentes primo cap° quia omnis mala digestio cum antiqua et perdurat producit ad prostracionem appetitus et nauseam ut patet in cachexia plectoria et distasia et cachexia Item omnis prostracio appetitus subito veniens et cito recedens est ut plurimum acuta calida sed rosa perdurans aliqua Item que est accidit frigida est ut plurimum sine materia frequenter materia grossa cum ex illo materia ipse dicte grossitie et temptam

qua propter medioritate nisi sit omnino ffe

Pronosticatio prostratio appetitus
quemens oppilatione in cerebro veniens
difficile curatur ut dicit Rasis nisi forte
in principio et ad quantitatem. Similiter et si pro
ueniat ab oppilatione vene que reducit a splene
nisi forte in principio et tunc ad modicum est dispo
sicut confirmatione. Item prostratio appetitus
a causa frigida periculosior est quam a calida
quia sunt fortiores. Similiter atque magis perdu
rantem. Item in egritudine aliqua sunt
appetitus prostratum et subito post hoc
eger plus aliud supersit sine aliqua sub
missione vel nausea omnino non perdente
vomitu alleviatione que sit
approbante vel vomitu vel per sudore
mortem quia celebri lesionem et virtutis
significat mortificationem demonstrat. Item unde
ypocras 2a particula afforismorum egrotantes
dolentes aliquid corporis dolore corporis
non sentiunt hiis mens egrotat. Item et
naturam videmus quosdam frenetricos gulosos
Item prostratio appetitus remanens post
crisim significat recidivam et convalescenciam
non secum reddit igitur ad digestiones et eva
cuationes illic non quemetes. Item prostra
tio appetitus remanens in omni egritudine
et propter cronica morte sit quia virtus non
potest longum pugna tollerare sine cibo. Unde
ypocras 2a particula afforismorum in omni egritudine
confortare mente et ad oblationes bene
habere signum bonum quidem contrarium malum. Item
signum convalescens ab egritudine melan
colica cum appetitu firmatur in principio
convalescente et in corpus per hoc resumat
recidivam significat et indigestionem et
stomachum firmum ad materiam coctam si sit in principio
convalescentie habuit appetitum modicum
et in processu gradatim augmentatum variam
salutem promittit. Item unde ypocras aliud plenum
sicut omnes male habentes secundum principia quidem
Item melius est corpus refici panco
et aliquantulum plus cibo cum appetitu
et delectatione quam plurimo et optimo appe
titu. Item unde ypocras aliud parum de
terior cibus et potus. Item in eo venis
acutorum mala nature dieta cibi vel

potus quam sedem sibi sit. Et assimilatur
animi stomachus delectatur in cibo corrugatur
super ipsum et veluti amicus super amicum
ut dicit autor. Et inquieto corpore cibum
abhorrens distendit atque dilatatur
veluti fugiens quam surgit vomitus
fastidium et migrat in flato ventris
quem quidem indigentem efficiat indigeat

Capitulum 3m de appetitu canino

Quoniam quis appetitus cibum ultra mo
dum et non saciatur per questionem nisi
forte breviter dicatur hic appetitus cani
nus a canibus qui in super faciant
donec cibum vomere cogantur. Efficitur
quoque de causis ut propter multitudinem
superfluitatis a splene ad os stomachi cum materia
vel sine materia propter in sine materia et quoque
non sint obtimata ut propter varietate
corporis aut propter operacione et labore
resolvente. Aut propter consumptionem humidi
innaturalis corporis totius sicut sit
per egritudines cronicas vel solutionem
ventris vel famem diuturnam

Dieta Si qua eius propter inanitionem fuit **Anethia**
ex cura illius questionis est multis de
egrotus et hec ego ut plurimum est laudabilia
vel pluteca et si non habuit omnem dare
egestiones copiosas illico vomitur et cruina
sit mordicatio vehemens in stomacho cum cibu
cura ut non tollet quod conveniat. Et
cura eius tamen est difficile quia ut plurimum
hec causa est ex quantitatem, curatur tamen
sedem quod digerendo urinam et apperiendo
vias splenis cum oximelle quo et aqua
decoctionis porrorum sene epithimi per
dies. Postea purget cum aqua ut cla
sica cum de perturbatione vel aqua spleniaze
pagsso et unica vale et propter ad pillus
et fiat vomitus si a parte, et si hiccu
do sit carnosa flobotomet basilica lateris
sinistri in brachio vel manu alie vero
nequaquam et comedat cibos pinguedo
viciosos sorbiles et propter carnes por
cinas recentes salitas et malvas et
brodia operis et amplius et sicum
coctas et condictas cum lardo vel bu
tyro et salitas pultes ex amilo
bibat vinum album dulce subtile

et sepe inpinc[i]o cibi quia potus pstinet
appetitum unde ypo[crates] 2a pticula affo[rismorum]
potus indigencia soluit fa[m]e[m] et esuriem cibum
scdm indigencia[m] non scdm appetitum[m] pot[est]
quoque ventositas sup splenem ppt[er] d[ic]m oz
[con]merere cibos [con]suantes inflam[m]ationem ut est
vinum ru[beum] caro salita d[ic]ta bonnina
uel ferina acetum agresta acetosa
lentes et sim[i]l[i]a ¶ Signa eius pp[ter]
frigiditate[m] stoi sunt q[uod] egestio e[st] maior
vel equalis cibo liquida flatica et
singultus et eructuaco et rugitus
et sicut ventrica et sibilus sitas ori[s]
stoi et q[uod] iuuatur a cibis calidis nocet[ur]
a fr[igidi]s et si sit ad ma[teri]a est similitudo
saliue et sputi et difficiat cibos asse
sittos d[ic]tos licet eos digerere no[n] possit
[tem]p[or]is et sit nausea uel vomitus flati
cos si ma[teri]a sparxerit et tunc pstinet appe
titus ¶ Et cura eius est d[ic]ta ca[usa] de
debilitate digest[ion]is p[ro]c[ess]o de ca[usa] frig[i]da et
oz ut confortet[ur] stoi[chus] et velocit[er] cura
tio p[ro]p[ter] q[uod] accidat bolismus ¶ Signa
eius pp[ter] raritate[m] corporis sunt q[uod] egestio
est modica lic[et] digestio sit plena et
ut plurimum sicca adusta et mollities cutis
corporis cum subtilitate et multitudo sudoris
t[em]p[or]e [con]suetudinis et quia cito leditur ab aere
frigido uel calido et balneo in cenio
¶ Et cura eius est ut intret in aere fro et bal
neetur in aqua fra in estate frequenter
et ungat corpus cum aqua ro[sarum] uel olo
ro[sarum] cum cera inspissato ¶ Vtat[ur] cibis grossis
actu humidis ut penetrare possint velud
sunt carnes vaccine castrate arietine
asse uel elixe condite cum agresta uel vi
no [con]ditatore uel sumach et quoque cibis
vitrosis si non timeatur opilacio epatis
et imfiaccare ut casius recens et comma
porrellorum panis de simila uel azimus
et pulmenta de farina frumenti condita
cum lacte ustulato bibat vinum ru[beum]
grossum dulce ¶ Signa eius pp[ter]
laborem et solucionem sunt cum cessio la
boris et q[uod] quia si non detur cibus
p[ro]p[ter] famem vehementem advenit ei
sincopis ¶ Et cura eius est ocium et
quies omnis et usus iuris carnium bonarum
conditi cum speciebus aro[matici]s non acutis

Et oz ut prohibeatur a sompno aut coitum strict[ur]
et a balneo q[uod] h[aec] sepius faciem ciuuat
que ad modum balneum virtutem debilitat
et corpus inanis post hoc fiat omnia
d[ic]ta de rari[ta]te ¶ Signa eius pp[ter] co[n]
superfluum humorem et humiditatem mel
melancolicum sunt [con]tem[per]ancia corporis et
incessio [con]suetudinis reumatice stoi[chi] est
ffe [con]gua uel ffe deflatice et multitudo
ena uel sibilum p[ro]p[ter] sudorem uel flomaz
vel fluxum ventris uel vomitus
uel menstrua uel emoroidas uel apo
stema et [con]ceca uel superfluum [re]me ne
effrenatur lapansu ¶ Et cura eius est ca[usa]
cum illa que sit pp[ter] [con]sumpcionem et la
borem ¶ Sed oz ut detur cibus sepe
et parum donec corpus refiatur et bibat
vinum dulce ru[beum] uel claretum uel medo
nem ¶ Vtatur cibis boni chimi ut sunt
carnes pullorum et edorum et anium parum
siluestrium non aquaticorum et oua sor
bilia recencia simul et una aro[matica] ca
ut bona massa sanguis regnetur devitet
fructus et alia et omnia sa[lsa] et putrescencia

Pronosticatio

¶ Appetitus ca
ninus in conualescencia[m] va[lida] et in bo
nitate ystembre [con]fortacionem virtutis et
restauracionem corporis significat ¶ Sed in conualescen
tibus [con]ualescencia non va[lida] sto[machi] frigido
cum ma[teri]a uel sine ma[teri]a et retenta ma[teri]a significat
Reddi igitur ad digestiones et euacuationes
flatus acetosi et calefacionem stoi ¶ Item
appetitus caninus in corporibus crapulo
sis ad indigestionem et lienteriam et ydro
pisim et colicam secundum r[asis] p[ro]ducat ¶ Et
dicit ypo[crates] 2a pticula affo[rismorum] si q[ui]s
[con]suetudine cibum accipiens non [con]ualescit
significat q[uod] corpus amplioi cibo utitur
si vero cibum non accipienti hoc fit sit
q[uod] corpus euacuacione indiget ¶ In eodem
q[uod] [con]sueuerit bene refecti uel ad dare
corpus malum q[uod] virtus uincitur a
fame cum appetitu sinthomatico
deuinatur etc. Cam[pitulum] ex m de bolismo

Bolismus est fames sine in auito
membrorum cum fastidio et pstratione
appetitus pp[ter]ea q[uod] stochus et membra
sunt in [con]traria dispositione quia appetitus maxime q[uod]
bolismus et appetitus caninus passiones

sunt omnes quae fiunt aut tribus modis, declinans
prima est manifestissima sacietas stomachi eronica
ab indigestione propter quod replet stomachum superfluis
crudis flatibus non potentibus exire totum
neque rarificari a bona parte quare manent membra
et vene sicud accidit bibulis et gulosis ha
bentibus corpus opilatum et venas re
plenatas inflatum cum subtilitate inrach
Secunda est sitas ambarum corporis et constringens
meatus arterias et membrorum ad stomachum et intestina
sive quod sitas sit accidentalis opilata sicud
accidit ambulantibus in aere frigido sive
in infectura ut patet in febre flatus et in ydropisi
et huiusmodi quando bolismum antecedit appe
ta esuria est caliditas circa ambitum corporis
colliquans meatus et fluxus faciens per opar
accidit in febre acutis et itinerantibus in
maritimis ventorum. Ergo quia bolismi in genere fiunt
cum prostratione appetitus sive causa ma
nifesta et debilitas virtutis itaque ergo
fit sincopis tempore calido vel cum celum
† Si autem fit propter crapulam patet per
narratione medicinam. Si propter cum frigidam pre
nicatio primis et ergo vomitus se sequitur
in stipidus vel acetosis et multitudo
sputi et salive et multalaginem albe in
precio super linguam et color corporis pallidus
albus et lividus et urina alba spissa
dura si venter fit stipticus cum ingu
inibus debilis nisi fiunt post longum presso
spissus durus et sequitur plerumque more
indigestio propter frigiditatem in filtratam
Si vero propter causam calidam
iter in aere calido vel febre acuta successit
et sit sitis et amaritudo linguae
siccitate labiorum et adustione sive nigredine
super linguam et vomitus rei citrine vel viridis
amare subtilis liquide non viscose et propter
calidi tatis circa os stomachi et quia urina
assiduus nocet a calidis et eructuacio
fumosa sicca fetida urina citrina
subtilis pulsus spissus durus apericio
egestio sicca citrina vel nigra nisi
venter sit obediens tunc fit liquida

citrina sicud vitellum ovi. Cura bolismi
propter gulositatem diuturnam et abstinencia
et moratio cibi et potus et motus et exp
erciciu in tempus non superflue ne membra re
solvantur fiat igitur primo digestio et
evacuacio flatus et humorum crudorum cum
medicinis dictis capitulo indigestione passio de
causa frigida et diete dieta subtili
in frigida et vigente quantitate ad caliditatem pe
netratam paratum et sepe comedat ut
stomachus reconfortetur fiant unguenta
et emplastra dicta illic. Cura bolismi a
causa frigida est eadem cum ista quod sicud
ad febre curetur febre cum digestione et evacua
tione predicta et si membra reperiunt
sentire lassitudine et debilitate
leniter valde cum oleo rosaceo calido unguantur
tactione ne membra aithant super membra
debile non potens corpus sustinere resistere
et fortassis orticam inducat sensus
vel confortentur cum unguento marciaton
et agrippa et adipe castorei vel carnis
vel vulpis ad solem calidum vel ignem
frequenter linendo. Cura bolismi a ca
usa calida est eadem cum illa indigestionis a
de indigestione et hic et in aere frigido
candelas omnes et sompnus prope sese
fricacio et corpus totum aqua rosacea et
oleo rosaceo et cera fiat unguentum super
dorsum et pectus bibat sepe in tempore
oxizaccara vel sirupus rosaceus vel sicut
cum aqua frigida. Nota per sapore vino
granatorum vel berberis vel aceto vel
agresta que admodum in ea frigida queat
ut sinapi et melle et vino acuto
veteri puro balneetur post evacua
ciones in aqua de coctionibus rosarum endivie
lactuce inurtillorum et post balneum
ungatur cum popileon vel cum aqua rosacea
vel oleo rosaceo mixtis cum aceto bibat
aquam frigidam vel vinum at limphatum
prius medicato et si sit ad
febre curetur febre ut diximus

Cnipe
ma

Dicas quod in cura bolismi melius
medicus est qui habere ventrem con
diderit lapsum per se vel parte cum sup
positorio vel clisteri lenitivo vel me
dicina leni quia purgando cum
curat bolismum et confortare membra
cum unguentis et balneis stipticis

et electuariis confortativis et adoramentis
arotitis et oleo et gaudio (scilicet michel de
tinus est quia coitus et multitudo reple
tionis ciborum diversorum et ingestio lactis quia
lac cum in ventre non mundo recipitur
fiet illico corruptio in collico quandoque ad
fumositatem inflatio vero ad acetositatem qua
propter fortificatur balsamum. Item autem
retinendi omni die ventre lubricum cum
clisteri leni in passione et sine passione est hec
recipe malve bismalve ana manipulum i furfuris
item viole blete centauree ana manipulum i. et bul
liant in aqua predicta et cadet libra i. et illius
aque colate et ℥ i olei vel olei violis
et ℥ i mellis vel cassiefistule vel tamarin
dorum et ℥ i salis fiant simul mixta et cum
bullierit et colatum fiat clistere quod totum
tineat ad tibium tepide et si sit cum
passione acute adde violas lactucas et semen
papaveris dimittendo centaureas et si sit
multitudo flatus in ventre adde hermodactilis
collloquintidam et agaricum in decoctione vel yerapi
gram vel benedicte in colatura et si sit
cum nocumento adde zuccari violis
et dyaprunis simplicis vel laxativi in
colatura. Sed si sit cum multitudine
melancolie adde senie epithimi thimi et sale
in decoctione vel dyasene vel dyasene
ne in colatura. Sed si sit in multitudine vetosi
tatis adde rute tartam polipodii ari
carvi cimini in decoctione vel olei rutacei
in colatura. Simulando in quolibet corum prout
tibi videbitur. Item retinendi ventrem
solutum omni die cum suppositorio quod
potest fiat suppositorium ex sapone vel
lardo in vinctuo cocto vel butiro calido
et aspersum sale modico vel fiat suppo
sitorium fortius ex agarico colloquintida
ana recipe rice salis gemme vel salis
communis recipe ℥ mellis quod sufficit ad conspergendum
postquam bene pulverizanda sunt vel fiat
suppositorium ex sale gemma et imponatur
anum cum & vel ex farina siliginis
vel furfuris et sale gemme conspergendo cum
melle quod sufficit et si addideris vinum
vel bovem predictum vel cum melle melius
erit. Item vero tenendi ventrem solutum
omni die sine periculo pro medicinas leniter
solventes scilicet et predictas laxativas dicte
tertio scilicet de stipticitate ventris prout patuit
de empiricis si deus voluerit **Canon**

Oriendum quod medicine et cibi laxativi
non debent omni die frequentari sed cum
necesse fuerit ne inde fiat consuetudinaria
et oppulsiva pumpnolenta. Item cibum
laxativum dare convenit aptiusque quam ex stibio
cum nolumus ut laxet et post stipticum
cibum quia natura prima cibi sapit tota
dictatio ut dicit Galenus 2° alimentorum
capitulo de pomis **Pronosticatio**
Vomitus si perdurant nocivo perducit ad e
thicam propter membrorum arefactionem vel
ad ydropisim et precipue timpaniten propter stomachi
debilitatem. Item vomitus in consuetudinibus
cronicas vel est passione quartana vel cottidiana
vel ydropisis mortale propter defectum virtutis
in via longa **Capitulum 3m de appetitu corrupto**

Corrupto appetitus
dicitur malacia vel pica et est
cum aliquis appetit res malas nullo
nocumento medicinam corporis humani veluti
sunt carbones et argilla. Fit autem propter
repletionem stomachi ex malis humoribus
diversis quorum quilibet inducit stomachum ad
appetitum rei similis humori in qualitate
et sapore generat enim acidus et precipue grossis
fructus mitias vel flatibus similibus aceto
sis. Ista repletio stomachi quandoque fit propter
gulositatem et indigestionem stomachi quare
fit congestio diversarum materiarum in stomacho ut
patet in pueris et hominibus gulosis,
quandoque propter regurgitationem menstruorum
vel emoroydarum ad stomachum quandoque propter
opilationem epatis et splenis. Itaque natura
melancolia non purgatur sed reddit ad stomachum
quandoque propter frigiditatem in ambitu corporis
contingit constrictionem materiam aventis
ad stomachum sive hoc frigiditas sit ab
exteriori ut accidit in iniuriam et in de
sine ab interiori ut contingit in ydropicis
Itaque quandoque propter caliditatem colliquationem
viscerum et fluxu faciente ad stomachum
ut contingit balneatis vel exercitantibus
in sole calido vel febricitantibus passione
acuta quandoque propter corruptionem omnium
humorum corporis ad genus ulterius
vel flationum ut patet in passione quartana et
cottidiana. Signa quandoque patent
ad sensum scilicet quod eger desiderat terram
vel carbones vel aliud huiusmodi

Signa autem

Signa aut(em) p(ro)p(ri)a sunt quia vel antecessit gulositas gestantia vel retentio in vel e mordacio vel sentit(ur) quietas et tensio ypocondrio utriusque et p(ro)pe sinistro ut(er)i est si tractus fleg(m)a vel passiones sic vel calide et consuetudines co(rrum)pe(re) p(re)fferunt

Mc thadus

Cura istius consuetudinis aquacumque causa fiat una est et cetera omnino quia non respiciat causa aut(em) s(ecundu)m quantitatem p(ro)p(ter) q(uod) in mulier(e) p(re)gnante in qua oportet h(abe)re consideracionem ad fetum et dare me(dicin)as leniores. Si igitur sit p(re)gnans fiat si est possibile vomitus lenis cum oximelle et aqua calida p(re)missa saturitate cibor(um) et potuum et p(ro)pe decepis et alleis et sinapis in modica q(uan)titate respectu aliorum vomitum.

Post vomitum vero diaciticon cum speciebus vel diagalanga non purget cum medicina laxativa quia lenis non sufficit ad evacuationem humorum grossorum frigidorum s(ed) fortem ministrare non debet medicus ne fiat abortus nam ille corruptus non advenit mulieribus p(re)gnatibus nisi p(rim)o 2o et 3o mense ut dicit Avicenna in X(?)to de accidentibus ca(pitulo) de ca(?) fames et sitis quia illis mensibus fetus indiget modico nutrimento et ideo multa que superfluunt in ventre mulieris cum p(ri)mum vel secundum mensem incipiunt retineri quam ut dicit idem s(ed) mulierem p(re)gnantem purgare non conuenit ad p(ri)m(u)m q(uar)ti mensis neque post septimum mensem et adhuc illis tribus mensibus conuenit uti purgationibus lenioribus si necesse sunt uti purgatione unde ypo(crates) ita pe la aforismus p(re)gnantes purgare si conuenit a q(uar)to usque ad vii mensem conuenit illis vero hoc minora nam et femora verecun(dia) oportet. Comedat carnes galline et edella edi et arietis assi bibat vinum odoriferum ungat os stomachi cum oleo masticino et nardino mixtis addito modico aceti calefactis in vase duplici et regat usque ad q(uar)tum mensem quia tunc cessabit iste appetitus ex eo quod plus me(?) evacuata est p(ro)uenit plus tunc ad fetum et plus p(ro)p(ter) abstinentiam quam patitur est ad (bene)volo(?) reducta ut dicit Avicenna idem et non negligatur quia est maxima plus sanitatis et debilitas fetus

Cura eius in non p(re)gnante est ut si sit puer cohibeat a suo gulositate et mordacitatibus sine tamen plurima abstinentia que posset ledere ipsos q(uia) in eis dum crescunt et calor n(atur)alis in est fortis. Si aut(em) adultus fiat p(rim)o vomitus p(ro)p(ter) esse duobus diebus ieiunus modo et ordine quam superius in ca(pitulo) de fetore nasi post vomitum vero dyacitonitum calidum calido vel lapa(?) vel isto electuario Rx frute(?) rosati vel rosate novelle ʒ rx limature arum(?) ablute cum vino et aceto ʒ s(emis) misceantur et detur ad modum nucis bis in mane cum modico vini optimum quia exsiccat stomachum et confortat splenem. Si aut(em) vomitus non p(ote)st digerat in cum oximelle q(uo)d vel squillitico et aqua calida decoctionis cardamomi vel galange vel ciperi et purget cum pillulis cochyis vel fetidis vel cum decoctione mirabolanorum emblicorum et indorum. Utatur bonis carnibus et vino. mitiget appetitum gradatim cum corrosione ossium pullorum vel columborum vel perdicum assatorum vel cum carne salita sicca condita cum aniceo specie cardamomo et intecimum(?) q(uo)d appetere remouet tamen appetitum.

Pronosticatio

Appetitus stomachi est via ad cibationem cibatio vero ad digestionem digestio ad nutritionem quare non tardet eius visitatio ne forte membra multa nutrimento corrupto et pessimo lepram vel sic(?) vel apostemata cancrosa vel passiones spleneticas et epaticas incurrat qualitas namque tibi remanet in membro et ipse similla(?) ut dicit Avicenna in de accidentibus et Ysaac in li(bro) de digestione et patet exemplo quia vites remanent virides p(ro)p(ter) estatem quod inuenitur(?) ... et frondibus ... aut autumpno et yeme sicce et fructus alterant in tempore plantationis plantare.

Fam in desiti

Sitis est dispositio calida sicca oris stomachi faciens frigidum aut humidum que ad modum appetitus sive fames est dispositio frigida et sicca p(ro)p(ter) eius causas faciens appetere calidum cum humiditate ut aut(em) Ysaac 12o de huma(na) natura p(ro)p(ter) et Avicenna iiio de simplicibus ca(pitulo) de famis et sitis dicebat quod fames

sit cum os stomachi sentit pro toto consump
tione sue humiditatis substantifice propter co
tinuam suctionem epatis et membrorum. Quandoque
non sit cum os stomachi sentit ipse vel pro toto
consumptionem sue humiditatis madefactive et
exsiccative propter adustionem et arefactionem.
Fit igitur aut accidentia primitiva aut
4 cause — coniuncta. Si primitiva sit fit quinque modis.
1 ¶ Primo quidem a comestione s. cibi salsi
plus ut calidi vehementer sicci. Secundo
2 a potu vini veteris acutissimi vel a
que salse ut vitriose vel sulphuree post cuius
consumptionem aliqui non cessant bibere donec
solutione ventris et mortificatione mor
dicatione moriantur sicut dicit G. de
exemplificatis denantibus marinis et
defebricitantibus aquam frigidam potantibus.
Aliter quando ex vi grad. Sic in esse acutissima
qualis est synocha ut tanquam bibant ex
ipsa parum post parum magis et magis
inflamatur eo quod haustus fit magis maior
et totus simul eis competeret qui ipsos
refrigeraret et propter post signa digestionis
et cum est sine apostemate et ad desi
derio aque frigide vehementi de quo Hy-
latinus dicet ho 2o et ca de capite
stomachi apertis intestinorum et splenis. Quarto
3 vero modo propter moram plurimam sub sole ca
lido vel balneo estuoso. Quinto propter
solutionem ventris superfluam ipse vel
partem vel fluxum menstruorum superfluum
et emorroidarum. ¶ Sexto propter sumptionem
medicine calide siccè laxative vel non
laxative. ¶ Si vero fiat accidentia coniuncta
4 cause interiores — 1 sic fit septem modis. Primo quidem propter in
digestionem et crapulam quia cum natura tempo
tat digerere et dissolvere cibum indi
gestibilem vel potum superfluentem ut
accidit ebriosis tunc resistendo calescit
et ignitur et fumos siccos transmittit ad
2 os stomachi. Secundo propter vapores flatus salsi
vel nitrosi vel comestibilium pessimorum quos
non desiderat ablue concordant. Tertio
3 propter superfluitate urine ut contingit in dya
4 bete. Quarto vero propter opilationes epatis — Signum propter opilationem epatis et splenis
et renum quarum fit ebullicio et calor ut
in ydropisi epatis et renum quarum
fit ebullicio et calor ut patet in ydropisi

ydropici enim sitiunt etiam propter sedam
tam iam dictam sed propter flam aquosum
salsum contentum in ventre et sto propter quod
et senes sitiunt quia male cibos digerunt
et infla salsum gignunt et propter scabiosi et
4a — pruriginosi. Septimo propter caliditate et sicci
tatem intestinorum quare contingit surgunt
6 Sexto propter caliditatem et siccitatem
sto cum in ma vel sine materia sicud contingit
in esse et propter dicto ut est 3a contingit
prima vel interposita febre et de signe ut
est synochus et synocha. Signa sitis
Signum cause extrinsece — vehemens propter tam primitiva patent
ex relatione patientis. ¶ Signa sitis
Signum propter crapulam — propter crapulam et indigestionem sunt nausea
tunc societas cum eructuatione fumosa
fetida quasi si foret acetosa sicut tunc collet
omnis. Sitis et dolor capitis ab umbratio
oculorum et sompnus stupidus cum pravis
ymaginationibus urina al. subtilis sine
// Vel ex inflammatione fortis epatis — ypostasi et hora digestionis inspissatur
anhelitus et commovetur inflatio et rugitus
in ventre et fortassis sub fetre esse effimera
maligna. ¶ Signa quibus propter humores
salsos vel nitrosos vel esse pessimos sunt — Signum propter salsos
sic quantitas post ingestionem et angustia
cum revolutione dilatatur ad latus et eruc
tuatio salsa vel fumosa et quod fortificatur
sitis hora digestionis et si bibat aliquid
sedat sitis non longo tempore et post hoc
redditur item et sputum salsum plus vel vis
cosum ampulosum et potus dulcis
ipsam augmentat sed potus aque frigide
in esse tamen aceto manifesto in ipso
facit alleviationem et ardor vehemens
cum punctura sentitur in ore stomachi. ¶ Signa
Signum diabetis — sitis propter dyabete sunt maxima ex
beatio urine al. subtilis aquose sine
ypostasi quia sicud potus assumitur
ita illico pinguitudo et epar et vena
chilis ad renes attrahitur propter ipsarum ca
liditatem et siccitatem antequam digeratur
et debilitas circa locum renum et exte
nuatio corporis de die in diem. ¶ Signa
Signum propter opilationem epatis et splenis — sitis propter opilationem epatis et splenis
sunt tensio et duricies in ypocondrio
altero vel utroque et egestio al. sicud
egestio carnis propter si opilatum epar sit
opilatum et lesio sit ex tactu ypocondrii

Sitis propter fructus hoc et indigestionem digestionem .. amelle
sacro et evomere procuretur vomitus, postea detur dyarodon
vel dyaantos et si fuerit propter solam opilationem frigidam stomachi
detur ℥ i tiare vel methridatum cum vino bono donec ...
Sitis propter caliditatem membrorum propter dyarodon abbatis ℥ iii
rosis novellis ℥ iii dyadragant ℥ vi

opilati et urina egrota subtilis cum perseverat
opilatio vel grossa cum incipit vel desinit
opilatio et facies citrina et eructuatio amara
fetida et inflatio stomachi post comestionem
Signa siccitatis propter exsiccatatem intestinorum
sunt ventris stipticitas et cum egerent est
eius egestio sicca adusta nigra sicud fabe
caprarum et dolor circa umbilicum et allenacio
cio post potum plurimum vult lactos aut
¶ Signa siccitatis propter calitatem et siccitatem
stomachi sunt urina sunt amaritudo oris cum
siccitate labiorum et adustione et nigredine
lingue statim appulsio et eructuatio fumo
sa et prostratio appetitus animo et fit propter
in febre ethica vel febre effimera vera propter
eam que fit conservatia sacietate Cur
aut fit ori urina apparet in predictis quibus
vomitus rei subtilis amare citrine vel
viridis sine omni ventositate et pauca
valde et fit propter in febre de eo vel sanguine
vel flate salso vel febre effimera de nausea
tiva sacietate quando cibus corrumpitur in fumosum

Methadius

Cura siccitatis vehementis
propter eam puntiva est una et eadem in omnibus
predictis scilicet abstinentia a cibus et alteratio stomachi
cum quibus vt est potus aque dulcis
vel cum aceto modico mixto et usus
olerum frigidorum vt lactucarum cucurbitarum popu
et similium et saporum frigidorum ut pirorum, recenti
cum vel siccorum infusorum in aqua frigida vel
ciclasdorum et psicorum simul et sirupi frigidorum
vt est sirupus violatus vel fiat vel oxizaccara bi
bita cum aqua frigida vel aqua decoctionis
lactuce endivie vel semin frigidorum sit et electuaria
frigida vt est dyaprunis zuccara violacea zuccara
rosis rosa novella dyarodon abbatis et tria
saudali ¶ Cura siccitatis propter fabricum solucionis
ventris superflua vel fluxum mestruorum cro
nici vel sanguinis emorroydarum predictarum est
cura fluxuum corporis quoniam curatis
causa sive morbi vt ait Galenus in de ingenio
sanitatis cum accidens sequitur morbum
sicud morbus suam causam quietam et
sicud umbra corpus vt dicitur in de
accidente ¶ Si sit fluxus ventris sine
propter assumptionem medicine effrenem laxantis
restingatur vomitu et frangatur virtus medicine
propter sine ordine quem dicetur in capitulo
de fluxu ventris ¶ Cura siccitatis propter indi
gestionem et crapulam est vt tolleret
sitim propter posse nisi fortassis vinum vetus
supersit propter digestionem et vtatur electuariis
calidis ut est dyagalanga dyacimini et similia
quod si cibus sit in stomacho neque sit corruptus
quod sciens quia eructuatio non est fetida
vel non valde tunc inducat sompnum
propter posse ut ipsum digerat quod si dormire
non potest ambulet assidue per diem integram
vel inquietum potest postea dormiat et te
gat stomachum cum plumacciolo calido molli
donec cibi digestio compleatur Si vero
cibus corruptus sit in stomacho fiat vomitus
propter posse vt cognoscitur ex fetore nasi
Si vero cibus descendit ad intestina quod sciens
quia superiora ventris sunt allevata et
gravitas remanet circa umbilicum tunc
evacuetur cum benedicta laxativa vel elec
tuario de succo rosarum laxativo dando quatuor
scrupulos cum aqua calida in aurora vel bibat
plurimum aque calide salite quoniam ventrem stimulat
et secessum provocat et purgatur stomachus cum
oleo mastici addito modico aceti acui
calido et vtatur electuariis calidis predictis et in
tendat esse et negligat accidens quoniam illico
sedabitur post evacuantes evacuationes
sufficientes ¶ Cura siccitatis propter humores
viscosos vel salsos vel cum prius corruptus
est vt sumat sirupum acetosum vel oximel
compositum vel squilliticum cum aqua calida
vel aqua decoctionis berberis cicoree
lactuce vel acetose ac cibum postea pur
getur cum pillulis cochiis vel bendicta ¶ Vtatur
electuariis calidis predictis et unctione predicta
comedat cibos digestibiles conditos cum aceto
vel agresta vel sinapi bibat vinum calidum
subtile preterquam in urina salsa quoniam in illa
convenit vinum aquosum vel limphatum
ad medietatem et abstinentia ab acutis ut
sunt allea sinapis sal et piper vel cetera
predicta ¶ Cura siccitatis propter dyabeten est vt
cura diabetis et non negligat quia perdu
cit ad ethicam bibat ergo sirupum violatum cum frigidis
cum aqua frigida vtatur frigidis primis ole
ribus frigidis vel lubrificet ventrem et stri
gat urinam prohibeat venes cum popu
leon vel oleo rosarum et cera vel oleo foliis et
aliquantulo aceti vel succo solatri vel semine
vel plantaginis et aceti ¶ Bibat vinum
in potum mixtum cum aqua pluviali
vel aqua decoctionis mirtillorum vel
plantaginis vel rosarum vtatur cibus mitius

facile digerentibus ut sunt carnes avium paruarum
siluestrium vel pullorum et mnibus corporis ¶
Cura sitis propter opilationem epatis et splenis
est ut vtatur cibis et potibus et medicinis
deopilatiuis et apericentibus vena ut sunt
diuretica calida famosa vbi gra siyr acc
tosus qtus cum oximelle composito vel squilli
tico ¶ et vinum al poretum potens et aqua
seminum quinque calidorum et aqua decoctionis
radicum endiuie cipi capparis et cicorea cali
da predicta et purget cum pillulis cothijs
vel fortassis epar. sit in flamatiuum
tunc cum ea due ex calidis oz addere diu
retica frigida sicut sunt semina quinque frigidorum
et cum electuarijs predictis tali ... li
miscea3 sz empta et epithimata de opila
tiua epatis et splenis scripsimus ca° de
sincopi passio de empicis ¶ Et emplm
bonum ad splene scripsimus ca° de perbatione
sebemus ... passio de empicis et plura
et suspendat de opilacione epatis et splenis
cum blandicijs docet ca
sitis sit remota quam tunc desinet sitire
et si sit cum febre vel ydropisi curentur ut
diceremus ¶ Cura sitis propter caliditatem
et siccitatem intestinorum est ut sepe clister
zet cum clisteri leni frigido humido lubrifica
tiuo sicut illud Recipe maluarum herbe siot
et florum lactuce bitis ana coquntur perfecte mag
colet et de colatura lb y et oleum violis
in et sir violis ʒ vj fiat clistere vel
fiat clistere cum aqua sola tepida de
coctionis ordei puorum vel ... corticis
... ... et psilli et dissoluantur
in ea aliquid camphore vel addatur aliqui
syr. viol vel oleum violis et frequentetur iniciat
in ... et plura diceremus ca° de stiptica
corporis et semper in prandio cibi vtatur ali
quibus lubrificatiuis ut sunt pruna recenia
et ... vel lenem et cedsa et
olus ... ... et malua conditis
cum oleo vel butiro recenti et panis
... conditis cum butiro recenti
et in fine cibi sumat stiptica ut sunt
caseus aliquantis assa cottana et panis
de simila vel azima ¶ Cura sitis propter
malam complexionem calidam sitis stomachi cum ma
vel sine ma est illa quam diceremus ca°
de indigestio passio de ca ... et si sit
ad febre curet febre ut docet

Empc
nca

Medici distinguunt sitem in veram
et non veram appellantes veram

que est passio stomachi et de hac locuti
sumus hucusque et ista magis contemperatur
aqua frigida vel aceto ¶ Item aut non
veram appellantes caliditatem et siccitatem
pulmonis et gutturis propter cannam et ad
infectione spiritualium membrorum sicut accidit
in febre et hec magis tollitur in aere frigido
qui est in suppressione aque frigide recentibus vel
gargarisata frigido cum aqua et aceto vel
epithimate pectoris cum aqua ro vel succo
endiuie in quibus dissoluta sunt camphora
et puluis sandalorum qui cum potu liquoris
... ... ¶ et si quis bibat in hac
sit donec contemperatur sentiet potum
fluctuare in isto prius quam sedetur postquam
... ... et infrigidabitur propter
errorem ¶ Item ad sitem quatidicam confert
ponere super linguam ... lata subtilia pomi
acetosi vel ... infusa in aqua frigida sic
quod ... ... calefacta fuerint
cum glacie saliue ¶ Similiter et prima
secta imbibita in aqua frigida donec h
... similiter penidia et zuccarum ro
vel fiot ... ¶ Item grana psilli
vel folia ... ... ligentur
in sacculo lineo albo molli ad figuram
digitti articularis et infundantur in
aqua frigida donec mucillago per poros
exiverint et ponatur super linguam donec
... ... ¶ Item
confert ad illud non modicum inspiratio
aeris frigidissimi infrigidati ... vomitu
aque sic ... per ... vel ... aqua
ro simul et euentacioni ... cum
flabello ¶ Item pille ... de spodio
... ad hoc conferunt ... ca° de
ptisi ¶ Similiter et pille de camphora et
pille de spodio posite ibid ¶ Item trocisci
sic fiunt sitis se ... ¶ dragaganti ana
ʒ i in semen quatuor frigidorum ...
se lactuce ana ʒ ij sandalis camphore
... ana ʒ j ... et ...
et dispone cum aqua ro vel mucillagine
... psilli et informentur trocisci ...
sicut ... ... figure late subtilis et
teneat ... sub lingua donec pau
latim ... valent ... ma
xime in febre ... et ... sitis
... vel si ... infrigida
... in aqua frigida teneatur in ore ...

Canon. Sciatis quod post exhibitionem medicine laxative contingunt que solvunt attrahendo plura bona consideranda prius que opportuna sicut dicit Mesue in libro suo de consolatione medicinarum capitulo de siti triplex est sitis. Prima quidem super occupans et cito festinans sicut fit cum exhibetur farmacia scilicet colico pruriam et stimuloso nullo eius sit sitis autem in medicina sufficiat oportet quapropter talis siti non est credendum. Secunda vero sub occupans et valde tardans sicut fit cum exhibetur medicina scilicet nimio humido flatico talis enim non sitit post perfectam purgationem sed tunc solum quod superfluit purgatio et isti siti etiam non est credendum primo virtus medicine frangenda est et venter restringendus ne forte virtus deiciatur propter solutionem. Tertia est succedens et rationabilis et propria crescens scilicet quod post perfectam purgationem provenit sitis propter mundificationem stomachi bonam et consumptionem humidi rorandi quod est circa os eius et huic est credendum. Sunt tamen quedam corpora que sitim patiuntur ante purgationem sed non potest fieri si debite purgentur velud accidit cum purgat colera vel flegma salsum. Signa igitur distinctiva specierum predictarum sitis sunt hec. Post perfectam evacuationem et medicine non proportionata sitis supervenit tunc est sitis occupans et medicosa quare non stringatur venter si percipiat egrotus ut vigilet et moveatur quietum et timeat ne ulterioris laxationis unde Ypocras 2a particula afforismorum. Et in medicinis in farmaciis non sitiunt cum purgat non quiescant donec sitiant et ibidem cum volueris purgare dicit oportet movere corpus cum vero stare sopitum fac et noli movere. Si vero post plenam evacuationem et dosim excedentem sitis supervenit ipsam non expecta sed egrotum prius restringe sicut diximus capitulo de fluxu ventris cum non dolore et solum sopitum et quietem prepone cibum et potum tribue ne virtus prosternatur. Si autem post evacuationem mediocrem et dosim proportionatam supervenit sitis illico vomitum cohibe si potest non restringatur. Signa autem evacuationis superfluentis certissima sunt duo. Primo quod debilitas egri plurima propter vomitum ad multitudinem vel magnitudinem assellacionum propter quia aut Ypocras 2a particula afforismorum in superabundantia

cibus et vomitus et sponte sunt. Tertio vero mutatio humoris purgandi in alia dicisam et gravia. Si intendisti purgare colam et post eius eductionem exierit flegma vel alia vel adhuc plus sanguis tamen excessit purgatio. Dicit de aliis humoribus quapropter dicit Mesue in suo de consolatione medicinarum quod quelibet medicina soluta non effrenatur educit primo humorem sibi proprium quem respiciat ut puta colam deinde si virtus eius superfluit educit humorem subtilem facilem et nobilem post illum ut puta flegma deinde si maxime superfluit educit humores grossiores ut melancoliam deinde si maxime superfluit educit sanguinem et licet sanguis sit facilius nobilis quam flegma vel alia tamen natura ipsum retinet et thesaurizat. Et ex hoc patet quam periculosa sit solutio cum medicina talis effrenatur ut preparatum sanguinem educat quia fit maxima inanitio humorum et virtutis retentive destructio et ideo dicit ibidem capitulo de simplicibus medicinis quod licet habeamus medicinas educentes colam vel aliam puram tamen sanguinem negocium quia adhuc sufficiat flegma ut sit minus periculosa quam farmacia quia cohiberi potest illico cum quis voluerit et qui reperit eam fuit illico a rege suo morti condempnatus. Dubitatur de siti utrum potus debeat dari solum cum cibo vel ante cibum vel post cibum et utrum aliquo alio tempore convenit. Quia sanitas videtur enim quod post cibum antecedens primo canonis fen 3a capitulo de regimine quod comedit et bibit per totum sitit. Et 2o asserit nobis docens nos prohibere a potu et duas horas vel tres ante cibum. Secundo quia potus propter sui subtilitatem facit cibum exire stomachum quapropter veniens ad epar indigestum viciatur et sic fortassis aquosum augmentationem in sanguinem morbum facit in venas opilavit et putrescit febris efficitur cum ydropisi morbum. Item Galienus 7 de ingenio sanitatis docet nos in cura male complexionis sicce stomachi potum omnem posse denegare usque ad principium digestionis cibi in stomacho tunc natura dabitur ut chilum traducat prius sanationis sitis ad epar. Nam propter ipsum officium potus est chilum traducere per vias angustas

Notum

In oppositum arguitur quia quod facit bonam commixtionem cibi in stomacho debet dari simul cum cibo sed potus est illud. Item quia omnes homines qui comedunt etiam bibunt sed sanitas quam omnes sanant in toto non perdit ut vult ethica. Dicendum autem credendum quod potus est triplex quidam est prouocatiuus quidam opturatiuus quidam dilatatiuus qui dantur in quatuor scilicet substantia quantitate vice et hora sumendi sed potus prouocatiuus oportet ut sit vinum purum vetus confortatiuus digestionis sed primus quantitate ne cibum innatare faciat et frequens vice ut fiat bona commixtio per totum quapropter conuenit ut apud commixtionem detur per vices plures. Sed potus dilatatiuus oportet ut sit vinum lymphatum quia melius penetrabit aqua nec sibi habet substantiam vini sed vinum calefaciet qualitate aque que duo conueniunt penetrationi oportet etiam ut sit plurimus sumptus vna vice quia chilum liquidum producet oportet similiter ut infrigidet non nisi completa digestione prima cum non est vnum tempus in omnibus hominibus sed in quibusdam due hore ut in calidis et complexionatis. In aliis vero quatuor vel sex secundum diuersitatem complexionum et caloris in qualitate et quantitate. Sed potus opturatiuus oportet ut sit aqua pura frigida vel cum aceto modico permixto quia fiet magis opturatiua. Oportet etiam ut sit modice quantitate ne post stomachum ledat quapropter conuenit ut tractatus potus sumendus quia incompugnandus vel fortassis cibi digestio intempata et potum vinum cum recte summe potest et apud digestionem et in venis vel accidit in esse. Sed quia aliquis dicit potum dilatatiuum sumi debet cum adhuc cibus est in stomacho vel postquam descendit ad intestina videtur quod quando est in stomacho quia non pertinet pilorum propter spissitudinem et vice strictitudinem. Sed contra videtur quod postquam descendit ad intestina quia tunc primo cibus attrahitur per mesaraicas ad epar. Dicendum autem credendum quod debet dari cum adhuc est in stomacho quia reddit totum

chilum liquidum et toti commiscebitur posterius quod si quis obiceret quia tunc potus transibit indigestus ad epar cum chilo posterius digesto. Dicendum quod vinum indiget modica digestione tamen quia est nature conueniens cum quia calidum subtile et ideo sufficiat sibi per digestionem hora qua commiscetur chilo in stomacho et hora qua descendit ad intestina et hora que transit per mesaraicas sic enim recipiet digestionem ad epar. Ex hiis soluuntur rationes utriusque partis. Preter hoc quod hic oportet addici quia substantia potus cuiuscumque non semper est vinum vel aqua sed solum tempore sanitatis nam tempore egritudinis conueniunt alia et alia secundum illa potus siue sit prouocatiuus siue dilatatiuus siue opturatiuus

Pronosticatio

Quilibet superuenientes post euacuationem temporis sanitate cum constantia virtutis et leuitatis corporis post totam purgationem sunt et ipse si calor egrotantis mutetur ab humore purgando ad aliud vicinum vt dicit Mesue in suo libro de consolatione medicinarum. Item sitim superflua tollerare in esse quibuscumque et ipse autem arsuris est producet eger ad arescionem et marasmum quod et vix credimus in ydropisi ascilite de qua nimio videtur ut permodicum substantia que conueniat detur. Sed potus in egritudine simul et non et quantitate conueniendi sub cautione iam scripta. Vnde vix de ingenio sanitatis tertio de esse offinicad ea nausea timma sacietate dicebat sitim tollare in febribus est martirium siue vna mento lingua in hoc sepius errant conueniunt operantes. Item sitis intensa superueniens post comestionem vel potum superfluum siue manifesta causa significat ~~chyinat~~ indigestionem vel digestionis corruptionem. Item sitis nocte superueniens post comestionem vel potum superfluum siue manifesta causa significat indigestionem vel digestionis corruptionem. Item sitis nocte superueniens post crapulam vel ebrietatem melius rectificatur sopno quam potu opturatiuum vini ypo [illegible] particula

assor(um) quibus(dam) libere desiderium nocte
valde facientes si super dormient bonum

Cap(itu)lum vii de eructuatione

Eructuatio sive ructus est expulsio
ventositatis superius a stomacho inflantis
et extendentis ipsum, quemadmodum tussis
dicitur expulsio ventositatis a pulmone. Abun-
dantia(?) testinus(?) s(ed) cum ventositas non sit alia quam
caliditas diminuta, quare frigiditas potest appellari
ut ait Ga(lienus) in vi de accidenti et m(orbo): et eructuatio
qu(a)e proveniens stomachi (con)tinet fi(n)em testis. Hec igitur vento-
sitas aut multiplicatur in ieiunio quare sit
a mala complexione diversa s(ive) stomachi aut materia flatica
viscosa vel aquosa in qua calor agit
naturalis. Et signa sunt multitudo sputi et
saliue insipide vel viscose et inflatio ventris
cum rugitu ante cibum et quia hora digestionis
accidit commotio fortis in ventre et urina
videtur al(iquantulum) grossa et pa(rum) minus a caliditas
nocet a(liquando) s(imil)iter aut multiplicata post comestionem
et propter superfluam quantitatem vel frigidam
qualitatem quare sit a mala complexione frigida
sine materia tunc accidit propter calorem naturalem di-
minutum stomachi agentis in cibum potentis tamen eam
elevare ventositates ab ipso s(ed) non carminare.
Et signa eius sunt quia nulla sentitur ventus
aut modica in stomacho ante cibum s(ed) post ipsum
et tunc sit rugitus et inflatio cum succedunt
omnia signa stomachi frigidi sine materia que diximus
in ca(pitulo) de indigestione. Fit et quandoque propter assumptionem
cibi ventosi naturaliter ut sunt fabe rape fructus
crudi et tunc non fit super digestione(m) commotionis
s(ed) ~~commenti~~ comesti

Methodus

Cura eructuationis est cura male complexionis frequentate ante cibum
flatica dicta ca(pitulo) eodem modo
indigestionibus cum a
ventositatibus convenientes elevans et terens. Iter
illa aut(em) fiat tyriaca quia masticet ethimal(?) ana
ʒ i cimini passarum ana ʒ i masticet sepius
in ieiuno cum inglutione. Fit et trageia
ex semine carui ana feniculi petroselini cardamomi
ana partibus equalibus quam masticet omni
die. Item valent post evacuationes dyaton piperon
dyacimino diazinziber dyanisi et omnibus
elevantibus calidis in ieiuno bibendo. Post
ipsa aut aliquod vinum decoctionis potentissimum
puri. Valent in aquis calidis stipticis

sicut sunt aque ferratarum et aqua decoctionis
absinthii mente rute pulegii aluminis et
sulphuris et propter post evacuationem. Cura eius
que post cibum fit est eadem cum eructa(tio) fit quando non
est opus evacuationibus s(ed) alterationibus in ieiuno
nec multiplicet cibum in quantitate vel discretio.
Evitet legumina omnia et propter faba cicera
et pisa. Non utatur fructibus nisi fortassis
tamen ante cibum et post assis vel cocta
nus post cibum cum tyriaca predicta addendo
zinziberum propter delectationem. Comedat semper in
ieiuno nec sumat cibum nisi verus
accesserit appetitus tunc satisfaciet nature
non appetitui quoquo quia stomachi famelicus
est appetere quandoque bonis digerere nec non
bonus ut ait Ga(lienus) in tegni. Et

Canon

Ceteras quam multitudo ventositatis in stomacho im-
pedit corrugationem ipsius super cibum sed et
digestio fit alteratio naturalis et alteratio naturalis non
perficitur nisi agens et passivus secundum quod oportet
se contingat id nimio impedire digestio sicut
ut tollit quia in phi(sicis) et a principio et ibi sto
de accidenti. Item sicut dicit Ga(lienus) ibidem ventosi-
tas non multiplicatur in stomacho calido neque
in stomacho frigido vehementer quia calidus excellens
dissipat et carminat eas per poros elevate
sunt s(ed) frigidum excellens non sufficit ad
elevationem earum cum quemadmodum ponitur de
ventis in aere qui neque multiplicantur in diebus
caniculariis neque in media yeme sed
potius vere et autumpno

Prognosticatio

Dicit Rasis in divisionibus quod eructuatio
multa superflue corrumpit digestionem sed di-
minuta in tempore consueto inducit inflationem
Item eructuatio sepius fit indigestione sed
si sit fetida fit cibi et humorum corruptorum
ad calidum quando si sit fumosa adusta
sed frigida si sit acetosa vel insipida
vel saporem cibi assumpti retinens et
propter per duas vel tres horas a cibi sup-
tione. Item excessive eructuantes ante
cibum dispositi sunt ad colicam sed eructua-
tes post cibum ad ydropisim et propter tim-
panitem. Item dicit ipse secunda particula assor(um)
Indumentia longa complexionaria i(d est) eructuatio
superveniens acetosa est signum salutis quia
patitur digestionis sicut fit et retentio con-
fortationem et fluxus diuturnus. Sapor

Aqua — tepida — vomitiva
calida — seressiva abstersiva
frigida — stiptica opilativa

naneque acetosus sit a calido diminuto ne
quaquam aut a frigido perfecte velud pontici cus
et stiptici sunt in hoc refert quia quidem fu-
a calido opalante et terminato ut in aceto
vini ut ait G. 2° de simplicibus et aliorum
2° autem cap. tertii primo coll. de cognitione
medicinarum [illegible]. Et intellige quod ista
operacio super nominis non debet confusio si
nadque [illegible] sufficit vel aliud quemad
ventris significant lientirie sive vel for
tificationem [illegible] propter indigestionem cibi et chili
liquiditatem. Item ex hoc sequitur quod evacu
antes sequuntur frequenter super album perfusi
adherentiam et dyarrea plurimam. Item
evacuatio in corpore sane semel vel
vel bis secundum album vel post et propter
in corpore consueto vel super repletionem
bonitatem [illegible] evacuans ex pulsione
quod per hoc non creditur ut aliqua natura rebum
digerat taliter quod ut corpore multe penitus
superfluitates generantur cum omnes patiens
male resistat aliqualiter agenti. Cap.

Singultus est — vii de singultu
dispositio stomachi similis spasmo adeo
ut si stomachum faciat motum musculo
rum singultus fovet spasmum ut dicit
G. de accidenti. Fit autem quandoque de cau
sis aut propter rem mordicantem ob sto
sui qualitate acuta sicut fit post co
mestionem piperis et sinapis super vino
desup in villos penetrat. Similiter
et post vomitum coleram vel aliud inffe
ctiva sive vel sive infectione vel
aut propter repletionem stomachi cibis vel
humoribus aquosis elevatur ventositas
grossa extendens stomachum [illegible] vel post nausea
tivam sacietatem cibi vel potus et propter
in infantibus et flatus natura aut propter
in ancionem superfluam qua stomachus [illegible]
expellere sicut fit post fluxum ventris
plurimum vel fluxum menstruorum vel emorroidum vel
vomitum vel egritudines longas cum
quibus sunt multitudo febris vel
fluxus [illegible] vel evacuationes
insensibiles cum egritudine extenuata.

Sunt propter apostema epatis aut compassionem
stomachus nam si apostemantur stomachus ipso for
tassis debilitantur cibis virtus ut etiam motus
sui non possit. Et signum quod singultus est
cum re acuta et nausea et dolore plurimus
in ypocondrio [illegible] ubi positus est epar

Anethadus Cura singultus propter
rem mordicantem est ut sicut cibus bi
bat aquam calidam vel lac amigdalarum dulcium
vel comedat butirum recens vel bucella
panis et non bibat aquam tepidam quia
vomitiva est sicut calida est sterssiva
abstersiva et frigida stiptica opilativa
quod sicut humor tollatur vel melius fiat
vomitum propterea cum syrupo acetoso vel oxi
melle et aqua tepida vel cum aqua de
coctionis aneti raphani et atriplicis
premissa repletione cibo et post vomitum
confortetur stomachus cum ozizacra vel syrupo ro
vel zucaro ro. et comedat pulmentum
factum ex farina ordei vel simile condi
tum cum butiro vel ex amilo condito
cum lacte amigdalarum et zucaro vel ex
pomdys cocti in eo et bibat ordei et
[illegible] et si vult non digeratur cum vel
melius et evacuantur cum medicinis
notis. Cura eius propter repletionem
et ventositatem grossam est ut fiat
sepius vomitus iam dictus quod si sit diffi
cile diffi digeratur [illegible] cum oximelle [illegible]
vel squilletico et evacuentur cum pillulis co
chiis vel yerapigra post evacuationem
utatur masticalibus et [illegible] dictis cum
de evacuatione. Similiter et pulvere
qui sic fit cum vino calido potetur. Rx
foliorum zinziberis sicca [illegible]
tati ana 3 [illegible] annisi 3 carui
anisi cimini ana 3 j masticis olibani
ana 3 ss terantur omnia vel [illegible]
[illegible] et [illegible] vel fiat ex eis
[illegible] grosso modo terantur et zucaro
vel passule addantur vel fiat ex eis elec
tuarium cum melle. Et [illegible] dya
cimini dyaciron piperion dyagalanga
comedat cibos calidos siccos

conditos cum speciebus acutis bibat vinum ve
tus purum quare operatur et funditur in primo
Iuvenis vero greciam ut balneet magnus bulliatur
vel aqua decoctionis rute absinthii carvi
cimini siccum et facie tollerent proposse provocare
etiam stochus cum vini veteri in quo car
ui cimini ruta metaphysice salvia fuerunt bu
lita Percutiet parte cum simsita milio et
sale aut cum lateribus ignitis et post hoc
aceto acerrissimo conspersis Cura eius propter
inanitione est restrictio eva et impinguatio
corporis pro posse et confortatio cum lacte recen
tia et sorbicione pulmentorum dictorum et
mus carnium bonarum et vino rubeo dulci
si ipse vinum non prohibeat aut fluxus ve
tus lac Attenuare tunc limphetur vinum
plurimum et lac instilletur similiter et ad omnes sorbi
libus et carnibus recentibus et precipue crapam
bus pinus silvestribus cum facile digeruntur
et ad illud confert balneum aque decoctionis
malve psilii malvavisci foliorum prius et palma
sine mora longa Cura eius propter apostema

epatis est cura illius ad

Expentia

Ad singultum aqua calida mordicante
vel melius repleto quoniam potum aque ca
lide in qua bulbi fuit dissolutus vel
sit oppressio stomachi grossa Ad illum vero qui
primi vocatis in quo pulvis olibani carvi
cimini baccarum lauri fuit bullitus similiter
et fomentatio cum spongia vel panno lineo
molli infuso in eadem actu calido Item
parum et presso et sepius super stomachum respi
ratio cum infrigidatur vehementer Similiter et sutto
et precipue cum ventosa magna ignita
post vomitum vel purgationem Si vero
et illud Et thurae recentes thuris masticis
cimini an ana partes equales coquantur in a
qua postea et detur de illa tiemo
actu calida quia carminat ventosi

tates

Canon

Singultus aut fit
ex pla qualitate et sic est primus modus
aut ex ina quod est duplex quia vel
accidit propter absentiam sic est 2us modus
vel vero ex paucis sive alicuius mate
rie inacceret sic est 3us modus Et sciens
quidem modum duplicem tractatus de spasmo

Pronosticatio

Singultus de in
anitione fit plurimum est mortis neque cura
recipit nisi fortassis in pueris cum evacuatio
non vltimat et magis in pueris quam senibus
simul adultis unde ypo 4ta particula afforismorum
spasmus aut singultus post multam inanitionem
malum Item singultus de repletione adveniens
subito et cum forti motu et assiduo conamine
vomendi Sed singultus de inanitione
advenit gradatim et post plurima humorum
et corporis consumptionem et virtutis diminutionem
comparatur est cum motu debili et sine co
namine vomendi hoc aut per contrario sive
venit ut in quibusdam ipse singultum cum
accidit discernimus an sit de repletione
vel de inanitione et propter hoc sunt predicta
Item si ipse genuina venit singultus inde
orta et precipue signis dignis presentibus appa
rentibus et virtute constante et quia per se
sit indicatio ipsius indicantia sibi ipsi cum
singultu vel vomitu divinitus significat
crisim pronuntiu bonam fidem et comple
tam Si per sudores vel fluxus vero non
precessent digestionem evacuatio plurima per
sudores vel fluxus qualescumque et virtus sit
debilis significat crisim simthomatica et mortem
propter spasmum de inanitione veniente super
corpus quam prima sentit os stomachi pro toto
Item si post vomitum singultus non desinat
aut moretur est malum quia fit sicut fieri
propter apostematum epatis vel inanitionem
Item dicit ypo in particula affor in ulceris
singultus malum Iterum involucione cum vel
percussione singultus quia fit meliorem
tunicam stomachi fore lesam que consolidari
non potest propter humiditatem fluidam et lubricam
et levem propterea quod membrum est inoffensum
cum operatur tempore quare fortassis sequitur
spasmus vel sincopa in proximo Item
si propter singultum supervenit spasmus aut
alienatio morbi Item si semen pur
gato supervenit singultus malum quod
inanitionem superfluam fit cum debili virtute
Et singultus de repletione curatur multo
presumitur forti inducta quia malum
de orsis pellit vi ypo 6ta particula affor

a singultu hito (?) stimulato superveniens solvit egritudinem Item quia periculosa sanguinis multo
fluente sive per superius vel inferius vel per
vulnus spasmus inanitionis aut singultus malus

Capitulum ix de vomitu vel nausea

Vomitus est motus fortis subitus expulsivus stomaci quo materia expellitur per superius
quemadmodum egestio per inferius Sed
nausea subversio est quod movens movet
et movere non movet ad effectum ut ait Avicenna
Secundus quod nausea subversio est conatus vomendi continua sine complemento et sic patet
quod non differunt in causa neque causa sed solo
gradu sunt iste passiones quatuor de
1 causis prima quarum est aggregatio rei calide subtilis acute in stomaco mordicantis os
eius sive sit cibus ut allea sinapis
et piper sive sit humor ut potest colera
rubea vel flegma salsum quemadmodum apparet
2 in esse secunda causa est repletio stomaci a cibo
penetrante in quanto gravante vel inequaliter
3 fluitante hora digestionis Tertia est collectio crudorum humorum in stomaco propter indigestionem et crapulam diuturnam debilitate eius virtutes
4 Quarta est mandatio sive decursus materiarum ab epate et venis totius corporis
ad intestina et stomacum Sicut enim bono
motu epar et vene trahunt materias a stomaco
ita malo motu regurgitare faciunt
ad ipsum ut dicit Avicenna 3° canonis capitulo de egestione
Signa prime cause sunt antecessio ciborum acutorum
vel si sit ab humore vicio tunc illud quod eicit
apparet citrinum vel viride subtile liquidum
amarum vel album flandidum salsum sine plurima
viscositate vel croceum spissum sicud
vitellum ovi et forte est cum siti et hora
paroxismi et urina subtilis citrina rubea
et sitis intensa cum prostratione appetitus
Signa secunde cause sunt antecessio nauseative
satietatis in stomaco ex cibo vel potu vel utroque
et quod post repletionem paciens sentit inundationem et agitationem in ipso Signa tertie
cause sunt antecessio signorum indigestionis
et debilitatis stomaci tempore longo post quam supervenit vomitus humoralis vel crudus cum humore et cibo assumpto primo si fortificetur
hec passio non retinetur cibus omnino vel
parum et tempore non longo Et hic humor

in stomaco congestus in stomaco sit propter hoc vel flegma vel colera
vel mixta quia illa habent solum generari in epate
ubi generantur et sanguis cum ideo sit locus generacionis
sanguinis et superfluitatum eius ut dicit auctor 3°
sui collectorii capitulo de passionibus stomaci Si autem
est aliquid valde forte flegmati vel colere vel mixture
sed quod in stomaco materia remanet cruda vel
flegma materia quo ad eius subtile et adurentur
vel congelatur quo ad eius grossum sicud in
epate contingit Si igitur sit flegma sit eius
flegma alba viscosa sine multa siti et aliquid
sit coloris viscosa cum antecesserit superhabundantia
fructuum et olerum crudorum quare sit eius
sapor non amarus sed insipidus vel
acetosus et urina grossa alba et pulsus
parvus mollis Si vero sit colera sit eius flegma
citrina vel viridis aut valde liquida
sine viscositate et quandoque grossa sicud vitellum ovi et sitis vehemens ad prostrationem
appetitus et urina ignita subtilis et
pulsus spissus durus Si vero sit mixta
sit eius flegma ignita nigra vel plumbea
livida diversa in qua videtur residencia
grossa in modum fecis vini vel cinis sapor est ponticus permixtus cum aceto vel
amaro vel salso sed quod est ex congelatione
vel adustione vel urina subtilis radiosa glauca vel subrufa Si autem sit
sanguis tunc non potest fieri nisi per rupturam
vene quare sentitur dolor vel in stomacho
vel in epate vel splene et illud quod egreditur
sit sanguis magis fluidus subtilis sicud vulneris
recentis quod si sit fistulosum sit grossus
filtrosus velud frustra carnis simul
cum sanguine fluido purpureo quemadmodum in dissinteria sanguis exit permixtus cum materia carnis albe ...to velud rasura potamenti propter ulcus intestinorum Signa
quarte cause sunt dolor in ypocondrio dextro
sinistro ad spatulas si sit ab epate vel
in sinistro si a splene vel mancio vel
morbus totius corporis et membrorum si materia
appellatur ab inhibitione corporis totius et forte sentitur ibi rigiditas in membro a quo
materia fluit et forte antecessit debilitas
epatis cronica quare non generantur sanguis
potentem nutrire membra dispositione et
repellunt et tunc sit dolor corporis
pallidus fedus tenuis habitudo

4 cause vomitus

Aggregacio rei calide subtilis

A nausea repletione in cibo et

Collectio crudorum humorum

extenuata propter inanicionem nisi sit sanus ille
fiis staret in membris et venis induceret
tabesiam et ydropisim et yposarcam. Si vero
descendet intestina profluxit fluxum
vomitus sicut lotura carnis et crassitudinem
sanguinis. Huius cura medica est ut vomitus sit
maior re que assumpta est in cibo et po-
tu cum debilitatione et inanitione corporis
contrariam / ut re que materia delegata sit fleuma
vel colera vel rubra vel sanguis cognoscitur
ex superatione et signis predictis. **Methodus**
Cura vomitus propter primam causam ut paciens
abstineat a rebus acutis omnino et utatur
frigidis ut est lactuca portulaca endivia
cum agresta vel berberis / zuccarum rosaceum vel sief
rosata novella quod siccat ab humore pro-
vocatur vomitus cum sit acetosus. Si vero ex
aqua tepida vel aqua decoctionis seminis
atriplicis ante acuti / premissa sanitate
stomachi ex oleribus humidis ut porte lactuca
bleti malva et similibus conditis cum butiro
sale et cepe / vel mundificetur cum decoctione
reubarbari et mirabolanorum citrinorum sicut dictum
est capitulo de indigestione. Purgatur stomachus exsiccato
ro vel mirtino emplastretur cum emplastro quod fit
mirtillorum cortilem granatorum dactile an
℥ iii tepefacte et cum albuginibus duorum ovorum
infusarum ℥ iii farine ordei et ℥ ii oli-
vo et aceti quod sufficiat ad emplastrum faciendum
et fiat super os stomachi cum fascia. Et si stomachum
fortificare volueris adde gummi arabici dragaganti
boli armenici et terre sigillate ba-
laustiorum cupularum glandium corticis granatorum et
rubi. Et si senserit punctionem in stomacho bibat
oxizaccaram vel syrupum rosaceum vel simile cum
aqua frigida. Cura vomitus propter secundam
causam est moratio cibi et potus et gustationem
recenter et viti calidi sicut est caro edorum et
est caro pullorum et carnes perdicum silvestrium
vel edorum assa super prunas condita cum
sinapi simili et una (piperis?) condita
cum pipere et galanga. Bibat vinum rectum
piperis similiter et stomachum tollant propter
et fiant omnia dicta tractatu de ingenio
indigestionis passio sicut humide predictum.
Cura vomitus propter tertiam causam est ut
exciteret stomachus cum vomitu frigido et
exprimeret contra vel speciellico et aqua
tepida vel aqua decoctionis rapham
se atriplicis a leguminibus coctis et conditis cum
butiro et sale et alleis et cepis sicut dictum
tractatu de febre noxia. Purgetur cum benedicta
laxativa vel decoctione mirabolanorum quam
dixinus tractatu de indigestione passio decta
nove post evacuationes. Detur dyagalanga
vel dyatrion piperion vel zucaro
ro vel rosata novella. Post materia
calida vel frigida requirit et si materia sit
sanguis fiant omnia que diximus tractatu de
vitare stomachi et propter confortem stomachum et
consolidet ulceris apposite cum trociscis
de bolo dictis tractatu de sputo sanguinis passio
de methodo dando ex predictis aliquid sepius
omni die cum aqua decoctionis mirtillorum
vel berberis vel citoniorum et dentur sanguis
cum flora Saphene / vel saphene minuat
dextera et ligatione extremorum dolo-
sa et caveat omnino ab acutis acute san-
guinantibus ut sunt piper allea et
sinapis et utatur pulmento ex farina simile
vel avene vel milio vel rizo vel
amilo vel farre condito cum butiro
modico cum lacte amigdalarum / bibat vinum
dulce vel styptico limphatum cum
aqua decoctionis mirtillorum et plan-
taginis / rosata et carnibus pullorum
assis vel sumpsis cum butiro. Cura
vomitus propter quartam causam que quidem est
periculosissima est ut si materia sit sanguis et
evacuato non sit ulcerata fiat flebo-
tomia decta quod si sit alius humor a
sanguis purgetur cum medicina propria sepius iam
dicta. Si vero debilitas et inanitio
corporis vehementer processerit et ulcerata
fuit antequam fieret vocatus non quidem
curacio quia ut dicit ypo. 2a particula
afforismorum ubi indigencia non oportet laborare
sed intende solis alterandis confortatis
restrictis diversis fiat ergo emplastrum super
epar ex trium sandalorum rosarum cu-
bearum cipi mirtillorum calami aromatici
tici masticis an ℥ ß spice ℥ i cere
℥ ß olei mastici ℥ i olei ro ℥ iii
liquefiat cera cum oleis ad ignem

piper allium sinapis

Calidi gravantes acuti sanguinis

premissa sanitate

Deinde removeat abigne et incorporet pulvis aliarum rerum predictarum et extendatur super peciam et aspergatur forti aceto et ponatur super epar cum fascia omni hora. Confortat enim epar sive stiptica et plura medicamina disponuntur capitulo de sincopi simplici et alia capitulo de debilitate epatis et eius opilatione.

Similiter splenis ponatur aliud emplastrum confortativum eius et contra opilationem. Recipe recipe cipi cap pars acori azari nucis cipressi calami aromatici ana ʒ i ß succum absinthii succi eupatorii ana ʒ ii aromatici ʒ ii et cere ʒ ii olei nardini ʒ iii conficietur sic dissolvatur aromaticum in aceto forti et cum dissolutum fuerit ponatur ad ignem in cazola cum aceto eodem et cum cepit dissolvi addatur cera et oleum et cum bene dissoluta fuerit omnia addantur succi et incorporentur res predicte pulverizate cum eis in vase munda to vitreo. Recipe si non sufficiunt predicti liquores addatur contra dicto donec sufficere vel vinum decoctionis herbarum corporum et extendatur super corio albo molli vel pecia et fiunt cum fascia super splenem omni hora et specialiter cibum et alia epithimata disponuntur capitulo de multa passione de emplastris et capitulo de sincopi et plura dicemus capitulo de debilitate splenis et eius opilatione. Emplastrum stomachi ponatur hoc emplastrum quod confortat ipsum ne superfluitas recipiat. Recipe recipe mastices thuris sodi ar tre sigill ana ʒ i ß sandali rubei calami aromatici cipri mirtillorum ana ʒ i piperis longi gariofili sandali citrini ciperi cantuma ana ʒ ii terentur et bullentur et incorporentur ad ʒ ii olei mastichini et ʒ i cere dissolute ad ignem et non incorporentur eo fuerit super igne quia virtus eorum resolvetur sed postquam remota fuerit ab igne post dissolutionem in cazola. Nutriatur carnibus bonis predictis, in libatur vinum rubeum stipticum mixtum cum aqua pluviali, vel aqua decoctionis mirtillorum, ligentur quoque extrema et fricentur ad inferiora dolorose et aspergantur manus et pedes sepius cum aqua calida predicta super ipsam. Item est res conferens induitendo et fricare ... corporis in balneo aque dulcis in qua non moveatur vel in aqua decoctionis rosarum calamenti absinthii mirtillorum florum camomille furfuris ut aperiatur pori ad exitum humoris et stipticetur ad retinendum. Nota sepius ad cibum sit et post digestionem cum melle et speciebus confectis et piris assis vel coctanis si inflato non sit inventione plura et fiat omnia dicta capitulo de indigestione passio de sto debili in sua / et ungat cum oleo rosarum mastichino et nardino simul mixtis addito pulvere gariofilorum et modico ace te calefactis predictis in aqua fervente me diante vase duplici et post ad cibum et ponatur emplastrum predictum super illud un guentum, et confert ut detur trociscus de carabe 3bus vicibus quaque die in g... semel in aurora et semel ad prandium et semel ad cenam cum aqua decoctionis mirtillorum vel forte vino stiptico vel aqua ferrata quos dicemus capitulo de fluxu ventris, et capitulo de nictu sanguinis sub descriptionibus diversis. Qui vero pa... cuius gustum abhorrerit misceatur cum ipso plus ... ro ipse dulcoratum. Exsiccat enim et confortat stomachum excellenter. Caveat omnes coitum et cibos acutos non habeat in aere calido dissolvente virtutem neque frigido constringente meatus ad interiora et vomitum augmentante sed in aere temperato vergente ad calida ordinetur ut aer inspirationis sit temperatus vergens ad frigidum propter eventationem plenitudinem et cordis defensionem a ... que conveniunt super venie ... et ipse ... antiquum ponatur ven tose ... sine scarificatione super epar et splenem in vehiculo.

Emplīta

Emplastrum contra vomitum. Recipe thuris mastices ana ʒ i ß conficiatur cum albedine ovi et pone super os stomachi vel panem assum in corpora cum succo menthe vini vel aqua decoctionis eius absinthii et calida super locum. Item ad vomitum prohibendum confert lac vaccinum ... predictum assumptum in potu simplex et pulmentum cum orizo vel milio vel farina simplici conditum cum eo. Et

Emptrum

Dieta

aliud ad idem optimum Rx vitelli ovi assi
mellis coclear unum mastic pulverizati se
taliter ʒ i misceantur in simul in testa ovi
et coquantur sub cinere calido continue agitando
cum spatula et assumatur post cibum in ieiuno pro
[illegible] vel [illegible] post ciborum vomitibus pre
missa evacuatione cum vomitu vel so
lucione ventris Item ad idem trociscus Rx
se apii an absinthii an ʒ vi mirre
aureas ij terantur confice et cum succo plu
malis vel decoctionis mente et plantaginis
vel cum vino vel stiptico conficiantur detur
unus in ieiuno cum aqua frigida Item electua
rium ad idem quod appellatur dyamenta Rx succi
mente lb i vini granatorum an ʒ ij mastic
ro vel galange an ʒ ij zucari lb ij fiat
electuarium Item fomentum ad idem Rx thuris ʒ i
cimini ʒ i et si bacarum lauri quod de omnibus
terantur et cum succo rute vel mente incorporen
tur et stomacho superponantur Item emplastrum ad idem Rx
mente absinthii [illegible] rute Rx ro
boli ar [illegible] gallitrici mastic thuris cortic
granatorum plantaginis balaustie an terantur et
bulliantur in aceto forti vel vino [illegible] et
cola constituantur et actu calida sepius fiunt
super stomachum cum fascia in ieiuno et cum infrigidatur
statim renovetur Item pulvis [illegible] cornu
cervi preparatus cum liquore quocumque confert
multum fluxum sive precipitus sive pinsetius
precedat Item si vomitus fiat propter vapores
aut dimissiones humorum in stomacho purgetur ad hoc
pulvis qui dicitur educens omne genus humorum
cum facilitate Rx turbith albi et electi agarici
an ʒ i reubarbari optimi ʒ ʒ an ʒ ʒ sene
doses eius est ʒ i [illegible] ad [illegible] Item epithima experimentum
est istud Rx succi [illegible] citoniorum succi men
te succi absinthii an ʒ iii cinamomi ga
riofilli macis cubebarum mastic summach a
capitis [illegible] corallorum ligni aloes
an ʒ ij pulverizentur subtilissime et cum
succis misceantur addendo aliquid aceti
citoniorum et calefiant postea super car
bonibus ignitis Item spongia vel
filtrum in fundatur in ipso et post hoc
et illico superpositum stomacho fiat variando
sufficit [illegible] ponere sepius in ieiuno et renovetur
illud subito cum tepidum fuerit sive et si non

habeantur succi predicti fiat cum aqua distil
lationis rosarum mastic vel cum aqua decoctionis
corporum vel cum vino vel potenti
Item Rx mica panis de simila vel de siligine
cum contrahatur a forte et actu calida in succo
mente et aceto contingere dein simul incor
pora et contra fiat emplastrum vel accipe de
succo mente tanto magis ut post desso
lucionem panis fiat epithima
in quo filtrum vel lana succida vel panni
lanei nobilis duplicatum imbibatur et actu
calidus aliquantulum expressus fiunt super
os stomachi frequenter [illegible] Item de vomitu
de indigestione paragrapho de cumque plura
[illegible] [illegible] vomitum et indigestioni
Canon omnis nutria [illegible]
ta stomacho receptibus vel [illegible] oz ut sit
actu calida quia frigida ac [illegible] de
clamans eas de diminucione digestionis stomachi
tepida contraria [illegible] [illegible]
sed tepida meliora sunt nauseativa frigida
[illegible] contraria sunt mordicativa caloris
si meliora sunt [illegible] [illegible] [illegible]
magis competent frigida quam tepida quia
quam actu frigida est difficile vomitu
[illegible] [illegible] grossum stipticum ut [illegible]
[illegible] necessarie forbe [illegible] et [illegible]
[illegible] predicta quod iste duo colores [illegible]
sed qui sunt citrinus et viridis colam et
quia si sunt acola fiat humor [illegible]
[illegible] et amarissimum saporis cum sit plurima
et [illegible] citrina et calore corporis
et cibi acuti et potus [illegible] [illegible] de
dubitabis quod sit corporis sit colica [illegible]
[illegible] [illegible] sit aflate sit [illegible]
[illegible] aquosi vel acetosi et saporis
plurima et forte sine calore sine siti
sunt quod vomitus [illegible] plurimo [illegible]
[illegible] andesso ciborum ciborum abole
ribus vel fructibus indigestis Item [illegible]
predicta quod vomitus [illegible] vomitum [illegible]
sed propter eradicationem [illegible] et [illegible]
si fiat [illegible] et sine nocumento [illegible]
[illegible] et pectoris omnino [illegible]
[illegible] in ipso [illegible] plurima [illegible] frequenter
quia facit stomachum [illegible] [illegible]
[illegible] bis semel in [illegible] et [illegible]

duobus diebus super se ita ut reliquie
prime diei evacuentur in secunda die pro gratia
fiat evacuationes propulsis. Deinde ad
divisiones cum ligationibus et fricationibus
et [illegible] confortatos stomachi cum stipticis
ex exterius et interius predictis ut
autem completius ad cognoscendum vomitus
ducat. Quia vero saporum diversas differen-
tias et horum causas propter predictum
dicamus igitur quod teste G. xto de me-
dicinis simplicibus sunt et [illegible] secundo
canonis tractatu primo de cognoscendis
medicinarum propter quod sapores in rebus
omnibus sive fuerint naturales sive non
naturales sive preter naturales sunt octo. Quorum
tres sunt calidi, tres frigidi et temperati. Sapo-
res autem frigidi sunt tres quorum
primus est ponticus propter materiam terream
grossam indigestam sicut sapor
fructuum [illegible] florum [illegible]
Secundus stipticus sive austerus propter
materiam terream [illegible] cum aqua secundum
partem digestionis ut est sapor
fructuum [illegible]. Tertius vero acetosus
et iste est duplex unus qui precedit
digestionem ut sapor fructuum [illegible] propter
maturationem alius qui sequitur ut sapor
aceti [illegible] bonum frigidum quia fit propter
operationem caloris naturalis. Tertius autem
insipidus sive aquosus ut sapor
[illegible] et cerusorum et sicut
[illegible] hoc loco [illegible]
duo. Sapores autem calidi sunt tres. Primus
est acutus sive acer propter materiam igneam
et est cum calidissimus ut est sapor piperis
et sinapis et squille. Secundus est amarus
propter tres terreas subtiles adustas ut sapor
mirre et iste non est [illegible] nec primus
nec [illegible]. Tertius est salsus propter partes
terreas grossas adustas ut est sapor salis.
Sapores autem temperati [illegible] temperati cum
[illegible] ad calidum sunt duo.
Primus [illegible] sive oleaginus propter
partes aereas preter digestas ut sapor
adipis [illegible] vel butiri. Secundus vero dulcis
propter partes aquas preter digestas et cum
igneis [illegible] quapropter est de temperatis
ut plurimum [illegible] ut sapor

zucca vel lactis et ideo fit cum maxime
mitibus. Et sicut dicendum est de saporibus
ita intelligendum est et de odoribus cum
odores non habeant propria nomina sed a casu
data a saporibus nobis magis notis. Sunt
preterea propter saporum mixtorum plures vel talis
narrabiles que admodum et medii colores ne
quaquam tamen esse possunt infiniti ut ait
[illegible] in libro de sensu et sensato. Invenitur
preterea purgatio videtur fieri quietissima ad
confortandum stomachum et intestina ne post eva-
cuationem [illegible] superfluitates recipiat. Ab
parte vel [illegible]. Caveatur autem omnino a me-
dicinis acutis in corpore facile vomenti velud
sunt diagridium scamonia quia vomitum
augmentat vel intendendum lenibus velud
sunt turbith manna tamarindi. Pro-
nosticatio vomitus bis vel semel omni
mense fiens cum alteratione insensibili et [illegible] in
corpore consueto vel [illegible] fortitudine [illegible]
[illegible] et eius sanitate. Et ideo
dixit Avicenna primo canonis fen [illegible]
vomitu [illegible] sanitatis omni corpori
facile vomenti provocare vomitum semel
omni mense duobus diebus continue se habentibus
cum medicina vomitiva [illegible] qui perveniunt
saluti duabus conditionibus. Prima quod ne
ordo in hoc servetur secundum periodum qui
nam facit consuetudinem [illegible] super illam horam
expectanda quapropter conveniens ut fiat [illegible]
in principio mensis [illegible] in medio [illegible] sine
quoquomodo. Secunda est ne violenter [illegible]
tiens ad vomitum complendum quia [illegible]
stomachum [illegible] et receptaculum [illegible] superflui-
tatum corporis et forte rumpet venam in
[illegible] et inducet ptisim et forte facit
[illegible] ad caput et oculos et indu-
cit et vomendi simul et medicinas [illegible]
[illegible] inconvenientes [illegible]
[illegible] de fetore [illegible]. Item in vomitu singultus
superveniens cum rubore oculorum morte [illegible]
apostema stomachi vel cerebri fit. Unde Ypocras
in particula [illegible] invomitu singultus et
oculi rubei malum. Item vomitus [illegible] cum febre
acuta morte quia apostema magnum
fit apud [illegible] Ypocras in particula

afforismus et in eadem sanguis vomitus sequens fluxe salubre est curare vero constipacio et inferius si vero cum fluxu permanserint Item vomitus inducit indigestionem indigestio vero destruit virtutem et post marasmum et febrem ethicam et propter hoc fit aqua citrina quare sequitur mors quod satis patet apparet in febre ethica vel ptisi et pluribus horis servat alle[...] cum fugiet vomitus Item recidiva cum vomitu redeunt propter quod est cavendum in ypocras prosicative Item dicit ypocras quinta particula afforismus spasmus et singultus post multam evacuacionem maniacis malum fuit sit in aliquo per vomitum vel secessum ut fluxu menstruorum vel emoroidarum vel vulneracionem cum egritudine Item dicit mulieri sanguinem vomenti menstruis super venientibus soluto fit sed vel emoroidibus sed corpus sit confectum Item vomitus flaticus in principio periculosissimus febre in tempore estate vel hora qua febris tercia proximis signis digestionis tante virtutis tollit egritudinem Eodem modo in diarrea de vomitu colico in febre et causa ctima vel in portu et de vomitu in tercio in febre causa sit autem sanguinem non comedat vomitus sanguis quod ait dicit ypocras particula afforismus sanguinem sursum qualiscumque fuerit malum deorsum vero sed niger exierit bonum eius nunc malum in febre compositis composita debet esse vomitus Item septima ypocras secunda particula quod in omni acuitate laudabilis debet esse vomitus in quo flaticus et cito perfecte fuerit fuerit impota et non est viscosus quanto humores fuerint nunc impota et solidum in ypo[...] tanto est suspectior et prope cum aliis malis signis que fuerint vino debilis signum indigestionis dicens non cretica vero vel est acuta vel mala multitudo vel vehemens vero Item in eodem si febre acuta fiat vomitus sanguis fractus porri aut viridis vel plumbeus aut niger malus est sed autem omnibus hiis infectus est mari vicat Item dicit febre forte horribilis similiter in ypo vehemens est malum quoniam est et corrupcionem mayorum humorum

Capitulum xv de colerica passione

Colica passio dicitur cum quis eadem hora cogit eicere superfluitates cibales vel humorales sursum per vomitum et inferius per secessum cum dolore intorsione stomachi et intestinorum. Fit autem propter duas causas Prima est antiqua et presencialis corrupcio cibi in stomacho et intestinis propter fructuum oleorum et piscium et aliorum frequens viscosorum

Et signa eius sunt accessio saietatis nauseatiua post ei plurimos et multa ventositatis inveniunt cum rugitu et inflacione et quia in capite dolor circa umbilicum primo cum puncti[on]a eius Item adveniunt plurimo plura aut sine vomitu et hoc est nunc malum et cum eo vomitu et hoc est magis malum et quia emittit est cibus nondum digestus vel semidigestus vel statim viscosus et forte erit statim lotura carnis sed grauiter continens [c]spatis Secunda vero causa est effusio colore rubee plurime ad stomacum et intestina simul mordicancis ea et deterioris causa est et magis graviter propter quod et passio colica invenitur. Et signa eius sunt nausea vehemens valde et sitis assidua cum adustione corporis et amarictudine plurima et si bibit aquam statim sedatur nausea donec tale fiat in stomacho deinde evomit ipsam et quia est plurimo ventris et cum ea et tunc est periculosior et quia supersunt adeo donec fiat egro super venire sincopi et cadat pulsus et quia emittitur est subtile citrinum dimadum et quasi grossum sicut vitellum oui et fortassis accessit usus piperis allei sinapis et aliorum acutorum et fortassis sub albedine propter raptum colore ad stomacum et intestina

Curacio. Cura eius que fit acida est ut hora paroxismi et cum sentit puncturas et torsiones in ventre bibat sepius sub multa quantitate aquam calidam valde in qua bulita sit ciminum galanga piper lon[gum] et similia carminativa ventositatis et maxima viscositatis et vidu[...] tat post hoc sompnus proposse statim disponitur de vigilijs quia sic fiet vomitus et assellacionem et omnem motum quod est proprium in ista passionis Et comedat micam panis de simila assatam super prunas et post hoc in bibitam in vino veteri potenti et bibat et eodem super allea sinapi et galanga spissat post et calefaciendum super ventrem cum lapide ignito asperso aceto fortissimo et panis lineis calidus involuto vel cum sale et milio torrefactis in sacculo et si post omnia senserit dolorem in capite propter vapores vini vel vomitus dormiat ibi proposse et liniat frontem et tympora cum aqua rosea et aceto et cum evigilaverit ingrediatur balneum

resolutam aque decoctionis florum camomille
absinthii ro mellilot melliti pite calamenti
et sitim et in qua plonget famem. Cum hom
vo porissim similiter et post vtatur dyacio
vel tyriaca veteri cum vino calido decoctionis
piperis longi galang cinamomi / et deinde
cibos fros viscosos et sitim et famem tollet
composite et confortet stomachum cum vngentis et
emplastris sicud diximus c^o de indigone
passio desto fro cu ma et si omatiuato
superfluitatis sequatur purgetur cum meua
cum solo coforte calidis stipticis intus et
extra. Si vero superfluitas purgetur cum
bidicta laxativa vel cum decoctione
mirabolanorum kebulorum dieta illius qua cua
tiat confortando stomachum quia et intestina
et post evacuationem sumat omni die in
aurora vinum ex trociscis de bdellio quos
in c^o de apostematibus epatis diximus cum
vino vel aqua decoctionis mirtillorum
piperis cum galange mastici et thuris
quia stomachum potente efficiat simul et
dyacitoniton cum melle et speciebus confectum
bibat vinum vetus purum comedat car
nes pullorum assas vel elixas cum feni
et petrosilino pane et sepe comedat
ceterum sepius in sermo et sic paulatim
redeat ad consueta. Et cura eius que fit
aca catha est ut hora porissim et in prima
cum incipit vomitus cum assellacione bi
bat aquam calidam in plurima quantitate
et vomat cum ea plurimo illius colore
ad facilitate. Si autem superfluat vomitus
vel assellacio adeo ut virtus cadat
liga vehementer vtraque ad iuncturas simul
et coxas et pone super stomachum totum totum
ventre lapides frigidos vel glaciem
vel nivem vel pannos infusos in aqua
fra vel aqua ro et aceto aut in
succo solatri cucurbita atque spume donec
presente infrigide et stupefiat et effun
datur super manus et pedes et faciem
totam aquam frigidam et fricentur vole
manuum et plante pedum cum aceto
et sale vehementer et da ei in potu vina
vice per aliam succi coctanorum acetosorum
ipse vel agrestam vel acetum ipse vel
quimpotum cum aqua fra si ipsum ipse
sumere non potest. Et si ipsa evomat reitera
frequenter et si non sufficiat fortifica cum
spodio et bolo ar et ro siccis pulveriza
omnia subtiliter et cum predictorum liquorum
aliquo miscendo vel cum aqua decoctionis
malorum acetosorum citoniorum vel pirorum
non dum maturorum et in potu dando iterum
post vicem quotiens evomit cave
pulverem mirtillorum terre sigill sandali
corticum granatorum in potu tribue cum
succo berberis et aqua fra quia simul
vsurpantia in stipticitudo et reprimendo coldam.
Et da ei quamque si virtus constet aut
predictos potus abhorreat aquam puram
friam vel lac acetosum plurimum et cum
ipsum evomit reitera multotiens donec
videas vomitum allevari parumper
tunc vero confortat virtute dando in
cibo in pullorum ltorum subtiliter s. contritis
cum succo citoniorum aut vino pontico
inspissatum cum y mica panis assi sup
primas. Et si evomat illud reitera
donec non retineatur omnino et tunc da in
cibo pullos vel perdices vel aves sil
vestres ipsas assas et contritas in
succo citoniorum vel granatorum vel agresta
vel berberis vel vino vel pontico
mixto cum aqua pluviali vel cum
aqua decoctionis mirtillorum et planta
ginis et quando predicti pulli assantur tunc
pone in ventribus eorum poma grana
vel grana berberis contrita. Et iterum
cum cibum sumpserit da ei in potu vinum
vel virtus confortetur et sopitus per noctem
si tamen vinum stipticum non acutum et
post hoc non cooperiatur vndique
vt dormiat si possit quia vomitus
et fluxus sedantur cum sompno. Et
si post sompnum sentit se allevatum potest
poni in balneo aque tepide decoctionis
ro plantaginis et florum camomille
et post balneum vngantur stomachus et totus
venter cum oleo mastino et oleo ro
partes equales addendo modicum aceti
propter penetracionem et sic reducatur gra
datim ad consueta. Et Ante hom

vo poposs[?] simul et pg psinet pa[us] ad
in fractione epatis ne plurimam colam guet
et omni vomitu bemfco cu aqua tepida pua
uel ad syr acetoso gnupta uel purget
cu venbar uel cu mirabl citrinis scd d
primu tco de indigestione stoi passo de causa
qua mirabol sl ad colam stringunt von
trem ptr calis assis conditis cu succis
frs pdictis pg cibum sumat citonum
asst uel pirum uel vespilam uel sorbia
bibat potus stipticos pdictos abstineat
acribus et potibus calidis acuts acuyti

Experiencia Apparet quare operantes
drunt passo colica dicitur vt ondinnis
quis sunt cogit ad enomed et exeundi
hora vna qd venit colicus e uenit
solu et lapis ppter mittam co sus
missam prudum acua felles q intesti
nu duodenum tunc fuerit plurima et
liquiditate fetum velud accidit corporibus
in quibus talis porus est valde largus
quare prua sunt ad dissintiam uel diar
malignam similiter et egit in quibus porus
procedens acisti fellis ad psundum stoi
est amplius pui scd ad vomitum tenud
dumaz vel dardit maiubg raparibus
in quibus plura co manda ad stom ppt
digestionem fortificandam medica ud adm
testina quapropter et stus hut al cola
magis in delegat acisti fellis ad hec duo
loca p duos poros sine vias ad stom
quid ppt calefactionem ad intestina vo ppt
mordicationem et stimulationem ut feces
ase oppoltauit et secessum permanet
et ideo ista feces hut al viscosas
et sunt vt plum gstipati q similiter
et omnis quorum porus ad intestina veniens
est strictior eo qui venit ad stom qm
amplior cognit in corpe humano ad
descendendum quam ad descensum cu no vesca
mur cibus solatis solidis crudis velud
bestie et ppt vincentes de rapina qm
si venit fit naliter solubilis ppt fex
vel humiditatem nalem in testinorum tuc
ppter qd appellat venter lubricus et isti sunt
sunt ad biendam infl bonitate regiminis
pservent **Canon** Colica passio
est media p participationem ne vomitud spon
taneus et fluxum ventris spontaneum
in vomitu manifestis indigemus sola stoi
confortatione in fluxu vo sola intestinorum
gsinatione q in puti vo passione vtraque
sunt indigemus magis q in stoi qm intesti
norum ppter stom est membrum nobile et
ppter vomitud magis laboriosum quam secessud
Deind egit tco devomitu et d de tco de flu
xu ventris puta dictis suffragantur
ita vt que dicent de fluxu ventris
flatu passioni colice que sit a ca frid
si que dicent de fluxu gstrictio uel epa
tico uel felleo tac ca[?] co plent

Pronosticatio Passio colica et
ppt que sit a ca calida intet in e quies
paucitas et ideo infra vij dies interio
uel curatur bnsico be medici et nature
uel interficit qua na debilitata et magnud
morbid longo tpe nequid tollerare minus facit
vehementem motud contra ipm et velocit
et uel vomat in tali est ut dicit G
in 10 illius afforum quare posce q in
apprehendent a thetano ze q Item si quis
euenat stus sunt tum secesse uel est
sine secesse marle qua appetema magnud
talem in intestinus fit et lis passio
fit similis passioni colice no tamen est
illa si passio potius est passio intestinalis
et pleas i due inferre inopat et
deinde dicemus tco de passionibus in
testinorum ze

Cam xj de dolore et inflatione stoim

Dolor stoi fit ppter duas causas prima est
apa et alius de quibus dicitur
sequenti tco scda est ventositas inflans
et extendes tunicas duas stoi sz interiore
nervosam et exteriorem carnosam Est
aut interior nervosa qr sentiat famem
et cibi qualitate vt in ipo voluptatem
et super ipm corrugetur atque retineat sit
sub ilel ab ipo dilatetur et ipm cerdat
p supinus et inferius sit inquietus Est
aut exterior carnosa ut sui caliditate nali
cibum digerat p toto ut manu et
ignem Iste igit dolor ventosus aut
cumulatur magis dud cibud et tuc fit
a mala gpone stoi cu ma flatica
ventosa a qua calor nalis stoi diminuit
elevat ventositatem uel quod magis
pg cibum et tuc fit a mala gpone
stoi frid sz ma sine calor nalis
stoi fit diminutus in se sine sit oppssus

multi vel ciborum et precipue frigidorum viscosorum
et inflativorum ut sunt olera fructus legumina
Et iste dolor qui primo post cibum et quasi
provenit ad tactum manuum et non sedatur
nisi cum vomitu et adhuc vehementior
dolorem stomachi prevenit eos qui sunt ab apostema-
te vel ulcere in ipso

Methadus

Signa doloris stomachi a mala complexione frigida
cum sit maxime fiunt qui magis infestat ante
cibum quando natat flegma in isto prima
et quia sit quasi vomitus flaticus vel
eructuatio acetosa cum aqua allemat
dolor et prostratio appetitus et est sine siti
et cale[fac]tio cum sputo et saliva plura
et nausea et fastidio et rugitu ventris
plurimo qui provenit stomachi vel splen vel ventris
cum manibus quia ista sunt tria membra
naturaliter frigida
ventosa et iste rugitus augmentatur ante cibum quasi et post digestionem
cibi quasi secundum precipue in latere sinistro Et
cura eius vomitus cum oximelle quieto vel
squilletico vel aqua decoctionis raphani
simplicis et aneti premissa repletione
cum piscibus allecis et leguminibus
cum pillulis sal cochyss vel ... vel purgetur
patina vel meva deturbith premissa
digestione flatus cum siropo dictis capitulo et deinde
digestione pagisso de cura stomachi frigidi et humidi cum
ma... Vitatur dyagalanga dyaciton piperon
et dyacimo comedat allea secundum ... cepas
neque pomis quia licet sunt calida sunt
tamen humida quapropter et ventosa vitatur
carnibus bonis et precipue assis vel elixis
cum feniculo carui et petrosilino conditis
cum speciebus calidis acutis ut sunt piper
cum ... et ... paradisi bibat vinum
vetus potius amarum vitet legumina et sop-
mum super cibum oportet ... ieiunio purgatur
et emplastretur stomachus ut dictum est illud
Preterea olea et fructus post evacuationes
nocent eructuationes cum masticatione
thuris et cumini et mastices et carvi
et ... et ... inglutiendo saliva in ieiunio
et stet hora illa erectus Et post illud
ambulet gradatim Signa doloris stomachi
a mala complexione frigida sive maxime sit quia
conmovet magis super abundant quam ante et
precipue super repletionem plurimam vel superfluam
ciborum crudorum et ... tarde corrumpuntur
cibus in isto et fiunt eructuationes fetide

fumose vel acetose cum rugitus plurimis
fetidis et Angustia corporis primo fortiter
non comedat super cibum pauca et precipue calida
parum et sepe et cibos subtiles boni
chymi ut sunt ova sorbilia et carnes
edorum vel pullorum cum iuribus corpore
dictis et pipere ℥ galanga provocet
eructuationes et ... ad masticabilis
et clarificans predictis et confortet stomachum et
intestina cum unguentis et emplastris predictis
et si super vomat vomitus fiat omnia que
dicta sunt capitulo de vomitu pagisso de
emplastris et precipue ad usum clerici et nobiles
corporis effectuacio et calefaciendo stomachum
ut sunt trocisci de mirra et dyaciton
piperon et intolla ovorum assa cocta cum
pulvere cardamomi vel coriandri torrefacti
et melle dispumato dando ea omni die
ante cibum et post fieri cautius in breve
capitis propter exalationem vaporum malorum
et confortationem ... duorum maiorum
descendendo ad os stomachi ut dicit ...
in ... capitulo ... Sed nos illud
credimus aliquid

Emperica

Ad omnem dolorem ventris sine stomachi ...
ventosi confert pone ventosam sicca
magna super locum sine fuctione vehementi
hora ... quia ventositatem vehementer
dissipat Item sume ventosam siccam
que ponitur super ... cum ... seu
stupa ignita sine scarificatione Item
lapis molaris vel lapis coctus ignitus
et aceto forti aspersus positus
mediantibus pannis calide super locum
... Item embrocata confert ve-
nt nigelle baccarum lauri ad idem
... ana ... ana carvi
... ℥ I coquatur in vino forti
diligenter cooperto vaso deinde infundatur
spongia in isto liquore calido actuet
aliquantulum expressa ponatur super locum
et reiterando frequenter ... inflatio
fuit Et si vis forti vel adde si ...
nasturcii et aneti vel pone ... quinque
et fac unguentum Postquam ... vel
bene cocte fuerint in ipso colando
et addando cere quod sufficit atque
liniendo ad ignem vel furnum calide

diligenter. Ad idem confert oleum de casto
reo vel de lilio vel de aneto vel de ruta
calefactum magna fruente. Item emplastrum
ad idem est perfectissimum divida[tur] panis recen
dus qui extrahitur a clibano et perfundatur
mica tota oleo communi et melle simul calefactis
ad ignem et sic applicetur ventri quanto
calidius fieri potest et cum infrigidatus fuit
reiteretur cum alio pane vel infundatur idem pa
nis in succo menthe et rute et actu cali
dus applicetur. Item recipe unum vitellum ovi
et camomille vel de lilio tantundem et conquassetur
ad invicem perfecte et incorporentur eis et in de mica
simul torrefacte ultimo addatur sic apium
cuminum volumus et optendatur super pecia et
calefiat perfecte super lapide ignito et sic et
toti ventri applicetur fumando ad fastidia
et reiterando frequenter quando infrigidatus fuit
est enim ultimum anodinum. Item theriaca
addita quantitate anticordium bibendo de super
motiva veteris vini potentis. Recipe tamen
ana ameos petrosilini apii maratri sileris
montani betonice cimini calamenti pulegii ysopi
spicenardi piperis ana ʒ ß salgeme rute cet
galli cuscute oliban mastice ceteraci
mirabolani omnium generum ʒ ß recipe dy
agragant squinanti ana ʒ ij majorane
foliorum balsamite ozimi cardamomi galange
leporis ana ʒ j fiat quod sufficiat terantur
omnia grossomodo et fiat pugna vel te
rantur subtiliter et fiat pulvis vel conficiatur
cum melle et zucaro et fiat electuarium. Item
usus frequens dyatrion vel dyamosci vel
dyalacca confert ipse in veno **Canon** Scias
quod iste quatuor passiones eructuatio sin
gultus dolor inflativus et colica
fiunt ex eadem causa procedunt sed sunt vento
sitate et ventositate grossa in sine te sed
diversa forma et subito quia eructuatio
est quando illa ventositas expellitur cum
sono per superius sonitus cum nulla per inferius
Singultus vero dicitur quando eadem ventositas
conatur egredi per superius licet non possit
sine ipse eius in vesicatione in valliis stomachi
Colica vero dicitur quando eadem ventositas
stat supra intestino in testimore contin
dens ea vehementer dolor vero dicitur
quod fit ista extensio in stomacho et intestinis
simul aut alteriorum. Et quod hoc fac

petos quod scripta in quolibet istorum capitulorum
sibi invicem suffragantur **Pronosticatio**
Dolor stomachi si perdurant digestivam et reten
tivam debilitat et per consequens colicam vel
tumor heniam vel ydropisim inducit quod si
consequitur magna simul dolentium constituit
propter defectum et unitionis sed cum ulcerationi
virtutem consistit cum de magis
sternutationibus virtute sit dolor ut pro dicit
Avicenna primo canonis fen 2a capitulo de dolore
Item stomachi inflatus dolor intestinorum
diu perseverans neque fluxu ventris
spontaneo neque artificio mitigatur ydropisim
tympaniten procurat assu
tiam unde ypocras particula aforismorum
Tumbi sentitur torsiones et circa
umbilicum dolores et lumbos et dolor
non solvitur neque a farmaciis neque aliter
in ydropisim siccam perficit Capitulum
xiij de apostemate et ulcere

Quoniam vulgus est ut stomachum
plurimum tangunt apostemata in stomacho
ideo de ipsis eodem capitulo dicemus. Contingit
igitur apostema in stomacho fieri et in alio
quocumque membro propter descensum materie ad
particulam debilem per venas et ar
terias et hec materia vel est calida ut
puta colera vel sanguis vel frigida ut puta
flegma vel melancolia vel est corrupta ex
ipsis quoquomodo. Istud autem apostema
vel est in ore stomachi vel in spatiosiore
eius. Et istud apostema vel terminatur
per resolutionem vel per saniationem vel
putrefactionem. Et ultimus quando stomachi autem
fit propter attractionem apostematis
terminati per saniationem et ruptionem
propter nimias acuitates corrosivas in
stomacho contentas frigidum est ex et flegma
salsum et signa terminationum omnium istorum per Ca vlcera
ordine dicemus **Methadus**
Signa apostematis stomachi in communi
sunt 3 primum est febris continua secundum
est dolor in regione ipsius 3um in
est quia forte apparet tumor
et eminentia in loco. Signa
terminationis apostematis per resolutionem in
loco sunt quia de die in diem
detumescit locus cum mitigatione

doloris et febris continue et quandoque fit hoc
sine euacuatione sensibili et quandoque cum euacuatione sensibili
medicinarum prouocancium vomitum aut secessum
cum additione signorum salutis Signa
dubellati ab auctoribus … sine
post dies aliquot intenditur dolor et febris
et precipue in nocte et ab illa superueniunt quandoque
rigores et dolores pungitiui neque inuo-
luitur tumor vesicatio medicine adhibite
neque apparet euacuatio sensibilis cum igitur apparere
ceperint hec post signa apparitionis que
predicta similiter et ipsa scias quod ab illa hora
materia aposteacionis conuertitur in saniem sed cum sedatur
post hoc totum febris et dolor cum remanencia tu-
moris et doloris aliqualis scias tunc saniem
generatam … rupto penitus …
Cura generationis saniei … sed cum visa fu-
erunt sanies et san. per vomitum uel se-
cessum scias tunc dubellantem fore apertam
et tunc dicitur ruptura uel ulcus Signa
terminationis aposteacionis per induracionem que scli-
rosis appellatur sunt declinatio febris falsa et
doloris mitigatio post xl uel l uel lx
dies ab apparitione non precedente non euacuatione
sensibili uel mora oportet … fricat cum
remanencia tumoris et consuetudinis in loco
et duricie que forte tactu non cedit
Et scias quod ista terminatio ut plurimum sequitur
apostemata … calida et raro fit a
… habeat fieri non nisi per resolucionem
subtilis et remanencia grossi
potest fieri a calida forti et desiccatiua
terminationis apostematum et hec mensurantur
qualibet apostemate plura sepissime … de splen
… Signa apparitionis distinctiua an sit in ore
stomachi an in spaciositate ipsius sunt … quod
si sit in ore maior apparebit eminencia
in parte exteriori et precipue circa furculam Si vero
fit in spaciositate ipsius non apparebit eminen-
cia propter profunditatem eius sub inmach nisi
valde magnum fuit apostema tunc forte appa-
rebit aliqualis tumor et precipue inter furculam
et umbilicum Si autem apostema fuit in
parte posteriori stomachi sentiet dolor inter spa-
tulas utrasque aut sub collo Si vero in parte
anteriori tunc super umbilicum fiet dolor
magis Et postquam apparuerint signa de-
signantibus … apostema calidum venire ad …

V… Signa apostematis calidi de eo sunt
cum predictis dolor acutissimus pungitiuus cum febre
continua acuta et casu appetitus omnino et
vomitus et sitis et fortis debilitas digestiue
et retentiue adeo ut fiat lienteria Et
cura eius est ut in principio fiat flebotomia
basilice dextre in brachio uel manu
post diuisionem uene fluentis et post flebotomiam
fiat vomitus leuis si est possibile cum
aqua tepida uel sirupo acetoso et aqua de-
coctionis aceti foliis seu citoniorum
atriplicis postea fiat remedium locale
repercussiuum sicut est unguentum de polo
ro et modico aceti uel emplastrum de san-
dalis rosis farina ordei incorporatis
cum oleo rosaceo et aceto simul in …
sirupo de citoniis uel sirupo rosaceo cum aqua
decoctionis sumach uel mirtillorum
uel citoniorum uel berberis …
… leniter si non fuer-
int obediens cum tamen aque decoc-
tionis lactuce … prunorum
in aqua dissolute sint … medulle
cassie fistule colate et detur … ad dies
non dentur … fortes uel que tussi
dant manna et tamarindos quia febrem
inflamaret et apostema augmentaret
et sit contentus hora illa in cibo aqua
ordei uel pulte ordei et auene
uel farris condito cum succo …
uel … pullorum albato cum lactuce
portulaca … et … uel
cum agresta bibat julep et aqua …
uel … mixtum cum aqua
decoctionis … uel … uel prunorum
et sic regatur cum dieta et medicinis
usque ad finem … donec locus seruetur
ab apostemate uel eius additione in
unguento … et cum …
… sicut … si … medicinis addatur
resolutiua leuia sicut est emplastrum de
farina ordei farina fenugreci … lini
radice maluauisci cocta et mundata
… incorporata cum oleo camomille
… et vitello ouorum et fiat
quandoque clistere leue … si uero
non obediens videatur in statu …
dari … nisi quod … ponat omnino

in emplastro et unguentis fricādo et ponat
resolutiva prīa et sic regat usque ad de
clinacionem eciam et cum venit declinacio
et cepit esse diminui Scilicet et dolor
fortificet emplastrum resolutivum predictum addendo
sic araeti vel mastici et in fine confortet
stomachum ad tracis de ro qui fit ro in ℥ v
spice mastic ligni aloes cinamomi cassie
lignee ana ℥ j et fit informetur trocisci
cum vino decoctionis odoriferorum quorum unius
quantitas sit ℥ ij et vinus detur cum diem
cum vino debili quia dolorem et ardorem
mitigant et digestionem et retentivam stomaci
confortant et sic regat cum medicinis
et dieta condatum ingrossata usque ad
sanitatem perfectam Si autem predictum a
postema prolongetur neque resolvi potest
sed incipit tendere ad collectionem intendas per
signa cognoscibilia ad maturationem saniei cum
emplastro maturativo quod fit sane femug
se lini aneti florum camomille ana ℥ j
malvavisci cocti et mundati aliquid
minusculo et bene pisti lb j incorporentur cum
simul et si requirit inspissacionem inspissetur
cum farina frumenti vel siliginis et addatur
in fine ℥ j medullis et ponat actu calidum
supra apostema reiterando frequenter quod infra
sunt et si uis vim magis attrahere
adde sicut mastici dragaganti gummi arabici
in granis amidi quoniam omnis medicina
calida stiptica viscosa poros opilans
talis ut sufficiat ad congregandum calorem
naturalem prohibere potest quod inducat prohibicionem
quomodo tractatur transpiracionis et eventacionis
eius et propter quod putrefactionem est saniei
generacionis ut aut Sexto de medicinis
simplicibus et alibi medicinis maturative
intirpant de intret illa hora cibos
frios stipticos quia ingrossant materiam
et maturacionem prohibet sed sumat cibos
temperatos vergentes ad calida sic esse illud
concedat ut sunt carnes pullorum
vel edorum vel ova sorbilia vel pultes
ex sania frumenti vel avene conditi
cum butiro et sale vel lacte amigdalarum
et sic regatur usque ad horam rupture
tunc faciat medicus rupturam parte

si non venit per se et mundificetur Cetera ea
sanitate et propter hoc concluditur proposse sic dicemus
infra paragrapho de cura ulceris in epate Qui
ad medicus perdictorum contulit unum apostema
dedit in diem naturalem cum delitescentibus febris
falsa et remoncencia tumoris que stabat
scilicet infra tunc intendit ad mollificatia
et resolutiva usque viassimum ut dicemus paragra
pho infra de cura apostematis calidi in epate Signa
apostematis calidi de sanguine sunt que predictis omnia
signa apostematis de colera sunt quod dolor est in isto
magis pungitivus quam acutus et pulsus est in
utroque velox spissus tamen in colerico durus
et in sanguineo mollis et in utroque est vo
mitus et sitis Sed maior in colerico et si
quandoque humor apparens super epar durius tunc
in apostemate colerico efficit urina subtilis
ruffa vel citrina sed in sanguineo rubea clara
Sed in flatico subalbida grossa viscosa
sed in melancolico glauca subtilis Vulnus si epar
hoc se habuit aut non quanto esse varie
sunt apparentes urina rubea grossa vel
ruffa subtilis vel temperata vel quolibet
aliter se habeat cum urina tunc indicet
super epar et venas que ad modum et vo
mitus et secessus super stomachum et intestina
Et cura eius est eadem cum cura apostematis
aut co sunt quod magis opus est flomma
sed minus farmacia neque est adeo fre
quentibus vel minus insiste ad sanitatem sit
humor benivolus et ne amicus Signa
epatis flatici in isto et quarta parte hoc
lenta multo de sputi ad caliditate etiam gravima
et eminencia magna protrahe absque
duritiae in tactu et dolor lenis
cum gravitate et pulsus parvus mollis
Et cura eius est ut in primo purgetur
cum infusione aloes dulcorata cum zucco
vel melle quia aloe apparate evacuat
fla et confortat stomachus licet sit
amara cum medicina de turbith vel
cum benedicta Sed nequaquam prodest
vomitus quia attrahit malas et addit
ad apostema Et si humido sit carnosa
flomma fiat post hoc kafilicor decoctie
que licet non confessent vorare quantitatem
cum flomma evacuet mulcabitur

ut dicat. Amen fiat et clistria
primo quod leniat ex aqua decoctionis
florum camomille, seminis malue, uille,
alte et sale ut dictum est capitulo de
colerico passio de empimatis 2° non
accidat de 3° in stadio cum pulsa colligendo
uel napigi uel bubola ut dixi 2 [illegible]
et non ponatur repercussiua super apa super [illegible]
arta quia tunc mundarentur et ingros-
sarentur materia et scleriosum fierent et
cum materia sit frigida in isto non erit talis
timor de attractione uel ffe in flamacoe
sicut in apate calido predicto et premissa
tamen bonum est illud quod se linu fenugreci fa-
rinam partem unam et terpentine cum adype
anseris anetis et galline et extensu
super pecia ponatur actu calidum super stoma
frequenter et non sis preceps in principio ad reso-
lutiua fortia quia resoluet quod subtile est
et dimittet quod grossum procede gradatim
cum isto. Demum post dies aliquot quando
materia subtiliata est aliquantulum fiat emplastrum
acutum quod fit radicum malua uisci coctarum
preparate et mundatarum et optime contusarum
lb i mucillaginis malua uisci seminis lini farine
seminis fenugreci florum camomille ana ℥ ii
aloes ℥ ß farine lupinorum ℥ i tere-
bintine ℥ iii olei de mastice ℥ i farine
ordei quod sufficiat et adde parum furfuris
propter absorptionem pororum. Pona calidum
super locum qui maturat et resoluit materias
grossas et mollificat materias duras quod apper-
tinet plurimum in apate indico. Nutriatur pulmentis
factis ex farina ordei et auene uel aqua
ciccrum et pisorum uel carnibus pullorum et
perdicum elixis uel assis conditis cum ciamo
cardamo et croco et nucibus carpal-
tis cum petro. Bibat ydromel uel a-
qua decoctionis feniculi petrosilini squinanti
et zuccari uel uinum album debile limphatum
ad medium dimittat album et potum pro posse
si potus tolleat et subuenat prostrationi
appetitus sicut dixi in suo capitulo. Scar-
ificatio apa prolonge et ad famationem tendat
fiat sicut supra scriptum passio de ona
apostemate calide colice. Cantie etsi
tendat ad scleriosum et hoc ut plurimum
isto apate raro cum sanatur et adhuc
rarius resoluitur propter materie grossitiem et
frigiditatem. Sequitur apatis induratione rao
fit per se incipiendo primo ut plurimum con-
sequendo aliquod apatum predictorum et
apate calidum adustum fiat cum predictis
esse gemma leuia pulsus plus sub-
tilis strictus durus dolor grauatiuus
sine doritate duriaes loci cum eminen-
tia fetor oris et ymaginis corrupte
in sompno et si sicut consequendo accessit
apatum calidum uel frigidum tunc signis pre-
dictis priis et post dies aliquos superueniunt
debilitas esse falsa et dolorum [illegible]
non precedentium predente tumor sensibilis
uel morta cum remanentia tumoris
et eminentia dure quia tactum non
cedit. Et curatio eius est licet raro cu-
rari possit nisi forte in principio cum
emplastris et unguentis resolutiuis et mundificatiuis
sicut uel alternatim adhibitis.
Unguentum bonum sic fit. Recipe olei nardini
olei mastice butiri recentis ana ℥ ß
aceti ℥ ß misceatur et dissoluatur in eis
aloes ℥ i et ungatur cum eo locus bis
omni die bis autem albi postquam calefactus
sit in aqua fluctu. Et super unguentum
ponatur emplastrum dictum in apate flato uel
istud quod fortius est. Recipe adipe auctis
anseris et galline ana ℥ ii storacis liquide
bdelli mirre spice mastice apari squi-
nanti ana ℥ ß amigdalarum amararum ex
cortica ℥ i ß cinamomi ℥ ß dissoluantur
gumme in i uino et alia omnia terantur
et misceantur simul et fiat emplastrum
et in fine addantur adipes et terebintine
preparate et actu calidum stomaco applicetur
emplastrum de alleis quod est conueniens ad omnem
duritiem et apationem stomaci et uiscerum et
ydropisim cum incipit frigida et
ventositates carminat quia grossas
eudos colliquat quod sic fit secundum Ebem
mesue in suo antidotario. Recipe allei
mundi spicarum ana ℥ ß in terebintine ℥ iii
axungie porci recentis adipis anseris
ana ℥ ii mastice olei ana ℥ i euforbii
℥ i croci ℥ ß tere [illegible] ℥ i olei

Emplastrum [illegible] [illegible]

nardini et vini quod sufficiat ad conferi
dari In potibus et cibus regatur et mapate
flaticos et si necesse fuerit pungetur quinque cum
aqua decoctionis sene epithimi et elli nigri
colata et dulcorata cum zucaro dicto
aut si necesse fuerit quia in isto apostemate
non potest evacuari ea quieta propter eius dim
nicum sive fiat post incipiendo sive eo
sequendo sed solutum ea aiis Et propter si fiat
post incipiendo quia tunc pertinet nulla
evacuari in corpore toto Secundo vero fit consuetudo
non requiritur ulceris eo formatis sed sola
lenificando omni die cum clisteri lenis non
addito modico sene vel epithimo mede
cartone vel yalo cum vel dyasene in col
latura Signa ulceris stomachi inquinum sunt
dolor acutus in isto et iste augmentatur
post assumptionem ciborum acetosorum vel acutorum
mordicantium unde forte stomachus cibum
non retinet nisi paucum et levem et brevi
tempore et eo oppellit ipsum per superius vel in
ferius et apparet in eo quod oppellitur fames
et sanies et eructuacio egreditur fetida
et post digestionem alimenti quantitas et dolor
in stomacho sunt plurimi Si autem fit ulcus post
apostema apati quod firmatum est post alterationem
et rupturam tunc eo predictis accessit
signum apatis quod et ipsum Et signum re
firmationis est cum sibilus saniei prius
et postea et dolor quatim et remanencia
doloris acuti mordicanti Si autem fit
ulcus propter unam acutas ita eo vel flate
salso et in stomacho quantitas post quod fiat apa
tunc eo predictis apparet dolor acutus
in isto sine tumore omnino et postea nisi sen
taffes dolor sine acuitate inflamet ferus
et lyn Et si sit ulcus in posteriori parte
stomachi sentiat eger dolorem sub collo aut
inter utrasque spatulas et si vero in anteriori
parte sentit dolorem super umbilicum Et
cura ulceris quocumque fiat est eadem sed
mundificando ipsum a sanie cum stipticis
abstersivis et post ea consolidando cum stipticis
exiccativis Sumat igitur in aurora et
in cena pro mundificatione in estate et quod
postea est postea ℥ v vel vi aque decoctionis
liquiricie et quinque ara vel aque casei
Si autem postea non sit foris et tempus

venus detur eadem hora ℥ totum aque
mellis acel et aque decoctionis ordei et
mellis vel aque decoctionis ysopi mellis
et squinanti vel mellis ro colati cum
aqua calida Deinde post hec ad duas
horas et ante quiestionem sumat post
suo medi quod sic fit Recipe thimi sau
dra ana ℥ v ro balaustiarum tazabe
ana ℥ ii boli et et ℥ iii fiat pulvis
ebellatus de quo sumat bis in die horis
predictis ℥ ii cum ℥ iiii sirupi decoctionis
vel succi citoniorum vel aqua decoctionis
mirtillorum sumach portulace et post istud
ad duas horas detur cibus et non prius
paratur cottidie post assumptionem me
dicaminis consolidativi completa consolida
tum super stomachum quod sic fit Recipe boli ar
meniaci mirre aloes masticis ana te
rantur et incorporentur cum ℥ vi resine
vel laudani vel pices novat Si autem
fit propter dubellati tunc preter iam dicta
est sollicitandum de oppulsione ~~rupture~~
~~quia in hoc est timor~~ saniei quare
in apate et ordinatione rupture quia
in hoc est timor necnon mortis Cum ergo
certificatum est saniem iam esse perfecte
maturatam quod scies quia sedatur postea
et dolor post apa magnum sensum p
ceptum redeat ut puta infra octo
vel duos dies et remansit tumor
et inflato preter evacuatio sensibilis quod apparuit aliqua
saniei vel salu
tunc fiat rupturam dando in potu lac
dulce et aquam calidam una vice
post aliam donec cibus mollificet deinde
premat desuper et moveatur Si ergo quomovetur
tremor et ergo saniei et sanies et de
tunc fiat apa quod si non sufficit hec vi
ut tribuas aliquid apsumapi condita cum
melle super mica panis quod velocitat
rupturam et post illud da ei in potu
aqua mellis una vice post aliam
et educat saniem Deinde cum fames
et sanies egredi visa sunt procede ad
mundificationem et consolidationem ordine
predicto et in fine sumat sepe dyadra
gantum in quo sit pulvis sumat et
mirtillorum boli ar masticis san dra
Vel sumat zucari ro vitam cum eis

pulmibus vel troacistis de karabe quos in
cal° demictu sau decoquens ¶ Libet bonis
carnibus condictis cum succo citoniorum
vel sumach vel mirtillorum et lentes quas
corticatas comedat vel risum vel fabas
fractam vel ova sorbilia ¶ Bibat vinum
clarum stipticum lymphatum parum quod si febris
intensa bibat aquam decoctionis citoniorum
vel pirorum vel sumach vel mirtillorum
et filtro et in pulmentis suis et aucte vel
summeto confectis ponat adipem renum capre
loco olei et butiri de vitet hora illa omnes
et ulceris prohibent per consolidationem vitet
etiam potus actu frigidos possibile quia frigi
ipso ulceribus et in partula asso(rum) simul et actu
calidos sub eo passi sunt quia operari ad declina
tione ad frigiditatem aliquale Emplica
¶ Emplastrum optimum ad omnem duriciem et mas
grossas mundificans et mollificans matris
epate splene et omnibus visceribus in stomacho
de melliloto quod sic fit summe eben meliloti in suo
antidotario ¶ Recipe meliloti
feni greci lauri radicis z j florum camomille
altee absinthii
an z in se apii cardamomi yreos
spice cassie amcos an z an ij z j cyperi
sansuci an z j armomati z j et ß storacis
z v bdellij tyd(emi) terbentine z j et ß fenici
ficuum pinguium sepe hircini resine an z ij et
ß cere z vi olei samsucini olei despleta quod
sufficiat ad infundendum infundenda humectante
et emplentur ¶ Item emplastrum magnale aliud quod
proprium ad omnem duriciem stomaci et mirach ven
tris sive sit ad epatis sive sive epatis et
ipse pinguis valde vel sed stomacum vel sacr
macia pinguis una requirit sic fit ¶ Recipe meliloti
fenugreci florum camomille altee absinthii
baccarum lauri sicce malvarum an z j ar
momati bdellij galbani opoponacis laudani
an z ij mastice thuris an z ij adipis anetis
anseris galline an z ß conficiatur sic dissol
vantur gumme cum aqua decoctionis ipsius seminis
pinguium ficuum et vino et melle et decoquantur
herbe vel bacce laui in aqua predicte et post
terantur et incorporentur cum gummis et in fine
addantur adipes et si vult fieri ad
incorporationem omnium melius addatur
aliquid de liquore predicto in quo dissolute
sunt gumme et fiat emplastrum ad tensum super
pecia linea munda et applicentur parte illa
actu calidum frequenter reiterando per quam
infatum sunt et si non prius hic omnia po
nantur quedam quia resolvit et mundificat
omnem scliroscm et ipse suorum simplicium
in omni materia Canon
¶ Exercitatio est apud ipsum possibile in dimissionibus
cao pulta quod in stomacho fieri apta calidum est
ut intendo suum vero parum est quia stomachus
est membrum solidum nervosum et ipse
quem ad eius virtutem interiorem quidem
non videtur quod aliqua materia possit penetrare
in eius substantiam et corpulentiam nisi acuta
calida subtilis sicut et impleta licet autem
calidior et subtilior et sanior quia tamen
modica est in nostro corpore vero sanguinis
ideo hoc apta calidum magis fit apostola
et sanio sunt minores et post illud est
ex parte post illud apostema sanie sunt minores
eo fit humor benignus ¶ Item exercitatio
est apud ipsum hoc apta calidum magis
fieri in ore stomachi quam in eius spaciositate
et si non statim aperiatur subuciatur sunt eo
receptissimus et resolutivus per mutatur ad
sanationem vel ad induracionem ¶ Item exercitatio
est apud eundem apta frigidum ex flate ra
rius fieri in stomacho quia est multa quia ut plurimum
est flatis generatum in granis stomachi corpore non in
eius spongeositate grossitiae prohibente licet
autem multa grossior sit flate ¶ Vinum est
terminus humorum quorumdam congelatorum ut
adiustorum quare ipse apta multiplici stomachus accidit
quam flativus et illud apta multa dum
accidit fit magis consequenter ad apostema ca
lidum cum subtile resolvitur est paulo facilior
quia ad apta frigidum condempnatur ¶ Et
idem adhuc varius fit ipse incipiendo
quia multa inveta est in core nostro sibi
et grossa difficile penetrans vel putrefacit
¶ Ex quibus quidem omnibus plurimum innate
nec est incognite causa ipsius cogendo
fit morbi fermentacio ut dicit G 2°
de febribus ad glauconem ¶ Item contra scli
rosis omnium dexter z° ut hic intentiones
prima quidem ad mollificandum ethice pro sicut
cum mirtillabus fenugreco se lini se altee

et cum adipibus anatis anseris et galline
et cum foliis et radicibus altee et tra
gantis acuti que sunt bdellium armoniacum
oppoponacum storax liquida et cum butiro re
centi et oleo communi. ¶ Cetera vero ad re
solvendum id est quod promollitum quequid
perficit cum farina fenugreci semine lini flori
bus camomille meliloto absinthio bacis
lauri aneti nastruo et gummis predictis
¶ Etiam ad confortandum stomacum et epar le
vius apponis amedenum calidis resolua
et propter id sit membrum nobile necessarium pro toto
et hec perficitur per epitima calida ut sunt mastix
thus absinthium et calamentum. Iste autem secundum
intentiones apud quem operantes duobus
modis sunt aut successive altera post alteram
ordine in dicto aut omnes quamvis simul
in uno et eodem emplastro et primus modus
est operosior secundus vero securior. **Pro**
nosticatio Omne apostema in isto periculosior
est ex tota sui [illegible] propter statum esse
membrum nobile necessarium pro toto spe
cius mortificatio et sue operationis destru
ctio sit necessario eadem destructionis membrorum
principalium et per consequens totius cuius corruptio
mors appellatur. Item apostema stomaci si terminetur
per resolutionem et cum constantia virtutis et
bonitate appetitus minus periculosum dicatur
¶ Si vero tendat ad collectionem ut plurimum
subito necessitat propter sui intensionem et doloris
fortitudinem et propter etiam dicitur ruptura
¶ Si vero tendat ad sclirosim nequaquam cura
tur nisi fortassis in principio et cum eo
scilicet induratio quia necessario producit corpus
ad ethicam et sic gradatim ad mortem
propter oblationem digestionis et nutritionis. ¶ Item
in apostematibus stomaci vomitus perseverans
ipse vel singultus super veniens mortale
¶ Item apostema stomaci quanto profundius stomaci sunt
sub umbilico tanto suspectius quanto vero cum
veneniis ad extra corpus tanto salubrius
quia sunt [illegible] esse apostema potius quam
stomaci. Unde in isto sunt pericula afferunt do
lores et tumores sub [illegible] quamvis superio
res quidem i. exteriores leviores sunt superio
res vero i. interiores fortiores. ¶ Item vulne
ra stomaci vel vulnus si sunt penetrantia [illegible]
[illegible] stomaci mortale si non sunt non
penetrantia quamquam curantur et propter si non
[illegible] penetrat [illegible] [illegible] [illegible]

qualiter se res habent fiet corrosivum ad
perdurantem quare propter efficaciam [illegible] corporis
consumptionem et continuam dissolutionem pretiosa
unde in isto ubi vesica maxime aut cerebrum
aut cor aut diafragma aut epar aut renes
aut intestinorum aliquod gracilium aut ventriculum
stomacum mortale. Incipit tractatus tertius
in quo sunt sex capitula

Epatis passiones famose sunt sex
prima debilitas sine mala complexione
[illegible] ¶ Secunda opilatio et dulces
et tensio sine mala eius apostema ¶ Tertia
cathoxia ¶ Quarta ydropisis ¶ Quinta
icteritia citrina vel nigra ¶ Sexta
apostema vel ulcus atque exitura

Capitulum primum de debilitate epatis et
Debilitas epatis complexione et compositio
nis epatis nominatur a medicis actio
lesa operationis eius que quedam est sanguinem
i. partem succosam chili per miseraicas attrahere
et in massam laudabilem sanitatis quanti
tate que est conformis [illegible] et co et
corporis totius ita ut sanguis purus sit ipse nutrimentum
¶ Alii vero secundum humores sunt secundum quod nutrimentum
eius aliter et aliter in aliis et aliis membris
nutriendis comparatum quod ut corpus omnibus
ipsum deficiat nutrimentum. ¶ Hec autem debi
litas operationis ipsius instrumenti
ipso et unitas virtutis namque neque est fortior neque forti
ficatur neque debilitas [illegible] sicut di
cebat Hali in quinto tegni fortitudo
virtutis sequitur ipsius complexionis. ¶ Et de se debiles
primo de anima. Si senex acciperet oculum
iuvenis videret utique sicut
iuvenis ¶ Fiet igitur aut a mala co
plexione aut a mala compositione que va
rietas repente interpolate aut
aut a solutione sine continuitatis et si a
mala complexione aut calida aut
frigida et utraque cum vel cum materia
vel sine materia et mali quidem dicimus
mala complexio humida ¶ Carentia de ho
[illegible] [illegible] et signa quidem
similiter et curam dicemus sed quamvis illa
que sunt ex solutione continuitatis spectat
ad cyrologiam nisi fortassis accidit
ex apostemate vel ulcere de quibus postea
loquemur ¶ Signa debilitatis epatis propter

Signa male complexionis epatis calide

ventositatem sube eius sunt prostratio appe-
titus extenuatio corporis et ego sublotinie
tarnus sine dormire quia substantia epatis sedit non
sicud neque pulmonis neque splenis atque
venarum ¶ Signa male complexionis epatis
calide sunt citrinitas faciei et precipue
albuginibus oculorum et siccitas oris
cum amaritudine et vehementia sitis
et stipticitas ventris plurima et si sit
urina sit quoque secundum rei citrine
subtilis amare et si fuerit urina citrina
vel rubea subtilis si in epate fuerit opi-
latio aut declinatio opilationis ¶ Signa
male complexionis frigide epatis sunt pallor
faciei squaliditas cum liuiditate similiter et
grauitas corporis totius cum pigritia et sop-
nolencia et tensione ypocondrii dextri
et urina alba subtilis vel glauca vel
lactea et si fuerit cum ista sit urina
grossa vel karopos nisi opilatio
prohibeat et fortassis ego chilosa liquida
et diminutam attrahere et forte secundum tuor
hec dispositio manuum et pedum et demum cathesis et sciendum
quod ego est fundus cum virtute super concauum epatis
quod syma dicitur Urina vero super gibbum
sine concauum venis et venas corporis
totius

Methadus

epatis Cura debilitatis
ipse debilitatem sive raritate
sine ... est ut emplastretur cum rebus calidis
stipticis sicud sunt ciperi mastix thus
spica nux cipressi absinthium calamentum
gallia muscata et similia confortat eleua-
ris calidis stipticis sicud est diacitoni-
ton cum speciebus et sicud est hoc medi-
camen Recipe masticis amomi seminis apii
ciperi squinanti ana anetum thuris an-
nisi spice ana ʒ ß terantur et cribelentur omnia
et dentur ex eo ʒ iii in aurora cum vino
claro odorifero aut aqua decoctionis
seminum calidorum vel radicum ... vngatur
epar cum oleo masticis oleo de absinthio
ana ℞ i oleo rosato parte ß actu calido in
sero ¶ Confortatur cum cibo suo granata gra-
natorum puluerizata subtiliter cum cinamomo
¶ Cura debilitatis epatis propter
malam complexionem calidam ipsius est
ut abluatur epar cum emplastro quod fit ex san-
dalis albis et rubeis rosarum vel cam-

phore ana ʒ i teratur omnia subtilissime
et misceatur cum rosato et modico aceti vel cum
succo solatri et semperuiue et modico aceti et
in ipso actu calido infundatur filtrum coctum
talee vel pannus laneus et ponatur super
epar reiterando frequenter in nemo quod tempe-
ret cepit vel cum populeon mixto cum
oleo rosato vel violato et postea misse Confortatur
in aurora sirupum acetosum vel ozizacchara
vel sirupo rosato vel violis cum aqua decoctionis
endiuie solatri lactuce cuscute acetose vel
vinum vel berberis cum cuius(?) cibo suo
¶ Confortatur sapore suo ex succo acetose in
foliis berberis granatorum lacte amigdalarum
dulcium comedat pulmenta ex farina
ordei vel auene vel farris et olera sunt
ex lactucis portulaca cucurbita et pullis et
carnes laudabiles aliditas cum cibis come-
dat in prandio cibi poma terosa et poma citra
et si indiget ß in fine poma vel
citonia assa et si sit cum mutia pur-
getur eo cum decoctione que sic fit Recipe rebarbari
ʒ ii vel ʒ i et ß terantur et infundantur
super ipsum ʒ v aque frigide decoctionis
prunorum vel tamarindorum vel violis
et detur totum cum dicitur et huiusmodi fiat
septimus vice per vice et post purgatoriam
similiter zuccarum rosatum et venit sibi obe-
diens ß scilicet sit stipticum vel tam-
quam dyamoronis similiter vel fiat
de trocisca saracenica cum aqua tepida vel
trociscos de berberis quod sic fit Recipe succi berberis
ʒ ii sem. endiuie sem. cucurbite sem. portulace
ana ʒ iii rosarum ʒ i rebarbari ʒ i spice
ʒ ß misceantur trocisci pondere aureorum
duorum ex quibus detur vnus in
aurora cum sirupo acetoso vel cum magno
vino granatorum quia infrigidat et con-
fortat epar ne colera multiplicetur
¶ Cura male complexionis frigide epatis est
ut abluatur epar cum emplastro quod fit ex
ciperi maci spice calami aromati-
ci squinanti croci mirre ana ʒ ß dissol-
uantur mirra et mastix
in vino et misceantur cum rebus aliis
et fiat emplastrum actu calidum super epar

retrando sepius qui tepidum sit fuit vel
lud vngat et marciaton ad solem vel
ad igne ante cibum et balneet in aquis
decoctionis vel aqua decoctionis absinthij
calati et aliorum calidorum cum stipticitate
aromatizate Comedat zinziber conditum opi
mellis cum vel squilliticum cum aqua calida
decoctionis semin diureticorum calidorum vtatur
dyamargariton dyagalangi dyaciminum tria
ca vtatur et omnibus calidis aromaticis
comedat carnes laudabiles coctas cum
se petroselino vel aii vel seu conditas cum
speciebus calidis. et iura carnium in spissa
ta cum vitellis ouorum bibat vinum
vetus clarum ipse vel mixtum cum aqua
decoctionis eius vel citaree et si fit
cum ira vel opilatione purget cum pillis
cochijs vel yerapigra et post purgationem
sumat omni mane vinum oxi... vtrosas
de reubarbaro cum oppolitum et confor
tandum epar sumi qui sit fuit reubar
bar bacharum lauri ana ʒ ij spice se
apij aneos mastices squinanti cyperi
rubee tinctarum ana costi amari
aristologie rotunde de genaque ana ʒ i
et si trocisci fiat pondere ana b[?] ʒ i et
dentur cum decoctione radicum que sequitur
rx corticum radicum apij et seu ana
ʒ v semis apij semis feni florum squinanti vel
herbe eius aneos ana ʒ v ro ru
spice ana ʒ in pisetur et coquantur
cum lb j aque donec ad tertiam redeat
colatur et reficiatur vtatur pro sapore sima
pi condita cum melle et speciebus et
fiat omnia que dicuntur capitulo de cathesia

Empetica Sequuntur simplicia que
appetitum conferunt
omnia epati debili tam calido quam frigido
conferunt Amicum de cuius a 2o tam testa
bus acomplexione ipsi magis conferat
epati calido Ut primus epatis adipis i lu
pi diceret quod si duo annis sumat e
ipso cum bono dula in amorza vel
cum aqua eius vel aqua frigida picca
Oi sit cum ffe et dicat Ras pro opacitate
est sepius in omni debilitate Item
passule pingues impingoat omne

epar si apperitur Si comedatur omni die
cum suis interioribus ipse vel cum granis gra
natorum contritis diligenter masticando
vel cum epar sit mollius propter calore vehem
influens super totum sit cum spongiosum
quod faale notetur in sua substantia atque operatione
nectum vir et mem diuisa simplicia
tam nocentia quam conferentia nullatenus
ignorat Omnia autem diuersis gnm quem
aut prutrius aut posterius exhibentur
et nos quidem ipsorum plurima nominibus propriis
separemus Sed lector ad reliqua sollicite
se conuertat Ex confortantibus igitur in
teriora sunt pinee pistatie auellane
vne bu matre ordeum semen caprini
antea malagranata et ipse acetosa cum
suis interioribus mirtilli cinamomum spica
scariola lactuce capillus ve spinachia ace
tosa pilo aloes zuccarum gumma cassia
lignea reubarbarum reuponticum cariofili os
inodbl Sed et conferentibus proprius
sunt absinthium plantago squinantum
spodium sandali mastix et eupatorium
costus cicorea nenufar meta salma
ro se solatrum spinia Item nocent
interius sunt dulcia viscosa sicud 1
est mel vinum turbidum sicut tortelle
quae opilant cuius vias cum ipse generat
ipsorum plurima asthmata antequam di
geruntur quapropter dixerunt plures quod dul
cia opilant epar sed et opilant ve
nas pectoris et pulmonis licet sunt
posteriores Omnia et potus plurimus 2
post cibum vel coytum vel opilatum vel
balneum quia infrigidat et opilat Ditur 3
et vsus fructuum superfluus aut olerum
quia aut sunt aquosa ut ceresa et
prunappsica portulaca quapropter generant
sanguinem faale putrescentem aut frigida
stiptica quapropter generant sanguinem grossum
opilatem Sed nocentia propterius
sunt omnia talia resoluta
sunt aucta apud appositum reclusi
ins cum stipticis vngentis armoniacum
et balneum termarum et labor fortis
expressimus Ditur et frigida mortifica

Simplicia

Confortantia epatis

Conferentia et extrinseca

nocentia et intrinseca

nocentia et extrinseca

nisi cum calidis arō cf refrenetur et c

Canon Certificatum est apud medicos
quod epar magis nocetur a mala complexione frigida
quam calida propterea quod caliditas est innata principium
et digestionis instrumentum. Certificatum est
etiam quod magis nocetur a mala complexione
sicca quam humida propterea quod principium est fons
humiditatis super corpus totum quae ad modum
tor est fons caloris principium origo venarum
et arteriarum attestatur. **Pronosticatio**
mala complexio epatis calida sicca
nisi adhibeatur perducit ad calidam proprietatem
febres putridas malignas frigida ad
ad morafiundam frigida vero sicca
sicca et ydropisim yposarcam dispo
proptera plubis ergo sm collor quod inasse
de cola vel san. epar est diligentem
observandum cum frigus stipticis vel ne fortassis
evaporet eius caliditas naturalis aut
modum inasse flatices sicut est diligentem
confortandum cum calidis stipticis ne mole
flatus opprimatur. Cumulat et inasse vitiosum
splen cum subtilibus acutis. Item solliditas
est in rarificatione epatis et tebi atque
cordis omni studio propter quam corpus
puca z^b i corpus influunt perfectiones sine
quibus omnibus vita nullatenus sub
sistit quae sunt calefactio motus voluntarius
atque mutatio. Hic namque cor
similiter spiritus generat et ipsos partibus in
membra delegat ita cerebrum
contemperat et plurimos ad motum adaptat
Sic et epar omnes humores procreat et cum
ipsis procreatis universum corpus irrigat.

Capitulum 2^m de opilatione duritie et tensione epatis atque inflationibus

Opilatio sive duricies epatis, tertia
tio hec scilicet fieri a materia humorali ten
sio vero a materia ventosa. Hec est
ignit corpus durum sunt autem quia cum vero
ad corpus est dolor gravativus vel ostendi
sumus in ypocondrio dextro cumque cum
se quibusque sine febre et putant stulti
medici quod sit apostema. Fit autem opi
latio aut a materia humorali calida
adusta ingrossata aut a materia frigida

flatica viscosa. Signa opilationis
ionis a causa calida sunt urina rubea
clara subtilis valde stipticitas ventris
dolor acutus pungitivus sitis vehe
mens pruritus corporis citrinitas co
loris hilaritudo ostenuata pulsus velox
spissus et fortis erit cum ardore uri
ne in virga et est ut plurimum cum febre.
Signa opilationis a causa frigida
sunt urina aliquando aquosa subtilis for
te nisi valde opilatio omni hora
dissolvitur vel ita sit plurima tunc erit
aliquando grossa lenitas ventris dolor
gravativus diminutio digestionis primae
et prae cum prostratione appetitus et
si modica hilaritudo corporis squalida
mollis frigida color corporis albus
vel plubeus et forte appellatur tumor
et inflatio pedum tempore noctis et vomitus
flatus et multitudo sputa et saline pulsus
primus mollis et est plurimum sine febre
si vero febre supervenerit diminuet maxime et
tunc signa erunt remissiora. Signa
tensionis epatis sunt extensio ypocondrii
dextri cum dolore qui fortificatur hora
digestionis cibi et minoratur tempore famis et
sedatur per compressionem vehementem superpositam
cum manibus et rugitus fortis circa locum
epatis et urina aliquando grossa ambullosa
valde et si sit cum febre debilitabuntur
omnia ista si pulsus frequens velox
spissus similiter et anhelitus cum quadam
debilitate. **Methodus** Cura opilationis
a causa calida adusta est ut si sit sine
febre sumat omni mane sirupum acetosum
cum aqua decoctionis endivie scariole api
peri vel seminis endivie et lactuce pur
getur post digestionem cum decoctione reubarbari
se epithimi seminum colata et dulcorata
cum zucaro vel purgetur cum sirupo rosato
aeruleo cum z j reubarbari vel cum z j
dyagridii electuarii, ut in remis ca fan
vel dyaprunis vel trifera sarracenica
et cum eadem trifera quodque purgetur colera
cum eius et si cum z j reubarbari electi
pulverisati subtilissime dulcorati cum
sirupo rosato dando tota ante diem

nota pulsus in febribus
colera et sanguis epatis

splene sto.

mttt. S.

comedat herbam seu petrosilii borraginis
et carnes edorum vel pullorum coctas cum
cisere et intra eorum condita cum speciebus cali
dis non actu acutis et fiat potat(io) pro sapore
tali succo ¶ Item foliorum petrosilini cum menta
aceto sit ad manus ß pistentur et colentur et
colata inspissetur cum duobus vitellis ovorum
assatorum et mica panis furfuracei et
speciebus predictis addendo modicum aceti for
tissimi et si vis ut iste sapor magis
deopilat pone vitellos crudos et adde
plus aceti ita ut bulliat aliquantulum cum
simul ad ignem quia stomachum et epar confor
tat et aperit opilaciones Bibat vinum al
subtile limphatum cum aqua cicoree vel
endivie vel aqua decoctionis ciperi vel
scariole Ungatur epar omni die ante
cibum leniter fricando cum oleo calido in
quo sit aliquid aceti et ponatur desuper
post hoc filtrum vel pannus laneus mollis
calidus ¶ Item ante et post esse fiat flobo
basilice vel salvatelle in manu dextra
et digeratur materia cum syrupo acetoso simplici et
aqua decoctionis endivie vel seminis eius
et purgetur cum medicinis predictis nisi quod debet
poni zuccarum loco mellis ¶ Cura opila
cionis cum fit a materia fleumatica grossa est ut
detur oximel mane ad drachmam et ante
cenam oportet conditum vel squilliticum cum aqua
decoctionis radicum ... vel vino albo
claro vel cum aqua decoctionis ciperi
cappari seminis scariole sisileos et endivie
purgetur cum benedicta laxativa vel cum
pillulis cochiis vel cum oximelle predicto a
cuato cum ʒ i agarici et ʒ ß ... et quod
ipsum acuunt cum reubarbaro electo quoniam confortat
omnia debilitata spiritus ¶ Utatur speciebus in ieiunio
dyaciton piperum filantropos nefro catarro
cum vino veteri calido simul et dyacastorio
et dyacurcuma quam docent capitulo de ydro
pisi Utatur cum dieta supradicta preter
quod vinum sit purum et in sapore suo
ponatur allium sinapis raphanum et filia
sumat quoque ʒ ß tyriace veteris in auro
ra cum eodem vino ¶ Ungatur epar cum
oleo supradicto vel cum unguento mar
ciaton ad ignem vel solem calid(um)

in ieiunio et ipse post purgationes aliquas
¶ Sumat omni die in aurora bonum apozo
cistis de lacca quoniam deopilant epar et
splenem et urinam provocant neque est cibus sicut
in hac egritudine sicut serum secundum Ebem Mesue
¶ Lacte ... succi liquiricie absinthii
succi eupatorii succi berberis reubar
bari aristologie longe rotunde costi azari a
nigre amarum rubee tinctorum ana seminis
apii seminis ... squinanti scolopendie tha
marisci ana ʒ i fiant trocisci ʒ i cum
succo endivie vel vino albo et vocantur
trocisci de absinthio et est quasi
nulla differentia in hoc ut patet remedium in suo
antidotario ¶ Cura tensionis epatis
vel vita sepe in ieiunio caminativa
cosi... grossa sicut est dyacimini
dyaanisi dyacalamenti piperum et fiat cum
vino puro veteri potenti et sacculus
epar cum milio et sale torrefactis in sacculo
emplastrum cum absinthio seu cum carvi cimino
aniso siseleos et similibus aut fomentum
cum vino decoctionis predictis balaustiarum
lanam ... et furfuris infundendo intus
pannos lineos et applicando lateri dex
tro actu calidos expressos aliquantulum
cum reiteratione frequenti ad calorem Vel
ungatur cum oleo de lilio vel de aneto
actu calido comedat carnes lauda
biles coctas cum petrosilino seu aniso vel
seminibus eorum conditas cum speciebus calidis
bibat vinum vetus purum potens nisi sit
ad febrem ¶ Tunc limphetur parum cum aqua
decoctionis aniseos anisi anisi vel
seu deinceps omnem aquam in potu et
vitat alleo et simpi composite et tegatur
venter continue cum pannis calidis et
pellibus pilosis

Emperica

Valet contra omnem opilacionem epatis et dolorem
vel spata eius et ad antiquas egritudines
eius et ydropisim et ideo confiunt
trocisci de reubarbaro qui sic fiunt ℞
¶ Ebem Mesue in suo antidotario ℞
reubarbari boni ʒ x succi eupatorii ʒ iii
vel ʒ iii spice ana rubee tinctorum seminis
apii absinthii azari ana ʒ i amigdalarum
amararum ʒ iii fiant trocisci ana cum
expressione ... omne epar appone te

tensio epatis

emplastrum

In omni pratica opilationis epatis aut infiacitate confert post pone cibos res viscosos sicut sunt pultes et siliga vel riso et ipse cocti cum lacte et formentes alud et panis azimus et frixatile et tortelle et omnia dulcia grossa sicut et caseus spissa vinum ni[grum]. Et dulce et omnia pontica vel stiptica sicut pira citonia mala macciana. Comedat ergo res in quibus est abstersio cum incisione sicut sunt carnium cocta cum petrosillo et aqua cicerum vel fabarum et panis furfuratus bene fermentatus bene salitus et bene coctus. Duorum vel trium dierum addinq. In omni vero tensione epatis quemcumque convenit cibos inflatiuos et ventosos sicut sunt omnia legumina et alea et rape et fructus crudi et acri. Esticio et balneo et cibus et vngentis bonum est dimittere epatis difficile postquam timetur ydropisis. Sic fiat res aromatica pilo aloes baccarum lauri sandali ana ter cum olo quantum sufficiat. Item cum ardorem infrasum epatis vel splenis confert vinum vetus clarum bibat acetum calidum in vino. Puggium in eo fumitus bulli et aqua sifeleos et cortex mediane sambuci filic et epithimi secum per se. Et sunt qui purgant mala cum toto vino ac tacto. Et in fumo sandali vero cum spodii squinanti eupatorii absinthii rubee tinctorum ana in ebuliat in aqua eiusdem et aqua absinthii et vino decoctio acete vel per se puro in fumi tabes aque bulliat predicta in aqua vero et vino al et aceto forti et infundant in eo petie et calide fiunt super epar. Sepius dicendum est mediis bonum et opprimendum.

8129

Regimen In cura omnis opilationis epatis aut aliorum membrorum sunt sola calida attenta et incisiva cum sola humores malas grossas subtiliant et vias elargant. Est in cura ea ad hoc sicut ut puta sit acomusa calida vel si paciens sit cum esse. Est curam cum ea addere stiptica ut puta si membrum sit debilis virtute. Quod nec nobilis aggregatus intenciones ambas super dictas sic sit. Recipe radicem trium tamarisci seculo pendere camedreos camepiteos capillis ne epate cuscute absinthii rubee tinctorum in ana ana

semen corticis mediane sambuci simul fit ignis an seu carum sifeleos cuscute anices squinanti ciperi acori capparis berberis an ℥ iiij. spodii ℥ i. rosarum sandali li semen gariophilli florum an ℥ i. Scolopendrie ℥ vj. succi ... et aceti symptici ℥ paruis fiat syrupus et aromatizet cum cinamomo garioffili piper longi ana ℥ i. Item in opilatione epatis vel infiacitate quemcumque curare malas pre ceteris et hoc fit cum formaciones predictis. Sed in opilatione partis gibbosi quemcumque curare malas per urinam et hoc fit cum vino al subtili et aqua decoctionis radicum quinque generum vel seminum genera calidorum vel frigidorum prout oportet. Item tamen canone duo impediunt. Primum est lesio intestinorum ut indissinteria vel lienteria contingit. Quare in omnibus ista cura danda est cum formaciones preceteris. Medicine pratica deopilatione epatis debet in se sola subtilissima et desicco sicut liquoricie toleratur si vero pulvis addentur et alcohol quia si cito transierunt ad epar opabuntur sin autem in via resoluentur ipsorum virtus. Et ars quoque de opilatione epatis est plurimum moueri in casu ictericie et casu ydropisis si debite quemcumque conveniunt compleuerunt neque fit preceptis medicis menata ne fortassis malas agitet neque incomoda ponenda ne fortassis subtile educatur et grossa lapidificet.

Pronosticatio

In omni opilatione dimicte et tensione epatis vel splenis fluxus ventris vel e impetu ventositas plurimarum varius vel ex abundancia vrine subvenientes tollit egritudinem. Unde ypocrates 2a particula afforismorum quibus ypocondria suspensa subvngente. Item in omni opilatione epatis vel splenis sine apostemate. Et superveniens solvit egritudinem. Unde ypocrates 6a particula afforismorum. Et ventris dolor sit circa ypocondria et prouocitur ergo esse pars cum usu clariorum calidorum ypocondrium et ipse cum anacardino a ceste ta de appostemata. Item opilatio epatis cum ducitur plurima in ictericie et mortalis quod sit apostema scliroticum clepsis. Unde ypocrates 6a particula afforismorum. Ictericus si epar

fiat durus morbus. Item opilatio cum fuerit
antiqua difficilius lapidificata nequaquam resol
uitur ut dicit Avicenna curare si causa
ydropisis et precipue ascitis putredinis. Item
opilatio epatis vel splenis diu ad hoc per
ducit cum dolore pungitivo facilius curatur
quam cognoscitur adhuc forte si recens dum
non non precipit omnino vel parum est mala
difficilis antiquata non sanata quare non
curatur. Item solliditas est statim complexio
nem opilationis epatis quam est mater omnium eg
ritudinum in membris naturalibus scilicet ydropisis
ictericie fluxus ventris apostematis et
febris putride. **Capitulum 2m de cathesia**

Est autem cathesia habitudo corporis
squalida cum feditate coloris in to
toto et est nichil aliud quam ydropisis in
choata, et fit ab omni mala complexione
epatis cum materia vel sine materia ut domina
tur cum pluribus venas et epar occupat.

Signa cathesie in quantum sunt habitudo fa
ciei manuum et pedum turgida inflata
que quidem delitescit et postea iterum
reddit et color mixtus ex albo et citrino
et immoratio urine et sudoris et inflatio
dorsi stomaci adiuncto ventre et inclinatio
et instancia vigilarum cum debilitatione
virtutis assidua que quoque facit advenire
sincopim et in quibusdam est appetitus
fortis quod materia remanet in suo ordine
sine encoctione et resolutione. In quibusdam
non prestatur cum sit assidua quod retinet
superfluitates omnes in corpus. Et si
accidit eis volvulus vel colera difficile
consolidatur. Signa cum eius cathesia
sicut a mala complexione epatis calida sunt
cum predictis sitis vehemens cum prostratione et
appetitus orexis et caliditas membrorum exteriorum
ad tactum medici et precipue in planicies manuum
et pedum siccitas ventris plurima asperitas oris
et lingue absque quantitate mollicies urine
ad spissitudinem et velocitatem pulsus et est
ut plurimum cum febre. Item si fit cum materia fiet
urina subtilis viridiosa propter opilationem
et forte dolor aliquis in ypocondrio
dextro sub costis. Signa cum eius cathesia
si sit a mala complexione epatis frigida sunt
cum predictis pallidus coloris mollicies
corporis, corruptio caloris cum tumore

facieri et precipue palpebrarum et privatio ap
petitus et digestionis et est ut plurimum sine
febre. et urina alba vel karopos vel
lactea grossa. Item si fit cum materia fiet
urina subtilis aquosa subrubea propter
opilationem cum dolore gravativo. **Metha**
dus Cura cathesie est cura debi
litatis epatis supradicta sive causa sive fit
cum calida sive frigida sive fit cum materia
vel sine dictum est sufficiat et precipue
emplastra applicentur. **Emperica**

Cathesia ex quacumque causa fiat et in
omni debilitate epatis confert appetitate
sive omni die in aurora 3 j optime lupinis
conficiatur ad solem vel ignem si epar
rebellet subtilissime et detur cum 3
in vinum clarum dulcem si fit sine febre
vel cum aqua endivie vel si cum eius vel cum
aqua frigida solum si fit cum febre pro
ut hic pulvis longo tempore conservari
si cum ipso quidem invocatur salis aut mur
re vel pulvis absinthii misceatur.
Dieta vero lardum et saginem et car saginie
nes ob sinapim panem et ovorum vel
facile putrescentes. Item confert pas
sule pingwes bene masticate ad sub
tilis incisionibus et potest addi gra
natorum acetosorum vel mustorum in musorum
cum calida vel cinamomum et spica
in cum frigida sed zuccarum in omnibus pre
naturaliter appositum confortat complexionem naturalem
epatis et eius splenem impinguat aut
quamquam pulveris que misceatur ut masticentur
subtilius et cum cito penetret ad epar.
Canon In cura cathesie oportet
intendere ad duo scilicet
alteratione et de opilatione. Alteratio autem
trahitur in causa debilitatis epatis sed
deopilatio ex causa opilationis et deter
signis de opilatio igitur tamen non curatur
curatur sed alteratio splenem et [illegible]
quod epatis naturalem rectificat et
confortat. **Pronosticatio**

Cathesia de causa calida si fit cum
duricie epatis preducat ictericiam et
ydropisim timpanitem. Sed cathesia
de causa frigida est ut plurimum preparat
facit ydropisim yposarcam. Item
solliditas est in tua cathesie quam si

confluct in ydropem tiserent difficile et
impossibile sit ipsam curare et ipse sit
decta calida que ad modum dicitur de asci
te et tympanite **Capitulum 3m de ydro**
pisi
Ydropisis est morbus materialis
causatus ex conversione (?) plurima ingre
diente et inflante membra manifesta
omnia aut loca spacia in quibus sunt re
gimen aborum et humorum efficit aut tri
bus de causis scilicet frigida ante et con
nata ¶ Causa quidem frigida est potus
aque frigide plurime subito post exercitium
aut coytum aut balneum aut estu sol
aut in vino expendit quod inflatur membra
malia (?) et cito rapit ad ypocondria et precipue
mathus (?) et epar ¶ Causa vero ~~antecedens~~
aius est mala ~~~~
~~~~
~~~~ Ergo et mala complexio sive opilatio corporis
propter quod neque humores debite generantur neque
corporis superfluitates debito evacuantur ¶ Causa
aut conjuncta est aqua et ventositas
occupans membra omnia aut sola nutritiva
habet aut 3es species scilicet tympanitem asci
tem et yposarcham ut ait G(alienus) 6to de
accidente et morbo ¶ Tympanites quidem
accidit ex congregatione aque pauce et ven
tositatis plurime in ventre inter
mirach et siphac pannicus (?) zirbus (?) est collo
catus ... continens [illegible] et zirbus et stomachum
et epar et splene et omnia intestina
Mirach vero dicitur pars ventris exterior
que componitur pinguedine et viii musculis
ventris, duobus quidem longitudinalibus
et duobus latitudinalibus et quatuor transversa
libus procedens a furcula inferiora usque
ad fundum ventris inter pectus (?) et anathomiam (?)
et incipit hec species a vicio stomachi et tendit
ad vicium epatis ¶ Asclites vero fit ex
aggregatione aque pure in loco predicto
¶ Auctor (?) vero loquendo ex aggregatione aque
plurime ~~ventositas vero~~ et ventositatis
pauce quia non videtur quod aqua sine
omni vento generetur aut ventus sine
omni aqua ut ait G(alienus) vi de accidente
et morbo et incipit a vicio epatis
et terminatur ad vicium stomachi ¶ Yposarcha
vero fit ex commultiplicatione sanguinis
fleumatici subtilis aquosi per membra cor
poris mollificantis et inflantis corpus
totum et incipit a vicio membrorum exteriorum
et terminatur ad vicium epatis et stomachi simul
Hanc autem speciem quidam modernorum et precipue
medici de salerno per duas distinxerunt et ipse
quidem in qua aqua dominatur super ventositatem
et ipsam inmo paruit lento (?) flauia (?) ¶ Alia
vero in qua ventositas super aquam dominatur
et hanc non yposarcham vocaverunt que
admodum asclites distinguitur a tympanite
¶ Sed nos illud refutamus a doctrina
imitatoris qui illam speciem nequaquam
subdivisit cum sit nominatus hec differentia
non reales que curam faciat differentiam cum
sit tibi sapiunt qua ob hic species nichil
aliud facies, quam quod curam yposarche
quam dicimus inter facies et tum (?) quam
aquam evacuat inter ad ea quod ventositas ra
mant (?) neque sit declinare que admodum
nec refert inter asclitem et tympanitem
curam quam dicemus. Unde licet tympani
tes fiat ipse per vicium digestionis prime
que est in stomacho et yposarcha vicio
digestionis 3e que est in venis et
in singulis corporis totius ¶ Supple tamen
est aliqua speciem ydropisis accidere
nisi prius inducto vicio suprapositione
et corpore epatis quod est sedes digestionis
2e ¶ Et ergo patet quod impossibile
est aliquam ydropisim curare speciem
nisi sine rectificatione epatis quemadmodum
ymo et generaliter est rectificare splenes
et renes et vesicam quia non sunt
... in eius curam evidere (?) tamen et
albam dispositionem ¶ Sed et vias et
pulsionem superfluitatem eorum debilitas
apperire et confortare ut sanitas
perfecta inducatur sine timore reci
dive ¶ Signa ydropisis in se pa
bilia sunt timor et inflatio pedum
et ventris ¶ Sitis et dolor in latere
dextro et sinistro et inordinata sedes (?)
et urine et fetidi fetidas doloris de
clinans ad citrinitatem et plumbeitatem
et inflatio oculorum et sitis assidua
cum prostratione appetitus. Hec igitur signa
omnem speciem ydropisis asserunt
ut ait ypocras 2o pronosticorum
Methadius ¶ Tympanites fit
... [illegible]

tipanites

mirach

Asclites

ypossarcha

fra cpatis et stoi phibente abun-
tum muri in chilum benignum aut san-
nem que guttat in venam ventositatem que
dum non expellit per eructuationem vel tri-
las oppilatione mag phibente vel virtute
expulsiva et sequestratiua superfluitatum
debili existente colligit in mirach et a-
fit ventris et hoc ut in pancontibus
ffit etiam a mala complexione calida epatis
cum materia vel sine materia debilitate cuius
tunc sanguis naturales quia fortitudo virtutis
sic separatiue complexionis naturalis et cum appetit acuit
ut sitiendes ... et male digerant
hic forti propter caliditatem ... sit
cum materia vel est oppilans ... et plures
delegationem ... per vias debitas
aut est apparens et indurata et hoc de vi-
cipiibus ¶ Signa ypo timpanitis sunt cum
signis quibus predictis egressio umbilica
plura et tensio mirach in modum tympani
est et ... melioris cum asperitate et sica-
tate et cum percutit venter facit sonum
forte velut ... tympanum aut uter
inflatus ... vel aqua plenus et
cum comprimitur venter est durus vehementer
et patiens est appetitus eructuationum et
turbas et alleviat ... corporis et cum
inflantur pedes ... in aliis et est
corporis pulsus longus velox propter ...
tem adauctam sine ... plura
que sit in aliis speciebus ... etiam fra
appetit cum predictis urina ...
tincta ... ampla magis grossius
¶ Si vero sit etiam calida appetit cum
predictis urina ... tincta subtilis
et pulsus frequens cum febre continua
Cura ... ¶ Cura timpanitis ... est
cum caliditate epatis que debet sic ...
et ... in dropsis que est ut purgetur
Clistere sepe ... clistere ...
tarum cum florum camomille mellis
sic cum ... lactucarum sic portula-
... tritisolorum ...
et bulliant in aqua et in lb j ...
... colate addantur ʒ ... vel
mellis et ʒ ... olei de camomill
vel de lilio vel de ruta vel de anethe
ʒ ... salis ... et ... reducatur ad
ignem et bulliat aliquantulum et colet

et tepidum hoc cum de proprietate alterat cali-
ditatem et resolvit ventositatem cum humi-
ditate et urina provocat sive calefactione
purget semel in ebdomada cum pillulis de
reubarbaro que sit reubarbari ʒ j ... ameos
amomi ana ʒ j ... spica ...
... et si conficiantur cum succo eupatorii
dentur ... sero cum ... dormitum
sive ... ʒ j ... ad ʒ ii quia
de proprietate confortant epar et stomachum et
... ventositatem et expellunt
humiditatem ¶ Super epar ponatur emplastrum
... de sandalis rosis
farina ordei ...
incorporatis cum succo solatri succo
absinthii succo plantaginis aqua
rosacea et modico aceti ¶ Super stomachum et
intestina ponatur evaporatorium factum
ex milio ... in sacculo
et actu calidum frequenter applicatur
Fiant masticationes sepe cum ...
provocantes eructuationes ...
et cimino et mastice et carvi et
similibus ¶ Inungatur totus venter ...
ad solem calidum vel ignem cum aceto
squillitico ... cum fricatione leni
cum panno calido aperiente poros
¶ Supponatur quoque suppositoria que
extrahunt ventositatem inferius
sicut sunt illa ... foliorum rute cimini
lauri ...
... et conficiatur cum melle Fruantur
cibis digestibilibus ut sunt caro
edorum vel pullorum vel castratorum vel
avium montanarum et ... assa vel
elixa cum feniculo petroselino condita cum sa-
pore facto ex agresta vel vino
granatorum vel berberis vel aceto
vel succo aceto vel succo acetose
et pulvere cinamomi cardamomi
et croci et non comedat ... inflativa
... sicut sunt legumina fructus ar-
borum olera rape et similia nisi forte
olus ... herba feniculi et petroselini
Comedat etiam carnium ...
... vitellis ovorum et ova
sorbilia ... siccas vel
assas vel plus ... in die ...

Signa ypo timpanitis
Pigro
Emplastrum
Evaporatorium
Masticatoriis
Suppositoria
Ordinatio diete
Cibi inflativi

mixtura

Cura timpanite sine caliditate

Clistere

Nota

Fiat vero humidis et electis rot(undis) recentibus scilicet solvatur. Bibat vinum album aromaticum limphatum cum aqua decoctionis seminis seu vel anetos vel anisi parum tamen dat et bibat et devitet simplicem super fluum propter posse et post cibum dimidium sumat post purgationes aquas. Electua(ria) capitiam et alteranua et confortatiua sicud est hec mixtura scilicet dyalacte dyacimini dya nisi dyacitoniamon dyagalange ana partem unam dyarodon abbatis rosate nouelle tasanli ana partem semis vel fiat sic recipe dya citrine citrine sarracenice ana partem unam trisandali zucari rosati ana partem semis. ¶ Cura tympanitis que est sine caliditate epatis vel colice est ut solvatur frequenter in ventre cum clisteri ex recipe anetos anisi carvi cimini seminis leos seu se cinerice ana ℥ ß florum camomille meliloti eupatorii cicoree centaurie vitte maluarum lactucarum ana ℥ j polipodii ℥ j collonquintide agarici ana ℥ ß conterantur et bulliant in aqua postea et colentur et libras j illius collature et ℥ j mellis et ℥ iij olei de aneto et de ruta vel de caro et de lilio ℥ ß salis gemme fiat clistere quia de ipse humiditates leuat et ventositates potentius resoluit. ¶ Purgetur semel in ebdomoda cum pillulis que sic fiunt. ℞ hermodactilorum turbith cimini ana ℥ j reubarbari ℥ j seminis feniculi carvi dauci ana ℥ ß agarici collonquintide scamonee ana ℥ ß in forme cum succo eupatorii vel cicoree dentur ex eis quantum est dosis ad lotum siue cena a ℥ j vel ad ℥ ij. ¶ Et scias quod frequens usus camedreos et origani et similium leos sanat omnem tympanitem de ipse vitte

Super epar ponatur emplastrum confortatiuum et aperitiuum sicut recipe sandali albi citrini et rosarum ana ℥ ß mastices mirre nucis cipressi ana ℥ iij olei mastici vel nardini ℥ iij aque rosarum aceti ana ℥ ß spicatis succi plantaginis scilicet eupatorii ana ℥ iiij terenteur terenda et incorporentur omnia cum oleis et succis et addatur farine lupinorum vel tritici quod sufficiat ad inspissandum. ¶ Super stomachum et intestina ponatur evaporatorium super dictum vel quod fit ex seminibus anetos carvi

seu dauci anisi impositis cum vino et in sacculo calefactis super lapide ignito. Utatur post purgationes dyacimino dyaciminum dyaniso dyagalanga dyacitoniano et omnibus electuariis calidis carminatiuis ventositatibus grossis cum virtute ¶ unguentis suppositoriis masticatoriis. Dieta fiet ut supra preter quod eius vinum sit clarum rectus potens purum sine omni permixtione aque et species condimentis eius cibum sint magis acute. ¶ Aliud igitur predicti cimini carvi seu ani seu carvi piper longi et piper nigri et ℥ et in fine balnietur in aquis tinarum calidis frequenter ante cibum et sic regatur a principio cure usque ad perfectam sanitatem conseruetur et si per hoc medicum fuit bene curatus redeundum est ad primam et per ordinem de uno procedendum. ¶ Iuxta illud Ypo 2a particula afforismorum. Omnia secundum rationem facienti et non secundum rationem euenientibus non transire ad aliud manente quod visum est a principio. ¶ Et iuxta illud Auicenne primi canonis fen 4ta capitulo primo noli recedere a re lege in eo tardamen mandatum noli perseuerare in malo licet in eo non videris nocumentum.

Methadus

¶ Scilicet quid accidit aut a mala complexione epatis frigida et hoc ut in pancoribus debilitate virtutis sanguificatiue quare non generatur sanguis laudabilis sed cruduis aquosus qui cum non est aptus nutrire membra neque expellitur per urinam et secessum cum oppilatione viarum prohibente vel virtute expulsiua et sequestratiua superfluum cum superfluo debili existente colligitur in cifac et intestina forte redundat inter cifac et intestina inflans ea vehementer. Aut fit a mala complexione epatis calida vehementi et hoc ut in pluribus ~~et~~ de resoluente et debilitate caliditate epatis virtuale quod est proprium organum digestionis in eo quod digestio non est alterato absque sit cum maior et fortior fit a calida maiori sicut in synoco febrili sed est alterata determinata modo gradu atque ordini naturali. ¶ Et si fiat a mala complexione frigida siue calida aut est sine materia et hoc ut raro aut cum materia et hoc ut plurimum et si sit cum materia aut est oppilans vias et duriciem epatis inducens aut est cum hoc apparens est

prohibens sequestracionem superfluitatum ab humoribus
benignis et corporis euacuacionem ad quod corpus
Et sit ut plurimum ab opilacione epatis cronica
ca indurata que sclirosis appellatur scilicet et
ittericia citrina quamquam asclites sit ut plurimum
icteri propter opilacionem pori fellei et totius
spongiositatis epatis et venarum Signa
quod asclites sit cum signis quibus supradictis
inflacio et grossities ventris plurima quedam
potius facit sonum vanum velud aqua con
quassata vel sicud uter plenus aqua
non velud tympanum aut ut inflatus Et
quando volvitur de latere super latus sentit eger
sonum et motum aque fluctuantis et cum pone
primitur non adeo resistit scilicet et fiunt in
quibusdam testiculi et virga et crura infla
tumens fortis in mense scilicet collum et brachia
et omnia extrema superiora remanent gracilia
extenuata et est in tali meliorum tumorum
tensio sic corium imbibiti prout nocte in aqua
que dum premitur reddunt foveam que non
illico impellit repletur sicut in tympanite
scilicet sedatum et vehemencia sitis assidua pre
post suspeccionem aque salse cum prostracione appe
titus omnino et pulsus corporis et primus frequens
arcius et quamquam ad duriciem extensione
tatis multiplicate et si sit acta fit sit le
nitas ventris et appetitus urina non valde
si sit acta calida vel cum apate sit ven
tris stipticitas plurima et cum apate sit ven
valde tincta subtilis et appetitus urina
sit plurimum in omni asclite sit conclusio unum
valde quia nam non aliqua sequestracionem
in superfluitatibus colericis et mitius quare rena
nent cum urina et tingunt ipsam videtur
et id accidunt ut plurimum omnem asclitem
icteria citrina vel in aqua ¶ Cura as
clitis quod est cum caliditate epatis vel apa
te et sit quarum intercutibus replet prima
sua causa ¶ Tha non alterato cruale corpus
epatis et eius confortatis // reparat epatis
cum diureticis appetitus // cum suis stipticis
¶ Tercia est de opilacione epatis cum
diureticis appetitum ¶ Quarta est euacuacio
aque citrine sine causa cum asclitis
percussum et urinam cum medicinis lapa
tivis et urinatis de quibus singillatim post or
dinem dicemus ¶ Purgetur igitur omni
septimana semel vel bis secundum tenore

ventris cum urina euacuante per urinam vel cum
urina euacuante sunt percussum et urinam vel
non cum urina non cum alia ne non fiat generacia
et ut vie epatis omnes composite et sufficien
ter eius corpus purgentur ¶ Pille de reubarbaro alma
soris optime in hoc casu que solvunt ventrem
cum provocacione urine sic fiunt Recipe reubarbari
electi ℥ ii turbith agarici colloquintide ℈ ℈
ana ℥ i sic endivie et lactucarum citree
sic apii ana ℥ ß in forma pille cum
succo lactucarum vel endivie vel citree et
si infirmus ipsas magis artive adde scamonee ℥
ß vel ℈ i dosis eius de sero cum iverit
dormitum absque cena a ℥ i usque ad ℥
ii Item pille de mezereon Iohannis Mesue
in suo antidotario mirabiles et optime
ad ydropisim reducentes aquam citrina
sic fiunt Recipe foliorum mezereon preparatorum vel
seminis eius preparati ℥ v mirabolanorum citrinorum
℥ iii kebulorum ℥ iii gommerum cum tamarin
dorum vel manna dissoluti in aqua endivie
¶ Si autem pilles recipere non potest liquidus
oportet recipiat decoctione que sic fit
Recipe aque decoccionis seminis endivie lactuce
scariole prius eorum sic apii ℥ iii et cum fuerit
fervida super ℥ ii pulvis reubarbari et ℥ ß
et turbith et dimittatur sic usque ad horas
xii et tunc colatur et detur ante diem cum ℥ i syrupi
acetosi si corpus fuit robustus detineri
fuit sine colatura vel purgetur cum electua
rio de mezereon et est optimum productorum educat
eius vehemens aquam ydropicorum percussum
Recipe foliorum vel seminis mezereon preparatorum partes
tres et carnis citoniorum elixorum in aceto
vini et zucari albissimi ana partes sex di
mezereon partes xv mane partes x aque
tasi in quo infusus sit agarici pro octennium
partes xxx dissoluatur zucarum et mane in
aqua tasi predicta et misceantur cum
carnis citoniorum et coquatur ad facile
ad ignem lenem usque ad mellis spissitudinem
et in solvatur pulvis mezereon cum oleo iam
dicto et confidatur cum eis cum dosis sit
a ℥ ii usque ad ℥ iii dando in media
nocte ¶ Et scias quod mezereon non cum
sustinet de decoccione et gestione ymmo
post predicte ¶ Preparacio mezereon
sic recipiunt folia eius vel semina
et terantur in fundum macerato per diem
et exsiccantur in umbra chedicantur
euacuat ut radicum est sicut diureticorum
quod sic fit Recipe radicum v quorum aut

Asclites
plurimum
ab icteris

Signa
asclitis

Cura
Asclitis

Si non potest
recipere
pillulas

Elec. de
mezereon

Preparacio
mezereon

an· i· ligni aloes anisi capilli veneris epatice endivie
acetose an· ʒ i· sandali citrini rosarum cuscute
berberis cappari an· ʒ iii· seminum quatuor frigidorum
ʒ ii· foliorum ʒ ß· vini citoniorum lb· ß· syr
rupi acetositatis lb· i· ʒucari et quod volumus spiritum
fortificare in ppilotando urinam addimus pul
verem tamarindorum ablatis capitibus et
aliis que sunt partes venenose quia tunc
fortius tendit ad renes et vesicam ¶ Et
quod volumus ut eius syrupus simul purget per
secessum et urinam addimus ʒ i· reubarbari
et ʒ ii mezereon preparati ut supra dictum est
et tunc dicitur syrupus diureticus reubarbaratus
per se [illegible] non sit aliud debitum syrupus ace
tositatis cum aqua de corticibus citri acce
tose berberis [illegible] capari endivie et sit
aqua dupla ad syrupum ¶ Sunt preterea
quedam medicine debiles purgantes per se
cessum que sumunt [illegible] debili vel cor
delicato sicud est serum sive aqua casei
in qua sit pul· reubarbari ʒ i· dando
[illegible] vel magno sunt infuse ʒ ii
reubarbari [illegible] ʒ v mirabolanorum citrinorum
et si tales super [illegible] operatio preter
farmacum adde in aqua casei aliquid
aqua vero confert preterea [illegible] quod sit
fit [illegible] lb· et ß mezereon preparati
ut dictum est ʒ i mirabolanorum citrinorum ʒ i
bulliant quousque redeant ad lb· i·
tiatur [illegible] in [illegible] et quoque ponitur
loco mezereon euforbium ¶ ¶ Confortentur
suppositoria de melle vel de salgema vel
de lardo salito vel de [illegible] [illegible]
mordicationem ani ¶ Hec igitur sufficiunt
de medicinis evacuantibus per secessum vel urinam
¶ Post purgationes aliquid et precipue causa
quieta incipit manifeste diminui fiant
emplastra super epar et stomachum nam ante
hoc tempus non faciunt nocumentum / emplastrum
sive epithima alterans et confortans
epar sit ex sandalis albis citrinis et ru
beis rosis [illegible] endivia berberis solatro
plantagine in aceto rosarum citoniorum
et aqua rosarum vel in succo solatri eupa
torium absinthium et modice aceti faciendo
ex eis epithima super epar [illegible]
infuse actu frigide supponatur frequenter
ante cibum vel faciendo ex eis emplastrum
pistando et incorporando omnia simul

cum succis predictis postquam bene cocta sunt
et inspissando cum farina ordei sufficienter
¶ Emplastrum autem aliud quod positum super ventre
totum et statim resolvit aquam ydropicorum
insensibiliter sic fit Recipe stercoris columbini ca
pri et bovini an· lb· ii bulliant in vino
albo vel potentissimo et modico aceti
deinde ex pista in sacello ponatur actu cali
da super ventrem frequenter in eo vel
sic Recipe stercora predicta et [illegible] et
calamenta et congregentur cum urina capra
recenti et supponantur ventri [illegible] sunt
[illegible] quando stercora predicta [illegible] calida
recentia fiant super ventrem [illegible]
[illegible] frequenter ante cibum [illegible] et sepeliatur
corpus totum preter caput in stercoribus [illegible]
aut in arena calefacta ¶ Et [illegible] aliud fit
Recipe boli ac farine ordei [illegible]
[illegible] vel loco eius [illegible]
[illegible] et [illegible] simul [illegible] et [illegible]
[illegible] an· et incorporentur omnia cum aceto
et aqua qua resolvunt [illegible] et confor
tat [illegible] totum corpus [illegible] cum
unguento agrippa [illegible] vel [illegible]
[illegible] fricando cum ipso ventrem
totum ad ignem vel solem calidum frequenter
et foveatur [illegible] totus corpus [illegible] lapidi
bus igniis aspersis aceto vini acutissimo
quia illud est plus [illegible] subtilum ca
lidorum [illegible] [illegible] postquam
totus [illegible] cum caliditate ¶ Et bal
neum aque [illegible] aut [illegible] in [illegible]
calidis in quibus posita sunt salvia [illegible]
ta salvia pulegium ¶ iuniperus ebuli
sambucus et omnia [illegible] postquam
fuerint bulita diligenter et posita
in [illegible] obturatis [illegible] modica
to ne [illegible] resolvatur vel [illegible]
[illegible] Item fiat [illegible] evaporacio
fiat [illegible] perforata in [illegible] sella ca
[illegible] totum [illegible] et iaceat eger
super ipsa [illegible] dimisso [illegible] perforamen et
recipiat vaporem calidum aque decoc
tionis radicum ebuli sambuci [illegible]
euforbii [illegible] calamenti [illegible]
[illegible] laureole et tegatur corpus
undique ut vapor [illegible] venter
tangat [illegible] vel [illegible] res [illegible]

debiles medicine

in cacabo sine aqua antiquo et suffi
ciencia eorum iuxta et melius erit quando
magis conveniebat rotatur et per purga
ciones aliquas electuariis appositis epatis
confortativis simul sicut est hec mixtura Rp.
dyalacce dyasandali dyatrium dyarodon
abbatis trisandali ana dentur cum vino citoniorum
vel aqua decoctionis berberorum dissolvendo
ea in illo liquore ad modum lohoc vel sy
rupi ut cito penetret ad epar. Vel sic
est hec mixtura Rp. dyacurcume maioris
vel minoris zuccari rosacei veteris ana detur
cum vino albo claro et limphato cum a
qua decoctionis citoniorum acetose endivie
lactuce berberorum capillorum capparis usque ad
medietatem. Vel sicut est hec mixtura
Rp. dyalacce trisandali trociscorum de ber
beris ana detur sicut prius. Trocisci de
berberis sicut fiunt Rp. berberorum aut succi
berberis ℥ x. se. endivie se. citrulle por
tulace ana ℥ iii. ligni aloes ℥ ii. reubarbari ℥ i. spice
℥ ß. informentur trocisci quorum quilibet
sit aureus illinus et potest addi spodii cam
phore amili dragaganti psillii aloes
ana ℥ ß. confitiantur cum tamarindis
dissolutis in aqua endivie quia calorem
et siccitatem reprimunt et aqua citrina educunt
per urinam et epar confortant atque deoppi
lant. Dyacurcuma maior sic fit Rp. croci
ana ℥ iii. spice mandragore valeriane
reubarbari ana ℥ vi. ana dauci asari
se. petrosilini apii ana ℥ iiii. cassie lignee
costi squinanti cinamomi rubee tinc
torum nucis muscate succi absinthii calami
aromatici eupatorii poli scordeon scolopendrie
ana ℥ ii. dragaganti ℥ i. olei balsami
℥ i. seminis hyoscyami petroselini terantur omnia et
involvantur in balsamo et confitiantur
cum melle despumato et fiat electuarium.
Aperit enim opilationes antiquas diffi
ciles epatis et splenis sedat citrinam et nigram
sanat colicam provocat. Et si vis
ut expediatur vicio splenis adde in qualibet
libra eius ℥ ii. limature ferri ablute cum
aceto vel scorie ferri et tunc est de genere
electuariorum splenetivorum. Dyacurcuma minor
sic fit Rp. curcume ℥ i. et ß spice
nucis costi squinanti cassie ligne

cinamomi croci ana ℥ i. balsami gra
na seminis hyoscyami petroselini vel loco omnium carpobalsami
calami aromatici ana ℥ i. mellis despumati
quod sufficiat ad conficiendum electuarium. Et ad
eadem secundum maiorem secundum minorem operationis et
minoris delectationis instruendo. Item
inungatur epar quoque unguento quod fit de
populeon et misce cum succo absinthii
et endivie et aceto squilitico ana ℥ ii.
et vino citoniorum vel berberorum vel grana
torum acetosorum quia infrigidat et confortat.
Item abluat crura cum mane et
sero cum vino albo vel veteri in quo bullie
runt flores camomille salvie maioranae
folia lauri ruta et similia. Preterea
sit totum studium medici assidue circa
rectificationem epatis et splenis ne forte
requirent cum antecedente quia alias
nichil proficeret abiecta cum contactus hoc
autem fit cum medicinis deopilantibus
epar et splenem et alterantibus earum
mala complexionem sicut sunt electuaria predicta et
sicut est syrupus dimetus positus capitulo
de opilacione et dyacaparis positus
de cacone quia potenter deopilat
alterat et confortat epar atque sple
nem calidum innaturaliter. Sed dico quod eo omni
mane post evacuationes reales aliquas
supradictas cum aqua decoctionis endivie
vel succi lactucarum Rp. Sed ante hec omnia
esset cum fluxum ventris et solutione
superflua non det aliqua medicina solutiva
precessiva sed solum regat cum medicina
sic fit Rp. spodii galle balaustiarum que
sumach seminis tamarisci et acetose ana
℥ i. cyperi squinanti ana spice nardi reu
barbari lacce corticis radicis capparis ana
℈ ß. se. endivie et ß agni casti se. por
tulace ana ℥ i. opii ℈ ß. camphore grana
decem ℥ vi. fiant trocisci cum succo
berberis vel citoniorum quorum quilibet
sit ℥ ii. Dentur omni mane cum vi
no decoctionis citoniorum vel ber
beris vel sumach. Aut fiant tro
cisci de karabe cum aqua pluviali
vel cum aqua in qua extincti sunt calibes
vel lapides igniti vel cum aqua de
decoctionis endivie plantaginis mirtillorum
quos diximus capitulo de fluxu ventris
aut zuccarum rosaceum vetus aut dyacitoniton

Ordinario dicte

sine speciebus. ¶ Dietam non deordinatam
dicte. Reddam sex res non naturales. Utatur
carnibus edorum vel pullorum agnorum atque
castratorum perdicum fasianorum et omnium avium
silvestrium non aquaticarum potius assis
quam elixis, et si elixentur addat petrosilli
semen et caules sed in die purgationis
que est in principio [illegible] et
quam asse. Vitetur quoque olera frigida preter borra-
ginem spinachiis petroselino apio endiva
lactuca et bliti. Vitetur etiam quoque aquam
decoctionis caulium et lentium, in qua
ponatur pulvis anisi ameos cinamomi
cardamomi cum semine feniculi et petrosilli quia
laxat ventrem et opilationes aperit
licet frigida corpus stipticet et opilet. Vitetur
brodio ciceris et pisarum condito cum lacte
amigdalarum. ¶ Vitetur pulte ex farina avene
vel farri et succo carnium laudabilium
vel aquarum ciceris et pisarum. Vitet
omnes cibos dulces unctuosos vel visco-
sos et carnes salitas et antiquas. Vitet
omnia pista et brodia et cibos liquidos
in posse nisi ante die purgationis. Vitetur
omnimodo lacte recenti caprino vel
asinino vel vaccino per se vel cum melle
vel zuccaro et panis uncta si sit sine
sale. Panis eius sit de simila spelte vel
ordei si intenditur ad nutritionem vel sit
furfuraceus bene salitus bene fermentatus
bene coctus conditus cum semine feniculi anisi
et cardamomi unius vel duorum dierum si
intenditur ad deopilationem. Vitet confecti-
bus passulis cum suis interioribus
cum suis carnibus tali sapore. ¶ Recipe
gariofilorum sandali ana partes equales teran-
tur subtilissime et aspergantur cum succo acetose
berberis vino granatorum agresta et similibus
et potest addi aliquid aqua rosarum. Bibat vinum
Vinum album
album clarum aromaticum bene aquatum cum aqua
in qua extinctum sit calibs vel lapis
igneus vel cum aqua in qua bullierunt
semina diuretica calida et frigida vel
cum aqua decoctionis endivie acetose ber-
beris cicoree cipperi cappari. ¶ Sed hora
comestionis parum vel nichil bibat
sed quod post ut chilus fiat fortior sed post
comestionem per 2 vel 3 horas esset
magis utile quam hora comestionis. Neque
bibat hora aliqua ad satietatem immo
statim tollat in posse neque cibo repleatur.

in vinum omnis multiplicat una vice vel
calor naturalis humiditates consumeret sed regula-
tione aliarum, et cum sitis ipsum infestat ab-
luat os suum cum aceto mediocriter fortius
et modico vini albi adoriferi, et cum ipso
gargarizet quantum necesse sit quam petent
statim respuat. Vitetur confricatio in ventre
quantum potest consumatione ipsius super ventre
nullo modo in die dormiat nisi propter necessi-
tatem sed si debilis sit debilis vel si sompnum
nocturnum perdiderit tunc dormiat non multo
super cibum. ¶ Aer habitationis sue declinet
ad calidum siccum per se vel parte cum igne
ubi sed non sit bene calidus superfluo nec tam
calidum augmentet calorem, et naturalem
resolvat et virtute deiciat. ¶ Ordinetur
igitur ut aer inspirationis sit minus ca-
lidus sed aer corpus ambiens magis
calidus omni hora in posse. Inducatur gau-
dium et letitia per sonatas musicas et fabulas
et spectacula gaudiosa. ¶ Cura ascitis
quod est sine tactu et sine ypate et ipse
est ut purgetur cum eisdem medicinis
sicud et quod est cum caliditate preter quod
sint magis acute sive ducant per seces-
sum sive provocant sive per utraque sicut
pille bone solutive per secessum sic sive re-
foliorum vel seminis mezereon ʒ 1 euforbii
ʒ 1 reubarbari electi ʒ 1 turbith agarici
collecti ana ʒ ß masticis rosarum ana ℈ 1
conficiantur cum succo absinthii vel eu-
patorii, et si volueris ut ad solutionem pro-
vocent urinam adde semine cicoree lactuce
apii feniculi petrosilli ana ʒ ß dosis capere
a ʒ 1 usque ad ʒ 2 secundo cum item ad lotium
sine cena. ¶ Vel cum pillulis de reubarbaro et
mezereon quas ponit Ebey Mesue in
suo antidotario et ipse si sit opilatio e-
patis et splenis magna. ¶ Recipe reubarbari boni
ʒ 3 armoniaci serapini, bdellii ana
lacce ʒ 8 appoponaci ʒ 3 mezereon gummi
arabici ana ʒ 3 turbith electi ʒ 5 spice
poly aloes ana ʒ 5 masticis ʒ 3 mirabolanorum
citrinorum ʒ 5 dissolve gummas in vino et
fac pillas dosis quarum sit ʒ 3 cum aqua
casei. ¶ Et sunt cum ultime fortitudinis
in ydropisi conveniens. ¶ Si autem pillas
recipere noluerit licet fortiores operentur
purgetur cum apozimate reubarbari
supradicto. ¶ Solvatur etiam quoque cum mena

solum prouocte urinam sicut est sirupus
diureticus supradictus et fiat ita vicissim uno
cum una et uno cum alia ne natura fiat consuetu
dinaria neque quiescat aliqua ebdomoda
quin bis vel ter purget secundum virtutem pro
purgationes plures et non plus vt tamen ab
prudenti cetam cerusa electuarijs calidis aptius
confortatiuis predictis in aqua calida sine pomi
ptione frequenter omnino sicut est dyacurcuma
dyacinum et triaca vetus dyalacca et
dyacostus diuidendo cum aliquo corporis vel aliquibus
simul mixtis ad modum castanee cum 2
3 vini albi clari veteris potetur Et illa
hora ponatur epithimata et empla predicta
super epar et ventrem et non plus et balnee
tur in aquis termarum et balneis aluminosis
et sulphureis et aquis calidis stipticis
cum aromate quia talia confortant epar et
stomachum compellant In dicta et alijs omnibus
fiat sicut in aqua calida preter quod vinum
eius sit vetus clarum purum sine omni
aqua Sed autem sit hec egritudo cum fluxu
ventris vel solucione nimia non detur ali
qua medicina solutiua sed regatur cum sola
medicina stiptica confortatiua epatis et intes
tinorum dicta superius in aqua calida et sit re
gatur per methodum predictum aptius constrin
gendum fluxum et retineret tota cura superius
donec perfecte curetur quia hec egritudo perdu
rans est cronica quare vixsa sepe medicis
difficile curatur Methodus hyposar
cha sit cronica compositione scilicet venarum
et membrorum corporis totius carnalis cor
rumpitur et dimittitur digestio 2a neque resis
tant humores et humiditates mitte
debentes ea neque apponunt neque assimilan
tur deb[ili]te et aquosite ipsorum prohibente
sed stant in concauitatibus et spongiositatibus
membrorum inflantes et replentes ea et
deinde infrant complexionem epatis in
consilem generat tamen antecedente et fit
hec mala causa sicut vt plurimum propter alteram
duarum causarum prima quarum est frigiditas epatis
naturalis Secunda est resolucio calidi naturalis
sicut fit post febre cronicam et propter quam
Tercia vero propter opilacionem durum epatis vel
splenis in callositate et mortificacione calidi
naturalis in eis et prohibente sequestracionem
superfluitatum 2e 3e digestionis Quarta

est potus aque frigide in ieiunio vel post
coytum vel balneum vel operacionem vel ablucio
in aqua frigida post estuacionem fortem Quinta
est fluxus ventris plurimum vel menstruorum
vel emoroidarum euacuans calorem naturalem
Septima est retencio menstruorum plurima vel
emoroidarum quare congregat ad epar
et venas et ipsas infrant et opilant Octa
tima est ex frigiditate membrorum communicancium
epati sicut est stomachus intestina ieiunum
et pulmo et dyafragma et renes Signa
ypa yposarche sunt cum signis supradictis
vlis inflacio omnium membrorum totius corporis
et facies turgida velud pleuretis inflata
et est totum corpus sine ancione et non
inflatur venter neque vmbilicus adeo sicut
in asclite vel tympanite et quando digitti
premuntur vel brachia reddunt signum
concauum que non reddit illico et est cum
eo ut plurimum fluxus ventris cholosus
declinans ad albedinem pulsus vndosus latus
lenis vrina eius ut plurimum caro posus vel
alba lactea grossa Cura yposarche
in quantum est calefacto et confortacio epatis
et omnium membrorum cum balneis electuarijs
emplastris vnguentis sirupis dictis capitulo de debili te
epatis et purget de 3o in 3m cum medicinis
dictis in asclite vel potius cathartis vel fendis
vel cum medicamine demubilum posito capitulo
de 2oda post purgaciones aliquas ponatur
empla super epar predicta in cura asclitis et
tunc vtatur electuarijs calidis appropriatis
aliud et propter dyacostum et scopelianum dictis in
arena calida vel fimo vaccino et
colubino et linatur totum corpus cum luto
calido vel stercoribus calidis supradictis
et stet in sole calido vel stuba calida
post euacuaciones frequenter Et si fit
a frigiditate epatis naturalis reducatur ad temperanciam
cum electuarijs calidis et potu vini
veteris quantum amaritudine et cum omnibus
dictis capitulo de debilitate epatis passo de ca
frigida Et si fit propter resolucionem
calidi naturalis confortetur epar cum emplastris
calidis stipticis dictis capitulo illo Et si fit
propter opilacionem et duritiem epatis appropriata
epar sicut dictum capitulo de opilacione
epatis et de opilacione splenis sicut dictum
capitulo suo et aliqua etiam dicuntur in isto
capitulo passo de cura asclitis acadicada

Signa ypo
yposarche

Cura

ex qm m

Et si sit propter potum aque frigide vel ablucionem
in eo, et ubi accidit dolor sub costis post ista
quare utatur cibis calidis actu et virtute et elec-
tuariis calidis et vino veteri claro puro et emplas-
ypta tris calidis stipticis dictis masticine. Et si sit propter
fluxum ventris cronicum vel menstruorum vel
emoroidarum tunc curetur ista sicud dicetur. Si autem fluxus
cause conforteretur epar ad unguentis et em-
plastris calidis stipticis circa quod dictis causa de
debilitate epatis paragrafo de debilitate eius
propter capacitate sue substantie et causa de fluxu
ventris paragrafo de fluxu epatico et indu-
catur sompnus et quies propter posse et mutatur
cibo laudabili et vino rubeo dulci ut reddat
sanguinis multa et balneetur corpus in
balneo stiptico calido sicud est aqua
tinarum et sicut est aqua ab decoctionibus ab
fructibus rosarum plantaginis balaustie gallarum
cipressi cupularum glandium calamenti mente
mirtarum juniperi mastice aluminis sulfuris
6ta et similia. Et si sit propter retencionem menstruorum
vel emoroidarum provocentur sicud diximus suis
capitulis et provocetur urina cum fortitudine
cum sirupo diuretico dicto in cura asclitis
dicta calida et si virtus et etas consenserit
et habitudo corporis sit carnosa fiat flobotomia
de saphena pedis que est intra in talo
juxta illud ypo dicta pericula asso (?) et
emoroidas antiquas sanans si non una
relicta fuit periculosum est ydropicum fieri
in nullo autem alio casu competit flobotomia
in ydropisi quia addit in infrigidacione epatis
dicta et debilitate. Dieta ydropicorum omnibus sicut
dictum est in cura asclitis dicta sicca et
sitim propter posse tollet ut mutatur cibis calidis
siccis aromaticis ut sunt carnes laudabi-
les et propter asse nisi ante diem purga
cionis tunc sint elixe cum feniculo petro et
bibat vinum vetus album clarum potens pur-
Notandum cum cibo pro sapore sit capparis se-
napi petrosilinum menta coriandrum et mozpatis cum
aceto. Utatur cum dulcibus suis pulvis
sit fiat. Recipe piperis nigri piperis longi anisi
carvi cardamomi ana ʒ i galange ʒ ß anisi ʒ i
ciperi ʒ i teratur omnia subtilissime et
cribellentur. Abluat se per os suum hora ve-
nerit ad commiscere et cum hoc pulvis mixto cum morsu
suo in plicacione et dicat cum alio

Emperica

Pulvis de cura asclitis quod visus sola aque
vel audicio eius ab alto noceat omni
ydropico nedum ipsius bibicio vel ablucio.
Item dicit idem quod ydropicia nequaquam
sanatur si non fiat ydropisis de opi-
lacione epatis propter multam neruorum sanguinis
vel retencionem menstruorum vel emoroidarum
constrictarum primo neque tunc fieri convenit
nisi etas et virtus consenserit aut consue-
tudo. Item dicunt experti quod semel ta-
men potatum omni die expertum quod semel ta
quo spica nardi, si bibitur antivaram
urina hominis aut capre, sola et
si bibita curat omnem in qua specta
decoctum sola quia educat aquam ydropisim
leniter perfectissime et urinam et confortat
epar. Item cum aut sit decta cruda addatur
cum ceteris sucus endivie et scariole. Item
dicunt alii se expertos fore bonitatem suc-
ci radicum yreos cruci vel tecti si coco
summa omni die mane et ... quietudine
tecta cum carne per post vel cum ovo
sorbili. In fervendo quia sanat omnem
ydropisim maleum partem. Item duat
cum omni die ʒ vi vel ʒ ii sellae aque
citrine et ideo apud possimus eo uti
sine omni alio medicamine si cum non
fuit difficilis aliqua. Item stercus hominis ydropici
post cum aque vel sine aqua confert appetite
fumi omni die in sero. Item
lupi sum potest sanat ʒ i epatis
solem vel ignem et subtilissime pulveri-
zatur ut in toto penetrat ad epar si
debetur cum vino albo subtili claro dulci
aromatico. Confert etiam et passulis
et quibus equatoris in masticacionem
zucaro quia aforum ista confortat dulce
epar deinde comquarum cassia.
In cura omnis ydropisis plurimum iuvat
epatis confortacio. Expertum est etiam
in cura omnis ydropisis et propter ascli-
tes quod succus cucumeris asinini vel e-
aquositas que est intra cucumerem
siccetur ad solem per sex donec indurescat
et fiat ex eo pillule sicud ciceris et deturi
una ex eis in media nocte et post
ipsam bibantur ʒ iii vini decoctionis
venbarum et melius sanat ipsam perfecte
expellendo totam aquam clamat una
die vel etiam id si ista cura periculo-
sa neque debet fieri nisi a medico
perito et in corpore forti robusto. Expositum
expertum quod asclites que sine calamite

vel sic curatur cum solo trocisco lapatino
qui sic fit et cum [illegible] usu dyacurcume
vel dyalacce omni die ante cibum preterea
in die purgationis bibendo desuper aliquid
boni vini odoriferi. ℞ turbith ʒ i ʒ ß spice
ana ʒ ii scamonee electe grana iii terantur
et incorporentur cum vino et fiat trociscus
unus qui detur semel in ebdomada ante
diem vel quando facit quater vel quinquies
assellare aquam citrinam cum observatione
diete supradicte et administratione emplastrorum
super epar supradictorum. Sed si esset
cum fluxu ventris non detur nec alia laxa
tiva sed regatur cum cibis stipticis et clisteri
bus predictis. Ponunt et alii quod omnibus
ydropisis et precipue yposarca frequenter curatur
cum huiusmodi medicina. Recipe reubarbari pulverizati
subtilissime ʒ i detur in aurora cum ʒ ii oxi
mellis et ʒ iii aque decoctionis lactu
ce scariole radicum feniculi dando de eo in
iii vel sexta in ebdomada cum observatione diete
supradicte. Sed si virtus sit debilis sufficit
ʒ i reubarbari. Alii vero dicebant quibus
non datur reubarbarum detur cum pulvere et terra?
ʒ i et ß oxymellis et i vel squillitico
vel aqua decoctionis lactuce scariole ra
dicum feniculi. Et si sit cum caliditate
vel sic detur syrupus acetosus ʒ iii vel mel
rosatum colatum cum eadem aqua. Et si sit
cum fluxu vel prius detur et raro nec
reubarbarum sit ultra ʒ i sed regatur cum cibis
stipticis vel emplastris supradictis. Item
pillule que ponuntur ad omnem speciem ydropisis
sive cum caliditate sive sine caliditate
sit sine evacuant. Nam aquam citrinam eli
minant ventositates opilationes aperiunt
et epar confortant. Item aloes epithimi
polipodii ana ʒ i et ß cathapucie elacterii
coloquintide minoris euforbii turbith reubarbari
ana ʒ i seminis petroselini seminis apii seminis endivie
spice portulace salis indi carvi ana ʒ i et
ß mirabolanorum nigrorum et citrinorum ana ʒ ii
esule ʒ ii dyagridii ʒ i fiant pillule cum
succo eupatorii vel absinthii. Detur de eis
a ʒ i usque ad iii vel ad minor. Item alie ad idem
℞ agarici ʒ ii eupatorii reubarbari aristo
logie rotunde ana ʒ i lacce spice seminis apii petroselini
ana ʒ i [illegible] al ʒ ii fiant pillule secundum
artem.

Canon

Scias quod aqua ydropicorum duas habet proprietates contrarias
que est frigidam humidam aquosam. Alia
adustam et acutam que est colera
vel salsugo aqua permixta secundum suam
vehementiam secundum virtutem eius in se. Est namque
in se ex aquositate sua frigida humida primum est et
sibi coagulata calida secundum quod patet quod tota genera
cerutas habet virtutes ex quo dicit pro canone
in opere nostro quod non est ydropisis prius et
effectus est frigida et humida. Quare non
curatur nisi per calida sicca sed est autem
calida quamquam quod quibus in cura ydro
pisis addere frigida et precipue si sit cum febre.
Oriendum preterea quod asclites est periculosior
tympanite quia ad sublevandum quod est epar et
precipue si sit propter opilationem vel duritiem vel
apostema quia contra medicinam veri medicinis curantibus sed
calidis propter opilationem et aquam frigidis propter
febrem et coleram. Sed tympanites est periculo
sior asclite quamquam ad curam quod ibi tamen quod
est ventositas plurima cum aquositate
pauca. Item si medicus verteret calidis
autem generabit ventositatem et sic patet
quod in ora virtus est timor et replexio
et precipue si sit cum febre quamquam est difficile
curare aliquam speciem nisi fortassis
in principio et cum informationem et cum virtutis
constantia et obediencia infirmi. Item
sciendum quod in cura asclitis si medicus prohibuerit
remediorum vomitus prohibitorum per plures
et interius confortare videatur per purgat aut
torres sed Rasis et Almansor ventri maiori
ventris cum ferro vel cauterio in loco qui
est sub umbilico ad iii digitos non quod
directe quod qua dicit sit coram musculorum
transversalium qui ibi medicantur continentur
usus sunt prius nec consolidare possunt.
Sed alati usus ignorancia ubi est cauterio
stabiles corporis musculorum sed in quo
fiat incisio trahatur tubus superius ut
pennis reddendam obstructio vel minus quam
volunt ne cum ita simul attrahatur tota
minuantur sed calor naturalis et spiritus ex
quorum resolutione necesse est virtus prosternitur
et tamen medicina. Item ipso sed hec periculosa
aliorum cum viribus ydropisia aut cuiuscumque
medicinis aut virtutis. Declaratur
incisio profundari per totum mirach et
siphach usque ad intestina intestina illud
ledatur omnino prima nec siphach et intestina
totum nunc contineri. Iste namque est ordo
sapientis ut ad medicinas fortes procedatur
nisi quod debiles non conferunt vel chirurgie
medicina aut manualis est cum

fortissima et adeo est ultima fienda neque
competit nisi virtute forti et egro de cuius
vita medicus desperavit Consilium tamen est
medicus est nullatenus incidere sed potius ipsum
derelinquere prenosticando et sic ab ipso fugere
nec medicus infamiam incurrat sed in tali
casu vidi quosdam fieri constrictiones super
plantas pedis vel dorso eius inter digi-
tos minimos et secundum ab eo tamen cautio
vel cantantibus et ipse impedire de prope
bene perpendendo. vidi etiam fieri
vesicatoria ad cordas / et unam
sua super ventre simplicia acuta corio
et similibus incorporatis cum stercore ca-
prino columbino et hyrcino vel urina
que sanabat aliquod aptum supposito
tam mollitie ventris donec aqua
respirabat / vidi etiam aliquos facere
aptum tuellum in ventre cum scarpella
tionibus cum unguentibus donec aqua
guttatim stillabat et venter detumes-
cebat et sanabantur sed omnes isti vel
plures post exsiccationem aque recidiva-
bant et moriebantur si medicus et infirmi
non stabant cautione cum elevarijs et
syrupis aperitivis et confortativis epatis et
splenis datis in methodo aliud nam
regnabat causa antecedens et quia
fuit potius debilitata propter ydropisim
porem ideo desererent in 2a species yppo-
sarca autem non debet fieri incisio unde
quia materia continetur in corpore toto similiter
videtur quod nec in tympanite quia non
est in eo aqua pura

Prognosticatio

Dicit Galienus quod species ydropisis
asclites est difficilior curationis et
post ipsum tympanites
ut plurimum est salubris yposarca quod
quia ea moritur nisi propter inobedientiam
vel medici errorem raro autem quam
in asclite est causa et peritum continua
super epar quod est membrum principale similiter
patiente cum ea et peritum despectata simi-
liter epar In yposarca non
peritum diffusum est per totum corpus quia
ipse tolla lenem fit defensiva Item
dicit ypo 2o prenosticorum quod omnis ydro-
pisis cum febre et ipse cum febre acuta

est morbus quem fortitudine vincere tamen
fit, cum fortis sit. Igitur qui in aqua non
extinguitur ut scriptum est in glossa libris
af. 34 afforismi 2o particula In morbis non pre-
citantur egrotantes etc. Et ubi in omni
morbo plenitudines prestantes inest et carere
quietas inducit recommitunt et per materie
quantitatem et materie impediunt in eius digestione
regulatione et maturatione unde intermittere
et febre 3na noctua Item ypo 6ta particula
afforismi ydropicis quibus ulcera fuerint vel
nerva in corpore non facile sanatur quia
humiditas impedit consolidationem Item
fluxus ventris super veniens cum alte-
ratione infirmi et virtutis constantia
salubre supervenitas vel et vincere ve-
teris super veniens vel fluxus ven-
tris sine alteratione infirmi morbe

Quando ypo dicit ab ydrope habito
secundum venas in ventre aqua fluente
soluto fit egritudinis Et in libro pro-
bato diarria super veniens fortis solvit
ipse ascelite Item in ydropisi cum et
et cum difficultate mixta paucitatem
et vulcanus vel et plumarum mortale
tate mixta et colore citrino et ad sinali
citrino et ipse virtute constante In
omni ydropisi secundum quod hiberno medietatem
vonaliculi nihil confert morbe Item
in omni ydropisi mixta et alternata sed
die una ad recidivationem sed
die alia morbe si non continua et alternata
materia presuperatione salubre In
omni ydropisi est sed loctura sanies
vel sanguis coagulatus morte semper
quam sit Item urina bito et in-
pura rubea nisi cum et linda
supernis aut equus morbe Item
fetor anhelitus et sudoris et spu-
ti et omnium ... plus debito solite
et fetor cutis totius morbe Item
ypo 6ta particula 34 afforismi ydro-
picis tussis super veniens malum
perdens non tussis nisi malum et
hoc intellige si non fit tussis

propter catarrum scilicet instillacione aque et ven
tositatis in ventre que premit dyafragma
tunc magis insurgit omni diem vel circa
ad suffocacionem et propter asclitem propterea quod in
in paracula hoc ... aut ydro
picus si tussim habeat dissipatus est
ydropisis et propter asclites si sequatur
... apud durum epatis vel splenis diffi
cile et raro curatur quia lapidiscitur est
mollificari ... ydropisis secundum vero epatis
periculosior est ea que fit vicio stomachi vel
splenis vel aliorum membrorum et vide
asclites omnium periculosior ydropisis
... tollitur magis periculosa est
quia in ... quia maxima distras
... sit et tam forte unde ypo
za paracula ... In morbo ... in
periculum egrotantes Capitulum
quintum de Ictericia

Ictericia est defedacio coloris corporis
totius ad citrinum vel nigrum cum per
mutacione coloris urine vel egestionis
aut aliorum apparentem. Citrina fit vicio
epatis propter ... in qua prima est
mala complexio calida epatis sine materia vel
vel accidentis. Secunda vero mala complexio epatis
calida cum materia plurima scilicet colera et rubea
Tercia est apud calidum epatis. Quarta
oppilacio cretica colere rubee ad cir
cumferenciam corporis totius. Quinta debili
tas cistis fellis. Sexta oppilacio et ista
est oppilacio fit 3es modis. Aut in gibba
et venis epatis. Aut in poro quo cistis
mandat coleram rubeam ad pilorum i fundum
stomachi gracia confortacionis digestionis. Secunde
Aut in poro quo cistis mandat co
leram rubeam ad intestinum ieiunum gracia ex
citacionis virtutis expulsive. Has vias
habet tres vias cistis ut patet in anathomia
Nigra vero fit aut vicio epatis debilis
in virtute discretiva superfluitatum di
gestionis 2e et hoc ut raro. Aut
vicio splenis debilis in virtute attractiva
... ab epate propter oppilacionem ...
in viis eius vel debilitatem sine ...
et hoc ut plurimum. Signa ictericie

citrine propter caliditatem epatis sine materia sive cit 1
rinitas faciei et propter albuginem oculorum et urina
rubea intensa. Quod si cum caliditas insit p
... non separatur a corpore tota citrina neque
noceret paciens et tercia ... superfluitate
quoniam est eius ... qua degit sibi ...
Si vero fit adveniencia separatur aliquo
et fortasse antecessit comestio ciborum ca
lidorum plurimorum et potus vini fortis plurimi
aut assiduitas famis et estiatis ...
vigiliis et labore. Signa ictericie 2
propter caliditatem epatis cum materia sive quia
colera rubea egreditur ad vomitum et
ad secessum et ad urinam quia quibus ...
est rubea aut citrina vehementer neque
... ictericia et propter cum materia sit multa
Signa ictericie propter apostema calidum epatis 3
sunt febris continua acuta cum dolore in
ypocondrio dextro pungitivo et omnia
signa apostematis epatis que diximus. Signa 4
ictericie propter expulsionem creticam sunt
quia accidit in febre continua acuta in
aliqua dierum creticarum vel indicativarum
et quia fit subito infra unam diem
propter expulsionem colere rubee ad ambitum
corporis totius virtute ... aut
nature. Signa ictericie propter debilitatem 4
cistis in attrahendo coleram rubeam sunt quod
cum ictericia fit nausea et vomitus colere
sine dolore ypocondrii dextri cum non
fit in ipso oppilacio. Sitis et siccitas et
amaritudo oris cum prostracione appetitus
et urina rubea intensa et difficile est
discernere inter istam causam et illam que
fit ex multitudine colere rubee predictam.
Signa ictericie propter oppilacionem sunt quod si 5
fit oppilacio in gibba vel venis epatis
vel in poro quo cistis attrahit coleram
ab epate sentit eger dolorem gravativum
natum in ypocondrio dextro et
ego apparet est tincta. Sed post
hec gradatim dealbatur secundum ...
... acolia et urina est tincta
valde turbida grossa spumosa
propter eius regurgitacionem ad san
guinem virtutis discretiva et expulsiva

cum materia

Ex apostemate

Ratione expulsionis crete

Ex oppilatione

epatis debilis eet plum tunc apparet urina
citrinatum alba aquosa sicud et stercus et for
tificaret ycteria et est cum hoc paciens
sine vomitu et amaritudine oris Si aut opi
1 lacio sit in poro cistis mandat co ad pi
relum tunc signa eius sunt quia egestio et
urina sunt tincta valde grossa spumo
sa sicud bolus armeni sine vomitu vel
amaritudine oris vel siti et appetitus est
fortior virtute digestiva stomachi et est ut plurimum
cum fluxu ventris propter multitudinem colere
8 transmisse ad intestina Si aut opilacio
sit in poro quo cistis mandat colam ad
intestina tunc signa sunt stipticitas ven
tris cum egestione alba dura sicud stercus canis
et fortificacio ycterice subito et urina
rubea grossa ampullosa valde nisi forte
virtus sequestrativa epatis sit debilis quod
raro contingit et non est eciam omnino sine
vomitu colerico vel siti vel oris amaritudine
et appetitus prostracione Sed non sunt hec
adeo intensa sicud in debilitate cistis
in attrahendo colam Si aut opilaciones
sunt plures sicud sunt tunc et signa
apparebunt plura simul et hoc est ut plurimum
Signa icterice nigre Signa ictericie nigre propter debilitatem
virtutis distrectiue et oppressione epatis
vel eius opilacionem sunt gravitas ypo
condrii dextri et quia ictericia citrina
precessit nigram cum cola subtilior sit
quam melancolia simul et urina citrina
intensa videlicet antecessit nigram grossam
Signa ictericie nigre propter debilitatem
virtutis attractiue splenis vel eius opi
lacione sunt dolor gravitas seu extensi
uus ypocondrii sinistri cum inflacione
et tumore ita ut putet stulti quod sit
apostema licet sit sine febre acuta et est urina
nigra grossa Et quod sit hec ictericia ut
plurimum post incipiendo sine antecessione icti
1 ricie citrine

Methadus

Cura
ictericie propter calidatem epatis sine materia est
ut utatur vino granatorum et sine berberis
vel aqua decoctionis eius et aqua ordei
acetum simul et aceto Sumat omni mane
℥ ii oxizakare vel sirupus rosarum vel post
Dieta tasanki et rosata novella epi
thimetur epar cum sandal rosis pulverizatis

et in fine in aqua rosarum et modico aceti bi
bet carnes et vinum nisi sint alterata cum
herbis et seminibus frigidis et aqua decoctionis
Cura ictericie propter calditatem epatis cum materia ii
est sic ut omni die in aurora sumat de
oxizakara vel sirupo aceti simplici cum aqua
decoctionis lactuce endivie cicoree vel
seminum quatuor frigidorum postea solvatur cum aqua
casei vel cum lacte acetoso acuto cum
℥ i vel ii scamonee vel purgetur cum
electuario de succo rosarum lapacino vel scolopendrio
lapacio vel cum decoctione que sit sic
Recipe mirabolanorum citrinorum ℥ i pistentur et
bulliantur cum v poundus seminis in ℥ vi aque
donec medietas consumatur coletur et acuatur
colatura cum ℥ i reubarbari boni pulverizati
vel granis mi vel quinque scamonee et addatur
sirupo rosarum ℥ ii et detur hoc totum ante die
quia evacuat colam et sistit vomitum co
fortando stomachum et intestina Deinde sumat
remedia localia predicta Dieta sit eadem
cum predicta Cura ictericie propter apostema calidum in
in epate est cura apostematis Cura ictericie propter vomitum cum
dicemus Cura ictericie propter expulsionem colere iii
ad cutem est ut inuncta
materia in eticando ponatur paciens in
balneo tepido aque dulcis vel aque de
coctionis florum camomille et aneti
quod si virtus sit debilis ponat vesice
vel vasa circa subtergia super ypocon
dria et circa corpus omnia quasi repleta
aqua calida vel bibat aquam decoc
tionis calamenti aceti calida in
plurima quantitate quam sudore provocat
et colerum expellit hordeum Vel
et siluestre aut vinum album aquosum
in quo coquitur infusi sulfur provocat aut
leniter bulliat Vel dulce et aqua decoctionis
diureticorum et passularum pigrum et semina
viscosas subtiliat et venas ca
pillares elargant et digerat materia
propter quod sumat dimitta cum sirupo acetoso
composito aut cum oxizakara dando
omni die in aurora cum aqua ra
dicum petrosilini et feniculi et prorsus et
purget cum aqua mellita sicut
dicta Cura ictericie propter debilitatem v

cistis in attrahendo colam est ut cat confor
tet epar cum illis que diximus cap° de debilitate
epatis parte secunda de debilitate epatis propter vari
tatem sive febre quia omnia confortativa epar
confortat cistim fellis et econverso Confert
etiam ad hec omnia que iam dicentur de cura
ictericie propter opilacionem epatis et viarum ipsius

Cura ictericie propter opilacionem epatis et viarum
eius qualiscumque fuit opilacio est ferre cale
si autem sit cum febre et urina rubea et virtu
te debili digerantur materia et deopilentur vie cum
syrupo qui sic fit Recipe endivie scariole lactuce
cicoree melliloti ana m j scolopendrie ace
tose pollitrici adianti capilli veneris ana m
semen portulace unus pro semine quatuor semina frigida cipi
cappari acori ana ℥ ij zuccari lb j vel zuccari
et mellis ana ℥ vj fiat syrupus de quo detur
omni mane ℥ iij cum aqua decoctionis endivie
et lactuce quod si propter hoc non sit aliud digeratur materia
cum syrupo acetoso simplici et aqua calefacta
et aliud syrupum bonum aperiente et confortante
epar et splenem scripsimus cap° de opilacione
epatis parte secunda de canone Postea pur
getur cum aqua ... predicta utatur
sepe casiafistula et dyaprunis imposita cum dya
gridia vel cum electuario sarracenica vel dya
lacca Utatur vero brodiis carnium elixarum
cum lactuca endivia feniculo et petroselino simul
et carnibus condiris cum succo granatorum vel
berberis vel aceto vel cum sapore facto ex
succo acetose trifolii et petro. utatur etiam
aqua pisarum et ciceris bibat vinum ...
clarum lymphatum Si autem sit sine febre
tunc opus est ex opilacionibus aperientibus
predictis fiat est syrupus acetosus compositus aut oxi
mel compositum cum aqua decoctionis aperi
cappari si seleos apii petro feniculi et
purget cum pillulis de reubarbaro dictis
in capitulo Comedat autem prandium et cenam
liberam et aque decoctionis cambui
vel porrum et secale actu calide vel a
que decoctionis apii feniculi petro quia resol
vit humores et prohibet apud in epate opilato
utatur carnibus edorum et pullorum coctis
cum eisdem herbis conditis cum sinapi vel
sapore facto ex succo allei et cardamo
et aceto forti utatur ... condiris
bibat vinum al prandium ... ...

cibos grossos viscosos et potus tur
bulentos clistrezet sepe venit cum clisteri
primo quidem lenitivo facto ex aqua decoctionis
malve bismalve secale mercurialis blete
tantum addendo aliquid olei communis vel oli
viol et mellis et salis postea vero cum
clisteri acuto attractivo quod fit si producitur
addatur in decoctione agarici et collo quintide
ana ℥ j ... utatur sepe in sompno aliquas
trociscos capitis atque confortativis epatis
dictis in ... et postquam ictericia cictrina
curata fuit conveniens decens ... cum
... iam cepit et bonitatem substanciam
et urina venerit in tinctura tunc tollet
colorem cutis feditatis cum balneo stufe
sicce vel aque dulcis calide in qua
decocti sunt flores camomille et mellilotus
et ablucione faciei et oculorum cum aqua
... et suctione aceti fortissimi preparet
et in unctione faciei cum unguento a
... Similiter et ipsius vaporatio cum
aqua decoctionis florum camomille et fo
liorum cambui ... recipiendo eius
vapore in facie et oculos actu calidum
quia potenter resolvit reliquias colere
et removet citrinitatem oculorum similiter
et cum ... vini granatorum intra oculos
donec ipsorum citrinitas totaliter auferatur
Et hec sufficiant de cura ictericie citrine
Cura vero ictericie nigre ex quacumque causa
fiat est ut aperiat splen et confortetur
secundum dicta in cap° de debilitate splenis
et cap° de debilitate de opilacione splenis
Et syrupus bonus ad hoc diximus cap° de
opilacione epatis parte secunda de canone
post purgationes autem aliquas utatur dya
lacca dyacetina ferrata De vitet
carnes bovinas vel ferinas fumigatas
aut salitas Comedat et lentes can
les pane azimum et omnia granatica
... sciant et clistra lenitiva per
dicta que possunt accuti quoque cum sene
epithimo polipodio et squinanto Ex
perta Dicunt quidam operantes
quod ... que est in manu
dextra inter anularem confert in omni
ictericia citrina sive sit cum febre sive sine
febre et precipue in core sanatur Cum omnia

Cura opilacionis epatis cum febre

Syrupus de opilatione

Sine febre

Quod ... ... in ictericia

est rubea grossa vel rubea valde
sive grossiore fit flebotomia salvatelle
manus sinistre confert in omni ictericia
nigra quia iste flebotomie diminuunt tam
continentem et diminuunt antecedentem
¶ Cura particularis nobilis composita in omni icte
ria citrina ex quacumque causa fiat est
ista primo digeratur cum vitellina cum ʒ
in oxizaccara et ʒ ii syrupi acetosi composito
bibiti quod vel in diebus cum aqua ca
lida in aurora / calida namque vitellina
videtur contra opilationes et flatus propter
eius ratione colore penetrat ad curam et
epar et poros cutis vt resolui valeant
possint et sic fit causa ictericie tunc
hoc facto purgetur cum hiera ℞ agarici
ʒ i reubarbari ʒ ii pistentur et infundatur
per noctem in ʒ iii aque fenicul decoc
tionis prius ¶ Deinde coletur et manibus
diligenter confricentur et addatur ʒ ii
syrupi rosarum in colatura propter dulcora
tionem et detur hoc cum in aurore dicta quia
si corpus sit robustum non colatur aqua
cum ʒ diapenidion acuati cum ʒ i dya
gridii vel ʒ ii reubarbari cum diam
cum aqua decoctionis prius et foliis
¶ Post purgationem omni die
in ieiuno aperiente aqua confortante
epar sicud est diapenidion simplex impetu
cum ipsa sarracenica sequens detur
in modum castanee cum aqua calefacta silue
et hoc potui ℞ marrubii ortulani
decoquantur in lb iii clarii vini vel
veteris potentissimi addito modico ace
ti vel melle propter amaritudinem et bulliat
usque ad consumptionem medietatis postea co
et detur ex eo ¶ Unus tractus autem iejunando
et omnis autem cenam ¶ Curata autem esse
dine removeatur actus scilicet citrinitas
faciei cum vaporatione eius ex aqua
decoctionis carnium bonarum veterum
foliarum fumido eius vapore in faciei
et ex oculos aptos postquam caro ce
perit ab ossibus separi

Canon

¶ Curatur ictericie ex qua cumque causa fiat
ex ficatur non in cum de opilatione epatis et
venarum ipsius atque istis cum infrigidatione

aliquali quapropter conferunt omnia de tra
ctatu de opilatione epatis paragrapho de causa
calida ¶ Salus et omnia que deprimunt in tractatu
de ydropisi paragrapho de cura ascitis cum
sic scilicet omnium proprium est de tractatu ponitur
ideo

Pronosticatio

dicit ypo
cras in particula affor. si ictericia sup
veniat in febre acuta ante diem vii mala
hinc est quia sit opilatione forte in epate
vel apud talis propter ex oberantiam
coloris rubee
ideo fit vi nature ypo quare talis esse
non redundantis scilicet vi sinthosis et mittere
dicta per corpus ¶ Secundum
collect ypocras reprehendit omnis in
crisis dicens quod licet fiat in tempore ypo
sanitatis quia corpora inuabant regimen
crisis in febre acuta ypocras pro societatem
ante in die quia sit fiendi bona
si stetus sit fertilis et ma vel mulieris
vrosa quando ex pellunt sunt vinahor
cruda cum digestio ¶ Item ictericia superveniens
in febre acuta in vii die vel post sit signum
salutis si non sensierit egressus
dolorem vel duritiem ita regione epatis
que signat apostema vel opilationem indolatam
unde ypocras dicit ¶ Ictericiis in
febre in vel ix vel xi vel xiiii ictericia
superveniens bonum si non destruxerit
ypocondrium durum fiat si non non
est bonum quia talis crisis fit vi nature
et post digestionem non et in die critica
quemadmodum mediocris grossitiei fiat
est eo vitellina ¶ Item ad ictericiam
non sequitur ydropisis vel paragrapho qui
eo est materia calida que generat ventositati
et aquositati ydropicorum unde ypo
crates particula affor. ictericia non valde
inflata sine fine tamen ad ydropisim
ypocras ascites sequitur ictericia frequenter propter
opilationis fortitudinem et ex grossitudinem
et virtutis defectione infectilitate quare
sit mortale ¶ Item ictericia proveniens ex
apostemate epatis vel splenis mortalis ¶ Item
ictericia proveniens ex opilatione sclirotizata
mortalis ¶ Unde ypocras in particula affor.
ictericias si epar fiat durum mortale quia
in lapidificatum est in epate vel splene

que est quando re
movenda est citrinitas

amplius resolui non potest ut dicit Auicenna
(?) cap. fen xiiii ca° de apostematibus epatis

Capitulum de apostemate et exitura et ulcere in epate

Apostema dicitur fieri in epate quando materia per se et primo colligitur in ipso. Exitura vero dicitur quando materia de membro alio ad epar delegatur per modum crisis siue sit siue capitis (?). Ulcus vero dicitur cum apostema conuersum in saniem et post hoc crepatur. ¶ Si igitur apostema per digestionem conuertitur per delegationem ulcus non per rupturam / possunt autem hec fieri corpore quando generatur ex humorum ipso et sanguine et melancolia sed forte inconquassata (?) et flate ut dicit Haly in diuisionibus quando est epar et est membrum carnosum carnis ferre calidum valde, et propter hoc neque fit ex melancolia per se in principio sed ex sequendo ad apostema calidum adustio lapidosi. Hec et apostema sicud et aliorum omnium sunt tempora secundum terminatur ad salutem scilicet principium augmentum status et declinatio nam secundum principium inuenitur ad principale potius in quoad corporis intemperium medicari (?) precipue in declinatione uero quando in ea nullus moritur ut dicit G. 3° de crisi. vim in hoc refert quando inceperat statum a primo propter eius multitudinem sed in augmento propter eius acuitatem et dolorem sed in statu propter morbi longitudinem et virtutis defectionem. ¶ Est autem principium cum materia fluit in urina signa digestionis materia infecta et hoc tempus durat a primo puncto male (?) spacio (?) usque ad dies vii uel plus. Est autem augmentum cum augetur dolor et febris et materia fere tota fluxit et durat quamdiu non apparent signa digestionis perfecte. ¶ Est autem status cum dolor et febris sunt in ualido vehementie et fortitudinis et materia tota fluxit ad locum durat autem quamdiu apparent non (?) apparent (?) signa sensibilia eius scilicet tunc ad salutem. ¶ Est vero declinatio cum signa contraria sensibilia eius et febris et doloris inmoratio et virtutis gradatim alleuatio et durat hoc tempus sanitatis debite uel consuete. ¶ Apostema predictum epatis sicud et omne aliud apostema potest terminari aliquo duorum modorum quando uel stat uel permutatur ad bonum vel ad contrarium in plenitudinem (?) uel splenem / et est permuta-

ad malum ut si in pleuresim uel frenesim uel ad cor transferatur. ¶ Si uero stetit in suo loco terminatur aliquo istorum modorum primo quod per resolutionem sensibilem uel insensibilem / 2° uero per saniationem sine dubitatione 3° quod per scleriasim siue induratione. ¶ Signa terminationis eius per resolutionem sunt quando per completam nociuitatem tumor resoluitur et febris diminuitur et dolor mitigatur et virtus de die in die confortatur siue apparitione alicuius sanitatis uel saniei per secessum uel urinam et tempus istius terminationis est a primo puncto egritudinis usque ad diem xiiii uel circa et sicud in pleuresi dictum est. ¶ Si igitur usque ad tempus id tumor non diminuitur et febris et dolor augmentatur fere quotidie quando hoc apostema non soluitur per se. ¶ Signa terminationis eius per saniationem sunt quando post xiiii dies uel circa id febris et dolor dominatur et magis in nocte quam in die cum ipso 2a per causa (?) afforis. ¶ Causa generationis saniei dolores et febres ... ¶ Si igitur calor multus fit et saniens. ¶ Si uero accidentalis fit virus ut dicit Galienus (?) ... ¶ Et tussis sicca superuenit et oculi grauantur et rubedo angulorum in eis et ungues corrugantur et manus et pedes calefiunt sic omnia saluere uel infrigidantur sicud cum pericula et surgit multitudo sudoris per quam non allemantur egritudo et pulsus et anhelitus fit frequens. ¶ Et tempus istius terminationis est a die xiiii uel circa id usque ad diem xxi uel xl uel lx multitudine et grossitiem materie maiore uel minore et docet ipso 2° pronosticorum post illos igitur dies superuenit ruptura et rigor corporis totius et apparet sanies et saniei in urina uel secessu et diminuitur febris et dolor scilicet cum salute. ¶ Signa terminationis eius per scleriasim sunt quando post dies xl uel circa id febris et dolor salsi delitescunt uel recedunt cum sensibili remanente tumore uel duritie uel in loco cum gravatione appetitus et nausea et corporis extenuatione quasi die una. Si materia in scleriasim sufficit resoluta non

re manifestent ista accia ¶ Signa aut distic
tiua inter apam epatis et pleuresim scripsimus
tractatu de pleuresi passio de pronosticatione. Sig
vero ipa apatis calidi in epate sunt esse gra
atiua cum dolore pungitiuo forti et ypoco
drio dextro subeunte et vehementia sitis
Si autem sit ex sangwine tunc ultra apparet
rubor faciei pruritus frustedini et pulsus
vndosus scilicet magnus latus mollis et
vrina rubea grossa et hitudo carnosa
et dulcedo oris sine manifesta causa
et etas iuuentus et accessio ciborum
multiplicancium sanguinem ¶ Si uero sit ex co
lera predictis apparet color faciei citrinus
et pulsus velox durus duriter et vrina cit
rina intense tamen grossiae non plurima et
hitudo extenuata et concauato oculorum
et amaritudo oris sine causa exteriori et for
te supervenit vomitus amarus ¶ Signa
vero discrimina apatis cum sit in gibbo epa
tis supervenit spiritus singultus propter com
pressionem oris stomachi et tussis sicca sine
sputo propter compressionem dyafragmatis ex
ipso et icteria citrina propter opilacionem cauile
venarum in capite fontes et apparet tumor
in ypocondrio dextro sicut figura medie
lune et propter si magnum sine apa ¶ Si ac
sit in sima apparet fortassis ego sub
sequens solucio carnis et fortassis al subti
lis chilosa propter defectum attractionis eius
et ventris ventris et prostracio appetitus
omnis et quanto magis sunt apa tanto fiunt
huiusmodi accidencia maiora et tenora

Dub ¶ Cura apatis calidi de sanguine ut
in principio et usque ad vii dies fiat flebo
tomia et vero diuisiua debasilica pedis dextri propter oppo
sicionem longitudinem vel debasilica brachii
propter opposicionem latitudinalem ¶ Post
fiat flebotomia eradicatiua debasilica brachii
dextri in qua sufficiens sanguis extraha
tur et etas consenserint vel fiat
cum scarificacio post 3 dies quod melius est
¶ Si vero corpus non sunt plectorica vel si apa
sit confirmata ad quam non votatus fiat
illico flebotomia eradicatiua quam precipue ma
tota sluxa est ad locum apte non est am
plius solliatendum in diuisione sed in eradica
dicatione ¶ diuisio vero respiciat ma
fluentem vel futuram fluere Eradica
tio vero materiam fluxam et collectam

Chetha

post flebotomiam ponatur epithimata et emplastra
repercussiua ex oleo rosarum et sandalis et camphore et pulvere
sigillati bolo ar et floribus dissolutis in aqua
rosarum et modico aceti propter penetracionem ¶ Inmat
syrupum acetosum simplicem et oxizacara vel
berberis ad aqua decoctionis endiuie lactuce
atoree neque permitta hora illa venter
eius sine suppositoriis vel clisteri leniti
uis in tractatu de pleuresi passio de methodo
et inmediate sanguis abloqua dierum 3 I
et medulle cassiafistule dissolute in 3 I
in aque decoctionis endiuie vel pul
vel in reubarbari boni pulverizati dando
tamen aqua decoctionis predictarum
tur hora illa pubo succo ordei vel cameri
vel aque similis et malis sapidis lac
tucis tunc coctis et conditis sed agresta
vel omo berberis aut quatuor et sic
contentis aqua decoctionis pruinorum
vel ponatur acetosa vel quatuor gra
nacorum vel ordei vel berberis vel ace
tose et modico aceti et bibat vini
al debile limphatum ad minimum in ag
sicca vel aqua decoctionis endiuie me
lius tamen foret abstinere hora illa
acromo cum ¶ In augmento vero ponantur
emplastra leniter resoluiua sine attractione mix
ta cum repercussiuis sicud sunt emplastra
sicca ex floribus camomille semine lini fe
nugreca farina ordei radice
malua visci coquendo omnia in aqua usque
in spissando et incorporando cum oleo ca
momilli et aqua rosarum quod sufficiat addendo
aliquid ex stipitibus sicud sunt absinthium
rosarum granata et plantago et hora
illa sumat de leniter resoluentibus et
aperientibus predicta interius sicud est syrupus
acetosus compositus ¶ In statu vero regat cum
resoluentibus puris et per quem esse et dolor
repererint inducant attenuent resolutiua
potata cum pulvere aceti spice lidelly
capen cappari sub equalitate diminicionis
sic et doloris et sic regat preterea de
clinacionis usque ad resolucionem perfectam

Si autem morbus —
prolongetur neque apostema resoluatur neque mediate
remabiliter (?) ... videatur et esse
et dolor de die in diem augmentetur suire
debes quod apostema tendit ad saniacionem quare
intende preparare hoc cognouisti ad curacionem
sanei laudabilis cum emplastro maturatiuo
dicto capitulo de apostematibus supra paragrafo de me
thodo et sic regatur usque ad diem rupture
et si ruptura per se fiat bene erit sin
autem fiat ... patientem secundum ... dictum
de ... cura de ... in stomacho. Et quam
fames ... sunt in egestione vel vna
proposse. Et cum quibus cura tribus perficitur
intencionibus prima quarum est in mundi
ficando vlcus a sanie quod fit per potacionem
dei vel ydromel vel julep aqua ac
acetosus confortans vel conferens vel syrupi
si calor sit plurimus vel cum zuccaro
calor sit diminutus. Secunda in consolida
do labia vlceris quod fit per stiptica consoli
tiuancia. Dentur ergo in potu ʒ iij de
vel ydromelle cum syrupo ... vel julep
assumpcione ab ... et de hoc per duas horas
abstinencie cum dicte. Recipe seminis endiuie seminis apii masticis
terre sigillate ana aureus j rosarum tritarum
spodii thuris sandali citrini ana aureus
j terantur omnia subtilissime et cribellentur
et conficiantur cum ... cum emplo.
Recipe spice calami aromatici cipri ana partes
j thuris masticis ana partes ß coquatur et
incorporetur cum aqua decoctionis gra
norum mirti vel ... vel sumach
vel piorum vel pomorum stipticorum aro
maticorum et in fine addatur aliquid gallie
muscate quod consolidat et confortat
epar appetitiue. Tercia est in confortando
virtute vel ne fortassis propter morbi longi
tudinem atque doloris fortitudinem prostratur
quare se conforteret cum carnibus edorum
et pullorum et vitellis ouorum et bibat
vinum al subtile aromaticorum in parua quan
titate. Si vero ul predictorum contulerit
et apostema de die in die indura ad re
manencia tumoris et doloris in loco
et corrupcione coloris et mutacione

appetitus et delitescencia esse signa tunc
intende ad mollificandum et resoluenda in alias
vulcas adustas ... tamen primitus
quam prepositus fumigat ... omni die an
... scripta capitulo de ydro
pisi paragrafo de cura ... cum sic
vel fumigat de dyalacca vel de alcana
sia cum vino al subtili vel fumigat
trociscis de bdellio qui sic fiunt secundum
in ... Recipe rosarum ... ʒ ... spi
cenardi ʒ ij croci ʒ j costi lacce
ana ʒ j et ß mirre ʒ j ... masticis a
... amararum ana ʒ ij bdellii
ʒ iij dissoluetur bdellium et mastix
cum vino et conficiantur cum eis res alie
postquam puluerizate fuerint subtiliter
et cribellate, et fiant trocisci quorum pondus
sit ʒ ij vel iij detur j cum aqua endiuie
si sit plurima caliditas vel cum vino al
vel ydromelle vel aqua decoctionis
seminis apii et seminis ... si non sit sic intensa.
Emplastrum epar cum emplastro quod recipe radicem
malue viscosi coctarum et mundatarum a
lignis ... et corticis ... et re
ducatur ad formam unguenti ... confectionem
Recipe vnum farine ordei ʒ iiij farine
fenugreci seminis lini ana ʒ ij ...
anseris et anetis et galline et porci
sine sale ana ʒ ij ... squinanti ana ʒ j
aromatici ʒ ij ß ... ʒ iij cere quod
sufficit dissoluetur cera et gumme
cum vino et ... ad ignem et incor
porentur cum eis res alie postquam bene
trite fuerint et cribellate extendatur
super corium et ponatur super epar vel fiat
emplastrum operis super loco cere ponat oleum
mastichinum vel nardinum hoc nam
emplastrum sua bonitate mollificat et
resoluit omne apostema induratum et propter
si sit ... calida adusta. Si autem
sit ... frigida vel grossa valde
tunc opus est emplastro forciori quod sit.
Recipe storacis ... armoniaci ... super
... ana j ... bdellii armo
niaci ... armoniaci opopo
nacum ana ʒ ... farine fenugreci et se
minis ana ʒ iij olei nardini ʒ ij
dissoluantur gumme in vino et cum

De molli ficatiuis

Emplastrum mollificatiuum

dissolute fuerint addatur terbentina et
dissolvatur cum eis et cum dissoluta sunt
omnia ponantur in mortario et incorporentur
res alie cum eis et trocisentur ex eis et cum
corpus fiant et fiat cerotum vel emplastrum
super epar aut calidum ista enim emplastra
mollificant et resolvunt materias induratas
in epate et confortant substantiam epatis et
si applicentur post apertionem et incisionem
ypocondriis somnos plurimum et consequenter qui ad
iuvant ad expulsionem saniei et mundi
ficationem ulceris ¶ Et cum apostema epatis calidi
decto est cadit cum predictis non quod in sanguineo
debet magis fieri cum cum flebotomia secundum
colico magis cum farmacia leniter pur
gante materias acutas sicut sunt cassiafistula
tamarindi manna reubarbarum dando cum
aqua decoctionis ¶ In utroque tamen
competit flebotomia et farmacia ut dictum
est **Emperenta** diversificant apostemata
lentes quod apostema epatis vel alterius membri
indigeat oppositionis vel minoris potestatem
principio vel augmento materia fluxa fit ad
locum mutari tribus modis primo quod
pro repulsionem eius ad loca ex quibus fluxit
et hoc fit per stiptica que repercussiva
nuncupantur sicut sunt solatrum virga pas
toris spina et similia posita super ipsum
¶ Secundo modo per evacuationem ad partem oppositam cum
ipsius calefactione et siccatione atque re
cosatione ¶ Tertio modo per delegationem sive
transmissione materie ad membra debilia quod
tuelibet quod quod fit per stiptica temperata con
fortantia virtute epatis regitiva ut
fortius valeat consumptionem humoris exonerare
sicut sunt coria mirti rose acatia sur
cus cum iatorum et berberis ¶ ad principium
assumuntur aut postmodum si epar cum
plantagine ¶ Et ponunt et alii quod succus
agrimonie mixtus cum ... stecados semis
pro nomine dies liquefacit appetitum quando
apostema tam minus qui communis est ¶ Ca
non ¶ Dicit Galienus primo de ingenio sanitatis
quod in apostematibus secundi epatis vel splenis
non debemus administrare neque principium neque
postmodum medicinas resolutivas puras
que resolvunt corporis virtus simul cum materia
et sequitur mors festina cum sunt membra
nobilia quorum operatio necessaria est pro toto
et ipse epar cum sit membrum carnosum
calidum nobile et spongiosum ¶ Addantur
igitur eis stiptica aromatica sicut
sunt absinthium rosa citania planta
go coria mirti mala persica vespi
le sorbe pira et sumach et similia
¶ Et sicut dictum est de resolutivis ita intelli
go de mundificativis et mundificativis
et maturativis ¶ Item si apostema sit in gibbo
epatis evacuetur materia per intestina
cum farmacis lenitivis predictis sed non
dentur medicine acute sicut est sca
monia agaricum et similia qui febre
intenderent et materiam agitarent et sit
apostema augmentarent ¶ Item ex canone
duo impediunt primo quod lesio intestinorum
ut intestinum ...vel lientia contingere que
nam omnis materia in apostemate tollerare debet
evacuari per urinam ne lesio intestinorum
obtineat ¶ Secundum est grossities vel vis
cositas materie ¶ Tunc namque medicine
urinative sunt debiles neque sufficiunt
quare oportet ut fiat cum eis cum medicis
diureticis per stercus solutivas igitur medi
cus nunc ista nunc alia ne materia fiat
consuetudinaria ¶ Item in principio apostematis ne
dentur potum repercussiva fortia ne
forte materia induretur et caliditas epa
tis mollificet et sequatur ydropisis
ascites ministretur igitur primo lenia
debilia postea fortificentur gradatim
¶ Item non fiat flebotomia vel farmacia
cum ventris constipatio qui evo
cationem materie notitie phlebotomiae et materiam
materia corporis lenta igitur primo
cum suppositorio vel clisteri ¶ Item sciendum
quod apostema in concavo epatis reddit
ventrem lubricum quia chilus non pe
netrat ad epar ¶ Apostema vero in
gibbo eius reddit ventrem stipti
cum propter attractionem plurima ad locum

[illegible] di Agrimonia

apatis nisi forte aqua sit adeo mag-
na et virtus epatis debilitat et opilet vias
tunc fiet fluxus lientericus precio-
sus Extendimus practica quod in apatte
epatis est opilacio et liquor in opilatione
sit urina alba tenuis clara radiosa
vel sicut rubea grossa confusa propter
febrem et humorum ebullitionem quapropter si
venit alba aquosa vel livida caloris
innati mortificationem significat

Pronosticacio Omnis aqua epatis
est ex toto genere magis mortale quam sa-
lubre propter epatis nobilitatem necnon
caliditatem et raritatem quare pro-
nostici in lingua nisi virtus sit fortis
sufficiunt et mene vero sit fortis
causerant quaque die exhibita
epatis si terminet Item aqua
lubre si vero per resolutionem sa-
propter febrem et doloris per sanationem est difficile
morbi longitudinem intensione et
pectoro et propter eam die et membri et materie
consequentem est mortale Si vero
lapidificata est amplius quam in epate
non potest nisi fortassis in principio mollificari
Avicenna capitulo proprio ut dicit Item aqua
epatis indurata causat infra paucos
dies ydropisim asclitem et tympani-
tem pulmonosam Item in aqua epatis
siccitas mammarum et pectoris mortalis est
quod significat magnam aquam unde
ypo in particula aphorismorum est attractus
passionibus frigidis extremitatum
malum Item aqua in gibbo epatis
citius inficit quam in concavo propter
partem illam esse nobiliorem et vias
strictiores Cave practica ne timore
musculorum qui sunt in stomach ventris
indirectus fore aqua epatis vel splenis
distinguere ergo per signa al urinae
et urina ignita confusam et
eorum chelosam vel sicut lotium
tincturis et dolorem cum febre acutissima
et pulsum spissum velocem quod inde
istorum vel in apatibus musculorum

apperta vel non plus scheme Item
ypo in particula aphorismorum In flegmone epatis
singultus malum quia multum necesse
sit Item in omni aqua epatis evacuatio fluxus
ventris magis quam magnitudinem aquae epatis
et prostrationem virtutis attritione indigestive
sit nisi venit in die cretica et post
signa digestionis et fuit ad salutem
laudabilis alba lenis equalis vel cum
pauco sanguine commixta et virtute con-
stante et febre et dolore deficiente et
appetitu redeunte Item aqua facta
in gibbo epatis potest curari urina resol-
vi sensibiliter ad salutem sed per sudorem per
vias urinales et per fluxum sanguinis narium
Nihil et aqua quod est in simo potest curari
urina timendum sed per sudorem per fluxum
ventris et per vomitum Si igitur aliqua
consumptionum oneravit subito aperitio
sed in quarta vel prima die salubre erit
et propter si signa digestionis apparuerint
et virtus constet Si vero tardaverit mortale
erit propter saniei generationem et morbi
longitudinem unde ypo quarta aphorismorum
passionibus aqua non soluta ad primas
crises longum ut egimus sit Item si
aqua famosa fuit in velamine epatis
vel musculis ventris salubre Si
vero in substantia epatis mortale cognoscitur autem
et distinguitur videlicet aquam sed aperitur
quod si aperitur post ruptionem vel ma-
turationem vel cauterium fuit sanies
vel lenis equalis venit de panniculo in-
volvente epar vel de musculis Si vero
fuit nigra grossa venenosa vel viridis
fetida plumbea livida sicut quod de substantia
epatis egreditur unde dicit ypo in
particula aphorismorum quicumque in epate propter
saniem coruunt sequitur sanies
fluxerit et alba evadunt in tunica
cum illius sanies est Si vero velud
amurca prodierit tamen ne tales
mundificare vel curare sed prosticas
relinquat Tractatus tercius [illegible]

Splenis passiones sunt 3 scilicet capitula
prima debilitas eius in suo officio

Vna opilacio generatur et tensio secunda apa-
nam dentitia nigra [illegible] vbi de-
terminatur [illegible] **Primum de debilitate**

splenis

Debilitas splenis
quemadmodum et debilitas epatis a diuer-
sis fit causis prouenire que sunt mala
complexio siue [illegible] siue subs-
tanciam debilitate eius splen propter solum
continuum [illegible] derelinquo nisi
fortassis accidit cum epate vel alteri
de quibus propter capitulo dictum est mala autem
quo diuersa licet sit [illegible] propter
tamen splen debilitatur maxime
tamen a calida et sicca non sicca ad ca-
lidam reducatur [illegible] humida non debilitat
nisi opilando et extendendo vel ut dictum
in premio capitulo. Signa debilitatis splenis
in generali sunt ista primum est corruptio coloris
corporis scilicet et conuersio eius ad nigredinem
que maxime percipitur in albuginibus
oculorum et hoc contingit propterea quod splen
non attrahit maliciam ab epate neque mun-
dificat in eo massam sanguineam cum
eius sit proprium officium. Secundum est prostratio
appetitus propter pauca maliciam [illegible]
que transmitti debet a splene ad os stom-
aci ut appetitum excitaret. Tercium est ab-
lacio vel diminucio emorroidarum vel men-
struorum in corpore consueto cum emor-
roide [illegible] a splene siue venis eius. Si
autem sit ista debilitas a mala complexione
calida tunc cum predictis apparet citri-
nitas permixta nigredini in cute
corporis et albuginibus oculorum et de-
structio appetitus omnino et calitas
sensibilis in ypocondrio sinistro et uri-
na rubea grossa. Si autem sit a
mala complexione frigida tunc cum predictis apparet
color liuidus permixtus nigredini
et destructio appetitus non adeo sicut
in calida et frigiditas sensibilis circa lo-
cum splenis et urina glauca tur-
bida inferius et clara superius quandoque.
Si tunc sit propter raritatem substancie sple-
nis tunc cum signis quibus apparent predictis
apparet medico sapienti comparacio
signorum calidorum et frigidorum et quia splen

v. rubia grossa

de facili leditur ex quacumque causa post
quam peruenit ad panniculum inuolue-
rem quem eius substancia caret. [illegible]
non esse membrorum [illegible]
secundum carni forme que ad modum epatis
et pulmonis et renes. **Methadus**

Cura debilitatis splenis
propter malam complexionem calidam constat
in primo si corpus sit plectoricum
vel carnosum fiat flobotomia de basi-
lica sinistra in brachio vel pede vel
de saluatella inter manum post hoc si necesse
fuerit purgetur cum [illegible]
[illegible] dando opere aliquid in puluere
cum aqua decoctionis frigidorum vel [illegible]
[illegible] vel cum hac decoctione. Recipe [illegible]
[illegible] terantur et dissoluantur
in aqua ferueat decoctionis seme-
[illegible] et frigidorum colentur et detur totum
ante [illegible] alind
purgetur cum [illegible] vel cum [illegible]
dando opere [illegible] cum aqua calida
[illegible] vel detur [illegible] in puluere
cum [illegible] vel cum aqua decoctionis
frigidorum, quia ista medicamina confortant
et deopilant splenem et epar atque mun-
dificant et educunt humores grossos. Ad
istos vel [illegible] istos post purgatos
ponatur ventosa magna sine scarificacione
super splenem in [illegible] forti et
melancolia attrahatur et fiat [illegible] cum
manibus et epithimetur cum [illegible] medi-
cine [illegible] endiuie
lactuce [illegible] absinthii ana [illegible]
et bulliantur in aceto forti et succo [illegible]
[illegible] vel berberis et in isto liquore [illegible]
calido infundatur pecia et ponatur frequenter
super splenem in [illegible]. Et si vis [illegible]
facere vnguentum bulliantur res predic-
te [illegible] et [illegible] aceti vel oleo
[illegible] vel oleo de [illegible] et post decoc-
tionem coletur liquor et oleo et cera
sufficienti fiat vnguentum. Vtatur
carnibus laudabilibus non [illegible]
salitis [illegible] cum endiuia lactuca vel
seminibus [illegible] agresta vel vino
granatorum vel berberis vel succo ace-
tose et aceto bibat vinum [illegible] clarum

debile agrestium vel impotatum vitet cibos
dulces grossos unctuosos vel viscosos et
potus rubeos grossos turbidos. Vtatur tria
sandali rosata novella dyaborraginato
dyarodon abbatis cum aqua calida in ieiunio.
Cura debilitatis eius a mala complexione fri-
gida est calidis cum potio in flegmate et purga-
tione et ventositate. Post fricatio fiat
fortior et quietetur in ieiunio equos dum-
incidentes vel descendentes scalas altas
exercitentur. Splen cum humor. Recipe capi cappari
acori asari aristol. rotunde ana. pistentur
et bulliant in succo absinthii scolopen-
drio tamarisci corticis mediane sam-
buci et modico aceti squillitici vel ace-
ti fortissimi coletur et exprimatur res
ipse et in liquore illo imbibantur petie
et actu calide super splenem ponantur. Cap-
pari cum epithimo zedoar. sed in ea
calida endivia lactuca et frigida capparis
in ea frigida tamariscus vel pistentur res
omnes ipse et fiat emplastrum et si vis
magis fortificare hanc medicinam adde
rutam et folia lauri et pistentur vel fiat
unguentum quod sic. Recipe armoniaci bdellii oppo-
panaci sagapini ana ℥ ß oli gummi veteris vel
de ruta ℥ dissolvantur gumme in aceto
et succo deinde reducantur ad ignem
addito oleo et cum bene liquefacta fuerint
addatur cera quod sufficit et fiat unguentum actu
calidum super splenem in ieiunio ad ignem vel
solem calidum omni die. Ad idem confert
unguentum marciaton et arogon et
agrippa. Vtatur dyacoste dyacastoreo
dyalacca dyacimini dyacapparis dya-
calamenti dyaciminia scripta capitulo de
dropisi vel triasandali magna cum vino
albo puro forti in ieiunio. Comedat
carnes laudabiles coctas cum feniculo
et petro. et in eius loco bibat vinum al-
bum purum vetus potens. Cura debilitatis
splenis propter raritatem sue substantie et in-
negligat flora farinacia supradicta
et fiat sola remedia localia epithimate
go et emplastra cum calidis stipticis in
unctis precedentibus quae diximus capitulo
de debilitate epatis paragrapho de cura de-
bilitatis eius propter raritatem sue substantie

dosis dyalacce est ad ℥ ij

mixta carnibus laudabilibus assis propter con-
ditis cum vino granatorum vel berberis vel
succo acetose et vino stiptico mixtis et in
corporatis cum pulvere cinamomi zedoar. cap-
paris galange croci et similium quae stipti-
cant et sic confortat splenem grossando substantiam
grossiorem et appetitum excitant. Quare
bibat vinum rubeum aromaticum si delectatur
in eo vel vinum album rectus amarum.
Vtatur tiriaca dyacapparis et electuariis frigidis
quae statim dicuntur cum vino claro subtili.

Enipenna

Confert lacte felis
confert ad omnem debilitatem epatis et
splenis cum opilatione et propter fine sic hec
est. Recipe lacce ablute costi baccarum lauri
florum sambuci liquiritie piperis ℥℥ ana ℥ ij
aristologie rubee tinctorum succi eupatorii
absinthii ana apii gentiane spice semi-
navi croci cinamomi reubarbari ana ℥ i
et sic muci bdellii ana ℥ i mellis quod
sufficit frangit cum lapidem et duritiem
antiquatam et inceptionem ydropisis et
impedit prouenientem deinde. Item sunt quedam
simplicia splenem confortantia appellata
nigra borago buglossa capillus capparis
cum epithimo zedoar sed in ea calida
endivia lactuca et frigida capparis sed in ea
frigida tamariscus scolopendria nasturcium
calamentum squilla aristologie acori asari flo-
res sambuci vel cortex eius media.
Item aqua decoctionis per mineram ferri vel
in aqua bulliente ferrum et scorie ferri vel magis
optimum est ferro conferunt spleni apposite
tale si potentur vel cibis commisceantur
similiter et electua in quibus ponuntur scoria
ferri vel limatura aceto abluta in a-
qua frigida decem quibus aut pluribus
postquam sunt subtiliter decellata sit al-
ba sufficienter sit abluta quam diu oc-
cupata non inficiat aqua amplius sic cum
abluitur et lazuli et lapide armenico

Canon

Vdeas quod omnes medicinae simplices
splenetice quas apposite dicta capitulo de medicinis simplici-
bus et isto capitulo et quae dicentur de opilatione
splenis plures sibi invicem suffragantur
si frigida calidis et calida frigidis ap-
plicentur caveas. Contra debilitas splenis
cum opilatione et duritie et plurimum

acuit in egritudinibus cronicis velud est febris
quartana quantum ad causas calidas vel ydro
pisis asclites vel tympanites quantum ad
causas frigidas ideo in via eius passionum
splenis vel propter nimias

Pronostica

debilitas splenis inducit opilacionem epatis
diminucionem sanguinis non mundificat opilacio
digestionem prohibet cum calorem mortificat
naturalem et discretionem humorum per sua loca
retardat / Frigido vel prohibita aquositate
multiplicat et sic tandem ydropisim a
scliticem vel febrem cronicam periculosam inducit
cum appetitum omnimodam prostracionem et plures
multimodas defectiones etc.

Capitulum 2m. de opilacione magnitudine duricie et tensione splenis

Ista quatuor conveniunt et differunt quid
quum sunt digne passionum mala et
cupancia splenem secundum penas et sepe
gressitates eius et inducunt in eo mala
complexionem Primum autem quum opilacio est
nomine que ad omnia, sed magnitudo est
opilacio splenis facta a causa humorali
ipsum elevans in tumore. Sed duricies
est opilacio / ~~splenis facta~~, antiqua sclero
tisata cum subtile resoluta est ex vena:-
venosa grossi terrestri. Sed tensio sive
inflacio est opilacio facta ex materia ventosa
facta Signa omnia istarum passionum sunt
dolor ostensivus lateris sinistri in loco
qui est sub costis cum tumore vel sine tumo
re, vel cum duricie sensibili ad tactum vel sine
duricie et corrupcio coloris et conversio eius
ad nigredinem in corpore toto presertim in albu
ginibus oculorum, propterea quod splen non mundifi
cat sanguinem a colera et prostracio appetitus
propter opilacionem vene melancolice, que ve
niens a splene ad os stomachi defert melancoliam
acetosam guttatim confluentem et appetitum
in ipso excitantem. Et quando fit ista passio
a causa humorali tunc cum predictis
quod tumor ille non cedit, vel difficulter cedit
compressioni manus superposite. Si vero a causa
ventosa tunc fit locus planus preter quod
doleat quando super ipsum fit vehemens compressio
et quando comprimit cepto ad vehemenciam pre
mitat sonum / crepitacio vel rugitus

Methodus

Cura omnium istarum pas
sionum preter quam tensionem est ut primo fiat flebotomia saphene

vel salvatelle in pede sinistro ad mansione
longa et post hoc flebotomia basilice in bra:-
chio sinistro vel salvatelle in manu sinistra
si corpus sit carnosum et virtus et etas
consenciunt et contrahatur sanguis grossus niger
plumbeus quod si clarus subtilis apparet illico
restringatur et ponatur corpus in aqua
dulci tepida, et fricentur extrema donec
sanguis grossus inde reliquetur Deinde
fiat flomica [illegible] et post flomicam
sumat omni die in aurora et in cena
℥ i syrupi acetosi compositi cum ℥ ii aque
decoctionis capparis acori azari
vel oximelle composito, recepto autem quod
cum inceris aliquid ponitur ex radicibus
quinque calidis et consimilibus talibus quatuor
unius cum regitur, purgetur cum ydragogo
vel cum yeralogodion, vel cum aliqua
medicina dicta capitulo de debilitate splenis
Et forcius predictis est diasene acuata
cum predictis, post purgaciones vero prius
vaporetur et fomentetur splen cum aceto
acuato, acetu calido in quo bullita sunt
ruta calamentum capparis et asarum
Et ponatur super ipsum emplastrum quod fit ex
armoniaci opoponaci sagapini bdellii ana
℥ ii scolopendrius aristologie et gal
bane ana ℥ i capparis acori asari cum
flore sambuci vel corticis eius me
diane scolopendrie tamarisci rubee
tincte ana ℥ ii bulliant omnes
herbe et radices in aceto forti et
prius terantur, donec omnia reducantur ad
formam unguenti deinde conficiantur cum
adipibus predictis et gummis dissolutis
in vino et fiat emplastrum actu calidum
super splen in uncionem. Si fortificare
volueris addatur absinthium squilla ruta
eupatorium herbis predictis, et si magis
item marrubium genesta fraxinum sa
vina et iterum si magis aloes et
mirra et omne genus / [illegible] Item
ex succo earum et oleo et aceto
decoctionis earum, fiat unguentum cum
adipibus et gummis predictis addito
modico cere albe. Illud namque emplastrum
et unguentum apertum mollificat et
confortat omnem splenem opilatum

duricies

tensio

1

2

3

Si est a materia humorali

a materia ventosa

[illegible]

splen

salis et [illegible] fel et [illegible]

et precipue si sit opilacio diuturna antiqua et
sine febre. vngatur eciam cum vnguento mar- (vngentum)
tiaton ad ignem vel solem calidum. vtatur
sepe in ieiunio dyacurcuma dicta in capitulo de
ydropisi vel dyalacca dicta in capitulo de
debilitate splenis. pagapho de empericis
vel filantropos vel dyacapparis vel
dyagalanga. et precipue si in libro singularis
electuariorum istorum ponatur ʒ j vel ij limature (limature)
acium vel ferri sive eris subtilitate atque
confectate quia tunc sunt digne electuariorum
fractorum. vtatur carnibus edorum vel pul- (dicta)
lorum vel auium silvestrium non aquaticarum
potius coctis cum petrosilino et feniculo quam assis
vel frixis et aqua citrarum vel
bibat vinum album vetus clarum et pisarum
devitet cibos dulces viscosos quia opi-
lant. vt est caro porcorum et tortelle
similiter et cibos valde salitos quia
sanguinem adurunt et inspissant et lentes
et carnes ferinas et caules quia melancoliam
multiplicant. et vinum rubeum grossum
turbidum et turbida et medone quia bassa
replent et aquam quia humores congelat.
Si autem sit cum febre non fiat vngenta (quando est cum febre)
et emplastra predicta quia sufficient lenior
est evaporacio cum aceto forti calido
puro vel in quo decocte sunt capparis
filius et emplastrum scilicet opoponacum contritis
preterea. vtatur trociscis de rosis scilicet primis (non frigide)
aut alium qui sic fiunt. Recipe rosarum ʒ iij spica
aloes spice masticis cassie ligni pulveris squinati
camomille absinthii ana ʒ j informentur
trocisci cum vino veteri quorum quilibet
sit ʒ ij. detur vinum in potum. vinde
cum aqua decoctionis radicis feniculi apii
petrosilini quia opilaciones omnium interi-
orum et indigestionem et inapeticiones ydro-
pisis sedat et febres antiquas erraticas
decidit. si detur post purgaciones in
aurora et ante horam accessionis et non
negligatur febris sed curetur. sed eius causa
et dispositio requirunt. Cura tensionis
splenis est vt vaporetur et fomentetur (Cura tensionis splenis)
splen cum vino veteri amaro in quo
decocta sunt carminativa metastra
origanum satureya fiseleos et filia
que sunt filia talia carminativa
ventositates vel cum lapide ignito

asperso aceto et sacellet cum milio et sale
tressatis in sacello addito furfure. vtatur
aleis feniculi anisi semine nasturcii carui
sepius in ieiunio et bibatur post ipsum calide
vinum vetus purum. vtatur etiam dyaci-
mino dyaaniso dyacosto dyacastoreo
vel tyriaca veteri cum vino decoctionis
aniceos amomi origani satureye et similium
famem et sitim tollere posse et laboret
in ieiunio et fugiat. vitet quoniam ventosa
sicut sunt legumina et olea et ponat
quoque ventosam magnam super splenem
ante cibum sine scarificatione. Em-
pericum. Ad omnem opilacionem splenis
sequentibus causa fiat conveniunt trocisci
de capparis appetatur qui sunt secundum alma-
sorem. Recipe corticis radicis capparis seminis
agni casti ana ʒ v scolopendrie ʒ vij
aristologie rotunde florum rute seminis nasturcii
acori nigelle armoniaci ana ʒ iij dis-
solvatur armoniacum in aceto cum quo
cetera confitiantur et informentur trocisci
quorum quilibet sit ʒ ij ex quibus detur vinum
in aurora cum vino decoctionis radicum
quorum quia et precipue si sit sine febre est na-
turalis res valde fortitudinis premissa (premissa)
premissa. Item etiam trocisci secundum Iohannem
mesue in suo antidotario aliter sunt
et melius. Recipe corticum radicum capparis
seminis agni casti ana ʒ v nigelle ca-
lamenti succi eupatorii acori amigdalarum
amararum nasturcii armoniaci florum ro-
sarum rubearum aristologie rotunde ana ʒ ij
cipi scolopendrie ana ʒ j dissolvatur
armoniacum in aceto et aliorum rerum
pulvis subtiliter teratur confitiatur cum aceto
et fit dosis aurei ij cum vino decoc-
tionis radicum capparis et corticum ra-
dicis et sunt qui duplant armonia-
cum et est melius. Ad idem conferunt (trocisci de lacca)
trocisci de lacca et curant asclitem et
febres antiquas secundum eundem. Recipe lacce
mundate succi liquiricie absinthii berberis
succi eupatorii acori aristologie longe costi
azari amigdalarum amararum rubi tinctorum ana
seminis apii seminati ana ʒ j confice
cum vino albo. Ad idem conferunt tro-
cisci de agno casto quia non sunt tante
fortitudinis. Recipe seminis agni casti semen

tamarisca an ʒ ß sc endivie sc por
tulace an ʒ .x. terantur et infundantur
trocisci cum vino quorum quilibet sit ʒ .i.
et pone dari in ffe nisi sit valde intensa
Ad idem confert comestio capparis cum
aceto forti vel vino decoctionis radicis
quorum eius vel amcos et amos eius
facit subtiliat et aperit plybemum et
appetitum optitat appalicado gratis spple
nis quod sbulicant in oximelle vel
aqua vel aceto forti et pisentur
optime et emplantur sup splenem sepius
in vino post purgationes confert ve
hementer auctore gal .xi. de ingenio sa
nitatis reitcando frequenter poncq in
fratum sule et quoque addit absinthium
et olim de ruta vel de salibus vel de
lilio eius facit penetrare capparis magis
splene respicientes appetitus Ad idem confert
stercus caprinum bovinum columbinum in fece
vetus vini et aceto forti decoctum atque
emplastrum et ipse si opilatio non sit diffi
cilis antiqua et precipue flora sup dicta
et sunt alia pasta epherbus acutus
in locis montanis Confert etiam urina
propria bibita actu calida in vino et ipse
quando quis per dies suspexerit vinum albu
vetus amarum quia splene subtiliat
et removet ydropisim inchoatam et
duricia epatis aut splenis et aqua educat
precessum et dicit Amay .2o. cap
tas de urina et speciebus nobilibus
est fons diureticus potus tas de opi
latione epatis Item confectio ad idem
radicum enule campane et radicis rapha
ni an ʒ .i. corticis mediane tamarisci
et florum eius an ʒ ß sem limature ferri
y betonice sc sambuci an ʒ .i. mellis
quod sufficiat detur ad opus ad modum et
nellaire in vino semel vel bis omni
die cum vino al veteri Item un
guentum ad idem Recipe absinthii rute squi
nanti acori cappari eupatorii panis porci
florum tamarisci vel seminis eius vel
corticis eius mediane corticis media
ne sambuci an ʒ .i. aceti squillitici
vini veteris an lb ß olei de tamaris
co vel de ruta vel de capparis vel
de lilio vel olei laurini lb .i. bulliat

omnia in vino et aceto per se deinde
addatur alum statim abigue depona
et coletur et addatur cere quod sufficiat
et si vis acute magis addat asa fe
tide aromatica bdellium sarapini
opponaci an ʒ ß dissolvantur cum
vino ad ignem in casola et incorporetur
cum rebus predictis et olis nobilibus
est olim de sarapino et olim de sum
pto que dicemus ca.o de lep. li.o 2o

Canon omnis medicina contra opila
tionem cum eius necessario oportet
ut sit acuta calida
subtilis penetrativa et ipse in splene
cum sit membrum mlitie grossum Si
igitur opilatio sit nova et modica
sufficiunt calida lenia Si non sit
antiqua indurata requirunt fortia
nisi ffe vel virtutis debilitas illud
apium impediat et raro oportet opilatio
in ca calida difficilis est curatio
cum nocte sit in hor medicine que
duas sunt contrarias intentiones sc. insi
gidandi et appiendi Item medicine
contra opilationes debent dari in forti forma
ut cito penetret et ideo si sunt
apozimata colentur si pulveres cribel
lentur si emplastra vel unguenta velut
pistentur Item emplastris resolutivis
vel mollificativis splenis per pa
ni stiptica ut est absinthium tale
medicamen virtus eius resolutiva quia
splen est membrum nobile non in
toto Item in ffe gentianus et
ffe erraticus que plantine dum
et ffe radix coltidulis de mia grossa
et ipse in quibus eger petat vine
gume et bibit aqua frigida plurimas
sunt opilationes splenis antiquas
periculose quia ipse in cura reparare
splene non potuissemus **Prognostico**
Opilatio splenis remanens ultim
dicta post ffe gentiana vel erra
tica nec ydromia nimia medico
subvenit reflectando splenem Item
opilatio splenis antiqua inducit
in frictionem epatis inspirato indigentia
et indigestio ydropisim periculosa
Item opilatio indurata ~~splenis~~

Comestio capparis

Stercus caprini

Urina propria

Confectio

Unguentum

antiqua raro vel nunquam recipit cura-
tionem sicut neque apostema scliroticatum. Item
opilatio splenis aut epatis quando pungit
et sentit est recens dum vero non sentit
est mala confirmata quare non curatur.
Item cave ne inflationem musculorum
ventris vel intestini colon tumentis
super splene iudices opilationem splenis
seu apostema. Distinguimus ergo per colore corporis
tam per ductum et profunditate loci et
urinam al subtilem radiosam vel rubeam ro-
fusam quando ista non apparent in dolori-
bus intestinorum vel musculorum. Tercium signum
sunt astrictiones ventris que sequuntur
et antecedit eos dolores et satietas nau-
seativa quare per resolutionem est talis fortis
vel plurimum solvitur vel ad fluxum ventris
quod non contingit de apostemate vel opilatione.

3m capitulum de apostemate splenis et ulcere

Apostema splenis et ulcus in splene
generatur sicut in splene eodem modo sicut et
in epate et cura et prognosticatio sunt eadem
omnino ad utrumque ipsorum sicut membra car-
niforme et nobile nisi quod splen est
densioris substantie et minoris caliditatis propter
quod in principio resolutione minor cadit
timor quam in epate. Similiter autem
et in maturatione et mollificatione.
no[ta] Dua tamen hic sunt addenda in canone,
quorum primum est quod sicut apostema epatis
ut plurimum fit ex causa calida scilicet sanguinea colerica,
ita apostema splenis ut plurimum fit ex causa
frigida melancolica non quod [illegible] incipiendo
sed consequendo ad apostema calidum scliroticatum.
Secundum cum plenius require capitulo
de apostemate epatis et [illegible] de apostemate indu-
rato et capitulo de opilatione splenis. Preterea
Secundum est quod sicut in medicinis epatis
administrandis [illegible] vel [illegible]
addere convenit directiva respiciencia
epar appropriate que sunt endivia spica [illegible]
eupatorium aniceos [illegible] ita
in medicinis splenis oportet addere
directiva respiciencia splenem appropriate
que sunt tipi capari acori asari

no cur[illegible] splenis aut epatis

sinnatum fumus terre tamariscus scolopendria
et similia. Incipit tractatus quartus qui est de
passionibus intestinorum cuius capitulum primum est quod tabula.

Intestinorum passiones sunt quatuor. Prima
fluxus ventris. Secunda stipticitas. Tertia dolor
extensivus qui est colicus et iliacus. Quarta
apostema sub quo comprehendo opilationem et ulcus.
Quinta autem intestina secundum situm distin-
ctionem nominis et operationis licet omnia sunt
unum corpus continuum apud eorum anatomiam i. funda-
ti vel ubi est corpus continuum incipiens versus
ad secessum i. anum vel ubi est corpus continuum
terminatur. Secunda quorum tria sunt gracilia et sunt
superiora plurimas revolutiones habentia quorum
primum dicitur [illegible] donec totus at-
tingat [illegible] ad epar primum autem
vocatum est duodenum quia latitudine longi-
tudinis duodecim digitorum continet. Secundum
ieiunum quod [illegible] quintum in ipso
reperiuntur propter plures meseraicas que veniunt
ad ipsum. Tercium vero ylion i. gracile quod communem
nomen sibi usurpat et situs eius est cir-
ca umbilicum dextra in [illegible] parte [illegible]
maxime [illegible] sub umbilico
ad quatuor digitos. Quarta vero sunt grossa
pauca habentia tortuositates propter meliorem stercoris
expulsionem iam sequestrati [illegible] quorum
primum nominatum est monoculum vel saccum
quia est unum rotundum profundum in quo
[illegible] per residentiam grossi superflu-
itati et supernatationem subtilis [illegible].
Et situs eius est in ypocondrio dextro
super epate vel [illegible] renem dextrum
[illegible] dorsum residet locatum. Secundum
vero colon quod plurimum [illegible] ut in
ipso quod residuum chili [illegible] feculenti [illegible]
remaneret attractionem epatis [illegible]
vel evadet et [illegible] est ab ypocon-
drio dextro [illegible] super epar et [illegible]
et [illegible] splene [illegible] sinistri
usque ad locum renis sinistri quod [illegible] est
ut plurimum [illegible] possit ab epate
propter virtutem expulsivam [illegible]
propter [illegible] convenit ut epar et stomachus
et splen frigescat tamen [illegible] passione

tolicu vel vencuis stipticitate. Tertium est
longa longaon sive rectum quod eius est di
rectus et processus descensus averse sinistre
ad anum propter quod contingit ut in hoc egestionis
proveniat. Hoc quasi lapidem cum ad anum
papillam et eius aughelitu elargiri est
et hoc intestinum cum aut cholau vectis
sinuum anfractibus atque revolucionibus penitus
separatur ut secundum grossitiem vel quantitatem
ipsum non opilet. Et in longitudine continetur
palma una et semis vel circa illud
propter quod et suppositoria tanta possunt
parum dimitti Capitulum primum de fluxu ven
tris omni modorum
Fluxus ventris causas et modos habet
plurimos, quorum sufficientiam et numerum plu
rimo studio tamen potest deprehendi ita ut
et operans mutatum et membrorum quod est causa
operimus et forma operandi cum sua ne
cessitate totaliter comprehendatur. Omne igitur quod
egreditur per secessum est aliquid istorum trium
scilicet cibus humor et sanies. Nam squame
vel carnes non egrediuntur nisi cum sanie
corroduntur. Si igitur quod egreditur est cibus
sive chilus sic vocatur et nomine lienteria.
Si non sit humor albus a sanie sic vocatur
dyarria. Si sanies vel sanies vel impura
operis sic nominatur dissinteria et quia sanies
et sanies fluxus fere eodem sunt causa cum
etiam quod sanies corrupto et alterato fit sanies
ideo utrorum fluxus sub nomine continetur propter
quod ait ypocras. Secundum pericula aforismorum si sanies in
ventre vel locum percipiebas quecumque effusi
sunt necesse est insaniere quia sit vel rivum
vel alia pessima et tempus ad hoc sufficiat
... Cruda lienteria semper corrumpit dyarriam cum
sanie dissinteria (licet dissinteria proprissime loquendo) m̄ām
... sit fluxus cum corrosione intestinorum. Signa
lienterie. Quia cum cibus egreditur lienteria Sig̃ lien(terie)
qualitate et quantitate in qua assumptus est
vel sic alteratus et attritus est
est modicum ... ad comparationem
Et quando non egre
ditur cibus crudus sed post in stomacho
digestus quod chilus dicitur et est res alba
Chilus.
lenis equalis sicut ptisana non colata
et quando egreditur chilus principaliter ad
ruffa vel ... vel flava et tunc prim
tatis eius color ad subcitrinum vel viridem
vel lividum et est ut plurimum ad putrefactionem
appetitus. Signa dyarrie. Quia sic quod diar
quod egreditur non est albus neque chilus sed
flava vel colera vel rufa vel impura
operis et cibo cum pertinent humores sup
tilium. Signa que dissinterie sunt dis
quod egreditur est sanies vel sanies vel
virus vel impura cum hiis et sequuntur quod
cibo vel humore sive cum eis nomine
non mutabilitur et quando ad dolorem deben
tur et ano et quando sine dolore.
Dicitur que nunc quia de speciebus et causis
earum in speciali Methodus lien
terie. Lienteria sit propter aliqua causa
principalis primum quarum est supprao tibi pertinen
tis in generali ut quia est liber libenter
sicut cona cerasa vel fluidum ut ...
et brodia et oleum plurima vel mollis
ut pinguia et unctuosa. Et signa
eius apparent conpelacione patientis. Et
cura eius est abstinentia a talibus omnino
quia in omnibus motione corporis cum capit
... et usus ciborum stipticorum cum
declinatione ad calidum vel frigidum
prout dispositio requirit sicut sunt carnes
asse vel frixe sedati cum pulvere pi
peris longi corpo balsami galange
cinamomi et croci cum vino granata
torum et berberis et sumach et agresta
bibat vinum stipticum vetus purum
in modica quantitate sicut vel liquefactum
cum aqua decoctionis calibis vel a
qua pluvii vel aqua decoctionis
mirtillorum. Et balneetur in aqua
decoctionis balaustie cuplarum glan
dium rosis mete calati ... foliorum
salicis camomille ... pirorum
ponticorum mespilorum malorum citoniorum
anacardorum rubi et similium. Et post
balneum sumat ʒ in diacalamen vel
diacodion albis cum succo de rosis
vel vino predicto. Confortetur stoma
cum emplastro facto et salvia mista cum suco
absinthii cocte cum vino stiptico et

aqua pluuiali vel succo plantaginis
et pistatis pariter. Deinde compressis diligenter
et actu calidis positis super stomachum cum
cum ventositate frequenter in ieiuno postquam
reperit tepefieri qui tepida resolutiva
[illegible] vt dicit [illegible] in decrementis
sanitatis. Et potest addi thus et mastix
dissoluendo eam in vino vel aqua quam
E et incorporando cum predictis. Septima causa est
superflua cibi perceptio in quantitate qualitate stomachi
et debilitatis eius totaliter retentiua
sicud accidit illis quorum appetitiua excedit
digestiuam ut contingit in appetitu cani
stauro no et sicud sine via. Et via innora
tio cibi et potus et labor et exercitium
ieiuna et mensuratio cibi secundum quantitatem
qua non secunda via et si leditur [illegible]
propter [illegible] appetitus sumat aliquid
ex cibo [illegible] vetenis
sine sale et [illegible] vetenis.
Et fiat omnia secundum capitulum de appetitu
3 canino. Octaua causa est multitudo
effusionis [illegible] acetose vel pontice
ad os stomachi quare sui acuitate excitat
[illegible] et sui punctatione
in quaestione [illegible] cibum superfluum. Et
signa eius sunt multitudo appetitus sicud
[illegible] Secundum [illegible] in ista
est mordicatio sine ardor fortis in ore
stomachi cum cibus et acetositas in ore
propter quod non tollitur quando cibum sumat et
sedato corpore post cibum vel potum vel
[illegible] In alio autem appetitu cani
no non est ardor stomachi neque acetositas
oris [illegible] et in hac. Nona
nō causa est multitudo egestionis cum multitudine
quaestionis que ut plurimum est liquida
vel [illegible] propter [illegible] vel
cum chilo. Et si debitis aliquibus assella
tiones consuetas non habuerit illico [illegible]
nabit et [illegible] appetitus. Et cura
est eius [illegible] est [illegible] de appetitu cani
no que [illegible] duobus [illegible] primo [illegible]
ficationem splenis vel [illegible] ad pur
gationem [illegible] 2° [illegible] alterationem
stomachi [illegible]
in ieiuno frequenter, quod si superfluerunt
ista soluere, requiritur [illegible]
[illegible] cum [illegible] cibis et [illegible]
stipticis ut dicetur infra de dissinteria

qui forte nihil ista mordificatione plurima vta
corrodet intestina vnde [illegible] et ista stricula
[illegible] dissinteria [illegible] assellare [illegible]
mortale. Nutriatur tunc carnibus lauda
bilibus coctis [illegible] vitellorum et lactucis
conditis cum vino granatorum vel berberis
bibat vinum [illegible] stipticum [illegible] cum lympha
vel cum aqua pluuiali vel in aqua extincta
est ferrum vel lapis. Decima causa [illegible]
[illegible] et [illegible] ante
cibum et [illegible] quod in isto [illegible] requiritur
pessima mundificatio [illegible]
[illegible] et thymo [illegible]
[illegible] de debilitate digestionis stomachi
[illegible] de [illegible] qui [illegible] cum conf
[illegible] et intestina et [illegible]
[illegible] adhoc [illegible] dando 4
[illegible] in [illegible] cum [illegible]
[illegible] Vndecima causa est motus
laboriosus illico super cibum quare [illegible]
ad latera stomachi debilitatis eius [illegible] sicud
accidit [illegible] et [illegible] propter quod [illegible]
[illegible] de [illegible] et morbo [illegible] motus la
boriosus [illegible] appetit in ieiuno [illegible]
[illegible] superfluitatis et [illegible] calidi naturalis
[illegible] post cibum valde Cur
[illegible] ipsius ad fundum stomachi. Et cura
eius est [illegible] post comestionem
quod non [illegible] motu post cibum sit [illegible]
modica et stipticus et potus nullus
vel modicus [illegible] stiptico. Deinde
[illegible] dormiat vel quiescat et tunc
[illegible] et cum totus labor
completus sive facie et manus abluat
cum aqua frigida deinde quiescat donec
calor naturalis ad interiora redierit postquam
ea cibum copiosum et necessarium recipiat
et ibidem quiescat donec digestionem perfecte
compleat. Et [illegible] plenius [illegible] 7
de regimine sanitatis. Duodecima causa
est potus plurimus [illegible] vel post cibum
[illegible] frigidi et [illegible] per
[illegible] antequam [illegible] digestio
prima, et propter potus aque plurimum. Et
cura eius est cessatio a talibus et
[illegible] super cibum [illegible]
vel [illegible]
[illegible] et cum aqua frigida et aceto
gargarizare [illegible] 6
Tertiadecima est error in ordine comedendi.

vigred ut si in ventre nalit subito sub
tilia ventuosa pmittant grossis stipticis
ut brodia et olla pigwia assis vel fri
tato ut dicit G in 20 al incitor ca°
de pomis vel si fiat mora plurima in
sumendis cibum que plus digest an ptereq
assumia et ethat eam post se ad intesti
na Et cena eius pm in illo ventre
stiptica ut si atoma et pira assa vel
carnes salse vel sinape vel pastilla et
similia neqz sumenda quia cibariorum
in eadem mensa sed duo ad plus et bibere
cum ad suo cibo vinum rubeum stipticum sed
in modica modicissimo quantitate Completa
ergo digestione prima que est hora vesperorum vel
circa illud post bibe haustum boni vini al
bi puri vel limphatum pm pt op
timum et delectatus Desponsus aut
potus et hora et ordine bibendi plene
sepissime ca° dicitur post de causa Sep
tima causa est catarrus descendens a
capite ad stomacum per meri i ysophagum
eius digestiva debilitas sui frigiditate
et retentiva deiciens sui lubricitate
ypoc in ta pticula affo[rismorum] Frauli
adyarria maxime caput longa Et
signa eius sunt quia sit fluxus ven
tris post sompnum et refirmatione Item
retinet venit dum pseverat hora pri
oplans et in suis egestionibus apparet fleuma
et spuma unde ypoc in pticula affo[rismorum]
Cumque in sodalitate egestiones spumose sunt hiis
a capite decidit fleuma et ergo lota li
quida sicut vaccarum cum rugitu et
trullis plurimis et certius signum est cum
eger forte sentiat descensum fleumatis
per gulam si studiosus sunt Et cura
eius duobus pficiatur primo p confortatione
tom p ticole mandat que sit ad fundum
desiccandos dicto ca° de debilitate visus
et cum medicinis rubificantibus emplastris
supra caput dictis ca° de catarro et
ca° de ptisi et cum vigiliis plurimis
supra cibum et abstinentia ab cibo plurimo
vaporosis et ipso cena nocte Quod pfor
tatum pticule recipientis sicut stoi et in
testinorum que fit cum enoe flatus cum
pillulis catticis vel medicamine detrahentibus
vel yera piga G ut dixi in ibid Et po
st purgationes cum continuo usu electuarii
de citoniis vel de thure que ponentur infra
de fluxu Demitte hec pars potum
vini puri plurimum et brodia et vitentur ab
assis et pus vel citoniis super cibum
et sit eius cena levior prandio sufi
ciens et postquam cibum et stomachum super fumi
gatione suffumigetur cum thure et
mastice omni sero quando venit ad lectum
ut eadem membra stiptiret et confor
tet sed an purgationes hoc foret
malum quia materias inspissaret et earum
evacuationes prohiberet quare hora illa
fiat masticationes de pipe et pireto
et fumigatoris confortis et gingiberis
de sinapi et oximelli composito et vomitus
post digestionem cum aqua tepida
sicut passim dicitur et fricationes in pectine
et assis panno Et sublevatur est in
cura huius fluxus quia si sunt de flate
dulci desiccatur motionis et ethicam
inducet si vero de flate salso vitroso
dissinteriam procedam Octava causa est
multitudo flatus congesti vel collecti in
stomacho et intestinis Et signa eius sunt
egestio alba et multitudo sputi et salive
et nausee et quando superveniunt vomitus
flatus et ventus eius cum cibo et egestione
et que egestio eius non est plurimum alterata
quando recepit in ea qualitas ciborum
et sepius panatis Si aut sit fleuma
modicum lubrificans solum super faciem
intestinorum et stomachi tunc ad egestione non
egreditur fleuma necesse sit vomitus sed
apparet egestio ciborum omnino non alteratorum
vel modicum et ad illud ideo quando sunt
veloces egestus et descensione et ipse
si infirmus moveatur fortiter super cibum et
sentiet gravitatis cibi descendentes in
ventre subito precipitati ad inferiora
sicut lapis cadens Et cura eius
vomitus cum oximelle composito vel
aqua tepida decoctione raphani
atriplicis et aneti sicut post purgationes

saturitate coleginibus et tepis et porris
et carnibus piscibus plumbi salitis postea
purget cum yerapigra g[alieni] vel cum mirabolanis
dictis capitulo de debilitate digestionis stomachi pa
ssio de causa vel cum budda lapdemat
et propter pix regionem flatis cum opinulle
cum et aqua decoctionis petrosilli an[a]
ʒ mastices et galange. utatur carni
bus pullorum vel edorum assis vel elixis
cum petrosilino condictis cum speciebus calidis
aromaticis. bibat vinum album vetus claretum
forte purum non calidum calore actu neque
tepidum sed frigidum quia omne actu
frigidum sedum quod huiusmodi est vomitum
et fluxum restituit sed tepidum est ma
nifestum calidum ad secessum et patet
quod ʒ° regiminis acutorum. Et si fuerit
vel calor intensus sunt precedentia
quia vi frigoris et propter plumalis
vel inquid sive est constrictus sine
lapis. Utatur sepe cum cibum dyatoy
piperon vel dyatonico cum speciebus vel
electuario dethuris quod dicemus infra de
dissinteria passione et sepe comedat et
9 bibat. Nona causa est debilitas vir
tutis retentive stomachi et intestinorum que
mollificatio dicitur frigida in substantia corporis
operantis sive lapsitate compositionis
vel humiditate appositis materialis intus. Et
signa eius sunt omnia signa octavi
modi preter quod ego nondum sit fluxa sed aba
lis vel chilosa cum alteratione digestionis
modica vel nulla neque est vomitum
flatis. Et cura eius est eadem cum illa
nisi quod non est opus vomitu vel pur
gatione sed alteratione et confortatione
sola cum electuariis stipticis predictis
et emplastris et cerotis et balneis dictis
capitulo de debilitate digestionis stomachi passi
o de debilitate eius propter varietatem
sive subtilitatem passio de causa humida et
10 passio de empicis precedentem. Decima
causa est debilitas virtutis attractive
epatis. hec autem debilitas vel fit
ratione opilationis zime epatis et me
sentarii et signum eius est egestio
alba chilosa vel viridis propter quam
tenemus chili cum mala alteratione

et inflationes et sentit dolor gravativus
in ypocondrio dextro et presteruntur appe
titus omnino et mollificatur corpus cum eo
et deficit in virtute et mordentur saniei
in venis et retinetur color et albificatur
et apparet urina subtilis citrina vel propter
frigiditatem corporis epatis. Et signa
eius sunt eadem preter quod urina est alba
grossa vel fetida aquosa neque sentit
gravitas in latere dextro sub costis vel
fit propter debilitatem epatis in substantia sua et
tunc dicetur de eo infra passio de dissin
teria. Et quandoque dictarum causarum sunt
cura est cum syrupis et clisteriis calidis
subtilibus penetrativis et deopilativis
dictis capitulo de opilatione epatis passio
de causa frigida et confortatio post
hoc cum emplastris stipticis dictis capitulo de
debilitate epatis passio de varietate sive
subtilitate et posito ventosarum sine scarifi
catione super epar vice una et cum
plurimas vice alia apparentia et confor
tantia epar sicut est hoc emplastrum.
Recipe succi absinthii vel eupatorii ʒ in
vini albi odoriferi ʒ in pulveris trossiscorum
sandali forte an[a] ʒ i armoniaci ʒ i
dissolvatur armoniacum in vino et bat
eo et succo consumantur vel alio et fiat
emplastrum vel epithima actu calidum super
epar frequenter. Cibus utatur mul
tibus laudabilibus remota purgatione
condictis cum cinamo et speciebus calidis
perdicibus et carnibus pullorum vel
edorum elixis cum petrosilino et feniculo sub
tilibus confectis et colatis ut cito pene
trat. bibat vinum purum album forte pene
trativum. vitet omnia dulcia visco
sa ventuosa grossa opilancia ut
est vel vinum rubeum pasta et caro
porcina. vitet leguminia et olera
omnia quia sunt vel scitissima vel
11 opilancia que duo sunt maxime
gravia prima. Undecima ca
usa est ulcus vel bothor in stomacho et in
testinis super que cibus transiens in
ducit mordicationem et excitat ipsorum
virtutem expulsivam. Et signa eius
sunt constanto dolor in stomacho vel
intestinis post cibum quia non repleta

Cura

Emplastrum

anteriorum cum cibus descendit ad stomachum
et intestina de loco ad locum fit seditatio
doloris in loco primo et eius commotio
in loco alio donec descendit ad alium et cum
est quod in egestione est ventus subtilis et
cibi egerunt omnino non alterati aut parum
et potatur esse colica passio non
sit quia est cum fluxu chiloso
saniosa et dolore post cibum que non
sit in colica et innatur a sive stipticis

Cura

ex quibus nocet colica omnino Et cura
eius est ut primo mundificetur vlce-
rum stipticis lenibus sicut est aqua
zuccari vel ydromel in potu datum
vel clistere factum ex aqua decoctionis
fabarum mirtillorum ordei ac colata
addito mello rosato et oleo rosis
et sepe potetur vel omnino in cola
et recedendo tepidum Et post assella-
tionem boni pulverizati in ipso per septem
horas in ij in aque summitatibus de-
coctionis granorum mirti vel ro-
vel sumach deinde coletur et addatur
syrupi rosarum ʒ ij vel iij et detur totum
ante diem Et scias quod si bothor aut
vlcus fuerit in stomacho vel intestinis superi-
oribus magis conferunt consolidativa
superius Sed vero in intestinis inferiori-
bus magis conferunt consolidativa per inferius
quia ventus omnis medicine in longa
via resolvitur post mundificationes
plurimas vtatur stipticis consolidativis
sicut est trociscus qui fit ex bolo ar-
menico draganti mumie mastices ana ʒ ß
terantur omnia subtiliter et incorporentur
cum vino decoctionis granorum mirti
vel plantaginis vel citoniis et detur
pro ana cum syrupo rosarum vel dis-
solvatur in clistere predicto et iniciatur Vtatur
zuccaro rosarum vetustissimo vel dyacitoniton
sine speciebus vel rosata
novella et similibus vtatur carnibus
assis vel coctis et conditis cum agresta
et sumach et ovis ovorum vtatur
pisis assis vel castaneis cum cibum
ceterum vel antitum quia est mordax

et corrosivum si plurimum exposuerit sumatur
vsus tamen eius moderatus appeti-
tum confortat sive non tinctum vel sotu-
lare Et granorum mirti sumantur hec pul-
vis ʒ ij cinamomi galange spodii ana
sem cardamomi ana ʒ j ß sed ʒ ij qui appeti-
tum consortat et digestionem et
retentionem Bibat vinum rubeum
non vel stipticum lymphatum pon-
aqua aestive vel in qua extinctus
est lapis vel ferrum cum aqua decoc-
tionis pirorum citoniorum mirtillorum
plantaginis et similium vtatur sepe
cum cibum pulvis consolidativo et
stiptico qui fit Recipe grana et semen
acetosorum granorum passularum ana
mirti spodii quartum ana
scrupulum gummi arabici ana assi rosarum
alcaviae et ebelleni et lambat
dragmam ana omni die vel misce-
atur cum zuccaro vel syrupo rosarum
vel azizabara Quia vlcus
dat dolorem mitigat et consoli-
12 tinam confortat Diodonia causa
est densitas corporis et pororum strictu-
tudo quare nichil ex eis resolvitur
aut minimum Cuius signa sunt
habitudo carnosa cum duritie cutis
et grossitie musculorum Color fa-
ciei viridis rubicundus paucitas
sudoris et multitudo quietis et di-
missio exercicii et laboris et multitudo
egestionis cum paucitate comestionis
et prostratione appetitus et isti sic
patiuntur ad sese putridas et ad apostemata
putrosa propter retentionem superflu-
itatum 2e et 3e digestionis Et cura
eius est exercitium et balneatio
cum fricatione ex farina fabarum
et furfure et sudatio in balneo
cum cibum crasse et abstinentia
a cibis grossis viscosis nisi flu-
xus exteterit

Methodus diarrie

Diarria fit propter
aliquam quatuor causarum prima est

supra: me[dicine] efficit laxantes vel non
consolate cum sint tyriaca vel non inebriate
scilicet propter corporis convenientiam pectori proprie
propter eductionem humoris quem respicit
appropriate educit humores alios preter
saniem quia si ad saniem virtus eius se
extendit cum diffinicia induceret Et
signa omnis cupiditas egri plurima
ad solutionem ventris quam non intende
bat ergo vel incipit propter quod aut incepit
prima particula affo[rismorum] In perturbatio
nibus ventris etc. et intendo econtra
in colera et sed ad humorem alium a
primo et vehementia sitis et omnia etc.
tis dixi passo de canone Et propter
hoc dicebat Galienus in divisionibus
quod medici debent esse contenti commu
nibus solutivis facilibus cuiusmodi sunt
mirabolanis sicut fumus terre cassia
et propter expressis retentibus et syrup[us]
factus rosis et tamarindi et manna
et cassiafistula et fumus terre Et si necessi
tas fortiora postulet sint contenti
turbith aloes epithimo semine policarpo
pulpa coloquintide agarico scamonia
conflata que diagridium dicitur Et pro
medicinis vomitivis sint contenti syr[upo]
acetoso et raphano semine aneti et
eruca Et si vomitu forti parat quod
aliquis indigeret sint contenti inde … et
nuce vomica Et devitet omnia solo
forte vomitiva forte omnia nec ma
forti vel ignota sicut sunt mezereon
et euphorbium et succus lactariorum a titimalli
sicut esula anabula cata putia
et elleborus niger et albus quia sunt acu
valde mala Et sub dicit Galienus Et si
vis tradere aliquam medicinam fortem
roga quam medicinam potare consuevit
et subsequat … et quod assellationes fecit
consuevit ut sufficiat et tibi et quod
et quod conveniat in potu tribuere
Et si tibi necesse sit aliquam medicinam
tradere quia ignoras medicinam an ea
sufficit vel necessaria quam sufficit da ei
in primis medicinam levem aut mino
rem quantitatem ex forti deinde
gradatim ascende donec eius naturam

cognoscas Et sciendum ulterius debes quod homines
macilenti naturaliter cuiusdi sunt colerici
et nuda sunt et plurimum facile solubiles
pro medicinis qui sunt rare corporis laxe
carnis Et homines qui sunt pingues carnosi natura
liter cuiusdi sunt flemmatici et sanguinei sunt
et plurimum difficile solubiles indigent
Et ideo fortiori medicina quia sunt den
se complexionis et compacte carnis et strictas
habent vias Et cura eius est ut illico — Cura
cum medicinam cepit sufficienter frangatur
eius virtus et lavent intestina cum — intestina lavent[ur]
haustu magno simul sumpto ex aqua or
dei vel iure pulli antiqui et post
hoc detur stiptica in potu ex quibus
primum est lac resudatum cum ferro vel
lapide ignito donec fiat acetosum et
secundum est aqua pluvialis in qua de — pluvialis aqua
cocta sunt mastix cadinia lentes
mirtilli pira nespile sorbe fructus
citonia milium risum plantago et similia
Et non valet aqua cum succo rose — extrema ligentur (?)
veteri et ligentur extremitates vehementer
pro adiutoria deinde corpore et ponantur
ventose sicce super stomachum epar et — ventose sicce
splenem et spatulas cum suctione forti
Et detur in potu tyriaca vetera vel — tyriaca (?)
filonium vetus cum vino rubeo stipti
co et ponatur in aere temperato quia aer fri — ponatur in aere temperato
gidus solvit ventrem ex premendo vias
ad interiora astrictorius quod resolvit contra
Et confortetur cerebrum cum odoratibus frigidis — confortetur cerebrum
stipticis ut sunt rose et succus granatorum
et acetum Et si virtus tollet fac
ipsum sudare in balneo aque dulcis non
stiptice vel in vapore aque calide
sub pannis suis extracto capite ergo
frices corpus vehementer cum … fida
… da ei in potu stiptica predicta
et epithimetur epar et cor cum aroma
ticis sicut est aqua de decoctionibus mir
tillorum sandali camphore rose et
succi citoniorum et malorum granatorum
quia reddunt confortative spiritus et
humores ad se trahunt Et epithimentur
stomachus et intestina cum aquis stipticis
sicut est aqua aluminis et sulphuris et
citoniorum et corticis granatorum et cor
ticum … et citoniorum mixti …

dieta

similiter et oleum de mastice et ore uel ce
cinis mitens sit globus stipticus actu
frigidus et infrigidatus cum uino
et sicud est agresta et uinum grana
torum acetosorum et pira assa et citonia
et risum et milium et caro pullorum
assorum pullorum et tortelle bis cocte
et uinum rubeum ponticum et si non potest
sufferre balneum ponantur manus et
crura in aqua calida/frigida quod ma
repelleretur ad interiora. Et quia si ista
omnia non sufficiant da ei in potu
hoc medicamen expertum ut dicit

medicamen expertum

Rasis primo contra fluxum ex medicina de resol
uendo fluxum superfluum ex medicina
Recipe semen mastici torrefacta ad ignem donec
partes acute resoluantur ʒ i deinde
coquatur in lacte acetoso uel ex quo
extractum est butirum per extinctionem la
pidis uel calibis donec sint inspissa
tum et nat [illegible] oleum in bonitate
Et inducatur sompnus propter esse ad quie
te et taciturnitate in loco obscuro
et si super ueniat sincopis uel dispo
sicio consimilis conforte cum potu
uini puri fortis uel parum lympha
ti contra perfectionem subitam. Et

Siropus

si adhuc similiter predictorum omnia ca
luerit da ei narcotica que sunt
solutiue fortiores in restringendo flu
xum et inducendo sompnum que dicetur
infra de dissinteria. Et sicud est hoc
Recipe gummi arabici assi uel torrefacti ad
ignem boli ar. sandali terre sigilla
te mirre mastici ana ʒ i [illegible]
[illegible] passularum ana ʒ ii opii ʒ i
terantur subtiliter in corpore cum
duo de [illegible] [illegible] sectus
sim et in potu tribuatur [illegible] fre
quenter. Et cauendum est a narcoticis
propter esse nisi debilitas et fluxus et
insompnietas [illegible] [illegible] pro du
ximus et dicitur [illegible] de ingenio
sanitatis et tunc dentur [illegible]
non [illegible] et [illegible] [illegible] dicum et
[illegible] ne [illegible] et stupor uel
tumor et [illegible] restrictiua [illegible]

causa de sputo sanguinis. Et scias quod sop
nus et quies sunt de magnis [illegible]
tibus in omni fluxu ad supplementum
Quia causa est debilitas plurimum colere ru
bee ad intestina opposita. Et signa eius
sunt quia sit post [illegible] adurentes
aut post suspicionem [illegible] calidarum
uel uini ueteris amari plurimum et
omnium calefacientium epar et multipli
cationem in eo colere et egestiones
citrine subtiles liquide mordica
tes [illegible] et urina subtilis [illegible]
et calor [illegible] [illegible] et [illegible]
in albugine oculorum et [illegible]
est in causa huius fluxus [illegible] et
plurimum producit ad excoriationem in
testinorum et dissinteriam per modo sanguinis
[illegible] appo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] secessum dissinteria a malo. Et
cura eius est ut primo mundi
ficentur intestina cum medicina
purgante coleram et restringente
fluxum sicut est ita. Recipe mirabolanorum
citrinorum [illegible] et [illegible]
licorum ana ʒ i [illegible] aceto
se portulace [illegible] ana [illegible] [illegible]
et bulliant in ʒ [illegible] aque donec
medietas consumatur et colletur et
in colatura addatur ʒ i succi ro
se [illegible] et bulliat [illegible] et
colet et detur [illegible] cum [illegible]
hoc enim apozima est conue
niens qui appetitum [illegible] [illegible]
solutionem [illegible] sumat omni die
in aurora oxizaccara cum aqua
pluuiali uel sirupi rosarum cum aqua
decoctionis plantaginis et [illegible]
tillorum. Comedat cum albumine ouorum
[illegible] de acetosa que sit [illegible]
[illegible] rosarum [illegible] spodii ana. Recipe succi
se acetose uel herbe eius [illegible]
[illegible] [illegible] ara se portulace gra
norum [illegible] in [illegible] mace
to et torrefactorum ana uel [illegible]
[illegible] quorum [illegible] sit ʒ i et
detur cum sirupo uel aqua pre
dicta [illegible] rosata [illegible]
[illegible] cum [illegible] pauli [illegible]

lacte acetoso nigro constrictissime la-
pidis et ferri. Detur riso et carnibus
assis vel pulmento confacta simile vel
ciceris sicalibus coctis in lacte. Si
libet vinum rubeum stipticum vel ponti-
cum lymphatum cum aqua pluviali
vel aqua decoctionis granatorum cito-
niorum vel berberis. Si autem in eo ne-
non videtur esse et virtus continue de-
bilitetur et fluxus perseveret fiat con-
tinua blanditia dando in cibo qua-
tarinud lenia pigmenta vel cum vi-
tellis ovorum in sorbitio sepe in
die si pater qualibet vice est cola
refrangitur et dolor intestinorum mi-
tigetur. Et fieri possunt clisteria dicta
delicenciam facta cum bothor et oleo
in intestinis et stomacho 2° dissecatur mors
3 quarta est prohibere. Tertia cum desiccis
humorum et humiditatum arcenis et melius
corporis totius adeo par et intestina
omnium vel ferrorum vel sinthomate
Et signa eius magna sunt tamen
venarum et consumptio corporis. Gradie-
dicam cum febre et sine febre. Si autem
sit cum febre et fiat ut ne timet
superveniat in aliqua dierum creticorum
et post signa digestionis perfecta et cum
constantia virtutis et alleviatione infirmi
et bonitate appetitus. Si autem fiat
sinthomate superveniente in die non criti-
ca puta 3a vel 5a vel 9a vel
in die cretica non visis signis
digestionis vel indicationis et virtute
existente debili et aggravatione infirmi
et propter prostrationem appetitus. Si autem sine
febre et fiat ut ne tunc supervenit
tempore bono puta in aprili vel maio
vel septembri cum alleviatione eius
et post tempus super illud tempore facta preceda
a ffo in perturbationibus ventris
et vomitibus etc. Si vero fiat
sinthomate signa contraria apparebunt. Si
~~non fiat sinthomate~~ Si vero humor
sit calidus apparebit egestio subtilis
citrina vel viridis cum adustione
et mordicatione ani sine visco-
sitate omnino et prostratio appetitus

cum vehementia sitis et amaritudine
oris et urina ignita subtilis potest
tamen turbida propter humorum conquassa-
tionem. Si vero humor sit frigidus signa
contraria apparebunt propter quod humor potest
apparere citrinus vel viridis tam in ca-
lida quam frigida sed distinguentia
quod sit ex cola et quod ex flate supra-
scriptis capitulo de vomitu passio de cau-
sa et cura eius. Si est de causa calida
est ut si fuit ut ne non restringatur
omnino nisi virtus debilitetur et fluxus
superfluat sed regatur bona dieta
nutritiva et confortativa sicut sunt
carnium laudabilium vel ovum
al subtile acro cum. Et si superfluat
vel fuit apparatio sinthomatis purgetur
illico cum decoctione conveniabilis ci-
tri et emblicis scripta in aqua precen-
prima aut cum decoctione facta
... reubarbari et 2 mirabolanorum
emblicorum prescripta et bulliatur in
aqua decoctionis mirtillorum ro-
medictas conveniat colatur et dulcora-
tur cum zuccaro rosato sicut prius.
Cura omni die aut tertio post purga-
tionem trociscus de bolo dictus capitulo
de sputo sanguinis vel trociscus de berberis
dictus capitulo de ydropisi passio de cura
ydropisis afflictis ... cum zuccaro
rosato et post illud bibat
vinum rubeum ponticum nigro decocti
sumach mirtilli vel sumach vel
berberi vel si sit cum febre bibat
aquam cisterne vel aquam decoctionis
carabe rerum. Confortetur stomachus et
intestina cum oleo mastice et mir-
tino et oleo gummatis et incorporetur
cum cera sufficienti et ceroto
dicto capitulo de vomitu et prope de-
ta calida et ungatur dictis
illic inducatur spongiis posse et
quies quidem est maxime conferens
in omni fluxu et dormiat super
ventrem quia per hoc retentiva et
digestiva plus confortantur. Et si ista
non valuerint fiat vomitus
cum syrupo acetoso et aqua de-
coctionis aneti pinguissima repletione

opilegiuibus et olerib*us* nec acutis q*ui*
incisiuu*m* humor*um* deutet ad superiora *et* h*uius*
p*ro*p*ter* in p*ar*ticula assor*um*. Dyarria hec
diuina vomitus spontaneus sup*er*venit
soluit dyarriam et ip*s*e si voymitus non sit
difficilis vel laboriosus. Aliter vero neq*ui*aq*uam*
licet fieri Nutriat*ur* si sit cum febre riso
et faba fracta in modum risi et pulme-
to facto ex farina avene vel ordei vel
farre et aqua pluviali condit*um* cum vitell*is*
ovor*um* et pulu*er*e mirtillor*um*. Comedat
quoque ova cocta in aceto usque ad indura-
cionem fuendo eor*um* vitellos cum agresta
vel vino granator*um* comedat tortellas
ex farina simila et vitell*is* ovor*um* et
plantaginie confectas vel pultes ex pulta
simile. Bibat vinum rub*eum* dulce si non
intendit ad humor*um* multiplica*ci*o*nem* vel vinum rub*eum*
stipticum si intendit ad fluxus restriccione*m*
limphatum cum aqua pluviali vel a-
qua optinctionis calibis vel aqua de-
coctionis nespilor*um* citoniorum sorbar*um* pirorum
et similium. Si aut*em* sit debilis vel sit
sine febre nutriat*ur* bonis carnibus assis vel
frixis pullor*um* edor*um* fasianor*um* perdicum
et omnium avium parvar*um* silvestrium non
aquaticar*um* et bibat vinum predictum
purum et raro tortum ip*s*e in hoc casu
confert in cibo supra. Si aut*em* sit de
causa frigida flatica vero non restringat*ur*
si fuit validus donec ceperit supplenere
tunc restringat*ur* secundum predicto sinthomata quod
est ut inducat*ur* vomitus levis frequens
cum oximelle et aqua decoctionis ra-
phani et aneti premissa saturitate et
leguminibus et cepis et cibis leviter salsis
si sit pus vel purget*ur* cum decoctione
aperitivalibus herbulis et emblicis deco-
ctis de debilitate stat digestionis passo
decem quia solucendo fla stringit re-
tentivam. Curat*ur* sepe dyarritomicon
cum febribus vel sine febribus si sit
cum febre vel elevans dethiuire
quod dicimus infra post ho de dissinteria
nutriat*ur* carnibus laudabilibus assis
vel elixis cum petro cinamomo car-
damomo piperis longi et cetera. Bibat

vinum rub*eum* stipticum limphatum cum aqua
decoctionis berber*is* nespilor*um* vel sorbar*um*
possit quoque comedere risum et len-
tes ex corticatas cum cortex earum
scissum est et medulla stipticas et
fabas fractas conditas cum adipe renum
caprar*um* et sollicitando in tantum plu-
ries premendas ablu*i*at*ur*. Tercia causa
qui ut plurimum perducit corpus ad
marasmum et ethicam. Confortet*ur*
ergo virtus retentiva membror*um* cum un-
guento stiptico facto ex oleo mastiamo
oleo rosar*um* oleo nardino oleo mirtino
cum mirtis et in corporatis cum cera
sufficienti vel cum cerotis factis
super epar et stomacum et spiritualibus et
fetalibus lenibus perdurantibus in bal-
neo aque dulcis tepide sine mora
in ipso ne virtus resolvat*ur*. Et liga-
tionibus extremor*um* et flagellacionibus
lenibus cutis donec rubescat et
emplastris attractivis confectis oppinie.
Quarta causa que apparet qui in febri-
bus totalibus vel in posteris in natura
vel sinthoch. Et signa et fine cura
huius sunt exprimia causa predicta. Quinta
causa est tenasmo signa eius sunt
frequens appetitus assellandi cum ino-
debilitate egestionis et ardore ani
et longitudinis et omnia que dicentur
in signis tenasmonis et cura eius
est cura tenasmonis.

Methodus dissinterie

Dissinteria ut dictum
est fluxus ventris
cum sanguine vel sanie vel utroque simul
fit ergo propter aliqua *per* in causa*rum*
prima quarum est ex habundancia et pletora
sanguinis in epato super cor*um* totum ut dictum
est in de accidenti. Et signa eius sunt
quia corpus est sanguineum commessatio
gaudiis et quiete et cibis et
potibus sanguinem multiplicantibus.
Et iste fluxus est quoque accide[ns]
corpori mutilato quod tunc virtus
expulsiva sagitta, que prius vegetabat
totius corporis, fuit proportionata
corpori toti, intendendo si te oportet ut
prius aliquam mebri detruncacionem

(margin: fractas)

CXI

℞ pulveris de carnu[...] usti usque ad albedinem ʒ i in bolar[...] ʒ i s
misce et fiat pro usu

℞ Corticum citrinarum seminis plantaginis ana ʒ i in [...] Gallarum ʒ i [...]
in aqua simplici [...] et tertia parte aceti [...] decoctione [...]
pro [...] vini et [...] pulvis ʒ i [...] post omni mane
et sero calefacto. CXI

quare sanguis ille predicte regurgitabit
ad epar et punctualiter ad intestina et
per ea expurgabitur per vomitum vel per secessum.

Cura. Et cura eius est ut non restringatur nisi
superfluat et virtutem debilitat, quia est natu-
ralis et tunc restringatur cum ligatione forti
extremorum et positione ventosarum siccarum
super epar et splenem et spatulas et usu
ciborum et potuum stipticorum predictorum et post
restrictionem minuat ciborum suorum et abstineat
a vino omnino vel bibat album aquosum
subtile lymphatum ad medium in quantitate
tate et addat in exercitio et laborem et
sudet in cenis. Secunda causa est petrum
frigiditas inequalis, propter quod membra fortia
ipsi resistant et a se repellunt, tunc
fit in hiis corporibus inflatio, sed si fortis
debilitas fuerit inde ydropisis apostema.
Et signa eius sunt urina ad aquo-
sa vel lacte et sanguis qui egreditur est
sub albidus propter fleuma plus permixtum
et vide omnia signa epatis frigidi debi-
lis et in virtute sanguificativa. Et cura

Cura
eius est confortatio epatis secundum dicta
tractatus de debilitate epatis passio dicta

3
frigida. Tertia causa epatis passio dicta
in sua que mala apposita sunt
caliditas [...] incompositis. Et signa
eius sunt egestiones similes lotione carnium
cum dolore aliquo in ypocondrio dextro
vel sine dolore quia splen epatis non sentitur
sicut neque splen vel renes vel
pulmonis qui sunt membra carnosa. Et
fit ista debilitas ut plurimum post acu-
tas vel cronicas vel apostemata vel sup-
positione medicinarum calidarum que inclu-
dentur propter resolvere virtutis epatis et
liquefaciat eius [...]. Et cura eius est
dicta in tractatu de debilitate epatis passio
de causa et substantiae [...]. Quarta

4
causa est opilatio epatis in parte eius
gibbosa unde omne retenta sicut
propter quod sanguis laudabilis penetrare
non potest ad membra sed regurgitat per
eius concavum ad intestina. Et signa
eius sunt dolor et extensio in
ypocondrio dextro cum tumore vel
cum circa aliquali et egestio sanguinis boni

puri plurimi et maxime venarum de die in
diem et bonitas appetitus nisi forte stoma-
chus compatiatur. Et cura eius est cura aliorum
tractatus opilationum zirbi epatis cum aperi- Cura — in 8 [...]
tivis predictis dictis ibi. Quinta causa 4ta
est retentio [...] vel emoroidarum in corpore
confecto quare sanguis totalis
cum inspectu per vomitum vel expellitur
et signa eius patent opilatione necessi-
tate. Et cura eius est dimissio sangui- Cura
nis donec tempore superfluo [...] re-
stringatur vel divitatur cum ligationibus
et fricationibus dictis tractatu de vomitu
passio dicta decima. Sexta causa est 6ta
ruptura alicuius vene in intestinis
magne vel parve. Et signa eius est
ego sanguis puri pauci vel multi cum
dolore circa umbilicum secundum quod situatum
est intestinum et dicuntur in principio
ipsius tertiatus ut plurimum tamen iste fle-
bus est paucus quia sanguis nutriens
intestina paucus est et vene graciles
cum sunt membra nervosa solida. Et
cura eius est cura vomitus sanguinis
dicta eodem tractatu et passio et tractatus de
ulcere stomachi per totum. Septima causa 7
est emoroidarum intrinsecarum vel extrinsecarum
et si sunt extrinsece atque apparentes sensus Signa
illud demonstrabit. Sed vero latentes atque
intrinsece sentitur dolor inter anum et
accidet difficultas egerendi et cum egeritur
emanabit semper ut predicte sanguis aut
humor malus aut cum egestione aut
post et eius signum est in hora cum
expiratio longioris cum ventosa magna
absque morsione et inflatione cum
ceterus sine intestinum monstrat an
in eo sunt fixi an non et an
sunt due sicce an molles humide
emittentes sanguinem vel saniem vel
virus vel mani aliud. Et cura Cura
est eius cura emoroidarum que dicitur 8
Octava causa est tenasmon. Et
signa eius sunt appetitus assellandi
frequens cum egestione modica vel
nulla et ardore in ano sine mor-
dicatione. Et cura eius e[st] [...] tenasmon

9 mentis que dicetur. Nona causa est superflua
medicine efficientis laxantis quare propter eductionem
humorum sive educat humorem aliud et causat
dyarriam et forte proveniunt eius virtus ad
hoc ut educant sanguinem cum valde super-
fluunt quare inducat dissinteriam. Et signa
eius patent ex relatione infirmi. Et cura
eius est cura dyarrie facte propter causam
causam ut plene supra scriptum est
xi de methodo a dyarrie. Decima causa est passio
sua vel percussio. Et signa eius patent
ex relatione patientis. Et si sit sanguinis vel
vene curatur appositione cum flebotomia et ventosa in
brachiis laterum et ligationibus extremorum
et ipsorum superiorum. Et cibus et medicamentis stip-
ticis confortatis capitulo de sputo sanguinis et capitulo
de vulnere stomachi. Et si non sit cum vulnere, cum
·11· generis delinquendi curandus cum est corpore
in se acutus vel non acutus et ipse in
sinthoma ut dicetur in de acutis. Et signa
et cura dicta sunt supra passio de cura
dyarrie propter censum. Undecima causa
12 est debilitas virtutis attractive et nu-
tritive sibi delegata procurans neque ap-
ponit neque convertit neque assimilant
quare generatur venas regentibus tat
ad suum fauces ut dicetur in de acutis
Et deinde per inflammationes ad intestina.
Et signa eius sunt que fit ut plurimum
in corporibus ethicis et marasmaticis et
sic addet omnino in marasmum. Et
cura / est eius cura corporis ethici cum
Cura omnibus que faciunt ad corpus in propria
cum sicut est balneum aque dulcis te-
pide cum fricatione levi membrorum sine
mora in ipso ne corpus fiat evapora-
bile et de pertactu eius super lectum molle
et cibatio ex lacte caprino cum sulato
Et pultibus ex farina similie et nutri-
bus et carnium laudabilium in spissatis
cum vitellis ovorum et carnibus pul-
lorum et edorum et perdicum et omnium avium
petrarum in montanarum que sunt levis car-
nis et facilis digestionis. Et emplo-
cum cum pice et potus vini rubei
dulcis armoniaci puri vel limphati cum
aqua pluviali. Et omnibus que dicetur

loco 20 capitulo de ingrossatione corporis
macri. Et deus voluit. Tredecima 13
causa est eruptio apostematis saniosi vi-
rili vel sinthomatis. Et signa eius
sunt quia ante incessisse fuisse acuta cum
apostemate epatis vel stomachi splenis vel
pleuresis vel peripleumonia cum signis
propriis cum dolore forti que tendebat
generaliter ad gibbositatem in saniem neque resolvi
poterant. Deinde aliqua dierum et
ipse post ea vel circa illud mitiga-
tus est dolor et febre et remansit
gravitas et inflatio in loco quem signabat
maximam esse post de conversa in saniem
deinde accidit eis rigor et tremor
subito et alleviata est gravitas quam
sentit apostema fore disruptam et in
principio saniem sanguinem apparere in egestione.
Et scias quod si apostema fuit in epate
vel stomacho vel splene tunc saniem et
sanguinem egredientem propter operationem continuam in
plurima quantitate. Et non fuit in membris
que non habent amplos meatus ad stomachum
vel intestina sicut est pectus vel pul-
mo tunc saniem et sanguinem paulatim
egredientem procedendo. Et cura eius
est ut primo mundificentur intestina
et abluatur saniem antequam corrodat
loca super que transit cum potu aque
mellis vel succi rubei vel aque or-
dei vel cum clisteri facto ex aqua mellis
tamen vel ex aqua mellis in qua dissol-
vi fuerunt duo vel tres vitelli ovorum
et aliquid pinguis anseris vel galline.
Et post istas mundificationes ad instar
stiptica consolidantia. Et superius et inferius
et superius quidem sicut sunt trociscus
de bolo dicta capitulo de sputo sanguinis imposito
cum zuccaro rosato vel syrupo rosato vel vino
pu stiptico vel syrupo de tit ravijs et
trociscus de berberis dicta capitulo de ydro-
pisi et trocisci de mumia dicta super
passio de cura lienterie propter boli
et coltica in stomacho vel intestinis et est
ordinatum de thure ex fit sit. Recipe cortices
passularum lb ß corticum mirti et ciprj
balaustiarum de gunac et de rubeo

ana ʒ v thuris ligni vel fructus thamarindi
ana ʒ iij ameos ʒ viij zuccari
quod sufficit terantur omnia ut alcohol
et fiat electuarium cum succo quod ventrem
restringet omnia provocat solida consoli-
dat et corrosionem prohibet. Et succus
est species de pectus ampoto sicut pulvis
gummi arabici assi etc et boli ar et mas-
tice et san. rub. et terra sigillata et
consimilibus / mitatur bonis carnibus elixis
in aqua pluviali vel assis et bibat
vinum rubeum stipticum limphatum cum decoc-
to aqua vel cum aqua decoctionis mirtillorum
vel sumach vel berberis. Si autem san-
et sanies in plurima quantitate effluxerint
quo debilitetur quod in vite deuertitur omnia
hor... cum carnium et partium vini puri
et tortelle panis assi cum ipso. Et
odoret rosas et aromatica ut vitalis
virtus. Et incipere ergo morari et virtus
confortari tunc procedat ad lavativa vice
una et consolidativa predicta vice alia
usque ad perfectam operationem mundificationis
et consolidationis propinquo tamen
clisteri incarnativo et consolidativo
quod fit sic. Recipe corticum mirtillorum
radicis hircine vel succi eius quod
hypoquistidos nominatur glandium vel
corticis glandium ana ʒ j rosi abluti
ʒ j coquantur in aqua / et post in
lb j illius aque colate dissolvat hoc
medicamentum Recipe thuris sang. dra. cerv.
sic litargiri ana ʒ j apii ʒ j terantur
et cribellentur et misceantur ad i vel ij
vitellis ovorum et addantur liquori pre-
dicto et totum fiat initium tepidum ad
clisterizandum post assellationem saniei. Et si
nus poterit pro mittere clistere mundificativum
predictum. Si autem san et sanies pau-
latim operiunt ad egestione tunc quod idem
propria regionis ita mundificet aqua
quod si provocata admittitur cum putridis
omnia dando in potum aqua decoctionis
apii dauci seneci petrosi et cortice
radice addito melle vel zuccaro
post dulcorationem. Et si prospicitur tunc
aqua decoctionis liquirit. hyssopi yreos
et mirre addito item melle vel
zuccaro quod vindicetur ita repetatur

Et propterea saniem semper morari in
operatione tunc procede ad mundificativa vice
~~una~~ una et incarnativa vice alia
sicut est iam dictum. Et tandem et
ultima causa est corrosio intestinorum ß
et hoc pessime. Differentia magna fit
aut illa corrosio aut propter flatum salsum
aut coleram aut sanguinem adustum aut
melancoliam adustam. Et vel est recens
sine putredine vel antiqua fetens
et cum putredine. Et licet fieri possit
in omni loco intestinorum fit tamen maxime
in intestino recto quod cum sit inferius pli-
nis ... possum descendunt. Et signa Signa communia
eius generalia sunt egestio mucillaginosa cum
dolore pungitivo in ventre et permix-
tione saniei vel sanguinis cum mucillagine
lavatione. Signa vero propria sunt, quoniam si fit
de flate salso antecessit toriza et catar- flate
rus et est cum egestione flati primo caput ...
cosam sine multa acuitate que pungat
sed cum multa ventositate et non est
cum ea sanies plurima. Et color eius
est albus viscosus sine viriditate et
citrinitate omnino. Et si corpus esset pru-
riginosum cum hoc causis fuisset signum
Si vero sit de colera apparet egestio citrina Colera
vel viridis subtilis sine viscositate
omnino cum ardore et dolore plurimo in
ventre et angustia et siti. Si vero
sit ~~de colera apparet egestio citrina vel vi-~~
~~ridis subtilis~~ // de sanguine adusto appet sanguine adusto
egestio rubea grossa vel nigra vel livida
Si vero sit de melancolia adusta apparebit de melancolia adusta
egestio nigra habens odorem acetosum que cum
cadit super terram arenosam vel spon-
gosam ebullit et surgunt ab ea ampulle
Et est cum dolore in ventre et
punctura assidua et ista causa nunquam
potest esse recens immo semper antiqua ut
dicat Rasis in divisionibus. Et si corro-
sio sive recens est plus de sanie
quam de sanie neque fetet. Si vero
cronica est plus de sanie et fetore
quam de sanie et forte egrediuntur frustra
mire albe subtiles late que sunt
corticis intestinorum. Et si fit corro-
sio in intestinis superioribus dolor

senciet et plus supra umbilicum vel subtus
et infra ad duos digitos dextrum
medio ventris et in regione apparebunt
feces bene cum parte sanguinis et pauci
semper longaone via et non egredietur
ergo illud super dolorem secundum post horam
Si vero in inferioribus senciet dolor in
plus sub pectine versus dorsum vel in alto
laterum quasi sit dolor renum et non sit
Et in egestione apparebunt distincte
vel non bene cum parte et ergo egredietur
quasi sit puchia Et scias quod corrosio
sunt in superioribus intestinis magis confert
exhibitio per os sicut sirupi et pulveres
et trocisci et electuaria Sed in inferioribus
magis confert exhibitio per inferius ut
clisteria suppositoria lictinia et similia
Cura dissinterie cum corrosione intestinorum
sed super fluxum salsum est ut restringatur primo
catarrus et reficiatur capud et fiat fumus
capitulis de cattarro et dictis Post
hoc clisterizetur frequenter cum clisteri mundi
ficativo facto ex aqua decoctionis fole
malue bismalue et aliquantulo mellis
et iniciatur tepidum bis vel ter in die
semper immediate post assellationem vel
cum clisteri facto ex aqua decoctionis se
cle polipodii farine tritici ordei et mellis
ordei fumenti decollatura illius aque
lb. i vel lb. ii et semis et addendo olei masti
cini cum camomillis et in clistere redu
cendo ad equalentam brevi hora et tepida
iniciendo Et non debet in corrosione
quacumque intestinorum iniici clistere calidum
nimis quia calidi propter est maior
dicatione et corrodere sed vel frigidum
vel tepidum Et post ista iniciantur suc
cessive clisteria stiptica consolidativa facta
ex aqua decoctionis sumach mirtillorum
rosarum plantaginis et boli armeni colet et
dissolvatur in ea pulvis de bolo armeni
cum dicto vel trocisci de mastice
dicti tantum de sperma ranarum et vitelli
duorum ovorum vel tantum vel aliquid adipis
renum caprarum vel edorum et modicum
vini rubei ponatur Vel clisteria fiat
ex vino rubeo stiptico decoctionis
mirtillorum ~~decoctionis~~ i ang

collatura dissolvitur vitelli ovorum vel adeps
renum caprarum et hoc etiam plus
confert in te... Item in aurora
ex trocisci cum sirupo rosarum vel oriza
kara vel aqua decoctionis mirtillorum
et nespilarum et similium vel pulverem boli
armeni quod sit sit ... ...
... ad corrosionem est lubrificatum
... eius ... que resolvuntur
arnoglosse ... armeni boli armeni
... se portat se miniti ...
... et ... et dicte ...
... in aurora et in cena ... in cum
aqua decoctionis citoniorum vel ...
nespilarum vel sumach vel vino ...
stiptico vel cum aqua decoctionis mir
tillorum ... et ... stu

Dieta tinat esse dissinteriam et omnibus aliis qui
est ad corrosionem ... oriza cocto in
aqua pluviali vel lactuce ustulato
vel aqua calibis condito cum adipe
renum caprarum vel edorum et vitellis
ovorum Comedat et lac vetus
caprine vel asine in quo fuerit vel
lapides ... et pulmentum ex
farina simile cum cum lacte
et pullos assos ... qua
... et fabas fractas et ...
porcorum et ... et pira et
citonia assa ... et
sit panis eius azimus de farina
simile ... et ... dum
... possit et sit ...
eius ... vel tepida
calidus Et scias quod ... cum
... et aliis ... qui
... ciborum ... adipe re
num caprarum vel edorum adulterum
quia ... alimentum ... vel ...
... Fiat ... sapore ...
citoniorum vel granatorum vel ...
... vel pirorum vel nespilorum
vel agresta vel sorbis in ...
cum ... ovorum ... de
... possit tamen in aliis ...
... quia corrosivum est ...
... sive ... non ...
... ... pulvis ...

et cardamoi et mirtillorum et cetera
quod species acute morditatis sunt ut piper
grana paradisi et similia Comedat ergo
vitellis ovorum tostarum in aceto ospitad
induracione et carnes avium silvestrium
non aquaticarum de tortellis cum farina
simile et vitell ovorum confectis Bibat
vinum rubeum grossum dulce simplex cum
contemperatione carpis vel potu si
sit cum fluxu plurimum limphatum cum
aqua stiptica predicta Et si virtus
constaret posset purgari quoque cum
decoctione mirabolanorum kebulorum et em
blicorum dicta causa de debilitate digestionis
stomachi passo decoctione qui solucio maxime
stringit ventrem Cura dissinterie cum
corrosione propter colaim est ut medi
ficaret sepius in die intestina cum cli
steri ablutivo facto cum aqua decoctionis
ordei de pilati foliorum rosis malue
bismalue colature et iterum bulita cum
oleo rosarum vel foliis vel cum clisteri
facto cum aqua mollis et vitellis ovorum
et adipe renum caprarum vel sepe hircio
ut dixi ymmo et sunt tepida urgencia
ad sumum quod incitant adque in mente
sequitur clisteria stiptica consolidativa
facta cum aqua decoctionis mirtillorum
plantaginis ro sorbarum fabarum sumach
lentis cum corticibus balaustiarum
capularum glandinum et risi et similium
ad quam aquam colatam misceatur se
pum hircinum vel pulvis boli ar
menici Si autem ista non confecerint nisi
dissolvet cum decoctione mirabolanorum citri
norum et emblicorum et mirtorum et ber
berorum dicta causa de debilitate digestionis
stomachi passo de cavoe dicto ante dic
quam evacuando causam stringit ventrem in
firmant omnia dicta de cura lienterie propter
colicam et bothon inposito vel intestinis
predicta fiunt sicud in sclate falso sed
Vinum negligatur vel limphetur contra
medicitatem cum aqua pluviali vel
aquis predictis Cura dissinterie cum
corrosione propter sanguine adustum
est eadem cum illa que competit adusta

sed est maior periculo et lemonibus indiget
medicinis Cura eius que competit colera ad
usta est ut omni die in aurora sumat syr
rosarum vel syropus de mensfare cum aqua pluv
iali decoctionis mirtillorum vel rosarum
vel sumach vel se porte et sic aucos
et prunis vel pirorum et citoniorum et
nespularum et sorbarum et omni die bis
vel ter mitia clisteria mundificativa
predicta in mente sequitur stiptica facta
cum aqua decoctionis eupatorii sumach bar
be hircine acacie risi abluti glandium
corticarum granatorum corticum papaveris in
qua post colaturam dissolvantur duo
vitelli ovorum vel tres et addatur aliquid
de pulvere isto Recipe thuris sang draconis ce
ruse litargiri ana ℥ j opii ʒ j et
tepidum iniciatur et sic importatur
vitissimi clisteria non mundificativa
non confortativa pluribus vicibus omni
die Si autem ista non confecerint iusta
pro ea fluxus et dolor ventositatis mine
rentur purgetur cum decoctione que sic
fiet epithimi mirabolanorum indorum ana ʒ j
cum ancos ana ℥ j in pistentur grosso modo
et bibat in ʒ aque pluviali de
nec medietas consumatur Colet et in
colatura ponatur pulvis reubarbari boni
ʒ j et detur ad totam cum dic Et
potest addi aliquid sucri rosarum pro delec
tatione in colatura predicta fiat bis
sicud preter quod magis est cavendum
acutis in abis et medicinis quam in
quacumque alio fluxu qui adducit cum ca
et dolore recherent sed frequenter in omnis
aqua decoctionis talibus et aqua
ablucionis stare fit et omnia respi
ciencia splenem et vesicam mitiam
Et sollicitandum in cura istius fluxus
apparentem quod si antiqua non sanatur
propter in obedientiam cause et corro
sionis fortitudinem et dolore intensior

Experta iuvamen stipticum delectabile quelibet in omni
fluxu sic fit Recipe vini rubei ponti
ti lb j pro ficta rosarum rotis et in oz
guorum mirti ʒ j in cariofili tiamoi

an̄ ʒ .j. psidie mirtilli et gariofili et
cinamomi grosso modo et omnia dissol
vantur in vino et bulliant donec
medietas consumatur. Colentur et refrigere
detur ex eo cum albumine et cocleribus et in
aurora loco sirupi potest dari actu frigidum.
Item electuarium restrictivum Rx sumach ber
beris sumach granorum quatuor seminum ar
gentum arabicum acacie ypoquistidos an̄
ʒ .j. lapidis ematitis coralli et rubei
sandali al et ru an̄ ʒ ß cinamomi
tillorum psilli assati coriandri torrefacti
lentium excorticatarum an̄ ʒ .j. mas
ticis olibani draganti an̄ ʒ ß ba
laustie psidie seminum citoniorum ...
portulace rosarum seminis plantaginis albi ß
tegole an̄ ʒ j mandragore ʒ ß
rosis storacis calamite spodii foly
gariofili foliorum lauri aristolochie an̄
ʒ ß sanguis draconis terre sigillate gallarum tarta
re fisti fellis an̄ ʒ .j. uncie bis tor
te spinarum ponticorum sorbarum cito
niorum nespularum an̄ ʒ .j. zucari quantum sufficit
detur ex ipsis auribus bis in die cum vino
stiptico vel aqua pluviali. Est valde
ex se gummis omnia stiptica et ventris
constrictiva. Pilule pecca stiptice contra
omnem fluxum ex quacumque causa sit sunt
Rx mirtellorum balaustie spodii simplicia
sanguis draconis boli ar acacie ypoquistidos
rosarum sumach an̄ gallie muscate gallarum
spodii cinamomi mastici gummi arabici dra
ganti an̄ ʒ j opii tebaici ʒ ß confice
cum succo plantaginis vel lentisci vel
bistorte et da ʒ [illegible] vel [illegible] cum aqua
pluviali vel aqua rosarum in qua calida
vel cum vino [illegible] et [illegible]
Vel fiat tyriaca ex eis cum zucaro et
detur cum vino nigro vel pontico vel
aqua plantaginis vel incorporentur
cum succo rosarum veterum et fiat confectio
Et si vis fortiorem facere adde semen papaveris

se nigri an̄ ʒ .j. vel opii ʒ j et adiun
gentur succi prius. Et tria cortex salicis
combusti et in potu datis cum aqua pluviali
lata constringit omnem fluxum ventris sive
[illegible] consolidat solida que [illegible]
sunt ea. Item sirupus mirtinus confert omni
fluxui secundum Johannem Mesue et [illegible]
sic fit Rx granorum mirti lb j sumach
[illegible] an̄ ʒ ß rosarum ʒ j ypoquistidos
ʒ .j. decoquantur omnia in aqua pluviali
et post colationem fiat sirupus cum lb j zucari
et lb j iulebis detur ex eo ʒ j vel ij
cum aqua decoctionis plantaginis
mandragora et cum eiusdem [illegible] humorum
ebullitionem sedat et intestina confortat.
Item trociscus de karabe secundum eumdem
ad idem sic fiunt Rx karabe ʒ vi
cornu cervi adusti gummi ara adusti
coralli adusti draganti acacie ypo
quistidos balaustie masticis lacte se
papaveris nigri assati an̄ ʒ .j. thuris
cum opii an̄ ʒ .j. fiant trocisci cum
mucillagine psilii quilibet ponderis
ʒ [illegible] detur vnus post mediam
noctem cum aqua decoctionis plan
taginis et cum eodem modo.
Et plures conferunt isti trocisci contra
fluxum menstruorum emissis purga
tionibus et remediis aliis quia
humores inspissant et vias [illegible]
stringunt. Item clistere stipticum Rx
aque rosarum aque decoctionis planta
ginis rosarum sumach bistorte consolide
maioris mirtillorum balaustie capulorum
glandium an̄ lb ß dissolventur in ea
[illegible] et
pulvis boli ar terre sigillate san
guis draconis an̄ ʒ ß et tepidum iniciatur.
Item fiat clistere similiter ex vino nigro
stiptico decoctionis consolide maioris
et carnium antiqui cum pinguedine [illegible]
subtilissime bulito [illegible] ad consumptionem
medietatis postea colata cum
inspissato cum vitellis et pulvere
predictis. Item in omni fluxu ventris
sive ex conatione confert hec
medicamenta [illegible] fabe et plantago

et maiorana et rubus in aqua
et accto pcca ope pmat et psent
et in corpent cu succo plantaginis
vel aqua distillacionis eius et fiat
emplm sup stom et ventre actu ca
lidu Et recipiat vapor aque eius d
pacius qui fluxu ventris et vomi
tu stringit Et in eo sicca possunt ced
res post decoctionem et pistacionem in ca
pari cu aqua vite actu calida stad
pus Si aut vis ipm fortificare
adde balaustias ros absinthium mas
tice mota acatonia pira mirtillos
bdellium thus gallas glandes cortice
sptus et silia vel fiat ex aqua de
coctionis eor encatisma si vtus sit
fortis vel fomentacio cu lana vel
spongia ~~decoctionis eor~~ / in fusa
aqua decoctionis car d rer que
aliquantulu ex pssa retinent propt
actu calida vel fria sup ventre au
tibus Item in fluxu recenti maiorum
et fluxu puerorum sufficit dare in cibo
tortellas fcas ex vitellis ouor et farina
simile et pulue plantaginis quibus ad
miscem incorpalis psce vel pullos as
sos gdeos cu cera et sepe humido Et
phibeat apetu superfluo posse / Et bi
bat vinu rub ponticu mixtum cu
succo vel aqua plantaginis vel aqua
pluuiali in qua ferru vel lapides sunt
extincta Item ad fluxum inferiore suffi
cit dare in potu de coagulo edi dancu
/ et si mixto cu aqua fria

Cand

Sciendu q in omni fluxu medicinarum q
ad tria intende pimo ad ventris re
strictionem pstipticu pdicta Sed ad cpis
et stoi confortacionem pparata aroma
tica dca ca dicta sunt Et ad moles
in purgacione et phibicione amarasi
mo q sit pribes vescosos ut sunt
tamen senulales extrema portres
vinu rub si no phibeat opilatio
epatis Et baluea aque dulcis sine
mora in ipo et inunctio dorsi pq
ipm cu buti recenti et populeon
fuit imps Et vsus electuarior

restauratorum ex ramis et similibus cor
ticis que dicuntur libro 2o de ethicis
et nobile restauratiuum est recens lac ca
lidum in potu datum post vel ad mica
panis et zucara / sed non debet dari nisi
fluxu cessante quia fluxum augmenta
ret ppt eius ptes serosas vel inflama
tionem humor excitaret ppter eius
ptes butirosas cu omne vnctuosum
sit faciliter inflamabile ppt eius
pabulum caliditatis i na aliena ut
dicit in alia scia vnde ipo aut
quanta pericula asso / lac dare capud
dolentibus mala etc Cum tamen ista
nocumta rectificari possunt p vstula
tionem lactis cu lapide vel ferro ignito
frequenter in ipo extinctis quia tunc consu
ment ptes pdice et remanebit ps
tamen caseosa Scire tamen debes q lactis
sunt quam diuersa specie et virtutes na
lac camellorum et ppt effectum i pom
ppinquare est omnium calidissimum propter
q hz et opilare epar et splene ut pot
Auicenna 3o can sen i 8to Sed lac
azininum est omnium subtilissimum et aquo
sissimum ppt q ventre lubrificat
sine inflamatione Et id ipo 3o
regiminis acutorum precipit dare in tan
sone pane na lapatina Sed lac mu
liebre est omnium conuenientissimum corporum
puerulo ppt similitudinem / post hoc
caprinum et ppt capre pascunt herbas
quia mediocre nec grossum et subtile
Sed lac ouinum est omnium grossissimum
ideo de facili casea in sto si non cu
melle vel succo fruatur Sed lac
vaccinum est omnium vnctuosissimum et plu
res hus ptes butirosas ex quibus
apparet q in fluxu ventris non e
conueniens lac nisi caprinum vel
muliebre si fastidiu no phibeat Et
faciendu q sompnum sit mora in
fluxibus ventris curando / et ppt
tronico pdicare / quia sompnus e
maximum de accidentibus omnis fluxus
sit et quies et ppt in loco obscuro
spacio Medicinae ppca lapatine
inclusiones in fluxibus p sup ins vel

inferius euacuando sit mirabile sed noms
enim quoque pars qui soluit et procedo
per decursum ea de debilitate digestionis
stomachi passio decima sic eciam in stipti
citate ventris vel menstruorum reten
tione vel feda stomacha sunt deteriores
et magis putrida quam relinquendo sto
tuam ventris augmentat predictas
passiones ¶ Accidentale est quod fluxus in capitulo
de vomitu nominum ¶ Nullus fluxus e
illico sit gradatim restringendus ¶ Sua
piendum igitur primo a consuetudinibus mol
libus et ad fortiora paulatim con
descendum ne forte materia retenta in ven
tre torsiones inducat vel ad membra
nobilia rapiatur ¶ et per quas fiat acta
sio maiorum passionum nam si regur
gitaret ad epar opilacionem vel ydro
pisim vel apam produceret si ad cor vel
os stomachi sincopim vel si ad cerebrum fre
nesim vel subeccus si ad uniuersum uiref
induceret suffocacionem ut docet Avicenna
3o can fen ix capitulo de causis fluxus
epatica cum fiunt ¶ Attendendum est sic
quod fluxus ventris et ipse licenciis
quoque vomitu tuatur per dulsione sed
hoc solum intelligo in illa calida
non autem in illa flaccida vel vlceribus
stomachi et intestinorum et adhuc minus
in intica unde yppocras particula afforismorum
bus ventres sunt licentia yeme frigus
meditari malum est ¶ Adhuc preterea ut
melius pronosticari possimus aliqua de
humorum distinctione secundum coporis formam
et calorem sit differenda ¶ Vbi sciendum
quod massa sanguinis genita in epate et
contenta in venis qua cum humoribus
sic duntaxat integra est sanitate eo
stante multa ¶ Illa in omnibus de coctione
aliorum liquoris etrogenei hec qua cum
substantie neccio generante quam pars eius
separata qua separatur calor decoquit fit
sanguis cuius color fit rubeus clarus ut
proprie neque grossus neque subtilis ne
que viscosus vel fluxibilis sed medi
corpus ¶ Illa pars grossa in fundo residens
terrea fit multa cuius color est nigri
vel plumbeus ¶ Quinta sursum non

liquida cum parti grosse vel accidit
adusto inspissante ad hoc ut plurimum
vel frigiditas congelans et hoc in pau
tioribus propter quod sepius fit in nobis
multa non naturalis flegmatisationis quam pauca
congelacionem ¶ Vnde ¶ In de complexio
nibus aut sepius fit in corporibus nostris
reperiri calidioribus adimenescit quam frigi
congelans propter frigus esse nec in radi
ce inuiti calidus aut in qualitatum
et ideo raro generatur in nobis flegma
vitreum vel gypseum ut plurimum aut
flegma salsum ¶ Et quod sit non sit
in epate vel neque in venis quam vi
talis non sustinet tanta frigiditatem
in membris naturalibus ¶ Sed fit contra
venas et in locis frigidis ignobilibus
vt puta in intestinis ut ¶ Quod fatetur
de scriptis primo de complexionibus
et ad hoc appare in passionibus colicis
et quo patet quod plures passiones
multe fiunt autem adusta congelata
ut est tamen secundum fluxus ventris
et filia ¶ Et licet omnis multa fit
ipse frigida quod fit de flegmata grossa terrea
tamen est tale unctuosum quod pala illa
tamen que per adustionem generata acuta
caliditate plurima vitrosa contra
pat paucis sine ratione impressione
qua recipit ab adustione stando con
tingit in tunc et liquoris ¶ Etiam
eius passiones euanescit per frigida leni
tiua sanando et passiones de colera
¶ Citrina vero pars que est subtilis ac
ria facile inflamabilis fit colera
cuius color est citrinus igneus vel
viridis adustus cum amaritudine et subti
litate sue substancie quam prassina vel eru
ginis appellatur quam est venenosior
citrino propter eius opinione calidi
¶ Certa vero pars que est viscosa
mucilaginosa aquosa in flatico
intrinsecus qua calor agens elabora
re non potuit neque subtiliorem
cuius color est albus esse vel palli
dus sed et si eciam recipiat citrinus
vel viridis hoc non est nisi propter
remanencia qualiter simboli abi

vel potius aquibus factum est gt gt
get post cibum oleum vel fructum vel
porrorum in parte digestiuorum intesti
et intestinus parte quod et cum flegma
uncorum est ad tali colore subtilis sed
viscosa et post distinguitur a colore
In fluxibus omnibus medicus indiuiduis
digitur primo in cognitione qualitatis humorum
apertum cum fluxu ventris 2o in
cognitione modo quibus predicti humores
in nobis generantur quoniam generantur a calido
tum et per sanguinem et eo vel frigido tum
in flegmate ut [illegible] et [illegible] ut melancolia quia
[illegible] animus sanguinem et colera sunt [illegible] calidi
et anime flegma [illegible] [illegible] flegma salsum
quod est calidum ratione colere commixte vel
ratione adustionis plus [illegible] adure
melius sed [illegible] est tunc hoc dimissa
ut dictum est

Pronosticatio

Si in acuta fluxibus ventris aqua
[illegible] [illegible] in [illegible] morbi [illegible]
et remanentia naturalis exhibita non
[illegible] morbi asserentur et forte
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] in
[illegible] afforismus 2e particule [illegible] mor
bo [illegible] et [illegible] solenia mala
sine tempore non inveniunt ad quod [illegible]
debuerunt mala procul dubio est corp
[illegible] Item in omni fluxu ventris
spontaneo vel artificioso et [illegible]
[illegible] [illegible] colera et [illegible] in egres
tionibus bonum sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod fluxus [illegible] [illegible]
et virtus bene tollerat et [illegible]
signa digestionis parte [illegible] [illegible] et
egestiones non mutentur ad colorem sunt
mala [illegible] [illegible] vel [illegible] sunt
mala [illegible] sanguinis et corticis me
brorum [illegible] et adeps membrorum
[illegible] et sic intellige illud afforismus
2e particule In omnibus fluxibus
mutationes egestionum [illegible] si non
ad mala [illegible] et [illegible] concorda
[illegible] afforismus 2e particule egestiones

nigre quales sanguis sponte veniens et [illegible]
[illegible] et si [illegible] [illegible] magis mala
cum [illegible] vel [illegible] et quanto plures
fuerint colores non mala [illegible] [illegible]
[illegible] acute et [illegible] fluxus ventris
[illegible] vel vomitus supervenientes cum signa
digestionis [illegible] et [illegible] in [illegible] vel [illegible]
[illegible] morte [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et sic intellige illud afforismus 2e particule
afforismus [illegible] egritudinibus quibuscumque in
[illegible] [illegible] [illegible] aut sursum aut
deorsum aperiunt morte [illegible] et [illegible]
[illegible] quibuscumque egritudinibus acutis aut
[illegible] aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut qualis
[illegible] [illegible] sequuta [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] magis
[illegible] [illegible] Item [illegible] si [illegible]
[illegible] in intestinorum [illegible] [illegible]
[illegible] albe [illegible] [illegible] mortale
Item [illegible] colica [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
colere [illegible] et [illegible] [illegible] sed tamen
[illegible] est melior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]
supervenire [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] superveni
entibus [illegible] Item [illegible] fluxum [illegible]
[illegible] spasmus aut singultus supervenies mor
tale [illegible] spasmus de [illegible] sit qui
nequaquam curari potest [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] afforismus spasmus et singultus
[illegible] [illegible] mala Item [illegible]
[illegible] afforismus Item [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] longa [illegible] [illegible]
tes [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] in lingua [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] Item in fluxu ve
tris et [illegible] lientaria vel dyarria vo
mitus spontaneus et sine auxilio me
dici superveniens salubre [illegible] non con
[illegible] et fluxus [illegible] [illegible]
unde [illegible] in [illegible] afforismus [illegible] dyar
ria [illegible] [illegible] [illegible] spontaneus vomitus
superveniens soluit dyarriam [illegible]

et aliquid amplificat ad vomitum artificiosum et si causa sit colera vel flegma subtile Item fluxus ventris perdurans et propter frigiditatem ydropisim inducit propter epatis infrigidationem vel ethicam propter membrorum marcidationem. Convenit ypo medicina hora convalescentie talibus periculis obviare Item si in processu et perduratione lienterie supervenit eructuatio acetosa frequens bonum confortationem virtutis retentive et digestive stomachi significat. Si si in principio supervenit mortificationem lienterie prefigurat nam sicut in tractatu de vomitu notum processo dictum. Sapor acetosus duplex est unus qui procedit a digestione et calidi- ditatem prestantem et iste significat digestionem futuram sequentem et propter hoc est bonum. Alius qui sequitur talem corruptionem et iste significat putrefactionem futuram et propter hoc corruptionem. Unde ypo 6ta particula afforismorum. In diuturnis lienteria eructuationes supervenientes prius non existentes signum bonum. Item ypo 5ta afforismorum mulieri in utero habenti si multum venter fluat suspicio est abortiendi. Item in eodem si a celo fluente spasmus in natis aut singultus malum et mortale si fit fluxus ventris sui et vel cruoris vel narium vel vomitus contingentis. Item in omni fluxu et propter diffinitionem cronico prostratio appetitus malum quia marcidationem et extremam sine restauratione prinuat. Unde ypo aliud in longis dissinteriis abstinentia malum et cum febre peius. Item splenetici splenem fiat dissinterica et dissinteria producit mortale quia si multa splenetica fuit adusta in ... corrosionem penetrantem si vero non adusta inducit ydropisim et lienteriam propter epatis et stomachi infrigidationem. Unde ypo 6ta particula afforismorum. Splenetico dissinterica capiunt hiis supervenientibus longa dissinteria ydrops aut lienteria nascitur et pereunt. Si autem dissinteria non producit et perveniunt oppilationes et duritiei in splene propter eam evacuationem. Unde ypo aliud. Spleneticis dissinterica superveniens bonum. Item fluxus ventris et propter inicium ... superveniens

et manie vel melancolie solvit egritudinem evacuando eam. Unde ypo in particula afforismorum. In mania dissinteria superveniens aut ydrops aut extasis. febris aug- mentatio bonum. Item in omni fluxu ventris cronico desperantia supervenies malum quia lesionem debilitatis signum. Unde ypo in particula afforismorum. Singultus fluxu sanguinis vel quocumque fluxu alio perdurante in quacumque corporis regione desperatio superveniens aut spasmus malum. Item in fluxu superfluente propter medicinam et frequentem laxationem et propter in corpore ventositatem vel debilitatem singultus superveniens mortale. Unde ypo 5ta particula afforismorum. Spasmus ex ellebori mortale. Et in 7ma particula Si super purgatione et mori singultus superveniunt non bonum. Et ex hoc patet quod singultus est sicut quidam spasmus et ideo est numquam malum signum. Item in omni fluxu ventris sive sit ad sanitatem sive sit sanitati cronico et perdurante si solutio egrum alleviat et eius restrictio gravat vel parte debilitat mortale quia tam venenosa sunt tunc expulsio debitum virtutem debitat propter marcidationem et tunc retentio virtuti prestitit propter existentem materiam ... tam ... coniunctione ... delinquenti ... si non supersit ... de morte ... Si autem fluxus sit brevis temporis vel certo et post signa digestionis et in die cretica superveniens non virtutis constantia tunc bonum sit scilicet causa egritudinis possibiles valere atque salubre non sintomatica expulsionem ut videtur esse de mente Avicenne 3o canonis fen 4 de causis et causis fluxus egrum saniis et causa sua. Item dissinteria facta propter corrosionem intestinorum grossorum ... periculosior est quam que gracilibus propter eorum longitudinem et parvam difficultatem consolidationem in 4 particula afforismorum. Si in intestinis aliquod mandatur gracilibus non consolidatur. Item omnis

fluxus cum superfluit est magis tenuis
in corpore macro rare et laxe carnis
sicud sunt corpora mollia aut quando in cor
pore pingui vel carnoso solido et com
pacte carnis sicud sunt corpora durorum aut
quod fit propter magnam latitudinem humorum
subtilium et virtutis debilitatem quoniam per
quod omnis fluxus aut sudor vel calor
sic confluit est magis periculosus in
corpore colerico vel vilicato quam sanguineo vel
flateo **Capitulum 2m de stipticitate ventris**

Stipticitas ventris est effectus siccitatis
vincipotenter igitur siccitas aut fit propter
causam antecedentem aut coniunctam. Prima causa ante
cedens est complexio mala quo sicca intes
tinorum fortificans corporis retentivam
ultra debitum sicud in corporibus melancolicis per
complexionem vel provinciam vel etatem. Secunda
est mala complexio calida intestinorum vel epatis
consumens corporis humiditatem et superfluitatem sicud
est in corporibus colericis vel iuvenibus
vel febrientibus. Tercia est mala complexio
calida renum consumens multarum aquositatem et
sanguinis et humiditatem ad se trahens.
Quarta est destructio sensus intestinorum
propter malam complexionem eorum [illegible] quia
non curant de evacuatione corporis [illegible]
[illegible] ad secessum provocandum. Se
cunda causa coniuncta fit propter aliquam
quatuor causarum. Prima est strictura
vel opilatio vie que est a cisti fellis
ad intestinum duodenum propter quod modica
colera mandatur ad ipsum. Secunda causa colere
modicitas propter [illegible] propter epatis frigi
ditatem sicud in corpore melancolico vel flateo
vel ydropico. Ista tamen frigiditas non
conveniret non stipticitate sed ventris
induceret fluxum lienteriam. Tercia est fleuma
grossum viscosum adherens parietibus in
testinorum et ista est causa que plures con
tingit. Quarta est vehemencia caloris
corporis quare insensibiliter evaporat
omnes humiditates tam substanciales quam
quam [illegible]. Quinta est apud intesti
norum opilationes eorum [illegible] propter quod
fit [illegible] scilicet [illegible] [illegible]

sicud infra dicetur capitulo de apate vel in
testinorum vel apud musculorum ventris vel
[illegible] vel vesice comprimentes ea vehe
menter de quibus suo loco dicetur. Si autem
fit propter calidam complexionem sic fit propter stil
propter aliquam quatuor causarum. Prima est
abi siccitas et propter in principio complexionis
vel sunt [illegible] [illegible] prima et [illegible]
Secunda est paucitas vel fit in aque sti
litate et in frustratione appetitus. Tercia
est labor fortis sudare sanis. Quarta
est caliditas aeris resolvens quod fit
in balneo vel sole calido. **Methodus**

Signa eius que fit propter vel
intestinorum siccitate natura sunt
extenuatio macies ventris et eius
subtilitas ad pinguacionem omnis cause
alterius et si stercora fit talis vomitus fit
[illegible] frequenter secundum medicum. Ci
potus sufficiat per vite et plures in
vo fluctuat et inondat. Et cura
eius est sumere in principio complexionis
ma [illegible] et alios [illegible] ex
oleo vel butiro vel adipe castratorum
et olera pinguia sicud [illegible] et spi
nachiis et malva [illegible] [illegible]
recentes vel [illegible] vel [illegible] vel
bibe vinum dulce novum vel [illegible]
rubeum et quorum confirmat tibos [illegible]
pantes [illegible] que stimulent ad
secessum sicud est aqua decoctionis
[illegible] vel [illegible] [illegible] cum sale et
[illegible] [illegible] vel [illegible] et
pisa cocta cum carne pingui castratorum
vel pullorum et [illegible] tibos assos [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bal
neum [illegible] et ad [illegible] sunt [illegible]
sordes et sudoris balneetur in aqua dulci
decoctionis malvarum et [illegible] sine mora
[illegible] clisterizetur quorum cum lb 1 et semis aque
decoctionis malve bismalve mercurialis
[illegible] herbe foliis in qua ponatur olei [illegible]
[illegible] et mellis ℥ 1 salis ℥ 1 et [illegible]
[illegible] et tepidum iniciatur in vino et
[illegible] ad impinguandum corpus [illegible]
Signa eius que fit propter caliditatem
intestinorum et epatis sunt vehemencia
sitis et [illegible] sitis et quod egreditur

sicut squibala et forte sentitur ardor
in ventre et ano hiis [illegible] et subtili-
tas et urina ignita. Et cura eius est
sumere in ieiunio cerasa et pruna et dya-
prunis et ficus et uvas recentes et
melones et pepones et citrulla et [illegible]
et comestio olus facti ex malva sicla
lactuce portulace cum melonibus spina-
chiis atriplice et similibus coctis cum car-
nibus agnorum et porcellorum et vitulorum
lactancium conditis cum sapore facto
ex aceto vel succo berberis. Bibat vinum
album debile lymphatum cum aqua fontis vini
Et si sit [illegible] sumat in aurora syrupum
[illegible] et bibat aquam ordei vel iulep
loco vini predicti. Clisterizetur sepe in ieiunio
cum clisteri predicto. Sumat pinguedinem
in cibis quia omne unctuosum est defensa-
li inflamabile et calorem [illegible] et
diligat humida [illegible] [illegible] ad frigi-
Signa eius que fit propter caliditatem
renum sunt [illegible] urine plurime
cum siti et ariditate corporis cum si
medicus non supervenit perducet egrum
ad ethicam et marasmum ad caliditatem
sensibilem [illegible] et propter si pacientis
[illegible] eius [illegible] quam renum [illegible]
non sentit. Et est urina subtilis a-
quosa non citrina quia pauca calida non
perplurimam [illegible] inducere in plurima
aquositate nec [illegible] calida quia [illegible]
renum sed epatis unde [illegible] affo[illegible]
urina [illegible] nocturna [illegible] modicum [illegible]
[illegible] et equus. Et cura eius est assidua-
re in ieiunio et in principio comestionis
omnia lenificancia ventrem cum opila-
cione [illegible] sicut sunt passule
pingues [illegible] et similiter [illegible]
et dactilli et pultes facti ex amilo et
penidiis vel farina ordei conditi cum
butiro plurimo et [illegible] recens cum
mica panis furfuracei et prima re-
tencia vel sicca infusa in aqua de-
coccionis [illegible] et olus factum ex sicla
et malva et spinachiis et lactuce et
atriplice conditum cum butiro et sale non
pauco. Bibat vinum dulce clarum lym-
phatum [illegible], devitet cibos et potus
[illegible] sicut est aqua [illegible]
salsidorum et [illegible] vinum album subtile

Pauca calida
non sit plurima
tinctura induce
in plurima
aquositate

aquositatem et multiplicacionem salis in albo
et sanguine, [illegible] quia cocta vel frigida
Assiduet accepcionem sirupi frigidis in
aurora solutivi quousque venter [illegible]
medicina que lenia lubricando [illegible]
sicut est ista: Recipe aque decoccionis
[illegible] in dissolvatur in ea manna
dulce cassiefistule [illegible] vel medulle
cassiefistule tamarindorum [illegible] mane [illegible]
calefiat et detur ante diem [illegible]
Ubi pungitur locus renum frequenter
cum [illegible] vel oleo rosarum mixto cum
aliquantulo aceti vel pulvere boli
armeni vel sandali [illegible]. Signa eius
que fit propter destruccionem [illegible]
[illegible] non sentit vel parum
sentit mordicacionem in ventre [illegible]
assumpcionem piperis vel sinapis vel
aliorum acutorum. Et cura eius est
ut assiduet cibos [illegible] et sapores acu-
tos suavissimos sicut est sinapis fac-
ta et condita cum vino et melle
et legumina cocta cum butiro et sale
et aqua decoccionis caulium vel len-
tium conditi cum oleo vel butiro vel
sale et [illegible] caulium semicocta [illegible]
[illegible] forte resolvitur [illegible]
[illegible]. Bibat vinum dulce [illegible]
clarum. Signa eius que fit propter
paucitatem coleris [illegible]
sunt difficultas egerendi [illegible]
et [illegible] quasi sit siccitas
et inflacio ventris et sit replecio
[illegible] citrina et est [illegible]
[illegible] et urina ignita [illegible]
pillas [illegible] regiones. Et cura eius
si sit propter opilacionem est illa quam [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] propter opilacionem pororum fellis
Si autem fit propter frigiditatem epatis non
[illegible] colerum cura eius [illegible]
[illegible] debilitate epatis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] cum rebus calidis a-
[illegible] sicut est sinapis condita cum
[illegible] et melle et [illegible]
alleis et porris conditis cum vino et
modico aceti [illegible] et [illegible]
[illegible] pingues et similia. Signa

cuius que sit propter flatum grossum viscosum
in intestinis concludit namque subtile liquidum
aquosum fluxum ventris dyarriam vel
lienteriam causaret sunt qui sit propter
sacietatem nausiativam ex pastibus vel
fructibus et caseo et pane de simula
et retinetur secessus et ventositas omnis
et multiplicatur nausea et fetet eructuatio
et surgit in ventre dolor
coloricus fortis ad que forte sequitur su-
dor frigidus et est urina alba grossa
viscosa cum sputo plurima. Et cura eius
est ut hora paroxismi et doloris illico
leniatur venter cum clisteri lenitivo
supradicto et si non sufficiat fiat cliste-
re acutum quod fit. R. furfuris triticei manipulum
pugillos unum vel furfuris p. j malve
scilicet bismalve ana manipulum j decoquantur
in lb. ij aque donec medietas consuma-
tur colentur et dissolvantur in ea olei comunis
vel viscatarii quod melius est ℥ iij
mellis ℥ ij salis ʒ j et etiam bullia-
tur aliquantulum et tepidum iniciatur frequenter
donec dolor sedetur vel mitigetur. Et si
non sufficiat fiat iterum clistere acutius
dissolvendo in collatura eius diacatholicon ℥ j vel
in pulvere alterius quod sic fit. R. salis gemme
℥ j coloquintide scamonee ana ʒ j et fiat
teratur subtiliter et iste pulvis est
almansoris ex quo fiunt suppositoria cum
melle vel succo absinthii que ipse vocat
pillas cum sint valentes in solvendo ventrem
et mitigando dolorem colicum ventosum et
hemoroidalem ex materia frigida viscosa et plura
clisteria diximus capitulo de colica passione de
colica ventosa. Hora autem quietis absti-
neat a saturitate possibile et utatur cibis
subtilibus calidis sicut sunt carnes lau-
dabiles et mica panis condita cum pipe-
re cinamomo cardamomo et cetera et in spissa-
ta cum vitellis ovorum sine albugine
bibat vinum album vetus amarum et multa
ponat in cibo suo salem et allea et
sinapim. De vitandis autem per se et
fructus qui viscosi sunt et omnia legumina
qui ventosa sunt similiter et olera
preter sicut ficus siccas et nuces et fisticos
quibus uti potest in fine cibi et vitare
et quoque vitare cibis acuta frixa siccissima

decoctis passo de cuius scripturam propter desunc-
tam ipsum intestinorum assiduet omni die in
aurora usum electuarium diaciton piperon
dyacimini dyagalange diaciton et
speciebus et similibus. De vitandis frigida
stiptica sicut est agresta berberis et ace-
tum valde tunc potest ex ipso parare aliquid
addi in saporibus et condimentis. Iter
flatum mitissimum et appetitum digestionis
provocat quoque vomitus cum aqua mellis
cum syrupo acetoso vel oximelle et aqua
decoctionis aneti et raphani premissa
repletione ex cibis et potibus. Ut dictum est
capitulo de fetore narium. De vitandis aquam
frigidam et vinum ponticum et stipticum et
diligat vinum clarum dulce et amarum
purum vel claretum. Hora esse doloris confert
fricare ventrem totum cum lacte tepido ac si
aceto acuto vel cum sale et milio torrefactis
in sacello et sedere in balneo calido a
que decoctionis florum camomille meli-
loti aneti absinthii origani arthemisie
rute et similium et cum ceperit in ea debili-
tari exeat et quiescat in loco molli et inungat
ventrem suum cum oleo camomillino vel de
lilio vel de aneto vel de ruta vel de lauro
in quibus aloes dissolvatur. Accipe calidam cutem
vaccinam tegatur uno cum isto uno tamen illo donec
dolor et eius causa totaliter removeantur
si deus voluerit. Cura eius que fit varie-
tatem corporis sui primitas sanas omnibus
diebus sicut sanitatis respectu tibi assump-
ti et sterilitas eius plurima sunt et multa de
fames et vehementia appetitus et humidum
corporis sicut mittat et si ambulet in sole
calido vel moretur in balneo vel laboret
dissolvitur vehementer eius virtus et infrigida-
tur corpus. Et cura eius est uti cibis
grossis viscosis pigrioribus quia plurimum
pluries nutriuntur cum difficili resolutione
ut est caro porcorum et vitulorum et pul-
tes ex farina similibus quidem in hoc corpore non
est timor fortis in opilatione neque in causis
intrinsecis ymo magis nocent attenuantes
ex intrinsecis. Et bibat vinum rubeum dulce
grossum vetus et sepe comedat si
stomachus ad tollerare queat si non stomachus

sit debilis partis et sepe comedat et fugiat
maxime carnium inspissata cum vitellis ovorum
et maxime panis gaudeat ocio et sompno super-
fluo sitiet in aere sicco in ungat corpus
totum cum aqua rosacea vel oleo rosaceo et cetera
et si corpus sit carnosum et membra
principalia bene complexionata mittet quosque ad
frangit et abluat in ea. Alie vero nequaquam
abstineat a coitu et labore propter in
clisteriis et cibis alleviet regitur sicut stip-
ticus propter frigiditatem complexionis intestinorum. Origo
eius que sit propter apud dicentes tertio de
[illegible] intestinorum, ubi et cura est eius
ponitur. Origo eius que sit propter siccitatem ex-
tremorum in principio assumptione per operationem
mensium et cura eius est per passio-
talium et omnino assumpto lubrificativum
in principio sepe dicto et si quosque cibi sicci
fuerunt assumpti ut risum nimium
panicum fabe sicce et siliqua et cetera sen-
serit compressionem in ventre cum stip-
ticitate sumat in potu syrupum solum
Julep vel aqua decoctionis vel
cassie pigronum vel olei amigdalarum sicut fit
aut aliquid quod in quo liquidum sit sumat sup-
ponatur de pendijs vel zucco rubeo
quantum apertum est post ad spissitudinem
quam est quod vehementer lenit ventrem
si opera lambat frequenter et bibat
per partem aliquam cum liquoribus predictis
vel vinum dulci in cibis et potibus
et clisteribus tamen lenitivis qui sunt sicut fe-
in stipticitate propter fecem grossam. Origo
eius que sit propter paucitatem cibi per
se patent et cura est eius in radice
ad quod grosse et confortative appetitum in
suo disponitur tertio. Origo eius que sit
propter laborem fortem vel alium talem
resolventem patent est ex narratione. Cura
eius est per potum tamen et in unge-
re corpus cum oleo rosaceo in quo dissoluta est
cera et balneari in aqua frigida vel
aqua decoctionis rosarum foliorum
salicis et rosis et solatri et novare
facere cum aqua rosacea vel camphora
et sandalis et aceto in cibis et
potibus et clisteribus fiat secundum predictos

Emperica

Curas quas ponitur vertebitis stipticitate communiter valet
mane dicitur in aurora nocte de sompno
surgere sine strepitu vel stupore
et stare corpore erecto postea sedere
et sic per nasum in uno loco supra
manum sine motu omnium, donec fecibus
ponitur intestinorum revolutiones to-
taliter descendat neque labore durum
nimium arripe donec excreverit assella
tempore debita vel consueta donec la-
bor et motus fecis operetur et eius
descensum predictos antiquos vitam
dederunt lubrificat per ea ventrem
stipticum quatuor modis in quibus sunt
fabas intermedias pro suppositoria et
clisteria de quibus per ordinem sermo sto-
ra et maxime familiaria precedunt.
Curas lenitiva ventrem stipticum per alvos
est ut apud questibulis sumere
lenitivis ut est prima materia ... ne
pigrorum et similiter est alvus frigida et copiosa
et malva coctis in aqua predicta et
coctis cum butiro vel lacte amigdalarum
vel similibus plus debito et similiter est
butiro recenti super eum cum mica panis
fermentati vel tamen similiter seminatum
et post eius [illegible] quam predicta cocti sunt
stiptica propter acuitatem resolutam
et similiter sunt lenitivis fermentate et
propter eius ... et pultes facti
cum simul mixte et propter eius cura cum
amilo vel farina eodem conditum cum
pendijs et butiro et olei gummi
lenificantia ventrem et dulcem maxime
agnis animalibus et similiter sunt cum
tamen cetera ventre compulsiva
intestinorum nigra sinapis condita
cum melle cruda et potus aque
salse plurime et usus piperis modica
ventus naturaliter prima tibi sapi-
tota dictato ut dicitur de 2°
alimentorum tertio de pomis. Curas ad
leniendum ventrem stipticum procedatis
lenes ne dissolutionibus fiat ut semel
in ebdomada vel quarto sumat
fumat de pulvere qui sic fit et
propter ... flatica turbith

optimi ʒ ß ℈ cinamomi ʒ i galange macis
cariofil cardamomi ana ʒ i zuccari al-
bi ʒ iii terantur omnia et misceantur detur
ex hoc pulvere ʒ ß vel ʒ i cum aqua
calida vel iure pullorum sero sine cena
quando mane cenas in isto collacionem leviter
educat et differat crastino comes-
tionem usque in horam que est tarde solucionis
Idem facit pulvis factus ex tartaro
vini albi si detur ex eo in a[qua] ab al-
quo vel per se cum zuccaro ʒ i vel plus
Si timendum est de corrosione intestinorum
si frequentetur Si autem colica dete-
storiorum laxativum et ß vel ʒ i in ad
aliqua calida in mane matutinis su-
mita vel addatur ad pulverem predictum
sene mundati et elect. optimum decoctionibus
et si addentur flores boraginis et rosarum
siccarum stomachum autem splenem confortarent
Si autem fuerit venter constipatus propter cali-
ditatem et siccitatem intestinorum valens
vel acquisitum sumat in aurora ʒ iii
syrupi viol. cum aqua decoctionis
malvarum vel prunorum damasceni
siccorum vel sumat de succo foliis
cum cassia que est confolidas benedicte
sive dicatur Item vel dissolvatur me-
dulle cassiefistule ʒ i in magnis eius calet
et detur in matutinis Item faciunt
tamarindi atque manna simpl. et hoc
confectio ex medulle cassiefistule manne
tamarindorum ana ʒ i electuarium de succo
rosarum laxativum ʒ i syrupi viol. ʒ ß mis-
ceantur simul et detur totum hoc die
et est conveniens in principio febrium acu-
tarum ad minorationem materie que datur
ante digestionem Si autem venter fuerit stip-
ticus propter flegma grossum viscosum tunc
uncio premittenda est digestio quia materia est
inobediens potest tunc dari talis
pulvis Rx galange cariofil ℈ ii cinamo-
mi ana ʒ i turbith ana agarici ana
ʒ i ezule quanta decoctionibus zuccari ru-
bei quod sufficiat ad dulcorandum detur ʒ
i vel in mixtione cum vino calido vel
vino decoctionis ℈ baccarum lauri
sinapis et silia Si autem venter
fuerit stipticus propter ventositates tem-
tantes salvatur cum hac medicina Rx tar-
tari polipodii ana ʒ i ana carvi cina-
momi ana ʒ i sene ad pondus omnium zucca-
ri quod sufficiat detur ʒ ß vel zuccari ʒ vel ʒ i
cum vino calido vel vino decoctionis baccarum
lauri et ad hoc confert ius galli decrepiti
si cum eisdem rebus decoquatur in aqua dulci
usque ad ossium separacionem et ex eo bibatur
lb i vel lb ß in sero in ieiunio fiat cum
assellando trullas emittere Si autem fo-
lucione levi intenditur massam totam sangui-
nis mundare ad fortificationem stomachi epa-
tis atque splenis fiat ex pul. Rx florum
boraginis rosarum siccarum ana ʒ ß se dulcoris
anisi ciperi capari se endivie se-
nii ana ʒ i masticis ʒ iii sene elec-
te pulte ana ʒ i corticum mirabolanorum ana
ʒ ß cinamomi gariofili ℈ ii ana ʒ i tur-
bith albi et electi ʒ ii reubarbari ana
ʒ ii zuccari quod sufficiat fiat pul. qui ele-
ctuarium quod educat colericum flegma et
melancoliam et confert corporibus debilitatis detur
ex eo ʒ i vel ß cum vino calido lim-
phato Item Curatur vel leniendi ventrem
stipticum per suppositoria sic fit Rx ezule
ʒ i salis gemme et sepe mellis quod sufficiat
fiant suppositoria longa et imponatur
in ieiuno vel sic Rx agarici cologuintide
ezule ana partes equales salis gemme parte
ß mellis quod sufficiat vel fiat supposi-
torium ex salgemma solum vel ex sapone
vel lardo salito vel fiat suppositorium
cum ex felle vel ex recepte farinam
furfuris vel farina ordei vel siliginis
vel avene quarta omnibus salis gemme
et mellis quod sufficit in corpando partem ii
suppositorium cum fel alicuius alterius
bovis vel capre vel porci vel ca-
nis vel vitulorum et si vis magis
acuere adde aloes Item aliquando suppositorium
suppositorium expedit Item Curatur autem
leniendi ventrem stipticum per clisteria sic
fit Rx malve bismalve mercurialis
attriplicis ungule caballine bran-
ce ursine fecule ana vel quorundam
ana m i decoquatur in quartam ad
lb aque donec ʒ a vel b consumatur
colet et addatur mellis ʒ i in oleo com-
ʒ in sale ʒ ß et ulterius bullarum

p suppo[sitori]a

p clisteria

parum et colatur et tepidum iniciatur et prius addi
flores camomille et furfura sumpsi et fa
barum propter abstersionem. Item clistere aliud
leniens et propter infusionem Recipe malue altee vi
ole violarum lactuce rapiste cucurbite
foliorum papaueris ana manipulum i olei viol. ℥ iii
zuccari ℥ ii salis ʒ ii fiat secundum prius ad
fert cum infusione acuta et feniculi. Item
clistere acutum sic fit Recipe malue altee
fiole foliorum caulium urtice centauree
rute absinthii ana manipulum i olei camomille vel
anetini ℥ iii mellis ℥ iii salis ʒ i
fiat secundum prius et si sit ad multa ue flegmata
adde in decoctione yera hermetis
yeria coloquintida ceterum vere valet vel
yera pigra ℥ i vel benedicte laxatiue in
colatura. Si autem sit cum multa ve ventositate
flatus et torsionis in ventre adde poli
pomi tartarum an. carui cimini in decoc
tione vel dyaciminum in colatura. Si vero
cum iliaca adde semen cimini cumini carui
le in decoctione vel yalo [illegible] et dyaste
ne in colatura. Et scias quod in omnibus
clisteribus possunt poni solutiua lib
ad faciendum et precipue in colatura ut sunt
manna cassiafistula tamarindi. Item
clistere optimum in lubricando ventrem et
[illegible] quod alia enemata dure ad prius
sic fit Recipe succi dicmalis fructi malue
succi altee olei vel quorundam ℥ ii in
medulle cassiafistule ℥ i olei seu violarum ℥ vi
bulliant in simul et totum tepidum infunda
tur. Item sunt [illegible] ut si [illegible] fiat
de aqua decoctionis carnis veteris addi
ta salua cidri salua [illegible] semine
lini psillio canes et primo maturis [illegible]
dare [illegible] psil. porci vel [illegible]
vel bonus ad oleum [illegible] parum et ab
umbilico superius in [illegible] [illegible]
[illegible] Ab umbilico ad inferius se
[illegible] precipue que et sella poni [illegible]
in vngentis laxatiuis et [illegible]
adde aloes quantum de fellibus

Cano

medicinas et cibos laxatiuos no[n] [illegible]
omnium dic assiduare quod virtute sua retentiua
[illegible] et virtutem expulsiuam
intestinorum reddunt [illegible] adde ut [illegible]
[illegible] in expulsione flatulentia [illegible] sunt si
mulata. Item [illegible] [illegible] vel [illegible]

laxatiuum competit dare i. remo(?) vel
in principio questionis ne forte [illegible] cor
[illegible] cum [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] precipue solum dyacitonites [illegible]
quod per [illegible] illico dari [illegible] quam
saluum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] solutiuis [illegible]
[illegible] [illegible] in stiptica [illegible] [illegible]
[illegible] que sunt [illegible] cassiafistula
manna tamarindi quam [illegible] re
trem [illegible] [illegible]
et dyaprunis [illegible] et sirupum [illegible]
[illegible] cum dyag. dic vel reubarbo
et precipue in [illegible] calida [illegible]
aliquis solutione [illegible] [illegible] quam
est [illegible] solutiua in hoc casu
[illegible] tamen [illegible] est lubricare
ventrem [illegible] ad clistere vel suppo
sitorio [illegible] [illegible] [illegible] mediante
quam omnis medicina laxatiua [illegible]
[illegible] leuis vel [illegible] debilitat
[illegible] et nobilia et precipue stomachum et
epar precipue quod [illegible] sunt [illegible]
[illegible] quam regimen aliorum membrorum [illegible]
vel venarum. Item tenet sanitatis
custodes omnes dic ventris lubricitate
debitam seruare quod est maximum
in ea [illegible] et preseruans a multis
malis passionibus et precipue [illegible] pulsa
tiua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] membrorum [illegible]
ydropisi et colica precipue [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solum est hoc remedium indigentibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dic

Pronosticatio

[illegible] [illegible]
tas [illegible]
in [illegible] [illegible] malum quam [illegible]
[illegible] [illegible] appetitus [illegible] membra
[illegible] replendo angustia inducit
ad [illegible] [illegible] torsiones [illegible]
membra [illegible] [illegible] et quod de
[illegible] est morbus et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Cura [illegible] medi
[illegible] omnis dic ventrem leniri cum
clisteri si [illegible] sit fortis vel cum
suppositorio [illegible] debilis et [illegible]

Clistere leniens in febre et fine

Clistere acutum

Cum multitudine flegmatis

Ventositatis et torsionis

Cum iliaca

Clistere optimum in lubricando ventrem

post sumpcionem et aut cibum vel horam sanitatis
sive consueta vel horam maioris quietis si fuit
assumpte qualitatis. Item dicit ypocras 2a
particula afforismorum (quibusdam in morbis con-
stantibus ventres sicci sunt hyeme sunt hu-
mectantur (~~cuius oppositum~~) et tempore
mutata hoc naturaliter mutantur eius oppo-
siciones hoc tamen fallit in ii casibus ut
dicit [illegible] primo quod si co-
lera sit pauca quia fiet minor in senio
et prius remanet stipticus. Secundo si e con-
trario sit frigidus naturaliter quia fiet magis fri-
gidum in senio et prius remanebit
humiditas et lubricitas ventris que
fuit in iuventute etc. Capitulum 23m de
colica et yliaca et yleos

Iste 3es passiones conveniunt in forma
sive essencia quia unaqueque ipsarum
est torsio sive dolor ventris propter
quod si fortificetur videtur tamquam si venis
corporis terebello perforetur sed differunt loco
sive via et causa efficiente. Nam co-
colica lica dicitur quod causa doloris puta scilicet
humor vel ventositas in intestinis
grossis et propter colon generetur propter quod sen-
titur dolor super umbilicum ad quatuor
digitorum ubi stomachus est situatus super quem
iacet [illegible] colon et si declinat ad
alterum latus hoc est erit magis versus
ypocondrium sinistrum ubi continuatur
ad longaonem. Yliaca vero dicitur quod do-
yliaca loris causa procreata in intestinis gracilibus
et propter in yleon generetur propter quod sentitur do-
lor sub umbilico directe vel infra
vel in digitos ubi sunt intestinorum gracilium
revoluciones situate, et si declinat
ad alterum latus hoc erit magis versus
ypocondrium dextrum ubi insidet yleon
locatum. Yleos vero dicitur quando causa doloris
est apparenciatura in intestinis quibuscumque
et propter frigidus gracilibus tamquam clauditur
intestinum adeo ut sterus et feces per ipsa
descendere non possunt propter quod loquitur
eger in ea sterus vomere et est cum
[illegible] [illegible] et dolore et intensissimo
simus propter quod egritudinis [illegible] ma-
[illegible] que usque ad [illegible] periodum que est

medie iuxta venas sinantur ad salutem vel
minime. Deprimus igitur duabus dictarum pas-
sionibus quia de yleos in 3o primo sequenti
dicetur etc. Differencia patet quod dolor renalis
similibus est in loco sive situ predictis pas-
sionibus ita ut dolor renis dextri yliace
et dolor renis sinistri colice simuletur.
Signa tamen et distinccio eorum ponentur
infra capitulo de calculo et arena. Metho-
dus. Colica et yliaca tribus de causis
in genere fieri demonstrantur aut propter sterus compre-
catum in intestinis et stricteris aut propter
ventositatem grossam plurimam ipsa vehe-
menter extendentem aut propter humores in eis
natos ipsa mordicantes. Signa eorum pro- Signa propter stercus
ut habetur fieri propter sterus similiter et curam
plene posuimus in capitulo de stipticitate ventris
cum modorum nisi quod hoc solum est addendum
scilicet quod postquam venter lubricatus fuerit
per remedia illic posita et feces sunt
educte fiant aliqua anodina clisteria pro-
reliquias stercoris et scibalas radicitus extir- Clistere
pandas fiendum est clistere scilicet ex aqua de-
coctionis florum camomille mellilota malue
malvavisci centaurie radicis malvi et
furfuris colata et cum aliquantulo olei ca-
momillini vel anetini vel laurini
vel modico mellis et salis in ea bulita
et tepida bis vel ter iniecta ante cibum. Ex vento sitate
Colica et yliaca quando sunt propter vento-
sitatem solerti egent cogitacione et maiore
indigent discussione. Item aut ista ven-
tositas est pura sive [illegible] humore sive sine
eo omnino aut plurimo et tunc fit a ma-
la complexione frigida sola intestinorum sive ma-
teria et est vel raro aut est cum humore
vicio [illegible] [illegible] elevatur quod est vel
plurimum et iste humor aut est fleuma aut
[illegible] aut albus viscosus vel vitreus [illegible].
Item ista ventositas aut est generata
in concavitatibus intestinorum aut in spongiosi-
tatibus corporum penetrans inter
tunicam et tunicam ad intestina
sive [illegible] ventosa callosa pannicu-
losa. Signa propter ventositatem sive
materia humorali omnino aut plurimo
sunt quia evaporaciones et sacellaciones
vel calide [illegible] [illegible] [illegible] non premissa

cronice tam medicinam vel clisteri et dolor
quod ea mitigatur illico et est in obediencia
et lenitate ventris debita, ad agens omnia
illa apparencia et venter sit inflatus
cum dolore et tensione que non cedit impres-
sioni vel si vix cedit sicut et vesica
inflata et audiuntur rugitus et eructua-
cio frequens difficilis et sit detencio ven-
tositatis omnis vel vocis siquis quod ea ex-
ditur est modicum quod non sedatur dolorem ve-
hementem et urina est [?] subtilis aquo-
sa tunc colica et ventosa pura. Et si
antecessit usus olerum vel leguminum vel fruc-
tuum et corpus consuevit generare talem
passionem propter ventositatem plurimam
sive vomitum vel secessum tunc magis
certa fiat cura secundum Et cura eius est
ut hora paroxismi tunc apponatur sacellus
Sacculus ventri totus cum milio sinapi nastur-
cio torrefactis in sacculo super lapidem ignitum
aspersis aceto acutissimo frequenter calido
calido vel fomentetur cum lateri lato seu
lapide molari ignito vehementer et in-
volutis pannis lineis subtilibus aceto
modico aspersis / vel vaporetur cum pecijs
infusis in vino aut decoctionis ani carvi
cimini rute foliorum lauri absinthij florum
camomille aneti aliquantulum expressis et
actu calidis ventatis sepe super ventrem
vel ponatur ventose vel [?] sine scari-
ficatione supra locum dolorosum vel suctione
[?] [?] namque ista remedia re-
solvunt ventositates sine attractione ubi
non est materia humoralis vel modica et
[?] dolore illico sedetur vel mitigatur
Clistere prodest etiam clistere calidum quod sic fit
R rute calamenti origani saturegie
serpilli mentastri ana m j seminum
anisi carvi cimini aneti petroselini
ana ʒ ß decoquatur in quatuor lb aque
fontanee donec medietas consumatur coletur
et in colatura dissolvatur olei communis vel
camomille vel rutacei quod melius est
et mellis rosacei et ʒ ß castorei sapini
opoponaci ana ʒ j vel ij et istis bullitis
aliquantulum addatur lenitivi et coletur
et cum tepidum fuerit fiat ex eo duo
vel tres iniectiones sic scilicet
hoc namque clistere si frequentetur dissolvit

colicam et yliacam ventosam fortem
Et si dolor fiat fortis et difficile tol-
lerabilis precipiti ponatur in ipso quanti-
tas ciceris vel fabe de opio Item clistere
aliud carminans ventositates po-
tenter decoquitur ruta in oleo quin-
tuplis vicibus deinde sumatur de
illo oleo ʒ iij et dissolvatur in eo
sapini opoponaci castorei ana ʒ
usque ad ʒ j et iniciatur tepidum quia
sedat ut plurimum dolorem ventosum
eadem hora et inducat sompnum et
propter si addatur ciceris quantitas de opio
cum si fortior fuit dolor ita ut in-
tollerabilis fiat et utile dicitur
detur ei in potu salomonie veteris
cum vino veteri albo puro vel
tyriaca nova vel tyriace veteris
ʒ ß in qua ponatur granum j vel ij opij
et inducatur sompnus propter et si vix
tollitur non comedat aliquid tribus
diebus vel parum comedat de
mica panis infusa in vino vete-
ri aut amaro puro Cum autem dolor
ceperit mitigare intret balneum aque
de tepide decoctionis florum camo-
mille mellilloti foliorum lauri ori-
gani et similium et ibi sedeat quod debili-
tetur et sic crassus profundata
cum clisteria et balnea reiteratur
donec omnis sufficient paroxismus
et super venit hora quietis Tamen
igitur caveat ab omnibus ventosis
sicut sunt legumina olera fructus
Caveat etiam a frigidis sicut sunt cucumeres
melones poma pira et similia Ca-
veat etiam a stipticis sicut sunt pira
citonia mora rubi nespile
sorbe vinum et similia Caveat
a potu aque frigide omnis Nutriatur
carnibus laudabilibus pullorum et
edorum et avium parvarum montanorum
et omnibus corporibus in spissitatis cum
vitellis ovorum et speciebus calidis
aromaticis sicut sunt zinziber cinnamomum
piper longum cardamomum croci
et similia Item sapore fiat ex
alleis vel sinapi et speciebus calidis
et melle non tamen qui vento-
sus est sed cocto bene spumato Bibat
vinum aut vetus clarum potens purum

Sumat sepe matutina aliquid tyria
ce veteris cum calido vino vel vino de
coctionis anisi ameos carvi cimini
piperis longi siseleos origani et similium
recipiens sumat dyaciminum vel electuarium
magnum cum calidis liquoribus vel con
fectionem de baccis lauri que sic fit secundum
[illegible] Rasis in suo antidotario. Recipe cimi
ni [illegible] anisi ameos [illegible] seminis
[illegible] ʒ β origani carvi seminis petro
selini [illegible] ameos piperis nigri et lon
gi [illegible] calamenti dauci acori ana ʒ i baccarum
lauri castorei sagapini apoponaci ana
ʒ i teratur et conficiatur cum melle quantum
sufficit. detur quantitas ad modum castanee cum
vino calido quia ventositates potenter
terminat et dolorem sedat nec est
ei par in hoc alia medicina confortat
omnia dicta in virtute et [illegible] et [illegible]
comedat [illegible] fortificatur in eo
fuit calor naturalis. Super ventrem [illegible]
[illegible] cerotum de granis lauri [illegible] do
lores stomachi intestinorum renum matricis
[illegible] et [illegible] ventosita
tes potenter sedat et membra cale
facit quod sic fit secundum Ebenmesue
in suo antidotario. Recipe olibani mastic
is [illegible] ana ʒ i [illegible] lauri ʒ
i [illegible] costi ana ʒ i β [illegible]
quod sufficiat ad [illegible] et [illegible]
in panno et calide supponatur [illegible]
[illegible] aut triplicatur [illegible] et [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] mirabile ad [illegible]
[illegible] si ponatur super ventrem [illegible]
[illegible] purgationes. Signa [illegible]
et [illegible] si fuit cum humoribus flatua
[illegible] quod est plenum [illegible]
tes et [illegible] con
[illegible] purgationes vel purgativis
[illegible] dolorem et fortificant
et [illegible] nausea [illegible]
antiqua et forte egredi [illegible]
[illegible] cum vomitu et [illegible]
tus urina alba grossa [illegible]
spumosa et forte sedat dolor [illegible]
et [illegible] et [illegible] per duas horas
aut tres [illegible] ventositas [illegible]

[illegible] et [illegible] grossum et [illegible]
[illegible] sit subtile. Si vero fuerit grossum ven
tosum [illegible] et ventositas
[illegible] et multiplicatur nausea et fit
dolor in ventre fortis cum [illegible] et
sudat eger [illegible] sudore [illegible]. Curatio
eius est ut hora [illegible] statim [illegible]
purgetur cum clisteri [illegible] colloquintide agarici
ana ʒ β centauree [illegible]
calamenti origani satureie ana [illegible]
polipodii ʒ i decoquantur in [illegible]
aque [illegible] ad [illegible] [illegible] colet et [illegible]
colature ponatur olei [illegible] vel lauri
vel [illegible] ʒ [illegible] mellis ʒ i salis ʒ [illegible]
et [illegible] bulliat aliquantulum et postea
coletur et tepidum [illegible]
[illegible] magis [illegible] addatur in co
latura [illegible] pulveris albi [illegible]
[illegible] constipatione [illegible]
[illegible] grossum vel
[illegible] ʒ β vel [illegible] lapatii ʒ
[illegible] et fiat ei suppositorium cum pulvere
albo predicto. Et purgetur [illegible] cum aqua
[illegible] vel [illegible] [illegible]
eodem modo et eadem hora vel cum [illegible]
[illegible] vel cum [illegible] medicina
Recipe turbith albi et [illegible] ʒ i hermodactili
ʒ β [illegible] ʒ [illegible] et [illegible]
[illegible] ʒ i fiat pulvis grossus qui detur
[illegible] cum vino calido et
[illegible] est [illegible] et
tarde solvens [illegible] cum [illegible]
cum oximelle vel [illegible] [illegible]
et aqua decoctionis [illegible] vel ra
phani [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] salitis [illegible]
[illegible] defectore [illegible] post purga
tionem vel purgationes fiant [illegible]
terminativa et ventositatum et
fiant omnia remedia localia [illegible]
ordine [illegible] [illegible]
[illegible] Signa eius que
fit propter ventositatem elevatam
[illegible] antecessit [illegible]
[illegible] recens [illegible]
[illegible] et [illegible]
aut [illegible] et [illegible] ea [illegible]
ventositate [illegible] est crapula cum
piscibus oleribus leguminibus fructibus
et similibus cum [illegible]

propter quod non egrediuntur ut dolorem nec
moveat vehementem et sunt rugitus magni
tus in ventre et sunt eructuaciones fetentes
assidue. Et cura eius est eadem cum ea que
de flatu nisi quod si sit post gule generatur
ut vomitum procurat purgacionem et propter
si crapula sit adhuc in stomacho vel post
eius si non tota descenderit ad intestina
per stercus quia dolor et gravitas omnino
sedata sunt circa furcula et ledunt circa
umbilicum tunc fiat primo clistere lenitivum
predictum et si non sufficiat fiat acutum
vel purgetur cum aqua medicinarum
dictarum et ultimo fiat localia et cum
comedat neque bibat per unum vel duos dies
sicut post gule donec tota crapula eva
cuetur vel digeratur et appetitus redierit.
Si autem virtus debilitaretur bibat parum
vini albi clari veteris potentis puri et
comedat tortellas infusas in con
feccione dyagalange dyatrion piperion
dyaciminum electuarium dulce dyapenidion
et similibus cum eodem vino actu calido in
fiat aliis sicut prius. Signa eius que sunt
propter ventositatem causatam a
materia flegmatica effusa in ventre sunt extento
sitas eructuacionis et inflacio ventris
illico cum dolore vehementi propter effusionem
eius ex splene et forte sentitur gravitas
vel inflacio in loco splenis et sunt ut
plurimum in corporibus melancolicis propter gravitatem vel
etate. Et cura eius est ut hic pa
ciens clistizetur sepe cum clistere carmina
tivo ventositatum dicto in colica ven
tosa primo et vaporetur cum pannis
laneis mollibus infusis in decocto for
ti de corticibus radicum capparis rute ca
lamenti origani seseleos saturegie
ciminorum nigelle carui cardamomi et
similium actu calido et opponantur aliquociens
cum ventosacione frequenter vel cum lapi
dibus ignitis aspersis eodem liquore. Et
si non sufficit nec per ea dolor sedetur
detur in potu aliquod vini albi clari
calidi in quo cocta fuerint cimini carui
anisi et cardamomi faciendo eque
parum post parum. In hoc autem curetur
abstineat cibis et potibus melancoliam

multiplicantibus sicut sunt lentes
caules caro ferina vinum grossum
rubeum et similia. Diligat nutrimen
tum ex ovis pullorum et agnorum et vini
albi subtilis clari limphati propter
et purgetur quemadmodum sicut dictum est in capitulo
de opilacione splenis et vesicatorium
splenis sicut dictum est in capitulo de debilitate
splenis paragrapho de eadem. Sed quia ista
ventositas non potest elevari ut
videtur a melia non naturali adusta sed
vel a melia congelata vel naturali sup
fluitate in quo. Si autem paciens
sit senex vel delicatus solvatur
cum hac medicina. Decoque gallum
antiquum decapitatum in aqua pura
in cuius ventre ponatur polipodii
sene turbith dragma 2 in confundendo
diligenter locum neque comedat eo
cat et bibat ... capitis asserit sic
pacione cum obturacione ollis dicitur
ex hoc nunc in aurora 2 in vel
super actu calide quod facit dissol
vendo crudas cum intestinis et digerit
et evacuat melancoliam paulatim. Signa
eius quando ventositas est clausa in
tunicam et tunicam intestinorum sunt
quia raro sit propter inspiracione sed
consequitur ad colicam antiquatam
de flatu et est cum angustia et ve
hemencia doloris maxima quia non
allevat vel parum valde vomitus
et secessus et non egreditur ex proce
ssu ventositas vel eructuacio
omnino sed retinetur et neque rugit ven
ter etsi sit desuper comprima. Et 2
signum est quia non movetur dolor
de loco ad locum licet sit ventosus.
Sed continue in eodem loco figitur sicut
dolor renalis neque permittit egrum
sona hora quiescere et clistere car
minativa ventositatum modicum
in principio conferunt. Et cura eius est
ut hic propter opprissum fiant fomenta
calida et evaporatos et saccella
calida dicta de colica ventosa
sine cura cum ventosacione frequenta
ta et ponatur ventose late
cum igne super locum sine scarificatore

Sed cum sincopi vehementi et cum repen-
dolor sedari sumat aliquid de tiriaca ve-
teri vel dyatrino vel dyamargariton vel
cum vino albo veteri puro vel cum vino de
coctionis carui et cimini actu calida omni
hora vel quietis abstineat a cibo
superfluo grosso et precipue ventosis et la-
boret et sudet in ieiunio. Nutriatur car-
nibus laudabilibus et ovis carnibus
conditis cum pipere cardamomo croco et
similibus et bibat vinum album vetus clarum
amarum parum sed parum perbibat ut ca-
lefaciat ventrem sine humiditate animo
et omni die in aurora sumat aliquid
de confectione de baccis lauri dicta alibi cum
vino predicto. Sunt etiam colica et y-
liaca que raro eveniunt quibus qualitas et intesti-
nis involutis et tortuositatis cum stercore
mordicantibus ea vehementer; et
signa eorum sunt [illegible] satietatis nau-
seativo assidue. Et precipue ex fructibus
vel oleribus et aliis ventosis seu fa-
cile putrefactibilibus sicud sunt poma cerasa
persica poma et pisces corrupti
quare fit iste dolor maxime in yeme
et gulosis et tempore autumpnali et cum est
cum eis fetor oris plurimus et multotiens
quaestionis cum pravitate egestionis et [illegible]
[illegible] materia et multotiens saliva currens
ex ore post solitum et ventris inflatio vel
[illegible] immo fortassis veniunt [illegible]
et augmentatur dolor hora fluxus esse cum
congregantibus [illegible] et siccitas narium
ad [illegible] aliquo in eis propter fumos
corruptos ascendentes ad nares et
quique superveniunt ego dico [illegible] quod
fit sincopis et quandoque [illegible] filius epi-
lepsie spasmo propter mordicationem et quandoque
mors. Et si vermes sunt causa sit in [illegible]
bus eorum ex causa dicta. Et sciatis
quod vermes nati in nobis sunt triplices quidam
sunt longi qui nascuntur in intestinis gracilibus
et lubrici vocantur. Alii cum latitudine qui
generantur in intestinis grossis
qui cucurbitini dicuntur quia sunt lati curti
secundum formam cucurbite. Tertii vero mi-
nuti rotundi sicud tinee qui generantur
in ano et magis hic inducunt tenasmon

quia eorum passionem. Et quandoque fiunt
semper generantur ex materia [illegible] Causa sua
in qua agit calor naturalis ventris et calor
putrefactivus illius materie cum repletione
caloris solaris qui calor solis appellatur.
Et cura eius est ut eger famem toleret
compatiatur donec fortis fames superveniat
tunc sorbeat in quantitate sua aliquid
lactis dulcis recentis vacce vel capre
et cum fecerit tribus aut quatuor diebus
et vermes assuefacti sunt in potu lactis
sumat quarta die eadem hora hoc medi-
camen interficiens eos: Recipe succi absin-
thii recentis et rute et abrotani et
nasturtii et aliorum amarorum lupinorum a-
marorum et persicarie et nucleorum persicorum
aut quod volueris de quibus istorum succorum
vel de uno solo et misce cum lacte dulci
predicto et potest addi modicum aceti. Si
autem succi haberi non possunt fiat aqua decoc-
tionis earum herbarum que postea misceatur
cum lacte amigdalarum amarum et nucleorum
persicorum et omnia incorporentur cum lacte
dulci predicto et modico aceti et bibat
ex hoc per magnum haustum in ieiuno
hora famis magne. Et adhuc confert
[illegible] semen absinthii coctum in vino
veteri et bibitum sepius in ieiuno quia omnia
amara interficiunt vermes sed dulcia [illegible]
[illegible] eos nutriunt. Vngat ventrem
totum cum vnguento quod fit ex oleo [illegible] vel
de amigdalis amaris vel de nucleis
persicorum [illegible] in aceti acutissimi [illegible] pul-
[illegible] de ruta foliis [illegible] vel [illegible]
aloes epatici [illegible] quod sufficit
vel si aliud predicto non sit [illegible]
cum emplastro amigdalarum amarum et nu-
cleorum persicorum in quibus dissoluatur yera pigra
Recipe [illegible] aloes [illegible] addendo aliquid aceti
gratia penetrationis et Recipe fel [illegible]
[illegible] fortitudine [illegible] vermes
in intestinis natos interficit adeo ut
si quandoque [illegible] vel [illegible]
[illegible] ut dicit [illegible]
[illegible] tales plurimas [illegible] et
loca illa in [illegible] [illegible]
trent eos et faciet ipsos redire ad
intestina quia [illegible] esset ipsorum educ-
tio per superiora spontanea vel coacta

.i. Colica que fit a colera rubea

propter vomitum esse motum laboriosum ut in re
stomachi et nervi quam in si forte in corpore
consueto et facile vomenti. Et super unge
tur post illico tale emplastrum ex succis ab
sinthii rute abrotani foliorum persicorum
scariolae avellanae post unctam aqua
persice et coquatur in aceto forti et
cum eis incorporetur fel tauri pulvis lu
pinorum amarorum vel nucleorum persicorum
ana ʒ j aloes ʒ ß et actu calidum po
natur super ventrem cum iteratione frequenti
post quam hoc factum fuerit per dies aliquot
et cognovimus vel vivos esse mortuos
quod facies quia eger prius vel nullam
aut sentiat ex eis mordicationem tunc
educantur cum ʒ ß sapientis ℞ vel ydrelo(?)
dandum cum dicitur ad aqua calida vel
cum ʒ j et ß de pillulis cochiis vel a
ureis vel cum medicamine de turbith
dicto capitulo de soda. Si autem parum fit
infra primum tempus etatis sue purgetur
cum ʒ j et ß medulle cassiefistule dis
soluto in ʒ iij aque seminis de coctione
nucleorum persicorum vel amigdalarum amararum
vel aque simplicis. Si autem fit puer
vel infans lactans solvatur eius venter
solum cum lacte amigdalarum amararum et nucleorum
persicorum mixto cum aqua calida dando
ex eo ea sepius in potu. Et nale(?) autem
interficiantur vermes nati in ano cum
dicto capitulo de vermibus in ano. Abstineat
a cibis dulcibus viscosis sicut sunt pisces
tortella et pasta. Abstineat a fructibus
et oleribus et rebus putridis et corruptis
nutriatur carnibus laudabilibus assis vel coctis
conditis cum pipere et speciebus calidis cotra
saporibus factis ex alleis vel sinapi et
aceto bibat vinum vetus clarum amarum

Empentica

Et in iste passiones
sunt timorose atque pe
riculose et enim est subita et efficacia
exhibere remedia in methodo scripta cum
subtiliter blandientia empentica gibbosa pa
cientem perdere plurimos detinent. Est
sciendum preterea quod licet apud quosdam operantes
colica et yliaca indiscrete passiones dica
tur et pro eadem curantur cum omnes eius
species fuerint modos puta(?) ... Refert
tamen ℞ quod quidem de ingenio famulum repperisse

esse quendam hominem colicam cui dum calida
clisteria de oleis rute iniecisset et sic ca
lidis subtiliativis atque maxime humorum
grossorum viscosorum ministrasset et alia
que putabat conferentia magis ac
magis fuit perhec dolor augmentatus
tunc igitur ut dicit morbi causam cognoscit
quam fuit colica rubea in ventre contenta
mordicans intestina quare
curam illico mutavit in contrarium primo
igitur mitis acuitas paulatim cedebatur
de cetero in contrarium quam virtus fuit et
debilis cum sua ypopigra. Deinde in
testina confortavit cum suis stipticis
tam cibis et potibus quam medicinis
sicut scriptum est capitulo de fluxu ventris
ex pagio de cura diarrie propter dolorem
plurimorum transmissam ad intestina et pro
ea cepit dolor mitigari et eger potuit
dormire quam diu antea non fuerat
et sic infra pauco dies perfecte optatam
libertatem. In quibus verbis ℞ duo uti
lia nobis insinuat primum scilicet quam sunt
morbi aliqui absconditi difficiles quorum
causa non cognoscitur nisi ex positionibus
scilicet animatibus quam in effectu operis sona
quemque actio cognoscitur. Secundum vero quam
morbus non curatur nisi de primo eius
causa cognoscatur et si curatur est magis
casu vel ventura quam amplius
me ei. Sciendum preterea quod licet colica et
yliaca fiunt ut plurimum per retentionem
et stipticitatem ventris propter quod ventositates
et humores nocivi congregantur
Est tamen quandoque cum sit cum fluxu
lientrio ut puta quam dolores intestinorum
impedit virtutem retentivam stomaci et
intestinorum quare tunc non est propterea
indigens stipticis cum fluxu et
calidis subtiliantibus et mitis et
anodinis lenibus contra dolore(m) confirmant igitur
in illo tam emplastra et fomentationes
calide stiptice super stomachum dicto capitulo
de fluxu ventris ex pagio de cura
lientrie propter debilitatem virtutis re
tentive stomaci et dentur cibi sicci
scilicet assi non liquidi et diarrodon(?)
et nucem potus possessus qui fit
vinum rubeum ponticum lumphatum
cum aqua de coctionibus masticis

ffiant aut balnea et clisteria resolutiva
vel supra ad umbilicum deinde in isto casu pagaso
de cura colice de ventositate fine ma et
pagaso de calica ventosa ad mia flatica
et purget cum mirabolanis emblicis et citrinis
si necesse fuit et non cum re alia secundum di
primum tractatu de fluxu ventris pagaso de
cura licentie post fluxum in isto et in intestinis
sic natura liberabit si deus voluerit Et
si fluxus plus infestet quam dolor aug
menta stiptica sin aut augmenta tem
perata si non equalia equalia **Canon**
sumpta morborum intestinalium clisteria atque
medicine que amisserint in hoc differunt
quam si administret propter fluxus ventris
quoniam necessitate ~~stipticitatis ventris~~ ad liquorem
ad liquorem modico exhibeantur Si vero per
cura stipticitatis ventris ad liquorem
plurima siccolica non mixta non ex cum ca
medicina ne perreres extendendo vel cura
sistendo quam liquor exhibeatur contra
euenitatis atque medicine dissolvit et co
liquat liquor non dissoluens corpus conti
nuatur retardat **Pronosticatio**
Colica et yliaca si fuit cum fluxu
ventris et vomitu et per hoc dolor alle
uietur bonum quam cause expulsionem fit
Si vero cum fluxu non alleuiatur malum
quam causa multitudinem continuis retentiue
deficionem vel nimiam humorum fumosam
materiam designat Item colica per du
ratus quo neque ante neque non tollitur
in tympanitem mutatur pronosticum ypo
ypo extra particula afforismorum et ambusanus
sunt torsiones circa umbilicum dolo
res et lumbos et dolor non soluitur
neque a formaciis neque aliis in ydro
pem siccam perficitur In colica si
superveniens proprie vel partialiter tollitur egri
tudinem unde ypo sexta particula afforismorum
et ambusanus dolor sit circa ypocon
drie sine flegmone id est sine apostemate fe
bris illis superveniens soluit dolorem
In colica et yliaca si retineatur stercus
et urina simul interficiat infra vii
dies si non superveniat fluxus ven
tris flaticus fortis vel urina al
grossa plurima vel febris Unde ypo
vi particula afforismorum et ambusanus

contingunt ylceos id est nascitur in vii diebus
perimit si non febris superveniat aut multa
urina fluxerit etc. Oppone yleos id est ylia
ca Item si fiunt cum retencione vento
sitatis omnino malum Item sollicitandum
in cura istorum dolorum quam ut aut Avicenna
primo canone fen 3a tractatu de dolore dolor
est de maiore continue presentibus ma
nium aut dolorum corporis mediocriter ca
po[ste]rius sunt hii 3s dolor articulorum
dolor de nominum dolor yliorum ut asserit
Avicenna 3o sin colliget in quinta in corpore
sensibili raro delicato quapropter succedit
ne forte cadat in syncopim per mortem

Capitulum xxii de apostemate intestinorum et dicitur yleos

Quum apostema fieri non posset in membro
nisi materia humoralis currente per vias
et arterias penetrante in spongiositatem
membri debilis et solucte eius continuitatem
ut dicit G in tegni tractatu de apostematibus
Concedit eundem sequitur ut intestina
non possunt apostemari nisi materia
flebili calida acuta colica cum sunt
membra solida densa nervosa Signa
igitur apostematis colica in intestinis sunt
dolor in ventre magnus cum eius id est
flammatione et pulsatione et febre acuta
et siti et vomitu colere et si dolor
fortificetur cogit egrum stercus vomere propter
apostematis magnitudinem oppilantem propter quod
fit eius anhelitus fetidus et emacitatio
faciei et corporis totius et est cum angustia
et revolutione continua de latere supinatus
et appellatur hoc apostema yleos id est domine
miserere Et sunt quoque omnia ista circa
preter febrem Et tunc non signat yleos sed
fleuma grossum vel fecem adherens inca
tibus intestinorum vehementer Et
cura eius dicenda in capitulo de stipticitate
ventris et in capitulo de colica pagaso de colica
propter fleuma grossum **Methodus**
Cura yleos est ut appareat egritudinis
id est ante primos iiii dies ad plus fiat
flebotomia de basilica in brachio
dextro deinde de saphena pede que
est intus interdum et iniciatur clistere repercus
sivum mollitivum factum ex aqua ordei succo
ex aqua decoctionis foliis malue
bismalue ordei tartarizato innumeralis
colandis et addendis albuginem duorum
ouorum et mucillaginem psilli et tepidum

incidendo et si caliditas sit vehemens potest
addi semen frigidum scilicet cucumeris citrulli
sed portu[la]ce et filia in decoctione vel oleum viol
et fumat sepe de syro viol vel rosis cum aqua
decoctionis psillii lactuce et semen infrascriptorum
vel lenia ... si sit ... cum ... modicum
de cassiafistula dissoluto in ... aque de
coctionis predictorum ... lactuce
et altee colando et tepidum ministrando in
diem Comedat sepe dyapenidion zuccarum ro
vel violis et cum sandali cum aqua ...
... hora illa cum sol. albe sublilibus
lenitis sicut est ius pullorum ... cocta
malua bismalua atriplex lactuce portu
lace spinachie blite et olus ...
... cum lacte amigdalarum dul. et quinque
fumat de ptisana colata vel non colata
et quinque vera cibus ...
... ab intestinis sicut est aqua
decoctionis ... vel ...
Bibat iulep vel aqua ordei vel aqua
decoctionis predictorum et si virtus sit debilis
conforte[tur] cum esu pullorum et ... ...
eorum in quibus sit aliquid pulvis aro[mati]ci
non acuti sicut est cinamomum et ...
post dietam ... et ... ungat[ur]
locus vel oleo de camomilla vel de ane
to ad dolorem mitigandum et completum
... et resolutiones sicut est em
plastrum factum ex radice maluavisci et malua
et semine lini et feno[gre]co et foliis coquendo
omnia perfecte in aqua et pistando et incor
porando cum ... fen[ugre]ci et oleo ...
... vel ... vel de ... vel de ...
dulcibus et aliis ponendo super locum statim
donec apostema perfecte resolvatur si deus vo
luerit Item si ... ... conturbe
... post hec omnia ... et dolor
intendunt quandoque dicit ... apo
stema necessario ... resolvitur
sed tendit ad collectionem ... quare
procedatur ad ... ... que de
... capitulo de apostemate ... ... de apo
stematibus ... loquebantur

Pronosticatio

... dicit in ...
... ulcus ... curat[ur] et si ...
quam ... dolores intensionem et ...
... ... aut ... ad ...
... ad plus quem ... ...
quare ... vel ... ad
sit morbus ... si non fuit sibi ...
... subveniendo ... post dietam ...
... tota vel quasi ... est ...
quare non potest apa ... ...
Item si ulcus ... ad resolutionem de
bite in diem cum dolore et febre ...
... bonum si vero ad ...
... morte ... ypo ... ... la
afforis ... dolore ... ...
... malum Item si in ulcus ...
... ... et post hoc ... et
urina sunt morte ... ypo ... la
afforis ... ...
ulcus ... ... in ... diebus ...
si non ... supervenerit aut urina ...
... ... et dicit ... si
ulcus si ... ... et ...
al grossa ... si sit ... ...
plus accidit ... febris quanto magis
supervenerit tanto ... ulcus
ergo ... est ... ulcera ... non
apa Item dicit ypo ... ... la
afforis ... ... et ...
... dolores fortes malum ...
... sit in aliquo ... ...
in ulcus ... ...
... ... mortale ... ...
... ... afforis ... ...
... ... malum ... ...
... magnitudinem et ne ...
... Item in ... in ulcus ...
... aut ... aut spasmus ...
... malum ... et mortale
... apa ... ... fore ... ... Incipit
tractatus ... qui est de passionibus ani et ...

Ficus ... ani ... sicut ... passiones ... apostema ... tenasmon et
pruritus ... ... mollificatio
ani ... ... ragadie
... emorroydarum et ... ...
... emorroydalibus ... apa ... et
... ... est ... ...
longaonis ... ... lacertis
et ... quibus ... et ...
... ne quid ... ingredi possit ...
... puta aqua vel pulvis
... in intestina Capitulum ...
De tenasmone et pruritu ani

Tenasmon est appetitus assellandi
frequentes assiduus cum ... et ...

sine effectu omnino sed[?] pauco, pruritus vero est
mordicacio ani assidua et est sicud dispositio
tenasmone predictis similiter iste passiones aut
adveniunt natura mane mordicatiua et eius
signa et curam docemus infra suo capitulo
aut ex flate salso viscoso mordaci adherente
labiis secessus et ea stimulante similiter aut
flegmate salso aut propter adustionem flatus naturalis
et tunc est magis viscosum et minus mordi-
catiuum et coloris albi aut propter colere permixtionem
et tunc est magis mordicatiuum et minus
viscosum et coloris palearis Signa istarum
passionum prout sunt ex flate salso si quis
eger sentit mane stimulos in cessatione se-
cessus et egestionis cum dolore et quod in assel-
lando nichil egreditur aut aliquid parum
velud sputum aut muccillago nec est
scabies, pruritus vero prurit, et si sit passio
recens erit sine excoriacione, si vero an-
tiqua apparebit excoriatio et saniei
saniei excoriatio cum sputo, et quandoque in-
natur a suppositoriis et licamentis plus
quam a clisteribus et illud est certissimum signum
distinctum tenasmi ab dissinteria et quod
quod excoriatio est interius in ano Me-
thodus cura est eorum ut digeratur
materia cum sirupo acetoso vel cum sirupo de
fumo terre quem ponemus capitulo de scabie
et pruritu cutis secundo 20. Post hoc pur-
getur cum yerapigra vel cum diacatholicon
dando ex eis ʒ ii vel ʒ iii cum decoc-
to aqua calida vel cum hoc apozimate
Rp. mirabolanorum citrinorum, kebulorum
emblicorum ana ʒ ii, senne, epithimi, fumi
terre ana ʒ ii anisi, feniculi, ciceris ana
ʒ i, prunorum numero x, pisentur mirabolani
grossomodo et omnia bulliant in ℔ ii
vini aque fontane donec medietas
consumatur tunc in fine addatur sene et
epithimi et fumiterre, et parum bulliat
parum, quia virtus corporum resoluetur per
forte decoctionem coletur et in colatura
ponatur ʒ ii vel iii sucri, et iterum
bulliat ad ignem leuem donec zuccarum
resoluatur tunc coletur et detur totum
post mediam noctem quia soluendo mirabolanos
flaticas adustas vel non adustas stri-
git fluxum et confortat longaonem. Sedeat
deat eger omni die bis in aqua de-
calida decoctionis florum camomille

mellis ti aneti leuitum et corticum vel in
aqua calida decoctionis furfuris aneti
et salsum vel fomentetur cum pecijs infusis
in eisdem aquis infusis in aqua mellis quia
est plus abstersiua et repercussiua, et post
balneum vel fomentacionem vngatur locus cum
oleo rosato et oleo de mastice in quibus
sit aliquid salsum impositum dissolutum. Clisterizetur
frequenter cum clisteri sicut ex aqua decoctionis
leuium et corticum et ordei depilati
faciendo ex ea ℔ i et colando et ad-
dendo ʒ iii olei rosati et ʒ i sepi hircini
et tepidum iniciendo quia lauando intesti-
na et abstergendo flegma, mitigat dolorem
et stringit fluxum. Impone etiam intra
anum et super se post fomentacionem vel bal-
neum vel post emissionem clisteris vnc-
tionem cum trochiscis thuris liquoris gum-
mi arabici boli armeni sanguinis draconis mirre ana
ʒ i opij ʒ ß dissoluatur opium in vino
pontico vel succo plantaginis vel in
sepo hircino liquefacto ad ignem et conficiatur
alie res cum illo liquore, et inuoluatur
in eo licinia longa ex pannis lineis mol-
libus vel bombace restricta et ligata
cum filo duplicata et imponatur vel fiat
ex eis suppositoria grossa valde quae
imponatur hoc imponatur predicta et si dolor
forcior fuit ponatur de opio ʒ iii et stat
sicud prius quia dolorem abigit et sopitiuum
medicina quae est magnum remedium
huius passionis. Si autem dolor magis for-
tificaretur et vigilie egrum ad destructionem
compellunt imponatur trochiscus Rp.
opij iusquiami seminis corticis mandra-
gore corticum granatorum mirre croci
mastices ana ʒ i conficiatur cum succo plan-
taginis vel vino rubeo ponatur sicud
prius quia illico dolorem tollit et sensum
eius abscondit et fit curatiuum ualentia
et suppositoria negatur donec liberetur
omnino. Si autem tenasmon fuerit anti-
quatus et sanies et sanies ossa sunt
fiat clisteria deinde cum desiccatiua uocatis
paragoso de dissinteria propter corrosionem et
omnia quae illic dicentur, potatur sequens
pulvis Rp. seminis iusquiami ʒ ii seminis aneti
seminis feniculi ana ʒ v anisi ʒ iii opij ʒ i
seminis apij ʒ v dentur ex eo ana cum ʒ ii
vel i cum sirupo rosato vel succo rosarum. puluis

Dieta

vel vino pontico quod magis madit et
postea constringit. Dieta: sit pacienti
carnibus laudabilibus edorum pullorum et
[illegible] eorum et pulmento facto ex farina
ordei vel avene et bibat vinum al
bum tenue vel limphatum. Abstineat a
pipere alleis cepis sinapi et omnibus
acutis vel salsis que ~~[illegible]~~ omnia
hec magis irritant. Curatio **Empe**
nita ad tenasmonem sive operatio
[illegible] confert sedere super asse abietis vel
vini veteris calefacto ad ignem super quo
linitum sit sepum [illegible] vel sepum
hircinum in eo calida et colofonia vel
terebentina in ea [illegible]. Confert etiam sessio
super laterem ignitum aspersum aceto vel
vino pontico atque pannis lineis infu
sis in eodem sepo ad ignem et fomentare
cum pannis lineis infusis in eodem sepo
dissoluto ad ignem, et suffumigari cum thu
re vel mastice vel gummi arabico vel te
rebentina posita super carbones ignitos
et fiat [illegible] vel balneum infra
umbilicum ex aqua decoctionis rosarum siccarum
plantaginis balaustie corticum granatorum
mirtillorum spice nardi, nucis cipressi
cupularum glandium, mirobolanorum sumach
sorbarum costi, et fiat vel fomentare
cum aqua decoctionis acacie mastices
thuris draganti aliquid opii vel sic [illegible]
[illegible] vel [illegible] cum [illegible] milio [illegible]
ta torrefactis in sacculo vel sedere super
[illegible] et lentes [illegible] et diligenter
[illegible] faciendo ex eis
emplastrum talium super anum quorum [illegible]
rerum est stiptica. Succus vero mordica
tivus propter partes [illegible] subtiles acu
tas que cum decoctione exprimuntur. Ad
tenasmonem [illegible] qui est [illegible]
longaonis vel [illegible] qui [illegible]
[illegible] longum atque solidum linitum
ex unguento albo vel [illegible] Nicolai
et assidue gestatum [illegible]
qui dolorem mitigat et [illegible] consolidat
[illegible], et si fortificare volueris unge
ta predicta incorporentur cum eis pulvis
litargiri vel cerusse vel thuris albissimi
vel mastices vel corallorum subtiliter
[illegible]. Et si plus fortificare volueris

galbani et simi[illegible] ad [illegible]

Colofonia

Ad tenasmonem [illegible] excoriatione longaonis

in stiptico ex aqua litargirum bis
vel ter in aceto vel in aqua rosarum [illegible]
~~[illegible] amplius~~ postquam sint integre
[illegible] ignitum super carbones et ablu
atur cerusa tociens in aqua rosarum donec
[illegible] amplius non inficiat et conveni
[illegible] [illegible] ex [illegible] est aliud est pul
vis corticis salicis combusti incorporatus
cum sepo hircino vel cum vino liquefacto
ad ignem in forma [illegible] et [illegible]
gestatum [illegible] et linitum [illegible]

Pronosticatio [illegible] est
in curacione tenasmonis que si ad [illegible]
ani debenit longaonis ulcerabitur et [illegible]
[illegible] inducet [illegible] dolor [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible]
et forte [illegible] attendat calorem
et spiritus [illegible] Item [illegible]
[illegible] mulieri cum [illegible] tenas
mone superveniens aborsum facit

Capitulum xiiij de [illegible] et mollificatione ani

Apertus ani sive eius mollificatio
fit propter hec aliqua [illegible]
[illegible] prima est humiditas [illegible]
[illegible] mollificans longaonem et
[illegible] atque lacertos eius [illegible] est [illegible]
[illegible] lacertorum [illegible] est [illegible]
[illegible] longaonis [illegible]
et [illegible] si [illegible] dorsi
[illegible] propter [illegible] ano
Signa eius propter humiditatem [illegible]
[illegible] sunt quia [illegible] sentit [illegible]
dolorem [illegible] cum [illegible] et appe
titu [illegible] quod fit tenas
mon et [illegible] vel [illegible]
[illegible] alber [illegible] et qui [illegible]
anus ad interiora si manibus [illegible]
impellatur. Signa eius propter paralisim
sunt signa eadem sed alio modo quia si fit
propter paralisim subito fit hec passio
et fit cum paralisi in latere altero
[illegible] capitis usque ad plantam pedis corporis
vel a collo infra capite stante sano
et raro fit paralisis in uno solo me
bro et [illegible] et ventositas
sine voluntate propter ablacionem [illegible]
retentive lacertorum ani. Signa
eius propter [illegible] si qui [illegible]
[illegible] licet forte manibus impel
latur et est cum rubore et calore et
dolore acuto et fortasse cum [illegible]

Signa eius propter casum vel percussionem pa
tent ex relatione infirmi vel propter casum
percussionem spondilium dorsi sedere lederi
et contundit vrina aqua exiuit cum la
ceterorum aut cum sanguis sit in earum deliri
et in purgatione humorum. Signa eius
propter fistulam sunt antecessio fistule continua
cum grauitate stillatione humiditatis pessime vel
sanie et induratione labiorum eius. Metho
dus. Cura eius propter humiditatis flatitas
est ut apponatur digeste flad cum sirupo proprio
sicud est comunt proprio vel mel rosaceum et quos
dicitur capitulo de ffe contraria li 2° post hoc pur
getur cum yerapigra vel medicinis de turbith
dictis capitulo de zoda vel cum apozimate mirabolanorum
kebulorum et emblicorum dicto capitulo de debilitate
digestionis stomachi purgatur de caput que melior est
purgatio inhibet tamen post purgationem balneetur
frequenter infra vmbilicum in aqua calida
decoctionis florum camomille mililoti aneti
rosarum florum balaustie granatorum myrti et foliorum
eius foliorum bacis cupularum glandium gallarum
corticum granatorum costi spice celtice spice
nardine spicarum sorbarum plantaginis sumach
citoniorum malorum pomilorum et omnium stipti
corum cum additione resolutiuorum aliquorum
vel fomententur annus cum petiis lineis molli
bus vel bambacis infusis in eisdem aquis
Clisterizetur quoque cum aqua rosacea et aqua de
coctionis iam dicta ana lb. semis iniicienda autem
est tepida sepe in die et post assellationem
illico repellatur anus ad interiora cum manibus
vehementer si sit possibile et inungatur cum
oleo quinum vel oleo rosaceo vel nardino vel ane
tino vel camomillino vel mirtino vel cum
aqua rosacea actu calidis et super illud linimen
tum spargatur puluis iste Recipe carabe thuris
mastices balaustiarum litargiri cupularum glan
dium ematites sanguinis draconis antimonii aluminis
acacie gallarum cipressi pferdie ceruse lo
te bolarmeni ~~mumie~~ mumie ana ʒ j terantur
omnia vel quedam subtilissime et cribellentur
vel cum oleis predictis et sepe hirco et pul
uere fiat vnguentum addendo cere quod
sufficiat et post linitionem fricetur anus
ad interiora cum plumaciolo molli bam
bacio calefacto ad ignem perfecte et fascia
et sic fiat quotienscumque in die egreditur
post assellationem donec perfecte intus continetur

Nutrientur carnibus assis vel elixis cum petro
et sembo conditis cum speciebus calidis aromati
cis vtatur riso et milio conditis cum lacte a
migdalarum vel assispe rene(?) capre bibat vi
num ponticum limphatum cum aqua pluuiali
et sit regimen prescriptum quod fluxuris ventris
et frequentis assellationis vmaxenis retardant
Vitatur sepe ~~dimit~~ diuretica ut vinum diuretica
ad vias vrinales sicud est vinum vel cla
rum aquosum vel acetum parum et fex au
tem petrosilii et filia et sic fit cum tenasmo de
aiet per in diuinum suo capitulo. Cura eius
propter paralisim est eadem cum ista et ut in
vngantur spondiles a collo usque ad caudam
cum oleis et vnguentis calidis dictis capitulo de paralisi
passione de cura paralisis sic humorum brio
Cura eius propter apostema est ut apponatur
fiat flobotomia conuenienter de venis et que
conseruentur de saphena que est intus in
talo vel de sciathica pedis que est inter
anullarem et auricularem et purgetur si
sit possibile cum aliqua medicinarum dictarum
et panatur eger sepe in aqua tepida de
coctionis foliis malue bismalue florum
camo. mille loti aneta rosis aut quam
apostema reptetur aquas fluxuras resoluit
dolorem leniat et vngatur frequenter
cum oleo camomillino vel nardino et ro
mugitis et incorporatur cum cera quod sufficiat
et sic regatur donec tumor residat vnde
impellatur anus ad interiora et fiat omnia
dicta supra de eo flatita tam in medicinis
quam in dieta. Cura eius que fit propter
casum et percussionem / ~~Cura vero eius~~
est cura paralisis facta propter casum et percussionem
Cura vero eius que propter fistulam vero
logiuis de liquo(?) Emperita ad
exitum ani qui fit humorum vicio confert
calefacere manum ad ignem lentum et ab
luere cum vino claro potenti et sit ma
nibus calidis aromaticis anum reducat
ad interiora perfecte et locum obstruere cum mas
sa cere calide tractabilis / ~~cum massa~~
~~cere calidis~~ / hanc formam supra leniter cum
pressione, et si cum cera incorporetur mastix
vel thus dissoluta in vino stiptico
melius confert et fricetur cum fascia lata
perfecte et sic retinebitur donec anus co
fortetur perfecte idem facit glomicellus

bambacem infusum oleo communi vel mastice
vel nardino ferventi et super locum firmatus
Confert petia fedre in aqua frigida usque ad
umbilicum sine mora in ipsa quia frigiditas
ipse constringit et propter antiparistasim con
fortat

Canon

Exitus ani contingit
plurimum per fluxum ventris dyarriam cron
icam quare dicta plurima suffragantur putre
factioni et ulterius conferunt restitutioni propter membrorum
confortationem et materie exsiccationem et re
mediorum suppositionem super locum quod non potest fieri
in fluxu ventris

Pronosticatio

Exitus ani secundum
quod cum fluxu ventris vel
tenasmone forte malum quia tamen utrumque prolongat
et operationem remediorum localium retardat. Item
exitus ani mollificatio facta propter para
lisim aut fistulam aut tam passione
non curatur licet cum blanditiis remediis
tales sustentari possunt tempore aliquo
si autem cum hoc mollescerent pedes et
fiat hoc subito malum magis malum quia le
sione sed propter fundationem fore usque inclusus
quare nullatenus curari potest secundum non
palisis secundum tamen vel per passionem forte
propter suo spasmo causato. Item in senibus
difficilius curatur hec passio quam in iuve
nibus sed periculosior est in iuvenibus
cum fortior tamen sit ergo in senibus
difficilior curatio sed in iuvenibus pericu
losior consumando. Item in mollificatione
ani sine suppositione tollit consuetudinem. Item
si remedia exhibita convenientia non to
lerunt et corpus debile in die
temam tempore et distollerare morbus
quam paralisim sponsalium dixisti et morem
eius significat ultimata

Capitulum 3m
de vermibus in ano

Vermes generantur in ano ex materia
putrida maxima flavia viscosa
in qua calor solaris et naturalis et putre
dinalis agit. Signa eorum sunt pruritus
ani frequens et forte si aspiciatur ap
parent res vive sicut tince que nascuntur
in caseo et forte non apparent nisi ano
inspecto ad ventosa et licet sint pri
oribus sed tamen colorum figurarum diversarum
secundum tamen diversitatem propria sunt et
si repiuntur similes seminibus cucurbite non fuit
geniti in ano sed in colon et longaone
qui descendunt ad anum quarum curas dicim

tatio de colica passione et cura colice conve
nientibus

Methodus

Cura eius est
ut primo mitigetur vermes quod fit si lana
mollis vel bombax involvatur in felle tauri
vino vel oleo de absinthio vel de ruta
vel de nucleis persicorum et supponatur frequenter
inde vel si ungatur cum oleo ro. vel oleo
aliquo predictorum in quo dissoluta sit aloe
ʒ ß vel vel pulvis agarici vel coloquinti
ʒ j. Confert etiam fomentatio ani et
renis posito in vino decoctionis absinthii
rute foliorum persicorum pollium montani colle
quintide sucados arabici et similium vel linea
ani cum siccatis earum rerum incorporat
cum aceto forte et modico aloes vel ya
pigra et generaliter predictorum ad infrictionem fit
actu calido. Confert ergo ablutio ani cum
aqua salsa actu calida frequenter quia
omne quorumlibet vermes interficit sicud dulce
fovet et generat et per contra mundificatis
anus cum nutritis ab extremo sicud ex ag
mollis in qua sit aliquid aloes dissolu
tum si cum lana vel cotto intincto ab
stergantur et fricentur cum pecoris in ea infu
sis purget cum yarpigra ʒ ß vel yadriff
in dando operis ʒ ß ante diem cum aqua
calida / clisterizetur sive sint possibile cum clisteri
facto ex aqua decoctionis absinthii et aliis
aliquo predictorum in quibus dissolvatur ali
quid aloes vel yarpigre et modicum salis
quia vermes ex corpore magis eradicat. Post
de plurima interfacienda vermes et eos
quecumque superius causa de surditate propter
vermes et fistulis cum pontu et acedia for
ti super ponatur locum dictum causa de tenas
mone. Supradictum sicud dixi causa
de colica passione de cura colice convenientibus

Pronosticatio

Solliatandum
in cura vermium in ano quia perducit ad
tenasmonem cum excoriatione et forte
ad ragadias ani et colicam corrosivam
fistulosam et forte ad dissinteriam permixtam
et forte dolor et labor sine ethicam
operantes

Capitulum 4m de ragadiis
et fissuris ani

De ragadiis in ano pauca dicemus
quia ad cirurgicum spectat earum
cura completa cum fieri non possit
sine operatione manuali. Sunt autem
ragadie fissure labiorum ani ex qui
bus forte nichil emanat / et quidem

c manat vel viridis vel nigra vel livida
vel citrina fetens cum dolore et ardore
et tumore aliquali et est quandoque cum ffe
et quandoque sine ffe Et sic sequitur spina adusta
cinorosa vel flate salse ulcerantes et
apate loca in dita et signa patent
opere ipsa

Methodus

Cura eius
est ut primo mundificentur humores per fit
si lana mollis vel bombax involvatur
in felle thauri vel oleo de absinthio
vel de ruta vel de nucleis persicorum et
supponatur frequenter inde vel si ungatur
cum oleo rosarum vel alio aliquo predictorum in
quo dissoluta sit aloes ℥ ii vel pul
vis agarici vel colloquintide ʒ 3 Et
fert cum fomentatio ani et portio
in vino decoctionis absinthii rute
foliorum persicorum polii mentastri collo
quintide sticados arabice et similium vel
linimentum ani cum succis earum vel mar
patis cum aceto forti et modico aloes
vel hapig et quibusdam predictorum admi
nistretur siccatu calida Confert
ablutio ani cum aqua salsa actu ca
lida frequenter quia quasi amarum Cura
eius est ut digeratur ma cum sirupo de
fumoterre qui dicitur tractatu de scabie et
prurie corporis libro 2o purgetur per
hoc cum hapig ℞ vel hamissim
dando opiis ʒ ii cum aqua calida
cum dieta postea mundificetur locus
cum unguento viridi dicto tractatu de surdi
tate aut cum oximelle squillitico et
modico ffez eius aut cum urina
pueri et modico mellis aut cum
vino et melle aut aceto et melle
vel cum aqua mellis et ysopo sicut
tussis Balneetur frequenter cum aqua
calida decocta rosarum meliloti
florum camomille feni grecum bismalve
malve psilale foliorum persicorum et similium
quia mas mollificat et dolorem lenit
et post balneum iterum mollificetur cum
unguento viridi et sic fiat ad viasum
donec locus predictis expurget Et si do
lor quandoque intendat ponatur super anum
cataplasma anodinum factum ex pulte ordei
farina ordei et melle ro incorporatis
et inde et post addi sem lini farina
feni flos camomille et similia decoctis
in aqua decoquendis et incorporandis cum
esis et tepidum ponendo super locum quia mag
resolvit tumorem sedat et dolorem mitigat
Et loco consolidetur cum unguento albo et
si non sufficit fortificetur cum pulvere litar
giri incorporato in ipso quod fit magis
stipticum vel cerusa lota sufficiat
cum thure mastice vel bdellio unguentum
bonum consolidans ragadias ani sic
fiat labiorum oris ulcerum in ar ma
ribus et auribus et in quocumque loco
corporis post quam mundificata fuerint
cum unguentis predictis sic fit accipe
sue in suo de ragadiis tractatu de fissura
labiorum oris Sic gallas tere
antimonii litargiri ana partem ana partem
i amili dragaganti mitelagii et sief
citonorum ana parte i terantur omnia
et alchol et conficiantur cum adipe
galline vel anatis vel teberaria et
adipe vel cum cera et oleo mastici
vel cum mastice et melle et liniatur
spero locus frequenter post vicissim
dandum vaporem alienatum et plura sic
accipe quod dicitur tractatu de ulcere in aure
si ani aposteumatis gravitate fluat
virga aut sanies ledens et mordicans
fomentetur sepe cum aqua decoctionis sumach
plantaginis mirtillorum balaustiarum
pilarum et similium post hoc exsiccetur
cum lineo panno molli et impleatur
cum emplastro facto ex pulveribus oleorum et
pulvere quatuor que boli ar sau
dra incorporatis cum albugine ovi et
post exsiccationem ulceris redeat ad co
solidationem predictum cum unguento albo et
litargirio et cum unguento mesue predicto
donec ragadie persecte curentur Utatur
cibis laudabilibus et sepe assis
abstineat a leguminibus et alleis et
sinapi et omnibus acutis sicut dictum
al aegrotio

Pronosticatio

Pollicitandum in cura ragadiarum ne
forte ad ulcus corrosivum convertantur
et fistulam penetrantem et mitigetur
dolor et curetur tenasmon ne forte
accidat etc Cam ytro
ffe ethica

De emorroidibus et ficubus et
moribus et verrucis in ano

Emorroys est quedam nomen vene
magne procedentis a splene ad longa-
onem, ramificate in ramos quinque quorum
orificia terminantur ad orificium longaonis
quia anus dicatur ad differendum et purgan-
dum sanguinem melancolicum grossum adustum vel
non adustum superfluentem in splene. Contingit ergo
nomen passionis causa venarum. Sunt quedam in-
flature et apparent cum dolore plurimis circa
anum et licet in omni corpore sint vene
predicte, non tamen passio ista sed solum in illis quorum
splen congregat sanguinem grossum adustum vel
non adusto consecto purgari per re-
gionem; propter tamen adusto quoniam ut dicit
Rasis in divisionibus emorroyde non generantur
nisi ex adustione et acuitate in sanguine et ideo
omnes emorroydarii dicuntur splenetici sicut licet
non eque. In aliis corporibus sufficit enim
purgacio per resolutionem in splenem et per venam
[illegible] emmanatam ad eos sed gratia
provocationis appetitus quoniam tunc melancolia transit
ad superfluitatem sine digestionis ad secessum.
Et ex hoc apparet quod in corpore consueto
emorroides sunt naturales et preservantes a mul-
tis malis passionibus ut puta lepra
ptisi demonio lupino cancro si melancolia sint
adusta vel ydropisi scabia morphea
si sint ea adusta secundum et [illegible] interius
quapropter neque cura indigent, nisi cum restrin-
guntur superfluo aut fluunt tempore non modera-
to in quo illud ipso vi [illegible] affo[illegible]
mordias antiquas sanati [illegible]
relicta sint contingit est ydropice aut
mania [illegible] fieri. Emorroydarum que
dam sunt exteriores et apparentes nisi forte
anus in [illegible] cum [illegible] vel alia
Et qualescumque sint [illegible] tamen si sint
apparentes sunt tamen [illegible] quoniam aut sunt
dure sicce ex quibus nil emanat et
sunt tamen tumore et dolore in ano et vo-
cantur [illegible], aut sunt molles sensibiles
emittentes [illegible] vel prodire sanguinem
purum vel grossum melancolicum secundum sicut appellatur
Cave tamen ne aliquem sanguinis egestionis
secundum appelles quoniam potest esse sanguis
sanguis [illegible] aut melancolicus [illegible]
in capitulo de sanguinis [illegible] plenius [illegible]
[illegible] passio [illegible]
Signa emorroydarum in quibus sit dolor
circa locum ani [illegible] ani [illegible]
vel sine [illegible]. Si autem sint exteriores

apparent videlicet tumores eminentes
plures aut unus. Si vero interiores
sentitur dolor intra anum et fit difficultas
egrediendi et cum egestione emanat [illegible] aut
prodire sanguis vel humor niger aut vi-
ridis fetidus vel ante egestionem vel post
et quoniam ista sunt certa in tenasmone cum
excoriatione longaonis et aspectus
ad interiora si fit ibi tumor eminens
vel excoriatio sola. Signa autem distinc-
tiva inter verrucas et ficus et mora
patent sufficienter [illegible] in capitulo de ra-
gadiis. Cura emorroydarum convenientium
duplex est scilicet completa et blandicia. Comple-
ta quando morbus et omnis causa perfecte eradi-
catus est ut [illegible] fiat flebotomia basilica
si virtus et etas consenserint et saphena
[illegible] flebotomia fiat [illegible]
et [illegible] de salvatella pedis sinistri
que est inter digitum anularem et auri-
cularem et post flebotomiam si [illegible] sunt
digeratur et purgetur melancolia secundum
doctrinam tractatus de perturbatione [illegible]
interiores passiones [illegible] deinde [illegible]
remedia [illegible] ad localia abscidat
[illegible] radices omnium emorroydarum quanto [illegible]
sunt [illegible] cum ferro ignito tenendo eas cum
[illegible] et [illegible] ut melius [illegible] ab
[illegible] et [illegible] sanguis
[illegible] et cum fluxus cessavit con-
solidentur orificia incisa cum medicina
[illegible] mastic thuris dragaganti
[illegible] boli armeni acatie rubee [illegible]
[illegible] litargiri coriandri [illegible] ana [illegible]
opii [illegible] ana [illegible] [illegible]
vel [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et aspergantur super loca incisa
vel incorporentur cum albugine ovi et
emplastrentur super ea [illegible] cum [illegible]
[illegible] consolidat et incarnat
et dolorem [illegible] propter [illegible]
mitigat evidenter, et [illegible] bonis
ad idem est pulvis corticis salicis combusti
quoniam omnium [illegible] consolidat cum
[illegible] super ipsam et sic [illegible] donec
emorroides [illegible]. Si autem [illegible]
[illegible] sanguinem [illegible] vel
[illegible] medicina acuta
super locum sicut est succus cepe pistate
incorporatus cum pulvere anacardi
vel euforbii vel piperis vel sinapis

Ras in diffinitionibus emoroide solum generantur ex adustione et acuitate in sanguine

diffinitio emoroidarum

consolidativum

medicina acuta — succus cepe pistate incorporatus cum pulvere anacardi vel piperis et sinapis

et sicud est fel thauri incorporatum cum ceteris rebus vel post. Et sicud est unguentum vide dicitur cum de sectore nasi et superstans punctiones ponatur emplastrum factum ex pre pus crudis contusis et incorporatis cum modico aceti squillitici et cum albumine ovi. Generaliter removeatur cum violencia quia si aliquis hor emoroidarum aperire et sanare grossitiem educit vel si aliud prestito non sit ponantur sanguisuge super ora singula et dimittantur donec sanguine repleverint complete et reciderint et si superfluxerint sanguis vel ultra est sit tabulis assignatur sa le vel tunc quia cadent. Hinc igitur consolidentur orificia sicud diximus. Si vero post incisionem predictam vel eciam ante incisionem sanguis emoroidum superfluerent et multe decurrerent predicta superiorum dictamina sceptica restituat. Et sit … tre sigillate farina … balaustie acacie ana ʒ j terantur omnia vel quidquid subtiliter et ebullentur et incorporantur cum pulvere molendini vel tela aranee et assignatur super lota vel infricantur cum albugine et fiat emplastrum super locum confirmando cum plumaciolo et fascia et cum volueris removere mollificata cum aqua tepida vel oleo solis et leniter moveatur sine violencia et cum restricta fuerint ora ora consolidentur sicud prius. Si vero post incisionem aperiatur locus et fiat dolor fortis … [illegible] … sufficiens … vie … vel humorum grossicie tunc fiat remedia anodina que iam dicentur in cura blanditiua. Et tunc nasci … et dolore ut forte retineatur … et urina propter opilatione quare ungitur hora illa cibus et potus … ne multiplicetur urina et ergo tribus diebus donec sedetur apa… et appareat emoroide cum medicamine acutis sicud diximus.

Cura blanditiva

Cura vero blanditiva que solum removet tumorem hora illa est ut ponatur … in balneo resolutivo et mollificativo sicud est aqua tepida decoctionis malve altee florum camomille meliloti seminis lini foliorum caulium … et sicud vel fomentet emoroides cum peciis infusis madefactis aqua vel fiat emplastrum super eas cum ceteris rebus predictis et incorporatis cum oleo camomille vel nardino et si sufficit bene erit. Si non fiat unguentum stupefactivum quod sit.

Unguentum stupefactivum

℞ iusquiami al et nigri ana ʒ j opii ʒ ß papaveris al et nigri ana ʒ j cere se litargiri ana ʒ ß olei ro ʒ iij cere ʒ ß dissoluatur cera et oleum post … deinde deponatur ab igne et cum tepefactum fuerit incorporetur pulvis aliarum rerum … agitando cum spatula et in fine addatur modicum aceti. Hoc nasci dolorem removet prohibendo sensum. Deinde reuertendum ne dicitur resolutivam iam dicte donec tumor resederit et dolor cessaverit omnino. Et si tumor et apparatio emoroidarum fuerit durius difficilis resolucionis requiritur apertio earum cum sanguisugis vel medicamine acuto predicto dicto donec materia … fuerit … sa flora superius. Deinde procedatur ad resolutiva et anodina sicud iam superius sit nasci curabitur donec alia materia … neretur.

Cura emoroidarum interiorum est ut premissa flora et formata super dictis ponatur ventose super anum ut in … et emoroide appareant … fiat cura completa vel blanditiua sicud dictum est. Abiciantur omnes emoroidici cibo generante sanguinem subtilem temperatum sicud est caro edorum vel pullorum … cum feni… vel lactuce spinachis vel borragine … glossa et … caruis … et olus … et lactuce condita cum butiro et sale bibat vinum al clarum subtile limphatum cum aqua fontis omni.

Cura …

Caveat ab omni cibo et potu quantum te … vel … sunt lentes caules caro vaccina caro bovina caro ferina … risus fabe vinum … potum … turbidum panis … et … omnes asse vel … cibi … quantitas … proadustionis et isti sunt pessimi … tamen sunt tibi valde salsi caro fumigata pisces salsi antiqui piper allea

sinapis cepe (vinum vetus) amara et salsa
Cibi vero evitandi inflant, ut vaaletum, pro
gelatoni sunt cancri pasta tortelle pisces
grossi de aqua fetida lutosa carnes non
frangibiles neque squamosas aqua sicut
turbida et salsa etc.

Emperica

Sciendum quod modus abstinendi emoroidas
est duplex scilicet inguine huius cum sive ignito quod
cauterium dicitur vel non ignito ut puta
cum rasoria vel forbice sed butiro dedi
cum medio et iste est triplex scilicet primus cum aqua
corrente que sic fit. Recipe tartari vini
vetis acutissimi lb. i frange minu
tatim et pone super laminam ferream
ignitam donec in totum albam mutat
donec excellet subtiliter atque suspenda
in sacello lineo valde denso per dies
aliquod sub acre sicut humido
qualis est in locis sub terraneis et sic frigidam
vel sattulis pannis ex ista qua fluet liquor
unde quem colligas in vase vitreo stent
tribus mensibus super locum ad pendum
donum et die conservabit quam post
tandem facit pauslatim. Et durat autem decem
huius aque per annum unum aut amplius
in loco separato. Et tanto operatur aqua fra
garia et ipse fructus eius quam distil
lantur sicut faciendo aquam rosam. Aqua
vero fortior predictis et que cavitur corro
dit tuberosam illico cum apponitur sic fit.
Recipe cinis vitis albe tenere saginal
vomice an. lb. i in salis gemme lb. i
dissolvantur omnia in lb. x aque clare
atque bulliant donec 3a pars atque
consumatur cum spatula assidue agitando
donec tunc igne ab igne deponatur et
residere dimittatur deinde quod feculentum
est abiciatur donec 3a pars consumatur postea
ab igne deponatur et cum infrigidatum sunt
iterum bullia donec ex toto delicta sed
la quarta pars remanserit aut minus
quod si sic totum solum quantum sufficiat bulliendo
3a mitte penam aut petram in aquam quam
de mollietur tunc igitur usum refrictur
sicut aqua porosa. Cum autem operari volueris
cum ipsa misce aliquid vasis talis vomice
donec fiat sic pul. ne forte fluat super
loca sana. Aqua autem omnium fortissima
sic fit. Recipe arsenici citrini vitriolis cris
tallini vomice argenta vini alcali
vel loco eius salis gemme an. lb. s. sal
armoniaci salis sal vitri sulfuris vini
an. 3 i in terantur omnia subtilissime
et infundantur per tres dies in 3 pa
licimi acutissimi vel aque dissolutos
talis vomice omni die agitando ter vel
quater cum spatula. Quarta autem die
addatur argentum vivum et misceatur cum
rebus predictis donec sunt constrictum
post informantur magdaleones et
desiccentur in umbra deinde iterum te
rantur et infundantur in eodem liquore magis
ac magis acuato et captale omnia
in ipso demo dissoluta et stop die
dimittantur donec prius dissolvantur tunc
fiant forme molles sicut pasta tenta lis
que ponantur in alembico et distillant sic
aqua vero. quia ista aqua omnia loca
que tetigit et primum mortificat atque
denigrat de die in diem post quam igitur
emorroide fiunt denigrate et sensu ca
rentes est plasticere cum emplo putrefa
ciatis et tandem fracente sicut sunt
tauleos eluxati et pistati et incorpati
cum butiro recenti vel axungia porcina
et postquam ceciderint consolidentur loca
sicut dictum est. Secundus modus est cum
ungento corrosivo quod fit ex arsenico
sublimato vel vulgari vel calce viva
et incorporatis cum flore eris et succo
affodillorum. Sed sumatur locus tamen circa
cum populeon et albugine ovi vel
cum oleo ro. et cera ne corrosio
dilatetur et huiusmodi est ungentum viride et
ungentum de tartaro que superius
tactum desuper dicte et per corrosionem emor
roydarum et earum casum quas habentur lo
ca cum ungento appliz. dicto tamen
de vlce mane vel cum ungento de ce
rusa quod. Recipe oli. ro. sed in tere 1 3 dis
solvatur ambo simul ad ignem in scutella
tunc deponatur ab igne et incorporetur
pulvis istarum rerum. Recipe litargiri ablu
ti in aqua ro. camphore an. 3 ii
opii grana quinque seminis iusquiami cortic
radicum cortic mandragore 3 s. cerusse

-q sufficit ad inspissandum oleum et in fine
addatur duo albumina ovorum diligenter
incorporando cum spatula donec omnia
redierint ad formam unguenti Tercius
modus est cum filo ferreo forti subtili
vel cum pilis equinis faciendo laqueum circa
singulas radices emoroidarum et tunc omni
die bis magis ac magis angustando
donec recidit omnino, demum consoli
detur sicut prius Sed omnium modorum me
lior est qui cum ferro quia alii propter
moram diuturnam sue operacionis indu
cunt dolorem intollerabilem in loco et
apostema adeo ut stercus et urina vix re
tineatur et adhuc securior et nobilior
qui fit cum ferro ignito quia cauterium est
facit constrictum superlabia complicitum suum
emoroysarum superfluet et in hoc conpinius
aliquantulum ad cirologicam
arcuo proposito quia prius ma
pertinet doctrina dicuntur
postea opportet ut stercus recens gallinarum
et postea ponens cum alba vel linitur super emor
roydas dolorem mitigat et inflacionem
resolvit appetatur Sed stercus columbarum
ut operatur aqualiter calida et putrefacti
vam evaporare facit premissa tamen
flora diminuta quam diximus in methodo
ne fortassis ina augmentatur
vel abscindantur omnes emoroydes
Canon
set una
tamen ne forte dolor augmentatus inducat
apostema remaneat ergo gradatim una post
aliam de die in diem nisi virtus sit
fortis et paciens abhorreat sedacionem
Item non consolidantur omnes sed relinquatur
una sicut est scilicet sine omni cura co
pleta et solum fiat circa ipsam cura blan
dicia vel et si omnes consolidentur de novo
aperiatur una earum cum sanguisugis vel cum
ventosis acutis predictis in cura completa
quia ut ait ypocras ubi super emoroidas
antiquas sanari contigit dicit ante
antiquas quia veteres et multo tempore
consuetas possumus omnes consolidare
sine timore omnino et tempore sed splen
reficiet et sanguinem diminuat ad loca
alia cum flora basilice sinistre frequ
tata etc.

Pronosticacio

Si in corpore consueto emoroides plus fluxerint
vel prodium acceleraverint plus debito
sunt quia corpus egritudine evacuatione humorum pre
cipue calidorum acutorum Si non restricte
fuerint omnino vel prodium tardaverint
sunt quia indigent evacuatione humorum grossorum
frigidorum de flate et melancolia sicut et in hoc
ad hoc contingit unde ypocras in tercia particula
afforismorum cum illi ad hunc sine colore
ypocras et non fuerit sed sua purgatione in
digere sunt Item si fluxus emoroidarum sint
lucidus subtilis dominium colere sunt Si
vero albus vel pallidus dominium flatus
si niger vel plumbeus melancolia dominantem
significat purget igitur humor peccans
inductos Item emoroidas antiquas
omnino restringere possunt vel vel partem
malum quia ydropisim vel ptisim vel
lepram vel maniam vel cancrum vel
aliud apostema perambulatas inducit contrario
etiam emoroidas ultra modum fluentes ma
lum quia marasmum vel ethicam vel y
dropisim significat sicut etiam in mestruis
unde ypocras in tercia particula afforismorum menstruis
pluribus evenientibus accidunt egritu
dines et non evenientibus accidere ac
cidunt egritudines et primo quod egri
tudines sunt de manacione Secundo vero
de repletione purget igitur humor
peccans et postea reddirent emoroides
et maniaci et huiusmodi dolorem renum
emoroides super venientibus tollunt egritudi
nem unde ypocras in particula afforismorum melancolicis et
nefreticis emoroides in natura bonum similiter
se vel parte et parum post maniacis
variabiliter aut emoroidibus in natis solucio
fit manie

Capitulum vii de apostemate et ulcere ani

Apostema ani et emoroys latent aut
intrinsecus aut extrinsecus et sunt circa et semper
dicta causa de capitulo ani passio de emoroidis
capitulum proprium apostemata Hec volo addendo quod
si remanet hoc apostema ad colleccionem quod
facit quia tempore applicacionem resolutivorum
non diminuitur dolor tumor et si Sed
parum intenditur attendo sit matura
cius dictis causa de apostematibus sicut oportet
ad tempus rupture quod si fiat post evacuationem
repletis abstinens mundificantibus oleum

fluxus emoroidarum lucidus

et post hec consolidantibus dictis curetur.
De rogadijs autem. Cum uero cutibus post rup
turam tardauerit apparere uel fit contenti supra
quod hoc apparet si fuerit in eius difficultas
est cure et peiorum acutum de natura corpo
ris strangwria uel ulceris in uesica et ipse si
sanetur. Si uero contrarius factum est tunc
et acutum uel peiorum si methodus curetur.

Incipit tractatus vij de passionibus renum cuius sunt vij capitula

Renum passiones sunt vij prima debili
tas. Secunda nicticiatus sanguinis uel saniei.
Tercia calculus uel lapis. Quarta dyabe
tes/ quinta macies. Sexta opilacio. Septima
diuicies. Aliqui aparet cum vniuersaliter dico renes
intelligo alterationem in loco renum videlicet
atque poros continuos qui sunt venae
due scilicet procedentes ascendentibus et
descendentibus proxima ab vtroque ducere
latum tendunt in vesicam. **Capitulum primum**
de debilitate renum

Debilitatur renes ex omni causa prohibente
uel diminuente est aquosam partem
corporis operationem que sine segregationem a massa
sanguinis impellit in epate generata segrega
re que non indiget nutrimento vene
corporis totius/ Et quod uero segregando tribus
perficitur. Primum est attractio sanguinis a
quo post avena kelis et hoc fit pro
nas mulgentes. Secundum est diuisio sanguinis
attracti in partem grossam nutrimentam scilicet
renum et partem subtilem superfluam et
hoc fit per partem coloratam. Tercium
in concauitate renum concauitatem porosam
poros angustissimos diffusione per aquam
subtilis grossa remanente. Quartum est
expulsio partis aquose subtilis ad ve
sicam et deinde ad extra corpus quod fit
per poros continuos qui sunt meatus longi
stricti procedentes a concauitate renum in
quamquam vesice et deinde sunt obligati
inter tunicam et tunicam in gracili
cursu. Cause igitur talium operacionum
prohibentes diminuentes uel corrumpen
tes sunt tres in generale scilicet mala
complexio uel mala compositio et contentum solo que
ad modum cuius sunt generalibus renum
opera simul et cingentibus prouidet

unde corporis debilitate. regula autem mala
autem que hic sit quod modice fieri hic
videtur in renibus incipiente scilicet
tres modos qui sunt caliditas et
de ipsa dicetur capitulo de dyabete ~~mala~~
~~autem que hic fit quod modice~~. Secunda fri
giditas et de ipsa dicetur de macie re
num. Tertia humiditas et hoc ro
stat sine febre et de ipsa dicetur puta
capitulo de opilacione et diuicie renum
mala vero compositio autem est aut opilacio
renum ex multa re opprimente aut est
lapiditas substancie quo raritas tunc
tunc incurpatur. Solutio vero continui est
vulnus uel apparet uel vlcus in reni
bus et de ipsis dicemus capitulo de mictu
sanguinis uel saniei. **Methodus**
Signa mala compositionis scilicet
tum opilancia sunt dolor et inuelta
alterationem vrina alba grossa et
ampullosa cum residencijs et generata terra
diminuta appetitus coeundi. Dicit ypo
cras in particula affo. quibuscumque in
vrinis ampulle natant significat nefresim
sit et longam egritudinem nefreticam
fore. Et curva eius est vt sumat
omni die in ieiuno de pulvere vrinario
qui dicitur capitulo de calculo et renibus
cum vino albo subtili aquoso purgetur
cum ʒ vj uel x cum benedicte laxa
tiue diando in sero cum vino calido
pinguis dragone cum amygdalis quando
vero que in ieiuno cum purgatur re
nes si fiat vene minucio purgatur
alterationem dextra et sinistra cum in
gentis agrippa marciaton aragon
ad ignem cum in die aut perunctum et
aut tenaculum. Elemarij conuenientibus
in potibus sicut est dyamusco dyacimin
et similia. Mittat irribus pullorum
et cetera condito cum petro et similibus
aceto quod bibat vinum album clarum sub
tile grossa et crassa sicut est vinum
rubeum vinum turbidum panis ali
ue optima porcellorum uel vitu
lorum. Signa male compositionis propter
lapiditatem coagulationem renum sunt
vrina sicut lotura carnium cum
dolore uel alteratione et debilitate

dorsi et perstrictione appetitus coitus. Et etiam est ut ungantur loca renum cum unguento facto ex oleo mastici, oleo mirtino, oleo rosarum ana partes equales, cere, mastici ana quod sufficiat, ad ignem vel solem calidum, et ponatur desuper emplastrum stipticum confortativum renum factum ex pulveribus confortativis rosis, de bolo armenico, gumi arabico, masticis, sumatibus rubi, cipressi, balaustiis, et absinthio, nuce cipressi, balaustiis, sandalis et floribus eorum et dissolvatis et incorporatis cum oleo rosarum quod sufficiat et modico aceti. Conferunt ad hoc etiam omnia stiptica exhibita in calido et sicco ad aliquali declinatione frigidum ad frigidum. Secundum est sicut fricatus. Ut rosarum ana ameos, acacie, cipperi, ypoquistidos, hyp, nuce, cinnamomi, rubi, petrosilini, seminum frigidorum ana ℥ ß, mastici, thuris, dragaganti, spice, psilli, al, folii indi, sandalis ana ʒ i in ℥ ʒ ana ʒ i, zucari ℥ viii, fiat sirupus cum decoctis et clarificatis, de quo bibatur omni die in aurora ℥ i cum aqua mirtillorum. Et secundum sunt trocisci de karabe, ... cum trociscis de camphora, quos disponimus tractatu de perfusionibus pagina de emptoris. Utatur carnibus laudabilibus, assis vel elixis cum petro condito cum succo berberis vel citoniorum inspissatis cum vitellis ovorum in pinguantibus cum adipe renum caprarum vel edorum, avoa-tizatis cum pulvere et cum eo tamen ℥ ℥ mirtillorum. Bibat vinum stipticum limphatum cum aqua mirtillorum. Evitet coitum propter posse et resumpmationem super dorsum et dormitionem supinum et in decubitu moderatum, et infrorum diligat stiptica mediocriter grossa sed oppilativa et inspissativa. Non prohibeat rotam quoniam stipticis immo appetitus ne altiorem membrorum nocetur. Et si corpus sit carnosum fiat a principio flebotomia basilica in brachio vel pede lateris oppositi et postea in latere eodem, non sufficit dentur omnes medicine conferentes minutionem sanguinis quas diximus suo tractatu et sic regatur donec urina bene sunt rectificata et dolor sedatus omnino.

Canon. Oportet ut medicus prohibeat primum sint subtiles sicut augmentum adveniens pervenire valeat per vias longas atque angustias. Si igitur sint frigidi colentur panno duplici sed plures velut ut alcohol. Si vero competens ad datur aliquid aceti acutissimi quod penetrationis bonum est etiam ut medicine addantur diuretica aliqua ut citius ad membrum perveniat, sicut sunt semina cucumeris et melonis, saxifraga. Secundum postea quod in regione dicitur quod adeo renes debilitet ut grossitiem ventosam oppilans vel ruptiones scaturans sunt et coitus quoniam vasa duo spermatica que venas emulgentes renum oriuntur, quare opus non intendit... atque inaccedit quod fortis fuerit sanans prurissimi atque egent testiculi coitu superfluo an custodiat ad restaurationem spermatis gignenti propter quod dictum est ab expertis quod propter disgregationem frequens efficit omnium renum debilitatem.

Pronosticatio. Ralla(?) talem in confortatione renum et earum eius quod per eorum repletionem fit causa ydropisis et lapidis propter earum vero in amicorum fungit causa febris ethice vel marasmi.

Capitulum ii de minutione sanguinis vel saniei et ulcere renibus

Minctus sanguinis fit propter aliquam trium causarum. Prima est casus et percussio fractativa rumpens venam subtilem et venam emulgentem vel colatorium renum. Secunda est humor acutus subtilis corrodens loca predicta vel orificia eorum apiens. Tertia est commotio vehementis vel coitus superfluus loca predicta laterum refricatione frequentata et in tempore yemali(?) et tempore calido. Minctus vero saniei fit propter aliquam trium causarum. Prima est accessio minctus sanguinis antiquata propter quod sanguis et venas stans que sunt locus laesus putrefit(?) et versus in saniem vel virus virosum glutinet ut dicit Ypocras. Secunda est ulcus(?) fit corrosio predictorum locorum ab humoribus calidis adustis vel salsis vitreis. Tertia est apud saniosum in renibus terminatum ad rupturam. Cum quorum minctus sanguinis et minctus saniei et ulcera in renibus fuit sibi invicem contrarie

vt dictum est Sanguis etiam qui eodem modo
curatur sed postquam mingit datur cum
lenitate aliquali ideo et ipsis vino dicto
tamen Adueniendum est quod iste tres passiones
quibus accidunt in renibus et quibus in ve
sica et collo eius quod vergit in virga dicitur
Vnde ypo in xxiiij particula afforismorum Si sanguinem aut
pus minxerint renum aut vesice vel
ulceratum fit Signa igitur distinctiua
vnde sanguis prouenit a renibus
Quoniam quia sanguinis aperitur vena et ipse
si sit ruptura vene alicuius ita renes
et est gelbosus et quibus globosus et quibus
subtilis et flomatus Vnde ypo in xxiiij
particula afforismorum Renibus in vrina
grossa quasi carnis frustra vel sicud
pili de renibus exeunt et statim
subdit Emunctiones sponte sanguinis in
quibus hijs de renibus bene rupturam
significant Et intellige sponte id est subito et
copiose ita preteritibus accionibus quibus
talibus et sentit eger dolorem circa alta
tum et forte antecessit casus et percus
sio super dorsum sponte vel ostis
ciborum acutorum et sinapis piperis vini
veteris clari vel optimum vel coytu
in tempore estuoso Si de vesica venit ab ea
ta vel collo eius oportet sanguinem pannus
cadunt in vrina sermatica et egreditur
ante vrinam vel non ligatur
vrine et sentit paciens in pectine
pectine et virga et habet strangwiriam
dolosam Signa non distinctiua super
inuentu sanguis sunt quia si venit a re
nibus et per ventibus antecessit apa
sanguis et oportet cum vrina vel vnitum
frustra carnis vel sicud pilorum
quidem dolor pungitur circa locum renum
et signa ubi inuenit sori vntudes
Si non sit antecessit dextra antecessit fra
bites et vesice et sanies egreditur
cum vrina et apparent squame in
vrina et dolor est forcior

Cura Nefritis

Cura mingentium sanguinem si
prouenit a renibus et locus dextro
quem dico qui venit a vesica et collo
eius dicemus tamen de salute et dolore
in vesica est eadem aquaracium

carnem euenit Si fiat igitur apud flebotomiam
dicitur de basilica dextra in libra
thio vel manu et ponatur emplastrum sup
tam super aluatum sanguinem ex rosis plan
taginis sal armoniaci ex corticibus virga pas
toris temtatibus vere et rubi tota
in aqua et piscatur et incorporatur cum pul
vere boli ar sanguis dra acacie ligni ad
dendo aliquid aloes et aceti acutissimi
propter ponderacionem Vel fiat epithima
sup locum in aqua decoctionis carnem rosarum
vel aqua rosarum et modico aceti
vel fiat vngentum ex populeon un
bellaris psilly et semis cetonorum ana
℥ i ß gum arabici adusti tarabe adusti
draganti ana ℥ i liquefiat gumme
in aqua rosarum et modico aceti deinde
addatur aliud oli rosarum et tantum quod sufficiat
et incorporentur simul in corpore ... ...
Et si volueris adde opi ... ...
est adeps anseris anatis galline
et ipse in inuentu sanguis a renibus
sumat omni die de siripo ... siripo
rosarum siripo mirtini ozizakare ana
℥ i misceatur et addatur grana ... ...
tonis ℥ i ... ... vel fr
acte ... et detur cum aqua de
coctionis mastices vel mirtillorum
pungitur postquam hoc cum aqua solucte
humores acutos et ipse in aqua fructus
mirabolani citrini est ista Recipe mirabo
lorum citrinorum emblicorum ana ℥ i tamarindorum
boni ℥ i ... ... sene ... ana ℥ ß
terantur et misceantur cum aqua decoc
tionis prunorum vel addatur ... ℥ ß et
fiat tysana quae datur cum aqua ca
lida ... cum ... ...
pungitur cum ℥ i reubarbari dissoluti
cum tamarindis in aqua calida vel
cum electuario de succo rosarum lapis ... per
mixta venit aliqua die ... ...
vino lenatur cum suppositorio vel clis
teri quia non ... ... aliis vrine
utatur omni die ... ... mystica
Item dyarodon abbatis rosate no
velle ... ana ℥ ii ... ℥ i
Sumat omni die ... ...
vel mirtillorum ... de ...
sedum Eben mesue quod est me
lior de ... ... est Recipe tarabe

aut in cornu cervi adusti coralli
adusti gummi arabici adusti draganti
acacie ypoquistidos balaustie lacte masticis
papaveris nigri assi ana aur. iij et ß thuris
opii ana aur. i et fiat trociscos cum
mucillagine psillii vel succo berberis vel
succo prunorum immaturorum vel nespilorum
vel citoniorum vel plantaginis vel vino
vel pontico vel aqua pluviali quorum
quilibet sit ʒ i et detur unus in
aurora et alius ante cenam cum
istis liquoribus et si velles fortificare
dispositiones addes terre sigillate sandali
citrini lapidis ematitis seminis portulace
assati boli ar. ana aur. ß. Et si velles
appetitate respicere renes et vesicam
addes in dispositione seminis apii aur.
ß. Vel sumat aliquos ex trociscis
de camphora vel spodio dictis
capitulo de ptisi. Nutriatur farre risi
ordeo conditis cum adipe carnium
pullorum et edorum similiter carnibus
[illegible] cum aqua pluviali et sumach
vel mirtillorum. Bibat vinum stip-
ticum limphatum cum istis aquis. De-
vitet cibos et potus acutos et piperatos
et urinativos. Sed si in ea carnem
condita cum petrosilino seu salvia et olea
omnia preter caulos et vinum al aquo
sed si vigeat [illegible] stiptica nisi opi-
lacio epatis quoniam prohibeat [illegible] tunc
apertiva cum stipticis alternentur. Cura
mictus sanguinis qui venit a renibus
est eadem cum predicta sed que est cum ardore
urine et dolore in virga sit omni
mane trociscos de alkekengi qui sic
fiunt. Recipe [illegible] Recipe granorum
alkekengi ʒ iij seminis portulace [illegible]
[illegible] ana ʒ ij et ß
boli ar. gummi arabici thuris sandali citrini
seminis papaveris albi amigdalarum dulcium
excorticatarum succi liquiricie draganti
amili granorum solatri ana ʒ ß vij
apii [illegible] ʒ ij fiat
trocisci cum mucillagine psillii. Detur
unus mane et sero cum [illegible] vel
ydromelle [illegible] dolore [illegible]
[illegible] et abstineat et cum urina

educitur et tandem ulcera consolidari si deus
voluerit et fiat omnia que dicentur capitulo
de ulcere in vesica.

Empenca

Dicuntur emptoici mictu sanguinis [illegible]
quibus [illegible] sanguis in cor-
pore [illegible] fit et vomitus sanguinis [illegible]
[illegible] ac quiete. Et cura eius est eadem
predicte preter quod in [illegible]
et provocationem menstruorum et emor[roidarum]
in corpore [illegible] sanguinis ad loca
alia et [illegible] et potus
et [illegible] epatis et splenis [illegible]
[illegible] capitulis et additio in
[illegible] et labore. Affirmat [illegible] quod ad
[illegible] sanguinis [illegible] et propter quod
[illegible] consueverunt super
[illegible] que [illegible]
ad se trahunt. [illegible] est sanguinis co-
agulato in vesica propter quod retinetur urina
et fit [illegible] vel stranguria [illegible] dolo-
rosa. Unde [illegible] cum [illegible]
in urina grossa quam [illegible] frustra
vel [illegible] pili [illegible] Et
cura eius est ut [illegible] et [illegible]
cum unguento calido mollificativo quod [illegible]
[illegible] dialtee ana ʒ i butiri
recentis ʒ ß croci ʒ i [illegible] per
[illegible] ad ignem vel [illegible] et post
mollificationem sumat aliquid ex diure-
ticis si non [illegible] que dicentur
capitulo de calculo et capitulo de dissuria. Et
propter hoc non educetur frustra sanguinis et ad
hoc retinetur urina [illegible]
dissolutiva et lubrificativa [illegible]
[illegible] que dicentur capitulo de stranguria
et dissuria. [illegible] est [illegible] vesice
propter sanguinem [illegible] longo tempore retentum
et [illegible]. Et cura eius
est cura ulceris in vesica. [illegible]
ydropisis et infrigidatio epatis propter [illegible]
sanguinis et caloris influentis. Et cura
eius est [illegible] epatis et splenis
cum [illegible] et [illegible] calidis [illegible]
[illegible] dictis capitulo de debilitate epatis
et capitulo de ydropisi [illegible]
est quod et frequentius [illegible] talis
et [illegible] corporis propter [illegible]
et membrorum que [illegible]

Et cura eius est temporata [illegible] cura
matici renum que dicitur et cura mictus
sanguinis que nunc dicta est et cura
esse ethice que dicitur h° 20 si deus
voluerit **Canon** Fomentacio [illegible]
perferimus scilicet clisteria et collia parum vel
nichil proficiunt in passionibus renum quia
[illegible] ad locum non pertingunt confri
tamen videntur pactus scilicet [illegible]
fricationis [illegible] ab ulcere mitiant
[illegible] frequenter collia lavativa cum syringa
que dicentur capitulo de ulcere ut sanguinem et
sanici [illegible] velociter Item ca
nones [illegible] in capitulo de debilitate renum
[illegible] et [illegible] primi capitulo et toti
[illegible] primi

Pronosticatio

Continuus sanguinis primi prodire sup
[illegible] alleviatione [illegible]
latenus restringat nisi superfluat [illegible]
ventrem deviat [illegible] est et [illegible]
[illegible] [illegible] fluxus que
admodum et vomitus sanie et fluxus
sanies veteris sanguinis in quibusdam
corporibus [illegible] salubriter [illegible]
[illegible] ipsos [illegible]
scilicet secessus [illegible] passionibus
[illegible] lepra et febribus synocha ydro
pisi [illegible] et ipse in corpore
[illegible] vel post restrictionem
menstruorum et emorroidarum in corpore confecto
Item mictus sanguinis [illegible] anti
quatus [illegible] neque [illegible] neque parte
restringitur ydropisim vel marasmum
et finaliter mortem inducit Item ad
mictum sanguinis [illegible] secuntur
[illegible] sanici et [illegible] ulceracio in
renibus et vesica cum ardore et do
lore in mingendo que in puero fuerat
[illegible] difficilius consolidatur quam
[illegible] [illegible]
in mingendo unde ypocrates in particula
aphorismorum [illegible] sanguinis sputo sanici sputu
[illegible] Capitulum 2m de calculo et
arena rubea vel alba

Lapis calculus et arena quantum
[illegible] grossa [illegible] [illegible]
[illegible] a calore [illegible] assante [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid ad [illegible]
humore viscoso glutinoso [illegible]

partes fit lapis Si vero nichil visco
sitatis advenit fit arena propter
[illegible] nequaquam in petram
convertitur neque a calore adveniente
neque a frigido constringente qualitercumque Si
vero medio modo se habuerit ubi gra
[illegible] quedam parti coniunctae et
parti alteri non [illegible] fit calculus
Est enim calculus lapis parvus sive
[illegible] Arena vero est pulvis
[illegible] calculus atque lapis
Et [illegible] lapis mineralis fieri posset
a frigido constringente [illegible]
[illegible] argilla lapis tamen in corpore
animalis nequaquam quia vita non
[illegible] tantam [illegible] Fiunt
autem iste passiones solummodo [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
superfluitatem digestionis [illegible] que sunt
renes et vesica quia ad ipsam expelluntur
[illegible] regulate [illegible] superfluitates
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] stantes
aut loca angusta [illegible] donec
[illegible] unde ypocrates [illegible] aphorismorum
[illegible] in urinis arenosa
substantia [illegible] vesice aut renes
[illegible] [illegible] generationem
lapidis vel eius dissolutionem Signa
aut [illegible] sunt [illegible] arem
bus [illegible] calor [illegible] rubeus et forte
egrediuntur cum urina [illegible] longa
[illegible] pili unde ypocrates [illegible] aphorismorum
[illegible] in urina grossa [illegible]
[illegible] [illegible] esse vel [illegible]
pili [illegible] [illegible] Et sentit
[illegible] dolorem [illegible] colico Et illud id
[illegible] [illegible] et urina restringitur
et movetur nausea et fit dolor in
[illegible] [illegible] in passione colica
et hoc quod fit [illegible] [illegible]
[illegible] et compassionem [illegible]
ut distinguitur [illegible] et colica
per urinam [illegible] est in fundo
eius residens [illegible] arena rubea
aut [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] post [illegible] dolorem lapidem

aut arenosam vrinam aut iam incipit. Ante
illud per aliquod menstruum vrina ingrediatur
qua sentit dolor in alchatam que est lo-
cus spondilium sub quibus situati sunt
renes vnde nature sacies quod est lapis in re-
nibus et propter hoc si dolor descendit per in-
guina et pectinem ducit per venas
ad testiculos et vesicam et forte re-
tinetur vrina vel pars eius egredi-
tur cum per poros vritides opilat opilati.
Si vero non affuit aliquod signorum dictorum
tunc dolor precedens post saturitatem nausea-
tiuam antiquam vel veterem est signi-
ficat colice et nausea post est in colica
et locus doloris ventris in colica latior
est et ad inferiora declinat versus vmbi-
licum. In lapide vero qui est in renibus
est locus doloris minor et versus spondi-
les dorsi declinat. Et cum dolor colice
permutatur de loco ad locum causa eius tamen
est ventositas et fleuma. Dolor vero re-
num stat fixus sicut clauus cum eius
causa est lapis. Et si lapis iam renes
exierit et ad poros vritides descen-
dit sentit dolor quasi ab alchatam ad
inguina descendens quasi sit ictus aut
quasi suspensum. Et si lapis iam prope
collum vesice sunt sentitur dolor in
concauitate que est supra anum et sub spon-
dilibus tandem. Signa vero lapidis cal-
culi vel arene in vesica sunt albe-
do vrine et subtilitas eius et resi-
dentia alba in fundo vrinalis propter quod
sunt ante [illegible] congregatio et
crescit virge propter retentionem vrine et
difficultas exitus eius ad dolorem ve-
hementem et quia paciens prestabit virga
et [illegible] patiens laborat manibus [illegible]
et quod accidit exitus ani propter
vrine multa [illegible] et plus [illegible]
et expellendi et sentit paciens do-
lorem sub pectine et pudendum. Et
scias quod lapis in renibus et plus
accidit adultis infantibus vero in
vesica cum in adultis est calor as-
sumptus [illegible] cum [illegible] quod [illegible]
in infantibus fortes [illegible] [illegible]
calores [illegible] est [illegible] [illegible] que

multiplicant superfluitates argillosas
que licet renes pertranseat ad vesicam
tamen euentes eius stabilitate naturali primo
condensantur et puerorum [illegible] cum [illegible]
tenetur debilitate a calore naturali [illegible] superet
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
tea quod lapis in renibus vel vesica
durior est [illegible] [illegible] [illegible]
frangi per medicinas vt puta [illegible]
veteris mollis [illegible] [illegible] vero qui
nequaquam frangi se permittit vt puta
quia antiquus [illegible] planus [illegible]
grossus [illegible] [illegible] indiget [illegible] et
[illegible] que tamen [illegible]
est nisi post desperationem medicinarum
apparuit arenule in fundo vrinalis
magis solite [illegible] et facultas emissio-
nis vrine et mitigatio doloris circa
alchatam vel pectinem vel virgam tunc
scire debes quod lapis frangitur quare
cum medicina assidua. Si vero res
[illegible] se habuit scire oportet quia medicina
[illegible] indiget operatione [illegible] tamen opo-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel de lapide [illegible] [illegible] [illegible]
per poros vritides in vesica [illegible] ad
renes et poros est multa [illegible]
[illegible] in [illegible] est in [illegible]
desperato ad salutem.

Methodus

Cura lapidis in renibus est duplex
vna curatiua quia indigemus hora doloris
et paroxismi alia preseruatiua qua indigemus
hora quietis eius et post paroxismum quam [illegible]
aut. Amen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lis passio in quibusdam corporibus [illegible]
[illegible] [illegible] quemadmodum [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible]
omnibus morbis [illegible] dependentibus
successione [illegible] et [illegible] [illegible]
aut. [illegible] de [illegible] curatiua
[illegible] est vt eger illico [illegible]
[illegible] dolor in [illegible] alchatam
totam inguina pectinem et virgam cum
oleo de [illegible] vel camomilla vel aneto
vel cum oleo de scorpionibus [illegible]
[illegible] de [illegible] post hoc [illegible]
intestina cum suppositorio vel [illegible]
clisteri leniti [illegible] de [illegible]
[illegible] de [illegible] quia [illegible] intret
eger [illegible] aque dulcis tepide

Arg[illegible]
[illegible]
lithio

vel aque decoctionis malue bismalue scola
rie camomille melliloti feni greci seminis lini fe
nugreci ipsi et salicis uirgule caballine can
dide recentis aneti apii lactuce pastina
ce gruditi et ordei quia diuretica mollificant
uias colliquant uias dilatant urinam pro
uocant atque dolorem sedant et ex ipsis
rebus fiat emplastrum cum oleo anetino
vel camomillino quod sufficiat et ponatur
tepidum super locum et cum emplastro et post
ungantur loca predicta cum unguentis dial
theo et agrippa aut cum dyaltea per bu
tiro recenti [illegible] Et sumat postquam
per horas duas in balneo sederit et
uie dilatari ceperint deinde frange
re lapidem et prouocare urinam
etiam diuretica passo de cupressi quia
Bibat super ipsum aliquid uini albi sub
tilis aquosi et cum balneum exierit
stet erectus super pede uno et saltet
vel descendat cliuos et scalas sedeo
re vel equitet equum duriter ambu
lantem vel ponat uentosas siccas
super locum doloris gradatim descendendo ad
inferiora inguina et pectine usque ad pu
dendum [illegible] sic enim expellitur cum urina
Si autem lapis adhuc
uesicam descenderit et in collo uesice
stetit propter sui magnitudinem vel latera
obliquitatem tunc continua secundum eum
dicatur Si autem post exitum lapidis
cum urina non sequatur mictus sanguinis
tunc signum est et plus albus sit
et lapis est planus et paruus Si
non sequatur mictus sanguinis propter magni
tudinem vel tubbositatem lapidis latera
lis uias pungat tunc currit
cum flemmate diuersa Capsitor et
medicinis scriptis dictis donec lapis
tas de mictu sanguinis et que dicuntur
tas de ulcere in uesica Hec igitur
regulariter ad alleuiandum cum medicinis
dictis donec lapis totus expellatur
et dolor sedetur Confert predicte
frequenter rotata medicine salmontaby
lemencdo scilicet tassi et aff tamarindi
manna prunia scole quia intestina
enaniant et uias urinales molli
ficant et dilatant neque rotatur
hora illa farmaciis acutis ne forte

inas ad inferiora declinet immo bene
uomitu si fuit possibile quam eradica
tionis et dissolutiua Si autem propter
omnia non cessauit immo lapis si
...tetit in renibus ut posset uen
tositas donas que ipsum dolores
auferant in franido atque mortifi
cando quia melius est aliquod malum
egrotis gignere quam sine eis in morte
tadere ut dicatur [illegible] de ingenio
sanitatis et huiusmodi sunt filonium
recens vel tyriaca in ista eo
tuesces construenda vel tyracam
opum gratia sep in pom da cum
uino calido Dietus prohibendo est
ut patiens abstineat a cibis
et potibus grossis uiscosis sicut
sunt caseus et panis azimus
uinum rubeum uinum grossum et
agrestis dulcibus ut sicut dactili
carnes porcorum portorum coquina ma
lum tritiam pasta et similia cum
in oleo vel butiro Quod vetatur
penitus subtilibus ut sunt carnes
laudabiles clupe et macrocorum gallina
cum petro et ipsis anatis uel
uinum album clarum purum vel
limphatum cum aqua fontis uini
vetatur quoniam coytum et precipue in re
mo quia remes potentiam enat
et fortificat si fiat tunc moderat
te Vetatur purgationibus in
principio uers et antiquum educen
tibus humores grossos sicut
vel adustos
digestiuis reparatis cum sunt purgans
de passione arthetica si deus vo
luit [illegible] ne sub silencio pre
tiam pillule sublimes arenulas
et corpus lenant ex renibus adusta
et non adustos sic sunt pillule de chus
cruce filius istis nulli folis saxifra
ge ana caruii amicos maratri
ana ℥ i semina quatuor frigidorum munda
torum ℥ iii cassie lignee castorei
cappari cinamomi aperi ana ℥ i
spice ʒ i seminis aruel ʒ ß pa
puli lactis appositi ana ʒ iii reu
barbari ℥ iii dissolue et gumme

pill.

Art
pro
vdh
nos

cassia fi.

in vino albo claro et aliqua pulverizata
conficiantur cum eo et fiant pillule mi-
nime ut acuer detur corporis sero sine
cena a ʒ i usque ad ʒ ii cum vino calido
Abstineat a sumptione illorum super alia
et sompno super dorsum et sessiva ingluvie
plurima et exercitatione superflua et fatiga-
tione dorsi cum lectionibus vel sessionibus
frequentibus vel coytu superfluo Et caveat per-
mittat ventre stictari sed ipsum leniat
ad suppositorio vel clisteri Vero permittatur
etiam frequenter urinari in omnibus renalibus
vino ipsum omni die cum et cum pulvere
et syrupo diuretico qui fit sic Recipe seminum
quatuor frigidorum maiorum calidorum que sunt
radices ... carpi quatuor seminum quatuor frigidorum
maiorum que sunt semine cucurbite lactuce
scariole portulaca vel cucumeris citrulli amo-
tarum ... dauci milii solis saxi-
fragie quinque lactuce malone gutte
valeriane rubee tinctorum an. fiat
syrupus cum libris ii zucari et detur in aurora
ia omni die cum vino albo aquoso et
si vis ipsum aromatizare pone ʒ ii cina-
momi ligni aloes foliorum ... bac-
carum lauri an. ʒ i terantur grosso
modo et ligentur in panno lineo et sus-
pendatur in syrupo hora decoctio-
nis. Si autem volueris ipsum acuere adde
... ʒ ... ciceris ... ..
cantaridarum ... et capitibus an.
ʒ i vel fiat compositionibus predictis seu
pluribus pulvis subtilis ut alchohol
vel clarificatur ... maxime sapient
egrotantium. Vel vita eliquarum ...
... que sunt diapenidion dyaci-
minum litontripon mercurialis ...
... diacostoreum bibendo post
pro aliquod vini albi clari. Confert
etiam in renibus sanguis anguille ... amatus
vel tyriace ʒ ii cum eodem vino semel
vel bis in ebdomada. Cura lapidis
in vesica est ut aut omnia super dicta
in cura lapidis in renibus pro adhuc
ad reiterationem frequentiam ...
alteratis donec operentur pro urina.
Si autem omnia illa non contulerint
quando lapis in introitu virge steterit
et viam oppilaverit et urine

retentionem induxerit dolorosam tunc
incidatur ... virge aliquod ...
dictus vel ... alterius vel ...
vel olium ... ad syringa donec via
mollificetur et dilatetur et ponatur virga
in aqua calida ... vel embrocetur
cum aqua et oleo cum ... et ca-
lefiat infundendo per ... et in
volvendo virgam totam et simul ventris
et fricetur locus in quo lapis est et ad
interiora expellatur via vice post
aliam donec egrediatur. Si vero in medio
virge steterit neque aliquid predictorum
contulerit et locus apostemetur vel
... tunc incidatur virga in sic
... ... et extrahatur. Si vero in
radice virge lapis constiterit in loco qui
est prope collum vesice et urine ...
... prohibuerit tunc scias quod lapis
est durus planus magnus non
obediens ad frangendum vel ...
... ut incidatur collum
vesice in loco eodem cum obliquatione
virge supplantis opposito et extrahatur
et post hoc consolidetur quod si extrahi
non potest ... locum ... per totum
tempus residuum vite sue et ...
... sunt ... et mittatur canulla
et egrediatur urina et non incidatur
... vesice quia ...
... sequitur dolor et ... distra-
... spinosa. Collum autem est carno-
sum ... facile consolidabile
corpus ... vel ut per
... quia parvus est adultus in ...
... cadit timor mortis magis
... in pueris ... et ...
... tunc fiat sibi cum
blanditiis qua ... cum
hora cum ... sunt et ...
... qui est ut eger ponatur in
... vel ...
virga cum aqua et oleo tepidis tempore
longo ...
et ... virga et penis ...
intromittatur syringa ad longitudinem
virge vel plus ...
sit tenta vel ...
... in ... et ... descendit

syringa in gutture vesice et lapidem op-
lantem expellent et extrahat tenta
vel silet subito et iniget patiens
hora illa per syringam et post expulsionem
urine completa iniciat per syringam
liquor abstergens ut est aqua mellita
sive apii sive endivie sive feni et similia vel
sicud est oximel quo quidem urina
provocabit et humores viscosos qui
sunt intra augmentatores lapidis ab-
sterget et sunt qui per solam resupinationem
urinam expellunt sine impositione
syringe. Est autem syringa canna
ex auro vel argento fabricata
quindecim vel sedecim digitos simul et eius
longitudine continens vel parum plus
grossior in parte que retinetur et subti-
lior in parte que intromittitur propter con-
gruitatem transit de contimo in ex-
imo vesica sicca vel sive seta
porcina vel filum de lana vel pilus
equi repletus vel aliud simile et sic
vacuat predictos residuos vite sive quo
cicius atque difficultas ad veniat vri-
nandi. Et si autem iniectionem syringe
curare venit ad clisteri lubricato
et unctuoso plus solito utile reputo

Experta

medicamina competentia
ad frangendum lapidem in renibus et
vesica si predictum frangi potest
et educendum ad urinam sic fit. Rx
cinis scorpionum vivorum adustorum
in olla terrea nova sicut perfecte
obturata lapidis iudaici lapidis
spongie lapidis birci lapidis mal-
hois vitri adustri lapidis lazuli
lapidis ematitis ossis sepie sanguinis
leporis exsiccati pilorum leporum a-
dustorum cicadarum adustarum cantarorum
adustorum sanguinis hirci antiqui
nutriti in diebus canicularibus ex-
siccati pisorum super prunas ardentes
atque assati cum sale tosto suffic-
ti ut putrescat. Urtice malue sa-
xifrage cum earum parte in semen dente corporis
semen granum frorum ana et iii unci-
datores radices diureticarum agarici
reubarbari. Ana partem quod terantur omnia
subtilissime ut alcohol et cum zucco
fiat pulvis vel electuarium de quo su-
matur omni die in vino ʒ ii vel
ʒ iii vel ʒ i cum vino al aqua. Et
si de simplicibus augmentare volumus
addere aliquid appropriabilibus eorum que
sunt sicud semina urtice sive sinapis
sive carui sive urtice sive nigelle
sive eruce sive rute sive raphani
sive dauci sive genistre radices et
mele feniculi scolopendrie genciana
ne piperis aristologie longe et ro-
tunde cinis adusti granatorum semi-
num junipri fenugreci laffie lignee
lupuli cimini rubee tinctorum etc.
Si de simplicibus adhuc magis forti-
ficare volumus addere aliquid appropri-
ate calidorum acutorum velud est gal-
banum oppoponacum armoniacum bdel-
lium serapinum silit et ex rebus
menstrua provocantibus velud est
mirra acorus asarum etc. Si cum
predictis ponere volumus diureticum for-
tissimum scilicet urtice et voluntate addere
cantaridarum abscisis capitibus
et alis que sunt partes venenose
ut unum pro i cantaridas vadas tanta
proprietate oras urine respiciunt ut
plerumque vesica ulcerat et ar-
dore efficiant in urina etc. Una
propter tantum est abscisis silicet
et anuuis et quinque predictis
cum adest uncto sanguis aut dissen-
tia aut fluxus menstruorum et
aut euidenter. Et quando medicina
in dicta sit delectabilior fuerit
aromatizetur cum ʒ ii cinamomi car-
damomo cariofili spica calamo aroma-
tico croco et similibus. Et quidem ad-
dunt amigdalas amari caput cassiam
fistulam amigdalarum amararum nucleorum
persicorum cerasorum virium sales ma-
cedonici leuistici maratri pilos
carpobal et huiusmodi est na-
turale harum continens omnes medi-
cinas simplices urinativas
et lapidem frangentes. Item ex
parte ad hoc et ut attrahat
corpus huius et extrahat ab

eo intestina et stercus et cum pilis et
sanguine et carne tota est ponatur in
olla terre nova vitreata et fundatur super
ipsum sanguis hirci vel castrati donec
totus sit coopertus et obturetur os
olle diligenter cum terra sigillata et
ponatur ad ignem tempore longo donec
totum aggregatum in cinerem convertatur vel
rem adustam tunc extrahatur et
pulverizetur ut alcohol et detur de hoc
pulvere omni die ʒ i vel ii cum vino
diuretico seu cum liquore qui potatur
ad idem sic fit Rx unc. corp. perfecte
et cerasorum nucleorum amigdalarum a
marorum nucleatarum ana terantur
et imbibantur cum aqua clara
dulci vel vino diuretico et ex
primatur lac ex hoc inspisso quod potetur
ieiuno Item idem confert aqua
distillationis saxifrage milii solis
foliorum seminis apii senationis petro
sate tribuli marini camepitheos
rute agrestis ciceris rubei albe
tardi radicum rubi corticis radicum
genestre capilli veneris petrosilii mace
donici quinquefolii pentafilon scolo
pendrie tamarisci acori asari
spinati lu puli eupatorii endivie
lactuce pleris mon. pulegii ysopi
seu cimuli radicum quorumque quantum omnium
ana ʒ i P. recencia ponantur in al
lembico et distillentur secundum fit aqua
ro de qua bibat paciens omni die
aliquid ieiunus et cum ipsa inungat
renes et vesicam atque virgam
totam Et cum res omnes hec
non possunt reperiri vino [illegible] et ieiune
tunc infundantur res frescae per diem et
noctem vel amplius in vino albo
claro postea distilletur secundum prius
hic namque liquor urinam provocat
potenter fluxum vesice sublevat
arenulas dissipat renes clarificat
et renes purgat Oleum de scorpioni

bus quod inunctum super renes et vesicam
incitum provocat urinam lapidem frangit
et expellit sic fit Rx Iohannes Mesue
in suo anti. Rx scorpiones x in numero plus
vel minus in capta ipsorum quantitate et pone
in vase vitreo et super funde super eos oleum
amigdalarum amararum lib. i et stringe eum
vel vas et dimitte in sole diebus quadra
ginta cola et utere Aliud magis quod
ipsum est Rx aristolochie rotunde gentiane capil
lorum ana ʒ i super funde super ipsa oleum
amigdalarum amararum lib. i et dimittatur
in sole diebus quadraginta Deinde pone super ea
scorpiones a x usque ad xx secundum ipsorum
quantitatem et iterum stringe orificium et pone
in sole diebus xx Deinde cola et
repone est enim mirabile et de ipso paciens
inungatur per quam urinam ingredit et
de ipso mittatur aliquid per siringam Oleum de
de amigdalis amaris ad idem confert sic fit
Rx amigdalarum amararum mundatarum ab utroque
cortice quantum vis et terantur grossione
et fiat pastam cum tela et
dimitte in lota calida per v horas tunc
illud tere et pone in torcular et expri
me et manabit oleum Et cum in ipsa
se duplici decoccionis secundum prius
spacium et deinde cum pressus in torculari
manabit habundantius Aut amigdalis
contritis sacculis impletis et sub cinere
calido aut arena calida inter pannos
suppositis et postea cum pressis habundabit
est namque hoc oleum aptum oppilationis
terminativum ventositatis lenitivum asperitatis
lenitivum mollificativum duriciorum de
torum doloris et plus conferens dolori
aurium atque surditati et tinnitui
si de ipso fundatur in aures et cum ipso
fit oleum de amigdalis dulcibus secundum
non est tantum conferens in hoc casu
est tamen magis lenitivum et humecta
tivum pectoris duricias asperorum
quare confert raucedini et tussi
et pectoris Canon non est igitur
ut negligatur cura doloris renum et
vesice cum anodinis vel stupefacientibus
et si non aliud quam per necessitatem omnino
cogit etiam ad elecionem cum assidua
cione doloris et quoque volueris vesica

et inducat urine ardore et forte si do
lor obtineat principium. Item puore
emoroidas menstrua in corpore consueto
confert quia mat grossas adustas
et no adustas euat et diminuit. Vnde
ipso retento pericula afforet aliquis et ne
freneses emoroydas i nate bonum est

Pronosticacio

Si lapis in renibus vel potius steterit et urinam prohibuit et dolore forte induxerit neque
est neque partem operent mortale est.
Item lapis calculus et arena in renibus et vesica fiunt et obtentum in
ipsis intro ipsi de curantur et propter
suerunt antiquata et cum difficilem
propter eius grossiciem vel adhesionem
viarum augustiacionem et membrorum pro
funditatem et si corpus fuit senium
antequam curatur propter carnis forti
tudinem et virtutis defectum. Unde
ipso retento pericula afforet nefretici
et eciam dolores laboriose
sanantur in senibus et intelligendum est
omnibus qui sunt ultra xl annos

Dyarria urine

Dyabetes est multiplicatio urine superflua proveniens caliditate pro
veniens in instrumento virtutis atte
tive atque digestive que in eis propter
quod ab antiquis nuncupata est dyar
ria urine. Signa eius sunt sitis fortis
assidua et propter potum aque vel
alterius liquoris sitis illico mictura
plurima replens urinale neque humec
tantur corpora os et labia propter po
tum est ho aliqua et est urina alba
subtilis sicud aqua propter simplicita
tem eius atque cruditate et optenuit
cum ea corpus de die in diem.

Methodus

Cura eius est infrigidare renum
posse et debilitare virtutis at
tractive in eis quod fit cum emplo(stro) ex
terra sigillata san(dalo) dia san(dalo)
dat propter pilio pistaces et conquassatis
aqua vero infundendo pecias in
ipsis et actu suis ponendo super
loca renum vel cum emplo(stro) facto
ex semtalis rubi et ouis albe et
foliis solatri vel spinice et plan
taginis coctis in aqua et aceto
et pistatis et incorporatis cum farina
ordei vel cum ungento quod fit ex
olei ro(sarum) oleum viol(arum) oleum nenufari an(a)
℞ c. mucilaginis psillii ℞ i cera quod
sufficiat et si vis fortificare magis
adde dragagantis caracbe. Similiter aqua
aqua ro(sarum) et camphora et cum
eo in unge pectus et spinam
si corpus plus optinuerit quam ma
rasmum pharebit vel tandem sit
in ac sicud humida. omnino hoc certum
Cerebrum aqua frigidam ter in die vs
que ad umbilicum si corpus sit tar
nosum aliquantum et dormiat ve
supinus super terram vel loco stato ro
sis foliis salicis et herbis fris
utat tractatis scalfirinum dies
illud quod sanguine ingrossatur talo
rem re prime attenuando (...)
et stomacum confrigidet. Fiat omnia
diera tempore et quod dicentur
capitulo de matrice renum. Vitet
omnia diuretica atque urinativa
et coitum omnino et utatur lenibus
donec intellectum dimittant sicud sunt
pulmenta ordei vel farris vel
avene et ydria cum amulo. pem
dis amigdalis dulcibus et zucaro
vitetur et stipticis alteratum sunt
si lenticule caulis carnes asse
vel olive cum mirtillis et spinach
condite cum succo berberis vel
granatorum vel agresta. Vtatur
et cibis plus nutrientibus sicud
sunt testiculi gallorum vel capones
cum eciam vitulorum ouorum recentium
carnes porcellorum utatur et altan
tibus sicud sunt cancri fluminales
pisces petrosi lac recens ostu
latum bibat aquam ordei vel
per puores damascenorum vel vi
num pomatum camphora cum aqua
pluviali. Qui mallet omni die in
(...) mictura (...) requiret
nouelle dyarodon albem zucari
ro zucari solis tamen dandum (...)
(...) dyam (...) gradi recentis

Emperica

Comunis operan
tes faciunt laminam plumbeam
latam subtilem valde (...)

Causa renum calidis

Signa

alba est quia aliquando digestus et terre propter sicitatem opacum et (...) incidentis

1

1 aceto et

2

emplastrum

urina (...) c. et i attritum niger ideo crassatur (...) ab epate et epar ab stomacho et est ex multis (...) calore et (...) et (...) calidis et (...) (...) applicata optime valet (...) solatri (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) balaustie (...) et (...) emplastra (...) (...) pulvere (...) et (...) (...) (...) polita et (...) (...) (...) (...) applicare (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) dyabetes (...) (...) (...) berberis (...) (...) dragaganti (...) (...) balaustie galle (...) (...) camphore (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) passionem (...) dyabetem (...) (...) (...) (...) (...) (...) et (...) de psillio (...) (...) (...) et (...)

Cum quis

perforatam secundum corpus, quam patiens
defert super renes situatam cum fistula
tempore omni. **Pronosticatio.** Sol-
licitandum in cura huius passionis statim
aplicas quam si perduraverit calorem
inflamatum humiditates substantiales
consumat et efficietur ethica moritur. Item
si dyabetes supervenerit in febre acuta
vel acuta post signa digestionis in
die cretica mittatur vel instigatur
primum fortificetur cum aqua acetosa
vel pirorum si non precesserint quorum
certum est et talis. Si vero ante
signa digestionis et die non cretica
et cum debilitatione virtutis assi-
dua et corporis arefactione vestigatur
quam fuit ethicum est et corporis coli-
quatium sit et maxime si superficies uri-
ne apparuerit oleaginea. Capitulum ix tertium

De macie renum

Macies renum est consumptio adipis
[ci]rcumstantis circa renes cum consumpta-
tione humiditatis substantifice que in eis
constat nam pinguedo quedam conden-
sata circa renum propter temperantiam
quemadmodum et circa basem cordis
non frate generata sicud in aliis membris
corporis. Sed industria nature regu-
lantis potius fabricata est ad de-
fensandum ipsam ab amaracismo quam ad
corporis arefactionem sequitur arefactio tamen
fiet aut propter coitum superfluum aut
siccitatem dominantem in ipsis aut
propter famem et paucitatem nutrimenti. Signa
eius quia si paucitas desiderii
coitus vel impotentia ad illud. Et
si appetitus fuerit aliqualiter lassitudo
et multitudo urine cum albedine
ipsius et unctuositate et consumatio
corporis plus solito et sitis assidua
et dolor in dorso non forte quam re-
num subito non sentitur. Et hoc non
dolor propter se sed virtutis defectu [illegible]
sicud propter calorem vel laborem.
Si autem fuerit propter coitum vel famem
superfluam per confabulationem patientis
Si propter mala complexionem siccam cura-
tam vel [illegible] [illegible] [illegible]

causarum complexionis iam dictarum **Me-
thodus.** Cura eius oppugnandorum causarum
accidit eadem est scilicet ut habeat [illegible] ad
impinguationem renum et corporis totius
quod sit cum esu multo et subito mitten-
tur sicud sunt pisces petrosi recentes et pe...
assi et uva carnium laudabilium in
spissata cum vitellis ovorum condita cum
cinamomo cardamomo liquiritia et croco
et pulles et sparagi conditi cum anisio
pendens lacte recenti capre vel
lacte amigdalarum dulcium et sicud sunt
ova sorbilia testiculi gallorum vel
arietum et edorum avellane [illegible]
pignoles pistaci ~~[illegible]~~ dactilli et
vinum rubeum dulce et bibat lac calidum
commixtum cum zucaro et
mica simile. Et sicud est balneum aque
dulcis tepide post cibum per ii horas sine
mora in ipso. Et cum exire voluerit
ungatur corpus totum cum oleo rosarum vel
violarum [illegible] et post unctionem spergatur
aqua frigida super ipsum quam calorem naturalem
adiuvat et tunc dormiat in lecto
molli in aere frigido humido vel temperato et si
fuerit aqua decoctionis malvarum foliorum
salicis propter [illegible] magis confert. Et vita semper in
longo post [illegible] in otio gaudio et quiete
abstineat a coitu [illegible] et [illegible]
et solutione ventris quia ubi indigen-
tia non oportet laborare. Et a
provocantibus urinam et propter diureticis
quam addunt in quocumque vehemen-
Sinapi vel aceto non utatur neque
acuminibus nisi forte gratia provocationis
appetitus [illegible] multiplicantibus
sperma sicud est dyasatirion dya-
dragantum et similia que dicuntur
in [illegible] de dimicatione coitus. Ungantur
renes et spina tota et pectus cum
unguento quod fit ex oleo rosarum oleo violarum ana
℥ i butiri recentis sine sale ℥ ii adipis
renum edorum et arietum ana ℥ ii
cere ℥ i dissolvatur omnia in tegola
et colentur et refrigerentur. Vel cum unguento
tali si aliud presto non sit. Recipe croci
populeon dyaltee ana ℥ i mu-
cilaginis psilii [illegible] butiri ana ℥ ii
misceantur et si volueris magis [illegible]

unctio unctura — pisces, uva, laudabilium, [illegible], ova sor[bilia], testiculi, [illegible], avellane, [illegible]

adipis anseris anatis gallin[e] ana ℥ i

Cura p[rim]e intentionis

Contra ptisim et ethicam

Contra debilitatem stomachi, contra malam complexionem, et contra dyabetem

resistere calefaciendo addendo camphoram 31

Experientia Cura huius consuetudinis 3bus perficitur intentionibus. Prima in oppilatione caloris as-
sumitur. Secunda in altacione siccitatis marcis-
matis. Tertia in multiplicatione spermatis
veneris confortando. Prima colligitur ex
capitulo de ptisi et capitulo de febre ethica.
Secunda ex capitulo de debilitate stomachi passione de
mala complexione sicca et capitulo de dyabete.
Tertia vero ex capitulo de diminutione coitus
spermatis sicut ex scripta in capitulo de spas-
mo et specialiter de mansione scripta capitulo
de ptisi et capitulo de debilitate stomachi sicca et
capitulo de diminutione veneris et capitulo de febre ethi-
ca sicut aggeneratur inter genus [?] speciem le-

et ipsius generacionis

sem humectacionis, prout est fieri per
partem quam sicut humectare decimo
de specialiori est propter humiditatem modicam
attractam **Canon** hec passio forcius
indiget medicinis atque penetrantibus et
adherentibus quam facilius est humectare
siccitatem quam siccitatem humectare ut dicitur
in de ingenio sanitatis et capitulo et specialiter
ubi siccitas stat cum caliditate quia
tunc duplica opus est intentione sicci-
tas namque est lima caloris calor autem
fornax siccitatis ut dicitur illud **Pro-
nosticatio** Collige in ruina huius
passionis statim apparet quia sunt alti-
ganda et confirmanda non curat ymo
producit corpus ad talem et febre ethi-
cam et demum ad mortem recte **Capitulum
xi de opilatione et duritie in renibus**

Est autem specialiter fluxus grossum viscosum
adherens renibus et poris particulis
aut propter apostema colericum et scliroticum.

Bene

Signa cuius specialiter fluxus grossi vel inflam
vel compositus complexionis sunt paucitas urine
amplior de luto vel solito ad albedinem
et subtilitatem ipsius et dolor gravativus
in spondilibus dorsi circa loca renum et
si ista passio prolongetur incipit venter
inflari et urina magis ac magis retine-
ri et sequitur ydropisis ascites. Signa

Bene ista

cuius specialiter apostema scliroticum sunt decessio
apostematis in renibus ad signum [?] per
quam antiquatus fuerat vel scrobicatur
resolutio et doloris gravatiui cessatio
necnon sanies visio in urina ymo
remansit gravitas in altatum et contra

hoc moratur urina et venter inflatur
Methodus Cura cuius specialiter fluxus
grossi vel inflamacionis vel compositus complexionis
est ut digeratur materia et reducatur secundum
doctrinam capitulo de arthetica passione de-
ta supra. Conferunt ad hoc etiam plures
pillule dicte capitulo de lapide in renibus
passione de aqua perseverativo quia edu-
cunt materias grossas et frangunt
lapidem; confert etiam prodigestivo et
oximel compositum vel sirupus ante accessum
ac compositus dabis in aqua de-
coctionis seminum diureticorum. Post
purgationes aliquas utatur pulvere
et sirupo diuretico dictis capitulo de
calculo in renibus et vesica et pluri-
doctrinam capitulo de scia et dissinteria
vel utatur dyamusci dyacastoreum ne-
frocatarico et sibilus[?] fiat emplastrum
super renes ex malua bismalua et
similibus dicte capitulo de matrice renum et
si magis fortificare volueris in mol-
lificando et penetrando adde me-
dulle cruris vituli vel cervi et than-
ni et aliquid acceti acutissimi.

Cura cuius specialiter apostema scliroticum
hoc sit difficilius est ut fiunt omni-
dicibus hoc materiis humectationis
secundum de sirupo mollificatiuo et resolu-
tivo sicut est oximel compositum da-
tur cum aqua decoctionis eredi
et mellis vel seminis malue vel ysi
et mellis et hic est melior pur-
gatio vicibus alternatis parum per
partes cum liquida lapatio vel cum
oximelle cruato [?] et in renibus
boni unguentis et emplastris sicud
sicud prius **Experientia** Elaud [?]
vim bonam mollificativam lenitivam re-
solutivam et vrinativam sic fit sed pi-
nearum sicut fit umbilicarum [?] avella-
narum sicut liquiricie pendiorum a-
mili dragaganti seminis altee seminis
lini seminis malue capilli veneris
ana ʒ ß manne tamarindorum ana
ʒ j saxifrage milii solis marati
mei [?] pulegii cuncti seu plures monu-
radicum enule ana ʒ iij semen apii
seminis feniculi seminis petrosilini semen ameos

dolor renum ex colica cum et hic animus ut in rubrica sp[issa] ex san vel atha et te os[?] co
abs sed si sunt san sed flomina de vena mediana vel vesicas in cruribus et vincilis sanguisfica
cum si co dicitur sed est arlosa et frica dolor dolens ex de... et sed cum fit 4 ... sic...
habeat ex oleo ... vel papaveris ... ... in aceto coctis appositis et alia
facta de dyaboten

Si dolor renum sunt ... ... dolor ... sed ... et ... spissa ... ...
... ... agrippa oleo lauri ...
dyaspermes dyamoron dyadragaganti[?]

anisi ana ℥ ii lapidis spongie lapidis
iudaici tradite fan hira antiquissimi
armoniaci sapini appoiati bdelly ana ℥ i
reubarbari opti ℥ ß zucari uel mellis quod
sufficiat. Et si vis aromatizare adde
℥ ß cariofili cinamomi cardamomi cassia
ligni croci ana ℥ ii detur cum eo mane
ne et sero ℥ i cum vino albo aquoso in
causa flatica uel nefritica sed cum aqua
decoctionis seminis altee et melle mysti
rosarum. **Canon** non sit preceps in usu
diureticorum resolutiuorum sed viribus alterantibus
naturam mittere mollificatiua ita est ut
mollificatiua conueniunt in proportione sequi
altera uel dupla quod secundum est cum in isti
more lapidificationis racio contingit quod
cedere in molliendo ut plurimo in re
soluendo. **Pronosticatio** opilacio
renum curacionis est facilis antiquata
vero que duracio dicitur difficilis et cliro
tizacio aut curacionis est impossibilis
propter nimie inobediencia et membri profundi
tate et viarum longitudinem in mesaraycis. Item
opilacio renum inducit primo stranguriam
secundo dissinteriam tertio ydropisim principali
cuius causa remoueri non potest.

Capitulum vii de apostematibus renum

Apostematum renes fiunt et membra alia
a congestione humorum peccancium in
quanto et quali in venis et arteriis corporum
uel concurrentia illorum propriarum. Et fit quod
omni genere flatus et eo a damno flatus.
Signa eius si sit ex quantitate premitta et cum
complexione non huius porosum et grauatio
doloris grauatur aliquando quasi sit ali
quid in eo suspensum cum proprie egro
ut iaceat supinum et mutacio urine
cum die et si apostema sit magnum super
uenit stranguria et surgit tumor
circa epar propter urine regurgitationem.
Et scias quod licet ad quod apostema membrorum
interiorum sequatur ex quantitate propter contenta
cum suffocacionem fumorum capitosorum ad
circa ipsum inflamacio attamen si membrum
propinquum fuit ut pulmo pleura
stomachus epar et splen fit ex continua
acuta. Si vero remotum fuit ut
renes surgit ex quantitate premitta
1 non acutam nisi forte membrum

fuit inmosum spissum ut vesica et matrix
vel pharinx et nobile ut cerebrum et testiculi
ut materia calida acuta tunc naturaliter fiet ex
inflamacionis intense. **Methodus**
principio huius apostematis fiat flobotomia diuisiua
et basilica pedis eiusdem partis deinde
basilica (brachii dextri) et si corpus
fuit sanguineum et virtus constans extrahat
sanguinis plurimum ut diuisio pertingat
ad renes. Post flobotomiam fiat emplastrum
repercussiuum ex rosis sandalis spermate
psilli colubro cum succo rubi et ouis albi
coctis et piscatis et incorporatis cum farina
ordei et plantaginis ponendo tepidum
superlocum et addatur aliquid aceti
fortissimi propter penetracionem. Epithema
cum sandalis rosis bolo ar. terra sigillata
in succis in aqua rosarum et aceto uel succis
rerum predictarum. Initio hora illa crucis? autem
melone citrulli farina ordei uel auene
coctis et contusis cum lacte amigdalarum
dulcium et aceto. Bibat aqua ordei
uel primitorum frigidorum uel semini frigidorum
Sumat maiorana syrupum rosarum uel de
nenufar cum eius aquis et si vehementer
dolet apostema cum electuarium si fiunt paregorica. In
augmento vero quod est et paregoricis quod
addatur in emplastro aliquod de anodinis
resoluentibus, adiungantur flores que sunt
flores camomille melliloti sit lini
farina seminum aneti et silio et si vides
membra pressum fortificari unde et apostemata
et adhuc plus indeclinacione diuei
pro forte liberet. Si vero non vides in re
pressionis pressum usque ad diem vii uel
viii in non tunc ex acutum et dolor grauis
sanctus grauatur. Et tunc incipe alia cura
sed digestiua et maturatiua pro magis
et optimus fiat ergo emplastrum compositum
na altea semine lini farina fenugreci
et filibus coctis et incorporatis cum oleo
aneto et camomilla et si vis ipsum
fortificare adde auxungiam veterem
porci uel butirum uel adipem anseris
aneti et galline et si vis magis
fortificare in maturando et saniem
generando adde amigdalas auriculas dira
grantum quod aurealis seminis nasturcii cum
sanctus grauatur cum humoribus paradisiorum

in principio

emplastrum

vergetio? cum eo cyro utere ad dolorem renum. Rx
oleorum rosarum laurini amigdalarum dulcium scorpionum aneti
ana ℥ i dyaltee auxungie anatis matricato?
rarii? ana ℥ ß armoniaci galbani ana ℥ i
thuris mastic? mirre? assifetide? ana ℥ i seuum? hyrcini?
calamenti? arthemisie mellisse bethonice ana
℥ i. Rx 15

sicud timus oppilatiuis vinculibus ut dicit G
in 9to illo afforismorum parte de generacione
saniei Et plura maturatiua dixi in capitulo
de apostemate secundum parisio de methodo et si
times esse in flamacionem pone in emplastro
farina ordei et tritici bibat hora illa
aquam de coctione ordei et seminis altee
et seminis malue et endiuie et si hui
quam maturat et lenit et non dimittat
venire vestigium sed lenitiua cum clisteri
lenitiuo dicto capitulo de bolismo et capitulo
de frenesi purget grossi ceteris cum me
dicina lenitiua non acuta sicud est
cassiafistula tamarindi manna dissoluendo
quod aliquis ipsorum ℥ j vel ij in aqua
calida de coctione lactuce prunorum et
similium et potest addi zuccari stolis
vel sirupi stolis Si autem vis actiue
medicinam adde reubarbari boni
in puluere vel purge cum ʒ ß kiu
dictis lapis vel yrapigre G dalido
in sero cum aqua calida Et sic
regat donec ad statum et maturatione
m saniei perueniat quod cognosces quod
fit lenitis et supponunt rigores
et remanet grauitas in dorso Cumque
fuit ruptura parterum si potest non
euenit neque saniei in urina
visa fuit Confiquasset se corpus
infirmi et teneat altatum manibus
comprimendo et si non sufficiat erigat
et propria ut salis Cumque visa fuit
saniei dantur primo ruptiua lenita
tiua in potu sicud est aqua decoc
tionis mellis et seminis apii vel
ciminis capo Post dies vero duos
a ruptura deinde mundificatiua consolida
tiua sicud sunt trociscis de carabe
vel de alkekengi dicti capitulo de mictu
sanguinis et saniei Vtatur hora illa
lacte calido cum amilli mixto
cum mello et zuccaro Conforteatur
hora illa cum carnibus laudabili
bus conditis cum sinapi et melle
et pulte cum amilo et penidiis
et farina silie condito cum lacte
amigdalarum cum ista
confortant et mundificant vlcera

matur(ati)o
saniei

bibat ydromel vel vinum limphatum
cum ydromelle Inferius vero fiat em
plastra consolidatiua dicta capitulo colici vel
emplastrum quod fit ex thuris mastices
mommie mirre boli ar gum
mi a dragaganti sang draconis gallarum
cipressi mirtillorum ana ℥ ß olei
mastici vel mirtini et tantum quod suffi
ciant quae ut alcohol et dissol
uantur in oleo et cera ad ignem
in tazala et fiat cerotum vel vn
guentum Et scias quod vnguentum
magis penetrat propter subtilitatem
sue substantie Si autem omnia apposita dicta
non contulerunt et grauitas de die
in diem augmentata fuit et vri
ne difficultas sine febre vel modi
ca tunc apostema tendit ad sclero
sim quare tunc procedas ut dixi
cum de oppilacione et duricie renum

Canon hoc apostema sicud et quodcumque
aliud aut permutatur
ad locum aliud nobilem magis vel
ignobilem aut stat et si stet
aut terminatur ad resolucionem et est
salubre aut ad saniositate et
est difficile aut ad sclirosim
et est mortale Et cum hoc trahatur
canon utilis in operacione vel in opere
sed quia post vsum repercussiuorum
per dies iiij or debet medicus
primo habere intencionem ad resoluendum
et si non proficiat in eis vsque
ad dies vij vel circa id tunc sit
coactus ad maturandum si non
proficiat per illud vsque ad dies
xl vel l vel lx procedat dispera
tus ad mollificandum Sicud apostema
renum matricis et aliorum sequitur
stranguria propter vesice compressionem
et in stranguria curari licet post
medicinis circa vesicam ad bibutis
quam aliud non est cuius co. in
ipso circa particularium affo. Sicut
Auicenna florentie positum ut matrice
florum habente stranguria superueniat
et in epate florem habente

singultus supervenit et in renibus ha
bentibus saniem stranguria supervenit

Pronosticatio Cum postema renum
se flumet ad resolu
tionem salubre si ad dubellati et rup
turam timorosam propter morbi longi
tudinem doloris et propter intensionem et
ulceris difficilem consolidationem urine
necessitate propter fluxus predicte unde
ypocras in particula aphorismorum nefretici
et circa vesicam dolentes laboriose
sanantur in senibus si autem vertuntur
ad lapidificationem morbe Item si ad
apostema renum sequatur ex tumor ventris
magnus ydropisim minatur precipue
sicud est ydropisis que fit propter apo
stema epatis vel splenis Item si in
epate renum supervenit fluxus e
morroidarum vel menstruorum in corpore
consueto propter vel partem salubre
et propterea si sit cum alleviatione propter
et doloris unde ypocras aliud necessitatis
et nefreticis emoroides innate bonum
Est enim nefresis nomen generale ad omnem
renum passionem sicud nefreticus est
commune nomen ad medelam passionum
in renibus quarumcumque Incipit tractatus sa
vii de passionibus vesice cuius sunt capitula

Vesice passiones sunt septem quarum
prima scabies sive ulcus secunda
ardor urine tertia stranguria quarta dis
suria quinta caputius urine [illegible]
sexta apostema de lapide et arena
in vesica diximus ubi de renibus
loquebamur Cum autem dico vesicam
intelligo eius duas tunicas [illegible]
et collum ipsius quod in viris virga
dicitur et in femella collum matricis
[illegible] tamen proprie Item in masculo
collum vesice est via principalis
vesica autem super matricem [illegible]
ascendens [illegible] media [illegible] lata
[illegible] cum ipso [illegible] addeptus
aliud [illegible] ad collum
vesice est [illegible] collum matricis
et in media via [illegible] descen
dit in collum matricis ita ut [illegible]
[illegible] urina via efficaciter

Capitulum primum de scabie et ulcere in vesica et virga

Scabies in vesica vel virga fit a pulvere
Ulcus autem fit a re quod apostema saniosum
rumpitur et de apostema diximus tractatu de apostemate
in vesica et virga Aut propter materias cali
das interius corrodentes partes quas dum
super transeunt vel morantur sicud est flegma
salsum et colera Signa eius sunt quando si sunt
iste passiones in vesica sentit eger circa
pectinem et [illegible] ad extenuationem cor
poris totius et egreditur sanies mixta
aliquando ad urina licet non adeo perfecte
sicud apud ulcus in renibus de quo di
ximus capitulo de mictu sanguinis et saniei
quanto [illegible] via longior fuit tanto [illegible]
[illegible] et [illegible] ei
fetor et si antiqua egreditur cum urina
et sanie squame subtiles albe vel cor
ticeis [illegible] furfuribus unde ypo
in particula aphorismorum Quibus urina in
[illegible] furfurea mingitur hys
vesica scabit et statum [illegible] Si san
guinem autem pus mingit et squamas
et dolor [illegible] fit vesice ulcerationes sunt
Quando fuit predicte passiones in collo ve
sice sentit eger dolorem in radice vel
medio vel capite virge vel ad apud
labia vulve vel circa id quod mingit et urina
labitur super ulcus et egreditur sanies cum
urina Et scias quod dolor est fortior
in ulceribus vesice et colli eius quam
in ulceribus renum et pororum [illegible]
propter istorum membrorum maiorem sensationem

Methodus Cura amborum [illegible] eadem
perficitur autem duabus intentionibus una
in curatione morbi que est ulcerum
mundificatio et post hoc consolidatio Alia
in curatione accidentis que est doloris
et ardoris urine mitigatio Cura
morbi est ut [illegible] digerantur
[illegible] de fumo [illegible] et
post hoc [illegible] dicemus capitulo
de scabie et pruritu [illegible] 2o
si [illegible]
[illegible] Bibat igitur paciens
omni die [illegible] vel circa
[illegible] de [illegible] sicud est aqua

decoctionis ordei seminis altee seminis
malue liquoris bene colata et si vis ad
dere ex vrinatis lenitiuis adde semina
quattuor frigida maiora vel minora vel
sumat eadem hora aliquid ex cibis leni
bus sicut sunt iura gallinarum pur
ria vel pultes ex amilo penidijs
farina simile conditi cum lacte a
migdalarum dulcium vel cum oleo earum post
ista vero per duas horas intret balneum
lene sicut est de aqua decoctionis mal
ue altee foliis populi salicis branche vr
sine consolide caballine scole atri
plicis intubalis et mingat in balneo
quoniam vlcus mundificat cum lenitate et
ex eisdem rebus fiat emplastrum cum oleo
camomille ex tepido ponatur super simne
et regionem propositum ab balneo et in
iungatur cum dyaltea et populeon mix
tis postquam hec feceris per dies aliquos
erit ad mundificationem fortiora pro
cedendum bibat autem paciens hora
predicta ydromel cum vino albo subtili
vel aqua decoctionis seminum frigidarum
[illegible] et fortius illo est oximel
[illegible] si non timetur amplacionem vlceris
Debilius autem illo est lac capre vel
asine si bibatur calidum ex mamillis
[illegible] extincti sunt in eodem calibs
vel lapis igniti tribus vicibus addito
post hoc aliquantulo mellis vel zucari
et sale sumat vinum album subtile limpha
cum aqua decoctionis ordei et semi(num)
frigidarum Deinde gradatim procedendum
ad localia per viam Incipiat ergo cum
syringa primo ydromel purum vel
lac mulieris vel lac asine vel ca
pre vel aqua decoctionis seminis cucumeris
seminis altee seminis lactuce seminis malue vel
aqua decoctionis [illegible] vel aqua
decoctionis [illegible] et pisarum quoniam
omnia ista saniem abstergunt et
cum [illegible] [illegible] [illegible] illico
cum syringa [illegible] ex trociscis
de alkekengi [illegible] capitulo de [illegible] san
et sanguinis dissolutis in aliquo liquorum
[illegible] [illegible] mundificat mitigat

et consolidat et cum imponere ali
ter [illegible] lauacionem [illegible] insuper
[illegible] consolidativa fortiora sicut est
decantabile trociscus dicti [illegible] dis
soluti cum eisdem et [illegible] istos
trociscos cum eisdem liquoribus per syringam
[illegible] inferat vel mittat colli
albium [illegible] in [illegible] cum lacte
quando [illegible] dolorem vehementis cum aqua
ro[illegible] mellis et sicut cum est sordi
ties plurima in vesica [illegible] fit
Recipe [illegible] fiat [illegible] i. farine
sicut [illegible] [illegible] seminis
altee vel psillij vel seminis cito
niorum vel lacte asine seu mulieris
et sit secundum necessitudinem mundifica
tionem et consolidationem donec pa
ciens liberetur perfecte Cura accidentis
dicti primo sequenti capitulo Con
fert [illegible] in lecto vel syringa
[illegible] [illegible] lenium sicut est mu
cillago seminis citoniorum seminis
psillij seminis altee et sicut est
oleum ro[illegible] cum lacte mulieris
et instillato ro[illegible] cum populeon
et [illegible] si dolor sit parte colli
[illegible] vel Empcnta Cont[illegible]
[illegible] moderato [illegible] et [illegible] in [illegible]
confert [illegible] mundificando [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sicut sunt sal et [illegible] alka
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] acuta sicut est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Conferunt [illegible]
[illegible] lenium et pultes ex amilo
vel farina ordei vel auene [illegible]
et mediocrie lenes [illegible] tamen
[illegible] [illegible] [illegible] prima
[illegible] vero [illegible] si [illegible] non
impediat vt est caro porcorum
recens sine sale vel modice
et [illegible] [illegible] et pulmentum
ex riso vel ex tritico [illegible]
cum butiro vel adipe recenti ca
prarum Conferunt [illegible] in
[illegible] incarnationem [illegible]

extremitatibus superioribus et proprie si ulcus sit
in virga fiat suffumigatio cum unguento albo
et unguento fusco mediocri et proprie in
declinatione morbi utatur sepe in reumo
hec mixtura Recipe dyadraganti zucca
ro rosata novelle dyacodion albus
ana pro una dragma fiat &c.

Canon

Ligni ulceribus vesice et renum conferunt
medicine exhibite per superius et inferius
pariterque et interius tam lenitive quam
salve operantur quando vicinius accesserunt
aliud per eum lesum et ideo in passio
nibus renum magis conferunt adhibi
ta per superius et pariter in passionibus
vero vesice econverso

Pronosticatio

Iste passiones si perveniunt raro cu
rantur et proprie in senibus unde ypocras
in particula aforismorum vesice vel vesica
dolentes laboriose sanatur in senibus
et intelligere per senes tam etate et tam
etate quia vesica cum sit membrum spe
maticum sepius naturaliter magis fit fri
gidorem ulceribus autem frigidum est morbus
unde dicit ypocras in ita particula aforismorum
ad hoc faciat etiam urine transitus as
sidue corrodens Item si in scabie vesi
te cortices grosse operiunt transitore
urine plus difficilem curam faciunt
igitur tale signum in ulceribus intestinorum
indicat quia eger cito morietur itam
ulcere vesice et fiat quia passio cito
morietur unde ypocras in particula aforismorum
Si dissinteria habito cortices intestinorum tar
nes egerunt mortale et hoc fit de
sumptam esse morbum velocem Item
ulcus vesice penetratus mortale dicit
ypocras in particula aforismorum vesica incisa
aut cerebrum aut cor aut dyafrag
ma aut epar aut renes aut
intestinorum aliquod gracilium aut stoma
chus mortale et hoc cum fit in plurimis
et proprie in stomaco vesice in collo eius
Item urina ethicorum et urina sca
bienam in vesica sunt filos in con
trario superficiei et continentis sepa
ratos tamen ergo ne decipiaris ut dicit
ypocras 2o pronosticorum distinguere ergo

Capitulum 2m de ardore urine

Ardor urine est mordicatio partis ulcerose
aut vitrosa prurienti circuitur super spatium
sive cum urina sive sit vesica sive col
lum eius sive caput virge sive vulva sive
renes et poros eius proprie cum sentitur do
lor acutus in parte eadem et proprie in fine co
itus urine confert ab humore acuto
ut sunt flamma salsum et eo autem sanie
Et ideo quod attendit actus stare potest cum
morbis dictis vulgariter ut vel ulce ur
inibus vel scabie in vesica vel ulcere
in vesica virga vel stranguria proprie quorum
cura singulis capitulis passionum tactis
sublimi suffragatur Signa eius pa
tent ex relatione pacientis vel auctoris
sione signorum morborum predictorum et
facacione doloris loco in loco

Methodus

Cura eius duobus in
tentionibus confert cura tam morbi cum
est morbi actus quam alia cura sive quod
decem Digeratur igitur aptius humor
acutus vel syrupo de fumo terre et purgetur
per hoc cum pillulis solubus purgetur dic
tio de primo corpore 20 deinde pro
cedatur ad localia quia quare ingrediatur
eger tina cum parte aque dulcis
tepide vel aque decoctionis malve
altee pslli salis feminis lini psillii et
omne inspissatum et humectatione vel
lenitate et cum balneo vel in bal
neo fumat cum ex troscis sira
tinis lenitivis frequentat sive troscisci de al
kakengi dicta vel de multa sanie et
sanici vel syrupo sol 2 et aqua
frigida 3 i vel cum vino albo aquoso
vel aqua decoctionis seminum frigidorum
maiorum mundatorum Vel sumat in
aurora et vel cena cum ex troscis
de seminibus frigidis qui fit sic R. seminum
frigidorum maiorum quae sunt semen melo
nis citruli cucumeris citroli mundatorum seminum
frigidorum minorum quae sunt semen lactuce
portulace endivie scariole ana 3 i
seminis iusquiami seminis altee ana
papaveris et pori solatri ana 3
seminis apii 3 i amigdalarum dulcium ana
corticatarum dragaganti amili
succi liquiricie boli ar acacie

an̄ ℥ iii in corpore cum muscillagine psilli et deest cum eius liquoribus vel cum aqua decoctionis prunorum dyas mascem et foliis vel cum iure pullorum et agrestum piperi cum sanie semen abstergendo et cum urina educendo tam doloris removet gradatim. Utentur ex earum lavabilibus et iuribus cum cum dictis vel lacte amigdalarum dulcium et ptisana agrestum amidulis por corum. Innuendo pullorum et cetera cum oleo citrini malua bliti et portulace ex fructibus vitant tenuis peras si dulcibus vinis matrum primis et pomis dulcibus aquosis. Si stomachus non prohibeat. Bibat iulep vel ydromel aquosum vel aquam ordei vel vinum album aquosum limphatum cum aqua decoctionis semen quatuor frigidorum maiorum minutarum et cum eius humoribus sumat omni die in aurora de syrupo foliis vel vino vel nenufar. Si dolor superfluat potest tamen cum medicatur hic paciens bonum videtur ut abstineat ab omni potu possibili per v vel vi dies ita ut desiccet urina quia per v vel vi dies ita non desiccet urina quia dum superfluit vlcus purgat et medicamen in loco suo non permittit. Et si potus sit ei liquor vel propter sitim tollat bilem aut propter saniei abstersionem mordicantem vlcus. Abstineat posse ab omnibus ut sunt acetum agresta berberis pira pira pontica mala austera similiter et acuitur ut sunt piper sinapis sal allea cepe nasturcium petroselinum apium vinum vetus amarum. Primum nisi forte gradu digestionis stomachi vel appetitus. Vita quoque contra sed raro quoniam sperma mouet lenit et purgat et purgatum. Si raro frequentet mas attrahit et in renibus sub aegritudine tamen inducat. Consequenter veniendo ad localia prima in vulvam. Ergo calidi pendi vrget cum lacte mulieris calidi ex mamillis vel propter lacte primis vel cum muscillagine psilli et semen citonorum vel oleo rosarum vel oleo foliis vel pompholigos dissoluto in aliquo ipso et instillet ex eius aliquid involuat et capud virge si sit ibi dolor. Et si non sufficit iniciatur cum syringa col lirio albumine dicto. Tamen de scabie in vesica vel post coctionis vinis ex predictis dissolutum cum lacte mulieris vel cum lacte primis. Si dolor est fortis vel cum aqua mellis si non dies abstersioni et si tres aqua iniectur syringa gradu lotionis vesice et virge et post eius mundificationem predicta medicina iniciatur melior sunt opatio preine vero dolore et mundificationis tenant consolidativa. Ergo tamen desta bis in vesica si necesse videatur.

Emperita. Collirium sublime primo iniciatur cum syringa cum ardore lenigandum sic fit. Recipe semen primis al ℥ iii pistetur et opponatur hirundini modicum dies deinde liquefiant cum ipsis oleum foliis ℥ i oppi boni ℥ i et galestam de igne grunme miscendo cum spatula. Deinde colentur primum deinde fortiter exprimendo per tortellam et refriget et si vis fortificare adde aceti nenufar ℥ ii pompholigos ii ℥ muscillagine psilli glutinum poluis item ad idem confert oleum frigidis primus primis recentes ex primo cum cum tortellam sicud fit oleum de mollibus et sedat leni. Ad idem confert lac factum ex seminibus quibus fuit via pistatis et morta no et distemperatis cum aqua frigida et colatis. Confeccio syrupi nobilis ad eiusdem sic fit. Recipe adianti ℥ iiii pol liciri capillis veneris scolopendrie saliorum lactuce endiuie liquoris bo nine boraginis foliis an ℥ iii in mercillarum liquiricie an ℥ i pistetur grosso modo et bulliant in lb iii aque decoctionis et lb ii vini albi aquosi donec lb ii consumatur tunc colentur et addantur zucca ℥ vi et ii bulliantur parumper et colentur et refrigerentur. Deinde dehor syrupo aquoso die in aurora et in cena ℥ iii cum aliquo liquore videlicet in lacte vino

et scabie vesice et ardore urine po
tenter siue potest si incipiat quod leniat
et infrigidat ac incarnat. Item vapora
sublimis ad id sic fit. decoquantur her
be facte in aqua pura scilicet solatrum sem
pervina psillium salix solana cum foliis
rosis malua altea malua rincopula
caballina capillus veneris folia nenufari
lactuca endiuia portulaca et fructus eius
cum seminibus suis scilicet cucumeris citrulli melo
nes citro papaueris iusquiami et
aliqua anodina et flores camomille
melliloti et ponatur eger nudus in
vase bene cooperto et reducatur vapor
per calamos aliquos de cortice in virgam
et applicetur virgam vel voluatur circa
virgam potest quod hic vapor malis
acuitatis resoluit loca lesa confortat
dolorem mitigat et post addi sinum
tre si vtile videatur et propter vitium
quorum humores acutos restringat cum
virtute sint fomentum particula cum
pannis lineis mollibus infusis in
sacco de cortice aut fomentum cum
lacte ignito asperso cum decocto vel vi
no stiptico atque pannis lineis inuolu
to quod hic vapor malis acuitatis resol
uit et membra debilia confortat Co
fert preterea assiduus vsus tris tra
gea quaque die in cena cum potu
vini albi aquosi limphati cum aqua
pura Recipe seminum frigidorum maiorum mun
datorum ℥ i seminis portulace seminis papaueris
albi ana ʒ i seminis iusquiami ʒ i zuccari
albissimi ad pondus omnium terantur
simul vel fiat confectio puluis terendo
subtiliter et cribellando vel fiat con
fectio electuarium addendo cinamomi macis
ana ʒ i. Item confert hec mixtura
Recipe dyadragaganti zuccari rosati dya
penidion ana partes equales. Canon

Dicas quod cura ardoris vrine siue
cura vlceris ad quod consequitur est substan
tiua blandiatiua siue cura eradicatiua
vel secunda cura temporalis siue duratiue
perpetua cum in proposito est acutus cura
[illegible] siue suo morbo eius vitium sequitur
se comitantur corpus et secundum mor
bus sua tamen propter quod aut est in
de ingenio sanitatis quod triplex est
genus medicorum primum adulancium scilicet
qui accidentibus intendunt de quibus in fine
contingit neglectis morbis quos non cog
noscunt Secundum est mistorum scilicet qui morbo
et eius cause debent insistunt adeo
vt morbum et virtutem simul mitigat
Tercium vocabilium scilicet qui morbo et
sue cause obuiant cum remedijs contra
datiuis alterantibus ad altera descen
dendo scandendo vt sic morbus diciat
et virtute [illegible] que est principalis
finis medicorum in actu curatio Cetera
[illegible] non pretermido et propter difficilia
que curam ad se trahunt Pronosti
catio Pollicitandum in tua huius doloris
et sue cause statum apice nec forte
antique et corpus confractum [illegible]
atque doloribus suppleuimus et sic [illegible]
[illegible] accedat Item ardor vrine
siue sanie facilis est curationis cum
sanie vero difficilis Capitulum 3m de Stranguria

Stranguria licet capud Stranguria
proprie loquendo ad [illegible] trahatur
consequens vt potest ad omnem acciden
lesam [illegible] ita expulsionem vrine
siue sit ablata siue diminuta siue
corrupta Nos tamen veteres et nouos
propter posse distinguentes stranguriam
ab actione corrupte apparemus diffini
tam vero actionem diminute Contraria
actionem ablate copulamus Est igitur
Stranguria ut dicit Galienus in textu illius afforis
mi particula Stranguriam et diffinimus
cum vrina guttatim [illegible] omni hora
neque resistat ad vnicam expulsionem sed
oportet [illegible] recepta
est in vesica et hoc totum preter volun
tate Est duarum specierum aut cum ardore
vrine aut sine Fit etiam Stranguria
que est cum ardore aut comparatione
vrine propter quod illico cum in vesica
guttatim stillat propter [illegible]
[illegible] expulsiua siue vlcere
in vesica propter quod seniores mordica
[illegible] Stranguria
vero que est sine ardore fit aut
propter debilitate vesice in [illegible] corpu
lencia quod nichil aliud quam [illegible]
compositionis seu texture dicit aut

propter mollificationem et paralisim in collo ve-
sice propter quod musculi tenentes sisicales
retentiue debiliti et dimittentes laxantur
et ista paralisis nichil aliud est quam mala
complexio frigida dominans super neruum
propter causam primitiuam ut pote pro diffi-
cilime vel casum et percussionem. Signa
cuius in genere sunt sicut cum ardore vrine
sine non patente opilatione paciens.
Si non sit propter acuitatem vrine apparet
vrina citrina vel rubea intense et
tinctura valde cum punctione signorum vlceris.
Si non sit ex vlcere apparent omnia signa
que dicta sunt de vlcere in vesica et virga.
Si autem propter debilitatem vesice apparet
quod vrina non egreditur copiose nisi fiat super
manibus comprimatur vehementer. Si autem fit propter
mollificationem apparet vrina albida
grossa lactea et continentes flatices plumbi
nisi opar contineat.

Methodus

Cura stranguirie dolorose propter acuitatem
vrine est vt a principio fiant pur-
gationes colere humorum acutorum et
postea balnea lenitiua et remedia
lauatiua acutatis vrine cum infrigidatione
sufficienti ut plene dictum est capitulo de ardore
vrine passio de methodo et non negli-
gatur alteratio complexionis cum talibus et medi-
cinis frigidis ut dictum est capitulo de debilitate
complexionis passio de ea talia. Deinde
ablata causa preueniendum ad curam
accidentis. Dentur ergo trocisci frigidi stip-
tici vt confortetur virtus vesice retentiua
vesice sicut sunt trocisci de alkekengi
dicti capitulo de mictu sanguinis per superius
et inferius cum siringa et sicut trocisci
de bolo armeni qui fiunt sic: Recipe boli armeni, ka-
rabe ana ʒ v, sicce balaustie, gumi
arabici, hypoquistidos ana ʒ i et ß, semen apii,
semen iusquiami ana ʒ i, conficiantur cum
succo berberis vel mirtillorum vel
sumach vel mastice propter hoc quod
ardorem reprimunt, opilationem prohibent
et retentiuam confortant. Vel fiant
trocisci de glandibus qui fiunt
sic: Recipe glandium ʒ v, mirtillorum, prossi-
ciarum ana ʒ i et ß, ciceris ʒ ii,
amili, gumi arabici, boli armeni ana
ʒ ß, liquiricie, corticum tartari ʒ v,
conficiantur cum aqua rosarum vel succo
citoniorum vel succo nespilorum vel
sorbarum vel prunorum immaturorum.
Vngatur pecten et virga cum vn-
guento stiptico quod fit sic: Recipe gumi
arabici, opii ana ʒ i, mirtillorum, acacie,
se boli armeni ana ʒ iii, aceti ʒ ß, olei
rosarum ʒ iii, cere ʒ ß, terantur et in-
corporentur adiungendo in cazola vel
cum vnguento tali si aliud presto non
fit: Recipe propter hoc vnguenti albi ana
ʒ ß, sanguinis draconis, lapis ematitis ana
ʒ i, puluerizentur subtilissime et in-
corporentur simul presertim vel conficiantur
cum pessis in fistis in aqua rosarum p
et aceti pro parte quam in eis disso-
luta fuerint terra sigillata, bo-
lus armeni, sanguis draconis, mirtilli, aca-
cie, gumi arabici, hypoquistidos, mas-
tix, thuris ana per equales. Alimentum
carnibus assis vel elixis cum herbis
frigidis conditis cum succo berberis vel
granatorum vel agreste. Vtatur
etiam riso farre ordeo conditis
cum lacte amigdalarum dulcium et lentibus
ex corticatis vel bis coctis cum
renouatione prime aque. Bibat
vinum rubeum stipticum limphatum
cum aqua pluuiali vel aqua
decoctionis plantaginis sumach
mirtillorum sicut stochus vel cuparum
non conducit. Cum autem propter suppositionem tollet
per dies plurimos detinet vrina
vestigia quam diu potest fluit virtu-
tem medicinarum in loco suo stare
non permittit. Vnde si potus sit
necessarius abstineat ab omnibus
diureticis et acutis quoniam hec pas-
sio non est defectus sed expressus in
ingerendo. Cura eius propter vlcera
in vesica est ut a principio
fiat cura vlceris dicta superius dicto
post hoc et non prius perueniatur
ad localia iam dicta. Cura
eius propter mollificationem vesice
est ut digeratur fleuma condensata et
purget vehementer sicut dictum
est capitulo de paralisi et sicut dicemus

de arthetica passione dicta sunt, et bal
neat in aquis stipticis calidis sicud
est aqua cinulax vel aqua decoctionis
salvie absinthii vitice arthemesie savine
iuniperi mente mentastri calamenti
origani sirpilli costi et similium vel fiat
fomentatio pectoris et ventris assidua
cum eisdem rebus bulitis in aqua plu
viali et vino cum stiptico simul et
emplastrum ex eisdem bulitis in vino et oleo
posite deinde pistatis et incorporatis
cum pulvere rosarum et lenticule et corti
cum ... et cupularum glandium et
carrube atque ypoquistidos sebahe cebulla
to. Confert pessaria suffumigium ex thu
re mastice bdellio ... cinnamo
quorum ana dragma i et incorporatis
cum pice vel laudano vel thereben
tina donec fiant velud forme
pillularum ex quibus una ponatur super
carbones et si paciens sit mulier
fumum in vulva capiat mediante
canna. Confert et licinium bambacii
in assidue gestatum in vulva post
quam inunctum fuit ex ungento mar
ciaton vel ... vel ex oleo de cas
tore vel de costo cum quibus pulvis
olibani mastices gummi ana subtiliter
cebellati fuit incorporati; ungatur p
tea pecten et virga cum ungentis eisdem
ceteris ad quem ... si mollificationem
magis timueris quam stranguriam addi
castorei mirre ana minime quantum
volueris de vino quo / utatur ... in
mora et antecena trociscis de
coriandro qui sic fiunt. Recipe semen
coriandri apii iuniperi mirre galan
ge cinnamomi cimbe acori ana
ʒ i glandium thuris ana ʒ i conficiatur
cum vino ... et detur unus cum
eodem vel cum vino albo veteri
claro vel fumat cosse hoc vinum
ex trociscis de mastice. Recipe Recipe
mastices mirre thuris minime ana
ʒ i conficiantur cum succo plantaginis
vel citoniorum vel sorbarum vel nespi

larum vel piorum immaturorum et deinde sicud
fores ... carnibus laudabilibus
assis vel elixis conditis cum speciebus aro
maticis et nervis earum alteratis cum
mixta plantaginis et agresta. Comedat
etiam vitellos ovorum assorum et pultes
ex riso et simila conditos cum lacte
carum. Bibat vinum vetus amarum vel
vinum cum stiptico limphatum cum aqua
decoctionis cinnamomi et piperis longi
aut bibat ydromel conditum cum speciebus
calidis ... consimilibus videtur ut
paciens abstineat a bonum potum per
... vel ... dies et si non sit possibile ab
stineat admisceat non ... cum stip
ticis ... . Contra eius ...
debilitate ex ... corporis ... / aut
... est ... vitae in
... frequenter et assidue ... cali
dis stipticis cum ... ut sic dya
galanga dyantos ... dyacaridamon
... duas ... et simul
ungat pecten et virga cum unguento
marciaton vel oleo de costo in mastice
... quibus incorporati sunt castoreum
... mastix olibanum ... gal
langa ... addendo terre ...
et si paciens sit mulier in ...
... de bombace ... vel vinum
ad ... et ... calida gestetur
assidue in vulva et fiat ...
talia super pectine et virga que dicta
sunt debilitatis ... passione de debilitate
eius ... stranguria
... mollificationem

Estiperiia

Dicit ypocras ... stranguria et
dissuria ... potatio et ... salut
... vel vero que ... in malo
bonum ... viscerum ... dicit
... est ... qui ... obscura
... fiunt de causa frigida
... vel ... bibitur sit plurime
quantitatis / ... sit ... pruridine
... adaquerum ... in ...
sit ... de ... vel ... humoribus
... fiat ... si ... de
humore ... fiat ...

Canon

Stranguria ...

cuius modus reducitur ad dyabetem, qui
est fluxus urine superfluus procedens
inmo exeundi propter quod concluditur
manifeste quod dicta eius suffragantur
priori capitulo et propter quod ad stranguriam
cum ardore

Pronosticacio

Strangwria caro cumulatur in senibus,
id est qui sunt ultra xl annos et propter hoc sunt
proximans vix, ypo(cras) in vij particula affo(rismorum):
decrepita et circa vesicam dolentes
laboriose sanantur in senibus. Item strang-
wria dicta calida est periculosior in sen-
ibus sed dicta frigida in iuvenibus quia
fortitudinem cause significat. Unde
in affo(rismorum) 2a particula: In morbus minus
periclitantur cui fortis est ignis qui
in aqua non extinguitur. Item strang-
wria propter ulcus quantum ad causam
calidam vel propter debilitatem vesice
ad frigidam omnis difficile sunt cura-
cionis etc.

Capitulum primum de sciuria et dissuria

Sciuria sive siuria
dicitur quando quis omnino non potest urinare
appellatur. Dissuria vero quando urinam ex-
pellit sed cum difficultate et insuffi-
ciencia et guttatim solum, sive hoc
accidit periodice sive tempore omni. Et sic
patet quod sciuria sit actionem lesam et
ablatam contingentem in virtute expul-
siva urina. Dissuria vero actionem le-
sam diminutam neque durat sed in magis
et minus quare in porr(?) causas signa
et curam, et hec omnia testificatur
G(alienus) in commento illius afforismi vij particule:
Stranguria et dissuria etc. et vij de
accidenti aut dissuria vel dissuria
sunt desinum expulsarum. Stranguria vero
desinum retentivarum ut supra tercio nono(?)
capitulo de stranguria. Cause sunt siuria et dis-
suria aut propter egritudinem in vesica
collo et virga. Si propter egritudinem in renibus
et poris tunc hec egritudo aut est
lapis opilans aut apostema aut ver-
ruca et caro dura. Si propter egri-
tudinem in vesica aut est molli-
ficacio aut extensio propter vehementem
urine retencionem aut sanguinis coagu-
latus puris vel cum sanie permixtum.
Si vero in collo vesice et virga
contingit est lapis stans in radice
vel medio eius aut apostema aut
verruca.

Methodus

Signa eius
propter lapidem in renibus et poris
sunt gravitas in dorso et mancatio(?) de-
siccacio urina que ad partem descen-
dere non potest. Et dolor circa epar
cum inflacione ventris et ydropi-
sis et antecessio lapidis vel arene
in urinali. Et cura eius est
sumere in potum medicinas que fra-
gant lapidem et provocant
urinam quas suo diximus capitulo.
Signa eius propter apostema in renibus
similiter et dolor cura sunt dicta capitulo
de apostemate in renibus simpliciter et cura
sunt dicta capitulo de apostemate in renibus.
Signa eius propter verrucam et car-
nem certam in renibus vel poris
sunt quod sit sedimentum plus post excoria-
cionem meatuum, propter quod sunt ante
antecessio urine permixte cum sanie
et sanguine et dolor continuus atque pun-
gitivus in dorso et inguinibus cum fre-
quentia et quasi acuta et non prohi-
bet in extrema totam urinalis
modicam eius perfecte. Et totalis
eradicatiua non habet quia medicine
corrosionem recipiunt prohibere non
penetrant prius vero non tamen
magis inferent sed sedi(?) epatis
et renum corrosionem sed medicina
cum eius blandicia est cum balneo
aque dulcis tepide de coctionis
malue altee caulium recentium
seminis lini semina psilii foliis salicis
ungule caballine mercurialis
atriplicis et cum multiplicanda
et humectancium cum lenitate

qui vias amplificant dolorem mitigant
et urinam provocant et emplastra et unguenta
lenificantibus que diximus capitulo de
opilatione et duritie in renibus Signa
eius sunt mollificatio et palsim ve
sice et lactorum colli eius sunt quod hinc
cam intugit cum facilitate qui super vesi
cam fit compressio cum manibus et tumor
et repletio vesice cum urina Et cura
eius est in unctione pectinis virge totius
cum unguentis calidis sepius adiutoriis sicut
sunt unguenta marciaton vel oleum
calidis et oleis cum similibus sicut sunt
alium nardinum costinum castorium de
scorpionibus capitulo de lapide in renibus
passo de emplastris Et si in aliquo istorum
oleorum dissolute fuerint gumme scilicet oppo
ponacum bdellium armoniacum storax
melius operabuntur cura medebitur fiunt
stillatur clarum calidum i vino cum
vino albo claro veteri sicut sunt dya
margaritum dyacastoreum tyriaca et
in fine vero utantur diureticis sicut sunt
filantropos nefrocaton balneetur
preterea in balneis calidis i vino sicut
sunt aque termarum vel sibeth in stuphis
siccis et sunt apud ... vesice
Signa eius sunt extensio vesice
post retentionem urine vehementem
sufflacio sunt qui ut plurimum accidit
pueris scolaribus cum ignorantia vel adulescentibus
stantibus in presentia magnatum vel
loco honesto sunt quod replentur corpus
vesice inflantur vehementer adeo ut
constringi non possunt neque urinam
compellere nisi fortiter manibus comprimatur
Et cura eius est introitus in bal
neum diureticum et sunt prius compressatoria
et urinatoria sicut est aqua decoctionis
... ebuli lupuli mellilloti taxbassi
... sicut cartami et silium et
si non sufficit fiant de omnia sicut dicitur
capitulo de dissuria sunt mollificatoria

Signa eius sunt sanguinis vel sanie
coagulatio in vesica sine unctus
sanguinis et sanie post hoc retinetur urina
et inflatur vesica Et cura eius est
apertio vie cum syringa mediante
dissolutivis sicut est ydromel et fortius
illa est ydromel mixtum cum vino
albo vel aqua de coctionis ficuum siccarum
et apii et fortius illa est oximel
oppo et iterum fortius est oximel squilli
et adhuc fortius est vinum album vetus
in quo dissolutum sit armoniacum bdellium
... syrupum ad sanguinem in cazola
si non timeretur oleum in vesica et
longa locus cum unguento dissolutivo
mollificativo quod sit ex marciaton et
agrippa ... dyaltea bruni re
tentis ... Infusio vero
utatur medicina frangente lapidem et
provocante urinam sicut diximus capitulo
in renibus et vesica et iam plura
dicemus Signa eius sunt lapidem
stante in radice virge vel medio
fuit dolor loco in quo stat lapis
et repletio vesice et eius inflatio
que si comprimatur vel egreditur fuit dolor
fortificata et si patiens ... super dorsa
suum et levantur pedes eius ad
superiora et vehementer cum quoniam
egreditur urina Et cura eius est
ut utatur medicinis frangentibus lapidem
superdictis donec frangatur et operatur
cum urina Et frangi non potest fiat
... elevatio omni hora qua non fuit
vel operatiua lapis incisione facta in
collo vesice ut docemus capitulo de lapide
in renibus et vesica Signa eius
sunt apud in virga similiter et etiam
dicemus capitulo de apostemate in vesica Signa
eius sunt veritatum in collo vesice
et virga sine dolor acuta in virga et
qui fit super plus ulcera ... in
hoc meatu quare successit mictus
sanguinis vel sanie et sunt ad exitum
urine ¶ Deinde post dies aliquot

impeditur exitus urine sed ad totaliter
unde sedhum ptem eius qui pse ad opi
lat et replet vesica et inflat Et
cura eius est ut sistit in capud ege
corrodatur et mudisicet ad ungeti vidi
sed ca desurditate in anum post
hoc consolidetur secundum ebud durinus ebud
et sublime gsolidatur et unguentum sistit
al alie sunt in radice intion daut
medicine frangent lapidem p sirpinis et
inferius qui quez ad eius sanat ipse
in prius si vo no suffitat et caro sunt
indurata fiat incisio unge sedhum longe
testis ad locum virice et abscidat ad
rasorio et consolidetur sirica et ungt

Emperita

Expertissimum medicine cum
pletas ad frangendum lapidem ad puocand
urinam in ca de lapide quibus nichil
est additu in materialibus simplicibus
est solum i mo. de expertissimum que nunc ponem
Aqua sublimis dimetica sit sic Re
radicem quisque qui citrine an an j sena
coma saxifrage milii solis pelitasie
lon volubilis maior et minor scole
pendrie tamarisci eupatorii sqinata
squinanti an an j semi quinque frigidorum
et calidorum an 3 ii melonis cera
sorum et persicorum et amigdalarum amarum
an 3 ii omnia ipse terant et in
lb viii vini albi subtilis aquosi veteris
bulliant parum deinde totum ponatur
in alembico et distillet simul ad istis
rebus accori azari spice calami
aro apii petrosellini cassiefistule cassilig
nei costi an 3 ii tortuce cancerorum ul
pisarum rubearum 3 iii cinis pulmonis
parum adusto del loco eius vituli dorsi
3 ii sanguinis hirci mactati in augusto
desiccati sanguinis vulpis sanguis leporis col
lecti et desiccati an 3 ii mrt combusti
3 ii cancrorum combustorum 3 ii piperis
3 ii cardicis radicum capalis lapis
iudaici lapis spongie liquis sparanis

albi se portul se urtice se rute
se iugellet se anice an 3 ii hec cia
terant et cu vino pondus et rebus
aliis infectant et distillet pul
mo adde ki birsti spice sic micte
pulegii milii se solis saxifrage
matri ali dati carni auecti an
3 ii tardomomi soly gariofili mace
nucis indice an 3 ii et ii turbich
3 iii liquiris tubi 3 i et ii reubari
j ii silipen emise semis nastori
spice nar ii petro si apii feniculi an
3 ii sileos siliris mon an 3 iii
iuca albissimi 3 iii ceram omnia
subtilissime et infectat et simul
despod pariens omni die c remo
3 ii ad vino al claro aquoso Et
si vis ipsum bid fortificare adde can
tandaes abscisis capitibus et
alis 3 ii azari se aureos an
3 iii et si times ipsorum caliditatem
vel ulcus in renibus in vesica
dicitur ea et pone pes semis
qui frigidis 3 i laudabiles si aut
volueris cum ipsa facere trociscos adde
armoniaci 3 ii dissoluti in vino
al et alie species constituant cum
ipso qui opilationem omnem et lapidem
removet si sit possibile medicinas
removeri et ad urina expellit

Canon

dicit Vas in dimissimilibus
tamen deretencie urine que plurimis
medias difficultates urine quenit
introitus in aquam calidam in qua sit
decocta folia caulium vacerinia et
tartanum et feniculi et rubea tinc
torum et apium et eupatorium et
filii emplastro et eius sup alcatim
et pectinem qui appetit mollificat
et puocat filii et cum medicamentis
puocatibus urinam purificat sed in
hec est observanda cautela quia
cum sit sint qui vesica est vacua
non est vehementer quia est plena

quam extendunt et forte strudunt re
plendo Secundum patet quod diuint
mena diuretica et urinatiua, dicat
nadeps res diuretica que sunt calide
et sicce vehementi sanguinem in epa
te et renibus coliquat subtiliat et
dissoluit quare pars plurima attrahi pe
r renes et sequestrari Sicud docet
G v de simplicibus medicinis cumquod
sic vinum vetus aut clarum amara fra
diones quoque cumes et semina calida
quia urinatiua vero dicatur omnes
res frigida humida quam corpus pars plurima
trahit per urinam et parum cedit in cor
poris nutrimentum sicud sunt sicut vinum
aut clarum aquosum et similia carnum
et poma et cerasa et semina quia
frigida Coma aut cum vapor corporis est
urine prouocatium et sic intellige scripta
auctorum Conferunt igitur diure
tica in causa frigida et lapide et opi
latione urinatiua vero in causa ca
lida scabie ulcere initu sanguinis / macie
renum et corporis debilitate in spiritu scilicet
prouincia non impetra conferunt urine
prouocatiua

Pronosticacio

Iste
passiones / raro sanatur in hijs qui
sunt ultra xl annos et precipue si per
durent usque ad xxvi per tiola asso zo Ne
frenci et circa vesicam dolentes etc
Item si fiunt precipue apud duros in renibus
vel carnem viscosam vel lapidem
quem se frangi non permittit aut cito
mittatur ex dolore aut ydropisim
aschitem inducunt pruricosam Item
si fiunt precipue sanguine coagulato
in vesica scabiem et ulcus faciunt
in ea nisi infra xx dies vel xl
ad plus expellantur quam in ventre
calido sanari communiter in sanie in xx
diebus vel circa id ut contingit in
pleuresi et peripleumonia Inuenitur
non sed in xl diebus hoc contingit
vel circa illud sanie peradustionem

solummodo sicud contingit in intestinis
minore et vesica usque ad xv in parti la
asso zo Catarri in superiori ventre in
sanie conuertuntur in xx diebus et
mento erit dicere illud quietacionem
quam sit xx dies est tempus sanie proce
dere vlis ita xl sed Item dessin
via ex mollificacione / prouenientes in vesice
seribus sunt plurimum et mortem eius
sicud et palis atque exempla quam quo
etatiua fuit infirmatur etc

Capitulum quintum de insensibili exitu urine et mingentibus in sompno sicut lecto

Accidit quibusdam et precipue pueris
aut mingere nesciunt in sompno et
quandoque tempore vigilarum quam etsi in eis
virtutes naturales sunt fortes virtutes tamen
animales sunt debiles ut dicit Auicenna
3° canonis fen 2a capitulo de causis passi
oni ex quibus sunt virtus sensitiua et
retentiua in vesica Sit igitur ista passio
precipue aliquam quatuor causarum ut propter
quartam calidam humidam aut ex mollifi
catione lacertorum vesice aut propter
petitum superfluum

Methodus

Signa
eius precipue quorum calidam humidam sunt
hi tunc corporis carnosa urinida similiter
plurima urina citrina / vel rubea et
forte sentit paciens ardorem aliquem
in eius exitu Et sit maxime in
pueris quare cum sit vendunt suppla
ta excitatur virtus expulsiua et precipue
si superuenerit ymaginacio scalidi
in loco in quo consueuerunt homines uri
nare Et causa eius est si puer ut
incitatur ei timor ex verberibus et
vlnus rigidus quam species eius remane
bunt in memoria et regulabunt
fantasiam hora sompni Si non sit iu
uenis vel adultus adulterium renes
et vesica cum emplastris et vnguentis
fiat scriptis capitulo de dyabete sicut
et cum puluere que ponit Serapio in
consiliorum primi capitulo Scilicet conan
diri assati et post infusi in aceto

vini per diem et nocte quia fiat magis
stipticum ℞ mirabolanorum emblicorum sti-
cados boli ar(meni) glandium siccatarum ba-
laustiarum coriandri exsiccatarum partes equa-
les cum coriandro terantur omnia simul
dentur ex eo ʒ ii vel ʒ iii cum aqua
pluvie vel vino nigro pontico. Ad hoc
etiam conveniunt trocisci de carabe et tro-
cisci de alkakengi dicti ca° de incontinentia
sanguis fiat quoque flebotomia basilice
in brachio vel saphene in pede quam
confert. Dietetur dieta frigida siccata in
cibo et potu et condimentis sicut stomachus et
intestina non prohibeat. Signa eius
propter complexionem frigidam humidam sunt
humiditas corporis flatica urine al(bedo) grossa
specie sunt moderate omnino et profun-
dus sompnus plurima et pinguedo perfecte omnino
Et cura eius est ut si sit alteratio adiuvetur
detur de hoc pulvere calido stiptico quem
ponit Rasis ibidem Rasis glandium siccatarum
ʒ v thuris ʒ iii mirre ʒ vi cori-
andri assati cipi caparis acori ana
ʒ v ; terantur omnia simul et alcohol
dentur ex eo mane et sero ʒ i cum
vino pontico vel vino veteri acro
virga pastoris et roga cum olio mastici
vel nardino piretrum in eis dissoluta
sunt euforbium castoreum et mirra
Emplastrentur cum herbis calidis siccis sicut
sunt menta mentastrum salvia ruta
absinthium serpillum pulegium cocta sunt
et pistata et incorporata cum mastice et
bdellio dissolutis cum vino veteri
amaro vel aceto acutissimo ad ignem
in tazola conferunt preterea balnea
termarum vel stuphe sicce ; propter purgationem
gargarismus fiant frequenter sicut tu in ma-
dietetur cibis et potibus et condimentis
calidis siccis si epar non contradicat.
Signa eius propter mollificationem sunt
quia et per vigiliam egreditur urina
insensibiliter et fit maxime in
senibus et decrepitis, et cura eius

est eadem cum cura stranguirie propter mol-
lificationem vesice et eius que fit propter
debilitatem corporis vesice. Signa eius
que fit propter potum superfluum sicut nar-
ratum infra et quam fit solummodo post
inebriationem et crapulam. Et cura
eius est cura eius cum passio
non contingeneratur a causa primitiva
in mente quod ponit ypo ubi dicit
in omni motione corporis. **Cano**
Que cura istius passionis administra-
re conveniunt medicinas locales non
tamen circa membrum colligens sed et circa
membrum generans urinam quod est epar
et sequestrans quod est renes. Sunt me-
thodo predicta medicine igitur bibite
sunt subtiles in ultimo pulverizate
et cribellate ut cito ad renes et
vesicam pervenire valeant cum
urina. Ultimo sciendum quod renes
magis alterari possunt per urinam vesi-
ca vero propter eius nisi forte maiora
irruant profusius per syringam. **Pro-
nosticatio** Iste passiones si fue-
rint in pueris post reficiantur convocare
gone quod confirmant quod sit usque ad
xxv annos ad plus quod si post hoc
remanserint plerumque continue cum
ypo za particula affor. Contingit vero
permanere pueris et non solum circa
iuventutem aut senibus circa menstruorum
corruptionem vel etatis conveniunt. Item
ista passio super venientibus in senio non
sanatur quam eius causa magis forti-
ficatur. Unde ypo vi particula affor. Ille
frenitici et circa vesicam dolentes
laboriose sanantur in senibus.

Capitulum vi de crepatura in vesica et collo eius sequitur

Hoc capitulum licet continua sunt quibus
possit fieri ex omni genere
quatuor humorum illud tamen quod sit
ut plurimum est ex causa calida ut dicat
Rasis et propter de eo vel san(guine) colerico
quam in vesica pervenire non potest

-nis humor acutus subtilis non sit
nebris inmosum et ostensum. Et signa eius
sunt febris acuta et dolor vehemens cum
punctura in vesica et alienatio mentis
et ingressio vigilie sicut in frenesi
quod totum accidit propter huius membri plurimam
sensationem et nimie caliditatem et mag(n)ificat
retinet stercus et urina **Methodus**
Cura eius est omnis cura frenesis
fiat igitur statim a principio flobotomia de
vena epatica dextra in brachio
vel manu et non compleatur cum forte stip-
sicum fit in rep. aliorum membrorum
apatitorum, sed cum fortis lenibus quibus inducit
in vesica frigiditas solummodo cum fit
nebris ita firmum et exhibeatur sine re-
solutio linatur ergo pecten et organum to-
ta vesica ad dies quatuor a principio cum
oleo rosarum vel vio. vel de mensita
vel de papavere et compleatur cum malua
solatra et sicla coctis et pistatis
et incorporatis cum eis ponatur tepidum
super locum. Dic non quarto vel tertia
illud fiat flobotomia eradicativa de sa-
phena pedis sinistri quae est inter tunc
talo. Et tunc linatur locus cum resolutiis
linibus sine attritione sicut est oleum
camomillinum calefactum in vase duplici
vel anetinum quod mitigat dolorem
et compleatur cum farina seminis lini seminis
grecum et sic aneti et floribus camomille
et mellilotto et altea coctis in aqua
et pistatis et incorporatis cum mucilagine
seminis altee et butiro recenti sine
sale et oleo camomillino sufficienti
et post addi farina fabarum sufficienti
ter et aperitionis pororum contra absensio
cessu. Hoc namque emplastrum et propter impro
gat timorem et extensionem dolorem inter
et innam myss. vel resolutum sit possibile
et sic negatur. Postea in statum sed inclina-
tione conforteretur cum resolutius fortiori
tatur hora illa cum ordeo vel avena
conditis cum lacte amigdalarum dulcium vel
cum iuribus tanquam asteratis cum lactucis

portulaca, avena. Bibat aquam decoctionis
ordei vel liquiricie vel ordei et prunorum secundum
quod. Aut non videtur ferum consolidatis usque
ad diem sex vel circa illud nisi tunc dolor
et febris continuentur quia saniei incipit ge-
nerari procedere ad maturatia quae disponi-
tio de apostemate in renibus et sic procede
usque ad perfectam maturationem et ruptionem
et curationem sicut disponitur illic. Et
usque in illis videtur perfecta usque ad de-
cem vel xv ad plus nisi continue dolor
et febris inmorantur et apparet tactu tumor
cum duritie post commissuram quae est inter
testiculos et anum et angustia retentio-
nis urine et stercoris. Tunc sciat quod
subtile est materia calida est salanis et quod
resolvendum indicat quare tunc confortentur
virtutes cum carnibus bonis et vino in
longum morbum sed calcar tollerare et pro-
cede ad mollificativa primo quidem pinguis
detur ergo mandragora vel in cassiafistula
dissolute cum aqua calida vel cum aqua
de coctionis seminum quatuor frigidorum maiorum
quae evacuant et mollificant. Deinde a
cuatur cum seminibus calidis ut est semen feni-
apii et capillus veneris. Purgetur cum quibus
cum tamarindis et manna coctis et dissolutis
cum eis. Ista namque tria farmacia scilicet
cassiafistula manna et tamarindi plurimum con-
ferunt cum omni duritie siletum et sole
condite et compleatur locus commissura et pec-
ten et lumbi cum emplastro quod disponitur ca-
de apostematibus renum. Pagina de cura apostemat.
duri. Et ungantur semper cum oleis calidis
predictis et confert plurimum mollienda et
resolvenda in mas duas balneum aque dul-
cis vel aque decoctionis malue altee
caulium recentium et solarum cucumbi melonum
et radicum caparis. **Canon** Idem est
canon apparatus renum et vesice quare vi-
deatur illic. **Pronosticatio** Apostema
in vesica cum dolore et duritie durat
in ea et febris continua acuta malum
innuit. Ut dicit Ypocras particula pro-
nosticorum tertia sunt magis timenda cum
occultis scilicet quod apostema confirmatum fit.
Item secundum eum illud apostema vesice

Virge et testiculorum cum minor

si resolvat salubre si vero consumet et insaniam comitatur et hiis prius acciderit ad urinam salubre erit si vero ad solitum processerit vel cecidit si ad sanationem redit et prius non acciderit nec vesica mollescerit necesse esse defecerit mors in prima periodo adveniet in die vii ad plus cum hoc apud me pro certitudine esse nat. Idem dicunt hunc morbum fieri scilicet apatis in vesica cum esse acuta pueris amplius circa xiiii anno usque ad xx solet evenire quia ideo forte contingit quia dum membra spermatica sunt preter quam fortificata et fortificatam. Hinc nisi aliud provocare nec acute in ipsam prius penetrare et apud inducere.

Incipit tractatus ~~nonus~~ viii de passionibus ~~membris cum capitulis undecim capitula~~

Membra generationis in masculis sunt tria scilicet testiculi et vasa spermatica atque virga. Sunt autem vasa spermatica vene due albe strette longe valde orte prope renes dextra quidem a vena kilis supra renes sinistra a vena emulgente infra renes. Deinde procedentes deorsum super spondiles dorsi perveniunt ad ossem in bursam testiculorum ubi revolvuntur circa testiculos singula circa singulum revolutionibus variatis preter quam corporum substantiam ingrediantur. Post hoc ascendentes variante et os pectinis huius sua orificia terminata in via virge que est collum vesice. Dextra quidem a dextris sinistra a sinistris. Ita ut hec tres vie in unicam apud virge radicem transformentur. Et dicuntur vasa spermatica cum sanguinem nobilissimum superfluentem in nutrimento quem quidem corporis totius in quarto non in quali qualitate quidem in epate secundum medicos in corde secundum philosophos surgunt alterationem predictis. Et vehementer ad testiculos ut corporum albedine dealbescendo lac in mamillis et sic finaliter in sperma convertitur propter quod accidit ut hii qui excesserint in coitu sanguinem

Secunda causa quando coitus non appetitur [illegible] signis ipsius debilitas renum et dolor eorum non habet multum forcia et est in [illegible] corporis et urina continet albedinem multum [illegible] dare [illegible] [illegible] et multum [illegible] [illegible] et sperma [illegible] [illegible] de [illegible]

De ablatione et diminutione coitus et impotentie coeundi et causis earum

loco spermatis effundant. Consueverunt predicta membra quatuor generibus membrorum morborum evenire. Primum est ablatio et diminutio coitus. Secundum corruptio que vel aliud intelligitur quam oppressio in desiderio coeundi. Tertium gomorrea id est emissio spermatis involuntaria. Quartus morbus huius omnium membrorum et est apud nos de malicia spermatis. Incipiamus ergo de ablatione coitus et causis eius loquendo.

Capitulum primum ~~De ulceratione fluxus menstruorum~~

Aufert vel diminuit potentiam coeundi quatuor ex causis. Prima 1
est appetitus debilitas. Secunda est e- 2
rectionis virge fragilitas. Tertia sperma- 3
tis modicitas et siccitas. Quarta 4
corporis virge brevitas atque gracilitas de quibus per ordinem dissiping.

Methodus. Debilitatur appetitus propter duas causas. Prima est corporis totius debilitas ut post quartanam et continuatam aliam vel decrepitam vel famem plurimam exhaustam vel egritudinem assumptam vel maciatione et labore fatigatam et cura huius est confortatio corporis et impinguatio cum regimine qualescumque et addicione in cibo et potu laudabili opulentia et subito nutrientibus ut sunt pisces recentes petrosi et ipse carnes et caro pullorum et edorum et agnorum et porcorum iuvenum et prima cassia inspissata cum vitellis ovorum condita cum speciebus aromaticis dulcibus ut sunt cinamomum cardamomum liquiritia modicum crocus macis et similia et ova sorbilia et lac capre vel vacce calidum cum millis et testiculis gallorum et hircorum et arietum actualiter et vinum dulce et claretum et panis de simila et omnia que dicuntur capitulo de fortificatione et capitulo de impinguatione corporis macri libro 2o si dentur volumus et confortatio cordis et cerebri cum aromaticis et appositio in sompno ocio et quiete

(margin: causa debilitatis totius corporis)

Sed quando quis virgam tendere et [illegible] ad coeundum laborat et semen emittit [illegible] et alii quibus non virga exigit nec appetit nec semen emittit. Cura istorum dat electuarium [illegible] [illegible] quod auget libidinem et voluntatem coeundi [illegible]. Recipe spargi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cardamomi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel in [illegible]

et diminutio coitus omnino et laboris usque
ad perfectam resumptionem debitam vel consuetam
Tertia est animi debilitas ut potentia [illegible] pas-
sionibus plurimis ampliata propter quod virga
mollificatur et spermatis prurigo quietatur
ut accidit mestis penitentibus et timentibus
Et cura eius est talium per contrarium erudi-
tio in gaudio solaciis tripudio et puellarum
pulsare et libris dissolutis provocantibus
Erectionis autem virge fragilitas sit propter
aliam duarum causarum una est ventosi-
tatis inflative paucitas cuius signum
est paucitas erectionis cum provocatione
in flatuosis et virtute corporis bene se
habente Et cura eius est usus assiduus
ciborum inflantium quorum tamen inflatio
non resolvitur per digestionem primam quia etiam
inflant solummodo [illegible] ut pira et
poma cruda comesta scilicet quorum ven-
tositas est remanens [illegible] per
digestionem secundam et confusionem corporis san-
guinem ut sunt fabe pisa cicera
fasceoli qui comedantur recentes vel
semicocte conditi cum sale et cardamomo
et rape cocte cum carnibus vel assate
in igne et lac recens mixtum cum melle
et pisces supradicti tepidis cibandi et tracta-
tio virge assidua cum leni fricatione atte-
nuata non resolvente Alia est paucitas
virtutis in venis virge cuius signum est quod
sperma est humidum subtile et facile egre-
diens et desiderium constans sed erectio in
1 semetipsa debilis Et cura eius est
usus electuariorum calidorum ut sunt diasaty-
rion piperion vel diaplante [illegible] anacardinum
2 et salsum et inunctio virge assidua cum oleis
et unguentis calidis dictis [illegible] paralisi et
3 assiduatio in cibis et potibus calidis si
4 [illegible] non contradicat et calefactio in renibus
et fricatio virge frequens et coitus usu
moderato Spermatis autem modicitas fit
propter siccitatem dominantem super testiculos
vel corpus totum et signum eius est
paucitas exitus spermatis apud coitum
et eius puritas et diminutio in quantitate

congrua et discreta Et cura eius est 1
humectatio corporis et impinguatio predicta
quoniam omne impinguans corpus est multiplicans
sperma et humiditates influentes et in hoc
conferens appetitui est medicamine deterra-
nicbin ut dicit Rasis scilicet lactis vaccini
vel ovini [illegible] libras
libras ii vini [illegible] dulcis ℥ ii coquatur
usque ad spissitudinem mellis detur ex eo
omni die in ieiunio ℥ iii vel iiii et post
ipsum comedantur pisces recentes assati
cum tepidis crudis vel clupei conditi dulce-
dinibus predictis Confert preterea balneum 2
aque dulcis tepide et specialiter post cibum per
ii horas sine mora in ipso et multiplica-
tio somni post ipsum et otium et quietis
Spermatis autem frigiditas fit propter hoc quod est
paucitas pruritus in ipso vel desiderium
ad coitum et quod egreditur apud coitum sperma
plurimum subtile aquosum sed est tardi exitus
post fricationem plurimam Et cura eius est
cum omni quod calefacit ex cibis et medi-
cinis et assiduatio ℥ conditi et diasaty-
rion piperion et diaspermaton Et quando aggregatur
ambe dispositiones in spermate scilicet frigiditas
et siccitas Et signa eius sunt humidi cor-
rupta scilicet materia [illegible] moll
et lappe carnis paucitas pigritas et sperma-
tis et tarditas egressionis eius apud
coitum Et cura eius est aggregatio in-
tentionum duarum simul predictarum et assidua-
tio ciborum grossorum calidorum inflativorum
si stomachus obediat sicud [illegible] et caro
pinguis clupea in aqua cum tepidis et pulli
[illegible] et cerebella animalium [illegible] silvestrium
cum aquaticarum ut sunt passeres
fasiani et perdices et fabe cocte cum
carne porcorum salita condita cum pulvere
[illegible] dulcis vel ciadmomo cardamomo
et piper et omnia [illegible] sperma que
dicuntur passim de cupiditas Virge
autem brevitas atque virge gracilitas coitum
diminuit et propter [illegible] sperma non
deducit in [illegible] qui est
locus ei proprius quare stat in collo matricis

[illegible]

ova sorbilia
ova frixa
rapa ... in lacte vaccino ...
... [illegible]

resoluitur et coliquatur apud ignem et sic efficitur salinatum. Cura eius sit hec primo uno aliquo et ipse ante tempus consistencie et cum ad hanc media conficiunt est ut abluatur virga tota omni die cum aqua calida decoctionis piperis vel sinapis vel titimali fricando donec incipit rubescere et inflari. Post hoc statim ungatur cum oleis vel unguentis attractiuis sicut est oleum decoctum vel despuma et unguentum marciaton dyaltea arrogon vel agrippa super cum vitrum vel ponatur illico emplastrum factum ex pice calida liquida alba munda et armoniaco mixtis equaliter et extensis super corium album molle et fiat hoc omni die bis vel ter usque ad dies septem vel plus et secundum talem modum in pigricia ad libitum [illegible] et corporis et totius de quo dictum est libro 2°. Confert postea assidua tractatio virge cum manibus cum extensione et dilatatione et frequentatio coytus cum fricatione lenem perducente.

Empirica

Electuarium dyasatirion confortans coytum ex omni causa diminutum vel ablatum sic fit. Recipe satirion recentium que abstrahuntur a pede suo ℥ iii pastinace ceruine [illegible] ana ℥ iii radicum raphani ℥ ii [illegible] ℥ ß terantur et infundantur in aqua ciceris vel fabarum quorum decocta fuit aqua prima per diem et noctem postea exprimatur et ponatur in lacte vaccino vel ovino quod super emineat radicibus duobus digitis. Postea addantur butiri recentis vaccini ℥ iii et coquatur cum facilitate usque ad spissitudinem. Et si adhuc radices non bene cocte sunt effundatur [illegible] super eas ex lacte et butiro usque dum perfecte decocte sunt postea pistentur hoc totum perfecte et addatur carnium dactilorum pistaciorum enucleatorum fisticorum pinearum mundatarum auellanarum mundatarum ana ℥ iii mellis albi despumati lb [illegible] zuccari [illegible] ℥ iii et omnia bulliant insimul usque ad perfectam decoctionem et spissitudinem postea deponatur ab igne et addatur pulvis istarum specierum. Recipe caude stinci [illegible]

et sanguinis ℥ i seminis eruce ʒ ii been albi et rubei lingue auis seminis nasturcii [illegible] piperis longi, bauce seminis sinapis spice ana ʒ ii galange nucis muscate piperis albi piperis nigri seminis porri seminis rape ana ʒ i [illegible] passerum ʒ ii et dimittantur [illegible] continue permiscendo cum spatula. In fine vero aromatizetur cum ʒ i boni musci distemperati cum uino optimo veteri claro et sic dosis eius ab ℥ ß usque ad ℥ i cum uino et [illegible] ʒ ii et est descriptio mesue in [illegible] [illegible] pro [illegible]. Electuarium aliud sic fit. Recipe seminis bauce seminis rape [illegible] spice raphani eruce seminis pinearum mundatarum cardamomi piperis longi fisticorum lingue auis [illegible] been albi et rubei satirion costi dulcis ʒ ii piperis longi nasturcii ana ʒ ß terantur et cribellentur et conficiantur cum melle despumato detur cum vino dulci vel lacte calido [illegible] et si corpus fuit calidum dimitte [illegible] piper et raphanum et nasturcium et pone pineis auellanarum et amigdalarum dulcium mundatarum et confice cum zuccaro vel penidiis [illegible]. Aliud forte in oleo et datur ante horam coytus [illegible]. Recipe stincorum recentium [illegible] vel [illegible] ℥ iii vel in [illegible] piperis longi lingue auis satirion ana ʒ i costi dulcis ℥ ß terantur omnia perfecte et misceantur ad ignem cum melle despumato cocto et indurato et totum simul commedatur.

Unguentum ad idem. Recipe olei nardini vel costi ℥ iii cere ʒ ii euforbii piperis cubebarum sinapis costi dulcis ana ʒ i et musci grana vii dissoluatur cera cum oleo et in hoc toto incorporetur pulvis rerum aliarum postquam deposita fuerint ab igne. Ungantur ex eo renes et spina tota femur pectus et virga sed caueatur ab eo in corpore [illegible]

Stincus [illegible] pinguedo [illegible] libidinem [illegible]
[illegible] Recipe euforbii galbani [illegible]

[illegible]

calido sicco vel atrum et in matrice venienti vel dyabete **Canon** Contraria constituunt, primo oppilatio appetitus et hec est a corde et epate, secundum ventositas engens et hec est a carne spongiosa in virga, 3um humiditas seminale proficiens et hoc est a testiculis et vasis spermaticis. Ex quo scire potes medicum non oportere negligere cordis et epatis confortationem in coytu provocando. **Pronosticatio** Ablacio similiter et diminucio potencie coitus si fuit oppilacione, id est propter malam complexionem frigidam siccam testiculorum in naturam curam non recipit quoniam desiccabilis est. Digna namque difficile est medicum invenire. Item ablacio difficiliter curatur quam diminucio. Item ista passio difficilius curatur in senibus quam in iuvenibus sed etc.

Capitulum 2m de satiasi et papismo et egressu et desiderio coeundi

Satiasis est erectio virge assidua cum desiderio coeundi, papismus vero est inflacio virge continua sine desiderio coeundi vel pauco sicut accidit quibusdam impotentibus et pueris. Desiderium vero est sicut que ad utrumque et sunt complices iste passiones. Durant firma non tamen subiecto vel efficacie propter corporis. Causa sunt signa causa et cura, propter quod in mulieribus est satiasis cum prurita forte laborare volunt loco erectionis. **Methodus** Fiunt autem hec passiones quatuor ex causis. Prima sanguis et spermatis multitudo. Et signa eius sunt habitudo carnosa rubicunda cum virtute corporis et paucitatis debilitatis post coytum plurium et pollucionum et impregnacio mulierum cum quibus coeunt. Et cura eius est minoratio sanguinis propter posse cum omnibus rebus que hec faciunt et corpus extenuat que sunt que per flebotomiam vel mediante fleumate. Prima flebotomia frequens. Secunda assiduatio medicinarum ventrem solvencium. 3a famis et labor in tercio. Quarta cibus ciborum acetosorum similiter et medicinarum

[illegible marginal annotations]

ciatarum sicut sunt lentes cocte in aqua condite cum aceto vel agresta vel vino granatorum et sicut est potus aque frigide mixte cum aceto et sirupo simplici acetosi quamquam duo mandragora comesta visus arborum frigidorum actu et virtute sicut sunt lactuca portulaca comesta cruda cum aceto et agresta cum abstinencia calidorum sicut sunt carnes et vinum vel humidorum. Primum sicut sunt lac olum et butirum. Secunda assidua coitus medicamentum diminuendum sperma a qualitate et quantitate que dicuntur paruso de empiricis post inicia verum dederunt remedium ad locationem renes infrigidancium cum exsiccatione cuius modi sunt laminicta super alcatium, et virga et testiculos et oleo vero unctio cum camphora et cera vel psileon mixto cum oleo aceto et modico argentum vivum et si paciens dormierit vel supinus iacuit super ea magis conservant et sicut sunt templa empla ex rosis, solatro, plantagine, spinia, invitalibus, virga pastoris, lenticulis, ex corticatis cocte in aqua et aceto et psillium et incorporata cum oleo rosarum vel nenufaris. Et sicut sunt epithimata ex camphora sandalis et rosis pulverizatis et in succis in aqua rosarum et aceto et ad hoc multum confert, ut eger gerunt desecti super renes lamina plumbea subtilis spissum perforata. 2a vero est spermatis prurigo ex derivamentis acuitate et caliditate ipsius provenientis. Et signa eius sunt fortitudo in desiderio coytus velut modo sed debilitatur post ipsum plus aliis ~~Et signa eius sunt forti~~. Et egreditur apud ipsum sperma modicum et velociter cum ardore incipiente virge quam forte sequitur ardor in urina propria. Et frequenter inducit exsiccationem et macrasinum corporis totius. Et cura eius est humectatio et infrigidatio propter posse cum medicinis ex talibus sicut est balneum aque tepide dulcis vel aque decoctionis lactuce malve propter salicis foliis et postea per potum lactis acetosi vel de grano

[illegible marginal annotations]

In modo ... vita cerebro et assidua ... sit ... ad testiculos ...
... ossa ... ... et ... ...
... ...
in aceto et ... ... colature ... ... addatur caphore
ʒ i ... ... et populeon et similibus

Cibus

Competens est buturum pro hijs de cibus sunt oplactucis portulacis cucurbite citrulli me lonibus conditis cum lacte acetoso vel cum butiro et modico aceti et huiusmodi sunt carnes agnorum vel porcellorum et edorum cocte et alterate cum herbis eisdem silicet et gelatina facta et conuitantibus ac aliud coctis et conditis cum oximo pontico et modico aceti. Potus sit eius vinum al vel vinum potabile ... si ... ... sit in ... bibat vinum dulce ... et potationes restauratiuas dictas capitulo de ptisi et capitulo de macie renum et si apparere ceperint signa sue ethice fiant omnia que dicuntur suo capitulo libro 2o. Potatur post assidue clisteris diminuentis spermaa aqualitate fratrem ... dicemus infra capitulo de ... et fiant omnia localia frigi ... et adhuc omnia confirmat localia dicta capitulo de dyabete. Tertia vero est multitudo humiditatis ... ut fiat ... eius sperma et signa eius sunt quia parum debilitatur ... plurimo et ... sperma apud ipsum ... et subtilitas eius et albedo coloris et corporis et habitudo flatica et multitudo inflacionis ... sine desiderio ... Et cura eius est ... humiditatem ... cum cibis et medicinis sicut sunt panis ... et lentes ... ... et carnes asse condite cum sinapi vel pipere et sicut est vinum vetus amarum ... ... et ... tollet ... et laboret ... potatur dyaton piperion dyacimino et omnibus calidis ... et ... purgaciones ... cum pillulis cochijs vel cum ... lapatica ... purgacionem desiderium ... ... et calidis confortando ... hora illa renes ... et testiculi cum ... mar ... et ... ad ignem vel solem calidum vehementer et fiant omnia que dicuntur capitulo de gomorrea.

Quarta vero est multitudo vetositatum exigencia ... et signa eius patent ... paciens et si fuerit cum caliditate apparet rubedo coloris corporis et desiderium vehemens ad coitum. Si vero cum frigiditate apparet albedo coloris corporis et habitudo ... et desiderium modicum ad coitum ... ... coitus valeat ... ... ab ipso vocatur. Et cura eius si sit a causa calida flora ... frequens et ... renum ... cum ... sicut supradicte et assidua clisteris diminuentium sperma propter frigiditatem que dicuntur capitulo de empicis. Si vero sit a causa frigida purget cum pillulis cochijs et assidue post hoc clisteria diminuencia sperma propter caliditatem vel ... valet etiam ad hoc omne quod ventositates carminat sicut est dyaciminum dyation piperion et clisterium quod fit ... cum origani ... pulli ... calamenti pulegij salvie poly ... ana ʒ i ʒʒ cinamomi piperis cardamomi ana ʒ ij ... ana ʒ ... lib vj fiat clisterium ... sicut ... de quo fumat ... ad modum castanee omni die cum vino al ... amaro. Abstineat ... cibis ventosis sicut sunt rape ... eruca et ... et ... sperma sicut sunt lac recens et ... recentes et ... et ... tibus desiderium appetitum sicut sunt ... ... et filia. Cum petita diminuetur coitus et ... castitate sunt duorum generum quedam ... hoc ... aqualitate quedam appetitum et quedam ... aqualitate sunt duorum modorum aut ... ... et mortificante sicut ... ... acetum agresta ... argentum vivum ...

... frigid

et similiter cum aceto aut oxisaccara et
consimilia aliquid sicut piper sinapis
allea apium sicut vrtice et omnia diu
retica calida Et cum vero appetitate hoc
et hoc caliditate plurima propter preparent
propter hoc quod et omnia sunt fortissima sicut
sicut agnus castus scilicet folia radix et
semen eius similiter et coriandri
ruta origanum et smaragdus
Omnia opiata a caliditate ipsum
vel flatus quibus addunt medicine
aliquid quod opiata vel asa fetida
sunt purgans vite plurimum sanitatem
ipsorum vsus modicus ne forte ad pali
sim vel ad apoplexiam perducant vel
ydropisim preparandum vel ethicam faciat
cum hiis Electuarium simile ad hoc sicut
Recipe semen lactuce semen portulace semen papaueris
Recipe origani rute carui cimini baccarum
lauri piperis longi piperis ana ʒ i apii
caparis amomi cinamomi ana ʒ i
liquiricie ʒ ii mellis quod sufficit confi
ciatur cum appetitate ad hoc sicut Recipe
Recipe semen agni casti ʒ v foliorum metas
tri semen rute cum calamenti ana
ʒ i smaragdi ʒ i Recipe detur apeo
i remo cum vino al aquosis Item con
ferent trocisci de agno casto dicti de
de opilatione splenis

Canon

Cauendum in cura istarum passionum ab
introductione passionis maioris
Nigra enim si sunt attamen calida
ne stomacum et cor mortificent vel
vt asta ne epar et splenem inflam
ment Sed vel ab humida ne corpus
et membra opprimant Cum igitur
aliquid talium apponitur illico cessandum
ab exhibitis preterea vt sicut empla
et vngenta Item conueniunt etiam
medicine sunt subtiles et cum quod ad inf
ra membrorum distans et profundi
penetrationis oportet vt sit earum pe
netratiua Si igitur sunt liquores
colentur sicut pulueres terebellentur sicut
electuaria vel trocisci

sicut emplastra preparentur donec ad formam
ampulle reducantur sicut epithimata vel
vngenta addatur aliquid opiacio acutis
simo penetratiuo

Pronosticatio

Coytus et eius desiderium superfluum
et perdunt corporis totum et ...
...nec et cor et cerebrum et epar igitur
et opprimant et sic ethicam inducunt
Item dicit ... in diuisionibus quod
... est noxius ad per
ducens ad spasmum sicut quem ad consuetudinem
assiduus et spasmum ...
et sic effimeram que deinde in ethicam
transformatur in ...
spiritibus humoribus et membris Contra
spica est ... maxime ...
quibus ... corporis ...
malis sunt ... ergo
quod cerebro ... multiplicat
eius humiditates colliquando et sic cata
rum vel ptisim vel epilensiam vel digne
inducit Secundo ... constrictione
et ethicam inducit Tercio ... calidi quia
igneum et ardorem cum opilatione causat
et deinde sic putridas et apostemata ...
...et sic ... supra ... certo
... vel lapsus quam robur eius ...
... digendum impedit ... fluctuare
... ... et calorem
et spiritus ... corporis ad ...
distrahendo ... renibus matris
vel ... ... prima quia
... magis ... et ... vlcus
dilatat Cum igitur post coytum superfluum
aliquid tale apparet ... fuerat ...
propter remediis suo loco dabis Item contra
... quidam corporis ...
do spiritus ac agitando ... et
quod superfluit infrigidans resoluendo et
... consumendo Item ergo debilitati
conueniunt post coytum ... albus et
electuarijs aromaticis calidis cum ...
... vel frigidis post ipsum vt est
aspersio faciei et ... cum aqua ro
sarum pura vel in aqua dissolute sunt
rose et sandali ... tamen albi

quam rubei. Et mictatur cibus multum et subito nutrientibus ut sunt pisces recentes et in carnibus laudabilibus in sorbilia cum vitellis ovorum et sicut est vinum dulce purum et clarum.

Capitulum iii de gomorrea et pollucione nocturnali etc.

Gomorrea est emissio spermatis involuntaria qualis est pollucio nocturnalis et fit quandoque cum erectione virge quandoque sine erectione ut dicit Avicenna vi de accidentibus. Colligitur causa efficiens propter debilitatem virtutis retentive vasorum spermatorum et testiculorum. Habet autem debilitas aut fit propter acuitatem spermatis plurimam operationis compulsivam. Signa eius est signa satiriasis propter acuitatem spermatis plurimam compulsivam operationis compulsivam. Signa eius sunt signa satiriasis propter acuitatem spermatis aut propter multitudinem spermatis et humiditatem preparatorum ut citius fiat sperma. Et signa eius sunt signa satiriasis propter multitudinem humiditatem et habet omnia dicuntur capitulo primo.

Methodus. Cura gomorree calida est ut primo fiant omnia dicta in cura satiriasis propter acuitatem spermatis. Confortet preterea capita dorsi frigidis fomentis et que cum humiditate consenserunt quoniam maliciam diminuit et calorem reprimit potenter. Interius vero confortet retentiva cum emplastro frigido stiptico quod fit ex rosis, nenufare, mirtillis, plantaginis, bursa pastoris, lenticulis excorticatis vel bis coctis prima aqua reiecta. Post hec omnia vel quedam eorum cocta fuerunt in aqua pluviali et modico aceti. Deinde expressa et pistata et incorporata cum aqua rosacea vel oleo rosaceo vel oleo nimpheo et aceto talia posita super virgam et testiculos. Idem facit emplastrum ex coctione nespilorum, sorbis, pirorum immaturorum, balaustiis, cupulis glandium et foliis. Et balneum de coctione eorum vel unguentum ex foliis predictis confectum addito modico aceti et aqua nenufaris et terra sigillata

Emplastrum frigidum stipticum.

[illegible]

Et tunc extendatur in virga et emplastrentur circa renes et spina tota. Confert preterea ut paciens deferat omni hora super renes laminam subtilem plumbeam sibi forsan perforatam. Cura gomorree propter multitudinem spermatis et humiditatem est ut apparitio fiant omnia dicta in cura satiriasis propter multitudinem humiditatum preparatorum ut fiant sperma. Et si corpus sit carnosum et rubicundum flebotometur basilica dicta dextra sive cephalica in brachio vel pede quod evacuat materiam et alleviat vasa. Si vero vi sa fuit humiditas alba flaccida sive equalis de purgationibus erit insistendum et digestionibus flate aquosi. Interius vero confortetur retentiva cum emplastris et unguentis stipticis predictis additis quibusdam calidis, vigorativis in emplastro addatur absinthium, mentha, ruta, calamentum, vinum vetus amarum. In unguento vero addatur armoniacum, mastix, olibanum, bdellium per quae dissoluta fricatur ad ignem in tazola cum vino sub ponti co. Assiduat preterea potus eorum electuaria, diminuentia sperma sicut agnus castus, eo quod dicitur quia hec delevit sperma aqualiter. Sed 29 vero ea que actualiter vel potestate que dicuntur capitulo de satiriasi, paragrapho de cupiditas. Caveat autem frigus in sompno quia gravat renes et eorum spectant compulsiva.

Pronosticatio. Gomorrea si superfluat et perduret perducit ad ethicam senectutis quia cum spermate plurimi spiritus resolvuntur et corpus infrigidatur. Item gomorrea in corpore habente stomachum frigidum vel lapidem magis malum quam in habente stomachum vel epar calidum quoniam additur in frigiditate et lapis proiciendus cum operis stomacho in malicia obtinetur.

Capitulum xiii de apostematibus virge et testiculorum

Generatur in eis apostema sicut etiam in membris aliis ex omni genere quatuor humorum vel plurimum tamen ex duobus calidis quam et habet membra calida

plurima participant in natura adeo et per eorum caliditatem complexionalem perficiat spermatis generatio et ideo si testiculi priventur vel corrumpantur sicut fuit flatus quemadmodum accidit eunuchis et impotentibus per eam Signa apostematis calidi in eis sunt rubor virge et testiculorum cum tumore et ardore et dolore forti et febre continua Et si sit ex colera ardor et dolor et calor fortificatur super ruborem et tumorem Si vero ex sanguine totum sit equale Signa apostematis frigidi sunt tumor sine rubore et dolore plurimo Et si sit ex flegmate apparebit tumor mollis albus Si vero ex melancolia durum niger **Methodus** hoc apostema cum caliditatibus fit in membris causa non indiget nisi methodo quam in eis est ut premissa evacuatione olei et flebotomia in causa calida vel farmacia in causa frigida deinde in principio emplastra et unguenta repercussiva sanguineo vero addatur aliquid ... resolutivum In statu vero multiplicentur resolutiva super repercussiva in declinatione vero pura capiantur resolutiva et hec omnia nota sunt aliquid scienti in medicina ... si tibi necesse fuit ad calidum apostema ... fac ... olei ... Item et ... unguenta apostemata ... **Emperica** ... solvens lenem ... inflammationem virge vel testiculorum et ... flebotomiam basilice in brachio primo Post hoc impede ... stercoris columbini vel vaccini florum camomille ... recentis seminis lini seminis ... partes equales ... salis ... saponis ... bulliat omnia in aqua modica et oleo rosato ... et supponatur ... resolvit totum tumorem in quo cum membro ... Item ad dolorem et ardorem loci confert unguentum ... equalibus sunt mixtis Confert et linimentum ... oleo ro et oleo camomillino cum pulveribus equalibus simul mixtis

Item ad ulcus et corrosionem in virga et testiculis confert pappe dyn de vitellis ovorum quod sic fit Recipe ova ... gallinarum recentia et decoquantur in aqua donec indurentur deinde vitelli ovorum frigentur in sartagine donec quasi adurentur tunc exprimatur cum spatula succus qui exit vel distillentur in alembico sicut aqua ro quod est melius hoc enim oleum carnem creat ulcera consolidat adeo ardorem et dolorem reprimit et corrosionem prohibet deinde hoc enim facit unguentum album et citrinum Nicolai **Canon** mutatur hic patiens cibis et potibus ventrem lenitibus et mala abstineat omnia ... sicut sunt aqua ordei vel aqua ... et ... et omnia dicta ... descripti ... et ... dolorem et apostema augmentarent nisi forte in declinatione predicta **Pronosticatio** hoc apostema facilis est curationis si non ... super egro et maxime si tendat ad resolutionem Si vero ad saniem ... et si ad sclirosim magis malum ...

Incipit tractatus ix de passionibus mulieris ... xi ca

Membra generationis in femellis sunt matrix que ad modum ... est per ... vel ... quidem matrix ad collum eius et duobus ... concavitates ... quod ... longat et orificio colli eius quod vulva dicitur Et hoc quidem est in generatione ... quemadmodum et testiculi in viro ... agenti correspondeat ... patiens et locus locato ut declaratum est in superiori ... Sedem ... est duo testiculi ... in corpus femellarum ... matricis ... ut patet ... sed ... minores et frigidiores quam viro ... spermatica ... ex testiculis ... Et testiculi quidem ... et vasa spermatica in femella ... sunt vicia in generatione ... causa agens ...

tanqua paacus vt pulcre pbat Avicenna
ro collet cao de immaneth mebroz qua
tovis in semellis Cum et ipse sunt inlic
vos in pgnatc sine delectatione ppa et non
delectant nisi ex effusione spermatis ppt ad
ad os matris Sed sunt consentia et vtilia
in generatione qm hoc sperma veniens tolli matris
lemificat et mitis qtantitate quidam
reddit ex quibus melior et pfectior sit
spermatis virilis actio et eius sup eius
coniugacio completa ut nec punctus
acus posset os matris ingredi pg
horam qceptionis quemadmodum / et pal
ma famelici sub sevit inglutionem albi
pt qd sit ps matricis Et si qua mulier
impregnata sup impgnetur hoc sit p oris
pditi apertionem ex delectatione que sen
tit in coitu et eius de vno pfatum re
strictionem Et hoc est de his que raro
qtingunt qm vt plurimum sit pal
ligena spermatis vnius distribucio p
cellulas matris divisas ppaz vel p
spermatis diuisorum successionem Est
autem matrix membrum densum neruosum
rugas habens plurimas in eis qtaui
et gutur quemadmodum signis ymaginem
singuli vel spongia sub figura vesice
vel cum virtualis Et est huic duo
cornua i duas pellicellas piramidales
neruosas quorum vna basim habz quiete
matris dextro et cornu affixum renibus
dextro Alia vero habz basim quiete
matris sinistro et cornu affixum renibus
sinistro quibus anchis et dorso alligatur
ne tpe impregnationis molestius oppsa
decidat et turpe figuram faciat qualem
habent qui paciuntur herniam et rupturam
locus vero situacionis eius est directe sup
spondiles dorsi et tandem sz ab umbilico
infra costas ados pectinis ita vt vena
chilis magna descendens equitet spon
diles et arteria ad orti magna descen
equitet venam chilis et longiorem equitat
arteriam adorti magnam et matrix equi
tet longationem / et vesica matricem
et ppe collum eius qm matrix altius

est locata Et ex hoc scire potes cam
ppter quam in passionibus matricis re
tinentur fetus et vrina et quare sentitur
dolor in dorso circa renes et inventre circa
sinum et ala tres vtroque et cetera circa in
guina Consueverunt igitur membra pdicta
pl supvenire qua passionum prima est
fluxus menstruorum superfluus 2a est
restrictio menstruorum 3a est mala
disp[osici]o matricis ad conceptum et impgna
tionem 4a mala disposicio matricis
ad partum ppter que regnat aborsus
post conceptionem vel phibetur conceptionis
apparatio Quinta difficultas in pariendo
Sexta exitus matricis vel vmbili
ci post partum Septima desiderium ad
cognoscendum in pgnacionem et scipinis
fetus Octava mola et inflacio
matricis nona apo pfocatio vel
suffocatio matricis / Decima apo
sa vlcera et ragadia in ea Capitulum
primum de vbertancia fluxus menstruorum
Fluxus menstruorum superfluus ppter
aliqua decem causas vt colligitur
ex dictis Ga. in de acc. in vltimo cao
prima est sanguinis multitudo in corpore toto
redundans faciens / venas in matrice
Secunda est est multitudo tole in massa sang
inea acuens ipam et sfora venarum
apiens que ad qcavitatem matricis terminantur
et cotelidones appllatur Tercia est multitudo
flatus aquosi penetrans frangens qta
est venarum corporis latitudo via humori
bus patulam tribuens Quarta debi
litas virtutis retentive innate cum
mollificatione venarum carpedum Sexta
densitas tocius corporis quare nichil
ex eo resolvitur sed aggregatur Septima
corrosio in matrice i apertio quorsda
venarum in matrice quemadmodum emoro
idarum Octava solicia vel ragadie in
matrice nona lesio matricis pg difficul
tatem partus decima est causa primi
tiva que est casus vel percussio sup
sinum vel spondiles antecedentes

Flebotomus Regula eius ppter

ypo qta af mulieri sanguinem vomenti
menstruis supvenientibus solucio fit. supple
et econverso sponte vel p artem
Item mulieri menstruis defficientibus sanguinem
fluere e naribus bonum est

decoctio herbe penthaphilon data cum athanasia
mulieri menstrua stringit probatum
Item pulvis tormentille cum semine lapacii
acuti et cum plantagine probatum

sanguinis Et urina super totum sunt habitudinis
carnose rubicunda et quando non
debilitatur neque discoloratur corpus et vena
ruborea grossa valde et antecessio ocii et
quietis et usus ciborum sanguinem multi
plicantium sicut sunt carnes laudabiles
et vinum rubeum dulce Et cura eius est
est ut non vestigatur nisi postquam super
fluxit et virtutem debilitare incepit quare
tunc apprimo fiat flebotomia dimpsa de basilica
dextra in brachio vel manu vel de
basilica sinistra loco eius propter magis
plus videatur post hoc ligentur extrema
superiora vehementer cum fascia Similiter
et radices mamillarum et ponatur vel
tost magne cum igne sine scarifica
tione super pectus elevatis mamillis
et ipse super radices mamillarum cum
strictione vehementi Denique fiat en
catisma id est balneum ab umbilico infra
ex aqua pluviali frigoris Vel ex aqua
frigida in qua dissolvatur pulvis boli
ar mirtillorum balaustiarum corticum gra
torum cuplarum glandium rosarum gallarum
cipressi plantaginis acacie vespillarum
sorbarum virge pastoris omnium rubi
postquam hec omnia vel quedam fue
runt in ea bulita et post hoc infra
ta vel epithime simile et volua ad
pectus infusis in aqua calida ad rec
tificationem rerum frequentata vel fiat
ex eis emplastrum coctis in aqua pluviali
et pistatis et incorporatis cum aqua ro
sacea et albuminibus ovorum et modico
aceti et fiant omnia que dicentur
capitulo de emptoicis In declinatione vero
ligari possunt extrema inferiora scilicet tempore
et cura si non apprimo Dieta lentibus
riso farre milio panico et omnibus
stipticis acetosis et si virtus debilis
sunt Cibetur carnibus assis pullorum
et castratorum alteratis cum sapore
ex vino granatorum vel succo berberis
vel aceto vel agresta Bibat vinum
rubeum ponticum limphatum cum aqua pluviali
vel dissolutione nivis et glaciei Signa
eius preter multitudinem coleris sanitate sunt
habitudo macra citrina cum debilitate
virtutis plus post fluxum et tenuitas
sanguinis menstrualis qui cadit super petiam
lineam albam et forte sentit mulier
ardorem in labiis vulve sit urina ta
lis citrina intense Et si antecessit usus
piperis et sinapis et allei et separum et
porrorum et omnium acuminum vel condicionum
et labor uxorum erit sanguinis Et cura eius
est eadem cum predicta preter quod nullatenus
fleobotometur sed purgetur si sit possibile cum electua
rio de succo rosis vel cum trifera sarra
cenica acuta vel quod melius est cum
diagridio acuato Et non negligatur
alteratio epatis et eius confortatio
cum suis stipticis sicut est hoc emplastrum
Recipe sandalorum rubeorum rosarum rubearum mirtil
lorum labaustiarum ana ʒ i masticis thu
ris sanguinis draconis mumie dragaganti boli
ar ana ʒ ß pulverizentur et ebullentur
et confitiantur cum oleo masticino vel oleo
rosarum vel mirtino addito modico aceti
et si necesse fuerit inspissetur cum farina
ordei et ponatur actu calidum super
epar Et sicut est unguentum factum ex
spleon et oleo rosarum Similiter et epithima
ex aqua rosarum et aceto in quibus dissolu
tus sit pulvis rosarum sandalorum terre
sigillate sanguinis draconis et similium et hoc
epithima fiat super renes et intra
vulvam Sumat quidem diu diamargarita
et cum tenia de syrupo rosarum vel oziza
cara cum aqua decoctionis sumach
plantaginis mirtillorum vel corticum
vel de syrupo mirtino dicto capitulo de
fluxu ventris capitulo de emptoicis cum
aqua decoctionis multum solet Non
negligatur etiam alteratio splenis et ipse
si causa sit materia adusta fumosa Quare
fiant purgationes et confortationes
splenis dicte capitulo de fluxu ventris
capitulo de cura dissinterie propter materiam
adustam et capitulo de debilitate splenis

incatisma
Emplm
dieta
Signa coleris
Signo
Emplm

pagsso de eius debilitate ppt. caum cal
dam. Et in tali casu vtatur cibis viscosis
lentis sicud sunt pultes de simula et
amilo condita cum pinguedine vel zucco
et sicud sunt coxina porcellorum et vitulorum
cocta in aqua pluviali vel aqua decoc
tionis scorie ferri et alterata cum agresta
vel succo berberis et sicud sunt citonia
assa et pira et similia. Et abstineat
a coitu ppt. posse. nisi forte gratia provocandi
appetitus. Signa eius ppt. multitudinem
fleumatis subtilis aquosi et humiditatem ppa
tarum ut fiat sanguis menstruosus. Que
humido squalida substancia alba vel
plumbea sine corporis extenuacione et
subtilitate eius quam egreditur cum
colore albo vel sicud lotura carnis.
Et quandoque est grossum viscosum quod egredi
tur raro; et urina alba lactea vel
karopos et si duravit ocium vel quies
assidua et usus ciborum flacidorum cum
subtilitate sicud sunt ista carnium et
olera omnia preter caules et fructus omnes
preter citonia nespilas sal sorbas et
pira et sicud sunt lac caseus recens
et pisces vivos erit cura. Et cura
eius est ut non restringatur fluxus a
principio sed cum superfluit et diu durat
tunc igitur ordinetur dieta ingruum
et subtilietur regimine et digatur fleuma cum
syrupo quem diximus pagsso de empicis.
Et purgatur corpus cum pillulis cochiis
vel benedicta lapatina. Et post pur
gationes vtatur electuariis calidis stipticis
sicud sunt electuarium ducis et dyaciminum
piperion et similia. Et confortetur epar
cum emplastris et unguentis dictis calidis
ca° de debilitate operacionis pagsso de cau
sa frigida simpliciter et stomacus cum suis re
mediis dictis ca° de debilitate stomaci
pagsso de ca frigida. Bibat vinum vetus
amarum purum usu tamen moderato
famem et sitim tollet posse. Et
Balneetur et fiendet i coitus et stipticis
vel aquis amararum vel aqua decoctionis
absinthii rute mente calamenti ar
themisie pulegii sauine serpilli

Cura

metastri et similia. Insuper vero fiant
omnia localia dicta de fluxu menstruorum
ppt. sanguinem et que dicentur pagsso de
empicis. Signa eius ppt. amplitudinem
venarum sunt humido continualis cum appa
rencia et inflacio venarum in mani
bus et pedibus et facie tota et
colore subrubicundo et si fuit cum
hoc privacio signorum alterius cause
vicior fiat si co. Et cura est eius
cum grossum viscosum ex pasta
et extremitatibus alium et castaneis
et pultibus farine simile et vino
rubeo dulci et pane azimo. Si stomacus
non conferat quia hoc corpus secundum
est ab opilacione fiat potio flomma
dumsma de basilica in manibus fre
quenter. Et omnia dicta in causa
sanguinea usu tamen moderato quia
hoc corpus licet habeat sanguinem plurimum
hoc tamen plus desiccat stomachum conti
nens quam contentum fiat etiam bal
neum lenia resolutiva sicud est a
qua de coctionis florum camomille
melliloti et furfuris cum fricatione
levi sine mora in ipso ita ut
sufficiat ad attrahendum non ad in a
niendum. Signa eius ppt. densitatem
corporis totius repellentem omnem
materiam ad interiora sunt corpus durum
densum compactum musculosum unde
tangitur in manibus modici licet raro
sit hec causa. Et si fit cum privatione
signorum cause alterius cum auctoritate
et multiplicatione cibi et potus et
ocio et quiete sub loco umbroso vi
vor erit cura sicud. Et cura eius
est cura fluxus ventris pagsso
de methodo lienterie ppt. densitatem
corporis totius. Signa eius propter
emorroidas emorroidis sunt ut dicit
Yas. in divisionibus quia venit pro
dis aliis a periodis menstruorum et cum
repletum est corpus humoribus. Et
cura eius est ut aperiantur fiat flebotomia
divisio predicta. Deinde vtatur

trociscos et electuarijs stipticis que di
cuntur passione de emoroidis et fiant clisteria
et suppositoria ut volua que dicuntur
illic Et ad hoc etiam plurimum conferunt
de c(apitul)o de emoroidis ppotio si parum volua
capiamus Signa eius propter ulcera et
ragadias in matrice sumuntur et etiam suo
ppo dicemus c(apitul)o Signa eius propter debi
litatem virtutis retentive in matrice et
mollificationem venarum eius sunt assidua
volue lubricatas cum stillicidio et si co
cipit patitur abortum et omnia signa
fluxus propter multitudinem flatus aggregat
Et cura eius est cura fluxus menstruorum
propter multitudinem flatus quia h(ic) causa non
differt ab illa nisi quia in illa suppon(itur)
dicam fluxum in matrice sola in illa vero sup
corpus totum Signa eius propter lesionem
matricis post difficultatem partus sunt
accessio partus cum emorsaia sanguinis
plura et lacratione volue et dolore vehe
menti propter quod menstrua non restringentur
quia rupturam venie in matrice fit at
Et cura eius est due intentiones una
quidem ad ingrossationem sanguinis et hec est
data ubi de cura sanguinis et tota loquebatur
alia ad consolidationem partis solute et hec col
ligitur ex c(apitul)o de ulceribus et ragadijs in
matrice et ex c(apitul)o de herma et ruptura
cifach et ex c(apitul)o de fluxu ventris
passione de cura dissinterie propter corrosionem
intestinorum si ex clistiribus pessaria fo
mentur Signa eius propter casum vel percus
sione patent ex relatione patientis Et
cura eius est sepe ves Cura diuisio
sanguinis aperiula lesa cum sit ex flebo
statim aperiatur fiat ex basilica Bra
chij vel manus Cura repercussio et confor
tatio eius ne apostemetur quod fit cum
epicausto ex rosis plantagine spinia
solatro et similibus Cortus magna et
pistacis et intermpatis cum olo rosis vel
mirtis et cum epithimate facto ex aqua
ro et succo plantaginis in quibus

dissolutum sit pulvis boli ar sanguis dra
conis sigillata et similium Cura mitigatio
doloris cum emplasto eodem quod fit si sup
oribus addamus flores camomille
mellilotum semen lini fenugreci et similia Cura
in consistatio sanguinis putrefiens quod fit cum
trocistis cum de karabe quos iam diximus
et syrupis rosis vel mirtis vel nimia a
tamorum Cura restrictio fluxus quod
fit per emplastra et suppositoria que iam
dixi Cura consolidatio vulneris
sicut accidit ex casu vel percussione
quod fit cum licinijs et cauteribus
inter natis que dicentur c(apitul)o de ulce
ribus et ragadijs in matrice Empe
ma huius passionis cura quod ad
modum et tangentibus aliis duabus p(ar)
ficitur intentionibus scilicet intentione qua
et ipsa intenditur quibus consistit indige
ribus et purgationibus corporis totius
Syropus autem bonus digerens omnes
humores superfluitates in corpore causantes
ulcera fluxus et cum matrice appropria
te refertur respicies sit sic Recipe tala
medi pulegij florum maiorane balsa
mite sineve an(a) ʒ j rosarum planta
ginis endivie citoree foliis an(a) ʒ
semen quatuor seminum maiorum frigidorum
seminum dauci ʒ j semen diureticorum calidorum
ʒ ß seminum urinationum frigidorum ʒ j ß fructus
mirtillorum acacie an(a) ʒ j ß masticis
draganti an(a) ʒ j xiloaloes sandalorum
xilobalsami foliorum cardamomi an(a) ʒ iij
anicos amomi apii cappari an(a) ʒ ij
ʒ cinamomi an(a) ʒ iij mellis et zuccari
an(a) ʒ viij decoquantur omnia in lb viij
aque pure fontane donec 3a pars
consumatur tunc coletur et syrupizetur cum
melle et zuccaro Contra Cum quo omni
die in aurora ʒ ij vel iij de se vel
cum aqua decoctionis plantaginis
et si sapor eius fuerit pulvis adden
dum esset hermodactillorum an(a) ʒ j ß
sene turbith agarici an(a) ʒ ij ß mira
bolanorum citrinorum emblicorum an(a) ʒ j

in decoctione. Item ad hoc confert est
sirupus mirtinus qui dicitur cum de eo sub
pur ventris passio de empirico in
causa calida vel sirup de menta ibidem
positum in eadem scia [?] dicitur cum suis
speciebus dictamus sicud aqua decoctionis
saxifrage nulis solis quorum principi
et macedonici et apii et omnium diure-
ticorum. Purgatio vero melior in hoc
casu est ea que cum mirabolanis et
quidam dicunt cum sanguisugis cum
de debilitate digestionis stomachi passio de
causone cum solvendo casum, stringit
fluxum. Sed licet hoc cum fit in
fluxu ventris vero tamen hoc approbamus
in fluxu intestinorum vel
morbis proter causas duas. Primo quia
stipticam ventris angustat causam
fluxuum aliorum. Secundum quia virtus
me nec plurimum consumendo non tamen ceudit
medicinas ut dicunt auctores sicud
vegeta et cura virtutis que solvit lenimento
vel lubricante faciendo intenco vero eo
proprie localibus remediis inmagis quorum
quedam sumuntur per superius ut electua et
trocisci et sirupus stiptica quedam per inferius
ut clisteria suppositoria et fungia et que
dam per exterius ut balnea et emplastra
que omnia hunc dicimus. Electuarium
optimum ad hoc est anathasia si
cum ea detur ʒ ß cum die bis in
aurora et ante cenam cum succo plan
taginis vel psilli dissoluta et cum
ea misceatur aqua pluvialis vel aqua
decoctionis mirtillorum vel vinum rubeum
ponticum in causa frigida. Trocisci opti
mi ad hoc sunt trocisci de karabe
vel de bolo ar quorum in superioribus
diximus dicitur de sputo sanguinis et cum
de ptisi et cum de sputo sanguinis et
cum de fluxu ventris passio de
empiricis et cum de mulier sanguis que
est melior de sputo sanguinis. Sirupus optimus
ad hoc sic fit. Recipe succi plantaginis
succi consolide maioris succi mirti
ana ℥ in acacie succi ana ʒ ß
corum cum confusi sanguinis dracho boli ar
lapidis ematitis ana ℈ i ypoquistidos
ʒ i et ß sed vero rubeum ℈ i et ℥ i pulve-
rizentur omnia et fiat sirupus cum lb i zuccari.
Et si fecerit aquosum decoctus ad
spissitudinem detur aceto sucis cum aqua
plantaginis et valet plurimum in dissin-
teria et mensium fluxu. Clistere optimum
ad hoc sic fit. Recipe plantaginis tunice
rubi tunicarum absinthii cortices granatorum
pirorum atque rubeum radicum cum secata
ana m. i balaustie cuplarum glandium
nucis acacie ypoquistidos ana ʒ ß
bulliant omnia in aqua pluviali
vel vino rubeo pontico per horam colentur
et addatur zucca vero ʒ in et terebin-
tine aliquantulum et tollat et iniciantur
cum succis in volvam et matricem
pressarum quod est instrumentum simile
clisteri sed est maius et longius
quasi vigenus inferius vero vilis.
Suppositorium ad idem sic fit. Recipe kara-
rabe gummi assati lacte kebansulce
ypoquistidos licii ana ʒ i thuris
ʒ i opii ʒ ii terantur et colligentur
omnia et fiant suppositoria sub
tilia ad intellagiem psilli et
dissolvantur in volva cum hoc vel
dissolvantur omnia cum aqua decoctionis
succi dicitur fiant in forma mellis
crocei et supponantur cum lana vel
coto intincto in eis et ad hoc eis
faciunt trocisci de karabe dissoluti
cum aqua eadem. Suffumigium sic est
mastice thure dragaganti gummi arabici
vernice storace sicca et galbano
fiat ex eis formis sic. Fiat
cum laudano vel terebentina vel
pice que navali que posite super
carbones reddantur fumi in volvam
ascendentes in totum cum tota atque
sedeat cum ea. Dormiendo. Et quidam
dicunt quod matricis sensus vapori
et constringitur ex fumo fetido sicud est

fumus cum vngulis equorum vel caprarum
prouenientis quem admittat et descendit cum caro-
tidis et dilatatur. Balnea fiant cum aqua decoc-
tionis balaustiarum absinthii plantaginis tamari-
cis et rubi pruniorum immaturorum et pirorum
et sorbarum et malorum macianorum virge pastoris
solatri rosis decoctis acacie coriandri
lenticule et psillii et plura [illegible] cum aqua plu-
uiali. Confirmationes fiant cum peciis
lineis mollibus infusis in aqua cal-
petis actu frigidis super fumum vertatur et
intus voluatur vel infusis in aqua su-
mach et masticis prius in ea dissoluti
fuerint duo [illegible] de karabe sepe dicti.
Exemplum sic fit: Recipe boli ar(meni) mirtillorum
rosarum rubearum balaustie acacie ana ʒ iiij te-
rantur subtiliter et incorporantur cum aqua rosarum
et albuginibus et modico aceti et fiat
super vulvam ponantur. Item Cerotum ad idem
sic fit quod et positum super vulvam illico
stringit cursum sanguinis cum ipso. Recipe mas-
ticis ℥ j et ʒ boli ar(meni) sanguinis draconis ana
ʒ iiij glutinis piscium vel gluten al-
botum ʒ ij acacie ypoquistidos ana ʒ j
olei rosarum ℥ j olei mirtini ana quod sufficiat cere
albe quantum incorporentur omnia simul ad
ignem in cazola et extendantur super
corium album molle et ponatur super
fumum et vulvam panno lineo mediante
frigido actu et in causa potest addi apii
ʒ j. Item si incipit mitigat et constrin-
git licinium sic fit ad idem. Recipe al-
tane boli ar(meni) terre sigillate sanguinis draconis
lapidis ematites ana ʒ j terantur omnia
subtiliter et cum albumine ovorum incorpo-
rentur in formam vellus tincture
aqua decoctionis balaustie aut cum
psidie aut cum succo sanguinarie et sumach aut
cum succo plantaginis et lenticula
cum coto vel lana intinge in ipso et
dirige cum ligno vel vulvam et potest
addi aluminis camenum in causa
frigida. Ventosa precha subtilis ad hoc
est que sit super radices mamillarum
usque inferius mamillis elevatis quoniam

inde procedit vena lactea tendens ad ma-
trem ut ibi sanguinem attrahat et ma-
teriam lactis ad mamillas traducat. Si vero ypo-
quista predicta affuerit mulieri tunc vesica
suis bene [illegible] magna appone ad
mamillas et fiat hoc sine scarificatione
et si non sufficit ponatur etiam in vento-
sa super epar et splene cum igne et suc-
cione vehementi. Et si nondum sufficiat
fiat scarificatio cum profunda. Item de-
cassis in duriscionibus quod sunt circa omnes
fluxus menstruorum talis ordinatio sparsa
[illegible] ut prius contrahat [illegible]
[illegible]. Secundo ut dentur stringentia sangui-
nem per internis et 3o localia post
tamen sanguinibus adhuc triplex est
observanda cautela. Prima quod ut hoc
non fiat subito sed gradatim quoniam in
nullius morbi cura et precipue fluxibus
et euacuationibus est periculosum festina-
re sed paulatim a levioribus [illegible]
ad ultima tendendo donec fortiora
fluxum suum [illegible] vel valuerit. Secunda ut
remedia supradicta conveniant cum
etati et complexioni quoniam ut aut ob
sexus de ingenio sanitatis frigidiora et
competunt inflatis et fluxibus de causa
calida laborantibus quam coloribus vel
iuuenibus. Tertia ut si calide
non competent nisi capiantur nisi ea que
[illegible] sine [illegible] manifesta. Si vero
ypoquista predicta affuerit. Item mulieres infra-
ta sunt vero calefacte fuerit [illegible]
[illegible] sanguine euacuare futurum est
clistera [illegible] et [illegible] et balnea per [illegible] pas-
sionis remedia administrentur actu frigida
vel saltem tepefacta. **Canon** men-
struorum quatuor sunt cause prima quidem
efficiens et hec est calor matricis
[illegible] naturale [illegible] fetus prima
si sufficienti caliditate preparasset
cum ipso [illegible] sapiens melior [illegible] factus
non femella sed masculum [illegible]
quod aut [illegible] 2o [illegible] de generatione [illegible]
Mulier est vir occasionatus. Et [illegible]
philosophus dicebat mulier appetit virum

sicud forma mam et turpe bonum Qua
vero malis et hec est pars masse sanguinee
cruda flavica et indigesta Tercia formalis
et hec ... dico diminuta cui subvenit
virtus tocius regimine vel prodica conpul
sione hec autem periodus est de mense lunare
in mensem lunarem quod est tempus quatuor
ebdomadarum vel circa id quare etiam tales
menstrua purgantur et mensis ita ut qui
busdam emanant in plenilunio propter
conformitatem humorum frigidorum quibus luna
dominatur in defectu lune propter malam et im
perfectam talium humorum regulationem Illa
Alijs vero in novilunio propter humorum agi
tacionem perfectam post quietem diminutam certa
vero causa et ultima est finalis et hec est duplex
Vna quidem in diminucione que est corporis evacu
acio cum custodia sanitatis Alia vero
speciei que est humorum in quanto pertinent
delegacio ad locum concepcionis et nutri
cionis propter quod accidit ut femella non
habet menstrua ante tempus pubertatis
quod est xiiij annus vel circa id quod cum
hoc tempus calore ampliori perturbata
innate et incremento plurimo indiget pro
corporis incremento Similiter neque post annum
l vel circa id propter virtutis naturalis defec
cionem et propter appetitive et conpulsive
quare neque cum hoc tempus neque post hoc
concipiunt et si conceperint aborciunt ab
omni levi causa nisi bonitas et regi
minis opus letificet naturale Vnde ypo in 5ta
particula afforismorum que preter naturam tenues
existentes concipiunt aborciunt antequam
crassescant Menstruorum preterea in mor
sunt partes utroque genere diverse Prima quidem
purissima et nobilissima que est superflui
tas alimenti ... pro toto et hec accidit
prima generacionis fetus in utero Secunda
post ipsam prior et hec transit in nutrimen
tum embrionis impregnati Tercia vnda
aquosa que est superflua per venas duas
lacteas et delegatur in mamillas ut
carnem talitem de duo contraqua et care
albedine de albi cum sint caro glan
dosa pro educatione pueri post partum.

certa conpressa neque secunda tercia que est
sicud fex pedacium neque quemvis alium
nutrimentorum productorum. Et hec ... hora
impregnacionis in matre mixta fetum
que contegit secundina ne ab ipso inficiatur
et hora partus fiunt compellit cum fetu
prestans sibi facilitatem exitus in
mollificacione vulue et lenificacione
Dicendum preterea quod complexionibus sunt
qui sunt causa menstruorum velocitatis
ut colera et sunt qui retardant
ut melancolia Et sunt quidam horum me
dij et ipsi secundum hunc duorum sunt ...
quedam naturam sunt medij ...
distanciam perfectam ut sanguis quedam
vero per ... ad ... ut fleuma
fleuma naturaliter sit subtile aquosum fuit
anticipat Quod vero grossum viscosum
retardat Colera igitur complexionate
et subtilitate et ardore menstruorum cog
noscitur fleuma vero ... albedine ...
subtili vel grossa Melancolia vero
ex grossicie et nigredine Sanguinis vero
complexio menstruorum rubicunda claritate
... Vnde ypo in 5ta
particula afforismorum mulieri ...
strua sine colore ... et non ...
... purgacione indiget ...
... preterea Alios in 5to collec quod
omnes medicine ... sunt
menstruorum provocatoriae tamen quia
et urina et menstrua per sanguinis
colliquacionem ... venas et ...
provocantur tamen quia digenera
ad venas et vesicam digerunt ad
urinam nisi forte aliqua ...
appropriate ... operentur ut tanta
videas circa vesicam quare in fluxu
menstruorum superfluo et impregnatibus
in quibus est timor ab orsus summopere
cavendum est in cibis et medicis
ab usu diureticorum et urinatiuorum
et si quando gradu digonis ... cibis con
venit cum stipticis corporis effici
entibus ... quibus conducit

quod dictum capitulo de immictu sanguinis et capitulo
de dyabete et capitulo de stranguria presenti capitulo
sublimiter suffragantur **Pronosticatio**
Fluxus ventris oppilans menstruorum
fit ut plurimum in fine veris et principio estatis
propter fervorem sanguinis. In fine vero estatis
et principio autumpni ratione colere. In fine vero
autumpni et principio yemis ratione melancolie
aduste. In fine vero yemis et principio
~~veris~~ veris ratione fleumatis repletionis. In
qualibet tamen hora potest ex causa
qualibet evenire ad non solum tempus
anni quia et [illegible] corpora transmittuntur
Comprehendit ergo signa specialium humorum dicta
in quibus utilius est attendendum tamen
tela ut non tamen signis exterioribus
hic ... et coloris corporis ... et ...
ribus propter hoc ... statum
aphorismo vivificemus quia ut ait G in
quinto libro aphorismorum pene particule ... super
bationibus ... Calor corporis
humorum habundantia ... non
in profunditate corporis attribuerint
Item fluxus menstruorum perdurans
cum debilitatione virtutis et ... corpori
corporis etheticam vel ydropisim inducit
per suam opilationem plurimam vel eductione
coloris influentis in moderatam. Convenit
ergo medicum talibus accidentibus obviare
Item si menstrua perdurantur cum con
stantia virtutis et alleviatione corporis
nequaquam restringatur et precipue in corpore
sanguineo robusto vel singulariter pletto
rico quia corpus consimiliter liberat passio
nibus scilicet suffocatione matricis lepra
pestis febre putrida et apostematibus pretio
sis. Sed ... corpus ... reductione
ad ... donec ad moderatum deveniat
Item dicit ypocras in tercia particula aphorismorum mu
lieri sanguinem vomenti menstruis sub
venientibus solvitur scilicet et equaliter sponte
vel partim. Item idem mulieri in
utero habenti si multum venit fluat
suspectio est abortiendi. Item in eodem
in fluxu muliebri spasmus et animi
defectio si supervenerit malum sp

et morbi quia spasmum de inanitione sig
nificant et cordis et cerebri passionem. Item
ibidem menstruis pluribus venientibus accidunt
egritudines et plures quidem sunt de inani
tione et vero de repletione. Item subdit
ibidem mulieri in utero habenti si purgationes
~~et precipue fortes et plures post tres me~~
~~ses~~ operant impossibile est fetum esse
sanum. Et hoc debet intelligi si fue
rint purgationes et precipue fortes et
plures per tres menses quia ante hoc tempus
potest menstrua naturaliter fluere tamen
adhuc fetus modico indigeat nutri
mento et precipue si mulier sit carnosa
sanguinea robusta **Capitulum 2m de**
restrictione menstruorum

Retinent menstrua ex causis gene
ralibus in capitulo precedenti quibus qui
bus defluunt quia assignat ut dicunt
longi hec tamen omnes cause ad qua
tuor reducuntur. Prima est sanguinis mo
dicitas in corpore toto. Secunda sanguinis gros
sities vel viscositas oppilans. 3a sanguinis
diversio ad loca alia scilicet ad mamillas ut
patet lac vel ad renes sive loca alia
circa ... corporis et precipue
matricis **Methodus** Signa eius
precipue paucitate sanguinis. Et si hoc infuit
privam et expugnatione ... facta ex
tenuitate cum extenuitate corporis macile
ta vel plurimum in multo quadre ...
... et fortificatur convenientia potest
modum ... si ... ... acquisita
fuit ex ... dicte ante ... la
bor fortis et ambulatio in locis calidis
et famis et ... et usus ciborum
siccorum actu vel virtute sicut patet
in mulieribus rusticanis vel accessit
egritudo cronica perdurans. Et cura
est humectatio et impinguatio corporis
grossi et dilatatio in aliis potibus
dulcibus generantibus ad calliditatem
... in ... vel ad fricatio
in ... et ... in sanguinis
et menstruis sicut plene dictum capitulo

de matrice veniunt et plura dicemus capitulo de
passione ethica libro 2o. Signa eius propter
sanguinis grossitiem vel viscositatem opi
lantem sunt hebetudo corporis squaliditas fla
cciditas cum mollitie et multitudine pinguedi
nis et si accesserit ocium et comestio
plurima cum nauseativa satietate cibis
frigidis viscosis sicut sunt pisces et tortelle
et caro porcina et panis azimus et
risum et milium et pultes confecte et
lentes et fabe vinum crassum et cetera secundo
Et cura eius est ut post potum dimi
nuatur et exercitium et labor in jejunio Et re
sublimatur cibis et medicinis acutis
calidis sicut sunt omnia diuretica
et aqua decoctionis ciceris fasiolorum et
piperis cum petrosilio cimino et aneto Et
sicut porra et caules recentes similiter
te et medicina corporis condita cum pipere intrinsecus
minus Et sicut carnes arietum et pullorum
cocte cum origano calamento serpillo nastur
tio porris et similibus condite cum sinapi
alleis vel succo vite Et medicina corporis con
dita cum pipere sale plurimo vel cimino
quod si hec non sufficiunt fiat post ipsa
flebotomia saphene pedis que est iuxta
in talo quando appetitur menstrua provocare
quemadmodum in manu secta ea abscindit
et postea si fiat percussione intima per
durante donec humores dissolvantur
et ponantur ventose sicce super sinum
ventris sub umbilico Et si illa ad
huc non sufficiunt fiant omnia loca
lia que dicentur passio de empimatis ca
pitulo quando postponimus ita tamen ut a
lenioribus incipiamus et gradatim proce
dere tendamus ad fortiora quando hic ordo
ordo sapientis perfecte Signa eius propter
diffusionem sanguinis ad localia sunt corroboran
cia lactis in mamillis cum corporis infla
tione quemadmodum accidit mulieribus primo
illud ypo quarta particula afforismorum Sed mulie
ris que neque pregnans est neque generat si
lac habuerit menstrua defecerunt vel

si sanguis ad renes ducatur apparebunt
signa dyabetis et accessio diureti
corum cum superfluo Si vero ad caput
multiplicabitur sanguis sanguinis na
rium secundum prodium menstruorum propter
illud ypocratis afforismi mulieri menstruis
deficientibus sanguinem fluere e na
ribus bonum est Si vero ad epar
et stomachum fiat sanguinis vomitus prodest
eis Si vero ad cutim supervenit
sudor corroborans plurimus omnibus die
et propter in aurora Si vero sanguis
ducitur ad embrionem mulieri
accesserunt signa in pregnatione
que dicentur Et cura eius est
quod ut primo fiat repercussio sanguinis
a locis predictis cum emplastris et epithima
tibus frigidis dictis capitulo de corrobo
rancia lactis in mamillis Secundo ut
fiat attractio ipsius ad inferiora cum
flebotomia saphene et ventositatum
predicta secundo fiant omnia que dicentur
passio de empimatis preterquam in pregna
nante circa nichil fiat dimovere ne
provocet abortum Signa eius propter
tenuitatem venarum sunt quando si
habet instigationem appetitum apparebunt
vene graciles subtiles velud corde
et multitudo pinguedinis comprimentis
eas et assiduus dolor ypocon
driorum propter opilationem epatis et sple
nis et quod sanguis continens est mo
dicus et subtilis Si vero talis stric
titudo sunt ad eventua propter propter fiat
apa in eruce de quo sunt dicetur
capitulo vel propter fla grossum inducens
constipationem in vasis de hac strictu
dictum est ubi de sanguinis grossitie
loquebamur Et cura quidem stric
titudinis innate prout fieri possibile
est parte est abstinentia a cibis
et potibus grossis et viscosis omnino
et cautela a nauseativa satietate
propter et sompno et balneo et po
tu vini plurimi super cibum et ut

cibaria operibus et potibus calidis
subtilibus penetrativis sicud sunt vina
cararum laudabilium condita cum croco
et cinamomo et olea omnia preter calides et
vinum album aquosum et visus frequens
brodii cicerum et pisarum et fabarum et
faseolorum et omnium diureticorum confirmat
patiens per tale regimen frequens flebotomia
saphene neque epithimia sanguis plurima
cum a hoc sed fiat scarificacio poculis et
assumpta ne admisiora / neque fiant
apposita localia fortiora ne forte
agitent humores inter loca angusta
et dolorem inducant in matrice et
si omnia ista non valuerint et sanguis
in ventre agitatus constituit et dolorem
in dupit flebotomie basilica dextra
et sinistra frequenter epithima sanguis
apposite ne forte venas impat et suffo
cacionem caloris naturalis subitam inducat
etc si sanguis currens fuerit consistens
difficilis tristitiis balneetur primo corpore
in aqua tepida dulci et post hoc fiat
incisio vena larga cum flamo obtuso
declinato **Emperoma** (?) pertinet mor
bi cura duabus intencionibus indiget
quarum prima (vet…) est calida et secunda Cum
est preparacio et extractio chimi duarum
Cirurgicus igitur digilus humores frigiditate
grossas in urine et renibus et vesica
et urina provocans et lapidem frangens
et opilaciones difficilem auctoritas ab
secundus rp liquiricie rubee diaprasii
peonie aristologie rotunde valeriane pas
tinace petrosilini apii seu acoree ca
lamenti origani nastastri serpilli
arthemisie urtice sauine pulegii betonice
balsamite ozimi cauliculi agresti
graminis scolopendrie thamarisci ca
medreos camepitheos capilli ve
neris sapato fatiriegie milii solis
anisi quorumdam etc [illegible] …

porri ana ʒ i sic anisi seu petrosil
cararum anisi cum ana ʒ ii ß mundi folis
saxifragie / ginipi amigdalarum amararum semen
quatuor frigidorum maiorum citrulorum et pscicorum
ana ʒ i / minoris galbani ana ʒ ii fiat
syrupus subtilis aquosus clarificatus cum
albuminibus ovorum addito succo quod suffi
de quo bibat omni die bis in aurora
et ante cenam etc ʒ iii nullo alio
addito / ℞ separacio vero chimi grossi
fit cum yerapigra ℞ vel cum benedicta
lapatii / lapatia vel cum trifera magna
acuata vel cum fortibus cum pillulis
gratis cao de lapide in renibus pagis
de methados et etiam fortiores illis sunt
pillule hiucodatilis quas diximus alio
de artheta passione capitulo vero inten
cio est fugiens sub alicacio opilacionum
apertio et multorum provocacio que fit
per medicinas consultas dimittiva ut sunt
trociscus et clistra et pectine ut sunt
balnea et emplastra ℞ preservativus ut
sunt suffumigia suppositoria et pessaria
/ Trocisci meliores ad hoc sunt trocisci
de mirra qui sic fiunt ℞ mirre
ʒ ii trocisci farine lupinorum amigdalarum
amararum ʒ i et si sebocis perite fiat
metrastici / pulegii rubee tinctorum
assi / sapini opopanaci ana ʒ i dissol
vantur gumme cum succo rute vel cum
eo conficiantur trocisci quorum quinque
fit ʒ i de uno omni die in medena
cum aqua de decoctionibus / ginipi saphene
et ipse per dies aliquos ante tempus mens
truorum fiunt cum tante fortitudinis
et si dentur pregnanti faciant abor
sum / et educant fetum vivum et mor
tuum et si dentur parienti difficulter
velocitabunt et educent secundinam
/ trocisci de gummis ad idem sic fiunt
℞ mirre opopanaci galbani sapini
ana ʒ i assi fetide ʒ i ß conficiantur
cum succo rute et dentur sicud prius
/ Confectio bona ad idem est dyatesse
ron que sit ex quatuor speciebus

Extrinsecus

provocatio

Trocisci

Trocisci de gummis

Confectio

scilicet pura genciana aristo[logia] rotunda bacas
lauri ana per equalibus confectis cum melle
cocto vel careno lambeat operatur in renibus
Electuaria vero optima ad hoc sunt antidota
emagogum et nefrocatarticum et tiriaca
magna si detur a ponendo die in renis cum
vino decoctionis saphene vel iunipi
vel foliorum lauri vel feniculi vel ru
te vel absinthii vel assari vel aliorum
pulvis — acuti [illegible] pulvis adiutor R[ecipe] cassie
lignee carpobalsami cassie fistule ana ʒ ii detur
ad potandum cum vino decoctionis zaphe
ne et pulvis fortior sic fit R[ecipe] esule
confilate cum lacte vel oleo olei amigdalarum
dulcium preparate ʒ ß meseon sapini
ana ℈ ß armoniaci oppopanaci ana ℈ i
turbith ʒ ß cinamomi [illegible] cariofilorum
cum apii ana ʒ ii fiat ex omnibus pulvis
subtilissimus de quo sumatur in vino
omni die cum decoctione decoctionis ʒ ß
[illegible] vel sicco capiens Et item fortius
est si teratur aristolocie rotunde piperis
nigri scolopendrie centaure omnium ana
ʒ i et si volueris in forma conficias
pillulas cum succo petrosilini et da in sero sic
cena sicut prius Balneum ad idem sic fit — balneum
ex aqua decoctionis savine mentastri
pulegii iunipi origani roris marine
foliorum lauri in qua sedeat ab umbilico
infra et non supra et si post exitum
a balneo flebotometur ambe saphene pedis
que sunt inter [illegible] cum incisione lar
ga [illegible] operatio quia sanguis cum sit
subtilis [illegible] facilius ad inferiora Suppo — Suppositoria
sitoria sic fiunt R[ecipe] radices malve vel
malvavisci vel tapsi barbati et fiant
figura suppositorii et inungatur oleo
laurino vel laterino vel oleo de costo
vel euforbii vel bdellii et inmittatur
in vulva et differatur Post balneum
assidue 3bus diebus et si ad hoc non
sufficit expurgatur per unctionem ex pulvere
euforbii vel costi vel castorei vel
cum tiriaca magna acuata cum sca
monea vel cum aloe epatico bono

Suffumigium cum trociscis super dictis ponatur
super carbones et recepto fumo in vol
vam cum [illegible] vel fiat suffu
migacio cum huiusmodi R[ecipe] cassie lignee casti
[illegible] mirre [illegible] vel
nepite calamenti origani [illegible] bal
samite [illegible] iunipi [illegible] aloes
[illegible] balsamii [illegible] alipte mus
cate storacis [illegible] omnium vel quo
rundam ana ʒ i armoniaci serapini oppo
naci ana item si conficiantur pillule
cum laudano et vino armoniaci
et fiat cum eis suffumigacio quia vias
apperit et sanguinem colliquat et
[illegible] et ad inferiora trahit
unde ipso [illegible] muliebra
educat [illegible] multo
[illegible] et ad nocumenta alia utilis esset
[illegible] capitis [illegible] facit
Expurgatur igitur facies et tympora
cum aqua rosarum [illegible] suffumigacionis
[illegible] capitis et dolorem et si suffumiga
fetida ~~capitis dolorem~~ [illegible]
et naris [illegible] capitis vel
narium melior fit operatio quia a forma
specifica [illegible] aromata
et fugit fetida [illegible]
consuetus est hora [illegible]
nere piperis pulveris euforbii et [illegible]
naribus insufflato unde ipso [illegible]
mulieri que [illegible] molestatur aut
difficulter [illegible] supervenis
bonum [illegible] sic fit R[ecipe] [illegible]
[illegible] calamenti [illegible] euforbii
ana ʒ iii terantur et conficiantur cum
succo rute vel aqua decoctionis
saphene [illegible] ad formam nucis
[illegible] et [illegible] supponatur
cum lana intincta quia est forte
in profundo [illegible]
[illegible] ab [illegible] fiat pul
aloes mirre [illegible] euforbii
vel ana ʒ i et cum vino felli tau
ri vel [illegible] vel [illegible] conficiatur
addito succo apii vel ysopi vel

cravte et lana carminata imbibatur
et post ea contorqueatur vigestat et sup
ponatur. Sed debilius ipsis est si cande
la nova liniatur cum oleo nardino vel de
lilio in quo dissoluta sint tria grana
musci vel ambre et continuo et dissiccatur
vel wlua vel imbibatur pecia linea in
oleo predicto et ligetur cum candelam et
imponatur, oportet autem ut filum appendatur
cum quo extrahi possit cum et materia
ea fugeret ad interiora siccata sit si
digitus vel pecia contracta in spiritualia
digiti imbibatur in oleo eodem sit armo
nizato et continuo vehemens fiat fri
catio inter labia wlue vaporatio fit
si nigella anthera aristologia ruta
vel saphina bullant in aqua
fontis et vino albo veteri et cum
immissione canne inter wlua vapor
calidissimum recipiatur corpore undique
bene contecto nisi addideris folia lauri
pulegium salvia metastrum et insuper
muria et armoniacum et assa fetidam
melior fiet operatio et quidam addunt
acorum asarum scolopendria chamepiteos
sambucum squilla sinapium baccas
lauri carui cimini, et omnia acuta
per penetrativa. Sed notate est wlua in
fonte cum oleis frigidis ne cale
fiat superflue vel ulceretur. Sicut est
oleum rosarum vel de nenufar vel se
pum [illegible] ad replendum principium
vel unguentum album. Succus [illegible]
vel absinthii bibitur frequenter in ieiuno
Silice et aqua decoctionis apii ne
pite zaphene et iunipri menstrua
provocat et abortivum facit, et silic
et aqua calida valde soluta dosis
fiat amara et

Canon

omnia
calida acuta
provocant si calide silic et menstrua aarara
sua acumate [illegible] vias colliquando et
sua et sua penetratione [illegible] vias
et sua amaritudine humores [illegible]
abiles et ne [illegible] ~~et sua amari tudine~~
reddendo per cor [illegible] inanimato

/ dicit post ea diunis quinta collec ex omnis
menal provocans urina provocat et menstrua
quare [illegible] deciso de lapide in renibus et
[illegible] et semina puta doctrine
sublimis suffragantur. Est etiam secundum
ex provocatio menstruorum et aborsus non
[illegible] nisi secundum magis et minus quae illic
dicenda puta cave [illegible] et [illegible]
in fine [illegible] predictorum vesium
sunt [illegible] et [illegible] quae plurium [illegible]
est coytus frequens [illegible]
pollutionis per fricationem perdurans et
potus vini [illegible] clari potentis
Item si mulier sepe ponatur in balnea
aque dulcis tepide [illegible] et post suppositionem
medicinarum predictarum ita ut fiat
vehementior fiat operatio et [illegible]
earum provenas delegatio [illegible]

Pronosticatio

Mulier si menstrua defecerunt [illegible] sanguis
superveniens tollit egritudinem et [illegible]
ypocras in [illegible] afforismorum Mulieri
sanguinem vomenti menstruis supervenientibus
solo fit. Item in eodem Mulieri
menstruis deficientibus sanguis fluens
ex naribus bonum est. Item in eodem mulieri
menstruis pluribus evenientibus accidunt
egritudines [illegible] intellige quod ex fluxu
[illegible] menstruorum superfluo surgit marasmus
et [illegible] in ydropisi [illegible]
propter caloris influentis evacuationem
/ Ex retentione vero menstruorum superflua
surgit mola vel ydropisis ascites
propter regurgitationem sanguinis [illegible]
ad epar sui frigiditate mortificantis
et sui multitudine opprimentis calidum naturale
Item retentio menstruorum cum aliis signis
in pregnatione [illegible] unde ypocras in [illegible]
particula afforismorum. Mulieri purga
tionis non operantur neque frigore
neque febre supervenientes [illegible]
et abhominationes et desideria ei
acciderint reputa hanc in [illegible]

mola
surgit
ex re-
tentione
menstruorum

Capitulum 3m de difficultatibus
mulierum et facilitatibus ad
pregnationem

Difficultas impregnationis et generationis
aut ratione mulieris fit aut viri. Si (ratione mulieris)
est mulieris distemperata calitas quare adu-
rit menstruum semen et sperma et impedit.
Signa est eius intensa siccitas mortificans
et constringens. Cura non quod urbanus eius humi-
ditas que debilitat retentivam. Cura
vero siccitas sperma generationem minime deue-
nit. Cura est venarum strictitudo
in matrice semen et oppilatio semen pabulum
[illegible] non transmittens aut volue [illegible]
tate [illegible] vel modo [illegible]
les [illegible] non admittens. Repleta et ultra
est egritudo ipsa matricis sed apud vel
ulceris [illegible] prohibens ab opere debita
vel consueta. Si non fuit impedimentum
ratione viri causa sed quia sperma est sperma-
tis calitas adurens. Signa vero siccitas
constringens. Secunda siccitas [illegible]. Cura
humiditas dissolvens. Cura [illegible]
initas vel [illegible] sperma ad locum [illegible]
sibi non perducens. [illegible] impedimentum ad
oppositum sunt [illegible]
qualitas [illegible] distemperate in [illegible]
[illegible] colligi non generat [illegible]
neque [illegible] conflata [illegible]
ratione distractiva [illegible] et operatio na-
lis auferetur. Sunt neque [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] ut dicit
G. primo de [illegible] primo [illegible]
accidit ut masculus [illegible]
femella [illegible] vel [illegible] illud. Item
est masculus calidus femella frigida
vel equis.

Methodus

Signa
eius [illegible] caliditatem [illegible] sunt
[illegible] corporis [illegible] adulta
pilorum [illegible] nigrorum et grossorum
vel rubeorum et paucitas menstruorum
[illegible] et grossitie corporis et [illegible]
[illegible] cum asperitate [illegible]
et cura eius est impregnatio corporis
et eius [illegible] cum [illegible] in [illegible]
non [illegible] ne forte distempera-
tia deterior inducatur quia difficile
est complexionem [illegible] permutare

fit ergo maior [illegible] impregnando
[illegible] omnis humiditas
ad superfluit obtendit caliditatem
[illegible] vel [illegible] tollet et gau-
deat ocio sompno et quiete. Ipsa
[illegible] vel vaporet
cum aqua tepida decoctionis lactuce
portulace [illegible] et si
bonum [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] vel mandragore [illegible] tamen
moderato [illegible] et [illegible] rubus plan-
tago malva [illegible] acetosa
folia [illegible] et si eius [illegible]
et [illegible]. Diffungeret [illegible] cam-
phora et [illegible] vel [illegible]
et bolo ar(menico). Vita sepe [illegible]
sandali succo rosis succo foliis
[illegible] abbatis [illegible] novella
et [illegible] vel [illegible] non
[illegible]. Signa eius [illegible]
[illegible] color faciei [illegible] vel
plumbeus subtilitas menstruorum et
paucitas [illegible] corporis et corporis
mediocritas et tarditas et pilorum
paucitas [illegible] quorum color
est flavus vel sub albidus cum
corporis subtilitate et [illegible] inflat
matrix et [illegible] sperma [illegible]
[illegible] intus retenta.
Et cura eius est regimen [illegible]
[illegible] et potibus cum [illegible] et usque
assiduus dyacalamentum [illegible] et ipse
si matrix sit infrata [illegible]
[illegible] et dyagalangal dyacaminum
[illegible] et [illegible]. Clystizet matrix
[illegible] cum vino vel [illegible] nigro
[illegible] vel mastix vel [illegible] sunt
dissoluta vel cum aqua calida de-
coctionis [illegible] siseleos
calamenti pulegii [illegible]
peonie [illegible] et origani. Sup-
ponat [illegible] frequenter et ipse post
purgationem menstruorum cum oleo [illegible]
vel cum oleo balsami vel nardino
[illegible] est et si dissolvat in aliquo
[illegible] corporis pulvis peonie vel siseleos

se. fiet melior operacio Vtatur sepe dy
ambra dyamargariton in vino suffu
migetur cum thure mastice alipta musca
ta galbano yrellamusta qui confert
Signa eius propter humiditatem matricis
sunt volue lubricitas apud coytum et
omni hora et mollificacio corporis et propter ma
yellaris et topazius cum pigricia et tar
ditate ad operaciones et si conceperit ab
ortit prius quam embrio magnificetur et
propter mense 2o vel 3o unde ypo(cras) in p(articula)
afforismorum Mulieres corpore moderate humectas
abortiunt 2o mense aut 3o sine
occasione manifesta hys cotilidones ma
tricalium plene sunt et non possunt tenere
ponderositatem fetus sed abrumpitur Et cura
eius est ut digeratur flegma in matrice et
corpore et purgetur sicud diximus cao de
fluxu menstruorum per gsso de fluxu
corporum propter multitudinem flegmatis corporum aquosi
et pagsso de empicis et propter aer hora
in hoc cap impregnacionis et post pur
gacionem menstruorum quia hec est melior
hora in hoc cap et ad hoc conferunt pro
gaciones quas diximus cao passione
arthetica per gsso de ea fra si deus
voluerit Vtatur dicta calida sicut in
cibis et potibus si epar non calefiat
vel splen vel accidit aliquod eorum sint
purgaciones vomitus semel in mense
duobus diebus sumpsit post [illegible]
cao de sefatore nasi qui [illegible] evacuat
et [illegible] per hoc vel fiant localia
Clisterizetur [illegible] cum vino vel
veteri stiptico in quo mastix et oli
banum vel bdellium fuerint dissolu
ta et bulita vel cum aqua calida
decoccionis calamenti absinthy be
tonice balaustie nepite mentastri
[illegible] Fumiget et vaporet
et fomentet et balneet cum eisdem et
si fuit aqua pluvialis vel in aqua fa
bri in qua ferrum in qua extinguunt
[illegible] fiet melius et si timeas

caliditatem superfluam addatur eis stiptica
sunt rose mirtilli balaustie cipule glan
des et silia Si quid autem aperitivis
apponatur lubricativis operacio sicud sunt spi
ca pulo aloe cassia lignea pulo balsamum
calamus aro nardi cariofili costus
et silia Suffumigetur frequenter cum pellis
fatis cum thure mirra bdellio dissolutis
in vino rubeo stiptico et incorporatis
cum cera vel cum storace succo galbano
armoniaco euforbio et nuce cipressi
et fiat omnia que dicentur pagsso
de empicis Signa eius propter siccitatem
matricis sunt hitudo mulieris macra
et paucitas menstruorum et siccitas
volue assidua et si accesserit fames
longeva et labor et operacio vel
cogitando tunc error erit cura sicud
Et cura eius est impinguacio corporis
et humectacio cum cibis et po
tibus et balneis delatatibus que
plene scripsimus cao de spasmo et cao
de ptisi et cao de macie venum et sicud
diximus cao de [illegible] et hora 2o si
deus voluerit localia vero humectancia
que per predicta conferunt sunt coytus as
siduus cum fricacione perdurante et
bono plurimo spermatis quia talis fricacio
matricem delectat appetitum roborat
et impinguat quemadmodum omnis opera
cionalis membrorum confortat cum est [illegible]
si fiat vero vel non [illegible]
Pulue exliniatur volua assidua cum
digito inuncto oleo quod tepido [illegible]
adipe anetis anseris et galline Pulue
et suppositoria confecta dissoluatur cum
[illegible] cera radice altee vel malue
vel candelam et assidue in volua
retentam Ad hoc eciam conferunt licinia
cum plana vel toto cotorta in figuram
digiti et cum eisdem illinita et omni
hora in volua gestata usque ad pro
fundum Pulue et clisteria cum aqua de
coccionis malue altee seu foliorum
radicis et semine colata et commix
ta cum oleis et adipibus predictis
et cum panno bulita et tepida

micta frequenter Confert preterea tritum
gentium dyaltea que sui caliditatem
temperet adde que complexionem quoad est 3a pe
rius Signa eius sunt strictitudinem
et opilacionem venarum in matrice sed quando
sit oppilativa erit squalida et est quando
ad mulier non est pigrior ceteris mulieribus
optiora sed meliora sunt propter multi venum
adipes apud vethe textus sioni et in
testina et apud matricem et propter os ea
quare comprimitur sedem et impeditur
cotus alterna Et signa eius sunt
descensio ventris ultra mensuram et
frequentia anhelitum cum motu et quando
ledit conventionem fetus et ventositas
plus aliis hominibus grossioribus in ambitu
totius Si vero talis strictitudo venarum
et opilatio fiat agrista or vinum al
grossa cum vinum contentorum Et etiam
ambarum genus est optimatio corporis
compositum cum gemitu et labore et vigiliis
et usus ciborum subtilium parum ebrium
continuum secundum fuerit tibi omni valde dia
etina carnium et vinum aquosum etc
frus ac minimum secundum sit tibi valde calidi
salsi et carnes fecte conditi cum sina
pi et aceto et comedat omnia dili
bendo mica panis furfuratium
fusi macto vel agrista confert
et secundum sit allea cepe porra et
si opilatio sit agresta digitum fla
grossum constrictum et evacuet secundum
dispensatio cao de restitucione menstruorum
et post purgacionem vero conveniens
penetrantibus dictis illic Adhoc eam
conferunt dicta cao de lapide in renibus
et cao de dissuria quoniam omnia que
venas purgant aperiunt oppilant
mundificant et matricem ut dicit
Avicenna 3o colliget Insuper vero fiat
localia cum voluntate apperiencia et ab
stergencia matricem et omnes venas
quarum orificia finduntur ad concavum
matricis que cotaliduncs appellantur
et adque venae umbilicalis procedentes
accurrere embrionis et secundina
sed ramorum suorum colligata ut ex
eis embrionis attrahat alimentum
Cum sit suffumigia ex puretro vita
facta pulegio castoreo euforbio sina
pi costo mirra sarcocolla ex quolibet
eorum per se vel pluribus simul ponantur super
carbones et recepto fumo calidissi
mo in matricem mente receptione
posito in profundum volue Et ad hoc confert
suffumigium ex calamenta mirra et galbanum
tota Valet et suppositoria facta
ex gummis eius dissolutis in vino veteri
claro et inunctis cum radice malve
vel altee vel candela appensa
cum filo quo extrahatur similiter et licinium
ex lana vel toto linito cum eisdem vel
ad unguentis aragon marciaton et
agrippa actu calidum immissum Valet
et vaporacio ex aqua decoctionis
pulegii seminis et iuniperi recepta
predictorum quod calidius est post le
predicta vero omnia et cum mun
di sint ex purgata fiant sto
conceptu fatiencia ad impugnacionem
appetatur que dicitur pagso de cu
piat Si vero predicta strictitudo
habeat actu congelatum sint in vol
uta or ut cum rasorio dilatetur doc
intrabitur vel coge con Signa
eius sunt per egritudines in matrice
sunt signa apparentia et signa ulcerum
in ea que dicuntur cum sua cura
per se cao Signa eius sunt caliditatem
superfluam spermatis bilis vel frigiditatem
vel humiditatem vel siccitatem similiter
in cum fuit penitus cum cum hiis
que dicta sunt de mulieribus Consequit
preterea pluribus caliditati vel humiditati
dicto cao de satiriasi Frigiditati
vero et siccitati mulierum conferunt dicta
cao de impotencia coeundi Signa
eius sunt brevitatem vel curtitatem
coge per cometicam vel equi nar
ratione Et cura eius est ut si
sit in ea brevitas eligat ex
mulieribus viris cum talibus quam et
in eis curta colli matricis cum
Et hora coytus elevet anchas
mulieris et ad se trahat vehemen

manibus versus et capud eius ad inferio
ra declinet. Et si virga tortuosa fuit
mediatur cum ferro ligamentum hoc faciens
et ostendatur virga et ligetur inter duas ta
bulas leves donec consolidetur. Dicit
namque Aristoteles libro suo de generatione animalium
quod virge brevitas diminuta prolibus generationem
quod sperma non venit ad concavum matricis
locum sibi proprium conformam sue speciei que
stans in collo infra matricis infrigidatur et
resolvitur et effluit saliuacium. Similiter
et hoc facit virge prolixitas in mensura quoniam
in ea sperma moratur superfluo donec
evaporet. Melior igitur in generatione
est virga vero moderata quoniam sicut sanguis
si contra venam contitit insanire et venam
malam generit, ita sperma diu(?) in
vasis spermaticis vel genitalibus membris locum
fuit vero corporis eligat igitur brevis
brevis cum brevibus et longus cum longis
et grossos circa corpus. Signa eius propter
discommenciam aborum(?) inter se sunt quorum
masculus cum alia generat et femella cum
alio concipit licet inter se non valeant
generare. Et cura eius est ut a principio
contractus coniugii vir talem eligat
cum mulieribus ... et corpus et humidi
effectus et pacem contemporales cum eru
dicione medicorum peritorum in conceptione
composicione licet hoc sit difficile quoniam generatio
cum sit operacio maxime naturalis
non perficitur nisi cooperando et sancte
generando. Et si convenerint sub equalitate
complexionis disparitate aliud deficiente generacione
lege prohibente, tunc si hoc non fuit possi
bile sed vult mulier ad generacionem producatur
disposicione cum obis et medicinis al
terantibus cum tum moderato et paula
tim quoniam mulier est sicut terra, vir
vero sicut efficiens atque forma quare
melius est ut mulier alteretur et vir
respiciet. Istud cum impedimento natura
quoque per se rectificat prunitacionem conveniens
creature. Empericia Secundum opperi
mentum scientie testantur experimentis causas dicitur in

in methodo sunt et cause quatuor
alie prohibentes impregnacionem quarum prima
est modus ineuntis coeundi virga. Si
mulier sit supinus et vir inferius, vel
si vir plurimum festinet ad opus perficiendum prius
quam mulier mittitur ad libidinem et maxime
ad aviditatem, vel si mulier iacuit
capite elevato et corpus depresso. Secunde
est ut corpus completum in coitu variet quod
est ut mulier subiciat capite depresso
et hora coitus lacessetur palpitacionibus
lascivus cum manibus circa mamillas et
pudenda et ut vir non compleat suum
desiderium donec involvat se ipsum hu
miditate effluentem circa virgam et mulierem
delectantem, tunc namque et sperma primo effun
dat manibus diligentius seminantis super an
chas mulieris, talis namque modus
mulierem delectat et opus beneficat quod sa
gapina pro nascens absque Diomedes(?) sperm
delectacionem atque libidinem ingesserit nec
dolore patiens et labore intenetis
horrescens opus negligit generationem
perficit igitur causa delectari quod sperma vin
cunque proper leve aut mulieris tinsit supra
membro nervosa profundum titillosum quod
in vivo est capud virge et in femella
os matricis sibimet vastro tunc. Et licet
sperma mulieris non sit ad generacionem necessarium
neque sicut ipsa prout sepius in anthedota
matricis ordinem et tamen plurimum ad generacionem
iuvamentum fecit. Tertia vero causa est i de
bitus modus se tenendi post coitum
virgam si mulier illico se erexerit
vel steterit vel saltaverit quare cadit
ab ea sperma ordinetur ut eadem remaneat
sub eodem situ post coitum post tempus ali
quod quem deponitur in coeundo scilicet re
supinata et capite depresso et nari
bus cum palatis et si possibile sive ob
dormiat sic iaceat et in hoc casu
quoniam mulieres conveniunt ventosi late capa
ces porte super semine cum igne sine
fervificacione quoniam ad attractionem ad
iungat et retencionem confortant.
Subtile et cumpla calida scriptura
in methodo iam dicta sica cade

colli matricis et vulue sparositas i. ne
sam quare ingreditur aer frigidus congelans
Cum subveniendum ad balneis et fomentis
stipticis sicud est aqua decoctionis gallarum
nucis cipressi gummi arabici murre capi mas
ticis olibani aluminis sulphuris seminis anti
arthemesie et calamenti et similium in qua
frequenter sedeat et cum peciis lineis molli
bus in ea infusis actu calidis laica predicta
fomenta virtus et optimus et infune vel
ipsa cum linthcis diligenter cooperiat ad
hoc etiam confert suppositio lane vel
cocti intincti in hac mixtura Recipe
galle muscatae ʒ i canoff(?) ʒ i nuc
cis ʒ ß terantur et dissolvantur ʒ iii vini
rubei pontici et unguentum ad igne
calefiant Aliud ad idem fortius Recipe
gummi arabici mastici gallarum aluminis nucis
cipressi ana ʒ ß terantur et bulliantur in lb
iii vini rubei et ʒ iii aceti donec ʒ iii
consumantur et cum hoc liquore calido
frequenter vulua abluatur usque ad profundum
quo digitus possit elongari Et post
ablutionem singulis diebus statim despergatur
loco alternatim unguentum(?) et optimus cum pulvere
stiptico subtilissimo sed cum bolo armeno mas
tice gummi arabici mumie armoniaci thuris
ana ʒ ß Recipe et ebulliatur et post appositione
epithemetur cum pannis lineis mollibus
infusis in liquore predicto vel vino
stiptico claro hec namque remediorum
[illegible] tanta stipticitate et coarta
tione induat ut cum corrupta vel que
peperit virgo videatur Quarta causa est
hora incompetens coeundi et namque
ut vir et mulier abstineant a coitu per
tempus longum quia hoc vulua confortatur et
eius retentiva roborat et sperma intesti
culis decoquitur et maturat propter quod patet
ut mulieres pluribus se commiscentes non
concipiunt lubricitate vulue simul et me
struorum confusione prohibente Et etiam
ut hora qua volunt coyre caveat a
tristitia et crapula et ebrietate et ira
et alia animi passione Hora spetialiter
vole ad hoc convenientior est post me
struorum purgationem completam quare
tunc balneetur in aqua decoctionis
camomille mellilloti summitatum cetre poli spicelos
et post balneum volandum diligenter cooperiat
cum linthcis et suffumiget cum carpobal
samo vel opoponaco vel spica vel costo
vel alio aromatico et tunc nubat
Hora vero peculiaris ad hoc convenien
tior est in diluculo vel circa auroram
post quam dormiverint et iam digestione perfecta
iam fuerint celebrata tunc namque
vir et mulier urina et feces eva
cuaverint et vel se colludant et ad
actum coitus procedant Et dicunt
quidam quod ymaginacio forme pulcre
hora coytus prolem pulcram reddit
et turpis turpe Remedia vero
ad impregnacionem faciencia secundum diversorum
causarum genera quedam namque hoc fa
ciunt appropriate et quedam equaliter
Et que equalitate faciunt duplicia
quia vel delectationem faciunt in muliere
hora coytus et eius attractivam ca
litatem et stipticitatem i. conferunt et
retentivam confortant De quibus prior
dicamus Appropriate confert est
Balsamum cortex mandragore peonia
agnus castus muscus spicelos ambra
[illegible] ancos coagulum leporis
stercus vulpis et medulla ossis cervi
et vituli et si ante horam coytus
applicentur vulue quocumque Et fiat
suppositorium optimum hoc modo Recipe xilo
balsami carpobalsami radicem peonie
spicelos storacis calamite bistorte
ana ʒ i terantur et ebulliantur et con
ficiantur cum oleo rosis nigro dissoluto
sit muscus donec ad formam mellis
reducantur et inde lana vel
cotonum [illegible] intincta in formam
digiti infundatur et supponatur frequenter
ante coytum Item ad idem fieri
pessaria [illegible] quorum una mulier
recipiat [illegible] die [illegible] ad domo
veteri al [illegible] Suppositorium aliud
[illegible] Recipe balsami ʒ ß xi
lobalsami carpobalsami ana ʒ i sem
spicelos peonie ana ʒ i terantur et
ebulliantur et conficiantur cum oleo ros
siti nigro dissoluto sit muscus

et fiant formule sicud ista distillata
et supponatur suffumigium fit ex carpo
balsamo vel spica nardi vel galla mo
scata et ipse ante horam coitus frequenter
liquor aderam bibitum fit ex semine ba
nie tento et dissoluto vino al veteri cla
ro Bibe et vinum decoctionis mandra
gore et agni casti in ieiunio Confectio
ad idem comeditur in ieiuno fit ex ra
dice vel semine banac predicte vel que
coquitur in vino aromatico cum spica et
peonia et castoreo et pistatur et incorpora
tur cum eo Suppositorium sic fit Recipe
amcos specie ana partes equales teratur
et incorporentur cum medulla ossis
ceti vel vituli et supponatur cum lana
ante horam coitus frequenter Et similiter
coagulum leporis quod previsceret cum
butiro et supponatur cum stella vel stercus
vulpis distemperatum oleo rosis et suppo
natur cum lana ante horam coitus frequenter
quoniam hec omnia confirmant appetitum et vi
dentur tamen in dimensionibus causa pluri
Equaliter vero conferens intencionem confortando
delectando et eius attentiva excitando
est cinamomum et cubebis et arocicum
et cetera Masticentur igitur cubebis in
ore viri et cum salina eius inungatur
virga tota et ipse caput quod apud eam
cum forte inducat delectationem in muliere
Similiter et puretur eodem eodem modo mastica
cum sub nonnon tamen quantitate qua
cubebe quia facient pruritum Similiter
et pilule fiunt confortando cubebe ℥ ij c spi
ca gummi ana ana ℈ i ambre musci
ana gummi ℥ i et incorporatur cum vino
aromatico vel aqua in qua gummi
ana sunt dissoluta ipse namque mastica
te in ieiuno et in unica hora coitus
super virgam factam inducant in muliere
delectationem Idem faciat oleum de lilio
vel de spica in quo pulvis cube' et car
damomi sunt dissoluti et per dies
aliquos repositum donec oleum virtutem
rerum assumpserit et cum eis coitum virga
liniatur Equaliter vero conferens intencionem
confortando et eius retentiva corrobo
rando est omne calidum siccum cum
aromaticitate non mordicante sicud

sunt balnea stiptica et fomentationes
quas diximus in methodo et empirice
eundem Equaliter vero et proprietate conferens
atque olium oleum c sicut peonie masculi
vel femelle misceatur cum pulvere seminis
eiusdem et supponatur continue diebus quibus
primis post menstruorum purgationem et
post hoc coitus modo et ordine supra
dicto Experimentum completum est ut mulier
purget ante tempus menstruorum cum apozima
et cum [illegible] mirabolanorum indorum kebulorum
emblicorum ana ℥ i rosarum rub ℥ ß de
coquantur omnia in tribus libris aque donec
medietas consumatur tunc colatur et in cola
tura addatur zuccaro ℥ i detur totum an
diem cum recte decoctione duplici vel tria ante
purgationem menstruorum balneetur mulier quinque
diebus vel circa illud in aquis stipticis
sicud est aqua decoctionis rosis balau
stie gallarum mirtillorum peonie et similium
et hora qualibet post balneum confectionem
volua cum linteolis et supponatur lana
infusa in balsamo in quo dissolutus
sit succus peonie et pulvis seminis
peonie vel in oleo rosarum in quo dissoluta
sunt grana seu musci et grana seu
ambre vel supponatur aliquid aliud ex
predictis et fumigatur per supinus omni die
in ieiuno precipue mulieris vinum et de
aliis supradictis vel fumiget ℥ i pulvis
facta ex sisseleos et amcos ana partes
equales et post hec omnia coeant hora
competenti et modo et ordine supradictis
quoniam concipiet super partem hoc sunt post
quod cadit et similiter generabit

Canon

remedia localia in empiricis iam dicta
melius operantur si post menstruorum pur
gationem completa exhibeantur et ipse per
quatuor vel quinque diebus quoniam tunc loca
eorum inveniunt et ad opus preparantur
licet omni alio tempore videantur aliqualiter
conferre Item est practica ut mala contra sper
mata vel menstrua prohibens conceptionem
sit semper ut plurimum namque caliditas que
producat associacionem plurimi siccitate sed et fri
giditas humiditatem ut probat Avicenna
2o tollet primo capitulo Affirmat practica
sicut in dimensionibus causa pluri quod mala

corpus humida vel sicca spermatis non pt
prohibere generationem nisi propter inoentus
in menstruo mulieris tunc enim fortius sit
atque ulcerata eius malicia propter quod aut
in quo illius affecti secundum periculum. Et
indissolubiliter inveniuntur in corporibus etc. quod omnia
mala quo cum ulcerata desinunt actum propter
viri deferent etiam eodem libro tertio de
sterilitate quod cumque prohibet generationem in
viris et mulieribus absque aliqua tarde
facere nisi dictarum unde proprietate que
est in spermate vel menstruo sicud
est dispositio arboris non fructificantis
ubi sciendum quod proprietas sive forma specifica
est duorum generum ut docet Avicenna primo
canonis fen secunda de eo quod comeditur et bibitur
Est enim in quibusdam forma substantialis ut in
quibus operacio ab ipsa proveniens omnibus
non est in individuis eiusdem omnis adamas
attrahit ferrum et omnis salix est
sterilis Nullum namque accidens in est omnibus
individuis sue speciei nisi propria passio quam
accidencia quia numquam consequitur que dum
specificatur in individuis passio vero forma
in quibusdam vero proprietas est forma acci-
dentalis ut patet in quibusdam operacio quod
ipsa proveniens quibusdam non est individui
dus sue speciei quibusdam vero inimice
ut quidam homines abhorrent caseum
et quidam vinum. Et sequitur sit forma
substantialis ut est forma quercuumque qua
non est forma animata neque est forma
elementi sed quod elementum est forma
minor in eo quod mixtum. Si vero sit
accidens non est quantitas vel rela-
tio sed qualitas et non quecumque sed vel
complexionalis vel dispositio consequens
complexionem innatam et hoc secundum est vis
que est naturalis potencia vel impoten-
tia aliquid faciendi vel paciendi
Decima specie qualitatis propter quod dicit Avicenna
libro suo de viribus cordialibus tractatu
tertio quod proprietas est vis quedam in mix-
tis reperta corporibus qua res agit opa-
tiones consimiles et digniores materia

Pronosticatio. Qualitatis non

recipit curationem quando proprietas non habet
generationem Item si difficultas in generationis
fuit propter arenam vel apostema durum
vel cancrum in matrice non recipit
curationem quia causa remotiva non
est Item si fuit propter fluxum menstruorum
assiduum vel corporis retentionem
non curatur propter curationem Item
si sperma viri proiciatur in aqua clara
et supernatat non fructificabit. Similiter
mulieris si liquescat quia sperma gignen-
tium ut ait sit densum grossum glo-
bosum ut dicit ypocras in libello suo de natura
fetus Item si vulva mulieris fuit
valde ipse humida lubrica propter retentione
deficit quod si recipit quam aliquam
causam abortat qua propter reficiatur
cum confortativis et prohibeatur a saltu
et statione plurima et forti vocificatione
et cibis ventuosis. Item si matrix
et corpus totum fuerit frigida densa com-
pacta velud viri corpus non concipiet.
Similiter neque si calida aduvens vel
sicca famescens unde ypocras in tertia
particula aphorismorum quecumque frigidas et densas
matrices habent non concipiunt et que
multum humidas etc. Et subdit quod similiter
est in maribus. Item in eodem Mulier
si non concipit invocato et velis scire
si concipere possit, contegens eam vesti-
mentis suffumiga deorsum cum aro-
maticis et si quidem transire videatur
odor per corpus ad os et nares scire
eam quod ipsa non generat. Est igitur
culpa viri quod quidem vere intellige
causato ad impedimentum quod sit ex
oppilatione vel strictitudine venarum
in matrice sed quod ex mala complexione
vel proprietate nequaquam Item dicunt
alii quod si recipit in genitura semper lac
tunc retentione impetrante capillo
fiet sterilitas cum urina confortavit
lacticinia quod est in ipso mala complexio
pueris etc.

Capitulum de impedientibus
impregnacionem et facientibus abortivum

Istud capitulum licet repugnat
bonis legi est tamen de intentione artis

complendi simul et utilitate pregnandi
debilitate. Mulier nata si ante tempus pubertatis
post xii annos vel circa id concepit vel
si debilitata egritudinibus cronicis fuerit
vel gracilis et viro non proportionata aut
aborciet aut hora partus suffocabitur et
morietur tam fetus quam sine fetu. Unde
ypocras in tercia particula afforismorum: Que preter
naturam tenues existentes gravide abor
ciunt antequam pingwescant. Metho
dius prohibet illud ex toto mulieres post
coytum velociter et saliens eius ad posteriora
frequenter et fortis viribus dispansit
et descendens gradibus velociter in volua
sentiunt humiditates et cetera clarum capitis
hora coytus cum depressione corporis vel
eius pondus super virum et vir non festinet
in coytu et eructans donec hora illa
prius quam mulier spermatizet. Confert
preterea et bibita et supposita quod est quia
si mulier ante coytum per dies plures
assiduet in vino sumat decoctione savine
vel iuniperi vel rute vel sinapis
vel piperis vel ciperi vel alterius acuti
donec odor senciatur in urina non concipiet
vel si conceperit aborciet. Similiter si ante
coytum et post supponat oleum de iuniperio
vel de salice vel de laterinum vel sol
[illegible] vel succum rute vel succum
mente vel absinthii vel savine vel
iuniperi vel salicis vel lana vel coto
infuso in aliquo eorum et involuta bene
profundato. Similiter et confert supponere
hora illa aquam decoctionis asari colo
quintide rubee tinctorum aloes scolopendrie
tamarisci omnium simul vel quorundam.
Confert preterea suffumigacio immediate
post coytum cum mirra sapino nunc cum
ipsis posito quolibet eorum super carbones
et recepto fumo calidissimo per tractum
cum mitra profunde volue donec sen
serit lesionem. Similiter et impositio salis
gemme vel vitri vel alumis [illegible] factis
opus formis oblongis tamquam digi
torum. Confert etiam omni die in
ieiunio potare per dies plures cum aqua
succum rute vel iuniperi vel savine

vel salicis vel aquam decoctionis asari apii
radicis lentisci savine yreos quorumlibet iuniperi
rubee tinctorum et filium vel aliam salitam
plurimam. Videlicet item si viro in virga
capud coytum [illegible] totam et ipse capud eius
ex succo iuniperi vel rute vel iuniperi vel
coloquintide vel savine vel foliorum scolopendrie
vel ex aliquo succorum predictorum vel aloes
decoctionum vel fellum quorumlibet et cum
eis virga dignatur non vollia. Empe
Eternam sublime quo si mulier potaverit
omni die in ieiunio per mensem omni pota
coytum non concipiet. Aborciet ante
aut 3o sic fit. Recipe quorum iuniperi quorum
savine piperis nigri ana ʒ ii rute sem
pulegii mentastri seseli ana ʒ i b acori
asari scolopendrie tamarisci rubee tinc
torum ana ʒ i apii carui yreos ana ʒ i
terantur omnia et conficiatur cum succo
cantarorum coctorum et expressorum vel cum
melle detur ex eo ad modum avellane cum
vino decoctionis salvie vel alio liquore
supradicto. Pillule ad idem. Recipe mirre piperis
piretri acori aristologie rotunde se[...]tileris
centauree ana partes equales incorporentur
pillule. Prius fiend[...] cum succo [...]
vel mentastri et dentur omni die
ter vel bis in ieiunio. Sciendum preterea
quod licet omnia remedia predicta sint
forcia et in arte humana completa
cautius tamen est cum talibus non
coyre vel in eas sperma non proicere
quam per ceptum talium predictum interere
(quoniam non est per sola aliqua sperma tante
virtutis reperiri ut a nullo predictorum
valeat impediri adeo ut circa sperma
in balneum aquo dulcis tepide ama
lis hominibus reperta sit mulierem impregnasse
que sedebat in eo sed Anno
2o tollet quam appetere mirus actus
sperma cum difficile est repugnare. Gano
Ceme calidum accidunt inordinatum
confert in hoc casu quolibet modo sunt ap
prehatum quam sancti menstrualem ama
ritat et odiosum hoc reddit et eius
operibus displicentem si principium
assumatur et sperma gignitum inficit

si post inferius apponatur. Oriendum praeterea
est quod iste quatuor virtutes prenotate in ventre
educationem conceptionis prohibent et abortum in-
ducunt non dicunt si inter se fuerint magis et minus
tendunt tamen locate quapropter dictum in tantis
singulis corporis subsequuntur cuilibet temporis
Dilatandum eam in ventre pectore quando
si superius prohibita fuerint et par-
forte vel splene inflamabuntur si inferius
volvam ulcerabunt cum ergo tale aliquid
apparere ceperit corporis ventris [illegible]
dentibus illos fuerat. Flebotomia praeterea
fortis et plurima post conceptionem et propter
de saphena pedis vel basilica donec
expedita mulier debilitetur facit abortum
quoniam menstrua et mamillam generationis subtra-
hitur embrionis quare debilitatur et moritur
et matrici redditur oncosus itaut ad
eius consurgat expulsionem unde ypo-
cras in particula aphorismorum mulieri in utero habenti
flebotomia abortum facit et magis cum maior
est fetus. Farmacia solutiva fortis et acuta
primo vel 2o vel 3o vel 7o vel 9o
mense exhibita abortire facit ligamen-
ta fetus dissipando et sanguinem congre-
gando unde ypo in particula aphorismorum praegnantes
purgare si convenit a quarto
mense usque ad 7 conveniunt nunc non habeas
mora [illegible] et [illegible] vereri oportet

Pronosticatio

Dicit ypocras in 5ta
particula aphorismorum mulieri in utero habenti ali-
qua acuta [illegible] egritudinum accipi mortale [illegible] ut
plurimum et propter si [illegible] sit fortis alia [illegible] minime
Item in eodem mulieri in utero habenti si multa
venter fluat [illegible] est ab oriendi quod
venter intellige de fluxum quoniam [illegible] forti-
ficante et propter in corpore [illegible] Item in eodem
illud mulieri in utero habenti si subito ma-
mille graciles fiant abortit. Item illud
mulieri in utero habenti si altera mamilla
gracilis fuit gemellos habenti alterum abhorret
et si quidem si dextra gracilis fiat masculum
si vero sinistra feminam. Item illud
[illegible] corporis moderate [illegible] ab-
horrent [illegible] mense aut [illegible] sine [illegible]

manifesta [illegible] cotilidones [illegible]
plene sunt et non possunt tenere propter pondus
fetus sed abrumpuntur. Item in eodem mulieri
in utero habenti desiderans intenso naturalis abor-
sum facit. Item illud in eodem mulieris
in utero habenti lac ex mamillis multum
fluens fetum sit debilem si vero [illegible]
dura fuerint sanum sit fetum. Item illud
mulieris in utero habenti si purgationes
eveniunt impossibile est esse fetum sanum
quod [illegible] intellige tribus [illegible] condi-
tionibus prima quod ut [illegible] men-
struorum sit plurima. 2a ut mulier
sit gracilis macra non robusta. 3a ut
sit post 3m mensem quoniam primo et secundo
mense [illegible] adhuc menstrua producere
fluxus quoniam fetus primus [illegible] adhuc
modico indiget [illegible]. Mulier praeterea
si semel passa est abortum et propter diffi-
cilem [illegible] non concipit. Sed si
ceperit [illegible] causa de [illegible] abor-
tire velud si saltus [illegible] aut
frequens [illegible] et usus abor-
[illegible]

Capitulum [illegible] de facultatibus partus et eductibus secundinarum

Residet fetus in [illegible] [illegible] ab-
stractis ventris umbilicum et facie
velata manibus suis quasi [illegible]
[illegible] compressa ita ut caput erectum ha-
beant versus caput mulieris. Extat
autem tribus panniculis involutus quorum
primus est [illegible] fetus et alios duos
panniculos involvens ad defendendum
a superfluitatibus partus sanguinis menstrui
que neque pura generationis neque aug-
mentationis neque nutritionis apte
fuerant sed stantes in matrice [illegible] et
panniculis. Et propter hoc primus simul
[illegible] panniculis [illegible] secundina
quoniam est [illegible] et apud horam partus
[illegible] et [illegible] fetus [illegible].
Secundus [illegible] panniculus est [illegible]
[illegible] fetum cooperiens ab umbilico
infra quo urina colligitur et [illegible]
ad hoc [illegible] ne sui [illegible]
tate [illegible] embrionem et [illegible]
[illegible] neque indiguit panniculo congregati

secus quam secundum quod dum stat in alvo mulieris
non mictatur cibo digesto in suo [illegible] primo
sola digestione facta 2a 3a mediante que est epa
tis et venarum et hoc fit per venam
umbilicalem orta ab umbilico fetus et transeun
tem per secundinam ad suam concavitatem [illegible]
omnium quasi ubi rami eius cum ramis
venarum ab epate mulieris procedentibus
[illegible] colligata quibus sanguis purissimus
ab epate mulieris ad epar embrionis
[illegible] non traduntur [illegible] et si super
fluitates prime digestionis aliquem congregetur
in embrione hec ipse cum sit modice digestionis
indiget ne admittatur intestina embrionis ut
corpus assimilat [illegible] et propter hoc accidit in
quibus fetus illico cum post partum egreditur
feces egerat liquidas citrinas. ¶ [illegible]
autem [illegible] qui alter dicitur est partus
embrionis superius [illegible] involvens
mollis atque tener ut membra fetus
fragilia non comprimat sed [illegible] secundine
defendat et sudores sordidos imbibat
embrionis. ¶ Appropinquante vero hora partus et
[illegible] embrione sentit [illegible] matrix
dolorem generatum ordine toto regulatur
quare ipsum obvolvit ita ut caput ad
os matricis decidit et facies embrionis
ad dorsum mulieris vertatur quod habet commodum
levior fetum adducendi scilicet capite primo
ad exteriora pulso et quando aliter difficilis
est et innaturalis. **Methodus.** Hanc
igitur pariendi horam cum mulier ex
pectat [illegible] non erit [illegible]
[illegible] omni die [illegible] ante horam
partus per mensem integrum balneum aque
dulcis vel in aqua decocta sint molli
ficativa sicut sunt malva [illegible]
[illegible] prolongetur mora sessione
ipse naturaliter mensis est temporis pariendi [illegible]
[illegible] totalitate [illegible] in ipso
embrio completus est [illegible]
et [illegible] cum balneum exierit ungat
spondiles dorsi atque ventre toto [illegible]
[illegible] nardino vel aromo [illegible] vel
de lilio. ¶ et [illegible] hora illa [illegible]
[illegible] et
[illegible] ante horam partus

molli ficativa

egrediatur iam adveniente non multiplicet
revolutiones de latere super latus sed super lecto
elevato sedens extendat pedes suos deinde
erigatur subito quotiens super eos et tunc
humectetur os matricis cum [illegible] ex
oleis tepidis predictis ¶ vel ex adipe anatis
anseris et galline vel cum mucillagine
fenugreci seminis lini altee que ista omnia
dolorem ruptionis mitigant leniendo et
si difficilis fuerit expulsio [illegible] secundina
[illegible] cum obstetrix [illegible] suis
aut cutello [illegible] Et si partus sit diffi
cilis propter [illegible] expulsione debilitatem
vel embrionis grossitiem [illegible]
inguinibus [illegible] ut [illegible] et [illegible]
efficiant omnia via. ¶ Detur in potu
[illegible] et mirra cum aqua decoctionis
[illegible] et [illegible] quos [illegible]
[illegible] restrictione menstruorum [illegible]
[illegible] vel detur in potu [illegible]
[illegible] aque decoctionis [illegible]
vel detur in potu aqua decoctionis [illegible]
[illegible] feni greci dactilorum vel [illegible]
que provocat et humectat si uterus
sit ¶ debilis ex dolore detur in potu [illegible]
[illegible] est [illegible]
in vino aromatico [illegible]
[illegible] ¶ vel detur aqua carnis [illegible]
[illegible] et suffu
migetur cum mirra [illegible] vel castor
recipiendo fumum cum [illegible]
[illegible] calidiore potius
suffire et fiat [illegible]
[illegible] vel pipe vel [illegible] quia statim
eiciet fetum et secundinam. ¶ Si non partus
adhuc magis fuit difficilis et [illegible]
[illegible] vel apparet mortuus
fuit [illegible] cognoscet quod mulier non
sentit eius motum et dum revolvitur
a latere super latus sentit quasi casum
de lapidis de loco ad locum cum for
tionibus [illegible] sola
[illegible] expulsiva que est in matrice
[illegible] embrionis [illegible]
partum facile efficiat quare detur
in potu trocisci de gummis [illegible]
[illegible] et suffumigetur mulier ex eis
[illegible] statim fetum eiciunt [illegible]
et expellunt secundinam et [illegible]

mulier quasi continue post que fetus
nonnunquam mortuus in aqua decoctionis
mentastri savine rute calamenti

Empetica dicit Avicenna 3° can fen xxi de eductione fetus fetida
dicit quod suffumigium fetidum ad os et
nares adhibitum aromaticum vero
apud vulvam apposite matricem deorsum
trahunt et fetum educunt preterquam
hiis singulis conveniunt quorum licet
fumus fit fetidus appetitum habens ut
vulve applicetur fetum contrahat et
secundinam quare confert suffocationi ma
tricis Item dicit Rasis in divisionibus
parte tertia quod radix buthor mariam
id est cyclaminis appetitum partum facilem
efficit si fetida ligetur hora partus super
corpus mulieris sed dicunt alii quod si
tollatur appensa hora contrarius prohibet
conceptionem quia matricem ad se trahit
omnino quasi Item si post partum fiat
constipatio sanguinis emorroydarum re
strictio ut eorum defluxum menstruorum
Si non menstruum retinetur vel diminute
purgatur tunc provocetur ut suo capitulo
dictum est si non dolor fortificatur dentium
potest vicibus pluribus Inferre magne
cu...omno calido vel aqua decoctionis
athanasie et ...ca fomentetur vulva
cum lana vel coto imbibito frequenter
quod si non sufficit narcoticum donabis
sicut est triaca magna data cum
aqua decoctionis mandragore vel
opii vel iusquiami ne forte dolorem
constrinat Silentium **Calmon** quoniam
...nonica fluxum menstruorum cum
fortitudine confectura sunt partibus ... que
retentiva debilitant ... ex
pulsiva fortificat in matrice **Pro
nosticatio** dicit ypocras in tertia particula
aforismorum mulieri que diametrice molis
talis aut difficulter que nat ... stantibus
supervenientibus ... sine parte
Capud actus in muliere tempore impregna
tionis et mortis unde ypocras dicit
si mulieri pregnanti herisipila

in matrice tempore impregnationis est mortale
si manus vel pes primo vulvam aperiunt
malum Oportet tunc in parte salubri
capud embrionis ut primus egrediatur
vel manus ambe super capud aperte sunt
quare non obstetrix situm eius proximum
cognoscit manibus utrumque possit
transformet Item si retinentur secundina
post partum necesse post non ... per
artem aperiunt vel si partus ultra
plus septimanas se tardaverit fiet
ut plurimum mortale Item si menstruum
retentum fuit vel diminute purga
tum ydropisim vel molam vel suf
focationem matricis inducit Item
si sanguis fluxus exuberans fuerit
neque restringi posset mortale Item
partus est difficilior in fetu mor
tuo quam vivo propter quod abortivus est
cum difficilior tunc in eo neque natura
neque fetus neque tempus regulariter
aperitur Ut dicit Avicenna 3° can
fen xxi tractatu de generatione embrionis
quod si partus fuit in mense viii peri
culo est fetus salvari in esse vivo si
non fuit in mense viii nota est ut
mirandum quod est quia medici sunt
dicentes viii et ... virtuti et benivoli
Dicitur vero saturnus et viii computatur
similiter et in mensibus reputatur quod tunc
fit complexionata corporum super celes
tium ut pateat in de vetulis
et ... planetarum **Capitulum vi de
tentis matricis vel de umbilica**

Accidit quandoque mulieribus ut casu
matricis inferiora petat adeo ut
extra vulvam pendeat evidenter sicut
et umbilicus et ... post partum quam
...cans matrices originat ...
... aliqua ... Prima est
causa in matrice et signa eius atque
curam suo dicemus tractatu Secunda est
partus difficilis de latitudine vulva
ita ut ... annus et vulva
pungitur et debilitatis matricem
Tertia est mollificatio matricis et
ligamentorum atque cornuum eius

quam mala compositione sinistri humida quaeruntur
secundaria vero est causa frigida sicut casus
et percussio super dorsum spondilis. Aut si-
ne [illegible] et coctus cum vino cum virga
longa et grossa ledens sunt et che-
ritus a quibusdam appellatus est pa-
petaro [illegible]. Signa eius prout
docere ipsa atque infirmi relatione super eam

Arcthadius

Cura eius est atque
quis est ad has dixi que est in-
apulio si necesse sint et ipse in eam
humorali digeratur et purgetur flaa
ut detinetur via defluxionis menstruorum
et confert ad hoc studere laxatiuam
cum [illegible] et ipse apud necessitatem
post hoc vero balneetur et vaporetur et
fomentetur cum aquis calidis super quas
est aqua currente que sic fit. Re-
cipe [illegible] in suo [illegible]. Rx. mirre cipressi
casti spice celtice spice nardi mir-
te ros. [illegible] mirti balaustie corti-
cum [illegible] cupularum glandium [illegible]
ana ʒ i [illegible] sorbarum [illegible]
[illegible] sicut tempus sint ana lb. ii. [illegible]
[illegible] grosso modo et conquassentur
et bulliantur in aqua pluuiali sufficien-
ti et fiat [illegible] i. balneum ab
umbilico in qua illa calida et cum
[illegible] diligenter [illegible]
cum panno albo lineo molli et spargat
super eam pulverem [illegible]
[illegible] gallarum balaustie [illegible]
[illegible] alumis mirre cipressi ana partes
equales et si volueris adde [illegible] boli
ar. cupularum glandium [illegible]
mastici dragaganti ana [illegible]
dictis et cum pannis calidis [illegible]
fasciet. Si vero [illegible] egressa sint
reducatur primo manibus calidis [illegible]
[illegible] si [illegible] reducatur non intro-
uerit mollificetur cum vino aromatico
tepido in quo butirum sint dissolutum
et deinde reducatur et ponatur
[illegible] super duo [illegible]
et iaceat mulier capite depresso
et [illegible] altatis pedibus [illegible]
et emplastretur locus cum [illegible]
[illegible] donec [illegible]. Alii [illegible] sunt
[illegible] quod est [illegible] et [illegible]
[illegible] cum filo [illegible] forti in or-
ne vel [illegible] perforationibus [illegible] Si vero
umbilicus solus aperit [illegible] prius [illegible]
[illegible] et voluatur pannus
lineus mollis super [illegible] et accipiatur
pulvis [illegible] thuris et [illegible]
ad albumine oui in modum mollis [illegible]
et impleatur [illegible] umbilicum [illegible]
et liniatur [illegible] et sic [illegible]
[illegible] ad hoc pulvis [illegible] in
aliis fiat [illegible]

Emperica

Contra [illegible] dicta [illegible]
[illegible] aromatica [illegible]
[illegible] alipiamusce et [illegible] fetida
vero [illegible] fetida prout
liquida capillis capitis fimo et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] sustinendum
[illegible] est [illegible]
matricem ad se trahat et fetum mortuum
educit [illegible] de [illegible] ut
dicit. Similiter [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] et ipse carnosis faciunt [illegible]
cum aqua [illegible] sine mora [illegible] et si [illegible]
[illegible] et omnibus [illegible]
[illegible] breuis tamen [illegible] mora
plus affert [illegible]
[illegible] [illegible] altrando
[illegible] et [illegible]. Item ordi-
nat dieta [illegible] carnibus [illegible]
[illegible] assis et [illegible] et [illegible] et
ouis assis et tortellis et vino rubeo
puro in causa [illegible] vel lymphato
cum aqua [illegible] calibis vel la-
pidis [illegible] et [illegible]
frequens motus ad [illegible] et
[illegible] retardant curam
[illegible] diacitonicon
diamargariton diarodon abbatis
[illegible] in [illegible] calida [illegible]
[illegible] sic fit. Rx. [illegible] balau-
stie alumis mirre cipressi boli ar. thuris
mastici litargiri [illegible] sar-
cocolle mastici [illegible] ana ʒ i
in cazola cum oleo ros. vel [illegible]

chetta

et cerva sufficienti et incorporentur post
et post addi terrisa si dolor fuit fortis

Canon

xiiij annis et velud con
na fuit forte sunt et orificia virorum con
pulsionis priorum ad opus hoc sublevata
consequens est ut dicit ca° de apertu ani
puti ca° sublimitate suffragantur Qualiter
et ad vices cum orificius sit possessionis
mollificatio nec vidi et vita pak
his confirmat immanitatem

Pronosticon

e causa et pronostico contineatur ~~

Capitulum xiij de signis impregnationis conceptus et fetus

Signa impregnationis

Sicut pateri est post in arte humana fetus
fuit unde in dicta Rasis et Avicenna
ca° puti sperma est vehemens adhesionis
volunt super virgam et cuius corrugationem ap
tentam virginum Quodam est siccitas vel
ut per tempus certum matrice debite et
soluto ita appetitum non repetit humiditas
que admodum accidet labiis oris et
liquor per aliud humectio in fame plura
Et si quo dic vel quo antecessit pur
gatio menstruorum regularis atque repleta
fuerit cum vena si eo per illud purgat
disponit plus ad receptionem Secundo est
accidet mulieri pigra et tardi
tas ad declinato ad coitum Tertio
post abstinens digitus longus miserit
in vulva repeat os matricis ad eo con
strictum quod nec stilus ingredi posset
sine lesione ut dicit Hippocrates 3° de natura
libus naturalibus Quartum est cum per decos
aliquod et post per duos menses vel circa
illud retinet menstrua et incipiunt ma
milla ingrossari et papille earum de
nigri licet et retentio menstruorum quibus
dam accidat statim a principio et post inter
vallis facit confusionibus Septimum est
quod per duos menses vel tres advenit
appetitus corruptus et nausea Septimum
est cum post menses illos fit stomachus et
pannus in facie qui est color cruen
tatus que admodum apte vel igne
dictamine forma subtilis post videtur
opilationem alba aquosa in mulieribus
fuit et post in principio Subtilitas vero
in calidis et post in processu receptionis
Deformitate cum est nebula et est
liquor eius dimissus coloris sicut ma
te in medio eius est sicut totum

tumatum, et ad quinque turbatur nimie
sed quanto magis processit in pregnatione tanto
magis rubescit et turbatur Et est
quasi in vinis pregnantium apparebunt
quedam granula ascendentia et descen
dentia alba granula velud anthonii
ut dicit Avicenna primo primi fen
3a ca° de signis impregnationis con
forma Et prima quedam signa in con
si post ista atque efficacia que non
faciunt errare ad sunt fuerunt sub
ligua od quatuor dubium sunt quidem
et probabilia Signa fetus masculi
sunt ut dicit ipso ita plura affectus
bonitas coloris in facie mulieris
impleta debilitas vel pallida et puritas
appetitum Coitus hec omnia accidentia
accidat ardor et pruritus intellectus in
volua per impregnationem contrarietate
fetus et siccitate vulve que inpleta
credunt desiderium coeundi Et ille
et ingrossatio mamille dextre am
plior et papille eius rubificatio
et sensatio gravitatis in latere dextro
et fluxus sanguinis ex parte dextra
et oculorum rubor et levitas ad mo
tum Signa fetus femine sunt pannus
faciei plurimum vel color pallidus
seu plumbeus et appetitus ad coitum
et inflatio mamille sinistre amplior
cum denigratione papille sua et
multitudo desideriorum malorum et fasti
dium et sensatio gravitatis in latere
sinistro et fluxus sanguinis ex
nare sinistra et plumbeitas oculorum
et pigritia ad motum Signa gemel
lorum sunt applicatio signorum omnium

Empirica

in impressione gnorum

Si mulieri detur ad potandum sero
post cenam cum vadit dormitum 3 j
ydromellis cum 3 j aque pluvialis
et senserit per noctem torsiones circa ven
trem et post infra umbilicum tunc con
cepit si vero non recepit Et cum ut
ydromel confiat ex partibus duabus
aque dulcis et parte j mellis coadunatis
que ne bulliet ut dicit Avicenna Iste vero
per torsiones premunt et eo quod ventris
corrugata sunt semper indurat /

secundum longum et ingrossatur secundum pro
fundum quare oportet mittere longationem ne
ventositates egredi valeat que sur
gunt ab ydromelle neque sit mulier
famellica cum bibit mellicratum ne forte
calor inflammatus contineat ventosi
tates unde ypocras in ista particula afforismorum
mulierem si vis scire si conceperit melli
cratum mellicratum quando dormitura est
da bibere et si quidem torsiones habuerit
circa ventrem concepit si vero non non
concepit. Istud tamen verum intellige
tribus salvis conditionibus prima ne sit
apta in intestinis vel colera vel humor
acutus. Secunda vero ne sit venter constipa
tus et stercore plenus. Tertia vero ne mulier
operata sit per diem sed temperate omnes
tunc namque sumptum et quoniam videtur pro
ducere ventositatem elevabuntur a cibo
plenitudine et mellis cruditate ut
verificat ibi gruitator. Convenit preterea
oportet quod purgare mulierem circa tempus
menstruorum per aliquot dies et iuvatorium
ad hoc preparare cum emplastris suffumigiis
balneis et suppositoriis stipticis circa
tactis post menstruorum purgationem per dies
.... et tunc cum ea coire non et ordine
procuret et apud effusionem spermatis
anhelans mulieris ad se sumare tum incli
natione gradatim super latus dextrum faciat
ad masculum generandum super sinistrum vero se
inclinet et hec omnia scripsimus pro osten
tatione desiderantibus ad impregnandum. **Canon**
Affirmat ypocras in quinto illius afforismorum quod
mulier signum masculum etc. quod in illa
sunt vere signorum predictorum est omnia quare
etiam propter maris splen mulieris esse
calidior epate quare fiet masculus
in latere sinistro. Patet etiam situs orbari
statim apparet quare fiet femella in
latere dextro. Patet etiam menstruum esse
caliditissimum respectu spermatis ut ipsum
perfecte regulare non possit quare tum
fiet femina in latere quodam quod potest
esse prima esse eminentis livores oculi
quoque quare sic fiet masculus. Patet
etiam fluxus menstruorum restringi
et appetitum ventositatis conhumorum ag
gravatione frequenter isto ventris et matrice

patens quod impregnetur. Patet etiam vomitus propter mola
tunc fieri. Patet etiam calor faciei propter laborem
alterari. Patet etiam mestitia sive hora impre
gnationis. Gottelius vel talis prodest observare ter
tiam. Ypocras in quinto illius afforismorum mulieri in
utero habenti si purgationes procedunt fe
tum et si non decipiantur matricis ...
aborsus que sunt in eius collo. Experimentus
similibus ducte eius concludit ubi super
quod hec signa certis non sunt habenda sed
certum signum soli deo notum est quare
medicum inhumanum fuit reputat apparet
grandem donec signorum certitudo admitta
clareat. Sciendum preterea quod gemellorum
conceptio sit hoc ubi ut plurimum apud coitum
in quo spermatis fortitudo et multitudo con
datum impellitur ad uterum velud buc
cellatur in flatu per buccellam et ipse cum
recipitur in cellulis diversis habundantiam
recipit menstrui sanguinis attrahendi. Secundo
autem quod super impregnationem hoc accidit. Tertiam
matricis sterilitudine prohibente et si super
fetus super impregnationem fieri est possibile ... prima
die conceptionis usque ad diem ... in
et plus et quare et talis fiet sporta non
accidit orbari gemellorum aut multiplicatio
catio non numquam non transcendit quoniam et plures
non reperiuntur cellule seu receptiones matricis
notabiliter distincte quarum tres sunt in
latere dextro et tres in latere sinistro
una vero in medio quamquam licet hora fit
ut polygonum est tamen ut plurimum secundum
generatis comnobiliter sive generationis quoque
vero duo vel tres patet quod orbentur quod
si hunc inter transcendentem apparet est
tum omnes vel plures orbentur et moriantur.

Pronosticatio huius capituli
est pronosticatio tamen de aborsu. **Capitulum de mola et inflatione matricis**

Accidit quoque mulieribus per retentionem
menstruorum plurimum vel aggregationem
spermatis et castitate longam impregnata
ventres magnificantur et fingantur
dispositiones omnes que sunt in pregnatione.
Et secundum hoc sunt duas huiusmodi orali
mola dicitur. Secunda vero ventosa nomi
nabitur inflatio matricis. Signa autem
primi sunt signa dispositionis in principio

et impregnationem que est quando in hac passione est magna inflatio [illegible] et mollificatione mamillarum et quando post menses quatuor non sentitur motus embrionis vel si sentitur quasi casum lapidis dilatatis suppletus et quando venter gravidus est induratus similis magis quam apud aliquod latus quorum omnium contraria sunt posita reperiuntur impregnanti. Et tamen signum est ex predictis apparentibus et quia post menses XI non parit sed remanet sicut est. Vel si parit post laborem plurimum similis carnis durissime cui non est forma humana ex coagulatione vehementi materiarum predictarum vel forte emittit fumus [illegible] grossi vel vento stato quantitate in [illegible] et tamen residet venter et sanatur.

Methodus

Cura eius est cura restrictionis menstruorum quam diximus et si non sufficit perveniatur ad illa que provocant abortum que etiam supra diximus tamen quando hec passio sanatur non nisi calidis acutis subtiliantibus et penetrativis cum provocationibus. Et si [illegible] ventosa cum incisione supra loci mutatione et fomentorum variorum multorum et menstruorum provocativis et postmodum carminativa. Dicta tamen de colica passione de colica ventosa.

Emperica

Accidit plerumque mola propter coitum mulieris sanguine cum viro [illegible] spermatis quam attrahit sanguinis menstruosus plurimum ad locum generationis et in rem duram carnosam condensatur propter quod a spermate valeat regulari et sic desinit venter in formatione spermatis eius et apud [illegible] vel [illegible] congregatur fetus [illegible]. Accidit preterea mulieribus [illegible] frigiditate inflatio matricis propter impregnationem et preter quod matrix et mirach sunt preter totum tempus impregnationis [illegible] dura inflata sicut [illegible] cum emplastris calidis et vaporationibus [illegible] que sunt [illegible]

[illegible] nigella cimino salvia salvia serpillo et similibus.

Canon

Cura huius passionis talis est ut [illegible] primo [illegible] exhibeantur talia subtiliantia [illegible] impone [illegible] vel etiam [illegible] calida mollificativa in emplastris [illegible] quatuor vel etiam flebotometur saphena [illegible] si corpus fuerit carnosum exhibeantur [illegible] provocativa [illegible]. Et hec omnia [illegible] restrictionis menstruorum [illegible] omnia non sufficiunt [illegible] mulier diebus pluribus [illegible] umbilico infra magna decoctionis malve altee feniculi [illegible] metastri [illegible] et ante [illegible] calami per duas horas [illegible] decoctis demum [illegible] quos diximus tamen cum [illegible] vel [illegible] amaro et [illegible] si deus voluit.

Pronosticatio

Mola si antiqua fuit vel [illegible] ad [illegible] nichil [illegible] difficilem [illegible] mola [illegible] si antiquetur ydropisim [illegible] inducit mortem. Post [illegible] est ut mulier [illegible] si [illegible] vel abortit vel morbidum [illegible] parit propter debilitatem matricis vehementem mola [illegible] est [illegible] inflatio [illegible] non recipit [illegible] ydropisim inducit [illegible]

Capitulum nonum de prefocatione matricis

Accidit quoque mulieri propter retentionem menstruorum [illegible] vel [illegible] et [illegible] sanguinis et spermatis [illegible] mulieris [illegible] matricis [illegible] quodam [illegible] et omne [illegible]

sine tarsfore sentit sibi notitia et
sic plerumque (?) tactat animali utrumque
paret in pulmone et cerebro et epate
et renibus atque splene quorum quidquid
non sentit sed nisi mediantibus parti
culis eorum corpulentia involucribus
sentit neque adeps neque pinguedo neque
aliud membrum tarsforme sentit propter
animali ... aut cum sit membrum
nervosum utraque propter ... notum
precipiens nisi constringit et cum manus per
dorsum expellere nequeat opilatio
... sursum eicere quare
sentit mulier quod elevare assimile
ventris usque ad eius stomachum quare comprimit
diafragma et prohibet anhelitum et fit
sincopis et cadit quasi mortua et tunc
non sentit pulsus neque anhelitus vel
difficile percipit tota subtili naribus
applicatur et quoque suffocari et moritur
et quoque sanatur post laborem et despa
cium. Et hanc passionem vocant nunc
prefocatorum. Signa autem sunt signa pre
quod egreditur spuma/ epilencie preter quod
mulieri non deficiat ratio sua neque egre
ditur spuma ex ore sicut in epilencia
Nam accidit hec passio subito et con
torquentur membra sicut in epilencia et
omnia signa distinctiva passionum quibus
infra corpus ... et motu cum ...
tamen de appo... Et causa eius est
opilatio ... precipue sed
que antecessit retentio menstruorum dif
ficilis vel abstinentia ... pro desperatione
diutius ...

Methodus

Cura eius difficilis est una hora pa
roxismi que est ut fricentur plante
pedum vehementer cum sale et aceto a
cutissimo et ligentur cope ligatura for
ti et fricentur labia vulve vehementer
cum digito cum candela nova ...
figuram virge involuta panno lineo
imbibito oleo nardino vel de lilio in
quo dissoluta sint in ... musci

vel ambre vel in oleo balsami et ...
detur hec fricatio ut ... tangat os
matricis et assidue donec mulier sen
ciat et si non sufficit sternutatio fiat
cum ... vel pipere et ponatur ventosa
magna sine scarificatione super pectus
et vociferetur in aure eius et suffumigetur
os et nares cum assa fetida vel pilis
adustis, vulva vero cum gallia muscata vel
... Cura vero alia est extra paroxismum
et prius que est ut provocentur menstrua
propter sicut docuimus et vocatur ...
quod si tempore ... omni die in
... pulveribus ... sic
est ... semina agni casti supra omni
die cum aquam calidam vel vino lim
phata et alia que diximus capitulo de
satiasi passio de empiricis et regimine
subtiliat in quali et ... quieto propter

Empirica

Dicunt empirici quod
apud paroxismum nichil melius reperitur
quam ut vir cum muliere coeat et
fricatione plonget donec refrigeret
et moveat conferet preterea ... in
20 capitulo ... de eductione
fetus et secundine quod ... est fetidorum
suffumigiorum ... appositorum et
odoriferorum ... hora paroxismi
matrice ... et eius
superfluitates educit propter quod ...
asinorum quorum ... est ... omnium
...

Canon

Non ... ad sepulturam ... duos
... ut dicit ... calor naturalis
tanto tempore in ... corporis ocul
tari et ... ...
propter quod suffocat licet ... anhelitu
vel pulsu minime valeat deprehen
di, prius vero hoc tempus nulla causa
est ...

Pronosticatio

Mulier si sternutatoria moveatur
vel sternutet bonum unde ... inta
... mulieri que ... ante
molesta ut difficulter ... quanti

Cura [illegible] elleboro albo

Cura in paroxismo et post

Cura [illegible] paroxismi

sanitatis superveniens bonum Item si
post fricationem volue ad rebus odoriferis
sanis vel inchoatis assumpit salubre
Item si mense phlebotomia remediorum ad
iuvit post dietam unam separam delinquentis
Item quanto magis retentio menstruorum
vel hemorroidarum precessit antiquata tanto
periculosior fiet afflictio Item magis
accidit hec passio melancolicis sanguineis
vel flaticis opulentis ... Coitus
consensus bonitate Aetas debilitate
et secundum hoc fit magis in vere et yeme
et minus autem estate et autumpno Fit
propterea magis corporibus delicatis et ociositatis
venas habentibus quam laborantibus
ad latitudinem venarum In matrice

Capitulum xiii de apostemate et cancro

Apostema omne fit per defectum superfluitatis procenas capillares et arterias in spongiositates membrorum debilium que si in quantitate solutum eius quantum et in qualitate alterant eius complexionem naturalem et sic sua virtute et operatione membri deficiunt ad putrefactionem. Polipus quam magis est membrum solidum innostum rarum est ut inde fiunt grosse in ipsam penetrat vel plus aut subtiles acute quare fit hoc apud magis ... et sicut sanguine vel melancolia Causa vero antecedens est retentio menstruorum vel plectora corporis totius Causa vero primitiva est corporis casus et percussio super alterum et sume ventosas vel difficultas post Signa apostematis in matrice
sunt febris continua acuta valde et pulsus velox spissus, siti et anhelitus et sonda
pauca rubea vel citrina et ingredi lugere cum dolore capitis et alienatione vel
cum frenesis quam matrix cum cerebro colligata Et circa hoc est dolore circa sumne ventris et alterum dorsi et per difficultatem egestionis et urine Ista namque sunt propria signa apostematis matricis calide venientis et cum virga propria pulsilla affectione In anno sanguinis paciente quanto magis calidior fuit signa fiat fortiora quanto vero frigior

Signa apostematis matricis

remissiora Terminatur autem hoc apostema quemadmodum et stomachi vel epatis aliquorum moriuntur aut enim resolvitur aut saniatur aut indurescit et si indurescit aut per congelationem et hoc est proprie aut per adustionem et hoc est in melancolia Et si fiat per adustionem et hoc in melancolia aut antiquatur adustio et ulcera et hoc cancer appellatur aut non antiquatur neque ulceratur adustio et sic apostema durum vel sclirosis incipit Est namque sclirosis apostema durum cuius subtile resolutum est et grossum remansit non adustum Cancer vero est apostema calidum durum cuius subtile resolutum et grossum adustum est in melancolia et ulceratur corrosiva Et cancer quod curationem propriam non recipit nisi cum abscisione membri totalis si fuit membrorum possibile truncari, si autem membra vicina putrefaciet et mortem finaliter inducet Et sic apparet quod cancer consequitur ad apostema calidum indurato, unde et frequentius fit post maturando per congestionem melancolie non naturalis adusta in membro quo ...bitur Signa autem terminationum omnium predictorum et tempus mensurans plene ... determinatur de apostematibus stomachi et epatis propter quod signa cancri fient hic dicenda Signa igitur cancri in membro matrice seu membro alio fuit quod si fiat consequens sui post incipiendo ... apparet vel Et quod incipit res nigra vel livida dura vel faba vel cicer habens circa radicem venas nigras vel lividas circumquaque per membro vehementer infectas per quas materia adusta adusta fluit ad locum cum ardore et pulsatione in pruritu et hee vene sunt causa quare cancer non curatur perfecte nisi in membri incisione Cum autem cancer consumatur ita antiquatur apparet et ulcera et virus sedimen plumbeum subtile fetidum et corrosivum emittit quare gradatim non subito partes vicinas

circuitumque corrodit et sic membrum et eius
operacionem destruit et deinde aliorum donec
finaliter membra destruat nobilia et mortem
inducat. Sunt autem eius labia non alba
mollia velud ulceris saniosi sed dura livida
tuberosa vel ulceris fistulosi et non diu
hec apostema ... propter aliquam causam essen
cialem sed solo subiecto quoniam ut ait
Avicenna 2o canonis fen 3a tractatu de apostematibus
lepra. Cancer est lepra particularis lepra vero
est cancer ... corporis totius. Et hic quidem
cancer sicud in capite dicatur a modernis
noli me tangere si vero in pectore seu ven
tre dicitur ... si vero in extre
mitatibus ... et ipse in cruribus dicitur
lupus vero ... noli me ... in partibus
in partibus ... Si sit optimus dicitur
esse lupus. Et hic cancer accidit sit pal
cum membro ... de ipso ...
facte ... proprie ... esse recep
taculum superfluitatis ... pessimarum ex quibus
et cancer generatur.

Methodus

Cura apostematis incipit est ut a principio
fiat flobotomia de basilica dextra
vel sinistra in brachio ... dolor ad
ulteriorem magis declinatur et ...
... si virtus tollet et corpus
sit carnosum sequenti vero die flobotometur
saphena pedis et adhibeantur repercussiva
... frequenter. Incipiatur ergo prol
... aqua decoctionis plan
ginis solatri ... lenticule corticis
vel ... prima aqua reiecta
postea in ea dissoluta sunt aliquid
olei rosarum et ... psillii vel cam
phore. Inungatur ... ventris
et volva tota usque ad profundum ex un
guentis ... cum modico
olei rosarum vel lactis ... camphora
phora et psillium fuerit dissoluta ...
... rosis ... planta
ginis ... rubi solatro
... magna ...
deinde ... et ...
... et farina ordei
... locus ... et ...

aqua rosarum magna dissoluta fuit cam
phora et pulvis sandali. Iuvat illis diebus
... syrupo vel ... vel ... sandali
... et ... lactuce
portulace ... vel ordei condito
cum aceto. Sorbeat ... bibat aquam
ordei vel aquam decoctionis ... damascenorum
... vel pomorum ... aqua frigida
... apostema et sic regatur ...
... donec ... et ...
... et apostema ... si fuit ...
Si vero dolor capitis vel insompnietas
affuerit ... capitis
et si non ... ad narcotica ...
... loquebamur. Si vero
post omnia non ... apostema ... et
et dolor ... post
... et ... apostematis ...
... et ordine ...
... de ordine apostematis ... Cum
vero dies ... neque dolor
... quia apostema
tendit ad collectionem quare ...
erit ad maturativa et ... generativa
... et ... same
atque ... est ...
et ... si apostema ... non
... neque ... neque ... egredi
... et ... procedendum
erit ad ... mundificativa ulcerum
... est aqua mellis ... cum ...
teri. Deinde ad ... et consolida
tiva que dicentur tractatu de ulceribus
in ... Si vero ... et dolor ...
... sit ...
omnino et remaneat tumor et ...
... que ... proprie
si sit magna ... ad mollificativa
... apostema ... et
hec omnia ... predicto
tractatu ... si talis ... fiat apostema in
... cancer ... que
... alicuius ...
non possit ... eius in membris corporis
... de ...
... ut ait ... vita ...
... abscondit can
cri fuit non curare melius est ...
... Si non ... non

Cura cancri

multo tempore perseverat. Si ergo pla
cuerit etiam facies blandimenta atque
mortis dilationem que est ut eger
dormire non permittas quando sit prope
[illegible] ne calefaciente defendas et cor
pus est eius mundifices semel vel bis
in mense cum medicinis lenibus euacua
bus humorem adustum ut sunt semen
epithimum et similia que deponuntur cap° de
melancolia. Et ungatur locus cum unguento
albo et camphora et cerusa vel cum
unguento citrino nicolai predicto vel pompholigo
cum psilio et lacte papaveris et similibus frigidis
repercussivis et balneetur [illegible] et prope capud
dolorem in aqua dulci decoctionis se
minis lini fenugreci malve foliorum rosis
psillii et altee et prohibeat a cibus inflam
mantibus ut sunt caro salita caseus
antiquus lentes caules acetum agresta
piper sinapi allia omnia vina vinum ve
tus [illegible] dulcibus subtilibus
ut sunt caro pullorum ova [illegible] agresta
carnes [illegible] cum lactucis et cucurbita et
similia. Cum autem cancer ulceratur recipit
est in ulcerius malicie [illegible] convenit
lenitivis frigidioribus predictis
quando dolor sit fortior addatur in
unguentis predictis aliquid opii vel ius
quiami vel mandragore et si addatur ali
quid croci prohibet membri mortificationem
et stupefactionem et bonificabit operationem et
in hoc casu multum confert unguentum tollium
albi cum lacte mulieris quod scripsimus ante
[illegible] in cap° de obtalmia quia ulcerationem
retardat et dolorem mitigat. Evidentem
si sint cancri humor in membro aliquo
exteriori [illegible] et eius labia
[illegible] cauterizentur cum ferro ignito
quia cicatricem faciet et perambulationem
ipsius refrenabit.

Empenta

In capite [illegible] convenit subvenire
[illegible] retento [illegible] et
[illegible] dolosa. Cum [illegible] potavit
eger in balneo aque dulcis vel aque
decoctionis malve altee camomille
fenugreci seminis lini quia ventrem leni
ficat vias clarificat et dolorem sedat
et prohibeat eger hora illa a potu
donec urina et egestio egredi videatur

et cum balneo ... ungunt in causa
resolutionis et prope ab umbilico usque
[illegible] repercussionis similiter et in causa
maturationis [illegible]. Unguentum quod
in unctu [illegible] firmen et altanum et
[illegible] suppositum cum lana vel cotta imita
[illegible] dimicacem animi [illegible] mol
lificat sic fit. Recipe adipis anseris anetis
et galline ana ʒ [illegible]. Item recipe ʒ in
[illegible] bdellii ana ʒ [illegible] olei de
semine lini vel de camomilla ʒ [illegible]
dissolvantur gumme in oleo et liquefiat
cum adipibus et butiro ad ignem in marzo
la [illegible] colet et refrigeretur et si vis
actiuum adde galbani appoponaci ana ʒ [illegible].
Item unguentum mollificativum si aliud
presto non sit conficiatur ex dialtea parte
una psilioni parte [illegible] butiro et adipe
galline partes [illegible] dissolvendo butirum
adipem simul ad ignem postea depo
nendo ab igne et dialtea et psilionem
incorporando parte cum cera et si vo
luerit actiue dissolue gummas predictas
in butiro et adipe ad ignem et fiat
sicut prius. Emplastrum mollificativum
fiat ex malva bismalva altea absin
thea [illegible] ana [illegible] semine lini farina
fenugreci [illegible] coctis omnibus in aqua
et pistatis parte et incorporatis cum aleis
et adipibus iam dictis et [illegible] cum
gummis [illegible] et actu tepidum [illegible]
[illegible] super pectine applicetur usque ab
umbilico infra cum [illegible] ipsius
frequentata postquam reperit [illegible]
[illegible] seu balneum refrenans
malicia. Cum vero ulcerati tempore
longo sit ex aqua decoctionis [illegible]
foliis [illegible] psillii foliorum [illegible] et
salicis [illegible] et rubi rosis
plantaginis [illegible] altee faciende [illegible]
[illegible] vel infundendo in ea pe
tias lineas mollas et actu tepidas
frequenter ponenda super [illegible] quoniam
mollificat ardorem reprimit dolorem
mitigat et ulcerationem retardat licet
tamen frequenter [illegible] curari
nisi cum [illegible] totius membri
unguentum Al. de camphora et cerusa

refrenatis malicia caute ad ulcerati
sit fit, neque est ei in hoc simile. Item
ol ros ℥ ii cere ℥ i dissolvantur ambo
simul ad ignem in tazola deinde ab
igne deponantur et in parapside munda
ponantur et cum eis pulvis iste incorporetur
Recipe cerusse plumbi usti ℥ ii ℥ v litar
giri ℥ ii scorie argenti mica i dra
ganti camphore ana ℥ i, et tunc mis
cendo cum spatula donec fuit inspissata
et misturata. Deinde misce cum eis duo
albugina ovorum bene conquassata et incor
porata hoc namque unguentum mirabiliter
ardorem reprimit ulceracionem diminuit. Et
si non fuit ulcus cancrosum consolidat
perfecte. Et si fortificare volueris in fran
gendo cancrum et dolorem mitigando adde
opii grana .x. iusquiami seminis mandra
gore ℥ i et tunc ultima eius bonitas
in reprimendo cancrum ulcerosum et mor
tem hominis differendo. **Canon.** Cum
matrix et stomachus atque vesica sint mem
bra spermatica nervosa cartilaginosa dilata
bilia et constringibilia gramina mere collativa
sunt per unum atque acuta sententia
conspicuus est ut cura apostematum omnium talium
sit utilis cum apostemati aliorum si propter
ipsis applicentur. Verum in hoc videtur
differencia quod stomachus magis differunt intrinse
ca remedia propinquius matrici vero et
vesice per inferius. Quoniam brevitas
utriusque custodit victoris. Est et altera
alia quoniam cum stomachus cum sit membrum nobi
libus in eius complexionis magis sollicitari
oportet de utriusque custodia cum stomachus. In ma
trice vero et vesica resolutivis uti que
unt fortioribus cum corpus sufficit in pro
fundo corporis per distanciam longam
ab apostemate et corde aut membris no
bilibus prohibendis. **Pronostico.**
Apostema matricis si terminetur per resolucionem
salubre si per saniacionem difficile si per
induracionem mortale. Cancer in matrice
seu membro alio intrinseco sive recens
sint sive antiquatum mortale. Et si
in brachio vel crure supervenit mors
effugietur non nisi per incisionem curatorem

sterius et urina retinetur et dolor
sustinetur neque potest neque parte subito
morietur mortale. In apostemate pretera matricis
sentitur commutacio vel frigor sinus circa
frontem et tympora mortale quoniam apostematis
magnitudinem et utriusque naturalis angustia de
notat. Item alienacio fortis cum instan
cia vigiliarum que partem removeri
non potest infra dies .vii. mortale quoniam apostematis
confirmatur et utriusque aliis lesione configurat.
Item apostema accidens in matrice per impregna
cionis mensium inveniri vel fetum
vel utrumque et ideo fuit confirmatum omnino
in posteriori parte ... Et mulieri
pregnanti erisipila in matrice fiat mortale

Capitulum xi de ulceribus et raga dijs et emorroidibus in matrice

Ulcera fiant in matrice a se sine incipie
ndo et tunc sunt opinia calida corro
siva ut sunt flatus falsus et humores
adusti aut consequendo ad apostemata in
matrice et tunc sunt per terminacionem
apostematis ad saniacionem et rupturam. Signa
ulcerum in matrice sunt ardor et dolor
in vulva cum pruritu proprio quod titil
loso quemadmodum in satiriasi, post hoc
vero dum fortificatur acuto pruritu et
forte nimie egreditur sanies nigra
livida sordida venenosa fetens et tunc
ulcus appellatur et forte egreditur ... Sanies
et tunc cancer matricis appellatur. Et
si quidem fiant per se incipiendo apparebit
pruritus signorum apostematis in matrice. Si
vero consequendo fiunt, antecessit signorum
apostematis saniosi in matrice dicta causa precedenti
Et signa quod distinctiva ulcerum matricis
et vesice sunt quoniam si sunt in matrice appa
bunt opinia separata ab urina
et dolor sentietur in profundo pectoris
et incorabitur color albus in rebus. Si
vero in vesica sunt apparebunt opinia
conmixta cum urina et dolor sentietur
magis apud inferiora volue et multi
plicabitur color albus in rebus opinien
tibus et ~~...~~ alia causa dispungetur
de scabie in vesica. **Methodus**
Cura ulceris in matrice quod sit per se

incipiendo est ut apparuerit digitus ma-
cerata cum decoctione terre quercus decoctionis
cas depurentur et stabiliter hic 2o purgetur
purgetur bis vel ter de mense in vi cum
apozimate sic quod fit. Recipe semen epithimi
mirabolanorum citrinorum vel indorum ana ℥ s
bulliant in aqua dulci deinde manibus
fricentur diligenter et aqua coletur et detur
cum ea ℥ iii vel v in aurora per quin-
~~dulcorata~~ dulcorata sint cum zucaro vel
tamarindis vel melle. Vero remota causa
antecedenti ergo locus cum clisteri. Recipe
rosarum siccarum florum camomille farine
ordei ana partem i semen fenugreci ana ℥
s bulliant in aqua pluuiali et modico
vini vel pontici coletur et in colatura
dissoluatur aliquid mellis et terebentine
item parum bulliendo et colando et te-
pidum frequenter iniciendo proluatur
donec sanies et sanguis moretur. Si
autem dolor et mordicatio vlceris fue-
rint augmentata adde in decoctione
prima semen iusquiami et foliorum eius et
papaueris et psidie ana ... in colatura
vero adde i vel ii vitella ouorum
et cum eadem aqua fiat embrocatio ita
ut in ipsa sedeat et more hora do-
loris vehementis. Vel inungatur
cum vngento quod sic fit. Recipe sarcocolle
et dissoluatur in aqua mellis addatur
in tazola et incorporetur cum eis farina
fenugreci et farina ordei donec fiat
spissum vel tenue et in eo inuoluatur
licinium et extenta intromittatur
in profunditatem vulneris et cum [illegible] platea
[illegible] et [illegible] et [illegible]
cum bambace [illegible] et sic successiue
fiat donec [illegible] locus [illegible] de-
inde vero consolidetur cum vngento scripto
quod sic fit [illegible] in [illegible]
[illegible] Recipe tucie lapidis [illegible]
[illegible] aloes pulueris carte combuste
ana ℥ [illegible] omnia et [illegible]
et [illegible] de hoc puluere super [illegible] omni die bis
et si [illegible] forti [illegible] volueris adde bili-
ar sanguinis draconis thuris aristologie et similia

Si vero fuerit profunditas [illegible] cum succo
plantaginis vel consolide maioris in
[illegible] vngenti et imponatur cum licinia
et conficiatur cum aqua decoctionis corti-
cum granatorum et balaustiorum et glandium
et [illegible] in modum clisteris et tepida iniciatur
omni die bis et in ipso mulier sepius
baluetur. Abstineat a coytu quousque
donec consolidatio compleatur similiter
et a rebus [illegible]
Cura vlceris [illegible] quod fit consequendo
[illegible] ut [illegible]
[illegible] fuerit apa [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] et motu corporis
et descensu velociter gradiendo vel saltu
donec [illegible] fuerit sanies egredi [illegible]
[illegible] et [illegible] in potu [illegible]
aqua decoctionis [illegible] calorem
vel [illegible] et [illegible]
[illegible] mundificant vlcus cum [illegible] et
hoc fiat tot diebus donec sanies
et sanguis moriantur deinde consolidetur
cum incarnatiuis predictis / et detur omni
die in aurora [illegible] trociscus [illegible]
[illegible] de karabe dictis capitulo de [illegible]
cum aqua decoctionis [illegible] et plan-
vel vino [illegible] in quo [illegible] vero fuerit
dissolutum

Empericum

Medicamina
bona in [illegible] vlceris similiter et [illegible]
[illegible] capitulis iam dictis scilicet
capitulo de vlcere manuum et capitulo de fissura
labiorum oris et capitulo de ragadiis in
ano [illegible] cum illis [illegible]

Canon

Cura omnis vlceris dupplici
intencione perficitur prima scilicet mundi-
[illegible] acutis [illegible] conglutinatiua est
et [illegible] scilicet [illegible] que dolorem
mitigant cum resolutiuis debilibus
anodinis et hec omnia plene iam
[illegible] capitulis predictis

Pronosticum

Vlcera in [illegible] raro fiunt consequenda
[illegible] vero possunt [illegible]
inundatione doloris [illegible]
[illegible] inducunt [illegible]
[illegible] fistulam [illegible] vlcera
[illegible] phlegmatem [illegible]
si vero [illegible] fuerit

ab orsum nisi illico succurratur quasi virtutem
comprehensivam simulabit quecadmodum et
tenasmon **Expleta est sectio**
tertia Incipit sectio quarta

Pervenientes videlicet ad curam passionum contingentium circa ramos
corporis humani propriorum earum que
circa stipitem accidunt et radicem
descripsimus remedia proposse vocamus
autem ramos corporis manus et brachia
et crura et coxas atque pedes unum quem
compilandum divino cognovimus preter laboris
initiatum fore atque perductum adhuc
usque si devoto devinum precamine gratiam
cuius postmodum quasi studentes talem
dignetur ad finem voluntatem diuinare verum
omnes simul vero collegent orantes
et deus ab errore nos eripiat et oculos
nostros illuminare dignetur **Sectionis**
quarte tractatus est unicus
sunt sex capitula

Tractatus iste est ultimus post in libri
totius premissa divisionem contractus est
sex ultime 3 capitulum Antequam enim
quasi ordine nobis proponere primum librorum pla
cuit observare Passiones autem de quibus
in hoc dicemus sunt que accidunt in
extremitatibus membrorum et sunt numero sex
prima quarum ramex et hernia 2a vero arthe
tica 3a ciragra et chiragra 4ta dolores
spondilium dorsi 5ta vero gibbositas corporis
Sexta labores spontanei id est crementes
pruniscelos qui sunt in ambitu toracis
Capitulum primum de ruptura cifac
et ramice et hernia

Cifac est panniculus magnus rotundi
stomachi epar et splenem atque intes
tina omnia totaliter amplectens et
ex hoc ipsum natura solidum fabricavit que
ramicem pericion nuncupaverunt Ad hoc
igitur panniculo circa duos inguina duo alij
crimale panniculi in corporibus virorum figurati
duorum cornuum habentes quasi didimi unica
parte ita ut conus corporis panniculo cifac
affigatur et basis per inguina descendens
demum testiculis duobus circumducta

porrectum omnium construat id est bursam testi
culorum Accidit autem plerumque et precipue in
pueris et humidam complexionem habentibus sive
primam sive per dietam in pinguedinem ut
cifach predictum dilatetur vel ex ruptura pre
dictis locis et inde descendant per didimum et
ossen et malam compositionem faciunt cum tumore
et inflationem ramicum et testiculorum Et si quando
hernia humida intercipiatur ruptura ramex vel
cifac appellatur Et si ruptura tunc aliud
descendit autem est intestinum quale
zirbus adipinum est autem zirbus
panniculus unctuosus latus extensus super
stomachum et intestina ut corpore conservet calorem
calorem et ad interiora reddet et ad in
gelidatione aeris contracto defendat cum sint
membra naturalia modicum calorem habentia
licet non nisi per calorem operentur Si vero dila
tetur pretor quam rupatur tunc res que ad
descendit autem est aquositas et tunc
hernia aquosa dicitur si autem est ventosi
tas et tunc hernia ventosa dicitur si autem
est humor frigidus qui se coagulet quantum
in carne et duritiem assationem et con
densationem et tunc hernia dicitur carnosa
Signa igitur distinguentia inter herniam
et rupturam sunt quoniam in hernia non fit dolor
quoniam res manibus sursum ducitur ducatur
per didimum invenitur vel quasi contractam
in ruptura vero fit dolor et adhuc
magis si res descenderit fuerit intestinum
quoniam membra nervosa habent sensum acutum et
tactor hoc est quare que descendit pun
git dicemus Sibilus et exsiccativa quoniam
in ruptura efficitur apparet tumor et in
flatio circa inguina cum parens stat
erectus In hernia vero non aut neque inflatio
nisi circa bursam testiculorum Signa
vero propria rupture sunt quoniam si eger re
supinatus pectoribus iacet et anchis per
apotakes atque capite deposito et rem in
osseo contentam duxerit sursum per didimum
manibus comprimendo redibit aut tota
aut pars eius cum difficultate multa

et sine rugitu omnino vel pauco ita tamen ut zirbus sit tumor testiculorum et inflatio fiat mollior et subtilior ante reductionem et dolor rugitus minor. Si vero intestinum sit tumor et inflatio fiet tangibilior et grossior et apud reductionem dolor et rugitus maior. Signa vero propria herniosi cum si eger resupinaverit sicud prius et rem reduxerit, redibit aut cito aut post eius cum facilitate et rugitu pleno vel mediocri ita tamen ut si ventositas sit fiet rugitus plurimus apud reductionem et tumor et inflatio testiculorum dura que tactum non cedit et sonat cum tangitur ante reductionem. Si vero sit aquositas fiet rugitus mediocris apud reductionem et tumor et inflatio testiculorum immensa valde et mollis splendens sicud facies ydropicorum et urina que mingitur fiet pauca. Si vero sit humor grossus confusus in carnem ad tactum percipitur res dura inter testiculos et ossem mollities humerit neque reducitur quantumque comprimatur.

Methodus

Curatio rupture duplex est. Una quidem cum incisione et cauterio et alia penetrante et ipsa si sit difficilis antiquata et hanc cyrologis derelinquo. Alia vero cum medicinis stipticis constrictivis et ipsa si sint rupture recentes facilis curationis et hanc prosequemur. Curatur ergo aperiatur intestina omnia cum suppositoriis vel clistere lenitivo in recto bis una die. Postea ponatur eger in aqua dulci tepida tempore longo quo dicimus et intestina fuerint complete emollificata. Deinde resupinetur super lecto suo anchis elevatis et capite depresso et reducat medicus zirbum et intestinum sursum per didimum inventrem paulatim parum post parum donec totum reducatur. Tunc igitur ponatur ~~emplastrum~~ super locum rupture emplastrum stipticum quod fit sic: Recipe thuris mastici gumi arabici draganti ana ℥ ii, boli armeni sanguinis draconis aloes mirre ana ℥ iii, acacie gallarum cipressi glandium psidie ana ℥ iii, aristologie longe bdellii galbani sarcocolle resine pini navalis minerate ana ℥ v, colofonie mumie physti consolide et tartari ana ℥ i. Confice sic: infundatur bdellium et opoponacum et galbanum et sarcocolla in aceto omnium in ... horas et postquam frustratim fuerint incisa. Deinde coquatur et cum resina et pice navali et colofonia dissolvantur simul ad ignem in cazola et post liquefactionem omnia deponentur ab igne et incorporentur cum eis pulveres aliarum rerum sub agitatione bacillatis. Et fiant magdaliones sicud in emplastro diaquilon quorum unus mollificetur ad ignem lentum et extendatur super petia linea molli et actu calidus ponatur super locum et plumaceolo duplici super duplicato cum fascia lata fortiter alligetur et sit plumaceolum latum ne faciat rupturam dilatari et sic dimittatur per v dies. Et eger omni tempore iaceat supinus in lecto; post dies vero v dissolvatur et item renovetur sicud prius et per dies v dimittatur et tunc iterum renovetur et sic fiat donec ruptura perfecte consolidetur. Dietetur cibis et potibus stipticis famosis sed quoque medullis et olentibus bene vere lenificativis vel leniatur cum suppositorio cum clistere prout dominus ... constipitate ventris paciatur decumpitur. Et cum sanatus fuerit abstineat a crapula possessione neque stet neque moveatur super cibo vel potu nimio sedeat vel resupinetur donec cibus fuerit in stomacho semidigestus. Abstineat a cervisiis et piscibus et carnibus pinguibus et balneo aque dulcis tepide et omnibus mollificativis. Abstineat etiam a leguminibus et rapis et omnibus ventosis. Abstineat a coytu et saltu et vociferatione forti et luctamine forti violento et cursu veloci per gradus quia omnis labor cum quo retinetur anhelitus et intestina conquassetur dilatat rupturam

si est et facit si no est curare si
quoqz coire voluit fiat no nisi in
iunio et scabus oppurgatis et ventre
undiqz stricte tructo fascia lata Cura
hernie aquose est ut si sit prima recens
facilis emplent testiculi cum emplis cali
dis resolutiuis desiccatiuis dictis ca°
de ydropisi pagpho de ascite Si vero fuit
multa antiqua difficilis perforetur
bursa testiculorum in loco conmissure duorum
testiculorum perforatione penetrante circa ro
quod cum tenta aurea vel serica reuinta quam
si fuit ad plenum redibit dimittatur per dies
aliquot nisi subsequatur cauterizato et exs
hat aqua paulatim de die in diem sed non
tota subito ne forte accidat sincopis
atqz mors neqz consolidetur donec aqua
perfecte euacuetur Retinetur eciam quoqz cum
cadit tumor recidiue volumus apponi
cum pilo lineo vel serico traducto cum
acucet omni die lotis de opimo in comunit
resiccato dicte sicut ydropicum bindi
quaqz Cura hernie ventose est ut
si sit recens facilis emplentur testiculi
cum emplo carminatiuo dicto de colica
pagpho de colica ventosa Et dietetur
sicut dictum est illic Si vero fuit an
tiqua difficilis curetur ad perforatione
cum dicta quam sicut in aquosa dominatur
aqua super ventum sicut in ventosa do
minatur ventus super aquam necesse est enim
est in corpore hominis aliquid super aliud repiri
cum cum sit ibi efficiens scilicet calor
diminutus eciam que materia scilicet humor fiue
ut dicitur Gto de acci^ti et morbo Cura
hernie verrucose est ut si sit prima mol
lis et facilis emplentur cum emplis
mollientibus simul et resoluentibus
dictis ca° de apostemate scirrosi pagpho de
apostemate eius duro Si vero fuit magna
dura difficilis corrosiue vrinca antiqua
qz et exphat et labia cutis consumantur
et cum vnguento cicatrizantis consolidentur
dictis ca° de vlceribus in cute et ca°
de fissura labiorum oris et ca° de raga
dijs in ano

Emperica

Emplum
ad rupturam peritorum approbatum sic fit

Recipe picis naualis aloes masticis gallarum
ana ℥ j boli armenici ℥ iij litargiri cere
ana lb j rasine colofonie galbani ana ʒ
℥ iij sisti querani vel sucii eius si fuit
tempus ℥ ß gypsi ℥ ij aristo^c longe ro
tunde longe ℥ ß mirre thuris ana ʒ iij
terbentine ʒ ʒ fa hois lb j confice
sic / dequa... / vellus arietis cum pilis
sicud abstractum est ab ariete in aqua pluui
ali deinde coletur et in eo fa... coquatur vel sup
ponete bene et fortiter conmiscendo
agitando cum spatula ne comburatur de
inde coletur et fiat ex rebus emplum et
ex liquore expressa cum lana predicta in
fusa in eo et expressa vehementer donec
sicca perfecte fuit et talia fiunt super
locum Emplum approbatum ad herniam aquosam
et ventosam scripsimus ca° de apostematibus
virge et testiculorum pagpho de empiricis
illic recurratur

Canon

Est quoqz cum
casus apud dominum est fortis ac solide
cortice quare accidat in huiusmodi corporibus
ruptura vel dilatacio apud vmbilicum
ut ipse si motus laboriosus aut casus
aut percussio antecedant et talis ruptura
ut plurimum periculosa est et mortalis Euenit
preterea quod in corpore debili vel delicato
et ipse cum ruptura est magna antiquata
difficilis sufficit cura blandicia quod est
ut paciens locum rupture faciat cum
plumaceolis duobus in fiori quorum mol
liori ex plumbeare superiori vero duriori ex
lana vel pilis cum cingulo braccali
omni tempore firmando per dies residuos vite
sue

Pronosticacio

Ruptura a
phac in pueris et mulieribus et omnibus
humida complexionum propter suam humiditatem et ipsi
sanguinis carnosis est facilis curacionis
In adultis vero et senibus vel siccis pro
pter suam difficilis Item ruptura recens
prima et in qua nichil adhuc descendit
in osseum sed tumor solus in inguinibus nuper
accidit facilis est curacionis Antiqua
vero magna et in qua testiculi atqz
ceteria sunt inflata difficilis Item
hernia aquosa prenosticat ydropisim
ascitem ventosa vero tympanitem
et ex phac consequitur quod aquosa deterior

est ventosa et asclites deterior est tym
panita. Concluditur etiam in ypostasi quod acquisita
peccat 2a digestio. In ventosa vero digestio
prima quare sicud macriosa est ut rectificet
operacio cum unguentis et emplastris calidis stipticis
ita in unguento ventosa statim cum eis
et ypostasi quedam plene deorsum sunt locus
Item urina aquosa antiquo magno valde
cum urina pauca rubea vel diversis colo
res sunt secundum regionem infimam et su
premam medie. Item pronosticatio ydropi
sis desunt plurimum causa presenti. Capitulum 2m de
passione et eius speciebus

Dolor articulorum generali nomine arte-
tica. Dolor artetica nuncupatur quod si in
brachio vel manibus consistit chiragra
propria vocabitur, si vero in iunctura vertebri seu
coxarum dolor antice dicetur. Si vero in
iunctura geniali sciatica nuncupabitur
et dolor antice plurimorum sciatica nomi-
natur. Si vero in calcaneo vel digitis
pedum tunc podagra nuncupatur et colliget
omnes casus in diversionibus causa presenti
et omnes. Item 3o causa fecit tres
causa presenti ... dolor cum humore
superfluo currente per venas capillares
atque membrorum porositates donec perveniat
ad os et os iuncture et ibi stans indu-
cit aliquam corrosionem in ligamento coniungente
ossa predicta et secundum quantitatem ipsum ostendit
dens et secundum pretiositatem ipsius sicut destruit
struit et corrumpit et sic ... fiunt
et demum operacionem membri prohibeat et for-
te ossa iuncture dissolvet et perdidit.
Omnis enim spasmus et tetanus fit ex
humore superfluo in nervos et cordas et muscu-
los attrahente, ita dolor artheticus
exponit iuncturas et ligamenta ledente propter
quod neque maligno dolore artetico acci-
dere potest spasmus ut dicit ... in quanto
alius affectus ... podagre
cognoscunt ... apud iuncturas ...
que quatuor humorum superfluitate ... et
compunctione corporum ad morem ... materia fluit
cum accidit est ... flato
... adheret aliquid colere vel
san. acute sunt addita ut ipsum vehet
in loca profunda, neque potest hoc ...

que ad modum reliqua humani corporis per sanationem
quam materie grossities et membrorum frigidi-
tas atque loca profunditas illius non admittunt
sed vel tenuatur per resolutionem vel per lapidi-
ficationem. Istud etiam apud in quibusdam
corporibus tedes sed prodos quibus advenit
et recedit, unde gratia de mense in mensem
aut de in anno in annum aut de etatem in
etatem. Et dicit ypocras quod tempus resolutionis
ipsius cum accidit est 40 dierum plus
tamen vel minus secundum materie multitudinem
et frigiditatem. Unde ait ypocras in particula
aphorismorum. Articulares podagrice constitutiones
sunt hee in quadraginta diebus defluxe-
res resident, hoc etiam apud in quibusdam
membrorum accidit tumorem facit et
ruborem et calorem plus tamen vel
minus secundum materie multitudinem et caliditatem
sicut quando in antrax in qua tumor et ca-
lor et rubor apparent non optimus
tamen multa et loca profunditate pro-
hibente. Signa humorum calidorum sunt
loci rubedo et caliditas apud tactum fortis,
et dolor pulsativus inmensus cum tumore
et inflacione et urina ignita. Item quod
si materia sit colerica fiet dolor acutior
et rubor et tumor minor et urina
subtilis citrina et si antecessit usus
sinapis vel piperis vel allii vel vini
veteris amari et etas et regio et tempus
anni colerica fuerint erit signum ... calor
si vero materia sit sanguinea fiet dolor
gravior et tumor et rubor maior et
urina grossa rubea. Et si antecessit
usus carnium laudabilium et ovorum sor-
bilium et vini rubei dulcis et etas
et regio et tempus anni fuerint sangui-
nei fiet tunc signum. Signa humorum
frigidorum sunt loci rubedo modica cum
vergencia ad albedinem vel plumbeitatem et
caliditas modicata vel nulla et tumor
maximus et urina remissa et
dolor non multum acutus. Sed si
materia flegmatica fuerit, tumor et albedo fortiores
fierent cum mollicie et fiet urina
alba grossa nisi fortassis opus in-
flamet ... dolorem et si antecessit nam

[illegible] satietas assidua et potus vini
plurimi in renibus et super pectus et colorem faciei
et etas ergo et tempus anni fuerint flaua
ta vior fit urina [illegible] Si vero urina fit infecta (*margin:* intita)
tumor et plumbeitas fortificabitur ad duritiem
et fit urina subtilis subcitrina et si presentia
preterita et futura concordauerint urina
humida. Signa humorum [illegible] vero sunt gustatio (*margin:* Signa [illegible] humorum)
et alteratio signorum cum predictorum secundum
gradum proportionatum impetrant. Scias
tamen quod in passionibus nectivorum profundorum (*margin:* nota)
non sit color crudior proprie causa potest enim
humor grossus intus latitare propter quod aut
(*margin:* hali) magis illius affortiori sunt prope supertur
bationibus ventris. Et ipso quod testatur
est quod color vel corporis humidatio humorum
ostendit si non in profunditate acciderint
humore investigare oportet cum consuetudinem
tempus etatem et regionem atque morbi natu
ram et operaciones cognoscere ad quibus humor ducit

Methodus

Cura passionis articularis
duplex una quidem apud paroxismum et aliter
cum que proprie curativa dicitur. Alia vero an
te post paroxismum que proprie preservativa
tua nuncupatur et de ipsa ordinatum fuerit
bene tamen in causa calida quam frigida
vel composita. Evacuetur igitur ipsius hora do
loris et paroxismi per pillulas calida dicta
sive colata sive sagapenica sive compos
ta ex ipsis ut apud ut fiat flebotomia de vena
de basilica sinistra si dolor est in brachio
dextro vel de basilica dextra si dolor
est in brachio sinistro et extrahatur sanguis
sufficiens totus simul vel cum scarificatione
neque negligatur aplicatio flebotomie taliter
enim si parvo tempore prius flebotomaverit
quoniam est ex rebus maxime necessariis precavendis
theodo curativa cum sine ipsa neque expres
sio neque resolutio conferens videatur. Et
si corpus sit plectoricum flebotometur a principio
aperiatur salvatella pedis dextri si dolor
est in manu dextra vel pedis sinistri si
dolor est in manu sinistra et ergo sic fiat
si dolor fit in renibus et pedibus
et post illam flebotomiam fiat flebotomia
saphene quam in ut aut [illegible] primo

tam fiet Et ita tamen de flebotomia dimissa quod flebotomia
fiet per ipsam dyametrum nequaquam vero per duas
(*margin:* Nisi ubi corpus fuerit in toto repletum) sunt. Et post flebotomiam solutiva veniat ad medica
leniter educentem totam et humores acuitates
sicud est sto [illegible] lapa vel electuarium de succo
rosis vel alia operis quas iam diximus in
cura preservativa. Fortius namque medicina hu (*margin:* nota)
mores agitaret et dolorem augmentaret
et fortassis prestet virtutem. Fiant post evacuationes
remedia localia primo quidem repercussiva (*margin:* Localia)
quare ponantur medicine paracius in aqua frigida
vel fomententur ex aqua frigida et aqua rosacea dy
℞ j aceti ℞ ij vel ex succo solatri et semine
ana ℞ j ana vero agresta ana ℞ ij vel
epithime ex pulvere rosarum sandalorum in succo
in aqua rosarum et agresta et modico aceto
vel lana [illegible] nenufar quando omnis dolor (*margin:* aceto)
intrinsecus sive vltra mitigat in principio
ex rebus frigidis actu et virtute licet corporis usus
superfluus maxime ingrossetur et fortiorem sequi
faciat dolorem unde ypocras in sua particula
aforismorum In articulorum tumoribus et sine
vl[illegible] doloribus sive ulceratione et podagram
et spasmum horum plurima aqua frigida infusa
refrigerat et attenuat et dolorem solvit.
Et stupor enim medio crescit dolorem minuit
Emplastrum etiam ex rosis, solatro, semina
nenufar plantaginis ex mitatibus rubei (*margin:* Replim)
coctis in aqua pluviali vel ferrata
Deinde pistatur et incorporatur cum farina
ordei pulvere mirtillorum acacie lenticu
lis coctis aqua prima reiecta adducto
oleo rosis vel nenufar ex sufficit et
modico aceti vel agreste et si post ista
dolor non cessaverit neque inveteratum fuit
addatur aliquid ex foliis et semine ius
quiamus et fortius illis est radix cortex mand
et item fortius est opium [illegible] Aduertur
tamen cum virtute [illegible] quando membra
intrinseca sunt ex qualitate frigida et ad pali
sum inclinata. Et vero per applicationem
repercussivorum dolor fortificetur vel non
amoveretur vel tumor induceretur nequaquam
super locum ponatur sed cum citra et fortificet
membrum. Hora illa taliter ut fit clena
tio ne fluxor ad ipsum instat notitiam
In augmento vero et cum cessat aggravatio (*margin:* In Anglico)

scirrosus et tumoris fiat emplastrum ex stipticis
permixtis cum resolventibus sine attractione
sicut est emplastrum ex foliis rosis floribus
camomille farina fenugreci farina ordei radi-
ce altee coctis et tunsis et pistatis permixtis
et incorporatis cum oleo camomillino vel nardino
sufficienter et tepidum applicetur Confert etiam
hora illa fomentacio nutriti ex aqua decoc-
tionis rerum earundem et linitio sive fricatio
ex oleis eisdem In statu vero et ad firmatum
fuerit apostema nunc adde plus ex resolventibus
in exemplo iam dicto sicut est farine aneti
ebullitum semen lini et oleum anetinum foliorum
et radices eorum et ultra illud cum iusti-
ciis In declinatione autem posita et cum tumor
ceperit residere et rubor pallescere et dolor
mitigari fiat emplastrum ex puris resolu-
tivis sine stipticitate omnino sicut est
stercus bovinum calidum vel equinum vel por-
cinum recens sicut est et fermentum stercus
columbinum Et si vis una stercorum cum
eisdem incorporetur pulvis euforbii vel
saponis vel modicum fermenti fortior
fiet operatio Caveatur tamen in resolutione ne
solutio fiat immoderata ne solvatur opima
subtile et lapidificetur grossum illud na-
m frequenter accidit in apostematibus materiarum
calidarum et proprie sanguinearum quare propter
illud cognoscis ex puritate caloris et le-
nitate caloris et duritie tumoris
et insensibilitate doloris propterea pone reso-
luta et vere mollificativa ~~immoderato~~
~~ne resolvat opima subtile et lapidificetur~~
~~grossum illud namque frequenter accidit~~
~~in apostematibus materiarum calidarum et proprie~~
~~sanguinearum quare propter illud cognoscis~~
~~ex puritate caloris et lenitate caloris~~
~~et duritie tumoris et insensibilitate doloris~~
~~propterea pone resoluta et vere mollificativa~~
~~immoderato ne resolvatur opima subtile~~
~~et lapidificetur grossum illud namque frequenter~~
~~accidit in apostematibus materiarum calidarum~~
~~et proprie sanguineis quare postea illud~~
~~cognoscis ex puritate caloris et lenitate~~
~~caloris et duritie tumoris et insensibilitate doloris~~
~~postpone resoluta vere mollificativa~~
cum caliditate temperata sicut est adeps
vulpis vel canis sine ... vel unstele

In statu

In declinatione

aut emplastrum ex olio camomillino

Vel gallinae Vel anetis Vel anseris et
sicut sunt instillationes fenugreci seminis lini
seminis altee si cum predictis resolventibus mis-
ceantur in emplastro Et enim fortius est
in mollificando atque resolvendo si addi-
deris aliquid ex gummis calidis sicut sunt
sagapinum galbanum armoniacum opopanacum
Et non negligas studium in mollificantibus
apostema quod si manserit in apostemate durities
dirumpentur fortassis in motu ...
... margarite et pendula-
bitur membrum atque spasmabitur et for-
tassis dislocabitur ob motum et inde
vel claudicatio permanens omni tempore
et proprie si passio sit in ancha ... de tem.
Aut mollificandi apostemata duritie plene
scripsimus capitulo de apostemate scirroso In fine vero
declinationis conferunt balnea cali-
da stiptica confortativa sicut est a-
qua ... vel aqua decoctionis
aluminis sulphuris et salis gemme vel aqua
decoctionis absinthii arthemisie saline
calamenti nasturtii arcticae saniculi
in aqua dissolvatur aliquid salis gemme
vel vitri Et si super ... sumptionem ex rebus
tumores adde stipticis sicut in decoctione
sicut est plantago ... balaustie
glandes rose lentes bistorte et similia
Confert etiam hora illa fomentacio facta
ex aqua salsa et mota rubei vini
pontici vel succi citoniorum vel ber-
beris vel aqua pluviali propter quadam
ea tota sunt ... acacia
et galle cipressi quod confortat mem-
bra ne alias recipiat superfluitates
Si vero propter omnia tumor aut rubedo
vel durities remanserint aliqualis
apponatur sanguisuga que cum ceciderit
ponatur super eius morsura folia sam-
buci et permittatur sanguinem effluere pluribus
diebus postea cum loca ex-
siccatus fuerit et tumor applanatus
ponatur folia ... indurentur
et cicatrizant Et cum si nichil
remediorum physicalium contulit ad
maturationem operationem fiat ultimo re-
currendum ad sit ... fortissima
fiat ergo cauterium cum ferro ignito

Ad mollificandum apostemata

De mamillarum operatione

sub iunctura dolente vel super in loco
maxime quemcumque ita scilicet ut cordule
vel vini non tangantur et profundetur
usque ad os neque dimittatur consolidari
tempore longo sed ponatur in eo pilla co-
cta et pilis leporis vel pilis lane con-
structa ut putrida materia effluat per
annum vel amplius donec membra ab
arthetica sanentur et istud cauterium
est iuvamenti in dolore arthetice cum
in eo materia parum confirmatur propter
loci profunditatem Dieta hic patientis
ex rebus [illegible] sint pultes or-
dei vel avene conditi cum lacte a-
migdalarum dulcium et lentes et risum et
mica panis (?) recentis et olus [illegible]
lactuce vel portulace Abstineat
a carnibus nisi alteratis cum oleribus
[illegible] vel seminibus eorum utatur saporibus
ex aqua rosacea et agresta et
vino citoniorum vel berberis vel
succo [illegible] acetose vel trifolii succo
vel confectis sed non cum aceto vel sinapi
Bibat aquam frigidam vel quod melius
est julep vel aqua decoctionis seminum frigidorum
dulcorata cum succo Abstineat a
vino grosso et mellicrato / qui si vino
uti fuerit usus vel ex debilitate vel con-
suetudine bibat vinum ponticum limpha-
tum ad medietatem cum aqua extinc-
tionis chalibis igniti vel aqua predicta
Cura preservativa arthetice de
causa calida est ex aliqua hora purgari
per [illegible] Similiter et in principio
veris et autumpni fiat flebotomia basilice
vel mediane [illegible] et ordine quem
[illegible] in actu curativo / Post flebotomiam
vero digeratur humor acutus cum syrupo
[illegible] motivas appetitum qua-
lis sit [illegible] plantaginis
arthetice [illegible] scolopendrie ab-
sinthii [illegible] foliorum rosarum [illegible]
ana [illegible] radicum quinque [illegible] ana ʒ
i seminum quatuor frigidorum maiorum et minorum
ana ʒ ß sandali berberis [illegible]
[illegible] ana ʒ in [illegible] spodii
[illegible] ana ʒ iiii fiat syrupus [illegible]

[illegible] et aceto citoniorum dentur [illegible]
in aurora per dies viii cum aqua decoctionis
seminum [illegible] Et sunt qui digestionem
faciunt cum syrupo de rosis vel fructibus (?)
sed eius locus ad loca profunda non per-
tingit Sunt et alii qui hoc faciunt
cum syrupo [illegible] vel fructibus acetose [illegible]
[illegible] quia si [illegible] sint [illegible]
ducit ad [illegible] atque ossa
[illegible] cum illud in se acetum
[illegible] et [illegible] acuta Si vero compositum
sint vinum provocabit vinum [illegible]
et humores colliquabit Purgetur post
hoc cum pillulis hermodactilis [illegible]
[illegible] in suo [illegible] quam sint omnibus [illegible]
meliores Recipe hermodactilorum alborum et munda-
torum ʒ v seminum ʒ v et ß mirabolanorum
citrinorum ʒ v rosarum ʒ v aloes ʒ [illegible]
fiat cum syrupo rosarum [illegible] ʒ v [illegible]
[illegible] sine [illegible] vel cum pillulis
de aloe [illegible] que sic fiunt Recipe aloes
[illegible] ʒ [illegible] mirabolanorum
citrinorum ʒ i [illegible]
[illegible] masticis [illegible]
[illegible] fiant pillule cum succo
citoniorum vel [illegible] vel vino ber-
beris vel aqua decoctionis eorum et sunt
omnes [illegible] si corpus fuit com-
pactum [illegible] difficilis solutionis
Si vero maior fuerit [illegible] et fa-
cilis solutionis [illegible] Pillule vero
[illegible] sic fiunt Recipe hermodactilorum alborum
ana ʒ i [illegible] ʒ i rosarum [illegible] ana
ʒ ß [illegible] cum vino de [illegible]
hermodactilorum [illegible] ana ʒ i rosarum
ana ʒ i et ß Vel si aliud [illegible] non fuerit
purgetur cum ʒ ß benedicte laxative acu-
ta cum ʒ i pulveris mirabolanorum citrinorum
vel cum ʒ i ß electuarii de succo rosarum laxa-
tivi [illegible] cum [illegible] Et detur ista
[illegible] post mediam noctem Et sunt qui
purgationem faciunt decoctione tama-
rindorum [illegible] cassie fistule seminis epithi-
mi [illegible] et alii [illegible] humores
acutos ad lenitatem Sed illud non con-
[illegible] nisi corpori delicato [illegible]
apozimatum non [illegible] arthetice [illegible]
quare pillule sunt [illegible] eligende

Marginalia (left): dieta; potus; A vino abstinendum; Cura preservativa a causa calida; [illegible]
Marginalia (right): pille de hermodactilis; [illegible] laxativa

et reiteretur purgatio de ebdomoda in
ebdomodam donec corpus fuerit mundatum
neque permittatur venter constipari sub regimine
dicto, sed leniatur cum cibis et medicinis
convenientibus non acutis, et caveat illa
plene stipsis cum desiccatiate ven-
tris passio de empiras.
Cibatio sumatur cibis hu-
midis temperatis in calido et sicco vel parum
declinantibus ad frigiditatem propter caliditatem ma-
le nocetur sicut sunt pulli et ptisana
ordei vel avene conditi cum lacte
recenti capre vel vacce et sicut sunt
carnes laudabiles clipe cum scola
vel lactuca et pisces petrosi cum specie-
bus aromaticis dulcibus preparati. Et
pisces squamosi frangibiles atque alba
fructus carnis.
Potatio Bibat vinum album a-
quosum vel per se vel parte, provocat
Vomitus vomitum omni mense semel duobus
diebus continuis vel donec cum de sto-
lismo passo de empiras. Abstineat
a potu vini plurimi et maxime in ieiuno.
Coitus et [illegible] faciat assi-
dua vel coitu frequenti et maxime super
cibum et labore immoderato debilitat et
maxime cum tempus paroxismi fuerit in et post
pinguedo.
Aeris alteratio Caveat ab excellentia quali-
tatum aeris continentis quia si calidus fuerit
colliquat, si frigidus mortificat, si siccus
Aurium indurat, si humidus relaxat, maxime quod est
a hominibus dictum est quod frigidus ab
sicco membrorum cum aqua calida mol-
lificat membra nervosa. In tempore yta
xvii
[illegible] la assatorum calidorum nocet frequenti fe-
tibus, carnibus carnium effeminatorum maiorum
x emollitione
et continentia medici stupore, sanguinis sanctis,
desiccant spiritus in quibus est motus. Et
post subdit sunt vel inimica humidis
ossibus dentibus cerebro spinali. Cali-
dum vero amicum et utile. Ex quibus
colligitur quod oportet ut aptiores non
naturales sunt quandoque temperate cum
declinatione quadam ad caliditatem
et siccitatem moderatam. Omnis cum vesti-
ta larga mollia que si tenda cum quiete
debilitat membra. Confortentur
quoque membra debiles cum ablutione

cum ex vino rubeo stiptico vel vinis
citoniorum in quibus bullite sunt rose
plantago balaustia glandes galle
pira pontica mala maciana mespila
et similia, vel cum aqua decoctionis
lentium bis coctarum aqua prima re-
iectata extremitatum rubi foliorum vitis
[illegible] in ea simul fuit aliquotiens
extinctum et lapides igniti et inca
quoque balneetur et maxime post constrictionem
[illegible] Confert [illegible] apud sani-
tatem [illegible] tempore sed hora paroxis-
mi vomitare neque corpore repleto
similiter et fricationes in membro appo-
sito prodesse que in mas dimicent.
de causa frigida
Cura passionis artetice de causa frigida
apud hunc paroxismum sive sit de
flate vel de inclina sive aggregatione ex
his vel applicatio fiat flomma sicut
in causa calida quia si non evacuat
qualitatem tollit nullam. Post sic
una purgetur cum [illegible] benedicte la-
xative et provocetur vomitus cum
oximelle squillitico et aqua decoc-
tionis raphani vel seminis aneti vel
atriplicis et sinapis et reparatur super
repletionem ciborum diversorum cum
frequentatis et si vomitus fiunt sa-
lubs ponat in decoctione 3 vel ii
elle albi suspensa in pecia alba
linea hora bullitionis post purga-
ciones applicentur super locum [illegible]
cta ut pertissima dentur in calida ca-
si moderate corporis usus magis quam
illo quam est maior in ea tumor de
lapidificatione nec quam in ea calida
Inungendo vero infricantur resolutiva
potentia in statu vero et declinatione
magis atque magis applicentur resolutiva
pura quamvis primo [illegible] debilia deinde
fortiora donec ad [illegible] perveniatur
ut super donec unde quam materia est
sua addendum est in emplastris de vitellis
ovorum et terra. Et cum sit grossa vel fo-
sa addendum erit necessarium ex
mollificativis superdictis. Amplius quod
in ea calida quia si tumor reperit
induravi et colorem obfuscari et membra
infrari raro fiet eius resolutio completa

et adhuc fetus consueverit videtur in vinea
...ticus vel solem calidum cum unguento mar- [margin: ... igne]
tiaton vel agrippa / Corrigatur subtiliter [margin: dieta]
operibus spatiis vergentibus ad caliditatem
ut sunt carnes laudabiles cum siccitate
sed elixe cum feniculo petroselino et ova sorbi-
lia et vinum album clarum limphatum leniatur
venter cum suppositorio vel clisteri
frequenter ... acuto et alias non
acuto ... capitulo de stipticitate ven-
tris passio de empiricis et demum ... in-
ter ... vinum ... alter-
natim ... hoc ... illud donec ...
... Caveat a potu aque
frigide ... et a bere ... cum pollibus
volpinis et omnibus et vestibus lar-
gis mollibus ... poros ...
cum evaporatione / bibat ... mollificatum
aromatizatum cum pipere et cinamomo et
... apud ... et ...
tollet posse / ... ad declinacionem
fiant balnea calida stiptica simul
et canteria ... / Cura passio- [margin: ... fit]
nis ... est ut ante
... et ...
vene ... ma ... grossa
viscosa cum ... capitulo de restrictione
menstruorum passio de empiricis vel cum
isto sirupo / Recipe pulegii calamenti salvie
rute betonice balsamite pimpinelle ...
ozimi origani ... ana
florum boraginis florum sambuci scolo-
pendrie tamarisci foliorum salicis ana
ana ... amomi ... cappari acori [margin: ... palis ... ...]
... ana ʒ ... ʒʒ cinamomi
ana ʒ ... piperis baccarum lauri ana ʒ ...
fiat sirupus cum libra ... mellis aut zucca-
detur ... in aurora cum aqua
decoctionis radicum vel seminum ...
... et ... laxativum ... volumus addere
in decoctione ... sene turbith agari-
ci ana ʒ ... mirabolanorum emblicorum ...
ana ʒ ... mastices ʒ ... et detur ... predictis
... in aurora et sunt qui ...
... cum ...
... vel ...
frequenter debilitat ... quare
multiplicatur ... vel et ...

... / Purget post hoc ... cum pillulis de ...
... albarum et ... ... optimo
aloes optimi mirabolanorum citrinorum turbith albi
... colloquintide bdellii sagapini ana ʒ ... casto-
rei ... euforbii ... ana ʒ
... croci ʒ ... et ... fiat pillule cum succo porri
et da ... ʒ ... ad ... vel cum
pillulis de opoponaco ... appetitu ... [margin: pillule de opoponaco]
... ... et ...
frigide ... ... [margin: mirabolanorum ... ... albarum]
Recipe oppopanaci ... sagapini bdellii armoniaci
colloquintide ana ʒ ... croci castorei mirre
ʒʒ piperis ... piperis cassie ... mirabolanorum
citrinorum emblicorum nigrorum bellericorum
ana ʒ ... ʒ ... turbith ʒ ... aloes
ʒ ... ... in magna ...
et fiant ... pillule et demum ...
Vel si aliud ... non sit purget cum pillulis
... vel ... vel fetidis almansoris
famosis vel cum ʒ ... lapidis lazuli
... cum ʒ ... mirabolanorum emblicorum
... cibis subtilibus calidis ad siccita-
tem tendentibus ut sunt carnes lau- [margin: cibus]
dabiles asse et ova gallinarum recentia
et carnes elixe et cum petroselino condite cum
pipere et sinapi / Utatur ... et
piscium ... ... ven-
ter ... cum suppositorio vel
clisteri acuto ... capitulo de stipti-
citate ventris passio de empiricis / bibat ... vel
vel vinum clarum ... usu ...
moderato / Caveat a ... cibi vel
potus ... ... semel
ut ... / Caveat a piscibus et
aqua frigida et ... et fatigatione
... motibus vel stationibus la-
boriosis et ... ...
et ... viscosis et pane azi-
mo atque ... et carnibus por-
corum / et ... aliud et ...
... et ... ... et locatione
membrorum ... aqua calida vel frigida sed
... sed ... in ... et
sedeat in aquis ... et ... post
purgationes ... / Et ... ...
... calidis in ... sicut est ...
... et diaciminum ... et ʒʒ

pretiatum conditum

conditum et melius omnibus pretereaque quod
spem sit ℥ ʒ quartum quam appetitate fortifi-
cat cerebrum nervos et membra sua ut dicit
Mesue in suo tractatu de appetitu capitulo de
epilencia audite ypocrates **Empen**
ca antethetica ad sit passio nervosa sc-
pe contingens ista sunt que operantur
localiorum remediorum consilium post pur-
gationes vires et ipse in declinatione ad
in levissime quia diversa ex quibus sunt *(molli ficaria)*
unguenta olea balnea fomentationes et
suffumigia que dicemus unguentum ranarum *(Unguentum ranarum)*
ex predictis sic fit ℞ adipis ranarum lb j
et si bene recentis ℥ sex narbicon agrippe
dyaltee ana ℥ in oli camomilli oli ane-
tini oli castorini ana ℥ j olei ro ℥ in
oli costini terebentini ana ℥ j cere ℥ j
oli … antiquissimi lb j sepi recentissimi
rectificatissimi lb j euforbii ℥ s resini
pini ℥ i thuris ℥ j conficiantur omnia
simul ad formam unguenti et ex eo ungatur
membra debiles ex eo calida vel frica ipse
tamen sua hora declinationis ad ignem *(Oleum)*
vel solem calidum leniter fricando donec
penetret cum reiteratione frequentata
per dies plures quoniam mollificat nervos re-
siduas et insensibiliter resolvit / unguentum *(Aliud unguentum expertum)*
aliud expertum accipe vulpem vivam de-
alatam et tractam tamen intestinis
et ipsam fac bullire cum pelle et pilis
in oleo quoniam et sale suo donec caro ab
ossibus dissolvatur ex cola oleum quod remanet
/ et dissolve in eo ceram nisi sufficiente
et si fortificare volueris adde sagapino eufor-
bii oppopanaci postquam dissoluta fuerint ad ignem in
catzola et incorporantur omnia perfecte simul
cum modo sit unguentum ex adipe castoreis
vel canis vel mustele / unguentum d *(Unguentum magistrale)*
magistrale aggregatum ex rebus calidis apperien-
tibus atque resolventibus cum virtute propter
et confortans est plurimum paralisi atque tortue
et spasmo repletionali et omni nocte pas-
sioni ex frigore ℞ unguentum cum gummorum
scilicet mastiacatum arcoton et agrippa ana
℥ in oli laurini ℥ in oli castorei oli
rute oli benedicte petro terebentine ana ℥ j
pinguedinis vulpis ℥ in pinguedinis castorei *(Laterinum)*
℥ j acuantur predicta ad ista rebus ℞ eufor-
bii sagapini galbani asse fetide ana ℥ j

castorei pulverizati ℥ j piperis sinapis can-
tarides sulphuris ana ℥ in oppopanaci ℥ ß
dissolvantur prime in vino vel in aqua
decoctionis cantaridum ad ignem et cum
eis incorporentur res omnes alie sub-
tilissime contrite et fiat unguentum vel
extendantur super corio albo molli et fiat
totum ℞ Si vero tumor durus fuerit bonum
videtur ut aliquid ex mollificantibus ap-
ponatur cuius modi sunt adeps anete
anseris et galline et axungia porcorum
et medulla ovium et medulla cruris
baccarum i et storax liquida / cum enim
asa est ex gummis maxime fetenti-
bus negligatur in repletione licet sint de
maxime convenientibus in hoc casu et ex-
ponatur aliquid ex aromaticis penetrantibus
ex quibus sunt zanoffle muscus cala-
mus aromaticus / et galla muscata
atque timiama quoniam ex sua delectatione
sumitur apud nos melius operatur
sive per intra sive per extra offeratur
℞ oleum de ranis conferens ad antethetica
dicta talia in principio et augmento
cum inspiratione et repercussione ipsa
ipsa materia sic fit secundum Iohannem Mesue
in suo antidotario ℞ ranarum aquaticarum
… lb ß funde super ea in vase vitreo
vitreato oli sisamini vel alii cuius- *(Oleum vulpinum)*
libet ß quod est pondus ℥ x vel tantum
illud ex sit vas strictum orificii quod di-
ligenter obturetur et decoquatur lento
lento igne postque dum capita dissol-
vantur et ad coctum fuerit dimittetur
infrigidari et recolletur in vase firmo vi-
treo et ad instar linimenti … pena
sine fricatione omnino ℞ oleum benedictum
conferens ad antethetica dicta frica ex oleum
sapientie et oleum philosophorum magistrum magister
… est secundum petrum per manum plures
ex nueva de rupibus marti colorum
sub albedo et sub rubeo sub tilis vel
nigro grossi / licet sub albedo sit no-
bilius ℞ est et aliud secundum partem
ex laterum dicitur 2e sit secundum aque *(balneum de vulpe)*
sive loco predicto ℞ lateris fractos ex
tera rubea quos aqua non tetigit

et quinque eos in ... et attende sup
eos ignem carbonum sine fumo donec
rubeant et inflammentur de igne, subiunge
eos in vase pleno oleo qui veteri claro
sta ut cooperiantur et sic dimittantur
donec imbibatur in bibitione ultima
et pone in cazola et dimitte siccari
per se sine igne post illud quinque eos
in pulverem subtilissimum et pone illum
in cazolam et sigilla cazole orificium
cum orificio alembici et iuncturas
obtura cum luto alchimistarum quod lutum
sapientie vocatur et conficitur ex argilla
et stercore equino vel oleo simul permixtis
[illegible] et pone super fornacem cuius
ignis sit primo [illegible] et consumatur postea
dum stillet oleum sicut fit aqua ro
sarum et recipe et in vase vitreo stricti
orificii diligenter obturati et [illegible]
ubi [illegible] et quanto est antiquius tanto
est melius. Est namque in ipso virtus cale
factiva resolutiva penetrativa consumptiva
superfluitatum quare confert epilentie
vertigini oblivioni paralisi ~~doloris dorsi~~
doloribus dorsi et lumborum atque iunctu
rarum [illegible] magnum si sint ex fri
giditate similiter et [illegible] splenis
et dolori renum vesice vel matricis
Oleum vulpinum medicamentum [illegible]
est ad arteticam et dolorem renum et
dorsi sic fit secundum eundem. Recipe
vulpem integram intestinis evulsis
et pone in vase et funde desuper aque
fontis et aque salse [illegible] et
[illegible] quod est pondus 30 ℥ vel [illegible] olei
[illegible] antiqui clari [illegible] et
decoque lento igne cum sale ℥ [illegible]
[illegible] ad [illegible] aque consumptionem. Deinde pone
in vase et pone super [illegible] herbam
aneti et ysopi et decoque [illegible]
usque ad aque consumptionem ulteriorem et
[illegible] separatum [illegible] cola et serva
[illegible] cum eo membra apud declina
tionem est cum mirabile. Balneum
de vulpe secundum eundem [illegible] et ad id
sic fit decoquatur vulpis integra
cum pilis et sanguine, evulsis tamen in

Oleum vulpinum

balneum de vulpe

testinis est aqua dulci et in aqua salsa
et cum herba ysopi et aneti et sit
quantitas aque multa et decoquatur
usque dum eius artus omnes laxentur
et dissolvantur tunc abstrahant corpus eius
et [illegible] aqua lavando cum ea mem
bra [illegible] et post [illegible] ab ea. Mun
gantur membra [illegible] cum [illegible]
et [illegible]. Eodem modo fit balneum
ex aqua decoctionis [illegible] vel catuli
[illegible] cum non est tante
efficacie sed cum vulpe addatur alumen
sulphur et [illegible]. Fomentum fit
ex aqua et vino veteri postquam in
eis cocta sunt artetica salvia ru
ta pulegium sapinum bdellium [illegible]
infunde in hoc liquore calido petias
lineas molles et [illegible] lese frequenter
apponendo atque reiterando cum infrigidari
ceperit et sic tumores mollificantur [illegible]
et [illegible] dili
genter [illegible] apponantur
Suffumigium sic fit ex aqua fetida cum
[illegible] galbano sagapino [illegible] super
carbones et recepto calido super locum
undique [illegible] resolvitur [illegible] et
[illegible] apud declinationem. Semper autem
et podagre [illegible] sufficiat suffumigium
ex radicibus et stipitibus caulium [illegible]
super carbones [illegible] partes calidas
[illegible] penetrent et resolvant

Canon. Apostema [illegible]
[illegible] parte corporis [illegible] equalis
[illegible] in methodo [illegible]
[illegible] et [illegible] quatuor [illegible]
morbi [illegible] convenit
[illegible] in dolore [illegible] apud statum
et declinationem [illegible] sufficiens resolutiva
[illegible] corporis [illegible] profunditate
[illegible] valet penetrare quare
[illegible] fiet appone super locum emplastrum
[illegible] et [illegible] sic fit [illegible]
[illegible] columbini [illegible] et incorporatur
cum eo sinapis [illegible] et euforbium [illegible]
[illegible] commixte vel decocte in
aqua salsa in corporando [illegible]
[illegible] cum decoctione [illegible] et calidum
applicando super [illegible] et dimittendo

fomentum

Suffumigium

sic donec fuerit vesicatas si fortificare
volueris adde cantarides et folia sam
buci et corticem eius medianum et
folia veronica canulo et sicle et orti
ce et fimeta et filia / deinde per vesicas
trahatur aqua cum filo longo et dimittatur
diebus pluribus aqua currere a vesica et
frequenter donec tumor / cum aqua
tepida et dolor minuetur cum va
pore ad aqua tepida decoctionis
florum camomille meliloti et se lini
Si autem istud non sufficerent fiat cau
terium cum aqua fortia ignea penetrante
cute et carnem ex latere utroque et
per trahatur filum laneum et sic maneat
dimittatur et omni die de extremo in
extremum retrahatur donec carnem
cutes totam corroserit et recedit
Et ubique illo forem est cauterium
triangulare penetrans directe per de
orsum usque ad os iuncture comprehendens
nodum anche totum Item dimittatur
apertum per annum unum vel amplius donec
materia operat plurima saniosa et ad ve
tandem ponantur sub bolo sola sam
buca ginepri vel tempore candidum gnstum
vel lardo donec vulnus dilatet Ista
tamen ultima cauterizatio plurimum
est fallax atque ad timore perducens
vater loci profunditate Sciendum preterea
quod in arthetica passione et ipse que est
in cyatica confert gnotatio emoroidarum et
menstruorum in corpore consueto similiter
et ventositatio curis et corpore cum
scarificatione profunda ut curat operis
sani plurimum apud declinationem Sciendum
etiam quod dislocatio ex apate et dolore
sit sepius in iunctura anche quam ceteris
et ipse tres causas prima est corporis toci
gravitas quod corpora sustentat Secunda vero iunc
ture profunditas sub carne que pene
trationem iunctura non ad mittit Tertia vero
est ossium iuncture grossitudo modalis que
ad modum pila intrat mortarium et
talis est etiam grossitudo in iunctura lum
borum quam utrobique nodus ad intorum
ingreditur pixidem vertebri Inalijs
autem omnibus iuncturis in nissiura

scarratilis quemadmodum ad den
tes serre dentibus implicantur
Et propter hoc sicut potest patet quod
post casum et percussionem dislocata
tem aliquam iuncturam diffi cer
sit ossium coaptatio in iunctura ge
nuali vel cubitali vel manua
li vel pedali quam in iunctura lumborum
aut anche Sciunt preterea experientibus
non naturalibus de vino que nocent appe
tate dolori iuncturarum omnium quasi
Prima quarum est usus frequens acu
torum ut sinapis et piperis quam magis
expatimur Secunda usus superfluus pe
netrantium et vini et aceti et ipse
ad album quam cruda profundat et maius
et magis secundum trahetur ipse et vinis
est amicitiis quod vinum non digestum
plus insistat quam aqua plus de
aceti magis quam agresta licet in
agresta et aqua mille sint partes
calide que sunt in aceto Tertia est
nausiatio saturitas assidua et
ipse ex cibis et potibus viscosis
ut sunt carnes porcorum et panis
azimi et pisces naradi et omnia
pendulia Quarta caliditas aeris
ad urens vel sanitas corporis
Quinta balneatio plurima intima
et membrorum ablutio iuncturas re
laxans Sexta membrorum articu
larium fatigatio ex cursu vel sta
tione plurima vel vestitus subtiles
Septima vero est coitus ipse valde
appetere ledit cerebrum nervos ligamen
ta stomacum atque Bonitas creberrima nimia
et ipse si fuit immoderata in quanto
vel quali Pronosticatio
Dolor articulorum si fortificent
ad ultimum difficultatem anheli
tus et mortem subitam inducat
Item si tremor cordis et asma
et spasmus turbatio accidunt subito
per dolorem mortem Item dolor ar
ticulorum iunctura ad palisim
et apoplexiam et cerebri compassione
Item dislocatio iuncturarum ex do
lore sit maxime et iuncturis
qualibus scilicet anche et tamille et
hoc nisi statim apuaco tollatur

paralysim et claudicationem inducat
perdurantem. Et apud meatuum curatur
ad resolutionem gradatim quamquam dic
salubre. Et non ad induratione que
prohiberi se non permittit. preremedia
vocabilia deflale que si antiquetur
ergo temoris non curatur. Dolor an
che vel alterius membri si fuerit inflate
sinistro vehementior est quam in dextro
Ancheta difficilius curatur in estivis
et flaticis et inflicis prima et yeme
et autumpno quam econverso. Dolor anche
antiquatus sedum prodit et assi
duitate raro recipit curationem
nisi per clauditionem. Item dicit ypo 6 par
ticula afforismorum. Eunuchi neque poda
grisant neque calui fiunt quod verificatur
quod in quinto dicitur hoc verum fuisse
tempore ypocratis sed non nunc propter homines in
gulositatem. Item in eadem mulier non
podogrizat si non ei defecerint men
strua quod et in quinto verificatur ut in
pluribus sed non semper. Item ibidem pueri
non podogrizant ante anfrodosiam
id est spermatis emissionem quod est annus
primus vel circa illud quod et in quinto
verificans ait se nunquam pueros po
dogritos vidisse sed nisi aliquem tu
morem in gentibus accidente propter
eorum gulositatem. Item in eodem po
dagrita in vere et marmacca in
autumpno movetur ut in pluribus. Item
circa illud. Quibus ischiadicis asciatica
molestatur. Vertebre resiliunt foras
hiis tabescat crus et claudicant
si non curantur quod dicitur desinit vero
inutiliter cruris atropia deorsum
usque ad digitos pedum et palpi
tat membrum si non cum cauterio fuerit
curatum. Item si dislocata ancha si
fuerit vacans ergo curatur si vero anti
quetur non curatur. Unde ypo circa illud
Quibus ischiadicis asciatica molesta
est Vertebre exeunt foras et rursus
incidunt hiis mutilla germes

facte fuerint propter sed si materia inducetur
non madet vlcus. Item ypo vi
particula afforismorum. Aut dicit esse egrotante
carbuncula malum est sed caloris
naturalis mortificationem. Item in dolore
fortissimo cruciantur extremitatum
frigitas et sudor fiunt circa tympora

Capitulum 3m de varicibus et elephancia

Iste passiones crurum atque pedum
ex materia grossa causate sed diuti
nam varices dicuntur materia venas
occupet. Elephancia vero si muscu
los omnem quoque comprehendat, si
materia autem grossa equa fuerit ille pas
siones est dicitur vnaquaque que fit
per adustionem et hec est species lepre
particularis. Alia 3o per congelacionem et hec
est quod rarius contingit. Signa vari
cum sunt quod in cruribus ut gemma
et talum apparent vene grosse nigre
vel virides tortuose et accidunt ma
gnis viatoribus et onera portantibus
et diuinatoribus et fabris et ad
mensas regum famulantibus et
crura fatigantibus stando vel e
undo. Si autem materia calida sit
frigida discernitur per tactum calidum et
calorem nigre et vena rubea
grossam et attensionem ciborum cali
dorum et laborem et etatem complexionem
calidam calidam vel siccam quorum
omnium contraria reperitur in causa frigida.
Signa elephancie sunt magnificatio
cruris in modum agenum in frigida adeo
ut difficile sit stare vel ambu
lare et inflatur vngescat quemad
modum in elephante. Si autem materia
calida sit vel frigida sit discernitur
sicut in causa calida adusta sentitur
caliditas ad tactum et color appa
ret rubeus obscurus cum asperitate
cutis et pustulis nigris fetentibus.
In causa vero frigida congelata
sentitur frigiditas ad tactum et color
apparet sub albidus cum lenitate cutis
et inflatio non valde dura neque
fiunt pustule sed vesice et

Methodus

Cura varicum duplex
est prima quidem lenior per medicinas resolutivas
alia vero fortior per incisiones flebotomie. Igitur
primo basilica brachii pedis oppositi
lateris cum flebotomo lato et extrahatur sanguis
in quantitate multa et iterum post colliquationem (?)
[illegible] sanguis [illegible] in balneo aque
dulcis tepide. Si autem varices essent
in ambobus cruribus flebotomet primo am-
bas basilicas in brachiis et post hoc am-
bas basilicas in pedibus vel digitum auri-
cularem et anularem. Purgetur post hoc
[illegible] et purget ut docuimus capitulo de ar-
thetica tam interius quam exterius (?) calida
deinde remota causa antecedente decidatur (?)
juncta (?) ligentur ergo crura sub inclinatione ge-
nuali per tres digitos cum fascia linea
forti latitudinis duorum digitorum
ut prohibeatur descensus humorum deorsum. Et
sit fascia imbibita sive in aqua plu-
viali et vino rubeo stiptico vel in albu-
minibus ovorum in quibus pulvis boli
ar. sanguinis draconis terre sigillate balaustie
glandium fuerit dissolutus vel in aqua
decoctionis lenticule et corticum psi-
diorum depilati (?) rosarum mirti plantaginis
mirtillorum acatie prunorum et
maiorum (?) prunorum mespilorum maranorum (?)
et similium. Ulterius fiat opiatum [illegible] cum liga-
tura stetit per diem unum cruribus
elevatis super lectum. Flebotometur vena vari-
cosa turgida in loco qui est supra
[illegible] calcanei incisione larga
et extrahatur totus sanguis melancolicus
qui fuit in vena una vel pluribus
ligatura predicta. Post vero flebotomiam
abluatur locus incisionis sanguine mortuo et
epithimetur crus et totum cum peciis lineis
infusis in liquore ~~predicto~~ stiptico predicto
acuto frigido per dies plures consistendo
super lectum cruribus elevatis et emplastretur
cum rebus eisdem donec locus confortetur
et affluxum prohibeat. Post hoc vero fiat
emplastrum resolutivum acutum super locum totum
infra quem quod sit. Recipe stercoris caprini
[illegible] absinthii urtice foliorum

caulium et stipticarum corticum salicis salvine
ana ʒ j. Decoquantur omnia simul in li-
xivio facto ex cinere quercus vel sambuci
vel vitis albe. Et deinde pistentur
et tamen incorporentur cum eis pulvis
istarum rerum. Recipe aluminis sulphuris gal-
larum capsie (?) salis gemme ana ʒ ij fiat
[illegible] calami (?) picture (?) [illegible] caulium
ana ʒ j. In fine vero addatur stercus recens
columborum vel caprarum et aceti calidi
cum applicetur frequenter, et ad coctionem li-
xivio calido unguento cum aceto acutis-
simo vel vino veteri amaro vapo-
retur et fomentetur et epithimetur locus
frequenter donec tota massa fuerit
resoluta necnon oblivisceris emplastrum
sicorum (?) ne [illegible] acuatur.
Et si post ista reliquie aliqua appa-
ruerint in venis apponantur sanguisuge
sex vel vij [illegible] infra et donec
corporis [illegible] consolidata fuerint vel
[illegible] abluatur. Si vero post ligaturam
fortem et stiptica predicta crus de-
nigrari ceperit et formicare per quod ponderet (?)
predictas aliquod oblinia cum oleis et
unguentis calidis ne forte membrum pa-
ralizetur. Deinde redeatur ad methodum
iam dictam. Si vero forma predicta
varices ad cessationem [illegible] latet
per dies et menses redierint opus
erit incisione venarum quarum liga-
tur cum fascia in locis duobus uno
[illegible] sub inclinatione genuali ad quatuor
digitos et alio super inclinationem tali ad
quatuor digitos et oportet vena
sub ligatura genuali ut super ligaturam
tali vel in alio loco [illegible] ita ut
nuda appareat. Deinde elevetur
cum unco separando ipsam a carne
circumquaque et digito appendendo et
ligetur cum filo utrobique et incidatur
oportet prima totus sanguis [illegible] deinde
emplastretur et ligetur totum crus fortiter cum
stipticis predictis quam regnabit in
vena parvus diu qui fluxum
humorum amplius non admittit. Et
scias quod iste modus utilis reperitur.

Emplastrum resolutivum acutum

Cura elephantiasis (?)

in podagra propter quod semper vena cognoscitur per
quam materia fluit. Vitanda minuta carnium
laudabilium et vino albo subtili. Devitet
cibos grossum sanguinem generantes et
sunt carnes que venatione capiuntur et
carnes bovine vel caprine et caro por-
corum antiquorum fumigata et salita
et vinum grossum. Vitet panes azimi
et panes de siligine et caseus et similia.
Caveat a labore corporis post comestionem vel
statione prolongata. Caveat a lentibus
et milio et riso et fabis et caulibus
et confectionibus de melle et cibis assis
vel frixis. Comedat quoque parata petro seu
sicla spinachiis et omnibus subtilibus
et omnibus sorbilibus et brodiis pisorum
et pullis subtilibus et furfure be-
ne dco farre vel avena conditis cum lacte
caprarum vel succo amigdalarum dulcium vel
butiro sine plurimo sale. Cura elephan-
cie est ut si sit de causa calida flobotometur
primo basilica modo et ordine quo
diximus et varicibus et post flobotomiam
digeratur et purgetur materia grossa nihil
adusta ut diximus capitulo de arthetica
passione de causa calida et frequenter talis
purgatio multotiens cum digestionibus alterna-
tur. Si vero sit de causa frigida digeratur
aptatis [?] gypsen et composita purget
decoctionibus ibidem passione de causa frigida. Post
hoc vero frequenter vomitus omni mense
semel aut bis duobus diebus super
se cum oximelle squillitico et aqua
tepida vel aqua decoctionis modico
aceti acutissimi super repletione ciborum
diversorum acutorum cum oleribus et legumi-
nibus conditis cum cepis et sinapi. Post
has autem purgationes famem et sitim tol-
leret post prandium et quiescat omni tempore
sepleo molli crinibus confortatis. Post
remedia vero alia distincta predicen-
dum erit ad localia que sunt secte
cancer in utraque tampa flobotomentur duo
vene que apparent submentum ge-
mali. Deinde flobotometur saphena que
est versus super talum et extrahatur san-
guinem grossum. Deinde ventose ex-
tremitatis totum cum scarificatione perfundata

Cura elephancie (margin)

et empleatur cum emplastro resolutivo supradicto
in varicibus donec crus totum minoretur.
Et si reliquie videantur remansisse apponantur
sanguisuge sicut diximus illud ut abluatur
crus donec caro mortificatur et velut stati-
ficatione pruritus consolident. Post hec vero
rei confortetur crus totum cum emplastro stip-
ticis compositis calidis et frigidis. Recipe
plantaginis absinthii ana manipulum i
decoquantur in pluviali et vino vel ponti-
co. Postmodum confirmatum et pistentur et involventur
cum pulvere istarum rerum. Accacie murre
mirtillorum aloes gummi arabici nucis cipressi
ana ℥ i et calidum fricetur fortiter cum fascia
lata. Supplicetur epithimetur etiam cum ysopo
sicco cum cineribus gravis et sambuci et absinthii
et stipitum caulium atque vitis addito modico
aceti. Si vero predicta omnia non conferunt
fiat cauterium inbiscatum donec capitulo de ar-
thetica passione de causa. Et si illud non
sufficerit iterum proferetur crus in duobus
locis maxime distantibus eminus
et cordis minucia fixa ignita traducta
cum capillo lavato quod omni die de opti-
mo in contrarium refrictetur donec materia
tota expurgetur neque contrahatur donec
pus dissolvatur. Et sunt qui loco horum
faciunt cauterium cum stilo ferreo ignito
submentum geminali per duos digitos ex
alto ex alto latere interius vel exterius
profundando usque ad os neque dimittitur con-
solidari per annum unum vel duos ponendo
in ulcus pillulas ex cera et pilis lane con-
structas vel folia sambuci. Mutatur
sicut diximus in varicibus vel Explicit
Cura elephancie si fuerit vetus mollifi-
cetur et prius evacuatur corpus cum emplastris et re-
mediis inmacerantibus corporis cassium
sicut fit si linitur vnctionibus totum
stercore columbino vel caprino vel vacci-
no distemperato cum vino veteri amaro.
Et deinde ponatur eger in solio calefacto
ex lignis sambuci et ... et ... ut
sudet sudore plurimo post ea aqua ab-
luatur. Quidam faciunt si ... vel
corpus totum sepelliunt in stercore predicto
calido recenti vel in arena calida ad
solem vel calefactam ad ignem in for-
nace vel in fornace in qua herbe calide
prius fuerunt combuste ita ut caput et pectus

eveniet et venit et cum inar-
cessant a calore. et plura huiusmodi sym-
ptomata de ydropisi passio de capite

Canon Racionabile videtur ut emorroides
et menstruorum provocentur in corpore consueto
post evacuationes sed omnibus plurimum in cura
variarum atque elephancie cum per eas san-
guis melancolicus adustus et non adustus subli-
mine expurgetur.

Pronosticatio

Dicit ypocras 6a particula afforismorum in amatis
varicibus aut emoroydibus non nascitur sco-
sic mania. Idem in eodem. Et viridis talis
sunt hiis varices valde magne non nascitur
calvicies. vero calvis contingentibus vari-
ces magne non nascitur rursus capillati
sunt. Et ideo quod vel positivus in augmento
aut non esse. Per calviciem allopiciam in-
telligamus quia allopicia curatur calvities
vero nequaquam. Item si splenetici vel
quartanarii varici aut elephancia super-
venit tollit egritudinem. Item varices et
elephancia in corpore consueto preservant
animalia a malis passionibus scilicet lepra can-
cro ydropisi splene malo et similibus
quare nullatenus restringantur subito sed
gradatim purgationibus et dietationibus
pluribus prius factis. Item varices si anti-
quentur non curantur nisi per incisionem. Ele-
phancia vero si antiquatur magis fiet
atque inducet nullatenus curatur. Item in
variciis et elephancia si menstrua
et emoroydes supervenerint post corporis
restrictionem diuturnam solvit egritudinem.
Item infantes in utero et in carcerati
fuerint supervenit elephancia que
difficilis curatur. Item si in elephancia
cutis ceperit formicare malum quia calo-
ris naturalis oppressionem pretendit. Item
elephancia de causa calida et cum pustu-
lis fetentibus difficilior est ea que
fit a causa frigida quam lepram nominant
affirmavi.

Capitulum de doloribus dorsi et spatularum

Dolor accidit in dorso aut acci-
dentaliter in cista et hec quadrupl-
ex una quando humor calidus sanguineus ex-
tendens venas chilis extendentibus in-
tus super spondiles dorsi a sursum usque
deorsum quia equitat arteriam ad
orti sicut domini [illegible] lignum
optionibus corporis sit equus ubi vene
non teget arteriam per totum sicut
duo fines sunt natura sapiens non
venas et arterias fabricavit et
sunt vene missit perfunctus partes corporis
donec in ramos devenerit capil-
lares quibus membra et efficacius im-
buat nutrimentum. Alia vero causa
est humor calidus colericus acutus
pungens [illegible] lumbos et musculos
qui tussem super deorsum. Tercia
vero causa est humor frigidus ex flatu
vel malo gravans et constringens
nervos atque ossa que sunt ibi plurima
sicut patrum. Quarta vero causa
dolor renum ex opilacione vel are-
na. Sunt fere a causa primitiva et
apprensoria et hec fluxa est quando se
premit quando corpus superfluens sed
labor continuus et tam qualitas aeris
sunt congelans ac

Methodus

Signa enim propter sanguinem multitudinem est
dolor extensivus cum pulsatione et
calefacte apud tactum et urina in grossa
et humida rubea caringosa et embrio-
sio omnium et quietis per dictam cum assidua-
tione rerum sanguinem multam famosam
Et cura enim est ut aperio fiat illico
flebotomia et nocte de basilica fiat
dextra et sinistra si bone et etas
consenserint et dextra cum et extra
habet sanguinem plurimum posse et reppetatur
sunt cum fomentacione dorsi totius
ex aqua ro aceto succo spine et
similibus et iaceat eger supinus super
terra frigida vel super foliis prius salicis
venerantur viride rubi plantaginis
salat ro si sit tempus et si non suf-
ficit potest magnum sanum vel sup-
ponere. Humectando vero fiat scari-
ficacio. Spondila in natibus et spatulis
instans fomento et emplastro ex sto-
ribus camomille mellilotorum lini
et rosarum coctis in aqua et expressis
et tepidis postea frequenter superposita

In de clinatione vero si necesse fuerit fortificetur
emplastro cum additione sandalorum et sic acceti-
situr cibis acetosis et bibat aquam
frigidam vel aquam decoctionis mirabolanorum
et prunorum aut ordei aut iuiube. A coi-
tibus vero et vino abstineat omnino
et famem tollet [illegible] posse sitim vero ex-
tinguat cum potibus iam dictis prout
necessitas postulant. Signa eius propter
humorem colericum acutum seu flegma salsum
sunt urina citrina subtilis dolor
pungitiuus fortis cum caliditate ad tactum
et mobilitate doloris ad locum et humiditas
maior citrina et anxietas ab ore a
ventre et oppositione corporis ad solem
calidum frequenter. Et cura eius est
ut a principio purgetur cum ʒ i vel ii
medulle cassiefistule vel manne vel
tamarindorum dissoluta in aqua
decoctionis prunorum colando et dan-
do totum in aurora vel cum ʒ ß elec-
tuarii de suco rosarum vel stomatico laxa-
tiuo cum aqua calida in aurora
deinde digeratur residuum [illegible] cum syrupo
vel [illegible] vel oxizacara et curetur
cum pillulis de reubarbaro dictis capitulo de
catarro et fiant repercussiones dicte
in causa sanguinea. Si fortis fuerit calor sit
cura [illegible] adeo ut si necesse fuerit cum
aliquo [illegible] dissoluatur. In aliis
vero temporibus fiat secundum quod prius dictum est de
cibis et potibus. Sed si [illegible]
angustietur fame neque siti sed [illegible]
dictis [illegible] bibat aquam frigidam quantum
vult. Postea vero si reliquie alique
remanserint [illegible] colericis
qui educat multitudinem et infrigidet
corpus [illegible]. Signa eius propter
humorem crudum flegmaticum vel frigidum [illegible]
sunt [illegible] squalida vel maior plum-
bea et urina alba grossa [illegible] vel
subtilis radiosa et quia dolor aduenit
paulatim et perducit tempore longo assiduo
et sedatur post [illegible] moderatus et
forte [illegible] nausea [illegible]
assidua et potus vini [illegible]
in [illegible] et solet hec species doloris
accidere in [illegible] plantis vel genua

quam circa spondiles et spatulas multiplicatur
humor [illegible] cum sunt inter ossa [illegible]
[illegible] et [illegible] spetie [illegible]
corporis constringens cum horripilatione [illegible]
accidit ambulantibus in [illegible]. Et cura
eius est ut a principio fiat vomitus
frequens si sit possibile cum oximelle et
aqua tepida vel cum aqua et aceto addi-
to modico salis et olei vel cum aqua
decoctionis raffani et aneti post repleti-
onem [illegible] cibis et potibus diuersis
vel purgetur cum ʒ ß benedicte laxatiue
si vomitus non sit possibilis secundum quod accidit
[illegible] et rapinis debile
cum [illegible] tolli. Deinde digeratur resi-
duum [illegible] et educatur secundum [illegible] capitulo
de passione arthetica [illegible] dicta sunt
post purgationes vero diuersas [illegible] tollitur
et [illegible] tota cum unguento marciaton
et agrippa [illegible] calide
frequenter in [illegible] vel linimentum cum oleo
de castoreo vel de costo vel [illegible] et aliis
calidis [illegible] et capitulo de pa-
ralisi [illegible]. Et famem tollerare
posse [illegible] et laborem in [illegible]
[illegible] laudabilibus [illegible] vel [illegible]
[illegible] cum sinapi. Sorbeat
[illegible] in [illegible] ouorum
[illegible] cum speciebus calidis [illegible] bibat
vinum [illegible] amarorum purum vel melli-
cratum. Abstineat a potu aque frigide
[illegible] et piscibus quibuscumque. Signa
vero eius propter dolorem venarum simul
et [illegible] compleuerit iam [illegible] posse
ubi de venarum passionibus loquebamur. Signa
eius propter [illegible] superfluum sunt [illegible]
[illegible] urina [illegible] subtili al-
[illegible] et dolore [illegible] locum
venarum et grauitate [illegible] et humi-
[illegible] et colore [illegible]. Et cura
eius est post [illegible] et [illegible]
[illegible] et omnia que [illegible]
capitulo de macie. [illegible] non sufficiat
[illegible] ad [illegible] non sufficiat [illegible] et si hec
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] ad [illegible] ethica [illegible]
Signa eius propter laborem assiduum
sunt quia accidit ut plurimum [illegible]

et nasi et humeribus et ad latera. Et cura
eius est quies et sompnus super lectum molli
tempore longo ut ait ypocras. Cum autem post laborem
aliquantus fuit debilis propter laborem in ore
et ligamentis et iuncturis cum confor
tentur cum balneis et unguentis ca
lidis sicut patet ex auctoritate dicta capitulo de
paralisi et capitulo de arthetica pertoto. Et ad
illud propter confert balneum de uulpe dictum
aliud pagrafo de empicis ita ut postquam operatur
a balneo in ungatur spina tota cum unguen
to martiaton et agrippa uel cum adipe
uulpinis ad solem uel ignem calidum
uel cum fricatione leui assidua pene
trante. Signa eius propter casum uel percus
sione patent nam nisi opilatione prouenerit
et si epar uel splen uel renes lesi fue
rint uel vena operabit urina rubicun
da sicut sanguis. Et cura eius est ut illico
flebotometur basilica uel mediana pro ca eius
deinde bibat aliquid aque frigide mixte
cum aceto quia agitatione humoris prohibet
et tollere et ponat epithimata et empla
strum eius frigida super locum et rosis et solatro
et spinam et lentibus et corticatis et aqua
ro et balaustia et cortice granatorum et
aliis que non sunt aliquid stringentia donec membrum
quitum ab apate et tunc deinde ponant
resolutiva super dicta in causa sagina dolore
non ui ungatur spina tota et empletur cum
scripturas in capitulo de paralisi et capitulo de arthetica
quia sermonis reficiatur. Signa eius propter
qualitatem aeris et membris sunt quia accidit
per ambulationem magna frigida et labs natu
ritas quamque membra denigrat et cadere
faciat propter mortificationem caloris naturalis
et ypocras in conuiunctibus membrorum dicta
eius accidit in capite que sunt caloris
naturalis. Et cura eius est eadem cum cura do
loris ex humore frigido dicta superius preter quod
non est opus euacuatiuibus sed calefactiuis
confortantibus predictis. Cum si membrum
aliquod fuit mortificatum necesse est
ut abscindat si fuit possibile ne forte membra
mortificet. Tunc cura **Experientia**
emplastrum completum cum amidum atque mitigat
tum omnis doloris in quadam pertinentia

corporis superius in capitulo de dolore dentium
paragrafo de empicis cum per confirmationibus
aut quod subtrahi uel apponi potest visa
fuit operanti. **Canon** dicit ypocras
in pronostica afforismorum. Quibus sunt dolores
a dorso mouentes descendunt flegmaticos
nisi per hoc intelligere in causa eius humo
rem uel flegmatica uel euacuat sanguinem
per ano tamen sequitur, dicta capitulo de flegmatica. Et
sed dolor dorsi descendit conductus in
urina uel umbilicus soluitur cum supra
materia ut ait ypocras quando dolorem
in uiam recipit illinc et educere quamuis
durus quando fuerunt illa loca.

Pronosticatio. Dolor sponta
neus in dorso septimo fit a causa fri
gida uel a calida et cum frequentius
ex flatu quam ulla solis et a sanguine
frequentius quia totus quando ppare est
ut in membris sicut humor calidus
ducitur. Dolor dorsi ex multitudine
sanguinis illico producit sed apparet uel
paralisim nisi cum flebotomia forti succurratur.
Dolor dorsi de causa calida cito p
uenturi ad resolutionem uel p
dicta causa frigida conuenit productiuare.
Item dolor ex humore crudo plurimo
si perdurat ypocras fiet super totum uel
paralisim super membrum uerum consignat.
Item dolor ex casu uel percussione
super dorsum causatiuus indicat
quamque paralisim in manu uel pede uel
digito quod nucha oritur dum
mortui descendens ad membra medi
ha sibi deputata quare tunc non
membris cum paralisi remedia fiat
apponendo. Sed et spondilibus dorsi
totius ut dicit Io. de mameth
membrorum lib. 2°. **Capitulum 3m de gib**
bositate pectoris et dorsi
Accidit plerumque spondilibus dorsi
totius et ossi lato pectoris ex
tota parte terminantibus ad intus uel ex
tus et fedat corpus faciunt figuram
ad aptationem colli et eleuationem humero
rum atque constrictionem anhelitus et ista cor
poris tortura si fiunt aut et vetus
habebit causas. Dicitur. Sed in altum

Signa propter casum et percussione

propter oblitatem contracturis

parte tunc gibbositas appellatur. Efficitur autem
aliquando quatuor modis. Prima est ossium
pectoris teneritas et mollicies similiter et
ligamentorum eius sicud accidit pueris
et infantibus quare non possunt molem
capitis et gravitatem proprium sustentare.
Secunda est ventositas grossa sicud li-
gamenta spondilium distendens. Tercia vero
casus et percussio super locum. Quarta vero est
apostema lateris in profundo dorsi vel costarum
quod sua magnitudine ligamenta propellit
adeo ut spondiles dislocentur et propter
hoc eius curvacionem ad anteriorem et in tem-
pore lapso raro curantur sive fiunt apud
calidam seu frigidam seu quamquam causam. **Methodus**
Signa eius propter ossium et ligamentorum te-
neritatem sunt quod adveniunt maxime
infantibus et pueris et est sine febre et
calore nisi fortassis dolor assiduus febrem
accidat. Et cura eius est ut fascie dorsum
et pectus cum fasciis latis mollibus omni
tempore sunt alligate dorso donec spon-
diles indurentur et perficiatur reflexio et
... et sessione et statione cruciata
propter multiplicationem cibus sed ... non
sed in magna ... cibis solidis si sunt
possibile et propter contrenuitatibus porcellorum
quiescat omni tempore super lectum molli in al-
tera lateris vel super dorso. Et si dolor
contriciones fortis sunt impleatur dorsum
cum floribus camomille coctis in aqua plu-
viali et vino vel stiptico in quibus
pulvis thuris et masticis sint dissolu-
tus. Deinde diligenter compresse et tegule
alligatis super dorsum et pectus in fascia
predicta sed non tangatur corpus cum ali-
quo liquore. Si vero illud non sufficit
reficiatur corpus ligando inter
in duas tegulas planas solidas
subtiles stuba imposita carminatia
et si stupa imbibetur prius cum liquore
iam dicto et diligenter compressa sub
tegulas sanare melior fiet operacio.
Et si illud non sufficerit fiant
super locum emplastrum stipticum constrictivum
confortans secundum ... dicta capitulo de
ruptura siphach parte ... de methodo

et dimittatur super loco diebus x. deinde
removeatur et dimittatur diebus quinque deinde
iterum removeatur et hoc fiat totiens donec
corpus ... scalet. Signa
eius propter ventositatem grossam frigidam
inflativam sunt quod ... propter dolorem dorsi
assiduum perdurantem sine febre accidit dor-
si vel pectoris tortura. Et si urina
sit alba grossa vel lactea et etas
et complexio et tempus anni flatica non fiet sic.
Et cura eius est ut si sit cum humoris
vicio digeratur a principio materia flatica et
evacuetur cum medicinis fortibus predicta
vel quas diximus capitulo de colica parte quinta
de colica ventosa. Post hoc fiant localia
super dorsum et pectus capiens ... cumi-
nacia ventositates atque ...
cum ... sunt ventosationes sicce
et scarificationes et emplastrationes dicte illic
et si non suffecerint ... ad emplastrum
rubificativum dicta capitulo de arthetica parte
... de ... Ista tamen remedia si
fiant ... super locum cum tegulis
et fasciis latis fortibus predictis ne forte
propter eorum contractionem supplicia tortura
augmentarentur propter resolucionem complexio
... post dies aliquos et inunguatur
cum unguento albo de cerusa vel oleo
rosarum deinde removeatur sicud prius ...
... remota fiant
omnia localia ad dispositionem premissa
dicta imponi ... calide
et vino aceti amaro ... et
... possit sudet in balneo
in stuba sicca habitet omni tempore in
aere calido vel calefacto. Utatur ...
cum diamargariton ... diaciminum ...
... medicato et clavo ...
posito capitulo de apoplexia et ...
utatur pipere pyretro cardamomo. Signa
eius propter casum et percussionem ...
... patientis. Et cura eius
est cura ... fiat ...
... et alia singula
que diximus capitulo de doloribus dorsi
parte ... de dolore ... et percussione
... locus ... similiter ab

apostemate percussiones fractas stipticas
ille dictas conuenit ad remedia localia
tercium respicientia sicut ea que ordine
sequuntur in prima causa. Signa enim propter
apostema sunt hec: punctura acuta cum dolore
assiduo in dorso et pectore, cum vero dies
per triginta sedatur febris sed remanet
dolor et incipit dorsum et pectus
eleuari et si apostema fuit calidum tunc et
dolor et rubor acuentur. Si vero frigidum
tunc et rubor conuenit sed tumor et duri-
tas augmentatur et vrina fiat
rubea grossa. Et causa enim est ut si a
principio primam apostematis fuit aqua vocata pre-
dans [illegible] cor ipsa sicut in apostemate
pectoris vel apostemate stomachi seu alterius mem-
bri intrinseci sunt sicut diximus capitulis
quorum omnium apostematum methodus curatiua
una et eadem est in qua diximus modis
quibusdam secundum membrorum proprietates. In
declinatione vero apostematis et cum iam
terminatum est ad induracionem procedas
alterando cum emplastris et vnguentis molli-
ficatiuis et resolutiuis ita tamen
ut quando si dorsum fasciet cum tegulas
super duas necesse causa dispositionem negli-
gatur in molliendo atque resoluendo
applicatione que plene diximus capitulo
de apostemate stomachi passio de apostemate indura-
to in fine vero cum totus intendo soli-
dispositionem cum ligationibus emplastris stip-
ticis dictis in prima causa. Si vero ideo
sicut antiquum gibbositas cepit apparere
propter ponas etiam apostemata et intendo tunc
sclirosis primo et gibbositatis secundo vel
vtrique simul alterum. **Emperica**
In pueris et iuuenibus si causa vero sit fortis
[illegible] sufficit quod cerotum factum
de armoniaco et laudano cum pellibus
equalibus dissolutis in simul ad ignem
lenem et decorporatis et in mortario cum
pistello donec fiat sicut dyaquilon et
extensis super corium album molli et cum
tegulis lenibus et fasciis latis sepius
renouatis fricatis super locum et si fortius
facere volumus adde in ea talia dragaganti
acacia bolo armenico terram sigillatam balau-
stia corticis granatorum triplas gladii

In causa vero frigida adde bdellium oppoponacum
et fungos maiores visci de corticis quercus
vero dubia sunt omnia nisi fortasse. **Cano**
capitulum ultimus et cartilagines et ossa atque
ligamenta in complexione frigida sicca
quoniam primam neque in modo siue duri
et radicati sed secundum complexionem duriciei et
soliditatis consequentibus videtur intrinsecus
ture vel dislocatione aliqua aliorum corporum
equales modulamine quoniam quod dictum
capitulo de ruptura siphach et capitulo de
arthetica [illegible] partibus similiter suffra-
gantur. **Pronosticatio**. Gibbosi-
tas si fuit recens primo difficile
curatur si vero antiqua consummata
nullatenus recipit curacionem. Item
in pueris et iuuenibus facilius tollitur
quam in adultis vel senibus induratis.
Item si corpori [illegible] catarrosum
propter eam gibbositas accidit cadit
in empima suffocatus cor ipse non
longo. Vnde ypo in particula aforismorum
dicitur quicumque gibbosi fuerint ex asmate aut
tussi ante iuuentutem pereunt quorum calor
malis acuitur et enim [illegible]
Item gibbositas toracis pectoris
ea que in dorso quorum comprimit pulmo
[illegible] est timor ad interiora
processerit periculosa quorum si exierit
ad exteriora cum quoniam vero se
habuit pulmone angustabitur interior
natura motum enim secundum latum propterea
[illegible] vero secundum longum. Item gib-
bosi sunt asmatici quare vita
sua ut plurimum et in puericia [illegible]
ante senectutem [illegible] talis fiunt [illegible]
[illegible] hypomosi et delati quorum in
eis caliditate cordis efferuescit inflamma-
Item gibbositas accidens in spondi-
libus tolli optat cum periculo fissima
cito natura suffocabit. Vnde supra in
[illegible] cum ypo 6ta particula aforismorum
Quicumque [illegible] sed deglu-
tire possit tumore in [illegible] mor-
tale est.
Cam in de laboribus sponta-
neis que sunt super extremitates corporis [illegible]

Accidit frequenter sit neque operacio
neque causa neque passione precedente
subito quis sentiat dolores fortes
vel tremibus brachijs vel pectore
vel spatulis vel membris alijs extrio
ribus quasi sint conquassata seu volue
rentur et talis dolor dicitur a medicis
labor spontaneus quemadmodum lassitudo
per comparacionem accidentis labor dicitur ab
solute prout distinguitur ab inquieto
illius assotiantur. Racio pericule assotiati labo
ris spontanei racione confluxus ante isti labores
conplexionibus superfluis trementibus primum
culos et imos qui sunt in cumbris cor
poris totius sive calidi pungentes sive fri
giditate subito contrahentem valentem membri
alterantes et sive quantitate extenuando solue
tes. Unde precedunt cum quem ut ab assit
ibidem. Primum namque genus est labor
ulcerosus cum scilicet materia peccat in quali
tate. Secundum vero labor extensiuus cum scilicet
materia peccat in quantitate. Tercium apostemosum
cum peccauit simul in utroque. Signa
laboris de causa calida sunt calor
ad tactum medici cum rubore et do
lore pungitiuo mobili de loco ad
locum quasi sit materia fumosa. Signa
laboris de causa frigida sunt urina al
grossa vel lactea et dolor quiescens
fixus vel parum mobilis cum priuacione
ruboris et caloris circa locum. Et si
stupor vel formicacio super veniat
in membro virtus fiat. Similiter
et habitudo corporis si sint squalida
et etas et complexio et tempus anni
flatica et antecessit sanctetas cum
siccitate corporibus et potibus frigidis
[illegible] cum indigestione diminuta
et potus aqua vel vino plurimi seu
illico super cibum fluctuare faciens
sic fiat magis circa. Signa ad
distinctiam laboris spontaneorum ab
apostemate sunt quando in apostemate statim
apparicio et consequentibus particula corporis
intus attendentur sit pulsus velox
frequens spissus et sequitur febris
et tumor fortassis apparebit.

aliqualis et urina fiet rubea vel valde
citrina que nullatenus labores assequuntur nisi
fortis dolor humoris et spiritus inflamat
et febre parvus inducat et febre effimeram cum
qua scilicet digestiones non minorant in urina
et si corpus consuetum fuit laborum sustinere
labores producere et febre post negligenciam
flebotomie vel balnei vel exercicij consueti vel
restrictionem menstruorum vel emorroidarum vel
fluxus ventris consuetum vel sanguinis narium
vel sudoris vicium et erit distinctio. Me

thodus. Cura doloris a causa calida
est ut si sanguis in culpa cognoscitur
conplexitudinis rubicunda carnosa et urina
rubea grossa fiet illico flebotomia fortis
de basilica partis opposite secundum longum
vel latum. Deinde de basilica partis eiusdem.
Si vero coleram vel flegma salsum in culpa
deprehenderis conplexitudine macra citrina
et urina ignita subtili citrina statim
venter solvatur cum 3 sirupi stomatici la
xativi vel eleuarium de succo rosis dando
cum aqua calida. Et post purgacionem
sequenti vel 3a die fiet flebotomia
partis eiusdem aperiendo namque vene non compe
tit flebotomia quam ut dicit Avicenna primo
canonis fen 4 capitulo de flebotomia et sum
opere tibi cave ne inflamando produ
cas egros ad alteram duorum dispositionum
scilicet humorem colericorum ebulicionem et flati
rorum crudiditate. Primum accidit cum
ante purgacionem colerica fit flebotomia
qua sanguis conplectitur eius frenum. Secundum
vero est cum ante purgacionem flatus fit
flebotomia qua sanguis contrahitur quo flegma
temperabat. Protractis ante causis carna
pulsarum predictorum fiat post evacuacionem
ulterius repercussio super locum cum unguento
populeon et oleo rosarum infrigidato superinunctionem
vel cum spongia rosarum et aceto vel cum
succo salatri et semperuiue. Deinde
in augmento fiat emplastrum cum rosis floribus
florum camomille mellicato tritis et
in corporatis cum farina ordei et oleo
camomilleo sufficienti atque modico
aceti et tepidum ponatur super locum
In statu vero fortificatur resolucionem cum
addicione farine fenugreci seu lini
In declinacione vero post paratur

Signa laboris de causa calida

De causa frigida

Ab apostemate

Calida

omnis repercussio et amplius actualis resolutio
predicta donec perveniat ad senium apostematis et
ductu. Et si necesse videatur fiat ventosa
tio proculis ad sanificationem profundata
Dicitur quod tibiis frigidis articulis ab
stineat a cenis et vino possit sitim
et famem tollerare et oportet omni die
donec sudet in camino presume vero rei totius
balneet in aqua decoctionis florum camomil
le malve bismalve sumitre foliorum foliorum
salicis et pulegii et viti albe novelle milli
loti et seminis lini vel sudet in stuba sic
ta calefacta donec omnes reliquie resol
vantur. Si vero labor de causa frigida
est ut aphorismo moriet materia tunc purga
tione facta cum ... lapatina vel ya
pigra vel pillulis cochiis. Item si debi
et cum dolor consenserit fiat flomma
supradicta. In remediis vero localibus
fiet sicut prius preter quod non est opus tanta
frigiditate in repercutiendo quia dolor
non est adeo vehemens sed in causa
calida et fortissimis materia si grossa
fuit indiguit ex eis quare resolucio
apud statum et declinationem non suf
ficient non resolutiva leviora predicta
immo prodesset fortior ad gradus ca
lidas sicut sunt armoniacum galba
num euforbium bdellium sapinum et
si necesse videtur adde emplastrum rubi
ficativum dictum tractatu de arthetico pa
ssio decam presume vero rei balneet
in aqua calida decoctionis origani
coste serpilli absinthii salvie sal
vine nictastri arthemesie iunipi
et si fortificare volueris adde aluminis
libram sulfuris libram et salis gemme libram in
in decoctione vel balneet in aquis
thermarum multorum aut tibi dicte tibi
calide fetens. Abstineat a potu a
que fere et piscibus. Sitim et famem
tolleret possit et oportet omni die
post assellationem debitam vel consue
tam et aut tibi donec sudet omni

Empenta

quoque. Contrar
operantes in cura laborum grandis
fiunt statum apostematis flomma sup
dictam quoniam licet non evacuet eligendo
velud farmacia tollit tamen multitudinem
non mediocrem. Antecessio vero habitudo
permittenda quia regis malicia et
laborum varietas cum effectu medic
flomandi illud non requirit que
ad modum apud regem alexandrum
sanitatis temporibus preteritis ab et
ipso ad quem sanguinis multi alique esse
loquentur auctores posteri et eorum
multi preter metha dos aggravantes
post flomiam vero si tempus et eius
voluntas illud consenserit digerunt
et evacuant mala rariditatis tamen in
calida quod frequenter post in causa de
arthetica patiens evidenter su
fficit vero rei vel etiam apostematum
si materia fuit pauca fomentatio parti
culam cum vapore aque calide
decoctionis florum camomille milli
loti rosarum foliorum et in causa calida
seminis iunipi absinthii abrotani
arthemesie famine in causa frigida
recipiendo vapore supra malum undique
panis cooperto vel farina ... suffitus
in stellis in vinis obturati calefactis
cum vaporibus aquarum iam dictarum et
ungendo in eis lapides et calibes
ignitos ut vapores acuentur. Et si
post hec omnia aliquo videant reliquie
remansisse in unguentum cum unguentis
calidis stipticis dictis ibidem vel mar
ciaton dialtea agrippa et similibus
primis vel quinque donec omnia consumpte
omnes fuerint et membrorum conforta
tur ne aliquis amplius recipiunt
vel recipient superfluitates. Canon
Ad preservandum corpus ab huiusmodi laboribus
prodest assuetis confert maxime flomare
in vena ante tempus paroxismi predicti vel
plures et ipse in principio veris et fine
autumpni unde ipso in parte ad assuetum
Remediorum flomia aut farmacia
confert hos in vere flomare aut
farmacare quemadmodum quod nunc pertractatus
in alio assuetorum eius patiente debeat flo
mare quando volit dolor. Sursum as
cendit farmacia vero aut ad anchas

vel yliaca descendit tunc vacuatio purgatio
concors est nature et regioni. Unde autem
quibuscumque dolores ad dorsum [illegible]
[illegible] flebotomia solvunt et farmacia
intentione [illegible] sub intelligitur tunc fuit
[illegible] diligens [illegible] Et iterum com-
pleturus predictus dixit vomitum
aut flebotomiam in brachio faciendam
cum dolorem super [illegible] farmaciam
vero vel flebotomiam in pede faciendam
cum dolor fuerit infra [illegible] quae
autem ypocras [illegible] particula afforismorum super
dyafragma dolores [illegible] farmacia
indiget. Sed quia vero infra [illegible] in hoc
natura loco pro farmacia omnem [illegible]
intelligit. Secundo [illegible] quod labor
spontaneus [illegible] passio [illegible] et
lassitudo quae sunt membra spiritualia motui
voluntario sub [illegible] [illegible]
[illegible] remediis [illegible] et spasmi et [illegible]
medicine [illegible] ut calida [illegible] et [illegible]
calidis applicentur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pro-
[illegible] dicit ypocras 2a particula afforismorum
labores spontanei [illegible]
et morbi [illegible] morbos
[illegible] et [illegible] [illegible] fortes fuerint [illegible]
[illegible] Item [illegible] in qua labores
[illegible] salubre [illegible] [illegible]
[illegible] vel post [illegible] vel sub [illegible]
[illegible] hec [illegible] loca sunt [illegible]
corporis totius [illegible] ypocras [illegible] particula
afforismorum [illegible] laboriosis in febribus
[illegible] et [illegible] maxillas [illegible]
apostases fiunt [illegible] intelligere
[illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] [illegible] grossam [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible]
ypocras [illegible] afforismorum [illegible] [illegible]
ubi dicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] Item signum
[illegible] [illegible] [illegible] labores
spontaneos in membro aliquo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] unde ypocras [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] aliquid dolui

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] membra
[illegible] [illegible] [illegible] appellant [illegible] debi-
liora. Item signum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] purgatio per
artem vel [illegible] [illegible] laboriosum
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] in [illegible]
[illegible] quibuscumque [illegible] [illegible]
si aliquid laboraverit ibi apostases
fiunt. Sed [illegible] [illegible] amplio [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] potentibus vel
[illegible] [illegible] Cum [illegible]
[illegible] agentes [illegible] [illegible] gratias
[illegible] [illegible] [illegible] tractatus de [illegible]
ipsi sit laus omnibus [illegible]
[illegible] Amen. Deo gratias.

Sequitur liber secundus

Perambulantium [illegible] morborum
particularium [illegible] posse [illegible]
accidentibus [illegible] ad se
trahunt [illegible] nunc forma
[illegible] [illegible] morborum atque
suorum accidentium [illegible] attemptare si
[illegible] ordinem [illegible] [illegible] [illegible]
secundum doctrinam aristotelis [illegible] [illegible]
[illegible] sibi [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible] et intelligentie et
corpora celestia cum suis motoribus
[illegible] et hoc [illegible] [illegible] est [illegible] apud
[illegible] [illegible] [illegible] apud hominem cum
ad ipsum omnis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible] atque [illegible] et ipsum quod
[illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible] apud
[illegible] [illegible] [illegible] apud hominem cum
[illegible] omnis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt dignitates ipsum quod est
medium [illegible] [illegible] est [illegible] apud
hominem et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
medicorum quod [illegible] subiecti [illegible]
tate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

coracis beneficiu solueo ginuu dislo
cato simpl et apa quia vel totu corp
sunt vecupant ad usum velud ptc
et beneficiu vel apta sunt quibus
eius ptibus corpis ad venire velud
genui solueo similr et apa vel pti
bus plibus simul et diusim queat
modo dissolatio incurare et hoc quid
velut Ruffremd est pecore quia ut
tuis est quadrangulo totu corp
sentur prius sua pte Completa
est de morbis oibus particularis nunc
loquemur nisi de tribus qui sunt sc
venenatio et decoratio Prius tamen
manuali de huiusmodi operacom unu quia
de talibus aliquid boni scribe diffi
cilimoris est Est namque se morbus
periculosior qui est vel aut quod vnum
de ingeniositate quia actiuissima
qualitate corpus efficit singulaque
membrorum ptes inficit et tempus omni
denegat neque medicine prestat
apparatu et quia omnino difficilius est
abruptius prosternit Cuius me
dicatris omnino peret Ideo diuine
pietatis amplius deuoto corde sedu
lus inspello ut scribens calamum
taliter manuducat ut nec in febris
cognitione deviet nec in curatione
erret neque insuorum plagio va
cillet offerens sibi dignum Completum
3o lo de medicinis simplicibus ca
phomali In primis deo precetorum
nomine sit benedictum in quo quod glo
rioso nomine meus tua ostendens stra
det ad ardua et que vires propias
nemini excedere presumit intrepidus
attemptare Impleta doctrina deuoti
Joh. anchore in libro suo de appellis y o
ca o dicentis deu in tuis propone et
proponet te honora eu et honorabit
te time et seruug vindicta est pueris

Tabula secundi libri

Libri secundi sunt quatuor tractatus
Tractatus primus de febribus
Tractatus secundus de crisi et creticis diebus
Tractatus tertius de venenis
Tractatus quartus de decoratione

Tractatus primus sunt xvi capitula
Capitulum primum de diffinitione et diuisione febris
Cap. 2m de febre effimera et eius speciebus
Cap. 3m de febre ethica et eius speciebus
Cap. 4m de ethica senectutis
Cap. 5m de tertiana febre putrida et equali
Cap. 6m de febre sanguinea et eius speciebus
Cap. 7m de febre colica inposita
Cap. 8m de febre colica continua et causone
Cap. 9m de febre flatica intrepolata
Cap. 10 de febre flatica continua
Capitulum 11 de febre de emphimera et lyppana
Cap. 12 de febre melica continua
Cap. 13m de febre quartana et quintana et ceteris
que planete dicuntur
Cap. 15 de febre epidimiali
Cap. 16 de variolis et morbillis

Tractatus 2us sunt quinque capitula
Cap. 1m de crisi quid sit et quot
modis habent fieri et per quas regiones
Cap. 2m de signis febris an terminanda sit
per crisim vel sine crisi et an sit longa
vel breuis
Cap. 3m de signis quatuor horarum videlicet
initii et in qua carum debeat fieri crisis
Cap. 4m de cognitione dierum creticorum qui
sunt et quot
Cap. 5m de signis crisis qua crisis debet
fieri et per quas regiones et an sit laudabilis
vel maligna

Tractatus 3us sunt 3a capitula
Cap. 1m de cognitione venenorum
atque eorum cura generali
Cap. 2m de cura specialiter venenorum
assumptorum in cibo vel potu
Cap. 3m de cura specialiter venenorum que intrans
se decipiunt ut morsu vel punctura
vel vulneratione

Tractatus 4us sunt 12 capitula
Capitulum primum de decoratione capil
lorum
Cap. 2m de furfuribus capitis
Cap. 3m de scabie et prurita corporis totius
Cap. 4m de lepra
Cap. 5m de albaras et morphea
Cap. 6m de safati et alguasech et
gutta rosacea

Cam vij

Capitulum vii de albificatione et lenificatione
faciei et corporis totius — corr.
Capitulum viii de impinguatione et macilentatione
Capitulum ix de nodis et bruc[...]
Capitulum x de serpigine et impetigine et igne
persico et formica atque miliari
Capitulum xi de lentiginibus et pannis faciei
Capitulum xii de scrophulis

Febris est calor extraneus contrarius naturali
propterea quod et fervor in convenientius
ethimologizatur. Hec autem contrarietas attenditur
in tribus primo quidem in forma et essentia
quia calor naturalis est calor innati spiritus
quia innatus. Calor vero febrilis est calor
elementaris secundum quod elementum quia est calor
naturalis in igneum permutatus ut dicit G.
in commento illius aphorismi plurimum crescunt
etc. Secundo dicitur in fine et operatione quia
calor naturalis operationes omnes in nobis
perficit et corpus custodit calor vero febrilis
destruit et corrumpit. Tertio in effectu
atque motu quia caloris naturalis movetur
a circumferentia ad centrum per viam unionis.
Calor vero febrilis a centro ad circumferentiam
per viam segregationis innati in simplicia
elementa propter quod et aphorismus calor
putredinis appellatur utrumque quarto methodi.
Non poterant autem produci duo calores
subiecto unde differunt tamen una sit pro
sicud calor naturalis primitus est in corde
et arterias in membra corporis transmissa
vitam ipsis tribuens et virtutem ita
esse oportuit et in febre. Verum cum naturalis
calor sit temperatus atque in medio omnium
quia omne naturale est temperatum et omne temperatum
est naturale. Ut ait G. in de accidenti concluditur
videlicet quod quemadmodum calor febrilis ab
ipso recedit et per excessum ita febris
complexionis equalis ab ipso recedit per
se et ita dicitur apud medicos ethica
tica senectutis. Ex quibus quidem omni-
bus his a G. in de febre descripto febris
colligitur aggregans omnia genera causarum
quoniam febris est calor innaturalis accensus primo
in corpore procedens ab ipso per venas
et arterias mediante spiritu sanguine in toto

corpus nocens sensibiliter eius operationi
naturali non sicud calor ab ira vel exercitio
vel ab igne nisi tanta sint ultimus permutatum
neque refrigerandum tali diffinitionem prohibet
quod dicat calor innaturalis quemadmodum faciunt 20
phisice putantes calorem naturalem in corde
esse vel alium a calore innaturali cuius quoniam
illud a superiori improbatum est artificem sed
quod duo accidentia solo numero differentia simul
in eodem reperiri possint subiecto quare
sicud quando sunt calor unus et idem
velud in carbone ignito et postea magis
ignito donec inflametur. Similiter
neque obiciendum quod in febre emphimera et lip-
paria calor febrilis non apparet per totum
quia illud sit parvus et accensa prohibente
per oppilationem ad exteriora febre eius diffe-
rentiam tamen quidem simile accidit in primo
principali primo febre emigrantis et precipue humo-
ralis quia tunc corporis in principio et tunc
extremitates superveniunt rigor super totum ita
ut communiter stulti putant esse pro opinione
imposite quia frigus et rigor super totum
ita ut communiter stulti putent esse propriissime
se imposite et horripilo conveniunt ac-
cedere prius quia febris super remanet materia
putrescat. Febris naturalis corporis sanitas non
accidit nisi quando febrilis calore
[...] et sine causa nocumentum per tiguus
per totum renovat sua propria instrumenta
spiritus scilicet et calorem et sanguinem
adtor ut illud omnia roborent cum
morbum quare patientes depauperantur
et colora calore et colore ex predictis
quod ostenditur quia etsi epar vel stomachus vel
cerebrum vel splen vel alia omnia membra
corporis inflammentur propter quod cor sit
inflamatum non fit vere febris que
ad modum neque si capud et membra singula
infrigidentur propter quod dicitur ethica senec-
tutis sed vel ydropisis aut tathesia (?)
quamproprie sequitur et omnis febris sit calor
innaturalis corporis totius licet illud ne quia
quia generatur. Concluditur etiam ut quod
nullo accidenti novo cognosci possit febris
propter quia operatione lesa [vita] virtutis
vitalis que pulsu percipitur arteriarum

quam in mente febre desiccat a fonte et stipite
in rivos atque ramos serpit quod G. in libro
suo de pulsibus pulsus est per fideles
super dispositiones cordis qui non fallit per
namque urina tangat plurimum licet non sit
in corde febris amo convenientes autem febre di
camus quam accidens distinguuntur penes
triplicem subiectum propterea et diffiniuntur in
abstracto vel concreto Subiectum autem
febre completum est corpus humanum unde
cum morbus sit passio corporis ut Ari
stoteles in libro de causis longitudinis et brevitatis vite. Sed
vero corpus ex illius tribus partibus integratur
que sunt membra spiritus et humores quarum
prima corpus constituunt. Alia vero duo
in esse conservant et opus consumant
et exeunt secundum triplex subiectum febris sunt tres febres. Primo
si calefactio esse sit in membris et corporis
durabilibus sicut calefieri vero in spiritibus
et humoribus huius constituitur febris ethica
Si vero calefactio esse sit in humoribus
calefieri vero in membris et spiritibus constituitur
febris humoralis que et putrida nuncupatur
[illegible] autem species sub diversione preticabi
mus inferius singulariter ad [illegible] de
his loquemur. Signa febris ethice [illegible] calo
ris sit caliditas corporis in eo quod sic
tactu maior debilitas et solute sunt ca
manifesta et pulsus maior fortior
velocior atque spissior quam sit primam
lesa in omnibus operationibus nature cor
rupta diminuta vel ablata vel [illegible]
quam apud actionem lesam virtutis alis
impeditur imaginatio motus progressivus
visio gustus et auditus sed apud
actionem lesam virtutis vitalis impeditur
pulsus et anhelitus et gaudium et delec
tatio consueta apud actionem vero lesam
virtutis naturalis impeditur appetitus et digestio
et evacuatio stercoris et urine omnium
diversificantur. Hec omnia accidentia ipsius
febris diversas proprietates per suis capitulis
enarremus. Et febre quidem solitudine
silicet et [illegible] cum proprietates elem

nobis tradidit G. in eorum principis
i. de febre et eius nuncupatur. Avicenna
cum scribens in quo est cum lebes caledus
calefacit aquam in se et deinde [illegible]
quod est exemplum febris ethice. Est etiam cum
aqua frequens fervens effunditur in lebe
tem et ipsum calefacit et aerem quod est
exemplum febris putride. Est etiam cum
lebes et aqua simul calefiunt ab ab
lato vel calefacto quod est exemplum febris
effimere. Et ex hoc scire potes in corpore
quod facilius est curare febrem effimeram
quam febrem putridam facilius est curare
quam febrem ethicam nisi forte febris ethica
prime speciei non confirmata comparare
velimus febre putride in ultimo maliciae
confirmate. Dicunt preterea medici
quod febris putrida est febris sicut quam eius
esse dependet a sua causa febris vero
ethica et febris effimera sunt morbi
facti quam post corporis impressionem cum
plurimis dependet ipsa namque sunt
et plurimum a causa prima ut cum quidem
nulla vel modica reperitur intentio
inveniendo febris vero putrida sit ut plurimum
a causa antecedente et coniuncta quare
indicatio propria reperitur in causa in
ut Ab. cum de ingenio sanitatis
febris quod fere prima intentione curative
que est alteratio febris autem singulis
duabus indigent intentionibus que
est curatio atque alteratio perfecta. Similiter
perfecta febre sed nondum impressionem eius
dispositio in corpore. Et si infirme
reparata operatione leviter cum deffe
ctum fieri et indicatio in eius
cura propria sumitur ab actu per
fervationem que consistit in versificatione
talis cause vel eius evacuatione
Quorum ultimus est ferendum quod febris ecum
mala quod talia prout est probatum
expediens. Est tamen et mala
quod et ferra partius et exemplum

quoniam omnis calor cum exstiterit expectat
fit admodum et frigiditas humectat ut
dicit G loco predicto quare et nos utimur
tamen sive sint calidi sive non et ut
sint frigide humide tamen virtute unde autem
ypo prima particula afforismorum humide diete
omnibus febricitantibus conferunt
applicans specialiter dubiam sed
tenens vero etiam propter brevitatem et

Capitulum 2m de febre effimera

Febris effimera, et eius species

Febris effimera inter ceteras in corporibus ordinum est mala
quo secundum calida corporis totius attenuata
secundum quam in corpore huius radice et ca
lefieri esse in spiritibus ramos vero et
calefieri in humoribus atque membris non est
sensibiliter actione naturali propter quod ut G primo
de differentiis melior febrium distinctio est que
sumitur ex prima subiecta Distinctio pro
speciebus sue effimere distinctiones secundum
capitulum dicentes quoniam triplex est
spiritus scilicet vitalis naturalis et animalis
non quod prima debeant esse sed fortis
vel effimera vel una sed solo sine
Sibilis et ergo comprobans virtute omnis
natura spiritus est per essentiam corporis
impressum clare subtile calidum ingens
in similitudine super celestium corporum
ut ait Amerius in libro de viribus cor
dis Est etiam a corde et in corde
sinistro ventriculo generatur secundum
formam subtilem et grossiorem perfectam
conficiatur propinquissimo in ventriculo dex
tro aggregato Unde tamen quoniam
subtilis forma et grosse non potuit
immediate operationes omnes corporis
operari quoniam eius caliditas super
fluens prohibuit operationes alias
Humiditas vero deficiens operationes
naturales consumpsit propter sapiens natura
ad membra duo principalia scilicet per cor
scilicet cerebrum et epar ut in ipsis veniens
generatur gravis indutus perfectis
operationibus aptare Hoc igitur

calefieri esse aut contingit in febre
spiritu vitali contingit atque calidior
est simplicior est quoniam aut spiritus naturalis
qui compositior est naturali aut animali qui
quoniam est maxime refractus atque tempera
tus Te. quod igitur in febre sive primo
sint spiritu vitali surgunt quatuor
species prima quidem propter iram inflamman
tem 2a vero propter tristitiam restringen
tem 3a propter aerem calidum provenien
tem 4ta propter aerem frigidum opilantem
Si vero calefieri esse in febre sint
spiritus naturali surgunt ... species prima
quidem propter famem vel sitim inflaman
tem 2a vero propter cibum vel potum
calefacientem 3a propter nauseativam facie
tatem opprimentem 4ta propter ventris
fluxum stipticitatem superfluentem Quinta
propter negligenciam exercitii vel balnei
consueti vel fluxus vel sudoris ori
ficia venarum opilante ad quam etiam
reducatur omnis res opilans et primitus
ut cibus et potus grossus viscosus
et postmodum ut balneum in aquis minerarum
vel decoctionibus herbarum Si vero ca
lefieri esse sit in febre spiritus animali sur
gunt sex species prima quidem propter
sollicitudinem angustiantem 2a propter
vigilias perdurantes 3a propter somnum
excedentem 4ta propter casum calidum
advenientem vel frigidum constringentem 5ta
propter aerem calidum cerebrum colliquantem
vel frigidum compungentem 6ta propter
exercitium et laborem fatigantem
Signa autem sunt effimere quando sunt
pulsus non valde velocior neque frequentior
preter naturali vel consueto similiter
et anhelitus et quoniam in ipsis diastoles
maior est quam sistoles cum
inducendi necessitas sit ad emittendum
pro ... sit sanitatis expelli ca
pnosum et urina non perdit signum
digestionis aperte neque tingitur ve
hementer et tactus quod corporis

est talis appetitus qui manum pungit cum statim remittit si manum in loco steterit tunc ad longo neque ligua est vehementis siccitatis vel asperitatis vel in gradibus et sitim eius extingunt magis aer frigidus quam aqua Et complexionis etiam membris sunt per apparentia quam in principio esse ad accidit horripilatio vel pauca inde clinatione et sudor omnino vel pauci roridus subtilis Signa vero propria scilicet specierum cuiuslibet trahuntur complete ex infirmi narratione super antecessione cause primitive cuiuslibet supradicte quia debet medicus diligentius indagare ut

Methodus cum esse essentia curacionis omnis eius speciebus fere est una et eadem in genere quod est ut habeatur intencio super alienatione cause primitive que sunt inducit cum administratione vel omnino que genere donec temperetur medicatus quia ut ait ypocras In omni inicione corporis quod eam recepit quis laboraverit statim conferre remedium est nec per hoc tardere per error apud aliquid sciente in medicina propter quod in duabus est hoc eius que vltiore ad se curam tenentur Prima quarum est ea que fit ex inanitione satietatem in quibus oportet primo causam decidere et post hoc dispositionem alterare ut ait Galienus in de ingenio sanitatis Secunda gradus quam si crapula sit adhuc in stomacho quod si quia recens est neque antiquis longinqua assumpta Cibus et sentit paciens dolorem gravatum apud partem ventris superioribus cum eructationibus diversis tunc non evadet alterum duorum modorum quam vel est cibus nondum corruptus plenum Sed potest reduci ad benignum quod sciens ex eructacione sapore tibi retinuete quare detur dyacitonicon piperion vel dyagalanga cum vino veteri amaro parvo in modica tamen quantitate ne fortassis esse dispositionem augmentetur et post hoc abstineat ab omni cibo per unum vel 3 dies et dormiat possibile vel competitur donec tota crapula digeratur et redierit appetitus et fiant omnia dicta capitulo de debilitate stomachi vel cibus est corruptus quod sciens quam eructuaciones sunt fetide horribiles fumose quod si corruptio passerit a talibus competentibus Aceto fac vero si a frigido sufficiente quare statim educatur a principio per vomitum ut dorui capitulo de bolismo Si vero cibus ad intestina descenderint distinguendo ex toto sicut hoc modo quam vel stat adhuc in superioribus et gibbus quod sciatis quia cessat eructuacionis et dolor sentitur circa umbelicum et accessit tempus longinquum post cibum assumptum quare si fuit benivolus detur dyacitonicon piperion secundum prius cum in intestinis gibbus contrario cessit digestio prima ut ait Galienus in de ingenio sanitatis circa defectus effici Ex satietate vero si fuit malivolus atque torsiones et angustias cum vigiliis inducens educatur statim a principio cum medicina leni secundum experimentum sticorum laxatum et buccellatum et yerapigra vel cum clisteri lenitivo dicto capitulo de stiptice ventris vel cum suppositoriis dictis ibidem vel cibus descendit ad intestina inferiora quare cum sit forma grossa educatur sive crudus fuit seu corruptus Secunda vero species difficilis est que fit ex opilatione orificiorum venarum capillarium et pororum cutis In qua quidem necesse est ut medicus stato a principio sagaciter precedat ne forte in se procedat convertatur ad qua maxime prima est ipsius prohibita humorum transpiracionem primo igitur inanitas evacuet cum flebotomia quidem si sanguis solus vel omnes humores simul equaliter dominantur quod sciens complexione carnosa vel plectorica et urina rubea vel confusa et color corporis

ypocras

nimdo vel turbat cum farmacia vo si
omnis solus humor alius asan vel
duo dicunt. quod fiet cum vomitu cetrina
subtili vel kiaropos grossa et regime
paciente. Post euacuacionem vero po
ros aperiat cum balneo aque dulcis
tepide vel aque de coctionis florum ca
momille in quo corpus totum leniter
fricet tempore longo, i. lenie cum farina
fabarum vel furfure vel sale simul
et pinteng cum sir aceti vel oxi
melle cum cabis subtilibus ita tamen
ut si opilacio fortis fuit et si quia
febris est fortis fortioribus erit utendum
Si vero opilatio modica fuit quod scies
quia febris et ampiectas est modica
lenioribus in sistendum

Emperica

Interna omnis febris effi
que fit apauit vel aptitudo pt quam in illa
tempore videtur cum consuetudinem inflamma vel
farmacia cum ipso electionem predictam sile
et dieta tenuis in quanto vel quali
quam et si non quolibet febris effimera fiat ad
ma plurima sine replecione in qualibet
tamen ipsarum leditur virtus digestiua
quare cibi sunt plurimi vel grossi
non pot elaborare nec phisicus immediate
de virtute cum tempus huius febris sit breue
ut illa iam dicitur. In declinacione vero
cuiuslibet ipsarum competit balneum aque dul
cis tepide quia calorem febrilem alterat
et reliquias insensibiliter resoluit.
Racendum preterea quod in febre effimera precedet
quem surgent accidencia mala que
sunt dolor vel capitis vomitus fasti
dium sitis et siliud quibus succurrendum
quod in singulorum capitulis docemus postea

Canon

Dicit Avicenna Galenus in libro de in
genio sanitatis quod proprium febris effimera est
non transire diem unum quod si cessauit
die 2o nocte et lenior dicitur / si vero
plurima die cessauit vissima ac
pressima in nuncupatur cum nomine febris
effimera tempus omnium dici agitur ut inpte
nec est aliqua febris effimera tempore dic
unum transire possit post quod in febre
putrida commitatur tercia ea

que fit ex opilacione orificiorum porosum narum
/ et pororum que quandoque durare potest usque
ad diem 4 quod si tunc non resoluitur
est in putridam est causa quare et
hec febris non vere effimera sed quasi media
inter febrem effimera quod proprium est febris effimera
et putridas indicat. Dicit etiam Galenus
ibidem quod proprium est febris effimera non habere paro
xismos neque paroxismos quia paroxismos
causa dependet humorali propter quam
in febre effimera habere paroxismos cum opilacione
que quandoque paroxismos habet vigorem quia si
materia opilatiua fuit grossa flatica
fiet paroxismus continuus. Si vero colica
subtilis fiet paroxismus de 3o in diem
3um si vero ulla de quarto in 4tum si sanum
affliget assidue sicut synocha
cum exacerbacione apud aurora
Iste nam aliquando temporibus materia pars
opilat et pars per partem euaporat
Dicit preterea Galenus ibidem quod ad appa materia
secundum inquirendus medico non per accidens
febris effimera ad appa vero cum transeunt et sepe
per unum et in alio extenuatione non
sequitur in febre effimera quod c quia in eis
non peruenit vapor putridus ad cor
cum sua substantia sed cum virtute et altera
tione sola quod est proprium effimera

Prognosticacio

Galenus in tercia febris effi
mere statim aparicio quia si dicunt 8um
vel 9 ad plus transiuit febris putrida
inflamabit. Item si in febre effimera
calor et febris et omnia accidentia de die
in diem remittantur salubre. Si vero
calor fortificetur et pulsus diuersificatur
et diascolos inducitur cum augmentacione
sistolis et urina tingatur necessario
ea signa digestionis persequitur cum
fetore corporis et omnino cum nauta amplius
debito sequatur / quia apud diem 3um
vel 4um generatur in putridam tunc
sine superueniat sudor vandus aut
vomitus spontaneus aut fluxus

ventris aut apetitus san. vnde aut alia cum similibus creditaus cum antecedente febre putride fieri futurae. Item in apparatibus interioribus si signa febris effimere apparuerint pintate apparet et salutem sequatur. Et contra vero si adaptata opposita velud in cumulationis signa febris alterius apparuerunt per quam febris effimere magnitudine apparet cum sensibus durabit. Unde ypo in particula aphorismorum in bubonibus omnes febres male exceptis effimeris. Item corpus sanguineum prauum si febriat febre effimera propter opilationem paratum est labi in febrem putridam causonem et propterea si ventris habuit constipationem et demum in ethicam prauosam. Item corpus flaticum per nauam febres effimere absentia solius vel negligentia purgationis et corpori conueniens paratum est labi in febres putridas cronicas malignas maxime apud dietam xiiij vel xxj cum superuenit febris copiosa. Item corpus [?] prauum maxime potens est omni generi febris effimere resistere et hoc quia ratione generis quemadmodum corpus repati illud potens est facere ratione fortitudinis virtutis. Item corpus calidum siccum prauum facilius a febre effimera curatur quam corpus frigidum humidum prauum quemadmodum et facilius labitur in ipsam unde ypo in particula aphorismorum. Item febris effimera propter opilationem venarum et pororum corporis est omnibus alijs difficilior in cognoscendo atque curando ut dicit G octavo de ingenio sanitatis quapropter ad ipsam ad ipsarum cognitionem plenius habendam faciendum quam hoc genus febris non accidit corporibus gracilibus sed repletis cacochimis vnde et curationem purgationibus statim cum fortibus insistendum

Capitulum tertium de febre ethica et eius speciebus

Febris ethica ut in capitulo diffinitionis febrium [?] est mala quod complexio calida sicca habitualis talis est in cordis [?] primo et in substantia membrorum aliorum [?] calida fieri [?] in humoribus spiritibus febris aut hoc genus febris raro per se incipiendo ut plurimum aut sumendo ad consuetudines aliarum [?] aut fit per se incipiendo absque assidua vel fame labore vel fame vel coitu cor et membra inflammate atque exsiccante. Primum vero fit eo sequendo fit alio duorum modorum quia aut consequitur consuetudines vel et hoc est ut plurimum omnibus naturis febris putrida cum perdurat et propter in corpore colerico vel [?] vel in ethicam. Aut eo sequitur consuetudines particulares et accidit post debilitationem cuiusque membri propter quod sunt cor pulmo renes stomachus epar et renes cum sunt aliquo ipsorum mala complexio calida sicca longo tempore dominatur ut dicit G 7° de ingenio sanitatis et in isto quidem fer moue comprehendo intestina et venas mesaraicas quam sto aut epi allegaut. Primo autem febris ethice sunt tres species siue gradus primus quia [?] et est cum humiditas [?] que nos dicit membris affluens depascit quae ad modum et cum lucerna depascit oleum [?] et hec est curationis facilis sed cognitionis difficilis 2a vero precedens et est eo humiditas secunda que tabem dicit membris imbibita consumitur quemadmodum eo lucerna consumitur oleum imbibitum in licinio et ipsa est facilis cognitionis difficilis eius curationis. Tercius autem est [?] ficiens cum humiditas secunda que glutinem dicit membrorum solidum eo glutinat in [?] quae ad modum

sucina manet humidum radicale licet sit et
hoc est manifeste cognitionibus secundum possibiles
curationes quia et licet humidum influens
restaurari possit, humidum tamen radica
le nequaquam propter quod ait Avicenna 3° canonis
fen 1 primi capitulo quod si 3a species ethice posset
curari posset senex puerum in iuventutem
reducere et sic in esse humano perpetuare. Signa
specialia febris ethice trahuntur a rebus quinque/ prima
i quarum est caliditas corporis in febre ipsa quam
eger non sentit vel parum, et cum medi
cus manum apponit/ sentit a principio ca
lorem lenem in febre putrida replicetur et si
manus diutius immoretur sentit augu
mentum caloris velud puncturarum acutarum cum
quod in febre effimera et putrida reperitur.
ii Secunda est quod habet febrem non habet paroxismos
neque exacerbationes/ aliqua hora diei
immo est fixa equalis tempore assiduo
nisi forte paululum vel quod quia ut ait Avicenna
primo de febribus febris ethica semper
fortificatur post 2 horas post cibum assumptum
licet hore divisis inordinate assumatur
et illud ideo quia tunc calor bullit ex
adveniente humido nutrimentali super membra,
veluti aqua spargitur super calcem vivam.
iii Tertia est pulsus velox spissus durus
debilis subtilis, et longius ex caliditate
et siccitate arteriarum et cordis cum debi
litate virtutis quapropter si filum humidum
tenuitatur brachio citius exsiccabit quam
aristam, similiter et si unguentum vel li
quor linitur super corpus totum citius
iiii exsiccabit apud toracem. Quarta
est urina velud corporis sani et proprie
in principio, verum tamen processu fit subtilis
subcitrina et cum etiam processerit fit
citrina rubea, tamen oleaginositate superficie
et cum maxime processit fit aquo
sa tamen unctuositate plena propter
calorem innati consumptionem et liquidi
tatem radicalium membrorum spermaticorum
v consumptione. Quinta est ab habitudine

corporis trahitur. Ut si ad predictos corpus
redierit in dietam extenuatur sine causa manifesta
et vigilie superfluant cum prostratione ap
petitus et desiderio assiduo ethicorum [illegible]
frigidorum. Signa autem distincta trium
specierum predictarum sunt additio et remissio
signorum predictorum quia si signa priora sua
sunt recentia atque remissa est prima
species si vero fuerint fortiora et facile
apparentia ita ut urina sit oleaginosa
et adeps veneris et musculorum minoretur
et oculi concaventur fiet species secunda. Cum
vero fuerint ultimata ita ut facies
sit [illegible] et caro musculorum omnino
consumpta donec ossa et lineamenta appareant et
pereunt propter consuetudinem et cutis
fuit tensa velud corium ad ignem arefactum
que cum extenditur redit ad plurima
tarditate et unguis fiunt [illegible] et vene
apparentes vacue a sanguine tunc erit species
3a, mortis proxime presaga. Methodus
febris ethice ad sit febris secundum intentionem
[illegible] de divisione febre [illegible] vero demum
[illegible] sanitatis solis indiget alterantibus
ad frigiditatem et humiditatem neque
est opus evacuare causam quia per finem
febris non dependet amplius ab febre
putridam illa remanente/ Hec autem al
terationem complete tribus rebus perficitur que
sunt balneum cibus et motus temperatus [illegible]
[illegible] agitur et post sopitum et digestionem
duplicem completam surgat a lecto suo
mane sine strepitu et [illegible] veniat
sanus si sit possibile ab egrotante et [illegible]
Tunc intret balneum humectativum le
niter quale est proprie balneum aque dulcis
tepide [illegible] temperata, et fortius illo est
balneum aque decoctionis malvarum
foliorum salicis et psilii et [illegible]
et [illegible] et [illegible] et ordei depilati
et etiam fortius est balneum ex lacte dulci
recenti aut ex lacte et aqua simul
mixtis et ex balneis maxime
humectantibus/ ut dicit [illegible]

in suo de apparatibus capitulo de spasmo et quod
sit ex aqua dulci in qua cocta sunt
capita et pedes edorum et agnorum
et arietum pigrorum propter quod et quando fuit
clisteria cum humidis et consolidantibus vehe-
menter et initiali balneo leniter refri-
geretur sine mora in ipso quando intrinsecus
digestio trahit ad interiora et corpus
rubificat atque dilatat quia ad modum
mora longa in balneo et siccato aspe-
ra cum sudore corpus reddit evaporabile
Cum autem balneum exierit ungatur
pectus et spina tota ex oleo communi
vel gummi vel oleo violarum vel cum
populeon vel cum butiro recenti dis-
soluto cum lacte recenti mulieris et
post unctionem fundantur super corpus totum
aqua tepida multa urgens paruumque
ad frigiditatem cum quiescat et dormi-
at undique pannis circumdatus super lecto molli
stabat tempore urgente ad frigiditatem et
humiditatem aliqualem quae attrahat
cum anhelitu suo praeter quod corpus
tangat attamen Talis namque ordo
balneationis et unctionis corpus impinguat
calorem febrilem alterat et naturalem confortat
et si corpus fuerit catarrosum non fun-
datur aqua predicta super caput sed super
corpus residuum omni quamquam et si aer
habitationis sue non fuerit humidus preparatur
fiat talis partem fundendo aquam ro-
et sternendo folia viridia populi et salicis
et vitis albe. Cum autem bene quieverit
et dormiverit super lecto suo cooperiatur
pannis in camisia donec calor naturalis
confortatus fuerit et appetitus comedendi
tunc sorbeat aliquid lactis dulcis re-
centis per se vel cum mica panis de
simila et propter quod si consuetus sit in
usu lactis et in ipso delectet namque sumat
cum eo cibum alium quod de facili cor-
ruptionem incidat Auicenna 3° de regi-
mine sanitatis fuit lac sanum et sonum
quare in isto casu convertitur in fumosum
in stomacho ad acetosum et si non invenerit
sed corpus augmentat et virtute ledit

naturalem. Si vero lac corrumpi consueverit
in isto suo quod ~~facile~~ sicut experientia
docuit oportet ut sumatur cum manna mellis
prius quam alteretur ab ac gemmate quod si fieri
non est propter hoc detur illico cum nullam
sunt cum modico zuccari si stomachus
sit calidus vel cum modico mellis
si stomachus sit frigidus neque conveniens est
in hoc omne genus lactis quorum pri-
mum omnium est lac mulieris propter homo-
geneitatem suam ad nostrum corpus et
post hoc lac asine quod omnium est sub-
tilissimum et minime caseosum in isto et
post hoc lac capre pascentis herbis
frigidis humidis et bono feno et post
hoc lac vacce et post lac ovinum
sed oportet ut primo per superiorem tu-
tiosa separetur cum coclear. Propterea
si homo consistat vel ut plurimum
ex ferro vel lapidibus ignitis
donec acetescat aliquantulum et partes
eius butirose consumantur quae sunt
in eo plurime faciles inflammationis
et cum humido balneo et sorbitione
lactis alternatim regatur per 3 dies
sine omni cibo alio donec virtus eo
fortior fiat namque ad cibos alios
gradatim transferatur. Si vero non sit eo
fretus in usu lactis neque stomachus
in ipso delectetur sorbeat post balneum
loco lactis ex humoribus edorum vel
pullorum coctis cum lacte portula-
ce et psilli vel sumat ex pulmentis
ordei vel farris vel avene conditis
cum lacte amigdalarum dulcium et penni-
diis vel sumat micam panis
lotam bis vel ter in aqua frigida
et oportet ut omnis cibus eorum sit c.b.
actu frigidus cum ad interiora et cum
post dies aliquos per hunc confortatur
sit tamen carnes fluvialibus vel
piscibus petrosis recentibus assis
super prunas vel clibanis conditis cum
vino granatorum donec ad esum
carnium perveniat edorum et agnorum

et pullorum. Ex fructibus vero utatur potius
sapidis et piris et citoniis assis et prunis
et amigdalis dulcibus et avellanis mundatis et
mictis per noctem in lacte dulci et sit
cum balneis et unctionibus et sorbicionibus
predictis. alleviatum sed omni die naturali vel
ter regatur tempore longo donec febris extinguatur
et corpus reformatur. Caveat ta
men omnem actionem et iram et labore sed
gaudeat solaciis tripudiis ocio et quiete
et sompno plurimo quo posse. Si vero calor
febris intensus fuerit quemadmodum accidit in
specie 2a epithime cor et pectus ad pe
cies lineas in succis magna vero in aqua
dissolutus sit pulvis rosarum et san
dalorum actu frigidis vel tepefactis si corpus
operis rigorem sensit et in hoc casu
precepit rasis in almansorem ut induantur
camisias sandalatas et proprie cum operiuntur
a balneo in quibus dormiant tempore lon
go et ungatur pectus et spina tota
cum ungento isto actu frigido quod recipe
populeon ℥ i olei fiolis olei vero salicis
olei nenufaris ana ʒ ß mucilaginis
psilii mucilaginis dragaganti mucilaginis
seminis citoniorum et malue ana ʒ i cere
albe ℥ i conficiantur omnia simul in formam
ungenti quia consumptionem corporis prohibet
et opilacionem et alteracionem in cuius medi
cinis camphora quia licet sit frigida tamen
exsiccat. Hec ergo est methodus febris
ethice ratione sui. Cum vero sociantur ipsam quedam
accidentia que curam ad se trahunt et sunt
tres scilicet vehemens fluxus ventris
et stipticitas. Ad sitim igitur optime
conveniunt sorbiciones ante cibum per duas horas
trociscis de camphora dictis capitulo de epti
si et fiant omnia dicta capitulo de siti.
Ad fluxum vero ventris utatur trociscis
de karabe dictis alibi et fiant omnia
dicta capitulo de fluxu ventris et in hoc
casu precipuum est lac usulatum et pul
tes ordeo facte cum riso vel farre
vel avena quia stipticat et nutrit
et alterat et confortat. Ad stipti
citatem vero ventris utantur primis cerasis

prius maturis fructibus ante cibum et si non
sunt levatur cum suppositorio ex penidiis
vel sapone vel lardo vel cum aqua dulci
calida in qua dissoluta fuerit manna
cassiafistula tamarindi sed nequaquam pro
cedatur ad acuta quoniam febris inflammarent
et virtutem deicerent. Explicit febris. Propterea ethica
plerumque cum febris putrida vel egritudine
alia complicata quia censetur ipsa remanere
mente et tunc fiet cogitacionis atque cura
tionis difficultas propter intencionum multi
tudinem et virtutis oppressionem oportet igitur
ut dicta in hoc capitulo et que dicentur capitulis
sequentibus ubi de febre putrida loquemur
debite misceantur ita ut si febris ethica
dominari cognoscatur ex corporis arefactione
plurima magis insistamus alterationi quam eva
cuationi. Si vero febris putrida dominari cog
noscatur ex urine confusione et corporis
plethora magis evacuationibus insistamus
in vene tamen venitura parum negligamus
sed utrisque quod debitum parum post parum in
tendamus quod ut melius fieri possit
virtute confortemus ad cibis sufficientibus
apparatis ne deficiat in via et in hoc
casu peritus allemandus est lactis et
aque frigide usus quoniam unas putredines
anguidaret preterea quoniam eis admisceatur in
sero vel in testinis si loco ipsius ptisa
na calata capiatur vel julep vel
melliorum per urina calida vel frigida
postulante.

Emperica

Restaurativum

Electuarium
restauratum quo corpus ethicum in pinguedinem
infratur. Sit fit. Recipe succi liquiricie dragagan
ti gummi arabici vero sandalorum albi et rubei ana
ʒ i seminis portulace seminis papaveris albi semi
num frigidorum mundatorum scilicet mallicarum scilicet
bambacis excorticati scilicet citoniorum ana
ana ʒ i spodii reubarbari berberis ana
ʒ i penidiorum amili ordei depilati
pinearum amigdalarum dulcium avellanarum ex
corticatarum ana ʒ i zucari albissimi libram i
et si quis addunt lactis papaveris et romi
gnatarum ℥ i et presto inspissatum et fiat succi
quam addunt succi cancrorum fluviatilium
elixorum in aqua dulci et post hoc gossipiorum
in mortario ex pressorum vel succi corticarum
vel succi limaciarum vel succi pullorum

vel edorum vel agnorum lb sed propter resumptionem
et fiat opus omnibus elevandum durum vel
confectio mollis vel zuccarum vo per ut cum
desiderium postulavit Et potest addi aliud cum
speciebus dulcibus ut acutis sicut sunt ci
namomum mace folium cardamomum garioffili spi
ca propter aromatizationem digno simulat
patiens pro quo oportet tibi assato et ante bal
neum et bibat post ipsum aquam frigidam siccam
vel aquam puram Elevandum aliud re
stauratum et infrigidatum sit confectionem
unnoromia Et sicca vero si venit sit
flecudus vel sicci solis si sit stipticus
per diadragati trasandali an per et
sine qui addunt elevarium dulces quare
potest aliud si stipticus sit debilis indi
gendo

Canon

Rationabiliter dubi
tat utrum vero in cura febris ethice debeat
balneum antecedere cibum vel econverso videtur
naturali quod balneum ante cibum vero post
de ingenio sanitatis quod in methodo sumus
assecuti cum et ratio suffragatur quia si sup
cibus balneum accedit vapores crudus
ad membra Secundo hoc quoque quod dicitur quia ci
bus restaurat balneum vero humectat et
corpus ethicum cum restauratione sola
indiget non euntione videtur quod cibus sit
balneo premittendus Dicendum autem vi
quod quibus potest cibus adhiberi ut est de mente
Avicenne secundo tamen fen prima, capitulo primo,
cum tamen in hoc cadit distinctio quia in hoc
corpore necessaria est restauratio similiter et
alteratio si igitur medicus intendit restau
rationem ut potest si corpus consumptum et
virtus debilitata oportet ut cibus premittatur
Si vero intendit alterationem ut potest si
febris sit intensa et multum percusserit ita
tamen ut virtus adhuc tollerare posset
quemadmodum fecit ut balneum premittat
Dicendum quod cibus qui potest precedere balneum
non est quantumque offendum sed debet esse modicum
quantitate velud est lac recens vel succus
ptisana vel ius carnium laudabilium
scilicet pullorum et edorum et debet offerri in
vel in horis ante balneum ut horis illis
perfecte digestum nec crudus virtute
balnei super membra rapiatur Ex quibus ap
paret preter quod corpus ethicum potest tribus
vicibus cibari in die naturali et totidem vicibus

balneari sed non pluribus si voluerit pro
cedat scilicet primo in aurora secundo in vesperis
apud occasum solis et tertio immedia
nocte ita tamen ut hee hore anti
cipentur et retardentur sed elongationem
diei super noctem in estate vel econverso i
hieme Circa predicta nota quod post de ingenio
sanitatis quod nunquam oportet esse tempus
humectandi quam infrigidandi propter siccita
tem esse qualitatem valde activam
quare medicus intendat et ostendat
materialia humectativa super infrigidativa
cum virtute Subdit et illud quod licet
omnis cibus et potus et aer
corpori ethicorum sit actu frigidus offendunt
non tamen oportet ut sit frigidus ultra
tempus velud est aqua frigida quam et si
febrili disspositioni conferat membra
distruit interiora aqua namque si frigida
potetur et in stomacho remanserit frigida tempore
longo digestionem prohibet ventositatem
elevat et tussire movetur per mesaraicas
ad epar ut ait ypo tertio regiminis
acutorum est tamen et aqua
frigida potata illico inflamatur et febris
accenditur et quamquam flegmon veneris
et ipse in ventre calefacientem fecit
igitur aqua ypocras similiter et potum
alium atque tibi tempati tum exigentia
quadam ad frigidum quam sit alterat
actu et virtute neque quoniam ve
sunt tepidi quam tepidarum sunt facile
corrumpuntur

Pronosticacio

Prima species ethice facile curatur sed
difficile cognoscitur secunda vero species facile
cognoscitur sed difficile curatur Tertia
autem species cognitionis manifeste sed
curationis impossibilis omnino quare Item
ethica febris maxime accidit inter
annum xxxv et xxxxv quia est tempus
fervoris quare in eo corpus inco
rito marasmatur et moritur ante hoc
hanc etatem et quamquam potest curatur
facile ut palliatur tempore longo et
ipse in mulieribus et pinguibus et
flaticis Primum secundum ypo ita per la
assorismos ptisis fit maxime eta
tibus a xviii annis usque ad xxxv
et febris ethica ut plurimum infe
ritur in autumpno quia est tempus

siccum in ordinatum et precessit estas calida
resolutiua humiditatum influentium et radi
calium unde ypo. in particula 2a affo.
Antiquus ptisis malus. Item si recipit
appetitus pristinum cum inflari venter
fluere capilli cadere cutis arescere ita
ut splendeat velud pergamenum in quo
apparent ruge animus propinquus erit
morti. Unde ypo. in 5a particula affo.
A ptisi habito diarria superveniens
mortale. Item sollicitandus prognosticatorum
ethicorum quando morientur loquimur et locuti
morientur. Sed secundum ethica facilius accidit
in corpore colerico puerum vel scripto vel etate
difficilius curatur et difficilius accidit
In corpore vero flegmatico vel mixto medio
modo se habet. Unde ypo. 2a particula affo.
In morbis minus periclitantur egrotantes etc.
Item si ethica si fuerit complicata cum
febre putrida vel egritudine alia quacumque
difficilioris est curationis quam si sit sola
preter quam cum ypostasi a. Capitulum iii

de ethica senectutis

Hec egritudo non est febris sed proprie solum
nominis ad febrem ethicam similiter
et dispositio que consistit in extenua
tione corporis ab antiquo … se ethice
colata. Est autem ethica senectutis mala
qualitas[?] sicca dominans super cor et corpus
totum ex qua fit habitudo macra rugosa
cum colore pallido vel plumbeo velud accidit
corporibus senum accidit perdurans propter quod et
ethica dicitur senectutis febris autem hec
passio aut fit incipiendo et hec ut
raro aut consequendo egritudines alias et
hec ut plurimum. Et cum fit incipiendo
fit propter siccitatem cordis et epatis
siccitatem. Hec namque duo membra
principalia sunt fons et origo duarum
qualitatum principalium quibus virtus
naturalis perficitur et vita conservatur. Cor quidem
caliditatis, epar vero humiditatis velud accidit
propter in corporibus multis[?] perdurans et etate
vel sollicitudine perdurante et sicud accidit
illi symene de qua loquitur G. in 10 de interio
ribus que fuit tam macra extenuabatur
quasi de dormire et morte … dum pr
cepisset authorizare mechel[?] humiditatis
recipit in capsella cordis et ex hoc cognovit
quando cor propria humiditate privatur quam sibi natura
tribuit ne propter motum assiduum et calorem
spiritum consumeretur desiccat vero in sua substan
tia et corpore. Cum autem fit consequendo fit propter
debilitatem stomachi et intestinorum et mesaraicarum
assiduam perdurantem etiam sed super ea durat
humiditas cruda generata propter indigestionem
et crapulam perdurantem velud accidit
pueris post usum fructuum plurimorum et
adultis et senibus habentibus talem virtutis
stomachi defectum. Signa ethice senectutis in
generali sunt habitudo macra perdurans assi
due cum colore sicco et debilitate virtutis
quasi de … preter solitum sine febre vel alia
causa manifesta et est quasi cum appetitu
sufficienti quasi vero cum prostratione appe
titus et propter cum stomachi siccitas et virtutis
eius debilitas cum humorum multitudine
ulceratur[?]. Signa autem distinctiva fit inci
piendi vel ad aliud consequendi trahuntur ex
narratione pacientis super debilitate stomachi vel
eius prius et ante passione egritudinum ceterarum
sicud est febris cottidiana et quartana
et similia.

Methodus

curationis huius egritudinis duobus perficitur
scilicet humectatione et calefactione et hec propter
fit cum balneis et cibis et unguentis que
curantur omnes cura febris ethice preter quod opus est
calefactione. In aurora igitur et post sompnum
et digestione completa et facta corporis evacua
tione balneetur in aqua dulci tepida in
qua cocta sit malva altea arthemesia
calamentum bassata vel in aqua cocta
sint capita et pedes edorum vel agnorum
et arietum pinguium in qua fuerit lenit
cum salvia fabarum excorticatarum et furfuris
sine mora in ipso quando dum membra ru
bere ceperunt atque dilatari ex involucro
accepto per balneum et fricationem illico ces
sandum ne forte balnei vel fricationis
superfluitas poros dilataret et corpus
marcesceret. Tunc igitur inungatur pectus
et spina tota cum dialtea mixta cum
modico … vel cum oleo nardino vel bu
tiro recenti sine sale et post unctionem
fundatur super corpus totum aqua
dulcis tepata vel frigida si corpus non sen
serit horrorem et ponatur in lecto molli in
quo pannis mollibus undique cooperiatur

Margin notes (left): 7d. — fit per se incipiendo raro — Ca.

Margin notes (right): Cor habet propria humiditatem — consequendo

dormiat et quiescat sine sudore postea
vero parum oportet sive aer temperate vel dr
calor naturalis sit et appetitus oportet
et comedat operibus facilis digestionis calefacientibus
facientibus moderate sicut sunt mica pul
lorum et edorum et agnorum aut aliud inspissata
cum vitellis ovorum et condita cum zz et
namo croco tardamo et sicud sunt
ova sorbilia et pisces petrosi recentes assi
vel elixi conditi cum speciebus aromaticis non acutis
et sicud sunt buccelle panis de simila condite
cum butiro magis cibus una vice multiplicat
donec digestio stomachi confortetur postquam autem cibus
eius digestus fuerit quod est apud horam vesperarum
redeat ad balneum supradictum Et sic regatur
per dies plures cum balneis et unctionibus
et abacionibus alternatis bis vel ter quousque
naturali convertatur corpus post restituat et
dispositio permittet quemadmodum plenius
scripsimus capitulo decima et est ethice Quod si stomachus
et intestina fuerint humoribus crudis reple
ta digerantur statim apparato et educantur per
ut docemus capitulo de stomachi debilitate et hoc
provenia ad balneacionem supradicta et cum
ad sanitatem redierit debitam vel con
suetam abstineat a coitu et labore super
fluo et vigiliis et ira et sollicitudine
quo posse gaudeat ocio et quiete tristitiis
et quiete oportet tamen die quotidie in cibo
incipiendo motu et debili tendendo ad forte
et redeundo ad debilem sed post cibum quiescere
non convenit omnino aut parum ita ut sic
cibus ad fundum stomachi descendat preter quod
ad eius latus concussatur ad fructibus vero
pinees mundate et amigdalis dulcibus et auel
lanis et fisticis et ficubus et uvis ma
turis et quousque si recentis restitutus fuerit
sumat ad cibum cepinus et cerasis sed corpus
versum assidue debiter leniatur cum
cassiafistula tamarindis et manna sed
non cum medicinis acutis

Empten-

ta

Regimen istius extenuatis est
regimen impinguationis corporis macri
sed debilis multi quartanam et hoc autem
regimen maxime completur cum cibis
et medicinis sanguinem et sperma multi
plicantibus sicud sunt pisces landa
biles et dyasatiron et dyanthos

quare dicta capitulo de stomachi tinctus et
que dicuntur capitulo de ingrossatione totius
corporis macri post capitulo sublimiter suffra
gantur Ex rebus postea multum et subito
intentibus est lac bacinum vel ovinum
quemadmodum et lac non butirosum in cura
est ethice convenit velud est lac mu
liebre vel asininum vel caprinum oportet
autem utique ex placatione nutriri et impinguari
voluerint sit in ipso consuetus et in
ipso stomachus et ob eius delectetur quod si non
fuerit corrumpetur in stomacho talis quod ad
fumosum sicud vel ad acetosum quare
non nutriet sed eructuaciones et an
gustias inducet Modus autem lac conser
vandi ne corrumpatur extra stomachum vel
in stomacho hec est scilicet ut sugatur de mamilla
quod si abhominabile fuerit post vel cum
micam panis sorbeatur illico cum multo
suo post vel cum mica panis de simila
preter quod aliquis cibus omnino misceatur nisi
forte stomachus fuerit colericus tunc convenit ut
aliquid zuccari tabarzet misceatur vel
flaucon tunc convenit ut aliquid vel bis
purissimi misceatur Si non lac recens
haberi non sit possibile potius hoc modo
per horas sex vel circa illud in bonitate
sua conservari scilicet ut illico cum multo
suo ponatur in vase suo ligneo bene
obturato in aqua calida temperate quam naturalem
faciat calore remanere

Canon

Tercia huius extenuatis temporis calefaciendi
breve est tempus vero humectandi
longum valde quod est quia humiditas est
qualitas tarde imprimens corpus et
siccitate devincens ut dicit Galenus in 7
de ingenio sanitatis quod facilius est humidum
desiccare quam siccum humectare unde cum
caliditas fortis desiccat convenit humi
patiente abstinere a rebus acutis ut
sunt piper allea sinapis sal et abcionibus
et acetum et agresta et sucus berberis
et acribus valde salsis et similibus nisi
forte quousque parum de eis gustaverit
ad provocationem appetitus sed utatur rebus
dulcibus aromatizantibus mollibus
facilis digestionis sicud est vinum rubeum
dulce clarum similiter et claretum quam
salvia dulce iungit piper vel per duas

in corpore sit aut (?) 3o de simplicibus
medicinis. Sciendum preterea quod ad ethica
senectutis non sit aliquid aliud quam despe-
ratio (?) mittitur necessarium est ut eius cura
cta rectificationem et confortationem membrorum
naturalium insistamus et precipue cura stomachi et
epatis cum ungentis et emplastris calidis stip-
ticis aromaticis que sunt (?) aplicita protrac-
tionem (?) posse

Pronosticatio

Ethica senectutis maxime accidit ante
xxx annum et post xxxv annum non
quia quando febris ethica que est circa
tempus xxx annorum est humidum radica-
le adhuc plurimum cum nondum accidit
diminutio de qua sit curandum quale
calidum naturale remanet confortatum adque
de facili plurimum humidum influens inuenitur hic
et precipue in febre pueris quia gulositas post tempus
xxxv annorum quod est tempus (?) [illegible]
et consistentie diminuitur humidum radicale
atque de parua a calore quale desiccare
re pabulo deficiente et calor naturalis
Item hec contingit maxime circa corporibus
[illegible] primarum vel regimen vel etatem
et quasi flaticas. Item hec contingit in
plurimum [illegible] concurrit consuetudinibus
extremitatis apud declinationem quando tunc est
in eis fugiens mortem et calor naturalis de-
ficit consuetudine precedentie quare fuga
est futura. Item ethica senectutis est
tardioris terminationis ad mortem et [illegible]
vero ad salutem [illegible] in febre ethica
recepit. Omnis eius preterea 3es species sunt
gradus quemadmodum et febris ethice quarum
prima facile curabilis sed difficile cognos-
cibilis 2a vero econtra 3a autem nullo
latet cognitionem sed nequaquam recipit
curationem quemadmodum neque secundum naturam
neque differunt (?) [illegible] nisi secundum magis
et minus vel antiquos et recentes unde
ipso 2a [illegible] Item [illegible] multo
[illegible] contemnat corpora tarde [illegible]
~~[illegible]~~ consequitur vel [illegible] Capitulum v

de cura febrium putridarum

Licet omnes febres primarum rei sit calor
putridinalis et eius calori naturali
contrarius ut [illegible] causa et difficile
febres [illegible] apud medicos illa febris dicatur
que prouida cum calefacit [illegible] in humori-
bus calefieri non [illegible] atque membris
que et febris humoralis incipit. Ad sanandum
autem [illegible] nouimus et differentias febrium
[illegible] quarum [illegible] ista quatuor sunt
per ordinem ut dicit [illegible] de ingenio
sanitatis. Primus namque humoralis materia
collecta [illegible] et potibus superfluis in
corpore repleti [illegible] secundum vasa sive qua-
litate vel agnatur secundum virtute singu-
late deinde vero talis repletio et quantitas
poros cutis et ora venarum capillarum
opilat. Talis vero talis opilatio transpira-
tionem et euentationem caloris naturalis prohibet
Generatio et calor naturalis humorum [illegible]
[illegible] neque regula [illegible] [illegible] caprinus
[illegible] putredinem [illegible] eleuat ad [illegible]
feruentia velud accidit in [illegible] et
rebus aliis cum putrescunt quam [illegible]
corpora ad cor [illegible] inflammat ultra sui
debitum deinde [illegible] ab ipso procedat
et [illegible] in corporis. Cause autem febrium et
morborum [illegible] febre [illegible] inducat
Causa autem febris putride triplex est scilicet
[illegible] et [illegible] que sunt [illegible]
[illegible] morborum neque sunt plures alie
[illegible] quidem est causa [illegible]
velud [illegible] solis [illegible] [illegible] vel
balnei vel [illegible] consuete similiter
et [illegible] [illegible] et precipue ex
rebus facile putrescentibus ut sunt
lac et fructus et olea et pisces et similia
est motus inordinatus [illegible] et [illegible]
vini plurimum vel [illegible] calidarum [illegible]
[illegible] [illegible] est causa [illegible]
mediata [illegible] causa [illegible]
humor vel [illegible] superfluus putrescit [illegible]
donec et iam putrescat. Ad [illegible]
[illegible] febre putride et [illegible]
[illegible] quod 2m [illegible] una de febre febrium

dicte multipliciter ingruunt Primo quid est
materia et que melior earum distinctio quia
aut est humor simplex aut compositus et
sequens simplex sic sunt 4or sicut prima
quidem corpora 2a questio 3a complexe
ta complicata Primo vero ymmo sicud simplex
dicuntur ipsius prius diximus causa quartana febris
complexionalis Quarta vero dicitur febris putride est
ex ratione applicationis quia aut eius materia
est intra venas et arterias / sic fit febris
continua que semper affligit aut extra venas
et sic fit febris interpolata quoniam materia
prodest evaporat et cum prodest fluit ad
membra putridum ideo quiete interponit
Quarta vero divisio ipsarum et que
est maxime utilis cognoscenti aut eo
ipsam curare volenti est equalitate
materie et modo eius inperfecte nam
que est quia aut materia est acuta calida
et sic facit terciana seu quintana Hanc
aut divisionem possumus pertractabimus Tercio
de hac causa febris aut curanda sit persona
vel sine qua non est posset ipsam
perfecte intelligere sine istis cognitione Signa
febris putride quia que non fuerunt curare
vel fuerunt sunt / hec pulsus velocior
et frequencior debita vel consueto in quo
sistoles est maior quam diastoles
propter maiorem necessitatem expellendi fumum
caprinosum quam enctrandi calidi similiter
et anhelitus / et urina vel confusa in qua
non apparet digestionis statim a principio vel
parum apparet et propter eo materia sunt parata
benigna et virtus fortis ad digerendum bono
et tactus quidem corporis apud manum
medici sentit calidus mordax acutus
vaporosus et privacio ligwe ad sapo
res alienos sine causa manifesta cum
siti et fastidio et amputacione plurima
vel lassitudine membrorum corporis totalis
et permutacione sompni et vigiliarum
in ordine vel non consueto et dolore ca
pitis pulsativo et fetor conveniens plus
debito vel consueto Signa vero continua
febris putride an sit continua vel interpolata

non potest trahi nisi ex post a principiis
quia in principio omnis febris putride semper pa
ciens horripilum et rigorem hoc tamen
est in febre continua propter remotionem caloris
naturalis ad interiora propter superfluitatem nocu
menti / sed in febre interpolata propter
fluxionem nec nondum putrescentes apte
tamen iam putrescunt super membra
sectiva in sensibilia que sunt in
ambitu corporis totius similiter etiam
declinationibus earum fit ut plurimum sudor
et ebbeant diminutio vaporosus velud alia
eius febris materia nisi fortasse materia
sit pauca benigna et virtus fortis in
febre ipsam resolvens que ut ex his
distinctionis signum capiamus ex afflictione
febris / unde quando febris desinit aliqua
hora et infirmatur et quietus patitur
vero erit interpolata si vero nunquam
perfecte desinit eius afflictio licet
apparebit magis una hora diei quam
altera vero dicitur febris continua precipue
quod si omni tempore equaliter affligat velud
synocha dicitur febris continua nulli inter
ponite febris proporcionata Signa vero
distinctiva febris putridarum secundum materias proprias
propriis capitulis dissemus **Methodus**
Cura febris putridarum in generali duobus
perficitur instrumentis dicta unde et medicina
/ opus naturam manuale ad ipsarum curam
non pertinet nisi fuerint cum apatie
de quibus iam nos expedivimus hoc opere
verum de hiis duobus instrumentis
auctores medicine et propter ypo et G
canones scripserunt utiles atque ne
cessarios diversos nos ut earum doctrina
brevem perstringamus in hoc volumine
pertinentes possemus quas tractare considera
mus Prima quarum est de dieta qualis
sit et qua hora diei vel morbi
sit offenda a medico methodum ob
servari Nam videndum videtur quod tamen
perfectus diversis alterationis in febre putride
quibuscumque tamen quantis quia in morbis
complectis se omnes regulis auctorum

1 generales licet partes vero prima canonum est
quod in nullo hore paroxismo seu exacerbacione /
dandus est cibus neque etiam illico ante
ipsum neque illico post ipsum nisi fortassis
accidens aliquod ~~molestum~~ timorosum ad hoc
necessitaret. Verum quod sinthopis que conveniunt
quibusdam accidit vel destruccio in principio pa-
roxismi vel augmento vel statu vel de-
clinacione non solum propter inanicionem sed propter
hore molestiam, quoniam tunc qualibet horarum
paroxismi cibus erit offendens et adhuc
magis si sit propter inanicionem, hic tamen
cibus oportet ut sit paucus facilis tum
mutabilis habens virtutem alterandi atque
confortandi potencie ut aqua frigida vel
vino albo claro paucio limphato
et sicud est nutrimentum vomendi in paroxis-
mis hore interpolatarum de colera vel flate
/ quia in eis facilior fit vomitus si
cibus offeratur et hanc partem canonis
tradidit nobis ypocras 1 particula affo(rismorum) dicit
dicit in paroxismis subtrahe oportet appo-
nere enim lesio est quod hoc dixit propter
augmento autem, quia dum cibus pertractans
subtrahitur calor totaliter super naturam morbi
convertitur et paroxismi abreviat bono
2. fine. Secunda pars canonis est quod magis
debemus eligere vicinari declinacioni
paroxismi vel exacerbacionis si oportet
quam principio, quia calor naturalis minus
impeditur secundum pugnam quam circa pugnam
ypocras Unde dicit quod autem ypocras 3o regiminis acutorum
quod dandus est cibus postquam calor in tali
tamen declinaret i. postquam calor
hore expansus fuit extra a centro corporis
ad circumferenciam omni quarum sicud fit in
declinacionibus omni hore et paroxismorum. Tercia
3. pars est quod licet principium in paroxismi dicat magis
fugere tempus declinacio vigilante, est tamen
tamen quoque necesse si contingit ubi gravis sit mo-
lestiosa accidencia ut pote sinthopis vel debi-
litas plurima non tamen secundum propter inanicionem sed propter
propter hore molestiam superveniens conveniunt de-
clinacione quam in principio quia vel in omni hora
hec quieta est tranquillior est digestio
aliter namque cibus non digeretur sed corrumperetur

sed et maxime hore augmentacionis. Quarta pars est 4
quod hora crisis et prope statum donec tota
crisis compleatur in hore humoribus vero est consequens
est tenuissima dieta ostendunt ut dicit
ypocras prima particula afforismorum. Quando in statu est
egritudo tunc tenuissima dieta necessarium est
uti tenuissima autem dieta ut dicit ypocras
in 9o illius afforismi prima afforismi. Tenues
et certo dicte etc, consistit in omnibus vel
dando decocto. Istud tamen fallit quoniam
Nota: virga si accidencia cretica fuerunt
maliciosa dentur de micencia tunc namque
cibus in hora status immo et hora crisis
non est denegandus cum virtus sit a medico
penitus observanda. Sciendum tamen quod
accidencia crisis duorum sunt generum. Quedam
namque sunt signa crisis tamen sicud dolores
capitis cumpictatis alienacio difficultas an-
helitus rigor et similia pro quarum melius cura
de vita et est talium aptacione et corporis
fatigacione non debet dari cibus apud
crisim quia impediret naturam. Quidam vero
quod talia non sunt ex virtutis destruccione sed
potius propter morbi quam pati in membris
separacione pro digestione atque expulsionem
subita ad exteriora. Alia vero sunt signa
certa crisis sicud est sudor et fluxus
sanguinis narium, fluxus ventris vomitus
diarria urine, et talia pro quarum cura
aliquid est de vita aptare et certe destruccione
virtutis factam propter aliquorum istorum vel plura simul
oportet cibum extra instatu et in ipsa crisi.
Ista pars quarta pars canonis sic sit vocata
in statu quibus hore. Istud fallit namque in tribus
casibus primo quando instatum supposito penes
digestionem tamen sine difficultate accidentibus
indiciis ut supra in capitulo de pleuresi. Secundo
vero in statu qui extenditur ultra spacium
quatuor dierum sicud dicit primus dicit
et sicud patet de auctorite in 9o illius afforismi
particula prima paroxismos et consistencias
etc. Status quoque indicat prope dicto sed
dieta tenuissima non debet dari nisi
per spacium quatuor vel quinque dierum ad plus
et maxime in processu morbi virtute
id est debilitata ut patet per ypocratem
et dicitur in tota prima particula afforismorum

Accidencia crisis duorum sunt generum

Tercio fallit in statu que non est declinacio
prima morientes plus pronostici sunt ve-
locissimi. Nota per canones principales
est quod si fuerit egritudo curanda sive fuerit acu-
ta simpliciter que terminatur in die quarto-
decimo ab hora statim usque ad finem eius
et principium declinacionis est utendum
dieta (absolute tenui) tenuissima scilicet in
principio et augmento dieta absolute tenui.
Si vero sit fuerit peracuta que terminatur in
die vii dieta tenui est utendum. Si
vero sit fuerit peracuta que in sexta die
finita est fuerit crisis tunc a principio
usque ad finem fuerit dieta tenuissima
utendum et hanc partem canonis tra-
didit nobis Ypocras prima particula
afforismorum Temporibus quo extremus est status
extremis et tenuit reficere quibus vero pos-
sumus ad illud et ante illud parum est auferendum
quibus vero liberius reficiendum ut sufficiat
egrotantes. Est autem dieta tenuissima ut
dicit Galienus in quinto illius afforismi que penitus
... et etiam dicte ... totaliter
aufert, aut solum mellicratum vel julep
vel succum granatorum offert. Est autem dieta
tenuis cum ptisana colata vel mellicratum
in aquosum offert. Est autem tenuis absolute
cum ius pullorum vel ptisana non colata
vel cibus grossus in parva quantitate in
quantitate dona. Et ex primo intellectu
istius canonis cognoscimus quod si fuerit egritudo
cronica vel tropica a principio grosse die-
tanda prout significat nobis Ypocras prima parti-
cula afforismorum cum ait In terminibus dietis
peccant egrotantes etc. In ista tamen
quanta parte canonis sunt conditiones ob-
servande scilicet complexio consuetudo etas tempus anni
regio vel habitudo corporis virtus quia
si ista omnia vel plura eorum inclinent
ad aliud erit dieta magis subtilianda
verbi gratia colerica consuetudo gulosa etas in
iuventutis et pueritie tempus yemis regio bo-
realis habitudo macra virtus debilitata in istis
~~...~~ natis casibus non debent proponi cano-
nes ab Ypocrati. Sexta per canones prin-
cipales est quod si pars sunt et propinquius vel alba
cio fuerit non prohibeat horum alteracionis in
fuerit sit homo sanitati consueta quia cum
non magis in labo de loco. Septima vero
ratio est quod spacium tempus digestionis prime alibi in
stomacho non est idem apud omnis tempore sanita-
tis ut ait Galienus in quinto illius afforismi in tercia
particula afforismorum. In inebriatus aliquibus re-
cantes tempore egritudinis et ideo tarde
digerunt plus tempus requiritur licet autem
de hora digestionis non posset dari certa
et uniformis mensura quia in et
ut plus requirit spacium decem horarum
ut aliud ad aliud ad minus. Canones
autem propositi quibus sequitur fuerit prandium aut
potatus aut continuis acutis vel non
acutis dicemus in capitulis singulorum.
Questio secunda. In quibus casibus
non debet cena est defendo. Instruendo
curationis fuerit prandium quod est medi-
cina operativa scilicet horarum egritudinis que sunt
sit morbi maior curari et equali
medicina et propterea in fuerit acutus quia
in illis maior cadit timor de
qua ratione talibus videtur quod cum
secundum debitum processum artis etiam
non debet cena fieri nisi digesta
materia excepto solo casu furoris
quod nobis insinuat Ypocras prima particula
afforismorum ubi dicit digesta medicari
et movere non cruda neque in principiis
nisi sit materia furiosa multa non vero
sunt furiosa. Redditur autem materia furiosa
ex motibus primo quia ex sui qualitate
ut si sit talia colera subtilis et
nature rebellis quia sunt naturaliter
nequid operari ut est colera pras-
sinaria vel prassina. Secundo vero
ex sui substancia venenosa quia natura
abhorret a forma specifica ut
colera adusta que cum funditur super
arenam ebulit et ibi ea sufficit
invisitate. Tercio ex sui quantitate et in
synocha procedente quia timetur
suffocacio caloris naturalis vel ruptura
venarum. Quarto propter dolorem preter
naturam ut in colica et ylia-
ca et arthetica. Quinto propter nocumentum
cadentis in membro nobili vel pro-
pter ut in squinancia et frenesi

manibus cum istis evacuatum illico di-
gestionem innuit eius ~~evacuando~~ appe-
tendo. Unde in hoc cadit distinctio
non modica que plus est utilis atque
utilis medico operanti et est quod sicut
dicit G. 4 de ingenio sanitatis et
Avicenna 4° canonis fen 1 prima tractatu
primi doctrine 2 est evacuatio scilicet minora-
tiva et eradicativa. Evacuatio igitur mi-
norativa debet fieri in principio ut natura
reddatur potentior super residuum materie
digerendum et expellendum. Et licet principium
sit triplex scilicet principium digestionis et
principium quod est spacium trium dierum
et principium quod est primum punctum indivi-
sibile temporis quo primum cepit eger sen-
tire nocumentum ut distinguit Avicenna
4to primi canonis. Intelligo tamen
hic spacium trium dierum nisi fortassis
febris esset cronica in qua principium di-
gestionis solitus perdurat. Ista etiam
evacuatio minorativa quandoque fit cum flebotomia
quandoque cum farmacia. Fit quidem cum
flebotomia propter se solus sanguis peccaverit
velud contingit in febre sinocha vel
si omnes quatuor humores simul do-
minarint velud in quibusdam febribus cor-
poris et curatis [?]. Unde G. 4°
de ingenio sanitatis precipit hanc eva-
cuationem fieri in febre cum flebotomia
et propter in corpore sanguineo subiecto car-
noso et hec quadruplici de causa. Primo quidem
propter consuetudinem, 2° propter invalidam
timorem quoniam potest illico cohiberi cum quis
voluerit, tercio propter eius subitum appa-
ratum, 4to quoniam et si non conservat continue
confert tamen optime quoniam educit multi-
tudinem. Quare potest fieri applicatio omnis
febre putride continue vel interpolate et propter
in corpore habente sanguinem multum nec propter
quoniam in causone et zana prima
cerca timetur ebullitio et furor colere
et potest quoniam in febre flatica prima quoniam
in eis timetur flatus [illegible] et
morbi prolongatio cum debilitatione
virtutis. Fit autem evacuatio minorativa
cum farmacia quando aliquis solus humor
vel duo simul dominarunt velud

accidit in causone et zana prima quotidiana
prima vel nocturna simul et febre flatica prima
vel non prima. Ista tamen farmacia non
debet esse quecumque medicina sed tuta lenitiva
sicut est ea que solvit lapidificando vel lubri-
cum faciendo ut cassiafistula manna tama-
rindi viole prima sunt quatuor dul-
cium, non autem que solvit comprimendo sicut
mirabolani citrini propter solam debilem stip-
ticitatem quod est periculosum in omni febre nisi
fortassis fuerit cum fluxu ventris super-
fluo, neque que solvit attrahendo sicut
scamonea agaricus turbith quoniam habent
virtutem venenosam quoniam virtutem membrorum
naturalium debilitant et febrem inflamant et
destruunt loca sana ut Avicenna au-
ctor primi. Unde et in hoc cadit dis-
tinctio vicia quoniam et si virtute huius venu-
tositatis nocumentum predicta inferant possunt
tamen in alio scilicet evacuando et minorando
tam febre quare eis uti quandoque convenit
in principio febre et propter reubarbarum et turbith
et diagridium cum sint minus venenose. Tunc
scilicet conditionibus quod plus non remaneat operis
manenti quoniam noceret et hec omnia plene
trahentur capitulo assotum [?] particula prima. In
acutis passionibus raro etiam principiis
farmacis uti et hoc potest prius bene di-
[illegible] facere. Similiter et capitulo asso
2e partis. In quibuscumque morbis sequitur
videtur incumbendum movere etc. Evacuatio vero
eradicativa debet fieri apparente digestione
perfecta quia ipse dicit G. 4 de ingenio
sanitatis quod neque scarificatio neque mi-
nutio neque sudorificatio neque secessus ma-
[illegible] si materia prius apparente quodammodo
digesta. Et Avicenna primi [illegible] tractatu dice-
bat [illegible] igitur ut in principio [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] a nobis. In ista
evacuatione eradicativa cadit distinctio
necessaria etc. quod vel virtus per se sufficiat et
tunc non debet fieri partem scilicet nature
[illegible] in hora crisis ut dicit Ypocras
1 particula afforismorum [?]. Et aliquorum crisis fit
aut [illegible] est equalis etc. vel virtus
non sola sufficit, et hoc dupliciter

signa vel hunc defectum prognosticum aut statum scilicet quia scimus per debilitatem virtutis quod materia mota est, in parte ad terminum aput statum et tunc debemus evacuare in augmento ut materia postea super residuo hora status faciat crisim perfectam fidem et completam tamen omnino eradicando vel hunc defectum non prognosticum aut statum scilicet cognoscimus ipsum per certe crisis quod est hora status et per certa signa eius et hoc dupliciter prima vice scimus mensuram illius defectus et tunc debemus evacuare hora crisis et ampliari ne non tamen quolibet scilicet secundum qualem regionem cum natura vi gravatur si natura cupit facere sudorem da in potum julep calidum et pone vesicas plenas aqua calida circa corpus totum atque ipsum pannis calidis lenibus mollibus cooperi et precipue ut omnes astantes digitum enhelent ... lecti egri. Si autem cupit facere fluxum sanguinis narium intange cetas potenas narium naribus et trahe et emunge eas. Si vero vomitus digitus vel penna oleo tepido inuncta intret gulam et da in potu aquam tepidam cum aceto. Si vero fluxum ventris illico fiat suppositorium cum sapone vel melle vel fellibus ut dormiat capitulo de stiptitate ventris supra quod ait ypo omnia particula aff(orismorum). Quecumque natura repiterie. Et tamen tamen parti et si natura non movet monetur hora motus eius vel non vice scimus mensuram illius defectus hora crisis et motus et tunc debemus ampliari ne post crisim et motum ne fiat recidiva (ut ait) ypo(cras) p(rima) particula affo(rismorum) que relinquuntur in morbis post crisim (re)fabulationes facere consueverunt quare evacuabimus post crisim hora declinationis non quia sit vera declinatio quam necessaria crisis antecessit scilicet declinatio non vera et adhuc evacuatio que sit hora crisis non debet fieri cum ... scilicet hora qua actualiter crisis nunc infestat. Videtur tamen facere quod tutius est atque melius egro atque medico. Hanc evacuationem fieri post crisim et cum iam apparuit opo ne diminuta manifeste cum hora crisis quod non est perfecta perfecte nobis perfecte complete in perfectam evacuationem hora qua fit. Salvo tamen semper iudicio medici prognostico de crisi diminuta quando non sequitur declinatio quam mortem solet prognosticare sunt relinquendi. Et super quibus omnibus ordinatur quod peramomes evacuationis in febre putrida supradictis non informat de crisi perfectionis que sit propria ... tamen venerabile sed non tenemus quod certa in hoc casu ampliari possumus ne post humorem crisim diminutam. Et hoc quidem cum emplastra calidis aerotatis confricto et recipitis ... confectis et cum fricatione illius membri et ipse si sit membrum ignobile velud emunctorium, doctrinam. Amen sectantes ipsum in eo capitulo scripta cum de cura apatia dicente quod est quasi cum volumen humoris apatia et ipsa prohoniam si non sit et ipsa augmentatam si fuerit tunc scilicet cum per ea corporis membra intrinseca compuncant. Restat autem adhuc quedam de curacione innovatione per tractandum quod est quando cum ipsa sit quasi possibilis fieri in eadem febre putrida cum flobotomia et farmacia ut ordinemus in predictis dubiis adhuc videtur an flobotomia sit premittenda farmacia vel econverso an scilicet utraque ... ubi volumus aput innovationem. Ad quod dicendum videtur quod si febre sit incorporata premittenda est farmacia ne forte flobotomia materiam trahat ad venas vi(tales) varii et quod febre incorporata secunda continua quando hec est premittenda maligna. Si vero sit febre continua premittenda est flobotomia et ipse si tamen subsequens debeat esse fortis agitatura cum si fuerit debilis lenitiva non refert quod corpus antecedat. Conveniens est celi ut decet scilicet in eo de ingenio sanitatis ut in omnibus febre putrida curanda sit aer contrarius frigidus et humidus temperate per se vel partem corporis tamen assidue cum

panus calidus cooperto / quia sic cunctabitur
cor perspiracionis neque tamen phlebotomabit
assidua resolucio(ne) porros cutis [illegible]
naturalis. De sopore predicta et vigiliis sive
quenit quod sunt sibi invicem g(ener)acio
vt ait G(alienus) xiiii de ingenio sanitatis
Sopinus naturaliter desunt in febre putridis
ad dirigendum vigilie vero ad resolvendum
et ideo si fuerint naturales se habeat
ingenio et quali quare phlebotomat eger
a sopore diurno prohiberi posset nisi forte
consuetudo vel necessitas [illegible] vigi
lias nocturnas vel debilitate virtutis
ad illud instigaret. Tunc naturaliter potest
est fieri ab aurora vsque ad horam iam
dici vt ait ypo(cras) [illegible]
quotidie res sit [illegible]
dormire permittat [illegible] nullatenus
sopor [illegible] vel augmento
debilitat maxime incidat quia virtutem
multiplicat et paroxismum et totam febrem
elongat vt ait G(alienus) in quarto illius affo(rismorum)
2e particule. In quo morbo soporis 2o
instatu vero et declinacione sit et re
tusi dormiat quando placet quia virtutem
fortificat in expellendo maximam et [illegible]
lesionis obviat quia si vigilie superflu
perint methodo fuerat ut dormiat
in tali vigiliarum hora primo ne forte
virtutem debilitet et morbum abreviet
ad prime sui resolutione potenti
Hoc igitur methodo curatiua regatur
omnis febris putrida predictarum et in [illegible]
vsque ad declinationem [illegible] que totius
convalescencie [illegible] naturaliter co
fortetur et refirmatur corpus cum cibis
et potibus laudabilibus conferentibus donec
omnimode restauretur. Et scias quod
in finibus omnium febrium putridarum competit
balneum aque dulcis tepide cum sudore
vero sine mora [illegible] quia reliquas
[illegible] resolvit et virtutem confortat [illegible]
subtiliter [illegible] membrorum [illegible]

Empirica

de instrumentis
[illegible] in methodo predictis in cura febre
putridarum que sunt dictata et cura

volumus nunc scribere de instrumentis quorum
[illegible] quod est potus sitis confortantis
quia sitis est [illegible] in febre [illegible] consequentibus
omnibus unde est ut debite fuerat. Circa
quod sciendum quod sicud ait G(alienus) xiiii de ingenio
sanitatis sitim tollere in febre est maximum iuva
mentum [illegible] virtute debilitat febrem inflamat
vigilias [illegible] angustia multiplicat vias
stipticat et digestionem et curationem retardat
Sicut igitur quod potus famosi in febre sunt
quattuor. Duo quidem in febre dicta calida
vz Iulep aqua sucari et ptisana aqua
ordei. Duo vero alii in febre dicta frigida vz
ydromel mellicratum quod latine aqua
mellis interpretatur. Similiter et aqua cetere
vel ptisane. neque [illegible] aqua
pura frigida in febre putrida. Propter quam in
synocha et causone quia vias mun
dat vias opilat et morbos elongat
Julep conficitur ex libra aque pure dulcis fon
tane vel fluvialis et 3 [illegible] zucari
albissimi mixtis et aliquantulum [illegible] bulliens
ad ignem lentum et spumatis et collatis quod
si magis addatur fiunt et zucaro fit magis
confortativum et magis lenitivum [illegible]
unctivum. Ydromel fit [illegible]
[illegible] zucaro vel cortice
[illegible] Aqua cetere et
ptisane fit decoccione [illegible] cum corticibus
[illegible] et [illegible] sicud sunt
in aqua pura fontana [illegible] donec
dictas consumatur tunc colet et refricet
Confert in febre [illegible] et [illegible] virtutem deopi
landi, subtiliandi atque vrinam provocandi
et ideo si aliquid apponatur [illegible] vel pe
trosilino [illegible] tamen non tollit. Aqua
ordei que ptisana dicitur colata fit [illegible]
[illegible] quia [illegible] medici [illegible] cum
ea potum medicinale aut cibalem
Si medicinalem sit fiat. Ordei
boni [illegible] et [illegible] cum panno asper
donec cortex [illegible] libra aque
fontane libre xx decoquatur simul lento
igne vel super carbones donec media
pars aque vel due partes consumatur colet
et refricet in vase vitreo. Donec in
frigidet et sit [illegible]

de potu sitis extinctio

de appet[it]u[m] ca° de pleuresi est naq[ue] lenitiva
abstersiva urinativa sitis et ventris lubri
cativa opilationum apertiva nervis et siccativa
tiva Sp[eci]ficum hinc Avicenna viri° tollet alius ipsam
costruit Re ordei boni non excorticati
sed integri sicud semina in tritura lb j aque
pure lb xx ym bibat primo ordeum in aqua
per vj horas donec dilatetur et mollificetur
deinde bulliat simul ad lentum ignem sicud prius
et si volueris magis clarificare coniplie or
deum per imbibitionem in panno lineo deinde
so Si vero facere volueris potum cibalem
Re ordeum et aqua sub proportione predicta
et sicca ipsum cum panno aspero et for
titus quam prius donec scilicet cortex in
terior omnino separetur quod si non sit posse fieri
cum panno fiat cum mola deinde me
dullam albam ordei lava cum aqua
calida ter vel quater semper aquam reno
vando ultimo vero bulliat lento igne cum
aqua sua principali prius calefacta donec me
dietas vel 3a pars aque remanserit deinde
colentur et reservetur in vase vitreo
hec aqua sedat sitim lenit asperitatem
gutturis et lingwe calorem mitigat sputum
provocat nutrit et ventrem lubrificat et
si pamplus decoquatur magis nutriet
et ventrem inflabit et si pulchre co
co facere volueris adde oleum et salem neque
cola et reperies bonitates cassie et tunc
dicetur ptisana non colata

Canon

nere ut in febre putrida viscera illa precipue
ledantur que sunt receptacula prava materie
vi gradu in febre de co. epar, in febre deflate
stomacus et pulmo, in febre de uria splen
in febre de san. cor et vene corporis totius
quare oportet ut in curis singularum illis membris
cum tibalibus atque confortativis assidue suc
curratur ut dicit Avicenna in sen tollet
ca° puta horum aut capitulum reperies in capitulis
singulorum lo° primo Secunda particula compleam
cura omnis morbi intentiones sunt iiij
attendende que sunt morbus causa mor
bi virtus etas aut consuetudo tempus anni
regio corporis habitudo membri varietas me
bri proprietas membri opo atque nobilitas et
nobilitas membri colligantia constitucio

aeris et antecessio dicte prout nos do
cet ipse de ingenio sanitatis, verumptamen in cura
febre putride due sunt que eius precipue
ca scilicet morbi et virtus quoniam hec namque duo
sunt que pugnant inter se et preiudicant
vel salute concienda ita scilicet ut indigo
nibus atque alterationibus causa magis
attendamus scilicet in dieta atque evacuationibus
virtutis magis inspiciamus ne forte virtute
ente simul cum morbo pereamus Spe
ciam quenit predicte ordinatio in
febre putrida est duplex, una quidem vlis
ratione totius egritudinis Alia vero par
ticularis ratione angoris dici vlis aut est
triplex quam aut sumitur ab essencia mor
bi ut alia dicitur in febre acuta
et alia in febre peracuta, et alia in febre
supra peracuta et alia in febre cronica,
et alia in febre tropica, aut sumitur
a qua° or temporibus morbi ut alia
in principio quam in augmento vel statu vel
declinatione Aut sumitur a virtute ut alia
in virtute ut alia in virtute constanti et
alia in debili Particularis vero similiter
est triplex Aut enim trahitur ab intemperatione
paroxismi aut a consuetudine evacuationum
quam sic tempore sanitatis Aut ab accidentibus
paroxismi et hec omnia plene
retaxamus in methodo vestigiis auctorum
fideliter inherentes Cura predicta in
febre est triplex una quidem gratia dispo
sitionis et sic in omni febre competunt
frigida humida propter eam Alia vero gratia
cause et sic in febre quibusdam competunt
calida sicca puta flatus quibus
calida humida ut pote intus quibusdam
frigida sicca ut pote colore unde fre
quenter accidit medicina conveniens
cause noceat dispositioni et econverso in
hoc tamen casu quod corpus magis
timueris magis attendas verbi gratia dispositionem
in febre de co. ne forte habeam indicat
tam vero in febre deflate et uria ne
forte morbus prolonget utraque vero
sunt in febre de san et forte suffocationem
subitam inducat Tercia aut cura
est accidencium consequencium febre scilicet sitis
doloris capitis fastidii superfluitatis ventris
vel fluxus eius, et similia quemadmodum

est una complexio et medicamentum secuntur
ut scripsimus capitulo de ardore urine libro primo
secundum secundo quod omnes sunt putanda que admodum
et omnes morbus malus salubris quatuor
habet tempora videlicet prout scripsimus tractatu est ca
prima videlicet quo modo distinguantur et quo
signa sunt cognoscibilia diximus capitulo de
pleuresi composite

Pronosticatio

Pulsus quo pronosticari possimus in se procedere
inquirimus scire oportet que et quot sunt genera signorum
attendere in se et qualia sunt eorum fundamenta
a quibus trahuntur et quid habeant
scire ad cognitionem igitur signorum que et
quot sunt quod dupliciter est dimisso notitia
prima quatenus est quod signorum ut patet 3o de
laude et morbo quedam sunt egritudine
quedam tamen egritudinibus quedam tempora videlicet
egritudinis quedam salutem et mortem
Secunda vero est quod signorum quedam sunt accidentia
egritudine ut rubor faciei accidit
sed scrofulam quedam eo constituunt egritudinem
ut dolor laterum pungitivus et
pleuresi coequis quedam vero gnittant
egritudinem et ictericia sequitur quemque febrem
de eo et vomitus sunt de sotate et ydropisis
sunt de uria et variole sunt de sanis Et
quod prout appetibus sunt omnia signa
consueta accepe sicut urine sputi egestionis
et sudoris a quibus digestio et indigestio
salus et mors sperantur Ad cognitionem
autem signorum a quibus trahantur et
que sunt eorum fundamenta sciendum nobis
est quod omne signum aut trahitur a causis
morbi ut potest a mala complexione
vel mala compositione vel solutione continui
aut trahitur ab effectibus morbi ut potest
ab actione lesa ablata diminuta vel
corrupta aut trahitur accidentibus et
accidentalibus morbum consequentibus ut
potest aqualitate corporis permutata
vel consequentibus accepe invitatis Ad
cognitionem autem signorum tamen que
vantur et quid habeant significare sciendum
quod proximate nichil aliud significant nisi
vel virtutis dominium super tamen morbi quia
in hoc est salus atque vita egri vel
causse dominium super virtutem in quo consistit
primum Et quare volente pronosticari
in pueris sunt primo scire quomodo

fortitudinem virtutis et fortitudinem cause morbi
Et tamen igitur quod virtus dicitur debilis vel fortis
semper virtus forma ut prout est potentia anime
et fit in corpore varia virtus in egritudine Alio
materiale sicut vere suorum quatuor instrumentorum
quibus agit sunt morbum que sunt calor
innatus qui secundo dicitur ut calor influens
qui spiritus dicitur et membra et humores prout
sunt omnia vel plurima eorum sunt bene se
habentia in quali et quali sunt et in modo sunt
et situ et adhuc non modicum deserviunt in
fluxus astrorum infortunatorum ut dicitur
in pronosticis et tractatu de creticis et eodem modo dico
de morbo Cum autem dicimus virtutem esse
fortem in se non sufficit illud ad salutem
sed requiritur ut sit fortis proportione ad morbum
et causam tamen / Si enim forti virtuti
fortior morbus occurrat qui mortem
infert sicut dicit Ypocras in pronosticis quod in
signis pronosticis non sufficit bonitatem
et maliciam attendere signorum pendent
ipsorum multitudinem sed eorum inter se comparationem
/ Si enim unum signum effectivo malum
signis pluribus debilibus resistit similiter
et equis et adhuc manifeste patet tamen
quare in se et Ypocras acutis egri pleuritici
moriuntur cum pulsus magnus fortis ordinatus
et alii equis salvantur cum pulsus
eius parvus debilis inordinatus Item
si quis obiecerit quid ergo fiet cum virtus
et morbus fuerint equalis fortitudinis omnino
Dico quod illud longo tempore stare non potest
quin alterum operetur donec quod facit
regimen medici similiter et aspectus astrorum
Volentes igitur in speciali omnia signa pro
nosticatione utilia sunt putandam tamen bona
quam mala sub compendio constringere et Ypocras
Ypocras et Galienus quam plurimum in eis sunt conati Sciendum
quod nullum signum nichil aliud sit preter
essentia quam accidens consequens morbum
vel virtute corpus ut probat Galienus 3o
de accidenti et morbo est intentio ut que admodum
accidens ita et signum trahitur ab aliquo istorum
tamen in quo que sunt accio lesa qualitas
permutata et operatio permutatio dicentibus
pro ordine dictam necesse preter aliquis in
signis hinc tamen fore fidem sed probabile
solum atque estimativa et aut Ypocras [illegible]

particula afforismorum. Accidentia morborum non
omnino sunt ante permutationes neque sanitatis
neque mortis. Signa igitur pronostica instrue
putrefacti sanguinis supra ab actione lesa sunt
3a in genere bona et totidem eis opposita mala
que autem trahuntur ab actione lesa virtutis
alie aut vitalis aut naturalis. Si trahuntur
ab actione lesa virtutis animalis sic sunt omnia
signa sumpta super albactione vel diminucione
vel corruptione sensus et motus voluntarij
super corpus totum et hec quidem sunt vii in numero
bona et totidem mala eis opposita. Primum
est confortatio mentis interioris secundum discretionem
et ymaginationem et locutionem et memoriam
perfectam simul et claritas sensuum exteriorum
sine errore circa sensibilia propria. Secundum est
sompnus naturalis vel consuetus tempore sanitatis
secundum quantum et quale et horam diei vel noctis
sine stupore vel lesione post ipsum unde ypo.
2a particula afforismorum. In quibus morbo sompnus
laborem prestat mortale est et subdit in proximo
ubi sompnus desipientiam sedat bonum si
vero sompnus prestat mortale. Tertium est decubitus
eius super alterum laterum vel super dorsum secundum quod
competit consuetudine vel lecti declinationem.
Quartum est nobilitas facilis et levitas
corporis totius atque laterum cum se revolvit
de latere supinatus. Quintum est absentia sa-
porum alienorum apud gustum sine causa ma-
nifesta vel circa pauca debilis diminuta.
Sextum est fortitudo capitis ita sit ut neque
dolorem sentiat neque angustiam omnino vel
pauca. Septimum est fortitudo virtutis ex-
pulsive cibi secundum omnia sua emunctoria
et per ea omnes superfluitates expellat. Si autem
signa trahantur ab actione lesa virtutis vitalis
sic sunt quatuor in numero bona atque salubria
et totidem mala eis opposita. Primum est pulsus
magnus fortis ordinatus cum spissitudine
moderata quam fortitudinem virtutis testificat.
Aliud et diastoles maior quam sistoles et
tempus quietis post diastolem longius quam
post sistolem quam calor et eius declinationem
signat confidenter sicud apparet in similibus
porcionem esse in proportionatam. Tertium est anhe-
litus ordinatus facilis non inferius et suspi-
rijs vel asmate vel orthomia. Quartum
est cordis tranquillitas in suo motu ita
ut neque saltat neque tremat neque cadat

Quintum est pulmonis et tamen facilitas
ita ut neque tussi neque siti medosa neque
raucitate affligantur neque voce gravitate sanus
maiorem vel minorem solito gemente.
Si vero signa trahantur ab actione lesa virtutis
naturalis sic sunt vii in numero bona vitalia et
totidem mala eis opposita. Primum est bonitas
appetitus ad cibum debitum vel con-
suetum secundum speciem et quantitatem et quali-
tatem et virtutem et ordinem atque horam sump-
cionis. Secundum est paucitas sitis et desi-
derium ad potus naturales debitos vel con-
suetos. Tertium est absentia inflationis
et rugitus et angustie circa ventrem
post cibum assumptum quam fortitudinem
virtutis digestive stomachi significat. Quartum
est absentia doloris pungitivi vel gravativi
vel alterius extra ypocondriorum quam forti-
tudinem virtutis digestive epatis et splenis
significat. Quintum est expulsio superfluitatum
urine et sedis secundum horas debitas vel consueta
secundum quantitatem et speciem colore proportio-
natam et secundum qualitatem urine et consue-
tudini quantitatem. Sextum est titillatio leve
atque respirationem ad coytum quam sit dicta
pregnantia in eis nondum fore sopita
que est iuvenibus omnium. Septimum est priva-
tio passionum malarum circa iuncturas quam sit
in ambitu corporis totius velud horri-
pilationis vel rigoris vel tremoris vel
ardoris vel pruritus nisi fortassis ali-
quid talium accidit vi nature pugnantis
cum morbo sicud fit in principio pa-
roxismorum febrium inposita et crisibus febrium
acutarum cum bonitate sit se usus naturalis.
Signa non pronostica generalia instrue pre-
ter tactum aqualiter corporis permutata
sunt tria in genere que aut trahuntur
a colore aut a calore et frigore aut
ab habitudine. Si trahantur a colore
sic sunt duo in numero bona et totidem mala
eis opposita. Primum est color faciei
debitus vel consuetus ita ut neque
livore neque pallore neque rigore
neque rubore neque vario colore
sit mixtus propter egritudinem et propter infra
3us dies aptior egritudinis sed si sit
color sanitatis vel sibi similior. Secundum
est ut urina citrina vel nigra
non superveniat nisi forte post diem

dierum et antecedentibus signis digestionis
completae et virtute constante. Unde ypo in particula
aphorismorum secunda: si super venit in febre acuta
ante septimum diem malum est. Istud tamen
dictum ypocratis pertractatione indiget
velud ordinem cum de vertigine libro primo. Si
vero trahantur a calore et frigore sic sunt
duo signa bona et totidem mala. Ex quibus primum
primum est ut calor sit equalis super corpus
universum neque extrema frigeant et viscera
ardeant quia cum quanto extrema calidiora
fuerint cum signis bonis aliis
tanto foret amplior spes salutis. Unde
ypo in particula aphorismorum: In non deficien-
tibus febribus si quae quidem extra frigida fuerint
quae vero interius ardeant et sitim habeant
mortale. Et ratio est quia spiritus et caloris
putridi moveri accidit ad exteriora
immixto cum non sunt prohibentes aliquorum
ut est causa magna in corporis profundo.
Secundum est ut rigor vel tremor vel non
superveniat et si fuit in febre acuta nisi for-
tassis post signa digestionis et in die creti-
ca quam precessit dies sua indicativa
cum sudore lento et constantia virtutis
quae tum sunt futurae crisim significant
ad salutem in aliis vero mortem. Secundum ratio
signat quod est frigore vel morbi lon-
gitudine et grossicie atque multitudine materiae
demonstrat. Unde ypo in particula aphorismorum: Si
rigor incidit febre non deficiente iam debili existente
virtute mortale. Intelligens hoc
decrisi similiter. Sed cum in alio aphorismo eiusdem
particulae aut concausione huius rigoris super-
venientis solutio fit. Intellexit hoc de
crisi naturali. Si autem trahantur haec signa
ab humiditate corporis sic sunt in universo
bona et totidem mala. Ex quibus quaedam ponit
ypo primo pronosticorum. Primum est dispositio
faciei ut si sit faciei similis sanorum vel
sibi sanitatis neque sit facies cadaverosa
mortuorum quae facies certa nuncupatur
cum haec est disposita ut statim ...
si et ... ... sicut oculi con-
cavi ... qui lumen videre ...
... et sint inequales ut potest ...
maior et eminencior altero vel sint
inversi ita ut scla... albedo videatur
ut sunt tremuli lacrimosi vel frigi
congelati et tympora sint plana velud

lamina sicca et aures sicce et contractae ... ...
te et nares acute eminentes atque porrecte
cum angustia foraminum suorum et frigidos
... tensa velud corium torrescit adeo quod
... ... neque plicatur neque
redit in statum suum subito si trahatur et ...
longum et bene ... ...
maxillarum et os amplum ... cum
distorsione labiorum et assiduitas anhe-
landi. Propter non predictis haec cum omnia
similiter et contractio corporis totius subita
propter debilem vel consuetam mortem propinquam
signat. Secundum est fortitudo corporis et virtutis
marasmatis et ... si causa non antecessent
... ... assidue sudor plurimus
fluxus ventris superfluus ... cum
prostratione appetitus et similia quae ...
... timor quam esse. Secundum est habitudo
corporis totius ut scilicet sit corpus totum
molle et tale flexibile ... sit ...
in ... velud vesica ... neque ...
rigeant velud lapis aut lignum quia
talis est dispositio cadaverum cum infrigidantur.
Unde ypo secunda aphorismorum: In omnibus morbis
ea quae circa umbilicum et pectinem spissitudinem
habent melius est minus vero tenuem et tabescentem
malum ... ut corpus esse ... tenue
magis vel minus ... maior vel minor
sint et corpus rarum vel compactum secundum
... aut ypo secunda particula aphorismorum: febri-
citantibus vero omnino insufficienti permanere
et nichil minuere corpus aut contabescere
magis eo quod sit secundum rationem malum. Hoc cum
longitudine egritudinis hoc vero ubertatem
virtutis. Secundum est habitudo testiculorum in viris
et mamillarum in mulieribus ut scilicet sint
dilatata mollia pendencia neque sint arc-
ta corrugata quia consumptionem humiditatis
radicalis demonstrat. Secundum est habitudo
motuum et membrorum articularium scilicet
ut sint levia flexibilia ... et ...
neque rigeant velud in tethano
neque retineant velud in spasmo. Unde
ypo secunda particula aphorismorum: febrem in spasmo
melius est fieri quam spasmum in febre.
Signa autem certa ab operationibus naturalibus
sumuntur aut septem rebus quae sunt sudor
urina sputum egestio et fluxus ...
et fluxus sanguinis atque vomitus.
... de sudore et urina ...
... sermone ... dispositio
de ... cum de pleuresi. De egestione

vel tertio desfluxu ventris desfluxu mestru
orum sive tertio sincope et de vomitu tertio sive
… primo. De sudore vero. Sudor egit
si supervenit in die cretica et post signa
digestionis et sive neque ardens neque sive
neque subtilis imbibitus neque viscosus fluens
sicut oleum neque non appareat nec de
licescat neque inequalem parte corporis
attendit et inequaliter parte vel si sive co
piosus assiduus equalis per totum quod bene
sufficit per virtus … neque sive fetidus
magis solito vel debito omnia ista bonum
significat contrarium malum. Sudor circa caput
solum ostendit debilitatem esse febri
si circa pectus et toracem accidit appre
hensionem cordis fit. Si vero circa unam ven
tris et ypocondria significat debilitatem
virtutis atque multitudinem materie signat circa me
bra nutritiva unde ypocras contra particula aphorismorum
ubi sudor in corpore illic egritudinem demonstrat
Est ergo malus sudor si sive circa ventrem
solum. Sed pessimus omnium atque mortalis si
circa tympora atque frontem. Sudor preterea
sive timendus est cum multitudine et grossi
cie et … et morbi longitudine quam fit. Su
dor vero calidus timendus est cum furore mentis
et virtutis subita et suffocatione unde ypo
contra particula aphorismorum. Sudor multus sive
et calidus superfluens sive maiore calidi
nem movens egritudine fit. Item sudor
frigidus generaliter nimium sive malus est atque
timendus quia aut caloris naturalis extinctionem
aut nec fit multitudine unde ypo contra
particula aphorismorum. Cum frigidis sudoribus sive acuta
quamque fit mortem cum molliori vero lon
gitudine egritudinis fiunt. Urina si sta
tim a principio et infra primos 3 dies incipiat
apparere digesta et de die in diem eius
digestio augmentetur atque perseveret cum
constancia virtutis salubre iudicatur. Autem di
gesta cum signis quatuor primo quod cum
sit corpora nec grossum et subtilis. Secundo
cum colore corpora scilicet citrino vel rubeo claro
Tertio cum quantitate proportionata nec et dicte
Quarto cum contentis que sunt circa scilicet nebula
pendens … que … digestionem
significat et nubes natans in medio

que perfectam digestionis fit … ypostasis
alba levis equalis in fundo residens
in figuram in piramidis ascendens que
… fit complementum digestionis urina
cruda et indigesta velud alba lactea
vel karopos vel palearis et eius
cruditas de die in diem augmentatur
neque ibi neque remedia … ex
hibita proficiunt ad producendum digestionem
vel confortandum virtutem morte fit
affuturam urina que diversificatur
in digestione secundum se vel secundum tempora
morbi malicia et nec diuturnitatem
et virtutis angustiam denunciat. Urina
si fit digesta secundum colorem sed non
secundum substanciam vel si non digesta appa
ruerit … cruda, redierit alter
natim urina diversi coloris … vigra
rubeus inferius linea superius …
equiso etrogenea materiam et virtutis
angustiam denunciat, quare si post
urine superior peyor apparuerit
frenesim vel litargia vel subitum
esse iudicatur si non post inferior deterior
eveniet neffresim etiticiam vel
epatis et splenis duriciem permittit
Si non post media cordis tenia suffoca
cionem urina viride spasmum de in
flatione et morte cum adustione fit
Urina nigra in ipse … secundum sed
vel contenta nigre cum adustione
significat et ipse si precessent …
… cum si liuida antecessent mortem
et congelationem et caloris naturalis ex
tinctionem demonstrat et quanto magis
… descenderit ad fundum urina
lis magis malum pronosticabis ut dicit
G. 2o de crisi. Est tamen frequenter
cum in ipse … et ipse … urina
nigra cum pulsione … significat et
salutem tunc scilicet cum eveniat post signa
digestionis et cum alleviatione virtutis
… quaque die et sive plurima …
… neque deliquescat subito post
eius apertionem. Cave preterea ipse
… ut dicit ypo 2o pronosticorum
… vel … splenis vel …
… attribuens febri
cum est alia. Est namque … ipse

egreditur patitur urina nigra vicio
renum vel splenis vel matricis cum
corum opilacio tollitur primum Est etiam
cum in febre apparet urina lactea vito
vasis distinguere ergo urinam albam
opilacione et contento albo squamoso re-
sidentem in fundo vasis velud furfures
supra ac urina vero nigra cessacione
doloris circa renes vel ypocondria sinistra
vel sinistri vero quia talia non sunt
signa in febre Et ex melioribus signis
est quas paciens refert fieri cum in tales
urinas faciendi prodire vel assidue Ex
signis igitur huius prenosticari potes in febre
putrida quandoque mortem vel salutem
Cum si diem et horam mortis vel salutis
prenosticare volueris ad signa prenostica que
dicerunt in crisibus sicut recurrendum quia ut
ait G 3o de crisi Solius egritudinis
horam et diem est scire possibile cum est
et vero crisis hec igitur de febre putrida
in generali dicta sufficiant Capitulum vi

De febre sanguinis et eius speciebus

Febris ex sanguine non est fieri possibilis
impossibile est tamen contra quia sanguis non
remanet sub forma ipsa nisi cum est
intra venas et illico cum venas exierit
in stomachum vel intestina vel spongiositatem
membrorum necesse est ut in urinis vel sanie
convertatur ut dicit ypo et plura alia auctores quod tamen
accidit ex separamento sive congregatione et delica-
cia sive exspoliacione quemadmodum apparet et
in lacte et spermate hec febre non complicatur
aliter ipsa ulterius sanguis in corpore non
sunt sed sunt contra valde acutas quas G
ac simas vel tochusas appellant Amerium
vero patitas vel synocitas et sunt febres que
terminantur in die iiii vel vii vel ad plus
xiiii quod tempus non a febre vero acuta potest
pertransire sive sit mortalis sive salubris
Ypo ut ait ypo 2a particula afforismorum
Acute egritudines in xiiii diebus terminantur
Est autem febris sanguinis duarum specierum quia vel
sanguis patitur in quantum quare cum sit primum
calidus febrem inducit que synocha dicitur
inflativa vel patitur in quantum quare cum anima
non regitur putrescit et febrem efficit que syno-
chus appellatur vel Synocha de quo sed
synochus ex putrefactione Non potest autem
hec diversitas in aliis humoribus reperiri
quia neque sunt in corpore plurimum neque benigni
velud sanguis ut dicit G in xi de ingenio
sanitatis Hanc febrem medici non se pueri-
lia et effimeras ordinavit hec etiam
febris sive sit inflativa sive putrida 3bus
habet speciebus Una quidem qua statim que in
cipit acuitur assidue quia in ea plus reperitur
putrefactionis quam resolucionis et ista aug-
masticus appellatur Alia vero que econtra
ex crescit quia statim a principio de die in diem
mitigatur cum in ea plus resolucionis
quam putredinis reperiatur et hec paracmas-
ticus dicitur Tertiam vero media istorum que
scilicet sub effluget equaliter quasi sit semper
in statu et hec homotenus incipit
neque potest ista diversitas in humoribus
aliis reperiri quia alius vel subtilitas vel
grossicies vel viscositas vel modicitas
impedit Signa febris de sanguine inquirenda
sunt quia ipsa non accidit corporibus
macris sed primum vel regimine vel
etate ut ait G in xi de ingenio sanitatis
quapropter non accidit senibus neque nilhilis
nisi sanguineis carnosis rubicundis primum
atque adolescentibus vel iuvenibus perfectis
Cum si corporibus siccitas vel caloris
accidit sit hoc ex condescensione otii et quietis
et sompnii plurimi et ciborum sanguinem multi-
plicancium ut sunt ipsa vinum et carnes
laudabiles quare cum post ista neglexe-
runt exercicia vel balnea consueta
vel evacuaciones cum flomma surgit febre
et ad hec disponit plurimum porositas den-
sitas velud in corpore musculoso denso
compacto sive carnes apud tactum
similiter et porositas opilacio ex balneis
stypticis vel unguentis plurimibus cum
sprracione Signat etiam hanc febre
in quibus urina rubea grossa et facies

Signa distinguencia inter Sinocham et Sinochum.

rubea cum inflammatione maxillarum et
ymaginatione rerum rubearum et pulsus
magnus latus longus fortis velox atque
spissus et dolor capitis fortis et continuus
pulsatiuus cum instancia vigiliarum assi-
dua et sitis intensa cum dulcedine sal-
ive sine causa manifesta Cumulatur et
gravitas plurima corporis totius ita ut an-
helitus fiat strictus velud suffocati et est
eius caliditas vehemens velud in causone
sed est cum humiditate Signa vero separa dis-
tinguencia inter synocham et synochum
sunt quattuor quorum primum est quod in
synocha inflativa apparet urina ru-
bea vel grossa non confusa In synocho
vero putrido fetida confusa propter humorum ebu-
licionem Secundum vero quod in synocha sentitur
pulsus ordinatus et equalis In synocho
vero diuersus et inordinatus quod in eo vir-
tus magis fatigatur et in synocho sistoles
est maior quam diastolis cum quadam
repleccione In synocha inflativa et similiter fit
apud anhelitum Tercium autem quod in
synocha sentitur ad tactum caloris corporis
vaporosus suavis In synocho non mor-
dax dolens propter fumos putridos capitis
sed Quartum vero quod synocha non habet
periodicatorem diurnas quod ipsa est febris
non proporcionata ad materiam Synochus
vero exacerbatur de 3o in 3um quod sanguis cum
putrescit similitudinem colere assumit ut dicit
G loco supradicto et duo quidem ultima sunt
ea que non faciunt errare potest autem
et quintum addi hoc est quod ut plurimum synocha
incipit calida sine tremore et rigore
Synochus non ad rigore que ad modicum et
alie febres putride quod quidem accidet propter
vapores putridos dispersos super musculos
qui sunt in ambitu corporis totius **Metho-
dus** Curatio utriusque harum febrium sanguinearum
una fere est atque eadem ut docet G 9o de
ingenio sanitatis similiter et Avicenna capitulo proprio
quorum doctrinam assequimur posse Cum
igitur primum haud febris cognoveris fac illico
flobotomiam Basilice dextre vel simul utriusque
cum incisione larga sive sit in die sive
nocte neque refert Quod in principio vel aug-
mento vel statu id facias si sunt vires

vocatus quod prima die usque ad 7m per
in hac febre fieri flobotomia Sanguinem quidem
tantum de sanguine subtrahatur sine passi-
onacione homo una sive pluribus horis
diuisis donec eger ad syncopim con-
uertatur si tamen et etas consenserint
et ipse in corpore compacto robusto
... ut magis veniente syncopi in
synocha inflativa quod virtus magis est
... magis fortis et totus pleonasticus
conveniat quod in putrida magna sanguis
dum per simul petat Oportet cavere
ut stomachus sit vacuus a cibo ne for-
te et crudus rapiatur ad venas post flobotomiam
evacuatas et post flobotomiam confortetur
os stomachi et virtus cordis cum mica pa-
nis lota pluries in aqua frigida vel in-
fusa in succo agreste vel berberis
vel granatorum quod hoc cibus refrigerat
et a syncopi preservat si non est vel ipsam
abreviat et allevat si est Deinde
quiescat et dormiat super lecto suo in
aere frigido per se vel infrigidato cum aqua
rosacea et cum foliis virentibus ipsi vel
salicis atque vitis alba et si post sola
flobotomiam corpus exonatum sunt et
infrigidatum bene erit quod febris significat
curatam quare regatur cum succo ordei
vel avene et potu Julep et allema-
tone rerum calidarum donec ad perfectam
sanitatem Si non flobotomia predicta non
sufficit vel quia virtus egri ipsam fieri
non permisit vel quia pusillanimus fuisti
vel quia febris est maligna cum signis cum
forti calore corporis et saltu atque
tremore cordis adustione lingue et siti
intensa tunc da in potu aquam frigidam
sed non pauca ne forte cito inflammetur
in stomacho et febris augmentet sed plurimam
tantam scilicet quantam eger desiderat vel
tollerare queat donec facies livescat
et oris labia tremant et totum corpus
infrigidetur quod in hac non cadit timor
inundacionis nisi est sanguis sit humor
preparatus in febre nigro non oppetatur
digestio omnis et propter in synocha inflativa
vel digestio pauca et propter in synocho
putrescente ut dicit Avicenna

locus supradictus sanguinem et si accidet incru
dacio et morbi prolongacio atque omnis pro
innitatio in febre flaccida ita ut et pun
tandum fiet regimen febre sanguinis
in regimine febre que flatus cum digestionibus
et evacuationibus et dieta talia illud tamen
nunquam foret malum quia egros subito suf
focari vel eius venas crepari quia melius
est aliquid malum egris contingere quam
ponere eos in mortem cadere ut dicit
G. in de ingenio sanitatis loquens
de cura huius febris quia ipse et rasis in
divisionibus suis precipit ut quod prohiberi
in inundationibus materie tum potu aque
frigide et propter hec consilio regimen ad febre
flaccidam plurima genus est prius curata
Et licet timor potus aque frigide similiter
et flobotomia fortis supradicta corpus sanum
inficit huius tamen corpus alleviat
et confortant quemadmodum et iterum in
quantum in febre pacata Impotu tamen
aque frigide tres sunt condiciones atten
dende prima quidem ut materia sit digesta
si fiat. in synocha putrescente quare
non detur in principio sed in augmento digesta
materia cum oxizakarra si fuit subtilis
inbibita vel cum sirupo acetoso si fuerit
grossa viscosa Premissa tamen minora
tione eius in principio cum flobotomia forti
supradicta Secunda vero ne sit apud
aliquem viscere quia eius iuvamen in
cidencia in membro nisi fortassis foret
colica prima quod caro est Tercia vero ne
stomachus vel dyafragma sint debilia
primam et ipse in corpore macro quia
fortassis contra spasmaret et accideret
malicia anhelitus et spasmus ultimus cor
poris tocius et demum suffocatio quare
necesse videtur ut eger interroget sine
conspectum sit in potu aque frigide tempore
sanitatis Cum huius igitur flobotomia
et potu aque frigide super ipsam similiter
et cibis frigidis acetosis regitur usque
ad sanitatem perfectam **Experiencia**
Conmunis operantes non faciunt flobotomiam
usque ad sincopim sed flobotomiam satis
fortis vel secundario tribus diebus
continuis apparuerit quod si virtus eius sit de
bilis primam vel cum timore flobotomie sit quin
busdam quod accidit convenit apud omnem
flobotomiam videlicet ut sincopizent tunc dant
eis flobotomiam aliquam comunita panis
infusa in aqua frigida et vino pontico
vel aceto fiat micipt quia preservat eos
a sincopi os stomachi confortando et corde
fortiorem reprimendo quod si adhuc flobotomie
sedacionem perhorruerit faciunt scarificaciones
ventosarum primo quidem in spatulis crure
secundo vero in natibus et tercio in spatulis
donec sanguis moret et assidue cum flobotomia
et post eam aqua tribuunt in potu post
vel mixta cum aceto Cum huius igitur
regimine flobotomie et potu aque frigide
et cibis acetosis atque dieta tenui re
gimus eos usque ad horam status et tempus
quod quidem tempus in synocha inflativa est
dies quatuor vel plus vel quinque inflativa
nocha vero putrida dies vii vel xi
vel ad plus Cum convenit natura plurimum
superveniente hora illa sudor crecens plurimum
vel fluxus sanguinis naribus iuvamen febre plurimum
decrescens perfecte quibusdam vero sola superveit
resolutio materie in insensibilibus paulatim et
ipse cum intercesserit eius fortis supradicta
medicina perita levitas venis et san
mundificativa sit melior in hac febre ex
cassiafistula et tamarindis et manus dissolu
tis in aqua fructi decoctionis primorum
sicco sed non fiat eius cum acetosa
quia febre fiet eius tamen reddit furiosum
Medicine vero confortative venis principales
sunt trociscis de camphora et spodio dicti
tamen de persicis paragrapho de asclepiade cum cali
dis floribus et zuccaro rosaceo et fialis et dya
pnus et tabasir et dyarodon albis que
quibus datur in aurora cum aqua frigida
et meridie et sero cum utitur ad longam epi
thimie vero confortative populeum sunt epi
thimata frigida super cor et epar et tym
pora ex aqua rosacea et aceto vel zucaro
solatro et sempervivum propter incisis pulvis rosarum
sandalis rosarum cum camphora sunt
dissoluta contraria perita febre habent con
gruencia et ipse fortia que etiam

ad se trahunt sicut duo scilicet sitis et vigi
lie de quibus iam consideravi simul libro 2o
suis capitulis distinctis.

Canon

Expulsam quoque a potu aque frigide sicut scilicet
ad intra corpus non est consuetum et est
rarum ... non valde carnosum et ipse
tamen antecessisset flebotomia fortis superdicta
quam illico sequi fecit constrictio et virtus
confortata. Expulsam et quoque a flebotomia
plurima tamen scilicet cum corpus ipsam ab
horruit et potus aque frigide fuit sibi
debilibus consuetus. Expulsam preterea
quoque ab utrisque scilicet flebotomia et potu aque
frigide ut vel ambo non fiant a medico
vel parum tunc scilicet eo ita ipse manere
dimiserit et ipse fugavit in toto vel
in parte quod quidem fit reliqua quatuor re
gionum que sunt fluxus sanguinis narium
plurimus fluxus ventris sanguineus
vomitus sanguineus copiosus et sudor
totius corporis totalis de quo quidem sudore
in hac parte refert Galienus in 3 de accidenti et
morbo similiter et ... in suo libro
de animalibus quod est verus in quibusdam
corporibus raris quorum pori et ora ve
narum sunt larga et sanguis subtilis
aquosus. Dubitatio preterea difficilis
cadit inter medicos de flebotomia forti
superdicta in hac parte quam Galienus rasis et A
vicenna ... precipiunt ipsam usque ad sin
copim fieri. Sed Avicenna viii colliget illud
fortissimis rationibus refutat quod neque natura
facit ipsum usque ad sincopim nisi sincho
namaticam et mortalem quia ars
imitatur cum vocavit ... neque Deo
quod medicum vertere naturam divinam. Sed
potius confortare cum sit eius custos
neque sciendus est a medico actus contra
rius in quo plus cadit de timore
et nocumenti quam salutis et iuvamenti
timor neque ... ad ...
medica ... ad periculum egro
tantis. Sanguinis preterea tunc sit post
flebotomiam fortem immoderatus eradica
bitur facile ... quemadmodum accidit
et in tempore in quo quidem non eradi
catur eo statim apparet scilicet ipsam

solutio immoderata committens residua
opera iste ... et in ipse desflate vel intra
Unum tamen ... neque sit ... rationibus meis
... neque credendum auctoritates principis
medicorum omnino fore falsas dicamus
quam eorum discordia cadit super verba sola
Voluit enim Galienus flebotomiam superdictam
fieri usque ad sincopim id est amicabilis que
admodum fit in crisibus malignis sed
ad sincopim permutationis cuius natura
permutatio cum fortis fuit et subitam
virtutem debilitat quam ut ait ypo
2a particula afforismorum. Sed multum et re
pente evacuare aut replere aut infri
gidare aut aliud quodlibet corpus movere
fallax est et omne multum inimicum nature pau
latim vero tutum ... quod si permutatio fuit
ad bonum quemadmodum ... contingit
ad quem debilitabit virtus hora bre
vi sed post hoc illico fortior atque confortata
resurgeret. Si vero fuit ad malum que
admodum contingit ad ... de
bilitabit virtus hora illa similiter et
post ipsam voluit ergo dicere Galienus quod debeat
fieri flebotomia usque ad sincopim id est usque
ad evacuationem plurimam ... corpus sed
non sincopizaret propter ... id est
tamen cor ... sincopizat ... propter
subitam mutationem et alia preterea
solutionem ... causa de sincopi
libro 2o.

Prognosticatio

Sy
nocha inflativa sine ... cum timore
quam synochus putrescens quam peius
... forcius est ... Item syno
cha inflativa ut plurimum terminatur in die
quarto vel quinto vel ad plus in 7
vel ad bonum vel ad malum. Synochus
vero in 7 vel in 14 vel ad plus in
21 si non fuit erratum super egro
neque ... emendata ... potu a
que frigide quam ... usque
ad 40 dies vel plures que ad
modum sunt ...
Item si statim apparuit super venit
fluxus sanguinis narium ... plurimus
vel sudor copiosus vel alia

euacuacio sensibilis vna vel plures
simul fortiter salutare sit et cum prostracione
Si vero sanguis niger et plumbeus apparuerit vel
si lucidus subtilis apparuerit qui resistu-
git non per arterie rupturam et cum
sinthomatica fit superflua vel
diminutam et prius mortem significat
quod si ea apparuerint die cretici
sunt bona vel mala significant in omnia
si vero in septimo vel xi crisim [illegible]
promittit Item si statim a principio
virtus debilitetur neque remedia conve-
nientia exhibita contulerint de die in
die et vrina confundatur et pulsus dimi-
nuatur et calor augmentetur et conc-
mat neque fiat corrugacio et lingua
denigretur mortale Item si pustule ni-
gre vel liuide apparuerint in corpore mortale
si vero rubee salubre et per constitute alle-
rata per pas prout dicetur capitulo de
variolis et morbillis Item asma si
superuenerit ad disposicionem prefatam
et facie adusta mortale Item si sangui-
nis est corrupta sui spe vinosa
sic pacata vel [illegible] quare
velox atque fortis est cursus inappa-
rens velocem prognosticat mortem et
cum hoc egro assistat ne forte super
per motum subitum medici indignum
tribuet vt dicat Item malum Item
signa pronostica que dicta capitulo de feb-
ribus in generali pronosticis sublimiter
suffragantur cum sorte faciunt futuram
morte vel salute quod si de [illegible] vo-
luis perscrutari ad capitulum de [illegible] decri-
silius fiat recursus Item dicit [illegible]
mentem pro capitulo quod si in [illegible] sunt
sonus et rugitus cum pulsacione ve-
nacione venarum et angustia mor-
tale cum vel sanguis ebulicionem ma-
xima in vena [illegible] et arteria ad
arteriam [illegible] tractatibus intus super
dorsum vel apud magnum [illegible]
Et inter febres sanguis [illegible]
est omni [illegible] sanguinea [illegible]
vero fermentum [illegible] est medio-
cre sed [illegible] Capitulum
vii de febre colerica inpo-
lata

Hec genus febre fit quando colera rubea
putrescente in stomacho vel intestinis
seu alio loco corporis extra venas cum qua
ebulicio colore putrescentis ab fiat de tercio die
in terciam ita scilicet vt die vna quiescat et altera
bulliat propterea quod cum bina qualitate [illegible]
ad putredinem principat que est caliditas
et altera prohibente putredinem que est sicci-
tas Ideo febris terciana incipiat Est
aut duorum modorum quia sunt pura pura
quidem cum causa eius est colera rubea causa mixta
aliorum humorum fuit permixta Ad puram
vero cum flatus aliquid vel nulle sunt
permixtum quare terciana notha i. adulterata
nuncupatur Signa tercie ne pure sunt quod
incipit eius paroxismus cum rigore simili
puncture acus et non est in ea frigus
vehemens neque pulsus valde primus neque
generatur in ea dentes sed est frigus remissum
inequalitate et breui duracione ita vt festi-
net ad augmentum quare cito festinat
inflammacio et magnificatur pulsus et fit ve-
lox spissus non durus valde sed fortis or-
dinatus sitis et anhelitus Deinde apud statum
vehemens fit caliditas et sitis et angustia
ita vt quandoque accidat alienacio et sola
pulsatiua fortis et sentit manum tangentis
calorem sentit mordicatem et tempus quod
augmenti vel status precedit valde
tempus principii cum in ea frigus est cessans
calor vero perdurans In declinacione vero
paroxismi eleuatur sudor plurimus subtilis
omnis corporis totius et quandoque fit vomitus
rei liquide citrine subtilis vel viridis
amare sitis et egestio quare minoratur
pulsus et fit rarus et magnificatur dia-
stoles et minoratur sistoles et euaporet
calor proueniens actiue corporis ad extrema
et fit tercia paroxismus Et spacium quod
paroxismi est ad plus xii horarum tempus
vero quietis [illegible] horarum malum Et
vt plurimum accidit est ut fit eius pa-
roxismus [illegible] hoc et affligit apud me-
ridie Et est in hac febre vrina sub-
tilis citrina vehementer Et lingua nigra
combusta Et os amarum sine causa ma-
nifesta Et si fuerint sudor corporis

Signa sane pure

afligit apud me ridiem

et etatis et temporis aut colica fiat et regimine
antecedens et multo etiam magis in corporibus
veriori erit iterum quod signa tamen sunt
ethice sunt refrigerato atque obscuritas accidentium
omnium preter cum elongatione paroxismi
et ipse apud eius principium

nothe

Methodus

Cura tamen prima est ut dicit Rasis in
Almansore ut statim ad signe cognitionis eva
cues materiam solutione minoratiua cum cassiafistula
vel cum manna et tamarindis dissolutis
aqua decoctionis prunorum et fiolis sed
non in die paroxismi. Deinde digerantur materia
sive die cum sirupo acetoso simplici, vel cum
oxizaccara dando in aurora ℥ i cum
aqua pura vel cum aqua predicta. Post
tres aut vel quatuor paroxismos, et
cum urina perfecte videris digestam evacuetur
materia solutione eradicatiua cum scotico
lapide, vel electuario de succo rosarum vel cum ℥ i
reubarbari optimi pulchre puluisati et coniuncti
cum solutione minoratiua supradicta. Nutriatur
cum mica panis lota in aqua frigida et
post imbibita in vino quatuor vel cum
tibus ordei vel avene cum lacte
amigdalarum dulcium vel cum lactucis portulis
bleta spinachiis cucurbiti cocti et conditi
cum aceto, aut cum carnibus laudabilibus
coctis cum eis. Vitet profapore succo gra-
natorum vel berberis vel trifolii vel
acetose. Bibat aquam frigidam, vel aquam
decoctionis prunorum siccorum aut ordei,
confortetur hor qua non sunt cibus cum zucaro
rosarum vel sirupo si venter sit obediens, sed cum
zucaro fiolis vel sirupo fiolis si venter fuerit
constipatus. Et leniatur cum suppositorio vel
clistere, et sit totum studium tuum in aperitione
cum rebus frigidis humidis, qui conveniunt
materie et dispositioni, nisi fortassis dyaria in
visceribus seu opilatio illud prohibeant.
Et volunt quidam tamen tamen cum ponit, ut
statim a principio omnibus signe usque ad 3 pa-
roxismos fiat flebotomia de basilica dextri
qui materiam minuit et reprimit calorem
ethice tardet tumor febris tale cum
effectu eius frequenter, febris et raptus
ipsius ad interiora venarum rebellium ita

patis

vehemens, quare cum signe ut ponitur fiet cum
que est putrida maligna, et si corpus
fuerit sanguineum robustum flebotomia non abhor
reamus quia est conferens existendo in principio
omnibus signe ut ordinantur cum de cura signe
putridarum in generali parte de methodo

~

Cura tamen nothe est, ut a principio
usque ad 3 paroxismos fiat minoratio
materie cum flebotomia basilice, vel per aliqua
medicinarum predictarum cum ℥ i pulveris
turbith et ℥ ß zz fuerit conficiata.
Deinde digeratur residuum materie cum sirupo
acetoso et oximel simul mixtis, et cum
aqua calida bibiti in aurora. Post
vero vero paroxismos vel vero et cum urina
videris digestam eradicetur cum yerapigra
vel cum benedicta laxatiua. Aliis
vero diebus et ipse si venter fuerit constri-
ctus leniatur ante paroxismum cum suppo-
sitorio vel clistere prout docuimus in ca-
pitulo de constipatione ventris libro primo. Nutriatur
aqua decoctionis ciceris vel pisarum
vel carnibus pullorum alteratis cum petro-
sillo ysopo et lactuca. Bibat vinum album de-
bile limphatum, vel aquam decoctionis
ciceris et radicum petrosilli vel aquam de-
coctionis prunorum et passularum vel
aquam decoctionis ordei et ysopi et
anisi. Confortetur stomachus hora quando
suscepit cibum vel medicinam cum humore
mixturam. Ut dyarodon albis rapite
novelle trita sandali an ℥ i ß electuarii
ducis ℥ i ß j et sit tamen in intercidentibus
sive intercisis quam durantibus morbum talia
febris ad mitigandum ita tamen ut a principio
egritudinis frigida dominentur. In fine vero
talia que humores talia sunt facile
mobili sufficit. Sed vero ad hectices vinum ...

Emperica

Ars faciendi sirupum
digestivum eius. Similiter
et evacuationis aquaticis pericula morbi
corporis hic est. Recipe rosarum fiolis endivie
lactuce portulace plantaginis trifolii ace-
tose scariole anthere nenufaris ...
an ℥ i prunorum damascenorum numero
semen 4 or frigidorum maiorum que sunt
semen cucumeris citruli melonis citrulli
an ℥ i ~~semen 4 or frigidorum maiorum~~
~~que sunt semen cucumeris citruli melonis~~

190

~~citrulli dr. ʒ j semi[num] qua[tu]or fri[gidorum]~~
~~maiorum que sunt semen cu[cumeris] citrulli melonis~~
~~citrulli dr. ʒ ij~~ semi[num] qua[tuo]r fri[gidorum]
minorum que sunt semen cu[curbi]te lactuce
scariole portulace et spinarum vel cortic[is]
eius dr. ʒ j sandalorum al. et ru. et
citrinorum camphore spodii dr. ʒ ij ordei
℞ j psilli ℞ s decoquantur omnia in lb
viij aque pure fontane per quinque[?] in
pt[?] fuerint in fissa parte et in ʒ iiij
et clarificando addatur lb s vini grana-
torum vel berberis et reducatur ad ignem
et sirupisetur cum lb ij zuccari et aromatizetur
cum cinamomi ligni aloes calami aro-
matici cardamomi dr. ʒ ij terendo omnia
grossomodo et ligando in panno lineo
modo raro et suspendendo in sirupo ad
decoctionis sed[?] dantur ex eo ʒ iiij per se
omni die in aurora si fuerit subtilis aquo-
sus vel ʒ ij cum ʒ ij aque calide si fuerit
spissus et bene decoctus apud sirupi
zaccari[?]. Et si vis ut appetitum aperiat re-
specti[?] adde herbis predictis flores camo-
mille melliloti sticados et speciebus
nucem[?] cata[?] et cubebis. Si vero
pectus et pulmonem et cor adde herbis
predictis capillum veneris enula cam-
pana ordeum feniculum et speciebus liquiricie
passulas et iuiubas. Si vero stomachum et in-
testina adde herbis predictis coctana opia-
nula maciana[?] et speciebus mastice
et quatuor[?] coriandri et omnia stiptica
que virtutem sirupi retineant in loco.
Si vero epar et inchantas[?] adde her-
bis predictis cuscutam epaticam amcos[?]
apium et multi[?] ceterarum speciebus
vero spicam nardi et multi[?] sandalos.
Si vero ad splenem adde herbis predictis
aperi[?] cappari et alias scolopendrie
vel tamarisci. Si vero ad matricem adde
herbis predictis aliquid pulegii calami-
ti et speciebus quatuor[?] iuniperi semen
cum[?] spiritate quia raro est ut in splene
vel matrice calida domine[?]. Si vero ad
renes et vesica aliquid ex seminibus
calidis diureticis appone. Si vero ad me

dullas ossium et iuncturas adde herbis polium
montanum artheticam fumum[?] terre in decoctione
prima et speciebus semina calida que in decoc-
tione 2a reubarbari ʒ ij diagridii ʒ s te-
rendo et ligando in panno lineo et suspe-
dendo in sirupo decoctionis secunde quousque bulliat
in sirupo et tunc ex eo dentur siccandi[?] per[?]
qua faciet lenire asellare bis vel ter-
ter quamque die. Iste modus sirupi est frigidus
omnia digestiva et vel euacuativa omnium
morborum. Directiones. Artem autem faciendi sirupos
digestivos et euacuativos calere et flatus
simul scribes capitulo de differentiis compositionis et quomodo
conficitur. Petra quedam ex parte quod habet
exemplum posita super epar in die paroxismi
removet et mitigat paroxismum esse terciane
quia colera putrefactione refrenat. Ex sandal[is]
al. et ru. dr. ʒ ij farine ordei ʒ iij
aloes ʒ ij confice cum succo solatri et ab-
sinthii et modico aceti. Alii vero componunt
ex mica panis lota in aqua frigida pluries
deinde expressa et imbibita in vino gra-
natorum vel berberis vel aceto et ante
paroxismum quinta parte hora vel circa
apud paroxismum cum adustio fit vehe- Fra[n]ciscus pro hi[s] bet [et?] pet[it] d[omi]ne
mens operatur. Alii modus frigida secreta prohibet
putredinem quemadmodum calida humida causat
ipsam. Canon. Conpositionum superius ca-
nones notos in causa esse tertiane cingendas
digentes medicis ministrationes debita alia
vel materia causa declinata esse providerem ynge-
nerali. Item hic dicta generaliter verum duo
specialia possunt causa apponenda. Quorum primum d[e] hora ciba[tion]is
est de hora cibandi et inhac esse ubi fuerit
ex parte colligi convenientem morborum et ipse
virtutem cibus datur. Oportet ante paroxismum
regulariter in horis duabus vel quatuor vel amplius
prout eger virtus digerens vel cibi qualitas
vel quantitas postularunt. Circa autem re-
gularis que est ut in principio paroxismi cibus
competentem sed ad vomitum inducendum
provocare et cum in medio paroxismi sed Ap[?] in p[rinci]pio paroxismi [?] cibus & ap[?] in medio
tunc cum virtute operatione seu morbis
tale desertum voluimus confortare sicut in me-
dio cibus cadit cum secundum speciem et qualitatem
tatem quia sumus oportet ut sit opolentus

nucleus[?] medulls

vel leguminibus et pluribus atque huiusmodi / Sius
vero comunica panis infusa in aqua frigida vel
vino temperato in quantitate valde parva / Et numerus — *[margin: numerus cibacionum]*
quidem cibacionum regulariter inter paroxismum et
paroxismum est ut ter vel quater / infirmante
virtute si virtus sit debilis et consuetudo
crapulosa et materia febris plurima vel non parva /
ita ut quantum ad vicibus cibus offeratur primo
quidem iii horis post desinenciam paroxismi
Deinde vero transactis v horis dabitur 2us
Deinde iterum v transactis quarta / deinde
iterum v / quare dabit cibus quarta vice tribus
horis ante principium paroxismi futuri tunc in
zaria vero tempus paroxismi sit xii horarum
ad plus / tempus vero quietis xxxvi horarum
licet ut plurimum tempus paroxismi apud quosdam
febricitantes ultra febris xii horas reperiatur
et tunc ~~mutacionum~~ interibacionum / et cibacionum
tardius per spacium v vel horarum et ex hoc exemplo
distinguere poteris horas cum ciba
cionum / Cum itaque sive ter sive quater
cibus fuit offerendus hoc diligenter ob
servandum ut cibus multum elongetur a principio
paroxismi / quia est res consueta in tercia
febre proporcionalis / declinacionem vero si vi
tari oportebit non erit adeo recens / quia
ut ait ypocras primo regiminis acutorum statim
post paroxismum cibus dari potest / tum calor febris
ad calcaneum declinavit / et hoc quidem est
cum hora declinacionis non dum plene transivit
Quoniam autem specialiter addendum est de hora cenonis
in hac febre / quod est ut non debet medicina la
xativa in die paroxismi sed quietis ne forte
motus prodit impediat motum medicine
et ne forte duplici labore fatigetur et
vtile consilium videtur ut non fiat evacuacio
cum inarbolatis qui solvendo ventrem in
ducunt stipticitatem quia et zodany que
sunt etiam maligna in quartanis febribus

Pronosticacio

febris terciana
vera non durat
ultra vii paroxismos primo ut plurimum infra
terminantur licet colera fuerit plurima vel pau
ca / Sed terciana non pura potest vi vel iii
menses durare et quandoque forte plus quia ineo
viscositas per amplius febris elongat qua
primus multitudo quando doloris / Vnde ypocras
particula afforismorum Terciana vera si indi
tat in vii periodis est longissima / Item
in febre terciana sitis et insompnus febris interpo
sita aduenerit paroximo anticipet a principio
brevitatem egredimus / Si vero retardet
precedente cenone sub sensibili declina
cionem protrahente sit / Si vero equalis stetit
longitudinem protendit / Vnde ypocras quarta par
ticula afforismorum Ambulacionis permutacionis
fuerit si qua hora febris dimiserit in
crastinum eadem hora accipiat discreta
erit / Item febris terciana pura est optima
sui specie salubris / non pura vero timorosa
morbi nam perplexitas et materie diu
sitas fortitudinem perstimulet / Item febris ter
ciana pura primus paroxismus est precipue *[margin: nota]*
quare sit facilius 2us autem et 3us aug
mentum / quare sit forcior / quartus vero
et quintus est status quare sunt in molto
sinorus et malitia / Sed sextus et
septimus declinacio quare non mirabuntur
omnia accidencia cedantur / que si medi
cus a principio huius febris perdiderit sapiens
apparebit / Item febris terciana non pura
ut plurimum elongata convertitur in cottidia
nam et fortassis ad ethicam et mortem

Capitulum de febre colerica continua et causone

Est hec febris continua et causone
ex colera rubea putrefacta intra
venas et arterias atque vasa conclusa
quare pro et digne febris continua et acutarum
que ad modum et febris de sanguine / Est autem
duorum modorum / quia aut colera putre
sit in locis distantibus a corde
utpote que sunt in ambitu corporis to
cius et terciana continua nuncupatur
et absolute acuta indicatur / Aut
colera putrescit in venis propinquis
cordi utpote que sunt in pectore et
pulmone et epate et splene et ore
stomachi et causon vel causonides ap
pellatur et particula sive passacoma
indicatur / Et dicuntur punctis unaa
quod utraque istarum febris fieri potest ex colera
salsa pro vel colera permixta cum fla
ma sit salsa vel per adustionem fla
ma vel cumpticiorum cum colera rubea
mixta / Signa tercianae continue sunt omnia signa
tercianae interpolate cum optat

Sangu[is] et colera sunt
humores calefacientes

Signa
causonis

proporcionalis preter quod in ea non accidit horri
pilatio neque rigor neque sudor nisi raro sit
crisis. Color autem et alienatio et sitis et liguoris
nigredo simul et omnia signa alia sunt
in ea vehemenciora. Signa causonis sunt
signa eadem cum fuerint in ultimo vehemen
cie malignantes et pulsus spissus velox
durus inordinatus similiter et anhelitus
et urina subtilis citrina vehementer vel
ruffa vel liuida radiosa. Et iste quidem sunt
sunt in acutis et plurimum similes febri de
sanguine quia sanguis et colera sunt humores
calefacientes sed differunt quia synocha non
excrescit aliqua dierum paroxismo et sit
febris non proporcionata et aliquando febris inepo
latica. Febris vero colerica sit periodice fortior
de 3o die in 3um que ad modum et terciana
interpolata et non sunt cum ea rubedo faciei super
flua neque corporis repletio plurima extensiua
cum dispositione proportionata assidua velud
in synocha quia sunt tempus anni et etas et
regimen atque regio cum rarius colerica fuerint
et habitudo corporis macra vivor stat

Methodus

Cura vero
febris continue de colera est ut sta
tim a principio inducat cura cum medicina
lenitiva qualis est scilicet cassiafistula et manna
et tamarindi cum in aqua decoctionis
prunorum et fiolis dissolvuntur quia leniendo
ventrem alterant calorem et non detur
medicina fortis quia materiam agitaret
indigestam et frenesim induceret
et pericolosam. Post hoc vero prolongetur tempus
principii et augmenti donec statum attra
serit signa digestionis preter apparuerit
in urina quod est apud quartum diem vel
ad plures vero sit tota intencio tua
tamen in abis quod modeamus ad frangendum
et humectandum et precipue in causone quod
alterata dispositione febrilem digerunt
materiam cum colere digestio sit eius in
grossatio donec redierint ad moderamen.
Detur igitur omni die cum aurora sirupus
de prunis vel sirupus de nenufare vel sirupus
acetosus simplex vel ozizakara ad potandum
cum aqua frigida estate et calida yeme.
Et si venter sunt obediens quaque
die plus duabus vicibus non fiet
opus medicina laxativa sed epictima

tum adeo ut si plurimum fluxerit ad superfluitates ace
rat quas egestione cavendum est fluxum ventris. Comedat
ortum vero solis quod est per 4 vel horas assumptionem
sirupi tribuatur in cibo palmicetum ex farina or
dei vel ex avene cocta cum aceto vel lacte
seminis albi vel lacte amigdalarum dulcium, vel det
mica panis infusa in aqua frigida vel gra
natorum vel mitatur cucurbite melonis lactuce
portulace malue maciane cocte et condite
cum aceto vel succo berberis et granatorum. Bibat
apud comestionem aquam frigidam puram vel
mixtam cum aceto vel aqua decoctionis or
dei et prunorum et zorozorum. In verendum vero cum
est vehemencia sitis et famoris bibat sirupum
rosarum vel fiolis cum aqua rosarum vel fiolis cum
aqua frigida pura bibat. Iulep aquosum
insero autem cum petit quietis et sopnus bi
bat sirupum de papavere vel de psilio cum aqua
frigida pura vel cum aqua decoctionis semine et
portulace et illiniatur frons et tympora
atque nares cum oleo de madragora et fri
centur vole manuum et plante pedum
cum sale et aceto et fomentetur crura
cum tepida in aqua cocta sunt folia salicis
et populi et vitis alba et fiolis et folia papa
veris cum corticibus quia hec omnia calorem
febris extinguunt et sopnum inducunt. Con
fortetur vero hora qua cibum nec sciphsent
ex succo rosarum vel fiolis vel cum sandali et
diarodon albis purus vel simplex neque
prohibeatur eger ab usu fructuum frigidorum et humidorum
ut sunt pruna cerasa persica et mala ace
tosa quia alterant et confortant. In statu
vero subtilietur regimen ultimate quod est
dando in cibo neque in vero potu neque in
mente si virtus consenserit donec supervenerit
crisis et transierit complete. Si igitur
apud crisim vomitum colericos super vomi
ad invicem nat cum impositione digiti vel
penne illinite oleo in profundo gule. Si
vel fluxus sanguinis narium advenetur
nat cum fetis porcinis missis in nares et
cum frictione vehementi. Si vero sudor
colericus apparuit confortetur nat si pigra
vel insufficiens videatur cum iulep fiat
quanto calidius potest bibi et cooperiatur undi
que diligenter pannis calidis mollibus
et assistunt eius amici vel astantes
et pannos calefaciant manibus tetando

potus

et ... Anhelitum illum digerendo et appareant
poritates cum fricatione leni facta cum
pannis lenis mollibus infusis in aqua
et aceto postquam in eis cocti furfures et
flores camomille deinde expressis diligenter
et tepidis vorendis (?) prolongium resiccatis. Ad
hoc plurimum confert exponere vesicas siccas
semiplenas in aqua calida ita late pateat
undique quousque illico faciat sudare. Sive
extracta camera ex foliis rosarum et violis et populi
et salicis et nenufaris et vitis albe et similibus
et aspergant eius parietes cum aqua rosarum et
aceto ut aer inspissatus inficiatur quod
illud est necessarium in omnibus pro condensa-
tione. Completa autem crisi perfecte re-
sumatur virtus cum carnibus edorum et
pullorum coctis et conditis cum rebus frigidis
sepe dictis.

Emperica

Hec igitur
est cura vera quia frenesis genitur decolica augetur.
Sed quia morbus et eius causam removet cum
virtute vel pater ipsam est et cura accidentium
consequentium vehementiam huius frenesis que sunt
dolor capitis, vigilie, sitis, alienatio, icteria,
sincopis et debilitas virtutis de quibus omnibus
iam sufficienter dictum est libro primo secundum
casus singulorum. Ad confortationem tamen virtutis
que est mediatrix principalis et hic aliqua
referam. Confortatur ergo virtus non nisi per con-
fortationem suorum organorum principalium que
sunt cerebrum, cor, epar et testiculi cum rebus
alterantibus corpus ... dissipata in frenesi.
Epithima confortans cerebrum fit ex aqua
rosarum et aqua solatri et sempervive et iusquiami
si in ea pulvis rosarum et sandalorum dispergatur
addito modico aceti et actu frigida super
vertice ubi sunt commissure cranei. Deinde
vasis plenis pilis sepius cum pannis lineis
impleatur similiter et super frontem et tympora
et undique similiter et adorare aqua rosarum in qua
sandali et aliquid calamini et opia fuerint
dissoluta quia calorem alterat. Iam re-
pentit frenesim prohibet et sompnum inducat.
Epithima confortans cor sic fit. Recipe aque
rosarum aque buglosse ana ʒ iiii aceti ʒ ii dis-
pergantur in eis pulvis rosarum ʒ ii sandalorum ʒ i
spodii ʒ i camphore ʒ ii croci ʒ iii
et isto actu frigido de sindone vel scarleto
vel serico infundentur et super pectus frequentetur.

Epithima confortans epar sic fit.
Recipe aque rosarum aque endivie aque solatri
ana ʒ ii aque absinthii ʒ i aceti acutissimi
... ʒ dispergatur in eis pulvis ...
et frequentetur super epar. Epithima con-
fortans testiculos sic fit. Recipe aque rosarum
ʒ i ... vini ... veteris ... ʒ ii
aque potentissimi ʒ ii aceti ... pul-
vis dyamargariton quare pulvis
dispergantur omnia simul et cum pannis lineis
impleantur actu frigida super testiculos virorum
et mamillas mulierum frequenter reite-
rando propter quoniam fuerit ... et
post fieri ... hoc crisis si virtus de-
bilis videatur.

Canon

Hec frenesis
et ipse fortis eius que causam dicitur
cum sit pacata que tamen iudicatur in
vel ... quia tamen in quatuor
tenuissima dicta sicut regulanda
ita ut si tamen in ... sit in quatuor
nichil detur in cibo statim a principio
usque ad declinationem preterquam si non
in nichil post diem in offeratur
propter ... de cetera cura frenesis
... in equali ... ca-
nones ... in divisionibus
... refutat dicens et non
attendas illud quod dicitur a stultis
medicorum quod ... opinionis
operibus et medicinis prohibet tar-
dat. Ego cum iam experimentis fuerunt
ambas vias scilicet et regiminis operati-
vum dicti in methodo et regiminis
subtiliatis quod precepit ypocras et viam
operativam ... secundariorum et qui
mortui in hac frenesi sub regimine
operativo sunt ... multo pauciores
eis qui mortui sunt regimine
subtiliativo quoniam si non dabuntur op-
tinctiva ... cerebri et ... et
... et accidit spasmus et frenesis
morbus. Ex quibus scire potes
removes ypocras esse verbis regulavit
quod morbum et eius causam detidit
flos ... quia virtutem ... inunc-
et ipse in corporibus debilitatis ... est
multo cibo tempore sanitatis. Dicit

Virtutis confortatio et confortationes suorum principalium organorum

Epithima

Cor

preterea Rasis loco predicto quod non debet prohiberi
in hac egritudine quin eger bibat aquam
frigidam cum vult et quantum vult cum con-
tingit vehementer quod volo intelligere
si corpus fuerit in ea consuetudine vehemen-
ter et delectet nec sit in visceribus
opilatio seu apostema, quia licet inveniet maximum
et morbum prolonget et crisim retardet
tamen non confert iuvamentum cum prohibetur
maraßmum de quo potu aque fuit loquens
Galenus in 3º de ingenio sanitatis ait quod nec
levius est aliquod malum egris quam quod
sunt in morte eos tradere. Convenit igitur
ut potus iste sit plurimus simul una hora
quia aqua modica ffla facile inflammatur.
Minutio preterea huius febris non competit flebotomia
quia educit multum de humore cum quibus
colera refrenatur. Patet quod ait Avicenna primo
canonis fen 4ª capitulo de flebotomia quod summopere
cavendum est a duabus rebus quod flebotomia
scilicet humorum calidorum ebullitione et frequenti
incrudatione. Verum si corpus fuerit sanguineum
carnosum et consuetum inflammatum et
urina rubea obscura videatur, potest a
principio minui modica minoratio vel aliqua flebotomia
non quidem forti simul plurima sed semel bis
vel ter gradatim sedata, quia confert
quantitati licet non qualitati.

Pronostica

Febris continua de colera rubea est de qua sim-
pliciter considerata seu natura cum morbi ve-
locitas et in simositas [?] viribus debilitate
regitiva. Item prima eius species que est
causa in corpore fixa ut plurimum in 7º
ad mortem vel salutem et patet si signa
digestionis vel indigestionis cum convenientia
particularium reperiuntur die in ora [?] vel
que manifeste apparent. Verumtamen si longius
prius non pertransit quia ut ait Ypocras 2ª
particula afforismorum acute egritudines in
primis diebus iudicantur. Secunda vero species que
tardior dicitur ut plurimum in 14º terminatur et
patet si statim a principio et infra primos duos
dies signa digestionis vel indigestionis in
urina cum convenientia particularium ma-
nifeste reperiuntur apparere. Item in qua

cumque statu febris fluxus fiat narium copiosus
aut vomitus colericus aut sudor calidus
solius corporis totius aut fluxus ventris
colericus supervenit statim a principio vel in aliqua
die cretica quam precessit indicativa quia signa
digestionis perfecte et constantia virtutis et alleviatio
tocius infirmi salubre gerunt vero mortale. Item
si lingua nigra fiat et adusta cum asperitate
mortalis maligna fiet atque deterior esse
si vero alba erit levior. ~~Item si spasmus~~ Si
vero citrina media fiet utrisque. Item si spas-
mus aut tortura supervenit aut oculorum
contorsio mortale quia signat spasmum de in-
anitione. Unde Ypocras 2ª particula afforismorum
febrem in spasmo melius est fieri quam
spasmum in febre. Item si urina rubea
fuerit vel citrina vehementer et in contrario
alba subtilis et tenuis mortale cum frenesim
sit prenosticans. Unde Ypocras 4ª particula
afforismorum quibus urine limpide aut albe
male maxime vero si in freneticis appa-
reant. Item si paciens statim a principio
ymaginationes varias habuerit cum zoda
frenesim sit affuturam nisi cum repos-
sionis tota cerebri illico fuerat. Item si
extrema frigida fuerint et pectus et exte-
riora adurantur mortale quia apostema magnum in
interioribus demonstrat. Unde Ypocras 4ª
particula afforismorum in non deficientibus febribus
si que quidem exteriora frigida fuerint que vero
intus ardeant et sitim habeat mortale.
Item si rigor supervenit in aliqua die
cretica vel non cretica nec post eam vera
crisis subsequatur mortale quia innuit iudicium
et virtutis sit defectione que crisim acceptare
tamquam perfecte non potest. Unde Ypocras ibidem
Si rigor inciderit febre non deficiente
iam debili existente corpore mortale. Si
vero crisis secunda atque completa subsequatur
cum sudore calido solius corporis totius aut
fluxu sanguinis copioso salubre quia
virtutis et pulsus sit fortitudinem et
crisis bonitatem. Patet quod ait ibidem Avicenna
sive habito rigore superveniente so-
lutio fit egritudinis. Item si hec febre
crisim faciat peccatam in die 7º

vel ix vel xx vel xxx si vo ah vii morte
unde ypo cam parabola affor Scietica si sup
venit in ffe acuta an vi malu Istud ho
amplori indiget ptractacoe quam in sexp
simi cao de scietica lio pmo Item si stu
por vel alienato aut asma vehens sup
venit aut inquietudo iacendi dimisa an
qm signa digonis pfce ceperint appare
morte qm cum sintonomaticu fit malig
nam ypte quod ait B pmo et tcio de crisi
ome signum creticu cum ante signa digonis
evenit malu est timendu etc

Cam ix de febre flatica inpo^ta

Accidit hec ex flate putrescente
extra venas ut potest sto seu intesti
nis et sponginositatibus mebrorum
qm ebulitio flatis putrescentis vehe
mencie quam dic, ipecia ex fla potore
duarum qualitatum ipanone ad putredine
pncipiat ex humiditate, plus naq facit
humiditas ad putredine, cum sit velud
matia paciens quam caliditas que est
causa efficiens Ideo ethec ffe cottidia
na inpolata incipit Est aut duorum
modorum, quemadmodum et ffe inpotta, s
cetera pura et non pura pura quidem cum
sit ex flate puro cui nichil alterius humoris
vel alicuius qualitatis est commixtum cum
sunt fla dulce vel vitreu seu aceto
su / no pura vero cum fit ex flate, cui
aliquid colere citrine vel nigre reperit
commixtum, vel cum fit ex flate cui contra
ria qualitas est impssa velud cum fit
ex flate salso fla naq no fit salsu
nisi vel p adustionem, vel humorum
adustorum commixtionem licet pma atq ppa
flatis qualitas sit frigiditas cum humiditate
que nunc in flate salso reperitur Signa
ffe cottidiane pure sunt quod incipi
ente paroxismo cum horripilatione veri fri
goris sup dorso et extremitatibus mebrorum
ut quod sentiat paciens velud acum
punctionem vel tremore vel rigorem
vehementem / B quantitate flatis quorum
contingente et durat ista frigiditas
tpe longo et fit primo pulsus
velox spissus durus mollis diu sis inor
dinatus deinde cum pvenit ad augmentu
tarde eius calefacio nec fit vehemens
imo fortassis no calefacit et ipse si
fla sit vitreu grossum quare nec mag
vel augmenti qm est in ea calitas sus
ficiens, frat vero pduras in declinatoe
aut non advenit sudor nisi forte prius
vitrosus adhuc et ipse apud pncipiu
egritudinis est ma, non est dilata
nec subtilata et magnificata apud
declinacom mastoles cum sua quiete
et morantur sistoles et eius quies et
expanditur calor ad manus et pedes /
ex et vero ea que secuntur flatis ex humiditas
in ore et pstracio appetitus et sitis pau
citas Et spacium quod paroxismi est
decemocto horum vel circa de spacium
quietis vi horum quare advenit in
plurimum apud occasum solis et durat
usq ad meridiem postq reliquie p
fecte resolvuntur et forte non resolvunt
donec aliud redierit paroxismus Et
accidit ut plurimum hec ffe pueris et mulieribus
et grassis lante ferculantibus cum multa
plecacione sopni et quietis et uten
tibus in cibis fructibus humidis et
piscibus et latte Et in pura quidem
huius egritudinis est urina alba
grossa spumosa, in augmento vero rufa
vel subcitrina grossa / B cum ad statum
pvenit fit rubea clara subtilis cum
ypostasi alba leni equali plura vini dum
ypostasis morantur in urina et pcesserit
eius sibilus plurima p sudore sonitu
et setetissimi flaucu, tunc vero morbi
declinacio indicatur Sed cum pdurauit
hec ffe tpe longo mollificatur cpca
tor et albescat facies et citrinatur
et palpebre inferioris inflantur velud
in yposarcha Signa ffe cottidiane
non pure sunt refractio signorum omnium
pdictorum, cum vergencia ad calitatem
et sitim vehementem et abreviacom

dex e sit / gt pura et no pura

verum

flegma no fit salsu nisi p adustione vel humorum adustorum commixtione

Sig cottidi ane pure

pulsus cottidiane pure: velox, spissus, mollis, diversus, inordinatus

paruus fit ppr frigiditatem flegmatis, humiditatem, viscositatem

spissus ex viscositate impedi magnitudine

Sig cottidiane non pure

papismi et ypp̄d apud puerum egritudinis
vniu̾sale et̄ ~~~ **Methodus** Cura ffe
pue est vt statim in pncipio moreret cura — cottidiane
cum bulbed lap̄ vel medicamine deturbich
dicit cap̄o de zoda dando opera modum hora
maioris quiet̄ Confortet̄ eciam na quaque
die ad vomitum in pncipio propiore si fuit
pg̃le cum aqua tepida mixta cum sale
et aceto vel cum aqua decoctionis rafani
et aneti, mixta cum eis, vel cum forcas
e cum sa tuitate cum leguminibus et cepis
et oleribus saltis si tanfens videat̄
et sedim et sedim cum opiens fuit magis
grossum vel vistosum tribuat̄ et me
dicine fortiores / Digat̄ yo ma cum
syr° acetoso composito vel cum oximelle
squillitico dando opera in matutinis
aliquid cum aqua calida decoctionis
seu sed radicum petro, et omnium prouu
cum urina quo plura ps longum me
educat̄ per urina et tunc eradicetur
ma cum katartico forti sicud est
ierapigre B, et pille cochie et medi
tamine de mirabolis kebulis et pille
stoīce que omnia dixinus cap̄o de stom
debilitate et sicud sunt pille de a
garico dic cap̄o de debilitate visus
Et si venter fuit restrictus leniat̄
quaque die cum datur cum suppositorio vel
clistere donec ad accita perveniat̄
sicut docuimus cap̄o de stipticitate ventris
pasto de cimpliens sit uita cum carnibus
edorum vel pullorum cottis cum petro co
ditis cum sinapi et melle vel melle
et aceto / vel vino et aceto vel suc
co berberis et trifoly faciendo cum piper
salsamentum, bibat vinum al̄bum clare pa
rum ad aquatum / vel bibat mellicratum
si capud cum vino noceat̄ / Confortet̄ reg
hor qua cibum ne supserit cum elona
dice et dyarodon abbatis simul mixtis
vel cum zucco ro et diagalanga
simul mixtis bibendo post illud aliquid
vini ponti / Abstineat a fructibus et
oleribus et piscibus posse rep bibat
aqua frigida, cum mane in cubabat et

efficiat elongat que post naturalem tronzat
Cura ffe cottidiane nō pue est. et in
cibis et medicinis caliditas remittat̄
quare detur pdigestiua syrupus acetosus simplex
compos / deinde apud augmentum syrupus acetosus compo
situs neque volunt oximell compositum ex stecada
In cibis nō deinde pultes cum ordeo vel
avena cocta cum vino pontico vel
aceto / In potu nō tribuatur / Julep vel
mellicratum aquosum et gargarizet sepe
cum aqua frigida et aceto quod statim re
primit efficienter / Medicina preterea malam
digestam eradicans conueniunt̄ est hec
Recipe turbith albi et electi atque mundati
ʒ i reubarbari boni ʒ i ℥ ℥ cinamomi
ana ʒ ß zinziberis ʒ i fiat ex omnibus
puluis cuius sit dosis vna et si reubarbarum
habere nō potes sumat loco eius diagridy
ʒ ß, et valet in hoc casu conferunt omnes
medicine cum digestiue quando solutiue que
conueniunt̄ cap̄o de stabilite corporis et pruritu etc

Emperica Aqua faciendi syrupum
digerendum vel conterendum flegma cum quatuor
parabola cum corpis est hec Recipe pulegij
calamenti menthe salvie maiorane satu
regie pimpinele vel balsamite abrotani
vel marrubii absinthij fenucli sisimbrij
basilicones arthemesie origani costi
serpilli siler montani omnium vel plurium
ana m̄ i radicum quinque que sunt
apij feniculi brusti petro sparagi ana ʒ i seminum
quatuor calidorum que sunt anisi apij
feniculi petro ana ʒ i ℥ cinamomi xilo
aloes piloballis folij, indi carvi ana
ʒ i mellis despumati lb̄ i vel mellis
et zucari ana lb̄ ß fiat syrupus bene coctus
et clarificatus quemadmodum fiunt et alij
syrupi de quo potentur ʒ in actu calide
omni die in aurora Et si lapatium fac
solutiue adde turbith hermodactillorum
agarici mirabulorum emblicorum et kebu
lorum ana ʒ i in decoctione prima quando fiat
bis vel ter leuiter astellare quaque
die donec sufficere videat̄ Et si vo
luntas est appetitate capitis et eius
partes respiciat ad de herbis predictis

Aprinota no me

Saturitate

digeo me

Eradicatio me

dieta

veterg conforti

Sig qtit non puit

Cura non puit

4 ib

R

Sir 9

Caput

9 for eloc duel ana rodo ab

siccados ypericon flores camomille melli
lotum camedreos camepitheos nasturcium
rutam senationes / et de speciebus adde nucem
cubebas carpobalsamum anacardum thus lau
danum atque castoreum. Si vero pectus et

pectus

pulmonem et cor adde herbis predictis ysopum
yreos enulam campanam capillos veneris psilli
um ordeum fenugrecum anetum et fructibus adde
liquiricium passulas iuiubas sebesten caricas
dragagantum penidios dactilos pigneas
amigdalas dulces pinucas et fisticos. Si vero

stomachum

stomachum et intestina adde citoniam mentam
masticem olibanum et galangam. Si vero
epar et venas corporis totius adde predictis
epaticam endiviam squinantum eupatorium
et duas spicas. Si vero splenem adde predictis

splenem

scolopendriam thamariscum polipodium adian
tum squillam rubeam tinctorum capparis cap
parum atque azari flores / vel folia
sambuci et de speciebus adde zedoariam
atque baccas lauri. Si vero ad matricem

matricem

vel renes vel vesicam adde herbis pre
dictis saxifragiam milium solis semina
[illegible] iuniperi matricariam et
de speciebus cantarides sine capitibus
et alias quae sua fortitudine penetrant
renes et vesicam. Si vero ad iuncturas

iuncturas

adde polium montanum azari apium (arteticas)
atque piper et squillam silvestrem et aceto
plurime acuitatis. Est [illegible] nam sie electuarium
omnia simplicia diversa atque educentia
flegma cum ?? mora appetitum. Pervenit

pillule optime

preterea excellentes in hac arte quod sit omni
die sumatur ʒ ß de pillulis de mirra et
thure sed cum itur ad sompnum abrenuat
proficiendum hunc patientem ? et tota patientem
stomachum corroborarunt putrefactionem prohi
bent et materiam flaticam exsiccant
et post purgationes, et ipsas iam
descripsimus capitulo de catarro paulo de
ampliore et alias diximus capitulo de febre
pestilentiali. **Canon** Aliqua patientibus
diebus in hac patientem est ut plurimum in stomacho et
intestinis atque venis mesaraicis et aliquando
in concavitatibus pulmonis quare necesse
videtur ne inconveniens membra ? ? ?
laterent negligantur. Confortetur ergo stomachus

et intestina per internis et optimis cum calidis
stipticis velut sunt olibanum et mastix
et trocisci de reubarbaro et trocisci de eupa
torio dicti capitulo de opilatione epatis si mala
vincit dispositionem, sed cum zuccaro rosato et
trocisci de rosis rosata novella si dis
positio magis stomachum fatigaverit. et has
trociscos iam descripsimus capitulo de opila
tione splenis. Artem autem omnem more
confortationis stomachi iam plene de
ximus capitulo de opilatione stomachi et capitulo
de prostratione appetitus hic primo. Confor
tantur vero intestina cum aperientibus
et exopilantibus que diximus capitulo de
opilatione epatis et venarum. Confor
tatur autem pulmo cum exsiccantibus
catarrum que diximus capitulo de catar
ro. Inter cetera prescribunt patientem non competit
evacuatio cum flebotomia regulariter quia cacochi
mia indigent, quod tamen in casu possibile
est fieri et precipue in principio apud incepta illa
scilicet hec patientem est de flate ut puro et
in corpore carnoso minuto cum vene
sunt tunc apparentes et quod est conveniens
in flebotomando. De hora etiam ciba

hora cibationis

tionis in hac patientem secundum quod sancti dicunt
Avicenna et ysaac conveniencior cibus
est qui datur ? hora ad minus ante paroxis
mum vel ? ad plus, quod cum spatium
quietis sit breve valde, cum sit post
horam ? videtur de mente ipsorum ut
cibus illico post desinentiam paroxis

nota tempus paroxismi

mi exhibeatur offerendus. Et si quis obiec
erit quod sub hac via dabitur scilicet
in cibus quaque die quare fiat te
nuis dieta in patientem cronica quod est
contra canonibus ypocratis quod in huiusmodi
patientem grossus indiget regimine ne virtus
deficiat in via. Respondendum videtur
quod si virtus fortis est et materia pauca
sufficiat tenuis dieta quia et flegma in
venit, cum sunt digestioni autem putrefactionem
apto quod flegma est sanguis non complete
digestus neque virtus deficiet cum sub
huiusmodi regimine morbus accidet. Si
vero sit debilis vel materia multa
fiet grossior dietam quam convenit
ut dicetur de cibis bis scilicet semel

in medio declinationis perfecte et etiam in principio paroxismi futuri per duas horas et oportet ut sit cibus primus qualitate et secundum magnitudinem virtute levi cito et multum nutriat et facile digeratur. Convenientes sunt mora tamarindorum dactili, et ova sorbilia, et testiculi gallorum, [illegible] et carnes avium silvestrium parvarum. Et quia ad oblationem debitam cibationis scire interpolata vel continua necesse est qua hora tempora paroxismi vel exacerbationis cognoscere. Sciendum namque dieta solis scire regitur [illegible] ad elongationem et vicinam statim solis ita et dieta particularis dirigitur quaque die ad statum particularis paroxismi. Declinans corporis notitiam per signa distinctiva.

Cum igitur vadis ad infirmum et tangendo corpus reperis brachia et manus et pedes frigida vel minus calida, ventre vero et pectus calida sufficienter, scias quod est principium paroxismi si interpolata et principium exacerbationis si continua sibi proportionate similiter et si reperis frigiditatem vel diminutam caliditatem corporis totius. Si vero reperis corpus equaliter calidum per totum scias quod est status vel augmentum quod non durant nisi modo [illegible]. Si vero manus et pedes reperis calidiores toto corpore, declinationem cognoscis [illegible] calor pertendens [illegible] agitur a medio ad circumferentiam [illegible]. Est et alia [illegible] distinctio per pulsum. [illegible] In principio paroxismorum pulsus profundatur et fit primus debilis spissus [illegible] sistoles et quies [illegible] est maior quam sistoles, quod est [illegible] pulsionis sunt putridi quod [illegible] caloris [illegible]. In augmento vero et statu magis ac magis augmentatur quam sistolem et diastolem [illegible]. In declinatione vero fit valde manifestus et dilatatur arteria et diastoles fit maior quam sistoles similiter et eius quies. Ex quo scire potes quod magnitudo diastoles in pulsu statim apud febrem brevitatem morbi [illegible] quemadmodum et subita apparitio digestionis in urina.

Pronostica

Febris interpolata de flate et ipsa que est de flate primo durat per plurimum post ad plus [illegible] menses quod est secundum continua [illegible] quod si apud dierum xiii vel xiiii terminet non erit equalitas [illegible] diminuta quantitate in gradu [illegible] apud finem modicum vel evacuatio fortis, plurima quaque die apud paroxismum cum vomitu aut fluxu ventris aut sudore. Item si paroxismi statim apud [illegible] egritudinis [illegible] brevitatem egritudinis [illegible] non retardentur aut equaliter steterint. Si precedente aliqua sensibili evacuatione non prosit, [illegible] grossitiem et morbi longitudinem significat, quare si [illegible] virtus fuit defecta et appetitus prostratus, morbi [illegible] tabis. Item si paroxismi anticipant est augmentum, si postponant et evacuatio similis precesserit copiosa erit declinatio. Si vero equaliter adveniunt et signa digestionis perfecte nondum apparuerint et accidentia maligna [illegible] statim minime dubitabis. Et idem intelligendum in tertiana interpolata similiter et quartana [illegible] et in exacerbationibus [illegible] continuare proportionaliter [illegible] indicandum. Item [illegible] ad febrem [illegible] vomitu super [illegible] ducit ad ydropisim [illegible] dispositione dominante similiter et producit ad febres erraticas et demum ad quartanam. Hippo in pronosticis de febribus inordinate vagantibus quartane sunt future. Item si [illegible] sompnolentes fuerint omni hora et gravitatem senserint circa capitis [illegible] aut stuporem, predicant futurum nisi tamen medicinis evacuantibus [illegible] cerebri [illegible] tali [illegible] confortet [illegible] doctrina loco suo.

Capitulum x de febre flatica continua que latina vocatur [illegible]

Hec febris [illegible] proportionalis febris flatice interpolate quod sit ex flate et humoribus [illegible] extra venas putrescentibus similiter et exacerbatur quaque die et ipsa apud accessionem similiter quemadmodum et febre illa [illegible]

qm̄ inclinata est eius caliditas [illegible] ffe q̄ti atque
dicolera adeo latica principa. Signa eius
sunt signa ffe flatice interpolate preter
hoc q̄ horripilo n̄o est eius ita predicte quem
admodum neque in alijs ffe q̄tis quibus
eiusque, sed est solum plurimo horripilonis
in tore offensa diminuta calefactione et
n̄o est in ea sudor nisi fortassis aput
statum eius et est ipsis sed est cum ea vo
mitus et solucio flatica eius consimiliter
simul et pg hec pcta ffe ut multa
est plus ffe cerite et ipse q̄n plongata
sed discernitur in eis
compulsu et vrina
atque opaciatoris forma, q̄d est, quod
in hac ffe pulsus est mollis primus
latus et vrina alba grossa in principio
sed russa vel livida post augmentum,
et eius opacitas fit maxime post
noctem sine aliquid assumptum sive in cibo
sine n̄o, et est cum ea tussis mollis,
lapa, n̄o tensa neque arida, quorum om̄
quidem reperies in ffe ethica cum descrip
cione suo loco vero si accidunt inpale
complicatio difficilis erit cura eorum
atque curatio

Methodus Cura
huius ffe est cura flatice interpolate ta
in tibus quod medicinis
est cautelam observare preter quod in ea magis
medicinare talibus in ancisbarbe
est debile vel eger est. Et ipse si caput
egritudines cibum sunt consuete, ne
forte ma flatica calore ffe ei me
diante lenigata, sursum proveniat
recipiat et faciat litargiam quare
oportet statim apud acostipi
tis raspare cale fatientibus et abra
dantur capilli et frequenter humorum
diversio atque extractio provenientis cum
suppositorijs et clisteribus et acutis si
per se n̄o assellandi bis vel ter quaque
die q̄ si vomitus fuit laboriosus diffi
cilis illico restringatur. et hec omnia propter
iam diximus cap° de litargia **Em**

Experta omnia que scripsimus eius
interpolate experta in cap° ffe flatice
cotidiane simul cap° puta
Canon Oportet ut in hac ffe utilia
plicentur omnia que preveniunt

vrina tam in cibis et potibus quod me
dicinis quod plurimus ibi flatice purgat
proxima quaque die quare inrobabit
ma atque dimitte acebro et spabit esse
fida in ma fortassis insensibiliter resol
vat. Nec preter mittendum est stomachum
confortare cum stipticis n̄o calidis modo
sibi et remaneat appetitus prout ma
vel dispositio postulaverit quia est
magis necessarium quod in ffe flatica prodita
cum sit magis timida. **Pronostico**
Hec ffe cronica est et per duas quare
n̄o timeat ante dierum .xl. vel .in. imo
ut plurimum plongatur usque ad .lx. nisi for
tassis ine ponacte aut evacua
cionum pluralis morbum attraunt et
ideo durat eius principium usque ad
.xx. die vel sibi vicina. Item dicit
Rasis in divisionibus cap° primo q̄ parum
accidit ut fiat in ea crisis cum
sudore quod ut plurimum est, ut ffe re
mitte que sunt de flate vel in hiat
ad resolucione terminetur sive fuerunt
predicte sive continue quare evacuatur
in eis parum post parum quaque die re
tica per fluxum ventris aut vomitum
aut sudorem et vomitus et fluxus
ut plurimum accidunt aput° sudor ac
in fine post digestionem. Item in
omni cronica si vires fuit debiles
statim aput ad vel appetitus prostra
tus est quod deficiat in via. Item
dicit ypo. Q̄ta pricula afforismorum
acrimbus, indentibus limositates
sunt in febribus, diuturniores et for
tiores sunt ffe q̄ est quia de neim
et lignore inspissitas fit magis in
sto pluvialium. Item si vrina fuit
ampullosa vel turbida conspissa, li
targiam et sebeth innuit et ipse
si eger respirabit sive aut sine
ea capud, quare fricacio colligatio
inbus extremorum et fricationibus
fortibus et suppositorijs acutis atque
clisteribus, et per cerebrum consumptio donec
ma dimittat atque moriet. Unde
ypo Q̄ta pricula afforismorum acrimbus quod
aqua frine in febribus conturbatur et
quasi fuerint solum sub inguibus
hijs capitis dolores aut assunt
aut aderunt aut prefuerunt

Item si faciei citrinet et omnis gravet et rufus tendat velut colorem croceum etiam signat arteticum. omnis namque febris cronica sive pedural adducit ethicam si dispositio virtutis maioris aut idropisim si fit dispositionem [illegible] dominetur

Item si color faciei livescat et palpebre tumescant ydropisim futuram significat et precipue yposarcham nisi cum remediis ad ydropisim convenientibus aut calidis aut siccis [illegible] aut cum contingerit illico succurratur.
Item hec significat si complexionatur cum ethica morbo quoniam fiet opus curationis eius quibusdam [illegible] fatigantibus febris namque flatica operatur calefactionem atque emaciationem, febris vero ethica infrigidationem cum humectacione.

Capitulum xi de febre empiala et lipparia et horripilatione cui talitas non succedit

Iste 3 passiones fiunt ex causa communi que est flegmate gipseo grosso viscoso adherente stomacho et intestinis et venis mesaraicis, quare fuit humor flegmaticus [illegible] neque per humorum [illegible] curari in epate et venis [illegible] quoniam ut dicit G[alenus] [illegible] pluribus vita non sustinet in membris principalibus tantam frigiditatem et hec quidem [illegible] cum non putrefit causat [illegible] magnam ut dictum restat. Et loco supradicto quoniam [illegible] ut autem Avicenna [illegible] capitulum de cura febrium [illegible] febris lipparia dicitur in qua partes exteriores corporis frigescunt, venit vero et partes interiores [illegible] quoniam in ea flegma grossum dum putrefit efficitur velud carbo ignitus in visceribus, aque vero fumi putridi elevantur ad extrema corporis [illegible] musculos [illegible] in sua qualitate [illegible] in loco steterunt. Item et calor putredinalis [illegible] debilitatur [illegible] frigiditate sua qualitate velud apparet in vaporibus aque bullientis. Et ad aliud operatur plurimum oppressio caloris naturalis atque eius revocatio ad corporis interiora quoniam [illegible] infrigidant extrema et [illegible] calorem. Febris vero empiala dicitur in qua [illegible] partes corporis calefiunt interiores vero frigescunt, quoniam in ea calor putridus debilis [illegible] non obtinet super flegma grossum sed solum super partes eius liquidas et subtiles que tunc fumantes ad extrema calefaciunt ea vehementer partibus grossis [illegible] intra [illegible] velud glacies [illegible] congelata, et licet [illegible] fuit frigida tamen non movetur aut agitatur ad putredinem magis quia ea corpus [illegible].

Horripilatio vero dicitur cum corpus sentit frigiditatem cum [illegible] quadam membra constringentia quare horrent [illegible] cutis et pori [illegible] donec pili qui stant in eis erigi videntur. [illegible] horripilatio rigor tremor atque typus [illegible] et si [illegible] significet dispositionem corporis [illegible] aliter tamen atque aliter [illegible] accidit ut [illegible] Avicenna [illegible] capitulum de [illegible] dicitur namque horror seu horripilatio cum [illegible] adveniunt [illegible] punctura, quoniam accidit ex [illegible] grossa flata [illegible] super musculos qui sunt [illegible] corporis totius quem ad modum [illegible] flatica. Rigor vero dicitur cum advenit [illegible] cum acuitatis punctura, quoniam accidit [illegible] colerica [illegible] musculos stimulante [illegible] ad modum [illegible] colerica. Tremor vero esse dicitur cum ad tantam [illegible] pervenerit [illegible] ut medullas ossium [illegible] corpus [illegible] se posset, quin moveantur omnia sua membra et labia oris atque dentes [illegible] quoniam fit [illegible] grossa [illegible] velud apparet in quartana. Typus vero dicitur dispositio [illegible] alterationibus atque [illegible] velud accidit [illegible] febrium apud [illegible] et [illegible] principiis [illegible] complete ad putredinem agitata. Signa predictarum febrium sunt signa flatice [illegible] cum additione signorum predictorum apud principium [illegible] prodire [illegible] et precipue [illegible] qui est hora diei flati deputata.

Methodus [illegible] est atque [illegible] ut [illegible] in [illegible] qui medicinis [illegible] velud [illegible] flatica [illegible] est ut [illegible] calidioris magis [illegible] et usus medicinarum [illegible] et [illegible] ad [illegible] sepultitudine [illegible] in medicinis [illegible] ad pillulas de [illegible] maiores et ad pillulas de [illegible] et ad pillulas de [illegible] quas omnes [illegible] de artetica passione.

Pronostica Hec sunt [illegible]

Ad horripilationem

horror

Rigor

tremor

tipus

Empiala

[illegible] videte in digerentibus

i quintus in primo paroxismi cuiusque febris pulsus minoretur / magis tamen in fine hoc accipitur

quam grossicies et viscositas sue materie et siccitas compellit materiam comprimi, quare non terminantur ante diem 60 vel 80 nisi fortassis materia mota sit a principio et virtus fortissima fortis cum evacuatione competenti, plurima disposita comminuta, urina et secessum, neque est ut appareat in eis sudor nisi fortassis paucus tardius, frigidus, viscosus, cum quo crisis non complet. Item si virtus fuit debilis a principio aut plurimum deficiat in processu et appetitum prosternunt mortale quia deficiat ante crisim et resolucionem completam. Item hec febres aliquando plurima [illegible] tempore longo perducunt ad ydropisim maxime vomitante aut ad ethicam et marasmum calore putrido dominante. Et est compositum febribus febris erratice procedit convenit, quia propter materiam subtiliorem prius inflammabitur et facit paroxismum quo deficiente vel medio existente per grossa putrefiet et aliud faciet succedere paroxismum et putabitur quod sunt due species cum non sunt, sed est et hoc potest accidere in specie quartana vel cotidiana non pura cum materia sunt extrogenea seu composita.

Capitulum xii de febre melancolica interpolata et dicitur quartana

Causatur hec species ex melancolia putrescente in aliquo loco corporis extra venas velud in stomacho et intestinis et carnositate splenis atque ossium medullis. Unde quia ebullicio melancolie putrescentis tardior est, ideo redit scilicet de quarto die in quartum inclusive, propterea quod humor melancolicus cum sit frigidus et siccus qui contraria qualitate causis putrefactionis repugnat. Dico quod species hec quartana interpolata est aut duorum modorum, quemadmodum et species alie interpolate, quia sunt quartana vera et non vera. Vera quidem dicitur quam humor febrem efficiens est melancolia simplex naturalis cum nichil aut parum accidit ex admixtione aliorum humorum grossiorum et que neque per adustionem neque per congelacionem plurima procedit propter nam, et hec est melancolia que est secundum fecem massa sanguinee quemadmodum in olio sit amurca. Non vera autem dicitur que fit ex melancolia non naturali, vehemencius ingrossata per adustionem vel congelacionem, vel humorum valde grossiorum admixtionem cuiusmodi sunt flegma gypseum aut vitreum in intestinis secundum quando, et licet species huiusmodi distincta nomen obtineat quod distingui potest a quartana propria, verum quia humores putridi distincti in massa sanguinea nostri corporis non sunt nisi quatuor, quoniam sunt flegma colera sanguis purus et melancolia, quartam sub eodem tamen genere reponimus.

Signa quartane vere sunt quod incipit eius paroxismus cum horripilacione et frigore vehementi, cui succedit tremor corporis totius et dentium grassio, consequentis perveniunt usque ad ossium et medullas, et propterea quamquam 3 vel 4 paroxismos, et non sentit paciens velud acumen punctuarum sed lassitudinem et contusionem pluram, quare sit in fragmine aut tensus fustibus aut in carne lacerata, et sit pulsus hora illa parvus valde, ita quod licet in principio paroxismi [illegible] febre pulsus minoratur, non tamen secundum quod inhabitat innoratur adeo ut perfecte pulsum cognoscere posset quante spei sit pulsum cum [illegible] consuetu apud sanitatem. Deinde cum calor sit et venit ad augmentum fit vehemens eius caliditas adeo ut in statu fit nimis calitem synoche et terciane [illegible] pariter deficiens alba et sicca caliditer sic flatice qualis [illegible], sed est eius siccitas secundum siccitas terciane et est eius urina aquosa [illegible] in principio et propter sic fit opilacio. Post hoc autem fit rufa grossa cum [illegible] calor [illegible] in residuam velud in carbonem et quoque fit nigra vel rufa rubea olivaria. Et illud quod erravit non facit in hac specie ut dicit Avicenna quarto colliget, est quia reddit periodice de quarto die in quartum inclusive, et propterea apud octavam horam dici quod nulla species febris potest neque simplex neque composita. Signa quartane non vere sunt omnia signa predicta, iterum quod magis tarda sunt eius periodus, quia reddit de quinto in quintum aut de sexto ad septimum aut amplius propter materie grossiciem atque siccitatem

2 signa

3

caverna splenis

quartana vera et non vera

amurca fex olei dicitur

vltimata, quare talis sunt non quotidiane
sed quintane vel septane intitulantur. Et
dicit Rasis in divisionibus quorum paroxismi eve-
niunt esse cum paroxismis prius in infectionibus.

Methodus. Cum quotidiane vero de
... et si forma sit ru-
bea grossa in principio et habitudo corporis
sanguinea, minoretur statim in principio vena
sed non in die paroxismi cum flebotomia basi-
lica sinistre partis, et deinde cum flebotomia
saphene sinistre et fiat incisio vene
larga ut sanguis grossius educatur adeo quod confert
plurimum ut eger sedeat in balneo aque
dulcis tepide ante flebotomiam et magna
decoctionis malve, malvavisci, ordei
depilati et fenugreci. Quando tunc urina sang-
uinea id est cum sanguine adusto vel congelato fu-
erit inventa, indicabitur esse cum ... hunc esse
quando ipse cum flebotomia separatur. Si ergo inventus
grossus fuerit quod egreditur plurimum ...
trahatur aut simul aut apud sedationem
statim aliquotiens usque ad septimum vel
... paroxismos sub ... subtile ... clarum
sunt illico vestigatur. Si autem urina
fuerit apparens subtilis aquosa et habitudo
corporis macra, alba aut squalida
flatica non fiat flebotomia, sed evacuetur
cum medicina lenitiva sicut est apozi-
ma de mirabolanis indis et apozima
de elleboro nigro quod describitur cum ... de p-
turbatione de polipodio quod ... polipo-
dii ℥ 1 mirabolanorum indorum ℥ 1 et si semen
epithimi ana ~~...~~ ℥ ... rosarum
... scolopendrie ana ℥ ... conterantur
mirabolani grosso modo et ... bulliant cum
polipodio et scolopendria in libris ... aque
duobus donec consumantur ex aqua partes
duo, tunc addantur semen epithimi
atque rose et iterum aliquantulum super
carbones leniter coquantur ...
... cum decoctione forti ... fricetur
... manibus vehementer, et exprimatur
... et aqua colatur et dulcoretur
cum ℥ ... syrupi ... aut solis aut cum
aqua decoctionis ... et zuccari, et
detur totum ad ... deinde digeratur

residuum ... cum oximelle ... vel squillitico
aut cum syrupo acetoso dando ... omni die
... cum aqua decoctionis ... capparis
cum zuccaro ... et altera ... purgetur
omni septimana semel ... post ...
... ita ut balneum aque dulcis tepide
omni die frequentetur, propter quam in die paroxismi
... est vehementer ... indigeant ... magis
grossas ... sui humectatione et subtilia-
tione ... Et si urina sunt adusta
quod sciatur ... urine ... talis apud
paroxismum, sed ... medicine lenioris
ita ut in eis humiditas super calefactionem
dominetur, quare sufficient ... acetosus
indigendo et aqua cassie in qua infusum
est epithimum per noctem in solvendo. Si
vero urina non sunt adusta quod sciatur ex albedine
urine et ... remissa talis apud statum
paroxismi, et ut sunt omnes ... magis
fortiores ita ut in eis caliditas cum
humiditate equaliter dominantur, quare
requiritur ... indigendo et mirabolani et
semen atque polipodium ... donec
... ad lapidem lazuli et elleborum nigrum
... et ipse apud statum ... cum
urina ... sunt digesta ... convenit
... eradicare cum medicinis fortibus
sicut sunt pillule de lapide armeno et pillule de
elleboro nigro quarum omnium iam ... cum
... Et medicine ... ex ... eo
... in hoc sunt ... yera rufi-
ni, dyasene et catartica imperialis. Hac
igitur methodo regulantur patientes ita ut
solutio ... post digestionem et digestio
post solutionem ... non ... in eis magnum
... statim a principio quam est morbus
difficilis eradicationis. Diete sub hoc
regimine nequaquam prolongatur et habet ... cu-
ra ... Dieta autem consequenter
dedicata. Sit omnibus cibus eorum humidus
cum caliditate temperata sicut sunt pisces
... petrosi ... cum petro ... conditi
cum ... et cinamomo aut assi super prunas
et sicut sunt carnes edorum et pul-
lorum et castratorum et agnorum ...
et ... lactantium cocte cum pe-
tro. Et sicut sunt blite et spina-
chie et rape dulces cocte cum carnibus

Cibi leniter solventes ventrem

Et cibis et opibus leniat ventrem solventibus sicut aqua decoctionis caulium veterum condita cum sale et butiro, similiter et ius galli vetustissimi decocti cum aqua et sale in quo positi sunt aliquantulum polipodii quia in eis sunt partes acute se cissime et ipse sit parum oleis audienti sorbeat.

Potus

Sit potus eius vinum album dulce clarum purum vel parum cum aqua cum expressionibus vero fructibus siccis et viridibus et uvis maturis et avellanis et nucibus recentibus et quorum prunis aut cerasis ante cibum et ex aliis sapidis dulcibus post cibum. Abstineat

Cibi inflantes sanguinem grossum

a cibis et potibus sanguinem grossum generantibus quia multiplicant melancoliam ex quibus sunt caro ferina caro bovina caro porcina et hyrcina et omnis res vehementer salsita siccata et panis azimus et res frixe in sartagine qualis sunt tortelle et ex oleribus sunt allea et caules et ex seminibus lentes et fabe nisi si fortassis cum corticibus lenium intendat lenem ventris facere solutionem. Et ex potibus sunt vinum rubeum vinum album grossum cervisia vel aqua frigida. Preterea abstineat a coytu superfluo et ira et tristitia et labore habitet assidue sub aere temperato et gaudeat solaciis tempore diei cum quiete et sompno pleno prout posse nisi cum appropinquat paroxismus. Tunc enim non competit ut dormiat donec tempus principii transierit et paroxismus advenerit ad augmentum tunc dormire poterit. Hec est igitur huius sic cura per omnes dies quietis si requiritur ut nunc dicamus de regimine

Regimen in die paroxismi

ipsius in die paroxismi sit venter eius omnino vacuus a fecibus atque cibo et si non aliter saltem cum suppositorio vel clisteri et cum superveniat horripilatio mittat corpus intinctum aque dulcis calide aut totum aut saltem manus et pedes quia facilitabit paroxismum et faciet festinare caliditatem et provocet in eo vomitum si sunt possibile et si non aliter saltem cum oxymelle composito aut syrupo acetoso composito cum ex bibito cum aqua calida decoctionis seminis aneti aut radicum raffani et[illegible] saturitate ex oleribus et cepis et leguminibus et piscibus salsis et ipse sit in via non sint digesta. Et si vomitus factus sunt et successus frequenter in multis in diebus quietis. Cum autem frigus transierit paroxismus pervenit ad augmentum educere ipsum a balneo et pone super lectum mollem et pannis calidis cooperit diligenter ut calor accedat ad statum et tunc in potu tribue aliquid ex provocantibus sudorem et ipse apud statum egritudinis et in via postea sunt digesta qualis est potus calide in aqua prius cardamomi aut cariofilorum cum zuccaro sunt bulitus et pone circa corpus eius undique vesicas in quibus sit aqua calida decoctionis origani calamenti et florum camomille quia faciet sudare et cum sudor fluxerit abstergat guttas cum pannis lineis calidis quia poros aperit et aliud faciet succedere sudorem et sic regat donec paroxismus postea declinaverit et valor nalis adminiora sunt revocatus tunc nutria cibis suis supradictis. Cura febris quartane et sextane cum diu protracta sed vere est ut in eis totus medicinalis calefaciendum atque subtiliandum nomen [illegible]

Experimenta

Experimentum in causa de media sirupum nobilem ad omnem egritudinem melancolicam quoniam est potens indigendo et aperiendo ventrem leniendo splenem confortando quare illud recolligere dicamus aut et hic artem faciendi syrupos digerentes atque evacuantes humorem melancolicum periculosa non corpore sunt adustum sine condensatum. Recipe florum borragis et buglosse si tempus sunt vel herbe recentis ana manipulum florum sambuci si tempus sunt vel corticis eius mediane florum genesto foliorum salicis corticis fraxini mediane scolopendrie tamarisci corticum radicum apii recentis ana manipulum cameadreos camepiteos cuscute squinanti eupatorii ysopi ana manipulum semis corticum capparis acori azari sepulle ana ʒ ii aniseti anisi ana ʒ i petrosilini gentiane ʒ ii tamarindi marrubii ana ʒ ii vini albi dulcis clari ad [illegible]

nota experimentum

mellis albi et zuccari ana lb. [illegible] fiat [illegible]
omnibus supradictis bene coctus subtilis et clari-
ficatus modo et forma quo fiunt alii sirupi
de quo potetur omni die in aurora aliquid
[illegible] vel cum aqua calida Et si laxativum
facere volueris adde epithimi ʒ iii
sene ʒ i polipodii agarici [illegible]
ana ʒ i ellebori ʒ ß in decoctione prima
et da [illegible] fiunt pillule que faciunt [illegible]
[illegible] [illegible] vel ter [illegible] die [illegible]
assellare Et si volueris ut appetitus [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] adde [illegible]
que [illegible] [illegible] fistica [illegible]
et [illegible] de [illegible] ubi [illegible]
[illegible] ad [illegible] humores [illegible]
[illegible] omnia simplicia digerencia
et [illegible] multos humores [illegible]
[illegible] [illegible] in splene [illegible]
[illegible] ut medicine digestive ad splenem
multiplicentur in sirupo Dicunt periti [illegible]
[illegible] ʒ iii aqua [illegible] subtiliter con-
terantur et cum ʒ i vini albi veteris
amari potentur [illegible] ad [illegible] paroxis-
mos esse illico deradunt vel abreviant
et alleviant evidenter quod est quia [illegible]
[illegible] subtiliat provocat [illegible] opilat
et putrefactionem prohibet ad [illegible] desinit
[illegible] calida sicca vehementer
Item [illegible] forma [illegible] calida bibita
omni die in ieiunio et [illegible] in die [illegible]
[illegible] potant vinum potens Et item
facit [illegible] vinum decoctionis absinthii
colatum et cum melle [illegible] Decoctio-
[illegible] bibitum in ieiunio [illegible] etiam
[illegible] bibita cum aqua decoctionis [illegible]
vel genciane dulcorata [illegible] Item
et ista confectio Recipe pietri genciane
camedreos ana ʒ i ß melli albi lb.
ß [illegible] omni die [illegible] in
ieiunio ʒ ß cum ʒ i aque decoctionis
ysopi [illegible] cum ʒ i aque [illegible]
in brevi tempore [illegible] Item
et ista confectio Recipe [illegible] foliorum
[illegible] ana ʒ i [illegible]
cum melle et da pacienti [illegible]
per duas horas ad modum castanee

Canon [illegible] istius esse [illegible] ut
[illegible] cantella [illegible]
[illegible] quia medicinis plus quam in esse
aliis cronicis propter difficultatem sue cura-
cionis De modo igitur [illegible]

~~plus quam in esse aliis cronicis~~ est sicut put-
[illegible] [illegible] ubi loquitur de [illegible]
esse [illegible] ut [illegible] paciens [illegible] in die po-
[illegible] quod sic videtur intelligendum [illegible]
paroxismus [illegible] sit in die [illegible]
[illegible] neque [illegible] declinato
[illegible] completo Si vero esset [illegible]
[illegible] de nocte [illegible] ternarii
neque [illegible] donec paroxismus perfecte de-
clinaverit [illegible] sit prolongatus
et sic predictum paroxismum intelligimus [illegible]
horas ante paroxismum si [illegible] quatuor
horas vellemus intelligere [illegible]
duobus diebus assidue [illegible] tam
paroxismum vel [illegible] horas [illegible]
[illegible] quod absurdum videtur [illegible]
[illegible] operantes [illegible]
[illegible] ante paroxismum [illegible] ut [illegible]
[illegible] sit plus quantitate [illegible] magnus
[illegible] qui cito digeratur et [illegible] corpus
[illegible] et [illegible] quod est [illegible]
[illegible] esse [illegible] sicut sunt [illegible]
carnis laudabilium et caro [illegible]
et pisces recentes petrosi assi vel elixi
nisi fortassis [illegible] intenderit quod [illegible]
[illegible] in principio paroxismi sub
[illegible] donarent Post decli-
nacionem vero paroxismi [illegible] supra
dictis. De qualitate vero ciborum advertendum
[illegible] omnis cibus sit fortis in
humectando sed temperatus in calefaciendo et
[illegible] si multa sunt adusta vehementer [illegible]
calida sanguinem adurunt velud allium [illegible]
[illegible] et piper quod assumunt [illegible] moderato
vehementer aut frigida sanguinem condensant
velud lactuca portulaca Dicta vero [illegible]
velud assatura et tortelle [illegible] quibus [illegible]
humor melancolicus augmentatur De medicinis
[illegible] sicut quod neque digestiva neque solutiva
neque [illegible] provocativa forcia sunt [illegible]
[illegible] egritudinis offendat ne forte educat
subtile et remaneat grossum lapidificatum
[illegible] quare [illegible] ad [illegible]
[illegible] donec hora status ap-
pareat in qua [illegible] omnis [illegible] potest
[illegible] Amen [illegible] quod [illegible]
dandus est sirupus [illegible]
[illegible] Secundum etiam [illegible] medicinae
[illegible] esse [illegible] ut sunt calide
subtiliative penetrative cum [illegible]
si [illegible] adusta [illegible] ut eorum

nota experimentum

caliditas refrangatur sed tamen omnino de-
postponatur quoniam et licet repugnet dispositioni
materie secundum qualitatem confert secundum modum sub-
tilem sit grossa et viscosa quapropter ait Avicenna
quod in hoc casu danda est ptisana contra
dispositionem suam et materie quoniam ipsa est grossior
humoribus. Cum autem splen sit receptaculum
istius melancolie necesse erit ut eius confortatio
non postponatur in hac febre sicut respicit per
doctrinam capitulo de opilatione splenis et capitulo
de debilitate splenis ut massam sanguinis
mundificet et melancoliam ad se trahat. Item
licet omnis melancolia sit frigida et sicca preparari
tamen magis sollicitandum tam in cibis
quam in medicinis ad removendum siccitatem
quam frigiditatem quoniam tempus humectandi
longius est valde tempore calefaciendi vel
infrigidandi vel exsiccandi ut ait Galenus in
de ingenio sanitatis quapropter omnia que
dicentur infra capitulo de impinguatione
corporis macri per capitulum sublimiter
suffragantur.

Pronosticatio

Dicit Rasis in divisionibus quod febris quartana
raro fit ipse incipiendo ut plurimum accidit ad
febres alias cronicas consuetudo quoniam complexionem
febre melancolicus humor multiplicabitur in
corpore propter inanitionem humoris ex febre
calore qui postquam humores subtiles atte-
nuant et grossos inflamabit. Cum autem sit
consuetudo consequendo cottidiana et tertiana
non puram et ipse cum tempore prodiis tempe-
rent observare quoniam ut ait Ypocras in
pronosticis febribus inordinate vagan-
tibus quartane fiunt future. Cum autem sit
ipse incipiendo autem plurimum in autumpno
et yeme quoniam hoc tempore colera non dominatur
et superscriptione calore aeris post estatem
putatur et ratione caloris naturalis in
interioribus aliud apud yemem putamus. Item
hec febris ut plurimum durat in senibus nisi ac-
cessit regimine optimo et potu nimio et
labor et vigilie et sollicitudo plurima
durans. Item febris quartana sui specie cronica
est valde ita ut annum integrum
obtineat plurimum. Item si patiens er-
ret in regimine. Item ut Avicenna
testatur annis plurimis perdurare nisi fortassis
virtus deficiat et morbus ad mortem
accidit quod si febre humor contingat
plurimus curari non accidit hoc nisi vel

quia materia fuit pauca statim a principio
vel virtus fortissima fortis et evacuatio
febris plurima apud Ypocras ad vomitum
et fluxum ventris et sudore quoniam ut
ait Galenus 3o de creticis quemadmodum acute
inter breve motus hinc fiunt ita
febres facilius curantur hinc plus. Item
et quia yeme vel in vere et esta-
te non generatur ad autumpno quare
fiunt vel ad yemem durare con-
tingit sub sequentem vere. Ypocras particula
afforismorum quartane estivales multum
breves fiunt autumpnales vero longe
maxime si ad yemem junguntur. Quod
protractas. Galenus in commento dicit idem de
morbus omnibus materialibus indicandi
cronicis naturaliter resolvuntur materia vel virtus
materie calido dissolvente quoniam frigido contra-
gente. Quare morbus citius fiunt
bit ad mortem vel salutem. Item
quartanam fiunt splenetici et sanguis re-
tenti quartana magna quare cum retti-
ficatione splenis fuerit. Item lepro-
si non valde fiunt quartanarii quoniam si febre
quartana habuerint et multi lepram
perdurante lepram curat inchoata.
Item si prolongetur hec febris perdurant
epatis et splenis et deinde ad ydropi-
sim venosam. Item si urina fuit
alba subtilis lignosa statim a
principio perdurabit sub hac forma tempore
longo morbi longitudine et male
dominatur sed non quartana quare
die cum ingrossatione febre et bonitate
coloris morbi fit brevitas. Item
magis et melancolia febre quartana super-
veniente tollit egritudines. Item quartana
que fit de melancolia adusta vehemen-
tius affligat et tardius curatur.

Capitulum xiiij de febre melancolica continua

Est hec febris ex humore melancolico putrescente intra venas sed
rarissime est eius in corporibus curatio
adeo ut quicumque dicatur esse invenire
quoniam non est. Signa eius sunt
signa febris quartane predicte sed
non accidit in eius accessione
tremor aut horripilatio quemadmodum
accidit in aliis febribus quoniam non cadebat

decoctio incipitur que admodum et febre continua prodita ad quam compositum porcionata sed tunc fecerit in aliis diebus

Methodus

Cura eius est cura febris continue prodicte sed magis confert in ea terciana certum flo[illegible] quam in prodicta quare flomeum apertio basilica sinistra in [illegible] et post hoc [illegible] sinistra cum cautela qua [illegible] in [illegible] sanguine grosso ad subtilem et post gradatim procedat ad medicinas digestivas et deinde ad solutivas atque vomitivas primo quidem leviores et post fortiores per distributum in cura febris melancolice

Pronosticatio

Vero si habet febre [illegible] incipiendo sed [illegible] ad febre quartanas et ipse acuitas [illegible] habet febre levitatem sed calore vehementem tamen profunde corporis insertum que ad modum etthica [illegible] caveat ne fortassis ad illam transmutetur vel si non transmutetur ad ethicam fiet vel plurimum salubris

Capitulum xiiii de febribus compositis et conmixtis et erraticis que plane et [illegible] dicuntur

Experimur medici [illegible] febrium non simplicium plures fieri valde et ipse [illegible] tempore [illegible] inordinato regimine et ordinati [illegible] generant humores qui putrescentes [illegible] febre inducunt que ad modum cum humorum [illegible] est [illegible] cum sint corpora liquida facile [illegible] alieno [illegible] et optinet febre qualibet cuilibet copulari [illegible] hoc in quibusdam cognoscit ingenio [illegible] accidit [illegible] alterius [illegible] super alterum [illegible] aut [illegible] collect Et [illegible] primus est [illegible] membrorum simplicium [illegible] Sed hinc [illegible] ad [illegible] reducunt apud [illegible] intellectum [illegible] aut [illegible] aut [illegible] aut erratice [illegible] Compositas quidem vocamus cum duo vel tres humores simplices distincti locis putrescunt simul hora una vel propinqua quare duas vel tres febres faciunt simul in corpore vel [illegible] ut si terciana continua cum flatica [illegible] aut febre sanguinea cum flatica vel quolibet continua cum interpolata seu [illegible] et huius febres famosior est [illegible] emittens veris et [illegible]

veris Et veris quidem componitur ex terciana continua et flatica interpolata sed non veris [illegible] [illegible] in [illegible] aliqua [illegible] et [illegible] flate et [illegible] vel flate et [illegible] vel alio quoniam quod [illegible] quibus est simul [illegible] putredinis copulans qualis est febris [illegible] vel [illegible] vel continua continua vel interpolata cum sint [illegible] Erraticas autem [illegible] cum febre [illegible] [illegible] secundum partes suas [illegible] si sit [illegible] flate grosso et subtili aut [illegible] aut [illegible] et [illegible] quare si partes subtiles [illegible] prius putrefieri quam grossa [illegible] [illegible] ponendo [illegible] grossa prius putrescunt [illegible] [illegible] est [illegible] ut [illegible] subtilior [illegible] prius putrefiat quam [illegible] grossior [illegible] [illegible] ne [illegible] etiam calor [illegible] esse [illegible] facilius evaporat [illegible] febrium [illegible] sint ut non [illegible] in [illegible] febre [illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible] cum [illegible] duarum [illegible] omni die [illegible] est [illegible] duo febres [illegible] sed cum tu videris [illegible] omni die cum [illegible] terciane scias quod sunt due terciane [illegible] [illegible] accedit cum recedit alia terciana et [illegible] quarum cum accidunt simul in corpore due interpolate una de [illegible] et alia [illegible] que faciunt [illegible] omni [illegible] sed cum tu videris [illegible] unius diei tandem in calefactione et valde [illegible] [illegible] alterius diei calefactionis vehementis cum [illegible] et aliena [illegible] scias quod [illegible] est febre simul [illegible] etiam accidunt simul in corpore due febres quarum una est continua et alia interpolata ut [illegible] in [illegible] vel [illegible] quare [illegible] videris febre ulla [illegible] deficere neque corpus [illegible] et cum accidunt [illegible] scias in corpore duas fore febres una continua et alia interpolata [illegible] continua sint valde [illegible] cum [illegible] et [illegible] amaritudine interpolata [illegible] cum [illegible] omni die et ipse apud [illegible] scias quod est

Vera emittens

Emitte

Erratice

Signa [illegible]

Due [illegible]

[illegible]

Signa emittens

emittens verus. Si vero fuerit egro fre-
quenter vel vero/ horum trium ne cadat er-
Nota de febribus que sunt interpolate — ror in cognitione diuersarum febrium interpolatarum
compositarum est sciendum quod paroxismi earum
febrium tribus componuntur modis quia aut
sunt continuantes aut subintrantes/
aut subalternantes. Continuantes quidem — 4 continuantes
dicimus quando cum incipit paroxismus unius
incipit finem et alius in parte post-
eriori et sic fit additio manifesta in frigore
Subintrantes — rigore et horripilatione. Subintrantes
vero dicit quando cum unius paroxismus desinit
alter statim incipit vel parum
Subalternantes — post partem. Subalternantes vero dicimus
quando inter paroxismum cadit quies inter-
media manifesta. Et quia admodum
diximus de paroxismis febrium interpolatarum
intelligimus et de exacerbationibus seu sup-
erexcrescentiis febrium continuarum respectiua-
rum ad illas. Et febrium quidem continuan-
tes difficiles sunt cognitionis subalter-
nantes vero faciles subintrantes autem
Signa febrium commixtarum — medie sunt earum. Signa febrium com-
mixtarum sunt signa febris cottidiane vel
prime vel tertiane vel prime simul et quarta-
Signa febrium erraticarum — ne. Signa febrium erraticarum que plane-
tice dicuntur sunt quia procedunt contra
periodi ordinem librato. Si vero nunc ante-
ueniendo nunc postergando. Unde est
hic cadit error quia si fuerit aliud
secundum ordinem digestionis vero signifi-
nota — cabit febrem erraticam. Oportet nos febrem in-
composita vel ad coniunctam peruenit an-
ticipare eius paroxismum vel de-
clinare post ponit. Sed in principio
fuit aut statim accipe hora una
aliter tamen et aliter post in casu de flati-
ca imposita distinguimus per agitationem de
pronosticatione. Si vero fuerit paroxismorum
error sine signis digestionis in urina
febrium erratica de indistinguibili

Methodus

Cura omnium istarum febrium
est composita quam medicinarum simplicium sub
proportione quam requirit febrilis dispo-
sitio et eius causa. Et quia si febris
sit composita ex febre dicta et febre de state
qualicumque continua vel interpolata tunc
oportet ut indigentibus misceatur syrupus ace-
tosus oxizacara cum oximelle/ simili-
ter in enantibus turbith cum reubarbaro
vel agarico cum diagridio misceatur simili-
ter in cibationibus lactuca cum feniculo et sapo-
ribus agresta cum sinapi et in poti-
bus vinum et aqua misceatur. Caute — Cautela
la tamen habeatur obseruata ut si dispo-
sitio magis infestatur quod febris ex ar-
dore et siti vehementi magis alcali-
tibus insistamus si vero ma quod febris
ex angustia corporis et repletione ve-
narum et urina grossa magis euacua-
tiuis curatiuis. Si vero fortis
debilis apparuit ypatem precipue cum usor
tenuis cum cibis et potibus primi
mothu et eius causa negligendo

Emperica

Ars faciendi syrupum
digerentem humores corruptos commixtos
et similis et ipsos comprehendentem apticula
in corporis quacumque est hec. Recipe
calamenti origani nepite pulegii
herbe palisti betonice balsamite
ana ana sed unc. Flateris folio endiuie
lactuce ana ana sed unc. Cole herbe
vel flores boraginis et buglosse sco-
lopendrie sticados arabici roris
marini ana Ʒ unc. Marr. opila-
tarum/ ƷƷ cinamomi pila aloes pllo
kal foliis indi ana Ʒ unc. Ad roboli-
zacionis et confortationis corporis
mellis et zuccari ana lb sed fiat ex
omnibus syrupus bene coctus et clarifica-
tus modo et ordine quo fuit et alii
syrupi et recipiat potest omni die in
aurora. Et si aquosus fuerit sed
cum aqua calida si fuerit per decoctionem
inspissatum. Et si laxatum facere vo-
lueris adde turbith agarici ana Ʒ sed
unc. Flateris casseffistule tamarindorum
ana Ʒ unc. Cole hermodactilorum
sene thimi epithimi ana Ʒ unc.
mirabolanorum kebulorum/ vel
mastic Ʒ sed unc. Confortationis
intestinorum emittantur et ponantur
omnia in decoctione prima per quam
fuerunt aliquantulum in mortario
contusa et fiat syrupus sicut prius
quod faciet corpus assellare bis
vel ter leniter quacumque die. Et
si volueris ut capud aut stomacum
aut membrum aliud respiciat con-
spectare adde ex diureticis que

diuersitate de ffe

diximus in capitulo de febre flatica interpolata
passio de empimatis ubi autem consilium descripsi-
mus ad flat. **Canon** Scire oportet quod in ces-
sacione febre compositarum vel continuarum insisten-
dum est a principio circa rectificationem humorum
calidorum subtilium et post hoc grossorum cum
digerentibus atque evacuantibus appropriatis quoniam
illud quod plurimum accidit est ut humores sub-
tiles agitantur statim a principio grossiores
vero tardius in processu. Advertendum propterea quod
humores calidi subtiles plus indigent
alterantibus / quam educentibus / grossi vero
e converso quoniam ut ait Averrois auctoritate
avenzoar et in sui colliget nunquam
visa est medicina laxativa universaliter a-
pud eum operationem nec curare coleram ru-
beam a principio quod quando accidit propter eius
subtilitatem et caliditatem quoniam disponitur
ad motum. Sollicitandum circa statim
a principio febre predictarum in confortatione
stomaci et epatis et splenis et aliorum omnium
membrorum / malum atque corporis oppilatione
quoniam ut ait Rasis in divisionibus capitulo
puti. In omnibus humoris febre inflatur fa-
cies et corrumpuntur viscera et debilitantur
et infirmantur stomachus et epar quare cum
calidis stipticis hora una tenendum cum
penetrantibus dyaforeticis hora alia sub-
tiliter succurrendum et hanc artem plene lauda-
scripsimus capitulo de febre flatica predicta
passio de canone quo fiet rectificatio

Pronosticatio Iste composite aut continue vel erratice
quod tota sunt febres difficiles sunt et maligne
quoniam in eis virtus opprimitur et viscera
corrumpuntur neque medicine venales con-
hibite poterunt illico subvenire quod totum
quod hoc accidit quoniam cause earum secundum
complexionem vel substantiam simul equaliter
dominantur propter omnes febres humorum plura
sunt et male. Item dicit Rasis in
divisionibus capitulo puti quod plures febres
composite que accidunt sunt ille que sunt
ex colera rubea et flegmate composite vel interpo-
late quoniam omnes alias aut humores duas
corrumpunt ut plurimum in hos duos
in colera quando pro adustione in flegmate
vero pro incrudationem vehementem. Item
dicit ypocras 3° pronosticorum de febribus

inordinate vagantibus quartane sunt
future et propterea apud antiquos sit tempus
inordinatum. Item febre ethica sive complicatur
cum putrida in quoniam ethica repletione in-
diget putrida vero inanitione. Item ad febre
compositas cum predominantia accidere consuevit opi-
lationes et duricies in epate et splene et
deinde ydropisis ascites. Capitulum
XV de febre pestilentiali

Accidit mutatio aeris qui est hic apud nos
circa terre superficiem ut corrumpatur et putrefiat
quemadmodum accidit et aque que stant in
palludibus et fanges quare cum aer
corrumpit humiditates que sunt
in corde et capsula eius et sic febres indu-
cit que epidimia dicuntur et pestis latine
incipiunt et una hec febre acuitas
que apud diem terminantur
vel prius hec autem aeris corruptio aut
sit per causam manifestam ut propter cada-
vera mortuorum non defunctorum et
infusione lini vel canapis in aquis vicinis
hominum habitationi et propter humida
provenientium flatus ventorum austrinorum
aut sit causa calida occulta ut propter
influentiam orbium et astrorum quam propter ait
ypocras primo pronosticorum. Est autem et sidus
quoddam celeste quod latere non oportet. Signa
febris epidimialis sunt quod est quiete
caliditatis cum tangitur exterius. Sed
est difficiles et perturbans interius et propter
circa toracem et pectus ubi est sive pu-
tredinis quapropter est cum ea lingua
nigra adusta et pulsus spissus debilis
primus inordinatus sistoles maior est qua
diastoles sed fortificatur apud noctem
fit et hanelitus sed est fetus horribilis
fetoris fit et egestio et urina et ad-
venit ei tristicia et vomitus et sitis et
urina eorum est laudabilis digesta parum
differens ab urina sanorum / vel quod est valde
grossa cum lividitate et propter hoc febre est ve-
hementis malignitatis et est cum ea pro-
stracio appetitus ita ut si vehementer
ab astantibus non resistitur moriatur eger
eget sine cibo et in ea
vigilie et inquietudo iacendi super lecto
suo et dolor oris stomaci et tussis sicca
et tensio et spasmus membrorum
ita ut cogitans ambo eger frequenter

Signa febris epidimialis

Urina

grossa cum lividitate

cadat in sincopim et debilitatem virtutis
viciata. Cum igitur videris esse tepidum cum
nausea frequenti et signis omnibus aut
pluribus iam dictis ad febres quod ipsa est pes
tilencialis vim si cum predictis multiplicentur
hec esse in hominibus / et sunt signa pestilencie
manifesta in aere existente ut post ca
liditates plurima cum turbulentia nubium et
multitudine pluviarum et alterationes aeris
subita nunc ad claritatem nunc ad obscu
ritatem et multiplicatio vermium et ranarum? va
larum in puteis et morbillorum et flatus
assiduus ventorum calidorum humidorum
quos austros appellamus / significabitur
pro tua **Methodus** Sit tua
in confortando cor ipsorum intencio
quod maxime laborat in hac quia est aliud
aut cum frigidis stipticis esse. Conforta
lorem febrilem reprimunt aromatizantibus quia ca
et vehementi putredini resistunt quae
primus et optimus invenerunt. Tempore
igitur statim aspiratio aer insitationis corporis
servando cum cameras plantas frigidas vi
rides redolentes sicut sunt folia rosarum
et salicis et nenufaris et vitis albe et
aspergantur parietes cum aqua rosacea et aceto
et suffumigentur cum sandalis et camphora
et ligno aloes / et pilo balsami positis super
carbones et adolent assidue res casse
in manibus suis retinentes vel factis
operis pomis ex laudano et storace
storet frequenter corpus faciens cum aqua
rosacea et fomentetur frons et tempora sitis
et pectus totum cum aqua rosacea et aceto pro
quo inicies pulveris rosarum et camphore et
sandalorum fuit dissolutum infundendo inicies
pannos lineos mundos vel sericeos et
actu frons frequentando superlotum. Utantur
cum pullis assatis conditis cum vino granatorum
vel berberis vel aceto sitis et vitellis
ovorum et mica panis desuper lota
in aqua frigida deinde cum pressa et imbibita
in vino granatorum / preter que cibis simile
lentes excorticatas vel his coctas
conditas cum aceto. Bibat et pulmentum
cum farina ordei vel avene conditum cum
aceto / Bibat vinum album odoriferum
vel cum ad nuptias sit quamvis eius quantitas
cum aqua dulci frigida vehementer / vel

bibat aquam frigidam cum vino granatorum vel
agresta vel cum aceto si potus non est ale
sorbeat quoque lac acetosum vel lac vstu
latum cum lapide ignito et cum eo
lacte et farina avene faciat pulme
ntum utatur etiam extremitatibus edorum
et pullorum vitulorum ~~sed hoc ...~~
cortos et conditis cum vino pontico
et aceto et semine acetosi. Postquam fuerit
vehementer infrigata et sit studium plurimum
in confortatione virtutis corporis cum cibis
et potibus accessit quam diversorum que
provocent appetitum et cum exercicium cadit
virtus et moritur si non cibus offeratur
confortetur hora qua cibum non sufferet
cum diarodon abbatis rosata novella
zucaro rosaceo et sandali
Experientia simplicibus quinquies
prohibeatur hic eger a cibis humidis presertim
sunt ... carnium elixatarum
potibus vaporosis ut sunt vina simul et
pura cunsa vel clarencia. Et sit corporis
aspectus ad septentrionem non ad austrum
et prohibeantur etiam a balneis et ablutionibus
aque calide dulcis quia ut Galenus testatur
caliditas et humiditas vero subiciunt.
Dicunt preterea experti quod si quis sufferent
ex hiis pillulis omni die 3 j in maiori tempore
pestilencie non cadit in hac esse. Recipe
aloes 3 j mirre croci ana 3 ß terat
omnia et confitiant cum vino albo o
dorifero et cum eo assumantur in potu
quia mas putridas leniter evacuat et no
xiditas preservat virtutem si corpus
non fuit plectoricum neque sit opus pur
gatione omnino cum ut aloes et mirra
pro vicibus aut pluribus abluantur in
aqua dulci / donec partes acute resolvantur
et sola stipticitas remanserit aromatizatas
et cum operatur tyriaca bona si cum vino
claro aromatico et aqua rosacea frigore
potetur in ieiunio. Odorent etiam assidue
camphore si caliditas sit vehemens
in iuvenibus vel iniusti si caliditas
sit non forti dicitur conferre **Canon**
non confert in hac esse purgationibus
insistere quia humor putridus non est
causa eius sed vapor aeris putridus
cor inficiens et eius humiditatem /
utque si vehementer sit stipticus
leniatur cum suppositorio vel clisteri

Signa pestilencie 1

dieta

vinum album odoriferum

9 fo

et quocumque cum medicina leni cuius modi sunt cassiafistula manna tamarindi si bulliant in aqua cum psiliis vel prunis et coletur et potetur in aurora, quia si corpus carnosum sit rubicundum et urina rubea et spissa et consuetudo sit in fleobotomando flobotometur statim a principio quia humores superfluos diminuit urinam alleviat et a febribus putridis preservat, nec est negligendum quod detur medicina digerens quocumque die humores rectificat et ab ebullitione prohibendo infrenat cum aqua ordei oxizaccara vel sirupus acetosus simplex si cum aqua frigida potetur in aurora, sed apud cenandum tunc si sitis vehemens bibat sirupum rosatum vel de acetositate. Apud noctem vero cum somnus potest bibat sirupum de papavere et similiter omnia que desiccare tenentur et cetera continua diurnum corpore si sitis et vigilie perdurant.

Prognosticatio

Febres epidimiales contrarie sunt per se tediose sunt et suspecte quia ideo nunca a principio credimus est in corpore quod est sine virtute quapropter aut Avicenna 3° capitulo febrium primo capitulo quia non est in ea digestioni credendum quia per urinam appareat digesta et conveniens tendit ad mortem quod est quia in hac sunt virtus naturalis ... forte generatione prestat in aliis et humoribus quamquam virtus vero vitalis est debilis prostrata que pulsum faciat propter spissum velocem debilem inordinatum pulsum igitur credendum est pro quanto non fallit ut dicit Galenus in libro suo de pulsibus. Item si sincopis frequentes et forte accidit aut appetitus animo sit prostratus modicum. Item omnis sunt in crisim perveniunt modo naturali et precedentibus signis digestionis terminatur ad bonum quam ad malum preterquam hec sunt in eius crisi non est confitendum quia est ut plurimum mortis ut aut [illegible] in pronostico illius affor. 2a particula. Et in iudiciis crisis sunt huius vox difficilis ad occurrendum. Item hec sunt similiter et omnis sunt putrida multiplicabunt maxime si febris sicca et pluviosa vide Ypo. 3a particula affor. Constitutiones vero anni omnes quando fuerit pluvialibus sunt langwores et nimis mortifere. Item ad hanc sunt variole et morbilli succedunt convenient et cetera tempore

Capitulum xvi De variolis et morbillis

Variole et morbilli sunt pustule plurime minute causate in febre acuta continua talia plurima diffusa circa cutim corporis totius et accidunt ut plurimum infantibus et pueris ante tempus pubertatis quia illis etatibus virtus naturalis roborata ut partes superfluas malignas retentas in porositatibus membrorum embrionis radicatas expellat [illegible] hec partes duorum modorum quia aut sunt sanguinee causant variolas aut colerice aduste et generant morbillos quia per se fuerunt sicce et flatice non poterunt fieri causa talium passionum sed scabiei vel pruritus. Accidunt etiam iste passiones quandoque corporibus a[dultis] adultis et precipue post crises diminutas febrium acutarum ita ut variole febres de sanguine vero febres de colera consequuntur. Signa corporum communia quia apud inicium generationis generationis ambarum sunt febris continua acuta talibus vehementis et dorsi dolor fortis super dorsum et pruritus in naso et timor in sompno sine causa manifesta. Signa vero distinctiva sunt quia apud generationem morbillorum sunt omnia actiua fortiora et calitas et angustia cum dolore capitis et rubore faciei similiter et vigilias [illegible]. Deinde post quatuor dies aut tres oriuntur a corpore toto pustule due rubee minute quo multum aut parum faciunt rubeum sed apud generationem variolorum sunt actiua in corpore. Deinde post tres aut quatuor dies apparent in toto corpore sicut et in albuginibus oculorum pustule late molles subalbide que cum maturantur faciunt saniem et rubeum

Methodus cure

Distinguntur hii morbi per quatuor tempora que ad modum et omnes alii tumores fuerunt salubres. Est namque primum initium antequam pustule totius incipiant apparere. Est aut augmentum postquam manifeste ceperunt apparere sed est status cum maturantur et rubeum faciunt et rupturam. Est vero

declinatio dum ulcera siccantur et faciunt cica-
trices et vestigia planiantur secundum hec igitur cor-
pora diversificantur et cura. In principio igitur egri-
tudinis et precipue cum primum cognoscis hanc esse
fiat ultra flebotomia si virtus et etas consen-
serint et subtrahatur sanguis plurimus quod possi-
bile fuerit hora una vel apud sincopim quoniam
diminuet et variolarum atque morbillorum impe-
diet generationem et regatur paciens hora illa
cum cibis et potibus stipticis quod posse ex qui-
bus sunt pultes ex farina avene condi-
ti cum aceto sumach et lentes excorti-
cate et risum et mica panis ab-
luta in aqua frigida et post hoc imbibita
granatorum vel succo berberis aut acetose
et sicud sunt pultes ex farina sile con-
dita cum lacte acetulato bibat aquam fontis
puram aut mixtam cum aceto vel zucca-
ro et tria sandali simplicibus vel mix-
tis et in hoc casu conferunt trocisci
de karabe et trocisca de camphora et tro-
cisca de spodio dicti capitulo de ptisi quoniam magis
calidas acuitates reprimunt vehementer
quod si venter restrictus fuerit leniatur cum cas-
siafistula vel tamarindis, sed non cum me-
dicinis fortibus quoniam in hac egritudine ca-
dit timor plurimus dissinterie maligne
in augmento vero et cum postule ceperint
apparere abiciatur hoc regimen omnino quoniam ut-
ile est ipso primo puncta assorum venenosa
natura repente illic educere ut per eminentes
regiones quare non fiat flebotomia ne-
que leniatur venter quoniam materiam ad centrum
corporis diminuent et fortassis subitam
inducerent suffocationem sed cum cibis et
potibus temperate subtilibus diete quibus
materie diminuetur ad corporis circumferenciam pre-
quod plurimum inflametur sicud sunt pultes
ex farina ordei vel farri vel avene
condite cum lacte amigdalarum et sicud
est hec aqua Rx ficuum siccarum passu-
larum ana ʒ i in radicum feni semine ana po-
torum sive lini granatorum aut berberis
aut lenticule excorticatarum ana ʒ
i sandalorum ʒ ß pistentur et bulliantur
in lb iiii aque dulcis donec medie-
tas consumatur tunc coletur et refrig-

refrigeretur et frequenter ex ea potet in
die quoniam variolas et morbillos pro-
vocat et maturat. Et cum fortifi-
care volueris in provocando adde ali-
quantulum croci et cooperiatur assidue
pannis calidis mollibus donec sudet
et ponantur super ipsum et circa eum orti-
ces rubee quoniam faciunt ipsarum ex-
itum appetitive festinare et mittat
manus et pedes in aqua calidam
quam faciet et alleviet variolarum
exitus in exterius et distillentur in ocu-
los et aures et nares aliquid ex
rebus stipticis frequenter sed partes huiusmodi
defendat ab exitu variolarum et mor-
billorum et gargarizet cum eis quoniam
si accident in oculis adducent cec-
itatem et in auribus surditatem, similiter
et aliorum membrorum nobilium tollent opera-
cionem sive corrosione vehementi et ex
rebus huiusmodi convenientibus est aqua ro-
sata et ipse cum ea succus berberis,
et grana granatorum bulliet similiter et co-
lura stiptica dicta capitulo de obtalmia
et capitulo de fluxu lacrimarum ex quibus
hora post horam in oculos stilletur
similiter et oleum rosarum et oleum mirtinum
ex quibus multociens fugatur puncture
et in aures distillet. In statu vero et cum
postule maturent et sanies et virus
et sanguis emanaverit fiat redditus
ad dietam stipticam dictam in principio
quoniam confortando partes intrinsecas
expellet materias ad exteriora similiter et in-
testina custodiet a casu sinthomatis
[illegible] que accidit quoniam in
hac egritudine pro [illegible] dissinterie
[illegible] et cibis et poti-
bus sanguinem multiplicantibus ab-
stineat quod posse donec morbus ad
perfectam devenerit declinationem ex quibus
sunt carnes et ova et vinum nisi
fortassis virtus debilis fuerit tunc non
quod sumat aliquid ex ipsis usu modera-
to. Cum ulcera et ungentis et emplas-
trationem curantibus sicut cum ungento

et emplastrum quod sic fit. Recipe litargiri abluti
novem vicibus in aqua rosacea et totiens
ebullati ℥ j radicis camomille siccate fa
rine risi pulveris ossium ad ustorum farine
fabarum corticum citri farine lupinorum vel
amigdalarum amararum et corticum citri ana ℥ j
terantur omnia subtiliter et ebulliantur et cum
mucillagine seminis lini psilii fenugreci
incorporantur in forma unguenti aut
emplastri et superlocata genarum ponantur sero et
utatur ad lectum et mane cum aqua abluantur
et ad hoc confert valde plurimum sessio frequens
in balneo aque dulcis tepide post abitum
sine mora ... plurimum tempore quod
... ad membra trahit et
carnem multiplicat in eis.

Pronosticatio

Utraque istarum febrium
continua est et acuta valde. Quare vehemens
cadit in eis timor et precipue apud statum
et sue augmentum cum pustule apparent
velud sudor apud crisim. Verumtamen morbil
lus est velocior suffocationis et corro
sionis membrorum principalium quam in variolis
quia est in eis precipue acutior et acuta
fortiora. Propter quod fit crisis in morbillis
et egrediuntur pustule apud diem tertium
vel quartum vel quintum ad plus. Crisis vero atque
eruptio variolarum accidit ut plurimum apud
diem vij vel ix. Est tamen in quibusdam
corporis periculosis complexionibus ut in variolis
maior cadit timor quam in morbillis
que sunt cum navis ... atque
contingit quod partes huiusmodi vehementer
corporis corrodunt nisi fortassis sta
tim apparentia cum gargarismis et collutoriis
scripturus fuerat. Item morbilli et
variole cum bene fuerint purgati corpus
mundificant et alopicia et cancro et
morphea alba et nigra preservant.
Item si fiant huiusmodi pustule in crisi
febris epidemialis et virtus confirmatur
crisim ... salutarem. Item si pustu
le in ambobus pauce fuerint et cito
exeunt et cito maturantur salubre
si vero contrarium mortale. Item si pustule
nunc appareant nunc delitescant cum
dolore et angustia in ypocondriis brevis
et pulsus debilitatem et inanitionem et
crisim significat mortalem. Item si sinco
pis fortis et frequens accidit mortale.
Item malicia anhelitus et difficultas
deglutiendi cibum et potum supervenerit cum
siti et angustia vehementi mortale
quia membra plurima spiritualia suffocat et oppilat.
Item si fuit color morbillorum rubeus
vehementer aut fuscus aut niger aut
lividus mortale quia materiam adustam
significat et venenosam. Item si variole
fuerint citrine vel prius dura sps
sim in volunt vel rubee vehementer
aut fusce aut ambulaverit ut for
micat aut cutis tocius corporis corruga
verint velud in spasmo omnes sunt
et mortales ut aut ... in divisionibus
capitis primis. Item si sanies alba laudabilis
fluxerit ... apud maturationem
salubre. Si vero sanies ... cum
fetore horripilatione mortale. Item si
urina nigra fuit aut livida aut viri
dis aut diversi coloris confusa mortale.
Item si fluxus ventris supervenerit sta
tim apparentes et ante apparitionem pustularum
in variolis seu morbillis crisim significat
ad salutem et precipue si non superfluxerint neque
viscera senserint nocumentum. Si vero
post apparitionem pustularum et apparitionem statim
vel augmentum fluxus ventris accidit
crisim symptomaticam et suffocationem significat
timorosam. Item si virtus confirmatur et appe
titus remanserit et anhelitus bonitatem
suam servaverit et non remedia
convenientia exhibita quamque dictum continuerint
et sitis et calefactio remissa fuerint
et pustule cito apparuerint et appa
rentes completius remanserint et rumpentes
cito maturaverint et maturantes
saniem albam levem equalem emiserint
et calor tocius corporis equalis fuit
et viscera dolorem non senserint
omnia ista salubria atque vitalia
sunt signa etc. Incipit tracta

tus secundus tercii principalis capitis tercia
decimi primi de crisi quid sit et quot
habeat fieri modis et per quas regiones

Dicemus ergo iam de crisi febrium dum
exposse volumus nunc sermonem nostrum di
rige super actus quedam horribiles
consequentes febres apud ipsarum termina
tionem ad bonum vel ad malum quod grece
crisis et latine iudicio vel iudicium
appellatur quoniam omnibus febrientibus hora
crisis ad salutem vel periculum iudi
catur Est autem crisis ut vult G
primo et 3o de crisi vehemens atque
velox motus morbi tam naturam et
egritudinem in quo natura subito vel vincit
vel vincitur in toto vel in parte quoniam est
velud pugna seu duellum inter naturam
et virtutem quare oportet ut ipsarum alterum subi
to expellatur sensibiliter operva corporis
in toto vel in parte unde quoniam expulsio
sensibilis atque subita potest fieri 3bus modis
similiter et concurrit Modus primus est in quo
eger subito mutatur ad periculum vel sa
lutem quoniam tunc virtus aut natura sub
ito simul expellit omnis virtus velud accidit
in febribus vere acutis quibusdam
Secundus vero modus est in quo eger sub
ito mutatur ad melius vel ad peius
post hoc autem paulatim tendit ad peri
culum vel salutem quoniam fit primo
crisis coniuncta ad bonum vel ad malum
deinde virtus proficit vel deficit pau
latim velud accidit in febribus tro
picis et non vere acutis in quibus
virtus partem materie primo expellit subito
deinde residuum insensibiliter resolvit
vel ab ipsa resolvitur usque ad diem Tercius
vero modus est in quo eger paulatim
primo tendit ad melius vel ad peius
Post hoc autem subito mutatur ad periculum
vel salutem quoniam primo virtus paula
tim resolvit aliquam porcionem materie
vel resolvitur ab ipsa Post hoc
vero subito residuum expellit simul
et expellitur ab ipsa velud accidit in fe
bribus similiter et in febre interpolatis in
his naturis materia primo consumitur in quolibet
paroxismo per vomitum vel sudorem
Deinde circa diem ... vel hy
fit fortis crisis ad mortem vel ad

mortem neque potest evadere
certitur fore modus quartus in quo
eger paulatim tendit vel ad periculum
vel salutem a principio egritudinis
ad finem quoniam modus huiusmodi non est
crisis sed resolucio proprie interpolata
que ad modum accidit in febribus
que sine crisi terminantur Regiones
autem per quas licet crisis fieri duarum
sunt generum quoniam aut expellitur
materia totaliter extra corpus aut ad
membra debilius et si primo modo
fiat appellatur crisis evacuacionis et
continet sub se vi species que sunt su
dor urina vomitus fluxus vo
mitus fluxus sanguinis narium et
fluxus menstruorum vel emoroydarum
pluribus naturis modis inchoat egre
di a simili intra corpus Si vero
2o fiat crisis puncta ab aliis
nominatur Et continet sub se se
3s species famosas que sunt apostemata
circa post aures et in inguinibus
et sub assellis quoniam ista sunt emunctoria
corporis ignobilia super naturam fabrica
ta velud in domibus lastrinarum
et omnes partes debilior apte ductus
accipiunt et receptaculum forciores
Signa crisis quia sunt turbacio
sompnii et rotus plus solito et
dolore capitis et frenesia et an
gustia egri et inquietudine iactu
diu superfluo et instancia vigiliarum
et sompnus profundus et dolores
fortes in visceribus et alteracio an
helitus et vehemencia sitis et ca
loris et adveniunt quibusdam rigor
fortis et anticipat hora accessionis
paroxismus magis solito omnia ista
cum apparuerint in die crisim
signant futuram in nocte et e contrario
quoniam ut autem ypocras per tincula
afforismorum quibus crisis fit hiis nox
difficilior ante accessionem superveniens
vero levior ut in pluribus ...
cum producitur se fiunt ad acuta
et diebus expectata sunt vere

cretica quia sua processit indicatiua
cum signis et euidentibus creticis dimittit
et digestio perfecta vel tarditas ultima
ta visa fuit in urina vicior erit secunda
tua. Signa crisis future per sudorem
sunt cum predictis pulsus mollis undosus
et caliditas cutis rorida vaporosa et quod eger
sentit circa superficiem velud actum pruritus
et reuma sitis et urina vehemencior.
Signa vero future crisis future per vomitum sunt
cum predictis grauitas et tensio circa se
num et pectore et quod eger est capillis
qui venas habet largas et crisim consueuit
facere per vomitum. Signa crisis future per
fluxum ventris sunt cum predictis gra
uitas et tensio circa ventrem et umbi
licum et ventositatum egressio plurimarum.
Signa crisis future per vomitum sunt cum
predictis animi subversio et nausea et tre
mor labiorum oris et inclinatio sputo
vel saniei quod si singultus super venerit
vicior fiet secundum. Signa crisis future per
fluxum sanguinis narium sunt cum predictis
fluxus lacrimarum involuntarius et
rubor faciei atque oculorum cum ymagi
natione rerum rubearum ante oculos et
perturbatione visus simul et nasi pru
ritus vehemens et anhelitus constrictio
in tymporum pulsatio et venarum inflatio
que sunt in fronte. Signa crisis future per
fluxum menstruorum vel emoroidarum
in corpore conuicto sunt cum predictis pruri
tus mamillarum cum tumore et inflatione
venarum ibidem simul et agitatio circa
finem ventris et ardor circa vuluam
et dolor circa altatum (?); quod si corpus con
fectum fuerit in hac crisi et urina
magna fuerit erit secundum nigro
vicior circa secundum. Signa future crisis future
per apostemam sunt cum predictis grauitas
plurime in aliqua parte corporis puta
post aures vel in coxis aut sub
ascellis et quia oportet fiat desflare (?)
vel tota non pura et urina fiat
alba grossa lactea vel subtilis a
quosa neque virtus fiat fortis oportet

quare mam (?) perfecte non apparuit sed ad
membrorum debilitatis declinauit **Methodus**
Cum hora crisis accesserit et illud perfecte
cognoueris per signa superdicta nichil egro
tribuas in cibis aut potibus aut medicinis
sed ipsum permittas ne delinquas quia est ages (?)
sapiens quod nichil operatur in singulis nisi
posse nisi fortassis virtus deficiat et
pulsus parvus fiat atque inordinatus
non quidem propter fortitudinem accidencium sed multi
tudinem euacuationis tunc namque cibus modicus
erit statim offerendus velud est per mica
panis lota in aqua frigida et post hoc
imbibita in vino pontico vel succo gra
natorum et quamdiu via crisis non appa
ruit per signa circa egrum ne forte uel
ducens et via naturam perturbat regiones
Cum autem via crisis apparuit et virtus
sufficiens videtur adhuc medicus caueat quia
vel aut ipso primo perturbatur affectus. Ea
quorum crisis fit et quorum fit est equaliter
non moueas neque nouum facias neque phar
macis neque aliis prouocantibus vti sed
sine quod si virtus insufficiens videtur
confortet ipsum medicus super eandem regionem
quam natura aut ipso ibidem. Tunc ducere
oportet humores naturam (?) repit (?) inde oportet ducere
per contraria loca quod autem naturam confortare
possumus apud crisim per eandem regionem
completam vel iam incipiente circa decima
fit putridatem in generali. **Pronosticatio**
Si signa crisis euenerint
in die cretica radicali quia
sua processit indicatiua radicalis et
apparuerunt signa perfecte digestionis
in urina et virtus fortis fuit et pulsus
magnus ordinatus crisim fidam completam
et perfectam fiet affirmatur. Si vero contra omnium
predictorum euenit crisim malignam fiet
et mortem. Signa quoque si contra apparuerit
primus sudor aut fluxus sanguinis narium
aut fluxus ventris modicus neque
signa manifeste digestionis apparuerint
neque virtus sit valde fortis crisim mor
talem fiet in die quando virtus non potest mor
bum superare propter attemptauit in die
cretica. Si si quedam eorum affuerint et
quedam non crisim fiet diminuta quia si

vel recidiua in euacuationibus post crisim fac-
tis quam ut ait ypo 2a particula aphorismorum
que relinquuntur in morbis post crisim
subuersionem facere consueuerunt. Item solli-
citandum ipsum est ad faciendum crisim completam
et si non aliter saltem partem crisim ut
Caueatur tamen ne quo omnis recidiua tam fortis sicut ea finali
quam natura reputat deterior est sua recidiue
distinguendum defectam vim tamen
quam est vera et non vera in recidiua ne fiat error
dicit que sit comparatione materie post
crisim derelicte. Non vera vero dicit
que post crisim generatur ex malo regimine
in toto vel in parte. Item si quis ex
euacuatione conualescat esse putanda sunt sensibili
non euadit duo vel modica recidiua
nisi in purgationibus succedit parte. Vnde ypo 2a particula aphorismorum
non sunt vero alleuiationes rationabiles morbos oportet credere
neque mala que fiunt irrationabiliter multa
neque consueuerunt. Item febre singulare
crisim faciunt ut plurimum in regionibus suis
sine contrarietate solum cum esse de sanguine
per fluxum sanguinis narium sed esse de colera per
sudorem vel fluxum ventris colericum
sed esse de flate per vomitum vel vomitum
sed esse de melancolia per fluxum menstruorum
vel emorroidarum. Et sic quarte papa crisim
ad solum crisim per facere per
regionem. Item crisis ex tota sui
specie plus attinet saluti quam mor-
ti nisi fortassis morbus existat sunt
pestilencialis ut aut sicut in quarto illius
aphorismorum 2e partis. Et cum huiusmodi crisis fi-
eri Et ex quibus scire possumus quod ad pugnam
creticam plus late fit vnus quam mor-
bus nisi crisis simthonomatica fuit
et maligna etc.

Capitulum 2 de cognitione febris an terminanda sit per crisim vel sine crisi et an febre sit longa vel breuis

Modi terminationis egritudinis malam sunt tres duo quorum aut terminant
subito et sic terminant per resolucionem
duo aut malam quam egritudinem
in malum eum sunt mala composito

et solutio quarti similiter et mala quo sunt
mala qualis est esse ethica et esse essimica
vero proprie loquendo non est terminatio cum non
fit in eis pugna sed verificatio sola.
Et aut scire possumus que malis
egritudo terminetur per crisim et que per resolu-
tionem descendendum videtur quod quatuor conditiones
pertinent ad veram crisim. Conditiones
igitur quam sunt et per ut colligitur
ex diffinitione vero crisis posita
quarte. Est primo ex precedenti
prima quarum est ut sit pugna ve-
hemens virtutis contra materiam et quasi
2a vero ut hec pugna fiat subito
et tempore non longo. Tercia vero ut to-
ta materia aut virtus tota aut maior
omnis pars ad extra corpus expellatur. Quar-
ta autem hec expulsio sit sensibilis ma-
nifesta. Ista namque quatuor cum omnia
simul fuerint faciunt egrum precise festi-
nare ad mortem subitam vel salutem
et vere crisis appellatur. Est vero cum
nulla conditionum quatuor accidit apud
egritudinis terminationem resolutio nomi-
natur. Et si que affuerint et quedam
non potius crisis larga nominari. Cum
vero huiusmodi pugna cretica similiter
et resolutio sibi contraria oriri habeant
non nisi ex contrarietate atque resistencia
virtutis et nature facientis morbum ex
huiusmodi contrarietas non accidat nisi in
morbis vehementer virtute molesta-
tibus consequenter videtur quod omnis morbus
huiusmodi est molestans vehemencia eius-
dem esse aut per dignitate loci actio-
nis eius propinquum cum sit apta
compla tetanum et squinancia quare
videtur relinquendum quod sola esse posset
non crisis fieri similiter et resolutio contraria
crisi sola namque febris est morbus
totum corpus occupans et virtute nature
molestans ut aut sicut vero de inge-
nio sanitatis. Sed ad magis specialia
descendentes distinguamus quibus febribus
crisis conueniunt et quibus resolutio
contraria et quibus crisis non vero propter
ex forcitudine ex triplex est genus febrium
ex re adinuicem et genus humorum

que sunt ma[teria] separatim quia aut sunt c[ausa]
c[on]tinua talia subtili aut quia c[on]grossa fra[cta]
aut c[on]tinua materia seu corrupta et sunt
quedam acute et iste vel cronice et aute
tropice incipiunt vii ut aut [illegible]
genus acutarum febrium est triplex quia aut
sunt acute absolute et hec quidem apud
diem quartum aut ad plus xiiii terminantur
[illegible] et ypocras testatur 2a particula affo[rismorum] secundo
aut [illegible] [illegible] in quartum die
bus [illegible] Aut sunt magis acute
et peracute dum que terminantur apud
diem vii vel xi. Aut sunt in pleno
acute et peracute incipiant que
apud diem iiii vel v terminant. Tropice
vero sunt dum que nec habent locum
apud inicio sive inchoacionis usque ad terminum
tempus perficiunt acute sed die qualibet certa
moventur ad crisim diminuta et post hec
iterum quiescunt ... qualitates hec
se habent apud diem xxxiiii vel
vel ad plus terminant. Hec possunt
habere terminum proprie quia dies vel est finis
acuitatis dum et initium cronicitatis et
pauperis cronicatis ... ortus cronicis
ut acutis ut dicit Galienus in libro afforismorum
particula affo[rismorum] plures [illegible] passiones
[illegible] Cronice vero dum febres quarte
pigre quasi non videntur moveri que
durare possunt ultra diem lx et per menses
et annos pluries. Acutis ergo febribus
vero crisis consistit. Cronicas vero resolucio
continua. Sed tropicis crisis [illegible] vel acute
namque febres c[on]tinua generantur acuta qua
lis est colera vel sanguis. Cronice vero c[on]
tinua grossa fracta qualis est melancholia et fleu
maticus. Ex quibus omnibus apparet sciri
possunt in quibus [illegible] et in quibus diebus
vero crisis accidit que vel nisi in febre tarciana
et ipsa continua et sinocho et sinocha i[n]
flatiua [illegible] per diem xx quoque qua
[illegible] aut [illegible] [illegible] tale per [illegible] diem
xx non sit crisis sensibilis et ipsa continu
umnia acutarum. Similiter etiam quibus
febre et quibus diebus sola resolucio consi
stit [illegible] que non [illegible] in febre quartana et
quartana et ipse cum ultra diem xl
perdurarent febres itaque [illegible]

crisim breves sunt et cite terminaciones
febres vero que sola resolucione participat
prolixe sunt precium febre vero que crisi non
[illegible] participant medie sicut earum [illegible]
[illegible] dicte plurima in cibo et in potu
et caliditas continua [illegible] et raritas corporis
et tempus estatis et regio australis et [illegible]
[illegible] ... [illegible] febre vehemens
[illegible] ad bonum vel ad malum que
ad modum contrarium predictorum omnium febre elongat
quia morbus et virtus [illegible] roborantur
[illegible] ... Et ... [illegible]
[illegible] [illegible] longitudinis et brevitatis mor
bi [illegible] digestionis in forma
[illegible] [illegible] febre [illegible] est
longa omnia alia tempora sequencia sunt lon
ga et per quos febre sunt longa sed [illegible]
sunt brevia omnia alia tempora sunt bre
via et per quos tota febre brevis. [illegible]
[illegible] est atque utique ad prognosticandum
statum sed [illegible] sit longinquus vel propinquus
apparicio febre ut [illegible] [illegible] de crisi [illegible]

Capitulum in declaracione quatuor horarum universalium in febre et in quibus earum debeat fieri crisis

Febres quælibet et ipse tamen sunt [illegible]
[illegible] humorales quatuor habent tempora
quibus eius alteracio [illegible] et [illegible]
[illegible] varia[illegible] necesse est ut cog
noscantur a medico qui practicabus atque
medicina simul et [illegible] prognosticari
[illegible] variantur. Primum autem [illegible] [illegible]
[illegible] status et declinacio [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] quidam
[illegible] [illegible] diem fore
[illegible] cum [illegible] eger senserit [illegible]
[illegible] atque [illegible] sui corporis [illegible]
[illegible] quibus febre [illegible]
[illegible] [illegible] vel dicamus
[illegible] [illegible] [illegible] ut aut [illegible]
[illegible] vero diem [illegible]
[illegible] febre peracuta [illegible] ad diem [illegible]
et febre peracuta ~~absolute ad diem~~
ad diem [illegible] et febre acuta absolute
ad diem vii et febre tropica ad diem
xiiii febre cronica ad diem [illegible] vel
sibi propinquum. Tunc vero status
esse dicimus [illegible] febre ad [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]
Tunc vero declinacionem [illegible] dicimus

cum esse crisim fecit sedam et completa
Declinacio distinguuntur hec tempora per signa
accidencia [illegible] proporcione signa Et tunc dicas
principium cum accidencia esse singula qualis est
dolor capitis sitis et vigilie nondum
fuerint sensibiliter augmentata Tunc
vero dicimus augmentum cum omnia hec
plura esse acciunt Tunc vero statum
cum ad vltimum difficultatis et malicie
peruenerunt Tunc vero declinacionem
cum hec eciam forti plura sensibiliter
ceperunt accidencia singula mitigari Item
vero et magis certo atque venabili
distinguntur per motum digestionis ut quidam
tunc esse dicamus principium cum nondum
apparuerunt signa digestionis ut quidam
tunc esse dicimus principium cum nondum
apparuerunt signa digestionis in vrina
vel fuerint in occulta diminuta ut
vt cum vrina est alba aut lactea aut
glauca aut [illegible] in colore et grossa
valde vel subtilis valde in substancia et in
consuetudine morbi tunc dicimus esse principium
cum nondum apparuerunt manifesta signa
cruditatis isto namque tempore neque vel operatur
manifeste in materiam neque natura consurgat
manifeste contra materiam Tunc autem esse
dicamus augmentum cum apparuerunt
signa manifeste digestionis in vrina [illegible]
que est pallida vel subpallida vel sub
[illegible] in colore et mediocris in substancia
cum nebula pendente in supremo vel
natante in medio et in consuetudine mor
bi tunc dicamus esse augmentum cum ap
paruerunt signa manifeste cruditatis
vt sunt signa [illegible] predictorum isto namque
tempore vel virtus agit [illegible] vel
natura insurgit contra virtutem Tunc autem
esse statum esse dicimus cum apparuerunt
signa in vrina perfecte digestionis [illegible]
[illegible] vt cum vrina sit citrina
aut rufa aut sub rufa in colore
et [illegible] in substancia cum ypostasi alba leni et
equali piramidali vsque in diem creticum
[illegible] apparens aut cum in consuetudine
morbi appareant [illegible] signa [illegible]
aut digestionis vltimate vt est vrina
aquosa subtilis et nigra spissa aut

aut livida confusa aut viridis zanco
sa cum debilitate virtutis et pulsus pravi
tate isto namque tempore natura operatur in materiam
impetu vltimo sue potencie et materiam
digerit complete atque a materia se
segregat vt apud suum statum materiam
subito expellat et crisim faciat
salutarem aut materia vehementer
insurgit contra virtutem et ipsam
opprimit totaliter sive et crisim efficiat
mortalem Tunc vero declinacionem
esse dicimus cum post crisim [illegible] creticas
copiosas caloris febris [illegible] et
vrina secundum colorem et substanciam ad sta
tum redeunt corporis debitum vel con
suetum neque poterat hora vere
declinacionis esse in [illegible] processis
[illegible] quis [illegible] in principio
[illegible] subito [illegible] in aug
mento ex debilitate [illegible] virtutis [illegible]
et in statu [illegible] in
[illegible] in declinacione [illegible] nullus [illegible]
[illegible] aut [illegible] 3° [illegible]
[illegible] virtus [illegible]
[illegible] in [illegible] prevalebat
[illegible] morbus sit in
declinacione [illegible] cum [illegible] novus morbus
[illegible] aut cum apud crisim [illegible]
[illegible] materia cum [illegible] tota
[illegible] Distinccionem autem
[illegible] horarum [illegible] quoque [illegible]
[illegible] temporibus [illegible]
[illegible] in toto vel in parte pro
[illegible] complete [illegible]
[illegible] qualiter [illegible]
[illegible] actus [illegible]
[illegible] et evacuacionem cum medicina
[illegible] de [illegible] febrium [illegible]
[illegible] in [illegible] possumus
Restat [illegible] adhuc [illegible] horarum
[illegible] tempore [illegible]
[illegible] morbus [illegible]
[illegible] in statu [illegible]
[illegible] Crisis tamen
que est in [illegible] atque
[illegible] in statu
[illegible] et regula
crisium [illegible] bone et male

dum cum ab illa elongatur. Primum in hoc refert quoniam virtus fortis sit plurimum et materia modica calida subtilis et benigna non expectabitur completa et perfecta in augmento, et ipse cita eius sunt quoniam appellitur virtus victrix eius digesto. Et si virtus debilis extiterit et materia plurima grossa frigida viscosa non dabuntur indutie vel usque ad horam status, sed in augmento materia obruet virtutem et faciet crisim mortalem. Si vero virtus et materia fuerint equales fortitudinis inter se secundum potenciam et quantitatem non insurgent contra se nisi post digestionem completam vel cruditatem ultimatam et facient crisim hora status mortalem vel salubrem. Nec obstat aliquis quia crisis fit fieri possibile in pugna quoniam pugna critica non accidit inter duos debiles omnino neque inter debilem et fortem sed tantum inter fortes. Quare si virtus sit debilis in principio morietur sine crisi. Quod si virtus et materia fuerint fortitudinis equalis vel circa se agent in se mutuo donec in augmento vel statu duorum alterum dominetur. Et ad illud non parum confert auxilium medici et influencia astrorum apud diem creticam bonam vel malignam prout patet per 3o decisi (?) et non per aliquos subito salvari absque [illegible] sine crisi sed moriuntur gens plurima subito sine crisi.

Capitulum quartum de cognitione dierum creticorum quid sit et quot sint

Quoniam crisis refertur non sola fortitudine naturali pugnante contra morbum et eius tamen virtutem et imperio corporum celestium per quorum ordinatissimam lationem omnis inferior locus gubernatur ut ait Aristoteles primo metheororum et ipso 1o phisicorum et 6 primo de creticis necessarium videtur dies cognoscere in quibus corpora celestia virtutem benignam inflant aut malignam in corpora egra ad crisim bonam vel malam faciendam. Sed licet corpora celestia plurima atque diversa sint valde secundum omnium et virtute medicus tamen duorum tantum influencia considerat scilicet solis et lune quia sunt duo propria apud ipsum et concurrunt similiter et morbis creticis sufficiunt. Unde quamvis (?) quemadmodum enim virtus morbi

criticus aut est cronicus aut acutus quoniam et tropica vere cronici indicantur sole et motus solis per circulum zodiacum cronicus est ita ut non nisi anno integro compleatur, motus vero lune per zodiacum brevis est et acutus ita ut quolibet mense compleatur quapropter oportuit ut morbi cronici virtute solis afficerentur et eius motum morbi vero acuti virtute et motum lune sequerentur. Cum igitur motus celestium corporum similiter et astrorum non nisi tempore mensurentur sicut aut ex pluribus [illegible] prophetarum temporibus aut per dies et ebdomadas et medietates ebdomadarum que certe interpares sunt et per menses distinguuntur sunt notandum per motum et influenciam solis et lune medicorum considerans distinctiones temporis iam positas denotet. Inspiciens igitur distinctionis [illegible] admodum apud astronomos sunt dies et ebdomade et medietates ebdomadarum atque menses. Dicendum est apud medicos omnino quamquam [illegible] plurimum [illegible] quoniam dies apud astronomos quos dies naturalis appellatur est xxiiii horarum naturalium completarum dicitur vero [illegible] est [illegible] naturalium horarum et [illegible] hore quemadmodum sol [illegible] describit suis horis ita luna circula [illegible] effecit morbos acutos [illegible] supradicte. Similiter dividit et media astronomorum constat quod septem diebus naturalibus ~~et [illegible] horis~~ Sed ebdomalis componitur ex vii diebus medicina dies naturales et [illegible] constituunt nisi [illegible] et [illegible] horas et dimidia [illegible] dierum [illegible] Medietas vero ebdomade constat ex tribus diebus naturalibus et viii horis et tercia parte unius hore naturalis. Et tunc dicitur quedam ebdomada vocatur quadrantem quoniam per singulas ebdomadas peragrat luna quartam partem zodiaci sed medietates ebdomadarum quartanas (?) appellarunt quoniam in omni ebdomada fit media dies quarta quemadmodum et in ebdomadarum [illegible] periodum vocatur quoniam per singulas tres tres ebdomadas

simul copulatas conficiunt dierum et ebdo
madarum medicinalium computacio consuete
est et diminuta ita ut tunc utrorum alia
computatio in hoc est. Sunt tamen menses et
ebdomade quarum integritatem oportuit ut
quemadmodum astronomorum quaelibet
ebdomada constat ex septem quae sunt
septem dies naturales similiter et menses me
dicorum quaelibet ebdomada dierum
suorum medicorum quae sit non nisi sex
vi dies naturales et xxiiii hore. Haec est
igitur dierum et ebdomadarum atque mensium
medicinalium investigatio supra apparui
sed et apertioribus inquirendo dicamus
quod mensis astronomorum est duplex in genere
videlicet solaris et lunaris. Solaris quidem est
spacium temporis quo sol unum circulum zodiaci
motu proprio percurrit et continet xxx dies
naturales et x horas et dimidiam horam
quod tempus si dividatur per quatuor fiet ebdo
made solares et haec ebdomada sit vii
dimidia sicut dies solares. Mensis vero
lunaris est triplex. Primus qui dicitur mensis
concursionis et est spacium temporis quo luna coniunc
ta soli recedit ab ipso et perfuso totum
zodiacum et plus aliquid donec iterum soli
coniungatur et continet xxix dies naturales et xii
horas. Secundus vero dicitur mensis peragracionis
et est spacium temporis quo luna sub zodiaco
movetur ab eodem puncto ad idem redeundo
et continet xxvii dies et viii horas
quare deficit a mense concursionis in duobus
diebus naturalibus et quatuor horis quo quidem
ille mensis adigitur ut luna solem in
veniret. Tercius autem dicitur mensis apparicionis
et est spacium temporis quo luna apparet nobis
hic inferius illuminata quod quidem accidit cum
a sole recedit post coniunctionem quae ad istud
incipiatur et continet xxvi dies naturales
et xii horas quare deficit a mense concursionis
tribus diebus naturalibus quibus luna nobis
non apparet illuminata cum stat sub adustione
totidem diebus. Sed tamen luna fortiter sua
non influat in haec inferiora nisi per suum
motum et lumen quemadmodum necesse est aliquod
aliud astrorum ut autem testatur Ptolemaeus 2o celi
oportuit ut medicus mensem peragracionis

et mensem apparicionis in suam considerationem as
sumeret neque mensem concursionis computaret
quare si menses hii duo aggregentur con
stituent liii dies naturales et xx horas
quod tempus si totum medietur constituet mensem
medicinalem supra dictum cum suis ebdoma
dis et diebus. Postquam igitur dies et
ebdomadas atque menses medicinales
inquisivimus sicut non consequens ut eorum
computacionem inquiramus. Circa quod
est advertendum quoniam dies naturales astrono
morum similiter et ebdomade sunt integre
et perfecte plana est eorum computatio
non sic apud medicos. Verumtamen cum prima
ebdomade computatur dimissum a 2a secundum
ut dies vii naturalis totaliter sit finis
prime ebdomade sed dies octavus sit
principium 2e. Secunda vero ebdomada co
incipit computatur ad terciam ita ut dies
xiiii naturalis totaliter supra sit finis 2e
ebdomade et principium 3e ut sit prima
periodus quae fuit 3s ebdomade medicina
les compleatur in xx diebus naturalibus
et quatuor horis. Ut autem ypo 3a prognosticorum
quod quidem contingit cum medium xii
horas naturales aut plures per die completa
recipit quod si pauciores fuerint abiciat
omnino propter computatem quemadmodum
accidit in computacionibus astronomorum
ut sic quodammodo per interim sua compu
tatio procedat. Cum igitur vi dies prime
ebdomade medicinalis sit spacium xxiiii
horarum et dimidie post quam dies vi prece
dentes fuerint integros atque naturales sed
ut huius per die vii computetur comple
te. Sed tamen dies vii ebdomade 2e
quae erit dies xiiii sit tamen post horas
post quam dies omnes precedentes fuerint
integros atque naturales oportuit ut illa
dies bis una 2e dies vii secunde
ebdomade vocaretur quam per huiusmodi re
duplicatorum quod deficit in ebdomada
secunda recuperatur in 3o et ergo. Et
quemadmodum sit computacio ebdoma
darum in prima periodo quae in die
xx naturali terminatur inclusive ita
et in periodo secunda quae incipit in die
[illegible] naturali et in die xl naturali

terminabitur feliciter et in 3a periodo que incipit
in die 14 naturali et in die 12 lunari terminatur.
Postquam non computantur dies neque ebdomade
neque periodi sed menses atque anni quorum est
finis consuetudinum maxime cronicarum
que circa cursum solis afficiuntur et non per cursum
sed per resolucionem terminantur. Ex omnibus igitur
que dicta sunt docemur dies creticos
computare verbi gratia in prima periodo quando
morbus terminabitur in die 7 vel
infra computabimus omnes eius dies
per dies fractas atque medicinales ita
ut si morbus incepit in die solis
hora 2a diei quoniam incipiet dies
2a die lune hora prima et paulo
ante vel plus quod non est estimacione dignum
propter suam paruitatem et quod dies 3a in
cipiet die martis hora 14 diei
precedentis et sic anticipando pro una
hora unaquaque die naturali quare
ad diem 7um peruenimus incipiemus
ipsam 7em horis ante diem 7um natu
ralem et ex hoc scire potes quare plenarie
sit crisis facta et completa in die
7 naturali quoniam illud accidit ex hoc quod dies
critici medicinales incipiunt vel ter
minantur incertis. Si vero morbus terminabitur
post diem 7um utpote in die 14 vel
20 tunc [illegible] per dies medicinales sed
per integros computabis quoniam replicatio
diei 7 totum errorem applanabit
quod si non fieret tunc tres ebdomade
medicinales in 20 diebus naturalibus
complerentur quod est contra ypo 3o pronosticorum
et quemadmodum de prima periodo distin
ximus ita fiat similiter in 2a secundum incepcionem
principiis renouando nostram computacionem
quemadmodum et in prima. Et ebdo
Restat autem adhuc dierum mandare
atque periodorum et mensium medicinalium
virtutes pertractare ut scire possimus
quibus sit dies creticus ad bonum vel
ad malum et quibus sit dies indicatiuus
feliciter et in qua ebdomada atque periodo
virtus dierum augmentetur aut debilitetur. Di
camus igitur quod omnis dies aut est cre
ticus aut indicatiuus ut ait G 3o de
creticis et si fuerit creticus aut est radi
calis aut acomodatus aut incidens.

Dierum aut dies creticos radicales quoniam
sit in eis vel plurimum crisis ad salutem propterea
quod sunt dies quadrature in quibus luna
forti mutacione secundum lumen et motum
respiciat inferiora. Et sunt isti dies 7
14 20 quantum ad primam periodum vel similiter
et 27 34 vel quantum ad secundam pe
riodum etiam similiter et [illegible] quantum
ad terciam et ultimam periodum et etiam. Post
ea vero sunt menses medicinales scilicet ad
tres vel quatuor et decem anni solares sicud
sit in tinea vel podogra que in quibus
dam corporibus tempore veris vel autumpni
redire vel terminari periodice consueuerunt.
Dies vero creticos per acomodacionem dicimus
quoniam sit in eis crisis competente ebdomadarum
quarum sunt medietates et sunt isti
dies quartus 11 17 vel 24 quantum
ad periodum 2am similiter et dies plurimi
[illegible] quantum ad periodum 3am etiam et
propter hoc sunt medietates mensium mensium
et annorum. Dies vero creticos incidentes
dicimus quoniam in ipsis fit sepe crisis ad
bonum vel ad malum quemadmodum etiam in ra
dicalibus. Vim tamen illud non accidit
ex influxu corporum celestium sed ex impetu
morbi vel virtutis et sic isti dies 3us quartus
ut ex quo scire potes quod in 2a [illegible]
et tercia non sunt huiusmodi dies quoniam sole febres
ex parte vel acute sunt impetuose
mobiles que necesse sub prima periodo terminantur.
Dies vero indicatiuos ut ait G loco supradicto
[illegible] distinguntur secundum quos aut sunt radi
cales aut acomodati aut incidentes.
Dicimus autem radicales quoniam [illegible] forte atque
euidentia est eorum indicacio quoniam sunt dies
medietatum in quadris sive septimanis
ut est dies quartus qui indicat super 7 et
11 qui indicat super 14 et huiusmodi vel
sunt omnes dies quos creticos per aco
modacionem diximus etiam 2a periodo vel
3a quoniam sunt dies quadrature est ra
dicalis in indicando super quadraturam proximam
sequentem. Dies vero indicatiuos per
accomodacionem dicimus quoniam quemadmodum
creticato per quadrature accomodatur
diebus quadrature et huiusmodi sunt dies
7 qui indicat super 11 et 14 qui
indicat super 17 et 20 qui indi
cat super 24 et similiter est intelligendum.

[Margin notes:]
tertia ad periodum [illegible] 22 31 et 31
periodo
[illegible]
14 et 17 qui indicat super
in creticando ita dies quadrature [illegible] radicalis in
quatuor [illegible] dies quadrature

de 2a et de 3a periodo ebdomadis. Dies vero in
dicativos incidentes dierum in quibus
est virtus indicativa sed non fortis quemadmodum
neque virtus creticandi et hii sunt dies 3
quoniam indicat super v et v super ix quodammodo
et quemadmodum dies cretici incidentes non
sunt in 2a neque in 3a periodo ebdomadis similiter
neque dies indicativi incidentes propter quod con
tingit propter tarditatem motus quantitudinum
ducentium ultra primam periodum ebdomadis. Est
preterea sciendum quod tanta virtus indicativa quanta
cretica citior atque fortior consistit in prima
periodo ebdomadis quam in 2a vel 3a. Similiter
est in prima ebdomada prime periodi citior
atque fortior quam in 2a vel 3a ebdomada
periodi eiusdem quoniam in huiusmodi periodo status
egri et fervor eius et aspectus lune simul
conveniunt ad creticandum atque indica
dum in aliis vero periodis solus aspectus
lune. Quare manifestum est quod dies vii fortior
est in creticando quam dies xiiii que ad
modum et xiiii fortior est quam xx. Similiter
et dies quartus fortior est indicando super vii
quam xi super xiiii et ista est fortior quam
xvii super xx quod non parum deservit
medico qui vult diem crisis agnoscere
an quando sit et qui vult prenoscere futuram
mortem vel salutem. Precipue cum
desserimus dies autem intercidentes abso
lute incipiamus omnes alios qui neque
sunt cretici neque indicativi quoniam quod si in
eis crises aut indicatio in ipsis accidat
timorosa est et mortis quoniam non fit veris
pugna cum aspectu corporum celestium neque
cum instinctu virtutis sed tam magis secundum cum in
petu nature super virtute quam est motus
pugne sinthonomatice non naturalis et
huiusmodi sunt dies duo vi viii x xii
xiii xviii quantum ad primam periodum pertinet.
Et consimiliter est intelligendum de diebus
eis proportionalibus in 2a et 3a periodo ebdomadis
propter quod ait Galienus 3o de creticis quod dies
vi assimilatur pro principe. Dies vero
sexto tyranno crudeli et quemadmodum inter
dies creticos similiter et indicativos sunt
quidam fortiores aliis in eventu bono
sic erit intelligendum de istis in eventu
mala quoniam omnium deterior est dies vi et
post xii viii et xi minime vero malus

est dies xvi et viii secundum medium autem horum
sunt dies xiii et x quoniam aliquid bo
nitatis recipiunt a diebus creticis ra
dicalibus sibi vicinis quapropter multo minus
in ipsis crises accidunt ad salutem

Capitulum v de prenostigatione diei quando
crisis debet fieri et per quam rationem
et an sit laudabilis aut mortalis

Qui scire desiderat crisim antequam fi
at veniat et eius rationem atque qua
litatem necessarium est sibi facere ut in sua
medicina sit peritus et apud peregrin
tia eruditus et sollers et apud intellectum
communem clarus quoniam illud deficiens
est in hac arte quapropter aut in processu
rationes pericula afferunt curatorum morborum
non enim certe sunt premonitiones neque
salutis neque mortis. Sed ut aut ali
quid huius artis capiamus quam medicorum
princeps tradidit 3o de crisi fideliter
inherentes eius vestigiis sic incipiamus.
Oportet medicum dicere cautelas pre
noscere per quas et per quas artes predicta
comprehendit quemadmodum et cum ipso
perfecte sciri non nisi per premissas et iterum
prima est ut ipse cognoscat essentiam
an sit vehemens quem tamen crisis terminat.
Secunda vero est ut qualitatem eius
consideret an cum signis accidentibus sena
sit an benigna. Tertia vero est ut
horas quarum tamen vices quoniam particulares
in ipse et eius paroxismo perfecte cognoscat
non solum quod sunt preteritis sed et que
sunt adhuc future et quod nequa
quam dubitat an statim quantitudinis
sit propinque vel longinque quoniam prenes
status omnis crisis indicatio. Quarta
vero est ut modum febris consideret an
parva an acuta an venenosa acu
ta vero est ut dies tam creticos
quam indicativos sciat et corporis forti
tudinem secundum bonitatem et maliciam
millatenus ignoret. Quinta vero est
ut crisim cognoscat secundum essentiam
et qualitatem quod est quoniam crisis aut
est laudabilis aut illaudabilis dicimus
quandam laudabilem cum fuit in die cre
tica quam processit sua dies indica
tiva et sic post signa digestionis com
plete et sit cum purgatione sensibili
atque sufficienti ad contra corpus

omnis humorum egritudinis facientis non aliorum et sit proportione nature atque morbo convenientem et tamen sit acutibus non fortibus ultimate. Crisim autem laudabilem dicimus eam qua desinit aut predictorum quod si omnia deserverit aut in quandam mutata crisim perniciosam appellamus et hec omnia sufficienter iam diximus in capitulo de crisi diffinitione. Septima vero est ut tenorem virtutis cognoscat an sufficiens vel insufficiens videat. Octava vero est ut egri corporis habitudinem secundum virtutem et compactionem membrorum et causis eorum naturam atque etatem et consuetudinem quoque deprehendat. Nona vero est ut consideracionem non negligat ipsius et ipsa comprehendat que sunt regio atque tempus anni. Decima vero est ut signa omnia tam bona quam mala circa egros in effectu cognoscat cum ipsorum [illegible] et virtute et has quidem cautelas omnes iam precedentibus capitulis supradictis. Verum adhuc necessaria est et cautela alia quam addidit. Similiter ut scilicet cursus egritudinis attendatur an sit per dies pares vel impares. Prima itaque si de colera vel sanguine putrescente movetur per impares dies exacerbatur die prima et mitigatur in 2a et post hoc iterum acuitur in 3a et mitigatur in 4ta sicque procedit in suis exacerbacionibus atque ad paroxismus eorum usque ad perfectam declinacionem. Sed omnis effectus de flate aut muta aut sanguine non putrescente movetur per dies pares dies moderate incipit die prima et fortificatur in 2a post hoc iterum mitigatur in 3a et exacerbatur in 4ta sicque procedit per dies principium augmenti et status usque ad perfectam declinacionem. Ex quo iam scire possumus quod omnis effectus acuta aut per impares cronica vero per pares. Preter solam effectum synocham inflativam que licet sit acuta in ultimo motu per pares appellatur quod ut dictum est ab Ammon [illegible] ipse loquendo neque per pares neque per impares movetur quoniam non est proporcionalis ad effectus aliquam interpolatam sed est tota quasi sit in statu tempore omni usque ad perfectam declinacionem post crisim sedatam et completam effectus vero que movet motu [illegible] per dies [illegible] in ipsis [illegible] verus

emittens motu per impares vel verius non per pares. Hec autem cautela fuit et hic necessaria quoniam crisis non fit nisi in die paroxismi ut autem G. 3o de crisi. Quare volentem diem crisis prognosticare oportet diem paroxismi nullatenus ignorare. Sed de [illegible] ad [illegible] ponitur dicamus primo qualiter valeat prognosticare quando die crisis sit fieri futura. Et post hoc qua hora eiusdem diei crisis debeat terminari et an ad mortem vel salutem. 3o dicamus per quam veniat a sit corporis regione. Dicit itaque G. 3o de crisi quod si morbus valde acuta appareat prima die signa digestionis perfecte in urina cum constancia virtutis atque omnibus signis salubribus omni procul dubio crisim faciet salutarem in die 4 vel in 7o vel 5 ad plus et ipse si causa morbi et etas et tempus et regio atque tempus anni fuerint calida vehementer neque tendit error sive egro vel medico in regimine sed tamen cibum et medicinam. Sed utrum accidat in die 6to vel 5to per cursum egritudinis cognoscendo. Verum autem fiat in die 4o vel 5o per qualitatem egritudinis deprehendes morbus nam sed sepius pro crisim faciet quam benignum quam virtus debilitata est neque morbum malignum potest [illegible] tollerare quare surget ad ipsum expellendum et subdit G. quod rarissime fit crisis in 6to ita quod archigenes non vidit ipsam fieri nisi bis ipse vero semel quam raro sunt effectus valde acute crescentes per pares frequenter vero per impares. Item si canone communi perdecem dices quod si in prima die egritudinis apparuerint signa [illegible] cruditatis cum deiectione virtutis atque omnibus signis malignis omni procul dubio fiet crisis mortalis eiusdem diebus quam ut autem in 7o 3o prognostici [illegible] tamen in febribus hiis quidem ad mortem hiis autem ad salutem. Item si quidam signorum apparuerint quedam vero [illegible] tata fuerint cum ultimacione signorum bonorum vel malorum hii quidem morientur hii vero salvabuntur in hiis diebus utrumque [illegible] Et sequitur capitulum [illegible] Quarta [illegible] G. 3o de crisi quod si in egro febriente effectus valde acuta non apparuerit

Prima die egritudinis signa maturationis
digestionis neque neque in 2a neque tercia appa
ruerit eisdem diebus aliud signum timorosum
sed omnia signa fuerint laudabilia cum
constancia virtutis. Deinde vero die xto signa
maturationis digestionis in prima appareant autem
cum signis omnibus laudabilibus assidue
perdurantibus tunc omnino procul dubio crisis
salutaris superveniet in die vii vel xo
et ipse si inter dies xiiii et vii non fuit
creata super egro. Preterea autem crisis com
pleatur in die xiiii vel tardetur ad xx po
tens discutere equaliter febris et eta
te egri atque eius complexione quoniam si omnia
declinaverint ad caliditatem vehementer
complebitur crisis in die vii si vero fuerit re
missior fuerit et etas senectutis affuerit
et complexio flatica differtur usque ad diem
xx. Item si canonem perveneris dicentem
quod si in prima die egritudinis aut 2a non
appareant autem signa cruditatis vel maturationis
neque apparuerint eisdem diebus signa
aliqua laudabilia vigorosa. Deinde vero
die vii appareat manifesta signa
cruditatis atque indigestionis cum de vir
tutis virtutis et signis omnibus timorosis
tunc omnino procul dubio in die vii vel xo
crisis superveniet mortalis et ipse si virtus
egri non paruerit in die iiii et vii. Preterea
autem crisis tardetur usque ad diem xi
vel compleatur in vii sic poteris optinere
virtutis et complexionis et etate egri
inter consuetudine tempore sanitatis et vehemen
tia morbi. Preterea quoniam si omnia aut plurima
senserint calorem et agitacionem vel subitam
fiet mors et crisis in vii. Si vero talia
fuerint mediocria morietur in xo. Item si
quedam signorum apparuerint quedam
vero latuerint secundum bonitatem et ma
liciam similiter et corporis fortitudinem in
significando fiet hic ad mortem hic ad
salutem indicationes. Preterea nam unum
bonum signum efficacius pluribus male de
bilibus prevalere scias et unum malum
signum efficax bonis signis pluribus
debilibus obviare ut dicit ypocras
primo pronosticorum. Dicit preterea. C

superdicto quod si in egro aliquo non appa
ruerint signa certe digestionis ante dies
vii viii tamen signa alia fuerint
omnino procul a timore. Deinde die vii ap
pareant signa digestionis certa cum con
stancia virtutis et signis omnibus lau
dabilibus non elongabitur crisis fida
perfecta et completa superveniat in die
xi vel xiiii sed in suo duorum dierum
illud accidat discrecio erit sicud
prius. Item si canonem perveneris in
quinto certe sicut quia fiet crisis mortalis
diebus eisdem. Si vero canonem media
neris hinc mortem hinc salutem du
bia permittens dicit et ibidem quod si
videris egrum cuius egritudo non est
inflammata neque vehemens acuta
sed acuta ab salute et videris motum
egritudinis in diebus primis tardum et
quod signa principii egritudinis mora
tempore longo et quod signa augmenti atque
digestionis manifeste maxime sobrius
appareat in die xi [illegible] reliqua autem
signa omnia sint procul a timore tunc
scitum crisis proprie salubris non accidet
nisi die xxiiii vel xx inter que talia
distinguere [illegible] quoniam si morbus fuit levis
et quo declinavit ad frigiditatem et eger
fuit senex et signa digestionis non
valde fuerint ad acuta in die xiiii
tunc crisis non accidet ante diem
xx. Si vero signa fuerint principia atque
ad caliditatem declinata et augmentetur
plura signa digestionis in die xiiii tunc
in die xx crisis fiet consummata
[illegible] qualitates [illegible] se habent quantitatis
levitate fuit febris acuta autem signa
digestionis prima fuerint in die xxii sed
tamen de signis certissimus quod morbus
xx diem non pertransit quoniam hic dies
est terminus omnium egritudinum de acutarum
Item si canonem perveneris in quinto [illegible]
[illegible] conditionibus [illegible] certe [illegible]
crisis mortalis accidet in eisdem diebus
Si vero canonem mediet hinc salutem
Media[illegible] hinc mortem permittens neque per diem
xx docet nos. Item dierum crisis

cognoscere futuram nisi in maius fortassis quia propter
diem hunc non sit vera crisis sed vel re
solutio vel crisis diminuta in qua morbus
non simul terminatur in quibus horam est non
facile cognoscere. Relinquitur manifeste
quod in solis febribus acutis est vere futura
cognoscere sed in ipse tropicas aut cronicis
nequaquam nisi fortassis probabiliter coniectu
ratione veritas. Tunc autem completur usque dicta
aliqualiter dicta diem crisis cognoscere
primus quam sit terminus morbis quam salubris
volumus quem dici horam dici cognoscere
qua crisis complebitur vel quam crisis salubris
non perficitur nisi post statum paroxismi crisis
vel morbis terminari per omnem horam paroxis
mi quam potest autem ex 3o de crisi per primo
motu in principio paroxismi aut augmento
aut statu aut declinatione. Certo horam
crisis cognoscere est horam mortis inscrutare.
Sunt igitur quidam egri qui plus debilitantur
in principio paroxismorum conmultiplicatione materie
virtute opprimente. Sunt autem alii qui
maxime debilitantur in augmento paroxis
mi propter pugnam et vehementiam quae
fit inter morbum et virtutem. Sunt secundo
alii qui maxime debilitantur in augmen
to paroxismi propter pugnam et vehementiam
quae fit inter morbum et virtutem. Sunt
similiter et alii qui maxime lassantur in
declinatione propter motum caloris naturalis
simul cum calore putrido a centro cor
poris et diametros eiusdem quorum qua
obrem corporis resolvuntur et mollificantur
et cor infrigidatur et fit virtus deperdita in
toto vel in parte quae si medicus applicaverit
cognoscere horam mortis minime dubita
bit quia ad modum nature crisis non accidit
nisi in die paroxismi. Similiter recorda
tior postquam crisis efficitur nisi declina
tione horum paroxismi, sicut autem ex loco supra
dicto. Hic tamen est sciendum quod non
est possibile ad eorum venire atque sine crisim
malam agnoscere quid est autem atque sit
quia ad modum crisim bonam quam crisis bo
na sit propterea quia ordinatissime
procedit in suis operationibus. Crisis vero

mala fit cum morbo qui erit motu inordi
nato et item spatio quam crisis bona fida et
completa venit solum propria perfecta in omni
certitudine quod est post signa digestionis perfecte
et hora status velut et cum constancia vir
tutis atque omnibus aliis signis bonis ap
parentibus sine praesumptione timoris. Omnis
crisis vero non fida fit et crisis malig
na modos huiusmodi paucos et veluti infi
nitos. Manifeste autem ex 3o de crisi quod
crisis bona fida et completa est secundum
meritum et regula crisium aliarum quam non di
spar digna bona vel mala nisi quantum ad illa
accedit vel recedit ab illa. Dicendum
autem consequenter videtur quibus signis
possumus agnoscere per quam regionem crisis
sit ventura utrum aut per sudorem aut per
vomitum aut fluxum ventris aut per apos
temam aut aliquid simili quocumque sed
iam plene capitulo distinximus in primo capitulo
tractatus huius secundi.

Incipit tractatus tertius de venenis, sunt tria capitula. Capitulum primum de causa venenorum in generali

Venenorum duplex est genus quoniam aut
sunt humane sue propria et tota sua
substantia per mediam proprietatem seu formam
specificam appellaverunt ut sunt napellus
et sputum vipere similiter et eius dentes
et cauda scorpionis et sagitta toxica
ta quarum primum et tertium ... testatur
in libello de malicia complexionis diverse
quae ad modum inficit hominem suo sputo
similiter et homo viperam et propter inimici
tiam adhuc virus eius non sunt proportionali
tate tibi innorata. Aut sunt humanam
naturam corrumpentia per suam qualitatem seu
complexionem et ista quidem sunt aliorum
quam ante hoc fuerunt per caliditatem velut
tam incidendo et corrodendo membrorum
nobilium substantiam et propter cordis cum omne
genus venenorum proprie nititur ob
viare quoniam est sedes vite similiter et origi
na venarum aperiendo et intimando cor
poris consimiliter dissinterando educendo
cuiusmodi sunt talis vina argentum
vivum auripigmentum arsenicum et propter
et propter sublimatum et redalgar

et scamonea atque elleborus niger et alia cum
non fuerint consolata hec autem hoc faciunt
per suam subtilitatem [illegible] calorem et spiritus
condensando et [illegible] corporum provocando et
arterias opilando et deinde membra nobi
lia et ipsum cor mortificando cuiusmodi
sunt opium iusquiamus madragora silic/
et papaveris nigrum [illegible] et glaucium et
aqua vini frigoris cum plus [illegible] cito
recipitur ad epar et ad venas velud
accidit post balneum aut estum. Et genus
quidem venenorum operancium appetitate dividitur
ab aliis in pluribus primo quidem quoniam ex sui
malicia vehemencia non patitur ut esse
possit cibus vel medicina qualitatibus
consoletur. Secundo vero quoniam humanam naturam de
struit sive per intus cum cibo aut potu
assumatur sive per optimus leserit morsu
vel punctura. Tercio quia vero quoniam etsi
modicum sive [illegible] fit eius operacio
quoniam magna valde quapropter accidit
ut illico cum accidit corpus senciat no
cumentum. Alia vero mora indigent atque
[illegible] frequentata. Signa venenorum
operancium appetitate sunt anxietas rei suspec
te in cibo vel potu vel medicina vel
membri alicuius punctura seu morsu vel
postquam statim sequitur calor corporis vehemens
cum angustia et sudore [illegible] et rubor
et fetor oris plurimum ad siti perdurante
Deinde cum illico non subveniuntur et virtus
medicine pervenit ad cor accidit sincopis
dissolucio frequens et cadunt membra
et fit sincopis profunda et mors.
Post illud homo quod si in membro aliquo
morsus accidit vel punctura velud a
vipera vel cane rabido vel scorpione
vel sagitta toxicata surgit statim
in tumorem et fit dolor in eo fortis et
fortassis accidit alienacio racionis et ipse
si unus sive si lesus et fortassis fit
sincopis cum lesa sive arteria quod si non si
succurritur denigracio membrorum et perdit sensum
et motum et deinde corrumpit in eo virtus
nutritiva quare putrescit et mortificatur
et deinde mortificat membra vicina
donec pervenit ad nobilia tunc vero
mortem solum inducit. Signa

venenorum operancium aqualitate calida sunt
anxietas rei suspecte in cibo vel medicina
postquam accidit dolor et mordicacio in
ventre plurima perdurans licet res assumpta
non credita fuit illud facere velud ac
cidit cum vel credita assumitur et lac
coagulatum caseatur et fructus frigidi cum in
flantur deinde cum non subvenitur fuit
fortassis omnia accia venenorum opan
cium appetitate quoniam illud quod plus accidit
est ut humor venena sunt calida vel che
rient et adimant caliditas corporis mo
tum et operacionem et sunt fortassis vo
mitus difficiles frequentes aut fluxus
ventris superfluus primo cole post hoc
fleumatis et post hoc nihil et post hoc sanies
laudabilis donec ad intestinorum corro
sionem et dissinteria perducit ei
morosam. Signa venenorum operancium
aqualitate frigida sunt anxietas rei
suspecte in cibo vel potu vel medicina
ad quam preter solitum et debitum statim
accidit gravitas membrorum et rigor cor
poris cum frigore. Post hoc vero succedit
tarditas in motibus et spasmus
aut tetanus et deinde subeth et
sompnus profundus aquosus non potest ex
citari per diem 3 aut plures quod si ex
citatus sive illico claudunt oculi et
dormit sicud prius et durat hoc
sompnus tempore longo donec aut calor
naturalis venenum destruxerit quare ex
pergiscitur a sompno et loquitur et movetur
et fit sanatus aut venenum destru
xit calorem quare nequaquam expergi
scitur donec moriatur.

Methodus

Cura generalis venenorum est duplex
una quidem prohibitiva antequam venenum
appropinquat corpori humano. Alia vero
sanativa postquam venenum ingressum
in corpus. Cura prohibitiva quidem est
ut qui timorem habuit in assumpcione
rei venenose velud principes et
magnates non sumat cibos neque
potus neque medicinas nisi a personis
sibi notis et dignis confidit et que
humorem cum ipso gustando. Et caveat
post ea a cibis et potibus humidis

saporem excellentem ut potest dulcedine
aut acetositatem vel vinositatem rache
mente qui in hiis potus venenum magis occul
tatur. Sunt enim vinum et aqua reposita
vasis diligenter obturatis aut fortassis
serpens aut aranea potuit in eis
aut decidere ... Sumat autem
septimana bis vel ter ℞ tyriace ve
teris electe et post tyriace de iunipijs
cum vino puro claro in ieiuno vel cum
aqua frigida si dolorem timuerit
et sine corpus calidum quam etate
tempore aut vel regione et assiduet
comedere super cibum nuces et ficus et ru
tam qui appetitate resistunt venenis
adeo ut si in cibo assumptum fuerit aut
potentia eius reprimat aut prorumpendo ex
pellat nec ipsum corpus ... noceat ut
ait G. in de simplicibus medicinis et Rasis
in libro Almansore libro 8° capitulo de summa
medicandi venena et ad opus bu
tiri veteris super cibum in cibo suffumicetur
panis. Cura sanationis veneni operati

Cura
sanati
va ve
neni a
ppetite

appetite. Si fuerit assumptum in cibo vel
potu et illico ... quibus senserit
mutationes consuetas post assumptionem
alicuius rei que hoc operari facere non
debet sumat in potu aquam tepidam
plenam mixtam cum oleo et aceto donec
stomachum repleat et provocet vomitus
cum digito vel penna inuncta oleo imis
sa in profundum gule. Et si vomitum tar
daverit repleat oleribus et piscibus
salitis et bibat desuper usque ad fluctum
aquam tepidam decoctionis radicum
raphani vel seminis atriplicis et
aneti et addito modico olei salis
et aceti. Et si adhuc non sufficiat suspe
datur per pedes capite declinato et concu
tiatur donec evomat ... cum
qui vomitum fortem assiduus est opere
bus maxime necessarius quod venenum
ebulliendo egrediatur ad hoc ipso nec des
cendit ad intestina vel mesaraicas.
Post hoc vero consideratur si in ventre
sentiat extinctionem et fiat illico sup
positorium de salgemma vel clistere
acutum cum capitulo de descriptis ventris
donec intestina omnia penitus eva

cuentur. Et tunc ego phlebotomiam assumptio possunt
ne forte venenum ad membra rapiat
et deinde confectiones frigide vice una
potest esse zuccaro rosato et diadragagantum et zuccaro
violato et dyarodon berberis et rosata
novella. Deinde vero medicina bezardi
ca a liberans a veneno appetite vite
altera vocatur est tyriaca vetustissima et pre
lata in aqua frigida vel in aceto tyriaca diasso
data. Huiusmodi ... confortetur
venenum diluunt et dolorem naturalem auge
mentat. Et si siccus et calor superfluus fuerit
bibat aquam frigidam primam vel quintam
cum aqua rosata et aceto guttam unam vel
bibat lac acetosum quod acuitate veneni
reprimit excellenter. Et si propter huiusmodi dolor
vel morte opus fuerit narcoticis quare
humorem ad ipsam ... detur ego opiata
tyriaca ... confracta si non
habeatur dissolvatur in ʒ j tyriace veteris
opij grana v. vel depone filonium veteris
et si adhuc non sufficiat augmentetur opium
... et si venus constitit purget
alternata post huiusmodi narcotica cum medicina
aliqua leniatur ut est cassiafistula dissoluta
in aqua decoctionis florum et foliorum donec
venenum et opium totaliter extrahantur et
compleatur lavans doloribus. Extrahantur et
solatur cum ... trita et spinia et
... penitus in aqua
deinde expressis et pistatis in mortario et
incorporetur cum aqua rosata et aceto
addito semine ... vel foliis eius
recentibus. Si fit ipsis ad hoc et ex
chunetur pectus totum cum petiis lineis et
bibat in aqua rosata frigida ... in ea
pulvis sandalorum et rosa et camphore
et terre sigillate sunt dissolutus quod cor
confortat ne venenum ad se trahere
permittat. Fiat confortetur cerebrum et
separatur cum ... in ponatur in aere frigido
ventoso et erecte eius faciei cum
flabello donec venus operetur. Et si
post hec omnia dolor ventris cessaverit
et venus vederit naturalis regulariter oportet
cibus eorum et pullorum coctis cum
lactucis et portulacis et cucurbitis g...
cum aceto vel agresta vel zuccaro
berberis vel granatorum et ... vel
succo acetose ... completur sive

prunis et cerasis aut cibum sed piris et pomis sapidis post cibum. Bibat vinum ponticum vel mixtum cum aqua clara donec ad perfectam redierint sanitatem. Si vero post hec omnia virtus naturalis deficit et sincopis frequens superveniunt aut dissolucio membrorum, scitur quia virtus venenum ingressum fuit ad cor, quare pronosticans relinquatur.

Cura sanativa veneni operantis aqualitate calida sumpti in cibo vel potu est eadem omnino cum predicta preter quod oportet ut sint in ea clisteria lenitiva non acuta, sed et hoc est addendum quod post fluxum ventris fortis super venenum restringi oportet sicut docuimus capitulo de fluxu ventris passo de curatione fluxus superfluentis propter medicinam efficientem laxativam.

Cura sanativa veneni operantis aqualitate frigida assumpti primum est ut fiat vomitus statim a principio sicut diximus in vomitibus frequentatis et clistrizetur. Post hoc multo melius cum clisteribus acutis fortibus calidis attractivis que diximus capitulo de stipticitate ventris passo de curatione et compleatur stomachus et intestina cum emplastris calidis dictis capitulo de debilitate digestionis et prohibeatur omnino a sompno trahendo eum per capillos et faciendo sternutatorium cum pipere vel condisi et detur ei in potu confectiones calide cum vino veteri amaro sicut est confectio anacardina dicta capitulo de apoplexia et diamargariton et diaton piperion et optima in talibus rebus est tyriaca. Fricetur corpus totum vehementer cum pannis asperis ad ignem calefactis et ponatur in loco calido luminoso donec cessaverit a sompno. Tunc inungatur cum alleis et cepis et uncta pannis imbibita in sinapi et alleis simul commixtis velud in forma saponis sicut eis possibile induas et laborare et sudare facias in camino usque ad perfectam sanitatem.

Cura morsus vel puncture animalibus venenosis vel sagittarum toxicatarum est ut statim a principio et prius infra tres dies stringatur membrum ligatura forti super locum lesum ne virtus venenosa transeat in corpus et ponatur super locum morsure ventosa lata ad scarpam? coniuncta donec attrahat vehementer et si consensus videatur fiat scarificacio undique. Deinde ponatur pullus vivus scissus per medium super locum quia membra fortificat et venenum ad se trahit. Deinde compleatur vulnus scarificationibus fetidis ex stercore columbarum et fecibus et sinapi et cepis crudis simul incorporatis et actu calidis positis super locum. Et ex vehementer attrahentibus est unguentum factum actu calidum illinitum aut cantarides incorporato cum unguento apostolorum vel cum fermento et attractivis igitur. Hinc fiat alteratio frequentata et sic curabis in attrahendo quia sine morbus sunt venenosis sine non fiet consensus cum virtute sed ante huiusmodi attractiva, et simul et postliminia tyriaca electa super plagis et inter cetera. Et eisdem diebus prohibeatur a sompno superfluo possibile ne forte venenum a spiritibus ad interiora corporis rapiatur neque permittatur plaga consolidari quoquomodo.

Sed ponatur in eo fructus cauliculorum? recentes vel bletis cum se aceto et sale aut sinapi cta aut confecta cum melle aut fructus albei et cepe crude aut aliquid aliud acutorum donec patiens omnino nullum senserit in membro nocumentum neque negligatur membra sanum undique sed statim a principio confortetur cum emplastris repercussivis factis ex tanetis? contritis cum corticibus aut cum sandalo et spuma aut cum aqua rosarum et terra sigillata et bolo armeno.

Et sumat de tyriaca bona omni die aliquid cum aqua frigida statim a principio usque ad tres vel quatuor dies, quod si infra hos dies locus corrumpatur et colorem decoloretur, oportet ut cum ferro ignito cauterizetur usque ad profundum valde ita ut totum locum obtineat viciatum quia malicia veneni resolvet et escaram duram faciet inter labia undique venenum valeat pertransire.

Post hoc vero tempus non videtur tamen tanta consequencia quia venenum perambulavit membra undique quod quidem cognosces ex colore suo de nigredine et stupore et motus privacione, quare oportet ut totaliter a corpore resecetur si sunt membra per que truncari velud sunt manus et pedes.

Quod si non fuerint

possibile mitigaremus curam sed fortassis cum
blandicijs vita per dies aliquos prolongetur eo
vngentis frigidis scriptis vehementer que dixi
de malicia cancri refrigerando tanquam de apostematibus
in ventre, cum tamen est sciendum eo
quod morsibus aliud venenosorum fuerit quod
in quibus conferunt medicine valde grosse
dixi et quod illud plurimum accidit Omne ac
et alijs in quibus medicine frigide videntur
conferre solum sed vos infra illud distinguere
eo de morsibus et puncturis specialiter disse
remus Primo tamen ponimus quod calida
in morsibus venenosis velud vipparum
et canis rabidi frigida vero in morsibus
quibus velud apum et vesparum quod non
timetur attento quippe sapiens tamen
medicus illud potest agnoscere ex pro
latibus et Demandatibus et videntibus nec aut sed ex eo de medio sa
nitatis quoniam eo exemplis calidis ponit
dolor et corpore pro augmentantur pre
medium erit ad frigida que sunt
sunt consolatio et separatio simile et
econtra

Prenosticatio

Veneni operans appetitate periculosius et omnibus
quare et multi evadunt ab eo sed quod
dealiter medium est ipsorum Item omnia
venena acuius imprimunt incorpus
tolerans largas habet venas et membra
mollia sponga et quod est in etate iuue
tutis quod in corpore diffundi ab hoc propter
quod venena operantur ex frigiditate
quare et facilius curantur in eis propter
quod ea que ex frigiditate vnde ypocras
prolata affor sui mal morbis minus
periclitantur etc. Item sincopis aut dissolutio
frequens et fortis superveniens morte
Item sudor frigidus et pulsus primus debilis
inordinatus sitis et anhelitus humor
morte Item si vomitus et vene vestu
gantur ingorigines imbibita appellatur sed
ad epar et venas rapiatur morte
Item alienatio aut spasmus aut thota
nus superveniens mortale Item
si in punctura aut morsu venenoso
fuerit vermis lesus aut arteria morte
erit ut plurimum et ipse si lesio sit fortis
quare accidit et infrigidatio et in etiam
eo pungunt sunt plurimum timosa etc.

Cum in detura propria venenorum
assumptorum pertinentibus ut potest
in cibo aut potu aut in vena

Res venenose inficientes corpus mixtum
eo primitus assumuntur sunt genere di
versorum Quedam sunt species nares miscere et plante
et alia eo partibus corporis de quibus porcellum
breviter dicamus et ipse famosis vis talis litar litargiri
girii eo bibitur apparet corpus totum et ipse lig
vida et fit dolor fortis in visceribus ita
vt superveniat vomitus et ventris fluxus
et agressio vrine sicut hora prima Velud
in vlceris et corrodunt intestina et
egreditur anus et fit color corporis lividus
velud color plumbi Cura eius est vt
statim aperiatur fiat cura generalis venenorum
operancium ab ante ita vt michil corporis propter
mittatur que dicta sunt illic Post illa
vero omnia si statim fortis sunt sumat comme
dentius provocatur vrinam et secessum
quoniam cum egreditur fluxus et vrina vehementer
ipse et partem sine violentia plurima spes
salutis quare detur in potu grana vij vel
ix stamonee vel ℥ j dragadij eo aqua
mellis quoniam facit fluxum festinare, et
detur vice alia vinum album agrostum
in quo cocta sunt semine apij cum petro
et aliquid absinthij, quoniam confortando stomacum
et intestina provocatur cupia et fortio
ra provocantur tamen de calculo in renibus
et vesica Et dixerunt operimentatores
quod si pro curam generalem et euacuatorum detur
in potu ℥ j in nutre eo vino aut spica
celtica cum storace columbino bibentes cum
libeat appetate Cerusa cum bibitur accidit Cerusa
mollificatio membrorum et infrantur cibum et albi
ficatur lingua et vana perinfect et accidunt
tussis et singultus et fingit dolor fortis in
visceribus ita ut quasi superveniat sinco
pis et permutatur color corporis ad albedinem
et quasi moritur patiens sangrume nigre
et ipse quod fuit ultimum Cura eius est
sicud cura litargiri et si supperiunt cuius
supremum negragij demum pro mittatur
quod cadet in subeth et apham dixerunt
prenotatores quod si pro curam genera
lem et evacuationem patiens comedat ficus cum
vue aut semine lini et bibat vinum ve
tus clarum super ipsum vtatur appetate sitis
et mucilago seminis et seminis malue Cinobrii
et altee et psilly si potest Cinobrium i. cino
brum Cum bibitur accidit dolor fortis
et corrosio intestinorum et grauitas atque in
testinis propter caliditatem vehementem

que per adustionem acquisiunt quare sit
fluxus ventris difficilis ita ut quasi sagitte
egrediatur Cura eius est ut statim apponatur
fiat cura generalis venenorum oppositorum
acalitate postea vero sorbeat vina pin-
gwa gallinarum et comedat cibos pingw-
tuosos [illegible] in talibus secundum quod est
butirum quod lenificabit vias et faciet
mas egredi per vomitum aut secessum

Vide eris zimar

Zimar id est viride eris cum bibitur accidit
dolor et corrosio in gutture et stomacho atque
intestinis quare retinetur urina et fit
fluxus ventris dissintericus et quandoque vo-
mitus sequitur cum dolor fortificatur in-
frigidantur corpora et fit sincopis et per-
forationes Cura eius est ut statim apponatur
fiat cura generalis venenorum oppositorum
cum acalitate et si vene restrictis
fuerint lubrificetur cum medicina lenitiva ut
clistere quod fit ex foliis malvis ordeo de-
pilato fenugreco et psillio althea et [illegible]
tortis magna perfecte decoquantur colatura
et oleo foliis et melle fiat clistere quod actu
[illegible] sepius iteratur quod si fluxus ven-
tris supervenerit oportet restringatur ut dicitur
ibi Unguine rosaceo et post vomitum
atque fluxum sorbeat assidue vina unc-
tuosa gallinarum pipionum et porcellorum
[illegible] et brodia butirosa bibat etiam
sepius mucilaginem seminis psillii feniculi
altee et se malue [illegible] quod si fastidio-
sum fuerit et abhominabile bibat syru-
pum violarum aut Julep cum aqua frigida et come-
dat [illegible] cum buccella panis
qui dolorem lenit in visceribus Deinde
bibat lac acetosum et aquam frigidam
et vinum granatorum et succum malorum
acetosorum et berberis et [illegible] qui sua
stipticitate prohibent intestinorum
corrosionem et sic lenitiva cum stipticis
alternentur Et dixerunt experimentato-
res quod urina asini aut [illegible] capreoli
si ipsis 3 i potetur cum aqua calida
[illegible] et eadem curat appe-
titum

Calx viva

Calx viva cum potatur facit
accidentia Zimar Et cura eius est cu-
ra illius

Arsenicum

Arsenicum vel auripigmentum

Gipsum

cum bibitur facit accidentia zimar Et
cura eius est cura Gipsum cum bibitur
facit accidentia cerusse vel litargiri
sed fit in eo difficultas anhelitus
maior Et cura eius est cura cerusse
Argentum vivum cum bibitur facit tussim
vehementem que cum producitur producat
ad ptisim paulatim Cura eius est
cura ptisis in cibis et medicinis le-
nitivis humectationibus atque mundificati-
vis [illegible] quare sorbeat omni
die in ieiunio lac recens asine vel
capre et comedat [illegible]
cum buccella panis et lambat predic-
[illegible] albissimum et cum
tussis fuerit sicca difficilis bibat ex
syrupo [illegible] vel de ysopo quod
[illegible] de tussi

Sagma ferri

Sagma ferri
cum bibitur accidit dolor et mordi-
catio vehemens difficilis in stomacho et
intestinis et quandoque fluxus ventris
superfluus ita ut fortassis ad dis-
senteriam perducat Cura eius est
ut si fluxus ventris non fuerit super-
fluus detur in potu medicina
solutiva recens cum lacte acetoso
sicud est 3 i vel 3 ii diagridii
vel 3 ii electuarii de succo rosarum ita ut
una expellatur subito per secessum post
hoc vero dentur in potu sorbitiones
unctuose dicte in cura zimar una
vice post aliam assidue donec dolor
mitigatur quod si fluxus valde super-
fluat restringatur sicud docuimus [illegible]
de fluxu ventris cum medicina
efficienti laxative Et dixerunt
experimentatores quod si venter re-
strictus fuerit et dolor fortis detur
in potu 3 i pulveris magnetis cum
aqua calida quod congregabit squa-
mas separatas et post hoc per ii
horas dentur solutiva primo quod
lenitiva secundum quod sunt vina pinguia
et brodia butirosa quod faciunt
ipsas egredi per vomitum et seces-
sum quod si lenitiva non suffecerunt

Realgar | ad fortiora gradatim procedatur. Realgar
cum bibitur facit accidentia zinar sed est ma
licie deterioris et citius interficit. Cura
eius est cura zinar secundum quod prima est
eius cura cum iam impresserit eius
operatio et supervenerit spasmus ventris
Argentum vivum | et sincopis profunda. Argentum vivum
cum bibitur illico egreditur cum dispositione
sua ponderosa et si aliquid fuerit non ex
iens ledit stomachum et intestina cum
dolore et torsione atque inflatione ex
frigiditate sua actuali donec quod egre
diatur ex inferiore regione quare inflatur
ex eo corpus totum et retinetur urina
et magnificatur lingua et mollificantur
membra omnia velud in paralisi et apople
xia. Quod vero fuit sublimatum est nocivum val
de atque corrosivum propter caliditatem
maximam quam per adustionem acquisivit
quare inducit dolorem et mordicationem
vehementem in visceribus statim cum ingre
ditur et sequitur fortassis fluxus ven
tris sanguinolentus dissinteria propinqua
sa. Et cum funditur in aurem sive fuerit
sublimatum sive vivum est penetrativum
intrinsecum et subtilitate sue substantie et
fluxibilitate quare accidit in capite
dolor vehementius et compunctionis et
quandoque perducit ad spasmum et epilepsiam
aut ad mollificationem et apoplexiam propter
lesionem fortem cerebri et panniculorum
eius. Et dicunt quidam auctorum
quod argentum vivum sit frigidum
et humidum in quarto gradu et quidam
quod sit calidum et humidum in eodem; et
videtur nobis quod utrique non sapiant.
Est namque fumus vehementer fedum
sua compositione et virtute et operationem
fedam quare est mordens et corrodens
et adhuc magis dum fuerit sublimatum
cum qualitatibus res se habuit est pe
netrativum et dissecativum ex ... sive fece.
Cura eius est ut statim apposito cum
bibitum fuerit fiat cura generalis vene
norum operantium proprietate que supra
dicta est et cum vomitu et supradictis
in cura generali. Post hoc vero considerare oportet
accidentia que fiunt cum sequitur fluxus
ventris plurimus et dolor fortis intestinorum
que fiunt cum succus calida dominatur
in ipso super stomachum dantur confectiones frigide
dicte ... gradatim procedendo donec ad
narcotica perveniatur. Et restringatur fluxus
per ... secundum ... de fluxu ventris
per ... de fluxu communicando efficerunt la
vantur. Cum vero sequitur paralisis et molli
ficatio membrorum que significant cum virtus
confortetur in ipso super caliam. Et tunc
teriaca et theriaca vetustissima sicut est dyamar
et fiant que supra in cura generali et ... et
cum operantibus venenorum in
proprietate a frigiditate. Et experimento com
mentatores quod in ea calida confert bibere
lac caprinum in multa quantitate aut lac
acetosum et exercitari super ipsum motu
forti assiduo quoniam refrigerabit eius cali
ditatem et dolorem mitigabit et expel
let magis deorsum per secessum. Quia vero
sua confert vinum vite post aliam
in potu sive in mixta cum vino
veteri amaro aut ydromelle similiter
et vinum decoctionis absinthii et ysopi
et rute. Cum autem in aurem fuerit in aurem
ingressum agitetur cum tenta vel radio
quoniam fiet magis fumosum sed lenius meli
net paciens caput suum super aurem
lesam et saltet sine lite super pedes lateris
eiusdem donec egrediatur et si non suffecerit
proiectis stimulis cum pipe vel condisi
ita ut os et nares obturentur. Et si
adhuc non suffecerint fiant omnia
que supra dicta de surditate per passionem que
fit ex re cadente in aurem et sollicitetur
medicus in eius evacuatione cum nec etiam non
educatur corrodit cerebrum et sua nervum
et demum interficit cum dolore vehementi
Napellus | Napellus cum potatur apparent labia eius
et lingua et egrediuntur oculi et fiunt super
ipsum vertigo et sincopis et tenasmus et
raro evadunt aliqui ex eo quoniam est ve
nenum appropriate quod si subito non moriantur
cadunt in febre ethica aut pthisim et
sagitte illinite ex succo eius interficiunt
subito que mortaliter tangunt. Cura eius

si fuit possibile est ut statim apertio
fiat cum ea generalis venenorum operacionem
appetere. Post hoc vero detur in potu tyria
ca optima cum vino et musto aut detur
mitridatum aut dyamoron aut dya
muscus cum vino decoctionis tappari
marum et croci vina vitae post illa
assidue quia resistunt huiusmodi veneno
appetate si tamen resisti sibi poterit par
tem quocumque. Et si vomitus tardaverit
potest dari cum ipsis licet tunc nichil operetur
Euforbium cum bibitur facit acuta zinar
et cura eius est cura illius. Titimallus
cum bibit aliquis ex quibus lactis facit acuta
zinar et cum facies aut manus ex eo
liniuntur surget in tumore et discolorat pe
lem faciens lepram et dicitur quod si in emplastro
huiusmodi misceatur potentie. Sunt autem
titimalli 7 species famose scilicet anabula
cum succo vitulli (?) et esula cum radice
utimenis (?) et catapucia cum semine utitur.
Cura eorum omnium cum in potu assumuntur
est cura zinar in stipticando ventre
atque leniendo dolorem. Sed oportet ut sit ma
ior intencio ad fluxum restringendum in
cibis et potibus et balneis et clisteribus
fiat stipticis alternentur ut dictum est ibidem
et ex balneis vehementer stipticantibus
est aqua pluvialis vel estive. Postquam
in ea cocte fuerint rose balaustie cortices
granatorum cortices quercus folia et fructus
rubi pira pontica mala acetosa nespile
sorbe galle cipressi cupule glandium folia
vitis agrestis berberis et silia in qua cum
tepida fuerit balneatur usque ad umbilicum
pars post partem ne virtus ex eo debilitetur
et spargatur aqua vero super faciem et pectus
et naribus attrahitur. Ex cibis autem stip
ticis sunt usus panicum citonia sorbe
nespile pira lentes excorticate aut bis
cocte reiecta aqua prima expressa diligenter
Similiter et pulvis ex farina simile conditi
cum lacte exsiccato salis et cervo (?) pullorum
assa atque condita cum cera recenti et
adipe renum caprarum et hircorum sanil (?)
ad ignem in sartagine dissolutis

et rosacei super assatura. Ex potibus stip
ticis sunt vinum rubeum ponticum mix
tum cum duplo aque pluvialis aut
aque in qua ferrum ignitum fuit extinc
tum. Similiter et aqua decoctionis sumach
et mirtillorum cum succo rosato dul
corata. Clisteria autem stiptica pretio
sa diximus in capitulo de dissinteria. Illa
vero stiptica bona diximus in capitulo de
fluxu sanguinis et trocistis de karabe
sublimes (?) in capitulo de fluxu sanguinis. Cum
autem lac titimalli linitum fuerit super
faciem aut membrum aliud inbliget (?)
ex unguento albo famoso aut citrino
quod si non sufficit fortificetur eius virtus
cum cerusa et litargirio mescean (?) et
cotoguidum (?) cum sumitur in potu et
modificato usu et sine correctionibus catharticis (?)
faciunt acuta titimalli. Est autem me
zereon herba cum folijs olive. Sed
cotogidium (?) eius semen quod est malicie
peioris. Et dicitur quod si in potu
exhibite fuerint pincose (?) plus tamen
vel minus secundum virtutem assumentis.
Cura eorum est cura titimalli. Sca
monea et diagridium cum bibuntur
sine suis correctorijs et usu non
moderato faciunt acuta titimalli.
Est autem scamonea grana suus qua
afferunt in citonio vel torrefiat
super laminam ferream ignitam. Post hoc
vero diagridium appellatur et sic scamo
nea est malicie peioris unde dicitur
quod si in opera medicina potante
plus 1 vel minus secundum virtutem assu
mentis dyagridij vero 3 vel circa id.
Et cura eorum est cura titimalli. Co
locintida cum bibitur dosi superfluente et
cum additione piperis aut sinapis
aut aliorum acutorum et post potionem
stipticorum facit acuta titimalli et
aperit orificia venarum primo quidem
mesaraicarum deinde earum que in
superficie epatis et post hoc in membris
remotis quare educit sanguinem
borum (?) per secessum et sequitur sincopis
et casus virtutis. Et cura eius est

ut ligentur extrema vehementer primo
quidem superiora deinde inferiora et po
nantur ventose sicce magne super epar
stomachum et splenem ut attrahent suctione
forti et post hoc administret petus
stipitici similiter et balneum que dixi[mus]
Elleborus — in cura titimalli. Elleborus cum sumitur in
potu in moderato facit angustiam circa
cor et stomachum et si fuit albus accidit vo
mitus fortis assiduus donec cadere
faciat. Niger si vero niger accidit flu
xus ventris corrosivus donec ad
dissinteriam perducat et dicitur quod albus
interficit tauros appetitus, nigrum vero
homines si capiatur ℥ i vel ʒ iii assu
mantur. Cura amborum est cura titimalli.
Cucumer asininus — Cucumer asininus cum succus eius
bibitur dosis superfluente faciente ventre
ete usque ad sincopim et mortem. Cura
eius cura titimalli. Ciclamen cum
bibitur usu in moderato facit fluxum
ventris fortem superfluum vehementer et
cura eius est cura titimalli. Opium
Opium — cum bibitur accidit stupor et frigus
extremorum et singultus singultus et vertigo
et oculorum tenebrositas cum quantitate
magna fit color faciei et labiorum
oris et unguium fit plumbeus de
in cuius virtus eius magis imprimetur
accidit difficultas anhelitus et amissio
loquele et subeth et spasmum deinde
perforatio cum frigido sudore, et dicitur cum
℥ i vel in ipsius interficiunt potantem
et ipse si fuit senis prius vel etate
et ipsum potavit cum modico vini albi
vaporosi quod eius virtutem cito deleget
[?] venas ad cor et cerebrum pro quod respi
rat. Si vero fuit colericus aut sanguineus
prius et in etate adolescentie vel
iuventutis dosis indiget ampliori. Cura
eius est ut statim a principio fiat cura
generalis venenorum omnium appetitus
post illud aut datur in potu una
vice post alia vinum de [?]

castorei et piperis. Et fumat aliquis
optiacam optimam in qua aliquid balsami
ponatur si fuit ... et comedat allea
et nuces super ipsum assidue quoniam calefaciunt
do corpus. Vehatur sepe et vinum album
vetus amarum bibitum in multa quantitate
donec sudet et calefaciat et moveatur.
Et dicunt expurimentatores quod ista confectio
est eius propria tyriaca. Recipe fetide casto
rei piretri piperis nucis semine an
quintum volumus de uno quoque terantur et
conficiantur cum melle et detur ex ea
assidue cum vino calido puro veteri
amaro similiter et quod simplex est
conferens sua calliditate. Nux metha — Nux metha
cum bibitur facit accidentia opii et di
citur quod ʒ ß ex ea sompnum profundum
inducit quod si ad ʒ i procedat interficit
cum sompno. Cura eius est cura opii
omnino. Iusquiamus — Iusquiamus cum bibitur ex semine
ipsius mollificat corpus et mastica
lingua et egreditur spuma ex ore et ru
bent oculi sicut strangulati et ipsi
obscurantur et fit asperum et pruritus
tactus et superveniunt spasmus et epilen
cie et quidam rugiunt voce horribili atque
rauca. Et niger est in hoc deterior
albo virtus utriusque horum est debilior
opii fit opium vel nux metha ita
ut fortassis ℥ i vel iii ad unum of
ficiant. Cicuta — Cicuta. Cura eius
est cura opii omnino. Rona volpina — Rona volpina cum
bibitur surgit sicut lactis sapor in
ore bibentis et indurantur lingua et color
faciei obfuscatur et superveniunt singultus
et vomitus et fluctus dissinteria cum
excoriatione et squamis intestinorum.
Cura eius est ut statim a principio fiat
cura generalis venenorum omnium que est in
festinatione ad evacuationem subitam per vomi
tum et secessum. Post hoc vero sumatur in
potu lac caprinum vel asininum in multa
quantitate et moveat fortiter super ipsum quoniam
malicia eius restringet corrosionem
prohibet et ipsius reliquias evacuat

per vomitum vel secessum et si fuit lac ace
tosum vel lac coagulatum fortius operabitur
hoc ad Insuper post hec et cum dolor
et corrosio cessaverit omnino detur tyriaca et
clivia calida cum vino ut alterat ma
lam complexionem suam delictam Est
namque venenum huius mortificativum
et corrosivum sed maior cadit timor
in corrodendo quam mortificando fungi Fun
gus cum quis aliquid comederit fungorum plurima
quantitas assumitur in cibo et per se sine
pipere aut aleis aut rebus aliis
acutis et in corpore secundum naturam vel
etatem accidit suffocatio et punctura
circa stomachum et difficultas anhelitus et
inflatur venter et inflatur corpus totum
et retinetur urina et mutatur pulsus
deinde cum supervenit eius virtus accidit
sudor frigidus et sincopis et moritur for
tassis Cura eorum est ut statim
a principio fiat cura generalis venenorum
operantium a frigiditate que consistit in eva
cuatione forti plurima per vomitum et se
cessum postquam vero illud fiat cura eorum supra
psillium dicta pro his psillium cum recens assumitur
in potu et sub multa quantitate facit accua
fungorum Et cura eius est Cura fungorum
coriandrum Coriandrum recens comeditur in quantitate
li j aut succus eius bibitur in quantitate
grande partis lb illius facit accua opii
Et cura eius est cura opii omnino Man
mandragora dragora cum potatur sub dosi ex eodem fit
accua opii sed est maior mors Et cura
eius cura illius scilicet opii omnino Cantari
Cantarides des cum bibuntur accidit dolor et corro
sio in stomacho et renibus et intestinis ita ut
quandoque sequatur fluxus ventris vehemens
et sincopis et permixtio vomitus et dolor
extenditur usque ad opposita corporis tussiens
hypocondria et inguina et usque ad
coxas et crura et hec omnia proveniunt
ex eorum qualitate sola non ex quantitate
accidit et ut sine periculo sive per eos
cuius inspirent in potibus vel emplastris

ledant vesicam lesione vehementi ita
ut ulcerentur et assidue appetat mingere
propter quod mingat et quandoque mingit sangui
nem purum modicum subtilem cum venit
ex vesica et quandoque sanguinem plurimum in
grumos condensatum cum ex renibus procedit
quare sit dolor maximus circa pectinem
et fundum et inflatur virga vehementer
Cura eorum est ut statim a principio fiat
cura generalis venenorum operantium a
caliditate donec tota materia evacuetur
per vomitum et secessum post hoc vero
mitigetur dolor et corrosio intestinorum
et stomachi sorbicionibus lenitivis unctuosis
et clisteribus frigidis humectativis que
diximus in cura Zimar et si fluxus
ventris superfluat restringatur sic docuimus
in cura ticumalli Deinde vero miti
getur dolor et corrosio que sit in ve
sica et regionibus urine cum syrupis
lenitivis et cum trociscis de alkakingi
et cum collirijs iniectis per siringam
et cum balneis et ungentis conferentibus
que omnia proposuimus scripsimus cum
tractatu de ulcere et scabie in vesica et
tractatu de ardore urine li primo Stafisagra
cum bibitur dosi superfluente facit accua
cantaridarum Et cura eius est cura
ipsorum Stelio cum assumitur eius caro
aut bibitur liquor in quo cecidit fuit
accua cantaridarum secundum ysophagum
et stomachum atque intestina sed non secundum
vesicam Et cura eius est cura can
taridarum Ydrus cum bibitur eius caro
aut aqua in qua habitat aut moritur
facit accua cantaridarum Et cura eius
est cura cantaridarum Rana seu buffo Rana
cum bibitur aqua in qua proiecerit saliva
aut in qua moratur inflatur corpus totum
vehementer velud in ydropisi et
fit eius color lividus cum citrinitate
admixta et accidit dolor et angus
tia in stomacho et renibus atque intestinis
et difficultas anhelitus velud suffocati
et sensuum obtenebratio et vertigo

et p[er]imp[ri]o vomit[us] et cu[m] eius malicia
magis impress[er]it s[e]q[ui]t[ur] spasmus atq[ue] the
tanus et ventris solucio fortis et vomi
tus et emissio sp[er]matis simul hora una
post hoc sup[er]venit sincopis mortalis
et paucis salvat[ur] q[uia] ea q[uod] sequ[itu]r evaserit
no[n] retinebit dentes et hoc s[ecundu]m p[ro]p[ri]etas
sp[ec]ialis co[m]mollificacione gingivarum qua
induxit. Cura eius est ut statim
a p[ri]ncipio fiat cura g[e]n[er]alis venenorum
oppugnacione[m] appetitu donec tota materia
vel eius maior p[ar]s evacue[tur] p[er] vomitu[m]
et secessum. Deinde p[ro]cedat ad cura[m]
appetitus venenose cu[m] potu tyriace
veteris cla[rificate] et mitridati dando q[ue] eius
vice post vice[m] cu[m] vino claro donec
malicia veneni refrangat[ur] et v[irtu]tes
n[atur]ales conforte[n]t[ur]. In fine v[er]o rei conside
rent[ur] accid[enci]a que remanserint et si re
manserit ventris inflacio d[ebe]t[ur] cura
accid[enci]a maior et minor et fiat om[n]ia
que diximus c[apitul]o de ydropisi p[ro]p[ri]e si
de aschite sive s[ecundu]m q[uo]d. Si v[er]o remanserit
s[tu]p[or] m[en]tis obscuritas et mollificacio membrorum
fiant om[n]ia que diximus c[apitul]o de paralisi
p[ro]p[ri]o (Vitulus aquaticus est a[n]i[m]al lon
gus p[ri]mus velud duorum cubitorum coloris
subalbidi habitans in paludibus et aquis
corruptis et credit[ur] ab aspiciendibus
q[uod] sit p[ri]mus caude eq[ui]ne p[ro]pt[er] si[mi]litudine[m]
ad ipsa[m] et cu[m] assumit[ur] in potu facit
accid[enci]a ranarum. Et cura eius e[st] cura
ranarum. Lepus marinus cu[m] bibit[ur] facit
accid[enci]a cantaridarum. Cura eius est cura
earum. Cerunus cu[m] assumit[ur] in cibo extre
mitas caude c[er]vine facit angustia[m]
magna[m] in s[toma]co et intestinis et quiq[ue] sincopi
p[ri]ma et morte. Cura eius est ut statim
a p[ri]ncipio fiat cura g[e]n[er]alis venenorum oppu
gnacio[n]e appetitu donec materia educat[ur] totaliter
vel p[ro] maiori p[ar]te. Post illud v[er]o d[ebe]t[ur]
in potu viribus frequentatis tyriaca optima
cu[m] vino claro a[n]tiquo. Et dicu[n]t experime[n]
tatores q[uod] ista conf[ecti]o est eius p[ro]p[ri]a medi
ca[m]i[n]a s[ecundu]m avellanarum fisticorum fellis equi
n[i] terant[ur] et corpent[ur] cu[m] mella vel zuccaro

et dent[ur] in potu una vice post alia[m] cu[m]
vino p[re]dicto. S[ecundu]m fel om[n]ium gen[er]ibus fellis cu[m] assumit[ur]
in cibo vel potu est ex g[e]n[er]e venenorum et
facit accid[ent]e vomitus colerici et sincopi
Et dicit[ur] q[uod] fel leonis aut leopardi int[er]
ficit illico potantem et fel canis aquatici
aut canis rabidi cu[m] sumit[ur] ad q[ua]ntitatem
lentis interficit infra vii dies quos si p[er]
transeat fiet spes salutis. Cura eius est
cura zinar quam supius apud p[ri]ncipium
capituli descripsimus. Cap[itulu]m tercium de
cura speciali venenorum p[ro]p[ri]e te
rius ut potest morsum et puncturam
et vulneracionem cu[m] gladio et sagitta toxi[cata]

Res venenose que p[er]imentes ex hibite extra
immittunt intus corpus sunt generum
diversorum. Sunt namq[ue] ex eis mineralis et plan
te atq[ue] alia ut illa de quibus p[er] ordinem fa
ciemus mencionem p[ro]sequentes. Sed videtur iterum
ut vindicetur operum opera appetitur e[st] v[er]o ex[tra] qui
est ut ibi te alia valeat corpus hominis
trucidare. Napellus cu[m] succo eius
recenti gladius aut tela p[er]ungit[ur] inficiat
quem recipit hora una et no[n] videt[ur] ei
cura possibilis q[uo]d si quid conferre potest est
tyriaca magna andromachi et p[ro] ipsum tyria
ca G[aleni] cum dissolvit[ur] in vino aut aqua
rosis et inter volnus et circa p[er]ungit[ur] omni
quaq[ue] et d[ebe]t[ur] ea in potu una vice post
aliam incessanter q[uo]usq[ue] p[re]dictus paciens
senserit alleviacionem procedat illico ad cura[m]
generalem morsum et puncturarum non vene
nosarum quam diximus in fine cali generalis
ubi et signa generalia c[er]ta atq[ue] infallibi
lia descripsimus evidenter. Reddalgar cum
linit[ur] sup[er] gladium aut sagittam vulneratum
facit dolorem et corrosionem plurimam ita
ut si non fuerit curat[ur] totaliter corrumpat
membrum et eius operacionem. Cura eius
est ut statim a p[ri]ncipio fiat cura genera
lis sup[ra]dicta sed et ut emplastra s[ecundu]m
cum attheriaca ibi ponatur aliud cum
ne forte malicia venenosi reddat
fumosa fiant g[e]n[er]o emplastra attractiva ex
rebus calidis ut potest fermentum ac sinapi
et finieto et stercore columbarum atq[ue]
silibus vice una et emplastra mitigativa

ff[ol] 1

repressiva ex rebus frigidis ut porte solatro
semperviva lactuca acetosa foliis papaveris et similibus
huic alia donec corrosio sanetur neque festinet
medicus ad isto solidacionem labiorum donec
tota malicia veneni radicitus expellatur
Arsenicum sublimatum cum accidit ex eo
volunus facit accidia realgar Et cura eius
est illius Vipera cum morsum in quantum
fecit dentibus aut punctum cauda sua
egreditur primo sanguis purus deinde per horam
unam sanies spumosus propter ebullicionem vene
ni et post hoc humor citrinus aut viridis
venenosus postea surgit dolor vehemens
et apparet in membro toto et surgunt bothor
et pustule minute vel aliquenel a
qua bulliente Cum autem ambulavit eius
eius malicia per corpus inflatur et fit
rigor et frigiditas extremorum non
quia venenum sit frigidum sed propter oppilacionem
spiritus et resolucionem caloris naturalis ex calore
veneni et quoque superveniunt vomitus
titimus et singultus et vertigo et fluxus
sanguinis narium Insuper vero sudor frigidus de
minutus et sincopis donec mors usque
ad diem septimum et plus subsequatur Et
masculi quidem sunt deteriores femellis
Et dicitur ex hoc quia masculus habet
unum dentem solum et facit foramen
unicum ex utraque parte membri lesi femel
la vero plures et ictus magni sunt deteriores
iuvenibus et senes iunioribus post fuerit
sive complexionis et famelici repletis et
mari masculi et motam paludinosis
et in estate atque autumpno quam hieme
et vere Et spiritus eius cum fumus in cibo
vel sanguis qui fluit ex causa sua cum
accidit aut fel ipsius inficit illico
summitatem et inflatur ex eo corpus ve
hementer et fit dolor et angustia fortis
valde donec superveniat sincopis et
mors Et dicunt experimentatores
quod lingua vipere cum siccatur et custoditur
ne putrescat alteratur in colore atque
citrina et velud sudorem viridum
modicum acquirit cum venenum accesserit
ad ipsam et propterea cum ponitur inter res

siccas siccatas siccatas moderate velud
est sal et arena quam tunc vapor
venenosus magis quam ipsam aggre
gatur Et ideo ergo ponitur super mensas prin
cipum et magnatum Cura eius est cura
generalis sive postmodum sive primitus
obviandum neque requiritur specialiter aliquid
tractu et postremo preter tradita generales
Cum tamen empirici dicunt quod multiplicatio
sompni et potatio vini boni plurimi
et usus assiduus tyriace optime in ea
et optimus aut metridati Confert
specialiter isto veneno propter resolucionem
spirituum maiorem quam efficit calore
suo forti neque dentur in potu extrinsecus
frigida quoniam calorem veneni congregat
et naturalem calorem debilitant vehementer
sed calide acute venenum subtiliat
resolvunt sicut est tyriaca optima
exhibita cum vino plurimo veteri ama
ro et modico aceti similiter et allea
et sinapis et semine civite et asa fetida
et piretrum et mirra et genciana et
piper et castoreum et aristologia rotun
dum et omnia coagula precipue tamen co
agulum leporis vel squilla vatteus
et asarum et ruta et oppoponacum sive
potentur sive superponuntur emplastrentur
quocumque possibili convenienti Et ex
emplastris bonum est illud quod fit ex pullis
vivis per medium scissis et ad eum calide fre
quentatis super locum et quod fit ex ranis sic
cis et quod fit ex carne vipere si pote
rit et quod fit ex semina et baccis
lauri squilla assata et farina
orobi et sinapi et floribus camo
mille sunt impositis et posite recentes
et incarpatis cum oleo laurino vel
oleo de iuniperis vel laterino vel
benedicto et melius ad hoc aliis
omnibus foret balsamus si posset
haberi Dicunt etiam quod si homo
lesus a vipera bibat urinam homi
nis lesi curatur Conferunt preterea

et res unctuose in cibo assumpte velud
sunt butirum novum aut vetus ypium sim-
ul cum buccella panis et nia [illegible]
pigrica et nuces et alia que sunt viscosi-
tate atque humiditate forti opprimunt
caliditatem veneni et infrigidant ne per
corpus dilatetur et fortassis educuntur
per vomitum aut secessum Dicunt
caro hyrcina cervi assata et comesta
hora dispositionis venenum multum confert
Iunipe[rus] vero rei et cum timor et inflacio
corporis et angustia fuerit migrata
inducatur sudor atque optimum et labor
fortis in ieiunio et prohibeatur a sompno propter
se et balneet in aqua tepida in qua
cocti sunt flores camomille melliloti
et aneti donec omnis venenositas reliquie
resolvatur Scorpio cum fecit puncturam
in membro in aliquo patulentum sunt cau-
de tumet et inflatur cum dolore forti
et si non succurratur perambulat inflato
corpore toto donec perveniat ad membra
nobilia et corporis operationem destruat et
sic vita tollat Cura eius est cura ge-
neralis cum ventosis et emplastris attracti-
vis statim appositis supra locum et for-
tassis opus fiat cauterio si non suffe-
cerint predicta Et dicunt experimenta-
tores quod si locus inungatur sepius cum
oleo de scorpionibus quod dicitur mirabilis et
calculo in renibus et vesica paciens
de empiricis confert appetitate [illegible]
antiquum in quo prius euforbium fuit
dissolutum aut aliud contritum ad vinum
confert sine resolutione vehementi [illegible]
et tyriaca vetusta et mitridatum et omnis
confectio vehementer calida sive puluis
sive per potus applicetur Aranea cum
membra stimulant facit acuta scorpionis
et quedam deteriora illis ut quoniam infri-
gidentur et venit ingrossitie et vigilia
erigatur cum multiplicatione ventositatum
in corpore [illegible] Cum autem in
potu sumitur inflatur collum et ventrem
et egrediuntur oculi et fit angustia

in pectore et intestinis donec sincopis et
mors sequatur Cura eius cum fecit punc-
turam est loci ventosatio fortis cum scarifi-
catione et post hoc eius emplastrum cum ruta
et absinthio et calce et sale et cinere
simul incorporatis cum aqua calida et sudor
in balneo sicco et sepeliri in arena
calida et stercore bovino vel cinere
calefacto in fornace vel fimo in potu
tyriaca cum vino puro una vice post
aliam assidue et confectiones calidas
sepedictas et sepe propter semine urtice
et semine apii et asarum fetidam donec
dolor et timor cessaverint omnino Cum
autem in potu sumitur fiat illico cura
generalis venenorum operantium appetita-
te Tarantula est aranea similis aranee
sed habet caudam longiorem et eius punctura
facit acuta aranee Et cura eius
est cura illius Basiliscus qui cognominatus
est regulus quia caput habet velud coro-
natum vel quia ceteris animantibus sum-
potenti malicia dominatur Ipse namque
non tantum sputo vel morsu inficit
verum et visu solo quia est eius vene-
nositas acutissima ut vapores sui
corporis aerem reddant venenosum
[illegible] vel unde pot tam speciem
spelucam et herbe et plante virides
arescunt cum spirat super eas et si quis
ipsum gladio vel lancea tetigerit
moritur velud experimenta Et dicitur
quod gignitur ex ovo galli decrepiti quod
super ipsum bufo incubat et fovet ve-
lud gallina pullos suos sed nos magis
credimus quod sit aliqua generatio a sibi simili
[illegible] et bufo que in umbria
magis [illegible] multiplicata et in media
que sunt regiones calide vehementer
et non est ei cura omnino quare cum
videris hominem mori subito sine causa
manifesta et in loco de isto suspecto
scias hoc fieri propter basiliscum Et
dicunt experimentatores quod sola mustel-
la habet proprietatem interficiendi ipsum et
in hoc est ipsum [illegible] aut

nullite ornato Armenia est alius siles ba
plisco in sequela et operatione praeter quod non interficiat
una hora sicut basiliscus sed infra quatuor
dies Et dicto apud medicos sagitte topi
cate sagitte armenie intoxicantur aut for
tassis eo quod apud armenos fuit repertus
primus eius usus Aspis et yrundo sunt
serpentes venenosi quorum est ydras
et que tetigerunt morsu vel punctura
interficiat infra duas vel tres horas
necnon eos curam Canis vero est rabidus
interficit suo morsu nisi subito succurratur
Fit autem rabidus per adustionem humorum
sui corporis et corruptionem complexionis naturalis
in melancoliam ad instar quemadmodum in homi
bus fit mania canina Et signa canis
rabidi et morsus eius sunt rubor ocu
lorum et pendere lingue extra os et emissio
caude inter crura et spuma veniens
ex ore et raucedo vocis et ab horret so
cios et natos quia erit solitarius et
invadit omne cum obviat et fugiunt ab
eo canes Et dicitur quod si liniatur panis ex
sanguine currente ex morsu canis rabidi
non comedunt eum canes alii et si eum
pluries volunt ad micam panis et pira
gallinae non comedent ex eis Cum igitur
canis huiusmodi momorderit hominem et
sibi post dies aliquos et ad minus novem
dies vel et quatuor menses supervenit
timor atque vehemens et raucedo vo
cis et dolor volens maior debito et dispo
sitio ad operationes venereas Dicitur quod sunt
nonnulla canis rabiosi quare si non succur
ratur fit rabidus et ipse ita ut mordeat
homines quibus similiter accidet periculum sibi
quoniam est eius morsus venenosus et super
venit difficultas in appetitu et venit sic
citas et urina quandoque retinetur et quandoque
mingit urinam nigram et quandoque lactea
grossa valde quasi sunt in ea carnes
parvi et quandoque sibilus aquosus propter opila
tionem et demum accidit suffocatio cum mor
te festina Et dicunt Antiqui quod non
evadit aliquis quem canis rabidus mo
morderit post quam timor aque super
venit quia sit veneni malicia corpus

in toto penetrasse Et dicit Rasis
Divisionibus tractatu de morsicatione alio
rum venenosorum quod morsus canis rabidi est
super alia venena maxime nociva
quoniam est magis insensibilis quam alia ex
eo quod est eius curatio non homines p
mam Cura eius et ipse in primo et infra
tres dies ad plus cum adhuc est possi
bile ut statim fiat cura generalis mor
sus venenosorum cum ligaturis et ven
tosis et emplastris attractivis similiter et
cauterio cum ferro ignito quod si non vi
detur sufficere et membrum incipiat deni
grari et passio dilatari non secabitur
caro nisi membrum totaliter intercidatur
si fuit membrum principale removeri potest
dictum est in cura generali Et regi
mentibus potibus in permanentibus corpo
ris et indigestionibus atque evacuationibus
quemadmodum in passione melancolica quam
diximus tractatu de perturbatione intellectus
consistunt passio de mania canina
quoniam in huius regimine cadit potius
aque sive potare est vel quod habeat in
vasis obturatis ut ipsam non videat
neque audiat non potetur Omnium pretera
quibusdam remedia sunt conferentia a
proprietate quemadmodum emplastrum ex eruca et
cepe trita et confecta cum butiro vaccino
super locum post curam generalem Similiter
et frequens usus medicine de cancris
que sic fit secundum Rasim in suo anti
dotario Recipe canis cancrorum combustorum
cum suis cartilaginibus secundum sunt intesti
tula vel fornace ℥ v gentiane
℥ v thuris ℥ i terantur omnia et cri
bellentur et misceantur simul detur ex eo
omni die statim ante ℥ i vel in
cum aqua frigida quam valde fieri
herbe dentagini sive et cum frigida
intingat et decidit Similiter
et hoc cerotum Recipe aceti lb i ceroti
oppopanacis ℥ ii picis liquide albe
lb i dissolvantur ad ignem in cazo
la et bulliantur donec fuerit in
spissata in forma unguenti continue
agitando cum spatula donec fuerit

partes corrupta et cum infrigidatum fuerit reiteretur et omni die aliquid ex eo extendatur super linteum molle album et vulneri superponatur premissa cura generali que attrahendo mundificat et post hoc sanat. Ad idem confert etiam unguentum fuscum famosum. Virtute potentia lupus cum fuerit rabiosus facit accidentia canis rabidi. Et sic et cura sunt sicut in cane rabido. Vulpes cum sit rabida facit accidentia canis rabidi. Et sic et cura eius sic sicut illius. Mustela cum cum sit rabida facit accidentia canis rabidi. Et cura eius eadem est cura illius. Homo cum sit rabidus i. demoniacus lupinus seu maniacus caninus fit eius morsus venenosus et facit accidentia de accidentibus canis rabidi preter quod non accidit timor aque nisi fortassis rabies fuerit apprehensio ex cane rabido interdum superius. Et cura eius est cura canis rabidi. Et preterea cum morsus aut alterius animalis est malus dolorosus preter quod fit venenosus propter aliqua mala qualitatem calidam vel frigidam vehementem que in dentibus inest sit fabricata superius vel propter rem acutam et potentem spinam aut unguentem aut derelictam propter derelictam in vulnere propter morsuram generat tardam consolidationem in eis que ad nos accidit et experimentum apud et vespertilionem et calcatricem et fusis filatricium mulierum et gladiis rubiginosis cicatrizatum omnium una atque eadem est cura videlicet et statim apponatur emplastrum supplementum ex cepis crudis et sale et melle fuit impositum aut ex cinere et aceto et melle et cepis fuit impositum et tunc cum partis que dimittatur super vulnus per diem totam et nocte que malam complexionem alterat et vulnus seu morsuram dilatat et non desiccat partes conveniunt et emplastrum ex farina fabarum et radicis seu corticis mala (?) aqua et aceto deinde ex premissis et pistatis in mortario et in cum patis cum melle despumato. Postea vero consolidetur cum unguento fusco usitato et ipse cum tumor est de spina vel ungue vel aculeo vel dente derelicto dissolvere

post morsuram que attrahit et mundificat vulnus efficacius et post hoc eius labia consolidat perfecte. Sunt autem ad hunc genera plurima serpentium venenosorum velud dracones et nominati similiter sed nos ipsa pretermittimus quia raro nobis obviant in ista regione et cum obviaverint sufficiet in eis cura generalis etc.

Incipit tractatus septimus qui est de decoratione cuius sunt xii capitula. Capitulum primum de decoratione capillorum. Quoniam

Decoratio est dispositionum malarum que sunt in corpore manifesto velud in capillis et cute, cum que partes huius neque sunt principales neque nobiles propter eam que sit necessaria ad subsistenciam individui ideo doctrina de ipsis non est nisi complementum artis medicine.

Dicamus autem primo de capillis quorum quidem decoratio consistit in octo dispositionibus que sunt eorum generatio et eorum revolutio in locis in quibus illud volumus et eorum fixio et eorum coloratio et eorum ac tamen ole (?) prohibitio et eorum crispatio vel rectificatio et eorum consolidatio cum scinduntur eorum elongatio. Ista de quibus omnibus per ordinem breviter dicamus. Generatio capillorum cum fuerit et ubi sit in medico ingenio illud volumus perficitur per reductionem corporis ad caliditatem et siccitatem que sunt cause productive capillorum cum cibis et potibus et medicinis calidis siccis per viam ex fame et siti et exercitio forti in exercitio. Localia vero remedia quibus consistit fiat post illud adhibenda affricetur ergo locus omni die sepius cum cepis et aliis aut sinapi aut spongia marina aut panno laneo aspero donec rubescat et illico post fricationem linatur ex oleo spica acri calida aut liquido acutissimo facto ex cinere corticis aut de lauro aut de lauro, aut de recti in quo vinis capillorum veneris adustorum, et capillorum hominis adustorum sunt dissolutus quia per eius usum et frequentiam continuam pullulabunt superius capillorum quos tunc abradere

provenit circa duas septimanas scilicet cum rasorio
sicco super loco sepius respirato donec videatur
sufficienter inspissari. Temporibus frequenter
potest quod in corpore humido secundum proportionem sexus
etatem et regionem difficile aut impossibile
est pilos quam multos. Medicamen autem
nobile contra calvicium quod secundum proportionem
quod alopiciam medici vocaverunt sic fit secundum
Mesue in suo de appropriatis. Recipe euforbii spi-
ne marine fimi columbini ana ʒ i, pellis
albi seminis urtice mortue radicum canne
combustarum corticis avellanarum adustarum
corticis castanearum nasturcii sinapis
arthemisie storacis [...] sulphuris vivi
spice nardi ana ʒ ß, amigdalarum amararum
adustarum cum corticibus suis ʒ iiii, ca-
pillorum veneris adustorum corticis pinnarum ad
isti thuris nitri ana ʒ iii, terantur sub-
tiliter omnia atque cribellentur et fiat ex eis
unguentum cum oleo raphano vel laurino vel
oleo rosis vel vino cocto. Vel si aliud perfecto-
rio fit cum vino puro veteri amaro
vel cum succo cepe acute aut squille et
cum ipso caput unge sero cum vadis dormi-
tum premissa fricatione sufficienti et si
fuerit scarificatio cum fricatione melius
penetret et deinde sic procede toto
capite undique cum pannis calidis cooperto
et crastino lava cum aqua decoctionis
ficus et fabarum aut cum lixivio aut
cum vino veteri sine intermissione donec
fuerit curatus. Et si volueris ipsum aro-
matizare adde parum musci. Medicamen
aliud ad idem secundum eundem [...] offensus
appetitate sic fit. Recipe carnium limacarum
et sanguisugarum et apium et vesparum
salis cocti ana partes equales et
vitreato habente foramina pone in vase
fundo eius sicut cribratorium multa in et pone
super eo vas vitreum et manabit per
diem et diem humiditas que colligetur
in vase et quod cum fricetur super locum calidum
pregnans plus ipsum fricuerit vehementer
cum panno aspero aut spongia marina

Evulsio capillorum

Evulsio capillorum in locis in quibus
illud volumus ut prope frontis aut

manibus aut testo fit duobus modis
uno quidam temporali remanente capil- 1°
los enim non stirpitus corripit quare regenerari
possunt post dies paucos cum psilotro
quod sic fit. Recipe calcis vive ʒ ii, arseni-
ci rubri ʒ i, terantur subtilissime atque
cribellantur et cum aqua calida incorporentur
velud in formam unguenti liquidi. Vel
si magis fortificare volueris pone ad
solem calidum per dies plurimos simul cum
tanto magis de aqua apponatur ne
possit condensari et omni die cum pul-
vere recenti calcis vive et arseni-
ci renovando donec ad tantam acui-
tatem perveniat ut penna deliniatur
denudetur. Ex hoc igitur unguento liniatur
locus leniter sine fricatione in estua-
rio vel alio loco calido vel melius
inclinato super vaporem aque calide et
cum ad horam steterit et pili omnes cito
si fuerint abstergantur leniter cum manu
abluatur locus cum aqua tepida primo
donec psilotrum totaliter abluatur et post
hoc cum aqua frigida donec locus con-
fortetur. Verum quia psilotrum est corro-
sivum cavendum ne defluat per membra
circumquaque quare liniantur cum oleo ro-
sarum cum albuminibus ovorum et cera
quia ro vel ypoleon. Et si fuerit corro-
sio cutis in loco depilato consolidetur
cum unguento albo rasis. Alio vero 2
modo evelluntur capilli radicitus
ita ut nunquam renascantur sed illud est
rarum et difficile valde. Extrahantur
igitur primo radices singule capillorum
cum forcipibus et post hoc liniatur
psilotro predicto dissoluto cum aceto in
quo prius opium aut iusquiami fuerit dis-
solutum undique super locum donec pori
cutis induerentur et radices capillorum
penitus auferantur. Tunc ergo liniatur
omni die super locum unguento inspissans
cutem et callosam faciens quod sic fit.
Recipe aluminis ʒ ß, ceruse ʒ i, dragaganti
gummi arabici, sanguinis draconis, mastice
thuris ana ʒ i, opii ʒ i, terantur omnia
subtiliter et cribellentur et incorporentur
cum aqua rosarum vel oleo rosarum vel succo intibi

vel succorum vespilorum et prunorum ponticorum
vel succo insquiami veteris vel cum aqua
decoctionis seminis insquiami recentis ad
dendo in quolibet eorum modico aceti et
si capilli post tempus regnari videantur
videantur ad tinam aptio totiens donec
cutis inspissetur et mala quo calida
alteratur frigido capillorum perficitur cum reduc
tione corporis ad grossiciem vel pingue
dinem sufficit macrum tenue aut exte
nuatum et malum macilentia sufficit
squaliditum grossum. Duobus namque
Casus — modis contrariis accidit casus ca
pillorum. Uno quidem modo propter siccitatem spi
rituum et siccitudine pororum vel accidit
in senio et post egritudines prolixas
Alio vero modo propter cutis mollitiem
et pororum laxitatem velud in ydro
pisi et cathexia quare regatur corpus
in genere cum cibis et medicinis generis secundum
humiditatem et siccitatem separatis vero secundum
calorem et frigiditatem et purgetur humor
dominans et propter hoc sta salsum generat de
terminum capitulo de scabie et pruritu loca
lia vero remedia post hoc operculis stip
ticis instruentur quorum primum atque debi
lius est ut omni die mane ablua
cum vino rubeo pontico aut lixi
nio debili facto cum aqua pluviali et
tunc granis et vitis albe aut cum aqua
decoctionis rosis balaustiarum planta
ginis rubi capularum glandium mirti
lorum corticum granatorum aut cum aqua
calida in qua pulvis thuris et gummi
arabici et masticis sint dissoluti. Sed
fortius perfectius est hoc unguentum quod
fecit frater Johannes Mesue in suo de ap
petitis capitulo de casu capillorum. Recipe cor
ticum canne rosarum et corticum avella
narum adustarum et quorundam mirti ana ʒ
in absinthii gallarum ana ʒ i terantur
omnia in oleo atque embelleantur et cum
oleo ro vel mirtino conficiantur addi
ta cera rubea sufficienti et in ungatur
cum eo caput rasum omni sero et crasti
no abluatur cum aliquo liquorum predictorum
Item unguentum [illegible] capil
lorum venerum adustorum capillorum

hominis adustorum corticis primi torrefa
donec possit teri et pulverizari quorum
mirti [illegible] granatorum et corticis eorum
corticis nucis gallarum cipressi avellanarum
adustarum corticis [illegible] corticis radi
cum ana ʒ i ℞ thuris gummi arabici boli ar
menici ana ʒ i terantur et cribellantur et
conficiantur cum oleo ro et modico laudani
vel terebentine et inungatur cum eo actu ca
lido sicud prius et si ipsum aromatizare
volueris recipe caldum arabicum calofilorum
[illegible] et silin vero quorum hoc
unguentum et quod processit denigrat capillos
auferantur galle et cortices nucis et
granatorum et reliqua dimittantur sed fiet
minoris operationis. Coloratio capillorum — Coloratio
non est possibilis nisi in capillis vel
albis sub albidis quia alii colores non
recipiunt tincturam aliquam vel diminuta
et falsam velud in picturis demonstratur
Modus igitur flavos atque auratos fa — flavos auratos
ciendi capillos sic fit decoquantur palee
ordei vel avene in lixivio post acri
to post hoc colentur et ponitur pulverem Re
crisucam [illegible] liquiricie corticis media
ne sambuci et berberis ana et fiat illud
totiens donec lixivium citrinum cum quo
sepius caput abluatur ita ut non sicce
donec fiet et si calorem huius facere
volueris fortiorem adde aliquid masticis — fusci
gummi arabici thuris draganti in lixivio
dissolvendo. Modus vero brunos sive — brunos
fuscos faciendi capillos est ut frequenter
abluatur caput cum lixivio debili non
acuto post quam in eo per diem infusa
fuerint et cum hoc ad ignem bullit fo
lia rosarum et modico vitriolo et gummi
arabici. Et si fortificare volueris adde
modicum pulveris alkanne vel pulvere
granatorum et si iterum magis fortifica
re volueris ita calor fiat brunus
cum obscuritate ordei aliquid frixi
corticis nucis recentis et dimitte
capillos ad umbram et siccari. Potest
autem siccitas huius per nucem re
servari si colligatur dum adhuc vi
rides non sint mature et coletur et
parumper ad ignem bulliatur. Modus

rubeos — vero rubeos faciendi capillos fit cum
ablutione capitis et lixivio debili in quo
sandracha vel rubea tinctorum fuit dissolu
ta et si volumus ut color huiusmodi permaneat
quamdiu steterint capilli addetur aliquid
gallarum et vitrioli. Item pro modis
nigros — nigros faciendi capillos fit cum reitera
tione plurima colorum predictorum, quoniam illud
quod aquarum facit capillos albos et canos
fieri flavos facit post hoc fieri brunos
deinde nigros quoniam minorat dyafanum
lucidum et multiplicat opacum terrestre quod
si subito et vice una capillos nigros fa
cere volumus abluetur eorum cum lixivio debili
in quo pulvis gallarum combusti litargiri
et salis gemme fuit dissolutus aut aca
cie et cortices nucum et cortices gra
Modus albificandi crines — natorum. Modus vero albos faciendi crines
id est ut remittatur eorum nigredo fit ut
abluatur primo caput cum lixivio debili in
quo sapo fuit dissolutus. Deinde postquam
siccatum fuerit suffumigetur cum sulfure
posito super carbones et post hoc inun
unguentum — gatur cum huiusmodi unguento: Recipe corticis
mediane sambuci combusti parum et cor
ticatarum sulfuris citrini sicce et stannis ymi
dium semis rasarum, gummi arabici cum ag
gresto volumus terantur et incorporentur
cum felle vaccino et modico aceti donec
redeat ad formam unguenti vel ungatur
cum oleo sambucino omni die donec incipiat
color albus apparere. Ista vero tinctura
est cum difficultate et que raro fit parte
sed plurimum ad eam confert ablutio capillorum
assidue cum lixivio sicuti et infusio eorum
in ipso quam manibus tangere non potest et
eorum expositio ad solem calidum capite
nudato quoniam sicut calor cutem corporis
denigrat cum sit humida per naturam ita ca
pillos dealbat cum sint sicce terre per naturam.
Capillorum perennatio atque festinat que
cum reductione corporis ad caliditatem et
siccitatem cum cibis et potibus assis
vel frixis conditis cum pipere sinapi vel
melle sit et cum medicinis purgan
tibus flegma et custodia a nausea et sa
cietate atque ebrietate. Quod si repletio que
eis accidet festinet ad vomitum propter
de vitet cibos humidos ut sunt brodia
et olea atque carnes crasse, quoniam humiditas
disponit ad perveniendum quod canities quod
velud apparet in senioribus antiquatis.
Abstineat a vino propter quem et si sit
calidum siccum postquam fuit digestum cum
cum appetitu cito rapitur ad nervos cerebri
prius quam perfecte digeratur. Similiter et ace
tum sed bibat mellicratum aut claretum
aut medone. Caveat preterea ab infri
gidatione cerebri et ablutionibus capi
tis cum aqua frigida vel aqua rosacea vel
aceto frigido ventoso. Similiter et a suffu
gationibus et camphora vel argento
vivo vel spodio vel cerusa vel litar
girio. Sompnum non multiplicet illico
super cibum. Caveat omni die cum surgit
alico ad evacuationem superfluitatum capitis
per nares et palatum cum rasitationibus
et sternutationibus atque tussi. Medicina
preterea tardans canitiem secundum appetitum est
trifera minor quoniam calefacit et stipticat
cerebrum virtute sublimi quod fit propter
mirabolanorum bellericorum emblicorum indorum
kebulorum ana partes equales terantur
et inungantur oleo primum et post hoc
confitantur cum melle cocto et bene despu
mato de quo sumatur omni die in quantitate
ad modum castanee cum mero vini
puri veteris vel melioris. Crispa
crispatio — tio vel lenificatio capillorum fit propter
post ipsorum humectationem cum lixivio
vel aliquo quod si volumus ut crispentur
eorum ut volvantur circa ferros vel
circa ferrum calidum intricationibus diversis
et tunc stringantur cum fascia cum huiusmodi
figura donec perfecte fuerint desiccati
qui si sicci fuerint a principio multa cum
preparatione huiusmodi crispantur, quoniam sicci
tas hoc debet propter hoc licet difficile ter
minetur termino alieno. Humiditas
vero facile compatitur causa et hec
quidem crispatio temporalis est. Nec tamen per
durat tempore longo quod si magis perdurantem
facere volumus abradatur caput quoniam
confundit fuit post hoc et abluatur

omni die sepius cum vino beteri calido
amaro vel cum lupinis acuto et cum
capilli crispi reperiuntur in volnatur assi
due et nequaquam cum pectine dissolvantur
donec ipsorum tortuositas fuerit robora
ta. Disponunt tamen medici quod petra
ri non potest crispitudo nisi cum fuerit
ex tortuositate pororum cutis quia nec
infirmitas nec semper relapsat. Si vero
volumus ut crispi fiant oportet ut post ablu
tionem capitis cum pectine frequenter
distrahantur et sub forma huius cum
fasciis stringantur et si fiet ablucio capi
tis assidua cum aqua decoctionis mal
ve malvavisci fenugreci psilli seminis
lini cum sequenti fricatione cum pectine
infuso sepius in eo melior fiet
operatio quoniam valet omnes per phlebotomiam fissuras
capillorum atque ipsos elongat sublimiter
lenificat et applanat. Et hinc quod
plurimum sunt res huiusmodi mucilaginose
consolidacio capillorum cum scindunt
et ipsorum elongatio perficitur cum humecta
tione capitis operibus et potibus im
pinguantibus atque medicinis unctuosis
quoniam ipsorum scissio similiter et acuitacio
non accidit nisi propter siccitatem quemadmodum
modo in lignis apparet cum aestate.
Abluantur ergo sepius capilli quaque die
cum aqua decoctionis fenugreci vel mal
ve vel altee vel psilli vel seminis
lini vel seminis citoniorum aut cum aqua
et oleo simul conquassatis. Et si ipsam aro
matizare volueris adde cinamomum et
et calami aromatici quantitatem parvam et fa
bulice modicum sufficienter ... leniter pe
ctinentur cum pectine lineto cum mu
cilagine psillii vel fenugreci vel lini seminis
vel cum adipe galline vel lardo et ipse
quando sopitur crastino vero abluantur
cum lupinis debili vel aqua tepida super
orta neque desiccentur in sole calido sed
in umbra. Capitulum ii de furfuribus

capitis

Furfures sunt squame
Albe parve que separantur a cute capitis
aut aliorum membrorum cum eorum ...
fricatione vehementi sive aut
emota corruptione mala sicca adusta
dominante super corpus aut membrum ...
et hec quando mala corruptio augetur sive materia
et ipse cum est parva recens quare solis al
terantibus curatur. aut est alia materia propter ma
lam complexionem generata qualis est colera ru
bea et flegma salsum et ipse tamen est per duas
difficiles antiquata et hec indiget appo
riciam primo quidem in digerentibus tum
2o vero resecantibus disponentem etc.

Methodus cura eius est tamen fuit
recens modica ut capud radatur a puncti
onibus frequentatis et abluatur omni die
semel aut bis ablucionibus duabus super
fricatione studiosa prima quarum sit
ex lupino forti acutissimo vel ex aqua
calida et melle vel ex aqua calida in
qua farina fabarum et furfuris et ciceris
et pisarum et lupinorum sint dissoluta
vel ex lacte amigdalarum amararum vel ex aqua
in qua pulvis sulfuris et aluminis et bau
rach sint dissolutis. Secunda vero ablucio
sit lenis mollitiva que fit ex aqua tepi
da sola et ex lacte dulci recenti solo
vel ex aqua et lacte simul mixtis vel
ex aqua et oleo communi vel oleo rosarum vel
violis simul conquassatis vel ex aqua in qua de
coctionis malve malvavisci altee et
seminis eorum vel ex adipibus anetis
lineris et galline vel ex aqua decoctionis
fenugreci psillii seminis lini vel ex aqua in qua
dragaganthum sint dissolutum. Et si fiunt
abluciones huiusmodi in balneo melior fiet
operatio similiter et si ablucio nitrita fiet omni
sero tamen veniet ad lectum et ablucio mollitiva
in crastino succedet sanitas festina.
Si vero sint hec passio fortis antiquata
Digeratur primo materia atque evacuetur prout
diximus superius capitulo de scabie et pruritu
post hec vero sequantur localia predicta
vitantur carnibus elixis vel siccatis
et piscibus eorum. Bibat aquam frigidam
puram vel vinum debile limphatum ultra
mediocritatem abstineat acribus acutis
ut sunt cibi in quibus ponuntur multum
salis aut piperis aut sinapis. Salsa

et a brotimibus ut sunt acetum agresta
allea cepe et piper et que sola dulcia vel
aquosa generant sanguinem non mordacem

Empenna [sic] furfures capitis et fri
sura capillorum corporis sunt causis quare
ut plurimum fiunt decidunt et tinant [sic] cum
casu et ipsa que iam diximus proximo ca
pitulo precedenti furfures contra sunt in capite
quemadmodum scabies sicca pruritus super
corpus totum quare cura scabiei que dicta
proximo sequenti capitulo capitibus sufficienter
suffragatur **Pronosticatio** furfu
res cum fiunt fortes difficiles preparant
ad lepram vel

Capitulum iii de pruritu et scabie corporis
cum super corpus totum

Oriuntur mala complexio diversa dum calida
sicca adusta generantur humores acuti
ex quibus cum in membra defluxerint fiunt
humiditates vitrose mordaces et sequitur
hec mala complexio fuit sive una vel
vel cum una pauca sicut est cum pruri
tus facilis accidit circa dispositio cutis
velud furfures aut squame sicce quam
quidem dispositionem pruritum vel scabiem
siccam vocaverunt Cum vero fuit ista complexio
cum una plurima sicut cum est fortis accidu
ta accidit circa cutis disposicio cum bothor
et pustulis diversis quam scabiem humidam
appellarunt et fit cum ea intertriginacio pe
diculorum et lendium cum ex humore ma generatur
adusta qualis est que colera vel non
sit et flata salsum nisi vel per admixtionem
flatis naturalis phlegmam vel colere permixtionem
1 Accidit autem hec passio illis qui plurimum utuntur
cibis acutis ut pote in quibus multum sal
ponitur aut piper aut sinapis aut
allea aut cepe et vinum vetus purum
amarum aut caseus antiquus et le
gumina grana et specialiter lentes et milium
2 et panicum Similiter et qui cibis facile
corruptibilibus utuntur ut piscibus
lacticiniis olentibus fructibus arborum
et specialiter cum super ipsos nimium motibus in
ordinatis donec aduruntur velud accidit
3 in pueris gulosis Similiter et qui preter
solitum et debitum negligunt ablucones
corporis a sordicie et sudore et balnea

tiones et pannorum mutaciones cum membra
naturalis corpora et specialiter cutis sunt per unam de
bilia fabricata et omnis interiorum superfluitas
tas ad exteriora pellatur ut auctor ... in libro
de acuti et morbo **Methodus**
Cura eius est cum veteres sicca facilis
salis indiget alterantibus ad frigiditatem
et humiditatem specialiter balneetur multotiens
in aqua dulci tepida pura aut in aqua
decoctionis similiter et malvarum et foliorum
salicis et psilli que resolvit et humectat
cum lenitate et in ipsa fricetur assidue
cum farina furfuris et fabarum et cicerum et
pisarum addito modico salis et post
cum a balneo inungatur cum unguento albo
usitato vel unguento alio quod iam diximus
et hanc balneationem cum inunctione re
tissime assiduet diebus pluribus donec
curetur Regatur cibis et potibus humidis
valde sed frigidis moderate ex quibus sunt
carnes recentes laudabiles elixe cum
lactucis cum ... rapis bliti et similibus et
pultes ex farina simile vel ordei ut
avene conditi cum lacte dulci Bibat
vinum album aquosum ut julep ut aqua
fontis pura Abstineat ab omnibus acu
tis supradictis salsis et acrimonibus sicut sunt
acetum et agresta nisi fortassis aliquid
ex ipsis gustaverit gratia provocationis appeti
tus Abstineat eciam adulcibus vehementer
sicut est mel aut cibis unctuosis ut
pote in quibus plurimum adipis aut olei aut
butiri ponitur quia facile inflammantur
et in colerem convertuntur Sola naturaliter insipi
da aquosa vel dulcia moderata vel lac
tosa non forcia generant sanguinem non
mordacem Cura eius cum est fortis
humida antiquata et cum qua urina
fit citrina vehemens indiget a principio
purgationibus humorum adustorum Flebo
tomet in primis flomma [sic] Basilicam dex
tre vel sinistre si scabies regionem
superiorem corporis occupaverit aut
salvatelle pedis dextri vel sinistri
si tenuerit ~~inferiorem~~ inferiorem post
illud vero ventosantur partes scabiose
cum scarificationibus post fundatur in balneo

4 lib. / dieta / pois / cura scabiei ferrum / cibi facile corruptibiles pisces

catio qui hominem flebotomia et scarificatio con-
tinet sanguinis massam adustam intus con-
venas residente necnon corpus refrige-
ravit manifeste. Cucurbite et sanguisuge
super membra sordida applicentur. Post ista
vero omnia digeratur residuum materie quam
neque flebotomia competenter potuit propter sui gros-
siciem aut adherentiam viscosam neque
scarificatio vel neque sanguisuga educere
potuit propter situs profunditatem cum syrupo
de fumo terre cuius descriptionem ponit
Mesue in suo antidotario duplicem scilicet maio-
rem et minorem sed maior est melior
que talis est. ℞ mirabolanorum citrinorum
et kebulorum ana ʒ x vel mirabolanorum
omnium quinque generum ana ʒ x florum bu-
glosse et boraginis foliorum absinthii
cuscute ana ʒ j liquiricie rase ana ʒ ß
epithimi pollipodii ana ʒ vij prunorum
et passularum ana lb ß tamarindorum
cassiefistule ana ʒ ij hec omnia bulliant
in aqua lb x usque dum deveniat ad
lb iij et cum succo fumiterre recentis cocti
et depurati atque colati et zuccari lb
iij cocti fiat syrupus de quo potentur omni
die in aurora ʒ ij cum ʒ iiij aque
calide et si volueris ipsum acuere adde
scamonee ʒ ß. Hec namque syrupus stomachum
corroborat et cor et splenem confortat
opilationes aperit ictericiam nigram et citri-
nam tollit colorem corporis efficit bonum
morbos cutis sanat et precipue quorum materia
sunt humores adusti aut salsi sicut
est scabies impetigo serpigo lepra
et morphea quia ipsorum maliciam cor-
rigit atque leniter educit quociens die
faciens bis vel ter assellare. Purgetur
deinde cum pillulis de fumoterre que sic fiunt
℞ mirabolanorum citrinorum et kebulorum et
indorum ana ʒ v aloes epatici epithimi
ana ʒ viij diagridii ʒ v informentur
pillule cum succo fumiterre vel cum aqua
decoctionis eius et detur ex eis ʒ j
et ß sero cum itur dormitum sine cena

Vel si illud aliud non presto fuerit digeratur ma-
teria syrupo acetoso vel aqua decoctionis
fumiterre et prunorum sicorum et solutivorum et purgetur
cum yerapigra G vel electuario de succo ro-
sarum. Lapatium. Post purgationes igitur sepius
reiteratas procedatur ad remedia localia
per ordinem supradicta

Emperica

Syrupus digerens humores adustos et
educens aquaticas per ventrem nostri corporis
sic fit. ℞ florum boraginis florum buglosse
endivie eupatorie rosis foliis cicoree cuscu-
te lactuce ana m. j ß florum camomille
melliloti florum sambuci vel cortice eius
mediane lapatii acuti et rotundi sca-
biose tapsi barbati fumiterre ana m. j sco-
lopendrie tamarisci ana m. j et ceterorum
prunorum sicorum et passularum ana ʒ iij cassiefistule
tamarindorum ana ʒ ij et ß mirabolanorum citri-
norum kebulorum et indorum ana ʒ ß sca-
monee masticis ana ʒ j decoquantur omnia
preter sene et epithimum in lb viij
aque clare donec redeant ad lb iij
addatur sene et epithimum et cum modicum
bullierint ad ignem colentur deponatur ne for-
te . . . corporum virtus ab igne resolvatur tunc
colentur et superponatur cum lb j zuccari et
de eo bibant omni die ʒ iiij sine ad-
ditione aque quia fiet per se subtilis aquo-
sus sufficienter. Item farmacum leniter evacuans
humores adustos a corporibus delicatis est
serum vel lac acetosum cum quo bibitur
lb j vel ß in aurora. Quod si parum potentia
tunc volumus infundere in ipso per noctem
integram mirabolanorum citrinorum et kebulorum
ana ʒ j post quam contrita fuerint
grosso modo et post coctionem et crastino
colata et expressa diligenter. Pocio
pillule preciose nobiles ad idem que pillule
de aloes nuncupantur sic fiunt. ℞ aloes
boni ʒ ij mirabolanorum indorum ʒ iij
sene epithimi scamonee masticis
ana ʒ ß informentur cum succo fumiterre
vel apii vel sero caprino et detur ex
eis a ʒ j usque ad ij. Electuarium ad
idem quod dicitur rob cum turbith appellatur
℞ turbith albi et electi ʒ j ʒ ʒ ʒ ß
gariofilorum cinamomi ana ʒ j diagridii

Descriptio syrupi de fumo terre
Nobilis syrupus de fumo terre
Humores evacuans
Sene epithimi polipodii ana ʒ j
Farmacum leniter humores adustos evacuans
Pillule de aloes
Electuarium

ʒ ii zucari lb i et detur cum eo ʒ ß vel
ʒ iii pulveris adiecto ℞ turbith ʒ i reubarbari
ʒ i hermodactillorum ʒ i et ß ʒʒʒ ʒ ß succi
ʒ ii et fit totalis dosis que et si reubarbarum
habere non poteris pone dyagridii quod est
medietas ipsius. Unguentum cutis mundi
ficans a predictis et scabie sic fit ℞
argenti vivi extincti cathimie argenti
arsenici rubei vel citrini albi elleborum sta
bose stafisagrie hermodactili litargiri
salis sulphuris ana quod volueris de
omnibus vel de quibusdam terantur omnia
subtilissime et cum oleo vel axungie
vel aceto vel succo absinthii vel vino
conficiantur in forma unguenti et cum ipso
corpus inungatur pluribus diebus in
loco calido et hoc post purgacionem deinde
sordicies ab unguento diligenter in bal
neo abstergantur. Est namque tante efficacie
ut ipsum post solum cum balneo sepius
reiteratum oporteret medicina a purgacione
et si unctus vel vestis cum eo linita liberat
a lendibus et pediculis defendens et si
magis ipsum stipticare volueris adde mo
dicum ce et terbentine et album ovorum
Est namque scire quomodo in eius omnia simplicia
putredine prohibencia et vermes natos
cum putredine provocancia ut aloes
et fel et mirra que si placuerint
apponatur. Balneum contra malas scabiei
resolvens atque corpus purificans fit
cum aqua decoctionis scabiose fumi terre florum
camomille apii stafisagrie melliloti
lappacii acuti et rotundi et tapsi
barbati vel cum aqua calida in qua sul
phur et sal et alumen fuerint disso
luta cum aquis thermarum que sunt sulphuree
vel aluminose per naturam que ad modum
maris amara est atque salsa per naturam et aqua
Canon hec passio cum non accidat
ut plurimum nisi propter mala que ex calidam
siccam adustam ... videtur et in ipsa
corporis habitudo fiat ... cum temerata
... et illud necesse est conuersti et quod
... pter ... tempore ... temperari

scabies et pruritus assequantur quemad
modum ostenditur in decrepitis et convalescen
tibus post egritudines diuturnas ex quibus
scire potes quod ars in purificandi corporis
materia quam scabies inferimus ypocras
publice sublimiter suffragatur **Pronosticum**
Scabies et pruritus cum fuerit fortis diffi
cilis antiquata lepram signat affuturam
Item scabies cum accidit infantibus
aut pueris tenellis eorum non debet
... fortitudine virtutis naturalis et mundi
ficacionem sanguinis nostrum fit in pori
corporis delectamus et a lepra futura pre
servat. Item scabies cum accidit in fine
post egritudines diuturnas aut acutas
cum allevacione viscerum et membrorum
interiorum et constancia virtutis et boni
appetitus crisim fit salutarem. Si non
... in inferioribus remanserit aut
... morbi longitudine aut recidiva
fit futuram nisi fortassis pacientes
errant in dieta et cibum superfluum as
sumpserint quod ad ... ... in
scabie ... quemadmodum accidit
pacientibus appetitum tamen unde
ypocras pro particula afforismorum febribus
... febres longe hiis pustule et
dolores in articulis fiunt et statim
post aut in ... ... febribus
resurgentibus aut pustule aut dolo
res in articulis fiunt hii ... ...
... Item dicit ypocras in particula
afforismorum late pustule non valde pruriginose
sunt. Item si corpus scabiosum ...
... habuit laudabilem atque bene di
gestam secundum ... ... et calo
rem et egestiones ... secundum
... et calorem cibo proporciona
tas ... meliorem corporis ...
dicere et virtutis naturalis bonitatem. Si
vero ... apparuit in ... multitudinem
et purgacionis fit necessitatem unde
ypocras in particula afforismorum ... fan
tes egrotant aut pustule nascuntur
in corpore considerare oportet egestiones si enim
... fuerint corpus egrotat
si vero ... sanis fuerint est corpus

minuti etiam. Item corpora scabiosa ca
thecta non impinguantur nisi quam pur
gentur quia cibus eorum totus convertitur
in materiam corruptam cum in corpore putre
fiant. Preterea quia eius modicum venit
ad vitam unde ipso cibo. Vnde predicta
corpora quanto magis nutrites magis le
des etc.

Capitulum iiij de lepra

Lepra est morbus universalis corporis totam
pervertens complexionem naturalem naturalis
plurimum partium humores atque membra corrumpens
quidem color ipsorum inficitur et forma et
figura corrumpitur et alteratur corporis complexio
et leduntur operationes naturales et fortassis
solvitur ipsarum continuitas ita ut ulcerentur
donec cadant quia est velud cancer
universalis quemadmodum cancer est velud le
pra particularis ut ait Avicenna quarto
canonis tractatu parti. Dicimus autem fortassis
quia multa non naturalis est duplex una quidem
contingit per adustionem humorum et est illud
quod accidit ut plurimum et hoc quidem membrorum
corrosivum videtur et ipse cum sint ex
humoribus calidis et adustione qui
sunt colera et sanguis. Alia vero contingit
per humorum congelationem est et tunc illud quod
accidit per partes quia ut ait G. 7° de
complexionibus sepius est in nobis calida
adustus quam frigida congelatus et hoc non
est membrorum corrosivum vel modicum et
ipse cum sint ex humoribus frigidis per
mixtum quam sit sola et multa. Et humor
quidem multa non naturalis morbos efficit
diversos modis variis et diversis
quia aut colligitur in membro uno aut
spergitur super corpus totum et si colli
gitur in membro uno solum non fit hoc
dupliciter quia aut fugit in eius profun
dum nam erit ad ipsum perveniat et car
nem ipsas et sic efficit apostemata corro
siva que sunt cancer zephiros et her
pes estiomenus quia sic differunt inter
se quia si multa non naturalis sunt adusta
grossa fit cancer. Si vero subtilis
adusta fit herpes estiomenus. Si vero
frigida congelata fit zephiros diversas
nominatur. De quibus nobis iam expeditum

quitum intencionibus nostre sunt tractatus de
apostematibus in multe. Aut spergitur super
cutis superficiem donec perveniat ad cutem
et sic efficit albaras et morphea atque
alguasem que qualiter distinguuntur inter
se ipsis tractatus inferius apparebit. Cum autem
spergitur super corpus totum intus et extra
venas sit etiam hoc dupliciter quia aut putre
fit et resolvitur et sic efficit febrem continuam
aut non putrescit nec resolvitur et sic
lepram inducit. Ex quibus sicut possumus
quod lepra inter aggregat vicia ceterorum est
necessario illud lepra in toto quod cancer in
parte. Est autem illud in carne quod morfea
in cute. Est et aliud quemadmodum quod est
...tana, deffinens quatuor antedictis ma
la infirmitas intumpat quia et operis
totaliter corpus sanum maculat. Sunt
autem lepre quemadmodum et morborum naturalium
omnium tres cause que sunt primitiva ~~que adustio et assiduatas~~ antecedens et coniuncta.
Causa quidem primitiva est adustio assi
due in sole calido vel ad ignem et coitus
superfluus et labor et fames et sitis et
vigilie et usus ciborum acutorum et vini
veteris amari. Hec enim omnia sanguinem
massam perimunt ut plenius distinguimus tractatu
de emoroidibus et tractatu de mania canina
que vero sanguinem condensat sunt ambulatio
prolixa assidua et habitatio ad septentrionem
et incarceratio inter muros et sopinus
et ocium et ablatio corporis omnino et usus
ciborum grossorum et potus aque fri
gide vehementer. Hec enim omnia sanguinem
congelant. Sed preter has duas causas
sunt adhuc 3° alienationes adoptas
que sunt habitatio frequens inter leprosos et
coitus cum muliere leprosa vel cum qua
brevi tempore ante ea leprosus coivit.
Quare fit vir leprosus aut fetus
aut utrumque et non oportet ut fiat mulier
leprosa in qua leprosus precit sperma
suum quia mulieris densitas illud prohibet
et tertia causa que est omnium potissima
est coitus cum muliere menstruata
quare fit puer leprosus quia ut ait
Avicenna 3° tollet ut plurimum inest hec

passio coniunctione quare difficilis est
et eius cura effectus namque dum recipit hor
menstruorum adustionem aut congelationem
recipit in sua substantia que apud fine
iuventutis et pessimum senectutis cum plus
roboratur donec eius manifestetur in plu
pore et lepram velud iumentum in cor
et nocteum latitant impasta Etas vero
quoque iuventutis est tempus adustionis, etiam
etas vero senectutis est tempus frigiditatis
et siccitatis per naturam Causa vero lepre
antecedens est mala complexio calida sicca
vel frigida sicca corporis totius incipiens ab
epate et corde quibus fluunt velut mat
tina mediantibus venis et arteriis in
corpus universum quare multiplicatur hu
mor melancolicus et sanguis grossus in eius
litate seu debilitate ad quod non parum efficit splenis op
pilacio per naturam Causa ad
ad venit aut cum humor huius per forte
preter naturalem convertitur donec in melancoliam
humor quoniam sic convertitur Et quemadmodum
naturalem est quadruplex sunt in melancoliam non
quatuor famose Et lepre species
vocantur alopicia incipiatur Cum namque sanguis est
dicitur leonina Cum autem colera
rubea convertitur Et vero alterat fla
et cum melancolia vero naturalis ele
phancia appellatur quorum omnium curam
et accidentia per ordinem dicamus Signa le
pre quamvis tibi sint certa quemadmodum dictum
est tamen quoniam vel aut secundum 2o de acute
et sunt qualitates corporis mutata et operis
mutata et actio mutata Et si quid
extrahitur a mutata qualitate sunt nature
vero colligimus Primum quorum est color
totius corporis et specialiter faciei quoniam ut
sit rubeus obscurus tubercosus cum resol
gencia quadam forti velud corii
torrefacti preter debitum et consuetum Secundum
vero signum est dispositio oculorum et
palpebrarum atque superciliorum ciliorum
quoniam oz ut sint rotundi cum grossitie
et duritie palpebrarum et induratione su
ciliorum vehementi et perturbatione in
albuginibus oculorum ipsorum cum lividitate

vel fuscedine iuncta et venis ru
beis plurimis in angulis ipsorum veluti
cane rabido seu leone Tercium vero signum
est dispositio labiorum oris eminentibus
cum duritie et plumbeitate partium que sunt
circa Quartum autem est dispositio
lingue et palati si linguam deprehenderis
et intus aspexeris reperies super radice
lingue ubi pendet uvula et in
palato fissuras spissas minimas
et grana velud milii coloris diversorum
et specialiter alba vel citrina vel rubea
fetentia velud in porcis infectis Quintum
signum est dispositio capillorum qui
cadunt et sunt rari atque contrarii
furfuribus in capite pluribus et si
ubi generantur sunt primum subtiles quod
vix videntur nisi cum opponuntur ad
solem Sextum autem signum est dispo
sicio totius corporis pruritus scabio
sa cum asperitate et tortuositate et
nodositate que subcutanea reperitur quando inter
digitos fricatur et specialiter in fronte et
circa aures Et hec quidem supra signa
sunt aliis certiora ut cum signa fue
rint non faciet errare Septimum
vero signum est dispositio musculorum
quoniam ipsos reperies graciles duos et con
sumptos et specialiter inter pollicem et indicem
manuum et pulpis tibiarum Octavum
autem est cutis tensio in toto corpore
et specialiter super spondiles dorsi propter for
tem siccitatem qua specialiter si trahatur
vel compungatur tarde redit ad figuram
suam et si aqua aut oleum super
fundatur non imbibitur sed cito delabitur
super corpus quasi non sint humecta
tive Nonum signum est dispositio corporis
ad aerem contrarium quoniam et si fa
cile frigescunt aut calefiunt ex
debilitate virtutis naturalis et plurimum
tamen frigescunt quare vestibus
indigent pluribus et tamen tale
sunt sed hoc est signum fallax
quoniam et omnia vitia corporis ani
marum per naturam retinet humor

dispositionem. Ct. vero signa thant ab operatione
mutata sunt, quorum uno colliguntur primo
quorum est vocis raucedo et strictura anhelitus
non a rheumate ex catarro vel alia causa ma-
nifesta sed propter siccitatem et viarum anhe-
litus opilationem ex materia grossa viscosa.
Secundum vero est insensibilitas membrorum ex-
tremorum cum punguntur aut uruntur
preter quod sit ex paralisi vel catalepsia.
Tercium autem est membrorum formicatio ti-
tillosa perdurans assidue sine causa ma-
nifesta et precipue in fronte et super cilijs et
naso et maxillis atque super dorso. Et
hec tria signa sunt alijs certiora que
sequuntur. Quartum signum est [?]
pulsus quem oportet ut sit pulsus debilis
rarus subtilis propter virtutis oppressionem
et organi siccitatem nisi fortassis
apparitio principij quo lepra conficitur quando potest
esse fortis magnus velox propter [?]
adiunctam ex adustione vehementi.
Quintum est morum pravitas fraudulenta
quare facile irascuntur neque statim miti-
gantur nec respondent in aliquo sed sunt
avari tenaces et ad [?] vehementer
inclinati. Sextum est sompni dispositio
cum paucus et brevis sit sompnus ita
ut ex qualibet levi causa excitentur et ap-
parent in sompnis fantasmata ter-
ribilia. Et ista signa lepre communia
ab omnibus iuncto sic quorum uno colliguntur
quorum primum est fetor anhelitus atque
corporis totius velud fetor hircorum et
precipue in loco calido estuoso. Secundum vero signum
est urina prava subtilis radiosa subci-
trina in colore oleaginea in superficie
cum arenulis rubeis minutis in fundo
nisi fortassis apparitio causa nec adustio
nec opilatio fuerit [?] quando pro illo
tempore grossa rubea vel citrina ap-
pareat ut [?]. Tercium autem est
apparitio ulcerum sordidorum in volis
manuum atque plantis pedum ex quibus
sanies aut virus fetidum venenosum
manat assidue neque consolidari
se permittunt quod sunt cancrosa sed ma-
gis per diem et diem dilatantur

cum pruritu vehementi. Et hec quidem
tria signa sunt ex signis huius generis certa.
Quartum vero signum est quod similiter ex
egestione que sunt ut plurimum ventres con-
stipati propter siccitatem et egestiones humide
viscose. Quintum autem signum trahitur ex
sanguinis dispositione et hoc quidem multiplici
modo quoniam hora illa qua fit flebotomia
basilice seu mediane dextre vel sinistre
egreditur sanguis niger grossus recens
fetidus et fortassis nichil egreditur
quoniam venas opilat. Alio vero modo quia
post eius receptionem in parapside citissime
condensatur et post tempus modicum scinditur
aut in partem grossam residentem
et aquosam supernatantem separatur sed [?]
fit significatio si scinditur. Alio item modo
quia si recens cum pro flebotomia [?]
fundatur in aqua clara frigida nullatenus
cum ea permiscetur sed vel supernatat vel
ad fundum condensatur velud sanguisuge
nigre minute. Et iterum alio modo quia si
recens colatur per pannum lineum densum
et digitis comprimatur diligenter reperies
reliquias velud grana milij minuta.
Et iterum aliud quia si recens in aqua
pura sal dissolvatur in pelvi tersa et
mundata reperies in fundo eius post
effusionem sanguinis et aque grana milij
consimilia. Et iterum aliud quia si super ipsum
aliquid salis aspersum postquam consti-
terit in parapside et liquor sanguinis super-
natat sal obiectus nequaquam liquefiet
fiet vel minus valde quod quidem accidit
propter sanguinis grossitiem atque siccitatem
sive sit adustus sive congelatus. Et
iterum modo alio quia si super ipsum postquam
constiterit cum quacumque fundatur acetum
aut [?] acetum fortassis natabit
et bullet super ipsum. Sed in egestione atque
[?] non cadit fides ita quod co-
[?] corporum dispositiones reperiuntur in corporibus
[?] ex morbo vel natura. [?]
[?] in divisionibus causa prima ex lepra
est hic gradus; primus quorum est incipiens
et propter ipsum patiens non separatur

apilica quam etiam pestam recepit si
medicus fuit sapiens studiosus Et
signa eius raucedo vocis et stitura anhe
litus et turbacio albedinis oculorum et
rubedo faciei et tenebrositas eius et
paucitas pilorum et subtilitas ipsorum et
casus eorum et ultimo omnia signa supra
aequalitate mutata atque ab actione le
sa cum fuerint remissa moderata neque
deteriora accidentia accesserint ad ipsa Secundus
vero gradus est invalescens et propter ipsum pa
tiens ab hominibus separatur Et signa eius
sunt quod raucedo fit fortior et facies
rubeosa et digiti curvantur et deturpatur
forma ita ut pueri ipsum fugiunt et
spasmantur multis et fiunt rubeose Et
ultimo cum omnia signa supra aequalitate
mutata atque ab actione lesa fuerint for
ciora nulla vel remissa tunc nunquam ne
quaquam perfecte curatur hec passio si cura
tur est primus gradus sanatio fiet huius
repressiva ne cito peyoretur Tertius gradus
est inficiens quod non est ei cura nisi mor
tis suspensiva et membrorum custoditiva
ne valde corrodantur et decidant secundum morsem
Et signa eius sunt quod ulcerantur corpus et
fetet et sentit virus complexionis ulceratur
Sed ut signa omnia perfecte compleamus ad
ipsas lepre species descendamus Signa igitur
alopicie sunt cum signis predictis quibus
rubor faciei plurimus cum inflatione
oculorum et corporis lacrimositas cum rubore
et tumore albuginis ipsorum et quia fluit
sanguis ex naribus et gingivis ex omni levi
causa et apparitio venarum grossarum in
collo cum dispositione provocativa assidua
et multiplicatio pustularum rubearum
humidarum super corpus totum et urina
rubea grossa unctuosa et humido nimida
carnositas et etas iuventutis et complexio
sanguinea et adventus regiminis multipli
cantis sanguinem ex vino rubeo dulci et
carnibus salsis et silvestribus et ocio
et quiete, Cum quia in hac specie capil
li cadunt plurimum allopecia vocatur
Signa leonine sunt cum signis predictis
quibus color faciei citrinus vehemens

et ulcera feda pruritiva in labiis oris et
manibus et partibus corporis aliis cum ar
dore vehementi et multiplicatio serpiginis
super corpus universum Et urina subtilis
pauca citrina et sitis vehemens et pro
stratio appetitus et humido corporis tota
ta et etas iuventutis et regimen
calidum siccum cum usus esse allecis et
sinapi et vigiliis et fame et siti
et labore assiduo et potu vini ve
teris puri amari Et quod in hac
specie fit maxima morum inhonestatio ideo
leonina nuncupatur vel quod plurimi
leonum patiuntur hanc speciem ut aut
Amen Signa vero tyrie sunt cum
signis quibus predictis color faciei
subalbidus pars deficiens a facie
saniorum cum furfuribus in capite et
pruritu et scabie sicca super membra
facienti cutem separari velud squamas
piscium aut spolium serpentis propter quod
et tyria nuncupatur et multiplicatio al
bas per corpus totum similis et humido
flatica et etas senectutis et sexus ut
plurimum mulierum et regimen flaticum acce
dens et ipse ex piscibus salsis atque
caseo veteri et lacte acetoso Signa
elephancie sunt cum signis predictis
quibus color faciei lividus et inte
riorum nodositas cum tortura et spas
mo et ineptia et motus voluntarii
nos et multiplicatio morfee nigre
super corpus totum Urine et humido
materialis et etas senectutis et
complexio sicca frigida et adventus
tristicie sollicitudinis assidue producens
et dicitur hoc nomine quia in hac specie
morbi crura et manus fiunt plus
rigide quam in aliis velud accidit in
cruribus elephantum

Methodus

Cura huius passionis non diversificatur
in suas species secundum quod penes gradus quia
est quod uncia non naturalis fuit sicca
sit per adustionem sive combustionem humorum
quibuscumque sit grossa sive sicca frigida
propter quod ex quo ab ipsa resolvitur illud
quod opera fiat subtile unctuosum

coitum petimus sine securitatis est multo for-
tius quam sedatis nisi fortasse per ad-
ustionem maximam accidentalis caliditas
sit in stypa et ipse in lepra ulcerata
Quapropter oleo corrigitur cum rebus hu-
mectantibus atque impinguantibus propter
temperatis intense calidum et siccum omni quaque
Cum igitur lepra sunt in primo gradu
contrahatur gradatim grossus humor
cum flebotomia et farmacia et regimen humor
subtilis temperatus cum successione aliorum
humidorum Modus autem contrahendi
cum flebotomia fiet talis ut ait Rasis in di-
visionibus capitulo primo quoniam scilicet ut omni
mense semel fiet flebotomia basilice vel
mediane cum incisione larga sed strictura
retineatur grosso Ad quod confert plurimum
sessio continua aque dulcis tepide vel
aque decoctionis malue foliis et
altee cum flebotomiam immediate et non
extrahatur sanguis simul plurimum sed parum
quoque vice et permutetur eius locus
nunc ad brachium nunc ad pedes et nunc
ad partem dexteram nunc ad sinistram quoniam
fiet nimiam meductione nunc et custo-
dia utriusque Et consideretur sanguinis
ad egreditur quoniam cum est niger grossus
dimittatur cum vero subtilis lucidus illico
restringatur et ad medicinas procedatur Et
corpora que magis indigent flebotomare sunt
corpora calida humida carnosa sicca vero
vel sicca exhorrencia Post flebotomias
aut plurimas et venarum incisiones
ex sanguine grosso multo sicut scarifi-
cationes profundare cum incisione larga
post exitum a balneo humectante
nunc quidem in pulpis crurium nunc vero in
partibus et nunc in spatulis vel in dor-
so Modus vero humores grossos extra-
hendi cum farmacia fiat talis in
omni ebdomada semel recenter solvatur
cum medicinis educentibus melancoliam primo
quidem debilibus post hoc vero fortio-
ribus gradatim ita tamen ut nulla earum
fortis fiat solutio sed moderata

quoniam cum dicimus medicinas fortes cum quid
intelligimus secundum podus sed virtute et
has quidam medicinas complete iam
diximus capitulo de purgatione vomitus ergo
de illa neque pretermittendo quoniam per medi-
cinas attractivas puri humoris melancolici
requirunt quoniam addas complementis quantitate
pira cum quibus sunt cassiafistula manna
tamarindi foliis atque pira quoniam ventrem
separant ad releviendum medicina ut ait
Mesue in suo de appropriatis capitulo de melancolia Die-
bus vero intermediis quibus non purgatur
corpus diligenter nos cum studio que dicemus
in empicis et humectationem corporis cum sessione
assidua in tina sudatoria et [illegible] cum balneum
conveniet in purgatione humectando corpus et ipse
membra debiliora cum oleo cum talio vel olio
foliis vel nenufar vel si aliud [illegible] non
sit cum lacte dulci recenti butiroso vel
cum adipe anetis anseris et galline in
corporato cum ysopo et dyaltea partes equa-
les omnium simul Et regulet corpus
cum cibis humidis lenibus dulcibus veloces
penetrationis que tenerum faciant corpus
et impinguant ipsum et humores generent
subtiles in quibus est lac dulce recens
capitalibus sanis [illegible] in
ieiunio ipse vel cum mica panis omni die
et ipse si in ipso delectetur Simules et pultes
cum farina simile vel avene condita cum
eo et pultes cum amilo vel farre conditi
cum lacte amigdalarum et succo albissimo et
mica carnium edorum et agnorum et pullorum
pigeonum condita cum vitellis ovorum et
croco atque cimino similiter et carnes
[illegible] cum lactucis spinachiis borragine atque
[illegible] et anna [illegible] sorbilia
[illegible] vel assa similiter et brodia butiro-
sa et butirum recens comestum cum buc-
cella et bibat vinum album et clarum
vel lymphatum ad medietatem vel mel-
licratum aquosum subtile vel Julep vel
aquam decoctionis fructuum passularum vel
aquam frumenti Caveat autem a cibis
et potibus melancolicis naturalem vel non
naturalem qualemcumque [illegible] plene

iam descripsimus capitulo de emorroydibus tangat
et arcubus vinum quartanatibus vehementer
ne fortassis educatur subtilis et grossum
et reducatur nisi fuit patiens ex hiis qui
per urinam purgari consueverunt per quod
faces ex urina grossa limida ex certe
cum sedimine plurimo et mucoso illud tamen
est per partem quia humor grossus postulat
vias largas. Et ex rebus vehementer humec
tantibus est sumpimus plurimum post cibum et
acetum et [illegible] et post potum sollicitudinis
et hitacio assidua in ac humido valde sed
sed moderate post vel partum sic ergo
reguletur donec [illegible] redierit hora flomandi
vel purgandi et fiat ordinis recapta
to assidua predicta qui sanare habet cura
Et si remanserit color malus in facie
rasificetur cum unguento citrino usitato sed
quod confert plus scarificatio sed plurimo
quid in spatulis deinde [illegible] et in
pulpis aurium ultimo vero per superficiem
faciei totam ita ut sanguis ex scarificationi
bus diligenter cum digitis exprimatur
et uncta predicta illico imprimatur et
ponatur in balneo vel loco alio calido vapo
roso. Et si rubor in oculis apparuit
instillentur collia dicta capitulo de obtalmia et
ponatur de cetera. Et si capilli ceciderunt
fiant que diximus ipso capitulo ad ipsorum ge
neracione atque preservacione. Si vero lepra
processerit ad gradum secundum [illegible] sic
vocatus ad curam [illegible] ex ordine super
dicto [illegible] qui fiet [illegible] ne cito
peioretur. Et si nodi duri vel macule
morfee fuit cura [illegible] frequenter
ipsas ~~mollificat~~ mollificata cum balneis
et oleis et unguentis supradictis et [illegible]
ut omnia sunt calida vehementer donec
[illegible] et penetrat loca dura quod si non
sufficit opus est ut lamina ignita sicca
[illegible] ipsorum superficies atque resolvatur
Et si nec ista suffecerint [illegible] anti
qui et estimaverunt quod carnes vipere co
meste et vinum eius bibitum et tyriaca
de vipera et trocisci de tyro famosi
exhibiti bis vel ter in ebdomoda cum

vino albo subtili mixto cum aqua fertur
sanare ipsum quia ex esu carnis assiduo
inflatur corpus totum et mollificatur caro
et cadit cutis superior dura defedata et
regeneratur alia interior mollis atque clara
est cura vera difficilis tamen [illegible] preparacio
autem vipere in vino talis est [illegible] ser
pente habitantem in locis silvestribus
montanis non paludinosis cuius color
sit flavus huius ventris albus et
in medio ventris lineam rubeam et
in medio dorsi lineam nigram et ca
put huius planum subtile et corpus
in medio grossum et caudam curtam
subtilem velud [illegible] qui dum mo[illegible]
facit strepitum et si dentes habuit
in mandibulis est melior abscindatur ca
put et cauda et abiciantur omnia eius
interiora et abluatur cum cura pluries
in aqua clara et frustatim incidatur et
ponatur in lebete cum aqua magna sufficien
ter et addatur aliquid aceti et salis et
[illegible] piperis et galange et seminis
aneti et bulliantur donec caro ab ossi
bus undique separetur. Et tunc [illegible] pa
tiens comedat de carnibus et sor
beat ex [illegible] parum post parum assidue
per dies multos et si carnes abhor
ruerit misceat ipsas cum carnibus
pullorum vel columbarum et faciat ex
eis tortellum vel pullos cum vipere
decoquat et fiet [illegible] magis saporosum
sed cum autem illud per dies multos
~~et corpus inflatum fuerit et [illegible]~~
[illegible] continuaverit et supervenit sto
tomia et corpus inflatum fuit et
cutis separetur sufficiens est ad eius
usus preparacio autem vipere in vino talis
est ut una vipera preparatur, sic prius, sic
bulliatur in lb xx vini albi clari
puri donec caro ab ossibus separetur
et tunc vinum cum vipera preparatur sic
sicut prius bulliatur in lb xx vini
albi clari puri donec caro ab ossi
bus separetur et tunc vinum cum vipera
sunt [illegible] calidum in dolium fundatur
quod [illegible] lb vini albi clari continebat

cum misceatur. Et ex ipso bibat primo mane ad
quamque die ieiunio. Preparatur autem cuppa in
syrupo sic. Recipe cupparum preparatarum sicut prius
et pono in viii lb aque et adde
aliquid fumiterre vel succi eius et
thimi et epithimi et aristologia rotun-
dam et gencianam et nuceam et baccas
lauri et ʒ ʒ atque cinamomum et fiat bu-
llire donec medietas consumatur vel caro
ab ossibus separetur tunc coletur et syrupizetur
collatura cum lb i succi et detur ex eo
omni die in aurora quando testa cuni
tape per cum aqua calida. Preparatur vip-
pa inclusa sic. Recipe carnes vipparum
preparate atque cocte sicud prius et pistentur
perfecte et misceantur cum duplo zuccari rosis
in causa calida vel cum duplo dyasene
in causa frigida et detur ex eo omni die in
ieiunio cum vino claro ad bene ada-
quato. Et ob lepra provenit ad ydrom
tand et obtinet corpus et virus efflu-
et et fetcat corpus tunc in vngualis
eius tergam vlcera assidue cum vngento
de cerusa cupato et dyapomfiligos ca. de capite
in vertice passo de mirabilia cancri re-
prienda qui restringet manum corrode-
tem ne cito membra cadant et vita
prolongetur et cauterizentur cum ferro ignito
et provideatur eius habitacio ad aerem humidum
vehementer sed non superflum frigoris vel
caloris sicud est aer stans secus de-
cursus aquarum inundarum profundarum et
assidue vtatur lacte ovino et vaccarum
in potu quia prolongat eius vitam et
sepius assidue flobotomiam basilice
et venarum pendentium in collo ne suffocetur
et balneacionem in tina supradictarum

Emperica Constructio syrupi no-
bilis digerentis humo-
res grossos adustos vel condensatos at-
que ipsos aptos purgacioni sic fit. Recipe
boraginis buglosse scolopendrie ca-
pilli veneris pollitrici adianti et fumiterre
fr. vetes hoc possetur ana m ii et lactuce
endivie cum melone ana ʒ i. Seminum fe-
tarum passularum pigrorum enucleatarum
ana ʒ ii. Sene ʒ i cuscute epithimi
ana ʒ ii et ß polipodii ʒ iii bulliat

omnia preter epithimum in lb viii aque dulcis
clare vel in vi lb et ii lb vini albi dulci
aromatici clari subtilis donec 3as partes fue-
runt consumpte tunc apponatur epithimum et illi-
co deponatur ab igne ne virtus epithimi re-
soluatur et cum infrigidari cepit omnia ingre-
dientibus confricentur et colentur et addatur ii lb
zuccari albissimi fiat syrupus clarus sub-
tilis aquosus de quo prestat potencius
omni die in aurora ʒ iiii vel vi. Syrupus
de epithimo purgans humores grossos
adustos vel condensatos sic fit secundum
Johannem Mesue in suo antidotario. Recipe epithi-
mi cretensis ʒ x myrabolanorum citrinorum
indorum ana ʒ xv cuscute fumiterre ana
ʒ x rhei buglosse calamenti emblicorum
bellericorum liquiricie polipodii agarici stica-
dos ana ʒ vi rosarum seminis sen ana
ʒ ii prunorum passularum enucleatarum
ʒ iiii tamarindorum ʒ ii et ß zuccari lb iii
vel loco eius vini dulcis albi subtilis
fiat syrupus spissus bene coctus et detur
cum aqua decoctionis predictorum vel addatur
aqua plurima quando coquitur et fiat syrupus
subtilis aquosus et postea potetur confert
cum lepre inchoate et morfee et scabiei et
safati et cancro et omnibus morbis de co-
lera nigra generatis. Pille inde quas scripsit
Haly et sunt volemi ... et fortitudinis
etc. sic fiunt secundum eundem in eodem. Recipe mira-
bolanorum indorum elleborum nigri polipodii ana ʒ v
thimi epithimi sticados ana ʒ vi agarici
lapis lazuli loti coloquintide salis indi ana
ʒ iii zuccari eupatorii spice ana ʒ ii ca-
rosarum ʒ i yerapigre ʒ iii fiant pille
cum zucco apii vel fumiterre vel vino
veteri amaro ex quibus detur a ʒ ii
vsque ad aureos ii cum aqua calida sed cum
itur ad lectum sine cena et sunt sane
et expedite. Pille de elleboro nigro sic fiunt
Recipe aloes ʒ i salis indi ʒ ß ellebori nigri
ʒ i agarici boni ℈ ii fiant pille cum
melle vel vino dulci sunt omnis vna
doses ex debilibus quiescentibus
corporibus delicatis est serum vel aqua
casei cum ex eo acetum calido bibitur
lb i in aurora cum zuccaro dulcorata

p si fortificare volueris infunde in ipso
proiectum mirabolanorum citrinorum et indorum
ana ʒ ii pistando grosso modo et in fine
manibus fricando atque colando diligenter.
Electuarium delicatis ad idem. Rx seme epi-
thimi ana ʒ i cassie ligne ro vii ana ʒ
ss fiat electuarium cum melle cocto et in-
dato de quo detur semel in ebdomada
ʒ i vel ʒ ii cum vino calido limphato.
Electuarium quo utigenerit omni die in
ieiunio alterans et confortans sic fit Rx
trociscorum de tyro vi vini tyriace veteris
electe ʒ i zucari rosis diarodon abbatis
ana ʒ ii et si calor fortis fuit addito
trisandali ʒ i detur ex eo cum cibum ʒ i
cum vino limphato. Oleum de serpentibus
cuti leprosorum purificans et ipse post
purgationem sic fit secundum Joh. Mesue in
suo anti. Rx serpentum nigrorum vel
flavorum quos superius descripsimus circi-
ter lb ii pone eos integros in olla terrea
vitreata stricti orificii et infunde super
eos oleum sisaminum vel de se lini vel oleum
camomillinum vel oleum communis lb i et ss et
sigilla orificium vasis et deinde coque lento
igne vel super prunas donec caro ab ossibus
separetur et caveat operator a vapore eius
qui est venenosus et cum cocta fuerit
// infrigidari dimittatur et recondatur in vase vitreo
diligenter obturato et ad usum serva liniendo
super faciem et membra leprosorum cum penna
qui post dies aliquos faciet cutim cadere
et aliam teneram generari. Oleum de ovis
ad idem secundum eundem ad eundem ibidem sic fit
Rx vitella ovorum durorum donec indurata
fuerint circiter xxx et comminue mani-
bus et pone in sartagine lapidea et
frige super igne movendo cum ligno donec
rubescat et resolvatur ab eis oleum et tunc
eos comprime cum torculari tunc habun-
dantius manabit quam ex pluribus
vitellis ad hoc sic deinde [illegible] et
si pones in alembico et distillares

sicut faciendo aquam rosis melior fiet
operatio sed numquam fiet de eo quam usus
est enim expertum ad omnem cutis feditatem
et confert in petigini serpigini
safati alcinsez (?) et fistule atque ulce-
ribus malis corrosivis. Oleum de iu-
nipero secundum eundem in eodem sic fit Rx
lignum iuniperi recentis quantum volueris
incide subtiliter et reple ex eo
ollam terream vitreatam stricti ori-
ficii et pone super ipsum laminam ferream
spissam perforatam sicut cribratorium
et inclina ollam super orificium et
pone sub eo in fovea subterranea constructa
ollam aliam vitreatam lati orificii et
accende ignem super ollam superiorem circum-
quaque et stillabit oleum in ollam in-
feriorem quod usui reservetur. Oleum de fra-
xino sic fit eodem modo et confert ad idem.
Quare preterea oportet quod si paciens lepra
inchoata consequetur illico sanatur absque
omni alia medicina quia alterabitur
eius complexio ad sanitatem et habi-
tudinem vehementer.

Canon

Dubitaverunt aliqui quare lepra
incipiens curetur. Tamen [illegible] non cu-
ratur quamquam licet sicut experimentum causis.
Ad quod dicendum quod in cancro est
una et [illegible] vene que sunt velud
eius radices quare etiam non potest
fieri nisi radices auferantur sed illud
[illegible] sine mutillatione. Sed
cum lepra et albaras et morphea
[illegible] et saphati atque alguasez
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sine causis ut est
[illegible] [illegible] consequentes unde et cor-
[illegible] sibi mutuo suffragentur [illegible]

Pronosticatio

Lepra primi gradus
[illegible] cura lepra vero 2i gradus [illegible]
[illegible] sed que in 3o gradu mitigatur. Item
si sola qualitas corporis mutetur sequitur
[illegible] [illegible] si vero cum hec operatio
[illegible] mutetur sit [illegible] secundum quod si

operacia superveniunt mutata quandoque ut fiat curatio confirmata. Item cum omne genus morborum posset huiusmodi sanari beneficio nunc sola lepra non curatur nisi successerit a principio medicine. Item lepra que fit ex causa calida cito confirmatur et fit corrosiva maligna; que vero ex causa frigida tarda est atque venosa neque membra corrodit et diu in occulta latet (?) curare propter quod ut pueri et iuvenes et seniores diutius in lepra perseverant quam humidi et viri fortes primum et calidi. Item in lepra magis multiplicatur in regionibus frigidis quam in calidis quia in eis sunt propter antiparistasim ventres calidiores. Et similiter in siccis magis quam humidis, quia sunt in eis humores grossiores. Item corpora grossa valde primum ut raro incurrunt lepram et cum accidit ut plurimum occulta quia omnia corpus in pigrovancia (?) sunt lepre contraria. Item dicit Avicenna 3° secundum Callet (?) quod lepra ut plurimum est ex generatione, raro vero ex accidente; propter quod est difficile curatur quemadmodum et epilepsia atque arthetica que per generationem transfunduntur. Item leprosi raro febricitant et cum accidit eis febris fit brevis nec perdurat quia siccitas phlegmatis putrefactionem (?) quod si febre cronica supervenit et propter quartana curatur lepram inchoatam.

Capitulum V de albaras et morphea

Iste sunt passiones defedantes cutim et corporis superficiem exteriorem quemadmodum lepra tamen inficit et membra profunda. Propter hoc differunt inter se parum tamen valde, quod est quia morphea stat magis circa cutis superficiem, sed albaras intrat carnem et cutim. Et tamen albaras quam morphea generatur ex humore grosso frigido maligno que ad naturam membris assimulatur secundum substanciam in toto vel in parte non potest propter istud (?) assimulare in colore quare remanet eius color proprius et cutim colorat. Et quemadmodum tres sunt colores qui veniunt a colore corporis principales qui sunt albus rubeus et niger, ita sunt et tres species utriusque principales que sunt morphea alba, morphea rubea, morphea nigra. Similiter et albaras alba rubea atque nigra. Et alba quidem fit ex humore flegmatico grosso viscoso, rubea vero ex humore sanguineo crasso compacto. Sed nigra ex melancolia condensata impotente (?) quod sola generari cum sit humor subtilis resolubilis ut in (?) ... demonstratur.

Methodus

Cura utriusque separatur (?) cum est alba est ut digeratur flegma grossum cum siropis calidis acutis intensivis et post hec purgetur cum medicinis fortibus ... alterantibus quas diximus capitulo de arthetica passione et si passio non sit alicuius consuetis aut ... ut simul cum indigendo et pelle corpore impurgando semel in ebdomoda. Provocetur vomitus duobus diebus continuis super se quam diminuit magis ... corporis ad centrum ... facile ... post hoc vero remedia localia insistendum ficetur quod macula alba cum rebus acutis in ... donec vesicetur. Ex quibus sunt allea cepe ... et sapo et fructus anacardi et semen raphani vel urtice vel et semen sinapis ... et ... cum aceto similiter et radix dapsie vel lilii vel rubee tinctorum. Similiter et staphisagria et ... al. et radix lapacii acuti hec enim omnia ... grossas subtiliant et insensibiliter resolvunt et per hoc sanguinem laudabilem attrahunt et adducunt in rubore quod si non sufficiat compleatur locus ex stercore columbarum et ... in quibus pulvis sinapis et cantarides fuerint incorporata et propter ... ne ... cantur ab ulceracione huiusmodi donec profundetur et radix macule albe totaliter auferatur; et ad illud confert plurimum ... balnei quaque vice in quo fuit

scarificatio predicte cum succedat frica
cio atque emplastratio iam dicta Post illud
cum incarnetur locus et color ei rubeus
vividus infigatur cum unguento quod sic fit
Recipe rubee tincture brasilii sandalis ru
bee crete rubee sandali dra i vel quantum placet
quantum volueris ʒ i thuris farine fabarum pre
corticatarum ad instar ʒ ß litargiri
albificati ʒ i terantur omnia subtiliter
et cum litargirio et aque decoctionis bra
silii vel crete rubee incorporentur donec
redierint ad formam unguenti et quod eo
omni die locus corrosionis inungatur
usque ad consolidacionem perfectam Albificatur
autem litargirium sic pulverizetur et misceatur
cum oleo rosarum et ad solem calidum expo
natur donec exsiccetur et iterum teratur et
cum oleo rosarum misceatur et soli exponatur
et hoc fiat totiens donec fuit albifi
catio perfecte Abstineat a cibis et me
dicinis frigidis et reguletur operibus cali
dis subtilibus vehementer Utatur in regimine
sepius tercia [illegible] quod diximus capitulo de
decoracione capillorum quia fleobotomia grossum
educat et subtiliat excellenter Cura
utriusque cum est rubea est ut statim
a principio extrahatur sanguis grossus a cor
pore toto cum flebotomia larga basilice dextre
vel sinistre vel salvatelle in pede dex
tro vel sinistro uno post alio donec
totus extrahatur cum successione assidua
sanguis subtilis operibus humectantibus
subtilibus ut diximus de lepra Post illud
vero scarificetur locus usque ad profundum ma
cule rubee perfecte et compleatur et fricetur
cum rebus acutis vesicantibus iam dictis
donec totus fuerit corrosus deinde
permittatur incarnari paula
tim non subito cum succo tepide vel simul
[illegible] vel foliis recentibus [illegible] et
[illegible] et sambuci positis super ulcus et
infigatur ei color albus [illegible]
farine [illegible] et cathie argenti [illegible]
[illegible] vel cum litargirio albificato superdicto
Cura utriusque corporis cum est nigra est
ut a principio digeratur atque purgetur melancolia

sicut diximus capitulo de lepra cum successione
assidua humectante subtilitatis humorum ex
cibis et potibus subtilibus penetrantibus
dictis [illegible] et assiduatione balnei
in aqua dulci tepida et multiplicatione
somni ocii et quietis et abstinentia
omnimoda a cibis acutis sanguinem
adurentibus ponticis sanguinem con
gelantibus ut sunt vespile et pira
non matura Post ista vero non omnia
premissa fiet ad remedia loca
lia quare scarificetur locus atque ve
sicetur macula nigra sicut diximus
in alba et rubea donec locus totus
corrodatur Deinde non permittatur in
carnari subito sed paulatine sicut in
predictis et infigatur ei color albus
sicut in predictis

Pronosticatio

Alboras atque morphea cum fuerint
fortes difficiles antiquate corporis
habilitat ad lepram Item albaras
est deterior morphea quia eius materia
magis extat profundata Et alia et
est ad ipsam pruritus corporis et
asperitas scabiosa que plus aptificat
ad lepram Item huiusmodi passiones
cum non rubuerint facile post loci
fricationem difficile curantur quia materia
sunt antiquata Item si sanguis non
apparuerit quod locus pungitur cum acu
nullatenus curantur quia materia sunt lapidifi
catam Item si in corporibus grossis
per naturam vel dietam facilius curantur
quia sicut [illegible] quia regimen humec
tativum corporis est huiusmodi passionum sa
natio Item si sunt ex generacione
aut diuturnis temporibus antiquate
nullatenus curantur

Capitulum VI de safati alhumesti et gutta rosea et cetera

Iste sunt sex passiones cum defe
dantes que [illegible] albaras et
morphea quia differunt ab ipsis hoc
modo quia in istis passionibus alteratur co
lor proprius atque naturalis membri cum pustulis
et vermiculis diversis sed in alboras

et morphea non sunt pustule neque fer-
uncli nisi solus color alteratur. Mala autem
corporis mutat se talis est quoniam et si complexio corporis
accidat cum tinea et ipse faciei simul
et ruborem efficiat pustulosum vero
tamen si pustule huiusmodi late fuerint
atque spisse ex quibus virus egreditur
Basafati famosum ferme atque safati nuncupatur
si non minute fuerint atque spisse
quedam plurime sic algueseth vel gosso
durarunt sic gutta rosea dicitur. Et sunt
Causa omnes ex eadem causa scilicet humore calido
adusto corrosivo ut sunt flegma salsum
et colera atque melancolia adusta. **Methodus**
Cura omnium istarum passionum una est
atque eadem omnis digeratur igitur statim
apparatus humor acutus atque purgetur
ut diximus capitulo de scabie et pruritu.
Et fortiores medicinas digerentes atque
purgaciones humores adustos diximus
capitulo de lepra quoniam habet duo capitula non
differunt nisi penes magis et minus. Et
si corpus carnosum et sanguineum appa-
ruerit oportet ut huiusmodi purgacio fiat
quandoque cum flobotomia larga grossa sanie et
cephalice et quandoque cum farmacia modo
cum ista modo cum illa ut diximus
de lepra donec totus humor adustus
educatur et subtilibus atque temperatis succedit
dieta paulatim et cum minimus subtilibus temperatis.
post illam autem curam generalem perveniendum
videtur ad remedia particula propinqua scilicet
ergo primo locus totus aspersus cum frica-
tionibus et emplastris et oleis rubificanti-
bus acutis quae diximus capitulo de albaras
et morphea et capitulo de furfuribus capi-
tis cum aqua adurente quam diximus
capitulo de emorroydibus passio de empetigo et hoc
fiat totiens donec tota materia quae fuit
radix atque causa gutta pruris extendis
extirpet. Et ad illud vehementer confert
sanguisuge ponere super locum aut ventose
cum scarificatione profundata et si passio
fuit in facie ponantur ventose primo
super spatulas et collum et post hoc sub
mento quoniam fiet prius evacuatio similiter

et diverso ad propinquum et remotum. Caveat
tamen paciens abcessus morsu in modicato
quoniam ventose super collo memoriam debilitant — Ventose super collo debilitant memoriam
et mollificationem inducunt quae vero submento
visum diminuunt et auditum. post hoc vero gra-
datim consolidentur non subito cum unguentis
et fomentationibus lenitivis dictis capitulo
eius. Et cum unguentis nobilibus et ad alba-
dinem atque lenificandum faciem et unguentum
album et unguentum citrinum optimum quae
si magis stipticare volumus gratia consola-
tionis adde aliquid pulveris thuris atque
litargiri. Et si post curationem ultimus re-
dierit aliqua passionum predictarum reiteretur
cura tota aplicatio donec locus abca
securus. **Empericus** Epithima ex-
pertum ad pustulas huiusmodi sic fit. Recipe
rosarum libram I pulveris sulphuris citrini subtilis-
sime atque cribellati ʒ I et hec conquassantur
in simul in vase vitreo et ponatur pluries
ad solem calidum vel locum temperatum deponatur
donec corpus vitris unitur
ex sulphure stiptica vero competa (?) vesicata
et ex ipsa faciem omnem sero linia et
traslino cum aqua tepida abluatur et
post dies et dies faciem pulchrificat propter quam
tollentur. Ad idem confert plurimum litargirus
albificatum ut diximus capitulo de albarras
et morphea si super faciem diutius inungatur.
Refert plerumque Mesue in suo de apparatus capitulo
de safati quod se dicit multos se curasse
hoc linimento. Recipe tartaras combustas et — linimentum
contere eas atque dissolva cum aceto acu-
tissimo et linie super locum post fricationem
sufficientem cum panno aspro vel spongia
marina. Refert et aliud auctor de modo
Recipe tartarum combustarum talcis lote argenti
vivi ana ʒ I confice cum aceto et oleo de
nucibus et line super locum post fricationem
sufficientem. Et si aliquam corporis fortifi-
care volumus adde tartari combusti et
stercoris muris amarum adustarum et succi
rape acute et aristolochie rotunde et
sulphuris vivi et pumicis gratia corrosio-
nis ~~et~~ atque abstersionis sed ollibanum
et gallas combustas et radices tamarisci
combustas et litargirum et talchimiam
auri et argenti gratia stipticitatis

et consolidationis sed amidum et spodium et
cerusam gratia dealbationis sic namque fiet
medicina completa aggregans ipse omnes in
tenciones **Pronosticatio** Istius
capituli est pronosticatio capituli de albaras
et morphea **Capitulum VII de albifi**
catione et lenificatione corporis
totius et proprie faciei

Istud capitulum certificat complementum artis medicine
ad ipsius utilibus et necessariis neque turpia
atque superflua negligantur nequit fortassis
pusillum corpus humanum recipiens eius
sufficienciam effugiat redundancie Corpus
igitur humanum et proprie facies pre omnibus nobilior
atque manifestior per coloribus diversis colo
ratur duobus quidem ad decorem pertinentibus
qui sunt albus et rubeus et duobus aliis
pertinentibus ingerentibus qui sunt niger et

albificatio — citrinus **Methodus** Albificatur autem
corpus per multiplicationem adipis et pin
guedinis in ipso cum cibus et potibus
dulcibus ocioticis et balneis humectantibus
cum abstersione aliquali prout dicemus capitulo
de arte impinguandi Cum lac et cum

Epithima — gummea seu epithimate per sic sit Recipe a
mili purissimi dragaganti albissimi amigdalarum
dulcium excorticatarum ana ℥ j seminum fabarum excorti
catarum ciceris et pisarum excorticatorum fa
rine ordei ana ℥ j seminis rafani ℥ j
terantur omnia subtilissime et cribellentur per
pannum densum lineum vel sindone velud in
collyriis et lacte ovino vel caprarum vel
vaccarum calido recenti distemperetur vel ad
lacte amigdalarum dulcium donec fiant sicud mel
tereus et cum eo collium et facies epithimetur
sero cum itur ad lectum et crastino cum aqua
tepida vel cum aqua decoctionis malvarum
et foliis siccarum abluatur et fiat hoc per
dies plures vicibus frequentatis Et si for
tificare volueris adde aliquid ceruse ablu

Lac recens — te cuius tamen usus assiduus capud infrat
et dentes denigrat Solum preterea lac re
cens butirosum cum toto suo corpore cutis
albificat et mollem reddit si cum eo
facies sepius abluatur cum stare vel dipo
pannum linei albi mollis infundatur et super
facies tota nocte dimittatur Similiter
et albumine ovorum recencium perfecte quas
satum donec spumosum fecit et cum eo
lacte temperatum Rubificatur autem corpus

Rubificatio corporis — et facies per multiplicationem sanguinis
et spiritus in eis cum potu vini plurimi et
proprie rubei dulcis odoriferi et cibus car
nium inspissatis cum vitellis ovorum et condi
tis cum croco cariofilis atque cinamomo solo
et cum gummea seu epithimate calido actuo
rubificativo talis desiccato ut eius virtus
sufficiat ad sagnonem attrahendum similiter de
siccam ad cutem conrodendum et ipsa plene
deprimam capitulo de albaras et morphea est
autem confectio et epithima per sic sit Recipe
lignum brasilii vel rubee tinctorum vel ra
dicem pedis columbini quod volueris
perfecte grosso modo et bullia leniter cum
aqua dulci clara donec aqua perfecte re
rubescat Tunc dissolvatur in ipso modicum
mastice aut thuris albissimi et post
hoc imbibat in ea particulas minute
cocti carminati donec ruborem assu
merint perfectum tunc igitur extrahantur
et ad solem exsiccentur et reserventur
Et cum ipso uti volueris humectetur primo
membrum cum ipsa saliva et post hoc
fricetur totum sicud est supplendum diligen
ter quia ruborem efficiet plenum sine
corrosione qui durat per sex dies vel
amplius si non abluatur Et si misc

Citrinat — ceantur rubificativa cum dealbantibus
fiat color roseus velud in corporibus
speciosis Citrinatur autem facies per multiplica
tione colere super ipsum velud accidit
post usum assiduum cimini vel sinapis
vel carui vel piperis vel vini veteris
amari solo et propter extenuationem corporis
ex labore plurimo atque vigiliis et solliciu
dinibus et fame et siti et cibis acetosis
Confert et epithima factum ex pulvere
sulphuris aut cimini bullito perfecte
in aqua super quam inclinet suam faciem
et cum peciis imbibitis in ea faciem

dirigitur — fricetur aut fumum ex eis faciat
ponendo super carbones Denigratur
autem corpus et facies per multiplicatione
melancolie super ipsa ex accidit post usum
assiduum lentium et caulium et carnium
congelatarum atque salitarum vehementer
solo et post negligentiam usus
balneandi Confert preterea et epithima
factum ex succo corticum mandragore vel
generatorum recencium vel aqua de

de coctione carnium similiter et cortices papa
verum atque rubi quod si fortificare volueris adde
fuliginis mixte cum amomo quod addere
valebit vehementer etc. Capitulum viii de arte
impinguandi vel extenuandi corporis

Corpus impinguatur per duas humiditates super-
se torum et super epar cum sit fons
et minera caloris naturalis. Nutritive enim sunt humi-
ditates humores preter eam que radicalis dicitur
sive partium solidarum que influens appellatur
quod si moderata caliditas accesserit adipem
carnem augmentabit. Si vero frigiditas adipem
et lardum procreabit. Quapropter dictum est
a medicis grossicies est duplex una quidem
carnosa velud in corporibus sanguineis
que vitam elongat. Alia vero saginosa
velud in corporibus flegmaticis que suffocat et
extinguunt. Corporibus itaque corpus
humectantibus sit cibi et medicine atque
regimen operacionum. Et cibi quidem conveniunt ut
nutrimentum et subitum procreant nutrimentum
sicut ova ut sunt dulces sorbiles. Vinum vetus
velud similiter quam carnium agnorum et pullorum
pipionum et porcellorum. Similiter et perdices
et fasianorum et capitum atque extremitatum
pullorum necnon condita cum speciebus de
corticis ac citri vel similiter cinamomum
cardamomum in mixtis crocus ℥ macis liquiricie
et galangi. Melior fiet operatio. Similiter et
vinum rubeum dulce vel aliud consimile confert
vel spatus medio in etate vel tunica debito
artificio preparata grossa nature viscosa et si
nutrimentum tribuunt permansurum vehementer
tamen constituere indigerem debilitatem sine
cum elaborentur velud est triticum et tortelle
quod pari ipso iia particula assorum faciunt
et repleri potum dulcis cibo et ex rebus ma-
lioribus est lac recens dulce butirosum
et precipue ovinum et vaccarum similiter et pul-
tes de simila vel farina avene vel far-
ri vel ordei conditi cum cocco. Similiter
et caseus mollis recens et butirum cum
buccella panis de simila comesto et
panico et pistacia et nuces recentes
atque avellane similiter et ficus pingues
et dactili et uve valde mature que
dicuntur impinguantes sic sunt Et

farine fabarum excorticatarum farine ciceris
vel pisarum excorticatarum risi amidi avel-
larum mundatarum amigdalarum dulcium mundatarum
seminum frorum mundatorum fasticorum pinearum
ana quantum volueris de uno quoque terantur
omnia subtiliter et incorporantur cum butiro
recenti et fiat electuarium cum succo zegiro
omni die quantitas castanee vel nucis et super ipsum bibatur
aliquid ex predictis superius dictis et si ipsum
vorare volueris adde ex speciebus super-
dictis. Et fiunt quidem trociscos confecti
ex rebus eisdem cum lacte recenti butiroso
Et plura restauratiua diximus capitulo de effe-
thica que sunt ex carnibus aut sine
carne. Et dicit Mesue in suo de appen-
tibus capitulo de spasmo quod cum capitum edorum
et agnorum et arietum pipionum in olla
cum clausa atque longo tempore retenta in
ventre corpus vehementer humectat.
Similiter et lac dulce per se vel in eo cocta
sunt farina simile vel ordei vel
risi simile et suppositoria ex eis
confecta cum oleo vel butiro et prout
in ventre retenta docet. Fuerunt dis-
soluta. Similiter et balneatio in aqua
dulci tepida vel aqua de coctione ex-
tremitatum arietum et porcellorum propter
quod fiat in ipso mora longa et precipue
cum cibus in stomacho sunt digestus quod fa-
ciet omnis sanguinem ad membra penetrare
Ad quod confert plurimum fricatio levis mo-
dica perspirare corpus totum. Unguenta
autem et emplastra impinguancia corpus
totum simile et mollis aridum capitulo
plena iam diximus capitulo de diminutione
potencie coitus. Pagfo [?] de methodo
certa sunt et dicit Amazon quod flagella
cum corporis suo corrigere mollibus levis
moderata fiat semel omni die post cibi
digestionem impinguat corpus vehementer
cutem rubificando et nutrimentum ad membra
attrahendo. Regimen corpus impinguans
consistit in multiplicatione sompni sup-
per lecto molli et de spatio et per perdite
sollicitudinis et laboris et sudoris nisi
fortassis quod medici sudare pla-
ceat in estuario propter abstersionem
sordicie et sudoris quod sit superfluitas

cibi sexti sunt: plurimum salsi / allia / sinapis / iura vehementer piperata

digestiuis virtute ipsorum membrorum qui post
hoc fortior fit attractio recentis nu-
trimenti. Corpus vero maceratur quandoque — *vii macerat corpus*
siccitatis super ipsum et ipsum super epar et cor
cum continuum nutrimentum inficiunt super totum
sive aliud afficient primarium vel dictarum quod
si calor vehemens aut frigus assequatur
fiet exsiccatio magis solennata propter
quod dictum est antedictis. Quod duplex est
genus corporum macerorum unum quidem — *duplex est genus corporum macerorum*
propter resolutionem humiditatis plurimam que
admodum accidit colericis et iuvenibus
et febrientibus et laborantibus in sole
estuoso. Aliud vero propter digestionem debilem
atque conversionem diminutam que admodum in
melancolicis et senibus et patientibus
ethicam senectutis. Exsiccantibus itaque corpus
exsiccantibus sunt cibi et motus atque re- — *res corpus extenuant*
gimine operacionum que admodum et consimili-
cantibus dicemus inferius. Et cibi qui
conveniunt eis nec sunt parum nutrimenti
quorum quintuplex est maneries. Qui — *quintuplex est maneries parum nutrientium ciborum*
i aut parum corporis convertitur velud sunt
cibi sexti; quorum minor porcio convertitur — *cibi sexti sunt*
in superfluitates, ubi gratia cibi salsi
plurimum et allia et sinapis et iura pipe-
rata vehementer qui sua acuitate stimulant
ii intestina. Aut multum corporis resolvunt
velud sunt cibi provocativi urine gratia
iura ciceris vel pinguium et brodia
cicerum vel pisarum similiter et vinum album
aquosum et olera quecunque. Horum namque
maior porcio vel convertitur provocata vel
iii evaporat per sudorem. Aut plurimum corporis conterunt
nutrimenta fatigant velud sunt cibi aquosi
vel acetosi vel pontici qui sua forti-
tudine epar et membra constringunt. Aut
4ta appetitus corporis perstringunt velud sunt cibi
non sapidi et quibus natura contraria vel propria
nocet inimica. Cum enim cibus
desiderium assumitur corpore ipso corpus non
nutritur sed potius fatigatur. Aut corporis
5ta membrorum humiditas imbibitur atque desicca-
tur velud sunt cibi sicci per naturam vigora-
risum et milium et panicum et caseus
antiquus et vinum vetus amarum

cibi sicci per naturam:
risum
milium
panicum
caseus antiquus
vinum vetus amarum
panis valde fermentatus
panis azimus
panis cum semine carvi sic
panis assus super prunas

et panis valde fermentatus et panis azimus
et panis cum semine carvi vel feni con-
ditus et panis assus super prunas et panis
bis coctus et panis antiquatus donec
fiat durus, corpus namque grossus sanum efficitur
qui sua siccitate humores omnes imbibit
et humiditates omnes diminuit manifeste.
Medicine vero corpus exsiccantes sunt — *Medicine corpus exsiccantes*
velud dyamargariton dyaton piperon
dyacimium et similia et omnes ventris solu-
tive velud yerapigra, benedicta similiter
et omnes urine provocative velud dya-
anisum recto catartico similiter et omnes me-
struorum eductive velud antidotum ema-
gogum. Ex hiis enim omnibus consumitur
omne quod humectat. Et quod medicinis
appositis est ista. Ex semine anisi seu
agresti, cuius cimini carvi piperis
ʒ drachma, amomi ana quorum sum-
pti sit cum salis adusti ad quantum
volumus. De vino quoque fiat opus pul-
veris aut clarum cum zuccaro rubeo et detur
ex ipso omni die unus ʒ i vel ii cum
potu aque sive unpte cum aceto vel
cum potu vini acetosi et albi aquosi
vel veteris amari, qui post dietam et
dietam operabitur manifeste. Regimen
vero operationum. Hoc enim faciens consistit — *Regimen operationum*
in multitudine laboris et sudoris, scilicet estu-
oso post famem et sitim perdurantem
similiter et in vigiliis plurimis per noctem
super lectum duro, necnon tristitia sollicitu-
dine et coitu superfluente. Unguenta
aut emplastra solummodo corpus totum ex-
siccantia aut membrum quodcumque cuius tum-
gidum inflatum possumus iam scripsimus capitulo
de restrictione lactis in mamillis et
in capitulo de extenuatione mamillarum
et capitulo de cruribus grossis et testiculorum
paragrapho de emplicis et capitulo de vadibus et
elefancia et omnibus propria sunt illa
que diximus capitulo de arthetica paragrapho
de carnose. **Prognosticatio** per
quam omne corpus macerari impin-
guari est ad impinguandum ad velhementis
talitas aut siccitas adest pernaturam

propter eundem naturae facilius quis subtrahere appo-
nere vero difficile cum virtus cooperetur. Item
dicit Galenus 3° de ingenio sanitatis quod tempus hectica-
ndi multo longius est tempore consumandi quia
siccitas obtinet specialiter super humiditatem
quia ergo quemadmodum dictum est a medicis quod
humiditas est radix omnis passionis.
Item corpora magnum capax habentia
difficile impinguantur cognoscitur autem capax
magnum cum venis apparentibus id est membris
corporis totius quia generatur in huiusmodi sanguis
calidus subtilis vaporosus. Item dicit
Hippocrates 2a particula aphorismorum: Quicumque multo
tempore consumantur corpora tarde reficiuntur
sed quae vero in modico modice, eo
quod virtus incitiva deficit et humiditas
substantifica minoratur, magis tempus restaura-
tionis requiritur quam si virtus remansisset.
Corpora praeterea grossa vehementer [illegible]
cum tempore producere evacuari et tempore in
principio veris et in fine autumpni cum
flebotomia quod si fuerint carnosa cum far-
macia vero si fuerint sanguinosa ne fortas-
sis subito suffocentur. De carnosis namque
dicit Hippocrates prima particula aphorismorum: In exercen-
tibus ad summum bonae habitudines sunt fal-
laces. De sanguinosis vero locutus est 2a
particula cum ait: Crassi valde secundum
naturam citius moriuntur magis gracilibus.
Corpora praeterea cacochimia non grossescunt
antequam purgentur. Unde Hippocrates 2a particula
aphorismorum: Non pura corpora quanto magis nutries
magis laedes. Item corpora facilius pur-
gamus et fortius. Macra vero atque sicca
minus et debilius. Unde Hippocrates ibidem: Ubi in-
digentia non oportet laborare. Dicit praeterea
Avicenna 2° Colliget quod si corpus sint [illegible]
moderate virtutis [illegible] fortitudinem
et vitae sunt elongationem. Adeps est velud
superfluitas [illegible] quare natura
sagax ipsam non generat nisi prius membra
singula restaurantur. Corpora macra
facilius laeduntur accidentia [illegible] quia
[illegible] [illegible] solis cum frigore
yemis constringentes quia ipsorum membra prin-
cipaliter debilia sunt [illegible]. Crassa
vero corpora facilius laeduntur accidentibus
intrinsecis quia [illegible] opila-
tionibus aut febribus aut apostematibus pro-
pter quod ipsorum vasa stricta sunt et coarta-
ta. Cum autem partes corporis sint duplices
videlicet spermaticae et carniformes solae quidem car-
niformes et resolvuntur quae sunt caro et
sanguis spermaticae vero nec senio nec fame
nec consumptione minorantur.

Capitulum x de nodis et verrucis

Nodi vel verrucae interpretantur eminentiae
cutis [illegible] quae sunt in manibus et
pedibus cum materia grossa multa radice ha-
bentes in membro profundata et caput gros-
sum [illegible] velud clavus infixus neque
laeduntur cum coartantur neque prohibent membra
a suis operationibus nisi fortassis accidunt
in volis manuum vel plantis pedum. Et ipse
si fuerint magne difficiles antiquatae.
Et sunt modorum diversorum quia aut
sunt molles [illegible] aut dure [illegible]
vehementer et [illegible] aut [illegible]
tem caput vero latum aut [illegible]. Et iterum
aut sunt albe aut nigre aut coloris eiusdem
cum membro cui sunt. Et iterum aut sunt
integre aut fissae [illegible]. Verum qualiter-
cumque se habuerint [illegible] in materia simi-
li neque in cura etc.

Methodus. Cura
ipsarum est ut [illegible] et comburantur
eorum radices [illegible] usque ad profundum cum
aquis et unguentis ardentibus dictis
capitulo de [illegible] donec fuerint denigratae
et mortificatae perfecte. Post hoc vero li-
niantur cum emplastris et unguentis putrefa-
cientibus dictis ibidem donec per se ceciderint
vel facile cum digitis extrahantur neque remaneat
aliquid radicis in loco quia et si remanserit
illico germinabit. Post hoc vero conso-
lidetur de ulceribus cum pulvere thuris [illegible]
ti [illegible] vel dragaganti vel li-
targiri donec totaliter applanetur. Quod si fuerint
verrucae parvae molles non profunde sufficiet
ipsarum confricatio vehemens et [illegible]
[illegible] profundatarum cum medicinis
dictis capitulo de morphea. Et [illegible]
[illegible] difficilibus nutriatur patiens cibis
et potibus humidis sorbilibus sanguinem
generantibus subtilem. Et purgetur humor
grossus cum flebotomia larga vel farmacia
quae ad modum dicitur capitulo de lepra.

Empirica. Modus evellendi verrucas
radicitus hic est ut comburantur
ipsarum capita [illegible] frequentatis cum
[illegible] tenera cornuli vel [illegible]

vel cum tenta ignita donec adustio penetret in radicem ita ut separet a membro quodquam velud surgens in truncum. Tunc igitur leviter manibus extrahatur preter quod in parte aliquid ex radice et post hec ulcus consolidetur cum unguento albo usitato. Et sunt qui ligant radices verrucarum cum pilis caude eque et leviter quasi liquando constringunt donec totam eius substantiam resecant sed illud non sufficit nisi sint verruca tenera facilis non profunda

Capitulum x de impetigine et igne persico et igne volatili et formica atque miliari

Omnes iste passiones sunt similes in dispositione et cura similiter et causa quapropter de ipsis uno capitulo dicamus. Contingunt pustule valde minute spissim involute simul plures currentes per membri superficiem velocitate multa atque ardore et pruritu vehementi. Fiunt autem ex materia subtili adusta ut nigra colera vel flava salso vel sanguine cum humiditate adustio non fiunt nec reliquias ipsius ingrossant. Et si sit a colera sit color eorum citrinus cum ardore vehementi. Si vero fuerint a flava salsa fiat color subalbidus cum furfuribus et pruritu. Si non fuit a sanguine fiat color ipsarum rubeus vehementer cum humiditate in natura. Sunt preterea humores ... pustule quoque in cute superficie omnino quoque vero quoque cum bothor minutissimis. Quidam cura dilatatur. Quidam cura quoque ardore ... humiditatem quoque vero cum humiditate ... te pruritus quapropter diversificantur eorum nomina.

Methodus. Cura ipsorum est cum fuerint tenera facilius ut statim aperiantur locus consequenter ventosetur atque scarificetur profundatim et sagnis ex vulneribus cum digitis exprimatur ita ut nihil ipsius remaneat sub cute et ad illud confert cum modicum duratio balnei quod cutem mollificat et humectat. Post illud vero siquid visum fuit remansisse cum fricationibus repetitis desiccantibus ex rebus dictis capitulo de furfuribus quibus succedit illico fricatio

lentica dicta cibus donec ex albinarum his humidis perfecte locus fricetur. Si vero fuerint fortes antiquitate difficiles primo materia digeratur similiter et purgetur velud in capitulo de scabie scilicet corporis et pruritu prebus succedant sequentes localia superdicta.

Emperica. Omnes iste passiones desiccantur curantur scilicet premissa scarificatione et balneo in dicto locus perfecte frequentetur ex unguento albo usitato linia vel sit persico non sit aliud ex adipe galline vel anseris vel anatis vel ex mucilagine seminis lini et seminis fenugreci super locum et ipse si materia sit profunda. Similiter et inungitur locus tanquam ex oleo rosis vel ex albuginibus ovorum conquassatis cum aqua rosis et aceto vel succo trifolii vel acetose ne fortassis perambulatio dilatetur. Et confert ad illud cum modicum corporis humectatio ex cibis humidis vergentibus ad frigiditatem velud sunt iura carnium agnorum et edorum elixa cum lactucis vel ... vel seminibus ipsorum similiter et ex potibus aque sicut vel vini debilis aquosi et abstinentia a rebus acutis dictis ut sunt allea et sinapis et piper et cibi vehementer saliti et vinum vetus amarum similiter et ex balneis assiduis aque dulcis clare. Et ex rebus probabilibus est oleum de vitellis ovorum et oleum de iunipero et oleum de fraxino que scripsimus capitulo de lepra et ipse postea cum qualem

Capitulum xi de lentiginibus et panno faciei

Differunt iste passiones in dispositione seu forma verum tamen eadem est ipsarum causa et cura sub uno capitulo reponuntur. Dicuntur autem lentigines macule rubee aut nigre in facie seu membris aliis generate velud super vero sunt lentes sunt preterea fiunt autem ex materia grossa multa cuti et corium vehementer infiltrata. Pannus vero dicitur color faciei nubilus obscurus quasi pannolindo vel tinctura zophistica velatum velud accidit impugnantibus aut ambulantibus in sole. Fit autem ex humore grosso diffuso per medium superficiei quodquam quare sit cutis operata propter alienationem lucidi dyafani ab extremitatibus ipsius

Methodus Cura amborum est ut
a principio digeratur materia atque purgetur modo
cum farmacia modo cum flebotomia larga grossum
sanguinem extrahente cui succedat regenera-
tio assidua humorum subtilium laudabilium ex cibis
et potibus subtilibus et balneis humectanti-
bus ex posse que plene iam omnia tractavimus
tractatu de lepra. Post ista vero procedendum fore
ad localia tali modo quod ut ille locus
totus ulceretur donec macularum vestigia
asperitatis extirpentur quod quidem perficitur cum
unguentis exsiccationibus cumulatis et emplas-
tris acutis rubificantibus vehementer atque
cutem corrodentibus et carnem. Post illud
vero succedat in unctionibus stiptice consolida-
tive ulcerum quibus aliquid misceatur quod albe-
dinem ingeneret et decorem et hec omnia
plene iam tractavimus tractatu de albaras et mor-
phea. **Empetigo.** Pannus
aut lentigo fuerit recens atque facilis tollitur
hoc modo fricetur primo facies cum oleo de tar-
taro vel de iunipero vel de aqua decoctionis
sinapis vel cum lupinis acuto in quo sa-
por sunt dissoluti donec cutis excoriet-
ur. Et ad illud confert plurimum introitus bal-
nei vel membri fomentatio cum aqua te-
pida quod cutem mollificat et ipsam ad
casum faciliorem adaptat. Post illud vero
perungatur sepius cum unguento albo quod
cutem reddat candidam et decoram. Ad
idem preterea conferunt omnia que diximus
tractatu de albificatione et lenificatione corporis
totius. **Pronosticatio.** Utrarumque
duarum passionum curatur et precipue cum sunt fortis
antiquitatis quod tunc cutis mala vehementer
est infixa [illegible] lentigines sunt [illegible]
difficiliores. Sunt autem lentigines duarum
specierum quia species quedam sunt rubee quedam
vero nigre sed nigre sunt peiores et quanto
maiores tanto sunt deteriores lentigines
cum [illegible] fiunt ex generatione [illegible] nulla
tenuis curantur. Pannus preterea infantie
cum breviter super venit cum signis aliis
[illegible] [illegible] [illegible]

Capitulum xii de scrophulis

Scrophulus est caro glandosa genita
in loco molli spongioso velud in gut-
ture vel post aures vel circa mammas
vel sub ascellis vel in inguinibus ex decursu
humorum grossi viscosi velud est flegma
globosum quandoque coloris naturalis inspissata
cum [illegible] durum rotundum albi
coloris que ad manibus tangitur modo de loco ad
locum [illegible] et quandoque sunt tres vel
quatuor in eodem loco et quandoque magnificantur
donec fiunt sicut melon [illegible] et
occupant collum totum et caput. **Metho-
dus** Cura eius cum est [illegible] recens
et mollis solis medicinis [illegible] resol-
ventibus integratur quod est ut [illegible] cura-
tus aflatus [illegible] vomitu forti assiduo
[illegible] pilule [illegible] et cum catarticis [illegible]
[illegible] cum [illegible] que diximus tractatu
de [illegible] et tractatu de [illegible] et tractatu de car-
[illegible] passione et fiat ipsum pati famem
et sitim post exercitium et laborem fortem
in ieiunio et caveat a cibis et potibus
viscosis velud sunt pasta et tortelle
et cibi frixi et caseus et pisces. Et
regatur ipsum cum cibis calidis acutis subti-
libus ut sunt allea sinapis piper atque
vinum vetus aureum purum. Post ista
vero omnia administrentur emplastra resolutiva
atque suffumigia simul et gargarismata
necnon unguenta et masticationes [illegible]
nunc dicemus. Emplastrum resolutivum fit ex
diaquilon vel apostolicon [illegible] posito
super locum simul et ex [illegible] cum tanta
[illegible] aut mirra contrita aut sinapis
contrita fuerint [illegible] et ex stercore
columbarum cum ficubus siccis et allea
et cepe [illegible] et yreos et stafisagria
fiunt incorporando preterea pistando
in mortario atque conmiscendo et acetu
[illegible] apponendo post balneacionem
vel membri fomentationem ex aqua dulci
calefacta. Suffumigium resolutivum fit ex
pipere mirra spongia marina osse
sepie saxifrage piretro galbano ar-
moniaco bdellio opopanaco sulphure
quodcumque ipsorum positum sit super car-
bones ignitos ita ut patiens fumum
recipiat ore aperto donec humorum af-
fluat salivatum et precipue omni die
in ieiunio vel aliqua ipsorum simul con-
terantur in pulverem ex quo fiunt pillule
cum pice aut terebentina et aqua

restringitur. Gargarismata vero sunt ex
oximelle squillitico et aqua calida vel
ex sinapi trita et confecta cum melle vel
aqua decoctionis piretri sinapis genciane
vel gariofilo acutissimo et vino
veteri amaro vel ex aqua calida sal
sa vehementer. Congenita vero resolutiua
sunt ex axungero fusco aciato cum mirra
et galbano postquam dissoluta fuerint
in vino veteri et incorporata cum ipso
Similiter et ex bdellio galbano armonia
co sagapino opopanace opoponato simul
dissolutis in aceto acutissimo vel vino
veteri amaro et post hec incorporatis
cum cera liquefacta ad ignem in cassola.
Masticatoria vero sunt ex ipso trium
specierum et piretro et euforbio et sina
pi tritis et puluerizatis grosso modo
ita ut ex hoc puluere sepius in ore
masticetur aliquid donec eius calor
fla reliquatur generare totum simul ex
spiratur vel fiant ex eis trocisci cum
vino veteri vel cum aqua decoctionis
tantarum vel cum oximelle squillitico
quorum duo vel tres omni die masti
centur in ore. Ex resolutiuis igitur huiusmodi
necessarium continuatis tota materia extrahatur
ita ut nec in ipsius parietibus remaneat
aliquid et si fuerit quod noceat de vino
continuabitur. Cum autem strophulus fuerit
magnus durus difficilis aqua cum hac
cura nullatenus resoluetur sed oz ut cum
rasorio caute extra extorqueatur ita tamen ut
vena vel arteria nequaquam dissoluatur quoniam
magnum foret periculum propter emorragiam
sanguinis vehementem atque extrahatur et vel
vinis illico curatur cum puluinibus stipticis
et fastiis plurimis ne fortassis sanguis ex
fluat expressius velud sunt bolus
armenicus terra sigillata sanguis draconis rose
et mirtille. In fine vero consolidetur cum
vnguentis et pulueribus et citicatriciatiuis
sicut vnguento de litargirio dicto capitulo de
fissura labiorum oris et vnguento de mastice
et thure dicto capitulo de emoroydibus simile
et vnguento albo usitato per eum sicut
cum puluere thuris minuti et dragaganti

et litargiri confortatiuis. Et in hoc
laborem meum compleui auxilio dei
cuius nomen sit benedictum in secula se
culorum. Amen.

Ad intellectum tabule subscripte
sciendum quod breuiter ponitur in ca
pitulo omnium antidotarum generalium famo
sorum cum assignacione suorum capitulorum
nec non paragraforum quorum de scriptio tacta
est in toto libro precedenti quasi fiet
velud antidotarium arctatum secundum
ordinem alphabeti.

Anacardina confectio calefaciens
et resoluens omnes materias frigidas
grossas vel subtiles virtute potenti
quare confert apoplexie palisi tortura
tremori spasmo sode epilepsie litargie
subeth stupori congelacioni atque arthe
tice de flate vel inflacione ponitur capitulo
de appoplexia paragrafo de methodo.

Ars faciendi syrupum digerentes atque
euacuantes coleram aquaticam per
vna vice corporis cum suis propriis direc
tiuis capitulo de febre colerica interpolata
paragrafo de empiricis circa principium.

Ars faciendi syrupum digerentes atque
euacuantes flegma aquaticam per
vna corporis cum suis propriis directiuis
capitulo de febre flegmatica interpolata paragrafo
de empiricis.

Ars faciendi syrupum digerentes atque
euacuantes melancoliam aquaticam per
vna corporis cum suis propriis directiuis
capitulo de febre melancolica interpolata parag
rafo de empiricis circa principium.

Ars faciendi syrupum digerentes atque
euacuantes humores compositos grossos
tiues et aquaticas per vna corporis
cum eorum propriis directiuis capitulo de febribus
compositis paragrafo de empiricis.

Apozima purgans coleram quare
confert febri et febre acute et
pote in principio et apud inclinacionem capitulo
de frenesi paragrafo de methodo.

Apozima purgans flegma quare
confert litargie appoplexie
epilepsie palisi tremori et febri flatice
capitulo de debilitate stomachi paragrafo de canone

Apozima purgans melancoliam et
humores grossos adustos vel non
adustos quare confert omni corruptioni
coloris vel cutis et specialiter cancrene et lepre
et morphee capitulo de perturbatione spirituum
passio de cura cutis et passio manie
canine etc.

Aqua ordei secundum descriptiones diver-
sas approbatas que potatur in egritu-
dinibus calidis et statim constringit
ventrem lenit calorem reprimit capitulo de
cura specialiter purgationis in generali passio de //

Aqua frigida ... diu // empiricis
... que potatur in egritudinibus
acutis vehementibus inflammationibus et
statim reprimit et freneticum prohibet
et sompnum inducit capitulo de frenesi pas-
sio de methodo et capitulo de perturbatione
sensuum passio de mania canina

Aqua ardens et loca per urens in
quibus illud volumus velud caterium
quare confert emoroydibus nodis scro-
fulis et superexcrescentiis quibuscumque
capitulo de emoroydibus passio de empiricis

Aqua sulphurea diuretica tollens omnem
opilationem mesaraycarum epatis splenis
renum pororum et uritidis quare confert
lienteriis propter opilationem et yctirie et
calculo et dissurrie et restrictioni men-
struorum et ydropisi de facili nec est
ei par capitulo de dissuria passio de em//

Balnea humectantia cor // corpus
atque impinguantia diversa
reperies capitulo de spasmo et capitulo de ptisi
et capitulo de macie renum et capitulo de spe-
cie ethica ubi est melior descriptio

Balnea constrictiva atque resolutiva
nec non ad corpus [illegible] diversa
reperies capitulo de paralisi et capitulo de
spasmo et capitulo de arthetica et capitulo //

Balnea stiptica // de ydropisi
...um diversorum fluxum omnem restri[n]-
gentia preparandi sunt regia[m] qua
propter conferunt vomentibus atque lien-
tericis et dyarriis et dissintericis
et fluxibus emoroydarum atque
menstruorum cum excesserit vel ...

modum capitulo de fluxu ventris passio
de empiricis circa finem et capitulo de fluxu
menstruorum passio de empiricis que est
melior descriptio omnium etc. †

Clistere anodinum mitigans omnes dolo-
res qui sunt in visceribus propter ex-
tensionem capitulo de fluxu ventris passio
de methodo dissinterie et capitulo de colica pa-
ssio de methodo colice ventosae

Clistere lenitivum purgans coleram
et humores acutos quare sit con-
ferens in specialiter acutis et febribus et specialiter
ethica atque ptisi similiter et restrictione
ventris delicati capitulo de stipticitate ventris
passio de empiricis

Clistere acutum diversorum modorum pur-
gans materias grossas viscosas quare
confert in specialiter cronicis et litargia et su-
beth et stupore et palisi et emplastra
et arthetica de ca[usa] frigida capitulo de stipti-
citate ventris passio de empiricis

Clistere stipticum restringens omnes fluxus
... vel intestinis vel urine reperies
capitulo de fluxu ventris passio de empiricis
et capitulo de fluxu menstruorum passio de //

Collirium album de ... // empiricis
... mitigans dolores oculorum et
consolidans ulcera in eis capitulo de obtalmia
passio de methodo

Collirium integrale confert ad omnem
obtalmiam et visum custodies a[d] p[er]fecte
capitulo de obtalmia passio de empiricis

Collirium mesue confert contra ob-
talmie et fluxum lacrimarum cum humore
acuto pruritivo capitulo de obtalmia
oculorum passio de empiricis

Collirium de thucia ad omnem lippi-
tudinem et fluxum lacrimarum capitulo
de fluxu lacrimarum passio de empiricis //

Collirium de thu// circa principium
... ad cosis separationis sed fortasse
prodest capitulo de debilitate visus passio
de methodo circa medium

Collirium de balsamo confirmans
... ad integritatem oculorum
capitulo de debilitate visus passio de empiricis
circa medium

116 fol

Collirium mathe quod ponitur intra oculos et contra tenebrositatem visus proficit, cum prohibet aquam et repercutit materias et membra confortat sua stipticitate potenti, quare confert contra obtalmiam in principio et apud casum et percussionem si timetur aqua vel vlcus, in capitulo de obtalmia, passo de methodo circa principium.

Collirium album sublime ad omnem rupturam maculam oculorum et lippitudinem et visus obscuritatem, capitulo de fluxu lacrimarum, passo

Collirium de thure consolidans // de empiricis ulcera oculorum, quare confert fluxum lacrimarum et fistule in lacrimali, capitulo de fluxu lacrimarum, passo de empiricis.

Collirium de plumbo consolidans ulcera oculorum post obtalmiam in cius vel casum, percussionem, capitulo de fluxu lacrimarum, passo de empiricis.

Collirium citrinum optinens fortitudinis in restringendo lacrimas et consolidando ulcera et fistulas oculorum, capitulo de fluxu lacrimarum, passo de canone circa finem.

Collirium de aquis distillatis ad confortationem oculorum, capitulo de debilitate visus, passo de empiricis circa medium.

Collirium de fellibus appreciatum et nobile ad omnem visus debilitatem cuiuscumque causa sint, capitulo de debilitate visus, passo de empiricis.

Collirium de gemmis confortans omnem oculum debilem appetite, capitulo de debilitate visus, passo de empiricis circa principium.

Collirium quod vocatur abdelz ad confortandum oculos optimum, capitulo de debilitate visus, passo de empiricis.

Collirium de vino ad fistulam in lacrimali principium et ulcera oculorum acuta pruritiva, capitulo de fistula in lacrimali pa/

Collirium citrinum quod // passo de methodo retinet fortitudinis in consolidatione ulcerum oculorum, quare confert fistule ipsorum et lacrimositati, capitulo de fistula in lacrimali, passo de methodo vel

Collirium de sarcocolla ad idem, capitulo de obtalmia, passo de methodo.

Collirium diversarum descriptionum ad confortandum stomachum, capitulo de diminucione digestionis, passo de methodo et passo de empiricis.

Caput purgium frigidum alterans et confortans cerebrum in egritudinibus acutis, quare confert zodee calide phrenesi, manie, canine, necnon febribus acutis et vigiliis assiduis et spasmo sicco, capitulo de zoda, passo de empiricis circa finem.

Caput purgium calidum alterans et confortans cerebrum et neruos in egritudinibus frigidis difficilis eradicationis, quare confert epilepsie, apoplexie, vertigini, paralisi, spasmo humido, tremori, subeth, necnon arthetice passioni de causa frigida et catarro et oblivioni et sensuum obtenebrationi, capitulo de passo de methodo que est melior et fortior descriptione ipsius pillas de castoreo recipit que sunt omnibus meliores.

Dyambra confectio calida aromatica non acuta, quare cerebrum letificat, digestionem peruenit, cor confortat et corpus dominificat et impinguat, et confert omni consumptioni cordis et cordiace et indigestioni, capitulo de perturbatione sompnium, passo de intia.

Dyacurcuma maior et minor aperiens omnes opilationes fortes antiquatas in epate vel splene vel renibus vel in mezaraicis, quare confert in virtute ictericie duplici et ydropisi inchoate et stranguirie et arenule, capitulo de ydropisi, passo de methodo ascliti.

Dyalacca confectio nobilis et virtuosa ad opilationes fortes antiquatas epatis, mezaraicarum, splenis atque renum, capitulo de debilitate splenis, passo de ..

Dyatesseron confectio de empiricis probata atque potens ad educendum subito menstrua et mortuum fetum, quare confert restaurationem menstruorum mole, perforationem et ad faciendum abortum, capitulo de restrictione menstruorum, passo

Dyarodon centum // de empiricis dicitur confectio bona ad consumptionem flegma salsum et humores subtiles acutos, quare confert scabiei et pruritu corporis necnon febribus ethicis et cotidianis consumptis, capitulo de scabie corporis, passo de empiricis, confert

filis impetigini et serpigini et ulceribus
corrosivis et ragadiis et fissuris unguentum
Dyaborraginatum / cuius membrorum
confectio sublimis ad confortationem cerebri
cordis et splenis quare confert cordiacis
splenitis et tanatisque necnon omnem speciali
inde cap° de debilitate cordis pagina de /
Altuarium calefaciens / empiricis
et oppilationes cerebri appetitum gre
confert epilepsie paralisi et omnibus passionibus
frigidis cerebri vel nervorum cap° de epilepsia
paragrafo de empiricis
Altuarium de feniculo descripcionum diversarum
confortans visum appetitum cap°
de debilitate visus pagina de empiricis
Altuarium de seminibus diureticis confirmans
appetitum humores flaticos colericos
in se et cap° et epate et renibus quare
confert vehementer zade sive frenes
tonicis lacrimosis oculorum et obscuri
tate visus fulie et cathesie et ydropi
si et calculo in renibus et vesica et
tardat canitiem sanat stranguriam et
dissuriam cap° de debilitate visus pagina
pectoralia Altuarium pectorale de / de empiricis
descripcionum diversarum digeritiva materias
in pectore et pulmone et servare sa
nitatem et sanie in eis laudabilem ge
nerantia respiciens cap° de raucedine
vocis pagina de empiricis et cap° de
peripleumonia pagina de empiricis cap°
de empiemate pectoris
Stiptica Altuarium stiptica restrictiva fluxuum
quorumcumque respiciens descripcionum di
versarum cap° de sputo sanguinis pectoris et
cap° de ptisi pagina de empiricis et cap°
de fluxu ventris pagina de empiricis
que est sublimior descripcionum
Cordiale Altuarium cordiale de lapidibus
preciosis cap° de debilitate cordis
pagina de empiricis et c de sincopi comple
ta aggravans omnes descripciones cordia
Altuarium descripcionum diversarum di / les
minutiva appetitum menstruum et
sperma et faciens fuare castitate
quare conferunt inde que fit ex re
tencione menstruorum et eplie et

gomorree et satiriasi et fluxum menstruorum
et restrictione ipsorum cap° de perturbacione
sensuum pagina de methodo cura sive et
cap° de satiriasi pagina de empiricis ubi re
spiciens calida vel frigida pro voluntate
Altuarium dyasatirion augmentans me
stiva et sperma et faciens potenciam
coeundi virtute sublimi cap° de ablatione
potencie coeundi pagina de empiricis
Stomaticum Altuarium stomaticum diversarum de
scripcionum ad confortandum virtute
stomachi digestiva cap° de diminucione diges
tionis pagina de empiricis
Altuarium frata appetitum omnem stomachi
atque splenis confortativa capitulo
de debilitate splenis pagina de empiricis
Ad tollendas opilationes epatis et splenis Altuarium optimum ad tollendum omnes
opilationes epatis splenis mesaraice
venarum porarum et nervis et propter adustas
antiquatas quare confert diuturni ypo
condriorum amborum et fastidio et ictericie
tie et restrictionem menstruorum et calculo
et dissurie et yctericie ubique et ydropisi
nec est ei par in hoc cap° de opilatione
in renibus pagina de empiricis
Restaurativa Altuarium restaurativa descripcionum diversarum
cap° de fe ethica pagina de empiricis
et cap° de arte impinguandi corporis
macra quare conferunt ethicis ptisicis
convalescentibus et corruptis ex morbo
Altuarium exsiccativa at / et labore
ad in masticatione cap° de satiriasi
pagina de empiricis et cap° de arte in
macrandi corpus quare conferunt
cathoriminis flectonicis continentibus pa
liticis emplicis epaticis sub ethicis ypo
sarticis et omnibus grossis plenam
Amplum bonum resplicies omnes tu
mores qui sunt ex ventositate
vel humore subtili aquo quare confert
inflacionem ventris et ventris atque bra
chiorum vel testiculorum que sunt subito
provenientem cap° de apatibus de ge pa
gina de empiricis et cap° de colica pa
gina de methodo colice ventose
Amplum anodinum mitigans omnes
dolorem ex quacumque causa

provenit calida vel sicca quam in aliis pandatur resolvit sine omni attractione quare confert omnibus apostematibus in principio et augmento et statu et de ethimatione similiter et doloribus aurium et dentium et vesicarum aliorum membrorum reperitur omni par menia capitulo de dolore dentium passio de empiricis

Amplum mollificativum omnium duritiarum quare confert sclirosi et scrophulis et glandulis et tensioni mamillarum atque ypocondriorum capitulo de apatibus epatis passio de methodo.

Ampla stiptica omnium divisorum et appleta atque confecta ad restringendum omnem fluxum humorum in quocumque membro quare confertur vomitui fluxui ventris et menstruorum et emorroydarum et apati cum inchoato et tumoribus qui sunt subito provocati et doloribus artheticis. cum sunt in principio capitulo de obtalmia passio de methodo circa principium et capitulo de vomitu passio de empiricis et capitulo de fluxu ventris passio de empiricis et capitulo de apostemata circa mamillarum

Ampla rubificativa omnium divisorum que illico cum ponitur calida super locum cuti ulcerat et humores aquosos educit quare confert litargie apoplexie epilepsie subeth aptitudini oculorum laboribus spontaneis frenetibus punctiones qui sunt in ambitu corporis totius nervis doloribus inveteratis ydropisi asclitis capitulo de litargia passio de empiricis et capitulo de cataro passio de methodo et capitulo de tussi passio de empiricis et capitulo de ydropisi passio de tumi asclitis et capitulo de variolis et elephancia passio de methodo elige igitur ex debilibus vel fortioribus prout necesse videatur

Amplum ~~narcoticum~~ narcoticativum sensum in membro mortificans quod volumus illud dolorem propter vehementiam capitulo de emorantibus passio de methodo et capitulo de frenesi passio de empiricis et capitulo de vigiliis passio de empiricis

Amplum confortativum epatis appetitum tam in causa calida quam frigida capitulo de sincopi passio de empiricis et capitulo de fluxu ventris passio de methodo hec propter debilitatem epatis et mesaraycarum in attrahendo et capitulo de prostratione appetitus passio de methodo prostrationis propter debilitatem epatis in attrahendo. Si volueris emplastra propria secundum debilitatem propriam venies ad singula capitula ibi potest revertendum quibus de passionibus epatis tractabamus

Amplum confortans splenem appetitivum tam in causa calida quam frigida capitulo de sincopi passio de empiricis quare confert ubi causam propriam ignoramus quia postquam invenerimus ad emplastra propria fiet revertendum

Amplum confortans omnem stomachum appetitum tam in causa calida quam frigida quam eius corpulentia corroborat et tonicas inspissat quapropter confert cum causam propriam ignoramus propterea quod scientes ad emplastra propria reverteremur capitulo de debilitate digestionis stomachi passio de empiricis et capitulo de prostratione appetitus passio de empiricis circa finem

Gargarisma acutum resolutivum eradicans flegma et humores grossos a capite et partibus vicinis quare confert epilepsie apoplexie et aliis temporis sodae unde scotomie et surditati spasmatice f. 12
scrophulis in collo et cataro capitulo de soda passio de empiricis et capitulo de scrophulis per totum

Gargarisma stipticum omnium divisorum prohibens descensus humorum a capite quare confert cataro propter tussim utile capitulo de cataro per totum et capitulo de sputo sanguinis per totum et capitulo de casu uvule per totum

Julep simplex aut compositum datur ad potandum in egritudinibus acutis et sitim extinguit et calorem reprimit et sudorem provocat cum virtute capitulo de cura febris pluridarum in generali passio de empiricis circa principium

Lexivium acutum abstersivum et resolutivum vehementer omnis superfluitatis in capite contente quare

confert paralisi stupori tremori litargie subeth epilentie appoplexie etc. ca° de tortura oris pa[rticula] 2a[?] de empiricis et ca° de tussi pa[rticula] 3o[?] de empiricis et ca° de catarro

Lapidum leniens et humectativum capitis et capillorum quare confert ethicis et ptisicis non catarratibus et fissure capillorum ca° de decoratione capillorum pa[rticula] 2a[?] de consolacione eorum

Looch sceratiua tam leniua quam acuta repiees ca° de raucedine vocis pro toto et ca° de tussi pa[rticula] 2a[?] de empiricis et ca° de pipleumonia pa[rticula] 2a[?] de empiricis et ca° de empiciate pa[rticula] 2a[?] de empiricis

Looch restrictiua tam leniua quam forcia repiees ca° de sputo san[guinis] pro toto et ca° de catarro pa[rticula] 2a[?] de empiricis et ca° de ptisi pro toto

Medicamine de reubarbaro vel reupontico vel diagridio purgans leniter colera ca° de regimine sanitatis pa[rticula] 2a[?] de empiricis

Medicamine de turbith purgans leniter fleuma ca° de regimine sanitatis pa[rticula] 2a[?] de empiricis

Medicamine de sene purgans leniter melancolia ca° de regimine sanitatis pa[rticula] 2a[?] de empiricis etc.

Medicamen de cassia fistula cetra marinde purgans leniter humores adustos cum febre vel sine febre ca° de regimine sanitatis pa[rticula] 2a[?] de empiricis

Medicamine completum ad purgandum massam sanguineam epatis et venarum totius a superfluitatibus omnium humorum ca° de regimine sanitatis pa[rticula] 2a[?] de empiricis

Masticatorium sublimie com/plectum eradicans fleuma capitis vehemente quare confert squinancie epilepsie litargie appoplexie catarro flatico paralisi stupori spasmo humido artheticis etc. ca° de zoda pa[rticula] 2a[?] de empiricis ca° de scrophulis pro toto

Medicamine completum ad interficiendum vermes qui generantur in corpore vel extra corpus repiees ca° de surditate pa[rticula] 2a[?] de methodo circa finem et ca° de dolore dentium pa[rticula] 2a[?] de methodo circa finem et ca° de colica pa[rticula] 2a[?] de methodo circa finem et ca° de quibus in ano pro toto et ca° de scabie et pruritu corporis pa[rticula] 2a[?] de empiricis circa finem

Medicamine completum ad educendum menstrua grossas ex phys[?] orinalibus et matrice quare confert calculo stranguirie dissurie mole restrictioni menstruorum et opilationi eorum ca° de calculo in renibus pa[rticula] 2a[?] de empiricis circa principium Stranguirie dissurie mole restrictioni menstruorum

Medicamine completum de descriptione Avicenne ad confortandum virilem debilem ex gignaturis ca° quare confert restrictioni menstruorum et eorum fluxui et sterilitati et aborsui et mole et procreationi ca° de vrinantibus virilis de empiricis et dicuntur excellentes ex medicinis omnibus confortantes virilem confortant et vesica cum sint ambo inferiora sicut spermatica[?] unde suppleantur receptiua nerue earum ex palisma per torsum etc.

Medicamine liberans lib[erans?] omnia venena sumptus vel optime assumpto ca° de cura venenorum in generali pa[rticula] 2a[?] de methodo pro toto et ca° de sincopi pa[rticula] 2a[?] de methodo sincopis per rem venenosam et non est aliquid par metho- do circa cor cum vesti[?] cum quibus sunt venenum assumptum Contra venenum

Oleum de costo calefaciens et confortans membra cum sup[er] linitur et confortans nervos in digitos ca° de palisi pa[rticula] 2a[?] de methodo

Oleum de castoreo consimilis ad idem cum virtute fortiori quare confert paliticis artheticis de causa frigida de litargicis epilenticis et tremulosis loco predicto

Oleum de euforbio consimilis eiusdem[?] cum ultima virtute ca° de tortura oris pa[rticula] 2a[?] de methodo etc.

Oleum de ramis[?] et oleum de lateribus et oleum benedictum confortans nervos et nervos et mediarum[?] apperiat quare confert ter[?] paliticis passione pa[rticula] 2a[?] de empiricis similiter et oleum vulpinum vel canarium vel tyrasinum

Oleum de serpentibus et oleum de iuni- pero et oleum de sinapino et oleum de ovis consimilia ad omnem cutis feditatem quapropter sunt utilia lepre

serpigini morphee cancre estiomeno
igni persico cao de lepra de empiricis
Pille de reubarbaro purgantes colera
et humores hom acutos a capite
et partibus remotis cao de zoda passo
de methodo et alie cao de ydropisi pas
so de methodo asclitis et iterum alie cao
de catarro passo de methomethodo
Pille de sticados respiciens capud a
superfluitate atque educentes fleumata grossum
quare conferunt emigrance difficili perdu
ranti et epilencie et appoplexie et vertigini
et palisi et tortura cao de zoda passo
Pille de mastice purgantes // de empiricis
capud et stomachum a superfluu
tatibus crudis indigestis et dantur quibus
dam pillule ante cibum vel post cibum
quia sumuntur omni hora cao de zoda
passo de empiricis
Pille de lapide lazuli educentes me
lancoliam grossam a cerebro et membris
profundis quare conferunt ulie et ma
nie et lepre et morphee cao de pertur
batione sensuum passo de ulia
Pillule de lapide armeno que sunt emfiscioris
operis ponitur in eodem loco
Pille de elleboro nigro consimilis operis et
fortassis fortiores predictis in eodem loco et
cao de lepra passo de empiricis
Pille exterme fortitudinis et extra
hentes fleumata a cerebro et partibus pro
fundis quare conferunt epilencie appoplexie
de palisi arthetice et frenesi cao de epilencia
passo de empiricis
Pille de euforbio que sunt consimilis
operis cao de palisi passo de methodo
Pille de opopanaco ad idem cao de tortura
passo de empiricis et cao de passione
arthetica passo de methodo
Pille lucis maiores et minores sunt
medicine purgantes fleumata et humo
res aquosos a capite et clarificantes
tes visum appetitur quare conferunt
appoplexie palisi lippitudini scoto
mie surditati tinnitui et tremori
cao de debilitate visus passo de
methodo

Pille de agarico magrales ad idem cao
de debilitate visus passo de methodo
Pilules sine quibus esse nolo restringen
tes omnem fluxum superfluum que sit
in naribus vel vulnere vel menstruis
vel emoroydibus vel dissinteria vel
dyarria cronizate cao de fluxu sangui
nis narium passo de empiricis et cao de sputo
to sanguinis per totum et cao de fluxu ventris
omnium modorum passo de empiricis et cao de
fluxu menstruorum per totum et cao de cor
in anni per totum
Pillule de turis vel de mastice vel de
licargio que preponimus est ad conso
lidandum vulnera simplicia et ulcera
mundata cao de emoroydibus passo
de methodo nec est ei par
Pille bitrikie de sirupo diuisorum
ad reprimendum sitim et provocandum sore
atum cao de ptisi passo de empiricis et
cao de siti passo de empiricis et cao
de tussi passo de methodo per totum et
cao de raucedine vocis passo de
Pille storacie prohibentes // empiricis
descensum catarri ad pectus cao
de ptisi passo de methodo circa medium
et passo de empiricis circa principium quare
conferunt omni passione capitis vel
pectoris vel stomachi catarrali sive sint
catarri frigidi aut acutis
Pille dragaganthe ad idem cao de reu
mate et catarro passo de metho
do et passo de empiricis et cao de rau
cedine vocis et passo de empiricis
et cao de tussi passo de empiricis que
est melior de sirupo
Pomum ambre de sirupo perfecta
aggregatum omnibus egrotizan
tibus ad cerebrum confortandum sive sine
causa sive sine febre et cum catarro
et sine catarro de sincopi passo
de empiricis et cao de ptisi passo de
Pille de hermodattilis // methodo
maiores et minores extrahentes fleumata
grossum vehementer siluit et colam flati
primptam ex profundo corporis unum que
conferunt ydropisi arthetice cathisie

eplie palisi appo^{le} debilitati memorie
ca^o de ydropisi pagso de methodo ty
panites et ca^o de arthetica passione
pagso de methodo

Pille de mezereon conferentes omni
ydropisi quod virtute sua forti in edu
cendo aquam citrinam salsam vitreosam ca^o
de ydropisi pagso de methodo asclites
Pille extreme fortitudinis in educen
do materias grossas adustas apsunde
mazes corrumpunt quare conferunt cal
culo in renibus opilacioni iecoris resti
cioni menstruorum et doloribus iuncturarum
ex qualitatibus causa et fortassis arthetice
passioni ca^o de lapide in renibus pa
pro renibus
Pillule completes pagso de methodo
virtus ad expellendum omnes materias
ex renibus et poris urinalibus et vesi
ca quare confert calculo stranguirie
dissurie opilacioni iecoris ei est par
in hoc capitulo de calculo in renibus
pagso de empiricis et ca^o de stranguiria et
dissuria pagraso de empiricis
Pille de mirra extreme virtutis ad
preservandum corpus hominis a febre pes
tilenciali et aere corrupto et omni mor
bo contagioso ca^o de febre pestilen
ciali pagso de empiricis et ca^o de fetore
nasi pagso de methodo circa finem evacu
antes humores putrescentes sed non putres
centes rectificant sua virtute et oris odorem
reddunt bonum
Pille de fumo terre nobiles complete ad
purgandum humores adustos quare
conferunt scabie lepre serpigini furfuribus
albas morphee scabiei vesice atque
dissinterie corrosiue et catarro salso
acuto ca^o de scabie et pruritu corporis
pagso de methodo circa finem
Pille inde quas scripsit haly ad edu
cendum humores grossos melancolicos
sua virtute quare conferunt ulcere ma
me lepre morphee cancro herpeti
estiomeno ca^o de lepra pagso de empiricis
Pille cochie famose almasoris ad
educendum flegma ex quatuor corporis
regione quare conferunt sode frigide

epilemsie appo^{le} palisi litargie spas
mo humido tremori subeth arthetice
colice et omni passioni fr... de flatu vel
inflacione ca^o de debilitate digestiuis stomaci pag
so de empiricis
Pille fetide famose circa finem alma
soris ad idem ibidem pille stomatice
famose Joh damasceni ad idem ibidem sed
sunt leniores predictis pillulis et magis
appropriate stomacho et intestinis
Pille auree famose circa finem ad idem
ibidem pille arciacastoree proprie
ad capitis purgacionem faciendam in egritudini
bus febrili et motu de causa frigida hu
morali quare conferunt epilencie apople
subeth palisi tortue spasmo humido
vertigini obliuioni sode frigide surditati
lippitudini et omnium sensuum obscuritati
ca^o de pr... pagso de methodo
Syrupus de nenufar calorem vehe
menter reprimens et sitim extinguens
et corporis consumpcionem prohibens quare
confert frenesi febribus acutis febri ethi
ce ca^o de perturbacione sensuum pagso de
cura manie caninus
Syrupus de papauere mitigans dolorem
capitis qui fit ex fumositate colere
et prohibens vigilias procedentes quare
confert in soda calida et frenesi et fe
bribus acutis et in sompnoleitate ca^o
de soda pagso de methodo
Suffumigia quorundam dictorum quorum que
dam sunt calida resolutiua et
quedam frigida restrictiua et quedam aro
matica confortatiua et quedam feti
da tedefacientia sensu alium ca^o
de subeth pagso de empiricis et ca^o
de litargia pagso de empiricis et ca^o
de fluxu menstruorum et ca^o de corporis
restrictione et ca^o de strophulis et
ca^o de ptisi pagso de methodo
Syrupus de boragine digerens materias
grossas melancolicas adustas vel co
gelatas et proprie in capite quare sit
conferens omni perturbacioni racionis
ca^o de perturbacione sensuum pagso
Syrupus de sticados de mira
Joh mesue digerens expectat humores

flaticos in capite quare confert epile
ptice subeth scotomie lippitudini oculorum
ca° de debilitate visus pagina de methodo

Syrupus de mellilotho digerens fleu
ma salsum et humores acutos quare
confert scabiei corporis et scotomie oculis et
ulceribus oculorum pruritus et lacrimo
sitate ca° de fetore nasi pagina de me
thodo

Syrupus pectoralis digerens appetitive
humores in pectore et pulmone et trachea
artheria et purgationi preparans per sputum
et ventrem descriptionis diversarum ca°
de raucedine vocis pagina de empiricis
et ca° de sputo sanguinis pagina de em
piricis / et ca° de pleuresi pagina de em
piricis etiam principium que est melior
descriptionum atque famosior omnium et
fortitudo huiusmodi descriptiones nomina
diversa ita ut quod intitulet aliquam
et alia ab ysopo et alio capillo et alia
ab ungula caballina et alia a nominibus
et passionibus atque capitulis iam dictis
utrum tamen eadem dicunt operatione quamvis secundum
magis et minus

Syrupus diureticus aperiens omnes
opilationes epatis et splenis et mese
raycarum et renum et meatus urine
educens eius causam sive sit ex ma
teria calida sive frigida consensata
ca° de opilatione epatis pagina de ca
92
131 nonie et ca° de lapide in renibus pa
gina de metho et ca° de restrictione
menstruorum pagina de empiricis

Syrupi scripta priora restringentes
omnem fluxum pernaturalem sive rethorum
quare confert fluxui sanguinis narium
sudori sinthonomico fluxui ventris
aut menstruorum atque emoroydis et
maturi sanguinis. ca° de fluxu ventris
pagina de empiricis et ca° de fluxu
menstruorum pagina de empiricis et ca°
de sputo sanguinis pagina de empiricis et ca°
de debilitate renum pagina de methodo

Syrupus acetosus extreme forti
tudinis digerens materias grossas
frigidas viscosas in cerebro et nervis et membris pre
confert paralisis emplastris artheticis de
causa frigida et febrientibus ex frigore vel multa
ca° de passione arthetica pagina de metho
do arthetice frigide

Syrupus de fumoterre descriptiones presentes
ad digerendum humores adustos ex lucidos
colera et fleuma salsum quare confert
scabiei corporis et furfuribus et serpigini
et lepre et albaras et morphee nec est ei
par ca° de scabie et pruritu corporis pagina
de methodo et pagina de empiricis

Syrupus de epithimo descriptionis
diversarum digerens atque educens cum
lenitate materias grossas melancolicas adustas
vel congelatas nec est ei par quare
confert melancolias maniacis leprosis, corta
nariis necnon scabiosis cancerosis ca°
de lepra pagina de empiricis etiam fimeum

Syrupus digerens coleram atque pur
gans nequitiam que parte corporis constitit
ca° de febre terciana interpolata pagina de
empiricis

Syrupus digerens fleuma atque educens aquo
sitatem membro uni corporis ca° de febre
cotidiana interpolata pagina de empiricis

Syrupus digerens melancoliam atque ipsam
expellens vehementer a quolibet membro
corporis ca° de febre quartana interposita pa
gina de empiricis

Syrupus digerens humores simul diversos
atque compositos necnon ipsos expellens
de membro quolibet ca° de febre composita et
corrupta pagina de empiricis

Syrupus restaurans massam sanguinea
in epate et venis corporis totius cum
lenitate sive salomis ca° de febre sanguinis
pagina de empiricis

Electuaria de ppano lenientes dolorem
capitis pulsativum exhibentes in
somnolentate ca° de zoda pagina
de methodo ca° de ptisi pagina de empiricis

Electuaria de sticados confortantes
cerebrum et nervos appetitive capitulo
de tremore pagina de empiricis

Electuaria de carabe restringentes omnem
fluxum quare confert sputo sanguinis

catarro diarrie dissinterie ptisi fluxum
menstruorum et emoroydarum yconom inctum
sanguinis quos dixi in descriptionibus auctorum
diversis cap° de ptisi pa° fo de empiricis ita
finem et ca° de sputo sanguinis p° pa° fo
de empiricis et ca° de singultu p totum
et ca° de inctu san que est dum sor
tior de scriptione

Vtorisii de camphora ad infrigidandum
et humectandum precipue capud et pectus
et inducendum sompnum et mitigandum
dolores in ipsis et reprimendum calorem
in visceribus atque sitim quare confert
frenesi vigiliis ethicis phisicis febricitantibus
acutis et consumptis capitulo de
ptisi pa° fo de empiricis

Vtorisii de spodio utriusque confert omnino
neque dantes ab ipsis sedem descriptionum
de quo fit curandum ca° de ptisi p° pa° fo
de empiricis ibidem

Vtorisii de berberis aperientes omnem
opilacionem epatis splenis mesaraice
atque renum et ipse sirupus compositus magna grossa
calida adusta quare confert epati et
splem calido opilato et ydropisi asciti
nervino stagnore et arene ca° de debilitate
epatis pa° fo de methodo et ca° de
ydropisi pa° fo de methodo ascitis

Vtorisii de agno casto aperientes
omnem opilacionem et magna grossa vis
cosa frigida ca° de opilacione splenis pa
gso de empiricis quare confert epati
sicco atque splem et renibus sed magis sunt
ipsi matrici

Vtorisii de lacca ad idem ibidem sed magis
appropriantur spleni

Vtorisii de capperis et caparis ad idem
ibidem et etiam appropriantur magis spleni

Vtorisii de eupatorio conferentes ad idem
ca° de opilacione epatis pa° fo de metho
dorum sunt appropriati super epar

Vtorisii de reubarbaro conferentes ad idem
ibidem similiter et ca° de debilitate epatis
pa° fo de metho et sunt cum scripsum
atque appropriati super epar

Vtorisii de bdellio utriusque volumine
in colloquendo atque dissolvendo mas
grossas membrorum melius importat

que conferunt apatibus scilicet splenis
cum sclerotizantur similiter et febribus
veteris atque flaticas tunc prolongantur
ca° de apatibus cuius pa° fo de metho

Vtorisii de acetosa restringentes omnem
fluxum ex humoribus acutis que
conferunt dyarrie colerice et dy
senterie et fluxum menstruorum vel
emoroydarum vel inctum san atque
dyabeti ca° de fluxu ventris pa°
fo de methodo dyarrie

Vtorisii de mumia consolidan
tes omne ulcus in visceribus
virtute potenti quare conferunt dyar
rie colice dissinterie inctum san flu
xum menstruorum atque emoroydarum
meno apatibus famosis post rup
turam et mundificacionem et non est
eis par in hoc ca° de fluxu ventris
pa° fo de methodo lenine ppe vel
tus vel bothor in intestinis

Vtorisii de alkekengi reprimentes
acuitatem humorum qui sunt in re
gionibus urine quare conferunt
inctum san ardori urine scabiei
in vesica vagadys in uirice flu
xui menstruorum dyabeti ca° de
inctu san pa° fo de methodo ita

Vtorisii de mirra sublimes finem
ad educendum subito mas coniunctivae
quare conferunt retencioni menstruorum
mole procacionem et faciunt et ad
aborsum ca° de retencione menstruorum
pa° fo de empiricis nec est eis par

Vtorisii mixor phlebens humorum pu
dine vehementer quare confert
febribus putridis et corporibus catharis
et plectoricis et lippitudini oculorum
et surditati et catarro et canicie
ca° de coracione capillorum pa° fo
de capillorum preservacione ne cito ca

Vngentum album de ceru ynestamus
est enim pulverisatus nervino
corrosione membrorum ex humoribus
acutis aut igne vel aqua fervente
consolidans perfecte quapropter conferens
albaras et morphee atque gutte
rosacee post mundificacionem ca° de
soda colerice pulsatiue

fr vngentum cum consolidamus

Unguentum aliud album de cerusa et
camphora fortius predicto quapropter
est conferens herpeti noli me tangere
cancro fistule et lepre antique ulcerate que
corrosione membro ac humoribus adustis
venenosis resistunt potenter cap° de apa-
tibus in Auicenna passo de empiricis nec est
ei par in hoc

Unguentum complete de scriptoris ad
scabiem et pruritum corporis et pediculos
et lendines prohibendos nec est ei par in
hoc cap° de scabie et pruritu corporis passo
de empiricis circa finem

Corrodens Unguentum viride corrodens carnem puri-
dam in ulceribus et ipsa mundificans
cap° de sordidatis passo de methodo

Unguentum apostolorum ungualis mundificans
ulcera a sanie et post hoc ipsa con-
solidans perfecta nec est ei par in hoc
capitulo de ulcere maiore passo de empiricis

Unguenta diversorum et generum sublimia ad
consolidandum vulnera et ulcera corro-
siva in quacumque parte membri corporis scripta
auctore mesue cap° de scissuris labiorum pas-
so de empiricis et cap° de ragadiis maio-

Unguentum confortans stomacum (et) epatem re-
stituens appetitum et quacumque causa
lesum fuerit sive frigida aut calida sive sim-
pl(ici) cap° de sincopi passo de empiricis et

Splenis Unguentum adustum atque corrosivum
quod est loco cauterii cap° de emoro-
idibus passo de empiricis et cap° de litar(gi)a

Unguenta mundificativa ulcerum / gra-
vius sanie absterguntur vehementer re-
pertis cap° de ulcere maiore passo de
methodo dissenterie et bothor et passo
de methodo dissenterie et cap° de raga-
diis maiores per totum

Unguentum martiatum secundum auferens
membri cum volumus aliud preter do-
lorem cap° de emoroydibus passo
de methodo et cap° de frenesi passo
de empiricis et cap° de vigiliis passo

Arthetis Unguenta descriptionum de empiricis
diversorum confortancia cerebrum et
nucham et omnia orta alia que
sunt cordis nervi et nucha quare
conferunt paralisis tremulosis arthe-
ticis cap° de paralisi passo de empiricis
et ex eis est unguentum de taxo

et unguentum de canis adipe et unguentum
de ranis et unguentum de vulpe et quam
plura alia ut patet ibidem

Unguentum mollificatum duriciei atque mollificativum
humectativum corporis exsiccatum quare
confert duricei matrici et ypocondriorum et
corporibus ethicis et spasmo de inanitione
et siccitate et unorum cap° de matrice remed
passo de methodo

Unguentum resolvens tumorem et tuber-
ositatum in membris quare confert arthetica
et ypo(sta) apud declinationem et strophulis
et glandulis et emoroydis et inflationi-
bus brachii vel cruris cap° de strophulis

Unguentum artificiale confortans / per totum
confortans cerebrum et nervos et incitans
appetitum sive calefaciatis atque sceptica
aromatizantibus quare confert palisi
spasmo tortitudine epilencie apoplexie letar-
gie subeth tremori necnon arthetice
passioni de ca(lida) simili Ingwinibus omnibus
vinum nocet vehementer cum bibitur sicud
est prunam cap° de palisi passo de metho-
do palisis humoralis et cap° de tortura pa

Vomitus pergraso de empericis
eradicans flegma et humores crudos
in stomacho collectos post crapulam aut
indigestionem diutinam quapropter est conferens
stoticis et nauseam et febre cottidiana atque
etiam noctam de fetore nasi passo de
methodo circa principium

Vomitus eradicans colera et humo-
res acutos cum facilitate quare confert
tibiam reumatibus et febre tertiana vagam et
febre acuta de calidi cap° de fetore nasi pa-
sso de methodo circa finem ubi tradit
tractus amistrandi quibuscumque medicinalibus

Yeronica simplex // vomitivus
qui datur in potu egritudinum frigidarum cap°
de cura febre putridarum in generali passo
de empiricis

Yeronica composita que datur in potu
egritudinum frigidarum est fortius predicto
capitulo de litargia passo de methodo

Et in hoc descriptionum antidota generalia
alia famosa quibus usi sumus in
toto libro precedenti cum assignacione subiectis
inmanatorum et locorum quibus etiam predicta
quibus puer rep(eri)ri sub eo sub descrip-
tionibus variis diversis licet placuit

nobis antidota ipsa modo consili pertractare
cum singula quis illico reperire valeat in
capitulis singulis. Alia vero fuerunt
antidota famosa quibus vos quoque fuimus
preter que ipsa describeremus ut gera diamar
garithon athanasia et similia illud
pretermittendo neglexinimus, quia michi videtur
que in antidotario Nicolai ponuntur
descripsimus prout in libri prohemio fuimus
attestati gratia brevitatis atque commo
ditatis operancium in hac arte quapropter
si predicta antidota cum antidotis illis
conbinentur fiet operantibus omnibus
copia quam plurima medicandi etc.

Explicit collectorium in parte practica
medicine. Sub anno domini m cccc
xliij° completus est liber iste feria
quinta proxima ante dominicam
Ramis palmarum.

789